

This is a digital copy of a book that was preserved for generations on library shelves before it was carefully scanned by Google as part of a project to make the world's books discoverable online.

It has survived long enough for the copyright to expire and the book to enter the public domain. A public domain book is one that was never subject to copyright or whose legal copyright term has expired. Whether a book is in the public domain may vary country to country. Public domain books are our gateways to the past, representing a wealth of history, culture and knowledge that's often difficult to discover.

Marks, notations and other marginalia present in the original volume will appear in this file - a reminder of this book's long journey from the publisher to a library and finally to you.

Usage guidelines

Google is proud to partner with libraries to digitize public domain materials and make them widely accessible. Public domain books belong to the public and we are merely their custodians. Nevertheless, this work is expensive, so in order to keep providing this resource, we have taken steps to prevent abuse by commercial parties, including placing technical restrictions on automated querying.

We also ask that you:

- + *Make non-commercial use of the files* We designed Google Book Search for use by individuals, and we request that you use these files for personal, non-commercial purposes.
- + *Refrain from automated querying* Do not send automated queries of any sort to Google's system: If you are conducting research on machine translation, optical character recognition or other areas where access to a large amount of text is helpful, please contact us. We encourage the use of public domain materials for these purposes and may be able to help.
- + *Maintain attribution* The Google "watermark" you see on each file is essential for informing people about this project and helping them find additional materials through Google Book Search. Please do not remove it.
- + *Keep it legal* Whatever your use, remember that you are responsible for ensuring that what you are doing is legal. Do not assume that just because we believe a book is in the public domain for users in the United States, that the work is also in the public domain for users in other countries. Whether a book is still in copyright varies from country to country, and we can't offer guidance on whether any specific use of any specific book is allowed. Please do not assume that a book's appearance in Google Book Search means it can be used in any manner anywhere in the world. Copyright infringement liability can be quite severe.

About Google Book Search

Google's mission is to organize the world's information and to make it universally accessible and useful. Google Book Search helps readers discover the world's books while helping authors and publishers reach new audiences. You can search through the full text of this book on the web at <http://books.google.com/>

Over dit boek

Dit is een digitale kopie van een boek dat al generaties lang op bibliotheekplanken heeft gestaan, maar nu zorgvuldig is gescand door Google. Dat doen we omdat we alle boeken ter wereld online beschikbaar willen maken.

Dit boek is zo oud dat het auteursrecht erop is verlopen, zodat het boek nu deel uitmaakt van het publieke domein. Een boek dat tot het publieke domein behoort, is een boek dat nooit onder het auteursrecht is gevallen, of waarvan de wettelijke auteursrechttermijn is verlopen. Het kan per land verschillen of een boek tot het publieke domein behoort. Boeken in het publieke domein zijn een stem uit het verleden. Ze vormen een bron van geschiedenis, cultuur en kennis die anders moeilijk te verkrijgen zou zijn.

Aantekeningen, opmerkingen en andere kanttekeningen die in het origineel stonden, worden weergegeven in dit bestand, als herinnering aan de lange reis die het boek heeft gemaakt van uitgever naar bibliotheek, en uiteindelijk naar u.

Richtlijnen voor gebruik

Google werkt samen met bibliotheken om materiaal uit het publieke domein te digitaliseren, zodat het voor iedereen beschikbaar wordt. Boeken uit het publieke domein behoren toe aan het publiek; wij bewaren ze alleen. Dit is echter een kostbaar proces. Om deze dienst te kunnen blijven leveren, hebben we maatregelen genomen om misbruik door commerciële partijen te voorkomen, zoals het plaatsen van technische beperkingen op automatisch zoeken.

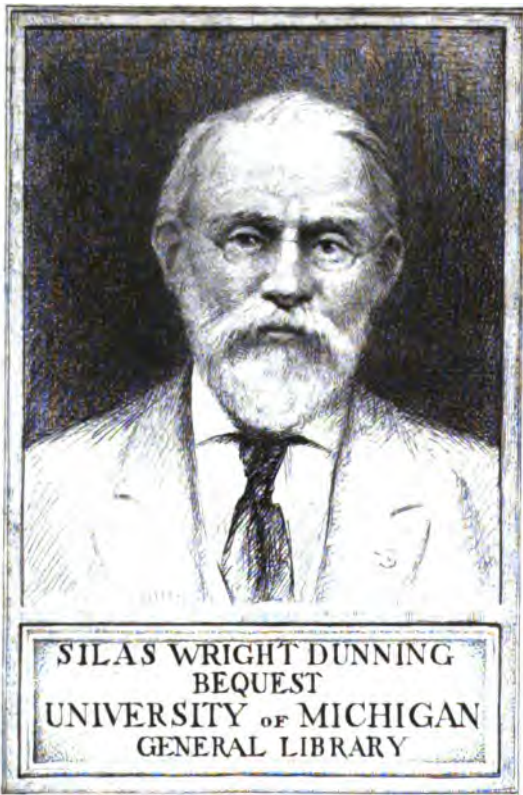
Verder vragen we u het volgende:

- + *Gebruik de bestanden alleen voor niet-commerciële doeleinden* We hebben Zoeken naar boeken met Google ontworpen voor gebruik door individuen. We vragen u deze bestanden alleen te gebruiken voor persoonlijke en niet-commerciële doeleinden.
- + *Voer geen geautomatiseerde zoekopdrachten uit* Stuur geen geautomatiseerde zoekopdrachten naar het systeem van Google. Als u onderzoek doet naar computervertalingen, optische tekenherkenning of andere wetenschapsgebieden waarbij u toegang nodig heeft tot grote hoeveelheden tekst, kunt u contact met ons opnemen. We raden u aan hiervoor materiaal uit het publieke domein te gebruiken, en kunnen u misschien hiermee van dienst zijn.
- + *Laat de eigendomsverklaring staan* Het “watermerk” van Google dat u onder aan elk bestand ziet, dient om mensen informatie over het project te geven, en ze te helpen extra materiaal te vinden met Zoeken naar boeken met Google. Verwijder dit watermerk niet.
- + *Houd u aan de wet* Wat u ook doet, houd er rekening mee dat u er zelf verantwoordelijk voor bent dat alles wat u doet legaal is. U kunt er niet van uitgaan dat wanneer een werk beschikbaar lijkt te zijn voor het publieke domein in de Verenigde Staten, het ook publiek domein is voor gebruikers in andere landen. Of er nog auteursrecht op een boek rust, verschilt per land. We kunnen u niet vertellen wat u in uw geval met een bepaald boek mag doen. Neem niet zomaar aan dat u een boek overal ter wereld op allerlei manieren kunt gebruiken, wanneer het eenmaal in Zoeken naar boeken met Google staat. De wettelijke aansprakelijkheid voor auteursrechten is behoorlijk streng.

Informatie over Zoeken naar boeken met Google

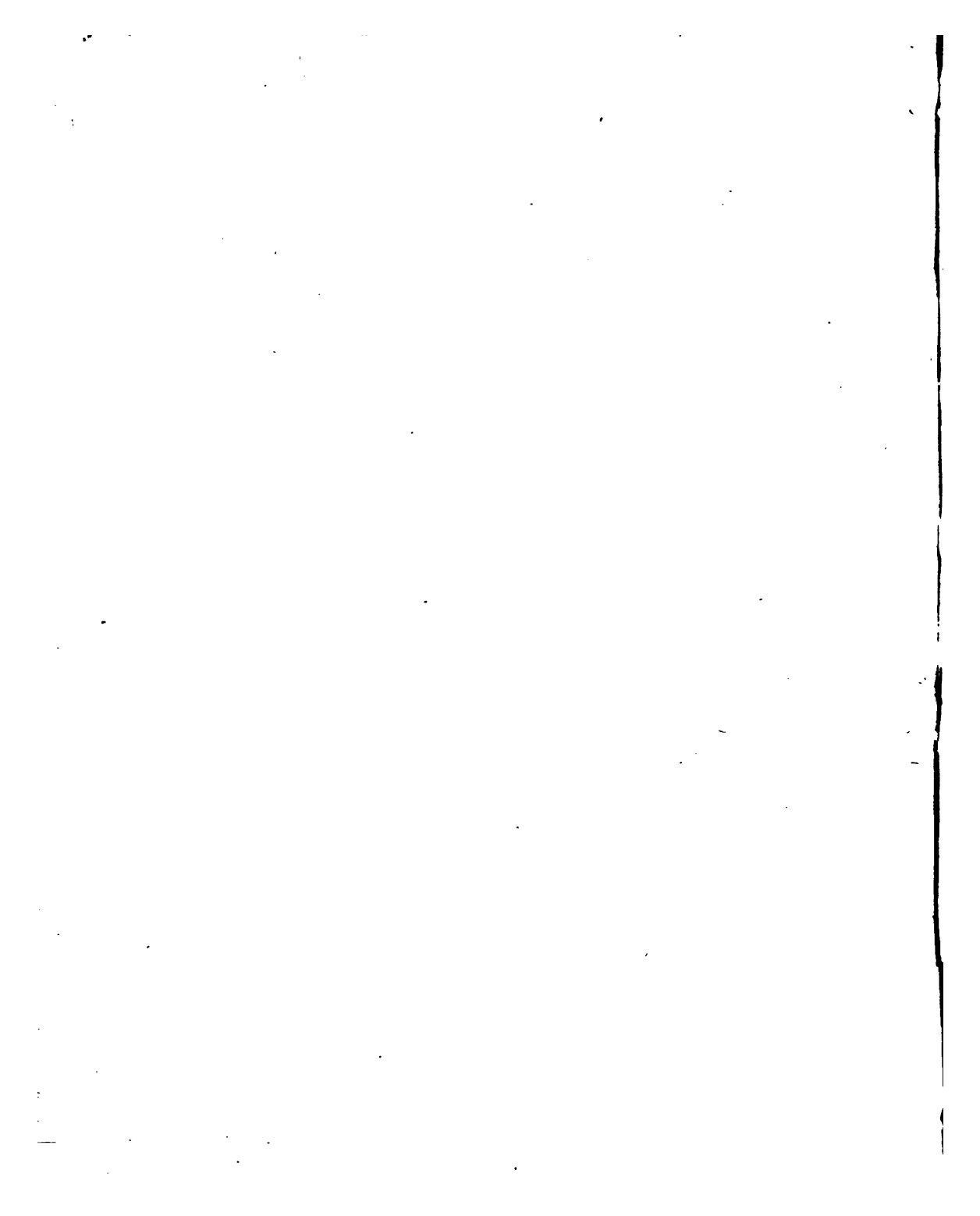
Het doel van Google is om alle informatie wereldwijd toegankelijk en bruikbaar te maken. Zoeken naar boeken met Google helpt lezers boeken uit allerlei landen te ontdekken, en helpt auteurs en uitgevers om een nieuw leespubliek te bereiken. U kunt de volledige tekst van dit boek doorzoeken op het web via <http://books.google.com>

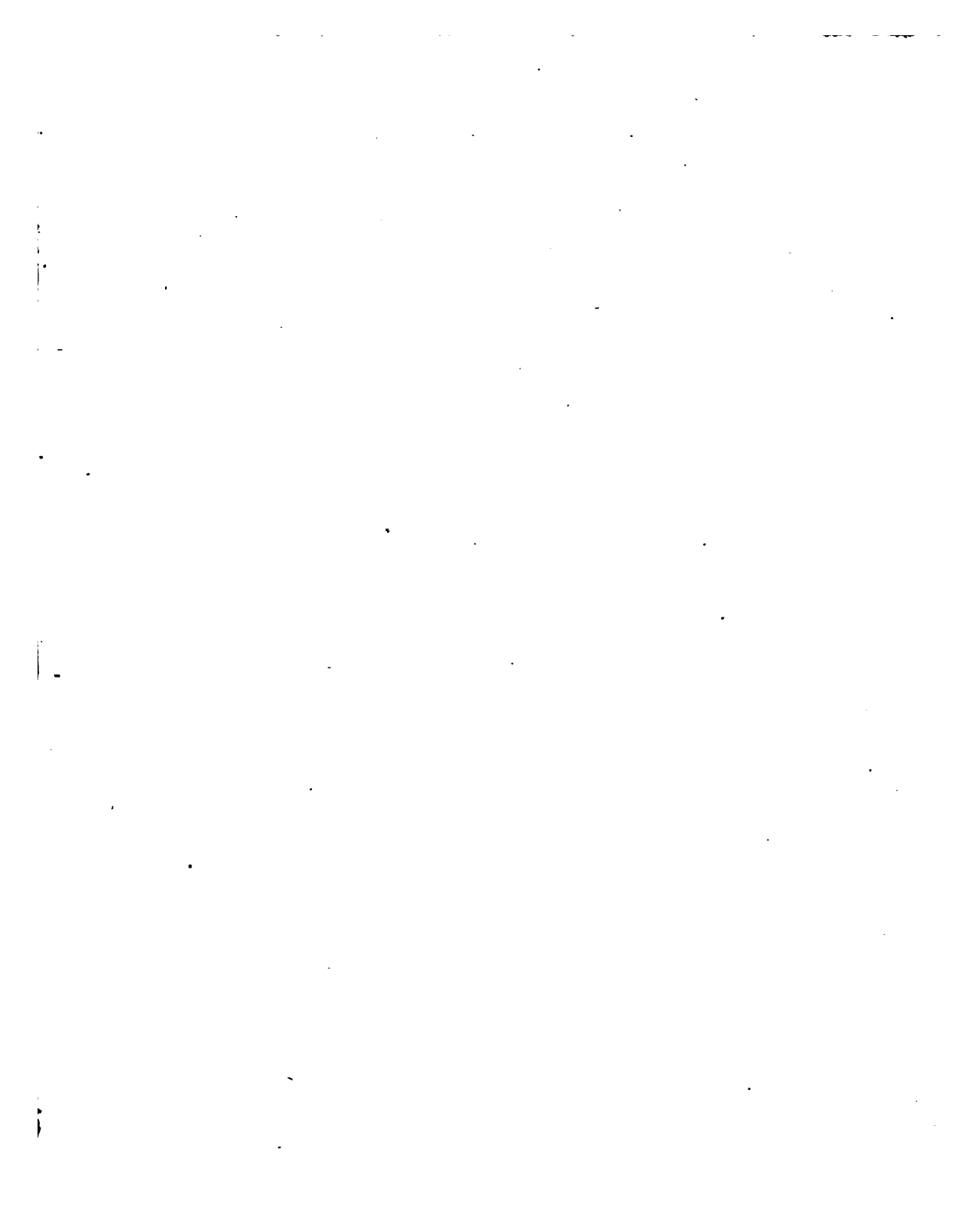
Pa. 504
1870
1875

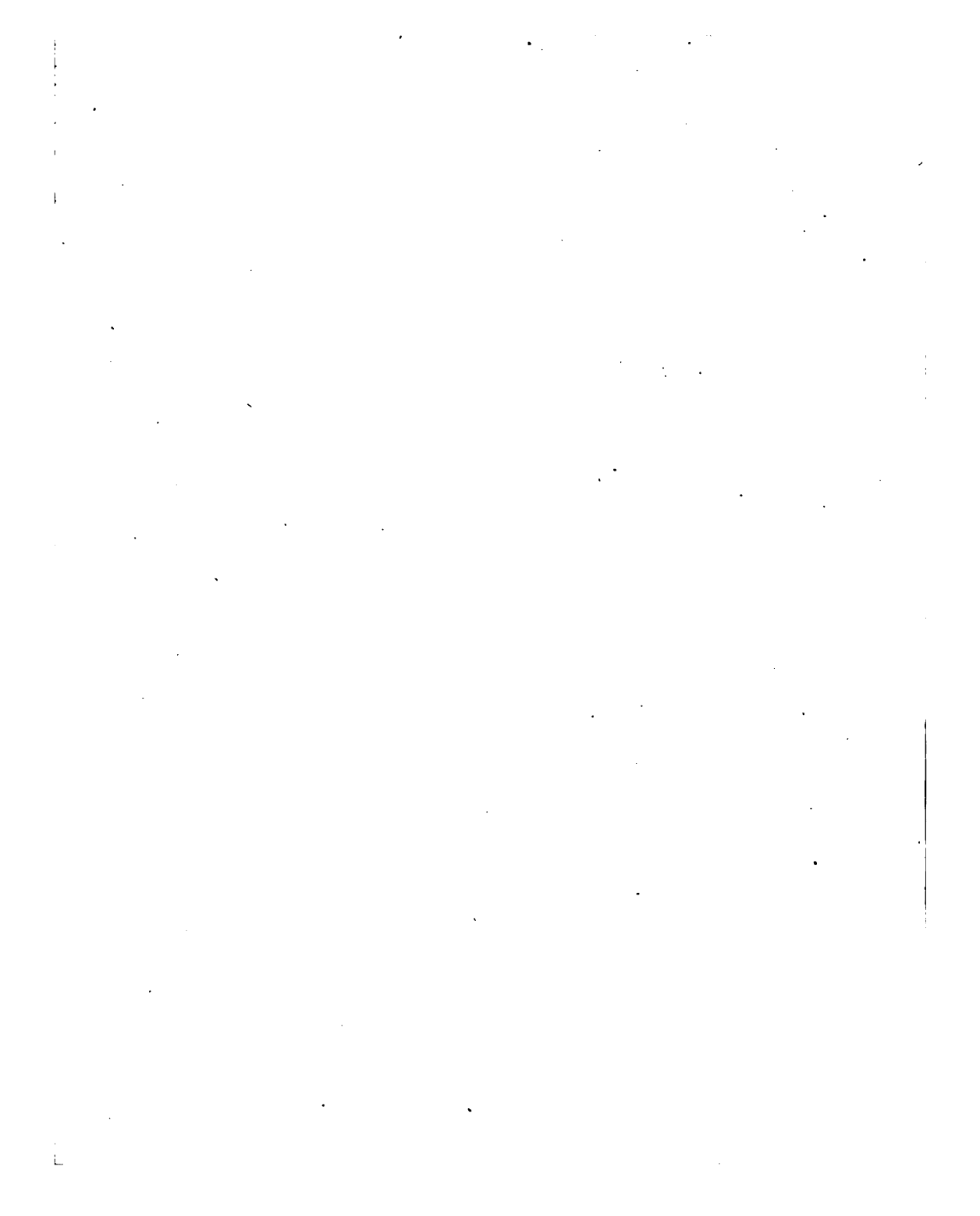

SILAS WRIGHT DUNNING
BEQUEST
UNIVERSITY OF MICHIGAN
GENERAL LIBRARY

D
I
.N37

NEDERLANDSCH
GEDENKBOEK

OF

EUROPISCHE
MERCURIUS,

E E R S T E D E E L

Van 't Jaar 1753.

THE
NATIONAL

OF THE
NATIONAL

OF THE

OF THE

NEDERLANDSCH
GEDENKBOEK,
OF
EUROPISCHE
MERCURIUS,

BERIGTENDE

De Gesteltenissen der Zaaken van Staat en Oorlog, in
alle Heerschappyen en Landfchappen van

EUROPA,

BENEVENS D'AANGRENZENDE GEWESTEN.

Voorzien met den inhoud der voornaamste Tractaaten, Placaaten,
Manifesten, Brieven, en andere authentieke Stukken, van
den tegenwoordigen tyd.

LXIV^{te} Stuk Eerste Deel.

BEVATTENDE

DE ZES EERSTE MAANDEN van 't Jaar 1753.

IN 's GRAVENHAGE,
By FREDRIC HENRIC SCHEURLEER,
M. DCC. LIII

THE NATIONAL BUREAU OF INVESTIGATION
UNITED STATES DEPARTMENT OF JUSTICE
WASHINGTON, D. C. 20535

Warming
nuz
11-26-36
32807

RECAPITULATIE

OF

HERHAALING VAN 'T GEWIGTIGSTE STAATNIEUWS IN 'T VOORIGE JAAR 1752 IN EUROPA EN IN ONS NEDERLAND VOORGEVALLEN.

NIET minder reden, dan by den aanvang van 't voorleeden Jaar, hebben wy thans met het eindigen van 't zelve, om den Leezer van dit GEDENKBOKK, en alle onze Landsgenooten geluk te wenschen, zo met de volharding van de aangename Vrede, welke geheel Europa na 't sluiten van 't AKENSCH VREDE-TRAKTAAT, in den Jaare 1748, tot heden toe heeft genooten, als met de Onderneemingen aangewend om die Vrede duurzaam te maaken. Wegens het TRAKTAAT *ter behoudenis van de Ruste in Italien*, zagen wy in 't I. DEEL des GEDENKBOKS van 't voorleeden Jaar 1752 de Negotiatien, so aan het Spaansche als aan het Sardinische Hof, en in het II. DEEL den Inhoud en Tekening van het zelve op den 14 Juny, door de Gevolmaggiden van haare Roomsche-Keizerlyke Majesteit, den Koning van Spanjen en Sardinten. En dewyl dit Traktaat gegrondvest is op dat van Aken, en zodanig opgesteld, dat 'er ook de andere voornaamste Italiaansche Mogendheden, als de Koning der beide Sicilien en de Infant Don Philippus, Hertog van Parma, in begreepen zyn, wanneer zy daar toe gelieven te accedeeren, zo schynt men daar nit eenig voordeel tot de ALGEMEENE RUSTE te kunnen verwagten, indien het de Voornemigheid behaagde, door een onverhoopt Sterfgeval den Spaanschen Throon te ontledigen; en dus de Schikkinge der Heerschappye in Italien, door de voorgeschikte Erfopvolginge der Broederen van zyne Katholyke Majesteit voorgemeld, te veranderen. Wy zagen ook hoe voordeelig het zelve van verscheide Mogendheden werdt aangemerkt, benevens de Verklaaring van zyne Allerchristelykste Majesteit, om van zyne kant alles te willen toebrengen, 't geen tot de bereikinge van het heilzame oogmerk van dit TRAKTAAT zou kunnen dienstig zyn.

Een andere Schyn van de duurzaamheid der Vrede, verschaftte ons het ALGEMEENE GENOEGEN tusschen de voornaamste Mogendheden van Europa, weinigen uitgezonderd. Ziet 'er de blyken van in de Verklarings van zyne Allerchristelykste en haare Roomsche Keizerlyke Majesteit, ten opzigt van wederzydsche vriendschap en goede verstandhoudinge, ter occasie dat de Koning en Koningin Peter en Meter waren geweest over den Doop van de Aartshertogin, waar van de Keizerin den 13 Augustus deezes Jaars is bevallen, en in de Præsenten by die gelegenheid door Gemelden Koning aan de Jonge Princeffe gedaan. In de Onderhandelings van het Engelsche met de Fransche en Spaansche Hoven tot bylegginge der Geschillen over de Grenscheidings in de Westindien, en het bezit der Neutraale Eilanden, aan den eenen, en tot verzekering en beveiliging van den Scheepvaart der Engelschen op en omtrent de Spaansche Kolonien, gepaard met de wederzydsche Verklarings deswegens, aan den anderen kant. In de goede Verstandhoudinge tusschen de Hoven van Rusland en Zweeden, en zelfs in de volharding van de vreedzaame geneigdheid der Porte ten opzigt van de Roomsche en Russische Keizerinnen, niettegenstaande de Verandering aan 't Turke Hof tegen 't einde van dit Jaar voorgevallen.

Een derde Blyk zyn de middelen aangewend tot vereffening van de PRETENSIES sommiger Mogendheden, door den voorgaanden Oorlog veroorzaakt of daar uit

R E C A P I T U L A T I E.

voortvloeiende als gevolgen, waar onder die in 't Roomfche Ryk wel de voornaamften zynde, ook de meeste zwaartghed hebben veroorzaakt, en eindelyk in 't laafte van dit Jaar een middel zyn geweest om de Conferentien, over de VERKIEZINGE VAN EEN ROOMSCH KONING tot welzyn van Duitfchland, zonder effect te doen afbreeken, hoewel egter naar men zig verbeeldt niet zonder hope, van in 't vervolg een godfen uitflag te erlangen. Andere en nieuwe Prætenfien hebben zig wel is waar, zelfs nog in 't einde van dit Jaar geopenbaard, als by voorbeeld die van zyne Pruiſſiſche Majefteit noopens eenige Schepen van zyne Onderdaanen gedurende den laaften Oorlog door de Engelfche Kaptewaarders pryf gemaakt, en die van de Pruiſſiſche Onderdaanen in Silefien, ten lafte van de Roomfch Keizerin; doch geene derzelven, veel min de Gefchillen tuffchen de Brandenburgfe en Hanoverfche Keurvorftelyke Hoven, over 't bezit van Ooftriefland, fchynen vooreerft nog in Staat om de Algemeene Vrede eenig naadeel toe te brengen. Te minder, naar dien de Accessie van zyne Majefteit den Koning van Poolen tot de TRIPLE ALLIANTIE, tuffchen haare Roomfch-, haare Ruffch-Keizerlyke en zyne Grootbritannifche Majefteit fubfifteerende, nog niet geheel hopeloos fchynet, om dit Verbond zo heilzaam voor de Ruff in 't Noorden nog meer te bekrachtigen. Daar ook het Subfidie-Traktaat tuffchen de Zeemogendheden en zyne Poolfche Majefteit, in 't I. Deel des Gedenkboeks van 't voorleeden jaar geplaatft, fchoon reeds in 't Jaar 1751 geflooten, eenigermaate tot een Bolwerk verftrekt voor eene onverhoopde Vrededreuk; en de Conferentia over de herftelling van de BARRIÈRE-PLAATZEN in de Ooftenrykze Nederlanden, tot Befchuttinge van de Frontieren onzes Vaderlands gefchikt, wederom zouden aangevangen worden.

Hoe veel meer nu de Algemeene Vrede den Potentaaten van Europa Gelegenheid verfchafte, om ten nutte van hunne Ryken en Onderdaanen werkzaam te zyn, zo veel ieveriger hebben de meesten hanner zig bevytigd, om de COMMERCIE buiten, en de Fabrieken binnens lands te doen bloeien. Om niet te fpreken van de Middelen, hier toe ia byzondere Ryken en Staaten aangewend, ftaan wy ons oeg alleen op het COMMERCIE-TRAKTAAT van haare Keizerlyke Majefteit met den Koning van Sardinien; op de Conventien van dezelve Keizerin met de Barbaaren; op de onderhandelingen van onzen Staat, noopens een Commerce-Traktaat met het Fransche, en een met het Napelfche Hof; en met het Ruffifche noopens den Houthandel op die Havens, gelyk ook het TRANSITO door hunne Hoogmogendfien toegestaan aan fomnige Goederen, die naar Spanjen vervoerd zullen worden (Zie bladz. 186 van 't I. Deel, 1752). Niet minder ftraalen de poogingen van de Engelfchen in deeze door, in het vernieuwen van verſcheide Traktaaten met de Barbaaren in de Middellandfche Zee, die van de Deenen met de Regeeringen van Tunis en Tripoli en derzelve COMMERCIE-OPRETTINGE te Zaffy, hun zo kwaelyk bekomen, gelyk wy in 't begin van 't I. DEEL zagen; die van de Hamburgers in 't fluiten van een Traktaat met de Algerynen hun niet minder zuur opgebroken, en daarom van hun weder vernietigd, (zie 't verhaal in 't II. Deel bladz. 191): en eindelyk de bewefingen van zyne Pruiſſiſche Majefteit tot bevordering van de Scheepvaart zyner Onderdaanen, en inzonderheit van de *Embdifche Compagnie*; om niet te fpreken van de onderneemingen door het graaven van kanaalen en wat dies meer is, in de *Ooftenrykze Nederlanden*.

Doch niet weinig muet in dit geval de werkzaamheid uit van de Vaderen onzes Lands tot herftelling van onze zo zeer vervallene Commerce, die in den voorgaanden tyd zo luifteryk ten voordeel van onze Voorouders bloeide. Wy hebben op 't einde van 't naafvoorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK de *Adviefen* by gebragt van

R E C A P I T U L A T I E

omt de *respective* *Hollandsche* en *Zeeuwsche* *Admiraliteiten*, neopans dit Ontwerp, op de voorstelling van hunne Hoogmogenden aangaande de *Verhandeling* over den *Koophandel*, hoofdzakelyk in het II. DEEL van 1751 te vinden, ingeleverd; en zullen hier agter nog eenige Aanmerkingen en Stukken daar toe behoorende, ten bewyze van ons gestelde, laaten volgen.

De aanmerkelykste Voorvallen en Omstandigheden in de byzondere Ryken en Staaten, gedurende het voorloedene Jaar, zyn geweest. In 't *TURKSE RYK* de verandering in het Staatsbestuur door de afsetting en verbanning van den Groot-Visier, en de Executie van eene groote menigte van deszelfs Afhangelingen, van gevreesde, dog by den uitkomst tot nog toe niet naaderlyke Gevolgen. In *BARRARIEN* de verongelukkig van een *Hollandsch* Oorlogschip by *Tatum* op den 18 *December* 1751, de behandeling van 't *Scheepsvolk* door de *Maoren*, en eindelyk de rantsoneering en lossing van het zelve, benevens het sluiten van een *Verdrag* met den *Keizer van Marokko* door de *Hollanders*, hier na te melden. De opstand te *Tunis* tegen den *Dey*, door zynen Zoon verwekt, en eindelyk tot deszelfs nadeel gedempt; de besmettelijke Ziekte en Sterfte te *Algiers*, en de Opstuddingen te *Tripoli*. In en omtrent *ITALIEN*, de nieuwe geweldige Beroevingen op 't *Kiland Corsica*, so tegen de *Franschen* als *Genueesen*, ontstaan door 't afleeren van 't nieuwe *Reglement*, 't welk ingerigt was om de *Zaaken* aldaar op een goeden Voet te brengen; en de *Onderhandelingen* over de *Accessie* van zyne *Sardinische* *Majesteit* en andere *Potentaten* tot het *Traktaat* neopans de *Rulle* van *Italien* gesloten, waer van hiervoor. In *DUI TSCHLAND* inzonderheid de groote onderneeming, om de *Zaak* der *Verkiezing* van een *Roomsch* *Koning*, toe genoegen van de voortaansta Leden des *Ryks*, te bevorderen, waar van wy in dit Jaar zo nu en dan hebben gesproken. Daar toe de nodiging tot het beleggen van eene *Keurvorstelyke* *Vergadering* aan eenige *Hoven* der *Keurvorsten*, de bylegging der *Præsenten* van sommigen deszelve op het *Huis* van *Oostenryk*, en de *Protestation* van *Keulen* en de *Fekt* tegen de beroeping van zo eene *Vergadering*, gelyk ook eindelyk de afbreeking van de *Negotiatien* te *Hannover*. In 't zelve *Ryk* de *Geshillen* over de bezittingen van *Oostersland* tusschen *Brandenburg* en *Hanover*, en de wederzydsche *Memorien* deswegens, in 't I. DEEL bygebragt, en verder de bezwaarnissen der *Protestanten*, ten deele geredresseerd, ten deele nog ter overweginge aan het *Buurgelyck* *Corps* gestelt. In 't *POOLSCHE RYK* de opening en onverwagte stremming van den *Rykdag*, wegens de vordelingen der *Ingezetenen*; ten opzigt van hunne *Privilegien* gelyk ook de vereeniging der *Oncenigheden* te *Danzig*, zo veel 't onmiddelyke bedwing van de *Kroon* vernogt heeft, tot merkelyk nadeel van sommige *Magistraatsleden*. In *RUSLAND* de vreeselyste *Brand* te *Moskou*, den 3 *Juny* ontstaan, waer door die groote *Stad* voor een aanmerkelyk gedeelte verwoest werd. In *ZWEDEN* de *Krooning* van zyne thans regeerende *Majesteit* geschied op den 7 *December* 1751, waer van men het *Verhaal* vindt in 't I. DEEL van 't voorgaande *STUK* dezes *GRANDEURS*, en dat van 's *Konings* overtoeking uit *Stokholm* naar *Finland*, met de magnifike *Receptie* van denzelve aldaar, en de overgoote vroege der *Ingezetenen* van die *Provincie*, deswegens betoond; gelyk ook het eindigen van den *Rykdag* na eene duuring van meer dan 3 *Maanden*, op den 13 *Juny* laastleeden. In *DEENSMARKEN* de *Huwelyk* vereeniging van zyne *Deensche* *Majesteit* met eene *Princesse* van *Branswyk-Wolfenbuttel*, de plechtige inhaalinge en inreede van haard *Majesteit* te *Kopenhagen*; gelyk ook de mitneemende zorg van dien *Koning* voor den *welstand* van zyn *Ryk* en *Ondetdannen*. In *PRUSSIAN* de voltrekkinge des *Hu-*
we-

R E C A P I T U L A T I E

welyks van 's Konings Broeder Prins Henrik van Pruiffen met de Princes van Hefsenkassel, op den 25 Juny, en de Ceremonien daarby geobferveerd. In VRANRYK heeft men gedurende de laatste helft van dit Jaar de aanhouding gezien van de Oneenigheid en Twist tusschen het Parlement en de Geestelykheid, over de weigering der Sakramenten aan deeze en geene Persoonen die verdagt waren van Jansenisterys of geene Confessie-Biljetten konden vertoonen, begonnen omtrent het begin van April dezes Jaars (zie bladz. 244. van 't I. DEEL 1752), en sedert tot eene zo aanmerkelyke hoogte gereezen, als wy in 't II. DEEL hebben gezien, zodanig dat de Koning in 't laatste van dat Jaar het voornaamste Arrest des Parlements vernietigde, waar van wy de Gevolgen in dit volgende DEEL hopen te berigten. Men zag daar ook de geweldige Vervolgeningen der Gereformeerden, eindelyk naar 't schynt eenigzins geredresseerd: den dood van de Koninglyke Princesse Madame Henriette, derde Dogter van zyne Majesteit; op den 10 February: de Ziekte en heritellinge van 's Konings Zoon, den Dauphin van Frankryk, zo aandoenlyk voor 't Hof en alle de Inwooners, met de Vreugdeblyken daar over: eindelyk de heugelyke en voor dit Ryk zo gewenschte Geboorte van den Hertog van Bourgondien, verheerlykt door veele bewyzen en blyken der Algemeene Vreugde, en wat dies meer is. In ENGLAND heeft men in dit Jaar, behalven de Onderneemingen van die Natio om haaren Handel ult te breiden, en tot den Haringvangst, ook die gewigtyge verandering gezien van den Ouden in den Nieuwen Styl, door 't overspringen van 11 Dagen in de Maand September laatstleeden, 't welk in Zweeden in 't laast der aanstaande Maand February 1753 ook stondt plaats te hebben, zullende hier door byna geheel Europa in de Telling der Dagen van 't Jaar, en in de vieringe der Feestgedyden, overeenkomstig zyn.

In de OOSTENRYKSE NEDERLANDEN bleef de arbeid aan 't graaven van binnenslandsche Kanaalen nog aan den gang, tot bevordering der Commerce, gelyk 'er de Fabrieken en Manufacturen ook langs hoe meer werden bevoordeeld; doch in Vlaanderen was eene groote schade geleeeden door het instorten van de Zeevluis by Oostende, van welker Gevolgen en Redres wy hier voor gesproken hebben.

Komende tot onze VERRIENIGDE PROVINTIEN, zo vinden wy de Begraavinge van het Lyk van wylen zyne Dooriugtyge Hoogheid onzen Prins ERSTADHOUDER op den 4 February verrigt met alle Ceremonien, waar van de Beschryving in 't breede te vinden is in 't I. DEEL van 1752, bladz. 106, enz. De Installeering van onzen tegenwoordigen ERSTADHOUDER, Prins WILLEM den V. tot Ridder van den Kouffeband, door de Gevolmagtigden van zyne Grootbritannische Majesteit den 5 Juny op 't Huis de Orangezaal by 's Graavenbage geschied, in zyne omstandigheden, bladz. 280 van 't zelfde DEEL. De voorzorgen van haare Koninglyke Hoogheid, de PRINCESS GOUVERNANTE en Voogdesse, tot verbetering van de Finantien aangaande de Militie van den Staat, in het Incorporatie-Plan aan hunne Hoogmogende voorgedraagen, te vinden in 't II. DEEL, en tot andere eindens. Gelyk ook Hoogtderzelver plaatsneeming in de HOOGE KOLLEGIEN onzes Lands tegen 't einde van 't voorleeden Jaar, en de Visite van den nieuw gearriveerden Franschen Ambassadeur, by den Prins Erstadhouder met het tegenbezoek van Zyne Hoogheid aan denzelven, waar van in dit volgende DEEL te melden staat.

De voornaamste Sterfgevallen zyn in het voorleedene Jaar geweest; dat van den HERTOG VAN ORLEANS op den 2 February te Parys overleeden, waar van men de Omstandigheden vindt, bladz. 152 van 't I. DEEL; en dat van den KARDINAAL ALBERONI te Plaisance op den 24 Juny, gemeld in 't II. DEEL bladz. 154.

NEDER-

NEDERLANDSCH
GEDENKBOEK,
O F
EUROPISCHE
MERCURIUS.

BEHELZENDE

De voornaamste Zaaken van Staat en Oorlog,
voorgevallen in alle de Koningryken en Heer-
schappyn van Europa; benevens eenige mel-
denswaardige Tydingen uit verscheiden
andere Deelen der Wereld.

VIER-ENZESTIGSTE STUK.

EERSTE DEEL.

JANUARY.

WY vervolgen thans den Inhoud der Zaaken, waar mede
wy genoodzaakt zyn geweest het voorgaande DEEL van
dit GEDENKBOEK af te breeken, met een Kort Begrip der Aan-
merkingen, geplaatst agter het ADVIS *der Heeren Gecommitteerden*
van de ADMIRALITEIT in *Zeeland* over de Propositie en het
PLAN tot *herstellinge van den Koophandel* ontworpen.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

DE Schryver deezer Aanmerkingen in den eersten opslag eenige
Vergelyking maakende tusschen het Advis van de Zeeuwfche en
dat der Hollandsche Admiraliteit, (van welke beiden het hoofdzaa-
LXIV. Stuk. I. Deel. A kelyke

1753-
January.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

kelyke te vinden is aan 't einde van 't voorgaande DEEL deezes Ge-
denkboeks, het laatste zynde van 't Jaar 1752), stelt voor, dat de
Heeren Zeeuwsche Gecommitteerden op eene geheel andere manier
zyn te werk gegaan dan de Hollandsche, die de twee voorgestelde
Vraagpunten (zie aldaar bladz. 298) met alle naauwkeurigheid, en
met positiviteit van hunne eigene belangen, hebben overwogen, en
de Grondbeginzels in de Propositie van wyle zyne Doorlugtigste
Hoogheid vervat, volmondig toestemmen, en erkennen als het een-
igste middel hun bekend om de Commercie van de Republick te her-
stellen. „ Hadden de Heeren Leden van de Admiraliteit in Zeeland
„ kunnen goedvinden de Zaak met zo veel oplettenheid en in die orde
„ te behandelen (zegt de Schryver) zy zouden zekerlyk nooit ver-
„ vallen zyn tot zulke tastelyke Contradictien, als waar mede hun
„ gantsch Advies is opgevuld. De Opsteller van het Zeeuws Advies
„ (zegt hy verder), wel verre van den Koophandel aan te merken
„ als het eerste en weezenlykste Punt van zyne Deliberatien, subor-
„ dineert geheel en al het welwezen der Commercie aan het Interest
„ van het Kollegie der Admiraliteit, en stelt het laatste tot den grond-
„ slag van alle zyne redeneeringen; zonder eenigen schyn van orde-
„ te houden, en zonder eenige Grondbeginzelen te bepalen, be-
„ tragt hy (naar 't schynt) niet anders, dan de Propositie van zyne
„ Hoogheid by 't Gemeen veragt, en zig zelf, als een opregt leve-
„ raar voor het welzyn van zyn Kollegie en Provincie, bemind te
„ maaken, enz. Een verder bewys van onoplettendheid van dien
Opsteller (zegt de Schryver) is dat hy 't zig de moeite niet waardig
schynt geagt te hebben de voorige Verhandelingen van het Kollegie
ter Admiraliteit in Zeeland na te zien, vermids hy in dit Advies stel-
lingen directelyk tegen spreekt, die door dat Kollegie meermaalen in
deszelfs Adviesen aan hunne Hoog Mogenden zyn vastgesteld; bren-
gende ten bewyze van dien twee Passagien by van het Advies der Hol-
landsche Kollegien, die men in de Voorreden, waar van wy thans
hier mede aftappen nader kan inzien.

In de Aanmerkingen zelf word in de eerste plaats gereflecteerd op
't voorgeeven der Zeeuwsche Gecommitteerden, dat de Kooplieden in
Zeeland, in het projecteeren van dit Plan, niet schynen te zyn geraad-
pleegd. (Zie bladz. 304, enz. van 't voorg. Deel) 't welk de Aan-
merker oordeelt als over eene algemeene Zaak van zyne Hoogheid
niet noodig geagt te zyn. Het voorafgaande onderzoek des Zeeuw-
sche Gecommitteerden; of de twee Vraagpunten, door zyne Doorl.
Hoogheid in de bewuste Verhandeling voorgesteld, door de Kooplieden bon-
dig en onpartydig beantwoord zyn; word zeer overtollig geoordeeld,
dewyl in de Propositie van wylzen zyne Doorl. Hoogh. uitdrukkelyk

is gezegd (Zie bl. 195 van 't II. DEEL deezes GEDENKBOKS 1753. *January*) „ dat zyne Hoogheid vernomen hebbende naar kundige „ en ervaarene Kooplieden, om zig zo wegens den toestand van de „ Commerncie, als van de middelen om dezelve te redresseeren, be- *VERER- NIGDE PROVIN- TIEN.*
 „ hoorlyk te doen onderrigten; eindelyk daar in hadde gereuffeerd, „ en dat die Kooplieden zig daar toe met allen iever hadden geap- „ pliceerd; te meer dewyl 'er van de Zeeuwfche Gecommitteerden zelfs erkend wordt, dat 'er in bunne Provincie gebrek is aan ervaarene Kooplieden.

Het andere voorafgestelde; dat dit Plan (van de Hollandfche Kooplieden), aangenomen wordende, geen gering middel van afneeminge zyn zal in de revenues der respectieve Admiraliteiten, en het geheele raisonnement daar op volgende, werdt van den Aanmerker niet minder ongegrond geoordeeld, als zynde het uit het zelve klaarblykelyk, „ dat „ het niet alleen is het noodige tot Protectie (van den Scheepsvaart) „ waar mede hunne Edel Mogenden de Commerncie willen bezwaaren, „ maar ook het onderhoud der Kollegien, waar van verscheide niet „ kunnen aantoonen eenige protectie van belang gedurende een „ groot aantal van Jaaren, aan de Commerncie verleend te hebben, „ enz ”.

Omtrent het derde, naamelyk de consideratie omtrent de middelen, die (in het bewuste Plan) voorgeslagen worden om een equivoalent Fonds van Revenuen voor de Admiraliteiten uit te vinden, word aangemerkt, „ dat in de geheele Verhandeling of Propositie van zyne Hoogheid „ niets wordt gevonden, 't geen eenige aanleiding kan geeven tot de „ sustenue, dat het gemis der uitgaande Regten door eene verbetering der Lastgelden zoude kunnen werden gevonden; 't welk de „ Zeeuwfche Gecomm. inconvenient hadden geoordeeld, en tot re- „ futatie van dien veel omflags gebruikt ”.

Dat het niet genoeg is, dat in prejudicie van 's Lands inkomsten, de Ingezetenen met winsten worden verrykt, erkent de Aanmerker, maar voegt 'er nevens, „ dat het particuliere belang der Kooplieden, by „ zyne Hoogheid geconfuleerd, geenszins door deeze Ontlastingen „ zoude werden bevorderd ”. Het is bekend (zegt hy) dat de eerste en voornaamste oorzaak van den handel, die thans van vreemde Landen naar deeze Republick werdt gedreeven, voortkomt uit de schaarsheid van gereed Geld, en daar uit profluerende Hooge Interesten in die Landen, welker voornaamste Commerncie bestaat in eene verruiling van derzelve Producten. De Eigenaars van die Producten gereede Penningen noodig hebbende, neemen dezelve meerendeels by anticipatie op van de Nederlandsche Handelaars, als die zig doorgaans met een laagten Interest laten vergenoegen; waar uit

1753. volgt, dat veel meer Goederen en Waaren herwaards werden aange-
 January. bragt door, en voor rekening van Vreemden, dan wel voor Reke-
 ning van de Ingezetenen. In zo verre nu als 'er middelen zyn om
 het grootfte gedeelte der Impositien te ontgaan, strekt zulks niet ten
 voordeele van den Vreemden Koopman, maar wel ten profyte van
 den Nederlandschen Handelaar of Factoor, wien de Goederen wer-
 den toegezonden of aanbetroúwd. Hier door werdt eindeling veroor-
 zaakt, dat de Vreemde Kooplieden ophouden hunne Goederen naar
 deeze Landen te verzenden, en wederom andere van daar te rug te
 ontbieden, en tragende de overmaatige Belastingen te ontgaan, de
 Commerce in andere Plaatsen, waar minder Lasten zyn, overbren-
 gen.

VEREE-
 NIGDE
 PROVIN-
 TIEN.

Omtrent het voorgestelde Rendement *van de Middelen te Water voor
 de Admiraliteit in Zeeland*, geduurende de eerste en laatste helft van
 deeze halve Eeuw, brengt de Aanmerker in 't oog, dat zulks waars-
 chynlyk eene optelling is van het ruuwe Rendement in het Boek
 van den Ontfanger, daar 't eene bekende Zaak is, dat men door Re-
 gisters verstaan moet behooryke en precise Aantekeningen, welke
 Goederen, wat differente Specien, en van waar, jaarlyks zyn inge-
 komen; wat gedcelte van dezelve wede' uitgevoerd is, en naar wel-
 ke plaatsen.

Wanneer de Zeeuwsche Gecommitteerden overgaan tot het I. Lid
 van hunne Aanmerkingen, en allegeeren; *dat'er in alle vreemde Lan-
 den een genoegzaam getal van Schepen gevonden werdt*, enz. zo staat de
 Schryver hun dit wel toe ten opzigt van Deenemarken en Zweeden,
 alwaar de Ingezetenen meer voordeelen hebben dan onze Schepen,
 maar (zegt hy) geheel anders is 't in veele andere Ryken, en zelfs
 in Vrankryk, alwaar men nog genoodzaakt is zig te bedienen van Ne-
 derlandsche Schepen. Op de onderstelling, *dat de voornaamste oorzaak
 van het verval onzes Koopbandels, niet weg te neemen is*, antwoordt hy,
 dat zulks toegestaan zynde, de Commerce noodwendig 't eenemaal
 geruïneerd moest werden; welk zo bestaande, de Kollegien ter Ad-
 miraliteit niets zouden opofferen, als dan van zelve alles moetende
 verliezen. Doch dat onze Koophandel nog in dien hopeloozen toestand
 niet en zy, zoekt hy te bewyzen uit den overvloed van Geld, in on-
 ze Nederlanden bevindelyk, 't welk men wegens de geringe Interes-
 sen genoodzaakt is in de Commerce te besteden; en dewyl dezwaar-
 heid der Impositien op de in en uitgaande Goederen en Waaren, oor-
 zaak is dat het Geld der Ingezetenen van deeze Nederlanden hoe
 langer hoe meer werdt aangelegd in vreemde Commerciën, zo kan men
 van derzelve verligting, met reden meer voordeel verwagten, dan
 van de continuatie dier drukkende Lasten.

De schade, die door de invoering van een gelimiteerd Porto Franco aan het Land zou worden toegebracht, ten aanzien van de Revenuen der Admiraliteiten, noch de jaloufie der vreemde Mogendheden, zouden ons van geen nadeel kunnen zyn, indien 'er onze Commerce slegts op eene aanmerkelyke wyze door bevoordeeld wierd (zegt de Aanmerker), en of de Route van sommige Goederen niet door eene geapproprieerde verandering der Lasten zoude kunnen verlegd worden, vindt by hem veele waarschynlykheid.

Noopens het tweede Hoofdpunt van de Zeeuwsche Gecommitteerden, dat de verzwaringe der straffen op de overtreding van 's Lands Wetten, in 't stuk van de Commerce van geene de minste verwagtinge is, werdt aangemerkt, dat men uit het gene in andere Landen geschiedt, ten opzigt van het onze geen voorbeeld kan trekken; gelyk ook dat de vermindering der Regten een middel moet zyn om Fraudés voor te komen, het welk gevoegd by de eenpaatige en strenge uitvoering der Plakkaaten mogelyk van meer vrugt zoude zyn dan men zig verbeeldt. Ten opzigt van 't derde, waarby de Zeeuwsche Gecommitteerden willen onderzoeken, of het bewuste Project voor het algemeene belang voordeelig zal zyn of ruineus; stelt de Aanmerker voor vast, dat het verval van de Commerce zo diep zynde, als hunne Edel Mogende zelf bekennen, 'er niets gewaagd word, hoe weinig het voorgeslaagen middel ook zou mogen opbrengen. En aangaande het nadeel, 't welk de Oostindische en Westindische Compagnien door het invoeren van het PORTO FRANCO zouden lyden, uit aanmerkinge dat de vreemde Compagnien hunne Waren herwaards brengende ons Land met hunne Producten opproppen en vervullen, en dus aan onze Compagnien de Markt stellen zouden; word van hem gercmarqueerd, dat om de Oostindische Compagnie van ons Land een wezenlyk voordeel toe te brengen, en aan dezelve eene Superioriteit over alle vreemde Compagnien te geeven, het eenige middel is, alhier den stapel en het Magazyn te formeeren van alle vreemde Oostindische Waren; want (zegt hy) alsdan zal onze Compagnie altoos zo veel meer voor haare Goederen bedingen, als het Transport na en over deeze Landen, nevens de Assurantien en Avances der Kooplieden komen te importeeren, 't welk weinig minder dan de geheele jaarlykse uitdeeling zal bedraagen. En wat de Westindische Compagnie aanbelaugt, is de vraag, of deeze geheele Maatschappy aan de Republick voor of nadeelig zy. De Vlissinghsche Kooplieden (zegt hy verder) hebben in hunne Consideratien opgemerkt, het waare oogmerk van 't bewuste Plan te zyn om ons Gemeenebest andermaal eene voornaame Markt van Europa te maaken.

Dat door middel van dit Plan ons Land geen gevaar loopt van ver-

1753.
January.VERRE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

vuld te werden met Goederen, die onze eigene Fabrieken en Producten zullen benadeelen, werdt beweezen, door dien zodanige Goederen volgens het zelfde Plan op 't Inkomen belast zyn. Zullende dit Plan ook geenszins nadeelig maar in tegendeel voordeelig zyn voor onze Commerce met *Brabant* en *Vlaanderen*. Zoude het (zegt de Aanmerker) by voorbeeld voor onze Zoutnegotie niet voordeeli-ger zyn, dat de *Brabanders* en *Vlaamingen* 't zelve van ons kogten, dan dat het zelve direct uit *Spanje* in hunne Havens hun wierde toe-gevoerd? Onze superioriteit boven Oostende in de Scheepsvaart zegt hy bestaat in de Expeditie, dewyl, daar als nog de Schepen te *Oos-tende* 3 a 4 Maanden in laading leggen, men over deeze Provintien in 14 dagen zyne Goederen kan expedieeren, 't welk een voornaam Object in de Commerce is. Dat 'er weinige Porto Francoos in de Wereld zouden zyn, werd van hem tegengesproken, zeggende dat men immers dezelve vindt in alle gedeelten van het Noorden, de ge-heele Middellandsche Zee door, ja genoegzaam in alle plaatsen, waar de Commereie op een vertier en verzending van alle vreemde Waren steunt.

Dat de Ingezetenen van *Zeeland* in 't byzonder niet van belang zul-len benadeeld werden, door het Vry Inkomen van de Graanen, zo zeer strekkende tot het algemeene voordeel van de Republick, dat dezelve zig in haaren grootten bloei beroemen mogt de Koornschuur en het Magazyn van Graanen voor geheel Europa te zyn; werd door een naauwkeurig onderzoek beweezen. Het byzondere nadeel, 't welk de *Zeeuwen* door een instelling van een vryen doortogt der Goederen zouden lyden, meent de Aanmerker, werdt geheel veroor-zaakt, door de tegenwoordige inegaliteit der *Transitoire Regten*, zo veel minder in *Zeeland* betaalende dan in *Holland*, alwaar zy aan *Fraudes* niet subject kunnen zyn. Waarom de inkomende Regten op de *Linnens* verminderd zyn, kunnen (zegt hy) de Gecommitteerden ligt begrypen uit de Verhandeling over den Koophandel zelve, alwaar gezegd werdt, dat zulks geschiedt, om den handel en het Transport over deeze Landen van buiten herwaards te faciliteeren. De schade-lykheid van het Vry Inkomen van 't grof Zout en de Suiker kan de Aanmerker ook niet ontdekken, dewyl men die van de *Oostenryk-sche Nederlanden* niet kan beletten dat die Waren hun direct van bui-ten werden toegebracht.

Of de invoering van een *Generaal vry Transitoir* voor de Provintie *Zeeland* in 't byzonder ten opzigt van de Commerce met *Brabant* en *Vlaanderen*, en wel inzonderheid voor den handel met *Luikerland*, van zo veel nadeel zoude zyn, dat het deswegens verwerpelyk mag geoordeeld werden, onderzoekt de Schryver der Aanmerkingen, en vindt

vindt dien Handel zo ligt verplaatfelyk, dewyl 'er weinig aan haport of de Goederen zullen de Luikenaars in 't kort even zo gereed over Ooftende kunnen toegebracht werden, dat men niet te vroeg alle de Regten op den doortogt van de Goederen derwaards wec kan nemen.

1753.
January.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

Op de Vraag of dit *Transitoir de Fraudes en Slukeryen niet zal vermeerderen, enz.* werd van den Aanmerker geantwoord. „ Daar zyn „ maar twee wegen van Fraudes ten opzigt van de Middelen te Wa- „ ter te weten met geweld of door met de Commisen famen te span- „ nen. Het eerste kan geen plaats hebben om dat alle Transitoire „ Goederen zo wel recherchabel als confiscabel zyn, niet alleen by „ het inkomen aan de eerste Wagt, maar by alle anderen, die menigvuldig zyn op de route, tot dat de Goederen de uiterste Wagt „ zyn gepasseerd; en bygevolg kunnen 'er geene clandestine nog geweldige Practyken in 't werk gesteld werden. Wat nu de samen- „ spanning met de Commisen aangaat, is 't onbegrypelyk dat de Eigenaars dit zouden kunnen practifeeren, op de route by alle „ posten ”.

„ Dit zyn de redenen (zegt hy) dat men met confidentie geavanceerd heeft, dat 'er by het geëtablifseerde Transitoir eenige Fraudes gepleegd zyn, dog veel minder gepractifeert zullen werden, „ uit hoofde van de meerdere præcautien by de differente Concept- „ Ordonnantien voorgeslaagen; als mede om dat de Goederen by het „ uitgaan niets zullen betaalen ”. Het avontagie, 't geen andere Volkten boven ons zouden hebben in de equipagie der Schepen, is zo groot niet als men zig verbeeld, inzonderheid wat het getal van 't Scheepsvolk betreft, 't geen alleen relatie heeft tot de *Dantzigers, Lubeckers*, en eenige andere in de Ooftzee. De Jaloufie, welke door onzen Welvaart in de Commercie by andere Natien veroorzaakt zou werden is naar 't oordeel van den Aanmerker geenszins te dugten. „ Wat zullen die Mogendheden doen (zegt hy) zullenze onze Maat- „ regelen overhoop werpen en veydelen? zullenze geweld gebruiken. „ Zy zullen haar best doen om haaren Koophandel door alle bekwaame Middelen te behouden, en wy om den onzen door alle bekwaame middelen weder te krygen. Zy hebben gelyk en wy geen on- „ gelyk; en daar mede verdwynt ook die vreeze voor de Piquanterie „ van genoegzaam alle Mogendheden in *Europa*.

Komende tot de oorzaaken van het Verval der Commercie, door de Zeeuwfche Gecommitteerden voorgesteld, merkt de Schryver aan, dat de eerste oorzaak terftond voor een groot gedeelte is verbeterd en gecorrigeerd, en door het wegneemen der oorzaaken, die de Commercie van ons Verbannen hebben, dezelve met der tyd geheel en al wederom

1753.
January.

VEREENIGDE
PROVINTIEN.

derom tot ons gelokt kan worden. In 't vervolg, wanneer de Zeeuwen spreeken van de *schikking van zaaken, die het Plan van een gelimiteerd Porto Franco en een vry Transito aanneemelyk zoude kunnen maaken*, en zeggen dat ieder Artikel in de *Lyft A* een byzonder onderzoek zou moeten ondergaan, alzo zy daar in eenige mislagen hebben ontdekt; zegt de Aanmerker. „Schoon door zyne Hoogheid geproponeerd „is, dat ieder Artikel een particulier onderzoek zoude ondergaan, „vinden egter haar Edel Mogende goed, daar over te maaken een na- „der verding”. Wanneer zy zeggen, dat men *regard moet neemen op den Schotjen Stapel te Veere*, zegt hy; „'t is even als of men om „de *Schotten te Veere* aan de kost te helpen, de Ingezetenen van „Holland en van alle de andere Provintien de keel moest toebinden”. 't Artikel van de Linnens meent hy is voor de Ingezetenen van *Zee- land* van niet meer gewigt, dan voor die van de andere Provintien, terwyl de *Hollandsche* Lynwaatbleekers zeer ligt begrypen, dat het niet ten hunnen nadeele is, dat het transport van de *Vlaamsche* Linnens naar *Spanjen, Portugal* en *Engeland* over deeze Landen geschiedt, maar dat zulks komt tot beneficie van den Scheepvaart, Handel en van alle Ingezetenen in 't gemeen. Wanneer hunne Ed. *den algemeenen grondregel gevolgd willen hebben, in Engeland gepraetizeerd*, enz. zegt de Aanmerker, is dit alles ook niet op deeze wyze te vinden in de Propositie van zyne Hoogheid, alleenlyk met dit onderscheid, dat het Stuk aldaar meer geëxtendeerd en bewezen is, en dat het daar en boven veel juist en naauwkeurigen na de constitutie en welvaart onzer Koopliden is gecalculeerd. Eindigende verder met eenige byzondere Aanmerkingen op de hulpmiddelen, door de Zeeuwsche Gecommitteerden voorgeslaagen, van te weinig belang om hier plaats te vinden.

Nu laten wy de *Project-Ordonnantie* en *Project-Lyft* hier volgen, die by het *Advies* der Heeren Gecommitteerden van de *Hollandsche Admiraliteit*, waren gevoegd, en die wy in het voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK wegens het bepaalde Bestek niet konden Plaats geeven; zullende het *Project-Plakkaat*, waarvan in dat *Advies* ook gemeld werdt, tot nader gelegenheid, en tot daar omtrent eene Resolutie by hunne Hoog Mogenden genomen zal zyn, bespaaren.

PROJECT-ORDONNANTIE OP HET TRANSITOIR.

I. VAN het beneficie van Transito, zullen in gevolge van *het 18. Artikel van het Generaal Plakkaat op den ophef der Convoien en Licenten, op buiten voor een tyd van jaren gearresteert*, mogen jouiffeeren alle Goo- deren, Waren en Koopmanschappen, het zy dezelve komen uit, of gaen na het

het Oostenryks Braband en Vlaanderen, het zy dezelve uit eenige andere Landen of Plaatsen, gelegen buiten het Gebied van dezen Staat, over deze Landen getransporteert werden na eenige andere Landen of Plaatsen, mede gelegen buiten het zelve gebied: En zulks zonder onderscheid of dezelve ter Zee, te Lande of langs de Rivieren inkomen, of dat dezelve ter Zee, te Lande, of langs de Rivieren wederom werden uitgevoerd, daar van alleen uitgezondert de Goederen waar van de uitvoer uit deze Landen is verboden of nog mogte verboden werden: als mede zodanige Specien welke by eenige Plakkaten, Ordonnantien of Resolutien van het voorschreve beneficie hier na zouden mogen uitgefloten werden. [*Vid. Artikel 1, Concept 1751.*]

II. Van de Goederen Transitoir passeerende, zullen geen Rechten op het uitgaan of inkomen worden gevordert, mits daar omtrent exactelyk geobserveert werde het geen by deze Ordonnantie werd geordonneert. [*Vid. Artikel 2, en 10 Concept 1751.*]

III. De Goederen, Waren en Koopmanschappen, welke van het voorschreve beneficie zullen willen jouiffeeren, zullen ten Comproire, alwaar volgens de generale ordres de betaling moet geschieden, als Transitoir moeten aangegeven werden. [*Vid. Artikel 3, Concept 1751.*]

IV. En zullen 's Lands Officieren geen Loscedullen of inkomende Pasporten voor Goederen als Transitoir mogen uitgeven, als van welke op het Billiet van aangeving is vermeld. [*Vid. Artikel 6, Concept 1751.*]

V. De aangeving der Transitoire Goederen zal moeten geschieden by een schriftelyk Billiet, volgens de ordre by *bet 23, 24, 25, 26, 27, 28, 29, 30, 31, 128 en volgende Artikelen* van het Generaal Plakkaat gestatueert, en op de poene en boeten tegens de Contraventeurs aldaar gemeld. [*Vid. Artikel 4 en 5, Concept 1751.*]

VI. En zullen 's Lands Officieren vervolgens conform de Billietten van aangeving, moeten uitgeven de Loscedullen en inkomende Pasporten, en daar in expressieren de Plaatsen, waar van daan de Goederen zyn gekomen, mitsgaders van de Cyffers, Nummers en Merken, op een boete van vyftig guldens voor ieder Loscedul, anders uitgegeven. [*Vid. Artikel 7, Concept 1751.*]

VII. By de aangeving zal door die gene, welke de Loscedullen of Pasporten licht, moeten cautie gestelt werden voor de inkomende Rechten, ten genoegen van de Officieren, of anders dezelve Rechten werden geconsigneert: en zal deze cautie werden gerojeert, of de geconsigneerde Penningen gerestitueert, zoo haast de Loscedullen of Pasporten behoorlyk gezuivert zullen werden te rug gebragt.

VIII. Voor de verzending der Transitoire Goederen, zal op gelyke wyze als nopens de aangeving is geordonneert, by een schriftelyk Billiet, door den Koopman of Commissionaris moeten geligt werden een uitgaande Pasport, met expressie van de Plaats waar na toe de Goederen zyn gedestineert, en met wat Schepen, Wagens of Karren dezelve zullen werden uitgevoerd; als mede van de namen der Schippers, Voer- en Karrelieden. [*Vid. Artikel 8, Concept 1751.*]

IX. En zal dit alles, dien conform, door de Officieren in de voorgenoemde Pasporten moeten uitgedrukt werden, op de boeten hier voren *Artikel 6* te

1753. gens het uitgeven van ónbehoorlyke Loscedullen gestatueert. [*Vid. Artikel 9, January. Concept 1751.*]

VEREE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

X. Doch zal by het lichten van deze uitgaande Pasporten geen verdere cautie of consignatie werden gerequireert.

XI. De Goederen, als hier voorschreven is, Transitoir aangegeven zynde, zullen terstond overgescheept of overgeladen moeten werden, of in 's Lands Magazyn, of in een ander Pakhuis, ten genoeg van de Collegien ter Admiraliteit, of by derzelver absentie, van den Advokaat Fiskaal, Commis Generaal, of eerste Officier, in rang te bepalen, mogen opgeslagen werden; zullende het aan den Koopman vry staan zoodanig gedeelte van die Goederen na zich te nemen als hem zal goeddunken, mits alvorens daar van de Rechten betaald te hebben. [*Vid. Artikel 11, Concept 1751.*]

XII. En zal in gevalle de Goederen terstond werden overgescheept of overgeladen by het lichten der Loscedullen, ook *Transitoire uitgaande Pasporten* moeten gelicht werden, doch in gevalle de Goederen eenigen tyd opgeslagen werden, zal zulks niet werden geveert voor de verzending; zullende in beide gevallen de Loscedullen en Transitoire Pasporten, door de Officierien met een Ouwel of Lak, door een Cachet met het Wapen van het Collegie ter Admiraliteit, waar onder het Comptoir ressorteert, moeten vastgehegt werden, op een boete van vyf en twintig guldens voor ieder uitgaande Pasport, het welk anders zal werden uitgegeven.

XIII. De lossing, gelyk mede de lading der Transitoire Goederen zal niet mogen geschieden als onder het opzigt van de Officierien, volgens de generale ordres; en zullen geen Transitoire Goederen mogen geloft werden, als na dat die Goederen aan Boord van de Schepen of wel aan de Boomen in Vaartuigen, waar op die geloft zyn, zyn gevisiteert, en met het Wapen van het Collegie ter Admiraliteit, onder wiens Distrikt de lossing geschied, gemerkt, (indien de natuur der Goederen deze Merkstelling kan lyden) alles op pøne van confiscatie, in gevalle eenige Transitoire Goederen contrarie dezer ordre mogte geloft werden. (*Vid. Artikel 13 en 14, Concept 1751.*)

XIV. Wanneer de Goederen van boord tot boord zullen moeten overgezet werden, en dat den Koopman zoude verzoeken om die Goederen eenigen tyd in een Lichter te houden leggen, zoo zullen de Collegien ter Admiraliteit de voorschreve permissie mogen verleenen; doch zal alsdan een Waker op de voorschreve Lichter moeten gestelt werden tot lasten van den Koopman, en zal de weder overscheeping derzelve Goederen niet mogen geschieden als onder het opzigt der Commisfen; alles op pøne van confiscatie in cas dit alles niet zoude wezen geobserveert.

XV. De Transitoire Goederen in een Pakhuis, ten genoeg van de Collegien of van derzelver Officierien, als hier voren is gemeld, opgeslagen werdende, zo zal voor het zelve Pakhuis moeten gehangen werden een Slot van het Collegie ter Admiraliteit, onder wiens Distrikt het zelve behoort, en zal de Sleutel van het Pakhuis gelaten werden aan den Koopman, en de Sleutel van het voorgenoemde Slot gebracht moeten werden onder den Commis Generaal of eerste Officier in rang, welke deze Sleutel aan niemand als aan een Officier ter Recherche zal mogen overgeven, om de Goederen voorgenoemd wederom te doen expedieren.

XVI.

XVI. En zullen de Goederen in voegen als hier voorschreve is, opgeslagen zynde, van het beneficie van Transito mogen jouiffeeren den tyd van vier maanden en langer niet, ten zy door den Koopman by het Collegie ter Admiraliteit, onder wiens Distrikt het Comptoir van aangeving is gelegen, prolongatie verzogt en bekomen zal zyn. (*Vid. Artikel 15, Concept 1751.*)

XVII. Zullende deze prolongatie door de Collegien ter Admiraliteit, voor een tyd van vier maanden eens, mogen geaccordeert en daar van op de rugge van het Loscedul of inkomende Pasport aantekening moeten gemaakt werden, zonder dat daar voor eenige Leges of Rechten zullen betaald werden. (*Vid. Artikel 16, Concept 1751.*)

XVIII. De Transitoire Goederen eenmaal ingeladen zynde, zoo zal het beneficie van Transito daar door gehouden werden voor geëspireert, en zal dienvolgende geen prolongatie plaats kunnen vinden; maar zal alsdan met opzigt tot de tyd, binnen welke de Goederen zullen moeten uitgevoert zyn, geobserveert moeten werden het geen *nopens den uitvoer van alle andere Goederen*, by het 74. Artikel van het Generaal Plakkaat is geordomeert.

XIX. De Koopman, na het ligen van het uitgaande Pasport, verandering willende maken in de Plaats der destinatie van de Goederen, of in de uiterste Wacht, waar over dezelve zullen werden uitgevoert, of ook in de Schepen, Wagens of Karren, waar mede de vervoering zal geschieden, zal gehouden zyn daar van kennis te geven ten Comptoire waar op het Loscedul en Pasport is gelligt, alwaar het zeive door 's Lands Officieren daar op zal moeten aangeeteekent worden: alles op pene van confiscatie. (*Vid. Artikel 17, Concept 1751.*)

XX. By de verzending der Transitoire Goederen na buiten, zal aan de Schippers, Karre- en Voerlieden, afgaande van de Plaatsse huaner lading, nevens de Lyst der Pasporten, welke aan hun, volgens het 81. Artikel van het Generaal Plakkaat, moet werden medegegeven, ten Comptoire alwaar die vetleent zyn, nog moeten ter hand gesteld werden een tweede Lyst van de transitoire Pasporten, by wyze van een Receptis, welke dezelve Schippers, Karre- en Voerlieden zullen moeten onderteekenen, en by de Goederen houden, en op de uiterste Wachten overgeven, op de boeten by het voorgemelde Artikel ontrent de eerstgemelde Lyst gestatueert. (*Vid. Artikel 12, Concept 1751.*)

XXI. En indien de Goederen by het uitvoeren uit het voorschreve Schip, Wagen of Karre, waar mede die vervoert zyn van de Plaats der eerste ladinge, voor het passieren der uiterste Wachten in een ander Schip, Wagen of Karre, zullen moeten overgescheept of overgeladen werden, zal die overscheeping of overtading moeten gedaan werden ten overstaan der Commissen, en zal dit alles, nevens den naam van den Schipper, Voer of Katterman van het Schip, Wagen of Karre, waar in de Goederen zullen werden geladen, of het Transitoire Pasport, en de Lyste of Receptisse, in het voorgaande Artikel zo vermeld, moeten aangeeteekent werden door 's Lands Officieren ten Comptoire van de Plaats alwaar de overscheeping of oplading zal geschieden, en zullen anderszins de Goederen op de uiterste Wacht moeten aangehouden en vervolgens geconfisqueert werden. (*Vid. Artikel 18 en 19, Concept 1751.*)

1753.
January.

VEREENIGDE
PROVIN
TIEN.

XXII. De Transitoire Goederen zullen niet alleen ter Plaatse hunner afding, maar ook onderweg door 's Lands Officieren, volgens de generale ordre, op de geligte Loscedullen en Pasporten gevisiteert moeten werden; zulende de gedane visitatie in dorso derzelve Pasporten moeten aangeteekent werden. en zullen de Schippers, Wagen- of Karrelieden, langs de Rivieren of te Lande uitgaande, welke bevonden zullen werden zonder eenige visitatie te zyn gepasseert, verbeuren een boete van driehonderd guldens, waar voor hunne Schepen, Schuiten, Wagens en Karren verbonden en executabel zullen wezen. (*Vid. Artikel 20 Concept 1751.*)

XXIII. De Goederen als Transitoir aangegeven, ter eerster Comptoire onderwegen of op de uiterste Wacht bevonden werdende in het geheel of ten deele te wezen verandert, gelyk mede de Pakken, Vaten, Balen, Kisten, Kassen, welke bevonden zullen werden geopent te zyn, zullen werden geconfisqueert, offchoon in dit geval in de Goederen geen verandering, mogte zyn gemaakt, of eenige fraude gecommiteert: En indien het gebeuren mogt, dat in de Goederen als Transitoir aangegeven, de eene specie voor den anderen, of dat met opzigt tot de kwantiteit, Ellen, Maten, of Gewigten of anderzints, bevonden mogte werden kwalyk aangegeven te zyn, zoo zal daar omtrent plaats moeten vinden de generale regel, welke by *bet 34. en volgende Artikelen van het Generaal Plakkaat op het stuk der Confiscatien*, is gestatueert. [*Vid. Artikel 21 en 22 Concept 1751.*]

XXIV. En ten einde dit alles met meerder zekerheid zoude kunnen nagegaan werden, zoo zullen geen Transitoire Goederen, op eenige Dorpen of Plaatsen, alwaar geen Officieren werden gevonden, mogen ontladen, gescheept of overgescheept werden, op pøne van confiscatie, en een boete van driehonderd guldens by den Schipper, Voer- of Karreman te verbeuren, welke aldaar zal hebben geloft of overgescheept, of toegelaten dat zulks gedaan wierde, waar voor derzelver Schepen, Schuiten en Wagens verbonden en executabel zullen wezen. En zal voor het overige, omtrent het doen der Recherche en lossing als anders, wesaangaande by deze Ordonnantie niets in het particulier is bepaald, gevolgt moeten werden de ordres van het Generaal Plakkaat, en zulks op de pøne daar by gestatueert.

XXV. De Schippers, Voer- en Karrelieden, op de uiterste Wacht aangekomen zynde, zullen in handen van de Officieren aldaar moeten overgeven de transitoire Loscedullen en Pasporten, benevens de Lyft of Recepisse hier voor Artikel 20 gemeld: En zullen de Officieren vervolgens de Schippers Voer- en Karrelieden, hunne Verklaringe, by het 95, 96, 107, en 108. Artikel van het Generaal Plakkaat vermeld, afvorderen, en dezelve den Eed daar op afnemen; na het afleggen van welken Eed, en anders niet, op gemelde Officieren op de rugge van de transitoire Pasporten zullen aanteekenen, dat de Goederen daar in vermeld, op de uiterste Wacht zyn gepasseert, en den Lande uitgevoerd; waar na zy den Schipper, Voer- of Karrelieden, de Loscedullen en transitoire Pasporten wederom zullen ter hand stellen, na die te hebben doorgesneden. [*Vid. Artikel 23 en 24, Concept 1745.*]

XXVI. Voorts zullen de Officieren op de uiterste Wachten, de Lyfte of Recepisse, hier voor gemeld, moeten intrekken, en dezelve in een gedrukt Regif-

Register, het welk aan hui ten dien einde zal werden ter hand gesteld, registreren, en vervolgens van veertien tot veertien dagen de voorschreve ingetrokken Lyste of Receptisse te rug zenden aan de Comptoiren, alwaar die zyn uitgegeven. [Vid. Artikel 25, Concept 1751.] 1752. January.

XXVII. En zullen de Officierien op de Comptoiren, alwaar de transitoire Pasporten zyn uitgegeven, de voorschreve Lyste te rug bekomen hebbende, op de exhibitie van de Pasporten, op de wyze als hier voorschreve is, afgetekend en doorgesneden zynde, de cautie voor de inkomende Rechten gesteld moeten roeieren, of in geval dezelve Rechten zyn geconsigneert, de Penningen moeten restitueren, en de alzoo gezuiverde Pasporten en Lyste apart moeten liasseren, en jaarlyks met hunne Boeken aan de Collegien ter Admiraliteit, waar onder dezelve ressorteren, verzenden. [Vid. Artikel 26, Concept 1751.] VERRE-NIGDE PROVIN-TIEN.

XXVIII. En op dat de zuivering der cautien, of restitutie der geconsigneerde Penningen voor de inkomende Rechten, hier voren Artikel 7. geordonneerd, met behoorlyke ordre zoude mogen geschieden, zoo zullen de Officierien op de Comptoiren, by het uitgeven der transitoire uitgaande Pasporten, een zekeren tyd moeten presigieren, binnen welken de Pasporten ten hunnen Comptoire zullen moeten te rug gebragt worden; zullende dezen tyd naar de omstandigheden mogen bepaald werden, mits nochtans dat dezelve voor niet langer, als op tien weken, genomen werden, en zal by gebreken van dien, de geconsigneerde Penningen ten profyte van den Lande moeten gebragt, of de cautie door de Aangever moeten voldaan werden, en zal in cas van onwilligheid geen de minste expeditie op de Comptoiren aan dezelve mogen gegeven werden.

En wat aangaat de cautien of consignatien voor Goederen, welke binnen den tyd, voor het beneficie van *Transito* bepaalt, niet zyn uitgevoert, en waar voor geen prolongatie is verleent: dezelve zullen op gelyke wyze niet mogen gezuivert werden; maar zal in tegendeel, in cas dat alleen cautie gesteld is, binnen drie weken, naar expiratie van het beneficie van *Transito*, dezelve moeten werden voldaan, op een boete van honderd guldens, voor welke voldoening en boete de transitoire Goederen verbonden en executabel zullen wezen.

XXIX. En zal al dit voorschreve op gelyke wyze plaats vinden, zoo wel wanneer de Goederen langs de Rivieren en te Lande zyn ingekomen, als wanneer dezelve ter Zee werden ingebracht; uitgezondert nogtans, dat voor de Goederen langs de Rivieren of te Lande ingebragt, welke van de Plaats der betaling niet direct naar buiten staan overgescheept te werden, maar eenigen tyd ter plaatse harer ware destinatie moeten verblyven, een tweede *Transitoir Loscedul*, onder cautie of consignatie van de inkomende Rechten zal moeten gelicht werden ter Plaats van hunne destinatie voorsz.; zullende het eerste inkomende *Transitoir* Pasport door de Commisen ter recherche aldaar moeten afgetekend en doorgesneden werden, met byvoeging, dat voor de Goederen daar in vermeld, of anders (ingeval de Koopman een gedeelte van die Goederen naar zich zoude willen nemen) voor de overige Goederen *Transitoir* blyvende een behoorlyk *Loscedul* is geligt: en zal op de vertoning van het inko-

1753. inkomende Pasport, alzoo afgetekend en doorgesneden zynde, op het eerste *January*. Comptoir, de cautie geroieert, of de geconsigneerde Penningen gerestitueert moeten werden, mits het zelve binnen de tyd (mede op het Pasport door de Officieren ter eerster Comptoire te presigeren) zal zyn te rug gebracht.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

XXX. De Aangevers, welke door geweld, claudestine, vervoering of anderszins de Goederen, *Transitoir* aangegeven, by de overbrenging derzelve uit de Schepen naar 's Lands Magazynen, of naar de Pakhuizen, of by de overfcheping zullen hebben ontvoert, of toegelaten dat ontvoert werden, zullen verbeuren een boete van duizend guldens, en zal aan dezelve, zoo lang deze boete niet zullen hebben voldaan, geen expeditie op de Comptoiren mogen gegeven werden.

XXXI. De Officieren op de Comptoiren zullen voor de *Transitoir* Loscellen en Pasporten niet meer mogen ontfangen als *twaalf stuivers* voor ieder Document, het Zegel daar onder begrepen, en voor de *Lyft* of *Receptisse zes stuivers*, zonder meer, op pæne van cassatie; en zullen de Commissen ter Plaats der lossinge, ladinge, en op de uiterste Wachten niet meer mogen aannemen, als *twaalf stuivers* voor ieder Document, waar voor dezelve zullen gehouden zyn, de *aftekening, visitatie, merkstelling*, en, op de uiterste Wachten, de *expeditie*, en al het geen verder by deze Ordonnantie aan dezelve is opgelegd, te doen, alles op een boete van twee honderd guldens voor ieder Document of Acte, waar voor dezelve meerder zullen hebben ontfangen en op pæne van cassatie daarenboven; zullende de helft van de voorschreve boete aan de Aangebengers, die bewyzen zullen meerder gegeven te hebben werden uitgereikt; en zal op gelyke boete en pæne voor de Leges der overtekening en visitatie onderweg, niet meer als twee stuivers mogen ontfangen werden, volgens de generale ordonnantie.

XXXII. Omtrent den *Transitoir* in- en uitvoer der vette Waren, zal, zoo lang deze Ordonnantie stand zal grypen, geen onderscheid met andere Goederen werden gemaakt, en zullen dezelve op gelyke wyze, als alle andere Goederen, volgens deze Ordonnantie van het beneficium van *Transito* mogen joufferen. [Vid. Artikel 27, Concept 1751.]

XXXIII. De Goederen dewelke volgens het generaal Plakkaat, en tegenswoordige *Lyfte*, niet mogen uitgevoerd werden, als met *Permissie* van de Collegien, zullen zonder die *permissie* niet *Transitoir* mogen uitgevoerd werden. [Vid. Artikel 28, Concept 1751.]

XXXIV. En wat aangaat de Goederen, waar van den uitvoer hier te Lande verboden is, dezelve zullen van dit beneficium van *Transito* uitgesloten blyven, uitgenomen alle geveerde *Manufacturen*, en geslagt *Vleesch*, welke *Transitoir* over deze Landen zullen mogen vervoert werden, mits de Aangevers by het inkomen hier te Lande, in plaats van voor de inkomende Rechten borg te stellen, of die te namptiferen, ten genoegen van de Officieren cautie te stellen, voor, of anders configneren sjen per cento van de waarde derzelve Goederen, en dat voorts exactelyk werde nagekomen het geen by deze Ordonnantie omtrent den vervoer, *oplossing*, als anderszins is geordonneert: zullende, indien bevonden mogte werden dat eenige verandering in deze Goederen is gemaakt, of eenige Vaten, Balen of Pakken, buiten kennis der Officieren

ficiëren mogte zyn geopent, of dat dezelve voor andere Goederen waren aan-gegeven, de Goederen niet alleen werden geconfisqueest, maar de Aangevers noch daarenboven verbeuren een boete van drie duizend guldens, en geen expeditie mogen gegeven werden, voor dat dezelve is voldaan.

En zal dit alles plaats vinden gedurende den tyd van . . . jaren, of zoo veel langer als het Generaal Plakkaat hier boven gemeld nader zou-
de mogen gecontinueert werden.

1753.
January.

VEREE-
NIGDE.
PROVIN-
TIEN.

P R O J E C T - L Y S T.

Van het gelimiteerde PORTO FRANCO en TRANSITO DER
KOOPMANSCHAPPEN.

	inkomen	uitgaan (*)	
A ardewerk, als Potten, Pannen, Kruiken, Kan- nen, Huis- en Dekpannen, Tabakspypen, Por- celein, Oostindisch, Straats, Fransch, Engelsch, Duitsch, Delfsch en diergelyken, en voorts alle an- dere gebakken Aardewerk en Steen, van de waarde van honderd guldens	8 0 0	vry	
— doch komende van Keulen en daar omtrent, van de waarde van honderd guldens	5 0 0	vry	
— smelt en andere Aarde Kroezen			fr.
Aarde, Pyp, Vol- en Potarde			fr.
Ajuin- en Pryzaad de honderd ponden	1 10 0	vry	
Almagro en roode Schryf-Aarde			fr.
Alpistre of Canaryzaad, de honderd ponden	0 12 0	vry	
Aluin			fr.
Amandelen, genietende voor tarra van de Vaten tien, van de Seroenen agt, van de dubbelde Embalage ses, en van andere Balen vier van het honderd.			
— in Doppen de honderd ponden	0 10 0	vry	
Amandelen lange, de honderd ponden	1 0 0	vry	
— korte, de honderd ponden	0 12 0	vry	
— Prikken, de honderd ponden	0 5 0	vry	
— zonder Doppen, de honderd ponden	0 12 0	vry	
Amber of Barnsteen			fr.
Amidon of Stypzel de honderd ponden	4 0 0	vry	
Amunitie van Oorlog, bestaande in Degens, Houwers, Klingen, Pistoolhofters, en alle andere Oorlogs In- strumenten van de waarde van honderd guldens (**)			
— gemonteert	5 0 0	vry	Oorlogs-

(*) fr. in de laatste kolom, betekent franco.

(**) Boven de waarde van vyf honderd guldens niet uit te voeren zonder
consent van de Collegien ter Admiraliteit.

1753.

January.

VEREENIGDE
PROVINCIE-
TIEN.

	inkomen	uitgaan	fr.
Oorlogs-Instrumenten ongemonteert	2 0 0	vry	
Voorts gemonteerde Snaphanen, Roers en Carabynen, het Stuk	0 5 0	vry	
Voorts derzelve ongemonteerde Lopen, het stuk	0 1 0	vry	
— gemonteerde Pistolen, het paar	0 2 8	vry	
— derzelve ongemonteerde Lopen, het paar	0 1 0	vry	
— Buskruit de honderd ponden	4 0 0	vry	
— Kogels, Bomben, Granaten, (Yzeren), de honderd ponden	0 1 0	vry	
— Kogels, (Looden), de honderd ponden	0 2 0	vry	
— Geschut en Mortieren, (Yzeren), de honderd ponden	0 3 0	vry	
— (Metale), de honderd ponden	2 10 0	vry	
— Lonten, de honderd ponden	0 10 0	vry	
— oud Yzer, Schroot, de duizend ponden	0 3 0	vry	
Anchiovis, het tonneken van zes honderd inlandsche	0 8 0	vry	fr.
Anys en Carwyzaat, de honderd ponden, genietende voor tarra van de Vaten tien, en van de Zakken zes van het honderd	0 10 0	vry	
Appelen, Peeren, Knollen, Ajuin en alle andere versche Fruit- en Aartvrugten van de waarde van honderd guldens	8 0 0	vry	
— Orange, Chinaas en Granaat-Appelen, Limoenen, versche en drooge Castanien, Okker- en Hazenoten, van de waarde van hondert guldens.	3 10 0	vry	
Appeldrank of Cider, het Oxhoofd	1 5 0	vry	
— van het Gewas van Vrankryk, het vat	1 0 0	vry	
Arsenicum, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten vier van het honderd	0 4 0	vry	
Affen, Potaffe			fr.
— Weedaffe			fr.
Azyn, Wyn-Azyn, het vat van vier Oxhoofden	2 8 0	vry	
— Bier-Azyn, de grove ton van vier Ankers	7 4 0	vry	
Baarden, Walvisbaarden, van de waarde van honderd guldens ingebracht werdende met de Schepen van de Visschery dezer Landen			fr.
— ingebracht met andere Schepen	10 0 0	vry	
— Balynen, gesneden, van de waarde van honderd guldens	12 0 0	vry	
Bakelaar			fr.
Baayen, Alle geverfde Baayen, het stuk van festig ellen	verbood.	vry	Baalen,

OF EUROPISCHE MERCURIUS. 17

	inkomen		uitgaan		fr.	1753.	
Braayen witte, het stuk mede van zestig ellen, I et Collegie op de Maze	0	6	0	vry		January.	
Van Amsterdam, en in Westvrieland en den Noorder Kwartiere	1	4	0	vry		VEREENIGDE PROVIN- TIEN.	
Banieljes							
Baracannen, Camelotten, Cajanten, Polomiten en alle Grynen, het stuk van veertig ellen, geveerde				verbod.	vry		
Alle dezelve van gemengelde couleuren, mede het stuk van veertig ellen,							
De Maze	0	5	0	vry			
Amsterdam en Westvrieland	1	0	0	vry			
Barnsteen						fr.	
Bekkens, geele Kopere Bekkens en Ketels, zoo als van de Moolen komen						fr.	
Bedden, Pluimen en Veeren, de honderd ponden, ge- nietende voor tarra van de zakken zes van het hon- derd	0	15	0	vry			
Bischoot				verbod.	vry		
Bestiaal,							
Offen en Koeyen, zonder onderscheid van mager of vet, Melk-Koeyen of andere, twee Vaarsen, vier Hokke- lingen, en agt Kalveren voor een Os of Koe gere- kend, het stuk	20	0	0	1	10	0	
Schapen, twee Lammeren voor een Schaa- p gerekend het stuk	0	12	0	0	2	0	
Varkens mager of vet, buiten de maanden van April, Mey Juny, July en Augustus				verbod.	0	10	0
in de voorgemelde maanden het stuk	0	10	0	0	10	0	
Motten of Zeugen met Jongen, het stuk	3	0	0	1	0	0	
Beverhair, de honderd pond	6	0	0	vry			
Bier, uitlands de tonne	1	0	0	vry			
Jopenbier, de tonne	1	5	0	vry			
inlands						fr.	
Bier-Azyn, de grove tonne van vier Ankers	7	4	0	vry			
Byen, de Korf	vry	0	1	0			
Doch ter azinge uit de Generaliteit gebracht werdende in de Provincien van Holland en Zeeland, volgens hun Hoog Mog. Resolutie van den 29. Juny 1747.							
Blakers, Kandelaars, en alle opgemaakt Koperwerk de honderd pond	6	0	0	vry			
Blaauwvel						fr.	
Blek						fr.	
Bokking, Engelsche Bokking het last van twaalf dui- zend	7	10	0	vry			
Engelsche Sprot, het last van twintig strooijen	7	10	0	vry			
LXIV. Stuk I. Deel.						Maaster-	

		inkomen		uitgaan		
						fr.
1753.	Maasterlandfche en andere vreemde gedroogde					
January.	Haring, het laft van twaalf duizend	7	10	0	vry	
	Inlandfche gedroogde Haring of Bokking	fr.
VERRE-	Bombazynen, het ftuk van twintig ellen	0	4	0	vry	
NIGDE	Borax, de honderd ponden, genietende voor tarra van					
PROVIN-	de zakken tien, en van de kaffen twaalf van het					
TIEN.	honderd,					
	ongerafineert de honderd ponden			vry	2	10
	gerafineert de honderd ponden	4	0	0	vry	
	Borftels, Swyns-Borftels, de honderd ponden, genie-					
	tende voor tarra van de vaten twaalf ten honderd	0	15	0	vry	
	Boter, alle Fransche en andere vreemde Boter, de					
	honderd ponden bruto	0	10	0	vry	
	allerhande vreemde Boter, de driehonderd					
	ponden	6	0	0	vry	
	alle Hollandsche Boter					fr.
	alle Vrieffche, Groninger en Kuinder Boter					fr.
	Boter van het Diftrict van de Generaliteit					fr.
	Buskruit, de honderd ponden	4	0	0	vry	
	Cabelen of geflagen Wand, de honderd ponden	5	0	0	vry	
	Cabelgaren en Schyfgaren, de honderd ponden, genie-					
	tende voor tarra van de fchyven vyf van het honderd	5	0	0	vry	
	Cacao					fr.
	Caarden					fr.
	van Yferdraad					fr.
	Cajanten, het ftuk van veertig ellen, geverfde			verbod	vry	
	ongeverfde en van gemengelde couleuren,					
	het ftuk van veertig ellen,					
	<i>De Maze</i>	0	5	0	vry	
	<i>Amfterdam, en Weftvriesland en den Noorder Kwartiers</i>	1	0	0	vry	
	Calliaturhout, ongemalen					fr.
	gemalen, gebroken en gerafpt			verbod.	vry	
	Calminken, het ftuk van zes-en-dertig ellen.					
	alle geverfde			verbod.	vry	
	witte en van gemengelde couleuren, mede					
	het ftuk van zes-en-dertig elle,]					
	<i>De Maze</i>	0	4	0	vry	
	<i>Amfterdam en Weftvriesland en den Noorder Kwartiers</i>	0	16	0	vry	
	Calmyn					fr.
	Cameryksdoek					fr.
	Campéchehout, ongemalen					fr.
	gemalen, gebroken en gerafpt			verbod.	vry	
	Campher, gerafineert, van de waarde van honderd gul-					
	dens	4	0	0	vry	
	Canaryzaad of Alpiftre, de honderd ponden	0	12	0	vry	
						Cane-

OF EUROPISCHE MERCURIUS. 19

	inkomen	uitgaan	fr.	1753.
Canefas en Zeildoek, het stuk	1 0 0	vry		January.
Cappers, het kwarteel van twee smaltonnen	1 0 0	vry		
Carpetten of Paardekleeden, het stuk	0 2 0	vry		VERREK- NIGDE PROVIN- TIEN.
Carfayen, alle geveerde Carfayen, het stuk van veertig ellen		verbod.	vry	
— witte, het stuk van veertig ellen				
<i>De Maze</i>	0 4 0	vry		
<i>Amsterdam en Westvriesland en den Noorder Kwartieren</i>	0 16 0	vry		
Castanien, verich of gedroogt, van de waarde van hon- derd guldens	3 10 0	vry		
Catoen, ongesponnen of Catoene Wol				fr.
— gesponnen of Catoene Garen				fr.
Cavejaar				fr.
Cauris, van de waarde van honderd guldens	1 0 0	vry		
Cider of Appeldrank, het Oxhoofd	1 5 0	vry		
— van het Gewas van Vrankryk, het vat	1 0 0	vry		
Conchenille				fr.
Coffyboonen				fr.
Comyn, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten tien, en van de zakken vier van het honderd	0 10 0	vry		
Conynen- en Hazenhair, de honderd ponden	2 0 0	vry		
Coraal, Bloedcoraal				fr.
— Glascoraal				fr.
Corenten, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten twintig, en van de zakken vyftien van het honderd	0 10 0	vry		
— Corent-Rafynen, de honderd ponden, genieten- de voor tarra van de vaten vyftien van het honderd	0 6 0	vry		
Confituren, natte of drooge, de honderd ponden	5 0 0	vry		
Dayen of Dadels, de honderd ponden	1 5 0	vry		
Deekens, (wolle), van de waarde van honderd guldens		verbod.	vry	
Dimitten, van de honderd stukken, het stuk van tien à twaalf ellen lang	2 0 0	vry		
Drop van Zoethout				fr.
Drogeryen, niet gespecificeert, van de waarde van hon- derd guldens	1 0 0	vry		
Duiffteen of Terras, de slik of leverbare tonne, onge- malen				fr.
— gemalen	0 6 0	vry		
Estaminen, het stuk van zes-en-dertig ellen.				
— alle geveerde		verbod.	vry	
— alle witte en van gemengelde couleuren, het stuk mede van zes-en-dertig ellen,				
<i>De Maze</i>	0 4 0	vry		
<i>Amsterdam en Westvriesland en den Noorder Kwartiere</i>	0 16 0	vry		Per-

1753.
January.VEREEN-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

	inkomen	uitgaan	fr.
Fermilioen, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten vyf van het honderd	5	0 0	vry fr.
Fernambucq Hout, ongemalen			
— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.		vry
Fygen, de honderd ponden., genietende voor tarra van de vaten en matjes tien van het honderd	0	5 0	vry
Fruiten, Appelen, Peeren, Knollen, Ajuin en alle andere Fruit- en Aardvrugten, van de waarde van honderd guldens	8	0 0	vry
— Oranges-, Chinaas- en Granaat-appelen, Limoenen, versche en drooge Castanien, Okker- en Hazennoten, van de waarde van honderd guldens	3	10 0	vry
Foely van Thin, van de waarde van honderd guldens	6	0 0	vry
Galnooten			fr.
Garen, allerhande geverwt Naaigaren, van de honderd ponden	2	10 0	vry
— wit Naaigaren, de honderd ponden	5	0 0	vry
— om te weeven of te twynen			fr.
— van Catoen			fr.
— wolle en zayette Garen, de honderd ponden, rauw en ongeverwt	1	0 0	vry
— geverwt	6	0 0	vry
— Turks Garen, de honderd ponden, genietende voor tarra van de balen of zakken, tien van het honderd geverwt	6	0 0	vry
— ongeverwt			fr.
— Zeilgaren, de honderd ponden	5	0 0	vry
— Kabelgaren en Schyfgaren, de honderd ponden, genietende voor tarra van de schyven vyf van het honderd	5	0 0	vry
— tot Haringwand			verbod. fr.
Geiten-, Bokken- of Kemels-hair, of Wolle			fr.
Gengber, drooge, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten tien, en van de balen of zakken vier van het honderd	0	6 0	vry
— geconsyfte, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten agtien ten honderd	3	0 0	vry
Geschut, Metaal Geschut en Mortieren, de honderd ponden	2	10 0	vry
— Yzer Geschut en Mortieren, de honderd ponden	0	3 0	vry
Geweer.			
— gemonteerde Saaphanen, Roers en Carabynen het stuk	0	5 0	vry
— derzelver ongemonteerde Loopen, het stuk	0	1 0	vry
— gemonteerde Pistoolen, het paar	0	2 8	vry
			Geweer

	inkomen	uitgaan	fr.	1753.
Geweer, derzelver ongemonteerde Loopen, het paar	0	1	0	vry
— Degens, Houwers en Klingen, van de waarde van honderd guldens, gemonteert	5	0	0	vry
— ongemonteert	2	0	0	vry
Glas, Vengfterlas van Vrankryk, de Korf	0	10	0	vry
— Oofter's Vengfterglas, de kift	0	3	0	vry
— alle ander Vengfterglas, de korf	0	10	0	vry
— alle gefneeden Vengfterglas, van de waarde van honderd guldens	3	0	0	vry
— Spiegelglazen en opgemaakte Spiegels van alle foorten, van de waarde van honderd guldens	5	0	0	vry
— alle Drinkglazen, hol Glas en Boutelles, van de waarde van honderd guldens	5	0	0	vry
— gebroken Glas of Gruis				fr.
Gomme van Arabien of Wierook				fr.
— van Senegal				fr.
Goud en Zilver Muntmateriaal en gebroken Goud- en Zilverwerk				fr.
— gemaakt en ongebroken Goud Werk, het mark	12	0	0	vry
— Goud- en Zilverdraad, het pond	1	4	0	vry
— Goude en Zilver Kanten, Paffementen, Koor- den, Knoopen, Franges en Linten, van de waarde van honderd guldens	2	0	0	vry
— Goud en Zilver geflagen in Boekjes, van de waarde van honderd guldens	2	0	0	vry
— Goud en Zilver Leer, de honderd bladen	9	0	0	vry
— Goudgelit of Litarge				fr.
Granen het laft, na het Advis van het Collegie ter Admiraliteit op de Maze.				
— Tarwe	5	0	0	vry
— Spelt	3	0	0	vry
— Rogge	3	0	0	vry
— Gerft	2	10	0	vry
— Mout	5	0	0	vry
— Haver	1	16	0	vry
— Erweten, Bonen en Wikken	5	0	0	vry
— Boekweit	8	0	0	vry
— Gerft, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten vyf, en van de zakken drie van het honderd	2	0	0	vry
— Meel van Tarw en Rogge, Grutten, Gort, gepelde en geparelde Garft en Beschuit				verbod. vry

[Doch de Gecommitteerden uit de Collegien ter Admiraliteit te Amftterdam en in Weftvriestland en den Noorder Kwartiere zyn van gedagten, dat de Granen op den ouden voet zouden behooren belaft te blyven.]

		<i>inkomen uitkomen fr</i>		
1753. <i>January.</i>	Guineefch Gryn, de honderd ponden, genietende voor tarra van de zakken en balen drie van het honderd . . .	1 0 0	vry	
VEREENIGDE PROVIN- TIEN.	Hair van Menfchen	fr.	
	— Paruiken en Krullen, van de waarde van honderd guldens	5 0 0	vry	
	— Beverhair, de honderd ponden	6 0 0	vry	
	— Hazen en Conynenhair, de honderd ponden	2 0 0	vry	
	— Kemels-, Bokken- of Geiten-hair, of Wolle	fr.	
	— allerlei ander Hair (Maanen en Staarten van Paarden daar onder begreepen)	fr.	
	— Zwyns Borftels, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten twaalf ten honderd	0 15 0	vry	
	— Zakken van Hair	verbod.	vry	
	Hammen, gerookte Hammen van Vrankryk, de honderd ponden	1 12 0	vry	
	— alle andere, het fchippood	4 16 0	vry	
	Haring.			
	— alle vreemde, Maatterlandfche of andere uitheemfche Tonneharing, het laft van twaalf tonnen	18 0 0	vry	
	— alle vreemde, Maatterlandfche, Schottfche, Vlaamfche of andere uitheemfche verfche of gefortte Haring, het laft van twaalf duizend	6 0 0	verbod.	
	— alle grofzouten Haring van de Viffcherye deezer Landen	fr.	
	— alle verfche gefortte of Korfharing van de Viffcherye deezer Landen	fr.	
— Brandharing van de Viffcherye deezer Landen	fr.		
— Jacobi Brand	fr.		
— Kleine Keulfche Bartholomeus- of Kruis-brand	fr.		
— groote of Rouaanfche Brand	fr.		
— Engelsche gedroogden Haring of Bokking, het laft van twaalf duizend	7 10 0	vry		
— Maatterlandfche en andere vreemde gedroogden Haring, het laft van twaalf duizend	7 10 0	vry		
— Inlandfche gedroogden Haring of Bokking	fr.		
— Haringtonnen, Duigen en Hoepen tot Haringtonnen of Halfvaten geprepareert	vry	verbod.		
Harps en Harft, ongerafineert, de hondert ponden genietende voor tarra van de vaten tien van het honderd	fr.		
Harft, gerafineert, de hondert ponden	4 0 0	vry		
Hennip, geheekelde, het fchippood	4 0 0	vry		
— ongeheekelde	fr.		
— Heeden en Torffen, het fchippood	0 6 0	vry		
— Hennipkoeken, het duizend	4 12 0	vry		
		Hoeden		

	<i>inkomende</i>	<i>uitgaan fr.</i>	1753.
Hoeden van de waarde van honderd guldens	6 0 0	vry	<i>January.</i>
— Stroohoeden, van de waarden van honderd guldens	4 0 0	vry	VERRE-
Honing van Marfelle, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten twintig van het honderd	0 15 0	vry	NIGDE
— andere Honing, het vat van vier oxhoofden, zes amen of agt smaltonnen	6 0 0	vry	PROVIN-
Hooy, van de waarde van honderd guldens	6 0 0	vry	TIEN.
Hoppe			fr.
Hout.			
— al'erley ongezaagt Hout, komende uit Noorwegen en de Ooftzee met ongebroken laften, het Kuipers Hout daar onder niet begreepen		vry	
En zullen de Scheepen van daar komende, geladen met het voorsz, ongezaagde Hout, voor twee derden, en met andere Goederen voor een derde, gehouden worden te komen met ongebroken laften, blyvende de andere Goederen subjeet de belasting daar op by deeze Lyft gesteld.			
— ongebroke Houtlaften van elders komende, ongezaagt, van de waarde van honderd guldens	3 0 0	vry	
— Vlothout, de Rivieren afkomende, het Kuipers Hout daar onder begreepen, by de duizend voet vierkant	5 0 0	vry	
— Kuipers Hout, inkomende of uitgaande, zal betaalen, als			
— Wageshot met de Wrakken, het beslagen honderd, van honderd twee-en-twintig stukken	7 12 0		
— ongezaagt		10 5 0	
— gezaagt		vry	
— Pyphout met de Wrakken, het beslagen honderd, van honderd twee en twintig stukken	3 16 0		
— ongezaagt		4 10 0	
— gezaagt		vry	
— Vathout met de Wrakken, het beslagen honderd, van honderd twee en twintig stukken	0 17 0		
— ongezaagt		1 5 0	
— gezaagt		vry	
— Klaphout, de honderd twee en twintig stuks	5 0 0	2 10 0	
— Fransch Hout, de honderd twee en twintig stuks	2 10 0	1 5 0	
— Ganzenkneppels, de honderd twee en twintig stuks	0 8 0	vry	
Pypenduigen, het beslagen honderd, van honderd twee en twintig stukken	0 4 0	vry	
— Oxhoofdzuigen, het beslagen honderd, van honderd twee en twintig stukken	0 3 0	vry	
			— Ton-

1753.
January.VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

	<i>inkomen</i>		<i>uitgaan fr.</i>	
— Tonneduigen, het beflagen honderd, van honderd twee en twintig stukken	0	2	0	vry
— Hout by gebroken lasten inkomende, als Balken en Riemen, van de waarde van honderd guldens	3	0	0	vry
— Pypeduigen Masten en Kannespieren, van de waarde van honderd guldens	1	5	0	vry
— alle gezaagt Hout zal betalen volgens de onderstaande Articulen.				
Hout, <i>greine, vuure en denne Deelen</i> , van zestien voet en korter				fr.
— <i>van zeventien voet tot zes en twintig voet</i> , en anderhalf duim dik, of minder, by het stuk.	0	1	0	vry
— van twee, a twee en een half duim	0	1	12	vry
— van drie duim, en daar boven	0	2	8	vry
— <i>van zeven en twintig voet tot dertig voet.</i>				
— anderhalf duim dik en minder	0	1	8	vry
— twee duim a twee en een half	0	2	8	vry
— drie duim, en daar boven	0	3	8	vry
— <i>van een en dertig voet en langer.</i>				
— anderhalf duim en minder	0	1	12	vry
— twee a twee en een half duim	0	3	8	vry
— drie duim en daar boven	0	4	8	vry
— <i>greine, vuure en denne Ribben</i> , zonder onderscheid van dikte, mits de dikte de breedte niet te boven gaat, <i>twee en twintig voet en daar beneden.</i>				
— vier duim breed	0	1	4	vry
— vyf duim tot zes	0	2	4	vry
— zeven duim tot acht	0	4	4	vry
— negen en daar boven	0	6	8	vry
— <i>van twee en twintig tot agt en twintig voet.</i>				
— vier duim breed en daar beneden	0	2	0	vry
— vyf duim tot zes duim	0	4	0	vry
— zeven duim tot acht duim	0	7	0	vry
— negen duim en daar boven	0	10	0	vry
— <i>van agt en twintig tot vier en dertig voet.</i>				
— vier duim breed en daar beneden	0	2	12	vry
— vyf duim tot zes duim	0	5	8	vry
— zeven duim tot acht duim	0	8	8	vry
— negen duim en daar boven	0	12	0	vry
— <i>van vyf en dertig voet en langer.</i>				
— vier duim breed en minder	0	4	0	vry
— vyf duim tot zes duim	0	8	0	vry
— zeven duim tot acht duim	0	12	0	vry
— negen duim en daar boven	0	17	0	vry
— <i>eike planken ter Zee inkomende</i> , zonder onderscheid van lengte.				Hout

	inkomen	uitgaan	fr.	1753. January.
Hout, twee en een half duim dik	o 12	o	vry	VEREENIGDE PROVIN- TIEN.
— drie duim dik	o 1	8	vry	
— drie en een half duim dik	o 2	8	vry	
— vier duim dik	o 3	o	vry	
— boven de vier duim	o 4	8	vry	
— alle foorten van gezaagt eiks Hout, by de Rivieren of over de Zeeuwfche Stromen inkomende, van de waar- de van honderd guldens	6	o	o	vry
— Brandhout, Tienen, Twigs en Rys, van de waarde van honderd guldens	10	o	o	verbod.
— Hoepen en Hoephout tot Haringtonnen en Harin- ring, van de waarde van honderd guldens	10	o	o	verbod.
— Suikerbakkers Hoepen en Hazelare Pylen, van de waarde van honderd guldens		vry	6	o o
— Brandhout, inkomende langs de Rivieren of over Land, van de waarde van honderd guldens	8	o	o	vry
— inkomende over Zee, van de waarde van hon- derd guldens	3	o	o	vry
— Nootenbomen Hout, Palmhout, Pokhout en alle ander fyn Werkhout				fr.
— Callatourhout, ongemalen				fr.
— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.		vry	fr.
— Campechehout, ongemalen				fr.
— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.		vry	fr.
— Fernambucq Hout, ongemalen				fr.
— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.		vry	fr.
— Sapanhout, ongemalen				fr.
— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.		vry	fr.
— Stokvishout, Ficethout, St. Maartens Hout, en alle Verwhout, ongemalen				fr.
— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.		vry	fr.
Huiden en Vellen, gezouten				fr.
— droge				fr.
— onbereide Buffels, Elands-, Hart- en Rrehuiden				fr.
— alle bereide Huiden en Camoesleer, van de waarde van honderd guldens			vry	fr.
— Juften				fr.
— Corduanen of Spaansch Leer, of op de Spaan- fche manier bereid				fr.
— Huiden aan de Hairzyde bereid, dienende tot Opperleer, het stuk	o 10	o	vry	
— Schaafe-, Cabritte- en Lamsleer, wit, het dou- zyn	o 4	o	vry	
— allerhande onbereide Bokken en Geitenvellen, de tien stukken	vry	o 3	o	— Schaa-

		inkomen		uitgaan		fr.
1753.						
January.	— Schaapevelen met de Wol, de honderd stukken	vry	0	3	0	
	— Schaapevelen zonder Wol, onbereid, de hon-					
	derd stukken	vry	0	3	0	
VEREE-	— dezelve zonder Wol, bereid, de honderd stukken	4	0	0	vry	
NIGDE	— Lamsvellen met de Wol, de honderd stukken	vry	0	6	0	
PROVIN-	— Kalfsvellen, rouwe en onbereide, de honderd					
TIEN.	stukken	vry	1	0	0	
	— dezelve bereid, de honderd stukken	1	0	0	vry	
	— Robbevelen en andere Zeevelen, van de waar-					
	de van honderd guldens, ingebracht werdende met					
	de Scheepen van de Viifcherye dezer Lande	vry	1	0	0	
	— ingebracht met andere Scheepen	2	0	0	1	0
	Indigo van Guatimalo, en Indigo Lauro					fr.
	— alle andere Indigo					fr.
	Juften					fr.
	Juweelen					fr.
	Yzer en Staal.					
	— Zoutpannen					fr.
	— gegooten Platen, Kaggels en Yzere Gewichten					fr.
	— Ankers, de duizend ponden	1	10	0	vry	
	— Staaf- en Roei-Yzer					fr.
	— Muscovifch Staf-Yzer					fr.
	— Yzeren Nagelen of Spykers, de duizend ponden,					
	genietende voor tarra van de mande twee van het					
	honderd	2	10	0	vry	
	— Yzer- en Staaldraad					fr.
	— Yzeren Pannen en Lepels, de honderd ponden, ge-					
	nietende voor tarra van de mande drie van het hon-					
	derd	0	4	0	vry	
	— Yzeren gegoten Potten					fr.
	Meffen, Naalden, Vylen en Scharen, van de waarde					
	van honderd guldens	4	0	0	vry	
	— alle ander gemaakt Yzerwerk en Staalwerk, niets					
	uitgezondert, van de waarde van honderd guldens	6	0	0	vry	
	— oud gebroken en gegoten of Gruis van Yzer					fr.
	— Staal					fr.
	Kaarffen van Smoer of Roet, de honderd ponden, ge-					
	nietende voor tarra van de Carpjes of Kasjes veertien					
	van het honderd	1	10	0	vry	
	— van Wafch, de honderd ponden	5	0	0	vry	
	Kaas van het gewas en fabricq van Vrankryk, de hon-					
	derd ponden	1	4	0	vry	
	— Uitheemsche van alle foort, de honderd ponden	2	0	0	vry	
	— alderhande inlandfche Kaas					vry
	Meelkalk, het hoed	0	16	0	vry	

Kluit-

	inkomen	uitgaan	fr.	
Kluit- of ongeleefchte Kalk, de hoed	2 8 0	vry		1753: January.
Kalfsvellen, de honderd stuks, rouwe of onbereide	vry	1 0 0		
— bereide	1 0 0	vry		VERRE- NIGDE PROVIN- TIEN.
Kammen, yvore Kammen, van de waarde van honderd guldens	5 0 0	vry		
Kanten, Passementen, Koorden, Knopen, Franges en Linten, goude, zilvere en zyde, van de waarde van honderd guldens	3 0 0	vry		
— van Garen			fr.	
Kemels, Geite- of Bokkehair of Wolle			fr.	
Knollen, van de waarde van honderd guldens	8 0 0	vry		
Koekes, Raap- en Heenipkoeken, het duizend	4 12 0	vry		
— Lynmaatkoeken, het duizend	4 12 0	vry		
Kogels, Bomben en Granaten, yzere, de honderd ponden	0 1 0	vry		
Kogels, loode, de honderd ponden	0 2 0	vry		
Kolen, Houstkolen, de tonne	0 1 0	vry		
— Smeekolen, het hoed (de salter na proportie)	0 3 0	vry		
— Kolen van Schotland, Luik en de Roer, de honderd waag	1 0 0	vry		
Koper.				
— allerhande rauw en gaar Koper, en Kopergeld			fr.	
— rood geflage Koper, rond of vierkant, de honderd ponden	0 5 0	vry		
— gele Koperse Bekkens en Ketels, als van de Me- len komen			fr.	
— Plaatjes tot duizen	verbod.			
— Klokken en Klokspys, oud Kanon, en andere gebroke Metalen			fr.	
— Metaal, Potais, gebroken Koper en Schroefsel van Koper			fr.	
— Koperse Blakers, Kandelaars, en alle opgemaakt Koperwerk, van de honderd ponden	6 0 0	vry		
— Koperdraad			fr.	
— Latoen			fr.	
— Koperrood			fr.	
— of Vitriool van Smirna			fr.	
Kouffen, wollen garen Kouffen, Handfchoenen, Wan- ten en Mutten, van de waarde van honderd guldens	2 0 0	vry		
— zyde Kouffen, Handfchoenen en Mutten, van de waarde van honderd guldens	2 0 0	vry		
Kroezen, Smeek- en andere aarde Kroezen			fr.	
Kramerye, van de waarde van honderd guldens	1 0 0	vry		
Lakenen.				
— alle gevefde Lakenen (zonder onderscheid of			die	

1753.
January.VEREE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

	<i>inkomen</i>		<i>uitgaan fr.</i>	
die in de wol of aan het stuk zyn geverft) van de waarde van honderd guldens.			verbod.	vry
— alle witte Lakenen, mitsgaders alle gemengelde Lakens van meer als een couleur, te weten,				
— alle Engelsche, Schotsche en Yrsche Lakenen, en Ratynen, van de waarde van honderd guldens	3	0	0	vry
— alle andere Lakenen, Ratynen en Pyen, zonder onderscheid, van de waarde van honderd guldens	6	0	0	vry
Lakmoes, genietende voor tarra van de vaten agt van het honderd	0	0	0	vry
— natte of rode, de honderd ponden	0	12	0	vry
— droge of blauwe, de honderd ponden	0	15	0	vry
Lak, Zegel-Lak, gemaakt van de waarde van honderd guldens.	2	0	0	vry
Lanfers, Vloerfen en Gazen, van de waarde van honderd guldens.	3	0	0	vry
Latoen				fr.
Huiden en Vellen.				
— gezouten				fr.
— droge				fr.
— onbereide. Buffels-, Elands-, Hart- en Rhee- huiden				fr.
— alle bereide Huiden en Camoesleer, van de waarde van honderd guldens	6	0	0	vry
— Justen				
Corduanen of Spaansch Leer, of op de Spaansche manier bereid				fr.
— aen de Hairzyde bereid, dienende tot Opperleer, het stuk	0	10	0	vry
— Schapen-, Cabritten- en Lamsleer, wit, het douzyn	0	4	0	vry
— allerhande onbereide Bokken en Geitenvellen, de tien stukken		vry	0	3
— Schapevellen met de Wol, de honderd stukken		vry	0	3
— dezelve zonder Wol, onbereid, de honderd stukken.		vry	0	3
— dezelve zonder Wol, bereid, de honderd stukken				
— Lamsvellen met de Wol, de honderd stukken	4	0	0	vry
— Kalfsvellen, de honderd stukken, rouwe en onbereide.		vry	0	6
— dezelve bereid, de honderd stukken		vry	1	0
— Robbevellen en andere Zeevellen, van de waarde van honderd guldens, ingebracht werdende met	1	0	0	vry

Schee-

	inkomen uitgaan fr. 1753.			January.		
Scheepen van de Visscherye dezer Landen.	vry	1	0	0		
— ingebracht met andere Scheepen	2	0	0	1	0	0
— goud en zilver Leer, de honderd bladen	9	0	0	vry		
Leyen of Schalien, het duizend.	0	8	0	vry		VERRE-
Limoenen, versche, van de waarde van honderd gul-						PROVIN-
dens.	3	10	0	vry		TIEN.
— gezouten, het kwarteel van twee smaltonnen	0	10	0	vry		
— Limoensap, het oxhoofd van zes ankers	0	10	0	vry		
Lint van zyde, sayet en wollet, Garen of Catoen, met						
of zonder goud of zilver, van de waarde van honderd						
guldens	3	0	0	vry		
Lompen, om Papier te maken.	vry			verbod.		
Loot, Kogels en Hagel daer onder, de honderd ponden	0	2	0	vry		
— Potloot, de honderd ponden, genietende voor tar-						
ra van de vaten vyf van het honderd	0	2	0	vry		
— gemalen Potloot, van de waarde van honderd gul-						
dens	6	0	0	vry		
Lootwit, de honderd ponden.	1	0	0	vry		
Lym, de honderd ponden, genietende voor tarra van						
de vaten agt van het honderd.	0	10	0	vry		
— Vislym of Huijsblas, de honderd ponden	2	0	0	vry		
Lynzaat om te zayen, de smaltonne van vier en twintig						
het last	0	3	0	vry		
— Slag- of gestort, het last.	1	0	0	vry		
Lynzaetkoeken, het duizend.	4	12	0	vry		
Lywaten van allerhande soorten, Ammelakens, Da-						
maft- en Servetwerk, van de waarde van honderd						
guldens.						
De Mase en Amsterdam,						fr.
Westvriesland en dens Noorder Kwartiere.	1	0	0	vry		
— alle gemaekt Linnegoed, van de waarde van						
honderd guldens	3	0	0	vry		
Neteldoeken						fr.
— Cameriksdoek.						fr.
— gedrukt of geschildert Catoene Lywaat, van de						
waarde van honderd guldens	2	0	0	vry		
— witte catoene Lywaten						fr.
— alle Oofindische gecouleurde, gestipte, gestreep-						
te, geruite, gevlamde, gebloemde catoene Lywaten,						
Baiten daar onder begrepen, van de waarde van hon-						
derd guldens.	0	10	0	vry		
Zeildoek en Canefas, het stuk.	1	0	0	vry		
— Beddeteiken, van de waarde van honderd guldens	3	0	0	vry		
Manufacturen van wolle Lakenen, alle geverfde Lake-						

1753.
January.VERER-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

	Inkomen		uitgaau fr.	
nen, (zonder onderscheid of die in de wol of aan het stuk zya geverft) van de waarde van honderd guldens	verbod.		vry	
alle witte Lakenen, mitsgaders alle gemengelde Lakens van meer als een couleur, te weten				
alle Engelsche, Schotsche en Yrische Lakenen en Ratynen, van de waarde van honderd guldens	3	0	0	vry
alle andere Lakenen en Ratynen, en Pyen zonder onderscheid, van de waarde van honderd guldens	6	0	0	
Bacien, gevefde, het stuk van sestig ellen witte, het stuk mede van sestig ellen	verbod.		vry	
Het Collegie op de Maze.	0	6	0	vry
Van Amsterdam, en in Westvrieland en den Noorder Kwartiers	1	4	0	vry
Baracannen, Camelotten, Cajanten, Polomiten en alle andere Grynen, het stuk van veertig ellen, gevefde	verbod.		vry	
Alle dezelve van gemengelde couluren, mede het stuk van veertig ellen				
De Maze	0	5	0	vry
Amsterdam, en Westvrieland en den Noorder Kwartiers.	1	0	0	vry
Carfayen, het stuk van veertig ellen, gevefde	verbod.		vry	
witte, het stuk van veertig ellen				
De Maze	0	4	0	vry
Amsterdam en Westvrieland, en den Noorder Kwartiers	0	16	0	vry
Saalen, Kalminken en Estaminen, het stuk van zes en dertig ellen, gevefde	verbod.		vry	
witte en van gemengelde couluren, mede het stuk van zes en dertig ellen.				
De Maze	0	4	0	vry
Amsterdam en Westvrieland en den Noorder Kwartiers	0	16	0	vry
Sarges, het stuk van agt en twintig ellen, gevefde	verbod.		vry	
van gemengelde couluren, mede het stuk van agt en twintig ellen.				
De Maze	0	2	3	vry
Amsterdam en Westvrieland en den Noorder Kwartiers	0	10	0	vry
alle andere wolle Manufakturen en wolle Stoffen, zonder onderscheid of die in de wolle of aan het stuk zyn geverft, van de waarde van honderd guldens	verbod.		vry	
Bombazynen, het stuk van twintig ellen	0	4	0	vry

Cane-

	inkomen	uitgaan	fr.	1753.
Canefas en Zeildoek, het stuk	1 0 0	vry		January.
Deekens, wolle	verbod.	vry		
Lint van fayet en wolle, van de waarde van honderd guldens	3 0 0	vry		VERRE-NIGDE PROVIN-TIEN.
Kouffen, wollen en garen Kouffen; Handschoenen, Wanten en Mutfen, van de waarde van honderd guldens	2 0 0	vry		
Alle andere Manufacturen van wol fayet, hair, garen en catoen, uitgezondert het Lywaat en de Beddetyken bevorens gefpecificeert, van de waarde van honderd guldens.				
<i>De Maze</i>				
Amfterdam en Weftvriefland en den Noorder Kwartiere	1 0 0	vry		
Tapyten, gewerkte en gefchilderde, van de waarvan honderd guldens	4 0 0	vry		
Trypen, het stuk van veertig ellen	3 0 0	vry		
Vlaggedoek of Stramynen, het stuk van vyftig ellen.	2 10 0	vry		
alle zyde Stoffen, met of zonder goud of zilver, van de waarde van honderd guldens	0 6 0	vry		
Kanten, Paffementen, Koorden, Knoopen, Franges en Linten, van goud, zilver en zyde, mitsgaders zyde Kouffen, Handschoenen en Mutfen, van de waarde van honderd guldens	3 0 0	vry		
Kanten van Garen	3 0 0	vry		
alle Manufacturen van wollen, fayet, hair en garen met zyde gemengt, (Sousjes daar onder begrepen) van de waarde van honderd guldens			fr.	
Manigette of Guineefche Gryn, de honderd ponden genietende voor tarra van de zakken en balen drie van het honderd	0 10 0	vry.		
Marmere Blokken, Vloerfteenen en Molefteenen, van de waarde van honderd guldens	1 0 0	vry		
Dög Molefteenen langs de Rivieren afkomende, van de waarde van honderd guldens	6 0 0	vry		
Matten, Mufcovifche, van de waarde van honderd guldens	5 0 0	vry		
Spanfche, van de waarde van honderd guldens	2 0 0	vry		
Moekrappen, de honderd ponden.	3 0 0	vry		
onberoorde en fyne	1 10 0	0 5 0		
gemeene	1 0 0	0 3 0		
Mullen	0 10 0	0 1 0		
Kiemen		vry	verbod.	
Meedrank, de tonne of aam van vier ankers	1 0 0	vry		
Meel van Tarwe en Rogge	verbod.	vry		

		inkomen		uitgaan		fr.	
						fr.	
1753.	Menie						
January.	Metaal, Potais, gebroken Koper en Schroefel van Koper					fr.	
VERRE-	— Klokken en Klokpys					fr.	
MIGDE	— Gefchut en Mortieren, de honderd ponden	2	10	0	vry		
PROVIN-	Mostaartzaad, het mudde van zeven en twintig in eeh laft	0	3	0	vry		
TIEN.	Netten, allerhande Viswand en Dryftuig, zo oud als nieuw.			vry	verbod.		
	Noten, Okker- en Hazenoten, van de waarde van honderd guldens	3	10	0	vry		
	Oesters					fr.	
	Oliphantstanden.					fr.	
	Oly van Olyven, de pyp van honderd tagtig stooopen	1	0	0	vry		
	— van rond en plat Zaad, de aam van vier en festig stooopen	9	0	0	vry		
	Olyven					fr.	
	Orlean of Rokoe, natte en droge					fr.	
	Orfeille					fr.	
	Offen en Koeien, zonder onderscheid van Mager of vet, Melkkoeien of andere, twee Vaersfen, vier Hokkelingen, en agt Kalveren voor een Os of Koe gerekent, het stuk	20	0	0	1	10	0
	Paarden het stuk	6	0	0	3	10	0
	— Voolens, en voor Voolens te rekenen tot twee jaren toe	4	0	0	1	5	0
	Pannen, aarde Pannen, Huis- en Dekpannen, Kruiken, Kannen, Tabakspypen, van de waarde van honderd guldens	8	0	0	vry		
	— yzere Zoutpannen					fr.	
	— yzere Pannen en Lepels, de honderd ponden, genietende voor tarra van de mande drie van het honderd	0	4	0	vry		
	Papier van alle zoorten, (uitgenomen blaauw) waar van de Riem boven de twee guldens waardig de honderd Riemen	10	0	0	vry		
	— beneden de twee guldens waardig, de honderd Riemen	3	0	0	vry		
	En zal in dit geval de benadering plaats hebben tot twee guldens zonder oplage.						
	— blaauw, de honderd Riemen, klein formaat	15	0	0	vry		
	— groot formaat	20	0	0	vry		
	Paffementen, Kantten, Koorden, Knoopen, Franges en Linten, goude, zilvere en zyde, van de waarde van honderd guldens	3	0	0	vry		

	inkomen	uitgaan	fr. 1753.
Pek, allerhande, behalven de Carelhavensche Kroonpik			fr. <u>January.</u>
— de Carelhavensche Kroonpik per last	6 0 0	vry	
Peckel	vry	verbod.	VEREEN-
Pelteryen, van alle soorten, rouw en onbereid, van de waarde van honderd guldens			fr. PROVIN-
Pennen en Schagten, het duizend			fr. TIEN.
Peper, met vreemde Scheepen, de honderd ponden	2 10 0	vry	
Porcelein, Oostindisch, Straats, Fransch, Engelsch, Duitsch en Delfsch, van de waarde van honderd guldens	8 0 0	vry	
Potten, aarde Potten, van de waarde van honderd guldens	8 0 0	vry	
— yzere, gegoten			fr.
Potasse			fr.
Pruimen, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten twaalf ten honderd	0 2 0	vry	fr.
Quikzilver, de honderd ponden			
Raapkoeken, het duizend	4 1 0	vry	
Yrsche Reusel, Roet en Smeer, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten zestien van het honderd	0 6 0	vry	
Muscovische Reusel, de honderd ponden	0 4 0	vry	
Rys, Tienen en Twigs, van de waarde van honderd guldens	10 0 0	verbod.	
Ryft, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten vyftien, en van de balen of zakken twee van het honderd	0 6 0	vry	
— van Carolina, de honderd ponden	0 10 0	vry	
Robbeveellen en andere Zeeveellen, van de waarde van honderd guldens, ingebracht wordende met de Scheepen van de Visscherye dezer Landen	vry	1 0 0	
— ingebracht met andere Scheepen	2 0 0	1 0 0	
Rozynen, Spaansche in Korven, de Korf	0 4 0	vry	
— Corent Rozynen, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten vyftien van het honderd, en alle andere Rozynen, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaatjes en matjes tien ten honderd	0 6 0	vry	
Ronne of Schorsse, het hoed van tien tennen.			
— ongemalen	5 0 0	vry	
— gemalen	5 0 0	vry	
Zaad.			
— Koolzaad, Raapzaad, het last	0 15 0	vry	
— Hennipzaad, het last	1 10 0	vry	
— Lynzaad, slag of gestort Lynzaad, het last	1 0 0	vry	

1753

January.

VERRE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

	inkomen		uitgaan fr.	
— Lynzaad om te zaaien, de smaltonne van vier en twintig in het last	0	3	0	vry
— Ajuin- en Preizaad, en alle andere Hofzaden, de honderd ponden	1	10	0	vry
— Alpijre of Canaryzaad, de honderd ponden	0	12	0	vry
— Anys-, Carwey-, Venkel, Lavas- en Corianderzaad, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten tien, en van de zakken zes van het honderd	0	10	0	vry
— Krokzaad, Deder- en Klaverzaad, het last	1	0	0	vry
— Mostaartzaad, het mudde van zeven en twintig in het last	0	3	0	vry
Saffer				fr.
Saffloer				fr.
Saffraan				fr.
Sayen, Calminken, en Estaminen, het stuk van zes en dertig ellen, gevefde			verbod.	vry
— witte en van gemengelde couleuren, mede het stuk van zes en dertig ellen.				
De Maze	0	4	0	vry
Amsterdam, en Westrijstland en den Noorder Kwar- sieve	0	16	0	vry
Sajette en wolle Garen, de honderd ponden, raauw en ongeverft	1	0	0	vry
— geverft	6	0	0	vry
Salm, gezoute Salm, de grove ton van vier ankers	0	10	0	vry
— gedroogde of gerookte Salm, van de waarde van honderd guldens	4	0	0	vry
Salpeter, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten, en voor refactie zeften van het honderd		vry	1	0
Sapanhout, ongemalen				fr.
— gemalen, gebroken en geraspt			verbod.	vry
Sarges, het stuk vanragt en twintig ellen, gevef			verbod.	vry
— van gemengelde couleuren, mede van agt en twintig ellen.				
De Maze	0	2	8	vry
Amsterdam, en Westrijstland en den Noorder Kwar- sieve	0	10	0	vry
Schafpen of Lyen, het duizend	0	8	0	vry
Schape, twee Lammeren voor een Schap gerekent, het stuk	0	12	0	0
Schorde of Runne, het hoed van tien tonnen, onge- malen	5	0	0	vry
— gemalen	7	0	0	vry
Seep, groene of gemeene Seep, de tonne	3	0	0	vry
— Spaansche en Italiaansche, en op die wyze ge- maakt,				

OF EUROPIsche MERCURIUS. 85

	inkomen		uitgaan		fr.
maakt, de honderd ponden, genietende voor tarra van de kaffen veertien ten-honderd	0	10	0	vry	1753.
Zeildoek of Canefas, het stuk	1	0	0	vry	January.
Syde, by het pond, genietende voor tarra twaalf van het honderd.					VERRE-
— alle gewerkte Syde	0	2	0	vry	NIODE
— Florette					PROVIN-
— allerlei rouwe en ongewerkte Syde.					TIEN.
— alle Naai- en Stikfyde	0	4	0	vry	fr.
— Afval en Nesten van Syde, van de honderd ponden			vry	0	12
— alle Syde Stoffen, met of zonder goud of zilver, van de waarde van honderd guldens	3	0	0	vry	fr.
Silver Muntmateriaal en gebroken Silverwerk					
— gemaakt en ongebroken Silverwerk, het pond	2	0	0	vry	
— Silverdraad, het pond	1	0	0	vry	
— Silvere Kantten, Passementen, Koorden, Knopen, Franges en Linten, van de waarde van honderd guldens	3	0	0	vry	
— Silver geslagen in Boekjes, van de waarde van honderd guldens	2	0	0	vry	
— Silver Leer, de honderd bladen	9	0	0	vry	
Yrsch Smeer, Reuzel en Roet, de honderd ponden, genietende voor tarra van de vaten zestien van het honderd	0	6	0	vry	
— Muscovisch, de honderd ponden	0	4	0	vry	
Soethout					fr.
Sout, het honderd, allerlei grof Zout (*)			3	0	0
— Lunenburgs en allerlei wit gezode en gerafneert Sout, het honderd	150	0	0	vry	
— Bergfout en Klipfout, de honderd ponden	1	0	0	1	0
Souda					fr.
Spaansch Groen					fr.
Speceryen, Foely, Noten, Nagelen, Caneel en Peper, ingebracht met Scheepen van de Oostindische Compagnie dezer Landen					fr.
— Peper, ingebracht met andere Scheepen als met die van de Oostindische Compagnie dezer Landen, de honderd ponden	1	0	0	vry	
— Stof van Speceryen			verbod.	verbod.	
Spek, het schippond	7	0	0	vry	

(*) Verboden uit te voeren, per as, langs de Rivieren, en over de Zeeuwfche Stromen, uitgezondert naar Duinkerke, Oostende en Nieupoort.

		<i>inkomen uitgaan fr.</i>	
1753.	gerookte Hammen van Vrankryk de honderd pon-	1 12 0	vry
January.	den		
VERRE-	alle andere, het Schippond	4 16 0	vry
NIGDE	Spelden het douzen van twaalf duizend	0 10 0	vry
PROVIN-	Speldewerk of Kanten van garen		fr.
TIEN.	van Goud, Zilver en Zyde, van de waarde		
	van honderd guldens	3 0 0	vry
	Spiauter, van de waarde van honderd guldens	1 0 0	vry
	Sprot, het lait van twintig stroyen	7 10 0	vry
	Staal		fr.
	Staaldraad		fr.
	Steen, Zarken, Vloersteen, groote en kleine Slyp-		
	of Weststeen, en alle andere ongebakken Steen, van		
	de waarde van honderd guldens	6 0 0	vry
	inkomende langs de Rivieren	4 0 0	vry
	Molesteen, de Rivieren afkomende	5 0 0	vry
	Engelsche Rotsteen de honderd ponden	0 6 0	vry
	Vuursteen tot Haarden		fr.
	alle gebakken Steen, van de waarde van hon-		
	derd guldens	8 0 0	vry
	Tarras of Duifsteen, de slijk of leverbare tonne,		
	ongemalen		fr.
	gemalen	0 6 0	vry
	Styfel, de honderd ponden	4 0 0	vry
	Stokvis		fr.
	Stokvishout, ongemalen		fr.
	gemalen, gebroken of gersaft	verbod.	vry
	Stramynen of Vlaggedoek, het stuk van vyftig ellen	0 6 0	vry
	Succade		fr.
	Suiker, allerhande, buiten Europa gerafineert		fr.
	alle Suiker in Europa gerafineert als		
	witte Broodsuiker, gestampte Broden, witte en		
	bruine Candy-suiker, mitsgaders alle natte en drooge		
	Confituren, de honderd ponden	5 0 0	vry
	Syroop, de steekan of vyftig ponden	0 12 0	vry
	Melasse of Syroop van Suiker, komende van		
	Vrankryk, de honderd ponden, volgens het Tarif	1 0 0	vry
	Sumacq		fr.
	Swavel, ongerafineerde		fr.
	gerafineerde, de honderd ponden, genietende		
	voor tarra van de vaten tien van het honderd	1 10 0	vry
	Swynsboritels, de honderd ponden, genietende voor		
	tarra van de vaten twaalf van het honderd	0 15 0	vry
	Tabak.		
	gesponnen Varinas Tabak, de honderd ponden,		genie-

	<i>inkomen</i>	<i>uitgaan</i>	<i>fr.</i>	1753.
genietende voor tarra van de canaster agt van het honderd	2	0	0	vry
— gefponnen Brasiliaanfche Tabak, de honderd ponden, genietende voor tarra vyf van het honderd	0	10	0	vry
— gekorven Briefjes of Cardoestabak, de honderd ponden	1	10	0	vry
— inlandfche gefponnen Tabak, de honderd ponden	.	.	.	vry
— alle andere gefponnen Tabak, de honderd ponden	5	0	0	vry
— Carotten, de honderd ponden	5	0	0	vry
Tabaksbladeren, de honderd ponden, ter Zee inkomen- de, genietende voor tarra van de vaten agt van het honderd	0	8	0	vry
— inkomende langs de Rivieren, de hon- derd ponden	1	0	0	vry
Snuiftabak, de honderd ponden, genietende voor tarra van de balen of zakken vier van het honderd	5	0	0	vry
Yrfche Talk, Roet, Reuzel of Smeer, de honderd pon- den, genietende voor tarra van de vaten zefstien van het honderd	0	6	0	vry
— Muscovifche, de honderd ponden	0	4	0	vry
Tapyten, gefchilderde en gewerkte, van de waarde van honderd guldens	3	0	0	vry
Tarras of Duifsteen, de flik of leverbare tonne, onge- malen	.	.	.	fr.
— gemalen	0	6	0	vry
Thee, de honderd ponden, in canasters, genietende voor tarra zefstien van de canaster, in Kiften met Lood bekleed dertig, en in Kiften en Flesjes, genietende voor tarra te zamen veertig van het honderd	3	0	0	verbod.
Teer	.	.	.	fr.
Terpetyn	.	.	.	fr.
— dunne of Terpetynoly, de honderd ponden, genietende voor tarra als voren	0	4	0	vry
Tienen, Twigs en Rys, van de waarde van honderd guldens	10	0	0	vry
Tin, de honderd ponden ongewerkt	.	.	.	fr.
— gewerkt	5	0	0	vry
Touwerk, Cabels of geflagen Wand, de honderd pon- den	5	0	0	vry
— Touwerk, oud en tot de Scheepvaart onbruikbaar	5	0	0	verbod.
— Cabel en Schyfgaren, de honderd ponden, ge- nietende voor tarra van de fchyven vyf van het honderd	5	0	0	vry

		inkomen		uitgaaf		fr.	
		vry	verbod.	vry	verbod.		
1753.	— Garen tot Haringwand						
January.	Traan, Levertraan en van de Robbe, het quartel van twee smaltonnen, ingebracht met de Scheepen van de Visscherye dezer Landen						fr.
VERE-	— ingebracht met andere Scheepen	3	0	0	vry		
NIGDE	Trypen, het stuk van veertig ellen	2	10	0	vry		
PROVIN-	Tyken, Beddetyken, van de waarde van honderd gul-						
TIEN.	dens	3	0	0	vry		
	Turf, van de waarde van honderd guldens (*)			6	10	0	
	Turks Garen, de honderd ponden, genietende voor tar-						
	ra van de balen of zakken tien van het honderd, ge-			6	0	0	vry
	— rouw en ongeverwt						fr.
	Varkens, mager of vet, buiten de maanden van April, Mey, Juny, July en Augustus			verbod.	0	10	0
	— in de voorgemelde maanden het stuk	0	10	0	0	10	0
	— Motten of Zeugen met Jongen, het stuk	3	0	0	1	10	0
	Veeren, Pluimen en Bedden, de honderd ponden, genietende voor tarra van de zakken zes van het hon-						
	derd	0	15	0	vry		
	Vellen.						
	— allerhande onbereide Bokken- en Geitenvellen						fr.
	Vellen, Schaapevellen met de Wol, de honderd stukken	vry	0	3	0		
	— Schaapevellen zonder Wol, onbereid, de hon-						
	derd stukken	vry	0	3	0		
	— dezelve zonder Wol, bereid, de honderd stuk-						
	ken	4	0	0	vry		
	— Lamsvellen met de Wol, de honderd stukken	vry	0	6	0		
	— Kalfsvellen, rouwe en onbereide de honderd						
	stukken	vry	1	0	0		
	— dezelve bereid, de honderd stukken	1	0	0	vry		
	— Robbevellen en andere Zeevellen, van de waar-						
	de van honderd guldens.						
	— ingebracht werdende met Scheepen van de Vif-						
	scherye dezer Landen	vry	1	0	0		
	— ingebracht met andere Scheepen	2	0	0	1	0	0
	Verwhout, als						
	— Caliatourhout, ongemalen						fr.
	— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.		vry			
	— Campechhout, ongemalen						fr.
	— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.		vry			
							Fr.

(*) Niet uit te voeren als met consent van de Collegien, en onder de presentien by dezelve daar toe gesfeld.

	<i>inkomen</i>	<i>uitgaan</i>	<i>fr.</i>
— Fernambucq Hout, ongemalen			<i>fr.</i> 1753
— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.	vry	<i>January.</i>
— Sapanhout, ongemalen			<i>fr.</i>
— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.	vry	VEREEN-
— Stokvishout, Ficethout, St. Maartens Hout; en			NIGDE
— alle Verwhout, ongemalen			<i>fr.</i> PROVIN-
— gemalen, gebroken en geraspt	verbod.	vry	TIEN.
Verjuis, Cider of Appeldrank, het oxhoofd van zes an-			
— kers	1	5 0	vry
— het zelve van het Gewas van Vrankryk, het vat			
— van vier oxhoofden; het oxhoofd van zes ankers	1	0 0	vry
Vygen, de honderd ponden, genietende voor tarra van			
— de vaten en matjes tien van het honderd	0	5 0	vry
Vis, alle versche Zeevis en Riviervis van de Viifcherye			
— deezer Landen, van de waarde van honderd guldens	vry		vry
— alle vreemde versche Zeevis, van de waarde			
— van honderd guldens	3	0 0	vry
— Kreeften, het honderd	0	9 0	vry
— gezoute Vis, Cabeljauw, Lengén, en alle ande-			
— re gezoute Vis van de Viifcherye deezer Landen			<i>fr.</i>
— vreemde het last van twaalf tonnen	18	0 0	vry
— Salm, gezoute Salm, de grove ton van vier an-			
— kers	0	10 0	vry
— gedroogde en gerookte Salm, van de waarde			
— van honderd guldens	4	0 0	vry
— Stokvis			<i>fr.</i>
— alle andere gedroogde Vis, van de waarde van			
— honderd guldens	4	0 0	vry
Vislym of Huizenblas, de honderd ponden	2	0 0	vry
Vlas, rouw Vlas			<i>fr.</i>
— gehekelt Vlas, de honderd ponden	4	0 0	vry
— Werk van Vlas, de honderd ponden	1	0 0	vry
Vlaggedoek of Stramynen, het stuk van vyftig ellen	0	6 0	vry
Vleefch.			
— alle foorten van Vleefch in tonnen en anderzins			
— (alle foorten van Worften daar onder begrepen, doch			
— Spek en gerookte Hammen daar onder niet begrepen)			
— de ton van twee honderd ponden			<i>fr.</i>
Volzaarde			
Walrustanden, van de waarde van honderd guldens, in-			<i>fr.</i>
— gebragt met de Schepen van de Viifcherye deezer			
— Landen			<i>fr.</i>
— ingebragt met andere Schepen	2	0 0	vry
Walvisbaarden, van de waarde van honderd guldens,			inge-

1753.

January.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

			inkomen	uitgaan	fr.
	ingebragt wordende met de Schepen van de Viſſche-rye deezer Landen				fr.
	ingebragt met andere Schepen	10 0 0	vry		
	geſneeden Balynen, van de waarde van honderd guldens	12 0 0	vry		
	Walviſſpek, Traan, Levertraan, en van de Robbe, het kwarteel van twee ſmaltonnen, ingebragt wordende met de Schepen van de Viſſcherye deezer Landen				fr.
	ingebragt met andere Schepen	3 0 0	vry		fr.
	Walviſtuig en Gereedschap		vry	verbod.	
	Waſch, ongebleekt				fr.
	Waſſche Kaarſten, en gebleekt				
	Waſch, de honderd ponden	5 0 0	vry		
	Weedas				fr.
	Werk van Vlas, de honderd ponden	1 0 0	vry		
	van Touw, de honderd ponden	1 0 0	vry		
	Wyn.				
	Rhynſche Wyn, het voedervat van agt aamen, de aam van vier ankers	8 0 0	vry		
	Franſche Wyn, het vat van vier oxhoofden, het oxhoofd van zes ankers	3 0 0	vry		
	Napeliſche Wyn, het vat van vier en twintig ankers	3 0 0	vry		
	Spaanſche Italiaanſche, mitsgaders Muſcadel en Malveſy, het vat van twee pypen, de pyp van twaalf ankers	3 0 0	vry		
	Portugaaliſche, het vat van vier en twintig ankers	3 0 0	vry		
	Brandewyn van Wyn, en Voorloop van Brandewyn van Wyn, het oxhoofd van dertig virtels	1 10 0	vry		
	Brandewyn en Voorloop van Mout en Suiker, Rum en Arak, het oxhoofd van dertig virtels	35 0 0	vry		
	alle fyne gedifteleerde Wateren, van de waarde van honderd guldens	6 0 0	vry		
	Azyn, Wyn-Azyn, het vat van vier oxhoofden, het oxhoofd van zes ankers	2 8 0	vry		
	Bier Azyn, de grove ton van vier ankers	7 4 0	vry		
	Verjuis, Cider- of Appeldrank, het oxhoofd van zes ankers	1 5 0	vry		
	het zelve van het Gewas van Vrankryk, het vat	1 0 0	vry		
	Wynſteen				fr.
	Wolle, van allerhande foorten				fr.
	Wouwe				fr.
	Van alle Waren, in deeze Lyſt niet gemeld, zal worden betaald van de waarde van honderd guldens	3 0 0	vry		
					Art. I.

Art. I. Van alle posten, die in de Lyft zyn aangeslagen by zeker getal van stukken, maten of gewigten, zullen de respectieve aangevingen en betalingen van minder of meerder kwantiteit moeten werden gedaan naar advenant van het getal, ma'e of gewigte in de Lyft uitgetrokken, even als of zulks by elke post was uitgedrukt.

Gelyk ook van de Waren, die moeten betalen naar de waarde van honderd guldens, zal moeten werden betaald naar die proportie.

II. Omtrent het gewigt, de elle en mate, moet werden gevolgt het gewigte van Amsterdam, de elle van den Hage, en de maat van Dordregt.

III. Den Koopman zal van de Goederen, waar by op deeze Lylte de tarra is uitgedrukt, geen tarra of rabat werden verleent, onder wat naam het zoude mogen wezen, als die op deeze Lyft by dezelve Goederen is vermeld.

En ten opzichte van de Goederen, waar by geen tarra is gemeld, zal mede geen rabat of tarra, hoe genaamt, werden geleden, als alleen het beloop van de effectieve embalage, van Hout, Papier, Stroo, Matten, Linnen, Touw, en het geen waar in de Goederen verder gepakt zyn.

IV. Wyders zal aan den Koopman zyn toegestaan voor leccage van alle natte Waren, (Honing, Syroop en Teer daar onder begreepen.)

Komende uit Engeland, en van de kleine Oost, zes ten honderd.

Komende uit Vrankryk, gelyk mede langs de Maze, Rhyn en Waal, twaalf ten honderd.

En komende van Marseille, Toulon, Cette, en alle andere Plaatfen in de Middelandfche Zee, mitsgaders van alle andere Kwartieren, veertien ten honderd.

En nog zonder onderscheid van Plaatfen van waar zy inkomen, van Traan twaalf ten honderd, en van Walvispek zes ten honderd.

Alles met dien verstande, dat de Koopman, als het gevordert werd, gehouden zal zyn te verklaren, dat de vaten zyn geconstitueert zodanig als van buiten 's Lands zyn ingekomen, zonder binnen 's Lands opgevult te zyn.

V. Wegens de Schepen en Goederen, waar van aan de generale Geocroieerde Westindische Compagnie dezer Landen, als ook aan de Sociteit van Suriname, of aan de Colonie van de Berbice, Recognitie of Lastgeld moet werden betaald, werd insgelyks gerefereert tot het geen daar van Artikelen 7, 21, 22 en 23 van het Generaal Plakaat is geordonneert.

VI. Of schoon by het Plakaat van den 31 July 1725, op den ophef der Convoien en Licenten geëmaneed, de derde verhoging en het ordinaris Veilgeld is vernietigt, zal echter, tot dat by ons nader zal zyn gerefolveert, het extraordinaris Last- en Veilgeld betaald moeten worden, volgens het Plakaat den 6 Juny 1702 by Ons daar op gearresteert.

VII. Het extraordinaris Veilgeld, zoo inkomende als uitgaande, zal voortaan werden betaald naar de intrinsique waarde der Goederen, of zoo als die pryscourant zullen waard zyn, en niet naar de waarde op de vorige Veillyst gesteld, als welke Veillyst Wy houden voor vernietigt.

VIII. Doch zal het extraordinaris Veilgeld betaald werden:

Van het wit Naaigaren tegens vyf en tagtig guldens de honderd ponden.

LXIV. Stuk I. Deel.

F.

Van

1753.
January.

VEREENIGDE
PROVINTIEN.

1753. Van het Wageschot met de Wrakken, het beslagen honderd van honderd twee en twintig stukken, tegens drie-honderd festig guldens.

January.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

Van het Pyp hout met de Wrakken, het beslagen honderd van honderd twee en twintig stukken, tegens twee honderd tien guldens.

Van het Vathout met de Wrakken, het beslagen honderd van honderd twee en twintig stukken, tegens zes en zestig guldens.

IX. Het voorschreve extraordinaris Veilgeld zal alleen werden betaald eens, en zonder eenige verdubbeling of verhooging, werdende alle voorgaande verdubbeling of verhooging hier by vernietigt.

X. Het zelve extraordinaris Veilgeld zal van nu voortaan moeten werden betaald generalyk van alle Goederen; doch zullen van dezelve betalinge alleen bevryd en uitgezondert zyn de navolgende Goederen,

Op het inkomen.

Alle uitlands Bier, uitgezondert Jopenbier.

Boter.

Kaas.

Alle Fruiten, uitgenomen Orange, Chinaas- en Granaat-appelen, Limoenen en Hazennoten.

Granen.

Lyn- en Raapkoeken.

Oly van rond en plat Zaad.

Schapen.

Spek.

Gesponne Tabak.

Vleesch, indien de invoer daar van werd gepermitteert.

Hammen.

Cider en Verjuis.

Azyn.

Glas in Korven.

Drinkglazen.

Boter.

Kaas.

} inkomende uit Vrankryk.

En voorts alle de Goederen by deze Lyfte op het inkomen of uitgaan van de betalinge van 's Lands gerechtigheid vrygesteld.

XI. De Koopman zal by de aangevinge van de waarde der Goederen, tot betaling van het extraordinaris Veilgeld, ieder Specie apart moeten waardeeren, uitgezondert als dezelve alle te zamen geen honderd guldens aan waarde bedragen.

Betrekelyk op het Voorstel van zyne *Doorlugtigste Hoogheid*, wylen den Prins Erfstadhouder, WILLEM den IV. *tot verbetering en berstelling van de Commercie deezzer Landen*, en op den omstand des Tyds

Tyds in het begin van dit tegenwoordige Jaar, is eene GEDENK- 1753.
PENNING vervaardigd; op welks Voorzyde men het VEREENIGDE *January.*
NEDERLAND ziet afgebeeld, in de gedaante van de *Wysheid*, leu-
nende met het Hoofd op haare regterhand als in diep gepeins, en be-
schouwende een ontrold Papier, welk op haaren Schoot legt en waar
op geschreeven staat *Porto franco*. Nevens haar bevindt zig *Merku-*
rius, kennelyk aan zyne Slangen-staf en Vleugels, die met zyn Arm
op een Pak rustende, als in verwagting schynt te zyn op den uitflag
van het gemelde Princelyke Vooritel. Hier op doelt ook het On-
derichrift.

QUID E RE PUBLICA?

Wat is voordeelig voor 't Gemeene best?

Aan de andere Zyde ziet men den Aardkloot verbeeld, en op de-
zelfde de Wapens der zeven Vereenigde Provintien, benevens een O-
vervloedshoorn en eene Slangenstaf. Van agteren vertoont zig een
Opgaande Zon en om hoog eene *glansryke Maan*, de eene op den jon-
gen PRINS ERFSTADHOUDER en de andere op de PRINCESSE
GOVERNANTE, zyne Vrouw Moeder, zinspeelende. Het Om-
schrift is, als een Wensch.

NE UNQUAM LUX DEFICIAT.

Dat ons nooit bun Ligt ontbreeke.

Wy vervolgen nu den gewoonlyken koers van onze Beschryving
der Algemeene Zaaken in *Europa* voorvallende, en beginnen weder
met de verafgelegene Gewesten.

O O S T I N D I E N.

WY hebben in de twee voorige Stukken van dit *Gedenkboek* meer
dan eens gemeld van de wisselvalligheden der Zaaken, in en
omtrent de Volkplantingen en Kantooen der Engelschen en Franschen
op de Kusten van 't Mogolsche Ryk, en hoe de laatste zig uit de on-
dersteuninge en aanhang van een *Nabob*, of Inlands Opperhoofd, te-
gen de Magt van den Grooten *Mogol*, niet alleen veel voordeel be-
loofden, maar zig zelfs beroemden van groote Avantages op de ande-
ren behaald te hebben. Thans verhaalen ons de jongste Berigten, die
kort daar na zyn bevestigd, van eene aanmerkelyke omkeering der
Zaaken ten dien opzigte; dat, naamelyk door de Armee van den
Grooten *Mogol*, met behulp der *Engelschen*, in den Voortyd van het
F 2 voor-

1753.
January.

OOST-
INDIEN.

voorleeden Jaar een groote Overwinning was behaald op het Leger der Wederspannelingen, waar by zig de *Franschen* hadden gevoegd; zynde de laatsten totaliter geslaagen, en ondergebragt, met verlies van veel Volk en gevangenneeming van den wederspannigen *Nabob*, die op 't bevel van den *Mogol* was onthalt. Men verstond verder dat de *Engelschen*, ten tweeden maal door de *Franschen* aangevallen zynde, hun niet alleen met groot verlies hadden op de vlugt gedreeven en veel van hun Geschut en Bagagie veroverd; maar dat de overige *Franschen* op de aannadering der *Engelschen* ook het beleg van *Trichenapaly*, een Zeeftad in die Gewesten, opgebroken, en naar een nabyleggend Eiland de vlugt genomen hadden; zynde vervolgens met hunnen aanhang van *Indiaanen* zodanig in 't naauw gebragt, dat de Heer *du Pleix*, Gouverneur der *Franschen* aldaar, Voorlagen tot een Tractaat van Vrede zou hebben gedaan. Zie hier verder nog eenige Byzonderheden dien aangaande uit de twee volgende Brieven. De eerste is van een voornaam Perfoon uit de *Indien* aan een Vriend van hem te *Londen*, dus luidende.

„ De Kapitein *Gingen*, zich met zyne manschap in bezit van *Trichenapaly* bevindende, hielden de *Franschen* en de hen toegedane inboorlingen die plaats sedert eenige maanden beleegert, tot dat de Kapitein *Clive* met zyne Compagnie in 't begin van Maart laatstl. oprak, om de beleegerden te ondersteunen. Den 14. van die maand quam de Major *Lawrence* te *Madras*, die den gem. Kapitein ten eersten met eenige troupen volgde, en den volgenden dag met hem conjungeerde, zettende vervolgens gezamentlyk den marsch voort na *Trichenapaly*; doch onderweege verstaande, dat de Heer *du Pleix*, commandant der *Fransche* troupen, den beleegeraren een aanzienlyk convooi van leevens middelen, enz. had toegezonden, rukte de Kapitein *Clive* met zyn party vooruit, om dat convooi t' onderscheppen, waar op een zeer hardnekkige schermutzeling ontstond, doch de Heer *Clive* bleef eindelyk overwinnaar, na dat hy zelf drie lichte wonden ontfangen had, en maakte zich meester van alle de leevens middelen, tenten en andere dingen, waarin dat convooi bestond, hebbende hy 't grootste gedeelte van 't convooi needergefabelt, het welk den Zoon van den *Franschen Nabob* aan 't hoofd had, die ter naauwer nood te Paard de handen der *Engelschen* ontquam. De Kapitein *Clive* keerde daar op na den Major *Lawrence*, die zich reedsvoor de plaats bevond, en 't den *Franschen* zoo bang maakte, dat ze kort daar aan 't beleg opraken, en de wyk namen na 't Eilandje *Seringau*, daar zy door 't missen van 't gem. Convooi eenigen tyd niet dan Olyfants- en Kameelen-vleesch aten,

„ en

„ en eindelyk genoodzaakt wierden , zich zonder slag of stoot over 1753.
 „ te geeven aan den Major *Lawrence* , die hen zeer naauw had inge- January.
 „ sloten gehouden. De *Fransche Nabob* zelf bevond zich onder hen ,
 „ en trachtede als een gemeen soldaat verkleed de vlucht te neemen ,
 „ doch de Kapitein *Clive* wierd hem kennende , en zond hem na den OOST-
INDIEN.
 „ wettigen *Nabob* , wiens party de onzen houden , die hem ten eer-
 „ sten 't hoofd voor de voeten liet leggen. Deeze gelukkige en schier
 „ onverhoopte omkeering van zaken heeft hier een algemeene vreug-
 „ de verwekt , en de Major *Lawrence* en inzonderheid de Kapitein
 „ *Clive* , werden by een ieder zeer gepreezen en geacht weegens hun-
 „ ne dapperheid , beleid en onvermoeiden yver , wordende gem. Ka-
 „ pitein door de inboorlingen schier als een godheid geëert en als
 „ aanbedden , en trachtende zy hem op alle mogelyke wyze te be-
 „ weegen , om in dienst van den Groten *Mogol* te treden , die hem
 „ zeekerlyk tot de waardigheid van Generaal zoude verheffen , doch
 „ hy weigert zulks te doen , uit liefde tot zyne Manschap en Vader-
 „ land , van waar hy een geëevenredigde belooning voor zynen ge-
 „ trouwen dienst verwacht. In teegendeel heeft hy zich laten ver-
 „ luiden , dat hy dit land binnen korten verlaten zal , zulks men acht ,
 „ dat een *Negotiatie van Vrede* op tapyt is , dewyl we hem anders
 „ onmogelyk zouden kunnen missen , te meer , vermids de Major
 „ *Lawrence* zich jeegenswoordig zeer onpasselyk bevind : enz. ”

De andere Brief dien aangaande is van den Major *Lawrence* zelf ,
 die het Oppergebied gevoert heeft over de *Engelsche* Troupen aldaar ,
 gedagtekend *Trichenapaly* , den 12. *Juny* laatstleeden.

„ Ik zettede den 14. Maart laatstl. voet aan land by 't Fort *St. Da-*
 „ *vid* , en brak den 15. op aan 't hoofd van een detachment van
 „ onze troepen , zelfs eer ik noch iets van myne goederen had kon-
 „ nen aan land laten brengen. De reeden van deezen schielyken op-
 „ togt was , om deeze plaats , die door een talryke Armee beleegert
 „ gehouden wierd , te verlossen , en ik was gelukkig genoeg , myn
 „ oogmerk te bereiken , of schoon ik onderweege tweemaal door
 „ de *Franschen* en hunne aanhangers wierd geattaqueert , en de twee-
 „ demaal door hunne geheele Armee , die ik echter na een hardnek-
 „ kigen teegenstand te rug dreef tot in hun Campement in 't gezicht
 „ van de Stad , en kort daar aan noodzaakte ik hen , 't beleg op te
 „ breeken , en zich diep te verschanffen , daar wy hen op onze beurt
 „ beleegerden , met dat succes , dat we nu die gansche Armee , die
 „ veel talryker was dan de onze , of needergefabelt of krygsgevan-
 „ gen genomen , en alle hunne Artillerie veroverd hebben , bestaan-

1753. „ de in ruim 40. stukken Kanon en 10. Mortieren. Wy hebben on-
January. „ der de 900. Krygsgevangenen 39. *Fransche* Officieren gevonden,
 „ welke *Fransche* Troepen ageerden als hulptroepen van de Rebel-
 Oost- „ len, die dat land schier t'eenemaal verwoest hebben; en wy heb-
 INDIEN. „ ben om geen andere reeden van onze kant de Wapenen opgevat,
 „ dan om den wettigen *Nabob* te ondersteunen, die zyne erkente-
 „ lykheid jeegens de *Engelschen* zeedert deeze overwinning in zulke
 „ krachtige bewoordingen heeft te kennen gegeven, dat ik groote
 „ hope hebbe, dat onze Compagnie door hem in staat geraken zal,
 „ om haren Koophandel alhier met meer voordeel, dan eenige ande-
 „ re *Europeaanfche* Natie, te kunnen dryven. Dewyl ik zelfs-lief-
 „ de genoeg bezit, om my te verbeelden, dat ik eenig aandeel aan
 „ dit gewichtig succes hebbe, zoo baart het my een oneindige blyd-
 „ schap, dat ik myn Vaderland en myne Meesters eenigen dienst
 „ hebbe bewezen; enz.

Te *Parys* had men den 10. *deezes*, met een *Fransch* Oostindisch Schip, de Confirmatie bekomen van de gemelde voor de *Franschen* zodeelinge Actie, by de Stad *Trichenapaly*, met byvoeging, dat de *Franschen* by die gelegenheid ruim 200. Dooden en 100. Gekwetsten bekomen, en wel 7 of 8 honderd Krygsgevangenen verloren hadden. Men heeft verder verstaan, dat deeze Krygsgevangenen door de *Indiaanen* op bevel van den *Mogol* byna ter dood gebragt en in heeten bloede vermoord zouden zyn, indien niet de *Engelschen* in tyds een Kartel van Uitwisseling gemaakt hadden met de *Indiaanen*, en dus de *Franschen* nog in 't leven behouden, doch onder Voorwaarde van naar *Vrankryk* te rug gebragt te worden.

W E S T I N D I E N.

*Kuras-
 jau.*

MEt een Schip, den 16. *November* laatsfleeden van 't Eiland *Kurassau* in *Texel* binnen gekomen, had men particuliere Berigten noopens het neemen van eene *Hollandsche* Bark door de *Spanjaarden*, tot bevestiging van 't gene daar omtrent in 't voorig Deel van dit GEDENKBOEK is verhaald; en tot vervolg daar van verstond men: Dat deeze Bark, sedert dien tyd van de *Spanjaarden* tot een Kaper uitgerust zynde, onder het Eiland *Bon Ayro*, boven *Kurassau* gelegen en aan de *Hollanders* toebehoorende, aan de *Zoutpan* gekomen zynde, twee *Kurassausche* Vaartuigen aangerand, een van dezelve, een Vragthaalder zynde, na dat 'er de Touwen van afgekapt waren, met zig gevoerd had, en het andere op Strand gejaagd, reddeloos geschooten, en de Lading 'er uit genomen. Zo dra men daar

daar van te *Kurassau* tyding kreeg, wierd aanstonds Krygsraad gehouden, en goedgevonden ten eersten een Bark van 12. stukken Kanon tot een Kaper toe te rusten, 't gene dan ook met zo veel spoed geschiedde, dat dezelve Bark, kort na het houden van dien Krygsraad, met 140. Man in Zee stak. Deze Bark was lang te vergeefs bezig geweest om de *Spanjaarden* op te zoeken, en eindelyk, op den zevenden dag, onverrichter zaake te rug gekomen; doch een andere Bark even daar na gearriveerd, was, terwyl hy beneden *Kurassau* oplaveerde, met een van die *Spaansche* Kapers in Gevegt geraakt, had de genomene Bark, die een Vragthaalder was, hernomen, en den Kaper op de vlugt gejaagd.

1753
January.
WEST-
INDIEN.

Op 't zelve Eiland was den 2. *September* een Oorlogschip gearriveerd, zynde met eene *Pruissische* Kommissie en Vlag voorzien, naar men voorgaf om op de *Spaansche Westindien* te handelen.

Van *Surinamen* heeft men tyding, dat aldaar den 7. van die Maand overleeden was de Heer *Baron van Sporke*, Generaal Major in dienst van hunne Hoog Mogenden, Opper-Commandant der Troepen van den Staat in *Surinamen* en de sonderhoorige Vastigheden, en Gouverneur van dezelve Kolonie. Wy zullen van de Plegtigheden der Lykstatie in 't vervolg nader spreken.

Surina-
men.

Noopens den toestand van *Nieuw Schotland* hadt men in *Engeland* berigten, meldende; dat aldaar niet alleen voor eenigen tyd twee Schepen waren aangekomen met een groot getal *Zweedden* en *Duitschers*, maar ook onlangs een Vaartuig met *Saltsburgers*, waar door die Kolonie langs hoe meer bevolkt wierd. Sommige derzelve waren ten dienste van de Regeering gebruikt, om de Stad *Hallifax*, aan welker Vestingwerken men met veel iever arbeidde, meer en meer in staat van tegenweer te stellen; anderen hadt men naar zeker Distrikt gezonden, om zig daar met der woon neder te zetten, en het aanstaande Voorjaar vroegtydig waar te neemen, tot het zaaien en planten van zodanige Gewassen, als voor hen en de overige Inwooners zouden dienstig zyn. Volgens de laatste Brieven had men aldaar eenen ryken Graanen-Oogst in dit Jaar gehad, en uit *Engeland* eenen aanzienlyken onderstand in Geld ontvangen. De Stad *Hallifax* zou in 't kort met eenen Muur omgeven werden. Een Opperhoofd der *Indiaanen* voor eenigen tyd in deeze Stad gekomen zynde, had een Traktaat van Vrede met den Gouverneur gemaakt.

Nieuw
Schot-
land.

Uit *Zuid-Carolina* had men zeer nadeelige berigten noopens de Stad *Charlestown*, die niet alleen door eenen verschrikkelyken Orkaan van den 15. *September*, waar van hier na het verhaal onder de **BYZONDERHEDEN**, deerlyk was verwoeft; maar op den 30. *dito* door eenen nieuwen Storm, die immer zo verschriklyk was, geteisterd zyn-

Zuid-Ca-
rolina.

1753. zynde, inmiddels ook byna geheel was overstromd, zodanig dat *January*. 'er oneindig veel Menschen en Beesten vernield waren, en ten platten Lande zeer veele schaden en ongelukken geschied.

WEST-
INDIEN.

B A R B A R I E N.

Tetuan.

MEn ziet thans een breedvoerig Relas, noopens de Omstandigheden der lossinge of Rantzoeneeringe van 't Scheepsvolk van het *Hollandsche* Oorlogschip, onder den Kapitein *Steenis*, waar van wy in het voorgaande *STUK* de verongelukkinge by *Tetuan* gemeld hebben, beneevens hoe dit Scheepsvolk, met het Volk van een Koopvaardyschip op den zelfden tyd aldaar gestrand, te samen naar *Fez* gevoerd, en behandeld is. Dat het naamelyk weinig gescheeld had of zy waren veel langer te *Fez* opgehouden door een Toeval, 't welk men onmogelyk hadt kunnen voorzien. Hier volgt het Verhaal, gedateerd *Gibraltar* den 28. Oktober laaftleeden.

„ De Keizer van *Marocco* bevel gegeven hebbende, dat men de
 „ gevangenen voor hem zoude brengen, op 't oogenblik, toen hy uit-
 „ reed, om 't vermaak van de wandeling te paard te neemen, wier-
 „ den zy na 't Kasteel gebragt, in gezelschap van 4. Priesters, die
 „ daar insgelyks gevangen gehouden werden. De Keizer sprak de
 „ *Hollanders* terstond aan, zeggende: *Ik ben zeer geneegen, om vreedde*
 „ *met uwe natie te maken, zoo wel als met de Engelschen, mids dat bet*
 „ *zy op den zelven voet, waar op dezelve gesloten is ten tyde van den*
 „ *Keyzer Mudey-Ismaël, mynen Vader, en ten dien einde wil ik myne*
 „ *toestemming wel geeven, dat gyl. op staande voet na Tetuan moogt*
 „ *keeren.* Vervolgens vraagde hy aan de vier Priesters, *hoe veel los-*
 „ *geld zy ter bekominge van bunne vryheid aanboden, met byvoeging,*
 „ *dat indien bunne aanbieding hem wel geviel, by hen neevens de Hol-*
 „ *landers na Tetuan zoude doen brengen.* Deeze arme menschen, in
 „ de plaats van ten eersten ter zake te treden, meenden, dat zy de
 „ zaak op den voet van beleefdheid moesten behandelen, weshalven
 „ zy, uit vreeze van de welvoeglykheid te zullen schenden, byal-
 „ dien zy zelf de somme vast stelden, antwoordden; *Dat zy voor*
 „ *bun rantzoen alles geeven zouden, wat de Keizer zou gelieven te eis-*
 „ *schen.* De Keizer, over dit antwoord misnoegt, hervattede; *Dit*
 „ *is 't niet, bet geen ik ul. vraag; ik wil dat gyl. zeggen zult, boedani-*
 „ *ge somme gyl. daar voor aanbied.* Zy, meenende, steeds wel te
 „ doen, datze de somme zelf niet bepaalden, maar zulks aan 's Kei-
 „ zers eedelhoedigheid verbleeven, antwoordden andermaal; *Dat*
 „ *zy 't niet wel konden doen, maar datze bereid waren, een zodanige*
 „ *som-*

„ *somme te betalen, als zyn Majt. goedvinden zoude, van hen te eisfchen.*
 „ Dit tweede antwoord verbitterde den Keizer zoodanig, dat hy in
 „ de uiterfte gramschap tot zyne lyfwacht zeide; *Laat men die*
 „ *bonden van voor myne oogen weg doen; ik wil niet meer daar van bo-*
 „ *ren fpreeken, en laat men ze, zoo veele ze zyn, weeder in de keete-*
 „ *nen fluiten.* Men kan lichtelyk zich verbeelden, hoe zeer de *Hol-*
 „ *landfche* gevangenen over deeze woorden verflagen wierden, zien-
 „ de de ongelukkige behandeling van de vier Priefters zo onverwacht
 „ op hun aller hoofden neervallen, op een zelven tyd, dat zymeen-
 „ den, na *Tetuan* te rug gezonden te zullen werden, en daar dat
 „ heuchlyke oogenblik te zullen beleeven, 't welk een einde van
 „ hunne rampfpoeden ftond te maken. De Heer *Stenis* gaf zich ech-
 „ ter om die reeden den moed niet verloren, maar hy verdubbelde
 „ zyne follicitatien by den *Baffa Lemury*, eerften Minister van den
 „ Keizer, die hem vermaande, *een weinig geduld te oeffenen*, hem
 „ verzeekerende, *dat de gramschap des Keizers niet lang zoude duu-*
 „ *ren, en dat men, zo dra dezelve verby was, zou kunnen arbeiden,*
 „ *om de zaak te fluiten*, gelyk men ook eenige dagen daar aan be-
 „ merkte, dat 's Keizers misnoegen verdweenen was, dewyl hy be-
 „ vel gaf, *dat men de Hollandfche gevangenen zoude doen vertrekken.*
 „ Den 17. Oktober verlieten ze dan ook de Stad *Fez*, en quamen den
 „ 22. te *Tetuan*, en federt hunne te rugkomst heeft men vernomen,
 „ dat 'er grote reeden is, om zich te vleyen, dat de Vreedes-*onder-*
 „ *handelingen* tuffchen de Staten-Generaal en gem. Keizer binnen
 „ korten een gewenschten uitslag zouden hebben: dat de Keizer daar
 „ over met geleerden van zyn Ryk had geraadpleegt; dat dezelve
 „ van gedachten waren geweest, *dat het tractaat, door hun Hoog*
 „ *Mog. gefloten met dezelfs Vader, Muley-Ifmaël, tot eenen grondslag*
 „ *van 't nieuwe Vreedes-tractaat moest werden gelegd:* en dat de Kei-
 „ zer vervolgens op hunnen raad den *Baffa Lemury*, zynen eer-
 „ ften Minister, van volmachten had voorzien, tot het aangaan van
 „ die onderhandeling, met en beneevens den *Baffa Mabomet-Lucas*,
 „ Gouverneur van *Tetuan*. Ook verftaat men, dat de *Baffa Lemury*
 „ reeds te *Tetuan* is aangekomen, om daar de Heeren *Butler* in te
 „ wachten, en dat hy bevel heeft, *hem na Fez te begeleiden, by al-*
 „ *dien zy geneegen mogten zyn, zich derwaards te begeeven.* Deeze
 „ tydingen zyn geconfirmeert door *Abdelkerim-Gianino*, die door
 „ de twee *Baffas* herwaards gezonden is, om tyding te brengen van
 „ de aankomft der gevangenen te *Tetuan*, hebbende de Kapitein
 „ *Stenis* gedurende dezelfs gevangenschap maar een Man van zyn
 „ volk verloren, onaangezien hunne harde flaverny, zwaren arbeid,
 „ verre reizen en andere byna ondraaglyke ongemakken. ”
 „ *LXIV. Stuk I. Deel.*

1753.
January.WEST-
INDIEN.

1753.
January.RUS-
LAND.Peters-
burg.

A Lies was in de voorleedene Maand te *Petersburg* in beweging tot de aanstaande reize van het Hof naar *Moskou*, die nog bestemd bleef op den 26 *passato*. Men wil dat de Keizerin voorneemens zy ook een toer te doen na *Kiow* en de *Ukraine*, ten einde de schikkingen aldaar gemaakt te bezigtigen en den toestand dier Plaatsen op te neemen. Ook zouden 'er reeds orders gegeven zyn om alles tot de aankomste van haare Majesteit gereed te maaken.

De schade, door den Storm, waar van wy in 't voorgaande DEEL gesproken hebben, te *Petersburg* veroorzaakt, was uitermaaten groot. Niet alleen zyn de meeste Kelders vol gelooopen, maar ook by na alle de Huizen aan de Rivier de *Neva* door den Stroom omver gerukt en weggespoeld. Ook hebben de Lustplaatsen en Tuinen by de Stad, en zelfs de buitengewoon vermakelyke Plantagie van den Groot-Kancelier Graaf van *Bestuchef*, op een Eiland in die Rivier, zeer veel geleden. Geduurende dien tyd raakte een Dorp 't welk midden in de overstroming lag, in brand, en van het zelve wierden wel 25 Huizen verteerd, door dien men 'er niet schielyk genoeg konde by komen om de Vlammen te bluffen. Te *Kroonstad* heeft deeze Storm, zo aan de Westingwerken als aan de Schepen, die zig in de Haven of op de Reede ten Anker bevonden, een zeer groote schade toegebracht. Ook was 'er een Schip vergaan, 't welk men beladen hadt, met voor meer dan 4. duizend Roebelen *Chineesche* Damasten, door den Keizerlyken Minister Baron van *Pretlack* te *Gottenburg* gekogt, om naar *Weenen* te werden gezonden; werdende die schade nog vergroot; door dien de Boekery van den Graaf van *Collaredo* zig ook op dat Vaartuig bevondt.

Kroon-
stad.

Ziet hier de Omstandigheden te *Kroonstad* in agt genomen by de inwydinge van het Steenen Kanaal aldaar, begonnen door wylen zyne Keizerlyke Majesteit, *Czaar Pieter den Grooten*, en nu door deszelfs Dogter de tegenwoordige Keizerin zeer heerlyk voltooid, met eene beschryvinge van dat Kanaal.

„ De Keizerin te kennen gegeven hebbende, voorneemens te weezen, om
 „ 't gemelde noch leedig zynde Kanaal zelf met water te vullen, was daar
 „ toe een konstige *Pomp-machine* vervaardigt, voorzien van een Slinger, die
 „ ter oorzaak van zyne lengte zoodanig een teengewigt met de inwendige
 „ zwaarte had, dat die zwaarte door middel van maar 10 Pond konde wer-
 „ den opgeheeven. Gemelde Slinger was rood met vergulde bloemen on-
 „ gemeen fraai uitgehouwen, en het Handvatzel, 't welk haar Ruskeizerlyke
 „ Majt. in de hand hield, was bekleed met groen fluweel met goude passie-
 „ menten en franjes. Zo dra de Keizerin het water in 't Kanaal had begio-
 „ nen

„ nen te Pompen, wierden ten eersten de groote Schut-deuren geopent, waar 1753.
 „ door 't water in groote meenigte daar in stroomde, onder 't gefchal van *January.*
 „ Keeteltrommen en Trompetten, en 't losbranden van 3. fein-stukken Ka-
 „ non, 't welk gevolgt wierd van een onbeschryfelyk vreugde gejuich van de Rus-
 „ aanschouwers, en van 't losbranden van 't Kanon van de Citadelle van LAND.
 „ *Kroonstad*, van de Havens en van het op de Reede leggende escader, 't welk
 „ te samen een getal van 1331. Kanon-schoten uitmaakte, wordende het Ka-
 „ naal in den tyd van 24. uren t' eenemaal met water gevult; enz.
 „ Aan den mond van 't Kanaal, 't welk met recht een wonder van de
 „ konst mag genaamt werden, ziet men twee vierkante Pyramiden of pun-
 „ tige zuilen, 45. voet en 4. duim hoog, en onder 10. voet breed, staande
 „ ieder op een Pedestal, die omgeeven is met een balustrade of leuning,
 „ 17. voet lang en 4. en een halven voet hoog, groen en graauw geverwt,
 „ en bezet met yzerverwige houten knoppen, in de gedaante van Kogels. Ie-
 „ der Pedestal staat daarenboven op een verhoogden grond, 10. voet lang,
 „ en tot aan 't Pedestal 4. voet en 4. duim hoog, gelyk rood Marmer ge-
 „ verwt, en 't Pedestal, 't welk groen gemarmert is, heeft een hoogte en
 „ breedte van 7. voet. De Pyramiden zelfs zyn 21. en een halven voet hoog,
 „ gelyk graauw Marmer geverwt; op 't spits van ieder Zuil, 't welk 22.
 „ duim breed en lang is, en een Karmosyne koleur heeft, legt een kussen,
 „ geverwt als Karmosyn Fluweel met vergulde Quaften en Franjes, en op 't
 „ zelve ziet men den *Rusfische* Ryks-adelaar, staande boven op een Kruis,
 „ en gedekt met de Kroon: zynde de Adelaar, 't Kruis en de Kroon
 „ te samen 6. en een halven voet hoog en meerendeels vergult, terwyl
 „ de Adelaar in de eene Klaauw den drietand van Neptunus, en in den
 „ anderen een Schip houdt, en op eenig verguld Schilpwerk als op 't kussen
 „ staat.
 „ Op de Pyramiden ziet men verscheide Inscriptien in goude letteren; daar
 „ onder aan de Zeekant zuidwaard onder de Kroon, 't woord *AMBIDEX-*
 „ *TRA*, dat is, *Met beide eeven vaardig*, en wat lager in de *Rusfische* taal;
 „ *De roemruchtige werken, door PETER DEN GROTEN in Rusland ondernomen,*
 „ *zyn door ELISABETH, de erfgename zo wel van alle deszelfs deugden*
 „ *als van den Troon, voltooit, en der onsterfelykheid toegewyd, zulks zy eeuwig*
 „ *bloeyen zullen; aan de Noordzyde na 't Kanaal toe; Tot aanwas van het*
 „ *Ryk en van den onsterfelyken roem van haren uitmuntenden Vader en van haar*
 „ *zelf, in den jare van Christus 1752, en in 't elfde van de roemruchtige Re-*
 „ *geering van haar Keizerlyke Majesteit; aan beide zyden Oost- en Westwaard;*
 „ *VIRTUS RUTHENA QUID NON DOMAT?* dat is; *Wat kan de Rus-*
 „ *sische Dapperheid niet verwinnen?* en aan de kant van 't Kanaal; *HOC*
 „ *OPUS, HIC LABOR;* dat is; *Uit dit Werkstuk kend men den vlyt.*
 „ Het Kanaal zelf legt in de gedaante van een langwerpig Kruis, in 't welk
 „ achter drie paar Sluizen en een paar Schut-deuren eeven zo veele Scheeps-
 „ timmerwerken zyn aangelegt, op ieder van dewelken men 10. zware Oor-
 „ logscheepen te gelyk kan bouwen; 't geheele Kanaal is 1050. *Rusfische* roe-
 „ den of 2. mylen en 50. vademen lang. Van den eersten Sluis af tot in Zee
 „ heeft het Kanaal een lengte van 358. *Rusfische* of 417. *Engelsche* vademen,

1753-
January

RUS-
LAND.

„ wordende 't water tuffchen twee hoge Dyken heenen tot een diepte van
 „ 24. voet Zeewaard ingevoerd.
 „ De Dyken zyn aan de binnen- en buiten-kant met zware Steenen bekleed,
 „ en anderzins versterkt, en aan den mond van 't Kanaal zyn twee Schut-
 „ deuren, die, wanneer aan 't Kanaal gearbeid word, kunnen werden ge-
 „ sloten, om 't Water teegen te houden. De Dyken zyn opgeworpen en
 „ verhoogt 13 à 14 voet boven den hoogften Herfit-vloed, en 22 voet bo-
 „ ven de gewone oppervlakte des Waters, en tot 10 à 11 voet in den grond,
 „ gelyk boven, van Muurwerk voorzien, 't welk aldaar rust op eenige dui-
 „ zend zware ingeheide Balken, die 24 à 27 voet diep in den grond zitten.
 „ Het Kanaal is 100 voet breed en 30 à 40 voet diep, en die verbazende
 „ Dyken en Muuren zyn, de Inhammen der Scheeps-timmerwerven, Sluizen
 „ en Kommen daar onder gerekent, byna 5 *Rusfche* mylen lang. De bui-
 „ ten en binnen-muuren van 't Kanaal zyn van zware gehouene Steenen
 „ opgemetzelt, en met yzere bouten en lood met elkander verëenigt. In de
 „ Sluis-muuren zyn aan beide zyden verscheide Waterleidingen, omgeeven
 „ met gehouene Steenen, ten einde het Water des noods zo wel tuffchen
 „ de Sluizen als Schut-deuren te kunnen in en uitlaten, en op een behoorly-
 „ ken afstand van de Sluizen zyn in den steenen grond van 't Kanaal putten
 „ gemaakt, en insgelyks met zware Steenen bemetzelt, om den Slyk daar in
 „ te doen famenopen.
 „ Tot gemak der Vaartuigen zyn van distantie tot distantie Palen ingehaid,
 „ en op de Scheeps-timmerwerven zal men niet alleen nieuwe Oorlogfcheepen
 „ bouwen, en de oude kalefaten kunnen, maar men zal ook zulke Scheepen,
 „ die onbequaam zyn, om langer Zee te kunnen bouwen, weeder t' eenemaal
 „ uit elkander kunnen neemen, 't welk tot nu onmogelyk is geweest. Ook
 „ kan men aan de Scheeps-timmerwerven, wanneer zulks nodig is, 't Water
 „ doen aflopen, om de Scheepen op het drooge te repareren. Ten dien
 „ einde heeft men na veel moeite een ongemeen konstige Machine uitgevon-
 „ den, waar mede men in den tyd van 24 uren 257000 vaten, ieder van
 „ 40 Emmeren, of 611111 Oxhoofden Water, die te famen een zwaarte van
 „ 8930597 Pud, zynde ieder Pud ruim 33 pond uitmaken, kan uitscheppen,
 „ en aan 't einde van 't Kanaal is een diepe Kom uitgegraven, en met een
 „ Steenen Muur omringt, die schier nog eens zo veel als de gem. quantiteit
 „ Water bevatten kan. Hier door geraakt een Schip in 24 uren en fomtyds
 „ noch minder, op 't droog, waar mede men anders op de tot nu gebruike-
 „ lyke wyze mogelyk 2 à 3 maanden zou kunnen beezig zyn, en terwyl de
 „ Scheepen gerepareert werden, heeft men ten overvloede tyd, om de Kom
 „ door middel van Wind- of Ros-molens leedig te scheppen.
 „ Aan beide zyden van de grote Zae-dyken van 't Kanaal zyn daarenboven
 „ tot gerief der Scheepen verscheide Havens, die met Bolwerken, enz. voor-
 „ zien zyn; aan de Westzyde is een byzondere Haven, waar in de Koopvaar-
 „ dyfcheepen geëquipeert werden, en van den welken een bedykte Kanaal
 „ landwaard in loopt, waar langs de Scheeps-behoefstens na en uit de Ma-
 „ gazynen vervoert kunnen werden, en aan de Oostzyde heeft men Havens
 „ voor de Oorlogfcheepen, waar van de meeste Bolwerken reeds met Kanon
 „ beplant zyn. „ Dit

„ Dit aanzienlyke werk is tot volmaaktheid gebragt onder de directie van den Generaal Baron van *Lubras*, en by die gelegenheid zyn verscheide nieuwe konstige en nuttige Machines uitgevonden. In den jare 1719 heeft de *Czaar Peter de Grootte* een begin laten maken met het opwerpen der Dyken in de Zee, waar na men aan 't uitgraven van 't Kanaal begon te arbeiden, doch tot driemalen toe zyn die Dyken doorgebroken, wanneer men telkens eenige jaren nodig had, om alles in den vorigen staat te herstellen, en ten vierdemale zyn de Dyken van zelf omgevallen, tot dat de directie van dien arbeid den 5. Sept. 1734 aan gem. Generaal wierd aanvertrouwt, die niet alleen de veroorzaakte schade liet herstellen, maar ook diergelyke rampen naderhand gelukkig voorquam, hebbende haar Rusk. Majt. ter zelve tyd geene moeite of onkosten gespaart, om die gewichtige onderneeming tot stand te brengen, welk voorneemen aan dezelve ook eindelyk schier boven verwachting is gelukt; enz. ”

1753.
January.Rus-
LAND.

P O O L E N.

Vermids door 't vrugteloos scheiden van den Ryksdag, waar van wy in 't voorgaande DEEL spraken, des Konings tegenwoordigheid in dit Ryk niet meer zo noodig was, als dezelve geweest zou zyn, indien die Vergadering by een gebleeven ware, zo agtte men dat het Hof in korten, en wel in 't begin deezer Maand, naar *Dresden* te rug stondt te keeren. Hoewel de Landboden, die oorzaak geweest zyn van die scheiding, zeer breed hebben opgegeven van de zuiverheid hunner Intentien, en de regtmatigheid hunner vorderingen, wil men egter uit zekere Omstandigheden besluiten, dat zy 'er door Vreemden toe aangezet zyn. Ook werdt 'er vastgesteld, dat de Landbode *Zwidzinsky* daar in met den Landbode *Morsky* over een gestemd hebbe, 't geen des te waarschynlyker is, om dat de laatstgemelde zyne Protestatie heeft doen gelden, zo dra de eerste van de zyne had afgezien. De Koning is zo veel te gevoeliger geweest over die vrugteloze scheiding van den Ryksdag, als zyne Majesteit meer vlyt hadt aangewend, om den zelve eenen goeden uitslag te doen hebben door het beraamen van eenige zeer nuttige schikkingen, ten voordeele van 't Ryk en van dezelve Ingezetenen.

War-
schau.

Schoon het roofzugtig Gespuis der *Haydamakken* door de voor eenigen tyd genomene voorzorgen, zo van de *Russische* als *Poolische* zyde, geheel bedwongen schein, hebben dezelve zig egter onlangs wederom geopenbaard, een inval gedaan in de *Ukraine* en aldaar drie Dorpen niet alleen uitgeplonderd, maar zelfs in brand gestoken. Doch de Ingezetenen daar omtrent woonagtig, greepen ylings de Waapen op, vervolgden die Roovers, en maakten, na dezelve ag-

1753. January. terhaald te hebben, meer dan 200. daar van ter neder, namen eenigen gevangen en verbrandden ze leevendig, zynde de overigen op de vlugt gejaagd. Waarschynlyk een goed middel om dezelve de lust tot diergelyke baldaadigheeden in 't vervolg te beneemen, indien die Inwooners sterk genoeg zyn, of genoegzaam ondersteunt werden, om dat Gespuis het hoofd te bieden, 't welk hun deeze wraak anderzins duur genoeg zou kunnen betaald zetten.

POOLEN. Dat deeze geweldenaryen niet werden aangestookt door het Opperhoofd der Tartaaren, maar veel eer zo veel mogelijk verhinderd, bleek uit de bezending door den Chan gedaan aan zyne Majesteit den Koning van Polen terwyl dezelve zig nog te *Grodno* bevondt. De Minister door dien Chan gezonden, betuigde aan den Koning, dat zyn Meeſter de allergrootſte oplettendheid gebruikte, om eene goede Vrindſchap en Nabuurschap met de Republiek van Poolen te onderhouden, hebbende daar toe aan zyne Onderhoorigen de orders vernieuwd, aan hun reeds te vooren gegeven, om alles 't geene de Poolſche Republiek ontruſten konde te vermyden. Den 16 *passato* hadt die Tartaarſche Minister zyn Afſcheids-Gehoor by den Koning te *Warschau*, met dezelfde Ceremonien, als hy zyn eerſte Gehoor te *Grodno* had gehad, zynde verder, na 't ontvangen van de gewoonlyke Præſenten, om de vrindſchap met den Chan te onderhouden, naar zyn Land te rug gekeerd.

Dantzig. Volgens de Berigten van *Dantzig*, was aldaar tuſſchen den Magiſtraat en de derde Orde een nieuw Geſchil gereezen, waar omtrent door de laaſte eene Deputatie gezonden zou zyn, naar *Warschau*, om den Koning hier van te informeeren, en waarschynlyk deſzelfs hulpe andermaal te verzoeken. Wat door den Magiſtraat hier omtrent verrigt zou werden, bleef nog onzeker.

P R U I S S E N.

Berlyn. **Z**Yne Pruiffiſche Majesteit nu geduurende drie Jaaren tyds niet in 't Koningryk Pruiffen geweest hebbende, had verklaard, voornemens te 'zyn zig in 't aanſtaande Jaar derwaards te begeeven, om de Revue te doen over de Regimenten, aldaar in Kwartier leggende. Twee nieuwe Reglementen door den Koning ten nutte van zyn Volk gemaakt, werden aldaar onlangs gepubliceerd. Het eerſte behelſt, dat het Koningryk *Pruiffen*, tot hier toe maar verdeeld geweest zynde in 3 Kreitzen, 'er in het toekomende 10 zal hebben, waar van elk voorzien zal zyn met een byzonderen Raad, tot de bediening der Financien, Domeinen en van de Oorlogszaaken. Het tweede Reglement gaat over de Krygsmagt, en bevat eenige ſchikkingen, tot voorkoming

ming van de klagten tot welken de oude Reglementen dikmaals gelegenheid hebben gegeven.

Sedert eenige Jaaren heeft zyne Majesteit eene aanmerkelyke verbetering in *Pommeren* gemaakt, niet alleen door het doen vervaardigen van een Kanaal in de Oder, 't welk in dit Voorjaar vaarbaar zal zyn, maar ook met het doen bebouwen van de Landen langs die Rivier door Menschen, daar toe bekwaamheid hebbende. Door dit middel heeft men in een zeer veruitgestrekt Terrein, alwaar te vooren geene Huizen, nog Menschen werden gevonden, talryke Volkplantingen, die door haare vlyt en neerstigheid, aldaar het nuttige en noodige tot onderhoud in overvloed vinden. Deeze Landstreek is verdeeld geweest in 20 Stukken, waar van reeds 16 bevolkt zyn, en de 4 overigen thans op zeer voordeelige Condities werden aangebooden, aan alle de geenen die zig daar willen nederzetten.

By een Edict des Konings van den 13 *October* laastleeden, waren de straffen, ingevolge van een vorig Edict zyner Majesteit gesteld op den invoer en het draagen van vreemde Chiffen, Katoenen, Nelteldoeken, enz., in 's Konings Staaten vernieuwd en verzward; gelyk ook 't gemelde Edict merkelyk geamplieerd, ten einde de Fabrieken, zo te *Berlyn*, als op andere plaatfen van zyne Majesteits Domeinen opgeregt, kragtdaadjig te handhaaven en te begunstigen.

Z W E E D E N.

DE verandering van 't Saizoen deelt hunne Majesteiten, den Koning en Koningin van *Zweeden*, op den 3 *passato*, hun vertrek met het geheele Hof van *Drottingholm* naar *Stokholm* verhaasten. Na de terugkomst heeft zyne Majesteit, in overeenstemminge met den Senaat, gearbeid om de Resolutien, in de laatste Ryksvergadering genomen, werkstellig te maaken, waar van men de uitwerkingen in 't kort hoopt te verneemen. Onder dien hadt de Koning reeds eene Ordonnantie doen afkondigen, tot opregting en bevordering van verscheide Boekdrukkeryen in dit Koningryk, ten einde de onbeschaafdheid en onwetendheid langs hoe meer te verbannen.

Het verlot door wylen zyne Majesteit, den voorigen Koning, in 't Jaar 1741 aan de Gereformeerden in dit Koningryk gegeven, om hunnen Godsdienst vry te oeffenen, is reeds van zo veel voordeel bevonden, dat het den Koning sedert korten tyd behaagd heeft aan de Lutherfchen niet alleen, maar ook aan de Gereformeerden, die zig te Landskroon, eene wel gelegene plaats aan de Zond, wilden nederzetten, verlot te verleenen om aldaar nieuwe Huizen te bouwen, en ten

1753.
January

PRUISSEN

Stokholm.

1753.
January

ten dien einde de noodige Tichelsteen en Kalk uit Holland te ontbieden, mids daar van een half Per Cent voor Inkomende Regten betaalende.

ZWEDEN.

De Kommissarissen van dit Koningryk, die te *Stroomstad* eene byeenkomst gehouden hebben met de Deensche Kommissarissen, om de Grenzen van de twee Koningryken te reguleeren, hebben zig na de uitwisseling der Ratificatien van het Traktaat van elkander gescheiden, en waren te *Stokholm* terug gekomen, om rapport te doen van hunne Negotiatien, die men agt tot wederzyds genoegen getroffen te zyn. Noopens de Zaak der Grenscheiden van het Russische Ryk in *Finland*, met het Zweedsche, wordt thans immer zo weinig gesproken, als of de Geschillen dien aangaande t'eenemaal waren uit den weg geruimd; doch niettemin blyft het Corps Troepen van 8000 Man, van deeze Kroon, vast in *Finland* huishouden, en schynt nog geen zekerheid te hebben wanneer te zullen vertrekken. Zelfs heeft de Raadsheer Graaf van *Rosen*, uit die Provintie, alwaar hy het algemeene Commando voert, terug gekomen zynde, onlangs eene Raadsvergadering bygewoond, en daar in verflag gedaan van de Schikkingen, door hem gemaakt, tot onderhoud van die Troepen en van de *Finlandsche* Vestingen.

D E E N E M A R K E N .

*Koppen-
bagen.*

Zyne Koninglyke Deensche Majesteit heeft, tot aanmoediging van de Leerzugt zyner Onderdaanen, en om dezelve gelegenheid te geeven tot vordering in alle Weetenschappen, die in andere Gewesten van Europa bloeien, beslooten te *Koppenbagen* eene algemeene Akademie der Vrye Konsten op te rechten; die haare Vergaderingen houden zal te *Charlottenburg*, alwaar de voornaamste Professoren hunne Logementen zullen hebben. Men zal'er ook een Tuin voor de Kruidkunde vervaardigen, en tot de Akademie-Zaal het Theater gebruiken van de Franche Komedianten, dien wederom een ander Vertrek zal ingeruimd worden te *Christiaansburg*, alwaar de Koning zyne Residentie heeft.

In dit Voorjaar zullen de Troepen van deeze Kroon twee Campementen formeeren, 't een in 't Stift *Zeeland* van 16 duizend, en 't andere in 't *Sleeswykse* van 10 duizend man; doch met geen ander oogmerk, zo men voorgeeft, dan om de Soldaaten een weinig in den Krygshandel te oefenen.

DUITSCH-

D U I T S C H L A N D.

1753.
January.

Weenen.

DE uitlevering en Restitutie van de Beiersche Artillery, door de Oostenrykers in den vorigen Oorlog veroverd geweest, was ingevolge van de Resolutie der Keizerin (gemeld in 't naastvoorg. DEEL), in 't eind van *October* laatstleeden geschied. Niet weinig schynt dit te zullen toebrenge om de goede Harmonie tusschen het Beiersche en 't Keizerlyke Hof te bevestigen, en misschien ook om iets te contribuceren ten voordeele van de Roomsche Konings Verkiezing, ten minsten indien de reis van den Keurvorst van *Beieren* naar de *Hoven van Keulen en Manheim* daar toe eenige betrekking hebben mogt.

Hunne Keizerlyke Majesteiten, den 20 *November* de Lustplaats *Schonbrunn* hebbende verlaaten, kwamen vervolgens alhier terug, en verleenden den volgenden dag, na haare aankomste, gehoor aan den Baron van *Forster*, van *Hanover* terug gekomen, die hun rapport deedt van verscheide Zaaken, het welzyn des Ryks betreffende, en inzonderheid ook van den toestand der Negotiatien noopens het gemelde Hoofdartikel. Hoe weinig Succes dezelve hebben gehad, vleit men zig egter met de hope, dat de thans gelegde Gronden, tot een Accommodement met het *Paltzisch Hof*, in dit Jaar hun beslag zullen krygen; indien 'er maar geene nieuwe hinderpaalen zig komen op te doen.

Den 10 dier Maand hadden de Staaten van Neder-Oostenryk in 't openbaar een langduurige Audientie by haare Keizerlyke Majesteit. Zy werden voorafgegaan van 7 Trompetters in pragtige Kleedy, en zaten in 5 Karossen, waar van er 3 met 6, 1 met 4, en de laatste met 2 Paarden waaren bespannen. By hunne aankomste te *Schonbrunn*, stondt de Guarde in de Wapenen, en ingebragt zynde vonden zy haare Majesteit gezeten onder een pragtig Gehemelte, met de Gravinne *Douariere van Kevenbullen* aan haare regter, en den Graaf van *Kevenbullen* aan haare linkerhand. Toen de Graaf van *Koningzgerps*, Marschalk van die Provincie, zyne aanspraak geëindigd hadt, behaagde het haare Majesteit daar op goedgunstig te antwoorden, en hem de Artikelen ter hand te stellen, over welken de Staaten in de tegenwoordige Vergadering moeten handelen. 't Voornaamste daar van zou zyn een Corps van 15 duizend Recruten, altemaal uitgelezen Volk en Onderdaanen van de Keizerin, te leveren binnen twee Jaaren tyds, enz. Over die Artikelen zyn de gemelde Staaten, sedert, verscheide maalen in deliberatie geweest.

Inmiddels ziet men een Lyft van de geheele Krygsmagt van 't *Weener Hof*, waar uit blykt dat alle de Troepen, die door haare Kei-

1753.
January.DUITSCH-
LAND.

zerlyke Majesteit zo in *Bobemen* en *Hongariën*, als in de andere Erflanden van het Oostenryksche Huis en in *Italiën*, worden onderhouden, eene Armée uitmaken van meer dan 190 duizend Man; onder welken nog niet begreepen zouden zyn de Irreguliere Troepen, die men op 60 duizend Man begroot. Deeze laatste zyn door de bezorging van den Prins van *Saxen-Hildburghausen* zo wel geexerceerd en in orde gebracht, dat zy des noods zynde, voor reguliere Troepen zullen kunnen gebruikt werden.

Twee zwaare Ongelukken hebben deeze Keizerlyke Residentie-Stad in de naaftvoorgaande Maand getroffen. Den 6 ontstondt 'er buiten dezelve een zwaare Brand in 't zogenaamde Spaansche Hospitaal of Klooster, die niet tegenstaande de Generaal Graaf *Leopold Daun* en de Vice-Commandant Graaf *Esterbazy*, met twee Compagnien van het daar in Guarnisoen leggende Regiment, alle voorzorgen en middelen in 't werk stelden om den voortgang van de Vlammen te stuiten, nochtans niet eer dan 's avonds omtrent 8 uren heeft kunnen gebluscht worden, zynde de bovenste Verdiepingen van dat zwaare Gebouw geheel verteerd, doch, om dat 'er geen Wind was, de nevenstaande Huizen voor de Vlam behoed gebleeven.

Het andere ongeluk was den 16 *passato*, wanneer, des morgens omtrent 9 uren, het *Salpeter-Laboratorium* of Werkhuis, staande in het Augustiner Bastion, naby de Kartner-Poort, binnen de Stad, onverwagt in Brand geraakte, waar door behalven veele Vaten met Buskruit, ook de gevulde Bomben en Granaaten werden aangestookten. Hier op vloog dat Gebouw ylings met een groot geweld in Lugt, met een gedeelte van het Boswerk, door welken slag veele daar by staande Huizen zeer beschadigd, en eenige Menschen om 't leeven geraakt zyn. Een Soldaat, niet verre daar van op Schildwagt staande, wierdt met het Schilderhuisje weggeslagen en vermorzeld, gelyk ook eenige Arbeidslieden onder de Puinhoopen begraven. Aanmerkelyk was de zorgvuldigheid en iever van zyne Keizerlyke Majesteit, aangewend tot blusschinge van den brand, hier door ontstaan, zodanig dat een Heer van 's Keizers Gevolg zyne vreeze te kennen geevende, dat zyne Majesteit zig te veel in 't gevaar stelde, van dezelve tot antwoord kreeg, *en bekommert wy niet overmy, maar over die arme Menschen, welken men ter naauwer nood zal kunnen redden*; wyzende op de Artilleristen waar van 'er veele in groot gevaar stonden, en in de vlammen omgekomen zyn. De Keizer vergenoegde zig niet met de kragtigste woorden de Brandblusschers aan te moedigen, maar deelde zelfs eenige Dukaten uit aan de genen die zig meest bejeverden. Eindelyk werdt de brand gebluscht, en daarna zyn eenige Lyken uit de Puin-opgegraaven, doch de schade aan de Hui-
zen

zen en Gebouwen, inzonderheid aan het dicht daarby staande Comediehuis, werdt niet zo groot bevonden, als men dezelve verwacht hadt. 1753.
January.

Te Regensburg was niet lang geleeden door het Mentzifch Directorium een Brief ter dictatuure gebragt raakende de Ryks-Vesting *Philipsburg*, geschreeven door den Veldmarschal Graaf van *Seckendorff*, waar in die Generaal de Ryksvergadering op het instantelykste vermaant, de bezorging van die Vesting doch niet te vergeeten. Ook werdt 'er een Memorie te berde gebragt van de Werklieden, die aan deeze Fortres gearbeid en eene goede Somme Gelds verdiend hebben, waar van zy betaaling verzogten.

DUITSCH-
LAND.
*Regens-
burg.*

Het Evangelifch Corps hadt 'er kortlings een en andermaal vergaderd geweest, en gedelibereerd over de Verdrukkingen, die hunne Geloofsgenooten in Oostenryks Carinthie en Styrie lyden, en beslooten, niet alleen aan de Keizerin een Brief van Intercessie voor die ongelukkige Lieders te schryven, maar ook deswegens by monde aan het Ministerie van *Wenen*, door de Ministers van dit Corps, aldaar resideerende, Vertoogen te laten doen, gelyk zulks in voorrige Gevallen wel is geschied.

Over de Zaak der Roomsch Konings Verkiezinge vielen in 't Ryk nog veele Deliberatien en Geschriften, over en weder, tusschen de Prinsfen en Ryks-Vorsten, waar van sommigen zeer styf staan op de handhaaving van hun vermeind Regt, meermaalen aangedrongen, gelyk wy in 't voorrige DEEL van dit GEDENKBOEK hebben gezien. Tot derzelver voordeel zag men te Regensburg nu onlangs een Fransch Geschrift, voerende tot Titel, *Betooglyke ontvouwing, aangaande de alom bekende Questie van het Publick Regt, of het aan de Keurvorsten staat, om by het leven des Keizers, 't elken reize als zy het goed en noodig oordeelen, en zonder eenig voorafgaande overleg met de andere Prinsfen en Stenden des Ryks, tot de Verkiezinge van een Roomsch Koning te treden.* Volgens de gronden, door dien Schryver gelegd, zoo men moeten besluiten, dat de besliffing van de Questie, of het in deeze omstandigheid van Zaaken nuttig en noodig zy tot de Verkiezinge van een Roomsch Koning te treden, geenszins van de wil van het Keurvorstelyk Kollegie alleen afhangt, maar van de Keurvorsten; Prinsfen en Stenden des Ryks, te samen in één Corps vergaderd. De Instructie, welke de Ambassadeurs van *Brandenburg* by de Verkiezinge van Keizer *Ferdinand den IV.* hadden, wordt in dat Geschrift als een Meesterstuk van oordeel, openhartigheid, billykheid, Vaderlands-liefde en Staatkunde geroemd.

Zeer deftig was de receptie van zyne Doorlugt. den Keurvorst van *Beieren te Keulen*, op den 5 passato, wordende, by zyn Arrive- Keulen.
ment

1753.
January.

DUITSCH
LAND.

ment in deeze Stad, door eene Deputatie van den Senaat met eene eerbiedige Aanspraak verwelkemd, en mer den Eerewyn beschonken, terwyl men het Geschut op de Stads Wallen loschte. Binnen de Poort gekomen, reedt dezelve naar het Keurvorstelyk Paleis, en afgetreden zynde, werdt Hy door den Graaf van *Hobenzollern* gebragt naar de Hoofdkerk, en van daar na de Kerk der Jesuiten, welke twee Kerken zyne Doorl. bezogt hebbende, in het gemelde Paleis soupeerde, en nog dien avond omtrent 8 uren vertrok naar *Augustsburg*, by den Keurvorst zynen Oom, die zig aldaar bevondt. Den 7 *dito* waren de beide Keurvorsten naar *Bon* vertrokken, alwaar den 10 daar aan volgende een Feest van Afscheid zoude zyn, vermids de Keurvorst van *Beieren* voorneemens was den 12 over *Manheim* naar *Munchen* te rug te keeren, zullende die van *Keulen* zig verder omtrent *Urdingen* met de Wilde Zwynen-jagt verlustigen.

Ondertusschen bleef nog de verwydering tusschen deezen Keurvorst en de Magistraat van de Stad *Keulen* zo groot, dat zyne Doorl. in zyn Aartsbisdom alle de Vaste Goederen aan deeze Stad toebehoorende hadt doen in beslag neemen, tot dat de Geschillen zullen bygelegd zyn.

Frankfort. Volgens berigten van *Frankfort*, heeft de Prins Abt van *Fulda*, uit de Adelyke en aloude Familie van *Bullegg* aftammende, op zyn verzoek aan den Paus, dat zyne Abtdy tot een Bisdom verheeven mogt worden, een gunstig antwoord verkreegen, daar toe alleenlyk de noodige Bulle van *Romen* verwagende.

I T A L I E N.

Romen.

WY begeeven ons naar die Hoofdstad van 't Pausselyk Gebied, en vinden zyne Heiligheid steeds werkzaam ten beste van zyn Land en Staat. Behalven de hier voorgemelde blyken van zulks, ziet men dit in 't uitdrukkelyk verbieden van de Godslastering en 't Vloeken onder de Ingezetenen van *Romen* thans zeer gemeen geworden, des volgens eene Pausselyke Ordonnantie alle en een iegelyk, die eenen anderen hoort vloeken of den Naam van God lasteren, denzelven op heeter daad by 't Geregthof van de Inquisitie zal moeten aanbrenghen, op pæne van anderzins zelf onderhevig te zullen zyn aan de Straffen, door de Wetten en Constitutien tegen de Godslasteraars gestatueerd.

Dewyl de hoeveelheid van Goud, 't welk in de Munt van deeze Hoofdstad wordt ingebragt, sedert eenigen tyd zeer schaars geworden en bygevolg hoog in prys gesteegeen was, waaf door de Banken van den Berg der Barmhertigheid en die van den Heiligen Geest buiten

ten staat geraakten, om aan hunne verbintenissen te voldoen, zo hebben de Directeurs van die Banken 't Besluit genomen, om 't noodige Goud van *Genua* te ontbieden, bestaande in zekere Geldspecie genaamd *Lisboninen*, waar van sedert alle Postdagen zekere kwantiteit werdt ingebracht, die ten eersten in de Munt versmolten, en tot Sequinen met het afbeeldzel van den tegenwoordigen Paus geslaagen werden.

1753.
January.

ITALIEN.

De Kleinneef van den Paus, van wiens aankomste en receptie te *Romen*, wy in 't voorgaande DEEL hebben gemeld, heeft sedert van Lieden van den eersten Rang zeer fraaie Præsenten bekomen, als van zyne Heiligheid 1000 Pistoolen, van verscheide Kardinaalen, veel keurlyk Porcelein in Goud gevat, Goude Horologiën en Snuiftabaksdoosen; van den Kardinaal Sekretaris van Staat, een Gouden Kop in basrelief met een Gouden Lepel, van anderen konstige Tafereelen, Zilveren Serviesen, Beelden, en wat al van dergelyke kostbaare Præsenten dienstig kon zyn, om den iever van 't Heilig Huisgezin jegens deezen Pausselyken Nabestaande te doen doorstraalen.

Men had onlangs in 't *Napelsche* Gebied onder de Puinhoopen van 't Oude *Herculanum* (wy hebben 'er hier voor meer dan eenmaal van gesproken) een Standbeeld gevonden en uitgegraaven, van eene overgrootte zeldzaamheid en fraaiheid. 't Is eene *Minerva* levensgrootte, waaraan dit zonderling is, dat het Marmer, waar uit dit Beeld bestaat, geheel moet zyn verguld geweest, dewyl het Goud nog vast en glansryk zit op verscheide plaatzen, als in de vouwen van het Kleed, en op het Aangezicht, waar het de Vogtigheid niet heeft bedorven. Men meent dat dit Beeld in den Tempel van die Stad gestaan hebbe.

Napels.

De Koning heeft een ruim gewelfd vertrek in deszelfs Paleis alhier laten approprieren, en van een groot getal Kassen en Laden laten voorzien, om alle de merkwaardige zeldzaamheden en overblyfselen der aloutheid daarin te plaatzen en te bewaren; die men uit de over ruim 1600 jaren verzonkene en sedert eenigen tyd onder de aarde ontdekte Stad *Herculanum* opgegraven heeft. Onder die zeldzaamheden vind men allerhande Huisgereedschappen en Meubelen, inzonderheid konstig gewerkte kopere en metale Kandelaars en Blakers, en allerlei Keuken-gereedschap, daaronder sommigen met Zilver ingelegt, waarvan de konst hedendaags t'eenemaal onbekend is; Kelken en Bekers van massief Zilver, uitgehakt of met opwerk; kleine Koekenpannen, zo als ook Taartepannen, in een van dewelken nog een geheele Koek of Taart lag, die egter door onagtzaamheid der Gravers in stof vervallen is; ook heeft men in de Keukens gevonden drooge Vygen, Noten, Ryft, Brooden, Glazen van allerhande

1753. de grootte en maakzel; en Fieſſchen met Olie, Wyn en diergelyke vloeibare dingen, ja zelfs Doozen met Pillen, waarop gezien werd de naam of 't merk van den Apotheker, die ze bereid heeft, alsmede

ITALIEN. Dadels, Olyven, Piſtaches, Amandelen, Haver, Koom, en een zeldzaam ſoort van Boonen, neevens Netten, die na gedagten tot den Vogelvangst gebruikt zyn; allerlei *Criftalle Flaſjes en Glasjes tot Reukwerk*, Zalven en diergelyke dingen meer, een groot aantal aardene en metale konſtig gewrogte Lampen, en veelerhande Huis- of Haardgoden, daaronder ſommige ongemeten fraai; Weegſchalen en Gewicht van Metaal of Koper, sierlyk befneeden, Goud-Gewigten, Zilverre Leepels, waarop de Namen der Eigenaars geſneden zyn, Meſſen, Schotels, Tafels, Scheermeffen in Kokers, Laecuten, Scharen, en andere Chirurgicale Inſtrumenten. Ook heeft men verſcheide overblyfzels gevonden van den toen heerſchenden Heidendſchen Afgodsdienst, beſtaande in drievoeten, Wierookvaten, Meſſen, allerlei Vaatwerk, Tangen en andere dingen; zo als ook Kammen, Spiegelſ en andere zaken, waarvan men zig te dier tyd in de Hadſtoven bediende. Men heeft een ganſchen ongeſchonden Heidendſchen Tempel ontdekt, ſtaande op koſtbare Marmere Pilaren, en verſierd met verſcheide Afgoden-Beelden; alsmede een geheel Smids-Winkel, voorzien van allerhande daartoe gehorende Gereedſchappen, Tangen, Hamers, Aanbeeld, enz., en van Hoefyzers en ander gſmeed Yzerwerk, zo als ook een Metalen Helm of Stormhoed, Schilden en diergelyke Wapenen van dien tyd. Men heeft inſgelyks opgegraven een groote quantiteit *Gouden Zilveren en Koperen Gedenkpenningen en Munten*, geſneedene en gegraveerde Steenen, allerlei Schilderverwen, en een Koperen Plaat, konſtig met Goud en Zilver ingelegt, in Kisten of Doozen heeft men gevonden veelerhande *Orientealiſche en Egyptiſche Stoffen tot Vrouwenklederen*, die egter gelyk veele andere dingen, als ſtof wegvlogen, wanneer men daarop blies; dog andere zaken, die 't verderf niet zo zeer onderworpen zyn, heeft men onder die Krameryn inſgelyks gevonden, naamlyk Oorſieraden van Edel-Geſteentens en Paarlen, na de aloude Griekſche en Romeinſche wyze gewerkt; Goude Halsringen en Kettingen, bezet met Juweelen; koſtbare Armbanden; een fraai gedreeven Goud Voorhoofd-Cierzel; Ringen, Goude Haakjes, Knoopen, en diergelyke Toozels der voorname Vrouwen, waarvan men zelfs eenige volkomene Toilet-Tafels heeft gevonden, en daarop alles, wat te dier tyd daartoe behoorde, alsmede allerhande klein en fraai gewerkt Vaatwerk van *Orientealiſche Sardoniſche Steen*, en konſtig gewrogte en met Goud en Zilver ingelegde Bogen en Pylen; veelerlei Koffertjes van koſtbare Steenen; Gordels, sierlyk van Gouddraad gevlogten; een groot Zilver Blad, onge-

ongemeen dun uitgeslagen, en opgerolt, zynde gelyk men uitwendig beseurt, met Grieksche Letters beschreeven, dog men heeft het tot nu niet durven ontrollen, uit vreeze van het te zullen breeken; een Metalē Meet-Roede of Maat-Stok, die met leeden toegevouwen kan worden, waarop de Romeinsche Voetmaat in Duiten en Linien naauwkeurig is afgedeelt; twee Doorflagen of Vergiettesten, die men na gedagten toen gebruik heeft, om den Wyn te zuiveren, zynde zo dun als Papier van Koper uitgeslagen, en van een groot getal gaatjes voorzien, die zeer cierlyk geschakeert zyn, en teneinde die Doorflagen door hun dunheid niet gebult of gequetst zouden werden, sluiten ze ieder in een sterken Koperen Koker, waarin ze telkens zo 't schynt na 't gebruik bewaart wierden, enz. In alle de voorverhaalde Gedenkstukken, die slechts een klein gedeelte van 't geheel uitmaken, blinkt de rykdom van die tyden met heldere stralen door, vermids alles met Goud en Zilver is vercierd, zelfs de Steelen der Pannen en andere Keukengereedschappen niet uitgezonderd. Wy gaan daarenboven met stilzwygen voorby een groot aantal zo geheel als door ouderdom verminkte Beelden van Marmer en andere kostbare Steenen, en van Gegoten Goud en Zilver, Zullen, Vaten, Vloeren, Basrelieven, Snywerken, Schilderyen, Inscriptien, en diergelyke.

Sedert heeft men nog in die onderaardsche Stad eene Grot ontdekt zynde 36 Voeten lang en 18 Voeten breed, en waarschyneklyk de plaats geweest, alwaar de Heidensche Priesters gewoon waren de Ingewanden van verscheide Vogels te onderzoeken, ten dienste van de Waarzeggerij. Wat 'er van zy, 't is zeker, dat 'er 4 Altaaren gevonden zyn, staande op Voeten van Marmer-Steen, en op dezelve allerlei Gereedschappen, dienstig tot Waarzeggerij, en schynende zo wel als de Roosters der Altaaren van Zilver te zyn, doch zynde door den tyd van de roeft zeer bedorven.

Door den eersten Sekretaris van den *Maltbeeschen* Gezant te *Napels*, was niet lang geleeden in eene particuliere Audientie aan zyne Majesteit bekend gemaakt, dat 4 *Maltbeesche* Oorlogschepen den 8 Oktober laatsleeden op de hoogte van 't Eiland *Pantellaria* een *Barbaarsch* Oorlogschip en 4 gewapende Roof Galjooten, tegen den avond ontdekt hebbende, dien geheele nacht dezelve hadden nagejaagd, en methet aanbreeken van den dag met zo veel succes aangerast, dat ze na een Gevegt van ruim zeven Glazen, met verlies van maar 35 Dooden, die *Barbaarsche* Vaartuigen op één na hadden genomen. De Koning was over deeze tyding zo verheugd, en voldaan, dat zyne Majt. den Grootmeester van *Malta* met eenen eigenhandigen Brief heeft geluk gewenscht met deeze overwinninge.

Uit *Civita Vecchia* had men tyding van een Voorval met een *Genuesch* *Civita Vecchia*

1753.
January.

ITALIEN.

1753. *nuefcb* Schip aldaar in de Maand *November* laatsleeden gebeur. Zie *January*. hier het Verhaal.

ITALIEN.

„ In gem. Haven lag een zwaar *Genuefcb* Schip, waarvan de kabel door „ een inkomend *Napelfcb* Vaartuig, 't welk te naby 't zelve heenen ftuurde, „ gefchuurt en befchadigt werd. De *Genueezen* verzogten de *Napelfcben* in „ den beginne met zagtheid, dat ze verder af zouften gaan leggen, dog de „ wyl dat verzoek nogte zelfs de daarop gevolgde bedreigingen niets by de „ *Napelfcben* vermogten, zo wierpen de *Genueezen* een hagelbui van fteenen, „ die ze uit hun ballaft genomen hadden, op 't verdek van 't *Napelfche* Schip, „ waarop de *Napelfcben* hun klein geweer laadden, terwyl omtrent 20 *Vifch-* „ *Schuiten* van 't Eiland *Procida*, die daaromtrent lagen te *Vifchen*, op 't „ gerugt met volle Zeilen ten Haven inkwamen, en zig by 't *Napelfche* Schip „ voegden, waarvan de *Manfchap* vervolgens door 't loffen van hun klein „ geweer eenige *Genueezen* doodde, en verfcheide andere kwetfte. Het *Ge-* „ *nuefche* Schip gaf den *Napolitaan* daarop de volle laag uit zyn kanon, 't „ welk door de *Vifch* *Schuiten* uit hunne fteen-ftukjes werd beantwoort; en „ vermids de zaak dus hoe langs hoe ernstiger werd, zo liet de *Gouverneur*, „ ten einde de vegtende partyen te fcheiden, eenige ftukken kanon met lof „ kruid affchieten, en de *Bezetting* onder de *Wapenen* komen, dog vergeefs, „ fchietende de *Napelfcben* eindelyk het *Genuefche* Schip in den brand, het „ welk kort daaraan zonk, en dus een einde van 't gevegt maakte ”.

Wegens dit Voorval heeft men nadere berigten van de voorleedene Maand *December*, meldende dat de *Tartaanen* van *Gaëta* zig uit de Haven van *Civita Vecchia* hadden geretireert. Op deeze tyding hield de *Kardinaal* *Staats* *Sekretaris* eene lange *Conferentie* te *Romen* met verfcheide *Heeren* om het gedrag van den *Commandant* en de *Officiëren* van *Civita Vecchia* te onderzoeken, waar na de gemelde *Kardinaal* op bevel van den *Paus* een *Courier* afvaardigde aan den *Gouverneur* en *Commandant* van die *Plaats*, met laft om derwaards te komen en zig over hun gedrag by het voorgevallene te verantwoorden. Ingevolge van dat bevel kwamen die *Heeren* den 2 *passato* te *Romen* aan, en zig terftond naar den *Kardinaal* *Staats* *Sekretaris* begeven hebbende, ftelden zy aan hem hunne verdediging ter hand. Sedert had die *Kardinaal* een tweede *Conferentie* gehouden met de gedagte *Heeren*, waar van nietsuitgelekt was; dan alleenlyk, dat het verwagte antwoord over die zaak van *Napels* gearriveerd zynde, volgens hetzelfde een ftreng *Proces* tegen de *Tartaanen* van *Gaëta* geintendeerd zal worden; te meer, dewyl zyne *Sicilaanfche* *Majesteit* derzelve gedrag afkeurde en in tegendeel dat van den *Heiligen* *Stoel* billykte, beloovende aan dezelve eene *eclatante* *Satisfactie* te zullen geeven.

Venetien.

De *Vreeze* voor de *Communicatie* der *Befmettelyke* *Ziekten*, die gedurende dit *Najaar* op de *Kuften* van *Barbarien* hebben geheerfcht, nog

nog niet geheel verdweenen zynde, had de Regeering van *Venetien*, in de gepasseerde Maand, zeer stipte bevelen herom gezonden aan haare Commandanten in *Dalmatiën* en de Eilanden van den *Archipel*, naar welken zy zig moesten gedraagen. Zie hier den inhoud van die Bevelbrieven, kortelyk.

1753.
January
ITALIËN.

„ Zodra den Commandanten ter ooren komt, dat eenig oord aangestoken is, zullen zy het op een halven myl insluiten, Schildwagten op een gevoeglyken afstand in 't ronde posteeren; 's nagts onophoudelyk patroulleeren en tot die blocquade waakzame en oninschikkelyke Officiëren employeeren. Ingeval de Besmetting tot afgelegene Huizen is overgeflagen, die niet gemakkelyk in blocquade te begrypen zyn, zal de Commandant de voorzigtigheid gebrui- ken, de Zieken uit die Huizen naar Gasthuizen, de gezonden naar de Plaatsen van quarantaine te doen voeren en de gemelde Huizen toe te metfelen of in brand te steken. Wanneer de geblocquederden met geweld buiten de keten wilde komen, zal de Commandant hen dreigen over den Kling te jagen; en zo iemand toevallig ontsnapte, zal men hem vervolgen en met de vereischte behoedzaamheid vatten, op dat hy de Besmetting niet commu- niceere, voorts terug brengen naar de Plaats, van waar hy gevlugt was, en ten aanschouwen en exempel zynere Landslieden den hals breken. Men zal twee Slagboomen stellen en by dezelve een voorzigtig Officier postee- ren, ten einde op gezette dagen aan de geblocqueerde het nodige te ver- schaffen, mits alle nodige behoedzaamheden gebruikende en zig vooral van een voorraad Azyn voorziende, om 't Geld en de Brieven daar door te halen ”.

Noopens den toestand der Zaaken op 't Eiland *Corfica* strekt de volgende Brief uit *Bastia* gedateerd den 14 *November*, als een vervolg van 't gene wy. 'er in 't voorig Deel van gemeld hebben.

Van alle de Gedeputeerden, door de respectieve Gemeenschappen der beide deelen van dit Eiland aan den Marquis de *Curfay* gezonden, zyn slegts 2 gebleven, en de overigen misnoegt naar Huis gekeert, betuigende aan dien Generaal ten uitersten geërgert te zyn over de voorwaarden van 't Reglement, aan 't welk men gewilt had, dat zy zig onderwierpen. De gemelde Marquis gaf hun daar tegen te verstaan, dat hy aan zyn kant mede niet weinig over hunne trouwloosheid in 't niet houden van hun woord geërgert was, dewyl zy beloofd hadden, zig te zullen onderwerpen aan 't geen de Koning, zyn Meester tot hun welzyn en rust goedvinden zoude te reguleeren. Hierop antwoorde een der Gedeputeerden aan den Marquis: „ Wy hebben beloofd, alles te accepteeren, onder voorbedonge voorwaarde, van niet langer van de Republiek *Genua* af te hangen. Altoos hebben wy die voorwaarde gestipuleert, zo in de algemene Vergadering, te *Oletta* gehouden, als in de afzonderlyke byeenkomsten der Gemeens Vaderen. Nogtans strekt het eerste Reglement, 't geen men voordraagt, om de Natie op nieuw onder een jok

1753- „ te doen bukken, onder 't wolk zy geresolveert is zig nooit weder te zullen
Januury „ begeeven. Uwe Excell. zelve heeft toegestaan, dat zulks ondoenlyk gewoest
 „ den was. 't Reglement is ons uit naam van zyne Allerchr. Majesteit gepre-
 ITALIEN. „ senteert. Dit weerhoud ons, dat werk, waarin onze Vyanden zo gunstig
 „ behandelt werden, zodanige benamingen te geeven, als wy wel anders zou-
 „ den kunnen doen. Dog wy durven aan Uwe Excell. verklaren, dat wy 'er
 „ ons nooit aan zullen overgeeven, en dat zo men wilde ondernemen ons
 „ met geweld 'er aan te onderwerpen, men redenen zal hebben te bevinden,
 „ dat de tegenwoordigheid der Troepen ons niet kan vertzagen, en het daar-
 „ enboven de eerstemaal niet is dat wy gewoon zyn haar te zien". Ten bly-
 ke dat de Eilanders genegen zyn, zig aan zodanig een Prins over te geeven, als
 hen onder zyne Protectie zoude willen nemen, strekt de ernstige overweging in een
 algemene vergadering te Corte gedaan om een Mogentheid van Europa te
 verkiezen aan wien men zig zoude aanbieden, dog waar over de gevoelens
 zeer verdeelt geweest zyn. Eenige sloegen Engeland, anderen Holland voor;
 ook toonden zig verscheide voor Spanje genegen, welke voorslag de meeste
 goedkeuring vond; ondertusschen en wat party de Ingezetenen van dit Eiland
 eindelyk eens verkiezen mogen, rusten zy zig inmiddels zodanig toe, dat zy
 zig over een aanval niet behoeven te bekommeren; zynde het zeker, dat zy
 onder de hand de hulp van eenige Natie genieten, vermits zy niet alleen
 overvloedig van Wapenen en Krygsmunitien voorzien zyn, maar ook Offi-
 cieren onder zig hebben, die, by gebreke van anderen dienst, naar dit Eiland
 overgekomen zyn.

S P A N J E N.

Madrid.

DE Hertog van Duras, nieuwe Fransche Minister en Ambassadeur van die Kroon aan 't Spaansche Hof, was den 26 November met de Hertogiane zyne Gemaalin te Madrid gearriveerd. Hy bragt een grooten Stoet van Huisbedienden mede, gelyk ook een menigte Ambagtslieden van veelerlei soorten, waar van de meesten onder weg waren ziek geworden; zo dat zyne Excellentie een Hofpitaal had moeten huuren om dezelve te herbergen, alwaar zy op kosten van dien Ambassadeur van al het noodige wierden voorzien.

Twee dagen, na dat de Gedeputeerde van Hamburg, Klezeker, op nieuws in het Escuriaal by zyne Majesteit gehoor had gekreegen, en het Declaratoir van die Stad, wegens de verbreeking van derzelver Verbond met die van Algiers, aan den Koning gepresenteerd, zo gaf zyne Majesteit een ORDONNANTIE tot herstelling van den Koophandel der Hamburgers in de Havens van zyn Ryk aldus luidende.

„ Ik heb by een Decreet van den 3 July van 't tegenwoordige jaar aan den
 „ Raad kennis gegeeven van de opregte geneigheden, welke my de Stad Ham-
 „ burg hetuigt had, om al wat in haar was aan te wenden, ten einde de oor-
 „ zaak

„ zaak weg te nemen, welke myn misnoegen te weeg gebragt had, 't geen zy 1753.
 „ ondervonden heeft uit krachte van myne Resolutie van den 19 October van January.
 „ 't jaar 1751. Die Stad heeft sedert gehandelt op een wyze, ten enemaal
 „ overeenkomstig met die geneigtheden, door op haar grondgebied te doen SPANJEN.
 „ publiceeren, dat 't Tractaat 't geen zy met de Regering van *Algiers* geslo-
 „ ten had, verbroken en te niet was, teffens zorge dragende, zulks den Dey
 „ dier Regering te doen weten, door langs verscheide wegen aan hem te schry-
 „ ven, ten einde hem 'tzelve ten spoedigsten en zekersten ter kennisse kwam;
 „ en door my blyken en bewyzen te geeven, dat zy myne goede gunste waar-
 „ deert en vuuriglyk verlangt: zulks ik in haare goede handelwyze en vriend-
 „ schap ten vollen genoegeu nemende, besloten heb, haar myne gunste we-
 „ der te geeven. Mitsdien vernietigende 't gemelde Decreet van den 19 Octo-
 „ ber des verleden jaars in alle zynè delen, ordonneer ik, dat in alle myne
 „ Havens, Provincien en Domeinen de Hamburgse Schepen geadmitteert zul-
 „ len worden, om met de Koopmanschappen en Waaren der voorz. Stad han-
 „ del te dryven, en dat haare Ingezetenen met de zelve vrydom en goede Cor-
 „ respondentie ontfangen en behandelt zullen worden, als zy voor den gemel-
 „ den 19 October des verleden jaars ontfangen en gehandelt werden. Deeze
 „ zal in den Krygsraad gehoord worden, ten einde, voor zo verre het den
 „ zelve aangaat, ten vollen te worden ter uitvoer gebragt.
 Gegeeven te *St. Laurent* den 14 November 1752.

Van *Alikanten* heeft men de volgende byzonderheden, noopens *Alikan*
 een Schip, 't welk met Fransche Vlaggen voor die Haven verscheen, *ten*.
 en wegens de Gestrenghe ordres tot afweering van de Besmetting onge-
 holpen bleef. 't Was den 19 *November* dat dit Schip op omtrent 2 My-
 len afftands van die Haven zig openbaarde, doende verscheide nood-
 schooten, en 's namiddags omtrent 3 Uuren, werdt het zelve van de
 Equipagie met voordagt op 't Strand gezet, ten Noordwesten van die
 Stad. De Kapitein van de Haven begaf zig wel onmiddelyk tot aan-
 bieding van hulpe, met eenig Volk derwaards, doch bevondt dat het
 een Fransch Schip was, komende van *Salee* in *Barbaryen*, en gelaad-
 den met 600 Quintaalen Wasch, en 700 Baalen Wollen Serges; in 't
 welke zig daags te vooren brand had geopenbaard, welke niet te bluf-
 schen zynde, oorzaak was geweest, dat men, tot redding van 't lee-
 ven, beslooten had het Schip dus te doen stranden. De gemelde Of-
 ficier liet op 't verzoek van den Kapitein twee Vaartuigen aan boord
 komen om 't Volk te redden, doch men liet het Schip voorts afbran-
 den, zo dat het in die nagt tot digt aan 't Water werdt verteerd. Men
 vertrouwt, dat de Magistraat, al het nog overig blyvende van het
 Wrak verder zal doen verbranden, om dat het van eene verdagte Plaats
 kwam, schoon met eene Gezondheids-Pas voorzien, en al 40 Dagen op
 Zee geweest zynde. Zoo ver gaat de voorzigtigheid der Spanjaarden
 in dit Stuk.

1753. Noopens 't vervolg der Omstandigheden aangaande de verlossing.
 January. van het Hollandsche Scheepsvolk onder den Kapitein *Steenis*, en des-
 zelfs Arrivement te *Gibraltar*; zynde nog 150 Manschappen sterk,
 SPANJEN. waar onder die van het daarby verongelukte Koopvaardyschip (Zie 't
 Gibraltar. voorgaande STUK van dit GEDENKBOEK); vindt men het volgende
 Verhaal uit *Gibraltar*, van den 24 November laatstleeden.

„ Den 18 deezer gingen de Hollandsche Oorlogschepen, de *Raave*,
 „ Kapitein *Hoogstraaten*, en 's *Lands Welvaaren*, Kapitein *Picbot* naar
 „ *Tetuan* onder *Zeil*, daar ze den volgenden dag arriveerden. De Ka-
 „ pitein *Hoogstraaten* en de Heeren *Butler*, consuls van de Staaten-
 „ generaal, wierden by hun aan land stappen met veel distinctie gere-
 „ cipiëert door den Bassa van gemelde Haven, en door Gedeputeer-
 „ den van den Keizer van *Marocco*. Den 20 wierd in een conferentie
 „ gereguleert de zaak der rantzoeneering van den Kapitein *Steenis* en
 „ deszelfs Manschap, zoo als ook die der vernieuwing van de Vrede
 „ tusschen de Staaten-generaal en gemelde Keizer. Den 21 wierd het
 „ tractaat geteekent door de Hollandsche Plenipotentiarissen, en door
 „ de *Bassas Limury* en *Mabomet Lucas*, gevolmachtigde Gedeputeer-
 „ den van den Keizer, waarna de vryheid aangekondigt wierd aan
 „ den Kapitein *Steenis* en zyne manschap, die daarop dienzelven na-
 „ middag aan boord gingen van 't Oorlogschip de *Raave*. De Kapi-
 „ tein *Hoogstraaten* en de Heeren *Butler* namen vervolgens afscheid
 „ van de Gedeputeerden des Keizers en begaven zich mede aan boord
 „ der Hollandsche Oorlogschepen, die denzelven avond van *Tetuan*
 „ onder *Zeil* gingen. Gisteren is 't Schip de *Raave* in dezen haven
 „ te rug gekomen, aan boord hebbende de Heeren *Butler*, den Ka-
 „ pitein *Steenis* en deszelfs vrygekofte manschap. Hoe noodlottig
 „ ook de gevolgen van 't vergaan van 't Oorlogschip het *Huis in 't*
 „ *Bojch* derhalven geweest zyn, zoo is daaruit echter een wëezenlyk
 „ voordeel ontstaan, door de vrede, die met den Keizer van *Ma-*
 „ *rocco* gesloten is, waaraan reeds een geruimen tyd vruchteloos was
 „ gearbeid, zynde die zaak door verscheide hinderpalen vertraagt ge-
 „ worden, tot dat men zich jeegens de ministers van den Keizer van
 „ *Marocco* uitgedrukt heeft in bewoordingen, die hen hebben doen
 „ zien, dat zy van de ware geneigheden van hun Hoog Mog. qua-
 „ lyk onderrecht waren ”.

V R A N K R Y K.

*Mompel-
 liev.*

MET eene uitneemende blydschap was de Hertog van *Richelieu*,
 komende om de Bezwaarnissen der Protestanten en andere In-
 wooneren in *Languedok* te redresseeren, (gelyk wy in 't voorgaande

DEEL.

DEEL *blad.* 255 gemeld hebben) te *Montpellier* ontfangen. Op verscheide andere Plaatsen waren by zynen doortogr, en in deeze Stad by zyne aankömste, Illuminatiën aangestoken. De toevloed van Vreemdelingen was inzonderheid by de opening van de Vergadering der Staaten bovenmaatig groot, en de Redenvoeringen, door 's Konings Kommissarissen en den Aartsbisschop van *Narbonne* by die gelegenheid gedaan, vol deftigheid en welsprekenheid, zynde by deeze plegtigheid de geheele Stad des avonds geillumineerd geweest. Ook was het Don Gratuit of Vrywillige Gifte by de Staaten aanstonds geaccordeerd, en alles schikte zig tot herstelling der ruste in die Provintie, hebbende die Heeren hunne Vergadering sedert in de grootste eensgezinthed gecontinueerd.

By *Straatsburg* was in den aanvang der gepasseerde Maand, in het ryke Benediktyners Klooster Mauers-Munster genaamd, by afwezen van den Prelaat een zwaare Diefstal begaan door iemand, wien bekend was, waar de Sleutels van verscheide Kamers verborgen waren, zo dat hy daar uit voor de waarde van 23 a 24 duizend Livres aan Goederen had geligt. Wanneer zyn Huis, eenige dagen daar na, door het Geregt bezet wierdt, vondt hy gelegenheid om te ontsnappen, en vlugtte naar *Rastad* op den Duitschen Bodem, doch zyn spoor door 't Geregt ontdekt zynde, wierdt hy door het zelve, met toelaaftinge van den Mark-Graaf van *Baden*, en hulp van de Geregtsdiensnaars van die Plaats, gevangen genomen, zo als hy met de Paters Kapucynen in zyn Logiment dagt te middagmaalen, zynde vervolgens zwaar gehooid, naar *Straatsburg* te rug gebragt.

Tot het onderzoeken der beschuldigingen van omtrent 30 Perfoonen, die in de voorgaande Maand te *Parys* in de Bastille zaten, wegens het Schryven, drukken of uitgeeven van verscheide Oproerige Geschriften, zonder naam, waren door het Hof vier Raadsheeren tot Kommissarissen, nevens een Advokaat Crimineel aangesteld. Men zegt dat zyne Majesteit, die den grootsten afkeer heeft van alles wat aanleiding tot oproerigheid onder het gemeen kan geeven, willens is en bevoolen heeft, dat met dezelve naar de Strengheid der Wetten gehandeld worde. Middelerwyl was de Koning naar men berigt, in zynen Raad dagelyks met de Staats-Ministers arbeidzaam tot het opstellen van een Reglement om was 't mogelyk de Geschillen tusschen de Geestelykheid en 't Parlement te vereffenen.

Wy zagen in 't voorgaande DEEL *blad.* 292, hoe den Koning in zo verre den eisch en begeerte der Geestelykheid had ingewilligd, van het Arrest des Parlements, van den 18 April van 't voorleeden Jaar, te vernietigen. Wy zullen ons niet ophouden met de Aanmerkingen hier omtrent gemaakt en de gevolgen uit deeze vernietiging

1753.
January.
VRANK-
RYK.

Straats-
burg.

Parys.

1753. getrokken, maar overgaan tot gewigtiger Zaaken, in de nieuwe Sessien des Parlements, na den 15 November laatstleeden voorgevallen.

January.

VRANKRYK.

Den 29 dier Maand, wanneer de Kamers wederom tot hunne Deliberatien traden, wierdt alles wat gedurende de Vacantien voorgevallen en beslooten was geregistreerd en goedgekeurd. De Zaak van den Aartsbisschop, die eenen Vikaris van zekere Parochie had afgezet, om dat hy wegens de weigering van anderen, de Sakramenten aan eene kranke Suster had toegediend, kwam vervolgens op het tapyt, en men benoemde Commissarissen om dit geval te onderzoeken. Den 1 *passato* ging men voort met de verhandelingen daar omtrent, en daar benevens wierd gesproken, van de Minuuten of Origineele Acten, van 't Chatelet, welken des Konings Prokureur van het zelve geligt, en naar *Paris* had gebragt. Men ordonneerde, dat hy den volgende dag voor de Kamers verschynen moest, alwaar hy gekomen zynde van den eerste President den Heer de *Maupeou*, aldus werdt aangesproken.

„ Myn Heer. Het Hof gelast my Uw te zeggen, dat aangezien gy „ de eere hebt een Lid van de Vergadering te weezen; gy de ge- „ woonten en gebruiken van dezelve behoorde te weeten en in agt „ te neemen; en dat, daar benevens, de pligt van Uw Emplooi is, „ dezelve door 't Chatelet te doen observeeren, gelyk ook dat het „ geenen Amptenaar is geoorlofd, de Minuuten van zyne Jurisdictie „ naar elders over te brengen, enz. ”.

Verder werdt hy Procureur-Generaal over dit gedrag zeer scherp bestraft; doch de zaak was gepasseerd en niet te herroepen.

In de Procedures tegen den Aartsbisschop was 't voor het Parlement een beletzel, dat dezelve Prelaat, het Character voerende van Pair van Vrankryk, voor dit Gerichtshof niet kan geciteerd worden, ten zy de Pairs van 't Koningryk bevoorens zyn geroepen en vergaderd. Verscheide Deliberatien werden dan deswegens gedaan door des Parlements Commissarissen, die daar van den 5 laatstleeden rapport deeden in de Vergadering. In die Week was 't Parlement verscheide maalen met geslootene Deuren vergaderd geweest; sommigen meenden over 't Arrest van den Staatsraad, geboekt in 't voorgaande DEEL, *bladz.* 292; doch anderen met meer waarschynlykheid, dat het was over de middelen om eene Vergadering van de Pairs van Vrankryk te beroepen; immers zo veel de uitkomst toonde. Want zyne Majesteit, van deeze Intencien, naar 't schynt, verwittigd, gaf wel haast een uitdruklyk verbod aan 't Parlement, om de Pairs te doen vergaderen; waar tegen de eerste President van die Vergadering op den 21 *passato* de volgende nadruklyke AANSPRAAK aan den Koning deed.

SIRE,

S I R E,

1753.
January.

ZYNEN Koning te gehoorzaamen is een Pligt, dewelke Uw Parlement in haare volle uitgestrektheid kent; Ook heeft het zelve ten allen tyde even veel Naeïever betoond om daarvan tot een Voorbeeld te strekken aan alle die, welke aan Uw Ryk onderworpen zyn.

VERANK-
RYK.

Het is dan niet als met het gevoeligste Leedwezen, dat het zelve in zekere gelegenheden de Hinderpaalen bespeurd, waar door de Ordres, die het UWE Majesteit behaagd aan het zelve te adresseeren, niet spoedig genoeg kunnen worden uitgevoerd.

Heeft Uw Parlement, *Sire*, ooit verdrietiger Ordres ontfangen als het Verbod, 't welk Gy aan het zelve gedaan hebt om de Pairs te beroepen, ten einde met hen een Uitspraak te beraamen over de natuur en hoedanigheid der Vervolgingen, welke het zelve nodig geoordeeld heeft te doen tegen een Prelaat, die UWE Autoriteit niet erkend, en aan zynen Souverain niet dan onder den titel van *Inschikkelykheid* de rekenfchap van zyn Gedrag, dewelke hy Hem als Onderdaan fchuldig is, fchynt te willen geeven?

Dit Verbod, *Sire*, raakt de Privilegien der Prinffen van Uwen Bloede; Het uitmuntend Voorregt der Pairs van Uw, 't geen hen van den overigen Adel onderscheid word daar door direct aangerand; En dit zelfde Verbod dient tot niets minder als om de wezentlykheid van het Hof der Pairs te vernietigen, en strekt tot een Verhinderung, om de Leden, welke dat Hof tot het formeeren van zyne Deliberationen nodig heeft, te vereenigen.

Zoude het, *Sire*, om over een zo gewigtig Onderwerp te raadpleegen, voor Uw Parlement mogelyk zyn, die geene niet te roepen, welke door Uw Verbod van het eerwaardigste en kostbaarste hunner Regten fchynten beroofd te worden?

Met hen zullen Wy U gemakkelyk kunnen doen erkennen, dat dit Regt, als zynde door de oudste Gewoonte geheiligd, in alle tyden door de Koningen UWE Voorzaaten bekrachtigd, en door UWE Majesteit zelfs erkend, buiten alle krenking is.

De Goedheid en Regtmatigheid van UWE Majesteit doen ons hoopen, dat dezelve het Verbod, waar door de Aftiviteit van het Geregthof, 't geen voor de Constitutie van de Monarchie het wezentlykste is, verhinderd word, wel zal willen intrekken.

Maar *Sire*, zoo 'er Hinderpaalen zyn, dewelke fomtyds de Uitvoering van UWE Ordres kunnen doen vertraagen, zyn 'er ook nog Verhinderingen van een andere natuur, dewelke formeel met UWE Ordres ftryden en Uw Parlement dwingen, om zig na dezelve niet te gedraagen.

Zoodaanige zyn die, waar over Uw Parlementten uitersten is aangedaan geweest op het zien van die Ordres, welke Gy my belast hebt aan het zelve voor te leezen.

Vergun Ons, *Sire*, aan U te verklaaren, dat de Wetten en Ordonnantien van Uw Ryk aan Uw Parlement op het nadrukkelykste verbieden de Ordres te erkennen, dewelke niet met het Zegel van UWE Majesteit en met de oude en eerwaardige Kentekenen van Uw Gezag voorzien zyn.

De

1753.
January.

VRANK-
RYK.

Deze Wetten hebben geen ander oogmerk dan om dit zelfde Gezag te beveligen door een verhinderende van alles, 't welk in staat mogt weezen om het zelve in de Waagschaal te stellen: Deze publike Wetten, in UWE Hoven geregistreerd, moeten als het Cement en de Band van den Staat aangemerkt worden; want het vertrouwen op die Wetten is de Grondslag, dat UWE Majesteit gelukkiglyk over ons regeerd, en zyne Onderdaanen dezelve gehoorzaamen.

De Koningen; Uwe doorlugtige Voorzaaten, hebben de Gewigtigheid daar van zoo wel begreepen, dat Zy Straffen uitgesproken hebben tegen zulke Magistraats-Perfoonen, die zig onderitaan mogten dezelve te verbreeken.

Uw Parlement, *Sire*, zal steeds het diepste Respekt voor Uwe begeertens hebben; Maar, hoe zouw het zelve, na zo striete Wetten, zig kunnen gedraagen naar Ordres, welker Erkentenis door Uwe Autoriteit aan Uw Parlement verboden is, ten zy die Ordres in de forme, sedert zo veele Eeuwen vast gesteld, aan 't zelve gezonden zyn.

Zoo 'er tyden gevonden worden, waar in men de Formen heeft willen aan een zyde stellen, dan hebben de Voorvallen, die daar op gevolgd zyn, niet weinig getrekt om de Wysheid van die gemaakte Instellingen, en de Noodwendigheid om zyne toevlugt daar toe te neemen, te doen erkennen.

Mogt het Gode behaagen, *Sire*, dat ik U vertrouwendheid genoeg had ingeboezemd, ten einde Uwe Majesteit zig verwaardigd had aan my kennis te doen geeven van de Ordres, waar mede dezelve my belast heeft! Mogelyk zouw ik, *Sire*, gelukkig genoeg geweest zyn om Uw Hart te treffen ten voordeele van Magistraats Perfoonen, die in niets anders meer vermaak hebben dan om U te gehoorzaamen.

'sKonings Antwoord op deeze Vertoogen, behelsde het volgende.
 „ De Brief die ik aan het Parlement geschreeven, en het Arrest, 't
 „ geen ik mynen Raad gemaakt heb, moesten het zelve hebben over-
 „ tuigd, dat ik de Zaak, die tot eene beweegreden voor de beroe-
 „ pinge der Pairs diende, aan myne Perfoon getrokken heb, en daar
 „ van zelfs kennis wil neemen. Dit is de reden, dat ik deeze byeen-
 „ roeping heb verboden; en dit Verbod behelst niets, 't gene de
 „ Privilegien van de Pairs kan benadeelen, welken ik voorneemens
 „ ben, geheel ongeschonden te doen blyven. En wat UL. Formali-
 „ teiten betreft, zal ik nooit weigeren aan UL. gehoor te verleenen.

Ziet hier een Voorval van nieuwe Sakramentweigeringen, 't welk in de naaftvoorgaande Maand nog veel meer Opfchudding te Parys verwekte, dan eenigen der genen waarvan wy in 't voorgaande Deel van dit GEDENKBOEK gemeld hebben. In 't voorste van *December* had de Parochie-Priester van St. Medard de Sakramenten geweigerd aan eene Dogter van de Gemeinschap van St. Agatha (een Nonnen-Couvent), en deed zulks eenige dagen daar na ook aan eene andere Zuster van die Gemeenschap, alleenlyk om dat zy haar Confessie-Biljet niet toonen, nog haaren Biegtvader noemen wilde.

Het eerste Geval ging voorby, zonder dieswegens cenige publike Klagten in te brengen; maar by het tweede Geval zeide de Superieure van het Klooster tot den Curé: „ Dat het haar ten uitersten verwonderlyk voorkwam, dat hy omtrent de Nonnen onder haar bestier zoo straf te werk ging, te meer, daar men de eerst gedaane Sacrament-weigering geduldig verdraagen, geene Sommatien gedaan, en geen Regt gezogt had, niet tegenstaande zulks door zoo veele andere geschied was”.

De Curé gaf ten Antwoord: „ Breng Klagten in, zoo gy wilt: Ik vrees de Menschen niet, maar ik vrees eenigen alleen in de Handen des levendigen Gods te zullen vervallen”. Hoe onbeschroomt nu ook dit Gezegde was, vond hy egter, zoo dra hy bemerkte op het punt te zyn van door het Parlement geciteerd te worden, raadzaam een goed heenkomen te zoeken. In zyne afwezendheid, doch evenwel op zyne Ordre, continueerden zyne Vicarissen de Sacramenten aan de gemelde Zuster *Perpetue* te weigeren.

Alle deze voorn. Daaden wierden den 12 *passato* aan de vergaderde Kamers van 't Parlement bekend gemaakt; en hier op wierd bevel gegeven om den Curé en zyne Vicarissen te ontbieden, ten einde hun Gedrag te komen verantwoorden: Vermits nu de Curé zig al by tyds had zoek gemaakt, bragt men de Vicarissen voor het Parlement, en deze verklaarden: „ Dat zy zig na de Ordre van den AARTSBISSCHOP „gedraagen hadden”: Men zond dan ten eersten na dien PRELAAT, maar deze was toen ook niet in de Stad, dewyl hy zig na Versailles begeeven had. Derhalven gaf het Parlement aan één der Secretarissen bevel om den volgenden ogtent weder na den AARTSBISSCHOP te gaan, en van 't Antwoord, 't welk hy geeven mogt, aanstonds aan de vergaderde Kamers verslag te doen.

Ondertusschen duurde de Vergadering van het Parlement dien dag tot vier uren 's namiddags, en wierd Woensdag ogtent hervat, als wanneer de voorn. Secretaris (die by den AARTSBISSCHOP geweest was, om hem onder anderen te verzoeken, „ dat hy de Ergernis van de Sacrament-weigering aan de Zuster *Perpetue* gedaan wilde doen ophouden”) het Antwoord van dien PRELAAT bekend maakte, hier in bestaande:

„ De Curé van *St. Medard* heeft de Verligtingen van zyne Conscientie, zoo wel als de Ordres, die ik hem gegeven heb, gevolgd: Voor het overige, vermits de toediening der Sacramenten een zuiver Geestelyke Zaak is, ben ik wegens de Oeffening van de Magt, die my is toevertrouwd, niet dan aan God reken(schap verschuldigd; En daar is niemant, als alleen de Persoon van den Ko-

1753. „ ning, aan welken ik, zo als ik steeds voor een Plicht zal agten, Ver-
 January. „ antwoording doen zal ”.

VRANK
 RYK.

Nog dien zelfden dag wierdt by het Parlement gearresteerd: Dat zo wel uit hoofde van enige feitelykheden, spruitende uit eenige Informatien op den voorgaanden dag genomen, als uit aanmerkinge van de Antwoorden, door den Aartsbisschop van Parys gegeven, *alle de Pairs van Frankryk op de gewoone wyze zouden genoodigd worden, om byzondere Plaatzten in het Hof by de Vergadering van alle de Kamers, aanstaanden Maandag den 18 December, 's morgens ten 10 Uuren te koomen neemen.*

Wat hier op gevolgd zy spaarende tot de naaste Maand, keeren wy ons thans tot het Voorval met den Aartsbisschop.

Die Prelaat had in den gestelden tyd van 24 Uuren geenszins gehoorzaamd aan de zo even gemelde Ordres van 't Parlement, over zulks arresteerde het Parlement den 15 *passato*, en gaf bevel dat ingevolge van de bedreiging bevoorens gedaan, op 't verzoek van 's Konings Procureur Generaal, alle de Waareldlyke Inkomsten van den Aartsbisschop in beslag zouden genomen worden en blyven. Hier op werden aanstonds 6 Deurwaarders naar het Paleis van den Aartsbisschop gezonden, om de sequestratie te doen. Van dit besluit en voorgeval, lene ging de eerste Præsident vergezeld van 4 Raadsheeren, den volgenden dag aan zyne Majesteit kennis geeven, om tevens den Koning te verzoeken, dat hy wilde toestaan; dat alle de Pairs van Frankryk tegen den bestemden dag mogten vergaderen. Ondertusschen was de Aartsbisschop reeds te vooren naar *Versailles* gereeden, en had den Koning verzogt, de gevolgen van die Proceduren door zyne Autoriteit te willen verhoeden. Geen wonder dan, dat de gemelde Heeren den Koning zeer aangedaan vonden over het geweld van deeze tegenstrydige Beroeringen. Aan de eene kant had zyne Majesteit op 't verzoek van den Aartsbisschop het gestreeken Vonnis vernietigd, en geordonneerd, dat de Deurwaarders aanstonds uit des Aartsbisschops Paleis zouden vertrekken. Aan de andere zyde deed de Koning aan den eersten Præsident een verzegeld Paquet overhandigen, met bevel om het zelve niet dan in de Vergadering der beide Kamers te openen; en wanneer die Heer zig verontschuldigen wilde om het aan te neemen, was hy, naar men zegt, door 's Konings vertrek uit de Spreekkamer daar toe genoodzaakt. Dien zelfden avond gaf hy aan de vergaderde Kamers kennis, dat zyne Majesteit aan den Aartsbisschop ontslag verleend had van het Arrest op zyne Waareldlyke Inkomsten, doch dit Ontslag by 't Parlement niet geregestreerd zynde bleef onuitgevoerd; en wanneer de eerste Præsident 't gemelde Paquet wilde openen en doen voorlezen, verklaarden de toen vergaderde Kamers uitdrukke-
 lyk

lyk en eenpaariglyk; dat zy aan zyne Majesteit Bevelen geen gehoor geeven konden, zo lang dezelve hun niet in behoorlyke forme en met de gewoone Ceremonien wierden bekend gemaakt; gaande daar op elk na zyn Apartement. Men verstond daar na dat het gemelde Pacquet, waar van de leezing niet in 't Parlement geschiedde, dewyl de Leden zig telkens op het voorige verontschuldigd en geretireerd hadden, een Arrest behelste van 's Konings Staatsraad om het Arrest van des Aartsbisschops Weerdlyke Inkomsten af te neemen. Den 18 werdt by de Kamers beslooten eene nieuwe Deputatie aan zyne Majesteit noopens de beschryving van de Pairs te doen, die den 21 *dito* Audientie had; zie de Aanspraak hier voor, en het vervolg hier na.

Ondertusschen zou de Aartsbisschop in een afzonderlyk Gehoor by den Koning, van hem eene vermaaning ontfangen hebben, dat zyne Majesteit verklaarde te begeeren, *dat de Bisschoppen zig voortaan met meer gemaatigheid en toegeevendheid ten opzigt van de zwoevende Geschilden goetnagen zouden, en dat de genen, die op eene hier tegen strydende wyze te werk gingen zig zyn misnoegen en gramscap op den bals zouden baalen.*

Daar tegen waren alle de Bisschoppen, 'zig te Parys bevindende, den 14 *dito* vergaderd geweest, en hadden eene Deputatie, bestaande uit twee Aartsbisschoppen en twee Bisschoppen, benevens twee Agenten van de Geestelykheid, by den Aartsbisschop gezonden, om denzelven verzekering te geeven: dat de geheele Geestelykheid van Vrankryk de Zaak van dien Prelaat als haar eigene Zaak aanmerkende, hem Aartsbisschop, door alle middelen, welken maar eenigzins in haare magt waren, ondersteunen zou.

Wy gaan over tot andere Zaaken. 't Was den 16 November laatstleeden, dat de Minister en Sekretaris van Staat, Graaf van *Argenson*, zig begaf naar de Vergadering van de Akademie der Heelkunde, welke, gelyk de overige Akademien, van 't departement van dien Minister is. De Heer *Morand*, Sekretaris van deeze Akademie, las'er eerst een Voorredn om te dienen voor het tweede Deel der Memorien, dat hy voornemens is uit te geeven. Vervolgens las de Heer *Daniël* een Memorie Over de beste wyze om de Katarakt te slyken; 't welk gevolgd wierdt door de leezing van een Verhoog Over de middelen tot voorkoming van het ontblooten der Beenderen, na het afzetten van eenig Lid; en beslooten met eene Memorie, door den Heer *Bourdenave* vertaald uit het Latyn van den Heer *Gujot*, Wondheeler van het Fransche Hospitaal te *Geneve*; Over de inenling der Kinderpokjes. In deeze Memorie wordt aangetoond, dat sedert het Jaar 1750 tot in den laatst gepasseerden Zomer, deeze Operatie te *Geneve* met veel succes geschied is aan 32 Persoonen van beide Sexen Oud van 5 tot 25 Jaaren, aan 20

1753.
January.VRANK-
RYK.

1753. van welken hy zelf de Operatie had verrigt. De zelfde Akademie
January. heeft vervolgens het Onderwerp opgegeven voor den Prys van 't Jaar
 1754; naamelyk. *Dat dewyl de Afzetting volstrekt noodig is in de Ver-*
wonding en daar beschadiging der Beenderen plaats heeft, en wel voorna-
melyk in de genen, die door Schietgeweer zyn veroorzaakt, men aan zal
toonen, welke de toevallen zyn, waarin de Operatie aanstonds moet ge-
schieden, en in welke Gevallen dezelve mag worden uitgesteld; gestaafd
met de noodige bewysredenen.

VRANK-
 RYK.

Toen de Koninglyke Akademie der Wetenschappen onlangs weder
 haare Zittingen begon, had onder anderen de Heer *Buache*, eerste
 Geographist van den Koning en Opvolger van den beroemden Heer
Delisle, de leezing gedaan van een Memorie; behelzende voor eerst
 een beknopt Vertoog wegens den oorsprong van de Geographie, en
 over de wyze om dezelve met een geschikte order in haare verscheide
 Gedeelten te leeren. En naderhand aantoonende door de onafgebro-
 ke aan een schakeling der wyd uitgestrekte Gebergten, die zig zo wel
 door de Zeeën als over de Landen uitbreiden, dat die Gebergten even
 als de Stutfels, en, om zoo te spreken, als het Timmerwerk van
 onze Aardkloot waren; dat de Zee natuurlyker wyze in drie groote
 Partyen verdeeld was, en dat men daar in duidelyk verscheide Kom-
 men bespeuren konde. Eindelyk maakte de Auteur eenige Aanmerkin-
 gen over de Landen van Noord-America, die nieuwelyks ontdekt zyn,
 en digt by Asien leggen: Hy gaf een Denkbeeld van de innerlyke Ge-
 daante van de Zee, stellende het Kanaal, waar door *Vrankryk* en *En-*
geland afgescheiden zyn, als droog voor oogen, en dus onder anderen
 aantoonende dat beneden de Engte van *Calais* een *Isthmus* of Landengte
 is, en dat op een zekere diepte *Engeland* ten eenemaal met *Nor-*
mandyen en *Bretagne* vereenigd is. Dit alles wierd verstaanbaarder ge-
 maakt en opgehelderd door verscheide groote geschreevene Kaarten,
 zoo als ook door een zekere Figuur en relief, die den Bodem van de
 Zee, zo verre als zig het voorn. Kanaal uitstrekt, vertoonde.

De Lyft der Troepen van dit Koningryk, zodanig dezelve voor den
 Militairen Staat van den Jaare 1753 samen gestelt is, is thans publiek;
 makende conform die Lyft de Landmagt van dit Ryk de volgende
 Manschap uit, naamlyk:

De Infantry van 's Konings Huis	6510	Mann.
De Cavallery	3096	
De Franse Infantry, sterk 172 Bataillons	90360	
Tien Regimenten Zwitzers	14400	
Twaalf Regimenten Duitsers	7604	

121970 Mann.
 Twee

	Transport	121970	Mann.	1753.
Twee Regimenten Italianen		1065		January.
Acht Regimenten Ieren		3720		
Acht differente Corpen ligte Troupen		1940		
't Corps Artilleristen		4100		VRANK- RYK.
De Franse Cavallery, sterk 121 Esquadrans		14520		
Drie Regimenten Duitse Cavallery		720		
Een Regiment Ierse Cavallery		240		
De Dragoners, sterk 32 Esquadrans		7680		
Zeven Regimenten Hulfaren		800		

Bedragende dus in 't geheel 156755 Mann.

Welk getal de Landmilitie, sterk 110 Bataillons, en uitmakende 55000 Mannen, tot 211755 Mannen vergroot.

G R O O T B R I T T A N I E N.

Voor eenige Weeken was te *Londen* het nieuwe pragtige Stadhuis, *Londen.* waar aan reeds op den 25 *October* 1739 de eerste Steen gelegd wierdt, tot voltooiinge gebragt. Midden aan den Voorgevel van dat Gebouw ziet men in half verheeven Werk den Bescherm-engel van deeze Stad verbeeld, in de Gedaante van *Cybele*, gekleed met een Keizerlyken Tabbaard en versierd met eene Muurkroon op het Hoofd, houdende in de regterhand de Roede van Justitie, en leunende met den Slinker Arm op het Stads Wapen. Aan ieder zyde van dit Beeld staat een Zuil, en ter regterzyde een naakt Kindje, 't welk in zyne eene hand den Burgermeesterlyken Bybondel heeft, en in de andere het Zwaard van Staat, met den Hoed der Vryheid daar op. Onder 't gemelde Beeld is de Tweedragt als vertreeden en zieltoogende verbeeld. Aan den Gevel ter regterhand ziet men een Riviergod, bekrond met Lis en Biezen, die over zyne Borst nederhangen, en leunende op een Watervat, waar uit een overvloedige Stroom voortvloeit, verbeeldende de Theems, terwyl zig een Zwaan voor zyne Voeten, en agter hem een Zeilend Schip vertoont. Aan den Slinkerhandfen Zydegevel bevindt zig de Beeldtenis van een bevallig Vrouwenpersoon, in een nederigen Stand, den Overvloed affchetzende, alzo zy in de eene hand een kostbaar Kleinood houdt, van Paarlen en Edel Gesteente, en in de andere hand een Hooren, waar uit zy een groote menigte van allerlei Vrugten en Kostbaarheden schynt te storten. Agter haar ziet men een Ojevaar en twee speelende Kindertjes, een van welken dien Vogel by den hals houdt. 's Lands rykdom wordt wat laager door eenige Zakken, Baalen, Tonnen, enz. verbeeld. Van 't

1753. inwendige zullen wy, om de korthed te betragten, niets gewagen. *January*. Minder zal men zig over de kostelykheid van dit Gebouw verwonderen, wanneer men weet, dat het zelve omtrent 5 Tonnen Gouds Hollands gekost hebbe, en dat aan deszelfs opbouwinge zo veel jaaren zyn besteed, als uit het voorafgaande blykt.

GROOT-
BRIT-
TANJEN.

Een som egter, niet zeer groot of boven 't vermogen zelfs van eenige Particulieren in deeze Stad, ten minsten zo 't waar is, 't geen 'er verhaald wordt van den Rykdom des Koopmans *James Colebrooke*, in de Maand November aldaar overleeden, die aan zyne Bloedverwanten eene Erfenis van meer dan 8 *Millioenen Guldens Hollands* zou hebben nagelaaten.

Zodanig is de iever van sommigen onder deeze Natie, tot voortzetting van derzelver belangen, dat men in 't laatst van 't voorleeden jaar zig voorstelde, dat by de aanstaande Zitting van 't Parlement een Bill zou worden gemaakt, dienende tot een Reglement, om alle vreemde en daar toe niet bevoorregte Natiën de Haringvissery op de Engelsche Kusten te verbieden. Immers dat men steeds voortvaart om dien handel in dit Ryk voort te zetten, en daar toe alle mogelyke middelen by der hand neemt, blykt uit de Ontwerpen daar toe gemaakt: als wel inzonderheid die om het Hospitaal der Vondelingen in staat te stellen, ten einde alle zodanige Kinderen als derwaards gebragt zullen worden te kunnen inneemen en onderhouden, 't welk te vooren slechts ten opzigt van eenigen derzelven by Lottrekkinge heeft plaats gehad, wordende doorgaans alle Maanden wel 30 a 40 Kinderen afgewezen. In 't vervolg kunnen dezelve veel bekwaame Leerjongens tot de Haringvissery uitleveren. Met hoe veel voordeel die Vangst aldaar nog onlangs werkstellig gemaakt zy, blykt uit een Brief van *Bristol*, gedateerd den 4 *November*, en behelzende: „Dat de Inwooners van zeker „ Marktplek, aan de Zeekant in eene Provincie van *Zuid-Wales* gelegen, en genaamd *Aberystwith*, onlangs 80 kleine Vaartuigen tot den „ Haringvangst hadden uitgereed, en dat dezelve op éenen dag eene „ extra groote kwantiteit Haring hadden gevangen, bedraagende het „ voordeel van die onderneeming voor de gemelde plaats wel 4 of 5 „ honderd Pond Sterlings”.

Wegens den wyd uitgestrekten Koophandel van dit Ryk op de andere Wereldsdeelen, dient, dat men onlangs te *Londen* een Lyft zag, bevattende de naamen van alle de genen, die door eene Acte van 't Parlement tot de Negotie op *Afrika* geregtigd zyn; waar uit blykt dat 'er zig te *Londen* 135, te *Bristol* 157 en te *Leverpool* 101 zodanige Kooplieden bevinden. In de laatstgemelde Stad is inzonderheid die Commerncie zeer aanmerkelyk, nademaal 'er geduurig meer dan 100 Schepen toe worden geëmploieerd, behalven nog 28 Schepen die na

ver-

verscheide Plaatzes van Europa op vragt vaaren, als mede 122 Vaar-
tuigen, die langs de Kusten van Ierland, enz. handel dryven, be-
nevens nog 80 Rivierfloepen, die tot de Zout-Negotia worden ge-
bruikt.

Sedert de Keizer van *Marokko* zig genegen had getoond, om met de
Hollanders Vrede te maaken, zou hy tegen de Engelschen wat on-
gemaklyk hebben geweest. Want behalven de ongegronde klagten,
door hem onlangs ingebracht tegen deeze Regeering, waar by hy de-
zelve beschuldigde Paspoorten aan de Schepen zyner Vyanden werkend
te hebben; was ook zyn eisch, dat Engeland hem zekere bepaalde
somme Gelds betaalen zou, om aan zyne Onderdaanen het nemen te
vergoeden van eenige hunner Schepen door de Spanjaarden, waar in
de Engelschen dezelve zouden geholpen hebben. Daarenboven be-
geert die Keizer eenige Conditien in te voeren, lynregt slydig met
het laatste Traktaat, en had gedreigd, den Engelschen Consul te *Ten-
tuán* gevangen te zetten, indien men dezelve niet volbragte. Hier
over was derhalven onlangs ten Hove gedelibereerd, om te zien,
welk eene party men in deezen zoude verkiezen.

Op den 30 *November* zynde de Verjaardag van haare Koninglyke
Hoogheid de Princesse Douariere van *Wales*, toen in haar 34 Jaar
trad, heeft de Koning te *St. James*, en de Princes te *Leicesterhouse*,
deswegens de Complimenten van gelukwensching ontfangen, van den
Adel en alle Perloonen van distinctie. Omtrent ten 1 Uur 'smiddags
begaf zig haare Koninglyke Hoogheid, voor de eerste maal na het over-
lyden van den Prins haaren Gemaal, in eene Draagzetel naar des Ko-
nings Paleis, om 'er gecomplimenteerd te worden. Gemelde Princes
was nevens haare Lijvreibedienenden in den diepen Rouw gekleed, maar
alle de Prinzen en Princesen, gelyk ook de Amtenaaren, Edellieden
en Staat-Juffrouwen van haare Hoogheids Gevolg, hadden gekoleur-
de, rykelyk met Goud en Zilver geborduude of gegalonneerde Klee-
deren aan, alle van Engelsche Manufacturen gemaakt. Haare Hoog-
heid heeft tot bevordering van de inlandsche Fabrieken een uitdrukke-
lyk bevel gegeven aan haare geheele Hofhouding, om in haaren op-
schik niets dan zodanige Stoffen te gebruiken, en het had onder de
Koninglyke Familie eene merkelyke oplettenheid verwekt, dat men
onlangs, by de plechtige vieringe van 'sKonings Verjaardag, zo veel
Heeren en Dames met buitenlands gemaakte Stoffen aan het Hof zag
verschynen; des men meent daar omtrent een nader Reglement zal
worden gemaakt.

Dewyl de Prinzen van *Wales* eenig ongenoegen hadden opgevat te-
gen hunne Opzienders, den Graaf van *Harcourt* en den Bisschop van
Norwiche, waar van de eerste Gouverneur en de ander Præceptor over
hun

1753.
January.GROOT-
BRIT-
TANJEN.

1753. hun was , en zig deswegens by den Koning hunnen Grootvader be-
 January. klaagd; zo werdt op den 18 *passato* de Graaf van *Waldegrave*, een der
 Edellieden van zyner Majesteits Bedkamer, die Ambassadeur geweest
 GROOT- is van deeze Kroon te *Parys*, tot Gouverneur aangesteld over de ge-
 BRIT- melde Prinzen, hebbende dit Emplooi reeds den volgenden dag aan-
 TANJEN. vaard, door die Prinzen in de Koets te vergezellen. Ook werdt den
 20 *dito* de Bisschop van *Peterborough*, over dezelve tot Leermeester
 benoemd, die kort daar na de eere had, van wegen deeze aanstelling
 zyne Majesteits hand te kussen.

Men vindt thans het volgende Affchrift van de MEMORIE, welke
 door den Legations-Sekretaris van zyne Pruißische Majesteit in de voor-
 leedene Maand aan het Ministerie van Groot-Britannie is overgehan-
 digd. Zie hier derzelve inhoud.

De Ondergetekende Sekretaris der Pruißische Ambassade bevindt zig, op be-
 vel van den Koning zynen Meester verplicht om aan uwe Excell. te herinneren
 de krachtige Aanzoeken, dewelke hy en zyne Voorzaaten op verscheide ty-
 den gedaan hebben, om van de Billykheid en Regtmatigheid van dit Hof de
 Schadeloosstellingen te erlangen, welke sommige Pruißische Kooplieden ter Ver-
 goedinge van de Geweldenaryen en Ontroovingen, die zy gedurende den laat-
 sten Oorlog van de Engelse Kustbewaarders hebben geleden, te eischen heb-
 ben.

Uwe Excell. zal zig wel te binnen brengen, dat men de Schepen van die
 Kooplieden heeft weggenoomen; dat men de Effecten van sommige dier Sche-
 pen ontweldigd en van andere als in eigendom gehouden heeft; en dat schoo-
 men duidelyk heeft aangetoond, dat geen van die Schepen een verboden Han-
 del dreef, hun egter tot nu toe, nog van de Engelse Gerechts-Hoven, op
 dewelke zy zig hebben beroepen, nog van de Regeering, by dewelke zy hun-
 ne Bezwaarnisten ingebragt hebben, geen Regt verschaft is, ja dat, toen de
 voorn. Gerechts-Hoven geen reden konden vinden, om de Goederen en Sche-
 pen verbeurd te verklaren, en zy by gevolge zelfs de Onregtmatigheid van
 de Prys erkenden, dezelve egter met een byzonder tegenstrydig Gedrag niet
 hebben nagelaaten, de Eigenaars daarvan zonder oorzaak of eenig waarfchyn-
 lyk Voorwendfel, ten voordeele van de Kustbewaarders, in de Kosten van het
 neemen dezer Schepen te condemneeren.

De Wetten van Billykheid moeten zonder twyffel tusschen alle Natien even
 gelyk zyn. Een Engelsman moet verwagten, dat hy te Berlyn een Schuilplaats
 by de Geregtshoven tegen het Geweld der Ingezeeten vinden zal, zoo als
 een Pruißisch Onderdaan dezelve ook te Londen tegen onwettige Proceduren
 vinden moet. Op dezen Grondregel steunt de goede Trouw en de onderlinge
 Koophandel der Volkeren. Het is ook op denzelfden Grondregel, dat de Koop-
 lieden van Europa by hunne Buuren Handel dryven, en dat de Engelse Natie
 aldaar een zoo voordeelige Commercie doet. Alle de Volkeren beschouwen
 deze Banden van Billykheid als een Zaak, die heilig en onkrenkbaar is. Een
 ieder

Ieder neemt dezelve van zynen kant naauwkeurig in agt, ten einde by de anderen, als zy zig daar toe genoodzaakt vinden, dezelfde Weldaad te genieten. 1753.
January.

Zyne Majt. heeft verwagt, dat dezelve by eene Natie, vol van zo uitnemende en edelmoedige Gevoelens als de Engelsche, zonder zwaarigheid voor zyne Onderdaanen de Vergoeding zoude erlangen, dewelke men aan hen schuldig was. En Uwe Exc. zal zig herinneren, dat men aan dezelve niet ontveinst heeft, dat de Koning van Pruiffen zig, hoewel met leedweezen, verplicht zouw vinden, om in geval van weigering de Kapitaalē, welke op het Hertogdom Silesien aan de Engelschen gehypothekeerd zyn, in beslag te neemen, en zulks te meer, om dat hy zyne Onderdaanen niet anders schadeloos stellen konde.

GROOT-
BRIT-
TANJEN.

De Intentie van den Koning, mynen Meester, zyn zuiver. Hy heeft ter goeder Trouwe de Verbintenissen, welke Hy met de Engelsche Natie heeft aangegaan, willen vervullen, en de Schulden, dewelke ten zynen laste waren, afdoen; maar ter zelve tyd heeft Hy ook zyne Onderdaanen de Bescherming, welke Hy aan hen verschuldigd is, willen verleenē.

Om in eene Zaak van deze natuur niets te verhaasten, en om aan de Engelsche Regeering tyd tot Overweeging te geeven; heeft Hy met het voldoen der Schulden van Silesien tot op de Betaaling van den laatsten Termyn voortgevaaren; doch ziende dat de Bilykheid van zyne Eischen, de Tyd, de Redenen, en de Vertoogen, die tot verveelens toe herhaald waaren, niets ten voordeele van de Pruiffische Kooplieden uitwerkten, heeft de Koning zig verplicht geoordeeld, om tot het laatste middel, 't geen voor hem overig was, toevlugt te neemen, hier in bestaande, om de Somme, die zyne Onderdaanen tot Schadeloosstelling eischen, van het Geld, 't welk men nog aan de Engelschen schuldig was, af te korten.

Dezelfde Wet, die Ons verplicht om ter goeder Trouwe onze Schulden te voldoen, magtigt Ons, om het zelfde ook van Onze Schuldenaars te eischen. Wat voor een zonderlinge Regtsgeleerdheid zou het zyn, wanneer men alles ten voordeele van den eenen, en niets ten voordeele van den anderen reguleerde? In deze Zaak is niet alleen de Vraag, wegens het geen de Engelschen aan de Pruiffischen schuldig zyn, maar ook wegens dat geene, 't welk men aan de laatstgem. door geweld onttrokken heeft. Indien het regtmatig is zyne Schulden te betaalen, is het nog regtmatiger, dat men de Schade vergoede, die men door zyn schuld en met voorbedagten raad veroorzaakt heeft.

Vermits men nu, na het bybrengen van zulke dringende Redenen, te vergeefs Vergoeding geeischt heeft van die geene, dewelke alleen dezelve geeven konden, kan men dan nog onder eenigen schyn begeeren, dat de Koning zyne Onderdaanen verlaate? En zou hy zulks wel kunnen doen, alchoon hy wilde? Hy is den laatsten Termyn van de Betaaling aan de Engelschen schuldig; Hy houdt dezelve terug: En na de Britsche Regeering by alle gelegenheden gewaarschouwd te hebben, omtrent het geen hy niet zou kunnen nalaaten te doen, heeft Hy eene Commissie aangesteld, om met Onpartydigheid over de Pretensien der Pruiffische Kooplieden Vonnis te vellen. Hy heeft aan 't Hoofd van die Commissie gesteld een Persoon, wiens Naam alleen genoeg is om het Werk na waarde te eeren. De Groot-Kancelier, drie Staats-Ministers en vele Leden van

1753.
January.

GROOT-
BART-
TANJEN.

den Justitie-Raad hebben de Pretensien der Kooplieden onderzocht, en dezelve op haare regmatige grootte gesteld.

Alzoo nu deze Zaak door de gemelde Commissie ten einde gebracht is, heeft de Ondergeteekende de Eere van aan Uwe Excell. te overhandigen de Cope van de Vonnissen, die over de verscheide Pretensien der Pruisische Onderdaanen, en over die van ieder Koopman in 't byzonder, uitgesproken zyn, op deze wyze, dat van 239840 Daalders, welke die Kooplieden meenen dat men hun schuldig is, de Commissie aan hen niet meer dan 159486 Daalders en twintig Grosfen als Kapitaal, en 33285 Daalders als Intresten tegen zes per Cent toegelegd heeft.

Alhoewel dan de Koning reden heeft zig ten volle verzekerd te houden, dat de voorn. Commissie in deze Zaak na de onpartydigste Regtspleging te werk gegaan is, heeft Dezelve egter den Ondergeteekenden belast door deze Memorie te verklaaren, dat zyne Majt. geneegen is, om de Twist Pointen door dezelve Commissie op nieuw te doen onderzoeken, in geval eenige Officieren en Engelsche Kustbewaarders, die zig beteedigd oordeelen, mogten goedvinden daar tusschen te komen en het Vonnis te doen reformeeren; vooronderstellende nogtans, dat de Middelen van de Tegen-Party zig gegrond bevinden moeten.

De Koning bepaald tot de Uitlevering van deze Middelen den Termyn van drie Maanden, te rekenen van den dag dezer Declaratie af.

Vernits de Lyft van de verscheide prys gemaakte Schepen, aan deze Memorie vast gehegt, de naamen van die, welke dezelve genoomen hebben, behelsd; laat zyne Majt. aan het goedvinden van de Britsche Regeering over, op wat wyze dezelve aan de Partyen wegens het uitgesproken Arrest kennis zal gelievert te geeven, ten einde dezelve zig daar tegen volgens Regten kunnen voorzien: By aldien nu niemand binnen de gestelden Termyn volgens plicht zyn werk maakt om zig te regtvaardigen, zal zyne Majt. zig door angaande aan het Arrest van zynen Raad houden, en by gevolg de Somme, welk aan zyne Onderdaanen toegelegd is, de Intresten van zes per Cent tot den 10 July van het loopende jaar daar onder begreepen, doen korten. De Koning zal, zeg ik, van het Geld, 't geen dezelve aan de Engelschen verschuldigd is, 194725 Brandenburg's Daalders, 4 Grosfen en 5 Penningen doen korten, om de Pruisische Kooplieden schadeloos te stellen.

Ter zelve tyd verklaard zyne Majt. dat Dezelve gereed is, om aan de Commissarissen der Leening, op Silosten gedaan, het Overschot van 't geen by zoo ten opzichte van het Kapitaal als van de Intresten tegen 7 per Cent, den 10 July dezes Jaars verschteenen, nog schuldig is, ter hand te doen stellen; waf te verstaan, dat de gem. Commissarissen deugdelyke Quantiteiten voor het Kapitaal en de Intresten bezorgen moeten.

In geval men in Engeland tegen alle verwagting weigerde, om een zoo billyke Schikking aan te nemen, moet de Ondergeteekende Uwe Excell. verklaaren, dat de Koning deze Somme na Regten in zyne Kamer van Justitie te Berlyn zal doen brengen, om aldaar als een *Depositum* bewaard te worden tot des tyd toe, dat het aan de Geintresseerden betaager zal, om dezelve door mid-

del

del van hunse Quitantien daar uit te haalen. En nadien de Loop der Interesten natuurlyker wyze met het doen van deze Proceduure ophoud, protestteerd zyne Majt. uitdrukkelyk, van nu af aan daaraan niet meer gebonden te wezen; verklaarende door middel van dit authentik Protest, dat Hy de Schuld op *Silefien* gehypothekeerd, ten eenemaal voor vernietigd en dat Hertogdom ten dien opzigt van alle Obligatio volkomen ontlast houdt, &c. &c.

1753.
January.

GROOT-
BRIT-
TANJEN.

Hoe groot eene verwondering deeze Prætensie en Behandeling te Londen veroorzaakte, hebben wy reeds in 't voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK, *bladz. 205*, gemeld. Men meent dat die Verklaring voornaamelyk veroorzaakt is door het Geval van een Schip, behoorende aan Onderdaanen van zyne Pruiffische Majesteit, 't welk zonder eenige Contrabande Goederen in te hebben, nogthans in beslag genomen en tot heden toe op de Theems in bewaaring zou gehouden zyn. De verwondering over dit Geval is zo veel te grooter in een tyd, waar in men eene zodanige verklaring niet verwagte, zynde de Prætensien, aangaande de in den vorigen Oorlog prys gemaakte Schepen, zo men zegt, alle vereffend, en in 't byzonder ook deeze, aangaande het gemelde Schip, zelfs tot genoegden der Agenten door de gemelde Pruiffische Onderdaanen tot dien einde verkoozen. By alden onderzuchen de gemelde Geschillen niet kunnen worden bygelegd, zonder dat een gedeelte van de Interesten wegens de Gelden op *Silefien* genegotieerd worden ingehouden, zo worden sommigen dat 'er eenige middelen zullen moeten uitgedagt worden, om die Geinteresteerden schadeloos te stellen, enz.

Mer weinig meer grond redeneerde men in de voorleedene Maand te Londen over de Zaaken van Duitschland. Den 15 *passato* 'savonds werdt te St. James Raad gehouden over eenige Berigten met een Courier van Weenen ontvangen, naar men meende behelzende, dat de Voorzlagen onlangs door 't Weener Hof aan den Keurvorst van de *Paltz* gedaan, aangenomen waren van zyne Keurvorstelyke Doorlugtigheid, welke dienvolgens bewilligd zou hebben voor zyne Prætensie op 't Graaffchap *Ortenau*, een equivalent in Geld te ontfangen. Verder zou in die Vergadering gesproken zyn over eenige Brieven van den Heer *Keith*, des Konings Minister te Weenen, waar in gemeld werdt van het voordeel der Reize van den Keurvorst van Beieren naar de Hoven van Keulen en Manheim, ten dienste der Algemeene Zaaken, des men onderfelde, dat de Verkiezing van een Roomsche Koning niet alleen in dit Jaar heel vroeg op het tapyt gebracht, maar ook met succes zou voortgezet worden. Doch de confirmatie van deeze flatteuse denkbeelden, zal men niet alleen van den tyd moeten afwagten, maar zy schynen zelfs door eenige nadeelige

1753. Gerugten byna in rook verdweenen; waar van mogelyk in 't vervolg
January. nader.

GROOT-BRIT-TANJEN. Men twyfelt of 'er meer staat te maaken zy op de duurzaamheid der verzekeringen van opregte geneigdheid der Spaansche Kroon om met de Engelsche Natie in eene volmaakte vriendschap en goede verstandhouding te leeven, door den Spaansche Ambassadeur Graaf van *Wall*, na zyne terugkomste van *Madrid* onlangs aan den Grootbrittannischen Staatsminister, Mylord *Holderness* vernieuwd; ten zy men verneemen mogt dat de middelen, voorgesteld om den Koophandel en Scheepvaart der Natie vry van belemmering te maken, met wederzydsche toestemming werktellig wierden gemaakt; 't welk ook de uitflag zal toonen.

Ondertusschen wordt met veel kracht verzekerd, dat 'er inderdaad een Project op het tapyt is, om de Geschillen, die nu een geruimen tyd tusschen de Kroon van Vrankryk en die van Engeland, noopens de bezitting der Neutraale Eilanden hebben plaats gehad, door een Traktaat van Verdeeling te beslegten: maar omtrent de wederzydsche Bezittingen van deeze twee Kroonen in en omtrent Nieuw Schotland schynen de Zaaken nog te blyven op den ouden voet.

O O S T E N R Y K S E N E D E R L A N D E N .

Gend.

DE Heeren Gedeputeerden der Staaten van Vlaanderen hadden by eene Bekendmaaking, in 't voorst der laatstleedene Maand *December* aangeplakt, aan het Algemeen doen weeten; „ dat de Vaart „ van de Stad *Oostende* door de Forten en de Stad *Brugge*, tot aan „ *Gend*, op den 15 *dito* zonder fout voor alle Vaartuigen open zou „ zyn, tot gemak van de Vreemdelingen zo wel als van de Ingeze- „ tenen “. Deeze Bekendmaaking verwekt een algemeen genoegen onder de Ingezetenen van die Landen, en in 't byzonder by de Burgers van de laatstgemelde Stad, daar men zig zo lang reeds geflatteerd heeft, met de Onderneemingen om die Vaart te voltooien, gelyk wy in dit GEDENKBOEK meermaals gemeld hebben. Men be- looft zig ten dien opzigte veel van de onvermoeide zorg van den Prins Gouverneur Generaal, als blykt uit de Inscriptie hier volgende; in den voorleedenen Jaare 't zyner eere gemaakt.

CAROLUS ALEX. LOTH. D. LEOPOLDI FILIUS.

*Linnumis obstaculis feliciter superatis Neptunum in plana Flandria
 cum opibus utriusque orbis inmisit. Anno MDCCLII.*

Dat

Dat is :

KAREL ALEX., HERTOG VAN LOTHARINGEN, ZOON VAN LEOPOLDUS

Heeft na het gelukkig doorfreeven van ontelbaare hinderpaalen, de Zee met de Schatten der vier Wereldsdeelen tot in het herte van Vlaanderen doen komen, In den Jaare 1752.

1753.
January.OOSTEN-
RYKSE
NEDER-
LANDEN.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

OP dat de Gedagtenis van wylen zyne Doorlugtigste Hoogheid, onzen Erfstadhouders, Prins WILLEM den IV. voor altoos be waard blyve by Ons en Onze Nakomelingen, is deszelfs Borstbeeld, door een voornaam Konstschilder vervaardigd zynde, in 's Gravenhage gebragt, en aldaar in de Vergader-Kamer van de Heeren Staaten Generaal by de Afbeeldingen van de voorige Stadhouders onzes Lands geplaatst, gelyk ook een ander Borstbeeld van denzelfden Prins in de Vergader-Kamer der Heeren Staaten van Holland en Westvriesland zoude gebragt worden.

's Gra-
venhage.

De Franche Ambassadeur *Marquis de Bonac*, van wiens vertrek uit Parys wy in het voorige *Deel* van dit GEDENKBOEK spraken, was den 14 *passato* alhier gearriveerd, en had zyn intrek genomen in het Hotel weleer bewoond geweest, door wylen den *Marquis de Fenelon*. Den volgende dag gaf zyne Excellentie van deszelfs Arrivement alhier kennis aan den Heer *de Buteux*, wegens de Provintie van *Zee-land* præsedeerende ter Vergadering van hunne Hoogmogende de Heeren Staaten Generaal. Na dat gemelde Ambassadeur zyne Credentiaalen had overgehandigd, begaf zig de Heer President, kort daar na, in zyne Koets, met vier vooraf en op de zyden gaande Staaten Borden, na het Hotel van zyne Excellentie, om by hem uit naam van hunne Hoogmogende het Compliment af te leggen. Men verstonf toen dat die Ambassadeur den 19 *dito* eene Visite stonft te geeven aan zyne DOORL. HOOGHEID, onzen tegenwoordigen Erfstadhouders, aan haare KONINGLYKE HOOGHEID de Princesse Gouvernante en haare Hoogheid de PRINCESSE CAROLINA, waar toe dienvolgens op de ORANGEZAAL alles in gereedheid werdt gebragt.

Ondertuffchen geviel het, dat haare Koninglyke Hoogheid met de Princesse Carolina, op den 16 dier Maand een Toer doende naar Scheveningen, op den Weg derwaards tegenkwam een Engelsch Kapitein, gevoerd hebbende een Schip met Boter, Huiden en Talk van Dublin naar Rotterdam gedestineerd, 't welk des Vrydags nagts te

1753.
January.VEREENIGDE
PROVINCIEËN.

vooren op de hoogte van dat Dorp was gestrand; by welke gelegenheid die Kapitein de eer hebbende van aan Haare Hoogheid een Verhaal te doen van zyn Ongeluk, die Princeffe bewoog om hem een edelmoedig Gefchenk te doen van Gouden Dukaaten, voor hem en zyn Volk, waarby de Princeffe Carolina eene Gifte van 10 Dukaaten voegde.

De gemelde Ambassadeur dan den 18 *passata*, door een van zyne Edellieden, aan 't Hof van haare Koninglyke Hoogheid hebbende doen vraagen, op welk Uur het zyne DOOR. HOOGHEID, den Heer Prins Erftadhouder, daags daar aan volgende zou gelegen komen, het Bezoek van zyne Excellentie te ontvangen, zo werd daar to: het het Uur van drieën 's namiddags vastgesteld. Tegen dien tyd begaf zig de Heer Ambassadeur van zyn Hotel naar het Huis de ORANGEZAAL in de volgende orde. 1. Een Hofmeester te Paard. 2. Twee Pagies te Paard. 3. Twee Loopers. 4. Een Koets met 200 Paarden bespannen, waar in zig bevonden vier Edellieden van zyne Excellentie. 5. Een dergelyke Koets waarin de Ambassadeur zelf gezeten was, met zynen Heer Broeder, den Ridder de Bouac, benevens de Heeren *Marian* en *Duran*, twee Edellieden van het Gevolg zynner Excellentie. Wanneer deeze Statie tot aan het Vorstelyk Huis in 't Bosch genaderd was, stondt de Wagt onder de Wapenen, wordende de March geslagen en zyne Excellentie op de gewoone wyze door de Officieren gesaluceerd. De jonge PRINS ERSTADHOUDER, gekleed in 't rood met Goud, zig by de aankomste van den Ambassadeur op 't Bordes begeeven hebbende, en omringd zynde van een aanzienlyk getal Heeren en Edellieden, ging de trappen af, tusschen de Heeren van *Burmannia* en *Grovestins*, en ontving zyne Excellentie aan het Portier van de Koets, maakende de Heer Ambassadeur by het uittreeden zyn Compliment aan den Prins Erftadhouder, 't welk van den Jongen Vorst met eene laage buiging des Lichaams wierdt beantwoordt. De Ambassadeur vervolgens naar boven tot in de Audientie-Zaal gebragt zynde, plaatste zig, gelyk ook zyne Doorlugtige Hoogheid, in een Armstoel, en deedt aan dezelve zyne Hoogheid het Compliment by zodanige gelegenheden gebruikelijk, 't welk van den Prins op gelyke wyze wierdt beantwoordt. De Ambassadeur was na een weinig vertoexens met dezelve Ceremonien weder uitgeleid; en weggereeden zynde, keerde hy eenige oogenblikken daar na wederom naar het Vorstelyke Huis te rug, wordende (doch zonder dergelyke Ceremonieën) ter Audientie by haare Koninglyke Hoogheid, en de Princeffe Carolina ingeleid, van waar zyne Excellentie, na een kort Mondgesprek weder uitgeleid zynde, naar zyn Hotel te rug keerde.

Dit

Dit Bezoek van den Ffräncheſen Ambaſſadeur, werd op den 20 *paſſato* 1753. beantwoord door een Tegebezoek van den Prins Erſtadhouder aan zyne Exceſſentie, geſchiedende op de volgende zeer Statioueſe ma- *Janaary.*
 nier. De Trein van zyne DOORL. HOOGHEID beſtood uit 1. Een *VREES-*
 Onderſtalmeeſter te Paard. 2. Een Officier, een Trompetter en Wagt- *NIDDE*
 meeſter met 24 Man van de Guardes te Paard. 3. Een Koets met zes *PROVIN-*
 Paarden, waar in eenige Heeren Edellieden en Adjudanten, gelyk ook in *TIEN.*
 4. de volgende Koets met zes Paarden. 5. Een Brigadier met 8 Man *van de*
 van de Gardes du Corps in Nünne beſte monteering. 6. De Onder- *ſtalmeeſter*
 ſtalmeeſter *Gross* te Paard. 7. Vier Pagies te Paard. 8. Twee Onder- *Officieren*
 Officieren van de Cent Stalles te Voet. 9. Twee Loopers. 10. Een *Koets*
 Koets met acht Paarden beſpannen en twee Pages voort op; waar in *zig*
 zig de Prins Erſtadhouder bevondt, hebbende de Heeren van *Bur-*
mannia en *Groeffins* tegen zig over zittende, terwyl aan ieder Por- *tier*
 tier van de Koets twee Heldukken gingen en negen Cent Suiffes. *11.*
 11. Een Trompetter, een Officier, een Brigadier en zeffien Man van de *Guardes*
 Guardes du Corps. 12. Een Koets met zes Paarden. 13. Een dieſe *Koets*
 Koets met zes Paarden en in beiden eenige Edellieden. 14. Een Trom- *petter,*
 petter, een Officier en een Wagtmeeſter van de Guardes te Paard.
 Op de aankomſte van zyne Doorlugtigſte Hoogheid by het Hotel van *den*
 den Ambaſſadeur, geleide dezelve hem, na de plechtige Receptie aan *het*
 het Portier van de Koets, door het Voorhuis, alwaar zeer veele Offi- *ciers*
 ciers en Bedienden in prächtige Kleederen gerangeerd ſtonden; naar *boven,*
 boven, terwyl de Prins goaſticeerd en onderſteund werd door de *Heeren*
 Heeren van *Burmannia* en *Groeffins*. Boven gekomen zynde plaat- *ſe*
 ſe zig zyne Hoogheid; en deed een korte Aanpraak en Compliment *by*
 by die Omſtandigheden gebruikelijk, 't welk door den Heer Ambaſ- *ſadeur*
 sadeur beantwoord zynde, werd de Prins met dezelfde Ceremonien; *weder*
 weder uitgeleid; en keerde met zyne Statie naar de Oranjezaal te *rug.*

Dewyl nu gemelde zyne Doorlugtigſte Hoogheid in zyne zo teede- *te*
 te Jaaren reeds blyken geeft van een vlug begrip en een goed oordeel, *zo*
 zo is men bedagt dien jongen Prins vroegtijdig de beginzelen van den *Gods-*
 Godsdienſt in te boezemen, waar toe men meent dat een der Predi- *kanten*
 kanten van 's Haage zal worden uitgekoozen.

Het laatste van 't voorleeden jaar nog bekroond gezien hebbende *met*
 met dat mannelyk Gedrag van den nog niet vyfjaarigen Prins, onzen *gehoof-*
 gehooften Erſtadhouder: zo was het ook dat haare Koninglyke Hoog- *heid,*
 heid, de Printeſſe Gouvernante, op den 21 *paſſato,* daags na de *gemelde*
 gemelde plechtige Viſite, 's middags omtrent 12 Uuren, voor de *confer-*
 conferentiaal in 't openbaar uit kragte van Haar GOVERNANTE *ſenat;*
 ſenat; plechtigly verſcheen in de Hooge Kollegium onzes Lands, *als*

1753.
January.

VEREENIGDE
PROVINTIEN.

als eerstelyk in dat van den Raad van Staaten en van de Heeren Gekommitteerde Raaden, en na een kort verblyf aldaar, in de Vergadering der Heeren Staaten van Holland en Westfriesland, alwaar dezelve PRINCESSE Zitting nam. De Heer Raadpensionaris *Steyn* deedt toen, in naam van hunne Ed. Grootmogenden, eene welgepaste Aanspraak aan Haare Koninglyke Hoogheid, die van Hoogstgemelde Princesse, na dat zy in den Stadhouderlyken Stoel gezeten was, met de uiterste minzaamheid beantwoord wierdt; onder anderen in dezer voegen. „ Dat Haare Hoogheid; niets meer ter herte neemende dan de „ Finantien van den Staat zo veel mogelyk te gemoet te komen, door „ verminderinge der drukkende Lasten, en in 't byzonder de zulken „ die haare Hoogheid in 't particulier betroffen; het dienstig geoor- „ deeld had tot dien einde, eene Reductie te maaken in de Guardes „ du Corps, in het Regiment van de Zwitserfche Guardes, gelyk ook „ in dat van de Hollandfche Guardes te Voet; volgens een Plan 't „ welk Zy de eere had aan hunne Ed. Grootmog. over te leveren, en „ door 't welke Jaarlyks zouden kunnen bespaard worden 110 duizend „ 480 Guldens. Dat haare Hoogheid met te meer genoeg en dit Plan „ aan hunne Ed. Grootmog. voordroeg, om dat Zy niet twyfelde, of „ men zou het zelve aanzien als een blyk van den iever haarer Hoog- „ heid zo voor den Staat in 't algemeen als voor deeze Provintie in 't „ byzonder; hoopende en vertrouwende dat hunne Ed. Grootm. in „ het vervolg op de Zaaken van het Gemeenebest en op die van de „ Finantiën in 't byzonder, met hunne gewoone wysheid en beleid „ zodanige Middelen zouden beraamen en werkstellig maaken, als „ daar toe worden vereischt. Betuigende haare Hoogheid verder; „ met vermaak de tegenwoordige gelegenheid waar te nemen, om de „ Heeren Staaten te recommandeeren, dat de besluitneeming omtrent „ de Zaak, betreffende de Amten, dog ten spoedigsten voortgang mog- „ te hebben ”.

Hunne Ed. Grootmogende dedden hier op haare Koninglyke Hoogheid bedanken voor het Voorstel van Haar gedaan, daar nevens aan dezelve betuigende; „ de geduurige oplettendheid en vlyt van Haare Hoogheid om de Finantien van den Staat op een beter voet te brengen, dankbaarlyk te erkennen, en niet te willen nalaaten al wat mogelyk was toe te brengen ter bereikinge van zulke heilzame oogmerken.

De Princesse Gouvernante zig vervolgens ook ter Vergadering van de Heeren Staaten Generaal vervoegd hebbende, werd na de overgeeving van het zelfde Project van hunne Hoogmogenden insgelyks voor Hoogst derzelve oplettendheid en iever ten opzichte van het gemeene welzyn bedankt, en keerde, na in de Vergadering der Heeren Ge-

Gekommitteerden uit den Raad van Staaten eenigen tyd vertoefd te hebben, weder te rugge. Ziet hier de RESOLUTIE door de Heeren STAATEN GENERAAL daar op genomen. 1753. January.

„ Is gehoord het Rapport van de Heeren Vlaardingerwout en andere hunner Hoogmogende Gedeputeerden tot de Militaire Zaaken, hebbende in eene Conferentie met de Heeren Gekommitteerden uit den Raad van Staaten in 't byzyn van haare Koninglyke Hoogheid geëxamineerd een PROJECT VAN REDUCTIE onder de Guardes du Corps, midsgaders de Hollandsche en Zwitserfche Guardes; het welke Hoogfdezelve, in confideratie dat de gemelde Corpfen, by de reforme van den 2 Maart laaftleeden niet waren aangeraakt, tot verdere verligting van de Finantien had doen formeeren, en aan hun Heeren Gedeputeerden en Gekommitteerden medegeedeeld, aldus van inhoud.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

PROJECT VAN REDUCTIE onder de Guardes du Corps, de Hollandsche en Zwitserfche Guardes.

Van de Guardes du Corps zou men kunnen afneemen 42 Paarden, en 42 Manschappen; dus bespaarende aan Soldyen in 't jaar f 18980

Van de Hollandsche Guardes te Voet 16 Gemeenen per Compagnie, en dus over de 14 Compagnien 224 Manschappen; hier door bespaarende f 26280

De 8 Compagnien Zwitserfche Guardes, ieder sterk 144 Hoofden zou men kunnen verminderen ieder met 44 Hoofden, te weten 2 Sergeanten, 1 Tambour, 1 Provoost of Pyper en 40 Gemeenen, waar door de Ordonnantie, die tegenwoordig geslaagen wordt naar rato van 200 Hoofden en 27 plaatsen van Gratificatie ter somme van 2965 Gulden 15 Stuiwers, in de loopende Maand, zal kunnen worden verminderd op den voet van 150 Hoofden en 25 plaatsen van Gratificatie, ter somme van 2286 Gulden 7 Stuiwers 6 Penningen mede in de loopende Maand, het geene over de 8 Compagnien zal bedraagen 352 Hoofden, en bespaaren. f 65220

Dat is te samen f 110480

En dus zal een Compagnie Zwitserfche Guardes voortaan bestaan uit 1 Kapitein, 1 Kapitein-Commandant, 2 Luitenants, 1 Sous-Luitenant, 1 Vendrig, 5 Sergeanten, 1 Sekretaris en 1 Chirurgyn, 2 Musfikanten en 2 Tambours, 1 Provoost of Pyper, 4 Trawanten, 1 Kommissaris en 1 Solliciteur, en 76 Soldaaten; te samen 100 Hoofden of Manschappen.

LXIV. Stuk I. Deel.

M

Waar

1753.
January.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIËN.

„ Waarop gedelibereerd zynde hadden haare Hoogmogende haare
Koninglyke Hoogheid bedankt voor den iever en zorge door hoogst
dezelve tot redres van de vervallene Zaaken by continuatie aange-
wend; en was voorts goedgevonden en verstaan, dat het gemelde
Projekt zou worden gearresteerd, zo als het werdt gearresteerd mids
deezen, en dat haare Koninglyke Hoogheid zou worden verzogd,
zo als dezelve verzogt werdt mids deezen, het zelve ter executie
te willen stellen.

„ En zou van deeze Reductie by Missive kennis worden gegeven
aan de Heeren Staaten van de respectieve Provinciën, met verzoek
om ieder zo veel hem aangaat, op de betaaling van de twee Re-
toer Maanden voor de te reduceeren Zwitzers ordre te stellen, en
by extract van deezer hanner Hoog Mogende Resolutie aan den
Raad van Staaten, om zig by het formeeren van den Staat van Oor-
log over het aanstaande Jaar, daar na te reguleeren ”.

Den 23 *passato* hadt de Marquizin de Bonac, Gemaalin van den nieu-
wen Ambassadeur van Vrankryk by deezen Staat, waar van wy zo even
gesproken hebben, de eere gehad van haare Koninglyke Hoogheid
benevens Mevrouw de Prinçesse Carolina voer de eerstemaal op te
wagten in het Huis de ORANGEZAAL; als wanneer zyne Doorl. Hoogh-
de Prins Erfstadhouders zig ook in 't Apartement van zyne Vrouw Moe-
der bevondt. De gemelde Marquizin vertrok, na eenigen tyd by haare
Koninglyke Hoogheid vertoefd te hebben, weder naar 's Haage, zeer
voldaan over de Eerbewyzingen haar aangedaan. Op den eersten Kers-
dag heeft de Prinçesse Gouvernante, vergezeld van Prinçesse Carolina
haare Dogter des morgens den Godsdienst bygewoond in de Fransche
Kerk; en den tweeden Kersdag ook voormiddags, in de Kloosterkerk.
De arbeid aan de verbetering der Stadhouderyke Vertrekken op 't Bin-
nenhof in 's Haage nu ten einde gebragt zynde, meende men dat de
Stadhouderyke Familie dezelven kort na Nieuwe Jaar stonds te be-
trekken.

Immiddels haare Koninglyke Hoogheid nog voor 't eindigen van het
gepasseerde Jaar, en wel op den 29 *passato*, des middags omtrent een
Uren in het Kollegie van den Raad van Staaten verschoenen zynde,
begaf zig na eenig vertoeven met alle de Leden van dat Kollegie *en*
Corps, nade Vergadering van de Heeren Staaten Generaal, tot het over-
geeven van den Staat van Oorlog voor het aanstaande en nu loopende
Jaar 1753. By welke gelegenheid, door den Heer President van het
Kollegie voorgemeld, eene serlyke Aanspraak, naar de Omstandighe-
den geschikt zynde, wierd gedaan.

Wy sluiten dit Verhaal van Zaaken op de Stadhouderyke Familie
betrekkelyk, in de Maand *December* 1752 gebeurd; met de beschryving
van

OF EUROPIſCHE MERCURIUS. 97

van een GEDENKENNING op de Inſtalleering van zyne Doerl. Hoogheid WILLEM den V. tot Ridder van den Kouffeband, in het voorgaande ſtuk van dit GEDENKBOEK door ons verhaald. Op de Voorzyde van dien Penning ziet men het Borſtbeeld van gemelden Prins, omhangen met de Riddertekenen van die Orde, en met een gepluimden Hoed op 't hoofd, houdende in zyne Slinkerhand den Degen; waar onder men leeft.

1753.
January.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

WILHELMUS V. DEI GRATIA PRINC. ARAUS. ET
NASSAVIENS. FOEDERATI BELGII LIBERI.
GUBERNATOR HEREDITARIUS.

Dat is.

*Willem de V. door Gods Genade Prins van Orange en Nassau,
Erfſtadbouder der Vereenigde Nederlanden.*

Op de andere zyde is de Ridder-Orde zelf verbeeld; naamelyk een Ridder van St. Joris met den Kouffeband omslingerd en daar op de gewoone Zinfpreuk van die Orde. Het omſchrift is,

EQUES CREATUS DIE 5 JUNII MDCCLII.

Dat is.

Tot Ridder geïnſtalleerd op den 5 Juny van 't Jaar 1752.

BYZONDERHEDEN.

WY zullen hier volgens gewoonte de Lyſten mededeelen van de Gestorvenenen en Geboorenen in eenige Steden van Europa; zo veel 'er ons ter hand gekomen zyn, beginnende van de grootste Steden.

Doop- en
Sterfſy-
ten.

Te Londen waren ſedert den 10 December 1751 tot aan den 12 *paſſato* 1752 Gedoopt 7868 Zoons en 7440 Dogters, te ſamen 15308 Kinderen; en overleeden 10306 Mansperſoonen en 10179 Vrouwſperſoonen, te ſamen 20485 Menſchen; waaronder 738 tuffchen de 70 en 80, 316 tuffchen de 80 en 90, 37 tuffchen de 90 en 100, 1 van 101, 1 van 102, 2 van 103 en 2 van 105 Jaaren.

Te Parys was het getal der Gedoopten in 't voorleeden Jaar geweest 10308 Jongens en 9919 Meisjes, het getal der Vondelingen 4127; dat der Getrouwde Paaren 3359; en dat der Gestorvenenen 17762, waar onder 9583 van 't Mannelyke en 8179 van 't Vrouwelyke Geſlagt.

1753.
January.

BYZON-
DERHE-
DEN.

Te *Amsteldam* was het getal der Gedoopten by de Gereformeerden en Lutherfchen in 't voorleeden Jaar geweest 4255 Kinderen en 11 Bejaarden. In de Gereformeerde Kerken waren getrouwd 1430 Paaren; en in 't geheel binnen de Stad overleeden 6969 Menschen.

Te *Weenen* waren binnen de Stad en derzelve Voorsteden, in 't zelfde Jaar, gestorven 1195 Mansperfoonen, 1104 Vrouwsperfoonen, 1156 Knegtjes en 1062 Meisjes, in 't geheel 4517 Menschen; zynde 121 meer dan in 1751. Daar waren gedoopt 5226 Kinderen, zynde 148 minder dan in 't Jaar 1751. Onder de Kinderen zyn 'er 119 aan de Kinderpokjes overleeden.

In 't gantsche *Koninkryk Pruiffen* zouden in 't voorleeden Jaar getrouwd zyn 5818 Paaren, gebooren 27558 en gestorven 18905 Menschen, zynde dus 8663 meer gebooren dan gestorven.

Te *Stockholm* zouden in 't voorleeden Jaar 2309 Menschen gestorven zyn, en 1883 Kinderen gebooren; zynde dus het getal der Dooden 426 meer dan 't andere, het getal der Getrouwden was 974 Paar geweest.

Van Kerstyd 1751 tot den 25 *passato* waren te *Breslau* in de Evangelische Kerk begraaven 271 Getrouwde Mannen, 150 Vrouwen, 167 Weduenaars en Weduwen, 68 Vryers, 64 Vrysters, 381 Knegies waaronder 27 Doodgeboorenen; en 316 Meisjes waar onder 22 Doodgeboorenen. Ook waren 'er getrouwd 313 Paaren. De Roomschen zyn hier van uitgezonderd.

Te *Halle* in Saxen was by de Evangelischen het getal der Gedoopten 744, der Gestorvenen 901 en der Getrouwden 184 Paar. Te *Dresden* waren in 't geheel gestorven 2048 Menschen en getrouwd 473 Paaren. Onder 1984 Kinderen, aldaar gedoopt, waren 206 Onegte, en 117 behalven deeze dood ter wereld gekomen. Te *Leipzig* overleeden 1252 Menschen, waar onder een van 104 Jaar, en gedoopt 886 Kinderen. Te *Franckfort* zyn in 't zelfde Jaar getrouwd 224 Paaren; gebooren 1023 Kinderen en 1228 Menschen van allerlei Ouderdom begraaven.

Te *Leeuwaarden* in Friesland zyn in 't voorleeden Jaar gestorven 554 Menschen; in de Gereformeerden Kerken gedoopt 336 Kinderen; waar onder 7 Paar Tweelingen en 5 Bejaarde Perfoonen.

Te *Haarlem* is 't getal der Geboorenen geweest 1038 (waar onder 562 Zoons en 476 Dogters) en 25 Paaren Tweelingen. Het getal der Gestorvenen is geweest 1024 van allerlei soort.

Te *Middelburg* in Zeeland zyn in 't voorleeden Jaar gedoopt 758 Kinderen, te weeten 393 Zoons en 365 Dogters, waaronder 65 Doodgeboorenen, en tien paar Tweelingen, naamelyk 4 paar Tweelingen van 't Mannelyke en zes paar van beide Geslagten, alsmede eens Drielingen Dogters. Onder de Gestorvenen, die een getal uitmaaken van

1099 Perſoonen, zyn geweest 440 Volwaffenen en 545 Kinderen; 279 beneden 't Jaar oud, tien Menſchen tuſſchen de 80 en 90 Jaaren, zes tuſſchen de 90 en 100 Jaaren en een van 102 Jaar. 1753. January.

Noopens extra *hooge Ouderdommen* heeft men met Brieven uit de Stad *Dublin*, dat den 21 *paſſato* aldaar overleeden was zekere Juffrouw, genaamd *Devoureux*, uit Schotland afkomstig, in den Ouderdom van 119 Jaaren, en den 25 *dito* een ander Vrouwſperfoon genaamd *Rene Holmes* in den Ouderdom van 130 Jaaren, hebbende tot het laaſt van haar Leven 't verſtand en gezondheid ten vollen gehad. *BYZONDERHEDEN. Hooge Ouderdom.*

Verder vinden wy gemeld van een geweldige Orkaan die in de Maand *September* laaſtleeden gewoed heeft in de Engeliſche Weſtindien; inzonderheid omtrent de Stad *Charleſtown* in Zuid-Carolina. Door denzelve waren ruim 15 Mylen van die Stad in 't ronde meeft alle de Plantagen geruineerd of zwaar beſchadigd, en alle de wegen meereendeels bedorven, leggende vol omgevallen Boomen, enz. Het getal van 't Rundvee en Schapen die verdronken waren, werdt op meer dan 3000 ſtuks begroot. Omtrent 50 Schepen en Vaartuigen waren vernield of op Strand geſlaagen en in ſtukken geraakt; en de omleggende plaatſen niet minder beſchadigd.

De kleine Stad *Orgelet*, in 't Franſche Comté aan den mond van de Valeuſe, was onlangs door een hevigen *Brand* meerendeels in de aſch gelegd. Ook wordt van *Montpellier* gemeld, dat den 7 *paſſato* in die Stad by eenen Deſtillateur Brand ontſtaan zynde, door de Vlammen 24 Huizen verteerd, en ruim 20 Menſchen deerlyk omgekomen waren. Brieven van *Luçon* berigten, dat den 9 *deezet* het Paleis van den Biſſchop van dat Stift door een geweldigen Brand in een korten tyd geheel vernield was, hebbende die Prelaat nauwlyks tyd gehad om zyne voor naamſte Effecten te bergen. Men meende dat dit Ongeluk door kwaaddoeners was veroorzaakt. *Brand.*

Wegens de kragt der Electriciteyt op 't Menſchelyk Lighaam heeft men nog dit volgende zonderling Verhaal uit *Koningsbergen*. *Kragt der Electriciteit.*

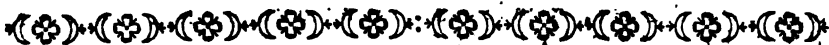
„ De Heer *Johan Hendrik van Sanden*, Doctor en ordinaris Profefſor
 „ in de Medicynen alhier, heeft in den voorledenen Jaare de volgen-
 „ de Ondervinding in de Electriciteyt gehad; namentlyk, wanneer
 „ gemelde Heer reeds in de Maand *September* 1751 had opgemerkt,
 „ dat door de kracht derzelve verſcheyde Lyders, die zig van zynen
 „ Raad en Cuur bedienden, genezen en herſteld wierden van Verlam-
 „ mingen in de Armen, van Krampagtige zamentrekkingen en Verſter-
 „ vingen in de buytenſte Leden en Deelen, waarmede zommigen Jaaren
 „ lang waren behebt geweest; zo heeft hy vervolgens willen onder-
 „ zoeken of de Electrizeering ook iets vermogt in het genezen van de
 „ zwarte Staar op de Oogen, en daar toe uitgekoozen 3 Perſoonen

1753.
January.

BYZON-
DERHE-
DEN.

„ uyt het Koninglyke Hospitaal, die daaraan laboreerden, en dewelke
 „ tot hem op den 4 Mey 1752 gebragt wierden, op dat hyzyne Proef-
 „ neemingen aan hun zou besteeden. Onder deeze 3 Patienten was de
 „ eerste een Mans-Perfoon van 31 Jaaren, die zedert een Jaar die zwarte
 „ Staar had gehad, welken hy, volgens zyn zeggen, van een zwaare
 „ Vallende-Ziekte, die hy reeds over de 4 Jaaren, en noch dikwyls
 „ onderhevig was, had bekomen. De tweede was een Vryster van 28
 „ Jaaren, die met de zwarte Staar reeds 10 Jaaren lang geincommode-
 „ deerd was, en denzelven na een doorgestaane Veneriale Cuur en
 „ sterke Salivatie gekreegen had. De derde was een Mans-Perfoon
 „ van 31 Jaaren, die aan gelyke ziekte gelaboreerd hebbende, 11 Ja-
 „ ren te vooren in een nacht het Gezigt uyt beyde Oogen te gelyk
 „ verlooren, en zedert alle Middelen ter genezing, zonder het aller-
 „ minste effect, verzoegt en gebruykt had. By alle drie voornoemde
 „ Perfoonen was de *Pupilla* zeer groot en onbeweeglyk, de *Iris* byna
 „ in het geheel niet te zien, ofschoon men hen een brandend Wasch-
 „ lichtje voor de Oogen hield. De twee eerste waren steeke-blind en
 „ alles was by hun pikdonkere nacht. De laatste had echter noch een
 „ geringe schemering; zo verre, dat hy in een Venster-Raam de dwars-
 „ houten voor een zwart Kruys kon erkennen. Na de tweede Electri-
 „ zeering kwam by de twee laatsten de *Iris* ten voorschyn; wordende te
 „ gelyk de *Pupilla* in 't voorhouden van een brandende Kaars merkelyk
 „ beweeglyker en kleynder, en zelf kon de laatste tusschen de Kruys-
 „ houten van de Venster-Raamen noch iets gekruild, en aan de Wandē
 „ eenige hangende Schilderyen, hoewel eenigzins verward, onder
 „ scheyden. De Vryster kon mede de witte van andere coulēuren, al-
 „ ook het licht van den donker distingueeren; de eerste echter bleef
 „ in voorige omständigheden. De Operatien hervat en gecontinueerd
 „ zynde, verkreeg de Vryster, na dezelve 10 maal ondergaan te heb-
 „ ben, compleet haar voorige Gezigt weder. De derde, vermits hem
 „ een zwaare Zinking en een hevige Koorts overviel, die hem eenige
 „ Operatien deed overslaan, zag van tyd tot tyd beter; doch de eerste,
 „ die geduurende de Proefneemingen tweemaal van de Vallende Ziekte
 „ wierd aangetaft, bleef zonder verandering en beterschap in zyn voor-
 „ igen toestand”.

1753
Februury.

FEBRUARY.

WEST-
INDIEN.

TOT vervolg van 't gemelde in de voorgaande Maand, be-
ginnen wy deeze met het Verhaal der LYKSTAFTE van
zyne Excellentie, wylen den **BARON VAN SPORKE**, Gouver-
neur van de Volkplantingen der Hollanders te **SURINAME**.

WESTINDIEN.

IN een Brief, gedagtekend *Suriname* den *9 November 1752* vindt men
daar omtrént het volgende.

Zo dra zyn Excell., de hoog-Welgeb. en Gestr. heer *Hendrik Ernst*, *Surina-*
baron van *Sporke*, heere van *Netzendorp*, *Ziftendorp* en *Wendewisch*, *men*,
Erf en Leenheer van *Längelingen* en *Delitz*, generaal-major der infan-
terie van hun Hoog-Mog., de heeren *Staten-generaal* der *Vereenigde*
Nederlanden, en van zyn *Doorl. Hoogh. den Hertog* van *Saxen-Gotha*
en *Altenburg*, kolonel over een regiment infanterie, commandant en
chef der troupen, in deeze Kolonie leggende, en *Gouverneur-Generaal*
ad. interim van de Kolonie *Suriname*, en van de *Rivieren* en *Districten*
van dien; enz. enz. den *8 Sept.* laatstl. na een ziekte van 6 à 7
dagen alhier overleeden was, werdt dat smertelyk sterfgeval aanstonds
door 't losbranden van 21 stukken Kanon aan 't gemeen bekend gemaakt;
en vervolgens van 3 tot 3 minuten herhaald, en daarna tot *Zonne-on-*
dergang alle half uuren een schoot gedaan, terwyl de vlag van de for-
tresse ter halver stok waaide, 't geen tot na de *Begraafnis* duurde. Daar-
benevens werdt het overlyden van zyn Excell. aan de *Ingezetenen* be-
kend gemaakt door een der *Secretarissen* van denzelven, in den diepen
rouw, gezeeten neevens twee *Bidders* in de *Koets* van wylen zyn
Excell.; de *Koetzier* was insgelyks in den *Rouw* met een *langen Lamfer*,
en aan ieder zyde van de *Koets* ging een *Sergeant*, mede met een *lan-*
gen lamfer. Op den dag der *Begraafnis* quamen de drie *Burger-Com-*
pagnien onder de *Wapenen*, een van dewelken zich in de *Gravenstraat*,
de tweede in de *Kerkstraat* en de derde op het *Plein* in twee reijen
schaarden, waarna de oprogt der *Lykstaafte* in deeze orde geschiedde;

I. Een *Bombardier*, een *Corporaal* en *twalf Kanonniers*, houdende
het geweer sleepende.

II. Drie stukken *Kanon* op hunne *Affuiten*, ieder voortgetrokken
door

1753. door twee Paarden, gaande aan ieder zyde van elk stuk Kanon twee
 February. Kanonniërs met brandende lonten.

WEST- III. Het regiment Infanterie van wylen zyn Excell., geleid door den
 INDIEN. Lieutenant-Kolonel Brufe, met het geweer verkeerd verdekt onder den
 linker-arm.

IV. Twee Lakeijven van wylen zyn Excell., in Livrei-Kleederen, met
 hangende lamfers.

V. De Hofmeester en de Kok van wylen zyn Excell., beide in den
 zwaren rouw.

VI. De twee Secretarissen van wylen zyn Excell., mede in den die-
 pen Rouw.

VII. Het Lyk van wylen zyn Excell., in een Lykwagen, bespannen
 met 6 Paarden, die tot op de voeten met zwart lakense Kleeden behan-
 gen waren, wordende geleid door vier Livrei-bedienden, en gemend
 door den Koetzier van wylen zyn Excellentie. Op de Kist lagen aan
 de rechte zyde de staf van Commando, en de bloote degen, en aan de
 linker zyde de Echarpe en de Scheede. Aan ieder zyde van de Lykwa-
 gen gingen twaalf Onder-officiërs, als Draggers, en de Ed. Achtb. heeren
Tourton en *Sboll*, uit den Hove van Politie, en de Ed. Achtb. heeren
Steenberg en *Brouwers*, uit den Hove van Civiele Justitie, gingen te
 weeder zyden, als slipdragers.

Achter 't Lyk werden vervolgens als absent afgeroepen de heeren
 broeders van wylen zyn Excell., naamlyk,

VIII. Zyn Excell., de heer *Rudolpb*, *Ulrich*, Baron van *Spörke* Ka-
 merheer en Extr. Envoyé des Konings van Groot-Britannie, als Keurvorst
 van Hanover, by hun Hoog-Mog. de Heeren Staten-Generaal der Ve-
 reenigde Nederlanden.

IX. De Hoog-Welgeb. Heer, Baron van *Spörke*, Generaal-Major der
 Infanterie en kolonel van een regiment infanterie in dienst van den
 Koning van Groot-Britannie, als Keurvorst van Hanover.

X. De Hoog-Welgeb. Heer Baron van *Spörke*, Kolonel van een re-
 giment infanterie en generaal-adjutant van den koning van Polen, als
 keurvorst van Saxon.

Verder volgden het Lyk;

XI. De Hoog-Welgeb. Heer, *Adam-Hendrik-Lodewyk*, Baron van
Wangenbeim, Generaal-Adjutant, en Kapitein van een Compagnie In-
 fanterie van 't Regiment van wylen zyn Excell., als voornaamste
 Rouwdrager, en representeerende de Bloedvrienden, omhangen met
 een Rouwmantel, waarvan de sleep, ter langte van 3 ellen, door twee
 livrei-bedienden werdt opgehouden.

XII. De Hoog-Welgeb. Heer, *Otto-Christiaan*, Baron van *Verschuër*,
 Kolo-

Kolonel-Commandant van een Regiment Infanterie, Lieutenant-generaal-quartiermeester der Troepen van den Staat, en sedert het overlyden van zyn Excell. Commandant *en chef* over de Troepen in deeze Kolonie.

1753.
February.

WEST-
INDIEN.

XIII. De Heer *de Croufaz*, Lieutenant-kolonel en Generaal-Adjutant.

XIV. De Ed. Achtb. Heeren regeerende en Oud-raden van Politie en Crimineele Justitie, volgens hunne rang, by paaren.

XV. De Ed. Achtb. Heeren fungeerende en Oud-raden van Civiele Justitie, volgens hunne rang, by paaren.

XVI. De respectieve Heeren Ontfangers, by paaren.

XVII. De Eerw. Heeren Predikanten, en respectieve Kerken-raden van de Gereformeerde en Lutherfche Gemeentens.

XVIII. De Wel-Ed. Heeren fungeerende- en Oud-Commiffariffen.

XIX. De Ed. Heeren fungeerende en Oud-Weesmeesteren.

XX. De Heeren Advokaten.

XXI. De Heeren Medicinæ Doctoren.

XXII. De Heeren gequalificeerde Burgers en Ingezetenen.

XXIII. De ter zee varende Kapiteinen; alle volgens hunnen rang, by paaren en verder.

XXIV. Alle overige Burgers, In- en Opgezeetenen van deze Kolonie.

In deze orde toog de Lykftaatzie uit het Gouvernement naar de Gravenstraat, en paffeerde voorby het huis van den Heer Commandeur, tuffchen de twee Reijen van de eerfte Compagnie Burgers, fttaande met het Geweer geprefenteert, met vliegènd Vendel en met ftaande Trom, terwyl de Heeren Officieren 't gewone falut deden met de Spontons en 't Vendel; de Trein toog van daar naar de Kerkstraat, tuffchen de twee Reijen van de tweede Compagnie Burgers heen, vervolgens door de Heerenstraat naar 't Plein, daar de derde Burger-Compagnie in twee Reijen gefchaard ftondt, en eindelyk naar 't Fort, wordende midlerwyl alle de Klokken geluid, en van 't Fort *Zeelandia* alle half uren een Schoot gedaan. Naar mate de Lykftaatzie een der Burger-Compagnien was gepaffeerd, deedt dezelve een algemeene Salvo, en toen de Lykwagen voor 't binnen-fort genadert was, werdte het Lyk door de bovengem. twaalf Onder-Officieren uit denzelven genomen, en in 't Fort tot aan het Graf gebragt, verzeld van het gantsche Gevolg. Terwyl men het Lyk in het Graf nederliet, werden 21 Kanonfchoten van 't Fort *Zeelandia* gedaan, gevolgd van een Salvo uit het klein Geweer van 't Regiment, welke Kanonfchoten en Salvos driemaal herhaald zynde, de Trein langs denzelven weg naar 't Gouvernement terug keerde, en de plegtigheid een einde nam.

Noopens de gefteeldheid der Zaaken van diè Volkplanting heeft men tyding, dat eenige Weken te vooren een Corps van 111. Blanken

1753. 100. Slaaven was uitgegaan, om de Wegloopers op te zoeken, en
February. dezelfen eenig nadeel toe te brengen; doch dat dit Corps, na op
 omtrent 4. uren aan het Dorp genaderd te zyn, eenigen van die
 Wegloopers ontmoet hadt, die een Neger van het Corps dooden en
 een ander kwetften, zo dat men, na omtrent drie weken op reis ge-
 weeft te zyn, weder te rug was gekomen. Hier op waren de Weg-
 loopers zo stout geworden, dat zy kort daar na op verfcheide Planta-
 gien boven aan de Rivier van *Suriname* verwoefingen hadden aange-
 regt, zelfs naby de Militaire Posten, hebbende van eene Plantagie
 vier en van eene andere dertig Slaven mede genomen en op een derde
 twee Man gedood, enz.
- Curaçao.* Met Brieven van *Curaçao* heeft men, dat zig de Spaansche Kust-
 bewaarders eenigen tyd omtrent dat Eiland wederom vertoon en
 de Commercie merkelyk belemmerd hadden, onder voorwendzel van
 tegen allen Contrabanden Handel te waaken, zynde eindelyk afge-
 weeken, na dat men eenige Gewapende Barken in Zee hadt gezonden,
 om de Navigatie te beveiligen.
- Nieuw York.* Volgens een Brief uit *Nieuw York* gedagtekend den 20. *November*
 laastleeden, waren in de Baai van *Honduras* door de Spaansche Kust-
 bewaarders eenige nieuwe Wreedheden gepleegd aan het Scheeps-
 volk van drie of vier Engelsche Vaartuigen, meenende in die Baai
 Campêche-Hout te kappen, doch door de Spaanschen genomen zyn-
 de, was het Volk zeer mishandeld en meerendeels vermoord.
- Virginie.* Uit de Stad *Williamsburg* in *Virginie* wordt berigt, dat in 't midden
 van den laastleeden Zomer, de Engelschgezinde Indiaanen omtrent
 de Stad *Twigtwee* op 't onverwagte op hunne Koornakkers overval-
 len waren, door een troep Franschgezinde Indiaanen, uit de nabuu-
 rigte Gewesten, die eerst de Stad en daar na ook het Fort vermeerster-
 den, hebbende hunne wreedheid getoond aan eenige Engelschen,
 die door de Indiaanen hun wierden overgeleverd, en eenen merkely-
 ken Buit gemaakt. De verbittering van de 6. Indiaansche Natien,
 hier omstreeks, die het met de Engelschen houden, was daar op
 tegen de Franschen en Franschgezinde Indiaanen zeer groot gewor-
 den, en scheen in een openbaaren Oorlog te zullen uitbarsten.
- Hallifax.* Noordelyker komende vinden wy uit *Nieuw Schotland* gemeld, dat
 in die zelfde Maand *October* te *Hallifax* twee Opperhoofden van een
 nabuurige Indiaansche Natie waren aangekomen, om eene Vre-
 de met de Engelschen te sluiten, zynde na 't houden van verfcheide
 Conferentien zeer vergenoegd weder vertrokken.
- Louisburg.* Men verstaat verder dat by de Fransche Stad *Louisburg* in de Haven
 van 't Eiland van *Kaap Breton*, in de Maand *September* een groot ge-
 tal Fransche Schepen, met Koopmanschappen gelaaden, en daar by
 zeer veele Menschen waren verongelukt. Van

Van de Engelschen waren ook in 't laatst van *October* agt ryk be-
laadene Schepen van *Jamatta* komende, in de Golf van *Florida* met
man en muis gebleeven.

1753.
February.
Florida.

O O S T I N D I E N.

MEt de Deensche Brieven van *Tranquebar* heeft men ook de Be-
vestiging ontfangen van het voordeel door de Troepen van
den Grooten Mogol, door de Engelschen ondersteund zynde, be-
haald op de Indiaansche Rebellen, waar by zig de Franschen hadden
gevoegd, in eene Actie omtrent de Stad *Tribenapali* (*) op de Kuff
van *Coromandel* voorgevallen, waar van wy hier voor de Omstandig-
heden gemeld hebben. Te *Tranquebar* waren in de Maand *July* ge-
arriveerd twee Deensche Oorlogschepen, en het Compagnieschip,
allen in 't Jaar 1751. derwaards gezeild, met eenige Soldaaten;
doch van de Manschappen, daar op geweest hebbende, waren door
de lange reis zeer veelen en zelfs eenige Officieren gestorven.

Oost-
INDIEN.
*Tranque-
bar.*

Volgens Brieven gedateerd aan de Kaap de *Goede Hoop* van den 9.
September laatstleeden, was het Deensch Oostindisch Retoerschip,
genaamd de *Kroonprins* van Denemarken, den 14. *July* van *Tranquebar*
aan die Kaap gekomen, en naar de *Mosselbaai* gezeild zynde, om zig
van de geleedene schade te herstellen, hadt men het zelve geheel on-
bekwaam gevonden om de reis naar 't Vaderland voort te zetten; zyn-
de derhalven aan den Kapitein ter ontladinge een Pakhuis aangewe-
zen om de Goederen te bergen.

P E R S I E N.

NOopens den toestand van *Persien* heeft men een Berigt uit *Rus-
land*, waar in gemeld wordt; dat de Zaaken aldaar langs hoe
meer in een beklaglyken toestand geraaken, wegens de menigvuldij-
ge Verwoestingen, waar door dat Ryk nu door de eene dan door de
andere Party, wordt gefolterd; zodanig dat veele Steden geruineerd
blyven en onbewoond, de meeste Landeryen onbebouwd; zynde het
Vee meest vernield en een groot deel der Inwooneren gesneuvel. En
schoon

(*) Deeze Stad zal niet veraf zyn van de Fransche Plaats *Pondichery*, wel-
ke legt op de Kuff van *Coromandel*, hebbende ruim 11. Graaden 33. Minuten
Noorder Breedte en omtrent 78. Graaden beoosten *Parys*. 't Fort *St. David*,
't geen de Engelschen toebehoort, legt maar omtrent 5. Duitche Mylen van
Pondichery ten Zuiden.

1753. Schoon de Wapenen van den Prins *Heraclius* meest Zegepraalden, was *February*. 'er egter een nieuwe Mededinger tegen hem opgestaan, by wien zig veele Persiaanen gevoegd hadden, des men 'er wederom voor Oorlogen bedugt was.

T U R K Y E N.

Constantinopolen.

O Nlangs waren aan 't Turke Hof wederom verscheide nieuwe veranderingen voorgevallen. De Grootte Heer hadt aan den Opper-Admiraal, zig met zyn Vloot in de *Archipel* bevindende, doen aanzeggen, dat hy van dat Emplooi afgezet, en naar de *Levant* verbanen wierdt. Hy is in dit Amt gevolgd door den gewezen Directeur van de Scheepswerven der Admiraliteit. De eerste Sekretaris van den Opper-Vizier was insgelyks afgezet, en naar *Adrianopolen* in ballingschap verzonden, en de gewezen Ambassadeur van de Porte aan 't Hof van *Weenen* in zyne plaats aangesteld.

Eindelyk had de berugte Bassa van *Rhodes*, van wiens bedryf in 't voorgaande van dit GEDENKBOEK gemeld is, zyne dubbel verdiende Straf ontvangen. Die Veinsjaart was sedert zyne te rugkomst te *Constantinopolen* by de Porte zelve verdagt geworden, wegens de genegenheid door de Janitzaaren aan hem betoond, zo dat dezelve den Bassa naar een Eiland van de *Archipel* in ballingschap verzondt. Doch also hy, in plaats van zig daar stil te houden, de Ingezetenen tot Mouterij aanpoorde, zo had de Grootte Heer een bevel gezonden om hem te wurgen; 't geen dan ook uitgevoerd was.

Verder verneemt men, dat de Porte thans meer dan te vooren genegen schein om deel te neemen in de Persiaansche Onlusten, als daar door gelegenheid kunnende krygen tot herovering van de Landschappen, die den Turk voor eenigen tyd door *Thomas Koulikan* zyn afgenomen; en te meer om dat het aanhoudend gemor der Janitzaaren hem tot de eene of andere onderneeming om hun te stillen, schein te noodzaaken.

R U S L A N D.

Petersburg.

N A veele toebereidzelen tot de Reis van haare Russische Majesteit met haar geheele Hof naar *Moskovo*, was zulks eindelyk gelukt op den 27. *December* laatstleeden, als wanneer de Keizerin, na dat de Grootvorst met zyne Gemaal, daags te vooren voor uit gegaan waren, des namiddags ten vier uren in eene Reisfleede met twaalf Paarden bespannen, van *Petersburg* verreisde. Dien zelfden dag was in de gemelde Stad de volgende Keizerlyke PUBLICATIE gedaan.

Wy

Wy *Elisabeth* de eerste, door Gods Genade Keizerin en Zelfs-heerscheres van alle Rusfen enz. enz. doen een ieder kond en te weten; 1753.
February.

't Is ten overvloede bekend, met wat zorgvuldigheid Wy na het beklimmen van den van Onze Ouderen en Voorvaderen aangeerfden Troon, Ons geleegen hebben laten leggen, om het Ryk en de Onderdanen in vermogener en betere stand te stellen; en dat thans het Ryk in magt zodanig toegenomen is, dat het de beste tyden van zynen welstand, in welke het voortyds geweest mag zyn, door de vermeerderde inkomsten des Ryks, en de toeneeming des volks, waar uit Onze Glorieryke Armee bestaat en gecompleteert word, verre overtreft, weshalven dan zo wel ten aanzien van de Ryks-inkomsten als des Volks, de tegenwoordigen toestand den vorigen wel een vyfde deel te boven gaat, waarlyk God voor den Ons verleenden bystand te danken is, hebben Wy in overweging van 't zelve, om Onze getrouwe Onderdanen Onze gewone Moederlyke Genade te bewyzen, genadigt besloten en bevolen (niet twyffelende, of een ieder zal zig in zyn beroep benaarlijgen ter vervulling van alles, wat tot Onze en des Ryks nutte gedyen kan, en waarin een ieders plicht bestaat, gelyk het een ieder getrouw Onderdaan en Patriot betaamt) dat de op Onze getrouwe Onderdanen van de vorige Revissie nog resteerende *Hoofdsfeur-Schulden* van den jare 1724. tot 1747, bestaande in 2. *Millioenen*, 534008. *Roebels*, t' eenemaal geremiteerd en van niemand meer ingevorderd zullen worden. Dat ook alle roerende en onroerende goederen, van wat naam dezelve zouden mogen wezen, die voor de vorige resteerende *Hoofdsfeur-Schulden* geëxecuteerd, tot nog toe aan niemand anders door Ons verleend, of door Onze Confiscations Cancellery nog niet verkogt zyn, den zulken, welke men dezelve afgenomen heeft, wedergegeven zullen worden.

Gedrukt te Petersburg by den Senaat den 27. December 1752.

Z W E E D E N.

DE Koningin van Zweeden, zig eenigen tyd zeer onpafflyk bevonden, hebbende, was na het gebruiken van bekwaame middelen in de voorleedene Maand wederom tot herstellinge gekomen. De Koning, zegt men, heeft in kwaliteit als Hertog van *Pommeren* het besluit genomen, om zig by het Kollegie der Vorsten van het Duitfche Ryk te voegen, ten einde de Regten van dat Kollegie in de omftandigheden van deeze tyden en zaaken, te helpen handhaaven. Zyne Majesteit fchoon met het Hof te *Ulrichsdal* verblyvende, kwam egter om den anderen dag binnen de Stad *Stokholm* om de Vergadering der Ryksraaden by te wonen, en het oog te laten gaan op het geen 'er verhandeld wordt. Men ziet eene KONINGLYKE ORDONNANTIE, volgens welke al het Goud, Zilver en Tin, 't geen in dit Ryk verarbeid wordt, voortaan met het Wapen van Zweeden gemerkt zal moeten zyn. Ook is in dezelve de Waarde bepaald van het

1753. het Goud en Zilver, naar de Specie waar toe men 't zelve wil bearbeiden, en een zwaare boete gesteld op het overtreden van deezze Ordonnantie; door welke ook aangewezen wordt, hoe veel de Keurmeesters voor het keuren en stempen zullen moeten genieten.

ZWEDEN.

DEENEMARKEN.

Koppenbage.

Dewyl zyne Deensche Majesteit onlangs een Corps van zyne Troepen naar het Holsteinische had doen opbreeken, zo was deswegens de reden verklaard aan het Ruschkeizerlyke Hof door den Afgezant van gemelde zyne Majesteit, in overeenkomst met de volgende DECLARATIE, niet lang geleeden in dat Hertogdom gepubliceerd.

FREDERIK-ERNESTUS, door Gods genade Markgrave van Brandenburg, enz. Stadbalter van zyn Deensche Maj. in de Hertogdommen Sleeswyk en Holstein, enz. enz. Dewyl de Koning vernomen heeft, dat men zich van wegens 't Hof van Kiehl gereed maakt, om de Bosschen der Bailluagien van dat Hertogdom om verre te hakken, en dat men zelfs een tyd bepaald heeft, om 't Hout aan de meestbiedende te verkopen, zo kant zyn Maj. zig op een formeele wyze aan tegen een zo gewigtige onderneeming, en teegen een vernieling, die men in verscheide Eeuwen niet zoude kunnen herstellen, en wel uit krachte van 't Recht, het welk zyn Maj. op een duidelyke wyze op 't Hertogdom *Holstein* heeft. Zyn Maj. heeft gevoeglyke vertogen dien aangaande laten doen aan zyn Rusk. Hoogh. den Groot-Vorst, en twyfelt niet, of dezelve zullen een goede uitwerking hebben. Doch in gevalle men daar mede zoude willen voortgaan, zo verklaren wy opentlyk op order en in naam van den Koning, dat zyn Maj. niet zal toelaten, dat men treede tot het kappen en verkopen van 't gem. Hout, nogte dat de ten dien einde gepasseerde Contracten ooit hun effect krygen; enz.

P R U I S S E N.

Berlyn.

NA dat zyne Pruissische Majesteit door den Sekretaris van zyne Ambassade te Londen aan het Engelsche Hof had doen overgeeven de MEMORIE, wegens het in beslag neemen der Interesten van de Kapitaal en op Silesien genogteerd (zie hier voor blad. 80.), zo behaagde het den Koning aan zyne Ministers buitenlands resideerende over te zenden een Geschrift, om de regumaatigheid van zyne behandelung in deezzen aan geheel Europa te doen blyken. Dit Geschrift, 't welk redelyk uitgebreid is, bevat voor eerst een *Omstandig Verhaal* van de Zaak zelve, en daar agter een Overweeging van verscheide *Vraagstukken*, tot den grond van de Zaak betrekkellyk, geschikt en be-

re-

redeneerd volgens het Natuurlyk Regt en het Regt der Volkeren , en vergeleeken met de Gevoelens der voornaamste Regtsgeleerden , die over deeze Zaaken gefchreeven hebben ; waar agter eene Specificatie of *Lyft der Schepen*, aan Pruiſſiſche Onderdaanen , zo ten opzigt van 't Schip als van de Laading behoorende , welke door de Engeliſchen in den laaftvoorgaande Oorlog tot ſchade der Pruiſſen in beſlag gehouden zyn. Zie hier den korten Inhoud van dat Gefchrift.

1753.
February
—
PRUIS-
SEN.

VERTOOG DER BEWEEGREDEKENEN ENZ.

„ Wanneer de Oorlog in den Jare 1744. tuſſchen de Engeliſche Natie ter eenre,
 „ en de Koningen van Frankryk en Spanje ter andere zyde wygeborſten was
 „ gebruikte de Koning de voorzorge, om aan den Heer *Andrie*, zynen Mi-
 „ niſter te Londen, ordres in dato den 14. *April* 1744. te zenden , waar by
 „ zyne Maſteit hem gelaſtede, zig by het Engels Miniſterie te informieren,
 „ wat by hun beſtipt voor Contrebande gehouden werdt, en of Granen,
 „ Timmerhout, Deelen, Hennip, Vlaszaad, Zeilen enz. daar onder begre-
 „ pen waren, op dat de Koning zyne Onderdanen 'er van zoude konnen ver-
 „ wittigen, en hun de nodige inſtruktiën geven, nopens de wyze, op welke zy
 „ hunnen Koophandel konden voortzetten. De verklaring, die de Lord *Carteret*
 „ uit naam van den Koning van Groot-Brittanniën aan den Heer *Andrie* deed,
 „ en waar van deze by zyn Relas van den 18. *May* 1744. bericht gaf, be-
 „ helde: Dat 's Konings Vlag te gelyk met die der andere Mogentheden,
 „ met Engeland geallieerd, gerespecteert zoude worden; uitgezondert alleen
 „ de Schepen, die Krygsmunitien aan de Vyanden der Britſe Natie bragten.
 „ De Koning, een duidelyker verklaring begeert hebbende, berichtede de
 „ Heer *Andrie* in zyn Relas van den 9. *Juny*: Dat de Lord *Carteret* hem uit
 „ naam van den Koning van Groot-Brittanniën herhaald en verzekerd hadt
 „ dat geen der Voorwerpen, in de hier bovengemelde ordre begrepen; name-
 „ lyk Hout, en andere materialen tot het bouwen van Schepen, gelyk ook
 „ Touwen, Zeilen, Hennip, Vlaszaad enz. als Contrebande verſtaan zouden
 „ worden. Dat de Engeliſche Natie zorgvuldig de Vlag en Onderdanen des Ko-
 „ nings zoude respecteren; en dat men in geen deelen den Koophandel der
 „ laaftgenoemden zoude ſtremmen, by zo verre zy zig onthielden, eenige
 „ Krygsmunitien aan de Vyanden van Groot-Brittanniën te brengen (Munitien
 „ uitgedrukt in alle de Tractaten van Commercie tuſſchen de Zee-Mogenthen-
 „ den) nog geene Mondbehoefteus aan Sieden, door de gemelde Natie be-
 „ legerd of geblocqueerd, en dat voor't overige de Commercie aan de neu-
 „ trale Mogentheden op den zelve voet als in tyde van Vrede vry zoude
 „ blyven. Alhier heeft men aan te merken, dat toen de Heer *Andrie* des-
 „ wegens van den Lord *Carteret* eene ſchriftelyke Verklaring vergde, deeze
 „ hem de beide reizen, dat hy hem 'er van ſprak antwoorde: *Dat zyns in*
 „ *Engeland niet gebruikelyk was.*
 „ De Lord *Carteret* zig inzonderheid, wegens het geen men Contrebande
 „ noemt, beroepen hebbende op de Tractaten, tuſſchen de Zee-Mogentheden
 „ geſlo-

1753.
February.

PRUIS-
SEN.

„ gesloten, deed de Koning ten overvloede de Tractaten, in den Jare 1674
 „ tusschen Engeland en Holland gemaakt, onderzoeken. Men vond'er in, dat
 „ alle de voorwerpen, die de Lord *Carteret* aan den Heer *Andrië* verklaart had
 „ Contrebande of gene te zyn, daar in woord voor woord genoemd waaren.
 „ In 't III. Artikel van dat Tractaat noemt men Contrebande: Wapenen,
 „ Bomben, en al wat daar toe behoort, Buskruit, Schietgeweer, Mortieren,
 „ Kogels, Sabels, Pieken, pringbuffen, Vuurroeren, Granaten, Salpeter, Cui-
 „ rassien, en ander Krygstuig; gelyk ook Soldaten, Paarden, Zabels enz. Daar
 „ tegens stelden men by het IV. Artikel onder het getal van 't geen gene
 „ Contrebande is: Lakenen; Wollen, Vlas, Klederen Hembden, Tin, Loot,
 „ Steenkolen, allerlei soorten van Granen, Tabak, Speceryen, gezoute Vleesch,
 „ Kaas, Boter, Wyn, Zout, en allerlei Eetwaren, Massen, Deelen, Timmer
 „ en ander Hout tot het bouwen en repareeren van Schepen en in 't algemeen
 „ alle Koopwaren, in het vorig Artikel niet begrepen, invoegen zelfs, dat het
 „ de Bondgenoten gepermitteert is, die laatstgenoemde Koopmanschappen naar
 „ Vyandelyke Plaatsen te brengen, behalven alleen naar die belegerd of ge-
 „ blocqueert zouden wezen. 't Is onwederprekelyk, dat in de voorgige Oor-
 „ logen de Engelsche Natie voor gene Contrebande gehouden hebben, dan de
 „ dingen, die alleen gedurende den Oorlog in gebruik waren.
 „ Ingevolge van die verklaring, waar van de Koning aan zyne Onderdanen
 „ kennis deed geven, deed hy hun weten, dat zy, behalven met Krygsmuni-
 „ tien, vry konden handeldryven, als in tyde van Vrede. De Engelsche Kapers
 „ respecteerden gedurende meer dan een jaar de Pruißische Vlag, en lieten zon-
 „ der verandering alle de Schepen van die Natie passeeren, zelfs die met Dee-
 „ len geladen waren. 't Was niet dan in October 1745, dat men voor de
 „ eerstemaal ondernam, de Schepen met Deelen, voor Vrankryk geladen,
 „ aan te houden, en het Hout niet wilde laten passeeren. De depredatien van
 „ de kant der Kapers ging zo verre, dat offchoon de gemelde Schepen niet
 „ anders dan met kennelyk vrye Koopwaren geladen waren, en de Schippers
 „ hun 'er door het vertoon hunner Zeebrieven, Connossèmenten en Certifica-
 „ tien van verzekerden, zy, niet vergenoegd met hen aan te houden, hun
 „ alles ontnamen wat hun aanstond, en het met geweld naar hunne Havens
 „ bragten. Onder anderen gebeurde het, dat een Kaper een Schip van *Femb-*
 „ *den*, met Zout geladen, genomen hebbende, niet te vreden, met het weg-
 „ nemen der Lading en de Klederen van het Scheepsvolk, die lieden nog zeer
 „ moedwillig met stokslagen mishandelde.
 „ De Koning, door de herhaalde klagten zyner Onderdanen aangezocht,
 „ deswegens zo door den Hr. *Andrië* als door den Hr. *Micbell*, zyn Secreta-
 „ ris van, Ambassade, menigvuldige vertogen hebbende doen doen, antwoorde
 „ de Graaf van *Chesterfield*, toen Secretaris van Staat, den 5. January 1747
 „ by geschrift: dat de Koning van Groot Brittannien, ten einde gene gelegen-
 „ heid te verzuimen, om blyken van alle zyne achting voor den Koning van
 „ Pruißen te geven, geenzints in bedenking nam te verklaren, dat hy de Vaart
 „ der Pruißische Onderdanen gene belemmering zoude toebrengen, zo lange
 „ deze hunnen Koophandel op een geoorloofde wyze dreven, en zig gedroe-
 „ gen naar de oude gebruiken tusschen neutrale Mogendheden vastgesteld en
 „ aan-

„ aangenomen. Wanneer ten tyde van't nemen van een Hollands Schip, de 1753.
 „ drie Gezufters genaamt, de Secretaris *Micbell* nieuwe vertogen deed, en van February.
 „ den Lord *Chesterfield* deswegens Satisfactie eifchte, verklaarde hem deze den
 „ 22. September 1747. dat de intentie van den Koning van Groot-Brittanniën **PRUIS-**
 „ was, zig te houden aan de verklaring in 't begin van den Oorlog door den **SEN.**
 „ Lord *Carteret* aan den Heer *Andrie* gedaan.
 „ Echter is het by die enkele verklaringen gebleven, zonder dat men ooit
 „ de minste Satisfactie gegeven heeft, 't zy van de eerste nadelen en moedwil-
 „ ligheden der Kapers 't zy van de depredatiën, die gedurende de Jaaren 1747
 „ en 1748 steeds toenamen, offchoon de Koning verfcheide malen had doen
 „ declareeren, dat hy zulks verhalen zoude op de Capitalen, welke hy zig ver-
 „ bonden had, tot 't acquit van *Silefie* aan de Engelschen te betalen, en dat
 „ hy zyne Onderdanen daaruit hunne fchadens zoude vergoeden. Dit heeft den
 „ Koning genoodzaakt, de dringende Vertogen en herhaalde Sollicitatiën zyner
 „ Onderdanen in te willigen; de gantsche zaak voor hun op te vatten; zig tot dat
 „ einde van de middelen te bedienen, die de reden zo wel als het Recht der
 „ Volkeren voorschryven, en een besluit te nemen, zynen Onderdanen
 „ uit de Capitalen der Engelschen, in zyne handen zynde, fchadeloos te stel-
 „ len.

De Vraagstukken of Kwestiën, in dit Vertoog voorgesteld en be-
 antwoord, zyn als volgt.

I. Of de Engelsche Kapers regt hadden, de Pruiffische Schepen in volle
 Zee aan te houden, te vifiteeren, en, onaan gezien het vertoon hunner Zee-
 Brieven en Cognossementen, waarby zy toonden, gene Contrebande aan boord
 te hebben, met geweld in de Engelsche Havens op te brengen?

II. Of de gemelde Engelsche Kapers grond hadden, om de Pruiffische Schepen,
 onder voorwendzel, dat zy 'er Koopwaren, behoorende aan de Vyanden
 der Britse Natie, in vonden, in volle Zee aan te houden; dezelve met recht
 in hunne Havens op te brengen, en dus den loop hunner Navigatie te strem-
 men.

III. Of de gemelde Kapers recht hadden, de andere neutrale Schepen in volle
 Zee aan te houden; naamlyk, Zweedsche, Hollandsche, Deensche, Ham-
 burgsche enz. geheel of gedeeltelyk door de Pruiffische Onderdanen gehuurt,
 dezelve in Engeland op te brengen, en daar gantsche Jaren te houden, en op
 die wyze de Commerce der Pruiffische Onderdanen te ontruffen.

IV. Of de Koopmanfchappen, door de Pruiffische Onderdanen, 't zy in
 Pruiffische, 't zy in neutrale Schepen geladen, en die uit hoofde van onrecht-
 matige Sententiën, door de Engelsche Rechtbanken gewezen, geconfisqueert zyn,
 in der daad Contrebande waren.

V. Of het Engels Ministerie recht had, om aan een Zee-rechtbank, in En-
 geland opgerecht, de decisie te verwyzen der Verschillen, die het onderwerp
 der vorige Questiën uitmaken en twee vrye Mogentheden betreffen, en de be-
 ledige

1753. ledige Mogenheid; 'de völddering' begeert, te wiffen verplichten, zig aan
 February. deszelfs deciffien te houden.

PRUIS-
 SEN.

VI. Of in het tegendeel 'de Koning geen vollen grond heeft, te bewilligen in het Arrest, 't geen zyne Onderdanen Hem verzogt hebben te leggen op de Engelsche Capitalen, by de Vrede-Tractaten van *Breslau* en *Dresden* bepaalt, welke zig in Zyne handen bevinden, om aan zyne Onderdanen de Schavergoeding en betamelijke herstellingen te verzorgen van de geweldadigheden, door de Engelsche Kapers, in spyt van het Recht der Volkeren en tegens de herhaalde Verklaringen van het Engels Ministerie, tegens hun gepleegt; en of de Koning geen recht heeft, zyne Onderdanen door die zelve Capitalen schadeloos te houden, vermits men hun zo langen tyd alle de Justitie geweigert heeft, die zy met grond eifchten.

Waarop men aanmerkt: dat de handelwyze der Engelsche Kapers in 't aanhouden van 18 Pruißische Schepen en 't opbrengen van dezelve met geweld in de Havens van Engeland, met het Recht der Natuur en der Volkeren frydig is; aangezien alle redelyke Natien voor een vasten grondregel aangenomen hebben, dat de Zee onder 't getal dier dingen is, welke men *res nullius* noemt, dat is, waarvan zig geen mensch meester maken kan; waaruit natuurlyker wyze volgt, dat indien zig niemand de Souvereiniteit en den eigendom der Zee aanmatigen mag, 't gebruik van dat Element allen mensche gemeen is, en niemand recht heeft het een ander te ontzeggen: dat de Engelsche Natie in verscheide gelegenheden dien grondregel heeft doen gelden, door te recht te beweeren dat 't gebruik van de Zee allen menschen zo gemeen als dat der lucht zynde, onder den eigendom van niemand vallen konde: dat de zelve Natie zig in een menigte gevallen gelyk aan 't geen, waar over alhier 't verschil is, op 't Recht der Volkeren beroepen heeft. Dat de laatste Oorlog, dien zy tegens Spanje gevoerd heeft, daarvan een der aanmerkelykste voorbeelden uitlevert: dat daarin echter dit onderscheid is, dat Engeland jegens Spanje door Tractaten van Vrede en Commercie verbonden was, terwyl geen zodanig Tractaat met Pruißen plaats heeft; en dat uit dien hoofde 't bewaist verschil niet dan volgens de gronden van 't Recht der Volkeren ondersogt kan worden: dat het een der voornamste Grieven van de Pruißische Onderdanen is, dat hunne Schepen, in Frankryk geladen, op hunne t' huisreize door de Engelsche Kapers in volle Zee aangehouden en in de Havens van Engeland opgebracht zyn; dat men dezelve, wel is waar, na eenigen tyd opgehouden te hebben, vrygelaten, dog de Fransche Koopwaren in dezelve geconfisqueerd, of ten minsten van de Equipage gevergt heeft, dat zy bewaest, dat die Koopwaren aan Pruißische Onderdanen in eigendom behoorde; dat zy hun door Fransche Kooplieden niet in Commissie gebrachten deze vry van de risquen waren: dat een ander niet min voornamst grief is; dat 33 neutralschepen, in welke de Pruißische Onderdanen belang hadden, in volle Zee aangehouden zyn; dat de Engelsche Kapers, in plaats van genoegen te nemen met het vertoon der Zee-Brieven en Cognossementen, door de Schippers getuigt om te bewyzen dat zy gene Contrabanden aan boord hadden; dat Schepen in de Havens van Engeland opgebracht en aldaar, ten minsten eenige derzelve, geheele Jaaren opgehouden hebben.

en

en dat, offchoon zy eindelyk vrygegeven zyn, men zig echter niet ontzien heeft I 753.
 hen in de onkosten der neming ten behoeve dier Kapers te condemnéeren: February.
 dat die handelwyze, door welke men de Commerce der Pruiffische Onderdanen
 geftoort heeft, niet alleen met het Recht der Volkeren ftrydig is, maar ook ré-
 gelrecht tegens den inhoud der Verklaring van het Engels Ministerie aanloopt: PRUIS-
 dat men onderftellende, dat alle neutrale Schepen het zelve recht als de Prais- SEN.
 fische gehad hebben, daar uit volgt, dat het een het zelfde is, of de Prais-
 fische Onderdanen hunne Koopwaren in Pruiffische dan in neutrale Schépen ge-
 laden hadden: Dat de Pruiffische Onderdanen hunne Koopwaren nooit in neu-
 trale Schepen geladen zouden hebben, indien zy hadden kunnen voorzien,
 dat de Engelschen tegens het Recht der Volkeren tegens de door hen zelve
 erkende grondregelen, en tegens de uitdrukkelyke verklaring van hun Ministerie
 alle de neutrale Schepen zouden aanhouden, of zy Contrebanden in hadden
 of niet; dat zy dezelve gaatsche jaaren in hunne Zeehavens ophouden zouden,
 en eindelyk vrygeven, zonder eenige fchavergoeding, en door die Schepen zelfs
 in de kosten der neming te condemnéeren: dat de Engelsche Natie gewis geen
 zekerer middel by de hand nemen konde, om de Commerce der Pruiffische
 Onderdanen den bodem in te staan, dan door op zodanig een wyze met hun te
 handelen als gefchied is; waar uit volgt, dat dezen recht hebben, een ver-
 goeding te eifchen, evenredig met de fchadens en onkosten, welke hun die
 onwettige aanhoudingen hebben veroorzaakt: Dat het een vaste grondregel van
 't Recht der Volkeren is, dat een Oorlog tuffchen twee Mogendheden den
 Koophandel der neutrale Mogendheden met de eene en andere der Oorlogende
 Mogendheden niet storen nog verhinderen kan; en dat gene dezer laaftge-
 noemden aan die, welke neutraal blyft, 't gebruik der vryheid van den Koop-
 handel, 't geen haar uit kracht der natuurlyke rechten, competéert, kan ver-
 bieden, en dat by gevolg de Commerce van allerlei Koopwaren gehouden
 word geoorloft te zyn: dat indien 't Engelsch Ministerie van den beginnen
 af verklaard had, dat het die Koopwaren voor Contrebande hield, de Koning
 niet verzuimd zoude hebben, zyne Onderdanen te waarschuwen de zending
 derzelve niet te wagen, tot dat men deswegens met 't Hof van Engeland zou-
 de zyn overeen gekomen; dog dat dewyl 't Engelsch Ministerie volftrekt ver-
 klaart had, dat het die Koopwaren voor vrye hield, de Koning van die ver-
 klaring aan zyne Onderdanen heeft kennis gegeven, waarom, 't zelfde Minis-
 terie de handelwyze der Kapers op gene wyze billyken kan: dat 't tegenwoor-
 dig Ministerie in Engeland te vergeets een zo onverantwoordelyk gedrag tracht
 te rechtvaardigen op eene reden, die tegens 't gezond oordeel zo lyarecht als
 tegens de gebruiken; by alle beschaafde volkeren aangenomen, ftrydig is: dat
 het beweert, dat 't vorig Ministerie op zyns eigen autoriteit zodanige verklaringen
 niet heeft mogen doen, nog tegens de beschikking der Wetten van den Lande konnen
 bepalen, wat Contrebande was of niet: dat men het aan de gaatsche waareld laaf
 te oordeelen, of 't gebruiken van zodanige uikvluchten geoorloft zy: dat men
 weet, dat de Vorften volgens gebruik met de uitheemsche Gezanten niet dan door
 hunne Ministers handelen; dat men derhalven aan dezen geloof moet geven
 in 't geen zy uit naam van hunne Meesters aan de Gezanten, die met hun han-
 delen, verklaren; en dat men daartoe zelfs gedwongen is, wanneer de Minis-
 ters,

1753.
February.

PRUIS-
SEN.

ters, gelyk in dit geval geschied is, weigeren zig in geschrift uit te laten: dat daarenboven de gemelde verklaring niet gedaan is door eenen, maar door twee op elkander volgende Ministers op onderscheide tyden, en beide de reizen in naam van zyne Britsche Majesteit, dat men niet onderstellen kan, dat twee Ministers, wier oprechtheid en Patriottische yver zo algemeen bekend zyn, zig zodanig vergeten zouden hebben, van in hun Meesters naam iets te verklaren, 't geen hy hun niet geordonneerd had; een vreemde Mogendheid, zyn Geallieerde, op een zo snode wyze te misleiden, en den Onderdanen dier Mogendheid zo gevaarlyke strikken te spannen. Voorts dat het Engelsch Ministerie in byna alle gevallen, dat de Ministers van Pruisen aan 't zelve vertogen deden over de Depredatien en moetwilligheden, in volle Zee gepleegt, hun verklaart heeft, *dat de Koning van Engeland in zyne Staten expresse Rechtenbanken opgeregt had, om volgens de Engelsche Wetten te examineren en te beslissen alle de pryzen, over welke verscbil was, en om een ieder regt te verschaffen, welke Regtbank niet nalaten zou de Pruisische Onderdanen mede regt te doen, indien zy ben in bunne klagten gegrond bevonden; en dat voor 't overige nog de Koning van Groot-Brittannien, nog zyn Ministerie dat gebruik of die Constitutie vnn den Staat, in den Lande opgeregt, veranderen nog daar van afgaan konde: dat men zig des aangaande niet onthouden kan te vragen, op wat regt 't Engelsch Ministerie zig aanmatig kennis van zaken te nemen, en een foort van Jurisdicctie te oeffenen over een neutralen Souverein, zyne Onderdanen en Schepen aanhouden op een plaats die onder de Dominatie van Engeland niet behoort, en alwaar de Pruisische Schepen zo veel regt als de Engelsche hebben? Dat men ook vraagt, met wat oog Engeland aangezien zoude hebben, dat de Koning in den laatsten Oorlog van 't Noorden zig zonder onderscheid van alle de Engelsche Schepen, die op de Noordsche Provintien handel drevven, meester gemaakt, dezelve in volle Zee aangehouden, gevisiteert en in zyne Havens opgebracht, vervolgens aan 't Collegie zyner Admiraliteit de wettyghheid der Pryzen te beslissen gegeven, dezelve na proceduren van 2 of 3 Jaaren, zonder eenige schavergoeding vry gelaten, en nog voor de onkosten den neming en regtsdingen tot 't betalen van 2, 3 of 4000 Dalers gecondemneert had? Dat men, wanneer twee Mogendheden zig onder elkander in eenige verschillen bevinden, aan geen van beide zyden tot de Wetten des Lands appelleeren kan, vermits, wanneer een dier beide Partyen dezelve niet erkent, over de zaak alsdan by wegen van Negoclatie en tusschen Hof en Hof gehandeld, en 't geschil niet dan met wederzyds consent volgens 't Recht der Volkeren, of door middelen, op dat Recht gegrond, beslist word: dat dus, dewyl de Koning zekere Capitalen, aan de Engelsche Onderdanen behorende, en die hun ten lasten van *Silefie* betaalt moeten worden, in handen heeft, niemand afkeuren kan, dat zyn Majesteit volgens 't Recht der Volkeren, en op de vertogen zyner Onderdanen, die Capitalen arresteert, en dezelve tot hunne schavergoeding gebruikt: dat het den Koning smert, zig in de noodzakelykheid te zien, tot een uitterste te komen, waarvan de gevolgen op onschuldige leden eener Natie vallen, voor welke hy altoos alle bedenkelyke achting gehad heeft; een uitterste, waar van hy zig nooit bedient zoude hebben, indien hy andere middelen had gehad om zyne Onderdanen satisfactie te bezorgen: dat de Koning*

ning dus handelende, enkel de regelen van 't bestipste recht volgt; dat hy, 1753.
 zonder in zyne plichten van Souverein te manqueeeren en zyne Glorie te kort
 February. te doen, niet weigeren kan, zyne Onderdanen krachtddadig te beschutten, die
 hunne Commercie gedreven hebben naar de Verklaring, welke op het door de PRUIS-
 Engelfche Miniiters gegeven woord gegrond was: dat de Engelfche Onderdan- SEN.
 en, in deeze zaak belang hebbende, mogelyk door hulp van 't Parlement
 middel zullen vinden, het Engelfch Ministerie billyker gevoelens in te boezemen,
 of de Kapers te dwingen tot de dadelyke betaling der geliquideerde sommen,
 aan de Pruiſſiſche Onderdanen verſchuldigt; tot welk einde deze van
 nu af aan, op de Rentehouders, op *Sileſie* geïntereſſeert, alle regten transporteren,
 welke zy tegens die Kapers hebben: dat men niet begrypt, wat 't Engelfch
 Ministerie meent, wanneer het waant, dat Engeland zig van de *Guarantie van*
Sileſie ontlagen zoude vinden van 't ogenblik af, dat de betaling dier Capitulen,
 door de Vredes Tractaten van *Breſlau* en *Dreſden* aan de Engelfche Onderdanen
 gegarandeert, en uit opzigt van welke de *Garantie van Sileſie* enkel ingewilligt
 was, afgebroken werd: dat 't gemelde Ministerie hier in 't Regt der Volkeren
 op nieuw uit 't oog ſchynt verloren te hebben, aangemerkt het alhier nog op den
 voorgaande Vrede aankomt nog op de beweegoorzaak, waarom dezelve geſloten is,
 maar op een nieuwe belediging, na de ſluiting van den Vrede door de Engelfche
 Onderdanen aan die des Konings gepleegt: dat, zo de Vrede tuſſchen 2 oorlogende
 Partyen geſloten, in ſtand blyft, zelfs na dat eene der partyen Contractanten
 nieuwe daden van vyandelykheid van de andere geleden heeft, men op veel groter
 grond van reden den Vrede als in ſtand blyvende, aanmerken moet, wanneer het
 de Mediateur en Garandeur van dien Vrede is, welke door een nieuwe belediging
 een der Contractanten oorzake geeft, een beſlag te leggen op dingen, die by den
 zelfden Vrede geſtipuleert zyn, tot dat hy ſatisfactie van die nieuwe belediging
 verkregen heeft: dat wanneer men zelfs tegens alle reden beweerden wilde,
 dat den minſten zodanig een beſlag de beloofde Garantie der Tractaten van
Breſlau en *Dreſden* vernietigde, de Garantie, by het XXIIſte Artikel van het
 Tractaat van *Aken* van den 18 October 1748 geſtipuleert, echter in haare
 volle kragt ſtand zoude houden; en dat in allen gevallen de Koning zig als dan
 van die, welke hy met opzigt tot de Succellie der regerende Familie in Engeland
 gegeven heeft, gelyk ook van die der Keurvorſtelyke Staten van Hanover,
 ontheven zoude vinden.

De Lyſt der Schepen, waar van in dit Vertoog gemeld wordt, is als volgt.

- „ Achtien Pruiſſiſche Schepen, te weeten de *Frederica-Amalia*, Kapt. Sprenger, van Bourdeaux na Stettin; de *Tweelingen*, Kapt. Kruth, van Stettin na
- „ na Orient; de *Anna-Eliſabeth*, Kapt. Schults, uit Vrankryk na Stettin, de
- „ *Catharina-Chriſtina*, Kapt. Berent, van Bourdeaux na Stettin; de *Fuffrouw*
- „ *Juliana*, Kapt. Preft, van Livorno na Amſterdam; de *Frederick II.*, Kapt.
- „ Schultz, van Bourdeaux na Koningsberg; de *Goede Wind*, Kapt. Juriaanſze.
- „ van Morlaix na Rotterdam; de *Goude Zon*, Kapt. Ridder, van Koningsberg;
- „ na Bourdeaux; de *Dageraad*, Kapt. . . . , van Rotterdam na Bajonne; de

1753. „ *Goude Adelaar*, Kapt. Arends, van Duinkerken na . . .; de *Twee Broeders*,
 February. „ Kapt. Hallen, van Rotterdam na Rouën; de *Jonge Andries*, Kapt. Barck-
 „ horn, van Dublin na Vrankryk; de *Dorothea Sophia*, Kapt. Kettelhur, van
 „ Bourdeaux na Rotterdam, de *St. Jan*, Kapt. Grose, van Livorno na Rot-
 „ terdam; de *Jonge Tobias*, Kapt. P. Otto, van Bourdeaux na Dantzig, en de
 „ *Kleine David*, Kapt. Bugdahl, van Bourdeaux na Duinkerken, gedefinieert,
 „ en 33 neutrale, zo: Deonsche, Zweedsche, Hamburgsche, Hollandische en
 „ Russische als andere Schepen ”.

PRUIS-
 GEN.

Sedert liep een algemeen gerugt dat niet alleen alle de Pruisfische Regimenten voor den 1 April moesten voltaalig zyn, maar ook dat een gedeelte derzelven bevel gekreegen had, zig gereed te maaken om eerstdaags van kwartieren te veranderen. Wat hier van zy zal de tyd leeren.

P O O L E N .

War-
 schau.

DE Russische Minister te *Warschau* reüdeerende, had onlangs by de Poolfche Republick zyne klagten ingebracht, dat men in Poolen en Lithauwen een veilige Wykplaats vergunde aan de Onderdaanen van de Keizerin zyne Souvereine, die in de Landen van haare Majesteit de rust gestadig stoorden door het begaan van veele Moedwilligheden. Van den kant des Konings en der Republick heeft men aan dien Minister de sterkste verzekering gegeven, van alles te willen aanwenden tot het beletten van deeze Ongeregeldheden, en ten minsten alle zulke Guiten te zullen doen verhuizen, noch hun verder eenig verblyf in de Poolfche Landen te vergunnen. By die gelegenheid gaf men aan deezen Minister te kennen, dat de Koning en de Republick met veel genoegen zouden zien, dat haare Rus-Keizerlyke Majesteit aan de Corpsen haaren Troepen, op de Grenzen van de Ukraine gepofteerd, bevel zond, om de Poolfche detachementen in het bedwingen van de Haydamakken, de hand te leenen. Men steunt zo veel meer op den bystand van de Russen in deezen, om dat men laatstmaals, wanneer de Haydamakken de Rivier de Bog gepasseerd zynde, op den Poolfchen Bodem drie Dorpen uitgeplunderd hadden, het geluk had van die Roovers met vereenigde Magt in te sluiten, gelyk wy hier voor gemeld hebben.

Men is in Poolen niet alleen geplaagd door de Haydamakken, die maar by tyd en wyle eenen inval doen, en zelden ver in 't Ryk dringen, maar een groote Bende Struikroovers hadt zig in 't laaft van het voorleeden Jaar door verscheide Palatinaatschappen verspreid, en heeft inzonderheid aan de Gemaalin van den Groot-Thefaurier van Poolen, op deszels Landgoederen, hunnen moedwil gepleegd; zo door de-
 zelve,

zelve, die nu reeds drie Jaaren krank gelegen had, de beide Armen aan stukken te slaan, latende die Dame verder voor dood leggen; als door het Huis te berooven van een groote kwantiteit Geld, Juweelen, en andere Kleinodien, waar onder uitmunten een Koffer vol Dukkaaten, zo zwaar, dat hy naauwlyks van één Mansperfoon kon gedraagen worden.

1753.
February.
POOLEN.

D U I T S C H L A N D.

NOopens het in beslag neemen van de Interesten der Kapitaalen op Silesien genegotieerd, door zyne Pruisische Majesteit, was door deszelfs Minister, den Heer *Klinggraaf* aan het Hof van *Weenen* bekend gemaakt; „ Dat de Koning zyn Meester alleenlyk door de Instantieën van zyne Onderdaanen, en door de attentie, die hy aan hunne belangen verschuldigd was, hier toe aangezet zynde, niets met meer iever wenschte, dan die zaak op eene vryndelyke wyze geeindigd te zien, en overeenkomstig met de gevoelens van Toegenegenheid, die hy den Koning en de Natie van Groot-Brittannie toedraagt, enz. ”.

Wanneer de Hollandsche Minister, Baron van *Burmanna*, omtrent het begin van dit Jaar in gesprek was, aangaande de Zaaken, die op de Conferentie te Brussel moeten worden gereguleerd, met den Keizerlyken Groot Kancelier, Graaf van *Ublefeld*, zou deeze Graaf hem hebben verzekerd, dat reeds voor eenige Weeken naauwkeurige Ordres naar de Nederlanden waren afgevaardigd, zynde de Commissarissen van de Keizerin hier door gevolmagtigd, om die Zaaken tot genoegen der Belanghebbende Partyen ten eynde te brengen.

In de Negotiatie met het Hof van de *Paltz*, ten opzigt van de Keurvorstelyke Præsentien ten lasten van het Weener Hof, was nog geen verandering of hope van beter succes gekomen. De Keizerin heeft ten dien opzigte, zo men wil, verklaard: „ Dat dewyl de expectantie op het Graaffchap *Ortenau* (waar van in 't voorg. Deel) niet wel aan zyne Keurvorst. Doerl. kon toegestaan worden, zy gevoeglyker agtte aan denzelven, in plaats van dien, te vergunnen een Leengoed van vyftuizend Floreinen jaarlyks Rente: en dat ten opzigt van de Heerlykheid *Pleijstein*, al wat haare Majesteit dien aangaande kon doen, was dezelve den Keurvorst aan te bieden, doch zonder gehouden te zyn aan de restitutie der Inkomsten, te vooren daar van getrokken. ” En vermits de eisch, van den Keurvorst, insgelyks de Clausulen betref van de aanstaande Keizerlyke Capitulatie, in zo ver dezelve betrekking tot de Investiture zouden hebben, hadt het Weener Hof daar omtrent ook doen verklaren:

Dat

1753. *Dat wanneer de Zaaken zo veel geworderd zouden zyn, dat men aan die February. Capitulatie begon te arbeiden, baare Keizerlyke Majesteit meende, dat die van den tegenwoordigen Keizer alsdan zoude kunnen genomen worden tot een model voor de gene, die men voor den Roomsche Koning, aanstaanden Keizer, moest opstellen.* Over dit voorgestelde waren sedert te Manheim verscheide Conferentien gehouden.

DUITSCH-
LAND.
*Regens-
burg.* Noopens de *Zaak van Oostvriesland* scheen men te *Regensburg* op zyn hoede, om was 't mogelyk geene der Hooge Partyen meer dan de andere te begunstigen. Wanneer de Brandenburgse Afgezant aldaar een Geschrift te drukken gegeven had, genaamd *Gedagten van een goeden Patriot*, zo deedt de Magistraat alle de Exemplaren ophaalen, en dreigde den Drukker te zullen straffen, schoon die Gezant de Exemplaren reclameerde, en by Geschrift verklaarde, den Drukker daar toe verlof gegeven te hebben. Kort daarna ontving de Magistraat een Brief van zyne Pruißische Majesteit, gedagtekend den 2 December 1752, in 't kort behelzende. „ Dat het gedrag van den „ Magistraat een Inbreuk was in het Ryks-Besluit van den 23 Septem- „ ber 1709, en een groote Injurie, Hem in-zyne Ambassade aange- „ daan; zynde de Koning daar over te gevoelyger, om dat de Zaak „ voorgevallen was in tegenwoordigheid van de Ryksvergadering; en „ den Magistraat grootelyks bedreigende, indien dezelve Hem niet „ eene openbaare herstelling van Eer verschaftte, enz. ”. Dit niet tegenstaande was in het begin der laatstleedene Maand die voldoening door den Magistraat nog niet gegeven, maar de Exemplaren gereftitueerd, en een Expresse met Voorlagen om zyne Pruißische Majesteit te bevredigen, naar Berlyn gezonden. Doch wanneer een Boekverkooper aldaar een poos daarna gearresteerd was, over 't uitgeeven van een tegenstrydig Geschrift, onder den titel van *Aanmerkingen over de Zaak van Oostvriesland*, zo werdt hy ook aanstonds in Vryheid gesteld, wanneer de Hanoversche Afgezant verklaarde, hem het Drukken van dat Geschrift bevolen te hebben.

Over die zelve Zaak valt nog zo nu en dan op de Ryksvergadering iets voor. De laatste eisch, deswegens door Hanover gedaan, was dat de Stem van den Koning van Pruißen, wegens Oostvriesland, in 't Vorstelyk Kollegie, opgeschort mogt worden, tot men alle de Geschillen noopens de Bezitting van dat Vorstendom, tusschen zyne Groot-Brittannische en zyne Pruißische Majesteit gereezen, volkomen vereffend hadde. Kort daarop werdt door het Huis van Anhalt geprotesteerd tegen al 't geene dien aangaande geschieden mogt, voor dat deszelfs Prætenfien op de Stemvoering van *Saxen-Lauenburg*, voldaan waren (zie bladz. 202 van 't voorg. Deel). Tegen dit Protest nu heeft de Hanoversche Afgezant een Memorie ingeleverd, gedateerd den 31

De.

pag 113-12
verfrend fyke

Schatting of contributie zal worden betaald by alle de In- en Opgezeten van de Stad, Steden en Lande van Utrecht, dewelke vier honderd guldens en daar boven aan jaarlyksche Inkomsten of Winsten hebben, het zy dezelve tot een huisgezin behooren, by anderen of op zig zelve woonen, het zy dat zy haare Goederen zelf beheeren ofte onder de Voogdye of Curateele van anderen staan, of de administratie daar van aan anderen gedemandeerd is. Zodanig dat een iegelyk van wat Staat of Conditie hy ook zoude mogen wezen, in deeze te doene contributie zal zyn begreepen, zonder eenige uytzondering dan van de perfoonen die nader uitgedrukt worden, en van de zulken die minder dan vier honderd guldens aan jaarlyks Inkomen hebben, wordende nogtans aan dezelve de vryheid gelaaten, indien zy genegen mogten zyn mede te contribueeren om naar proportie van derzelve Inkomen of naar gemoede, de contributie te betaalen &c.: Ook is dien zelve dag wegens de Heeren Staaten van die Provincie een PUBLICATIE gedaan, waar by op alle grove korte Tabakspypen van buiten inkomende, by provisie een belasting van 3 stuiv. per gros gelegd wordt.

I 75 3.
February.
VERRE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

Verder was in de zelfde Stad, de volgende WAARSCHOUWING gepubliceerd.

„ De Gedeputeerden van de Staten 's Lands van Utrecht doen kond:
„ Alzo de Heeren Staaten deezer Provincie by Resolutie van den 29
„ November van 't voorleeden Jaar, goedgevonden hebben, dat op
„ gelyke wyze als in den Jaare 1714 verstaan is, het Gadergeld van de
„ Ongelden ten platten Lande by de Eygenaars zoude worden betaald;
„ nu ook in Stad en Steden deezer Provincie het Gadergeld van de
„ *Huisgelden*, enkeld en dubbeld, en *Haarstede-gelden* verscheenen
„ Paassche 1741, in zo verre die nog onvoldaan zyn, en vervolgens
„ van Jaar tot Jaar zal worden goed gedaan by de Eigenaars van de
„ Huizen; en dat de Uitmaanders van de *Huis- en Haarstede-gelden*
„ zulks aan den voet of *in dorso* van de uit te geevene Billetten geno-
„ teerd hebbende, dienvolgens de invordering daar van nevens het
„ *Huis- en Haarstedegeld*, zullen doen. En vermids het wezen kan,
„ dat sommigen der Ingezetenen hier van niet genoegzaam bewust zyn-
„ de, bedenken zouden kunnen opvatten, of de voorz. Uitmaanders
„ daar toe gerechtigd zyn, hebben Wy gewild hier van by deezen Be-
„ kendmaking te doen, en allen en een ieder Ingezeten van Stad en
„ Steden deezer Provincie, dien het aangaat, waarschouwen, van
„ met den Jaare verscheenen Paasschen 1751, in zo verre de *Huis- en*
„ *Haarstede-gelden* van dien Jaare nog onvoldaan zyn, en vervolgens
„ van Jaar tot Jaar, aan de Uitmaanders daar van by het *Huis- en*
„ *Haarstede-geld*, goed te doen eene stuiver per gulden voor Gader-
„ geld.

1753. „ En ten einde allen die zulks betreft, hier van naar behoren gein-
 February. „ formeert mogen zyn , zal deeze Bekendmaking en Waarschouwing
 „ in Stad en Steden deezer Provintie worden gepubliceerd en geaffi-
 VEREE- „ geerd naar behoren ”.

NEEDE
 PROVIN-
 TIEN.

Dieren.

Geaan t' Utrecht den 16 January 1753.

Wegens een Geschil tusschen de Kollegien ter Admiraaliteit in Hol-
 land aan de eene, en het Kollegie ter Admiraaliteit in Zeeland aan de
 andere zyde, sedert veele Jaaren geheerfcht hebbende, over *den Ont-
 vangst van het Licent* (*), gesteld op de Uitgaande en Inkomende Goederen
 langs de Zeeuwfche Stroomen; was door haare Koninglyke Hoog-
 heid, de Princesse Gouvernante, in het voorleeden Jaar op de Lust-
 plaats *Dieren* de volgende UITSpraak gedaan.

„ Haare Koninglyke Hoogheid hebbende gezien de Resolutie van hun-
 „ ne Hoogmogende in dato 6 *Augustus* 1749, door welke de respectieve
 „ Kollegien ter Admiraaliteit in de Provintie van Holland en Westfries-
 „ land, en in die van Zeeland resideerende, werden geauthoriseerd om
 „ wylen zyne Doorl. Hoogh. Glorieuser Memorie, Kapitein en Admi-
 „ raal Generaal van de Unie te verzoeken, van wel te willen kennis nee-
 „ men, omtrent hunne respectieve Bezwaarnissen, zo ten opzigt der be-
 „ voegdheid of onbevoegdheid van het Kollegie ter Admiraaliteit te Am-
 „ steldam, om de betaaling der vyftig duizend Guldens Jaarlyks, aan
 „ het Kollegie ter Admiraaliteit in Zeeland verschuldigd, te doen afhan-
 „ gen van de bepaalinge van het Geschil over het *half Licent*, als ten
 „ opzigt van het Regt zelf, 'tgeen de Kollegien, in Holland en West-
 „ friesland resideerende, voorwenden te hebben op het gezegde *half*
 „ *Licent*, tegen het Kollegie van Zeeland: en om deeze Geschillen, 't
 „ zy 't eener tyd te willen afdoen, of op zodanig eene andere manier,
 „ als het aan zyne Hoogheid best zou voorkomen. Gelyk ook ingezien
 „ hebbende de Brieven, zo dien van het Kollegie ter Admiraaliteit op de
 „ Maaze van den 13 *September* 1749, als dien van het Kollegie te Amstel-
 „ dam van den 20 *Augustus* 1749, en dien van het Kollegie ter Admi-
 „ , raa-

(*) Dit *Licent*, waar van de Hollandsche Admiraaliteit in de voorige Eeuw,
 tot aan het Jaar 1686 de helft genooten heeft, werd toen voor een tyd aan de
 Admiraaliteit van Zeeland afgestaan. Voor eenige Jaaren poogde de Holland-
 sche Admiraaliteit zig wederom in 't bezit daar, van te stellen, doch de Zeeu-
 wen kantten zig hier tegen, 't welk een Geschil maakte; zodanig dat de Hol-
 landsche Admiraaliteit aan die van Zeeland weigerde te betalen de Jaarlyke
 somme van 50 duizend Guldens, aan dezelve toegewezen door Prins *Willem*
 den III. in 't Jaar 1687, tot vergoeding aan Zeeland van de vernietiging der
 uitgaande Regten op het Koorn, die aan Holland waren ingewilligd, ten na-
 deele der Provintie van Zeeland.

„ raaliteit in Zeeland van den 28 der zelfde Maand; door welken de 1753.
 „ gezegde Kollegien, in overeenkomst met de voorgemelde Resolutie February.
 „ van hunne Hoogmogenden, zyne Doorl. Hoogh. hadden verzogt,
 „ haare Geschillen te willen byleggen. Hebbende verder onderzogt
 „ de respective Memorien, en derzelver Annexen, overgegeven door
 „ de gezegde Kollegien, tot staaving van haare wederzydsche Vorderin-
 „ gen. Zo heeft Haare Koninglyke Hoogheid, dit alles in Haaren Raad
 „ hebbende geëxamineerd, met al het gene daar toe behoorde, tot
 „ afdoening van dit Geschil verklaard, gelyk zy verklaart by deezen.
 „ Dat het Kollegie ter Admiraaliteit in Zeeland geenig Regt heeft om
 „ te ontvangen en te genieten het *balf Licent* in questie, van de Effec-
 „ ten, Goederen en Koopmanschappen, die in Holland inkomen en daar
 „ uitgaan langs de Zeeuwſche Stroomen. En dat bygevolge 't gezegde
 „ *balf Licent* wederom, met den aanvang van 't Jaar 1753, en in 't ge-
 „ volg, zal geheeven worden door het Kollegie ter Admiraaliteit in
 „ Holland en Westfriesland, die het zelve zal genieten op den zelfden
 „ voet, als zulks gepractizeerd is voor het Geschil in den Jaare 1680 tus-
 „ schen de gezegde Admiraaliteits Kollegien van Holland en Zeeland ge-
 „ reezen. Verklaarende haare Koninglyke Hoogheid verder, ten opzigt
 „ van de gezegde 50 duizend Guldens, die het Kollegie ter Admiralia-
 „ teit van Amſteldam aan dat van Zeeland is verschuldigd Jaarlyks te be-
 „ taalen; dat insgelyks met den aanvang van 't Jaar 1753, 't gezegde
 „ Kollegie ter Admiraaliteit van Amſteldam, aan dat van Zeeland we-
 „ derom beginnen zal te betaalen de gemelde Jaarlykze ſomme, en zo
 „ vervolgens ook van Jaar tot Jaar. En naardien de Agterſtallen; zo
 „ van het gene door het Kollegie ter Admiraaliteit in Zeeland ontvan-
 „ gen is, wegens het gemelde *balf Licent*; als van de betaaling der ge-
 „ zegde ſomme, die door het Kollegie te Amſteldam nu reeds veele
 „ Jaaren lang is ingehouden; thans tot eene aanmerkelyke ſomme Gelds
 „ zyn aangegroeid, zo begeert haare Koninglyke Hoogheid, dat de meer-
 „ gemelde Kollegien ter Admiraaliteit, van beide zyden, eenigen hun-
 „ ner Leden zullen benoemen tot Kommiſſariffen, ten einde onderling
 „ zodanige ſchikkingen te maaken, die men bekwaamſt zal vinden om
 „ die Agterſtallen te vereffenen: by gebreke van dien aan zig behou-
 „ dende over deeze Zaaken zulk eene verdere uitspraak te doen, als
 „ haare Koninglyke Hoogheid zal goedvinden ".

Dus gedaan te *Dieren* den 21 *September* 1752.

(was getekend)

ANNE.

Van deeze beſliffing aan de Kollegien kennis gegeven zynde, hadt
 egter de Admiraaliteit van Zeeland hier mede geen genoeg genomen, *Amſtel-*
 S 2 nog *dam.*

1753.
February.

VERRE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

nog zig hier na gedraagen, maar van de Hollandsche Schepen, die de Zeeuwfche Stroomen paffeerden, nog steeds het voornoemde *half Licent* afgevorderd. Op de klagten van de Hollandsche Kollegien ter Admiraaliteit, hier over gefchied zynde aan hunne Hoogmogenden, hebben Dezelve op den 20 *passato*, toen haare Koninglyke Hoogheid in de Vergadering der Staaten Generaal tegenwoordig is geweest, gelyk wy gemeld hebben, eene RESOLUTIE genomen, om de Hollandsche Kollegien ter Admiraaliteit te magtigen, ten einde de genen, wien het *halve Licent*, waar van hier voor, door de Zeeuwfche Kommissien was afgevergd, hetzelfde wederom te geeven. Dit veroorzaakte de volgende WAARSCHOUWING, gedaan by het Kollegie ter Admiraaliteit in *Amfteldam*, na welke eger, nog in deeze Maand, het gemelde Gefchil, volgens de Uitspraak der Princesse hier voor geplaatst, met toetstemming der Heeren Staaten van Zeeland, reeds is bygelegd.

WAARSCHOUWING.

DE GECOMMITTEERDEN RAADEN ter ADMIRALITEIT, refideerende binnen *Amfteldam*, notificeren by deezen, dat Hunne Hoogmogenden de Heeren STAATEN GENERAAL, der *Verenigde Nederlanden*, by der zelfver RESOLUTIE van den 20 *January* 1753 hebben gelieven te Authorigereen de Kollegien ter Admiraaliteit op de *Maaze*, en te *Amfteldam*, ter Zaaken dat het Kollegie ter Admiraaliteit in *Zeeland* hadde kunnen goedvinden zedert den eerften *January* voorz. het *Hollands Half-Licent*, zo veel in haar vermogen is geweest, te blyven heffen, en de heffing by continuatie in *Zeeland* of op de Zeeuwfche Stroomen zoude mogen werkfellig doen maaken; om een ieder, voor zo veel haar aangaat, aan de geenen, van welke de voorschreeve betaaling wegens het Kollegie in *Zeeland* zoude zyn gevergd, het voornoemde ten onregt betaalde met de Onkosten daar op gevallen zonder eenige nieuwe Kosten te doen restitueeren, en om ieder in den Haaren daar van behoorlyke Publicatie te doen.

Vervolgens doen de Gecommitteerde Raaden ter Admiraaliteit voorschreeve, alle en een iegelyk die dit mogte aangaan, by dezen adverteeren, dat aan alle de geene, die onder dit Kollegie behooren, en zullen kunnen bewyzen het voornoemde *half Hollands-Licent* op de Zeeuwfche Comptoiren of aan de Zeeuwfche Officieren betaald te hebben, zonder eenige onkosten de voorschreeve betaalde Penningen, en daar op gevallene kosten, zullen worden gerestitueerd; en dat ten dien einde op de Vertooning van dezelve Bewyzen door dezelve Heeren Gecommitteerde Raaden ter Admiraaliteit een ordre op den Rug van dezelve zal worden gesteld, voor den Ontfanger Generaal van dit Kollegie Mr. *Job de Wild*, om op het gezigt van die ordre aanstonds aan de Vertoonders de gedaane Betaalinge te Rembourseeren, zonder dat voor het presentereeren van die Bewyzen of Documenten, het schryven van de Ordre, of uit andere redenen, eenige *Leges* of *Jura* zullen mogen gerekend of ontfangen worden.

Ge-

Gelastende voorts aan alle de Officieren, op de Kollecte, Toezigt of Recherche der Convoyen en Licenten onder directie van de Gecommitteerde Raaden ter Admiraaliteit voorn. gesteld, niet te gedoogen, dat op een van derzelver Comptoiren het bovengemelde. *Hollands Half Licent* door eenige Officieren, ten behoeve van het Kollegie ter Admiraaliteit in Zeeland werde ontfangen, maar hetzelfde ter contrarie tegen te gaan en te beletten, en zig precis te gedraagen aan de Resolutie Hunner Hoogmogenden van den 25 September des voorleeden Jaars, en de Decisie van Haare Koninglyke Hoogheid Mevrouw de Princes Gouvernante van den 21 der zelfde Maand; en over zulks met Authorisatie, ingevalle eenige Officieren op de Comptoiren dezer Ressorten van wegens het Kollegie in Zeeland, tot den Ontfang van het *Zeeuwse Licent* gequalificeerd, mogten weigeren Expeditie te doen, op pretext dat aan hun het *Hollands Half Licent* moest worden betaald, om aan de Koopluiden en Schippers haare Documenten te verzorgen, en het *half Zeeuwse Licent* mede te ontfangen en depofiteeren tot nader ordre.

1753.
February.
VERRE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

Album ter Vergaderings van wel gemelde Heeren Raaden den 25 January 1753.

(Was getekend)

FERDINAND VAN COLLEN Ferdinandsz.

Ter Ordonnantie van dezelve

C. BAKKER Janz.

In 't laatste van deeze Maand is in deeze Stad aangekomen de Kapitein en het Scheepsvolk van het verongelukte 's Lands Oorlogschip, 't *Huis in 't Bosch*, waar van wy reeds meermaalen gesproken hebben, benevens eenige andere gelofte Slaaven. Zy hadden zig te *Gibraltar* op twee van 's Lands Oorlogschepen begeven, en waren den 17 deezer behouden in *Texel* gearriveerd. De Heer *Steenis*, Kapitein geweest van 't eerstgemelde Schip, begaf zig kort daar aan naar 's *Gravenbaage*, om de Hooge Regeering voor de lossinge van hem en zyn Volk te danken. De Manschap van het Oorlogschip die geloft en leevendig alhier aangekomen zyn, bestaat nog in ruim honderd Perfoonen. Met hun zyn geloft, en mede herwaards gebragt de Schipper met zes Man en een jongen van het Koopvaardy-Fregat, de Vrouw JOHANNA FREDERIK-GALEY, 't welk op den 20 December 1751 mede op de Barbarysche Kust gestrand was, gelyk wy in 't 1. Deel des Gedenkboeks van 't voorgaande Jaar gemeld hebben. Boven dien zyn nog met hun geloft en alhier aangekomen eenige Matroosen van andere Schepen, door Barbaarsche Kapers van verscheide Plaatsen genomen, als. 1. Een Matroos van het Hoekerschip genaamd de LIEFDE, van *Midelburg* uitgevaaren en gedestineerd naar *Lissabon*, op den 14 October 1732 door een Saletynschen Kaaper veroverd. 2. Een Matroos van het

1753. *Fregat*, genaamd *DE ORANJEBOOM*, uitgevaaren van *Amsteldam* en gedefineerd naar *St. Eustacbius*, in 't Jaar 1736 door een Saletynschen Kaaper genomen. 3. De Kok van het Galjootschip *DE JONGE FRANÇOIS*, van de zelfde Stad uitgevaaren, gaande naar *Port a Port*, en genomen door den zelfden Kaper, in 't zelfde Jaar. 4. De Kok en twee Matroosen, van het Fluitschip, genaamd *DE BONTE HOND*, van *Hoorn* uitgevaaren naar *Lissabon*, en op de thuisreize genomen door twee Saletynsche Kaapers, in 't Jaar 1739. 5. De Stuurman, Timmerman, Super Carga, en twee Matroosen, van een Hekboot genaamd *DE JONGE PIETER EN AGATHA*, gaande uit *Engeland* naar de *Straat*, in 't Jaar 1745 door een Kaaper van *Tetuan* veroverd, en aldaar opgebracht. 6. De Schipper, Stuurman en vier Matroosen van een Hoekerschip, genaamd *ZEELANDIA*, uitgevaaren van *Zierikzee* en genomen door een Kaaper van *Tanger* in 't Jaar 1750, en aldaar opgebracht. 7. Eindelyk nog al het Scheepsvolk, bestaande in den Schipper, Stuurman, benevens den Timmerman, Bootsman en vier Matroozen met den Jongen van het Galjoot, genaamd *DE DRIE JONGE JELLON*, van *Amsteldam* uitgevaaren naar *St. Cruz*, en van daar gedefineerd naar de Middellandsche Zee, in het Jaar 1751 genomen door een Kaaper van *Tetuan*, en aldaar opgebracht. Deeze allen, zig bevindende onder het bevel van den Keizer van *Marokko* te *Fez*, zyn op den 21 *November* van 't voorleeden Jaar met de overigen geloft, en in 't laatst deezer Maand alhier aangekomen. 't Zeldzaamste is dat 'er zig onder dezelve een bevindt, die niet in staat is om God of Menschen voor zyne lossinge te danken, zynde in het Moorsche Land geheel blind en onberoepelyk doof geworden, door eene geweldige schrik. Alle aangewende middelen zyn tot nog toe vrugteloos geweest, om hem te doen begrypen, dat hy uit de Slaavernye verloft is, en in zyn Vaderland gebragt by zyne Vrouw en Vrinden. Het is de geweezen Kok van het Schip *de Bonte Hond*, waar van wy zo even gemeld hebben, van *Venhuizen*, een Dorp in *Westfriesland*, geboortig, en genaamd *Kornelis Reinderfz Smit*.

Thans heeft men met verscheide Brieven, van de Kust van *Afrika* gekomen, en verder over *Spanje*, berigt, dat de Keizer van *Marokko* niet alleen het nieuw geflooten *Traktaat van Vrede* met de Staaten Generaal geratificeerd hebbe, maar ook dat hy die Vrede in de Havens en voornaamste Zeeplaatsen van zyne Staaten heeft laten bekendmaken, met een bevel aan alle zyne Onderdaanen: *dat zy niet zullen gebrekig zyn, van de Hollanders te behandelen als goede Vrienden*, verbiedende verder alle Kaapers, die de Vlag van 't Ryk van *Marokko* voeren, *de Schepen of Onderdaanen van de Hollandsche Natie eenig nadeel toe te brengen, met bedreiging van de Overtreeders op het gestrengste te zul-*

zullen doen straffen. De Heeren *Butler*, Consuls van hunne Hoogmogenden, waaren tot na de afkondiging van deeze Vrede te *Tetuan* gebleeven, en sedert te *Gibraltar* terug gekomen. Hier van moet men de nader verzekering afwagten.

1753-
February.

VEREEN-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

B Y Z O N D E R H E D E N.

MET de *Byzonderbeden* van deeze Maand zullen wy ons thans niet lang ophouden. Verscheide maalen heeft men in dezelve, en in de naastvoorgaande, zo hier als elders zwaare Stormwinden gehad. In 't midden van *January* waren op de Kusten van *Engeland* wel vyftien Schepen, daar men berigt van hadt, door *Storm* vergaan. Hier onder bevondt zig een Hollandsch Schip, gelaaden met Wyn en Brandewyn, 't welk te *Tbirlstone*, in 't Landschap *Devon*, op strand geraakt, schoon nog digt zynde, van 't roofzieke Landvolk geheel buiten staat gesteld werd om weder vlot te raaken. Evenwel hadden de Koninglyke Bedienden, door een Commando Soldaaten ondersteund, zig eindelyk van de geborgene Goederen meester gemaakt, en die in veiligheid gebragt.

Storm.

Uit de Zuidelyke Provintien van *Frankryk* meldt men ook van verscheide Schipbreuken, inzonderheid veroorzaakt door een hevigen Orkaan in de Golf van *Narbonne*, die zestien uren geduurd hadt, en waardoor negen Schepen waren verongelukt.

Den 25 *passato* was een zwaare *Brand* ontstaan in 't Vorstelyke Residentie-Slot van den Markgraaf van *Brandenburg-Bareith*, waar door binnen weinige uren dat geheele Gebouw in vollen vlamme stondt. Veel moeite werd't'er, zo van de Burgery als van de Bezetting, aangewend, om ten minsten de Slotkerk te behouden; doch te vergeefs, dewyl eerlang ook die met den Tooren in brand, en geheel omver raakte. Alleen de sinkervleugel van het Slot is behouden gebleeven, en al het overige in een puinloop veranderd. De Brand duurde den geheelen volgende dag en nagt. Veele Rareiteiten en kostbaare Meubilen, zyn'er verteerd; doch de Stad *Bareith*, die zig mede in groot gevaar bevondt, is behouden gebleeven.

Brand.

Op den 6 *passato* is op het Eiland *Wieringen* de Geregteyke Strafoeffening gedaan over een dubbel verfoeielyk Schelmstuk, aldaar gepleegd in het voorleedene Jaar. Zeker getrouwd Man, hebbende de Dogter van zynenog leevende Vrouw, een Meisje van omtrent 17 Jaar, geweldigly gedwongen tot Vleeschelyke Gemeenschap met hem, bevondt eerlang dat zy zwanger was. Hier op gaf hy haar Rottekruid in, inet oogmerk om den loop van de Natuur in 't voorkomen van deeze Bloedschandige Vrugt te stremmen, maar bereikte hetzelfde niet.

*Schelm-
stukken.*

1753. niet. De tyd der Verloffing gekomen zynde, hielp hy met zyne
 February. Vrouw de Dogter, en zo ras het Kind gebooren was, nam hy 't weg,
 en liet het vermagten, begravende hetzelve, nu anderhalf etmaal
 op een verborgen plaats gelegen hebbende, in de Tuin. Na onder-
 zoek van deeze Zaak is het Vonnis gestreeken, dat hy gehangen,
 zyn Vrouw strengelyk gegeeffeld, en benevens de Dogter, die in
 dit stuk Jong en onnozel bevonden was, voor eenige Jaaren uit het
 Eiland zoude gebannen worden. Het Vonnis is op den gemelden
 dag ter uitvoeringe gebragt.

BYZON-
 DERHE-
 DEN.

In 't Limburgse was in 't laatst van deeze Maand een ander soort
 van Schelmstuk gepleegd aan een Dorp-Predikant en zyn Huisgezin.
 's Nagts, omtrent 11 uren, kwam een Bende verkleede en vermom-
 de Roovers, omringden het Huis, braken'er in, wonden den Predi-
 kant, die zig te weer stelde, geweldiglyk, en deden hem eindelyk
 verstikken. De Vrouw en 't overige Huisgezin, bestaande in twee
 Meiden en twee Kinderen, hadden zy Handen en Voeten gebonden,
 en ook deerelyk mishandeld; waar na zy met den Roof wegtrokken,
 zonder agterhaald te zyn.

Zeld-
 zaambe-
 den.

Van *Holzofter*, gelegen in het Beiersche Amt *Burgbaufen*, heeft men
 berigt, dat in de Maand *December*, van 't voorceden jaar, de Huis-
 vrouw van den Amtman dier plaats gebaard heeft vyf leevendige
 welgeschapene Kinderen, van gelyke grootte, twee Knechtjes en drie
 Meisjes, binnen de 35 uren na den anderen ter wereld gekomen;
 doch dat zy elk maar een half uur hebben geleefd.

In de Provintie van *Nottingham* in *Engeland* zou onlangs door een
 Koe zyn voortgebragt een zeldzaam Wanscheppzel, van een mensche-
 lyke gedaante, uitgenomen dat het aan de handen, voeten en ooren
 iets hadt, 't welk naar een Kalf zweemde. Het geheele Lighaam was
 kaal, zonder hair, alleenlyk zag men aan de handen en voeten een
 weinig Koehair, en aan den bovenlip pikzwarte knevels. Dit Wan-
 scheppzel was van 't Vrouwelyk Geslagt, met Borsten voorzien, doch
 't Aangezigt vol Rimpels, anders hadt het over 't geheel een zagten
 gladden huid.

In een Dorp van 't Landschap *Hampshire* gebeurde omtrent den aan-
 vang van dit Jaar het volgende Ongeluk. Een Man en Vrouw uitge-
 gaan zynde hadden de zorg over hun Jong Kind toebetrouwd aan een
 Meisje van 12 Jaar, doch dit Meisje liet de Zuigeling alleen in de
 Wieg, waarop een Zeugverken in huis kwam en het Kind verslondt.
 De Vrouw eerst t'huiskomende verhing zig zelf, uit wanhoop, en de
 Man dit droevig Schouwspel ziende, viel dood ter aarde.

MAART.

December 1752, waar in men op 't duidelykfte tragt aan te toonen; 1753.
 „ dat volgens de Gebruiken van het Ryk geenszins een enkele Hou- February.
 „ der van een Staat, maar zodanig een, die door den Regter voor
 „ een wettige Bezitter is verklaard, in die hoedanigheid wordt toe-
 „ gelaaten Stem en Zitting op de Ryksvergadering te hebben. Men DUTSCH.
 „ bewyft verder, dat zo lang de bezitting van 't Hertogdom *Lauen-* LAND.
 „ *burg* niet gejustificeerd was, die Stem opgeschort bleef, en dat het
 „ Huis van *Brunfwyk* dezelve niet eer begon te voeren, dan toen de
 „ bezitting wettelyk aan 't zelve Huis was toegewezen. Ten opzigt
 „ van *Oostvrieland*, wordt verder gezegd, is tot nog toe, noch de
 „ bezitting, noch zelfs niet de gegrondheid van den Eifch gedeci-
 „ deerd, zynde derhalven de Zaak daar mede in een zelfden toestand,
 „ als met *Lauenburg*, terwyl de Stem daar van opgeschort bleef. Men
 „ besluit eindelyk, dat het ongerymd is, twee zo geheel verschillen-
 „ de Zaaken onder een te mengen, en gelyk te stellen; verzoekende
 „ verder den Ryksraad niet te gedoogen, dat een Geval, 't geen reeds
 „ zo lang is afgedaan geweest, tot een hinderpaal zou strekken voor
 „ de tegenwoordig ter overweging zynde Zaaken”.

In 't begin van dit Jaar hadt de Vorst van *Anbalt-Zerbst* aan de Ryks-
 vergadering by Missive bekend gemaakt. „ Dat dewyl zyne H. se-
 „ dert het te rug komen van zyne Reizen door vreemde Landen, van
 „ den Keizer Meerderjaarg was verklaard, hy dienvolgens bezit van
 „ zyne Staaten had genomen, en dat zyne voornaamste zorgen, als
 „ Lid van het Duitche Corps, voortaan zouden strekken, om de
 „ pligten daar van met iever waar te neemen, en in alle gelegenhe-
 „ den het Welzyn van 't Ryk te bevorderen, enz.”.

De verheffing der Abtdye van Fulda tot een onafhangelijk Bisdom, *Mentz.*
 door den Paus, daar dezelve, benevens alle derzelve Geestelykheid
 en Leeken altoos aan de Aartsbiffchoppelyke Jurisdicctie van *Mentz* onder-
 hoorig is geweest; benevens de begiftiging van den Prins Biffchop
 van Wurtzburg met het Voorregt van 't *Pallium en Kruis*, verwekte
 inzonderheid aan het Hof van dien Keurvorst veele speculatiën, alzo
 dezelve, als Aarts-Kancelier van het Ryk, gehouden en genoodzaakt
 is te waaken tegen alle Nieuwigheden, inzonderheid de zodanigen,
 die dienen kunnen om het Geestelyke Regtsgebied, in *Duitschland*
 gestabileerd, in zyne Voorregten te benadeelen. Wat hier nu in voor-
 vallen zal moeten wy afwagten.

Wanneer zyne Keurvorstelyke Doorlugtigheid, Zondag den 28 *pas-*
fato, voor de eerstemaal na zyne herstellinge in 't openbaar middag-
 maalde, ontving dezelve by die gelegenheid de Complimenten van
 Gelukwensching van het Hof, en de buitenlandsche Ministers, ge-
 lyk ook van den Hollandschen, den Heer van *Wartensleben*, aan wien

1753. die Keurvorst zyne Goochens van Hoogagting, jegens de Republick
 February. der Vereenigde Provintien, en het Doorlugtige Huis van Orange, nadrukkelijk betuygde.

Duitsch- Men begon in de voorleedene Maand door geheel *Duitsland* te spreek-
 LAND. ken van het volcallyg maaken der Regimenten, zo in de *Oostenrykze* Staa-
 ten, als in die van *Hanover* en *Brandenburg*, willende sommigen dat
 het slegts dient om een oog in 't zeil te houden, anderen om eenig
 ontzag te maaken. Mogelyk zou 't een en andere plaats kunnen heb-
 ben.

P I E M O N T.

Turin. DE menigvuldige Conferentien aan het Hof van zyne Sardinische
 Majesteit, te *Turin*, gehouden tusschen de Ministers van dien
 Koning, van den Keizer en van zyne Katholyke Majesteit, zouden
 gerouleerd hebben over de Negotiatie om zyne Sardinische Majesteit
 te bewesgen tot afstand van zyne Præstentien op de Wederkeering van
 het Hertogdom *Piacenza*, ten einde dus de Ruste in Italien nog meer
 te bevestigen. Hier door schynt het Gerugt bevestigd te worden, 't
 geen onlangs verspreid werdt noopens een Project om de Zaak der Al-
 lodiale Goederen van den Hulze de *Medeis* ten einde te brengen, als
 wanneer het Keizerlyke Hof plegtiglyk afstand doende van 't Regt op
 de wederkeering der Hertogdommen van *Parma*, *Piacenza* en *Guastalla*;
 Spanje van zyne zyde ook die Allodiale Goederen zou afstaan;
 waar toe dan de afstand van zyne Sardinische Majesteit eerst schyn-
 versicht te worden.

I T A L I E N.

Parma. DOOR den Infant Hertog van *Parma* eene Belasting gelegd zynde
 op alle de Geestelyke Goederen in zyne Heerschappyen, diene-
 de tot goedmaaking der Finantien, zo hadt de Geestelykheid nadruk-
 kelyke Vertoogen daar tegen laten doen. 't Antwoord van zyne Hoog-
 heid was, dat dewyl de Nooden van den Staat veel meer gewigt had-
 den, dan de redenen door hua (naamelyk de Gedeputeerden van de
 Geestelykheid) by gebragt, het raadzaam zou zyn, dat zy den eisch
 inwilligden. By eene tweede Deparatie hadt de Geestelykheid aan 't
 Hertoglyk Hof doen verklaren, dat zy aan 't Hof van *Romen* zou-
 den appelleeren, doch tot antwoord ontfangen; *Dat het aan de Gees-*
telykheid vry stondt daar omtrent naar goedduncken te handelen, en dat
men zulks haar geenszins zoude beletten, doch dat die uitstap ook niet be-
letten konde, of men zou ter bekwaamer tyd voortgaan, met het beffen van
die Belasting. Waarlyk hartige taal.

Den

Den 5 *passato* is haare Doorl. Hoogheid, de Erfprinceſſe van *Modena*, tot groote vreugde van dat Hof, bevalten van een Zoon; welke *February*,
 Geboorte, zo veel aangenaamer by alle getrouwe Onderdaanen, als men 'er de Erfopvolginge der tegenwoordige Familie in de bezitting van dit Hertogdom meer door bevestigd hoopt te zien, aanſtonds door *ITALIEN*.
 't losbranden van 't Geſchut bekend gemaakt, en vervolgens door veel *Modena*.
 le Vreugdebewyzen gevierd werd.

Schoon zyne Heiligheid, de Paus van *Romen*, in 't eerst de ſluiting *Romen*.
 van het Traktaat, tot bevordering van de Ruffe in Italiën, waar van wy in 't Gedenckboek van 't voorgaande Jaar geſproken hebben, was onverschillig ſcheen aan te zien, wordt thans bevestigd, dat dezelve zig 'er nu in zo verre tegen verklaard hadt, van te protesteeren wegens 't geen, aangaande de Hertogdommen *Parma en Piacenza*, daar in bedongen was. *Waarſchynlyk zal het egter daarom geenzins verbroken worden.*

Aanmerkelyk is de Oude Vader in en omtrent den aanvang van dit Jaar geoccupeerd geweest, zo met de Kerkelyke Ceremonien, gelyk tegen 't Feest van Kersmis, wanneer hy 's namiddags met den byſtand van 24 Kardinaalen de Vespers zong, en op Kersdag de Groote Miſſe in 't Quirinaal bediende; als met Burgerlyke Zaaken, om zo veel mogelyk de armoede der Ingezetenen van *Romen*, waar toe zy door voorgaande Ongevallen zyn gebragt, te verminderen, door het verligten van de Laſten en den Prys van den Olie, enz: maar wel inzonderheid ook over de Zaaken van de Kerk in 't algemeen, als de Voortplanting van 't Geloof, en de zorge over de vervulling van de Kardinaals plaatsen, waar van 'er tegenwoordig zo veel open zyn, dat men in 't gemeen met ongeduld verlangt te hooren, op welke Perſoonen de keuſe vallen zal. Zelfs waren aan zyne Heiligheid deswegens Ver-
 toogen gezonden, vervat in zo ſcherpe bewoordingen, dat 'er de Paus merkelyk door getroffen ſcheen, en dezelve niet zeer gematigd liet beantwoorden.

't Geval te *Civita Vecchia* tuſſchen eenige Napelyſche en Genueſche Vaartuigen gebeurde (waar van hier voor), maakte den Paus een nieuw Hoofdbreeken, alzo hy tragte, zo wel aan de eene als aan de andere Party genoeg te geeven. Dewyl het zyne Heiligheid bleek, dat die van *Napels* meest ſchuldig waren, gaf hy bevel aan den Gouverneur van die Haven, om de Napelyſche Vaartuigen, aldaar komende, van den Helmſtok te berooven. Zulks aan drie Vaartuigen geſchied zynde, hadt zyne Siciliaanſche Majesteit, alle de Roomſche Vaartuigen, die zig in de Havens van *Siciliën* bevonden, in beſlag doen nemen, 't welk in den Kerkelyken Staat een groote verlegenheid veroorzaakte. Verwagt hier na den uitſlag van deeze omſtandigheden.

1753.
February.

ITALIEN.

Napels.

Den 18 *passato* kwamen in de Haven van *Napels* verscheide Vaartuigen met Olie en Graan voor deeze Stad geladen; doch zo dra zy 't anker meenden uit te werpen, ontstondt ylings een vreeslyke Stormwind, waar door 3 van deeze Vaartuigen met de geheele Lading vergingen. De schade hier door veroorzaakt, wordt op duizend Dukaaten begroot. Kort daar na was de Weg naar *Toledo*, in een oogenblik met een groot gedruis ingestort, ter diepte van wel 40 Voeten, tot groote ontfeltenis der Inwoonderen van *Napels*, die meenden dat 'er een Aardbeeving gelegenheid toe gegeven had, doch kort daar na bevondt men, dat die instorting door langduurige Stortregens veroorzaakt was.

Den 25 *passato*, 's avonds omtrent 8 Uuren, is in deeze Stad een geheele Straat van veertig Huizen eensklaps ingestort en gezonken, tot eene onbeschryfelyke Consternatie der Inwoonderen. Men schryft dit aan de zelfde oorzaak toe als het andere.

Het Hof heeft, zo men verzekert, een besluit genomen, om voortaan geene Schepen uit de Noordfche Landen komende, in de Haven van deeze Hoofdstad toe te laten, dan wanneer zy in de Middellandsche Zee nergens zyn aan geweest. De reden is, dat de *Napelsche* Vlag veel benadeeld wordt ten opzigt van het overvoeren der Goederen, die anderzins door Vaartuigen van deeze Kroon konden aangebragt worden. De Ordonnantie was ter afkondiging gereed, met welke alleen gewagt werd't naar het Antwoord, 't geen men van 's Konings Minister in Holland, den Graave *Finocchetti*, ontvangen zou hebben, noopens de reguleering van het onder handen zynde *Commercie-Traktaat*, waar van hier voor meermaalen gesproken is. De *Hollandfche* Natie, meent men, zal door dat *Traktaat* vry gesteld worden van die Voorwaarde, in de gemelde Ordonnantie bepaald.

Corfica.

Het Eiland *Corfica* in eene zo groote verwarring geraakt zynde, als wy in het voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK hebben gemeld, was eindelyk in de Maand *December* in nog grooter Opfchudding gekomen door de onverwagte Arresteering van den *Franschen* Generaal *Marquis de Curfay*, te meer, wanneer onder de *Misnoegden* een Gerugt ontstondt, dat alle de *Franschen* van daar stonden te vertrekken. Zie de Omstandigheden van dit alles in 't volgende Verhaal, door een *Fransch* Officier geschreeven.

„ Men had zig gevleid dat het *Reglement*, 't welk door den Koning „ van *Vrankryk* is goedgekeurd, en waar van zyne Majt. beloofd had „ de Uitvoering te guarandeeren, genoegzaam in staat zou geweest „ zyn, om op dit Eiland (*Corfica*) alles in voorige Rust en de oproe- „ rige Gemoederen tot bedaaren te brengen; Maar alzoo de *Corfien* „ weigerden zig daar aan te onderwerpen, en de *Marquis de Curfay* „ daar

„ daar van narigt aan zyn Hof gaf, ontving dezelve den 6 *December* 1753-
 „ een Brief, waar in hem van wegens den Koning bevel gegeven *February.*
 „ werd, om alle de Piquetten en Detachementen, welke hier en daar
 „ in 't Gebergte geposteert waren, te rug te trekken, en dezelve in de *ITALIEN.*
 „ nabuurschap van de Zee-Plaatzen, zoo aan deze als geene zyde van
 „ het Gebergte, te verdeelen.

„ Toen nu de gemelde Marquis de *Cursay* zig gereed ging maaken om
 „ die Ordres uit te voeren, wierd hy drie dagen daar na in dit Werk
 „ weerhouden door een ander Bevel, 't welk aan den Heer de *Courcy*,
 „ Colonel van 't Regiment van *Tournaisis* geadresseerd, en oorzaak
 „ was, dat die Heer op staande voet het Commando over des Konings
 „ Troepen op zig nam. Deze dan oordeelende, dat omtrent het ver-
 „ zamelen der Posten en Detachementen na den kant van *Ajaccio* en
 „ *St. Fiorenzo* voor eerst nog geen Verandering moest ondernomen
 „ worden, maakte een nieuw *Systema*, en zond het zelve aan den Rid-
 „ der de *Chauvelin*, Extr. Envoye van 't Hof van Frankryk by de Re-
 „ publik *Genua*.

„ De *Corfen* ondertusschen met elkander een Raadslag neemende,
 „ wat hun te doen stond als de Fransse Troepen uit de Plaatzen, daar
 „ zy waren, wegtrokken, beslooten liever alles te waagen dan zig
 „ aan de Genueefen over te geeven, en derhalven de Franssen zelfs
 „ aan te randen, dewyl zy begrepen dat de Posten, als de Franssen
 „ daar uitrokken, door Troepen van de Republik zouden bezet wor-
 „ den, waar mede zy des te minder konden te vrede zyn, om dat die
 „ Posten als tot een Onderpand aan de Troepen van den Koning door
 „ de *Corfen* gegeven waren, en by gevolg hun in eigendom toe-
 „ kwamen.

„ Hier op maakten zy toefstel om de Vyandelykheeden te beginnen:
 „ En zoo dra men te *Bastia* tyding daar van kreeg, besloot men de
 „ Plaatzen, die het meest waren blootgesteld, te beveiligen: Dus
 „ werd den 6 *January* een Bark met Mond en Oorlogs-Behoeften na
 „ de Tooren van *Isola Rossa*, in de Provincie *Balagna*, alwaar zig een
 „ Detachement onder het commando van een Lieutenant bevond, af-
 „ gezonden. Doch de *Corfen* hadden naauwlyks hier van de lugt gee-
 „ kreegen, of zy kwamen dat Fort aanstonds blocqueeren. Ook kree-
 „ gen zy den Lieutenant, die by toeval buiten den Tooren was, ge-
 „ vangen, en maakten zig ook Meester van de Toevoer, dewelke
 „ men reeds ontscheept had. Wyders wierd uit hoofde van het guere
 „ Weder niets uitgevoerd tot op den 22 *January*, als wanneer de Heer
 „ de *Fonterre* van *Genua* daar aankwam met Ordre van den Heer de
 „ *Chauvelin* om de Piquetten te doen retireeren, volgens het uitdruklyk
 „ Bevel, 't welk die Heer van zyn Hof ontfangen had.

1753.
February.

ITALIËN.

- „ De Heer de Courcy stelde deze Ordres in 't Werk ten opzichte van de Posten, die het verst van zyn Kwartier af waren, terwyl hy goetvondde andere Plaatzten, naar maate dat de Troepes naar de Vlake afkwamen, in staat van tegenweer te stellen. Derhalven deed hy den 24 *January* een Bark vertrekken met Krygs- en Mondbehoeften na den Tooren *de la Padulella*, in de Landstreek van *Campo-Loro*, alwaar een Lieutenant van 't Regiment *Tournaisis* commandeerde.
- „ De Bark arriveerde by nacht dicht aan de Tooren, die reeds door vyftig *Corsen* ingeslooten was; deze vuurden aanstonds met zo veel geweld op die Bark, dat dezelve naar *Bastia* te rug keerde, terwyl ook de Tooren *de la Mortella* en verders alle de andere Posten van de Franssen door de *Corsen* geblocqueerd, en de Commandanten overal gewaarichouwd waren, dat niemant daar van daan zou hebben te vertrekken, dan na dat men die Plaatzten, als aan de *Corsen* toebehoorende, aan hen weder overgegeeven had, zelfs met dit Dreigement van alle die geene, welke eenigen tegenstand mogten bieden, of krygsgevangen te maaken of te dooden.
- „ Dit niet tegenstaande zond de Heer de Courcy den 25 *January* den Heer du *Castro*, Lieutenant Colonel en Aide Major Generaal, naar *Corte*, ten einde de Troepen, aan deze zyde van 't Gebergte liggende, na *S. Fiorenza* te doen retireeren, terwyl de Heer de *Pujol* ordre kreeg om de Troepen aan de overzyde van 't Gebergte naar *Ajaccia* te doen komen.
- „ Den volgende dag wierd door de *Corsen* hier en daar aan de Boeren verboden eenige Paarden aan de Officieren te leveren. Den 28 wierd het Detachement in den Tooren van *Isola Rosa* tot de Overgaaf gesommeerd, doch hetzelfde trok niet eer daar van daan naar *Calvi* als na dat men aldaar drie dagen lang gebrek aan eeten en drinken had gehad. De Heer de *Pujol* vertrok ondertusschen van *Corte* naar *Ajaccio*; *Gafforio*, het Hoofd der misnoegde *Corsen* wilde dat de Boeren dien Heer zouden in arrest neemen, maar zy weigerden zulks te doen.
- „ *Gafforio* deed aan al zyn Volk van den 1. tot den 3. *February*, de Wapenen opvatten, en de hies en daar zynde Commandanten op nieuw waarichouwen, dat zy niet zouden mogen te rug trekken, ten ware zy eerst *S. Fiorenza*, de Tooren *de Padulella*, en die van *Mortella* overgaven. Hier op kwamen 1200 Boeren *Corte*, 600 *Rostino*, 900 *Vensolasco*, 1000 *Campo-Loro*, en 200 *S. Fiorenza* insluiten: De Commandant van deze laatstgen. Plaats gesommeerd wordende, deed aan *Gafforio* ten antwoord geeven, dat hy des Konings Ongenade te wagten had, indien hy zyne gedaane Dreigementen tegen de Franssen ter uitvoer bragt.

„ Om

„ Om kort te gaan; het Werk is niet zonder nadeel der Franffen, 1753.
 „ die by het verlaaten zoo van de eene als de andere Post eenige Doo- February.
 „ den of Gekwerften gekreegen hebben, ten einde gekomen, en de
 „ Heer de Courcy is genoodzaakt geweest om met Gafforio een Con- ITALIEN.
 „ ventie aan te gaan, volgens welke hy zig verbonden heeft om S.
 „ Fiorenzo in de magt der Corsen te geeven, zoo dra de Franffe Troe-
 „ pe uit het Eiland vertrekken zullen enz. enz.

Terwyl men op 't Eiland *Malta* met iever bezig was aan het her- *Malta.*
 bouwen der Kerk van onze Lieve Vrouwe van *Malta*, hadt men 'er
 ook eene zeer pragtige Graftombe vervaardigd, om gesteld te worden
 op de zelfde plaats, daar men voor eenige Maanden de overblyfsels
 opgegraaven heeft van den eersten Grootmeester van *Malta*, den
 Prins *Philippus de Villiers de l'Isle Adam*. De Looden Kist waar in die
 Overblyfsels lagen, werd op 't bevel van den tegenwoordigen Groot-
 meester geopend, in het byzyn van de twaalf oudste Ridders, van den
 Aartsbischop en van den Pausselyken Legaat. Men bevondt dat het
 Lyk in volle Wapenrusting in de Kist gelegd moet zyn. De Helm en
 't Harnas waren nog zeer fraay geamailleerd. Aan de zyde van 't Lyk
 lag een Slagzwaard, vyf Voeten lang en vier Vingeren breed. Op
 den Helm was een Vederbos; doch van het Lyk was niets over dan
 dorre Boenderen. Alles bezigtigd zynde werd de Kist wederom ge-
 slooten, na dat op den Borst van 't Harnas een Zilveren Plaat gelegd
 was, met een Opschrift op dit Geval passende.

B A R B A R I E N.

MET Brieven van de *Barbaarysche* Kust heeft men nader Berigt *Tunis.*
 noopens den Zoon van den Dey van *Tunis*, die na de handen
 van zynen Vader ontsnapte te zyn, te *Constantine* (gelyk wy in 't voor-
 gaande DEEL van dit GEDENKBOK, bladz. 207 gemeld hebben)
 met zyne beste Effecten was aangekomen. De oude Dey van *Tunis*,
 vernomen hebbende, waar zig deze zyne Zoon, dien hy om zyne
 ontaarde Rebellic op de wreedste wyze wilde doen straffen, bevondt,
 deedt wel haast aanzienelyke Geschenken aan den Bassa van *Constan-*
tin, om dien te beweegen van zynen Zoon aan hem over te leveren.
 Maar die Bassa, immer zo groote Geschenken van den Zoon ontvan-
 gen hebbende, verwittigde denaelven van de Laagen hem gelegd, en
 van 't Gevaar waar mede hy bedreigd werd, indien hy daar nog lan-
 ger vertoefde. De Jonge Dey sloeg deze Vermaaning niet in de wind,
 maar begaf zig 's middernags op een Christen-Vaartuig, 't geen in de
 Haven zeilroede lag, en vertrok van *Constantine*, naar men meende
 om zig ergens in *Italië* voor de woede van zynen Vader te beveiligen.
 SPAN.

S P A N J E N.

1753.

February.

Gibral-
tar.

MET Brieven van *Gibraltar* heeft men thans een positief Berigt aangaande de wyze op welke de Hollandfche Slaaven, zynde het Scheepsvolk van den Kapitein *Steenis*, meermaals gemeld, effectivelyk waren geloft en vry geraakt uit hunne Slaaverny, benevens de omzigtigheid daar in van beide zyden gebruikt. Toen de Hollandfche Gevangenen zig aan boord van de Sloepen der Barbaaren begeben hadden, om na de Hollandfche Oorlogfchepen te vaaren, zonden de Kapiteins van de Oorlogfchepen insgelyks hunne Sloepen uit, en deden daar in het Lofgeld, waarna van weerskanten twee Zeinfchooten gedaan werden. Vervolgens voeren de Sloepen, elk van zyn Schip af, en ontmoetten de Sloepen, daar de Gevangenen in waren, ter halver wege. Terwyl de Gevangenen uit de Sloepen overgingen, werd ook het Lofgeld overgefcheept, waar na de wederzydsche Sloepen wederkeerden naar de Plaats van waar zy gekomen waren. De Heeren *Butler*, Consuls van de Staaten Generaal, waren toen niet mede van *Tetuan* geretourneerd, maar aldaar gebleeven om de Ratificatie van het Traktaat, door hun met de Gemagtigden van den Keizer van *Marokko* geflooten, af te wagten. De Heer *Steenis* met zyne Manfchap een kleine poos te *Gibraltar* vertoefd hebbende, om van de Ongemakken der Gevangenis een weinig uit te rusten, was met de Gelofte by de eerfte gelegenheid naar het Vaderland Scheep gegaan.

De Bevelen door 't Spaanfche Hof gegeven aan de Overften der Troepen, die in de nabuurfchap van *Gibraltar* leggen, om alle Communicatie met die Plaats te beletten, werden met zo veel ftriptheid ter uitvoer gebragt, dat men eenige Spaanfche Inwooners, dat Gebod overtreden hebbende, aanftonds had opgeknoopt. Het oogmerk, 't geen men voorgeeft met dat Verbod te bedoelen, is om den Contrabanden Handel te beletten, en de aanfteeking der Befmettelyke Ziekten van de Barbaarfche Kusten voor te komen; doch fommigen meenen dat 'er iets anders onder fchuilt.

Barcelo-
na.

Hoe 't zy: buiten en behalven de groote Zee-Armature, waar van men reeds in 't voorleeden Jaar, in dit Ryk zo hoog opgegeven heeft; is men ook voorneemens verfcheide Veltingen merkelyk te doen herftellen, en vergrooten. Tot een voorbeeld verftrekt de Stad *Barcelona*, in welker nabuurfchap het Hof bevolen hadt, tot dekkinge van die Haven, een Fort aan te leggen, op een Berg, waar van de Haven kan bestreeken worden.

In deeze Stad vier ftukken Kanon, vierentwintig Ponders, gegooten zynde van een nieuw foort van Metaal, onlangs uit Amerika overgebragt, was daar van in 't laaft van 't voorleeden Jaar met veel succes
de

de Proef genomen, op eene Vlakte even buiten de Stad onder een ongelooflyk toevloed van Menſchen. Uit ieder Stuk waren 518 Schootten gedaan, waar uit men beſloot, dat dit Metaal, zonder vreeze van eenig ongemak, hier toe konde gebruikt worden.

1753.
February.

SPANJEN.

V R A N K R Y K.

NA dat door zyne Majesteit het ANTWOORD, 't geen wy in de voorgaande Maand te boek geſteld hebben, aan de Gedeputeerden van 't Parlement gegeven was, en de eerste President daar van de Kamers verſlag had gedaan, werdt door het Hof daar op beſlooten.

Parys.

„ Dat ten einde, wegens het hoofdzaakelyke van dit Rapport, 't geen niet alleen de weezenlykheid van het Hof der PAIRS, en van het PAIRSCHAP; maar ook de Regten en Privilegien van de PAIRS betrefte, een oordeel te kunnen vellen, de gemelde PAIRS op de gewoone wyze verzogt zouden worden, om den 29 December, tegen tien Uuren 'smorgens, in het gemelde Hof, by de Vergadering van alle de Kamers Zitting te komen neemen. Doch dat middelerwyl op de gewoone wyze een Deputatie aan den Koning zou gezonden worden, om aan zyne Majesteit de oorzaaken van dit Arrest bekend te maaken ”.

Den 23 van die Maand werdt in de Vergadering van 't Parlement wederom gearresteerd. 1. Dat vermids de betrekking van de Geschiedzaaken voor des Konings Raad, waarvan het Hof door den eersten President was onderrigt, zo in de forme als in den grond 't eenemaal onregelmatig schein, men zig tot die nieuwe noodiging van de Pairs onvermydelyk genoodzaakt had gevonden. 2. Dat de Formaaliteiten, door het Parlement gereclameerd, Wetten zyn van den Staat, van welker handhaving de bewaaring van 's Konings Gezag, de Orde en de Algemeene Rust afhangelyk is. 3. Dat het Parlement niemand tusſchen zig en den Koning erkent, en dat het zelve zig niet dan by zynen Souverein alleen kan en moet adreſſeeren.

Juist op dien zelfden dag, tegen welken de Pairs zouden beroepen worden, ontving het Parlement een Verzegelden Brief van den Koning, behelzende een Scherp Verbod, ten opzigt van het Vergaderen der Pairs, met byvoeging dat de Koning hun zyn verder oogmerk zou te kennen geeven. Daar op beſloot men; dat de Byeenroeping van de Pairs zou opgeschort worden, maar dat de Kamers vergaderd zouden blyven, en dat de Liedes des Konings nog op dien dag naar Versailles zouden gaan, om aan zyne Majesteit te vraagen, wanneer het dezelve zou behaagen eene Deputatie van het Parlement te ontvangen.

Tot den eerste *January* was door het Parlement des Konings Arrest, waar by het in beslag neemen van des Aartsbisschops Wereldlyk

1753.
February.

VRANK-
RYK.

ke Inkomsten vernietigd wordt, nog niet geregistreerd. Doch te ge-lyk bleef ook de teregustelling van dien Prelaat voor het Hof der Pairs, waar van men gesproken had, geheel agter. Ondertusschen waren, zo men zegt, de Prinsfen van den Bloede, en de Hertogen, in 't Particulier vergaderd geweest, om hunne Regten voor te staan.

Den 3 dier Maand heeft zyne Majesteit weder Gehoor verleend aan de afgezonden van 't Parlement, waar in de eerste President aan den Koning de noodzaakelykheid van het beroepen der Pairs voorgesteld, en daar benevens aangetoond hebbende, hoe zeer men des Konings Naam en Gezag by het opligten van de Geestelyke Dogter *Perpetua*, en de Vernietiging der Gemeenschap van *St. Agatha*, had misbruikt, zou van zyne Majesteit aan die Deputatie dus geantwoord zyn. „ De „ Zaaken waar van Gylieden spreekt voor myn Perfoon betrekken- „ heb ik het oogmerk gehad om de Regten van de Pairs, en van het „ Pairschap, in hunne volmaaktheid te handhaaven, en niets bewyft „ beter myne Intentien ten deezen opzigte, dan deeze betrekking. „ Myn Parlement is door de Bevelen, die ik aan het zelve zo mondeling als by geschrifte heb gegeven, genoegzaam van myne Wille „ onderrigt geweest. Myne Intentien zyn altoos de zelfden ”.

En vervolgens tegen den eersten President spreekende. „ Aangaande „ de byzondere Ordres, die ik heb gegeven, ben ik zeer verwonderd, „ Myn Heer, dat gy daar van hebt durven gewag maaken ”.

Den 4 *passato*, na dat dit Antwoord door den gemelden Heer aan de vergaderde Kamers was voorgedragen, werd door het Parlement gearresteerd, dat 'er op nieuw ootmoedige *Vertoogen* aan zyne Majesteit gedaan zouden worden. Men benoemde op den zelfden ryd Commissarissen tot het opstellen van die *Vertoogen*, doch 't zy 'er zwaarigheid gevonden werd, noopens derzelve Inhoud, of de bewoordingen waar in zy zouden uitgedrukt worden: immers men zag voor 't laatst der voorloedene Maand, niet dan een Ontwerp der Artikelen waar over die *Vertoogen* zouden rouleeren op den 25 *passato* in 't Parlement beslooten, en in 't laatst deezer Maand, was de Dag, wanneer de Koning die aanhooren zoude, nog niet bepaald, des wy den Inhoud van die Artikelen, zynde 22 in getal, tegenwoordig nog niet opgooeven.

Ondertusschen werd 'er wederzyds ieverig voortgegaan tot bevordering der Intentien, zo van Geestelykheid als van 't Parlement. Men voerde des Konings bevelen tot wegruiming der Gemeenschap van *St. Agatha*, waar van wy in de voorige Maand spraken, zo stiptelyk uit, dat niet alleen de gezonde maar zelfs de Zieke Nonnen 'er uit werden gevoerd. Dit maakte te meer geruigts, dewyl veele jonge Juffrouwen zig by die Nonnen als in een Klooschool bevonden. By het ver-

overbrengen van eene Mademoiselle *de Cruz*, die zo krank was, dat zy 1753.
nog in een Stoel, noch op een Rytuig kon vervoerd worden, maar *February.*
leenlyk op een Berry gedraagen, kwam inzonderheid veel rumoer,
dewyl zy onderweg driemaal in slaauwte viel, zynde den vierden dag
daar na overleeden. VRANK-
RYK.

Het Parlement niet minder ieverig in zyne Zaaken, den 18 *passato*
nieuwe klagten ontvangen hebbende noopens Sakramentweigeringen
te *Orleans*, hadt daar omtrent een Arrest afgevaardigd van den vol-
genden Inhoud.

„ Het Hof verleent Acte aan den Prokureur-Generaal wegens des-
„ zelfs klagte, gedaan over de Sakramentweigering aan de Zuster
„ *Colleau*, gevaarlyk krank leggende in 't Huis van *St. Loup* in de
„ Stad *Orleans*, met en benevens dat verscheide Nonnen van dat
„ Klooster, van dat van *St. Charles* en van *Calvarie* in dezelve Stad
„ *Orleans*, van de Sakramenten zyn verfteken gebleven, zo by ge-
„ zonden lyve, als geduurende haare ziekte.

„ Ordonneert, dat op 't request van des Konings Procureur-Generaal,
„ raal, en op 't spoedig onderzoek van deszelfs substitut in 't *Cbâtelet*
„ van *Orleans*, voor den Lieutenant-Crimineel van 't *Cbâtelet* infor-
„ matie zal gegeven worden van die gevallen, omstandigheden en
„ betreklykheden, ten einde die informatie aan den Procureur-Generaal
„ medegedeeld werde, en hy des wegens een request opstel-
„ le, op dat het Hof ordonneere, 't geen bevonden zal worden te
„ behooren.

„ En beveelt aan den Bisschop van *ORLEANS*, de ergernis te doen
„ ophouden van 't uur af, wanneer hem dit Arrest zal worden bekend
„ gemaakt, door de Sakramenten aan gemelde zuster *Colleau* toe te
„ dienen, indien zulks noch niet geschied is, op zodanige straffe, als
„ betaamlyk weezen zal ”.

Maar wat gebeurt 'er. Die Bisschop sloeg niet alleen dit Arrest geen
agt, maar verkreeg zelfs een ander Arrest van 's Konings Staatsraad,
waar door deeze Zaak voor zyne Majesteit werdt getrokken. Dit Arrest
aan den Prokureur-Generaal gezonden zynde, gaf 't Parlement in
weerwil van het zelve een nieuw Arrest, waar by de genoemde Bisschop,
wegens ongehoorzaamheid, in de boete van zes duizend Livres werdt
beslagen. Den 22 *passato* werdt dit Arrest wederom door den Staats-
raad vernietigd, doch 't Parlement, toen bezig aan het ontwerpen
der Verloogen, waar van wy gesproken hebben, besloot die Zaak een
poos te laten berusten. Dit verhinderde egter niet dat den volgen-
den dag van het zelve een nieuw Arrest werdt gemaakt, van deezen
Inhoud.

„ Het Hof, alle de Kamers vergaderd zynde, delibereerende op de
„ som-

1753. „ sommatien van den 19 en 21 *January*, vergaderd op de aankondi-
 February. „ ging van het Arrest van den 18, gehoord de lieden des Konings, or-
 „ donneert, dat het gemelde Arrest van den 18 volgens deszeifs for-
 VRANK- „ me en inhoude zal worden geëxecuteert, en mitsdien, vermits de
 RYK. „ Bisschop van ORLEANS verzuimd heeft daar aan te voldoen, con-
 „ demneert hem in 6000 Livres boete; hem gebiedende, op veel groot-
 „ ter poenen, ter uure van de aankondiging van 't tegenwoordig Arrest
 „ door de toediening aan de zieken de ergerniste doen ophouden. Ar-
 „ restteert: Dat de lieden des Konings belast zullen worden, met alle
 „ mogelyke spoed het tegenwoordig Arrest te doen uitvoeren, en mor-
 „ gen aan de vergaderde Kamers verslag van de door hen gemaakte
 „ spoed te doen. Arrestteert: Dat de deliberatien over de aankondi-
 „ ging, aan de lieden des Konings gedaan, morgen zullen worden
 „ gecontinueerd”.

Den 24 verscheen een nieuw Arrest van 's Konings Staatsraad, strek-
 kende tot vernietiging van het laatste Arrest des Parlements, waar te-
 gen dat Geregtsch Hof arresteerde *dat de Lieden des Konings zig naar zyne*
Majesteit zouden wenden om te verzoeken dat het Origineel en de Copy van
deze Aankondiging, bun door den Griffier gedaan, mogten vernietigd
worden. Men ontdekt hier uit klaarlyk de toeneeming des Onlusten;
 doch verwagt hier na 't vervolg van deeze Zaaken.

Men wil, dat inmiddels de Koning, die verklaard had de Geschillen
 tusschen de Geestelykheid en 't Parlement gaarn te willen geëindigd
 zien, eene bezending zou gedaan hebben aan den Aartsbisschop van
Parys, om hem te doen begrypen, dat, naardien de Biegt-Billetten
 tot niet anders dan tot Onlusten in den Godsdienst strekten, en oor-
 zaak waren van veele onbetaamlykheden, men beter zou doen, met
 dezelve voortaan niet meer zo gestreng te vorderen, en alleen inze-
 kere Gevallen, daar het volstrekt noodzaakelyk is. Dit waar zynde
 zou men mogen hopen of de Zaaken weder tot ruste mogten komen.
 Ook heeft men in deeze Stad sedert eenigen tyd weinig Voorvallen
 van Sakramentweigeringsen bespeurd.

Wanneer zyne Majesteit op den 1 *passato*, een Kapittel der Ridder-
 Orde van den Heiligen Geest hieldt, benoemde dezelve tot nieuwe
 Ridders, den Hertog van *Fleury*, den Marquis de *l'Hopital*, den Mar-
 quis de *Cruissol*, Minister-Plenipotentiaris aan het Hof van *Parma*, en
 nog drie anderen. Ook werd de Marquis van *Hautefort*, die den eerst-
 en dag van 't Jaar 1751 daar toe voorgefteld was, met alle plegtighe-
 den tot Ridder geïnstalleerd. De verdere omstandigheden, als naar
 gewoonte geschied, zullen wy niet melden.

Men verneemt dat den 16 *passato* de Heer *l'Estevenon van Berken-
 roode*, Ambassadeur van de Heeren Staaten Generaal aan 't Fransche
 Hof,

Hof, te Versailles geweest, en aan de Koning, de Koningin en de Koninglyke Familie gepresenteerd hebbe twee jonge Hollandsche Heeren, die tot het bezigtigen der voornaamste Zaaken te Parys waren aangekomen; zynde dezelve van hunne Majesteiten zeer gunstig ontvangen, en verder, met den genoemden Heer Ambassadeur, door den Marquis de *St. Contest* deftig ter Maaltyd onthaald.

1753.
February.VRANK-
RYK.

G R O O T B R I T T A N I E N.

NA dat behalven de *Memorie*, van wegen zyne Pruissische Majesteit aan de Hertog van *Newcastle* te *Londen* overgeleverd; ook het *Vertoog der Beweegredenen*, (beiden hier voor geplaatst), aldaar door den druk gemeen was gemaakt, baarde zulks onder de Natie verscheide Aanmerkingen. De geïnteresseerden in 't Leen op *Silefien* oordeelden zig ten hoogsten benadeeld door die Behandeling, en zeiden, dat als het Gebruik van zulke Middelen geoorlofd was, alle onderling Vertrouwen moest vervallen, dewyl de Orderdaanen van deeze of geene Mogendheid, dan niet het minste deel konden neemen in Publicke Fondsen van eene andere Natie, indien men, onder voorwendzel van onregmatigheid, 't geen aan Particulieren toekomt in beslag mag neemen. In de allerhevigste Oorlogen, zeiden zy, is men nooit afgeveeken van den Grondregel, om zulke dingen onaangeroerd te laten, zonder iets het minste, van 't geen aan de wederzydiche Onderdaanen behoorde, te rug te houden.

Zo onverwagt die Verklaaring de Regeering overkwam; zo verschillend waren de denkbeelden over derzelver behandeling. Na dat zy de eerstemaal in 's Konings Geheimen Raad was onderzocht, meende men uit het Antwoord van zyne Majesteit te kunnen besluiten, dat de nader overweeging van die Zaak aan 't Parlement gesteld en opgedraagen zou worden. Maar, toen 'er den 16 *passato* een groote Raadsvergadering over gehouden was, verstond men, dat door de beide Hoven tot dat einde Commissarissen waren benoemd.

Sedert is aan den Pruissischen Minister, de Heer *Mitchel*, de volgende Brief van den Hertog van *Newcastle*, noopens deeze Zaak, overgehandigd.

M Y N H E E R,

IK heb de *Memorie* met de daartoe behoorende Bylagen, my door U. den 23 *November* laatstleden overhandigt, zonder verzuym voor den Koning opengelegt.

Zyne Majesteit heeft den Inhoud derzelve zo zeldzaam en ongewoon be-

1753. vonden, dat dezelve daarop niet heeft willen antwoorden, noch eenig Besluit
 February. neemen, zonder alvorens, zo wel de Memorie als de Vertogen der Beweeg-
 redenen, die UE. my weynigen tyd daarna heeft overhandigt, om te dienen
 tot Justificatie van 't geene daar omtrent te *Berlyn* gepasseerd was, rypelyk te
 GROOT- doen examineeren, om daar door in staat te zyn van de Proceduuren zyner
 BRIT- Admiraliteits-Hoven in deezen in een helder dagligt te staen, ten einde zyne
 TANJEN. Majesteit van Pruyssen, en de geheele Waereld, ter deeg moghen onderregt
 worden van de regtmatigheid van hun bestier, waar in zy blyken geeven van
 alleenelyk gevolgt te hebben de algemeene Methode, van oude tyden af ge-
 practiseerd by alzulke Natien, by welke Disputen van diergelyke slag hebben
 kunnen ontstaan, en van zig stiptelyk gevoegt te hebben na 't Regt der Volke-
 ren, het geen alomme gehouden wordt voor de eenigste Regel en Rigtsnoer in
 diergelyke gevallen, wanneer door geen byzondere Tractaaten, tusschen de
 daar in belang hebbende Mogendheden gesloten, daar van afgezien wordt.

Dit Onderzoek. en de daar uit voortgesprotene grondige kennis van zaken,
 zullen zo klaar blykelyk doen zien de onregelmaticheid van de behandelinge
 der geenen, aan welke deeze zaken te *Berlyn* waren overgegeven, dat men van
 de regtvaardigheid en het bescheiden oordeel zyner Pruisische Majesteit ver-
 wagt, dat de zelve daar door zal overtuigd zyn, en het Arrest, op de *Silesi-
 sche* Kapitaal gelegt, wederom intrekken, door dien de zelve zig jegens de
 Keizerin Koningin heeft verbonden, de zelve te zullen betalen, en welkers
 betaling een formeel en Hoofd-Artikel geworden is van zodanige Tractaaten,
 by welke de Aftand van dat Hertogdom bedongen is.

Ik ben dan by den Koning gelast, aan UE. te zenden het Rapport nopens de
 hier vooren gemelde stukken aan zyne Majesteit gedaan, door den Ridder *Lee*,
 Rigter van het Opper-Admiraliteits Hof, den Doctor *Paul*, 's Konings Advocaat-
 Generaal voor alle Civile Regt-Banken, den Ridder *Ryder*, Procurator-
 Generaal, en den Heer *Murray*, Solliciteur-Generaal van zyne Majesteit. Dit
 Rapport is gefondeerd op de algemeene Grondregelen van 't Regt der Volke-
 ren, en daar voor erkend door 't aller uitmuntendste Gezag by alle de Geslag-
 ten der Waereld; over zulks twyffeld de Koning geenzins, of het zal 't gewent-
 Doelwit bereiken.

De Pointen, waar op deeze gantsche zaak rouleert, en die teffens besliffen-
 de zyn, bestaan hiet in:

„ I. Dat men in zaaken van dit slag geen kennis neemt, noch kan neemen;
 „ dan by de Regtbanken dier Mogendheid, op wiens ordre de Aanhaaling en
 „ Wegneeming geschied, en gevolgelyk dat het gantsch tegenstrydig is met de
 „ Practyk, by alle Natien in gelyke gevallen gebruykelyk, wanneer men vreem-
 „ de Hoven of buytenlandsche Vierfchaaren wil opregten, om daar over Von-
 „ nis te stryken; eene Behandeling, by gevolg, die geen Natie ter Waereld
 „ kan toestaan en goedkeuren.

„ II. Dat de Hoven, welke men gemeenelyk Admiraliteits-Hoven noemt,
 „ en die zo wel uit lagere Hoven als uit een Hof van Appel bestaan, altoos
 „ en alleenelyk Uitspraak doen volgens 't univerzeele Regt der Volkeren; wie-
 „ genomen ingevalle dat 'er tusschen belang hebbende Mogendheden byzonde-
 „ re Tractaaten zyn aangegaan, die de Grondlessen van 't Regt der Volkeren
 „ veranderen, of wel t' eenemaal daar van afwyken.

„ III.

„ III. Dat de Uitspraaken in Gevallen, waar over men zig hier beklagt; 1753.
 „ uitwyzens het annexe Rapport; alleen Schynen geformeerd te zyn na den Februarij.
 „ Regel door 't Regt der Volkeren voorgeschreven, welke Regel klaarbyke-
 „ lyk stand grypt door 't bestendige gebruyk van andere Natien, en door de
 „ Authoriteit en het Gezag van de allervermaardste en grootste Mannen. GROOT-
 „ IV. Dat men in het tegenwoordige Geval geenerhande Tractaat kan alle- BRIT-
 „ gueeren, het geen verandering in deeze Regel zoude gemaakt hebben, of TANJEN.
 „ uitkrage van het welke de Party zig zoude kunnen beroepen op zodanige Vry-
 „ heden, die haar door het Regt der Volkeren geenzijs worden toegetaan.
 „ V. Dat gelyk men in Cas subieet geen gegronde klagten noch de minste
 „ redenen kan by brengen, om te betoogen, dat de Justitie ontzegt zoude zyn,
 „ na dat men om dezelve ordentelyk had verzogt; en dat in het meerder ge-
 „ deelte der Gevallen, waar over men klaagt, de Klagers zelve de geene zyn,
 „ welke verzuimd hebben zig door gevoegelyke Middeelen Justitie te verschaffen,
 „ derhalven geen regtmatige Reden kan te berde gebragt worden, waar op
 „ men de pretense Represailles zoude mogen fondeeren.
 „ VI. Dat of schoon de Represailles geregvaardigt konden worden door de
 „ bekende en algemeene Regulen van 't Regt der Volkeren; het echter, zo
 „ wel by dit Rapport, als het Begrip, het geen de gantsche Waereld zig daar
 „ van moet formeeren, klaarlyk komt te blyken, dat alle Capitalen, aan 's Kon-
 „ nings Onderdaanen by de Keizerin Koningin verschuldigd, door haar op *Sil-
 „ sien* geassigneerd en by zyne Majesteit van Pruysien, in consideratie van den
 „ Aftand dier Provincie, zo wel by het Tractaat van *Breslau*, als dat van *Dres-
 „ den*, te betaalen, overgenomen, en welke Betaaling reeds had behooren te
 „ geschieden in den Jaare 1745, dat is, een Jaar bevoorens, eer één van al-
 „ le de Feiten, waar over men nu klaagt, quam te gebeuren; niet konden
 „ noch mogten met Regten en Reden, of uyt hoofde van eenig constant Ge-
 „ bruyk, onder de aller aanzienlykste Mogendheden vigeerende, aangehaald
 „ en beslagen worden by wege van Represaille.

De verscheide Feiten, alhier gedetailleerd, zyn in zo een helder Dagligt ge-
 scheid, en zo klaar in het bygevoegd Rapport bewezen, dat ik de byzondere
 Redenen en de Authoriteit, die men tot itavinge en verdediging van het ge-
 houde Gedrag en Behandeling van de Zaaken in questie allegueert, niet be-
 hoef te herhaalen. De Koning verbeeld zig, dat deeze Redenen voldoende
 zyn, om de uitspraak van de gantsche onpartydige Waereld over 't tegenwoor-
 dig Verschil te bepaalen.

Het is van belang en ook in deezen zeer aanmerkelyk, dat de schuld op *Sil-
 sies* by wylen Keizer Karel de VI. gecontracteert is, onder verband, niet al-
 leen alle de Voorwaardens, in het Contract vermeld te zullen nakomen; maar
 ook daar en boven aan de respectieve Credituren te bezorgen zodanige verde-
 re securiteit, als dezelve voor het toekomende in alle redelykheid zouden kun-
 nen acquireeren.

Deze Voorwaarde zoude zeer slegt geëxecuteerd zyn, wanneer door het
 Transport dier Schuld aan een derde wierd het Regt en de Magt gegeeven,
 om dezelve aan te slaan en te confisqueeren.

Ue. zal niet verwonderd zyn, dat zyne Majesteit (in een Zaak, die de ge-
 heele

1753.
February.

GROOT-
BRIT-
TANJEN.

heele Natie zo zeer ontryft heeft, dat zy zig van 't Regt bediende van Protec- tie in deezen te verzoeken, welke de Koning hen niet heeft kunnen noch wil- len weigeren) ruymte van tyd heeft genomen, om de Zaak in questie grondig te laten onderzoeken, en dat de Koning zig verplicht agt in der daad te blyven aankleeven, zo wel de Regtmatigheid als ook de Wettigheid van alle het geene in deszelfs Gerecht-Hoven is gepasseerd, en geenzins toe te staan de onorden- telyke Proceduuren, die men elders gehouden heeft.

De laatste Oorlog heeft een meenigte van Voorbeelden uitgelevert, dewelke geheel Europa hadden behooren te overtuigen van de naauwgezetheid onzer Gerechts-Hoven in het stryken van Vonnissen over voortgelyke Voorvallen. Zy hebben zelfs geen voordeel zoeken te trekken uit den openbaaren Oorlog, om de Effecten van den Vyand te beslaan en te rug te houden, wanneer hen bleek, dat die Effecten voor den Oorlog, en onregtmatig genomen waren. Deeze omstandigheid moet hen in haare Behandelingen een groote Roem byzetten, en te gelyk toonen, dat het zo min noodzakelyk als gevoegelyk was, om hun- ne toevlugt elders te neemen tot zulke Geregthandelingen, die ongewoon en buiten praetyk zyn.

De Koning is ten volle overtuigd, dat al het geene te *Berlyn* gepasseerd is, alleenelyk is voortgekomen uit qualyk gefundeerde Berigten, die men in dee- zen aan zyne Majesteit van Pruyssen heeft gedaan; geenzins twyffelende, wan- neer dezelve in haar waar en helder Dagligt beschouwt worden, dat deszelfs aangebooren Imborst en Geneigtheid tot Regtmatigheid en Bilykheid zyne Ma- jesteit zullen overhaalen tot een spoedige verbetering der Stappen, waartoe de- zelve Berigten aanleiding hebben gegeven, en tot Betaaling van het Restant der Schulden op *Silefien* geaffecteert, in nakomling van deszelfs Beloften en Verbintenissen ten dien opzigte gedaan en aangegaan.

Ik ben met zeer veel aching,

Myn Heer,

Uwe zeer Ootmoedige en zeer Gehoorzaamè Dinaar.

(*Was geteekend,*)

HOLLES NEWCASTLE.

Deeze Brief was gedagtekend den 8 *February*. Van het RAPPORT der gemelde Commissarissen zullen wy in 't vervolg den Inhoud op- geeven.

Op den 11 *passato* hadt zyne Groot Brittannische Majesteit de Zittin- gen van het Parlement wederom met de volgende AANSPRAAK geo- pend.

LORDS EN EDELLIEDEN,

„ IK heb van Uw L. Aankleevingen van den iever myner Onderdaanen
„ voor myn Persoon en myne Regeering zo veele Bewyzen, dat
„ elke gelegenheid van dezelve in 't Parlement vergaderd te zien my
„ een nieuwe Vergenoeging geeft.

„ De

„ De Handhaving van de generaale Vreede, die reeds gelukkig- 1753.
 „ lyk stand gegrepen heeft, is voor geheel Europa zo wenschelyk, February.
 „ dat alle myne Oogmerken en alle myne Onderhandeling geen ander
 „ doelwit hebben, dan om dezelve Handhaaven en de duurzaamheid GROOT-
 „ daar van te verzekeren. Ik volg nog dien weg, en zal voortvaaren BRIT-
 „ volgens denzelfden Grondregel te werk te gaan, na dien my niets zo TANJEN.
 „ veel Vertrouwing kan geven, dan aan myne getrouwe Onderdaanen
 „ de gelukkige Vruchten van de tegenwoordige Ruft langten tyd te doen
 „ inzamelen.

„ Ik heb het genoeg, om van de goede geneigdheid aller Mo-
 „ gendheden, dewelke met my geallieerd zyn, verzekerd te wezen,
 „ dat zy het zelfde heilzaam oogmerk blyven aankleeven, en de
 „ schikkingen, dewelke ten dien einde in verscheide Plaatsen van
 „ Europa zyn genomen, moeten onvermydelyk kragt en een nieuwe
 „ Onwrikbaarheid bezorgen aan de Maatregelen, welke by het Trak-
 „ taat van *Aaken* beraamd zyn ”.

Op 's Konings Aanpraak aan het Laager Huis, waar in de Leden
 aanbevolen werdt de oplettenheid tot vermindering van de Schul-
 den der Natie, tot verbetering van de Publicke Inkomsten, en tot
 vergrooting van het Zinking Fonds, was door de Gemeenten den 13
passato het volgende DANK-ADRES overgegeven.

ZEER GENADIGE SOUVEREIN.

„ **W**Y uwe Majesteits pligtschuldigste en getrouwste Onderdaa-
 „ nen, de Gemeentens van *Groot-Brittanjen*, Parlements ge-
 „ wyze vergadert, smeeken verlof uwe Majesteit onze hartelykste
 „ dankzeggingen voor deszelfs aller genadigste aanspraak van den
 „ Throon toe te brengen, en uwe Majesteit over zyn behoude en ge-
 „ lukkige aankomst in dit Koningryk te congratuleeren.

„ Vergun ons, *Sire*, van onze opregte vreugde uit te drukken, dat
 „ het pligtschuldige gedrag van uwe Majesteits getrouwe Gemeentens
 „ met uwe Koninglyke goedkeuring beloont is, en van uwe Majesteit
 „ te verzekeren de aanhoudentheid van dien iever en genegentheid
 „ voor uw Persoon en regeering, die uwe Majesteits standvastige op-
 „ lettendheid voor het welzyn van uw Volk zo regtmatig vereischt.

„ Wy moeten altoos uwe Majesteits wysheid erkennen, zo wel als
 „ uwe goedheid in zulke maatregelen te vervolgen als die het meeste
 „ kunnen toebrengen om de generaale ruste in Europa te handhaven
 „ en te doen duuren. En sta ons ter zelve tyd toe *Sire*, van ons
 „ genoeg te uiten over de verzekeringen die uwe Majesteit van uwe
 „ *LXIV. Stuk I. Deel.* R Geal-

1753- „ Geallieerden ontfangen heeft, van hunne goede geneigdheid om het
February. „ zelve heilzame voorwerp aan te kleven.

GROOT- „ Uwe getrouwe Gemcentens beloven uwe Majesteit met de opreg-
BRIT- „ ste iever en schuldpligtigheid, met blymoedigheid, eens gezindheid
TANJEN. „ en bereidvaardigheid zulke onderstandgelden te ligten als voor de
„ veiligheid van de Natie, en de ondersteuning van der zelve Koop-
„ handel en Commerce zo wezentlyk voor 's Lands welweezen,
„ noodzakelyk zullen bevonden worden.

„ Wy kunnen niet genoeg ons dankbaar gevoelen betuigen over uwe
„ Majesteits wyze voorzorgē voor 't welvaren deezzer Natie, door we-
„ der aan onze oplettenheid de vermindering der nationale schuld aan
„ te beveelen; en verzekeren uwe Majesteit, dat wy in onze ernsti-
„ ge overweeging zullen neemen de beste middelen om het publicke
„ inkomen te vermeerderen, waar by de zwaare last van onze schul-
„ den op een voet gebragt worde van trapsgewyze afgeloft, op dat het
„ nationaale crediet, reeds in een bloeiende toestand, vast gevestigd
„ worde.

„ Wy smeeken verder verlof van uw Majesteit te verzekeren, dat
„ terwyl wy met dankbaarheid de zegeningen van de vrede buiten
„ 's Lands overweegen en de dagelyke vrugten van derzelve conti-
„ nuatie genieten, wy niet zullen nalaaten alle onze poeringen in 't
„ werk te stellen, om de goede ordre en gereguleertheid binnen
„ 's Lands te behouden: ons gelukkig agtende en overtuigd zynde van
„ 't goede beleid van uw Majesteits voorspoedige regeering, zo kan
„ dezelve verzeekert zyn van onze vlytige medewerking in alle de
„ maatregelen die tot bevordering van het waar belang en geluk van
„ uw Volk kunnen strekken.”

Den 2 deezzer in 't Huis der Gemeenten een Voorstel gedaan zynde
om gedurende dit loopende Jaar 1857 Mannen in den Krygsdienst,
en daar onder 1815 Invalides, op de been te houden, waren hier over
zeer hevige Debatten ontstaan. Sommigen stelden voor dat 15 duizend
Mannen in tyd van Vrede genoeg waren, doch de eerste Voorslag werd
eindelyk met meerderheid van Stemmen goedgekeurd. In 't vervolg
nam men in een groot Committé, noopens de Subsidien, de R E S O-
LUTIE:

Dat aan den Koning ten dienste van dit Jaar zullen worden toege-
staan.

58000 P. St. op Rekening van de halve Soldy der Gereformeerde
Officieren van de Zee- en Land-Magt;

256, 420 P. St. 18 Sch. 6. P. tot onderhoud van de voornoemde
Magten en Guarnizoenen in de Volkplantingen te *Minorca* en *Gibral-
tar*,

tar, en tot de Provinciën voor de Guarnizoenen in *Nieuw-Schotland*, *Terreneuf*, *Gibraltar* en *Providentia*.

26,689 P. St. 13 Sch. 8 P. tot de buitengewoone Kosten der Land-Troepen en andere Diensten, welke in 't voorgaande jaar zyn opgekomen, en omtrent de welke het Parlement niet voorzien heeft.

4288 P. St. 5 Sch. 5 P. tot de Giften voor verscheide Gereformeerde Officiëren en Ruiters van twee Compagnien Guardes te Paard en van een Regiment Ruitery, als mede aan de vier Compagnien Guardes te Paard, welke buiten staat zyn te dienen.

3360 P. St. tot de Pensioenen der Weduwen van de Gereformeerde Officiëren in de Land- en Zee-Magt, dewelke op het Etablissement der halve Soldy van *Groot-Brittanniën* overleden, en voor den 25 December 1716 getrouwd zyn geweest. En

58270 P. St. tot onderhoud van de Invalides, welke zig buiten het Chelsea-Hospitaal bevinden.

Den 10 *passato* is te *Londen*, in den hoogen Ouderdom van omtrent 100 Jaaren, overleden de Geleerde Heer Ridder *Hans Stuane*, Lyf-Medicus van den Koning, een uitmuntende Liefhebber van allerlei Natuurlyke Zeldzaamheden, 't geen blykt uit de Catalogus van zyne Verzameling van Gouden en Zilveren Gedenkpenningen en andere Rariteiten, reeds by zyn Leeven gedrukt. Hy heeft by Uitterste Wille bevoogen, dat dit zyn Kabinet, 't geen 50 duizend Pond Sterlings waardig geschat wordt, den Koning te koop zal worden aangeboden voor 20 duizend Pond Sterlings, en dat indien 'er zyne Majesteit geen behaagen in hadde, men het voor dien prys zou præsentieren. 1. Aan de Koninglyke Societeit. 2. Aan de Universiteit van *Oxford*. 3. Aan het Koninglyk Kollegie te *Edenburg*. 4. Aan den Koninglyke Akademie der Weetenschappen te *Parys*. 5. Aan de Koninglyke Akademie te *Petersburg*. 6. Aan den Koning van *Spanje*; en ten laatste aan den Koning van *Pruiffen*; geevende aan ieder een Maand tyds om zig daar op te beraaden: en dat, byaldien geen van dezelve het gemelde Kabinet begeerde te koopen, het zelve als dan in 't openbaar by den afflag geveild zou worden, ten behoeve van zyne twee Dogters, waar van de Jongste met den Lord *Cardogan* getrouwd is. Zie hier een korte Beschryving van dit Kabinet, enz.

„ Deszelfs Boekery of Bibliotheek bestaat in 5000 Boekdeelen,
 „ daar onder 347 Boekdeelen met Teekeningen en verligte Prentkonst,
 „ 3516 dito Manuscripten, en een groot getal andere Prentboeken.
 „ De Rariteiten bestaan in omtrent 32000 antieke en moderne Medail-
 „ les en Munten; 1125 stuks Lykbussen, Vaten, en diergelyke Anti-
 „ quiteiten; omtrent 700 stuks Sardonyx Steenen en ingekaste Juwee-
 „ len; 2256 stuks Eedelgesteentens, Agaten, Jaspis, enz.; 542 Va-

1753.
 February.

GROOT-
 BRIT-
 TANJEN.

1753. „ ten, Potten, enz. van Jaspis, Agaatsteen, enz.; 1864 stukken van
 February. „ verscheide soorten van Chrystal, versteent Water; enz.; 1275 stuks
 „ uitgegraven en andere Steenen; 2725 stukken Metaal, Erts,
 GROOT- „ enz.; 1035 soorten van Aarde, Zand, Zouten, enz.; 399 soorten
 BRIT- „ Joden-Lym, Harfachtige Stoffen, Gommen, Zwavels, Amber, Am-
 TANJEN. „ bergis, enz.; 388 soorten van Talk, Gruis, enz.; 5843 soorten
 „ van Schulpfen, Schalen en Schulpvisschen; 1421 soorten van Korale-
 „ len, Spongien, Uitwassen, enz.; 659 soorten van Zee-Eegels en
 „ Zee-Appel-Steenen, enz.; 241 stuks Sterrenvisschen, Trochi of
 „ Schroefflakken, en Knobelhoorns, enz.; 363 soorten van Schaal-
 „ visschen, Kreeften, Krabben, enz.; 173 stuks Zeesterren, enz.;
 „ 1555 Steen Visschen of gedeeltens daar van; 1172 soorten van Vo-
 „ gels, gedeeltens daar van, Eyeren en Vogelneften; 521 soorten van
 „ Slangen, Adders, enz.; 1886 soorten van Viervoetige Dieren, enz.;
 „ 5439 soorten van Bloedeloze Diertjes; 756 stuks Pis-of Niersteen
 „ Anatomische toebereidzelen en gedeeltens van 's Menschen lichaam;
 „ 12506 soorten van Zaden, Houten, Wortels, Bladen, enz., 334
 „ Boekdeelen, vol gedroogde Planten, Kruiden en Bloemen of Hor-
 „ tus siccus; 2098 soorten van vermengde Rariteiten, zo van Natuur
 „ als Konsts; 310 stuks Schildereien en Teekeningen, staande in lys-
 „ ten, en 55 stuks Wiskundige Instrumenten, enz. De Catalogus
 „ van dit Kabinet, bestaande in 't nommer en den naam van ieder
 „ stuk, benevens aanhalingen uit verscheide Schryvers, die te vooren
 „ daar over geschreeven hebben, bestaat in 38 Boekdeelen in folio,
 „ en 8 in quarto”.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

's Gra-
 venbaa-
 ge.

TOEN haare Koninglyke Hoogheid, de PRINCESSE GOVERNANTE, op den 26 December laatsleeden in de Vergadering van de Heeren Staaten Generaal verscheenen was, gelyk wy hier voor gemeld hebben, om den Staat van Oorlog voor dit loopende Jaar over te geeven, hadt Dezelve die Zaak de attentie van hunne Hoogmogenden aanbevoelen, daar by voegende; *dat de Onkosten van den Staat van Oorlog met zo veel overleg waren gereguleerd, als de tegenwoordige Omstandigheden wilden toelaaten.* De Heer van Blokland, Præsident in den Raad van Staaten, deedt verder eene bondige Redenvoering, waar in hy aantoonde, „ dat alles in een juiste overeenkomst, tusschen den „ weezenlyken toestand der Inkomsten van deeze Republick, en het „ getal der Troepen, 't geene den Staat minst kostbaar zou vallen „ geschikt was, zonder egter uit het oog te verliezen de Beweegre- „ denen, gegrond op de binnenlandsche veiligheid en de handhaving „ der

„der Frontiersteden, enz.”. In den Staat van Oorlog, sedert na de respectieve Provincien verzonden, was onder anderen ingevoegd de voorgemelde Reforme onder de Guardes enz., en andere verminderingen van Onkosten; zodanig dat de Staat, naar men verneemt, door de verscheidene Reformen, in de Militie sedert het sluiten van de laatste Vrede gemaakt, Jaarlyks een aanmerkelyke Som zal bespaaren.

1753.
February.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

Den 20 *passato* heeft de PRINCESSE GOVERNANTE een poos by de Vergadering van hunne Hoogmogenden geassisteerd. De Voorstellen, aangaande het PORTO FRANCO, zyn nu een geruimen tyd, een voornaam Point van de Deliberatien geweest, en uit den minder voortgang daar mede gemaakt, zou schynen te blyken, dat de zwaarigheden tegen het zelve van sommigen geopperd, gelyk wy in het voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK hebben gezien, niet t'eenemaal ongegrond zyn. Ook hadden de Heeren Gedeputeerden van *Zee-land*, in de voorleedene Maand, in eene Audiente by haare Koninglyke Hoogheid, zo men wil, onder anderen kennisse gegeven van de nadere Consideratien hunner Provincie aangaande die Zaak. Men twyfelt of wegens dit stuk wel zo schielyk, als van sommigen gehoopt werdt, een sinaal Besluit zal worden genomen.

De Heer *Durand*, die voor de komste van den Ambassadeur *Marquis de Bonac* (waar van hier voor) de Zaaken van het Fransche Hof by hunne Hoogmogende waar genomen heeft, naar *Parys* te rug zulende keeren, hadt van de Staaten Afscheid genomen door eene MEMORIE, waar in hy zyne verpligting voor de beleefdheden by deeze Republiek genooten, en zynen wensch, dat de Vriendschap en goede Verstandhouding tusschen dezelve en den Koning zyn Meeftter van langen duur mogt zyn, op het ieverigste betuigde, enz.

Den 19 *passato* is te 's *Gravenbaage* in den ouderdom van omtrent 84 Jaaren overleeden *Don Joachim Ignatio de Barnachea*, *Marquis del Puerto*, Ridder van de Ordens van de *Caletrave* en van de *Seraphim*, Edelman van de Bedkamer des Konings van de beide Sicilien, Opperhofmeester van de Koningin van *Spanje*, Deken van den Finantie-Raad, en Ambassadeur van zyne Katholyke Majesteit by deezen Staat. Hy was door zyn Hof meer dan veertig Jaaren als Ambassadeur in deeze en geene Gevallen, en met andere aanzienlyke Amten bekleed geweest. Onder anderen heeft hy by 't Congres van Soissons ook den post van Minister Plenipotentiaris der Spaansche Kroon waargenomen. De Ridder *de la Quadra*, Sekretaris van de Ambassade, een Courier tot bekendmaaking van dit Sterfgeval naar *Madrid* afgevaardigd hebbende, gaf 'er aanstonds ook kennis van aan den President van hunner Hoogmogenden Vergadering, en aan haare Koninglyke Hoogheid de Princesse Gouvernante. Des Ambassadeurs Weduw, de Marquise Douariere,

1753. riere, was in den naam der Staaten, door derzelver Agent, den Heer
February. van *Byemont*, gecondoleerd. Het Lyk gebalzemd zynde, zou naar
 men verneemt, over Zee naar *Spanjen* gevoerd en aldaar bygezet wor-
 den. Ondertusschen blyft de gemelde Sekretaris der Ambassade met
 de Zaaken van het *Spaansche* Hof alhier belaft, tot zo lang 'er door
 den Koning van *Spanje* anders in zal voorzien zyn.

VEREE-
 NIGDE
 PROVIN-
 TIEN.

Den 28 *passato* was insgelyks in een zeer hoogen Ouderdom, by
 's *Hage* overleeden, de Graaf van *Debn*, Ridder van de *Dannebroks-*
Orde, en Extraordinaris Envoyé, benevens Minister Plenipotentiaris,
 van den Koning van *Denemarken* by deezen Staat.

De Heeren STAATEN GENERAAL hebben hunne RESOLUTIE van den
 5 *Maart* 1721 (waar by vastgesteld was, dat geene Roomsche Kerken-
 huizen in *Brabant*, onder 't Gebied van deezen Staat, zullen mogen
 worden vergroot of vernieuwd, zonder voorgaande permissie van hun-
 ne Hoogmogende) op den 20 *December* laatstleeden dus geëluceerd,
dat daar onder ook begreepen zyn de vernieuwingen, timmeragiën en ver-
beteringen, die binnen de voorschreevens Kerkbuzzen worden gemaakt; als
ook dat dezelve Resolutie niet alleen stand zal grypen in Staats Brabant,
maar ook in Staats Vlaanderen, en het Land van Kuik, zo wel in de Ste-
den als ten Platten Lande, enz.

De Heeren STAATEN VAN HOLLAND EN WESTFRIESLAND hebben
 op den 23 *passato* een PUBLICATIE gearresteerd, strekkende tot verklaar-
 ring van het Derde en Vierde Artikel der GENERAAL ORDONNANTIE
 op den opbef van des Gemeens Lands Middelen by *Collecte*, zeggende
 daar in; dat dewyl by sommigen begreepen schynt te worden, als of
 de Neeringdoende Luiden, die zig volgens het voornoemde Derde
 Artikel aan eene Fraude hebben schuldig gemaakt, deswegens boven
 de Boeten van de particuliere Ordonnantie alleen van hunne Neeringe
 zouden moeten verfteken zyn voor den tyd van een Jaar, zonder aan
 de Boete van de Generaale Ordonnantie, voorkomende in het gezeg-
 de Vierde Artikel, gehouden te zyn. Zo is 't dat wy, daar tegen wil-
 lende voorzien, by ampliatië van het Tweede en Derde Artikel van onze
 Generaale Ordonnantie, hebben goedgevonden te verklaaren, dat de Straf-
 fen in die Artikelen gestatueerd tegen de Personen daar in gemeld, plaats
 moeten hebben, niet alleen boven de Boeten van de Particuliere Ordonnan-
 tie, maar ook boven de Boeten in het Vierde Artikel van de Generaale
 Ordonnantie gestatueerd, enz.

Een andere PUBLICATIE hunner Ed. Grootmogenden, van den 26
passato, strekt tot Ampliatië van het Eerste Artikel der Ordonnantie op de
Consumtie van de Zeep, en behelst; „ dat aangezien het eerste Arti-
 „ kel der Ordonnantie op de Zeep, niet na behooren wordt geëxe-
 „ cuteerd, ten opzigt van de Spaansche en dergelyke van buiten in-
 „ ko-

„ komende drooge Zeep, hunne Ed. Grootmogende goedgevonden hebben te verklaren, dat onder de Spaansche Zeep ook begrepen is de *Genuasche, Marfiliaansche, Barbarysche, Jerusalemfche witte* en alle andere dergelyke drooge Zeep, 't zy van buiten ingebracht of hier te Lande gemaakt; zullende vervolgens van alle zodanige drooge Zeepen, die in deeze Provintie worden gebruikt, moeten betaald worden een *Blank van het Pond*, met de Tiende Verhooging 'er boven. Dat alle de gene, die zodanige Zeepen inslaan of uitslaan, om in deeze Provintie gebruikt te worden, zig in alle opzichten zullen moeten reguleeren naar het *Generaal Plakkaat, de Generaale Ordonnantie en de Ordonnantie op de Consumtie van de Zeep*. Doch dat de Koopluiden en Kommissionarissen ten opzigt van de zodanige Zeepen, die zy van buitenslands of van elkander inslaan, gelyk ook van de genen die zy naar buiten deeze Provintie uitslaan, zullen kunnen volstaan met aangeeving te doen van de kwantiteit welke zy in of uitslaan, en daar van te haalen een Biljet van 12 penningen. Zullende voor Koopluiden en Kommissionarissen alleen gehouden worden de zodanigen, die dezelve Zeepen niet by het Pond, of in nog kleinder hoeveelheid uitslyten, of daar in Neeringe doen. Verder zal tot de gemelde Spaansche of drooge Zeepen, by den in en uitslag tot Consumtie, moeten gebruikt worden; voor de Biljetten van tien tot twintig Pond drooge Zeep een Zegel van 2, voor die van twintig tot veertig Pond een van 4, van veertig tot zestig Pond een van 6, en van zestig of daar boven van 9 Stuivers. De in en uitslag beneden de tien Pond zal zonder een Gezegeld Biljet mogen geschieden ”.

In eene derde PUBLICATIE van hunne Ed. Grootmogende, gearresteerd den 31 der zelfde Maand, vindt men 't volgende.

„ De STAATEN VAN HOLLAND EN WESTFRIESLAND: Allen den geenen, die deeze zullen zien of hooren leezen, salut: Doen te weeten: Nadien tot onze kennisse is gekomen, dat offchoon in de Ordonnantie op de Koffy en Théé worden gevonden drie Regels, waarna de Classen van Taxatie buiten de Neeringdoende Luiden zyn geschikt, en wel eerstelyk na de Amten, Artikel 2; ten tweeden na de Domestiquen, Artikel 4; en ten derden na het inkomen, Artikel 7, en zo ook dien volgende de te quotifeerene Persoonen na de voorschreven Regels, buiten bedenken, gebragt moesten worden onder de hoogste Classe, waar onder zy behooren, echter door sommigen wordt gesuftineerd, dat, wanneer zy een Domestiq houden, zy daar na in het Koffy- en Théegeld alleen kunnen en moeten worden getaxeert op vier Guldens, schoon zy na haar inkomen tot een hooger Classe behooren, en op zes Guldens

1753.
February.

VERER-
NIGDE-
PROVIN-
TIEN.

„ ge-

1753. „ getaxeert zouden moeten worden. Zo is 't, dat Wy, tot voor-
 February. „ koming van de voorschreve captie, en tot introductie van een égale
 „ praktyk dienaangaande, hebben goedgevonden en verstaan, mits
 VEREE- „ deeze by elucidatie van de Ordonnantie op de Koffy en Théé te
 NIGDE „ verklaaren; dat alle die geenen, de buiten Neeringdoende Luiden in
 PROVIN- „ het Koffy- en Théégeld taxabel zyn, haar moeten opgeven en ge-
 TIEN. „ taxeert worden in de hoogste Classe, waaronder zy gehooren,
 „ het zy uit hoofde van haar Ampt, Dienstbooden of Inkomen, zo
 „ dat die gene die een Dienstboode en acht hondcrd Guldens inko-
 „ men heeft, niet na zyn Dienstboode maar na zyn inkomen getau-
 „ xeed moet worden.

Verder was door haare Koninglyke Hoogheid op den 7 *deezzer*, eene
 ADVERTENTIE gepubliceerd, dat het Artikel op de Periode van het
 laatste *Renovatie en Ampliatie-Plakkaat op het Haagse-Bosch*, gedateerd
 den 23 *Maart* 1751, waar by aan een ieder verboden wordt langs het
 Gangpad in het voornoemde Bosch te leiden of dryven eenig Paard of
 Paarden of eenig ander Vee, of daar op te Paard of met een Rytuig
 te ryden, enz. op de zelfde Boeten zal moeten worden geobserveerd
 omtrent het Gangpad aan de Noordzyde van dat Bosch gelegen.

Te *Utrecht* werd den 9 *passato* eene ORDONNANTIE van haare Kon-
 ninglyke Hoogheid en de Heeren Staaten van die Provincie, welke
 reeds den 29 *November* 1752 gearresteerd was, afgekondigd. Zy behelst
 verscheide middelen om den tegenwoordigen bekrompen staat van 's
 Lands Finantien te gemoet te komen; als, weder in train te brengen
 en te heffen; voor eerst de oude schattingen van den 12 den Penning
 van de Tractementen en Emolumenten van alle Amten, Officien en
 Bedieningen; en voorts nog een Familiegeld by de Ingezetenen, als
 mede een buitengewoon middel, door de buitenlieden te voldoen: zo
 nogtans dat ten dezen opzigte, tot voorkoming van de inconvenienten
 voor heen by het heffen van 't Familiegeld bevonden, om de Ingeze-
 tenen, die wanneer zy volgens hunne Middelen en Inkomen getaxeerd
 werden, zouden kunnen vermeinen by de gedaane Taxatie bezwaard
 te zyn, niet te noodzaken haar Boedel open te leggen, en iedereen
 toe te laten zig zelve te taxeeren; dat dit Middel als nu zal worden
 betaald by wyze en onder benaming van *een contributie van een en een
 half percent*, by elk Ingezeeten, van het jaarlyks Inkomen zyner goe-
 deren, door hem zelfs opgemaakt, en op de wyze hier na vermeld te
 founceeren; en dat het buitengewoone middel by de Buitenlieden van
 de jaarlyksche Revenuen van hunne vaste Goederen binnen deze Pro-
 vincie gelegen, by *eene taxatie mede tegens een en een half percent* zal
 worden betaald, arresteerende tot het heffen van de voorlz. contri-
 butie en extraordinaris middel het volgende Reglement. Dat de voorlz.
 schat-

✽✽✽✽✽✽✽✽✽✽✽

1753.
Maart.

M A A R T.

TUR-
KYN.

Beginnende de tegenwoordige Maand met het voorgevallene in het Ottomannische Gebied, vinden wy, als iets ongewoons, het Verhaal van eene plegtige Visitte, door de Gemalin van den Franschen Ambassadeur, den Graaf-Defalleurs, afgelegd by de Gemalin van den Groot-Vizier.

T U R K Y E N.

DE Ambassadrice was door de Vrouwen der Tolken en twaalf andere Dames vergezeld, die de Fransche en Turkse Taalen spreken konden, en haar Gevolg bestondt uit haare Edellieden, Pages en Lakeien. Zo dra men over het Kanaal te *Constantinopolen* gekomen was, tradt zy, met die Dames, in de Koetzen van den Groot-Vizier, die haar stonden op te wagten, en haar Gevolg steeg te Paarde. Zy reeden dus naar het Paleis van den Groot-Vizier, voor 'twelke zig de Mansperfoonen afzonderden, terwyl de Ambassadrice met haar Gezelschap binnen treedende, door vierentwintig Slaavinnen, kostbaar gekleed, aan de Poort ontfangen werdt, en geleid naar de Zaal, waar in de Gemalin van den Vizier kort daar op verscheen, zynde zo pragtig opgetooid, dat de oogen schemerden door de menigte der Edele Gestenten. Na dat de wederzydsche Complimenten waren afgelegd, deedt de Ambassadrice aan de Gemalin van den Vizier twee Koffertjes present, waar van het eene een fraai Servies bevatte van Vermeil, een Horologie, en een Doos met Reukwerken, alles met Brillanten bezet, en het andere zes stukken Goud en Zilver Laken. Daar tegen werdt zy beschonken met vier stukken Perfische en Indiaansche Stoffen van eene buitengewoone waardye en schoonheid. Na het aanneemen van die Presenten, werden verscheide Tafels op de Turkse wyze aangerigt, en de Ambassadrice met de Dames van haar Gezelschap treffelyk onthaald. Men bediende zig van Mecs nog Vork, maar alleen van fraai verlakte Houten Lepels. Meer dan honderd Geregten werden 'er opgedischt en van den eenen Tafel op den anderen gezet, beginnende van den voornaamsten, waar aan de Ambassadrice met de Gemalin van den Vizier gezeten was. Aan een iegelyk van de overige Tafels, zat een Fransche met een Turkse Dame, tegen elkander over. Na de Maaltyd retireerde zig de Gemalin

*Constanti-
nopolen.*

1753. lin van den Groot-Vizier, en liet haare Dames by de Ambassadrice, om aan dezelve de Vertrekken te toonen. Tegen den avond vertrok de Ambassadrice, en werdt door de Levreibedienden van den Vizier tot aan het Kanaal terug geleid, alwaar zy een groote menigte Gelds onder die Bedienden liet uitdeelen.

TUR-
KYEN.

R U S L A N D.

*Peters-
burg.*

DE Keizerin van *Petersburg* naar *Moskow* vertrokken zynde, gelyk wy hier voor hebben verhaald, zo was door den Onder-Ceremonie-Meester aan de vreemde Ministers bekend gemaakt, dat haare Majesteit, tot bevordering van bunne Reize naar *Moskow*, in het midden van den Winter, hun verlof gaf, om onderweg bunnen intrek te nemen in de Huizen, daar de Keizerin gewoon is te vertoeven, zynde reeds bevelen afgevaardigd om de Vertrekken in dezelve warm te houden. Deeze Bekendmaking was aan die Ministers des te aangenaamer, om dat zig tusschen deeze Steden weinig of geene goede vertoeftplaatsen, buiten de gemelden, laten vinden. Ook hebben de meeste vreemde Ministers kort daar na van die gelegenheid gebruik gemaakt, en zyn de Keizerin en het Hof gevolgd, doch de Groot-Kancelier, Graaf van *Bestuchef*, werdt door onpaffelykheid genoodzaakt, nog eenigen tyd te *Petersburg* te vertoeven.

Moskow.

Het Hof was na de aankomste van haare Majesteit te *Moskow*, omtrent den aanvang van dit Jaar, zeer talryk en pragtig. Verscheide Perfoonen van Aanzien, uit deeze en geene Provincien van dit wyd uitgestrekte Ryk, kwamen het zelve vergrooten. Doch de ongelegenheid, zo 't schynt, tot huisvestinge van dien grooten Stoet, wegens de vreeslyke verwoestinge binnen deeze Stad, door den zwaren Brand, in den laatstleeden Zomer aldaar tweemaal voorgevallen, veroorzaakt, gepaard met de koude en fyne Lugt, bragt eerlang menigvuldige Ziekten te weeg onder byna het geheele Hofgezin, bestaande in zwaare Hoofdpyn, Hoest, Kolykpynen en Slaapeloosheid, zodanig dat 'er de Divertissemten om gestaakt werden. De Vreemde Ministers, en hun Gevolg, hadden ook deel in deeze Ongemakken. De Keizerin zelf werdt op den 10 *passato* ook van eene zwaare Hoofdpyn bevangen, en kreeg daarna een zo sterken Hoest, dat men het noodig oordeelde aan haare Majesteit een Ader te openen; waar na zy zig beter bevondt. Onder dit alles hebben 'er de Staatszaaken ook een geruimen poos stil gestaan, des wy 'er niet van kunnen berigten. Op den 23 *passato* was de Keizerin nog niet weder in het publick verscheenen.

ZWEEDEN.

Z W E E D E N.

1753.
Maart.
ZWEDEN.
Stokholm.

WEgens drie Hollandsche Groenlandsvaarders, die het Scheepvolk in den voorleeden Zomer in 't Ys hadden moeten laten zitten, en waar omtrent door de Staaten Generaal op den 1 Decem-ber laatstleeden eene Waarschouwing aan alle de Inwooners der Vereenigde Provinciën was gedaan, om dezelve Schepen niet te beschadigen of in eenigen deele, veel minder in 't geheel, zig toe te eigenen; is door eene gedrukte Publicatie, in 't begin van de laatst gepasseerde Maand, aan het Commercie-Kollegie te *Stokholm*, en verder aan een iegelyk kennis gegeven, dat niemand van de Onderdaanen zyner Zweedsche Majesteit aan deeze Schepen de handen zal mogen slaan, of dezelve als een gevonden Zeeprys zig toe-eigenen, enz.

Het Hof, 't geene den 10 *passato* van *Ulrichstball* in deeze Stad terug stondt te komen, bevondt zig sedert, wegens de zwakke gezondheid van haare Majesteit, de Koninginne, nog aldaar. De Koning kwam eger, gelyk te vooren, dikmaals de Vergaderingen van den Senaat met zyne tegenwoordigheid vereeren. Het Voorstel, om het Amt van Gouverneur Generaal over *Finland* te vernietigen, en de Troepen, aldaar in Guarnizoen leggende, t' huis te ontbieden, schynt nog niet aanneemelyk te zyn.

Men ziet thans een algemeene Lyft van de Troepen deezer Kroon, waar uit blykt dat de geheele Landmagt thans onderhouden wordt op den voet van 64 duizend Mannen, en dat de Zeemagt bestaat in 26 Oorlogschepen, 70 Galeien, en 20 duizend Matroozen. By de Infantery der Troepen van dit Ryk is men thans bezig verscheide verkortingen in het Manuaal der Exercitien in Trein te brengen, waar toe men vervolgens ook de Landmilitie zal tragten te gewinnen.

D E E N E M A R K E N.

MET geen ander oogmerk, meent men, is het Besluit genomen van zyne Deensche Majesteit, om in deezen Zomer een Campement te doen formeeren by *Rotscbild*, een Plaats niet ver van *Koppenbagen*, Dit Campement zou bestaan uit twaalf Battaillons van de Bezetting deezer Stad, en uit twaalf Esquadrons van de Guardes du Corps, zullende zyn onder het bevel van den Veldmarschal Graaf van *Schulenburg* en van den Generaal *Numfen*. Van het andere Campement in 't *Holsteinsche* hebben wy hier voor de reden gemeld,

Nog in 't voorleeden Jaar heeft zyne Majesteit een Ordonnantie doen opstellen, waarby aan alle Persoonen, van allerlei rang en staat,

1753. verbooden wordt, eenige Waaren of Koopmanschappen te koopen
 Maart. van Onder-Officieren, van Soldaaten, van derzelve Vrouwen of
 Kinderen, ten zy die Verkoopers voorzien zyn met een Verlofbrief
 — van den Kapitein hunner Kompagnie, tot het verkoopen van derge-
 DEENE- lyke Goederen. By een andere Ordonnantie, van den 19 *passato*,
 MARKEN. verbiedt de Koning den Invoer, en het draagen, van Wollen of
 Zyden Stoffen, buitenslands gemaakt; vernieuwende verder, op eene
 nadrukkelyke wyze, het verbod tegen 't draagen van Goud en Zil-
 veren Sieradien, van Diamanten en andere, 't zy fyne of valsche
 Gesteenten, enz.

P O O L E N.

Dresden. O Nlangs is in dit Ryk iets voorgevallen 't geen van gevolg hadt
 kunnen zyn indien men niet in tyds zorg hadt gedraagen. De
 Graaf van *Zamoski* zig gewapenderhand meester gemaakt hebbende
 van eene Fortresse, toebehoorende aan den Jongen *Starost* van *Zamosk*,
 hadt deeze den bystand verzogt van den Prins *Radziwil*, *Palatyn* van
Wilna en Opper-Generaal van *Litbauwen*, die hem aansonds 15 hon-
 derd wel gewapende Mannen toezondt. Met dit Secours naderde de
 Jonge *Starost* de gemelde Fortresse, waar in de Graaf van *Zamoski*
 zig versterkt hadt, met de Hulptroupen hem toegezonden door twee
 andere Graaven. Men twyfelt niet of het zou tot een treffen geko-
 men zyn, en tot een Inlands Bloedbad, indien niet de *Palatyn* van
Crakou, ondersteund door den Bisschop van die Stad en den Aarts-
 bisschop van *Gnesne* de Partyen getragt hadt te bevredigen. Immid-
 dels kwam 'er een Koninglyk Bevel van *Dresden*, met expres verbod
 aan de wederzydsche Troepen, om elkander in 't minste te beledi-
 gen, en dat zyne Majesteit de besliffing van het Geschil voor zynen
 Regtbank getrokken hadde. Hier op heeft de Graaf van *Branisky*,
 Opper-Generaal van de Kroon, de gemelde Fortresse door een De-
 tachment van zyne Troepen in des Konings Naam laten bezet-
 ten, tot dat het Geschil volgens de Wetten van het Ryk zal veref-
 fend zyn.

Aan het Hof te *Dresden* Vertoogen ingeleverd zynde door de ge-
 nen, die in den laatsten Oorlog, toen de Troepen van zyne Pruiffische
 Majesteit die Stad in bezit namen, de som van 75 duizend Ryksdaal-
 ders, die tot Contributie werden geeischt, hebben opgeschooten; dar
 zy dit Kapitaal, 't welk met de Renten reeds meer dan 100 duizend
 Ryksd. bedraagt, niet langer konden missen; zo is 'er, naar men ver-
 staat, onder de Ontwerpen, die men voorgeslaagen heeft om deeze
 Som af te kunnen betaalen, het volgende goedgekeurd: „ Dat de Ei-
 „ genaars

„ genaars der Huizen, van ieder honderd Ryksdaalders der Waarde
 „ van elk Huis in vier Termynen zullen moeten betaalen zestien goo- 1753.
 „ de Groffen, en elk Huurder van ieder Ryksdaalder, die hy Maart.
 „ woont, ééne Gros en agt Penningen in ééne Termyn, 't geen men
 „ meent dat meer dan de gemelde Som zal opbrengen ”. POOLEN.

P R U I S S E N.

DEwyl in 't voorleeden Jaar de Heer de *Maupertuis*, Præfident van *Berlyn* de Koninglyke Akademie der Wetenschappen te *Berlyn*, zyne gedagten geopenbaard hadt over zeker Geschl, of de *Natuur baare Werkingen*, in allen gevalle, op de gemaklykste wyze verrigt, of niet, met naame lyk 'er meer kragten aan te verspillen dan 'er toe noodig zyn, zo heeft dit een Pennestryd tusschen hem en een buitenlands Geleerde verwekt. Hier omtrent nu was in de Maand *December* te *Berlyn* uitgekomen een veragte lyk Pasquil, 't welke den 24 van die Maand, in de voornaamste Wyken van de Stad, door Beuls handen verbrand werd. Maar 't geen tot groote verwondering van 't Algemeen strekte was, dat men den beroemden *Pocet Voltaire* met het opstellen van dit Lafterschrift betigtte. Raakende deszelfs vertrek van het *Pruiffche Hof*, ziet men den volgenden (zo gezegd wordt) eigenhandigen Brief van zyne *Pruiffche Majesteit*, van den 16 *deezes*, aan den genoemden *Voltaire*.

„ Het was niet nodig dat U Ed. My om deszelfs Dimissie quam verzoeken, onder Voorwendzel, dat gy de Wateren van *Plombières* zoud moeten gebruiken. Gy kunt u uit myn Dienst ontslaan wanneer het u belieft. Maar eer gy vertrekt, laat My het Contract van uwe *Verbinten*, de *Sleutel*, het *Kruys* en het *Boek* met de *Gedigten*, die Ik u heb toevertrouwd, wederom overhandigt worden. Ik wenschte, dat Myne Werken alleenlyk aan de *Critiques* van u en van *Koenig* mogten verbleven zyn. Ik offer dezelve van gantscher herten op aan de geene, die zig verbeelden hunne eigene *Reputatie* te vermeerderen, wanneer zy die van anderen tragten te verminderen. Ik ben met die *Dwaasheid* en *Ydelheid* van zekere *Schryvers* niet behebt. De *zamenspanningen* van *Geleerden* komen My voor een *Schandvlek* der *Letterkennis* te zyn. Echter heb Ik achtung voor alle brave *Luiden*, die dezelve aankweeken. De *Hoofden* van dergelyke *Kabalen* alleen zyn het, die Ik met een *Oog* van *Verontwaardiging* beschouw. Voor 't overige bid Ik *God*, dat Hy u in deszelfs *Heilige Bescherming* neeme ”.

De *oplettendheid* van zyne *Majesteit*, om het *welvaaren* van zyn *Land* te bevorderen, door de genen, die 'er van *buiten inkomen*, gele

1753. *Maart.*
 —————
 PAUIS-
 GAN.
 gelegenheid te geeven om zig bekwaamelyk neder te zetten, blykt weder uit de Orders, onlangs gegeven, om ten spoedigsten drie nieuwe Dorpen onder *Priegnitz* te bouwen. Voor eenigen tyd had reeds de Koning aanmerkelyke voordeelen toegestaan, aan de genen die te *Bernau*, een kleine Plaats omtrent drie Mylen van *Berlyn*, nieuwe Fabriken zullen opregten. Te *Creveld* is men thans vlytig bezig aan het bouwen van eene nieuwe Kerk voor de Rooms-Katholyken, waar toe de Koning, tot bevordering van den Koophandel in die Plaats, verlof gegeven heeft. Ook wordt 'er wederom gesproken van het Ontwerp, om de Rivier de *Lippe* vaarbaar te maaken, waar toe reeds Kommissarissen benoemd zouden zyn. In de Hoofdstad *Berlyn* was ook door zyne Majesteit toegestaan, verscheide Zuiker-Rafinaderyen op te regten, zynde deswegens de Invoer van alle buitenlands bewerkte Zuiker verboden.

Emden. Van andere Ontwerpen, om den Koophandel der Pruisfische Onderdaanen alomme uit te breiden, wordt ook langs hoe meer gerugt gemaakt. Onder anderen schynt men op 't oog te hebben eene Compagnie te *Emden* op te regten tot de Commerce op de *Spaansche Westindien*, waar toe alleen het sluiten van een Traktaat van Commerce met de Spaansche Kroon zou worden vereischt.

De Directeurs van de Koninglyke Asiatische Compagnie hadden onlangs berigt ontvangen, van de gelukkige aankomst van een haarer Schepen te *St. Jago*, een der Eilanden van *Kaap Verde*, zullende van daar zyne reize naar *Cbina* voortzetten. Men meldt verder van 't Oogmerk om te *Emden* Buizen uit te rusten tot den Haringvangst.

D U I T S C H L A N D.

Frankfort.

IN lang hebben wy geen gelegenheid gehad om te spreken van de Bouwinge eener Kerk voor de Gereformeerden te *Frankfort*, waar over in den beginne van 't Jaar 1751 zo veel beweeging was, dat 'er zig de Keizer en de Protestanse Ryksvorsten mede mengden; om de Magistraat van die Stad te overreeden, van zulks binnen de Muuren toe te staan, gelyk men *bladz. 201* van 't I. DEEL deezes GEDENKBOEKS, van 't gemelde Jaar, beschreeven vindt. Sedert is die Zaak als aan den spyker hangende gebleeven, door de onverzetteltykheid van den Magistraat, tegen alle aangewende poogingen van de genen die het belang van de Gereformeerden voorstonden. Zie nu wat men 'er eindelyk mede gevorderd is, in een Berigt uit *Frankfort* van den 12 *passato*.

„ De commissie, door hunne Keizerlyke Majesteiten aangesteld,
 „ om den Gereformeerden de vrye oefening van hunnen Godsdienst
 „ bin-

„ binnen de Muuren van deeze Stadt te bezorgen, en zig deswegens
 „ met onzen Magistraat te verstaan, bestaat in den Ryks-Vice-Kanze-
 „ lier, en twee Euangelische en twee Roomsch-Katholyke Ryks-hof-
 „ raden. De Stads-Pensionaris *Lucius* en de Heer *Moignon*, gemag-
 „ tigten der Gereformeerden, bevinden zig te *Wenen*, de eerste om
 „ tegen, en de laatste om voor de zaak te arbeiden. Het Keizer-
 „ lyke Hof zoude gaarn zien, dat de Gereformeerden met den Magi-
 „ straat overeen kwaamen, en genoeg namen met een Kerk aan de
 „ buitenvesten, terwyl die zaak veel verlegenheid verwekt zo by 't
 „ Keizerlyke Ministerie als by de Gereformeerden, nademaal een
 „ Kerk buiten de Stadt, hoe naby de Stadswallen dezelve ook moge
 „ worden ingewilligd, geenzins voldoet aan 't oogmerk, waarom de
 „ Gereformeerden zig aan den Keizer en aan het Ryk hebben ver-
 „ voegd, en hen ontzet van de vrugten hunner pogingen en zwaare
 „ onkosten. Eenige Maanden geleeden heeft onze Magistraat aan de
 „ bovengemelde Keizerlyke Kommissarissen een Memorie doen over-
 „ handigen, behelzende een aanbieding tot het bouwen van een Kerk
 „ naby, doch echter buiten de Stadsmuuren, en zulks noch onder
 „ zeer lastige voorwaarden, doch de Gereformeerden hebben die aan-
 „ bieding niet aangenomen, maar een Memorie daar tegen opgesteld,
 „ terwyl zy zig by continuatie vleyen met de hope, dat de Keizer de
 „ Magistraat door middel van een Kommissie op de uitschryvende
 „ Vorsten van den Opper-Rhynschen Kreits eindelyk tot vriendlyker
 „ gedachten omtrent hen zal disponeeren, het welk echter veel tyd
 „ en omzigtigheid zou vereischen, om het werktellig te maken ".

Zo zeer nu de Lutherischen hier den baas speelen, niet minder klaa-
 gen zy over Verdrukkingen van hunne Geloofsgenooten op andere
 Plaatsen van het Duitische Ryk. Immers was onlangs, door het Keur-
 Saxisch Euangelisch Directorium, aan de Ryksvergadering te *Regens-
 burg* eene Memorie overgegeven, van eene Lutherische Gemeente in
 't Stigt van *Wurtzburg*; waarin dezelve haare Klagten herhaalt, om dat
 de Religie-Bezwaarnissen omtrent haar, in plaats van te verminderen,
 steeds vermeerderen. Nog onlangs, *zeggen zy*, hadt de Roomsche
 Priester de Zarken van de Graaven der Lutherischen in stukken doen
 slaan; een Jongman, die 'er reeds 4 Jaaren begraven was geweest,
 weder opgraaven; en veel moedwil pleegen aan het Lyk. 't Schynt
 dat de Lutherischen hier de geheele Kerk, waar in sedert het Jaar 1680,
 voor de beide Religien gepredikt is, voor zig alleen begeeren. Im-
 mers klaagen zy ook, dat op het zeer naauwe Kerkhof aldaar veele
 Roomsche Lyken worden begraven. Men meent dat het Euangelisch
 Corps hier over in Conferentie zal treden.

Aangaande de Zaak der Roomsch Konings Verkiezinge was onlangs
 het

1753.
Maart.

DUITSCH-
LAND.

*Regens-
burg.*

1753.
Maart.DUITSCH-
LAND.

het Kollegie der Ryksvorsten nog zeer in Gevoelen verdeeld. De eene Party, zig houdende aan de Grondbeginzels der Huizen van *Brandenburg*, *Wirttemberg* en *Hessenkassel*, beweert dat de eenvoudige Bekendmaking van den Keizer ten dien opzigte niet genoegzaam is, eischende voor de beroeping van eene Keurvorstelyke Vergadering een Keizerlyk Commissions-Decreet, met volkomen vryheid om te stemmen, en hunne Deliberatien vervolgens by de Ryks-Vergadering in te brengen. De andere Party is mede wel van de zelfde gedagten, raakende de noodzaakelykheid van een Commissions-Decreet voor die Beroeping, doch beweert, dat haare Resolutie gebragt moet worden onmiddelyk aan de principaale Kommissarissen van het Ryk, en ter Dictature van *Mentz*, om in de Ryks-Verhandelingen te worden aangetekend.

Men sprak onlangs van een Gerugt, dat binnen korten te *Frankfort* een Congres stondt gehouden te worden, ten einde de Pretensien van eenige Keurvorsten en Vorsten van Duitschland, tegen het Oostenrykze Huis, onder de bemiddeling van eene voornaame Mogendheid by te leggen, en dus alle verhinderingen, omtrent de Verkiezinge van een Roomsche Koning, weg te neemen. *Wat'er van worden zal moet men van den tyd afwagten!*

Weenen.

Men verneemt niet dat te *Weenen* thans eenigzins over die Zaaken gehandeld wordt. In den aanvang van dit Jaar bevonden 'er zig twee Heeren tot het afleggen van eene Kommissie wegens den Hertog van *Modena*, die nog niet genegen schynt zig te voegen by het Traktaat ter handhaavinge van de Ruste in *Italien* geslooten, ten zy men hem ook voldoening geeve op zyne Prætensien. Dewyl het Commercietraktaat tusschen haare Keizerlyke Majesteit en zyne Pruissische, naar men verneemt meestendeels gereguleerd was, zo werden de nieuwe Geschilpunten noopens *Silesien*, tusschen dien Koning en zyne Grootbrittannische Majesteit, van de Keizerin niet onverschillig aangezien. Wy zagen hier voor de Verklaaring van den Pruissischen Minister aan 't *Weener* Hof dien aangaande. Nog was deswegens in de Voorleedene Maand, door den Grootbrittannischen Minister eene Memorie ingeleverd. De Keizerlyke Ministers zouden aan den Pruissischen bevestigd hebben, dat haare Majesteit niets ieveriger wenschte dan die Geschillen op 't spoedigste bygelegd te zien, ten einde de sluiting van het gemelde Traktaat 'er niet door vertraagd werde. Thans verstaat men, dat de nieuwe Kommissarjs van zyne Pruissische Majesteit, de Vorst van *Kupferberg*, in 't begin van deeze Maand aan het Keizerlyke Hof verklaard hadde; dat de Koning vuurig verlangde die Zaak zo dra mogelyk voltrokken en zodanig gereguleerd te zien, dat voortaan deswegens alle zwaarigheden werden verboed. Het schynt dat dit Traktaat van

van Kommerce gegrond zal zyn op de liquidatie van de Prætenſien aangaande *Sileſien*. 1753.
Maart.

Onlangs hebben hunne Keizerlyke Majesteiten verſcheide nieuwe Miniſters benoemd. Daaronder is de Graaf *George van Starenberg* tot Plenipotentiaris aan het Franſche Hof, de Graaf *Ernst van Harrach* tot Plenipotentiaris by den Koning van *Sardinie*, en de Baron van *Firmian*, in die zelfde kwaliteit by den Koning der beide *Sicilien*. De Miniſter en Ambaſſadeur van zyne Siciliaanſche Majesteit was van *Weenen* vertrokken om een keer te doen naar *Berlyn* en *Dresden*, en verder naar zyn Hof te retourneren. Deeze Heer, Prins van *Campo- Reale*, heeft zyne Ambaſſade aldaar met niet minder deſtigheid dan minzaamheid bekleed, des zyn vertrek veel aandoening heeft op het Hof, en hunne Keizerlyke Majesteiten, van welker toegenegenheid hy veele blyken heeft genooten.

DOITSCH-
LAND.

I T A L I E N.

KOmende te *Napels*, zo vinden wy 't gerugt dat zyne Siciliaanſche Majesteit voornemens was aan zynen Broeder, den Infant Kardiniaal, met verlof van den Paus, een Jaarlyks Inkomen van 10 duizend Patakons of Ryksdaalders te ſchenken, uit de Revenuen van 't Aartsbisdom van *Montrial*, behalven nog eene Jaarlyke Somme van 10 duizend Dukaaten, uit zekere Revenuen, bevoorrens door den Hertog van *Aragon* getrokken. Onzeker om wat rede!

Napels.

Men hadt in dit Ryk onlangs, by eenen ouden Tooren, certyds *Torredi St. Erasmo*, en nu *de Fabnza* geheeten, waar voortyds een Tempel aan *Jupiter* toegewyd zou geſtaan hebben, veele ſtukken zeer zeldzaam en oud Marmer in den grond ontdekt. 't Geen 'er van uitgegraven is beſtaat in verſcheide Kolommen, van geel, wit en groen gemengeld, die reeds naar *Caserta* gevoerd waren, omze in 't Koninglyk Luſthuis, dat aldaar aangelegd wordt, te plaatzen. Dus maakt men van een onderaardsch een ondermaanſch Gebouw, 't geen mogelyk over eenige Eeuwen weder, door de Aardbeevingen onder den grond zal bedolven zyn.

Naderhand heeft men 'er nog meer andere Kolommen gevonden, gelyk ook Voertſtukken en Tafels van groen, grys en blaauw Marmer, als mede verſcheide Marmereen Beelden, van *Jupiter*, *Janus*, *Minerva* en *Eſculapius*, 't welk alles gelyk het voorige naar *Caserta* was overgebracht.

In den aanvang van dit Jaar beſpeurde men dat de Berg *Vesuvius* veel meer rook uitgaf dan gewoonlyk. Kort daar na kreeg men van *Meffina* berigt, dat de *Etna* begonnen hadt vuur uit te geeven, 't geen

1793.
Maart.

ITALIEN.

by wyze van Lugtballen opvloog, en voor zwaarder Vuurbrakingen deedt dugten. Niet ongegrond was deeze vrees, want eerlang borsten uit den mond van dien zwavelkolk yffelyke Vuurstroomen, vermengd met gloeiende Asch en uitgebrande Steenen, die hoog in de Lugt werden opgeheeven, en zig vervolgens wyd en zyd verspreidden. Deeze uitbarstingen waren t'elkens vergezeld van een zeer zwaaren Rook, en een verschriklyk onderaardich gedruis, zweemende naar harde Donderslagen, terwyl de grond sterk schudde en daverde. Aangaande de uitwerkingen heeft men den volgenden Brief van *Messina*, gedateerd den 3 *passato*.

„ De Landlieden, binnen vier of vyf mylen van den Berg *Etna*
 „ woonende, bevinden zig thans in de droevigste omstandigheden
 „ en elenden. Tot het midden van de maand *January* bechouwde
 „ men den Damp, nu en dan met Vlammen en een onderaards ge-
 „ dommel vergezeld, doch zonder schrik. Maar van den 15 tot aan
 „ het begin deezer maand vermeerde het gedruis en de Vuurbrakingen zo geweldig, dat men voor de yffelykste gevolgen begon te vreezen, dewyl de opening van den Berg onophoudelyk vuur uitgeeft, en de aarde gestadig heeft. Het Vuur is niet minder dan in den Jaare 1693, wanneer zo door de Stroomen van gloeiende Bergstoffen, als door de Aardbevingen, een groot getal Stebden en Vlekken vernield werden, onontelbare Menschen sneuvelden. De vervaarlyke meenigte van Asch wordt tot nog toe door den wind 't Zeewaards gedreeven, doch als de wind omloopt agt men 't bederf van de omleggende Landstreeken; ja van deeze Stad zelve, onvermydelyk. Alle middelen worden derhelven aangewend, om van den Hemel de afweeringe van dit onheil te fincken. Eenige dagen daarna hadt de Berg *Etna* opgehouden vuur en vlammen uit te werpen, tot eene onbeschryfelyke vreugde der Inwooneren. Men zag'er slegts nu en dan eenige Rook uit opgaan.

Romen.

De Paus hadt tot voorkoming van alle ongetegeldheden, die gedurende de Vastenavonds vermaakelykheden in de Stad *Romen* mogten gepleegd worden, het houden van Gemaaerde Balls, zo op de Theaters als in de particuliere Byeenkomsten verboden. Zyne Heiligheid zondt onlangs bevel aan den Gouverneur deezer Hoofdstad, om zig met de Geregtsdienaars in Rilt te begeeven naar zeker Huis, en alle de geenen, die hy daar zoude vinden, in Arrest te neemen. Dit bevel werdt spijtelijk uitgevoerd, hebbende de Gouverneur aldaar gevonden 16 Mans- en 13 Vrouwspersonen, die in hegtenis gbragt zyn en zeer naauw bewaard worden; zo dat men zig zeldzaame gedagten vormt van derzelver misbedryf.

Den Minister van 't Groothersogdom *Toscana* bejegende onlangs,

wanneer hy uit het Lústhuis van *Medice* naar deeze Stad terug keerde, het volgende ongeluk. De Paarden van zyne Koets, aan 't hollen geraakt, renden naar eene Rots, van dien kant langzaam opgaande, doch aan de andere zyde zeer steil. De Koetzier en de Lakeien, geen ander middel ziende om 't leeven te behouden, sprongen van de Koets, en bekwamen eenige ligte kwetzuuren. De Paarden al voort-hollende, stortten plotzlings van de steilte neder, met de Koets, waar in de gemelde Heer zat, die zig, tot aller verwondering niet zwaar bezeerd hadt, schoon de Paarden dood waren en de Koets geheel aan stukken.

1753.
Maart.

ITALIEN.

Men hadt te *Romen* een nader Berigt aangaande het onheil de Equipagien van den Keizerlyken Minister, den Prins van *Esterhazi*, overgekomen. Een zwaare Orkaan beliep in de Golf van *Venetien* het Vaartuig, waar in men deszelfs vyf overheerlyke Paradekoetzen, met het pragtig Zilverwerk en de kostbaare Meubilen van dien Prins, benevens de Equipagien van den gedezigneerden Napelschen Minister aan 't Hof van *Weenen*, hadt ingescheept; zodanig dat 'er verscheide Schepen vergingen. 't Gemelde Vaartuig was naby Land, en ankerde tegen over een kleine Stad, op de Kust van de *Pouille*, alwaar geene bekwame Havens zyn om zig te bergen. De Schipper begaf zig met al het Volk, in 28 Persoonen bestaande, in de groote Sloep, naar Land, doch het ongeluk wilde, dat de Sloep omsloeg, waar door hy met 23 Persoonen verdronk, terwyl alleen 3 Matroozen en 2 jongens hun leeven met zwemmen 'er afbragten. Ondertusschen hieldt het Vaartuig zig voor zyne Ankers, en bleeff tot aller verwondering met de gemelde kostbaare Goederen behouden; zedanig dat het door Inwooners van die plaats, wanneer de Storm bedaard was, in eene veilige Haven van 't Venetiaansche Gebied binnen raakte.

Volgens een Tarif, door de Regeering van *Venetien* in *Oktober Venetien* 1751 vastgesteld, waren de Inkomende Regten op de Zuiker, die in Havens van deeze Republick ingevoerd wordt, op 12 ten honderd, doch die van de Portugeesche Zuiker, alleen op 4 ten honderd bepaald. Dewyl deswegens verscheide klagten gevallen zyn, begeerende *Vrankryk* hier in met *Portugal* gelyk gesteld te worden, zó hadt men 'er op den 27 *January* laatstleden een nieuw Tarif gemaakt, waarby eene evengelyke Belasting van 8 ten honderd gelegd wordt, op de Zuiker, door welke Natie zy ook ingevoerd worde; mits dat egter die in Venetiaansche Vaartuigen wordt ingebragt, of tegen inlandsche Koopmanschappen verruimd, maar de helft zal betaalen.

B A R B A R I E N .

1753.

Maart.

BARBA-
RIEN.

Algiers.

Toen de Heer *Fortb*, Consul van de Stad *Hamburg* te *Algiers*, aan den Dey de redenen bekend maakte, die de gemelde Stad verplicht hadden, om de Vrede, met hem geslooten, te verbreeken, niet in de ongunst van den Koning van *Spanje* te vervallen; zo hadt de Dey, in plaats van 'er toornig over te worden, gelyk men met reden mogt vreezen, die Bekendmaking met veel bezadigheid beantwoord, zeggende.

„ By aldien de stad *Hamburg* haare rekening beter vindt door met
 „ *Spanje* in vriendschap te leeven, dan met ons, zo moet dezelve dat
 „ gene verkiezen; 't welk haar 't voordeeligste toefchynt. Vermids
 „ onze gewoonte is, de Vrede niet te weigeren aan de genen, die 'er
 „ ons om verzoeken op billyke voorwaarden, zo hebben wy dezelve
 „ wel aan de Stad *Hamburg* willen inwilligen, en ons daardoor
 „ beroven van 't voordeel, om haare Schepen te konnen neemen.
 „ Tegenswoordig, nu die Stad de Vrede verbreekt, treden wy weder
 „ in ons Recht, en onze Kapers zullen hunne Prysneeming tegen
 „ de *Hamburgsche* Vlag konnen hervatten. Voor 't overige, vermids
 „ de schuld van die verbreeking u in persoon niet kan toegeschreeven
 „ worden, zo kunt gy met alle uwe effecten in veiligheid
 „ vertrekken. Draagt slechts zorge, dat ge het hoe eer hoe liever
 „ doet”.

Verder hadt de Dey aan den gemelden Consul ook het volgende gezegd. - *Alle Vredens, die wy aangaan, strekken alleenlyk tot ons nadeel; wy zouden het ons voor een geluk rekenen, indien andere Mogendheden dus hunne Vrede met ons insgelyks verbraken; want, het is ons onmogelyk met zo veele Natien tegeelyk Vrede te hebben.*

In 't begin van dit Jaar hebben de Keizerlyke en Zweedsche Consuls, uit naam van hunne Souvereinen, kostbaare Geschenken aan den Dey en aan den Divan gedaan. Zy bestonden onder anderen in eenige stukken fyn Laken. Wanneer de Dey oordeelde, dat een van die Consuls 'er hem niet genoeg aanbodt, zo hadt hy zonder Complimenten tegen hem gezegd; *doet 'er nog vyf of zes stukken by en wy zullen te vreden zyn.* De Consul zig hier op beraaden hebbende, verzocht den anderen dag wederom gehoor, en boodt den Dey verscheide Pakken aan, welken de Dey een voor een liet losmaken, 'er eenige van de fraaiste stukken naar zyn genoegen uitkoos; en den Consul verder van zyne vriendschap verzekerde.

Volgens Berigten van de laatstleedene Maand, hadt de Besmettelijke Ziekte, die te *Algiers* in 't voorleedene Jaar gewoed heeft, zig weder geopenbaard, zodanig dat 'er veele Menschen door weggerukt

gerukt worden. Men verstaat ook dat die Ziekte tot in de nabuurige Provincien is overgeslaagen, des het te vreezen is, dat deeze Plaag, door de Hitte van den aanstaanden Zomer aangestookt, van zwaare gevolgen, zal zyn.

1753
Maart.
BARDA-
RIEN.

S P A N J E N.

DAT de Ordres tot afweering der Communicatie van die Besmetting in het Koningryk *Spanjen* verdubbeld waren, inzonderheid naar den kant van *Gibraltar*, hebben wy hier voor gezien, gelyk ook dat zy met veel strengheid uitgevoerd werden.

Gibral-
tar.

In den aanvang van dit jaar was, naar men verstaat, de Pruißische Legations-Raad te *Madrid* verscheidemaalen in Conferentie geweest met de Staats-Ministers van het Spaansche Hof, om was 't mogelyk een COMMERCIE-TRAKTAAT tusschen de wederzydsche Onderdaanen te sluiten, en wel naar 't schynt ten opzigt van den Vryen Vaart op de *Westindien*. Men oordeelde dat een zodanig Traktaat gantsch niet onvoordeelig voor dit Koningryk zou zyn, aangemerkt de Sileisfche Linnens, waar van Jaarlyks een groote menigte naar de *Spaansche* Colonien in *Amerika* wordt overgevoerd, veel gereeder en onkostelyker, met Pruißische Schepen, directelyk derwaards konden overgebracht worden, dan op de tegenwoordige manier. Maar thans wordt ons met Brieven van *Madrid* over *Genua* berigt, dat zyne Katholyke Majesteit volstrekt blyft weigeren, op zyne Staaten in *Amerika* den Vryen Handel aan eenige Natie te vergunnen, uit aanmerkinge van den sterken Sluikhandel, die aldaar gepleegd wordt; tot wiens verhinderen men voorneemens was, in 't kort verscheide Oorlogschepen en Frigatten derwaards te zenden.

Madrid.

Den laatsten van *January* was te *Pampeluna* in den ouderdom van 75 Jaaren gestorven de Graaf van *Gages*, Ridder van het Gulden Vlies, Kapitein-Generaal van des Konings Armeen, Viceroy van 't Koningryk *Navarre* en de Grenzen van 't zelve, enz. Ook hadt men uit de *Corunba* tyding van 't overlyden van *Don Melchior de Macanaz*, wel eer Intendant van 't Koningryk *Arragon* en Fiskaal Generaal van de Spaansche Monarchie. Deeze Heer, een Man van veel Geleerdheid en een schrander Staatkundige, zig door 't uitgeeven van een Werk over Kerkelyke Zaaken, in 't stuk van Souverein Gezag, den haat der Geestelyken op den hals gehaald hebbende, hadt zig naar *Vrankryk* geretireerd, en aldaar in voorigen tyd over de *Constitutie Unigenitus* (den tegenwoordigen *Twistappel*) veel geschreeven. Hy was zeer gezien by den Kardinaal de *Fleury*, die hem inzonderheid over de Zaak der Verzoening van de Huizen van *Oostenryk* en *Bourbon* raad-

1753.
Maart.

SPANJEN.

pleegde. Ten tyde der laaste Conferentien te *Breda*, heeft hy in die Stad als Gecommitteerde Minister van het *Spaansche Hof* zig vertoond, zynde met dien Post bekleed, en voorinaals Adjunct geweest van de Plenipotentiarissen van het gemelde Hof, op 't Congres van *Kameryk*, en op dat van *Sotffons*. Daar na wees het *Spaansche Hof* hem eene veilige Wykplaats aan, voor de Inquisitie, in de *Corunba*, alwaar hy den 14 *January*, in 't 85 Jaar zynes Ouderdoms, gestorven is. Hy heeft den Koning een-groot getal Werken, altemaal met zyne eigene handen geschreeven zynde, nagelaaten, die veele aanmerkelyke Zaken, aangaande het Wereldlyke en Kerkelyke Bestuur, zo van dit Ryk als van de Wingewesten in de *Indien*, behelzen. Ook hadt zyne Majesteit bevoolen, dat men 'er al het nuttige, 't gene in dit Koninkryk kon in gebruik gebragt worden, uit trekken zou.

V R A N K R Y K.

Parys.

DE Inhoud der nieuwe Vertoogen van 't Parlement aan den Koning, waar van wy in de voorgaande Maand gemeld hebben, was begreepen in de volgende XXII. Artikelen, volgens een Uittreksel uit de Resolutien van dat Hof, genomen den 25 *January* laatstleeden.

„ Het Hof, alle de Kamers vergaderd zynde, heeft gearresteert, „ dat aan den Koning zal worden voorgesteld.

„ I. Dat de Souvereiniteit van den Vorst, zyne Autoriteit over alle „ zyne Onderdaanen zonder onderscheid, de gehoorzaamheid van 't „ Volk en deszelfs Wettige Vryheid de weezenlykheid van ieder Mo- „ narchie formieren, en niet dan door de Handhaving der Wetten „ bestaan kunnen.

„ II. Dat zyn Parlement door deszelfs Constitutie en door den Eed „ belast is, om alle Wetten en Grond-Regelen van het Ryk te bewa- „ ren en te doen in agt neemen, als mede de generale Politie, waar- „ van aan het zelve de Handhaving gegeven is, naar die Wetten en „ Grond-Regelen te schikken.

„ III. Dat een wezenlyk Gedeelte van deeze Pligt hier in bestaat, „ om de Souvereine Geregtygheid van den gemelden Heer Koning te „ oeffenen, de Order, de Eer en de Jurisdic tie der mindere Koning- „ lyke Geregts-Hoven te bewaaren, aan den gemelden Heer Koning „ in 't algemeen te vertoonen het misbruik, 't welk men van zynen „ Naam en deszelfs Authoriteit gemaakt mocht hebben, en de Kren- „ kingen, dewelke men daar aan mocht hebben zoeken toe te bren- „ gen, te stuiten.

„ IV. Dat de Geestelyken in verscheide Beuwen zig met een Geest „ van

„ van onafhankelykheid tegen deſag onveranderlyke Grondregelen, 1753.
 „ hebben aangekant, en dat veel daar aan gelegen is, dat aan den *Maart.*
 „ gemelden Heer Koning door Voorbeelden de daar op gevolgde
 „ Grondſtelling werde voorgeſield.

„ V. Dat deeze Grondſtelling, altoos door den Koning veroordeeld,
 „ en altoos door de Parlementen geſtuit, zig tegenwoordig meer dan
 „ ooit in ontelbaare Geſchriften en in geregtelyke Verklaringen van
 „ vele Geestelyken openbaart, en opentlyk door de Aartsbiſchop-
 „ pen van Parys en van Tours, in de Antwoorden, die zy hebben dur-
 „ ven geven, beleden wordt.

VRANK-
 RYK.

„ VI. Dat een Antwoord, 't geen niet minder berispelyk kan zyn,
 „ en waar door twee Biſchoppen de Souvereiniteit van een der Voor-
 „ zaaten van den gemelden Heer Koning in der daad ontkenden, door
 „ zig aan te maatigen, dat zy zig niet dan aan zyn Perfoon alleen oor-
 „ deelden onderwerpen te zyn, beſtraft is geworden door zyn Parle-
 „ ment, 't welk de Auteurs van het zelve met goedkeuring van den
 „ Souverein heeft vervolgd.

„ VII. Dat dusdanige onder de Biſchoppen, dewelke zig heden-
 „ daags een dienslyke onafhankelykheid aanmaatigen, over de min-
 „ dere Dienaars der Kerke; niet alleen door Ordres, die zo wel in de
 „ gedaante als in den grond onregelmatig zyn, maar ook door ande-
 „ re Misbruiken van Gezag en willekeurige Heerſchappy oeffenen,
 „ en dat deeze mindere Kerk-Dienaars door een blinde, slaafsche of
 „ baatzugtige Onderwerping deeze Heerſchappy ondersteunen.

„ VIII. Dat uit deeze Grondſtelling en uit dit Gedrag de Scheuring
 „ is ontstaan, waar van de Koning zelfs al het Gevaar heeft bemerkt,
 „ en die niet kan ophouden, wanneer zulke Oppor-Geestelyken, die
 „ dezelve verwekken; niet door de Koninglyke Geregtigheid beteu-
 „ geld worden, en als de mindere Dienaars by die Geregtigheid niet
 „ vinden de Beſcherming, onder dewelke zy de Heilige Kerk-Regelen
 „ en de Wetten van den Staat, niet tegenstaande alle tegenſtrydige
 „ Bevelen, moeten ter uitvoer brengen.

„ IX. Dat de Auteurs en Begunſtigers van de Scheuring in der daad
 „ ter uitvoer brengen de Brieven *Pastoralis Officii*, dewelke alle de
 „ Parlementen op orde van den gem. Heer Koning zelfs voor abusif
 „ verklaart hebben.

„ X. Dat egter deeze Geestelyken door verſcheide Arresten van den
 „ Raad van Staat, en inzonderheid door dat van den 23 *Augusty* 1752
 „ gemagtigd worden. Dat deeze Arresten, als zy hunne uitvoering
 „ erlangden, de Grondregelen zelfs van de Scheuring zouden heil-
 „ gen, de gewigtigste Vonniſſen van de Koninglyke Gerechts-Hoven
 „ vernietigen, en de mindere Regere in kleinagting brengen, en dat

„ de.

1753.
Maart.

VRANK-
RYK.

„ dezelve tot nadeel der onveranderlyke Wetten van den Staat een
„ onvervreemdelyk gedeelte van de Souverainiteit tot de Geestelyken
„ zouden doen overgaan.

„ XI. Dat de Scheuring nog nieuwe Voortgangen maakt door de
„ *Evocatiën* of Betrekkingen, dewelke (buiten de gevallen in de
„ Wetten voorzien) strydig zyn met de publike Order, met het
„ Welzyn van de Geregtygheid, en met de Regten der Onderdaa-
„ nen; als mede dat dezelve de Geregts-Hoven kragteloos-maaken,
„ en door de Ordonnantien, voornamentlyk in een crimineele Zaak
„ verboden zyn. Dat het Parlement aan den gem. Heer Koning de
„ gevolgen van de voorn. Betrekkingen niet beter kan doen bezef-
„ fen, dan door Hem weder indagtig te doen worden het geen zyn
„ Parlement, in 't Jaar 1524, over Betrekkingen in eene diergelyke
„ Zaak gezegd heeft.

„ XII. Dat de Betrekking der Zaak van een *Pair*, hoedaanig ook.
„ de beweegrede daar van wezen mag, direct de Weezentlykheid
„ van het *Pairfchap*, zo als ook die van zyn Parlement, als zynde
„ het eenigfte Hof der *Pairs*, en daarenboven de Regten van alle
„ die, welke daar in Zitting hebben, aanrandt. Dat de gemelde Be-
„ trekking, wat uitflag dezelve ook mogt hebben, voor de Eer der
„ *Pairs* nadeelig is, nadien het Parlement het eenigfte Geregts-Hof
„ is, in het welke hunne Onfchuld genoegzaam kan bevestigd wor-
„ den.

„ XIII. Dat het Verbod om de *Pairs* by het Parlement te noo-
„ digen, de respectieve Regten, welke de *Prinffen* en de *Pairs* heb-
„ ben om, als het hun behaagt, hunne Plaaten in het zelve te ko-
„ men neemen, even zo wel krenkt als het Lighaam, waar van zy
„ Leden zyn, en het welk geregtigd is om hen telkens te beroepen,
„ ten einde hunne Pligten en de Functien van hunne Waardigheid te
„ vervullen.

„ XIV. Dat de Betrekkingen en Ontzeggingen ten opzigte van de
„ geregtelyke Order nog minder kunnen ter uitvoer gebragt wor-
„ den, wanneer dezelve voor zyn Parlement komen, zonder met
„ de oude on-eerwaarde Kenteekenen van het Gezag van den ge-
„ melden Heer Koning bekleed en met het Koninglyk Zegel voor-
„ zien te zyn; dat deze Formaliteiten een gedeelte uitmaaken van
„ de Wetten, waar in de Gesteldheid van den Staat belang heeft.

„ XV. Dat de byzondere Beveelen, welke de Geestelyken sedert
„ langen tyd van de Vroomheid van hunnen Souverein hebben wee-
„ ten te verkrygen, voor hen een middel zyn, om de Scheuring
„ uit te breiden en voort te zetten, als mede om onafhankelyk van
„ het Gezag der Wetten te worden, en aan elk van hen een wil-

„ le-

- „ lekeurige Autoriteit over alle Onderdaanen van den gem. Heer Ko- 1753.
 „ ning te verzekeren. *Maart.*
- „ XVI. Dat dit de Beweegredenen zyn geweest van de Vertoo- *VRANK-*
 „ gen, welke de Gelegenheid, de Omstandigheden en het Onder- *RYK.*
 „ werp der voorn. Bevelen, het Parlement verplicht hebben aan den
 „ gemelden Heer Koning den 3. laatstleden te doen. Dat de eerste
 „ President, dewelke aan Hem niet dan het Resultaat der Overwee-
 „ gingen van zyn Parlement bragt; strafbaar geweest en zig schul-
 „ dig gemaakt zou hebben tegen den gemelden Heer Koning, als
 „ hy aan zyne Majesteit ontveinsd had dat geene, 't welk van zyn
 „ Belang was te erkennen, en het welk van de Pligt van zyn Par-
 „ lement was aan zyne Majesteit te verklaaren.
- „ XVII. Dat het Parlement, 't welk in de hand van een zo wy-
 „ zen en zo regtvaardigen Koning het gebruik van zyn opperste Ge-
 „ zag eerbiedigt, zig egter niet kan onthouden van aan den zel-
 „ ven voor te stellen, dat de over alle Onderwerpen zig uitstrek-
 „ kende *byzondere Ordres* en derzelver menigvuldigheid, in de Ge-
 „ moederen der Onderdaanen becommering verwekken. Dat de-
 „ zelveu strekken om hunne Liefde voor hunnen Souverein te doen
 „ verslaauwen. Dat de Uitwerking van deeze Beveelen aan de Gees-
 „ telyken overgelaaten, misschien voor hen het middel worden zal,
 „ om tot alles, 't geen zy zouden willen onderneemen, de Dienst-
 „ baarheid der Onderdaanen van den gemelden Heer Koning te ge-
 „ bruiken.
- „ XVIII. Dat deeze van den Zin der Religie zo verre afwykende,
 „ wegen van Gezag nooit tot derzelver nadeel meerder dan ten op-
 „ zigte van de *Bulle Unigenitus* vermenigvuldigd zyn. Dat alle
 „ deeze Beveelen niets anders tot Onderwerp gehad hebben dan de
 „ Aankanting tegen een onbepaald Decreet, 't welk uit kragte van
 „ zyn Natuur, wat Uitlegging men ook aan het zelve geeven mo-
 „ ge, nooit het misbruik; 't welk eenige Geestelyken daar van maa-
 „ ken, autoriseeren kan.
- „ XIX. Dat het Misbruik van deeze Bevelen zo ver is uitge-
 „ strekt, om uit naam van den Koning aan *Geestelyken* de oeffe-
 „ ning van hunne Functien, en van de Regten, aan hunne Titels
 „ verknogt; aan *Godgeleerden* den Predik-Dienst; aan *Aartsdiakenen*
 „ het Bezoek; aan *Kanunniken* den Ingang in het Choor en in het
 „ Kapittel; als mede aan *Wæreldlyke* en *Reguliere Gemeenschappen*
 „ het Regt van Verkiezing te verbieden, en van de Uniyersiteiten
 „ en andere Corpsen uit te sluiten een aanmerkelyk getal van hun-
 „ ne Leden, die bekwaam zyn om de waare Grond-Regelen van
 „ *LXIV. Stuk. I. Deel.* X het

1753: „ het Ryk staande te houden, en verpligte Dienaars voor de Kerk
 Maars. „ en voor den Staat, van getrouwe Burgers te formeeren,
 „ XX. Dat een groot getal Curés in verscheide Stiften uit hunne
 VRANK- „ Parochien, en Geestelyke Dogters uit haare Kloosters opgeligt, en
 RYK. „ allerlei soort van Burgers van hunne wettige Vryheid beroofd zyn,
 „ Dat men ten dien opzigte aan den Koning een Verhaal zal doen,
 „ bekwaam om zyne Majesteit te onderrechten van de Natuur, de
 „ Menigte en de Gevolgen der Ordres, welke men Hem heeft wee-
 „ ten te ontfutzelen.
 „ „ XXI. Dat Wegen van Gezag, overeenkomende met alle die,
 „ waar over nu de Questie is, de oude Onlusten, waar door de Kerk
 „ en de Staat zo langen tyd gekrenkt geworden zyn, hebben aan-
 „ gekweekt, en dat de Voorzaaten van den gemelden Heer Koning,
 „ door dewelke meer dan eens mindere Bedriegeryen, welke men
 „ in 't werk gesteld heeft, om hunne Vroomheid te verrassen, er-
 „ kend zyn, daar in met zo veel Waardig- als Regvaardigheid voor-
 „ ziening gedaan hebben. En
 „ „ XXII. Dat in de tegenwoordige Omstandigheden de nieuwe
 „ Voortgangen van de Onlust in de Kerk en den Staat meer dan ooit
 „ vereischen, dat de gemelde Heer Koning de eenigste Middelen
 „ gebruike om die Onlust te doen ophouden. Dat die Middelen be-
 „ rusten in de zekere Regten van de Souvereine Autoriteit, in de
 „ uitvoering der Wetten, en in de onvermydeleyke en geduurige
 „ Activiteit of Werkzaamheid van zyn Parlement, 't geen de Be-
 „ waarder en de wezentlyke Bedenaar van dezelve is. En dat,
 „ indien men het zelve niet wil laten voortwerken, het even zo veel zal
 „ weezen, als of men het zelve vernietigen; en aan de Religie, aan
 „ de Souvereiniteit en aan den Staat, den ongelukkigen Dood-Steek toe-
 „ brengen wilde. *Wy gaan nu tot de voorgevallene Zaaken over.*
 „ De geduurige vernietiging van des Parlements Arresten door 's Ko-
 „ nings Raad van Staat, gelyk wy hier voor hebben gezien, heeft de
 „ Leden van dat Hof niet kunnen verhinderen in het behartigen van
 „ hunnen vermeinden pligt, gelyk blykt uit het hier volgende nieuwe
 „ Arrest van den 6. *passato*:
 „ „ Het Hof alle de Kamers vergaderd zynde verklaart, dat de Wan-
 „ vershyning tegen *Boutard, Curé du Pleffier-Rosainvilliers*, in het
 „ Stift van *Amiens*, wettig is geïnstrueerd, als mede dat hy behoor-
 „ lyk betigt en overtuigd is, van gedaan te hebben ergerlyke Ser-
 „ moenen, in dewelke hy de naamen van eenige zynere Parochianen
 „ optellende, hen heeft genoemd *Novateurs, Kettiers, Janfenisten,*
 „ *Quenellisten, Scheurzeken en Lieden van Party*, dewelke men even

„ zo sterk als de *Pest* schuwen moest. Dat hy openbaarlyk in die 1753.
 „ Sermoenen heeft gedreigd, van aan hen de Communie, het zy aan *Maars.*
 „ de H. Tafel of in Ziekte te weigeren. Dat hy dezelve meer dan
 „ eens aan verscheide van die Parochianen heeft onthouden. Dat *VRANK-*
 „ hy op een der Kruisdagen heeft geweigerd een Processie te begin- *RYK.*
 „ nen, als dusdanige Parochianen, welke hy verdagt hielt, niet uit
 „ de Kerk gingen; en dat hy by het einde van een Misse zyne Pa-
 „ rochianen van den Predikstoel heeft aangehitst, dat zy hem moes-
 „ ten helpen en ondersteunen, om dezelve uit zyne Parochie te
 „ verbannen, zeggende: Ik zal de eerste weezen, dewelke zyne han-
 „ den in hun Bloed dompelen zal; doch vervolgens daar by voegende:
 „ Egter moet gy hun geen kwaad doen &c. Welke slegte Redevoe-
 „ ringen reeds het Graauw tegen de gemelde Particulieren tot opstand
 „ zouden gebragt hebben, in zo verre, dat zy hen steenigen en hen
 „ in een Modderpoel dompelen wilden, schreeuwende: *Val aan op*
 „ *den Ketter en Calvinist!*

„ Derhalven heeft het Hof den gemelden *Boutord* voor eeuwig uit
 „ het Ryk gebannen, belaft hem deeze Verbanning op de straffen,
 „ welke in des Konings Verklaring bestemd zyn, in agt te neemen;
 „ verklaarende alle de Goederen van den gemelden *Boutord*, voor
 „ geconfisqueerd aan den Koning, of ten profyte van zodanigen als
 „ behooren zal &c.

Den 13. *ditto* bragten de Advokaaten voor 't Parlement hunne klag-
 ten in, noopens een Geschrift hun valschelyk toegeschreeven, druk-
 kende zig by deeze gelegenheid met deeze aanmerkelyke woorden uit.
 „ Wy hebben altoos staande gehouden, dat de Weereidlyke Magt
 „ een dubbel Regt heeft om kennis te neemen aangaande de Sakra-
 „ ment-weigeringen. Vooreerst om dat sy verpligt is de Orde en
 „ Ruste onder de Samenleving te bewaaren, de Burgers te hand-
 „ haaven in de bezitting van hunne Voorregten, van wat Natuur ook;
 „ en hun te beschermen voor allerlei soort van kwellingen. Ten an-
 „ deren dewyl zy, als beschermster van de Kerkelyke Wetten, en
 „ bevoegd om die te doen uitvoeren, ook beletten moet, dat men
 „ geene zo zwaare straffen, als de weigering der Sakramenten is, doe
 „ vallen op anderen, dan die dezelve volgens de Kerkelyke Regle-
 „ menten, in dit Koningryk, aangenomen, verdiend hebben. De
 „ Kerkendienaars zyn, even gelyk alle andere des Konings Onder-
 „ daanen, aan deszelfs Gezag onderworpen, 't welk een onwrikbaar
 „ Grondbeginzel is, dat de Advokaaten hebben erkend in hunne Ver-
 „ klaaring, die door zyne Majesteit den 25. November 1730 is aan-
 „ genomen. Het staat dan aan den Koning; aan deszelfs Parlement,
 „ waar aan hy zyn Vermogen heeft toevertrouwd; en aan de Reg-

1753.
Maart.

FRANK-
RYK.

„ ters, onder 't Gezag van het Parlement kennis te neemen van de
„ plegtige toedieninge der Sakramenten, en volgens Regts gebruiken
„ alle feiten en ergernissen, daar omtrent begaan zynde, te straffen ”.

Men ziet hier niet onduidelijk, op welken grond het Parlement zig bevoegd oordeelt, om op de wyze nu reeds omtrent een Jaar lang gepraktizeerd, te werk te gaan. Men onderstelde, dat zyne Majesteit niet kwaalyk neemen konde, wanneer het Parlement voortging te handelen volgens de Grondwetten des Ryks, en te gebruiken de Magt van Hem aan het zelve vergund, om alle verbreeking van die Wetten te straffen. Maar kort daar aan heeft de Koning zyne Wil aan het Parlement op 't ernstigste geopenbaard. Zie hier by welke gelegenheid.

De Bisschop van *Orleans* hadt op den 18. *passavo* een Arrest van Ontheffinge ten opzigt van 's Parlements Arrest jegens hem, geboekt in de voorgaande Maand, weeten te verkrygen, en daar van aanstonds aan den Prokureur-Generaal kennisse doen geeven. Het Parlement, oordeelende egter de begonnen Regtshandelingen, tegen dien Bisschop, geenzins te moeten staaken, arresteerde den 21. *dito* op nieuws.

„ Dat de Bisschop van *Orleans* gedagvaard zou worden voor het
„ Hof te verschynen, om te worden ondervraagd over het voorge-
„ vallene, ten einde zulks gedaan, en aan des Konings Prokureur-
„ Generaal gecommuniceerd zynde, deeze zodanig een besluit nee-
„ men, en het Hof in dier voegen beveelen zoude, als het bevon-
„ den werdt te behooren. En dat middelerwyl, aan hem (Bisschop)
„ zou worden geboden, nog den zelfden dag voor de toediening
„ der Sakramenten aan de Kranken te zorgen, op zodanige straffe,
„ als behoorlyk zoude zyn. *Verder werdt gearresteerd.* Dat van dit
„ Arrest terstond een Afschrift gemaakt, en 't zelve getekend zou wor-
„ den door den Griffier, en de Lieden des Konings gelaft, dat Af-
„ schrift nog dien zelfden dag naar *Orleans* te zenden, en des an-
„ deren dags 's morgens van hunne verrigting ten dien opzigte, en
„ den volgende Dingsdag van de uitvoering van 't zelve Arrest aan
„ de Kamers verslag te doen ”. Men arresteerde daarenboven een
„ Decreet van dagvaarding in persoon tegens *de Epye, de Guienne* en *de*
„ *la Salle*, Superieuren van 't Hotel-Dieu van *Orleans*, en ordonneerde;
„ dat met de Informatie over de weigeringen van Sacramenten, aan
„ Religieusen in 't Hotel-Dieu der voorz. Stad gedaan, voortgevaren
„ zoude worden, en dat de Capitulaire Acte van de Maand *Maart*
„ 1727, indien 'er eene gevonden werd, waar by 't Kapittel der
„ voorz. Stad 't genot der Sakramenten ontzegt aan de Religieusen
„ van 't gezegde Hotel-Dieu, die zig aan de Bulle *Unigenitus* niet

„ on-

„onderwerpen, ter Griffie van het Hof gebragt zoude worden, ten einde daar op recht te doen als zoude behooren”. Doch de uitvoering dier Procedure wierd des anderdags terstond door den Koning gestuit, by de volgende *Lettre de Cachet* en Opene Brieven.

1753.
Maart.

FRANK-
RYK.

LET T R E D E C A C H E T .

Aan onze Lieven en Getrouwen, de Lieden houdende ons Hof van 't Parlement van Parys.

ONze Lieven en Getrouwen: *Wy zenden Ul. beden onze Opene Brieven, by welke Wy Ul. te verstaan geven onze intentien nopens de Procduren over 't Stuk der weigeringen van Sakramenten, gelyk zulks breeder in de gezagde Brieven vervat is, wier registrering Wy Ul. lasten en bevelen. Gyl. zult des niet hebben in gebreeke te blyven. Want dus is ons welbebagen. Gegeven te Versailles den 22. February 1753.*

was getekend

LOUIS.

(lager stont)

DE VOYER D'ARGENSON.

O P E N E B R I E V E N .

LOUIS, door Gods genade, Koning van Frankryk en Navarre &c. Om goede en gewichtige redenen melden *Wy en gebieden Ul. wel uitdrukkelyk by deze tegenwoordige, door onze hand getekent, dat Gyl., op pene van ongeboorzaamheid, alle vervolgingen en Procduren rakende het stuk van weigering der Sakramenten zult hebben te staken, tot dat deswegens door Ons anders zal zyn geordonneerd. Teyfens doen Wy Ul. waten, dat Gyl. dezen tegenwoordigen zult hebben te registreren en den inhoud derzelve te bewaren en in acht te nemen, zonder dat, om wat oorzaak of reden het ook zoude mogen wezen, daar tegen gedaan worde. Want dus is ons welbebagen. Gegeven te Versailles den 22. February van 't Jaar 1753. en van onze Regering het achtendertigste.*

(was getekend)

LOUIS.

(lager stont)

DE VOYER D'ARGENSON.

Het Parlement deeze O P E N E B R I E V E N op den volgenden dag
in

1753. in overweeging neemende, besloot na verscheide redenwisselingen. *Maart:* Dat *over dit toeval aan den Koning zeer onderdaanige Vertoogen gedaan, en dat dezelve zouden gevoegd worden by de Artikelen van de Vertoogen, op den 25. January vastgesteld,* zo even van ons opgegeven. En niettegenstaande de Registrering van die Opene Brieven, in dezelve zo uitdrukkelijk bevolen was, werdt zy doch niet werkstellig gemaakt. Terwyl men dan verwagte, dat aan het Parlement een nadrukkelyk Bevel van zyne Majesteit zou gezonden werden, om de Registrering van die Brieven te doen, ontstond een gerugt onder 't Gemeen, dat de Bisschoppen zig zelf hier in een beletzel waren geweest. Zy zouden den Koning geklaagd hebben, dat de gemelde Brieven alleen een opschorting der Regtshandelingen van 't Parlement ten opzigt van de zweevende Geschillen, en niet een geheele onbevoegdheid van het zelve inslooten, om over die Zaaken te oordeelen. Maar de Koning, oordeelende dien aangaande zo veel gedaan te hebben, als de Geestelyken met reden konden verwagten, hadt niet goedgevonden hun hier in ter wille te zyn. Dus verwagte men met ongeduld dien uitslag van deeze Omstandigheden, na den 9. deezer, wanneer het Parlement wederom zoude vergaderen.

Zo min men de reden begrypt, waarom door dit Hof schikkingen worden gemaakt om in den aanstaanden Zomer drie Campementen, het eene in den *Elzas*, het andere in *Vlaanderen*, en een derde by *Compiègne* op te regten, zo weinig verstaat men de oorzaak van de vermeerdering der Troepen met 10. Mannen per Compagnie; en nog minder die van de groote toebereidingen van Scheeps-provisien te *Marseille* en in andere Havens van *Provence*, welke egter de aanstaande uitrusting van eene Scheeps-Vloot schynen te beduiden. Zekerder is 't dat zig aldaar in de voorleedene Maand een-en-twintig Transport-schepen gereed bevonden, om op de eerste Order van het Hof over te steeken naar 't Eiland *Corsica*, ten einde de Fransche Troepen aldaar in te neemen, en te rug te brengen, gelyk wy in 't vervolg zullen zien.

Luçon.

Met Brieven van *Luçon* heeft men, dat 'er den 9. *passato* in 't Paleis van den Bisschop eene zo geweldige en schielijke Brand ontstondt, dat die Prelaat naauwlyks tyd had om eenige van zyne beste Effecten en zyn Leeven te bergen, zynde het Paleis tot aan den grond toe afgebrand. Dewyl het zelve aanstonds in alle zyne vier hoeken stondt te branden, wordt 'er geenzins getwyfeld of dit Ongeluk was veroorzaakt door eenige Kwaaddoenders, te meer om dat de Bisschop bevoorens verscheide Brieven, die hem met Brandstigtinge dreigden, ontvangen hadt.

Nantes.

Van *Nantes* wordt gemeld, dat aldaar een Priester en zyn Vicaris we-

wegens Sakramentweigeringen gedecreteerd zynde om gevat te worden, de vlugt hadden genomen; zynde de Zieke kort daar aan overleeden. Men was by de Begraaving genoodzaakt de Wagt in de Wapenen te doen koinen, om eenen opstand onder het Gemeene Volk te verhoeden. De Biffchop van *Nantes* zou deeze Zaak voor 's Konings Raad van Staat betrokken hebben, des men begeerig is te vernemen, wat het Parlement van *Bretagne* hier omtrent zal in 't werk stellen.

1753.
Maart.
FRANK-
RYK.

Op den 6. *passato* was te *Straatsburg* overleeden de berugte Prætor *Klinglin*, van wien wy meermaalen gemeld hebben, waar op de tegenwoordige Prætor onmiddelyk een Courier naar *Versailles* hadt afgevaardigd, om thans wegens de Uitvaart van deezen Staats Gevangen, een Koninglyk Bevel te verzoeken. Niettegenstaande zyne Familie alles aanwendde, om van den Commandant der Citadelle verlof te bekomen, ten einde het Lyk te mogen Balzemen, was hun zulks, tot aan den aanvang deezer Maand, nog niet vergund. Ondertuffchen zyn de Klokken van drie Kerken in de Stad, en van die op de Citadelle, negen dagen aaneen geluid. Men maakte in de Kerk, van eene van des Overleedenen Heerlykheden, alle Toebereijdejs tot eene plechtige Begraavinge, onzeker egter of dezelve zou werden toegestaan. Sommigen willen dat het Lyk reeds op de Citadel begraven was.

Straats-
burg.

Zie hier de Plegtigheden by de Overvoeringe des Lyks van wylen de Hertogin *du Maine*, van *Parys* naar *Seaux*, in agt genomen. De Statie was als volgt.

Seaux.

1. Een Stalmeeſter te Paard in een lange Rouwmantel verzelt van 2 Palfreniers.
2. Honderd arme lieden ieder een Flambouw dragende.
3. Twee Zwitzers te Paard.
4. De Officieren van de Hertogin te Paard; de Paarden met Rouwlaken gedekt.
5. Een Rouwkoets met 6 Paarden beſpannen, waar in de Kamerjuffers van de Hertogin zaten.
6. Honderd en vier Domesticken in Livrei, dragende Flambouwen en by paaren gaande.
7. Een tweede Rouwkoets met 6 Paarden beſpannen, in welke de Edellieden van de Hertogin zaten, wier Kroon door een derzelven gedragen werdt.
8. Een derde Rouwkoets met 6 Paarden beſpannen, in welke zig bevonden de Biffchop van *Nantes*, de Curé van *St. Sulpice* en de Aalmoeffenier van de Hertog.
9. de Lykkoets, getrokken door 8 Paarden, rydende aan iedere zyde 3 Pages te Paard, in lange Rouwmantels en Flambouwen dragende.
10. Een Koets met 6 Paarden beſpannen, in welke zaten de Dame d'Honneur en eenige andere voorname Dames van 't gevolg van wylen de Hertogin; de Paarden van deeze Koets met Rouwlaken gedekt.
11. De Koetsen van de Hertogin van *Pentbieve* ſloten deeze Statie.

Zo

1753. *Zo dra men te Seaux gekomen was, werdt het Lyk door den Biffchop van Nantes aan den Curé van de Parochie geprefenteerd, en na 't doen der gewoone Gebeden tegen over het groot Autaar in den Grafkelder, waar in 't Lyk van wylen den Hertog du Maine legt, bygezet. De Hertogin van Pensbievre geleide den Rouw met de gewoone Ceremonien.*

VRANK-
RYK.

G R O O T B R I T T A N N I E N .

Londen.

VAN *Londen* heeft men, dat het Hof van zyne *Groot-Brittannifche* Majesteit onderrigt zynde van de *Krygstoerufingen* der *Franschen*, hier voor gemeld, en dat men in *Vrankryk* voorneemens is, in den aanftaanden Zomer drie Campementen, elk van omtrent 10000 Man te formeeren, deswegens Remontrantiën heeft laaten doen, aan den *Franschen* Minister, Hertog van *Mirepoix*, met Verklaaring. *Dat het belang, 't geen de Koning van Groot-Brittannie neemt in de beboudenis der Algemeene Ruffte van Europa, zyne Majesteit verpligt te vraagen, waar toe alle die Toebereidzelen zullen ftrekken, daar men thans geen de minfte reden heeft, om dergelyke Krygstoerufingen te maaken. Men verlangt het Antwoord van 't Fransche Hof, hier op, te zullen vernemen.*

In den aanvang der gepasseerde Maand, waren aan alle hier refideerende Ambaffadeurs, Ministers, en Residenten der vreemde Mogendheden, Copyen ter hand gefield van het Antwoord van 't *Engelfche Hof* op de Memorie en het Vertoog der Beweegredenen van zyne *Pruiffifche* Majesteit om de Kapitaalen en Interellen op *Silefen* genegotieerd in Beflag te neemen, hier voor geplaatft. Van dit Antwoord, 't gene in de *Engelfche* en *Fransche* Taalen gedrukt is, en de Handelingen over die Zaak in 't breede ontvouwt en openlegt, zyn ook Copyen afgezonden aan alle de *Engelfche* Ministers, buitenlands refideerende, ten einde die aan de Hoven hunner Residentie te communicateeren. Hier volgt nu, gelyk wy in de voorgaande Maand beloofd hebben, de Inhoud van dat ANTWOORD, zynde opgefteld in de gedaante van een *Raport* of *Verflag* gedaan door de aangefteelde Commiffariffen van *Groot-Brittannie*, aan zyne Majesteit, met den bygevoegden Brief van den Hertog van *Newcastle* aan den *Pruiffifchen* Minister te *Londen* overgegeven, door ons in de voorgaande Maand reeds voorgedragen. Het *Raport* was dan als volgt.

RAPORT en ANTWOORD van 't GROOT-BRITANNISCHE 1753.
 Hof op de PRUISSISCHE MEMORIE, en op het VERTOOG Maart.
 aangaande het in beslag neemen van de Kapitaalen, voormaals
 door de Engelse Onderdaanen, op Silefien, verstrekt.

GROOT-
 BRIT-
 TANJEN.

S I R E,

Ingevolge de Ordres, welken het Uwe Majesteit behaagd heeft ons door den Hertog van *Newcastle* te doen bekend maaken, hebben wy een ryp Onderzoek gedaan omtrent de Memorie welke den 23 *November* laatstleeden door den Heer *Michel*, Secretaris van Pruisfen, aan dien Minister is overhandigd, met de Sententie der Pruisfische Commissarissen, en de Lysten, welke onder de Nommers A. en B. daar by gevoegd waaren, zo als ook omtrent de gedrukte Verklaaring der Beweegreden, dewelke sedert dien tyd den 13 *December* aan den voornoemden Lord Hertog overgeleverd is: En zulks wel, na dat wy ons met alle vereifchte Zorg door den *Register-Bewaarder* van het Admiraaliteits-Hof hadden doen Onderregting geven, op wat wyze men aldaar in alle de Gevallen, betrekkelyk op de voornoemde Lysten A. en B. te werk gegaan was.

En vermits Uwe Majesteit ons teffens bevolen heeft onze meening aan den dag te leggen omtrent den Aart en de Regelmaatigheid der Proceduuren, dewelke by de Pruisfische Commissie, waar van in de voornoemde Memorie melding gedaan word, gehouden zyn; zo als ook omtrent den Eifch, dewelke men voorgeeft dat op die Proceduuren haaren Grondslag heeft; en in hoe verre deeze Handelingen met het Regt der Volkeren, met de Traktaaten tusschen Uwe Majesteit en den Koning van Pruisfen, met de Regels, die omtrent de gantsche Jurisdicte ter Zee zyn vastgesteld, en met de Wetten van dit Koningryk bestaanbaar zyn of niet: zullen wy, ten einde ons met des te meer duidelykheid daar omtrent te kwyten, alles, 't geen wy ten opzichte van deeze verifcheide *Quaestien* gevoelen, onder de volgende vier Hoofdstukken brengen.

I. Zullen Wy de *Grond-Regelen* van het Regt, die in 't algemeen voor onwederspreekelyk aangenoomen en erkend zyn, vast stellen.

II. Zullen Wy de voorgevallene daden aan den dag leggen.

III. Zullen Wy het vastgestelde Regt, op die aangetoonde daden toepassen.

IV. Zullen Wy omtrent de *Quaestien*, de *Regels*, en de *Redeneeringen*, dewelke zo wel in de bovengemelde Memorie, als in de Sententie der Pruisfische Commissarissen, en in de Verklaaring der Beweegreden enz. vervat zyn, onze Aanmerkingen maaken, voor zo verre dezelve eenige schyn van Tegenwering, tegen het geen door ons is aangetoond, hebben kunnen.

E E R S T E H O O F D S T U K.

Van het Regt.

Als twee Mogendheden te samen in Oorlog zyn, hebben zy Regt om van weerskanten Schepen, Koopwaaren en Goederen, die elkander in volle Zee
 LXIV. Stuk. I Deel. Y ont-

1753. ontmoeten, weg te nemen: Al het geen aan den Vyand behoort, is goede Maart. Prys; Maar 't geen aan een Vriend behoort, kan zulks niet weezen, zo lang hy de Neutraliteit houdt.

GROOT-
BRIT-
TANJEN.

Hierom is by het Regt der Volkeren vastgesteld.

Dat de Goederen van een Vyand, schoon dezelve zig aan boord van een Vriends-Schip bevinden, kunnen aangehouden worden.

Dat de Goederen van een Vriend, schoon aan boord van een Vyands-Schip gevonden, moeten weder gegeven worden.

Dat de Verbodene Kooptwaaren, die tot den Vyand gebragt worden, alhoewel aan een Vriend toebehoorende, goede prys zyn; om dat, als men aan den Vyand iets levert, waar door hy den Oorlog vervolgen kan, zulks een Verbreeking van de Neutraliteit is.

Ingevolge het Zee-Regt der Volkeren, 't welk in 't algemeen en van onheuglyke tyden af aangenoomen is, heeft men een even gelyke wyze van Regt-Oeffening, die vastgesteld is om te beslissen of een gemaakte Prys regtmatig is of niet.

En eer dat die geene, dewelke een Prys maakt, zig dezelve kan toe eigenen, moet een *Juridisch* Onderzoek, waar in de twee Partyen kunnen gehoord worden, voor af gegaan, en de Prys in een Admiraaliteits-Hof, 't welk naar het Regt der Volkeren en de Traktaaten vonnist, voor goed verklaard wezen.

Het eenigste Gerechts-Hof, 't welk tot het doen van die Vonnissen *competent* is, is het Gerechts-Hof van den Souverein van den geenen, die de Prys gemaakt heeft.

En de Bewyzen om dezelve te bevryden of te veroordeelen met of zonder Kosten en Schaden, moeten alle ter eerster Instantie onmiddelyk komen uit het bemagtigde Schip. Gelyk als zyn de Zee-Brieven, die daar in gevonden worden, en de beëdigde Getuigenissen van den Patroon en van de andere voornaamste Officieren van het Schip. Om welke rede in alle de aanzienlykste Havens van ieder Zee Mogendheid, die in Oorlog is, Admiraaliteits-Officieren zyn, om de Kapiteins, en andere voornaame Officieren van alle de Schepen, dewelke als Pryzen worden opgebragt, te verhooren, en zulks wel op *generaale* en *onpartydige* Vraagstukken. Zo nu hier uit niet blykt, dat 'er een regtmattige Rede is om de Prys, het zy als *Goederen* van den Vyand, het zy als *Contrabande* te veroordeelen, moet de Bevryding noodwendig daar op volgen; ten waare de bygebragte Bewyzen den Eigendom van die Goederen zo twyffelagtig maaken, dat het redelyk is dien aangaande eenige verdere Bewyzen te eischen.

Vermits alle Wedereisching van een Schip of Effecten noodwendig door een Eed van iemand moct gestaaft zyn, ten minsten wat aanbelangt dat geene, 't welk hem bekend moct weezen, of 't welk hy beloof. En nadien het Regt der Volkeren in 't algemeen een stipte goede Vrouw vereischt, moet ieder Schip met gebruikelijke Zee-Documenten volkomentlyk voorzien, en de *originele* Hoedanigheid daar van baarblykelyk weezen. Ook dient ten minsten de Patroon van het Schip omtrent de waare Gesteldheid van de Lading, en waarna toe dezelve gedefiniëerd is, ten vollen onderregt te zyn.

Dit moet zo overmydelyk in agt genomen worden, dat (wanneer het gebeurt, dat de Zee-Brieven valsch of verdagt zyn; dat men de Papieren in Zee ge-

geworpen heeft; dat de Patroon en de Officieren *preparatoir* onderzocht zynde baarblykelyk met Ontrouw te werk gaan; dat de gewoone Zee-Brieven niet aan boord gevonden worden; of dat de Patroon en de Equipage van een Schip niet zeggen kunnen, of het Schip of de Lading aan Vriend of Vyand in eigendom toekomt) het Regt der Volkeren wil, dat volgens de Verscheidenheid van *Manquement* of *Suspicie*, die door Schuld van het Schip of uit andere byzondere Omstandigheden van 't Geval voortkomt, een Eifcher zelfs, aan wien de te rug geeving geschied, nogtans de Onkosten betaale, of ten minsten de zyne niet ontfange.

Indien het daar en tegen gebeurt, dat een Prys zonder waarfchynlyke Grond gemaakt is, word die geene, door welke de Prys genomen is, zo wel tot voldoening der Schade als der Kosten veroordeeld. En om deeze rede is het, dat alle Kultbewaarders verpligt zyn voor hun wettig Gedrag *Cautie* te stellen; waar op verscheide Tractaaten, in dewelke die Voorzorg bedongen is, betrekkellyk zyn.

Dikwils, als de Zee-Brieven, of de *preparatoire* Onderzoekingen niet genoegzaam aantoonen, dat de Eigendom aan een *neutraale* Onderdaan behoort, word aan den Eifcher tyd gegeven om dit Gebrek goed te maaken door het zenden der *Certificaaten*, die ontbreken; Maar als hy door volftandige *Certificaaten* niet wil bewyzen, dat de Eigendom aan een Vriend toekomt, word dezelve vooronderfeld aan een Vyand te behooren: En indien hy in 't vervolg Bewyzen leverd, dewelke niet aan boord van het bemagtigde Schip gevonden zyn, is de Kapitein, die het zelve opgebragt heeft, buiten bestraffing, en word ook vry verklaard om de Onkosten te betaalen.

Als het Vonnis van een Admiraaliteits-Hof voor verkeerd gehouden word, is in ieder Zee-Staat een opperste Gerechts-Hof van *Revisie*, 't welk uit de aanzienlykste Persoonen van 't Land bestaat, en by het welke de Party, die zig beleedigd oordeelt, appelleeren kan: En dit opperste Gerechts-Hof vonnist na dezelfde Regels als het Admiraaliteits-Hof, *dat is*: volgens het Regt der Volkeren, en de Tractaaten, die met de *neutraale* Mogentheid, van dewelke de Aanklaager een Onderdaan is, in wezen zyn.

Wanneer geene van de twee Partyen appelleert, word geoordeeld dat zy zelfs de Regtmaatigheid van het *Vonnis* erkennen, het welk dan een einde maakt van het Proces.

Deeze zelfde Handelwyze om over de gemaakte Pryzen te oordeelen, en dezelve toe te wyzen, is door een groot getal Tractaaten aangetoond, bevestigd, en gemagtigd.

Zie daar op wat wyze by den laatsten Oorlog alle de Pryzen, op Zee gemaakt, door *Grootbritanniën* gevonnist zyn, *Frankryk*, *Spanjen*, en alle *neutraale* Mogentheeden hebben daar in genoeg genoomen. Ook zyn van allen tyde af, en in alle Landen van Europa, alle de op Zee gemaakte Pryzen bestendig op die zelfde wyze beoordeeld geworden, *dat is te zeggen*, door Admiraaliteits-Hoven, die volgens het Regt der Volkeren en de Tractaaten uitspraak doen: En alle andere wyze van besiffing zou openbaarlyk onregtvaardig, ongerymd, en *inpracticabel* weezen.

Alfchoon het Regt der Volkeren ter bepaaing van deeze Gevallen de Regel

1753.
Maart.GROOT-
BRIT-
TANJEN.

1753.
Maart.

GROOT-
BRIT-
TANJEN.

algemeen maakt, kunnen nogtans twee Mogentheeden door onderling *Accoord*, en voor zo verre het haar betreft, dezelve verligten of daar van afwyken. Dan zyn het de *Uitzonderingen* en de *Veranderingen*, die door hunne *Traactaaten* zyn ingevoerd, die ten opzigte van de *Contractanten* de *Wet* worden: En het *Regt der Volkeren* heeft geen plaats meer tusschen hen, als voor zo verre de *Traactaaten* het zelve niet tegenspreeken.

Op deeze wyze is het, dat volgens het *Regt der Volkeren*, als twee *Mogentheeden* in *Oorlog* zyn, ieder *Schip* onderheevig is om tegen gehouden en onderzocht te worden, om te zien aan wien het zelve toebehoort, en of het zelve geen *Contrabande* aan den *Vyand* overbrengt: En dat door particuliere *Traactaaten* die *Onderzoeking* een zekere maatiging gekreegen heeft, steunende op de *Trouw* en de *Uitlevering*, het zy van de solemneele *Paspoorten*, het zy van andere *Bewyzen van Eigendom*, die in behooryke forme bewaarheid zyn.

Daar zyn ook particuliere *Conventien*, die dwars tegen het *Regt der Volkeren* voor goede *Prys* verklaaren de *Goederen* van een *Vriend*, die aan boord van een *Vyands-Schip* gevonden worden, en de *Goederen* van een *Vyand*, die aan boord van een *Vriends-Schip* worden gevonden, vry geeven.

Zelfs zyn 'er *Conventien*, die zekere *Goederen* vry verklaaren, welke na't *Regt der Volkeren* voor *Contrabande* geagt worden.

Indien het gebeurt, dat een *Pruiffisch* *Onderdaan* een *Klagte* in te brengen, of een *Eisch* te doen heeft tegen iemand, die alhier gehuisveft is, moet hy zig aan de *Geregts-Hoven* van *Uwe Majt.* adresseeren, welke alle zo wel voor *Vreemdelingen* als voor *Inboorlingen* op een gelyke wyze open staan. Even eens als een *Onderdaan* van *Uwe Majt.* als hem door iemand, die zyn *Woonplaats* in de *Pruiffische Staaten* heeft, *Leed* gedaan is, zig aan de *Geregts-Hoven* van zyne *Pruiffische Majt.* adresseeren moet.

Als de *Bezwaarnis* betrekking heeft op een *Prys*, dewelke in tyd van *Oorlog* op *Zee* gekreegen is, of als het *Verskil* een *gemaakte Prys* betreft, dient men zig te vervoegen by de *Geregts-Hoven*, dewelke aangesteld zyn om die *Zaaken* te vonnissen.

T W E E D E H O O F D S T U K .

Waar in de voorgevallene Daaden aan den dag gelegd worden.

Hier by voegen wy twee *Lysten*, stiptelyk over een komende met die welke onder de *Nommers A.* en *B.* overgeleverd zyn. By die *Lysten* zal het blyken, dat 18 *Schepen* van de *Lyst A.*

4. Indien het waar is, dat zy genoomen zyn geweest, door de *Kust-Bewaarders* te rug gegeeven zyn tot genoegen van de *Pruiffische Onderdaanen*, die daar omtrent nooit by eenig *Geregts-Hof* van *Uwe Majt.* klagten hebben ingebragt.

1. Te rug gegeeven by *Sententie* met goedmaking van alle *Kosten* en *Schade*, gelyquideerd op 2801 P. St. 12 Sch. 1 P.

3. Te rug gegeeven zyn by *Sententie*, met betaaling van de *Vragt* voor dat ge-

gedeelte der Goederen, die openbaarlyk aan den *Vyand* toebehoorden, 1753.
en als zodanige veroordeeld zyn. Maart.

4. Te rug gegeven zyn by *Sententie*; Maar dat hunne Ladingen of een gedeelte van derzelve Ladingen voor goede prys of als contrabande verklaard zyn; dewelke, zo als ook de Lysten A. en B. geen bewys hebben, dat zy aan Pruiſſiſche Onderdaanen hebben toebehoord.
5. Te rug gegeven zyn met hunne Ladingen; Maar dat de Eifchers in de Koſten zyn verweezen, dewyl men naar Omſtandigheid der Scheeps-Papieren, en volgens de *preparatoire* Onderzoekingen rede had die Veroordeeling te doen; En dat de Reſtitutie niet beſlooten is dan op de Trouw der Certificaaten, die in 't vervolg bezorgd en aangenoomen zyn.
1. Te rug gegeven is met de Lading by *Sententie* over Appel, doch met Vergoeding der Koſten en uit hoofde van de Omſtandigheden der gemaakte Prys.

GROOT-
BRIT-
TANJEN.

Deze Lyſt heeft verder geen opheldering van nooden.

Daar kan geen de minſte ſchaduw van Bezwaarnis weezen ten opzigte van de agt eerſte Gevallen.

Wat aangaat de volgende vier: Vermits in de Lysten A. en B. niet eens gewag gemaakt word van de veroordeelde Goederen, moeten dezelve wel regtmatiglyk veroordeeld zyn, het zy als Effecten van den *Vyand*, het zy als *Contrabande*. Indien zulks was als *Contrabande*, konden de Schepen nog Vragt-Loon nog Koſten eifchen; En de Sententien waren zelfs gunſtig door het te rug geeven van de Schepen op de enkele Vooronderſtelling dat de Eigenaars der Schepen omtrent den aart van de Lading ofte wegens de regte Eigenaars daar van niet genoeg konden onderregt geweest zyn. Indien zulks was als Goederen van den *Vyand*, konden de Schepen geen Vragt-Loon eifchen, om dat de Connoſſementen, waar in die Goederen voor *Pruiffiſche* wierden opgegeeven, valſch waren. Ook konden zy geen pretentie maaken op de Koſten, vermits zy met regt waren opgebracht; want de Lading of een gedeelte wierd bevonden goede prys te zyn.

Alzo de laaſte zes Schepen met hunne gantſche Lading te rug gegeven zyn, komt in hunnen opzigte niet anders in aanmerking dan de Koſten, die men hun heeft doen betaalen, of die men hun niet toegewezen heeft; het geen volkomen afhankelijk was van de Omſtandigheden der Gevallen; van de Wette-lykheid der Zee-Brieven; en van het Gedrag der Equipage, als zynde de eenigſte Beweegredenen, waar op den Eifch tot Reſtitutie, ofte ook den Eifch der Koſten haaren grondslag hebben kan. Nu word nogte in de *Sententie* van de Pruiſſiſche Commiſſariffen; nogte in de *Memorie* van den Heer *Micbell*; nogte in de Verklaring zelfs der Beweegredenen enz. een eenige rede bygebracht, dewelke op diergelyke Daaden gegrond is, om door de particuliere Omſtandigheden der verſcheide Gevallen te doen zien, dat men een verkeerd Vonnis gewezen heeft.

Wat aangaat de LYST B.

Ieder Schip, aan welks boord de Pruiſſiſche Onderdaanen voorgeeven van
Y 3 hunne

1753.
*Maart.*GROOT-
BRIT-
TASJEN.

hunne eige Goederen gehad te hebben, ging direct naar een Haven van den Vyand, of kwam daar van daan: En het bleek duidelyk dat verscheide van die Schepen voor een gedeelte geladen waren met Goederen van den Vyand, het zy onder hunne eige of onder verzierde Naamen.

DERDE HOOFDSTUK.

Waar in het Regt op de aangetoonde Daaden word toegepast.

Wy merken in den eersten Opflag aan, dat de zesde Quaëstie van de Verklaring der beweegreden enz. het Regt van Represaille alleen hier op vestigt, dat men zo langen tyd alle Justitie, die men met rede eischen konde, geweigerd heeft.

Insgelyks word in de Memorie het Regt en de Regelmaatigheid van de Represailles nergens anders op gegrondvest, dan dat de Pruißische Onderdaanen tot nu toe de gewischte Justitie van de Engelsche *Gerechts-Hoven* ofte van de *Regeering* niet hebben kunnen erlangen; Het geen op een andere plaats van de Memorie aldus word uitgedrukt: „ na te vergeeffsch Vergoeding gewischt te hebben van die geene, welke alleen dezelve bezorgen konden .”

Het tegendeel van dit alles blykt openbaar uit het geen bereids door ons is aangetoond, en uit onze bygevoegde Lyften.

In zes van de *Gevalen*, zo de Pryzen ooit gemaakt geweest zyn, hebben zig de Pruißische Onderdaanen wegens de Restitutie, door de Kustbewaarders gedaan, zo wel te vrede getoond, dat zy daar over nooit Klagten hebben ingebragt.

Alle de andere *Gevalen* zyn door een *Admiraliteits-Hof* gevonnist, 't welk het eenigste *competente Gerechts-Hof* is, om over de Pryzen, op Zee gemaakt, een Uitspraak te doen, enz.

En in alle de *Gevalen* heeft dat Hof met een zo groote Onpartydigheid Regt gedaan, dat alle de Schepen, in de LYST A. als *Pruiffische* genoemd, te rug gegeven zyn, zo als ook alle de Ladingen, waar van in de Lyften, A. en B. melding gedaan word, uitgezonderd *vyftien*, waar van *één Geval* nog onuitgeweezen is.

In het generaal is aan de *Pruiffische* Onderdaanen in diervoege Regt gedaan, dat zy in hunne eige Conscientien daar van overtuigd zynde tegen geene van de *Sententien* hebben geappelleerd, uitgezonderd *één* Voorbeeld, waar in het gedeelte van de *Sententie*, waar over men klaagde, kragteloos gemaakt en verbeterd wierd.

Alfchoon nu ieder Pruißisch Eifcher heeft moeten weten, „ dat het Regt „ der *Volkeren* hem de toevlugt tot zynen eigen Souverain verbood, tot dat men „ omtrent hem inderdaad openbaarlyk op een onregtvaardige wyze, en zulks „ wel *buiten Appell*, was te werk gegaan; en tot dat geen Remedie voor hem „ alhier overig bleef. ” En alfchoon het aan niemant van hen heeft kunnen bekend zyn, „ dat deeze Regel van het *Regt der Volkeren* des te naauwkeuriger, ten opzigte van de gemaakte Pryzen in den laatsten Oorlog, moest worden „ in agt genomen, om dat, vermits alle Eigendom daar van niet anders dan „ by

„ by wyze van een gereguleerde Justitie konde te rug geëischt worden ”, kun- 1753.
nende nogtans de Pruiſſiſche Eifchers, (dewelke door niet te appelleeren hun-
ne eige toeftemming gegeven hebben, dat de Pryzen, waar in zy belang had-
den, toegeëigend bleeven aan die geene, door welke dezelve gemaakt waren) nooit
noot gerechtigd zyn om naderhand dieswegens een Eifch over het gantsche
Corps van den Staat te formeeren, al waren zelfs de Sententien ontwyffelbaar
of onregtmaatig geweest. Maart.
GROOT-
BRIT-
TANJEN.

Maar men heeft nooit gezogt, en men zoekt voor het tegenwoordige nog
niet door de Bewyzen en Omſtandigheden, welke voor het Admiraaliteits-Hof
zyn opengelegt geweest, aan te toonen dat die Sententien in eenig gedeelte in
der daad beſtrafbaar zyn. Ten minſten is dit het eenigſte wettige Middel om het
Regt of Onregt te beſliſſen.

Want dat men in de Pruiſſiſche Staaten een expreſſe Commiſſie aanſtelt,
om die Sententien te *revidderen*, en zulks op gantsch nieuwe Allegatien, in
afwezendheid en buiten kennis van de ééne der Partyen, zulks is tot op deezen
huidigen dag nooit in eenig ander Land van de Waereld ondernomen.

Ieder Quæſtie over de wettig- of onwettigheid van een gemaakte Prys moet
beſliſt worden door de Admiraaliteits-Hoven van de Mogentheid, wier Onder-
daanen de Prys maaken. Elk buitenlandſch Souverain, met wien men in
Vriendſchap is, heeft Regt om voor zyne Onderdaanen Juſtitie te eifchen. En
wanneer in ontwyffelbare Gevallen die Hoven op eene wyze, dewelke vol-
ſtrekt met het Regt der Volkeren, of met de in weezen zynde Traſtaaten ſtry-
dig, te werk gaan, heeft de *neutraale* Souverain een volkomen Regt om daar
over te klaagen.

Maar nooit is 'er eenige andere Handelwyze geweest, nogte zal 'er ooit zyn,
die billyk en wettig is om diergelyke Zaaken te beoordeelen. Van de aller-
oudſte tyden af hebben alle de Natien van Europa, die in Oorlog waren, al-
dus, en wel met eenpaarige Goedkeuring van alle de Mogentheden van Euro-
pa, te werk gegaan.

Wat meer is, de Perſoonen, die door zyne Pruiſſiſche Majt. met eene zo
buitengewoone en ongehoorde Commiſſie zyn belaſt geworden, willen ten op-
zigte van de vier enkele Gevallen in de Lyſt A, waar in men voor veroordeel-
de Goederen Satisfactie eifcht, zelfs niet zeggen, dat die Goederen aan Pruiſ-
fiſche Onderdaanen behoord hebben; maar zy verklaaren ongeveinsdelyk, dat
zy in deezen opzigte niet procedeeren dan op de Grondſtelling, die baar-
blykelyk valſch is, dat de voorn. Ladingen, ſchoon aan den Vyand toebe-
hoorende, egter nogte aan Onderzoeking, nogte aan Wegneeming, nogte aan
Confſcatie onderheevig waren, zo dra dezelve op een *neutraal* Schip waren
gelaaden.

VIERDE HOOFDSTUK.

1753.
Maart.GROOT-
BRIT-
TANJEN.

*Raakende de Quæstien, Regels, Bewyzen en Redeneeringen in de Pruis-
sische Memorie, Sententie en Verklaaring. Men kan daar uit de
volgende Propositien trekken, als hebbende eenigen schyn van
Tegenwerping.*

Propositie I. „ Dat volgens het Regt der Volkeren de Goederen van een
„ Vyand niet kunnen in beslag genoomen worden aan boord van een Vriends
„ Schip: En dit is het, 't welk de Pruisische Commissarissen tot Grondslag
„ van al hun Werk stellen ". (*Op deeze en de navolgende Propositien word tel-
kens een Antwoord gegeven, hoofdzakelyk in 't volgende bestaande:*)

Antwoord I. Het tegendeel hier van is overal veel te openbaarlyk erkend
en aangenoomen, om zulks te betwisten, gelyk zulks blykt uit alle die gee-
ne, welke over het Regt der Volkeren geschreeven hebben, en uit de besten-
dige zo oude als nieuwe Gewoonte. Maar men heeft omtrent deeze Regel
geen sterker Bewyzen dan de *Uitzonderingen*, welke door byzondere Tractaa-
ten gemaakt zyn.

Propos. II. „ Men brengt twee Declaratien by, als zynde mondelings door
„ den Lord *Carteret* in 't Jaar 1744 gedaan, waar in dezelve uit naam van zy-
„ ne Majt. Verzekering zou gegeven hebben, dat niets van 't geen men
„ aan boord van een Pruisisch Schip mogt vinden, zou worden weggenoo-
„ men buiten de *Contrabande*; en dat by gevolg alle de Goederen, aan den
„ *Vyand* toebehoorende, doch die geen *Contrabande* zouden zyn, zouden vry
„ wezen: Welke zelfde Verzekeringen de Lord *Chesterfield* naderhand den
„ 5 January 1747 by Geschrift zou hebben bevestigd.

Antw. II. Het zy deeze Allegatien in zig zelve egt zyn of niet; daar legt
weinig aan gelegen ten opzigte van de Daaden, die in de *Lysten A.* en *B.*
vermeld staan, vermits men maar vier Pruisische Schepen vind, op dewelke
men Goederen gevonden heeft, die gecondemneerd zyn, en omtrent welke
niet eens wegens Satisfactie is gewag gemaakt. Het zal evenwel niet ondien-
stig zyn te toonen, hoe ver de Gevolgen, die men daar uit zou willen trek-
ken, ongegrond zyn.

Vooronderfeld zelfs dat de Lord *Carteret* dezelfde Bewoordingen, die men
hem toefchryft, gebruikt hebbe; worden nogtans de Pruisischen daar door
wel duidelyk even gelyk gesteld met de Onderdaanen van alle andere geal-
lieerde of neutraale Mogentheeden, door welke men geen anderen verstaan
kan dan zulke waar mede men, even als met den Koning van Pruisen geen
byzonder Tractaat in deezen opzigte had, vermits dit de zin is van die gene-
raale Bewoordingen, waar van men zig omtrent Mogentheden zelfs in for-
mele Tractaaten bedient. Hoe gebruikelijk ook deeze Bewoordingen mogen
zyn, heeft men egrer aan dezelve nooit een toelaating vergund volgens de Uit-
drukkingen van eenig particulier Tractaat, vermits tot verkryging van zodaa-
nige Toelaating noodwendig een *specifique Explicatie* vereischt word. Dewyl
nu in dit Geval diergelyke *Explicatie* niet gemaakt is, en de Tractaaten
met

met *Holland, Zweden, Rusland, Portugal, Deenmarken*, enz. alle van elkander verschillen, wie zal dan bepaalen, van welk Traktaat men het *Beneficie* aan de Pruisfischen verleend heeft. Daarenboven zou in dit Geval geen de minste gede wezen om reciproquelyk te werk te gaan, nadien de Koning van Pruisfen zig niet door eene uitdrukkelijke Toestemming aan eenige van de Clausulen, die met de andere Mogendheden door hunne respectieve Traktaaten bedongen zyn, verbonden heeft. *By voorbeeld*: Als de Traktaaten met *Holland* hadden moeten tot een Regel strekken tusschen *Groot-Brittanniën* en *Pruisfen*, zou men alle *Pruisfische* Goederen hebben moeten confisqueeren, die men aan boord van een Vyands Schip mogt gevonden hebben, daar men nogtans hier nooit gezocht heeft diergelyke Confiscatie te doen. En insgelyks al het geen tegenwoordig van wegens *Pruisfen* word voorgewend, zou zig formeelyk door dezelve Traktaaten vernietigd vinden, nadien daarin uitdrukkelijk aan ieder *Hollandsch* Onderdaan bevolen is dat zy ter laaftster Instantie niet dan by het Hof van Appel van Uwe Majesteit hunne toevlugt neemen moeten, enz. enz.

Indien men een voorneemen had gehad om tusschen *Groot-Brittanniën* en *Pruisfen* over één te komen wegens eenige Krenking van één of andere Regel in het Regt der Volkeren, en wegens een Vaststelling van een nieuwe Wet, volgens welke de Admiraliteits-Hoven Uitspraak doen moesten, had zulks niet kunnen geschieden dan door een geschreven Traktaat, 't welk plegtiglyk en met alle Formaliteiten bekrachtigd was, enz.

Maar nadien men ook aandringt op eene Bevestiging van die zelve *Woordelyks* gedaane Uitdrukkingen door *Geschrift*, en zulks wel door een Brief van den Lord *Chesterfield* in dato 5 *January* 1747, is die Brief van woord tot woord daar by gevoegd, enz.

Deze Brief geeft van zels Verklaring genoeg. Volgens zynen Inhoud word *Pruisfen* wel uitdrukkelijk op denzelfden Voet gelyk gesteld met andere neutrale Mogendheden, met dewelke men geene Traktaaten had. Ook word in dezelve het eenigste bekwaame Middel aangetoond, om Vergoeding te eischen.

Het moet ook zeker zyn dat de twee Declaratien, door den Lord *Carteret* aan den Heer *Andrie* in de maand *Mey* 1744 gedaan, en dewelke men voorgeeft als door dezen Brief van den Lord *Chesterfield* bevestigd te zyn, in der daad niets meer beheld hebben. Ten minsten blykt het duidelyk uit het Extrakt van den Brief van den Heer *Andrie* aan zyne Pruisfische Majesteit, in dato 9 *Juny* 1747, in het tweede Hoofdstuk medegedeeld: „ dat die Heer die zelve Declaratien „ geenzins aannam als zulke, dewelke eenige Vryheid of Veilghetd beloofden, „ of ten minsten deeden hopen voor Goederen van den Vyand, dewelke aan „ boord van neutraale Schepen mogten gevonden worden.

En het blykt duidelyk door authentike Stukken, dat de *Pruisfische* Onderdaanen nooit van meening geweest zyn, dat hun alhier in dezen opzigte in 't Jaar 1744 eenig nieuw en byzonder Regt is toegestaan.

Want wy vinden niet dat zy voor het Jaar 1746 gewaagd hebben eenige Vyandelyke Goederen te bevelligen.

Ook is het niet uit kragte van de mondeling gedaane Declaratien van den Lord *Carteret*, dat de Britsche Schepen, ten Oorlog uitgerust, zig hebben kunnen onthouden om van 1744 af tot 1746 toe eenige Pryzen te maaken, vermits

1753.
Maart.GROOT-
BRIT-
TANJEN.

29 daar van nooit kennis gehad hebben of kunnen hebben: En voorts, dat het niet dan eenvoudige Verzekeringen nopens het doen van een onpartijdige Regts-Oeffening geweest zyn, zo was het zelfs zeer onnodig die Declaratiën er gens bekend te maken, vermits de Schepen en de Admiraaliteits-Hoven buiten dien onvermydelyk verpligt waren, om naar het Regt der Volkeren en de Traktaaten te werk te gaan en te vonnissen.

Tot in het Jaar 1746 hebben de Pruißische Documenten bestaan in een Certificaat van de Admiraaliteit, dat het Schip van Pruißisch Maakfel was, overeenkomstig met den Eed van den Timmerman, die het zelve gemaakt had. Daar enboven ook in een ander Certificaat van de Admiraaliteit, dat het Schip aan den Pruißisch Onderdaan behoorde, overeenkomstig met den Eed van den Eigenaar. Doch zedert het Jaar 1746 verbonden zig de Pruißischen openlyk in de voordeelige Practyk om Vyandyke Goedéren te beveiligen. Maar zy schynen in den eersten Opslag verlegen geweest te zyn, hoe zy zig daar in gedraagen, en wat voorwendfel zy gebruiken zouden om zulks met succes te doen.

Op het Schip, genaamd de drie Zusters, vond men een Pasport onder het Koninglyk Zegel van de Pruißische Regeering van Pommeren, gedateerd Stettin den 6 October 1746, en behelzende dat de Lading, bestaande in Scheeps-Timmerhout, gedestineerd na de Haven van Orient, aan een Pruißisch Onderdaan behoorde; zo dat men voor het Schip vrye Passage verzogt.

Maar alzo het Voorwendfel om de Vryheid van het Schip te doen steunen op die van de Lading een al te groote Nieuwigheid was, om daar in te kunnen slagen, stelde men vervolgens het tegendeel in 't werk; En op het Schip de Tweelingen vond men een Pasport onder het Koninglyk Zegel &c., gedateerd Stettin den 7 Juny 1747, en behelzende, dat het Schip aan een Pruißisch Onderdaan behoorde, en men by gevolg vrye passage verzogt.

Men had zig evenwel op dit enkel Pasport niet verlaaten, want op dat zelfde Schip vond men nog een ander, insgelyks met het Koninglyk Zegel voorzien, in dato Stettin den 14 Juny 1747, en behelzende, dat de Lading aan een Pruis toekwam.

Ook verdiend het opmerking, dat de Eeden, waar op men deeze verscheide Pasporten gekroegen had, openbaarlyk bevonden wierden valsch te wezen, en dat voor het tegenwoordige in de Lysten A en B zelfs niet eens een Voorwendfel is, dat de Ladingen, waar op die Eeden betrekking hadden, aan Pruißischen toebehoorden.

Vermits in de Verklaring der Beweegredenen, enz. gezegt word, dat in 't Jaar 1747 de Heer Michell aan den Lord Chesterfield Vertoogen gedaan had wegens de Lading van het Hollands Schip de drie Zusters, aan welkers boord dezelve in beslag genoomen, doch naderhand als aan een Pruis toebehoorende gereclameerd wierd; En alsoo dit niet tegenstaande geen gewag van die Lading in de Lysten A en B. gemaakt word, hebben wy nogtans de Proceduren van deeze Zaak voor ons doen brengen, en daar in gezien, dat op de allerduidelykste en overtuigendste wyze zo door de Zee-Brieven als door de Getuigenissen aangetoond is, dat de Lading in Scheeps-Timmerhout bestond voor Rekening en op risico van de Franssen, aan welke dezelve in de Haven van Orient moest geleverd worden, mits betaaling van de Vragt volgens de *Carta-parti*; dat daar

enboven de Pruiſſiſche Eiſcher nog Bevrager, nog Inlaader, nog Conſignataris van de Lading was; en dat al het Deel, 't geen hy daar in ooit had gehad, alleen hier in beſtond, dat hy zyn Naam en zyne Conſcientie geleend had. Want hy had een Eed gedaan, dat die Lading hem in eigendom toekwam, en reeds den 6 Oktober 1746 of wel eerder aan boord gebragt was. Ondertuſſchen had het Schip in dien tyd nog met Ballaſt gelegen, en niets het minſte van die gantsche Lading was voor de maand Mey 1747 aan boord gebragt.

1753
Maart.
GROOT-BRIT-
TANJEN.

Meer andere Pruiſſiſche Revindicatien zyn zo baarblykelyk bevonden niet dan geveinsd te weezen, dat zelfs de Heer *Andrie* door zynen Brief van den 9 Juny 1747 zig daar over ſchynt geſchaamd te hebben.

Propoſitie III. „ Dat de Lord *Carteret* in de twee Byeenkomsten met den Pruiſſiſchen Miniſter uit naam van Uwe Majesteit geſpecificceerd heeft, welke Goederen voor *Contrabande* moeſten gerekend worden ”.

Antwoord III. Het zy hier mede zo 't wil; zulks is evenwel van goenerley Gewigt ten opzigte van de Gevallen, op de Lyſten A. en B. vermeld, om dat onder alle de Goederen, dewelke alhier als *wezentlyke* of als *zo genaamde Contrabanden* veroordeeld zyn, op die Lyſten geene gevonden worden, die aan Pruiſſiſchen hebben toebehoord, zo dat dezelve, het zy als *Verbode* Koopwaſten, het zy als Goederen *aan den Vyand toebehoorende*, zo wel in 't een als 't ander Geval zeer regtmaatyglyk veroordeeld zyn. En vermits de *Compoſſementen* daar van valſch bevonden zyn, konden de Schepen geen gegrond Regt hebben om Vragt-Loon te eiſchen.

Maar indien de Waarheid van deze *Allegatie* voor de Pruiſſiſchen van eenig gewigt was; zouden zy evenwel niet moeten toetſtemmen, dat Antwoorden, mondelings en mogelyk op ſtaande voet door een Miniſter gegeven, geensins van even zo veel kragt als een formeel Traktaat zyn kunnen, enz.?

Prop. IV. „ Dat de *Britſche* Miniſters gezegt hebben, dat die Gevallen volgens de Wetten van *Engeland* waren uitgewezen ”.

Antw. IV. Men moet die Miniſters noodwendig kwaalyk verſtaan hebben, om dat by de Wetten van *Engeland* zelfs van de oudſte Tyden af is vaſtgeſteld, dat in tyd van Oorlog alle Pryzen, op Zee gemaakt, door een Admiraalſteits-Hof volgens het Regt der Volkeren en de *Traktaaten* moeten beoordeeld worden.

Ook zyn 'er nooit eenige Gevallen geweest, waar in één van de Geregts-Hoven, die aangeſteld zyn om volgens de Wetten van *Engeland* te vonniſſen, kennis van een gemaakte Prys genomen heeft.

Vermits in den laaſten Oorlog de gantsche Eigendom der Pryzen reeds te vooren toegestaan was aan die geene, welke dezelve maakten, was het niet in Uwe Majesteits Magt om die Pryzen na goedvinden ten nadeele van de Maakers te doen in vytheid ſtellen. Alle de Pryzen moeſten noodzaakelyk gedaaten worden ter decieſie van de Geregts-Hoven, die aangeſteld waren om daar over te oordeelen.

Prop. V. „ Dat Uwe Majesteit niet meerder Regt hebben konde als de Koning van Pruiſſen om Geregts-Hoven ter beoordeeling van die Zaaken aan te ſtellen ”.

Antw. V. Het is buiten twyffel dat elke Kroon een even gelyk Regt heeft

1753.
Maart,

GRÖÖT-
BRIT-
TANJEN.

om Admiraaliteits-Hoven op te regten, ten einde over Pryzen, uit kragte van haare Commissien gemaakt, Vonnis te vellen. Maar daar is geen Kroon, wie zy ook weezen moge, die het Regt heeft om over Pryzen, die door de Onderdaanen van een andere Kroon gemaakt zyn, te oordeelen, ofte de Sententien, door het Geregts-Hof van een andere Kroon gegeven, kragteloos te maaken. De eenigste regelmaatige Weg om de Misslagen daar van te doen verhelpen, bestaat in een Appel tot het Opperste Geregts-Hof van den zelfden Souverein, enz.

Prop. VI. „ Dat de Zee vry is ”.

Antw. VI. Egter word door zulke zelfs, die deeze Voorstelling met de grootste kragt staande houden, en op het verste uitstrekken, toegetemd dat, als twee Mogentheeden in Oorlog zyn, zy het Regt hebben om elkanders Goederen in volle Zee, ja zelfs aan boord der Schepen van een Vriend, weg te neemen; zo dat deeze Twist-stelling in het tegenwoordige Geval op geenerley wyze te pas komt.

Prop. VII. „ Dat Groot-Brittannien zelfs gepubliceerd heeft, dat men tegen „ Spanjen, ter oorzaake van Pryzen door die Kroon op Zee gemaakt, Re- „ presailles gebruiken moest.

Antw. VII. Deeze Pryzen waren niet in een tyd van Oorlog gemaakt: Ook waren zy niet gevonnist door eenige Admiraaliteits-Hoven volgens het Regt der Volkeren; maar door Finantie-Hoven volgens Reglementen, die, op zig zelve beschouwd, rede tot Bezwaarnis gaven. De Eisch wegens de veroorzaakte Schade wierd naderhand aangenomen; zelfs wierd het *Montant* van die Schade geliquideerd op een zekere Somme, waar van de Betaaling beloofd wierd by een *expresse* Conventie, dewelke egter niet volvoerd werd. Hier op volgden de *Represailles*, maar zy waren *generaal*; Geenerley Schulden, die men alhier aan Spaanse Onderdaanen voldoen moest, nogte eenige Goederen, dewelke men alhier bevond dat hun toebehoorden, wierden in beslag genoomen. Hier door komen wy op een andere *Aanmerking*.

De Koning van Pruiffen heeft zyn Koninglyk Woord verbonden, om de Schulden op *Silezien*, dewelke aan Particulieren moesten betaald worden, te voldoen. Deze Schuld kan in de Commercie plaats hebben, en een goed gedeelte daar van kan aan Onderdaanen van andere Mogentheeden overgedragen zyn. Men zal niet gemakkeelyk een Voorbeeld kunnen vinden, dat ooit eenig Souverein zo verre gekomen is om by *Represaille* eenige Schuld in beslag te neemen, die hy zelfs aan Particulieren voldoen moest.

Een Particulier leent zyn Geld aan een Souverein op het Woord van Eer, om dat men niet tegen een Souverein, zo als wel tegen andere Menschen, Aëte institueeren, ofte hem by wege van Justitie ter betaalinge dwingen kan.

Engeland, Frankryk en *Spanjen* hebben dit *publike* Woord zo heiliglyk gehouden, dat zy staande den Oorlog niet hebben willen dulden dat men slegts Onderzoek deed omtrent het geen van des Lands Schulden aan een *Vyand* toebehoorde; alchoon het zeker was dat men in de Fondsen van *Frankryk* veel *Engelsch*, en in de Fondsen van *Engeland* veel *Fransch* Geld had.

De Geld-Opneeming, welke wylen de Keyzer *Karol VI.* in 't Jaar 1735 deed

deed, was geenzins een Transactie tusschen Staat en Staat, maar een enkel Contract, gemaakt met Particulieren, die hun Geld te leen gaven op de Verbintenissen, die de Keyzer zo voor zig zelve als voor zyne Erfgenamen en Descendenten aanging, om het Kapitaal met het Interest, op die wyze en in die Termynen, als by het Contract waren gereguleerd, *zonder Uitsfel, Vertraaging, Afrek, of Rabat, hoe ook genaamd*, te betaalen; belovende wyders, ingeval de Instrumenten de Woorden, waar van men zig bediende, niet kräftig genoeg mogten geoordeeld worden, de Uitvoering van zyn Contract zeker te maaken in en door zodanige andere Actens, Middelen, Manieren, Formulen, en Woorden, die het meest voldoende zyn mogten, zo voor Hem, als voor zyne Erfgenamen, enz.

Hy heeft zyne Inkomsten der Hertogdommen van Opper- en Neder-Silefien tot een weezentlyke en specifiquc Zekerheid voor de Betaaling van het Kapitaal en de Interesten gehypothequeerd; en de gantsche Schuld moest A°. 1745 voldaan zyn.

Indien het zelfs gebeurd was, dat die Schuld niet uit de Inkomsten van Silefien had kunnen betaald worden, zou nogtans de Keyzer, zyne Erfgenamen en Descendenten Schuldenaars, en tot de Betaaling verplicht gebleeven zyn; want de Verdrijving uit het Bezit, ofte de Vernieling van dat geene, 't welk tot Hypothek gegeven is, vernietigen de Schuld of bevryden de Schuldenaars niet.

Om deeze rede bedong de Keyzerin Koningin tot een Conditie, op dewelke zy de Hertogdommen van Silefien aan den Koning van Pruiffen afstond, dat zyne Majt. zig ten opzichte van die Schuld aanmerken zou als gekomen zynde in de plaats van wylen den Keyzer Haaren Vader, volgens het zevende Artikel der Preliminairen van Breslau, van den 11 Juny 1742, het negende Artikel van het Traaſaat van Breslau in dato 28 July 1742, en het tweede Artikel van het Traaſaat van Dresden, van den 25 December 1745, enz.

Derhalven is de Koning van Pruiffen verplicht, om, wát aangaat die Somme, de plaats van den overleeden Keyzer te bekleeden.

Nu zou de Keizer de gemelde Somme niet hebben kunnen in beslag nemen, nog by wyze van Represaille, nogte als Vyands-Goederen, ten tyde van een openbaaren Oorlog tusschen de beide Natien, om dat hy zyn woord gegeven had dezelve te betaalen *zonder Uitsfel, Vertraaging, Afrek, of Rabat, hoe ook genaamd*.

Als deeze Bewoordingen zig niet tot alle mogelyke Gevallen mogten ufstrekken, had hy zig verplicht ter betaalinge van die Somme nog kräftigeg Verbintenis aan te gaan, in zodaanige forme van Woorden als men mogt komen te eischen. En dienvolgens konde men ten allen tyde van Hem vorderen, dat Hy uitdrukkelyk moest verklaren, dat die Somme niet zou in beslag genomen worden, nog by Represaille, nogte in tyd van Oorlog, gelyk dikwils geschied, als de Vorsten en Souvereine Staaten van den Vreemdeling Geld opncemen.

Derhalven, by Vooronderstelling zelfs, dat de Klagten van zyne Pruiffische Majt. op de Geregtigheid en het Regt der Volkeren gegrond waren,

1753.
Maart.GROOT-
BRIT-
• KANJEN.

en dat Hy in het volle Regt was om Represaille tegen Groot-Brittannien in 't algemeen te gebruiken, zou Hy evenwel die Somme niet kunnen in beslag neemen, zonder zyne Verbintenissen met de Keyzerin-Koningin te verbreeken.

Daarenboven moest die gantsche Schuld volgens het Contract reeds sedert 1745 afgedaan weezen. Men moet dan na Regt en Bilykheid het Contract aanmerken, als van dien tyd af, voor zo verre zulks de Veiligheid der Crediteuren betreffen kan, vervuld te zyn. Nu hebben de Pruißische Bezwaarnissen geen begin genomen voor het Jaar 1746, toen de gantsche Schuld reeds in 't geheel moest afgedaan geweest zyn.

Het is op 'deezee Grondslag van natuurlyke Justitie, dat de Fransche Schepen en Goederen, die geduurende den Oorlog met Spanjen, doch voor den Oorlog met Frankryk, tegen rede weggenoomen waren, by Sententie der Geregts-Hoven van Uwe Majt. aan de Fransche Eigenaars zelfs in het hevigste van den Oorlog met Frankryk en nog naderhand te rug gegeven zyn. Men heeft nooit gezogt die Schepen of die Goederen te confisqueeren, schoon dezelve aan Onderdaanen van een weezentlyken Vyand toebehoorden, en in onze Magt waren; want zy zouden zonder het Leed, 't welk hun te Vooren aangedaan was, niet in onze Magt geweest zyn; Even eens als dit Geld tegenwoordig niet in handen van zyne Pruißische Majesteit weezen zou, indien Dezelve de Somme in 't Jaar 1745, volgens het Contract betaald had.

De Garantie, die door Uwe Majt. omtrent den geheelen Inhoud van de bovengemelde drie Tractaaten is gegeven, kan niet dan van die Condities, op dewelke de Aftand door de Keyzerin-Koningin gedaan is, afhankelijk weezen.

Doch het was gansch onnodig deeze Aanmerking te maaken; want de Koning van Pruisen bekent zelfs, dat het niet betaalen van die Somme van zynen kant een Inbreuk in de voorn. Verbintenissen en eene *Renuntiatie* omtrent de gemelde Tractaaten weezen zou, indien hy niet naar het Regt der Volkeren gemagtigd was om tegen de Onderdaanen van Uwe Majt. Represaille te gebruiken. Ondertusschen meenen wy duidelyk te hebben aangetoond, dat Hy in geenerhande maniere daar toe gemagtigd zyn kan. Derhalven blyft ons niets overig, dan dat wy al het bovengemelde aan de Voorzigtigheid van Uwe Majt. overlaaten.

Gedateerd den 18 January 1753.

(Geteekend)

G. LEE. G. PAUL. D. RYDER. W. MURRAY.

Hier volgen de twee Lysten, waar van in dit Rapport, of Groot-Brittannisch Antwoord op het Pruißische Vertoog, gemeld wordt.

Lyst van alle de Pruißische Schepen, door de Engelschen geduurende den laatsten Oorlog op Zee genomen, en van de genen, die ter navorsing aangebonden zyn, benevens de uitspraken, in de Admiraaliteits-Hoven

van van Groot-Brittannie daar over gedaan, beantwoordende de Lyst van 1753-
zyne Pruiſſiſche Maj. gemerkt. A. Maart.

Schepen, die by aldien ze ooit zyn genomen, door de veroveraars
aan de eigenaars na onderzoek zyn weder gegeven, zonder dat een
der partyen zich aan een Gerechts-Hof hebbe vervoegd; GROOT-
BRIT-
TANJE.

- N°. 1. *La Frederique Amitié*, Kapt. Sprenger.
4. *De Catharina Christina*, Kapt. Frederik Berend.
16. *Le St. Jean (a)*, Kapt. Jean Groſſe.

17 Le

(a) Den 3 *Februari* ontſing de Hertog van *Newcaſtle* eenen Brief van den
Heer Wolters, zyn Majesteits Agent te *Rotterdam*, behelzende de volgende Ver-
klaring (in de *Frantiſche* taal):

„ In het *Vertoog*, het welk zyn Pruiſſiſche Maj. heeft doen gemeen maken,
„ rakende de Schepen zyner Onderdanen, geduurende den laaſten Oorlog
„ door de Engeliſchen genomen, heb ik op de Lyst A., N°. 16. opgemerkt,
„ dat het Schip de *St. Jean*, Kapt. *Jean Groſſe*, op dezelve vermeld ſtaat,
„ als eenige ſchaden ontſangen hebbende, ten nadeele der Pruiſſiſche Eige-
„ naars. Dewyl 't geval my bekend is, vermids ik alleen Eigenaar van de
„ Lading geweest ben, zo zal ik hier in die kwaliteit getuigeniſſe der waar-
„ heid geeven, om te dienen, daar zulks zal behoren. Daar beneevens kan
„ ik niet begrypen, hoe de Pruiſſiſche Onderdanen een Vergoeding durven
„ Eiiſchen, die zy reeds meer dan ontſangen hebben, gelyk ik hen daar van
„ zal overtuigen.

„ In de Maand *November* 1747 liet ik dat Schip te *Bourdeaux* huuten en te
„ *Livorno* bevrachten met 158 en 3 q. Tonnen witte Wijn. Den eerſten
„ *December* daar aan volgende liep 't Schip in Zee; den 11 dito bevond het
„ zich op de hoogte van *Duins*, daar 't een Engeliſchen Kaper ontmoetede,
„ genaamt de *Prins van Oranje*, die aan boord van 't Pruiſſiſche Schip zond
„ Man van zyn Equipaſſe, en den Pruiſſiſchen Stuurman met zyne Scheeps-
„ papieren by hem aan boord ontbood, om dezelve te examineeren. Den
„ 12 dito, wanneer 't Schip onder de *Cingels* ten Anker lag, ontſond een
„ heevige ſtorm uit den Welt-Zuid-Weſten, waar door de Pruiſſiſche Kapitein zich
„ genoodzaakt bevond, om met goedvinden van zyne Manſchap en van de
„ zes aan boord zynde Engeliſchen den Kabel te kappen, en de ruimte te kte-
„ zen. Het Schip liep vervolgens den 15 *December* te *Braunſchaven* in *Zeeland*,
„ binnen zonder eenige andere ſchade; dan 't verlies van een gedeelte van
„ zynen Kabel en van een Anker, en arriveerde vervolgens den 21 van die
„ zelve Maand te *Rotterdam*. Dit alles is bevestigd door de Verklaring van
„ den Kapitein en deſzelfs Equipaſſe, gepaſſeert den 4 *January* 1748 voor
„ *Jacob Bremer*, Notaris Publiek te *Rotterdam*, en vervolgens beſedeigt den
„ 6 van dezelve Maand voor de Commiſſariffen van de Kamer der Marine.
„ Na dat het Schip ontladen was, liet de Kapitein aan my overhandigen een
„ Lyst van Schade, waar in de volgende Artikels voorkwamen:

a. Voor 't

1753.
Maart.GROOT-
BRIT-
TANJEN.

17. *Le Jeune Tobie*, Kapt. Paul Otto.
Schip en Lading, gerestituëerd met vergoeding van alle schaden en onkosten ;
3. De *Anna Elisabeth*, Kapt. D. Schulz, belopende de kosten en schaden op 2801 pond, 12 schell., 1 penc. sterling.
- Schepen*, gerestituëerd nevens betaling van vrachtgeld, achtervolgens de Cognoscementen, voor de goederen, die bevonden werden, den Vyand toe te behooren, en derhalven prys verklaard werden ;
11. De *Gulde Adelaar*, Kapt. Onne Arends.
14. De *Dorothea-Sopbia*, Kapt. Pieter Kottelhuth.
15. De *Twee Broeders*, Kapt. Aug. Augustinus.

Schip

„ 1. Voor 't verlies van zyn Kabel en Anker. 2. Voor het onderhoud van zes Man, die door den Engelschen Kaper aan boord van zyn Schip gezonden waren, geduurende eenen tyd van acht dagen. 3. Voor een Paspoort, het welk ik hem in den Haag door den Pruisischen Envoyé had laten bezorgen, en 3 à 4 guldens kostte.

„ Ik betaalde hem voor een aandeel in deeze *Avery-grosse* of schade, 708 guldens, Hollandsch geld, buiten en behalven 105 guldens, die ik aan den Kapitein *Grosse*, en 10 guldens, 10 st. die ik aan de Matrozen, dewelken deszelfs Equipasie uitmaakten, vereerde. Daar benevens heeft het my in *Engeland* gekost 20 guldens, min of meer, voor een gelyke somme, door den Heer *Simonds* op myn order geschoten aan den Pruisischen Loots, die aan boort van den Kaper was gebleven, toen de storm hun scheide.

„ De geenen, die kennis van de Scheepvaart en van 't uitrusten van een Schip hebben, zullen niet kunnen ontkennen, of de Pruisische Eigenaars bevinden zich door middel van de 836 guldens, 10 st. *Hollandsch* geld, die ik aan hun betaald heb, meer, dan gerembourseert ontrent alle hunne pretensien, zodanig, dat zy met geen den minsten grond eenige andere vergoeding kunnen eischen.

„ Alles, wat ik hier ter neer stelle, kan bewaarheid worden door echte stukken, (uitgezondert de Geschenken of Douceurs, aan den Kapitein en deszelfs Equipasie gedaan, bedraagende een somme van 115 gulden 10 stuivers, waar van ik geene Kwitantie getrokken heb) uit kragte van 't welk deeze tegenwoordige Verklaaring door my is getekend.

PIERRE TRAPAUD, Junior.

Rotterdam den 30. January 1753.

De voorschreeve Declaratie is in myne tegenwoordigheid getekend, en de Originale bewyzen, daar in bygebragt, zyn my verstoend.

E. WOLTERS.

Rotterdam 30 January 1753.

Schip en Lading, gerestituëerd zonder onkosten, ter oorzake der omstandigheden van 't geval; 1753.
Maart.

18. De *Kleine David*, Kapt. Michaël Bugdahl.

Schepen en Ladingen, gerestituëerd, mids de eigenaars de onkosten betaalende. Groot-Britt-
TANJA.

5. De *Zuffrouw Juliana*, Kapt. Marten Priest.

6. De *Frederik II.*, *Koning van Pruiffen*, Kapt. Christ. Schultz.

7. *Le Vaisseau au Bon Vent*, Kapt. Michiel Juriaanszen.

9. De *Dageraad*, Kapt. Marten Sperwien.

12. De *Twee Broeders*, Kapt. John Hallen.

Schepen, waar van de *Ladingen*, of een gedeelte daar van, prys verklaard zyn als Contrabanden, en nu niet zyn gebragt op de Lysten A. of B., als de eigendom gewêest zynde der *Pruiffischen*, zulks dezelve wettige Pryzen zyn geweest;

2. De *Tweelingen*, Kapt. Kruth.

8. De *Goude Zon*, Kapt. Jacob Ridder.

10. De *Frederik II.*, *Koning van Pruiffen*, Kap. Christiaan Schultz.

13. De *Yonge Andries*, Kapt. Henrik Barckhorn.

Schip, waar over door de eigenaars geappelleerd is van 't Admirali-
teits-Hof aan 't Hof van Revisie.

18. De *Kleine David*, Kapt. Michaël Bugdahl.

Lyst van alle de Neutraale Schepen, geduurende den laatste Oorlog door Britsche Schepen genomen, in welker Ladingen de Pruiffische Onderdanen bezweeren aandeel gehad te hebben, benevens de uitspraken, in zyn Groot-Brittannische Majesteits Admiraaliteits-Hoven daar omtrent gedaan, overeenkomende met de Pruiffische Lyst, gemerkt B.;

Schepen, die, by aldien ze ooit zyn genomen, door de veröve-
raars aan de eigenaars na onderzoek zyn wedergegeven, zonder dat een der Partyen zich aan een Gerechts-Hof hebbe vervoegd;

N°. 22. De *Anna-Sophia*, Kapt. Henr. Horn van Wolgast, van *Bourdeaux* na *Koningsbergen*; en

26. De *Yonge Catharina*, Kapt. Kupper, en naderhand Kapt. Elker, van *Bourdeaux* na *Hamburg* moe-
tende.

Schepen, die nevens de *Ladingen* op 't ontvangen van beëdigde ver-
klaringen van eigendom aan de eigenaars gerestituëerd zyn;

1. De *Cecilia*, Kapt. Booi Swenlen, van *Cette* na *Altona* moe-
tende.

2. De *Neering*, Kapt. Christ. Tideman, van *Rochelle* na *Bourdeaux*.

1753.
Maart.GROOT-
BRIT-
TANJE.

3. De *Juffrouw Johanna*, Kapt. Joachim Peyn, } van *Hamburg*
 4. De *Carlsbaquener Weiff*, Kapt. Joh. Holme, } na *Cadix*.
 8. De *Prins Frederik*, Kapt. Jan Harunan, van *Hamburg* na *Bilboa* en *Bajohne*.
 9. De *Maria Josepb*, Kapt. Ferrier Rouge, van *Hamburg* na *Cadix*.
 11. De *Neptunus*, Kapt. Sonder Heeren, } van *Nantes* na *Hamburg*.
 13. De *Kroon*, Kapt. Pieter Claassen, } *burg*.
 18. De *Jonge Prins Christiaan*, Kapt. Joh. Corn. Leuwen, van *Marseille* na *Hamburg*.
 20. De *Rozenboom*, Kapt. Pieter Claazen, van *Bourdeaux* na *Hamburg*.
 23. De *Hope van Dantzic*, Kapt. Conrad Herlag, van *Bourdeaux* na *Dantzic*.
 24. De *Jonge Johanna van Petersburg*, Kapt. Thomas Siefers, van *Bourdeaux* na *Hamburg*.
 27. De *Zes Zusters van Lubek*, Kapt. Pieter Zaan, van *Bourdeaux* na *Lubek*.
 31. De *Elisabeth*, Kapt. Soeren Paterfen, van *Hamburg* na *Bourdeaux*.
 32. De *Juffrouw Clara* Kapt. Herman Claaszen Priest, van *Hamburg* na *Rouen*, en
 33. De *Adolph Frederik*, Kapt. J. van Haspen, van *Marseille* na *Hamburg*.
- Schepen, die wedergegeven zyn, doch de *Losingen* maar voor een gedeelte, op 't ontfangen der Beëdigde Verklaringen van eigendom, zynde een gedeelte van dezelve by gebrek van zodanige Verklaringen prys verklaard.
5. De *Anna Elisabeth*, Kapt. Christ. Man, } van *Hamburg*
 6. De *Kroonprins Gustaf*, Kapt. Barth. Muhl, } na *Cadix* moe-
 7. De *Jonge Benjamin*, Kapt. Henr. Newschilling, } tende.
 10. De *Unie*, Kapt. Joh. Struckman, van *Bourdeaux* na *Hamburg*.
 14. De *Juffrouw Catharina*, Kapt. Will. de Vries, van *Rochelle* na *Altona*.
 15. De *Bewaragt*, Kapt. Klaas Eichels, van *Rochelle* na *Hamburg*.
 16. De *Faunas*, Kapt. Gerh. Roger Aitag, van *Charante* na *Hamburg*.
 17. De *Amicitie*, Kapt. Joh. Quimman, van *Rochelle* na *Hamburg*.
 19. De *Juffrouw Margaretha*, Kapt. Henr. Bielenberg, van *Bourdeaux* na *Hamburg*.
 21. De *Maria Sophia*, Kapt. Christ. Gregerfen, van *Rochelle* na *Hamburg*.

25. De *Gregoire*, van *Bremen*, Kapt. Jacob Muller, { van *Bourdeaux*
 28. De *Ste. Anne*, van *Hamburg*, Kapt. A. Peterfen, } na *Hamburg*. 1753-
 29. De *Jonge Eldert*, van *Hamburg*, Kapt. Gasper Ouwen, van *Maort*.
Rouan na *Hamburg*; en
 30. De *Rechtveerdige Henrik*, van *Hamburg*, Kapt. Henr. Elkes, van *Bourdeaux* na *Hamburg*. GROOT-
 BRIT-
 TANJE.

Schip, 't welk wedergegeven is, doch de *Lading* maar voor een gedeelte; op 't ontfangen van Beëdigde Verklaring van eigendom, zynde de uitspraak rakende een gedeelte van dezelve by gebrek van een diergelyke Verklaring noch niet geschied.

12. De *St. Paulus*, Kapt. Gent Hinrichren, van *Nantes* na *Hamburg* moe'tende.

Hier mede stappen wy voor tegenwoordig van deeze Geschulzaak af, waar omtrent men hier nu de wederzydiche Berigten heeft, beiden gegrond, zo het voorgeeven is, op geheel onpartydige Onderzoekingen van Perfoonen in 't Regt der Volkeren bedreeven; des men thans, volgens de Spreuk, *Audi & alteram Partem*, zou kunnen oordeelen; doch ver is het dat wy ons hier in zouden mengen, als alleen maar de Zaaken opgeevende, gelyk wy dezelve vinden, niet vergeetende het Ontzag, 't geen men aan Gekroonde Hoofden is verschuldigd.

De laatste Brieven van 't Eiland *Jamaika* hebben berigt, dat de Engelsche Admiraal *Knowles*, zo dra hy aldaar was aangekomen, aan de Spaansche Gouverneurs en Commandanten heeft doen verklaren: „ Dat dewyl men bevonden hadt, hoe verscheide Zeerovers zig voor „ Kustbewaarders uitgaven, ten einde dus te vryer de Engelsche Schepen aan te tasten en dezelve te berooven, hy Admiraal door den „ Koning gelast was, de Scheepvaart der Engelschen in die Zeën te „ dekken, en als Zeeroovers te behandelen alle Schepen en Vaartuigen, welke die Scheepvaart zoude trachten te belemmeren; en dat „ hy, dus handelende, niet anders zoude doen, dan zig gedragen „ volgens 't gene tusschen de Hoven van *Londen* en *Madrid* onderling „ was vastgesteld, welk laatstgemelde Hof zelf geoordeeld hadt, dat „ alle Vaartuigen, die zig ten onregte voor Kustbewaarders uitgaven, „ als Zeeroovers moesten behandeld worden “. Die Admiraal hadt verder, ten einde zyne Verklaring gewigt by te zetten, door de Oorlogschepen van zyn Esquader, twee Spaansche Schepen die op de hoogte van *Jamaika* kruisten, doen aanhouden, en het Volk op dat Eiland gevangen zetten.

Den 8 *passato*, zyn, zo men wil, nieuwe Instructien gezonden aan de Engelsche Commissarissen te *Parys*, ten einde de Conferentien met die

1753.
Maart.

GROOT-
BRIT-
TANJA.

die van zyne Allerchristelykste Majesteit, over de Zaaken van *Amerika*, te hervatten, en aan dezelve over te leveren eene Declaratie, aangaande de zwaarigheden, in het voortzetten van die Onderhandeling gereezen. De reguleering der Grenscheidingen van de wederzydige Bezittingen in *Amerika*, waar van reeds zo dikmaals gesproken is, blyft steeds het Onderwerp van die Commissie, welke men, ten minsten van de Groot-Brittannische zyde, gaarn wenschte op een goeden voet gesteld te zien.

Op den 11 *dito* namen de Gedeputeerden der Staaten van *Vlaanderen* hun afscheid van zyne Majesteit en de Koninglyke Familie. Zy hebben, gedurende hun verblyf te *Londen*, naar men thans verstaat, dikwils geconfereerd met Leden van het Parlement, en andere Persoonen in den Koophandel ervaren, tragtende dezelve, was 't mogelyk, de onbillykheid aan te toonen der Tariffen van den Jaare 1715, inzonderheid van 't gene den *invoer der Brabantse Lywaaten en Kantien* betreft. Men verzekert ook, dat zy, zo over dit Onderwerp, als over anderen de Commercie raakende, aan den Graaf van *Hallifax* zeer nadrukkelyke Memorien hebben overgeleverd, en sterk aangestaan op het verkrygen van verlof, om Jaarlyks drie of vier groote Schepen van *Oostende* naar de *Indiën* te zenden.

Sedert eenigen tyd was 'er een Ontwerp op 't tapyt, zynde door de Commissariffen van de Threforie goedgekeurd, en zullende, zo men zegt, by 't Parlement ingeleverd worden. Het strekt om eenige Millioenen Annuiteiten, tegen 3 Percent, met bewilliging van de Eigenaars te veranderen in Lyfrenten. Dit zou, naar 't schynt, zeer voordeelig zyn voor veele Persoonen, als ook voor 't Algemeen, door dien het de Schuld der Natie grootelyks zoude verligten.

Men verzekert, dat de Zuidzee-Compagnie thans daadelyk bezig is met middelen te beraamen, tot opregting van eene voordeelige Commercie op zeker gedeelte van *Amerika*, doch op welk een gedeelte is nog onbekend. Daar zyn sommigen die gelooven, dat men aan dezelve den vryen handel, met uitsluiting van alle anderen, zal toestaan, op het Land genaamd *Labrador* of *Nieuw-Brittanniën*, waar door zy in eene *Noordzee-Compagnie* zou veranderen. Immers dat zy verlof zou krygen om te handelen op eenig gedeelte van dat Wereldsvierendeel in de groote Zuidzee, is geheel onwaarschynelyk, aangezien *Engeland* zig by plegtige Traktaaten met *Spanjen* verbonden heeft, om aan die zyde van *Amerika* geenen handel te dryven, of zig aldaar ergens neder te zetten. Op den 1 *passato* zouden zy hunne Vertoogen, dien aangaande, het Parlement voordraagen. Den 21 hebben de Leden van deeze Compagnie by Request verzogt, dat het getal van derzelve Directeurs tot 18 mogt verminderd worden, die dan benevens den

den Gouverneur, Gedeputeerden Gouverneur, en Onder-Gouverneur, 1753.
 het bewind der Zaaken zouden voeren. Men heeft hier van een Maart.
 Bill opgesteld, doch wat op 't voorige beslooten zy, lekt nog niet
 uit.

Op den laatstgemelden dag had de *Afrikaanse* Compagnie mede aan
 de Kamer kennis gegeven, dat zy, boven de 12 duizend Pond Ster-
 lings haar voor het gepasseerde Jaar toegestaan, nog half zo veel hadt
 doen besteeden tot herstellinge van 't Fort *Annamabon*, om de Com-
 mercie van de Natie op de Goudkust te beveiligen; met verzoek, dat
 het Parlement, omtrent die buitengewoone Kosten ook eene buitenge-
 woone Voorziening geliefde te doen.

Dewyl de Heer *Hop*, Extraordinaris Envoyé van de Staaten Gene-
 raal aan dit Hof, aldaar in 't voorst deezer Maand een Memorie hadt
 overgehandigd aan den Hertog van *Newcastle*, behelzende. „ Dat
 „ drie Hollandsche Schepen, genaamd de *Groenlandia*, de *Bruinvisch*
 „ en de *Juffrouw Eleonora*, in den beginne van het verleden Jaar
 „ op den Groenlandschen Walvisch-vangst uitgezonden zynde, den
 „ 21 *Augusti* aldaar in 't Ys zyn vast geraakt; dat de Manschap van
 „ die Schepen daar op na *Holland* is geretourneerd in 't Schip van Kapt.
 „ *Harmensze*, na datze alvorens de 3 gemelde Schepen zo veel mo-
 „ gelyk aan hunne Ankers hadden vast gelegd, in hope van ze te
 „ zullen weder vinden by hunne terugkomst in *Groenland* deezen
 „ Jaare: dat tegenswoordig bevel gegeven is tot het Equipeeren van
 „ drie andere Schepen, om deeze agtergelaatene Schepen op te zoe-
 „ ken; doch dat de Eigenaars bedugt zynde of ook die Schepen be-
 „ roofd, genomen of weggevoerd zouden worden door Perfoonen, geen
 „ Regt daar toe hebbende, zig by hunne Hoog Mogenden hadden
 „ vervoegd, met verzoek dat aan een ieder verboden mogte wor-
 „ den, zig met de gemelde Schepen, of derzelve Gereedschappen,
 „ te bemoeien, uitgezonderd de genen daar toe gerechtigd zynde.
 „ Op welk verzoek de Staaten voornoemd, de noodige bevelen uit-
 „ gevaardigd hebbende, wierdt door den gemelden Envoyé op 't on-
 „ derdanigste verzogt, dat 'er ook zodanige Ordres mogten worden
 „ gegeven, ten opzigt van de Onderdaanen van zyne Groot-Brittanni-
 „ sche Majesteit.

Deeze Memorie op den 7de deezer aan den Koning overgehandigd
 zynde, had Dezelve met advis van Zynen Geheimen Raad geordon-
 neerd. Dat niemand van Zyne Onderdaanen zal hebben te onderneemen,
 deeze Schepen aan te tasten of 'er zig in eenige manieren mede te be-
 moeien, buiten toestemming van de Eigenaars, of de genen die door de-
 zelve daar toe gemagtigd zullen zyn, enz.

Den 7de deezer hadt zyne Majesteit den Hertog van *Richmond* aange-
 steld

1753.
*Maart.*GROOT-
BRIT-
TANJE.

steld tot Opperstalmeeſter van den Prins van *Wales*. Den volgenden dag behaagde het den Koning, dien Prins te maaken Hertog van *Cornwall*, welke Titel, sedert het overlyden van deszelfs Vader, open gebleeven was. Hier door is het Inkomen zyner Hoogheid vermeerderd met eene Jaarlykze Revenue van 25000 Ponden Sterlings.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

's Gra-
venbaage.

DE VERJAARDAG van Zyne Hoogheid, den Prins ERFSTAD-
HOUDER, invallende op den 8 dezer, wanneer dezelve in zyn Zesde jaar trad, is op verscheide Plaatsen van ons *Vaderland*, en in zonderheid in 's *Gravenbaage* met veele Plegtigheden gecelebreerd. Haare *Koninglyke Hoogheid*, de *Princesse Gouvernante*, met haare geheele Hofhouding den Rouw over wylen den Prins, haaren Gemaal, thans afgelegd hebbende, en in pragtige Kleedingen, ontving 'smorgens deswegens de Complimenten van de vreemde Ministers, de hooge Regeering en alle Persoonen van Adel en Rang, op het Huis de *Orangezaal*. Omtrent ten 6 uren, na den middag, begaf zig de *Stad-
bouderyke Familie* van daar, en reedt naar het Huis van Prins *Maurits*, alwaar alles tot een pragtig Bal en Maalyd vervaardigd was, in de volgende orde. Na dat eerst eenige Koetzen met Heeren en Dames van het Hof zig derwaards hadden begeven, werdt de Trein geopend door een Onder-Officier van de Guardes du Corps te Paard, met eenige Manschap, in hunne beste Montteering gekleed. Zy werden gevolgd van vier Loopers, gaande voor de Koets met zes Paarden bespannen, waar in zig bevondt Haare *Koninglyke Hoogheid*, benevens den Prins *Erfstadbouder* en de *Princesse Carolina*; waar agter weder eenige Guardes volgden. By de nadering van de Koets weergalmd de Lugt van het geroep der samen gevloerde menigte, waar van een iegelyk zeer ingenomen was, met de minnelyke groeten en bulgingen van die hooge Personagiën, en inzonderheid van den Jongen Prins. Hunne Hoogheden afgetreeden zynde, en zig in 't Huis van Prins *Maurits* begeven hebbende, werden door het hooge Gezelschap van beider Sexe, 't geen zig aldaar bevondt, en hun opwagtte, wederom plegtiglyk gecomplimenteerd. Omtrent ten 7 uren, werdt het Bal aangevangen, 't welk haare Hoogheid de *Princesse Carolina*, met den Engelschen Minister, Kolonel *Fork*, opende. Mevrouw, de *Princesse Gouvernante*, begaf zig met de *Princesse Carolina*, na twee uren vertoevens, te rug naar de *Orangezaal*, alwaar insgelyks een Bal voor Jonge Lieden werdt gehouden; werwaards de Prins *Erfstadbouder*, na het bezigtigen van de Vreugdeblyken, dien avond in 's *Hage* bedreeven, ook te rug keerde. De *Princesse Gouvernante* zig over tien

tionen weder naar 't Huis van Prins *Maurits* begeven hebbende, werd het Hooge Gezelschap pragtig onthaald aan verscheide Tafels, waar na men weder een Dans begon, die niet dan met het aanbreeken van den volgende dag eindigde.

Onder de Illuminatie by deeze gelegenheid hier ter Stede gemaakt, smuntte de *Vleesch-Hal* uit, die niet alleen van buiten, maar ook van binnen, met eenige honderden Ligten was versierd, 't geen eene aangename Vertooning maakte. Veelen der Ingezeten deeden hunne blydschap over de heugelyke Verjaaring van oozen *Erststadhouder*, met Vreugdevuuren en blyde Maaltyden aanzienelyk doorstralen. Aan het Huis van een *Stelliaansch* Edelman was de volgende fraaise verligte Décoratie. Men zag 'er de *Hollandsche Maagd* in Schildery, gezeten in haaren Tuin, die met de Wapens van hunne Hoogheden was versierd; benevens een Hart, waar uit een Afgehouden Stam groeide, die aan beide zyden van een Jonge Spruit was voorzien. In het Hart las men dit devies:

1753.
Maart.
VERRE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

*Au dépit de l'envie, du tombeau, & du trepas,
Tu as regné dans mon cœur, & ton sang y regnera;*

Dat is;

*In weerwil van den Nyd, van den Dood en van 't Graf hebt gy in myn
Harte gebeerscht, en uw Bloed zal daar in heerschen.*

Aan weerskanten van 't Hart stond een *Hollander*, bezig zynde, den Boom aan te kwecken, met deeze woorden; *Goeds Patriotten*. Ter rechterzyde werd de Nyd verdreeven door zenen Engel, houdende een Vuurig Zwaard in de hand, met dit devies; *Perat qui oderit*; dat is; *Dat al wie hem haat verga!* terwyl *Jupiter* boven in de Wolken zynen Blixem op de Nyd uitschoot, die met de Letters *P. R.* geteekent was, te kennen geevende *Pestis Republica*, of de *Pest van de Republiek*. Onder de voeten van de Nyd lag een gebroken Zwaard en Weegschaal, aanduidende, dat de geenen, dietsgens den Huize van *Oranje* zyn, haters zyn van de Gerechtigheid. Ter linkerzyde zag men de Dood verdryven door eenen anderen Engel, met een Geeffel in de hand, en met deeze woorden;

I procul, & Hostes feriant tua spicula nostros!

Dat is;

Gaa verre van hier, en tref met uwe spitzzen onze Vyanden!

De *Hollandsche Maagd*, die boven de Stam gezeten was, deedt den Houd der Vryheid rusten op een der Spruiten, terwyl ze de andere Hand

1753. hand ten Hemel hief, daar men 't woord JEROVAH las, onderleund
 Maart. door de andere *Spruit*, met deeze woorden; *Sine Deo & te perco*; dat
 is; *Zonder God en zonder u verga ik*. Wat hooger zag men een derden
 VERRE- *Engel*, houdende een *Gieter* in de hand, met dit devies; *Deo irrigas;*
 NIGDE *te virescit*; Dat is: *Hy bloeit, terwyl bem God besproeit*; en aan de an-
 PROVIN- dere zyde vloog de *Faam*, uitblazende deezen galm; *VIVAT PRINCE*
 TIEN. *WILLEM DE VI*!

Delft. Met een kort woord zullen wy nog berigten, wat deswegens in
 eenige andere Steden van deeze Provinciën is gedaan. Te *Delft* hadt
 men deezen Verjaardag gevierd, met het speelen der Klokken, het
 uitsteeken van Vaandels en Viaggen en wat dies meer is. Men zag 'er
 's avonds eenige Huizen geillumineerd, en in verscheide Wyken branden
 Vreugdevuuren, terwyl het Klokkenspel weder lustig gehoord
 werdt. Behalven het opschieten van Vuurpylen op eenige plaatsen,
 maakte men ten 9 Uren een aanvang met het afsteeken van allerlei
 konstige Vuurwerken, zo aan den Oever van als op de *Schie*, waar
 mede tot in de Voornagt, onder een grooten toevloed van Menschen,
 aangehouden werdt.

Middel- Sommige Particulieren hebben dien dag te *Middelburg* in *Zeeland*
 burg. ook met eenige Vreugdeblyken gevierd. Onder anderen hadt de Wel-
 edele Heer en Mr. *Nicolaas d'Assonville*, Heer van *Brigdamme*, zig in
 deezen door eene fraaie Illuminatie gedistingueerd. Boyen de Deur
 van zyn Huis las men den naam van zyne HOOGHEID, waar van de
 Letters als brandende werden vertoond. In 't Voorhuis werdt een
 Poort gezien, waar in een geheel verligte Orangeboom, die door het
 Wapen van de Republick omvangen scheen te zyn, geplaatst was. Wat
 hooger vertoonde zig het Orange-Wapen, insgelyks verligt door vee-
 le Lampjes, en wederzyds hebbende twee Orangeboomen, met dee-
 ze Byschriften. Onder de eene stondt *Sub hac Umbra tutus*; onder de
 andere *Pacis protector & equi*, waar van het eerste zegt: *Onder deeze*
Schaduw veilig; en het andere *Beschermmer van Vrede en billykheid*.
 Voorts is die Nagt, tot aan den vroegen morgen, ten huize van dien
 Heer, met veel Vreugde doorgebracht.

Leeu- Doch te *Leeuwaarden* in *Vriesland*, heeft men inzonderheid hier in
 waarden. uitgemunt. 's Middags ten een uur werdt al het Gelchut van de Stads
 Wallen gelofcht; het eerste Kanon werdt aangestoken door een
 Jongeling van zeven Jaaren, het Zoontje van den Sous-Lieutenant
Menetrier, onder 't Regiment van den Generaal *Burmania*; ten 3 en 5
 uuren werdt het Kanon voor de tweede en derdemaal gelofcht, en
 gedurende den gantschen namiddag op de Klokken gespeeld. 's Avonds,
 wanneer een meenigte van Huyzen geillumineerd waren, gaf de Graaf
 van *Nassau*, onder een keurlyk Muziek, aan de Officieren van zyn Re-
 gi-

giment een Soupé; de Compagnie Burgers van den Kapitein *Meynsma*, 1753. Maart. vergierd met Oranje Kokarden, Zilveren Patroon-Taffen en Degen-Strikken, trok op en marcheerde in goede ordre na het Waag-Pleyn; en schoot aldaar een drievoudige Salvo; het Wagthuys was savonds geflumineerd, en ten negen uren werden de 9 Stukken Kanon, op het Waag-Pleyn staande, onder het drinken van des Stadhouders gezondheid, afgevuurd en vervolgens een menigte Vuurpylen opgeschoten, het geen door een Decharge van de Burgery, en roepen van *Vivat Oranje!* werd beantwoord. De oude Hop-Zak, een Wynhuis op het voorz. Plein staande, was van onder tot boven geflumineerd, en onder andere Gezelschappen, die zig die geheele Nagt aldaar verlustigden, munten uit de Heeren Advokaaten voor den Hove practiseerende.

VEREENIGDE
PROVINTIËN.

De DANK-VAST- EN BEDEDAG, door hunne Hoogmogenden in dit Voorjaar als naar gewoonte uitgeschreeven, is op den 28 dezer door alle de Vereenigde Provintiën gevierd.

De Heeren Staaten van GELDERLAND hebben eene LOTERY gearresteerd van 67 duizend Guldens, waar van men voorneemens is de profyten te besteeden tot het maaken van de noodige Waterwerken, ten einde voortaan *bet overvloeden van het Panderysche Kanaal*, en dus de Overstromingen in de Provintiën *Gelderland, Holland, Utrecht en Overysse!* voor te komen. Deze Lotery bestaat uit 16 duizend Loten en 6 duizend 5 honderd Pryzen, nevens 218 Premien. Zy is verdeeld in vier Classen, waar van de Inleg in het Eerste en Tweede telkens is 10, in het Derde 15, en in het Vierde 20 Guldens. De hoogste Prys is in het Eerste Classe 10 duizend, in het Tweede 12 duizend, in het Derde 16 duizend en in het Vierde 40 duizend Guldens. De Collecte zou beginnen den 19 van deeze en eindigen den 27 van de aanstaande Maand, en de Trekking van het Eerste Classe haaren aanvang neemen den 7 Mey, en die van de volgende Classen elk 6 Weeken na de andere.

Door haare KONINGLYKE HOOGHEID zyn onlangs de volgende Commissiën, der Heeren Gedeputeerden van de gemelde Provintie, vergeven; naamelyk:

Wegens het QUARTIER VAN NYMEGEN: Gedeputeerden ter Vergadering van hun Hoogmogenden uyt de Ridderfchap.

J. H. Baron van Lynden tot Reffen, W. H. Baron van Pisk, Heer van Zoelen, en J. W. Graaf van Welderen, voor 3 Jaaren.

Uit de Steden.

Mr. P. Verschoor wegens Nymegen; *Mr. H. J. Bartens* wegens Thiel, en *D. van Hoytema* wegens Bommel, voor 3 jaaren.

LXIV. Stuk I. Deel.

B b

In

1753.
Maart.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

In de Generaaliteits Rekenkamer uit de Ridderſchap.

W. Baron van Lynden tot Hemmen, voor 3 Jaaren.

In de Admiraaliteit op de Maatze uit de Ridderſchap.

A. G. Baron van Tengnagel, Heer van Gelkum, van Mey 1753 tot November 1754, en *J. H. W. Baron van Deelen*, Heer van Druten, van November 1754 tot November 1756.

Bewindhebber en der Ooft-Indiſche Comp. uit de Ridderſchap.

J. W. Baron de Cocq van Haefſten, Heer van Ophemert, van November 1754 tot Mey 1756, en *J. G. L. A. Baron van Nieuwkerken*, genaamt *Nieuwenbeim*, Heer van Driesbergen, van Mey 1753 tot November 1754.

Binnenlandſche Deputatie uit de Ridderſchap.

O. R. F. Graaf van Biland, voor 3 Jaaren, *P. Baron van Haefſten*, Heer van Wadenoyen, van Mey 1753 tot Mey 1755, *J. W. Baron de Cocq van Haefſten*, Heer van Ophemert, van Mey 1755 tot Mey 1756, en *O. F. Graaf van Lynden*, Heer van Nederhemert, voor 3 Jaaren.

Uit de Steden.

Mr. Ch. W. van Bentem wegens Nymegen, *Mr. N. van den Steen* wegens Thiel, en *W. Baron van Baluren*, Heer van Weurt, wegens Bommel, voor 3 Jaaren.

Wegens het QUARTIER VAN VELUWE: Gedeputeerden ter Vergadering van hun Hoogmogenden uit de Ridderſchap.

J. C. Baron van Eck tot Litzau en Nargens; *F. H. Baron Schimmelpenninck van der Oyen* tot *Verſtoede*, en *F. G. Baron van Reede tot den Parkeler*, voor 3 Jaaren.

Uit de Steden.

J. Sb. van Eck wegens Arnhem, *Mr. H. H. Otters* wegens Arnhem, voor 3 Jaaren; *Mr. N. W. de Meester* wegens Harderwyk, van Mey 1753 tot November 1754, en *Mr. A. van Holten* wegens Harderwyk, van November 1754 tot Mey 1756.

In de Admiraaliteit t'Amſterdam uit de Ridderſchap.

W. J. Baron van Renesse tot Zuydvelt van Mey 1753 tot November 1754, en *C. J. Baron van Zuylen tot Nijvelt* van Novembres 1754 tot Mey 1756.

In de Admiraliteit van Vriesland uit de Ridderſchap.

H. F. Baron van Schimmelpenninck van der Oyen voor 3 Jaaren.

In de Binnenlandſche Deputatie uit de Ridderſchap.

C. Baron van Effen tot Hebergen; *A. Baron Schimmelpenninck van der Oyen*, voor 3 Jaaren; *W. Baron van Haerſolte tot Yrſt* van Mey 1753 tot Mey 1754, *C. A. Baron van Haerſolte*, van Mey 1754 tot Mey 1755, *W. Baron van Broekhuizen tot de Latmer*, van Mey 1754 tot Mey 1755, en

en *W. J. M. Baron van den Renesse tot den Brink*, van Mey 1755 tot 1753.
Mey 1756. Maart.

Uit de Steden.

Mr. A. H. Brouwer wegens Elburg, van Mey 1753 tot Mey 1754,

Mr. D. G. van Hoanclom wegens Elburg van Mey 1754 tot Mey 1755,

Mr. J. B. Tulken wegens Elburg, van Mey 1755 tot Mey 1756, en *C.*

A. Baron van Haarfote wegens Hattem, van Mey 1753 tot Mey 1754.

Te Haarlem by een *Genootfchap der Liefhebbers van hun Vaderland en den Godsdienst*, gelyk zy genoemd worden, op den 6 dezer een Besluit genomen zynde, om Jaarlyk een *Gouden Medaille* uit te deelen, aan den geenen, die zekere Vraag, door hun voorgesteld, op de beste manier zal hebben opgelost, is deswegens in 't Ligt gekomen het volgende, onder den Titel van,

BERICHT VAN DE HOLLANDSCHE MAATSCHAPPY DER WEETENSCHAPPEN, wat het zekere verwacht dat in agt zal genomen worden by de Schryvers die op de openbaargemaakte Vraag zullen antwoorden, of het Gezelschap iets ter bevordering van hun voqmerk toelendens.

„ Eénige Beminnaars van het Vaderland hebben, door het voorbeeld van andere Landen opgewekt, ter voortplantinge en beoeffeninge van nuttige Wetenschappen, in het voorleedene Jaar begonnen een Aanleg te maaken tot een Genootfchap, het welke byzonder op zig nam, een zo heilzaam oogmerk met ernst te ondersteunen.

„ Hunne pooging in deezen is tot zo verre gevorderd, dat verscheide Geleerde Mannen, behoorlyk daar toe verzogt, de goedheid hebben gehad te besluiten, om medewerkende Leden van dit Gezelschap te zyn.

„ Om dan den Pryzelyken te ver, om het Vaderland ten nutte te zyn, in onze Landsgenooten des te meerder op te wekken, is door deeze Maatschappyy vastgesteld, Jaarlyk een Gouden Medaille tot een Prys te geeven, aan den geenen, die de Vraag, door het Genootfchap opgegeven, best zal beantwoorden: wordende ten dien einde voor dit Jaar voorgesteld de Vraag: *in welke hoeveelheid zyn de Nederlandfche Rivieren sedert den aanvang dezer Eeuw verzaand? weth is het middel om de Zanden en Slakken, die zig op derzelver bodem gezet hebben, van daan te verdryven; en derzelver meender verzaanding voort te komen.* Man verwacht het Antwoord wel algemeen, maar vooral met toepassing op de Rivier de Leck; en dus niet alleen Theoretische Raiffonnementen, maar zodanigen, die op de Praktyk gegrond zyn. De gemelde Vraag dient voor het einde van dit Jaar beantwoord, zullende na dien tyd geene verdere

1753.

Maart.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

- „ Geschriften daar over met opzigt tot den Prys, in aanmerking kunnen genomen worden.
- „ Alle Geschriften, welke daar over handelen, moeten ondertekend worden met eene Zinspreuk, en daarby gedaan een verzegeld Biljet, waar in de naam en Woonplaats van den Schryver gemeld wordt, 't gene van buiten tot Opschrift heeft de zelfde Spreuk, die onder de Verhandeling gebruikt is, en franco gezonden aan *Jan Boscb*, Drukker van dit Genootschap, te *Haarlem*.
- „ Tot het behaalen van den Prys zullen de Schriften van een ieder, zonder onderscheid worden aangenomen, uitgezonderd van die genen, die in eenig opzigt Leden van dit Genootschap zyn.
- „ Het Genootschap verzoekt de Schriften over de opgegevene Vraag in 't Nederduitsch te zenden, nogtans zo dit aan iemand te moeielyk viel, kan dezelve zig van de Latynsche, Fransche, Hoogduitsche of Engelsche Taalen bedienen.
- „ De verzegelde Biljetten, waar in de naamen gemeld zyn van de genen, aan welker Geschriften de Prys niet is toegekend, zullen ongeopend verbrand worden; of wanneer het geeicht wordt binnen vier Weken, na dat bekend gemaakt is aan welk Geschrift de Prys is toegekend, ongeopend worden te rug gegeven.
- „ De Schryver, die den Prys behaalt, zal zyne Verhandeling, waarop dezelve den Prys verkreegen heeft, niet eerder onder zyne Werken, of alleen of gevoegd by het Werk van anderen, mogen laten drukken, dan na dat het Gezelschap de zelve onder de Stukken van dit Genootschap heeft openbaar gemaakt.
- „ By de bekendmaking, aan welk Geschrift de Prys zy toegekend, zal telkens weder een nieuwe Vraag worden opgegeven.
- „ Behalven tot Verhandelingen ter oplossing van de opgegevene Vraagen, noodigt dit Genootschap ook alle Liefhebbers van Konsten en Wetenschappen, dien de roem en welyaart van Nederland ter harte gaat, om hunne Waarnemingen, ofte gedagten over deeze of geene Zaaken, byzonder die nuttig zyn voor het Vaderland, of ter bevestiginge ofte ophelderinge van den waaren Godsdienst kunnen dienen, aan het zelve mede te deelen. Byzonder (wat den Godsdienst aangaat) wenscht men ophelderingen over zodanige zaaken die, kwaalyk begreepen, veele Menschen tot ongegrond bezwaar van hun Geweeten zyn, of aanleiding geeven tot meer spitsvindige dan waarheid bevorderende Tegenweringe, en voor anderen eene opene Deur tot een ongeregeld leeven strekken, of althans zulken die van een algemeen nut zyn.
- „ Eindelyk; het Genootschap zal alles met genoegen ontvangen, 't geen eenigzins konsten, weetenschappen en goeden smaak in on-
- „ ze

„ ze Landgenooten kan aankweken , en zal het zelve in dezelve
 „ werken inlyven. 1753.
 „ Boven alles verzoekt men , dat de Schryvers zig onthouden van Maart.
 „ alle haatelyke uitdrukkingen tegen de Perſoonen van welke VEREE-
 „ voelen zy verſcheelen. NIGDE
 „ Voort dat hun Ed. alleen zodanig iets gelieven mede te deelen. PROVIN-
 „ 't geen of in het geheel nog niet bekend is , of (al is het bekend) TIEN.
 „ door hen met nieuwe bewyzen ondersteund wordt , of uit bekende
 „ waarheden en bewyzen nieuwe aanmerkelyke gevolgen afleid , of
 „ het bekende in een geheel nieuw aanmerkelyk licht zet.
 „ Omtrent de taal verzoekt men hier het zelve aan te merken , 't
 „ geen boven gemeld is by het beantwoorden van de Vraagen. Maar
 „ wanneer ſemand goedvind in eene der voorgemelde Taalen , buiten
 „ de Hollandsche , iets op te ſtellen , zal men het zelve , wanneer
 „ het gevoeglyk kan geſchieden , tevens met eene Vertaaling in het
 „ Nederlandſch , en anders onvertaald , doch met eene korte melding
 „ van den inhoud voor onze Landgenooten , by de overige Schriften
 „ van het Gezelschap plaatzen.
 „ Men verbeeld zig , dat geen regtgeaard Nederlander , dit oog-
 „ merk anders , dan met genoegen , zal kunnen aanzien ”.

*Uitnaam van de boven genoemde Maatschappy uitgegeeven te Haar-
 lem; in 't Jaar 1753, en by den Drukker van dat Genootſchap
 te bekomen.*

Dus ver het eerste Berigt van de Hollandsche Maatschappy der Weetenschappen, waar uit men klaar ontdekt, in zo verre de Leuw aan zyne klauwen te kennen is, wat groote verwagtinge men van doeze nieuwe Maatschappy moet hebben. Wy gaan nu tot de Byzonderheden over.

BYZONDERHEDEN.

VAN een verschriklyk *Onweder*, 't geen in *December* laastſieeden *Omwe-*
 geweeft is in 't Graaffchap *Cornwall*, in *Engeland*, bestaande in *der*
 eene zeer zwaare Donderbui met Blixem gemengd, zyn de volgende
 Omſtandigheden aan de Koninglyke Societeit der Weetenschappen be-
 rigt. Een der Blixemſtraalen viel op een Heuvel, waar in dezelve ver-
 ſcheide holen maakte, zo als ook groeven, zweemende naar ploeg-
 vooren, en sloeg groote ſtukken van een rots af, als of het met bus-
 kruid ware geſchied, terwyl een andere Straal, in een Boerenhuis
 kwam, een zwaaren Schoorſteen, vier voet in 't vierkant dik, omverre
 en een groot end weegs van 't Huis wegſloeg, de venſters en deuren
 van de boven-vertrekken grootelyks beſchadigde, het Dak meerende
 deels

1753. doels ruttende, vervolgens in de Keuken nederfchoot, daar de Boer zich met zyn Huisgezin bevondt, en meest alle daarin zyde perfoonen trof. De oudste Zoon van 't huis, zynde een jongman van on- trent 18 Jaaren, was even te vooren op zyns Vaders raad van een venster weggegaan, en zat nu op een stoel in een hoek van de Keuken, daar hy, nevens een hond, die onder den stoel lag, doodgeslagen werd. Zyne kleederen en schoenen waren door den Blixem teene- maal in denten gellagen en vercheurd, de groote toon was van zyn rech- tervoet afgesneden, als was het met een scheermes gedaan, hangen- de dezelve alleenlyk aan een vlieje van de huid. Aanmerkelyk is, dat die jongman, als ook de hond, door den slag in 't minste niet van houding of van plaats veranderde, terwyl een boerendienstmaagd, in een ander vertrek, ruim 12 voet verre weggeslagen, en techter maar weinig of niets bezeerd werd. De persoon, die 't verhaal van dit verbaazend geval aan de Koninglyke Societey heeft overgezonden, is even na het onweer in dat huis, en dus zelf een ooggetuige van dee- ze ongelukken geweest.

Hooge
Ouder-
dommen.

Aangaande zeer hooge Ouderdommen heeft men het volgende Verhaal uit *Preystadt*, een Plaats in 't Vorstendom *Tejchen* in *Silesien*, van den 24 February laatstleeden.

Den 25 *passato* is in een Dorp, leggende een Myl van deene *Sandz* zekere *Andreas Smith*, in den ouderdom van 124 Jaaren overleeden. Hy trouwde de eerste maal in 't Jaar 1652; hy leefde in zyn eerste Huwelyk een halve Eeuw, en verwekte daarin tien Kinderen; hi reeds allen overleeden. Nu heb overlyden van deeze zyns Vrouw weder getrouwd zynde heeft hy nog vier Kinderen verwekt. Hy was in zynen hoogen Ouderdom zeer vrolyk en lugtig, hebbende zig voor twee Jaaren nog mē danfen vermaakt. Voorts melden de Brieven uit *Engeland*, dat onlangs in 't Graaffschap *Worcester*, in den Ouderdom van 130 Jaaren overleeden is *Samuel Lilly*, Deken van eene der Kerken in dat Graafschap, nalaatende honderd-drieëndertig Kinderen, Kindskinderen en Kindskindskinderen, behalven nog twee endertig van zyne Nakomelingen, die voor hem zyn gestorven.

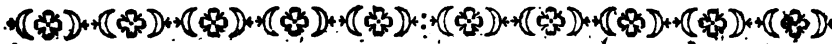
Zeld.
zaambe-
den.

Op den 26 *November* van 't Jaar 1682 was te *Riftige* in *Oest-Gothland* een Boeren Knapje gedoopt; 't welk daarna 3 Jaaren oud geworden zynde, be- gān te spreken, en tot aan zyn Agte jaar wel bespreek bleef. Maar toen verloor hy 'op Kern Avond, na dat zyne Stiefmoeder hem op het Hoofd enige slagen gegeven had, het gebruik van zyne Tong teene- maal, en heeft sedert geen een Woord kunnen uitbrengen dan Ja en Neen, en dit zelfs niet dan bezwaarelyk. In deezen spraake- loozen toestand is hy gebleeven tot aan zyn Zeventigste jaar, hebben- de

de thans, tusschen den 14 en 15 *January* laatsteleden, ontwaakende bespeurd, dat zyne Tong gantsch onbelemmerd, gedwee en buigzaam was, beginnende terstont te spreken 't geen hy wilde, en is sedert wel bespraakt gebleeven.

1753
Maart.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

A P R I L

Beginnende wederom den draad der Geschiedenissen van den kant der Oosterfche Landen, ontmoet ons eerst in

T U R K Y E N.

EEN tyding uit *Persien*, meldende dat de Throon van dat Ryk eindelijk beklommen was door den jongen Prins *Heraclius*, die na het verlaan zynrer Mededingeren tot die Kroon, zyne zegepraalende Introde te *Ispahan* gedaan had, en voor *Sopbi* van *Persien* was erkend. Hoewel nu dit Ryk hier door in rust mogt schynen gebragt te zullen worden, en de Groote Heer meer dan eens betuigd hadt dien Prins niet ongenegen te zyn, was egter in den aanvang deezer Jaars in den *Divan* een besluit genomen, om eene aanzienlyke Armee op de Grenzen van *Persien* te doen verzamelen, en het bevel daar over aan den *Bassa* van *Erzerum* op te draagen. Twee voornaame redenen agt men ter te zyn, voor deeze Krygstocrustingen van den Grooten Heer. De eene dat zyne Hoogheid begint te dugten voor den heldenmoed van deezen Overwinnaar, en dat hy het Turkse Ryk benadeelen mogt. De tweede, maar wel de voornaamste, zou de onvergenoegdheid zyn van de *Janitzaaren*, die reeds van zo nadeelige uitwerkingen was geweest als wy hier voor gezien hebben. In eene nadrukke lyke Aanpraak, doot een der Leden van den *Divan* aan de *Porte* gedaan, scheen het Advies van dien Minister veeleer te zyn, om een Oorlog tegen de Christenen te beginnen; doch de meerderheid van den *Divan* hadt hieraan haare toestemming geweigerd. Verder was in dien Raad beslooten, eenige duizend Mannen naar den kant van *Osaka* te doen trekken, om de *Troscaren* van dat Land; die stoutmoedig genoeg geweest sijn van tegen den *Seraskier* zynrer Hoogheid op te staan, in toom te houden; zullende dit Corps te Water derwaards overgebragt worden, op dat de Rebellen hier zelve niet zouden kunnen affnyden.

Constan-
tinopolen.

RUS-

1753.

April.

RUS
LAND.

Moskov.

R U S L A N D.

MEN verneemt nog niet dat deeze bewegingen aan het *Russische* Hof eenige ongerustheid hebben verwekt, waar op zy ook geen invloed schynen te zullen hebben, ten zy 'er wegens de *Tartaren* eenig verschil mogt ontstaan.

Veele Fransche Vluchtelingen zouden, zo men verstaat, van tyd tot tyd in dit Ryk aangenomen, en aan dezelve door de Keizerin Woonplaatsen en Gelegenheden om te bestaan bezorgd worden, zynde hun getal reeds op tienduizend begroot; doch mogelyk zal de Noordsche Koude aan dezelve wat onverdraaglyk zyn.

Onder de zwaare Lyfstraffen by de voorige Regeeringen hier in gebruik, was een der gewoonlyksten, dat de Misdaadigers by de Ribben werden opgehangen, waar toe men een dubbele Weerhaak onder de korte Ribben in 't Lighaam dreef; hun aan een Wip ophaalde, en verder in de grootste pyn eenen langzaamen dood deedt ondergaan. De Keizerin langs hoe meer afziende van wreedheid, gelyk wy meermaals gemeld hebben, hadt ook dit eiselyk soort van straffe afgeschafft, en bevoelen, dat men de Misdaadigers, in plaats van dien, aan de Vestingwerken zou doen arbeiden.

Z W E E D E N.

Stokholm.

DE NIEUWE STYL is eindelyk ook in dit Ryk, op den 1 *passato*, ingevoerd. Wy hebben hier voor niet alleen van het oogmerk om zulks in *Zweeden* te doen gesproken, maar ook gemeld, welke omstandigheden daar by in *Engeland* zyn voorgevallen, alwaar zulks in *September* van het voorleedene Jaar geschied is. Men kan uit vergelyking van het eene en andere ook aanmerkingen maaken, ten opzigt van het gene by deeze gelegenheid in *Zweeden* moet gebeurd zyn. Thans schynt de geheele Christenheid, behalven *Rusland*, in haare Tydrekening accoord.

De gestadige Onpasselykheid van de Koningin heeft doen vermoeden, of zig haare Majesteit ook zwanger bevinden mogt. De Koning doet gedurende dezelve nu en dan een keer naar *Ulrichsbull*, en assisteerde niettemin steeds by de Deliberatien der Ryksraaden. Zyne Majesteit heeft eene Ordonnantie vastgesteld noopens het Erfregt der Vreemdelingen, genaamd *Droit d'Aubaine*, het welke de Fransche Onderdaanen, wanneer hun in *Zweeden* eenige Erfenis toevalt, genieten zullen, welke reeds in *December* laatstleeden in den Senaat uitgevaardigd, doch nu eerst onlangs is afgekondigd, dus luidenden.

Wy

Wy ADOLPH FREDRIK, enz. enz. enz. Doen te weten, dat vermits 1753
 de 2de § van het 15de kapittel rakende de erfzaken in de algemeene wet be-
 helst, dat wanneer een uitlandfche erfgenaam op zodanige plaatzen woont, *April.*
 daar aan een inboorling van *Zweeden* 't erfregt word ingewilligt, hem alsdan
 mede een zodanig regt in *Zweeden* zal worden vergunt, en zyn Majesteit de
 Koning van *Frankryk*, die met ons over een gekomen is ontrent een volkome-
 ne wederzydsheid in zodanige gevallen, verklaart heeft, dat het zogenaamde
Droit d'Aubains, waardoor een uitlandfche erfzeiffcher in *Frankryk* van 't erf-
 regt word uitgefloten, ten opzigte der roerende goederen, die aan eenen in
 't gemelde Koningryk of in een der daartoe gehorende Provincien overledenen
 onderdaan toebehoort hebben, en door hem nagelaten zyn, voortaan zal op-
 houden; Wy in aanmerking deezes goedgevonden hebben te ordonneeren, dat
 wanneer voortaan een *Fransche* Onderdaan hier in ons Koningryk of in de daartoe
 gehorende Provincien zal komen t' overlyden, als dan aan deszelfs regte erfgena-
 men, 't zy volgens Testamente, legate of anderzins, die in of buiten dit Koningryk
 woonen, vry staan zal, de roerende goederen des overleedenen in heit te nee-
 men, zonder bepaling, of zodanige erfgenamen of de geenen, die recht tot
 de nalatenschap hebben, zig met der woon in dit Ryk nederzetten, of wel met
 dat geen, waar van zy op dusdanige wyze hebben bezit genomen, uit het Ryk
 vertrekken willen, zo als ook zonder eenige vermindering of korting, 't zy
 voor de Kroon of voor de Stad, daar de nalatenschap voorvalt, of voor iets
 anders; zulks dan ook zo wel de gevolmagtigden van zodanige erfgenamen,
 alsmede ingevalle gem. erfgenamen minderjarig mogten wezen, de voogden en
 bestierders van dezelve, op een wettige wyze ter plaatze van hunne wooning
 aangestelt, magt zullen hebben, om wanneer zy hunne regtmattige pretensie
 zullen hebben bewezen, de gemelde roerende goederen in de vorderen, t' ont-
 fangen, te quiteeren en te administreeeren. Voor 't overige zyn wy met den
 Koning van *Frankryk* overeen gekomen, dat het geen, het welk hier vastgesteld
 is, in beide de Ryken met den eersten *January* van 't aanstaande Jaar 1753 gel-
 den en eenen aanvang neemen zal; waarna een ieder, dien zulks aangaat, zig
 onderdanigst zal hebben te gedragen. 't Oirkonde hebben wy deezen eigenhan-
 dig doen onderteekenen, en met het Koninglyk Zegel bekrachtigen.

Gedaan te Stockholm in den Senaat, den 18 December 1752.

was getekend

ADOLPH FREDRIK.

DEENEMARKEN.

DEN 31 *passato* is de Verjaardag van zyne Majesteit den Koning *Koppen-*
 van *Deenemarken*, die toen in het eenendertigste Jaar van zynen *bagen.*
 Ouderdom tradt, te *Koppenbagen* plechtiglyk gevierd. De Koning heeft
 op dien Dag een sierlyken Gedenkpenning omgedeeld, ter eere van de
 nieuwe Koningin geslaagen, die aan de eene zyde het Borstbeeld voert
 van haare Majesteit, met deeze Woorden, *Qualis Idalium colens*; zin-
LXIV. Stuk I. Deel. C c *spec.*

1753.
April.

DEENE-
MARKEN.

speelende op de Schoonheid van haare Majesteit, als gelykende naar Venus, de Moeder der Bevalligheden, aan welke de Berg *Idalium* plagt toegewyd te zyn. Aan de andere zyde van dien Penning ziet men een ouderwetschen Altaar, op welken een Kroon legt, zynde de Altaar met het Strikmerk van den naam haarer Majesteit verhierd. Boven de Kroon staat *Meritum*, en daar onder *accepit*; te samen betekende; *Zy heeft dezelve wel verdiend ontvangen.* De Koninginne Moeder heeft by die gelegenheid 11 voornaame Persoonen van beide Sexen begiftigd met het Teken van de Orden der *Volmaakte Eepragt*.

P O O L E N.

Dantzig.

DE Regeering van Dantzig heeft eindelyk geslaagd in haare poogingen, om Geld op te neemen, tot goedmaking der buitengewoone Onkosten, door de Geschillen met de Derde Orde in 't voorgaande Jaar veroorzaakt; zynde daar toe van de Heeren *John Bristow*, *Edmond Boehm* en *Samson Gedeon*, te Londen, een Som van 50 duizend Kroonen genegotieerd tegen een Interest van 5 Percento, gedurende den tyd van 7 Jaaren, te betaalen t' elkens by 't half Jaar, beginnende op *St. Jan* naastkomende. Het Kapitaal moet ten Jaare 1760 in eens worden afgeloft, en gegeven worden 10 Percento van al het gene na den 24 Juny van dat Jaar niet betaald zal zyn, tot zo lang dat het geheele Kapitaal is afgeloft. De Stad geeft voor deeze Leening dezelve zekerheden als men in den Jaare 1740 gaf aan de Koophieden van *Amsterdam*, waar van toen 5 Millioenen werden opgenomen; die sedert op 240 duizend Guldens na, betaald zyn.

Dresden.

De Koning van Poolen bevel gegeven hebbende, een Campement af te steeken op eene ruime Vlakte aan de *Elz*, omtrent drie Mylen van *Dresden*; om door 't grootste gedeelte der Saxische Troepen betrokken te worden, zo waren daar toe de Regimenten reeds benoemd, die men dagt, dat uit een Corps van omtrent 20 duizend Mannen zouden bestaan, en aldaar naar de Pruisische wyze geoeffend worden in den Wapenhandel.

Zyne Majesteit zal, zo men verzekert, met zyne geheele Familie, dit Campement in de Maanden *July* en *Augustus* gaan bezichtigen, en de Cavallerie, waar voor men sedert eenigen tyd verscheide Paarden heeft opgekogt, met nieuwe Montering worden voorzien.

P R U I S S E N.

Berlyn.

IN het midden der voorgaande Maand verstondt men, dat de Magazynen van zyne Pruisische Majesteit, op deszelfs bevel, sedert eeni-

eenigen tyd overvloediglyk met Mond-en Krygsbehoeftens werden aangevuld, en dat die Koning van de Regeering van *Hildesheim* verlof verzogt en bekomen had, tot den doortogt van een aanzienlyk getal zyner Troepen over dat Grondgebied naar het Campement, 't welk zyne Majesteit voor een Corps van 45 of 50 duizend Man doet afsteecken omtrent de Stad *Berlyn*. Of deszelfs doelwit een zelfde zal zyn als dat van het *Saxische* Campement, om naamelyk de Troepen te oefenen in den Wapenhandel, of iets anders, zal de tyd doen zien.

1753.
April.
PRUISSEN.

De MEMORIE en het VERTOOG der Redenen, om welken de Koning zig geregtigd oordeelde tot het inhouden van de betaaling der Interesten en tot het in beslag neemen van de Kapitaalen, door de Engelsen op *Silefien* geschooten, van ons hier voor bladz. 80 en 103 geboekt, waren gestaafd door de volgende Uitspraak der Pruissische Commissarissen.

S E N T E N T I E.

DE Koning, die ons tot Commissarissen heeft aangesteld, belast ons, ingevolge deszelfs Ordre van den 7. December 1751.

„ Om de klagten te ontfangen van alle zyne Onderdaanen, die by den laatsten Oorlog door de Kaaperyen van de Engelse *Marine* Verlies en Schade geleden hebben; Om dezelve naauwkeurigen in den grond te onderzoeken, volgens de Wetten van het Regt der Volkeren, en zo als op Zee gebruikelyk is, na de Gewoontens, die tusschen Souvereinen zyn vastgesteld; Om van hen een Bewys van de precije Schade dier Onderdaanen te eischen; Om op hunne Pretensien met alle strengheid en de volkomenste Onpartydigheid onderzoek te doen; Om daar van een *liquid Quantum* op te stellen, waar omtrent wy voor God en de gantsche Waereld kunnen verantwoordt. En om dien aangaande eene Sententie met onze Redenen van Decisie eenpaariglyk op te stellen.

Ingevolge welke Ordre wy oordeelen, volgens het Regt der Volkeren, 't welk in 't algemeen erkend is, en volgens de Gebruiken en Gewoontens ter Zee, tusschen de Souvereine Staaten door verscheide Tractaaten vastgesteld.

I. Dat de Engelse Kaapers geensints het Regt hadden om de Pruissische, of de andere neutrale Schepen, op dewelke geen *Contrabande* gevonden wordt, het zy dezelve naar Havens der Vyanden van de gemelde Natie zeilden, het zy dezelve daar van daar kwamen, in volle Zee aan te randen, weg te nemen, of tegen te houden, nogte in 't generaal nogte onder voordwendel, dat de Lading of een gedeelte daar van aan de Vyanden van Engeland toebehoorde.

II. Dat de Koopgoederen, die gedurende den Oorlog voor *Contrabande* getekend wurden, duijlelyk bepaald staan in de Tractaaten van *Navigatie*, en in de formeele Declaratie, door het Engelsch Ministerie, aan den Heer *Admiral*, Envoye des Konings, gegeven. En dat onder deeze benaaming niet begrepen kunnen worden nogte de Koopwaaren, die vry en gepermitteerd zynde aan de

1753.
AprilPRUIS-
SEN.

Vyanden toebehooren, nogte in 't algemeen Hout, Rogge, en Effekten; dewelke geen Oorlogs-Ammunitien zyn.

III. Dat de Engelsche Gerechts-Hoven oogfchylyk tegen alle Regt hebben te werk gedaan, toen zy diergelyke Goederen, dewelke in geen deele *Contrabande* waren, voor *confiscabel* verklaard hebben.

En *eindelyk*, dat hunne Deciffien en Handelingen nogte in dit tegenwoordig Geval nogte in 't algemeen tuffchen twee Souvereine Mogendheden eenig Regt kunnen vast stellen. Dat by gevolg aan alle de Pruiffifche Onderdaanen een fchadeloosftelling toekomt van al het Verlies, 't welk zy geleden hebben, het zy door de onregtmaatige Wegneming en Tegenhouding van Pruiffifche Schepen, zo wat aanbelangt het Schip zelfs als de Lading; het zy wat aanbelangt de Goederen, dewelke zyn geladen geweest in andere *neutraale* Schepen, die insgelyks weg genomen en tegen gehouden zyn; het zy ten opzigte van de Koopwaaren, die door hun geconfisqueerd geworden zyn, en in Pruiffifche, of andere *neutraale* Schepen geladen waren; het zy *eindelyk* wat aanbelangt de onregtmaatige Koften, en langwylige Proceduren, dewelke zy verpligt zyn geweest voor de Engelsche Gerechts-Hoven te ondergaan.

Ingevolge deeze hier boven gemelde Grondftellingen, dewelke in een *particuliere* Deductie uitvoeriger verklaard zyn, hebben wy de Pretensien van alle de Pruiffifche Onderdaanen, die zig voor ons geprefenteerd hebben, met naauwkeurigheid onderzocht, de Bewyzen, door hen bygebragt ten opzigte van het Nadeel, 't geen hun is aangedaan, met alle de vereifchte ftiptheid bevestigd; En niets laaten voor by gaan van het geen volgens deeze aangenezene Grondftellingen konde bewaarheid worden, hebbende daarenboven, buiten de Belangen, die natuurlyk daar uit volgen, ons Werk niet verder uitgebreid als omtrent Zaken, dewelke volgens de bygebragte Documenten klaar en duidelyk fchynen.

Alles gezien en overwoogen hebbende befuiten wy, overeenkomstiglyk met onzen Eed, dat aan de Pruiffifche Onderdaanen, hier onder genoemd, toekomen en goed gedaan moeten worden (het zy in Kapitaal, het zy in Intreften tot op den laaften *December 1751*, behoudens daaren boven de Intreften tot op den dag der betaalinge) de Sommen, die in de 66 Sententien van *Liquidatie* zyn aangezoond, welke men hierby gevoegd, en op de kant gemerkt heeft volgens de *Numero's* der *particuriere* Liaffen van de Actens der *Commiffie*, na welke Sententien de Somme voor de Aanklaagers geliquideerd is &c.

Sedert men aan het *Pruiffifche* Hof het ANTWOORD van het *Groot-Brittannifche* op het gemelde VERTOOG, ook hier voor geplaaft, ontvangen hadt, waren in tegenwoordigheid van den Koning eenige Conferentien gehouden.

In het begin der gepaffende Maand, zou door zyne Majesteit aan den Pruiffifchen Minifter te *Londen* bevel gezonden zyn, om aan 't *Engelfche* Hof te verklaaren. Dat zyne Majesteit, na een naauwkeurig onderzoek van het gemelde Antwoord of Raport, geene redenen daar in ontdekt heeft, die hem zouden kunnen doen befuiten, om aangaande zyne
Re-

Resolutie, wegens de Beloening op Silesien, van geboelen te veranderen: 1753. doch dat zyne Majesteit egter genegen bleef, om die Zaak in der minne af April. te doen, enz.

Deze Verklaaring, gevoegd by de dikmaaltige Conferentien van Pruisden Graaf van Puebla, Minister Plenipotentiaris van hunne Keizerlyke Majesteiten, die over dit Stuk zouden rouleeren, geeft eenige hope, dat het zelve Geschil wel haast mogt worden bygelegd. Men agt, dat zulks den weg wel zou kunnen baanen tot de afdoening van twee andere, niet minder gewigtige Pointen, naamelyk de Zaak raakende de Bezittinge van Oostvrieland en de Successie van Saxon-Lauenburg. Doch 't een en andere is nog geheel onzeker.

Onlangs was tusschen het Pruisische Hof en het Fransche eene Conventie geflooten, noopens het Erfregt der wederzydsche Onderdaanen, die in elkanders Staaten komen te overlyden, overeenstemmende met die welke tusschen het Fransche Hof en het Zweedsche is vastgesteld, kort hier voor geplaatst.

De Heer Mylius, Correspondent van de Akademie te Gottingen, was in dit Voorjaar vertrokken om een togt te doen naar Amerika, ten einde aldaar eenige Waarneemingen werkstellig te maaken, aangaande de Natuurkunde en Natuurlyke Historie, als ook raakende den aanwas der Commerce, Wetenschappen en Konsten, en wat meer van dien aart is. Men wilde dat hy zig naar Holland zou begeeven, van daar naar Suriname Scheep gaan, aldaar omtrent een Jaar doorbrengen, verder een keer doen naar Carolina, Georgien en Pensylvanie, en van daar naar Boston in Nieuw Engeland, en naar de Antillische Eilanden, vertrekken.

D U I T S C H L A N D.

Verscheide Vaartuigen, aan boord hebbende een groot getal Man-^{Weenen.}schap en Arbeiders, tot het herstellen van de Vestingwerken in Hongarien, waren van Weenen in de voorleedene Maand derwaards vertrokken. Veele Huisgezinnen uit Oostenryk hadden zig ook van die gelegenheid bediend, om naar Hongarien overgebracht te worden, en zig daar neder te slaan. Men wil dat, volgens egte Lyften, reeds meer dan 9 duizend Menschen, sedert den aanvang van 't voorleeden jaar tot nu toe, naar dat Koningryk zouden vertrokken zyn, om genot te hebben van de voordeelen, die hun aldaar worden ingewilligd. De Campementen in Hongarien en Bobemen zullen, zo men verstaat, in dit Jaar vroeger dan naar gewoonte worden geopend.

Gedurende 't gepasseerde Jaar 1752 waren in de Stad Weenen geslagen en geconsumeerd 27219 buitenlandsche en 1836 inlandsche Ossen,

1753. te samen 2007 stuks; 132 Koeien, 129. Kui- en 50368 Melkkalveren;
 April 26318 Schapen; 106483 Lammeren, 5763 zwaare Varkens, 15611 mid-
 delmaatige, 14879 jonge en 23253 Speenvarkens: verder aan Wynen
 Duitsch 643844 Kannen Oostenryks en 17129 dito buitenlands. Gewas, bene-
 LAND. vens 293835 Emmers Bier.

Haare Keizerlyke Majesteit gezien hebbende dat de Land-Militien, in andere Landen opgeregt, zeer voordeelig zyn, hadt goedgevonden de noodige bevelen af te zenden om dezelve in alle haare Erflanden op de been te brengen. Zo bekommerd het Keizerlyke Hof zig bevonden heeft over de zwaare Ziekte van den Veldmarschalk Generaal van *Schulemburg*, niet minder is men verheugd wegens zyne beterschap; gepaard met de aanneeming van het Roomsch Katholyk Geloof; vermids hy byna de eenigste is aan wien men, by een opkomenden Oorlog, wegens Ervaarenheid en Dapperheid het Opperbevel van eene Keizerlyke Armee zou durven betrouwen.

De Keizerin zou voorneemens zyn, in navolging van eenige andere Mogendheden, die een *Corpus Legum* of Wetboek, naar de forme van den *Codex Fridericianus* geschikt, ingesteld hebben, in haare Erflanden ook een korte manier van Regtspleegingen in te voeren, en tot dat einde binnen korten een *Codex Theresianus* in 't licht te geeven.

De beide op het tapyt zynde Traktaaten tusschen het Keizerlyke Hof en het Pruisische zouden reeds zo verre gevorderd zyn, dat de Baron Vorst van *Kupferberg* alleenlyk Ordres van *Berlyn* verwagte om dezelve te tekenen. Het eene betreft de Commerce tusschen *Silefien* en de Landen van haare Keizerlyke Majesteit. Het andere raakt de voldoening der Schulden, sedert den laatsten Oorlog nog te vereffenen. Ondertusschen zou de Hollandsche Minister, Baron van *Burmannia*, niet verzuimd hebben, by deeze gelegenheid zyne Instantien, aangaande de aflossing van het Kapitaal door de *Hollanders* op *Silefien* geschooten, aan 't Keizerlyke Hof te vernieuwen.

Hanover. Volgens de beſigten van *Hanover*, was men in dat Keurvorstendom eenigermaate geruſt gesteld aangaande de nabuurige Krygstoerustinggen, eensdeels door het Pruisisch Rescript, onlangs aldaar gepubliceerd, en anderdeels, doordien men verſtondt, dat de Keizer op zig genomen had de Geschillen, tusschen de Hoven van *Londen* en *Berlyn* gereezen, te bemiddelen. Of men 'er grond toe hebbe zal de tyd doen zien.

Regens- burg. Te *Regensburg* was een Geschrift aangekomen, geadresseerd aan alle de Ryks-geanten die zig aldaar bevinden; uitgenomen alleenlyk dien van *Wurtenberg*. Het voert tot Titel: *Waaragtige welgegronde en onwrikbaare Contra-Morte*; zynde opgesteld en geschreeven uit naam van den bekeenden Heer de *Espirance*, Natuurlyke Zoon van wy-

wylen den laaften Hertog van *Montbeliard* en de *Baronneffe de l'Esperance*. Het handelt over het *Conclufum* van den Ryks-Hof-Raad, in den Jaare 1739 geëmaneert, waarby het Huwelyk van deszeifs Vader en Moeder voor nul, onwettig en van geener waarde wordt verklaard, en gevolgelyk de daar uit verwekte Kinderen niet anders kunnen gehouden worden, dan voor Bastarden, die niet alleen van de Successie uitgesloten, maar zelfs ook van het Regt verfteeken blyven de Naam en het Wapen van *Wurtemberg* te voeren. Gemelde Heer *de l'Esperance*, zig thans aan 't Keizerlyke Hof bevindende, geeft zig veel moeite en beweegt Hemel en Aarde, om aldaar te effectueeren, dat het gecontesteerde Ryks-Hof-Raads *Conclufum*, in den Jaare 1739, wanneer hy noch onmondig en minderjaarg was, ten zynen nadeele genomen, favorabel mag worden geïnterpreteerd ten opzichte van de Wettigheid zyner Geboorte. Men houdt het in 't algemeen daar voor, dat de Implorant van zelve overtuigt is, dat het Huwelyk, waaruit hy gesprooten, voor een *Mes-Alliance* moet worden aangezien, en dat hy gevolgelyk de Vaderlyke Vorstelyke Digniteiten niet kan erlangen, veel min bevoegt zyn te staan na de Successie van de onmiddellbare Ryks Erven en Leenen. Het is hem dienvolgens thans maar alleenlyk te doen om zyne Geboorte te legitimeeren, de qualiteit van een wettig gebooren Prins buiten alle Tegenspraak te stellen, en zyne Pretensie op eenige Allodialle Goederen met meer Regt te vervolgen. Vermits nu zodanige Legitimatie voornamelyk bestreden en geweigerd word, om dat wylen gemelde Hertog van *Montbeliard* met de *Baronneffe de l'Esperance*; by wiens Zuster hy bevoorens buiten den Egt geconverseerd en eenige Kinderen gewonnen had, niet had behooren te trouwen, zonder voorafgegaane Dispensatie, en dat hy dienvolgens in Bloedschande geleefd had, en over zulks het Huwelyk onwettig en van geener waarde was, en deeze zyn Zoon, bygevolg, niet anders kon worden aangemerkt dan als een *Bastaard uit eene oneerlyke Samenleeting gesprooten*. Zo poogt de Implorant des niet tegenstaande te beweeen, dat de Egt met twee Zusters niet door de Goddelyke, maar alleen door de Menschelyke Wetten verboden was, en om dieswille buiten tegenspraak dispensabel, inzonderheid daar hier de questie rouleert *de Matrimonio Actu jam contracto*, en voorts *de Favore Liberatorum*; en dat dergelyke dispensatiën by de Vorsten en Stenden van 't Ryk, welke de *Augsburse* Confessie zyn toegedaan, buiten gebruik waren, zynde dezelve alleenlyk aan Goddelyke en Natuurlyke, en aan geen Waereldlyke Wetten gebonden.

De Verjaardag der Geboorte van zyne Doorlugtigste Hoogheid, *Dillenden* Prins Erffstadhouder der Vereenigde Provincien, den 8 *passato* *burg*. was ook te *Dillenburg* met veele vreugdeblyken gevierd. Onder andere

1753. deren werd't aan den Adel en andere Perſoonen van Aanzien een pragtig Feſtein gegeven, waar men de Gezondheden van dien Prins, van de Prinſeſſe Gouvernante en verdere Stadhouderlyke Familie, onder het losbranden van 't Geſchut gedronken heeft: Op dat Feſtein volgde een Dansfeſte, en daar op een treffelyk Avondmaal, 't gene tot den volgende morgen duurde.

I T A L I E N.

Milanen.

MET niet minder plegzigheid was op den 13 *paſſato* het Geboorte-Feſte van zyne Koninglyke Hoogheid Prins *Joſeph*, Aartshertog van Ooſtenryk, te *Milanen* gehouden. Op den 19 *diſis*, zynde de Naamdag van dien Prins, begaf zig de geheele Adel naar het Aartshertoglyk Paleis, daar het grootste deel, na de aflegging der Gelukwenschingen aan den Gouverneur, 'smiddags spysde. Het Kanon van 't Kasteel werd't by die gelegenheid gelost en deeze Dag verheerlykt door een zeer treffelyk Muſiek, waar toe men vier der beste Zangereſſen van Italië, ontboden hadt; des de toevloed van Menſchen zo groot was, dat de zeer ruime Zaal van 't Kasteel, hun niet bevatten kon.

Romen.

De Kardinaal *Thomaso Ruffo*, die in 't midden van *February* te *Romen* overleedt, een Napolitaan, was Biſſchop van *Oſtia* en *Velletri*, Deken van het *Sacro Collegio*, Vice-Kanſelary van den Heiligen Stoel en Sekretaris der Congregatie van het *Santo Officio*. Paus *Clement de XI* heeft hem tot het Purper verheeven, waar mede hy ruim 46 Jaaren is bekleed geweest. Hy heeft zig nooit van een Bril bediend, maar tot het einde toe zyn volle Verſtand behouden, zynde zonder pyn, of eenig het minſte misbaar te maken, uit dit leeven geſcheiden. Het Lyk geopend en gebalzemd zynde, is met een grooten luister in de groote Zaal der Kanſelary ten toon geſteld, en met eene pragtige Cavalcade naar de Kerk van *St. Laurens* gebracht zynde, aldaar begraven. De Hertog van *Buranello*, Neef van detzen Prelaat, is by Uiterſte Wille tot Erfgenaam van denzelven geſteld. Zyne andere Neeven, benevens de Huis en Livrei-Bedienden, krygen aanzienlyke Legaaten, zynde de voornaamſten jaarlyks gepenſioneerd. Hy heeft ook verſcheide Legaaten aan de Armen gemaakt, en gewild, dat 'er drie-duizend Miſſen voor de ruſte zynere Ziele zouden gedaan worden.

Door het Overlyden van deezen Prelaat is het getal der opengevalene Kardinaals plaatſen nu tot veertien aangegroeid, behalven twee die zyne Heiligheid te vooren opengelaaten hadt. Hierom werd't weinig getwyfeld aan de nabylheid eener aanſtaande Promotie van Kardinaalen. Men ziet zelfs reeds een Lyſt van Geestelyken, gedoodverwd

om

om tot het Purper verheeven te worden, waar onder zyn de vier Afgezanten van den Paus te *Weenen*, *Parys*, *Madrid* en *Lisbon*. De meeste zwaarigheid schynt veroorzaakt te worden door die aan de Hoven van *Turin* en van *Warschau*, en by de Republick *Venetien*, waar van de eerste alleen onder de voorgestelde Lyst is begreepen. Men meent dat dezelve niet om zyne hoedanigheid met dit Eeramp zou worden voorzien, maar om eenige byzondere redenen, die, bekepd geworden zynde, aan de Republieken van *Poolen* en *Venetien* geene de minste redenen van ongenoegen zullen overlaaten. Ondertusschen heeft de bedenking van het voorbygaan des Afgezants van zyne Heilighede te *Warschau*, reeds eenige beweging verwekt, gelyk wy te vooren gemeld hebben. Zie hier den Brief, welken de Kardinaal *Albani*, Protector van de Poolse Kroon te *Ramen*, deswegens van den Graaf *Accoramboni*, Legations-Raad en Geheim Sekretaris van zyne Poolse Majesteit, ontvangen heeft.

„ De Koning heeft vernomen, dat men in weerwil der vertogen,
 „ door uwe Eminentie gedaan, niet aflat met ernst bedacht te zyn,
 „ den Pausselyken Nuncius te *Turin* van een Kardinaals Hoed te voor-
 „ zien, en dat zyn H. zelfs met den Koning van *Sardinie* schyn, over-
 „ eengekomen te zyn, in de eerste plaats uit oorzake van personeele
 „ verdiensten een klein getal Kardinalen te creëeren, daar onder den
 „ gemelden Nuncius te bevatten, en vervolgens te treden tot de ge-
 „ nerale Promotie der Nuncii aan de Hoven van *Weenen*, *Vrankryk*,
 „ en *Madrid*, zonder 'er den Nuncius in *Polen* onder te begrypen,
 „ offchoon dat Koningryk, ten allen tyde zo aanzienlyk, in 't byzon-
 „ der aanprysfelyk is door de onsterffelyke diensten, welke het zo
 „ menigwerf aan de Christenheid bewezen heeft, en niet tegenstaande
 „ de Nunciature aldaar een zo uitgebreide en door den H. Stoel zo
 „ zeer geachte Jurisdicctie bezit; behalven nog, dat de Nuncius in
 „ *Polen* ouder en niet min achting waardig is dan die aan 't Hof van
 „ *Turin* resideert. Zyn Majesteit, welke 't algemeen welzyn, het
 „ aanzien zynere Kroon, de rust van zyn Ryk en de voordeelen van
 „ den H. Stoel, dien Hy nooit ophouden zal een kinderlyke eerbied
 „ toe te dragen, zo zeer behartigt, heeft my uitdrukkelyke ordres
 „ gegeven, waar van ik my met de getrouwste bestiptheid tracht te
 „ kwyten door uwe Eminentie nogmaals in zyn naam aan te beveelen,
 „ wel te letten op al 't geen in die zaak van eenig belang is, gelyk
 „ zyn Majesteit zig deswegens in zyn Brief geuit heeft; tussens te
 „ overwegen al 't geen Hy u des aangaande heeft doen schryven, en
 „ daarop zo dra mogelyk naar uwe wysheid en gewonen yver de eer-
 „ biedigste vertogen aan den Paus te doen, ten einde zyn H. onder
 „ 't oog te brengen, hoe grootlyks 'er aangelegen zy de noodschik-
 „ ke-

1753.
April.

ITALIEN.

„ kelyke gevolgen te verhoeden, welke uit die Promotie konde ont-
 „ staan, waar door de Poolse Natie, over zodanig een preferentia
 „ met yver ontfoken, onfeilbaar verstoort konde worden en welligt
 „ stappen doen, waar van men haar bezwaarlyk zoude konnen afbren-
 „ gen. De eerste zoude zyn, geen Apostolischen Nuncius meer in 't
 „ Ryk te willen ontfangen, en te pretendeeren, dat de Primaat alleen
 „ geauthoriseerd werde, als een gebooren Logaat van den H. Stoel,
 „ die plaats te vervullen. Ter verhoeding echter van al 't geen den
 „ Koning in de noodzaaklykheid stellen zoude, aan God ten zynen
 „ tyde rekenschap te doen van de waarlyk jammerlyke onheilen, die
 „ daar van 't gevolg konden wezen, verlangt zyn Majesteit, dat uwe
 „ Eminentie over dat stuk ten duidelyksten spreekte, niet twyffelen-
 „ de, of de Opper-Priester, die de Kerk zo roemruchtig bestiert,
 „ zal, de ongelegenheden van een voor den Godsdienst zo gevaarlyk
 „ misverstand voorziende, verre af zyn van iets ter Waereld te doen,
 „ 't geen daar van de oorzaak zoude konnen wezen. Dit is 't, 't
 „ geen ik de eere heb ingevolge de genadige bevelen, my door den
 „ Koning gegeven, aan uwe Eminentie te ontvouwen.
 „ Hier by moet ik voegen, dat de Poolse Natie op de eerste vanige-
 „ ten, welke zy van die zaak bekwam, ten uittersten geërgert was
 „ en hare gevoeligheid op den laaften Ryksdag zoude hebben doen
 „ uitbarsten, indien zy door de voorzichtige zorgen van zyn Maje-
 „ steit daar van niet afgeleid was. Die Natie is, gelyk de Ministers
 „ van 't Koninkryk zulks voorgedragen hebben, zeer verstelt en be-
 „ klaagt zig, dat men den Hoed van Kardinaal aan den Nuncius by 't
 „ Hof van Turin by preferentie geven wil, om reden dat dat Hof
 „ geen Kroon eener Republiek, nog de Koning verkiesbaar is, en dat
 „ de Koning van Sardinie in de laatste Tractaten met de Hoven van
 „ Weenen en Versailles als gelyk behandelt werdt. De Natie weet
 „ zeer wel, dat indien haar Koning zig in 't geval bevond van met
 „ eenige Mogendheden een Tractaat te sluiten, Hy met meer regt
 „ zoude konnen begeeren, dat men Hem als gelyk behandelde, gelyk
 „ de Koningen zyne Predecessseuren behandelt zyn. Inderdaad geniet
 „ zyn Majesteit in de Correspondentien, welke Hy met den Keizer
 „ en de eerste Souvereinen onderhoud, een volkome gelykheid, en
 „ behoort de Kroon van Polen, offchoon zy de Kroon van een Re-
 „ publiek en van een verkiesbaren Koning zy, niet meer dan een an-
 „ deren benadeelt te worden, vermits de Keizerlyke Kroon gelyk die
 „ eener Republiek en de Keizer een verkiesbaar Vorst is. Is de Paus-
 „ selyke Kroon zelve niet verkiesbaar en de Paus niet het Hoofd der
 „ Christelyke Republiek? En echter lazen die beide Kroonen niet na,
 „ de eerste Kroon van der Waereld te zyn. Daarenboven berpemt zig

„ de Poëlle-Natie, dat haar Koning door een waar blyk van groot- 1753.
 heid, een volstrekt vermogen heeft, de zulken zyner Onderdanen, April.
 „ die het verdienen, méér goed te bewyzen, dan eenig ander Monarch, ———
 „ zonder dat het Hem aan middelen ontbreekt, om, indien Hy wil- ITALIEN.
 „ de, het tegendeel te doen, dat God verhoede. Het is geenzins
 „ een mangel aan vermogen, 't geen in *Polen* het kwaad van den kant
 „ van den Souverein verhindert, aangezien de magt, welke de Adel
 „ daar te Lande bezit, een Voorregt is, 't geen die Adel van God
 „ zelveu ontfangen heeft. Kortom, de Natis kan zig met gene mo-
 „ gelykheid overtuigen, dat de Kroon van haren Koning gelyk kan
 „ itaan met; veel minder achter die van den Koning van *Sardinie*.
 „ Zelfs is haar onbekent, of 't Hof van *Turin* voor heen de eere der
 „ Apostolische Nunciature genoten en een Nuncius van den H. Stoel by
 „ zig gehad heeft voor dien, die by den tegenwoordig regerende
 „ Koning resideert.

„ Na Uwe Eminentie met alle mogelyke nauwkeurigheid ontvouws
 „ te hebben al 't geen my bevolen is, heb ik de eere te zyn &c. ”

„ Het was zeker wenschelyk dat de naadeelige Gevolgen, die uit zulk
 een Geschil kunnen ontstaan, mogten voorgekomen worden; inzon-
 derheid als men agt geeft op het gene weleer; by eene zódanige ge-
 legenheid, tusschen het Hof van *Lisbon* en den H. Stoel is voorge-
 vallen.

„ Onder vele Geschenken, die zó nu en dan, 't zy om deeze of eenige
 andere reden aan den Paus worden gedaan, munt uit een Oulter-
 liche Paarl, onlangs door den Primate van *Hongaryen* aan hem geschon-
 ken, van eene zonderlinge kostbaarheid, waar op het Beeldtenis van
 de Maagd Maria gesneden, en die verder met Diamanten van eene
 groote waarde omzet is.

„ De Koning van *Napels* erkenende de voordeelen, die 'er te haalen *Napels.*
 zyn uit eene welgerégeldheid der Regtspleegingen, en eene bekórning
 van dezelveu, ten nutte zyner Onderdaanen, heeft seeds een *Codex*
 of *Wetboek* doen opstellen in de forme van het geene, dat door zyne
Pruissische Majesteit is in trein gebragt. Het *Napelsche* draagt den naam
 van *Codex Carolinus*, en is reeds ten halven gedrukt, des men daar uit
 wel haast de gewenschte vrugten hoopt te trekken.

„ Den 4 *passato* ontrent vyf Mylen van de Haven te *Palermo* in 't E-
 land *Sicilien* een Gerégt ontstaan zynde, tusschen vier gewapende
Napelsche Xebecqs en 3 Fregatten van *Algiers*, wérdt, naar men be-
 figt, een derzelven in de grond geschooten, en de twee anderen op
 de vlugt gejaagd. Doch die Xebecqs, door twee anderen versterkt,
 hebben deeze Roofschepen met een zo gewenschten uitslag nagezet,
 dat zy den 6 *disse* een derzelven overmeesterden, en te *Palermo* op-

1753. bragten, zynde de Equipagie van 53 Turken gevangen en 18 stukken
 April. Kanon buit gemaakt.

ITALIEN. De Generaale Pagt, van de *Portugeesche*, *Havansche* en *Sewilifche* Snuif-Tabak, is binnen de Stad *Napels*, en over het geheele Koninkryk, opgedraagen aan den Heer *Charles Francefe*, en zyne Compagnie, voor eene fomme van 66 duizend Dukaat, in 't Jaar. Men ziet 'er uit, de confiderabele Confumtie van dit Kruid in die Landen.

Corfica. Aangaande den toefland van Zaaken op het Eiland *Corfica* in de vorige Maand gezien hebbende uit een Brief van een Franfch Officier gefchreeven, de toebereidzelen die 'er tot het Vertrek der Franfchen werden gemaakt, en de bewegingen van de Misnoegden daar tegen, dient thans een jonger Berigt, waar in gemeld wordt, dat de *Corficaanen* voornemens fcheenen te zyn om het Delfein, door hun in de Maand *Oktober* laaftfleeden ontworpen, ten uitvoer te brengen. Zy willen, zo men zegt, een byzondere Regeering voor zig zelve opregten, en hebben een befluit genomen, om aan den Koning van *Frankryk* te vertoon, dat verfcheide Artikels van dat Reglement, tegene hun door zyne Majesteit was voorgesteld (zie in het II. Deel van dit Gedenkboek voor 't Jaar 1751, bladz. 228.), geheel ondoenlyk waren bevonden. Ook is door hun een algemeene Belasting vafgefteld, ten einde een klein vliegend Legertje te fortheeren, om hunne Onderneemingen te begunftigen. Hunne voornaamfte fleun was de beloofte van den Marquis de *Curfay*, dat hy by het vertrek der *Franfche* Troepen, de Vefting *Sant Fiorenzo*, niet aan de *Genueefen*, maar aan hun zou overleveren. Dus wagten de Misnoegden maar alleen het Vertrek der *Franfchen* af, om die Plaats in bezit te neemen, en verder hun Ontwerp werkftellig te maaken: wy zullen in 't vervolg zien hoe zy te leur gefteid zyn.

Den 8 *passato* lagen alle de *Franfche* Troepen reeds aan den Oever der Zee gecampeerd, behalven de Bezetting van *Sant Fiorenzo*, welke Plaats van de Misnoegden zeer naauw ingeflooten werd gehouden, om 'er volgens 't gemelde bezitting van te neemen. Ondertuffchen hadt de Schnaat van *Genua* befloten, de laaft naar dit Eiland gezondene 500 Mannen met nog 7 honderd anderen te verftirken. Zo wel de Stad *Baftia*, als *Calvi*, *Ajaccio* en *St. Bonifacio* bevonden zig in eenen zo goeden Staat van tegenweer, dat men weinig bedugt was voor de aanslagen welke de Misnoegden op dezelve mogten onderneemen. De meefte ongemakken, die men na het vertrek der *Franfchen* op dit Eiland vreeft, worden inzonderheid verwagt van die Misnoegden, dewelken aan geene zyde van 't Gebergte woenen, en een onverzoenbaare haat draagen tegen de Republic en tegen de genen, die eenigzins in de belangen der *Genueefen* zyn, geeyende geen het minfte Kwartier aan de genen die in hunne handen vallen. On-

Onder tuffchen verftondt men met Brieven van *Bastia*, van 't midden der gepaſſeerde Maand *Maart*, dat de Zaaken van *Corfica* voor de Republick een weinig gunſtiger ſtonden, alzo de meeste Pieven genegen waren om redelyke Voorwaarden aan te neemen, zullende ten dien einde Gedeputeerden zenden naar *Bastia* om met den Marquis *Grimaldi* over de Verdragſpunten te handelen. Evenwel hing zulks af van eene algemeene Vergadering, waar in mogelyk wel wederom wat anders zal beſooten worden.

1753.
April.

ITALIË.

S P A N J E N.

Met Brieven van *Gibraltar* heeft men tyding, dat de Regeering *Gibraltar* van *Tanger* volkomelyk haare toefſtemming gegeven hebbe tot het Vrede-Traktaat, onlangs tuffchen de *Staaten Generaal* en den Keizer van *Marokko* geflooten. De Gouverneur van *Tanger* hadt, volgens die berigten, alle de voornaamſte Inwooners op eene groote Vlakte doen byeen roepen, in de tegenwoordigheid van eenige duizend *Mooren*, en hun door eigen handtekening doen beſooven, die Vrede naauwkeurig te zullen nakomen; 't gene zy ook gedaan hadden, zweerende op eene plegtige wyze by den *Akkoran*, dat zy de *Hollanders* geen nadeel zouden toebrengen.

Omtrent een jaar na 't fluiten der Vrede te *Aken* heeft zyne Katholyke Majesteit eene vermindering van 12 duizend Man onder zyne Troepen gemaakt, doch tegenwoordig beft oordeelende dezelve op den voorigen voet te herſtellen, is door den Koning bevel gegeven om de Infanterye met 9 duizend, en de Cavallerye met 3 duizend Man te doen vermeerderen.

Dit Hof by dat van *Londen* klagten hebbende doen inbrengen, over het al te willekeurige gedrag van den Admiraal *Knowles* tegen de Spaanſche Kuſtbewaarders in de *Westindien* gehouden, verneemt men, dat daarop tot Antwoord gegeven zy. „ Die Admiraal heeft de nadruk, „ kelykſte Bevalen, om dien aangaande eene groote omzigtheid te „ gebruiken, en geene andere Schepen als Zeeroovers te behandelen; „ dan die 't onregt de Spaanſche Vlag voeren, en mer geene Com- „ miſſie voorzien zyn, waar omtrent dan geene inſchikkelykheid plaats „ kan hebben ”.

Met het Regiſterſchip *San Esperidion* in de voorleddene Maand van *Nieuw-Caribagena* te *Kadix* gearriveerd, heeft men narigt bekomen, dat gedurende de twee laatſtvoorgaande Jaaren 23672 Heidenen den Chriſtelyken Godsdienst hebben omhelſd. Maar vyf dagen voor het vertrekken van dat Schip hadt men omtrent die Plaats eene zo zwaare Aardbeeying, dat 'er vyf Dorpen door verwoeft waren, zynde mer

1753. dan tweedozend Menschen daar by omgekomen, en alle de Plantagien, tot den afstand van 13 of 14 Mylen van daar, geruineerd.

SPANJEN.

P O R T U G A L.

Lisbon.

MEN hadt te *Lisbon* met een Schip van *Rio de Janeiro* de onaan-genaame tyding ontvangen, dat de *Portugeezen* thans meer dan ooit eenen weezin betoonen, om de *Stad St. Sakramento*, benevens de Provincie van dien naam, aan de *Spanjaarden* in te ruimen. Men werdt derhalven bedugt, of het *Traktaat*, tusschen dit Hof en dat van *Madrid* deswegens geslooten (zie daar omtrent het Eerste Deel van dit Gedenkboek des Jaars 1751 blad. 140.) wel zonder kragt van Wapenen ter uitvoering zal kunnen gebragt worden. Onder anderen was door den eersten Kommissaris van het *Portugeesche* Hof aldaar, in een Brief geschreeven aan den Koning, mekking gedaan, dat de *Portugeezen* onlangs de Spaansche Wapens, die in verscheide Dorpen, in de plaats van die van *Portugal*, gesteld waren, andermaal afgeworpen, en de Staaken, waaraan dezelve gehégt waren geweest, met verbranding verbrand hadden, en gedreigd alle de genen te zullen ombrengen, die immer zouden onderneemen, dezelve weder op te reppen.

Van het aanstaande Huwelyk, tusschen de tweede Infante van *Portugal* en den Aartsbierog *Josepbus*, Zoon van den Keizer van *Duitschland*, werdt te *Lisbon* gesproken als van eene zekeré Zaak. Men meent, dat de Koning aan die *Princesse* een veel aanzienlyker Huwelyksgoed zal mede geeven, dan ooit enige *Portugeesche* *Princes* geworden is; agtende dat het zelve in twee Millioenen *Floreinen* zal bestaan. Zelfs hebben de *Digters*, in dit Ryk, reeds begonnen hunnen Geest te oefnen in het vermelden van de voordeelen, die uit dit Huwelyk stonden te spruiten, en de begaaftheden van dat Dooftuytig Paar ten top te vyzelen. Onder anderen hadt 'er zig *Dón Gunnabiek Pereira*, Professor in de *Digkunde* te *Guimardens*, met veel iever van gekweeten in een Werk, doof hem in 't ligt gégeven, onder den tytel van *Staatkundige Voorzegging der verheffing van den Aartsbierog Josepbus Benedictus Augustus tot den Roomschen Troon*. In dit Werk, te welk door hem aan den Koning aangeboden zynde, van dien Vorst met genoegen ontvangen, en met eene aanzienlyke Gifte beloofd zou zyn, wordt aan de *Hoven* van *Londen* en *München* veel lof gegeven. Zy zyn, zegt de Schryver, de onwrikbaare *Aspanten*, waar-op de kloot van die groote *Negotatie* draait, en de *Aartsbierog Josepbus* wordt van hem vergeleken by eenen *Atlas*, die alleth bekwaam is om de *Kroon* der oude *Woereldbeerschers* te dorffen; met meer dergelyke uitdrukkingen. Ook bereiden zig de *Akademien* van dit Ryk, om het gemelde Huwelyk met *Redenvoeringen* en *Lofdigten* te vereeren.

VRANK-

A Angaande den Marquis de *Cursay*, geweest Commandant van de Fransche Troepen op 't Eiland *Corfica*, die van daar te rug ontboden zynde by zyne aankomste te *Antibes* was gearresteerd, heeft men den volgende Brief uit de laatstgenoemde Stad, gedagtekend den 2 *February* laatstleeden.

„ De Graaf van *Sade*, commandant van deze plaats van wegen den Koning, ontving den 30 laatstleeden een expresse van den Krygsraad, met depeches, waarby hy van zyne Majesteit bevel kreeg, den Marquis de *Cursay* op vrye voeten te stellen, aangezien die Heer aan geen misdad van staat was schuldig bezonden, en hem terzelve tyd te kennen te geeven, dat hy zich langs den gevoeglyksten weg naar de citadelle van *Montpellier* begeeven moest, verzeld van eenen Officier, die gelast zou zyn hem derwaards te begeleiden, en dat de Marquis de *Cursay* op zyn woord van eere moest beloven, onderweg hem niet te zullen verlaten. De Graaf van *Sade* ging hem ten eersten die zo aangename orders bekend maken. De Marquis de *Cursay* ontving ze met zo veel blydschap en erkentelykheid, als hy eerbied en ontderwerping voor 's Konings wille had te kennen gegeven, toen zyn Majesteit had goedgevonden, hem te doen arresteeren. Hy vertrok den volgende Dag uit het Fort *Quatre*, en nam zynen intrek by den Graave van *Sade*, die hem met de grootste tekenen van vriendschap ontving. De Marquis de *Cursay* is voornemens, morgen de reize over *Toulon* naar *Montpellier* aan te nemen; enz. ”

Men houdt deze vrygeving van den gemelden Marquis voor een teken van 's Konings Regtlievendheid, als die bevindende, dat dezelve niet schuldig was aan de Misdaden, hem te last gelegd, aanstonds bevel gegeven heeft om hem uit de Gevangenis te ontslaan. Anderen meenen, voor deze behandeling eenige redenen van Staat ontdekt te hebben, wegens de verbindtenis, waar in de Marquis van *Cursay* had moeten treden, om by het vertrek der Franschen van *Corfica* de Vesting *San Moranzo* in de handen der Misnoegden over te geeven. Immers dat de Fransche Troepen gereed waren om van daar afgescheept te worden, zagen wy hier voor, en hun vertrek zullen wy hier na werkstellig gemaakt zien, met de overlevering van *San Fiorenzo* niet aan de Misnoegden, maar aan de *Genueezen*.

Na het ontvangen van 's Konings OPENE BRIEVEN, in de voorgaande Maand geboekt, was by het Parlement te *Parys* niets van belang voorgevallen, dan de veroordeeling en verbranding van eene zeer schempende MEMORIE; angaande de Arresten van het Parlement, die het zelve wilde dat by de Theologische Faculteit van de Souvereyne

1773
April.VRANK-
RYK.

ne zouden geregistreerd worden. Deze Memorje was aan het Parlement door de Liedèn des Konings gedenunçieerd, met verklaring; „ dat men ten uitersten verwonderd was geweest over de vermetel-
heid, waar mede de Schryver van deeze Memorje de Schoolen der „ Godgeleerdheid tegen de ichikkingen van de gemelde Arresten tragt „ op te hitzen, door te onderstellen, dat de Leden der Sourbonne „ zig aan die Arresten niet onderwerpen konden, zonder den H. Stoel „ te beledigen, het Pand des Geloofs in de waagschaal te stellen, en „ tegens hunne Gewissen aan te gaan. Dat men egter, op deeze manier „ zo wel den Koning als zyn Geregts-hof hoonde, dewyl die Arresten „ niets anders behelsden, dan de uitvoering der Artikelen, in den „ Jaare 1663 door de Theologische Faculteit zelve opgesteld, en by „ Arrest van 't Hof bekragtigd, gelyk ook de uitvoering van de De- „ claratie, dien aangaande gegeven, en van die van het Edict van den „ Jaare 1682, gevolgd op de Verklaring der Geestelykheid van Frank- „ ryk, van 't zelfde jaar, geregistreerd by de Faculteit van Parys; „ enz. „

Den 12 *passato* was wederom een ander Geschrift opentlyk door Beuls handen verscheurd en verbrand. Zie hier het ARREST, 't gene het Parlement deswegens gegeven hadt.

„ 't Hof, de Kamers vergadert zynde, heeft geordonneerd, dat „ zeker gedrukt Geschrift, ten Titel voerende: *Consultatie van eenige „ Doctoren in 't Kanoniek Regt van de Faculteit van Parys over de wei- „ geringen der Sakramenten, gedaan aan de Janzenisten, Appellanten en „ Quenellisten &c.*, en eindigende met de woorden: *gedelibereerd te „ Parys den 25. January 1753*, door den Scherpreghter voor de groote „ trap van 't Paleis verscheurd en verbrand zal worden, als zynde last- „ terlyk, strekkende tot Steheuring om de gemoederen aan te hitzen, „ en de goede order en publicke ruit te storen; behelzende valse stel- „ lingen, iynregt slydig tegens de in 't Ryk aangenomen maximen en „ gebruiken, gelyk ook om de Brieven *Pastoralis Officii*, die by alle „ Parlementen van 't Koningryk voor abusief verklaart zyn, autoriteit „ te geven; met bevel aan alle, die Exemplaren van 't gezegde Ge- „ schrift bezitten, dezelve te brengen in 't Griffie van 't Hof, ten „ einde aldaar gesupprimeerd te worden: Ordonneert eindelyk, dat „ ten verzoeke van den Procureur-Generaal des Konings en voor den „ Raad Rapporteur informatie genomen zal worden tegens de Auteurs, „ Drukkers, Verkopers of Distributeurs van 't gezegde Geschrift, ten „ einde na de gedaane informatie en communicatie van dien aan den „ Procureur-Generaal geordonneerd te worden, als behooren zal. „ Zie hier nu eindelyk, op welk eene manier de gemelde ARRESTEN „ van 't Parlement, tegen een *Thesis der Paters Karmeliten van Lyons*, „

(naamelyk een van den 25 *Oktober* laastfleden, waar by die Thesis 1753. als ftrydende tegen de vryneid der Gallikaanfche Kerk; en tegens des *April.* Konings Gezag, door de Vakantie-Kamer veroordeeld wordt; en een ander van den 26 *January*, waar door die veroordeeling, na dat de gemelde Paters zig onderworpen hadden, van 't Parlement is bevestigd) in de Sourbonne geregistreed geworden zyn, naar 't gene men verneld vindt in een BRIEF uit *Parys* van den 26 *passato*, van deezen houd.

VRANK-
RYK.

Den 15 *deesser* begaven 2 leedeh van de hooge Kamer, verzelt van eenen substitut van den Procureur-Generaal, van een Griffier, en van twee Bodens, zich na de Sorbonne. De Leden van die vergadering, die deeze Deputatie niet verwachteden, waren niet weinig verwonderd, doch des niet tegenstaande gingen 6 der oudste Leeden, aan 't Hoofd hebbende den Curé van *St. Paul*, de Gedeputeerden aan de Koets ontfangen, die daarop ingekomen zynde, op de eerste bank plaats namen, de reden van hunne komst zeiden, en het Arrest lieten leezen, uit kragte van 't welk zy Gedeputeerd waren, zo als ook de Arresten van den 25 *Oktober* en 26 *January* laastfleden, die zy wilden, dat geregistreed zouden worden. Hierop verzocht de Syndicus van de Theologifche Faculteit verlof, om te mogen spreken, 't geen hem vergunt werdt, wanneer hy twee verzegelde Brieven van den Koning voor las, waar by aan de Sorbonne verboden werdt, over die zaak te Delibereeren. De Substitut antwoordde, dat dewyl die Brieven alle Deliberatien verboden, men de Arresten derhalven zonder overweging beoorde te registreeren, en dat dit het geen was, dat hen nu werkellyk geordonneert werdt. Toen de leezing daarvan was geschied, wilden sommige Leden daar over spreken, doch men viel hen in de reden, en de Substitut eifchte de registers. De Syndicus antwoordde, datze onder 4 sleutels bewaard wierden, waarvan hy'er maar een hadt, doch de Substitut gedreigt hebbende, dat men de sloten zoude doen afflaan, bragt men eindelyk de registers der Minuten te voorschyn, waarin de Substitut wilde, datze opgeschreven werden, en dewyl de Griffier van de Sorbonne voorgaf, eenig ongemak aan de hand te hebben, en derhalven niet te konnen fchryven, zo nam de Griffier van 't Hof de pen op, en fchreef de Arresten in de gemelde registers, waarna de Gedeputeerden na 't Parlement keerden, om aan de vergaderde Kamers verslag van hunne commissie te doen. Dienzelven dag begaf de Aartsbifschop, verzelt van den Syndicus van de Sorbonne, zich na *Versailles*, om aan den Kancellier kennis van 't voorgevallene te geven. Den 16 *wirde* den Koning ter gehoor toegelaten, die daarop den Raad deed vergaderen, waarin geresolveerd werdt, dat de Sorbonne by provifte haare registers brengen zoude, 't geen gefchied is. Voor 't overige, niet tegenstaande de zaak der registrering groote zwarigheden van wegens sommige Prelaten ontmoet, zo is de geheele Univerfiteit nevens het grootste gedeelte der gemeenschappen van deeze Stad echter daaraop overgegaan, zonder den geringften weerzin daar tegen te betonen.

1753.
April.

VRANK-
BYK.

Men verftondt verder dat de Kancelier, de Registrering door den Rector van de Univerfiteit gedaan zynde, aan denzelven verklaard hadde, *hoe de Koning over zyn Gedrag zeer voldaan was.* Dit niet tegenftaande is aan de THEOLOGISCHE FACULTEIT, eenige dagen daarna, een Arrest van den Staatsraad ter hand geteld, waar van de Leezing den 28 *passato* by die Faculteit gefchiedende, bevonden werdt, dat het zelve de Registrering van de bewufte Arresten, op den 15 *ditto* door 's Parlements Gedeputeerden in de Sourbonne gedaan, geheel vernietigde, met bevel aan den *Syndicus* om dit ARREST op den rand van de Registrering te ftellen. Zie hier deszelfs Inhoud.

„ De Koning onderregt zynde dat zyn Parlement van *Porsy*, in gevolge het gearresteerde van den 15 *Maart*, geordonneerd had, dat
 „ twee Commiffariffen van hen zig opftaande voet, met een der Subftituten van den Procureur-Generaal van zyne Majesteit, in de *Theologische Faculteit*, die toen vergaderd was, begeven zouden; om aldaar twee Arresten, het eene van de Vakantie-Kamer, in dato 26 *January* 1753, teffens met dat van den 27 *February* laaftleden, op de Registers van die *Faculteit* te doen infchryven.

„ Zyne Majesteit ook wyders vernomen hebbende, dat, toen de voorn. Commiffariffen op den gemelde dag in de *Theologische Faculteit* gekomen waren om het genomen besluit te doen uitvoeren, de *Syndicus* van die Faculteit de Ordres van den Koning, den 27 *February* laaftleden aan die Faculteit geadresseerd, vertoond had, waar by alle Deliberatie wegens het registreeren van 't Arrest in dato 26 *January* verboden werdt. Dat evenwel de voorn. Commiffariffen, niet tegenftaande die Ordres, aan den Griffier van de Faculteit bevel gegeven hadden om derzelve Registers aan hen te vertoonen, en opftaande voet in hunne tegenwoordigheid de bovengemelde Arresten daarin te fchryven. Dat zy vervolgens in aanmerking van de Verklaring, door den Griffier gedaan, dat zyne Zwakheden hem niet toelieten om op dat oogenblik die Arresten over te fchryven, geordonneerd hadden dat de Griffier van het Parlement; van wien zy geassifteerd waren, de Arresten in kwestie opftaande voet op de Minute der Deliberatien van de meergemelde Faculteit fchryven en registreeren zou. Dat hier op dan ook die Minute door den Griffier van de Faculteit aan hen overhandigd was, en zy de ge-eifchte Registrering door den Griffier van het Parlement hadden doen volbrengen.

„ Zo is 't, dat zyne Majesteit de Ordonnantie, door de gemelde Heeren Commiffariffen van het Parlement gegeven, en de daar op gevolgde Registrering niet anders kunnende aanmerken dan als een snood bestaan tegen zyne Authoriteit, en de uitvoering van zyne

„ ne Ordres, geoordeeld heeft zulks niet spoedig genoeg te keer te
 „ kunnen gaan. 1753.
 „ Ook heeft zyne Majesteit geoordeeld, niet minder zyne Oplettend- April.
 „ heid te moeten verleenē, omtrent den Eifch van den Substitut van
 „ zynen Procurcur Generaal, welke Eifch in het Arrest van den 25 VRANK-
 „ Oktober laastleden gevoegd is, en waar in men zig bediend heeft RYK.
 „ van Uitdrukkingen, die door den Eifch, dewelke in het Arrest van
 „ het Parlement, den 27 February laastleden by de Vergadering der
 „ Kamers gegeven, niet dan onvolkomelyk verbeterd zyn.
 „ Zyne Majesteit derhalven willende alle de Twyffelingen wegnee-
 „ men, die door de voornoemde Uitdrukkingen zouden kunnen ont-
 „ staan omtrent den Eerbied, welke de Koning, naar het Voorbeeld
 „ der Koningen zyne Voorzaaten, wil dat in zyn Ryk aan de Kerk van
 „ Rome, als zynde de Eerste en de Moeder van alle de Kerken, het
 „ Middelpunt der Eenigheid, en aan onzen Heiligen Vader den Paus,
 „ die als Opperste Priester het zichtbaar Hoofd van dezelve, en de al-
 „ gemeene Vader der Gelovigen is, bewezen worde.
 „ Zo is 't, dat dezelve; het Verflag gehoord hebbende, en in zy-
 „ nen Raad zynde, gecasseerd en vernietigd heeft, zo als dezelve cas-
 „ seert en vernietigt mita deezē, de bovengemelde Ordre, door de
 „ Commissarissen van 't Parlement den 15 Maars laastfloden gegeven,
 „ zo als ook de Registrering der Parlementaire Arresten van den 25
 „ Oktober 1752, den 26 January en den 27 February, in de Registers
 „ van de Theologische Faculteit gedaan..
 „ Wyders ordonneerd zyne Majesteit, dat dit tegenwoordig Arrest
 „ op de Registers der voorn. Faculteit, en wel op de Raad van de
 „ Registers der gemelde Arresten, zal worden overgeschreeven.
 „ Beveelende daar en boven, dat de Uitdrukkingen, in den boven-
 „ gemelde Eifch gebruikt, en in het Arrest van den 25 Oktober
 „ laastfloden gevoegd, als strydig zynde met die, welke in dit tegen-
 „ woordig Arrest gebruikt worden, zullen zyn en blyven gesupprimeerd.
 „

Geslaan Sr. Sr.

(Getekend)

M. P. DE VOYER D'ARGENSON.

Op den 1 dezer heeft wederom het Parlement, (na dat eenigen van
 deszelfs Leden hadden te kennen gegeven, van gevoelen te zyn, dat
 men de Theologische Faculteit moest noodzaaken, om een Copy van
 hare Registers, sedert den Jaare 1682, over te geeven, en dat men al-
 le de Leeraars en Suppoosten; die zig hier tegen stelden, zoude weg-
 jaagen) een Arrest gepubliceerd, 't welk zaakelyk behelst.

1753.

April.

VRANK-
RYK.

Het Hof heeft bevolen en beveelt mits deezen: „ Dat het Edict van de Maand *Maart* 1682 (by het Hof den 23 dier Maand; by de Universiteit den 24 *April*; in de Theologische Faculteit den 2 *Mey*; en in de Juridische Faculteit den 8 *Mey* van 't zelve Jaar Geregistreerd) tot nakoming van het Arrest van het Parlement van den 20 *April* van 't gemelde Jaar, in alle deelen uitgevoerd worde.

„ Dat by gevolge die, welke verkooren zullen worden om de Godgeleerdheid in alle de Kollegien van ieder Universiteit te onderwyzen, zig zullen onderwerpen, om volgens het Tweede Artikel van 't bovengemelde Edict de Leere na de Verklaring der Gallikaansche Geestelykheid over de Kerkelyke Magt, te onderwyzen.

„ Dat, ingevolge het Vierde Artikel van 't zelfde Edict, de Syndici verplicht zullen weezen, om Jaarlyks voor de Opening der Lessen, aan de Aartsbischoppen, of Bischoppen der Steden, alwaar die Faculteiten zyn, als mede aan den Procureur-Generaal de Naamen der Professoren, welke belast zyn die Leere te onderwyzen toe te zenden; zullende ook de Professoren hunne Lessen in Geschrift aan den Procureur-Generaal &c. moeten vertoon.

„ Dat volgens het Vyfde Artikel geen *Baccalaureus* of Proponent tot Licentiaat zo in de Theologie als in het Kanunnike Regt, nog te tot Doctor zal mogen worden aangenomen, dan na dat hy de gemelde Leere in eene van zyne *Theses* staande gehouden zal hebben.

„ Dat voor het overige, na den Inhoud van 't Zevende Artikel van 't meergemelde Edict, de Deekenen en *Syndici* der Theologische Faculteiten verplicht zullen zyn, om niet alleen dat Edict, maar ook dit tegenwoordig Arrest te doen in agt neemen ”.

Den 27 *passato*, wanneer de Leden van 't Parlement uitdrukkelijk verzogt waren, des anderen daags by de Vergadering van de Kamers tegenwoordig te zyn, werden de volgende gewigtige Zaaken voorgefeld.

1. Dat men van *Tours* narigt gekreegen had, hoe de Curé van *St. Pierre de Puellier*, tegen welken voor eenige Maanden een Arrest van Gevangenneeming was gegeven, in die Stad zyne functien hervat heeft; en wel, zo men zegt, uit hoofde van een Arrest van den Staatsraad, waar by hy op nieuws daar toe zoude gemagtigd zyn.

2. Dat de Bischop van *Amiens*, gehoord hebbende dat by de Jakobynen of Dominikaanen, de Arresten van het Parlement waren Geregistreerd, eenen zeer scherpen Brief aan die Monniken had geschreeven, hun ordonneerende de gemelde Registrering uit hunne Registers te schrappen, enz.

In de Vergadering van den 28 *passato* was ook omtrent deeze Poin-
ten beslooten. 1. Dat men ten opzigt van dien Curé nader onderzoek
doen,

doen, en de Zaak zo zynde hem arresteeren zou. 2. Dat de Jakobynen van *Ambiens* genoodzaakt zoudén worden in de Griffie van het Parlement den Origineelen Brief van den Bisschop te brengen, ten einde op het zien van dat Geschrift te ordonneeren, 't gene men zou goedvinden, enz. Wyders was aan den Prokureur Generaal gelaft, binnen agt dagen het Huis, van de uitvoering van dit Besluit, kennis te geeven.

1753.
April.

VRANK-
RYK.

De Zaak hangende in den Grooten Raad, tusschen den Curé en den Heer Louis, deszelfs Vikaris in eene Parochie te *Mentz*, was eindelyk den 19 *passato* in dier voegen uitgewezen. Dat de Curé in zyn dienst hersteld, en door den Vikaris met 10 duizend Livres kost en schade-loos gesteld zal worden. Aan twee andere Vikarissen, die ook in hun Ampt worden hersteld, moet hy aan ieder betaalen de somme van 5 duizend Livres. Verscheide andere Persoonen die in Arrest genomen waren, wordt vrygelaaten den gemelden Louis in Regten te vervolgen. Men weet dat het Onderwerp was de oneerlyke Verkeering van dien Curé met zekere Dogter. Iemant die deswegens eene Handtekening, by onderstelling valsch zynde, gepasseerd hadt, is op de Galeien gebracht. De Dogter werdt voor haar leeven uit het Koningryk gebannen, zynde verweezen in alle de kosten van het Proces. Zo gevaarlyk is het hier een Geestelyken van Zonden te beschuldigen.

In het begin der voorleedene Maand, kwamen vier Gauwdieven, verkleed als Geestelyke Zusters van *St. Clara*, die steeds van de eene Stad naar de andere trekken, des avonds by een Curé omtrent *Versailles*, en verzogten by hem dien nacht te huisvesten. Terwyl nu het Avondmaal werdt gereed gemaakt begon de Curé iets te ontdekken, waar uit hy agterdocht wegens deeze vermomming kreeg, en een zyner Huisgenooten heimelyk beval, dat men de Wagt zou haalen. Men bevondt, dat deeze gewaande Zusters, Manspersoonen waren, die veel Moordgeweer by zig hadden, weshalven zy in hegtenis genomen en gestraft zyn.

De Koning heeft by eene Ordonnantie verboden aan allerlei Persoonen, van wat Staat of Rang zy zouden mogen zyn, aan hunne Bedienden een blaauw Livrei te geven van de zelfde gedaante als dat van zyne Majesteits Bedienden.

Men ziet thans nog eene KONINGLYKE ORDONNANTIE, gedaateerd den 27 *February*, ten opzigt van den dienst der *Infanterie te Velde*. Zy behelst 765 Artikelen; waar van eenigen het Campeeren betreffen, anderen het formeeren van de Legerplaatfen, anderen het bewaaren van dezelve. Hier op volgen 'er eenigen raakende de Piquets, het formeeren van de Brigades, de Opperofficieren der Piquets, de Regeelen en schikkinge van een Campement. Sommigen zyn 'er die het

1753. Commandeeren van de Wagten, en Detachementen, het opzigt over
April. derzelver gedrag, hunnen dienst op de Posten; anderen wederom die
 de Toerusting, Voeragien, Uitdeelingen, Sauvegarden, Legerzugt,
 Krygsraaden, Executien; anderen die de Militaire Eer, de Begraavingen,
 de Nalaatenschappen; wederom anderen die de Belegeringen, Cantonneeringen, den March der Troepen, zo terwyl zy, in optogt
 zynde, in 't Koningryk zig nederflaan, als wanneer zy in Vredens tyd,
 Campeeren, ten onderwerp hebben. Zo dat het als eene geheel nieu-
 we Schikking van de Militaire Zaaken kan aangemerkt worden.

VRANK-
 RYK.

G R O O T B R I T T A N N I E N .

Londen. **D**EN 1 dezer hadt de Pruiſſiſche Legations Sekretaris te *Londen* aan den Hertog van *Newcastle* te kennen gegeven, dat by hem eerſt-
 daags van zyn Hof een Replick verwacht werdt op het Rapport of Ant-
 woord van het *Groot-Brittanniſche* Hof aangaande het *Vertoog der Re-*
denen van zyne Pruiſſiſche Majesteit tot het Beſlaan der Kapitaal en In-
 tereſten op *Sileſien*, waar van hier voor gemeld is. Men twyfelt
 geenzins, of een zodanig *Replick* zal onmiddelyk beantwoord worden
 door een *Duplick*, van niet minder kragt dan het voorgaande *Groot-*
Brittanniſch Antwoord. By gelegenheid van dit tegenwoordige Geſchil
 ziet men in ten der *Londenſche* Nieuwſpapieren een Berigt van het
 Antwoord, 't gene de Koningin *ELIZABETH* weleer gaf aan den Am-
 baſſadeur van *Sigiſmond* Koning van *Polen* en *Zweeden*, wanneer dee-
 ze op eene trotze en meeſterlyke wyze vergoeding eifchte voor eenige
Zweedsche en andere Schepen, in den toenmaalgigen Oorlog door de
 Engeliſchen genomen. Na dat de Koningin die den Gezant in 't *Latyn*
 toefprak, denzelven ſcherpelyk door gehaald had over zynen hoog-
 moedigen toon, vervolgde zy. *Doch vermids gy ſpreekt van 't Regt*
der Natuurs en der Volkeren, zo weet, dat wanneer een Oorlog tuſſchen
 twee Koningen ontſtaat, het hun door de *Wet der Natuure en der Volke-*
ren toegelaaten wordt, alle de *Onderſtanden* te mogen onderſcheypen, die
 over en weer aan ieder *Vyand* worden gebracht, zy mogen komen van waar
 zy willen; en zorge te mogen draagen, dat die *Onderſtanden* niet tegen
 hun zelf gebruikt worden.

Ondertuſſchen is te *Londen* ook eene *MEMORIE* uitgegeven door
 den Eigenaar van het Franſche Schip de *Phenix*, 't geen den 18 *Okto-*
ber 1743, by Sentencie van het *Admiraalſneits Hof*, op het *Eiland* van
St. Chriſtoffel in *Amerika* voor goeden Prys verklaard, maar volgens
 het *Vonnis* der Heeren *Kommiſſariffen* over de *Appellen* van de *Pry-*
zen, gegeven op den 18 *January* van dit Jaar, aan den Eigenaar, ge-
 naamd *Jean Joſeph Puyac*, *Kommiſſaris* van de *Franſche Marine*, we-
 der

der toegewezen is, zonder dat egter in dit Vonnis cenig gewag word
 gemaakt van de Vergoeding van Schade, Interesten en Kosten, die
 door den Eigenaar geleeden zyn. In deeze Memorie, waar in men
 veelal de zelfde gronden légt, als waarop een gedeelte van het Ge-
 schil tusschen den Koning van Pruiffen en het Grootbrittannische Hof
 gevestigd is, dringt de Eigenaar voornaamelyk op de restitutie van
 de Schade, door hem in dien tyd van tien Jaaren, welken het Appel
 geduurd heeft, aan Schip en Laading geleeden. Hy gebruikt in het
 Slot de volgende Uitdrukkingen.

1753.
 April.

GRÖÖT-
 BRIT-
 TANJEN.

„ Indien de Pretensien van den Heer *Peyrac* eenige andere Auto-
 „ riteit nodig hadden als die, welke op de *Billykheid*, de *Traktaaten*,
 „ het *Regt der Volkeren*, en op de *Instructiën* van de Engelsche
 „ Regeering, aan derzelver Kustbewaarders gegeven, gegrondvest
 „ is, zou hy dezelve vinden in het Antwoord van het Engelsche Mi-
 „ nisterie, op de Memorie van den Koning van *Pruiffen*, alwaar ge-
 „ sprooken wordende van Schepen, dewelke geduurende den Oor-
 „ log met *Spanjen* en voor den Oorlog met *Vrankryk* genooten zyn,
 „ gezegt word: Men heeft nooit gepretendeerd dusdanige Schepen
 „ ofte Effecten in beslag te neemen, schoon dezelve aan Ouderdaanen
 „ van een Vyand toebehoorden, en zig onder derzelver handen bevon-
 „ den, &c.

„ Deeze Bekentenis is zeer toepasselyk op het Schip de *Phoenix*;
 „ want hier uit volgd: Dat zonder het Ongelyk, 't welk aan den
 „ Heer *Peyrac* voor den Oorlog gedaan is, zyne Effecten niet in han-
 „ den van de Kustbewaarders hadden kunnen komen, en deeze niet
 „ tien Jaaren lang dezelve zouden hebben kunnen in bezit houden.
 „ Weshalven dan de Kustbewaarders niet alleen dat genooten bezit,
 „ maar ook de veroorzaakte Kosten, als mede de Kapitaalen moeten
 „ vergoeden.

„ Voor 't overige verzoekt de Heer *Peyrac*, dat de Ambassadeur,
 „ ingevolge het 31 Artikel van het Utrechtse Tractaat, de Vergoe-
 „ ding van de Schade, Intresten enz. van zyn Schip, de Intresten
 „ gerekend tegen vyf per Cent, en van den 18 October 1743 af,
 „ tot op den dag der te rug betaalinge van het Kapitaal van 20411 P.
 „ St. volgens de Munt van St. Christoffel, en daarenboven de Som-
 „ me van drie duizend P. St. voor gedaane Kosten, tot welker be-
 „ taalinge de Kustbewaarders en de Eigenaars van de Kaper *La Bo-
 „ nate* van St. Christoffel getoondemneerd moesten worden, voor hem
 „ by het Engelsche Ministerie zoek te verwerven &c. &c.

In de Negotiatiën der Engelsche Kommissarissen aan het Fransche
 Hof, tot het vereffen der wederzydsche Pretensien op de Neutraa-
 le Eilanden in *Amerika*, van welker Ontzuiming reeds overlang ge-
 sproken

1753.
April.GROOT-
BRIT-
TANJEN.

spoken is, doch die thans wederom in 't geheel of ten deele door de Franschen schynen in bezitting genomen te zyn; gelyk ook tot de Reguleering der Grenscheidingen in 't zelfde Weereldsdeel; zouden weder nieuwe zwaarigheden zyn gereezen. Men agt, dat dezelve geen gewenschten uitflag zullen hebben, voor dat de Prætenzien der Franschen aangaande hunne Schepen, door de Engelschen geduurende den laatsten Oorlog met Spanje genomen, die wel te rug gegeven, doch waar omtrent geene vergoeding der Schaden en Interesten geschied is, zullen afgedaan zyn. Men grondt zig dien aangaande op een Artikel van het Traktaat tusschen de twee Hoven te Utrecht geslooten, waar in gezegd wordt, dat de enkele Restitutie in zodanige Gewallen geene toereikende Voldoening is, maar dat de Veroveraars ook gehouden zyn, daar benevens de Kosten, Schaden en Interesten te betaalen.

Sedert de aankomst van het Engelsch Esquader omtrent het Eiland *Jamaika*, zouden de Spaanschen zig afgehouden hebben van de Scheepvaart der Engelschen in de *Westindien* te ontruften. Ondertusschen was alhier, aangaande de Spanjaarden, die op een Kaaper zonder Kommissie vaarende, gevangen geraakt, en aldaar veroordeeld zyn, nog geene Resolutie genomen. Ten opzigt van 't gemelde Eiland was beslooten, dat men tot deszelfs versterking en bevordering van den Handel uit *Groot-Brittannie* daar op, het zelve met meer blanke Inwooners voorzien, en den Landbouw aldaar aanmoedigen zal.

Uit *Virginie* heeft men niet minder voordeelige Tydingen. Men berigt dat de Indiaansche Natien, den Engelschen toegedaan, hun Verbond met dezelve vernieuwd hadden, en in tegendeel gereed waren de Franschgezinde Indiaanen te beoorlogen. Van de Kust van *Afrika* wordt gemeld, dat men te *Annamabon* druk bezig was aan het herstellen en opregten der Engelsche Verschanzingen, waar tegen de Franschen van hun oogmerk om zig ook aldaar te vestigen, geheel zouden hebben afgezien.

Een Schip, te *Bristol* t'huis hoorende, was op zyne reize van *Guinee* naar de *Westindien*, door de Negers die het meer dan 400 in getal aan boord had, afgeloopen.

Komende tot Staatzaaken. 't Was den 29 *passato* dat men aan 't *Groot-Brittannische* Hof een Courier van *Weenen* zag aankomen, wiens medebrenge men onderstelt te bestaan in Berigten, raakende de Geschillen tusschen dit Hof en dat van *Berlyn*, hier voor gemeld. Ook meent men, dat het een Verhaal behelst van 't gene onlangs over de Barriere plaatsen in de Nederlanden, zo te *Brussel* gereguleerd als te *Weenen* bekrachtigd zou zyn. Verder hadt hy naar men verstaat, eenige Depesches by zig, aangaande de Algemeene Zaaken van het Duitsehe Ryk.

Ryk. Over 't een en andere zot nog dien zelfden dag in een groote Conferentie van het Ministerie gehandeld zyn, waar na men twee Couriers, een naar *Weenen* en een anderen naar *Berlyn* afvaardigde, geevende met dezelve ook eenige Instructien aan den Kolonel Jork Minister van zyne Majesteit in 's *Hage*, raakende het Project der Nieuwe Barriere, tusschen de Keizerlyke en Hollandsche Kommissarissen te *Brussel* ontworpen.

1753.
April.GROOT-
BRIT-
TANJEN.

Zie hier 't aanmerkelykste dat na den 10 van de voorledene Maand in 't Parlement voorgevallen is. Den 12 bragten de Graaven van *Holderness* en *Hallifax* by 't Hoogerhuis Copyen in van eenige Brieven, *Nieuw-Schotland* betreffende. Den volgenden dag deeden de Kommissarissen van de Thresorie aan 't zelfde Huis, op dezelfs begeerte, opening van den Staat der *Nationale Schuld* van Groot-Brittannie, zo als dezelve den laatsten dag van 't voorleeden Jaar was geweest. Men deedt in 't Huis der Gemeenten de tweede leezing van de Bill, om den Koophandel op de *Levant* uit te breiden, en beval dezelve aan een Committee te stellen van de geheele Kamer. Daarna onderzogten de Leden van dit Huis, de Bill, waarby de *Invoer van Iersche Wolle* in de Havens van Groot-Brittannie toegelaaten wordt, en maakte daar in eenige veranderingen. Den 14 hebben de Gemeenten in een Committee over de *Subsidien* beslooten, aan de Fide-Kommissarissen van de *Westmunster-Brug* eene somme van 2000 Pond sterlings in te willigen, tot onderhoud van die Brug, eene som van 3000 pond sterlings tot onderhoud van den breeden Weg, tusschen *Carlisle* en *Newcastle*; een somme van 2632 pond sterl. tot goedmaking der noodige Onkosten der Kolonie van *Nieuw Georgien* in *Amerika*, sedert den 24 Juny 1752, tot den zelfden datum van 1753; en eene somme van 16000 pond sterl. tot onderhoud van de Forten en Kolonien der Engelschen op de Kust van *Afrika* voor dit loopende Jaar. Den 15 werden die Resolutien door het geheele Huis goedgekeurd. Op den 20 ontvingen de Gemeenten een Request van de *Zuiker-Rafinadeurs*, in *Londen*, *Westmunster* en *Zoutbawark*, behelzende dat de *schaarsheid en duurte van de Zuiker*, die uit de Kolonien van zyne Majesteit gebragt wordt, gevoegd by de groote Regten, op den Invoer van de buitenlandse Zuiker gesteld, hen noodzaakten, het Huis te smeeken, dat het zelve, zo wel omtrent het behouwen van de Kolonien, als noopens den invoer van de Zuiker, het noodige Redres gelieve te maaken. Men gaf bevel, dat dit Request den 26 in een Committee van het geheele Huis onderzocht, en voor het zelve open gelegd zouden worden; verscheide Rekeningen van de ruwe en gerafneerde Zuiker, welke uit de gemelde Kolonien in dit Ryk, en verder in de Havens van Europa bezuiden *Kaap Finisterre*, is ingevoerd. De Bill tot toelaating van den Invoer der

1759. *Ierfe Wollen* in Groot Brittanie, in het Hoogerhuis eenmaal gelezen zynde, heeft de Groot Sheriff van 't Graafschap *Lincoln* tegen de-

April.
GROOT-
BRIT-
TANJER.

zelve de bezwaars der Inwooneren van dat Graafschap ingebragt. Niettemin is die Bill den 19 voor de tweedemaal gelezen. Den 27 werdte de Bill, waar by de Invoer van die Wollen *in de Haven van Exceter* vrygesteld is, by de Lords gepasseerd, en de andere, waarby die Invoer *in alle Havens van Groot-Brittannie* wordt toegelaaten, den 28 en 29 in 't Hoogerhuis een en andermaal gelezen. Verscheide andere Bills, zo tot het *beletten van de heimelyke Verbuwelykingen*, als tot het voortzatten van den *Haringvangst*, tot de *uitbreiding van de Kommercie op de Levant*, door die open te stellen voor alle des Konings Onderdaanen; zyn in de beide Huizen onderzocht; en gelezen. Ten opzigt van eene voorgestelde Bill, om eene nieuwe Belooning aan den genen die 't *Geheim der Langtavinding op Zee* ontdekken zal, te vergunnen, is aan het Huis eene Memorie overgehandigd, raakende de vorderingen, die men onder de Regeering van Koningin Anna, en van zyne tegenwoordige Majesteit, in deeze Uitvinding heeft gedaan, uit kragte van de Belooningen daar op toegezegd.

De Gemeenten hebben den 27 geordonneerd een Bill op te stellen, om jaarlyks voortaan een Algemeene Lyft in te leveren, *van het gehele getal der Inwooners van Groot-Brittannien, gelyk ook van het jaarlyke Getal der Hawelyken, Gedoopte Kinderen, Overleedenen, en Armen*, die onderstand genieten in de Parochiën. Hoe zeer nu dit wenschelyk ware om den toestand van dit Ryk te weeten, vindt egter dit Voorstel eenige zwaarigheid by sommigen, die zig verbeelden, dat 'er de vryheid der Natie door gekrenkt kan worden. Den 30 is deeze Bill by de Gemeenten voor de eerstemaal gelezen.

De Hertog van *Bedford* een Voorstel gedaan hebbende aan het Hooger-Huis, om de Resolutie te neemen, van den Koning by Adres te smeeken; „ dat voor de Lords mogten open gelegd worden de verscheide Examens van den Lord *Ravensworth*, den Deken van *Durham*, den Heer *Faucett*, den Lord Bisschop van *St. Asaph*, den Lord Bisschop van *Gloucester*, den Heer *Murray*, Solliciteur-Generaal van zyne Majesteit, den Heer *Stone* Lid van 't Huis der Gemeenten, en meer andere Examens; onder Eede gedaan, voor de Heeren, door den Koning benoemd, om kennisse te neemen van zekere berigten, van zeer groot belang, raakende een Persoon in dienst van Prins Wales en Prins Eduard, en anderen in de gedagte Examens genoemd; gelyk ook alle verdere Papieren en Brieven daar toe betrekkeelyk, midsgaders het Rapport door de gemelde Heeren aan den Koning gedaan”. Zo waren 'er groote Twistredenen ontstaan, die van 's namiddags ten 3 tot 's avonds omtrent

omtrent 8 uren duurden. Sedert den aanvang dezer Zittinge had men geen zo groot getal van Leden in 't Parlement gezien, beloopende die van 't Hoogerhuis 150, en die van 't Laagerhuis meer dan 400 Perfoonen. De Hertog van *Cumberland* was gedurende die Debatten in het Huis tegenwoordig. Dit Voorstel in deliberatie genomen zynde, werd zantfonds verworpen, eer men nog eenige stemmen opgenomen hadt. De Lords gefcheiden zynde werd in de Cockpitt een groote Raadsvergadering gehouden, die den volgenden dag hervat was. Men meende dat in 't Laagerhuis ook een dergelyk Voorstel zou ingebracht worden.

1753
April.
GROOT-
BRIT-
TANIAN.

De Inwooners van 't Eiland *Guernsey* (leggende aan de Kust van Normandje), hebben onlangs Gedeputeerden te Londen gezonden, om aan den Koning verslag te doen, van eenige gevaarlyke Gebeurtenissen, op dat Eiland; en het nabyliggende Eiland *Jersey* kortdijns geschied.

Het Hof hadt een Expreffe ontvangen met berigten van den Heer *Keene*, Groot-Brittannisch Ambassadeur te *Madrid*, behelzende dat het op 't tapyt zynde Traktaat, tusschen den Koning van *Spanje* en dien van *Pruissen*, reeds geslooten en getekend was. Het zelve verwekt onder de Westindische Handelaars te *Londen*, veel ongerustheid, dewyl men vreesst, dat de Koning van *Pruissen*, door 't opregten van een Westindische Compagnie, middel zal vinden, om ook in *Amerika* een Volkplanting op te regten. Ook zou de Fransche Ambassadeur de vernieuwing hebben gekreegen van de Privilegien eenyds door Koning *Filips* den Franschen ingewilligd, toen hy Koning van *Spanje* werd. Men twyfelt niet of aan den Groot-Brittannischen Minister voorgemeld, zullen om die redenen bevelen afgevaardigd worden; dat hy by het Spaansch Ministerie de nadrukkelykste Instantien doe, ten einde de Engelschen, in zaake van Kommercie en andere Voorregten, ten minsten op den zelfden voet mogen blyven als de meest begunstigde Natiën.

Op den 23 *passato* werden twee Jooden, te *Londen* woonagtig, gesteld onder de bewaaring van een Staaten Bode, als verdagt zynde van ongeoorloofde Correspondentje, en schuldig te zyn aan Hoog Verraad. Aan het Staats-Comptoir werd een groot Paket Brieven gebragt, 't geen die Jooden aan een Zelfreed leggende Schip op de *Theems* besteld hadden. Wat hier uit ondekt zal worden moet de tyd leeren.

Ondertusschen is 't zeker dat 'er niet alleen van eenige nieuwe *Eden* kwaade Intentien van Kwaalyk Gezinde Perfoonen in *Scotland* gemeld *burg* wordt, maar men heeft zelfs berigt van de aankomste eeniger zodanigen, die na het mislukken van de laatste Rebellie aldaar, in *Vrankryk* gevluget

1753. *April.* gevlugt zynde, onlangs in *Schotland* te rug gekomen zyn, met een oogmerk, zo men voorgeeft, om nieuwe Onlusten te verwekken. Met Brieven van *Edenburg* heeft men, dat de Prediker *Cameron*, Broeder van den geëxecuteerden *Cameron* van *Lochiel*, insgelyks uit *Vrankryk* in *Schotland* te rug gekomen zynde, in 't laatst der Maand *Maart*, laatstleeden, door een Detachement Soldaaten gevat, en te *Invernes* in hegtenis gezet is, zynde den 26 *passato* naar *Edenburg* gevoerd, en aldaar op het Kasteel van die Stad in gevangenis gehouden, tot aan zyne vervoering naar *Londen*, waar van, en van zyne Teregtstelling aldaar, wy hier na zullen spreken.

OOSTENRYKSE NEDERLANDEN.

Brussel. VAN wegen de Oostenrykse Regeering te *Brussel* is in de Provincien *Limburg*, *Namen* en elders eene ORDONNANTIE gepubliceerd, door welke bevoelen wordt, dat alle Bezitters van de Leengoederen in die Plaatsen, de Mannen- en Vrouwen- Kloosters niet uitgezonderd, het Regt van hunne Bezittingen, binnen zekeren bepaalden tyd zullen moeten aantoonen, op straffe dat zy anderszins, ten voordeele van de Keizerin, daar van zullen versteken zyn.

Een andere Ordonnantie van haare Keizerlyke Majesteit, den 15 *passato* in de zelfde Stad afgekondigd, is van deezen Inhoud

MARIA THERESIA, door Gods Genade Keizerin der Romeinen &c. Dewyl het billyk is, den voortgang der ontleedkundige Berogingen, die op de Universiteit van *Leuven* geschieden, tot onderwys der Studenten in de Medicynse Faculteit te begunstigen, en in weerwil van den inhoud der Placaten, deswegens voorheen geëmaneert, van tyd tusschen de gemelde Studenten en de Leerlingen der Chirurgyns van de Stad *Brussel*, over het wegbalen van lighamen van ter dood gebragte Crimineelen, grote verschillen gerezen zyn; hebben Wy goedgevonden, een Reglement te maken, 't geen de Ontleedkundige oefeningen op de gezegde Universiteit begunstigende, teffens de onbellen zoude kunnen verhoeden, welke uit zoortgelyke twitten ryzen mogten. Tot dat einde hebben Wy op deliberatie van Onzen zeer waarden en welbeminden Schoonbroeder en Neef, CAREL ALEXANDER, Hertog van *Lotaringen* en *Bar*, Onzen Gouverneur en Kapitein-Generaal der *Nederlanden*, verklaard en geordonneerd, gelyk Wy verklaren en ordonneren by deeze, dat in de 6 Wintermaanden, te weten, *Octob.*, *Nov.*, *Dec.*, *Jan.*, *Febr.* en *Maart*, wanneer de Magistraat van *Brussel* of de Drossaart van *Brabant* een Crimineelen, 't zy door het Zwaard, of door den Strop doen rechten, hy, van wien de Executie afhangt, gehouden zal zyn, daarvan 24 uren te voren aan den Professor in de Ontleedkunde kennisse te geven, hem verwittigende waar en ontrent wat tyd de Executie geschieden zal, ten einde hy, indien het hem goeiddunkt, het dood lighaam ten kosten van de Faculteit zoude konnen doen afhalen

afhalen en naar *Leuven* voeren, op een boete van 10 Ryksdaalders t'elken reize ten profyte van de gezegde Faculteit te verbeuren, door die verzuimen mogt, de voorsz. bekenmaking te doen. En in geval een jonge Dochter of Vrouw gerecht was, willen Wy, dat dezelfde bekenmaking, gedurende het gantsche jaar, zonder uitzondering van maand plaats zal hebben, op de voorwaarden en boeten boven gespecificeert. Des niettemin verklaren Wy, dat wanneer meer dan een Persoon gerecht is, de gezegde Professor enkel een lighaam zal kunnen doen weghalen, ten zy het twee Personen van onderscheide Kunnen waren, in welk geval het hem vry zal staan, twee lighamen te doen weghalen. En wanneer meer dan een lighaam van dezelfde Kunne is, 't zy van de Mannelyke of Vrouwelyke, zal men in zodanig een geval, een van iedere Sexe aan den geadmitteerden Anatomist dezer Stad overleveren, ten einde in tegenwoordigheid der Chirurgyen en hunne leerlingen ontleed te worden. Wie hy ook wezen mogt, zal geen lighaam mogen weghalen, dan twee uren na de Executie, en na dat het door den Scherprechter van de galg afgenomen is, conform de ordres van de Justitie. En om de wanorders, voorheen door 't wegnemen der geëxecuteerde lighamen veroorzaakt, te verhoeden, verbieden Wy wel uitdrukkelyk aan een iegelyk, van wat staat of conditie hy zy, te ondernemen, eenig lighaam ten nadele van 't tegenwoordig Reglement met geweld weg te lichten, op pœne van terstond by den kop gevat, in hechtenis gezet, en naar rechten vervolgt te worden, zodanig en doorwien zulks behoren zal, ten einde naar exigentie van 't geval te worden gestraft.

1753.
April.

OOSTEN-
RYKSB
NEDER-
LANDEN.

De Heerlykheid van *Turnhout* in *Brabant*, onlangs uit kragte van eene Conventie, tusschen den Koning van Pruissen en haare Majesteit de Keizerin geslooten; overgegaan zynde onder de Domeinen van dat Hertogdom, zag men 'er den laatsten dag van *Maart* de volgende Omstandigheden. 's Morgens ten 10 Uuren kwamen des Magistraats Leden, en de Beampten van de Heerlykheid, op het Stadhuis byeen, werwaards zig de Kommissarissen kort daar na mede vervoegden, zo wel die van de Keizerin, als die van zyne Puijssische Majesteit. De laatste aan den Magistraat en Beampten kennis gegeven hebbende, dat zy ontheeven waren van den Eed van Getrouwigheid, aan den Koning gedaan; vatte de Keizerlyke Kommissaris het woord op, deedt eene Aanspraak aan de Vergadering, toepasselyk op den tyd, en ontving in naam van de Keizerin, de Hulde en Eed van Trouwe van de Ingezetenen. Men begaf zig vervolgens naar de Kollegiale Kerk, alwaar onder het afschieten van 't Geschut en 't luiden der Klokken, een plegtig *te Deum* werdt gezongen. De Kommissarissen, uit de Kerk naar 't slot geleid zynde, werden 'ereerst op een kostbaaren Maaltyd onthaald, op welken tegen den avond een Ball en pragtig Soupé volgde, zynde alle de Huizen der Stad geillumineerd. De Vuurwerken en andere Vreugdebyken hebben drie agtereenvolgende dagen geduurd.

Turn-
hout.

1753.

April.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.
Amstel-
dam.

Komende in onze Nederlanden, vinden wy te *Amsterdam* de volgende Plegtigheden in agt genomen by de Begraaving van den oudsten Portugeefchen Leeraar onder de Jooden, die byna 82 Jaaren bereikte. Kort na dat hy op den 22 *passato* gestorven was, werdt het Lyk door de oudsten van zeker Broederschap, daar toe dienende, uitgekleet, op den grond gelegd, en na de wyze der Oosterlingen, twee brandende Waschkaarfen, aan het hoofd en aan de voeten van het zelve geplaatst. Vervolgens werden de Studenten van de Hooge School der Jooden aldaar, gelaft eenige Klaagliederen van *Jeremias*, zeer aandoenelyk en op den omstand toepasselyk, te zingen, waar mede van vier Uuren na den middag tot den volgenden morgen te agt uren is aangehouden. Toen, naamelyk den 23, werdt het Lyk, onder het leezen van eenige toepasselyke Verzen uit de Heilige Schrift, gewasschen, en met het Dood-Gewaad voorzien zynde gekist. Hier op werdt de Kist door de Leeraars en Studenten gebragt en geplaatst op de Stoel, voor welken de Overleeden gewoon was by zyn Leeftyd zyne Instructien te geeven. Men onderhieldt zig wederom met Lyk-Zangen tot tien uren toe, als wanneer het Lyk met groote Statie in de Kerk gebragt werdt, gevolgd van de Parnassins, Penning-Meesteren Leeraars zoo van de Portugeefche als Hoogduitsche Joodsche Gemeente, en verdere Ledemaaten. By het inkomen van de groote Deur werden door den Voorzanger in weergalooze Kerk-Muzik eenige Klaag-Liederden gezongen. Ondertusschen plaatste men het Lyk in 't midden van de Kerk. Dit verrigt zynde tradt *Izaak Abendana de Britto*, nu alleen Leeraar, op de Predik-Stoel, en deed een zeer fraaje en zielroerende Lyk-Rede over den geenen, met wien hy omtrent 25 Jaaren lang zyn Ampt had waargenoomen, neemende zyn Text uit *Leviticus* *VI* vs. 3. Na het eindigen van de Predikatie werd het Lyk de Kerk om, en wyders met dezelve Statie, als het zelve daar in gebragt was, wederom uitgedraagen. Men nam den weg langs de Bredestraat, tot de Antony Sluis, de Brouwery van 't Fortuin, Zwaanenburg, en Amstel-Straat tot over de Deventer Hout-Markt, daar de Schuit lag, waar in het Lyk geplaatst werdt. Dezelve was van binnen en buiten zwaar met Rouw bekleed, en langs de Mast waaide een zwarte Vlag, zy werdt gevolgd door drie Jagten en nog vyf Schuiten, alle met zwarte Vlaggen. Langs de Weg waren 64 Rytuigen en ongemeen veel Voetgangers, dewelke naar Ouwerkerk aan den Amstel op de gewoone Begraafplaats volgden. Aldaar gekomen en het Lyk digt aan het Graf gebragt zynde, deedt de Leeraar *Abraham Jacob de Mexa* een zinryke Lyk-Rede, volgens de Woorden 1. *Samuel* *IV* vs. 22.

Hier

Hier op werdt nog een Lyk-Rede gedaan door *Mozes Frankfort*, 1753
 Leeraar van de Hoogduitsche Joodsche Gemeente. April.

De korthed deezer Lykreden maakte dezelve niet minder aandoen-
 lyk, zo dat de Omstanders veele Traanen storten, 't gene niet min-
 der was by de nederlaating in het Graf, waar mede deeze Ceremonie
 beslooten werdt. VEREENIGDE PROVIN-
 TIEN.

De zeven volgende Treurdagen is verder altyd 's namiddags door
 de Proponenten in de Kerk gepredikt, en ondertusschen zyn alle vreug-
 debedyven by de Joodsche Natie verboden geweest.

Men ziet alhier de volgende Lyft van *Oostindische Retoerschepen*,
 dewelken in dit jaar in deeze Provincien t'huis verwt worden, naa-
 melyk.

N ^o . 1. <i>Nieuw-Voorreugd</i> , Schipper Mart. Ha-
ringsman.	} voor Zeeland.
2. <i>De Hercules</i> , Schipper Hendrik Booms.	
3. <i>Slooten</i> , Schipper Willem Vrugt.	} voor Amsteldam.
4. <i>Ond-Carapel</i> , Schipper Samuel Manjon.	
5. <i>Elswood</i> , Schipper Dirk Took.	
6. <i>De Naarsigheid</i> , Schipper Dirk van der Schilde, voor Delft.	} voor Rotterdam.
7. <i>Wiltryk</i> , Schipper Frans Lodder.	
8. <i>Vosmar</i> , Schipper Klaas Droogsteen.	} voor Hoorn.
9. <i>Huygewaard</i> , Schipper Marten Woud, voor Hoorn.	
10. <i>Langewyk</i> , Schipper Jan Runloer, voor Enkhuyzen.	} Wyders van <i>Batavia</i> over <i>China</i> .
11. <i>Nieuw - Nieuwerkerk</i> , Schipper Jan de
Weever,	
12. <i>Luxenburg</i> , Schipper Jacob Wiebo,	} voor Zeeland.
13. <i>De Eendragt</i> , Schipper Willem Kraamer, voor Amsteldam.	
14. <i>De Jaager</i> , Schipper Jacob Leertouwer, voor Enkhuyzen.	} Van <i>Batavia</i> over <i>Bengalen</i> .
15. <i>De Waanzadmeid</i> , Schipper Pieter Hasebroek, voor Zee-
land.	
16. <i>Lycogton</i> , Schipper Joch. Arb. Tameke,	} voor Amsteldam.
17. <i>De Bevalligheid</i> , Schipper Mart. vander
Meer,	
18. <i>Des Erf-Prins</i> , Schipper Pieter Schooneman, voor Delft.
Over <i>Ceylon</i> .	} voor Zeeland.
19. <i>De Herfstder</i> , Schipper Jan van Thuyt, voor Zeeland.	
20. <i>Giesenburg</i> , Schipper Cornelis Eyke,	} voor Amsteldam.
21. <i>Crabbendyke</i> , Schipper Hendrik Altman,	
22. <i>Kierwitsbruwel</i> , Schipper Pieter Brooman.	

Aan de Kaap de Goede Hoop lagen in Dec. 1752 reeds twee van
 deeze Retoerschepen, *Slooten*, en de *Huygewaard*, benevens het uit-
 gaande

1753.
April.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

gaande Schip *Toorenvliet*, 't welk op den 24 *Juny*, en de *Batavier*, dat den 4 *Augustus* van 't voorleeden Jaar, beiden uit *Zeeland*, naar *Batavia* was afgezeild. In de Straat *Sunda* waren ontmoet de uitgaande Schepen, *Overschie* voor *Delft* en *Oostkapelle* voor *Zeeland*.

Met het Zeeuwfche Retoerschip de *Hercules*, 't welk de gedagte tyding heeft overgebracht, ontving men ook een *Lyst* van de Schepen die binnen eenigen tyd te *Batavia* gearriveerd waren, naamelyk.

Het Schip de *Hoop*, Schipper *Godf. Wargyn*; de *Admiraal de Ruyter*, Schipper *Christiaan Hanfen*; 't *Huys ten Duyn*, Schipper *Jan Statema*; *Overnes*, Kapitein *Michiel van Son*; *Akkerendam*, Kapitein *Lieut. Klaas Anderson*; en 't *Huys te Rynsburg*, Schipper *Jan Hover*, van deeze Kamer.

Nieuw-Vyvervreugd, Schipper *Hartman*, *Slooterdyk*, 't *Huys ten Donk*, en de *Gerechtigheid*, van de Kamer *Zeeland*.

De Bewalligheid, *Kapt. Gabriel Keyser*, van de Kamer *Delft*.

Vosmar, Schipper *Klaas Droogsteen*, van de Kamer *Rotterdam*.

De Brouwer, Schipper *Jurgen Bartels*, van de Kamer *Emkhuysen*.

De Fager, Schipper *Jan Leertouwer*, en *Lugtenburg* Schipper *Gerit Rynders Vos*, op welk laatste de gem. Schipper en de *Stuurman*, op de *Reis* overleeden zyn.

Desgelyks bevondt zig op 't genoemde Schip de *Hercules*, eene naauwkeurige *Lyst*, van de uitgaande Schepen, die aan de *Kaap de Goede Hoop* gekomen en van daar vertrokken waren, met den tyd wanneer; zynde die *Lyst* gedagtekend den 28 *Detember*. 1752.

Den 16 *September* 1752 gearriveerd het Schip *Straalen*, Schipper *Ardriaan de Graaf*, voor *Hoorn*; En den 17 dito *Vreedestyn*, Schipper *Piet. Ligthart*, voor *Rotterdam*, welke den 4 *October* vertrokken zyn.

Den 11 *October* gearriveerd de *Hoeker de Hector*, Schipper *Corn. de Leeuw*, voor deze Kamer na de *Kaap* gedestineerd.

Den 15 dito *Woitkensdorp*, Schipper *Mart. van der Hoet*, ook van deze Kamer, en de *Oranje Zaal*, *Kapt. Lt. Willem van Mensburg*, van *Enkhuysen*, zynde deeze twee Schepen den 5 *November* vertrokken, als mede den 18 dito de *Gouverneur Generaal*, Schipper *Corn. Leempoel*, van deze Kamer, zynde den 9 *Nov.* vertrokken.

Den 14 *Nov.* gearriveerd *Toorenvliet* voor *Zeeland*, en den 6 *Dec.* wederom vertrokken.

Den 5 *Dec.* gearriveerd *Witsburg*, Schipper *Ary van der Pot*, van *Rotterdam*, en den 10 dito de *Batavier* voor *Zeeland*.

Met particuliere *Brieven* verneemt men, dat de *Oost-Indische Retourschepen Huykenwaard* en *Slooten* tot den 25 *Jankary* aan de *Kaap* zouden blyven leggen, voor het overige heeft men narigt, dat

dat onder de Schepen, welke te Batavia zyn aangelegt om te reparieren, zig ook nog het Schip Oosthuizen bevindt.

1753.
April.

Hunne EDELE GROOTMOGENDEN hebben goedgevonden, tot wegneeming van een verkeerd begrip onder eenige der Ingezetenen van Holland en Westfriesland, raakende het stuk der betaalinge van het Koffy- en Tbeegeld, voor Dienstboden die Kostgeld genieten, te verklaaren. *Dat eigenlyk gezegde Dienstboden, die in gestadigen dienst en kost zyn, of die kostgeld genieten, waar voor het Volle Heeren-Geld moet worden betaald, in het Middel van Koffy en Tbee moeten worden aangegeven, en daar voor het Koffy- en Tbeegeld betaald, ten zy de geenen, die Kostgeld genieten, uit hun eigen boofds, in het zelve Middel zyn aangeflagen en gequotiseerd.*

VEREENIGDE
PROVINCIE
TIEN.

Dezelfde Heeren Staaten, hebbende by Plakkaat van den 21 dito den Invoer van Rundvee in deeze Provincie wederom voor eenigen tyd open gesteld, zeggen daar in onder anderen.

„ Dat Zy (zoo veel mooglyk) willende voorzien tegen de gevolgen, welke uit een schaarsheid van Vee in deeze Provincie zouden moeten spruiten, goedgevonden hebben het Verbod van den Invoer van Rundvee, in derzelve Plakkaat van den 7 December 1751 gedaan, gelyk ook de Ordres daar in vervat omtrent het vervoeren van Rundvee van het eene District deezer Provincie in het andere, buiten effect te stellen tot den jaasten Mey aanstaande, mits dat het Rundvee uit Deenemarken, Jutland of andere daar omtrent leggende Landen, niet anders dan te water zal mogen worden gevoerd, en voorzien moeten zyn met behoorlyke Certificaaten van de Magistraaten of Geregten, dat hetzelve komt uit gezonde Stallen of Weyden, en zulks met insertie van het Hair, Jaar en Teekens der Beesten, waar toe de Certificaaten behooren. Dat de voorn. Certificaaten ter eerster Plaats, daar de Beesten in deeze Provincie aankomen, aan het Geregte zullen moeten worden vertoond, en dat door den Schout, Secretaris &c. op de Rug van dezelve de datum der Vertooninge en de Plaats, waar na toe het Vee bestemd is, zullen worden aangetekend, 't geen ook ter Plaats van de destinatie geschieden zal, alwaar die Certificaaten afgeteekend en voorts geliasseerd zullen worden, zullende daar voor, gelyk ook voor de eerste Vertooning niet meer dan twee Stuivers mogen worden ontfangen, en het voorn. Rundvee ter Plaats van deszelfs destinatie, ten minsten den tyd van agt dagen moeten verblyven, zonder voor de expiratie van dien tyd, op eenige Beestenmarkt te mogen worden gebragt, publik of onder de hand verkogt of op eenige wyze gealienceerd, en veel min het Geld daar voor betaald of ontfangen &c. &c.

LXIV. Stuk I. Deel.

Gg

Ook

1753. Ook is door den Magistraat van 't Gravenhage den 29 *passet* gedaan
 April. de volgende PUBLICATIE

VEREENIGDE
 PROVIN-
 TIEN.

DE Magistraat van 's Gravenhage, geïnformeerd zynde, dat op Maandag den 26 dezer Maand Maart, uit de Gragt van de Zuyd Cingel dezer Steede is opgevist een jong geboren Kind, zynde een Jongstje, gewonden in een Doek, waaraan eenige Steenen gebonden waaren, zonder dat men tot nog toe heeft kunnen weetē, door wie het voorsz. Kind aldaar in het Water is geworpen; en nademaal de Justitie daar aan ten hoogsten geleege is, dat de Perpetrant of Perpetrante daar over na exigentie van zaaken, andere ten exempel, zonde werden gestraft; heeft dezelve goedgevonden, allen en een iegelyk by deezē te notificēeren, dat die geene, die de voorsz. Perpetrante of Perpetrante zal kunnen aanwyzē, zodanig dat zy in handen van het Gerēgt van 's Gravenhage zal of zullen komen te geraaken, tot een premie daar voor zal gepieest een somme van honderd Daalders, en dat den naam van den voorsz. Aanbrenger, des begeerente, zal werden gescreet.

Aldus gedaan in 's Gravenhage, en gepubliceerd van de Puyē van het Raadhuis, den 29 Maart 1753.

(Onder bond)

My Secretaris present.

(Was getekend)

J. STERNIA

En dewyl men bevonden heeft, dat, nietsagenstaande hunner Ed. Groot Agtbaaren Keure van den 6 October 1752 tegen de *Dolle Honden*, op den 6 dezer wederom by Klokkegelui van den Raadhuis was afgelesen en alomme sangeplakt, nogthans eenige *Dolle Honden* van tyd tot tyd zig in en omtrent den Haag bevonden; zo is niet alleen by Resolutie derzelve Heeren van den Magistraat, aan alle *Tuifdraagers*, *Boterkruiers*, *Waagwerkers* en *Keerndragers*, op de gestelde straffen, expresselyk verboden, hunne Honden op straat te laten loopen; maar ook tot nader aandrang en verhoeding van ongelukken, van haare KONINGLYKE HOOGHEID, den 13 dezer, gedaan de volgende PUBLICATIE EN ORDONNANTIE.

ANNA, *Princesse Douariere van Oranje en Nassau*, geboorte *Koninglyke Princesse van Groot-Brittanniē*, *Gouvernante en Voogdesse van den minderjarige Heere WILLEM*, by de Gratie Gods, *Prince van Oranje en Nassau*, *Erf-Stadhouder*, *Capiteyn Generaal en Admiraal*, mitsgaders *de President en Raaden over Holland, Zeeland en Vriesland*; Allen den geenen, die deezē zullen zien of hooren leezen, salut: Alzo Wy in ervaringe zyn gekomē, dat op en langs de gemene Straaten alhier in den *Haag*, en op de pulyke Wegen daar omtrent

trent, zyn loopende eenige dulle Honden, en dat door dezelve reeds zyn ge-
 beeten Menschen en Beesten: Zo is 't, dat Wy, omme zo veel mogelyk voor
 te komen alle verders ongelukken, goedgevonden hebben te verbieden, ge-
 lyk Wy verbieden by deeze, alle en een ygelyk, eenige Honden, het zy ge-
 muylband of ongemuylband, op de gemeene Straaten alhier, en de publyke
 Wegen hier omtrent, te laten loopen, op poene, dat niet alleen zodanige Hon-
 den met 'er daad zullen worden gedood; authoriseerende daartoe alle en een
 ygelyk, en zulks wel expresselyk ordonneerends aan de Dienaars van den Pro-
 cureur Generaal; maar dat daarenboven die geene, die contrarie deezes eeni-
 ge Hond of Honden zullen hebben laten loopen op de gemeene Straaten en
 publyke Wegen, zullen verheuren voor de eerste reyse een Boete van drie
 Guldens, en voor de tweede reyse een Boete van zes Guldens, ten behoeve
 van die geene, die zodanige Hond of Honden zullen hebben doodgeslagen;
 of byaldien iemand dezelve Hond of Honden aan de voorschreve Dienaars zal
 komen aan te wyzen, zullen de voorschreve respectie Boetens geapplicieerd
 worden aan den Aanbringer voor de eene helfte en voor de wederhelfte
 aan de meergemelde Dienaars, die de voors. Hond of Honden zullen hebben
 doodgeslagen; en zullen die geene, die voor de derdemaal contrarie deezen
 zullen komen te doen, daarover arbitraiyk worden gecorrigeerd. Ordonneer-
 en wyders, dat alle die geene, die eenige Hond of Honden of andere Bes-
 ten hebben, suspect van Dolheyd, dezelve ten eersten zullen hebben te dooden, op
 poene van arbitrale correctie; zullende verders alle die geene, die deeze Pu-
 blicatie niet preciselyk nakomen, gehouden zyn tot vergoedinge van alle scha-
 den, die daaruyt zouden mogen komen te ontstaan. En op dat niemand hier
 van eenige ignorantie pretendeere, lasten en beveelen Wy, dat deeze na voor-
 gaande Publikatie zal worden geaffigeerd daer het van noden wezen zal; or-
 donneerende en bevelende den Procureur-Generaal, deeze Onse Publicatie
 na desselfs forme en inhoude stiptelyk te doen agtervolgen, procedeerende te-
 gens de Contraventeurs en Overtreders van dien, zonder eenige gunste, fa-
 veur, verdrag en dissimulatie.

Gedaan in den Raade den 13 April 1753. &c.

Het MILITAIRE SCHOOL, door de opregting van wylen syne
 Doortugtigste Hoogheid, Prins WILLEM den IV. in den Jaare 1748,
 in 's Hage thans subsisteerende, is den 2 dezer, in 't Huis van Prins
 Mauritz, met approbatie van de Heeren Staaten Generaal, en onder
 Protectie van de Princeffe Gouvernante, in het byzyn van den Veld-
 maarfchalk Graaf van Nassau; alle de Officiere van het Guarnisoen,
 en een groot getal Luiden van aanzien, wederom geopend, door den
 Heer *Cbardan*, Kapitein-Ingénieur in dienste van den Staat, die by die
 gelegenheid de volgende Redenvoering deedt.

1753.
 April.
 VER-
 RIENDE
 PROVIN-
 TIEN.

1753.
April.

MYNE HEEREN;

VEREENIGDE
PROVINTIEN.

HET is met goedkeuring van haar Hoogmogende en onder de protectie van haar Koninglyke Hoogheid, dat ik hier verschyn, om 't Militaire School te openen. Opgetregt onder zulke gelukkige beschermers, vereerd met een zo Doorlugtige vergadering, wat mag ik niet billyk my daarvan beloven. Eene Studie van veertig Jaren, onderschraagd door een onvermoeiden yver ten welzyn van den Staat, sedert dat ik de eere heb, in dienst van denzelfen te weezen, zyn de wapenen, waarmede ik de nyd te keer ga. Het is met die eigene wapenen, dat ik onderneem, een wetenschap t'onderwyzen, waarvan de oefening in den Krygsdienst ons des noods aangename vrugten zal doen genieten.

Ik zal niet trachten, Ul. door bloemtjes der redeneerkunde de nuttigheid daarvan te doen zien. Op dien grond zal ik niet afgaan van den taal van eenen Lantmeekundigen, die de waarheid onvernift tracht aan te wyzen. De hoogdravende uitdrukkingen strekken alleenlyk, om een wetenschap te verduistern, die zich aan 't Menschdom slechts langs eenvoudige wegen heeft vertoont, die slechts door de natuurlykste overweegingen is volmaakt, en die niet geoeffend kan worden dan door verstanden, t'eenemaal losgemaakt van alles, wat met de waarheid niet overeenkomt.

Dewyl de natuur de eerste Leermeelesteresse van de reden is geweest, zo was zy het, die in de Menschen, schier zo dra zy zulks in opmerking namten, een denkbeeld deed opkomen van beweging en afstand; van grootheid en kleinheid, van overeenkomst en evenredigheid; zeer eenvoudige denkbeelden, gelyk gy lieden ziet, *Myne Heeren*. Het zyn midlerwyl die denkbeelden, hoe eenvoudig ze ook mogen toefschynen, die de nevelen verdreeven, waar door de vrugtbare bronnen der waarheid zo lang verborgen gebleeven waren. Het zyn die denkbeelden, zeg ik, die ons verstand allengskens opleidden tot de kennis der volmaaktste gedeeltens der wysheid, tot de bevatting der ongemeen groote betekeningen, die zich heden uitbreiden van het niet tot het oneindige van 't oneindige, en waarvan de ontknoping alleenlyk voor de Godheid scheen bewaart te weezen.

Laat ons dan alle vooroordeelen afleggen tegen de zo schynende zwaarigheden in de oefening der wiskunde. Sedert men de wegen daartoe gebaad, alle de hinderpalen uit den weg geruimt, en de zo schynende oneindige gronden daarvan gebragt heeft tot een klein getal, tot zeer natuurlyke en duidelyke gevolgen, en tot de gemaklykste en gewichtigste observatien, is 'erniets meer, 't welk ons behoort tegen te houden.

Ik zal hier slechts met zeer korte woorden spreken van de voordeelen, dewelken deeze wetenschap ons toebrengt. Van dezelve is 't, dat alle de overige bunne voornaamste kracht ontleenen; 't is door dezelve, dat we leeren, eenen marsch schikken, en het Kampement van een Armees bevehigen; het is deeze wetenschap, die de slag-ordres voorschryft, en die ons op een voordeelige wyze handleiding geeft tot het aantasten en verdedigen van een plaats, het is eindelyk deeze wetenschap, die ons de veilige routes over den ruimen Ozeaan voorschryvende, ons alle dagen aanleiding geeft, tot het ontdekken
der

der bekwaamste zaken, om den Hoophandel van deeze machtige Republiek te doen bloeijen. 1753. 1
April.

Het is zonder twyfel het gezicht van die grote voordeelen, 't welk onze SOUVEREINEN heeft doen besluiten, ons het openen van dit militaire School in dit aanzienlyk Huis te vergunnen. Het is mer dat oogmerk, dat haar KON. HOOGH., die groote Vorstin, dewelke alleenlyk 't welzyn van den Staat bedoelt, waarvanze den regeerings-toom zoo wyslyk bestuurt, zich de bescherinster van 't zelve verklaart heeft; het is mer dat inzicht, zeg ik, dat ik myne Heeren, de Generaals en voorname Officieran, die my de eere doen, my te willen horen, darf verzoeken, myne pogingen, en die van mynen zoon, dien ik de eere zal hebben, hen aan te bieden, en die zoo wel als ik, zyn uiterste vermogen zal aanwenden, om hunne goedkeuring weg te dragen, te willen helpen bevorderen.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

Ik darf my vleyen, dat ik door de rechtlievenheid en de schrandtheit van 't verstand der geenen, die my de eere doen zullen, myne lessen te volgen, 't genoegen zal hebben, om in korten tyd aan de Republiek voorwerpen te verschaffen, in staat, om den luister daarvan te ondersteunen.

Ziet daar, Myne Heeren, myn geheel voorwerp. Gelukkig, indien ik plukken mag, de vruchten van eenen arbeid, die voormy moet weezen een gedenkteeken van erkentenis jegens deezen ontzachlyken Staat!

De Heer van Hallen, die de Zaaken van 't Pruissische Hof by deezen Staat waarneemt, heeft, naar men verhaalt, in deeze Week, by Memorie aan hunne Hoogmogenden kennis gegeven, dat zyne Pruissische Majesteit aan een tweede Compagnie te Embden, om op de Oostindien te handelen Oefrooi verleend had, inzonderheit om op Bengalen te Koopmanschappen.

In die Memorie wordt gezegd, „ dat zyne Pruissische Majesteit de
„ oprechting dier Maatschappy aan hun Hoogmogende notificere-
„ de; hun daar door een blyk van zyne vriendschap meende te geven;
„ dat zyn Majesteit hun verzekerde, dat die Compagnie de Mogend-
„ heden, op dezelfde Kust handeldryvende, geenszins zoude bena-
„ deelen; en dat de Koning zig vleide, dat hun Hoogmogende hun-
„ ne Onderdanen ordonneeren zouden, die van zyn Majesteit vrien-
„ delyk te ontfangen en hun in cas van nood alle hulpe te bieden,
„ welke Mogendheeden, met elkander in Vrede en Vriendschap leven-
„ de, gemeenlyk elkander bewyzen.

In 't laatste deezer loopende Maand, worden in 's Graavenbaage en te Delft groote toebereidzels gemaakt tot de OPENBAARE INTRREEDE van den Franschen Ambassadeur, zullende den laatsten deezer of den eersten der volgende Meimaand geschieden, waar van wy in dezelve Maand de Omstandigheden zullen verhandelen.

BYZONDERHEDEN.

1753.

*April.*BYZON-
DERHE-
DEN.
Storm.

MET Brieven uit *Frankryk* verneemt men van eenen zwaaren *Storm*, die den 4 en 5 *deez* op de Kusten van dat Ryk gewoed hadt, zodanig dat meest alle Schepen, leggende op de Rivieren van *Nantes*, *Rochelle* en *Bourdeaux*, van hunne Ankers gespoeld en veele derzelven verongelukt waren. Als onder anderen te *Rochelle* drie Schepen, welke gereed lagen om naar de *Westindien* te zeilen, te *Nantes* twee zodanige Schepen en verscheide kleine Vaartuigen, de andere Omstandigheden waren toen nog onbekend.

Brand.

Verder heeft men berigt van een eifelyken *Brand*, in 't laatste der voorleedene Maand ontstaan te *Ottenbach*, in 't Gebied van *Zurich* in *Zwitserland*, door agteloosheid van eenige Kinderen. By gebrek van Water namen de Vlammen niet zo veel woeds de overhand, dat in korten tyd dertig Huizen en Schuuren in de asch geraakten. Men hadt eindelyk het Vuur nog met Wyn gebluscht, waat door de Kerk en het Pastoorshuis behouden zyn.

*Aardbee-
ving.*

Te *Turin* had men den 9 *passato*, tusschen twee en drie Uuren na den middag, eene zeer zwaare *Aardbeeving*, die eenige Minuuten duurde. Tegen vier Uuren, en 's nagts omtrent ten twee Uuren, zyn 'er nog twee geweest, doch door geene is in die Stad eenige Schade veroorzaakt. In tegendeel verneemt men van andere Plaatsen, daar omstreeks, dat 'er die *Aardbeeving* van geweldige Uitwerkingen is geweest. Behalven de menigvuldige schuddingen van het Gebergte te *Susa* en op den Berg *Cenis*, waar door de Inwooners vol schrik uit hunne Huizen vlugten, vrezende ieder oogenblik van de stukken der Rotsen verpletterd te worden, is ook in de Valeien van *Lucerne* en *Perouse* de grond op veele Plaatsen van een geborsten, en andere schade geschied.

*Uitvin-
dingen.*

Van twee aanmerkelyke *Uitvindingen* wordt thans gewaagd. In 't Graafschap *Berg* was onlangs de Proef genomen van een Werktuig, nieuwlyks gepraetiseert, tot het uithaalen van 't Water uit de Lood-, Zwavel-, en andere Mynen. Men zag met verwondering, dat al het Water, 't geen in de aldaar zynde Loodmyn, by het Dorp *Linderff*, gevonden werdt, hoewel die Myn een diepte van honderd Voeten heeft, in den tyd van ruim twee uren t'eenemaal daar was uitgeput. Dit Konstuig heeft zo veel voordeel boven anderen, dat het gemaklyk, zelfs door een Kind kan worden omgedraaid, terwyl, by ieder om draajing, door het zelve wel vyftig Emmeren Water worden uitge- worpen. De andere *Uitvinding*, waar van wy thans wilden spreken, is een Konstig Werktuig, dienende om de besmette en vervuilde Lugt uit een beslooten Plaats te trekken, en andere frissche Lugt daar weder

der in te brengen. Zie de Beschryving hier, gelyk dezelve door den Heer *Stephen Hales*, Prediker in de Hofkapelle van haare Koninglyke Hoogheid, de Princesse van *Wales*, en Uitvinder van deeze Werktuigen, *Ventilators* of Lugtdryvers genoemd, onlangs is aan 't ligt gegeven.

1753
April

BYZON-
DERRE-
DEN.

By deezen word aan 't gemeen bekend gemaakt, dat eenige *Ventilators*, door middel van een Windmolen werkende, op *Newgate* gestelt, en de pypen in 24. vertrekken van die gevangenis geleid zynde, waardoor dezelve by beurt van de besmette lucht worden gezuivert, het geen nu reeds ontrent 4 maanden geduurt heeft, ik volgens 't rapport van den Cipier vernomen heb, dat die kostwerktuigen veel voordeel toebrengen aan de gezondheid en aan 't leeven der gevangenen; want het blykt, dat gedurende die 4 maanden maar zeeven gevangenen in *Newgate* zyn overleeden, waarenteegen men gedurende ieder der 6 overige jaren telkens 90 à 100 dooden aldaar heeft gehad, en dus ieder 4 maanden 16 à 17 dooden, zulks nu 9 à 10 menschen in ieder maand minder dan te voren zyn gestorven, sedert het oprechten van die Konst-werktuigen.

De gevangenis van *Newgate* heeft dit nadeel boven alle andere gevangenhuisen, dat de besmetting uit de andere derwaards word overgebracht, door 't groot getal gevangenen, die op iederen rechte dag uit andere vulle stinkende gevangnissen in dezelve gebragt worden.

Op een diergelyk onderzoek rakende de gevangenis de *Savoy*, daar de *Ventilators* reeds sedert 4 jaren op order van den Heer *Henry Fox*, Secretaris wegens de Krygszaken, zyn opgerecht, heb ik vernomen, dat in den Jaare 1749 van 200 gevangenen maar een is gestorven, en dat noch aan de Kinderpokjes; in 't jaar 1750 maar 2 gevangenen van 240, die 'er ruim drie maanden zaten; in 't jaar 1751 niemand, en in 't jaar 1752 maar een; die een grote gelaigaard was; in de plaats dat voor 't gebruiken der *Ventilators* doorgaans 50 tot 100 gevangenen jaarlyks door de besmette lucht aldaar pleegen te sterven, plat tegenstaande aan die Gevangenis een gevloerde open plaats is, waarin de gevangenen zich nu en dan mogen verluchten, die des Somers alle morgens, en des Winters alle 14 of 20 dagen gereinigt en afgespoelt werd, wordende de Lucht in de Hokken toen echter door gebrek aan frissche Lucht, besmettelijk en dodelyk.

Het geen ook noch meer tot de gezondheid van die gevangenis toebrengt is, dat de tegenwoordige Opziener over dezelve meer dan iemand zorge draagt voor een behoorlyke reiniging en schoonhouding, en ten einde de versiecken des te meer voor besmetting te bewaren, brand hy op myn voorschrift om de 6 weeken 2 ss zwavel in de grootste, en een ss in de kleinere hokken, terwyl de Gevangenis van *Newgate* meede weekelyks eens word gereinigt.

Verscheide jaren geleeden zyn de *Ventilators* boven de Gevangenis van *Windsor* shelfen, zoo als ook onlangs boven die van *Durham* geplaatst, en het wenschen, dat dit lofelyk voorbeeld ontrent alle de overige Gevangenhuisen meede gevolgt werde, enz.

MET

1753.
Mey.OOST-
INDIEN.

M . E . Y .

IN de verhandeling der Zaaken van deeze Maand, zullen wy een aanvang maaken met de plegtigheid der Inhuldiging van den Hoog Edelen Heer **JAKOB MOSSEL**, als *Gouverneur-Generaal van Nederlands Indien*, op den 24 July van 't voorleedene Jaar geschied.

O O S T I N D I E N .

Batavia.

OP dien dag, hadden te *Batavia*, van den Opgang der Zonne af, alle de Vendels, zo van het Kasteel als van de Stad, en van de Poorten, gewaaid, als mede de Vlaggen en Wimpels der Schepen, die zig op de Reede bevonden. 's Morgens ten zes uren vergaderde de Kompagnie *Pennisten* te Paard, alle in eene zelfde Monteeing, met Standaard, Pauken en Trompetten, gelyk ook de Kompagnie *Pennisten* van 't Kasteel, en de *Pennisten* behorende tot de Komp. van de Stad; als mede het Corps *Dragonder* Lyfwagt, de Oost- en Westzydse Burgery; het Corps *Granadiers*, het Bataillon van den Colonel *Muntz*; de Komp. *Burger* Cavallery; twee Komp. *Balyers*; twee Komp. *Boegineezen*, een Komp. *Maccaffaren*; een Komp. *Boetonders* of *Amboineezen*, een Corps uit de *Cbineese* Natie, zynde alleenlyk met Vlaggetjes en zagte Instrumenten voorzien; Daarenboven de geheele Komp. van den Kapitein *Moses Anthonyz*, nevens de Burgers en Mooren van den Kapt. *Adam Frederiksz*. Al dit Volk posteerde zig zodanig, dat het zig van den Tuin van den Heer *Moffel* af tot op het Stadhuis-Plein uitstreckte.

Ten zeven Uuren vervoegde zig de Heer *Directeur Generaal* met de Heeren ordinaire Raaden *Cluyfenaar* en *Broyel* naar het Generaale Gouvernement. Op de Voorzaal van des Gouverneur Generaals-Wooring kwamen terzelyer tyd de Leden van den Agtbaaren Raad van *Justitie*; de Schepenen met hunne Officieren en Secretarissen; de Kerken-Raad, Weesmeesteren, Heem-Raaden; Commissarissen van de Bank en Bank van Leening, als mede van Zee- en Commercie-Zaaken; de Directeur en Leden van de Wisselbank; Commissarissen van Huwelyke en Kleine Gerigts-Zaaken, Boedel-Meesteren, Notarissen, Diaconen met de Buiten-Regenten van het Lazarus- en Vrouwen Tugthuis;

Huis; alle Landmeeters en Ingenieurs, Militaire en Zee-Officieren behalven de geene, die onder de Wapenen waren, tot de Schippers *inclusivè*, de Officieren van de Marine en Ambagts-Gezellen; behalven die van de *Pennisten* en *Burgery*; dewelke hunne Compagnien opvoerden; de aanwezende Practifyns, Opper-Chirurgyns en Apothekers enz., zynde de Oud-Weesmeesteren, Oud-Commiffariffen, Oud-Boedelmeesters en alle mindere Dienaaren van die Comparatie geëxcuseerd geweest.

1753.
Mey.OOST-
INDIEN.

Wyders verscheenen ook ter gem. Voorzaale, op schriftelyke Ordonnantie, eenige van de gekwalificeerde Minifters en fatzoenlyke Burgers, ten getale van omtrent *veertig* Perfoonen, nevens de Officieren van de *Chineefe* Natie met eenige Kooplieden.

Terwyl de *Directeur Generaal* en de Heeren ordinaire Raaden *Cluyfenaar* en *Broyel* zig in het Generaale Gouvernement bevonden, werde de Heer *MosSEL* van zyn Edelheids Tuin op *Jaccatra* door alle de overige Leden der Edele Hooge Indifche Regeering, en den tweede Secretaris, den Heer *Micbiel Ramp*, alle rydende in Koetsen met vier Paarden bESPannen, afgehaald, en by dezelfs binnen-komst door den voorn. *Directeur Generaal* en de twee Heeren Raaden benden de Puye van het gem. Gouvernement ontfangen, waar op de hooge Regeering zig met zyne Edelheid aan 't hoofd, in de ordinaire Vergader-Zaal begaf, en aan de regterzyde van welgem. zyne Edelheid in een enkele Rye zitting nam.

Vervolgens werden de Sleutels van het Kasteel ende Stad (alſchoon dezelve sedert de *Introductie* van den bovengem. Gouverneur-Generaal, op den eerſten *November 1750* geſchied, reeds onder de zorge van zyne Edelheid geweest zyn) door den Kolonel *Muniz* op Tafel gelegd, en nevens de Sleutels van de Stads-Waterpoort aan zyne Edelheid aangeboden; het geen door den Major van de Artillery *Pauluz*, omtrent de Sleutels van de reſpective Kruid-Kelders ook gedaan werdt. Wyders werdt zulks ook in agt genoomen zoo met de Zegels van de Weeskamer, de Schepenen, en den Raad van Juſtitie, als met het Klein Zegel.

Na de Overgaaf van deeze Kentekenen en Ornamenten, werden door den *Directeur-Generaal*, *Julius Valentyn Stein van Golleneſſe*, uit naam der Vergadering, de Complimenten van Gelukwensching aan den Heer *MosSEL*, en door dezen zyne Dank-beruyging afgelegd.

Dit gedaan zynde werden de Oud-Gouverneurs en eerſte Secretaris van deze Regeering, als mede de *reſpective* Collegien (terwyl de Heeren Presidenten in den Raad van Indien Zitting hebbende aan de Tafel bleeven zitten) door den Heer *Romp*, tweeden Secretaris, ieder na rang, zoo als ook de verdere Gequalificeerden binnen geroe-

1753.
Mey.OOST-
INDIEN.

pen, en aan elk afzonderlyk door den Directeur-Generaal van de re-
de hunner Ontbieding kennis gegeven; het geen ook naderhand ge-
schiedde met de Gequalificeerde Compagnies-Diensten en Burgers-
ren; wordende hun onder anderen aangezegt: „ Dat, vermits de
„ Hoog-Edele Heer *Jacob Moffel* reeds in Raade van *bladen* na de or-
„ dre van de Compagnie in die qualiteit bevestigd geworden was op
„ het overlyden van zyne Exc. den Hoog-Edel. Wel-Geboor. Heer
„ *Gustaaf Willem Baron van Imbof* G. G. Zylieden gezamenlyk wer-
„ den gecontinueerd in die Termen en zodanige Functien; als hun
„ zyn toegevoegd op de Eeden, door hun reeds gepresteerd.
„ Hier op werdte een ieder na de Puye te rug gezonden; en kort daar
na de gespecificeerde Zegels en Sleutels door den Heer Gouverneur
Generaal aan de respectieve Heeren *Presidenten*, den Colonel *Muntz*
en den Major *Paulusz.* overgegeeven, om ter gewoener plaatse ter
bewaaringe te bezorgen.

Gedurende deeze Ceremonien kwamen de verscheide Compagnien
Pennisten, Dragonders; Oost- en West-Zydsche Burgery, het Bataillon
van den Colonel *Muntz*, en de Burger-Cavallery, van tussehen het
Kasteel en de Hoofd-Wagt tot voor en bezyden de expres vervaardigde
Estrade op marscheeren; 't welk gedaan zynde begaf zig de
Gouverneur Generaal, verzeld van het geheele Lichaam der Regeer-
inge en de Lyf-Wagt der Hellebaardiers, op een staatelyke wyze uit
het *Generaale* Gouvernement na de voorn. Estrade, terwyl op zyn
Edelheids Buiten-komst het geluid der Trompetten, Pauken, Trom-
melsenz. gehoord, en door de Hoofd-Officieren de Saluade met Spori-
ton en Vendel gedaan werdte.

De Gouverneur Generaal werdte alleenlyk op de Estrade gevolgd
door de aanwezende Oud-Gouverneurs; den Agtb. Raad van Justitie
deezes Kasteels; den Oud-Directeur; het Collegie van Heeren Schep-
pen en Predikanten; terwyl de andere Gequalificeerdens, ter zyde
van de Estrade, met de Gemeente, de afkondiging der onderstaande
Acte van *Autorisatie* met den Eed aanhoorden:

De RADEN wegens den Staat der Vereenigde Nederlanden, en de Ge-
neraale Nederlandsche Comp. in Indiën: doen te weetens:

„ **D** At de Eminente Waardigheid van *Gouverneur Generaal* van *Lu-*
„ *dia* op primo November des Jaars 1750; door het ontslapen
„ van zyne Excell. den Hoog-Ed. Heer *Gustaaf Willem Baron van*
„ *Imboff* (H. M.) in leven Generaal van de Infantery ten dienste van
„ den Staat, zynde komen te vacieren, Zy, in nakoming van de
„ Ordre en het Welbehagen van de Hoog-Mogende Heeren Staten
„ Ge-

„ *Generaal der Vereenigde Nederlanden*, onze Souverainen, en de 1753.
 „ *Compagnie*, om tot betragtinge van den Welstand dezer Landen, Mey.
 „ ten eersten uit de aanwezende Raaden de bekwaamste en ervaa-
 „ renste provisioneelyk tot dat hoogwigtig Ampt te verkiezen, con-
 „ steerende by de Instructie van de *Edele Hoog-Agtbaare Heeren Ge-*
 „ *deputeerde Bewindbehebber*en ter *Vergadering van Zeventiener*en voor *Ge-*
 „ *neraal en Raden* van den 22 Augusty A^o. 1617 by Haar Hoog-Mo-
 „ gende op den 3 November daar aan geratificeerd, ten voorsz. Sterf-
 „ dage, na den naam des *Allerhoogsten* aangeropen te hebben om
 „ over die importante Charge met rypen verstande te disponeeren,
 „ en afleezing van den Eed voor de Raaden van *India* in dezen ge-
 „ valle beraamd, geconsidereerd hebbende niet alleen de talenten en
 „ goede qualiteiten van den Heer Doenmaligen Eerste Raad en Di-
 „ recteur *Generaal Jacob Messel*, maar ook de grondige kennisse en
 „ ervarenheid by zyn Edele door langjarige diensten en het beklee-
 „ den van verscheide hooge Ampten geacquireerd, over zulks een-
 „ pariglyk hebben goedgevonden en verstaan zyn Edele te verkiezen
 „ en installereen tot *Gouverneur Generaal van Nederlands India*, op
 „ de hoog-geeerde Approbatie van *Zyne Doorlugtigste Hoogheid den*
 „ *Heere Prince van Orange en Nassau &c.*, Erf-Stadhouder &c., als
 „ *Opper-Gouverneur Generaal*, en de *Edele Hoog-Agtbaare Heeren*
 „ *Bewindbehebber*en van de *Compagnie*.
 „ En dat hun onlangs uit de Missive van Haar Edele Hoog-Agt-
 „ baare de Heeren Representanten van Hoogstged. zyne Hoogheid en
 „ de welgem. Vergadering van Zeventieneren van den 8 Oktober Anni
 „ 1751 tot zonderling contentement gebleeken was, dat het Zyne
 „ Hoogheid behaagd hadde uit de overgezondene Nominatie van Haar
 „ Ed. Hoog Agtb. tot die hoog-aanzienelyke Digniteit te nomineeren
 „ den Hoog-Edelen Heer *Jacob Messel* voormeld, en dus zyn Edel-
 „ heid daarinne te bevestigen; weshalven op den 20 der gepasseerde
 „ Maand in Rade van *Indja* al verder goedgevonden en gearresteerd
 „ zynde de publike Voorstelling van zyn Edelheid aan den Volke in
 „ dat Character, dewelke naar zyn Edelheids welschagen dus lange is
 „ gediffereerd, plegtiglyk te laaten gevolg neemen op den 24 July
 „ naastkomende, zoo ter dezer Hoofdplaatse, als op alle andere
 „ Comptoirén van *Indja*, alwaar de ordres ten dien einde tydig zul-
 „ len worden aangebragt, en op de andere zoo kort daar aan als ge-
 „ voeglyk zal kunnen geschieden, ten einde een tegelyk van allen
 „ dezen bewust zynde wéeten moge; wien hy, gelyk tot nu toe,
 „ zoo ook voortaan voor zynen wettigen *Gouverneur-Generaal* en
 „ *Oppergebieder* heeft te respecteeren en gehoorzaamen; Zoo was 't
 „ dat Zy, als van wegens den Staat het Lichaam der *Regering*

1753.
Mey.OOST-
INDIEN.

„ hier te Lande uitmaakende, alle Raaden van *India*, Gouverneurs,
 „ Directeurs, en Commandeurs, Collegien en Officieren van Justitie,
 „ Hoofd- en mindere Officieren van de Militie, Zeevaart, en Burge-
 „ ry, mitsgaders alle verdere hooge en laage Bediendens van de Po-
 „ litie, de Justitie, de publike Godsdienst, de Commerce, den De-
 „ gen de Marine en den Burgerstand, nevens alle andere Persoonen
 „ en Ingezetenen in den Dienst en Eed, item onder het ressort van
 „ de Generaale Nederlandsche Oost-Indische Compagnie, mitsgaders
 „ de gehoorzaamheid van den Nederlandschen Staat forcerende; zoo
 „ die reeds in *India* zyn als namaals mogten aankomen, by dezen
 „ ordonneeren en beveelen hooggem. zyne Edelheid den Hoog Ede-
 „ len Heer *Jacob Mossel* voor haaren wettigen Gouverneur Generaal
 „ aan te neemen, te erkennen en te gehoorzamen, agtervolgens den
 „ Eed van Trouwe en Obedientie daar toe specialyk in Raade van *In-*
 „ *dia* beraad ”.

Gegeeven in 't Kasteel *Batavia*, in 't Koningryk van *Jaccatra*, op het
 Eiland Groot *Java*, den tweeden Mey. A^o. 1752.

(Geteekend) *J. V. S. van Gollenesse, J. M. Cluyfenaar, A. van
 Broeyel, J. van der Wayen, P. A. van der Parra, J. van der Spar,
 J. G. Loten, P. van den Velde, D. van Rbeden, A. de Nys, en H.
 W. van Basel.*

(In Margine) 's Comp. groot Zegel, gedrukt in rooden Lakke
 en daar onder ter Ordonnantie van hooggem. Haare Edelens.

(geteekend)

Louis Taillefort, Secretaris.

Formulier van den Eed.

WY alle Dienaaren van de *Generaale Nederlandsche Oost-Indische Compagnie*,
 zoo van de Politie, Justitie en publike Godsdienst, als van de Com-
 merce, Militie, Zeevaart, mitsgaders Burgers en Ingezeetenen, bescheiden
 onder de Gehoorzaamheid en 't Gebied van dezelve Comp., geene uitgezon-
 derd, belooven en zweeren, dat wy de Doorluchtige Hoog. Afgz. Heeren
Staaten Generaal van de Vrye Vereenigde Nederlanden, als ons hoogste en Sou-
 veraine Overheid, zyne Doorluchtigste Hoogheid den Heer *Prince van Oran-*
ge en Nassau, Erf Stadhouder, Kapitein Generaal en Admiraal van de Repu-
 blik, en de *Bewindhebberen* van de *Generaale Oost-Indische Compagnie*, mitsgaders
 den tegenwoordigen *Gouverneur Generaal Jacob Mossel*, houw en getrouw
 zullen zyn, en dat wy alle Ordres zoo by den Artikul-Brief, en de Ordon-
 nantien by de voorsz. *Bewindhebberen*, ofte ook by den welgem. *Gouverneur*
Generaal en de *Raaden van India* alrede gemaakt, als die by haar en alle andere
 onze *Commandeurs* en *Bevelhebberen* gedurende onzen Dienst nog gemaakt
 zullen worden, naar ons uiterste vermoogen zullen nakomen, en wyders in
 alle

alle deelen opvolgen de Ordres van den voorn. *Gouverneur Generaal* en zyne *Raden*, benevens die van onze Overheden en mindere Bevelhebbers, en zulks alles te doen, wat inzonderheid by den *Articul-Brief* ten belange van de *Dienaaren*, en by de *successive Ordonnantien* ten Reguarde van de *Burger en verdere Onderdaanen* uitgedrukt staat: *Zoo Waarlyk helpe ons God Almagtig!*

1753.
Mey.

OOST-
INDIEN.

Na dat deeze *Publicatie* geschied, en door de *Toehoorders*, op de *Aanspraak* van den *Heer Directeur Generaal Julius Valentyn Stein van Gollenesse*, *VIVAT* uitgeroepen was, ontving zyne *Edelheid* van de *Collegien* en andere *Bedienden* de openbaare *Gelukwenschingen*, terwyl door de *gezaamentlyke Infantery*, (zynde de *Ruitery* van het *vuuren geëxculceerd* geworden) drie *generaale Salvo's*, tusschen ieder van dezelve een *Kanon-schoot*, en naderhand nog de volgende *Kanon-Schooten* gedaan werden. Te weeten van de *Punten* de *Diamant*, *Paarl*, *Sappier* en *Robyn*, van ieder zeven *Schoten*, van de *Stads-Punten* als, van *Amsterdam*, *Gelderland*, *Hollandia*, *Zeelandia* en *Groningen*, als mede uit de *Buiten Forten* *Mr. Cornelis Jaccatra*, *Anké*, *Noordwyk*, *Ryswyk* en *Angiol*, zoo als ook uit de *Veld-Schansen* *Tangerang* en *Tanjongpoera*, van ieder vyf *Schoten*; wyders van 't *Eiland Onrust* vyftien *Schoten*; en van de *Schepen*, welke op de *Rheede* lagen, ieder na rato van hunne grootte, zeven, vyf of drie *Schoten*.

W E S T I N D I E N .

A Angaande de *Omstandigheden* in de *Hollandsche Volkplantingen* te *Surinamen* voorgevallen, wordt ons gemeld, dat op den 16 *December* van 't voorgaande *Jaar*, de *Wegloopers* boven in *Suriname*, een *aantal* hadden gedaan op den *Houtgrond* der *Mineraale Compagnie*, alwaar zy 10 *Staatsche Soldaaten*, en 2 *Directeurs* in een wel *verschant Huis* aangetast, een derzelven en een *Soldaat* doodgeschooten, den anderen *Directeur* en twee *Soldaaten* gekwetst, de *Negerhutzen* geplunderd, en al wat in dezelve was met zig genomen hadden. 't *Gemelde verschantte Huis*, liep ook gevaar om van hun *overweldigd* te worden, indien niet de *Slaaven*, van den *overkant*, onraad verneemende, waren *toegeschoten*, zo dat men de *Vyanden* verdreef en vervolgde, hebbende eenigen op de *vlugt* gedood. Uit een der *Wegloopers*, dien men by deeze *gelegenheid* gevangen maakte, werd verstaan, dat deeze *Boschnegers* niet de zelfden waren, met welken men in den *Jaare 1749 Vrede* heeft gemaakt, maar van een ander *Dorp*, 't welk nader aan de *Kolonie* legt. Hy verhaalde, dat de *voorgemelde Negers* sedert het *sluiten* van die *Vrede*, nimmer eenigen

Surina-
me.

1753.
Mey.WEST-
INDIEN.

aanval op de *Hollanders* ondernomen hadden, maar gezind bleeven om de Vrede te onderhouden, zynde alleen uit bevreesdheid voor de nieuwlyks aangekomene Militie, niet tot de Blanken afgekomen, gelyk bedongen was. Sommigen willen hier uit opmaaken, dat het zeer nuttig geweest ware de Vrede volgens 't voorgestelde Plan, waar van wy in 't I. DEEL des GEDENKBŒKS van 't Jaar 1751. den Inhoud hebben mede gedeeld, met die Boschnegers vast te maaken en te onderhouden, en voordeliger dan dezolven, die zig in veraf gelegene en byna ontoegankelyke plaatsen versteeken, te cragten t'onder te brengen. Ten zy dan, wanneer men de bevredigde Boschnegers hadt weeten over te haalen, om de Blanken in de vernieling van de tusschen inwoonende Vyandyke Wegloopers te ondersteunen. Ondertusschen, hoe veel een kloekmoedige tegenstand, zelfs van eenige weinige Mannen, tegen dit Gespuisvermag, blykt uit een Brief, gedagtekend den 2 *Februnary* laatstleden; te *Suriname*, waar in gemeld wordt.

DE Wegloopers, ten getale van drie honderd, hebben in de Verbeelding, dat men hen ter oorzaake van de zwaare Regens, die sedert eenigen tyd zyn gevallen, en men voornaamentlyk in dit Salsoen, niet zou wewagten, gister een van onze Buiten-Posten op de hoogte van de Rivier *Surinamen*, dewelke uit elf Zwitserse Soldaten met hunne Vrouwen bestond, aangerand, met oogmerk om dezolven te dooden, en zig van hunne Wapenen en Ammuntie meester te maaken, doch zy hebben zig in hunne meening bedroogen gevonden. Want de voorn. Zwitfers verweerdén zig twee uren lang manmoedig, en dreeven, na geduurende dien tyd meer dan 500 Schooten gedaan te hebben, de voorn. Wegloopers, van dewelke meer dan veertig gedood en meer dan tweemaal zoo veel gekwetst waren, op de Vlucht. Vermits het getal der Zwitfers zoo klein was, konden zy hunne Post niet verlaaten en hen vervolgen; zoo dat zy dulden moesten, dat zy hunne Dooden en Gekwetsen met zig sleepten. Een Vrouw van één der Zwitfers, dewelke in het Veld de Wegloopers had zien aankomen, en uit vrees op één Boom geklommen was, verklaarde, dat zy meer dan dertig Dooden heeft zien wegsliepen. Ondertusschen zyn van de Zwitfers niet meer dan twee Man gesneuveld en drie gekwetst, 't geen zeer wonderbaarlyk is in aanmerking van zoo menigvuldige Pylen, dewelke de Wegloopers op hen hebben afgeschooten. Na het Gevegt heeft men veertig Hang Matten, veele Boogen en andere Negers-Instrumenten op het Slag-Veld, 't welk meestendeels met Bloed bedekt is geweest, gevonden, waar uit men kan oordeelen, hoe dapper zig de voorn. Zwitfers, dewelke den volgenden dag door eenig Volk, 't geen van andere Posten is overgekomen, versterkt zyn, verweerd hebben, zynde ook om die reden gróote Geschenken aan hen uitgedeeld, &c.

Wy hebben in 't vorige stuk van dit Gedenkboek verhaald, hoe dat

dat de Heer **MARITIMUS**, gewaezen Gouverneur van deeze *Kolonie* 1753
 1753, ter verantwoordinge van zyn bestuur, naar 't Vaderland op ont- *Mey.*
 booden en herwaards aangekomen was; gelyk ook dat wylen den *WEST-*
 Heer **Baron VAN STORCK** het Gouvernement van *Suriname* geduur- *INDIEN.*
 rende dien tyd heeft waargenomen. Tegenwoordig vinden wy eene
SENTENTIE op den 13 dezer Maand, door de Heeren **STAATEN**
GENERAAL op het Advies van den Hoogen Raad in *Holland, Ze-*
land en Vriesland gegeven, welke behelst.

„ Dat de Eisch, door *Salomon du Pleffy* by zyne Primitive van den
 „ 31 July 1747 gedaan, en vervolgens uit naam van verscheide In-
 „ woonders dezer Provincien ten laste vanden Gouverneur *Mauricius*
 „ by-Request, in dato 13 Febr. 1750 gepresenteerd, niet kan toege-
 „ staan worden, en dat Haar Hoog Mog. dienvolgens dezelve ver-
 „ werpen. Ordonneerende aan den voorn. *Salomon du Pleffy*, zoo
 „ als ook aan die, welke het laatste Request voorn. getekend heb-
 „ ben; de Kosten, by deze Gelegendheid gemaakt, te betaalen. Be-
 „ holdens aan den Gouverneur *Mauricius* zyne Acte van Injurien,
 „ en zoodaanige andere, welke hem mogten competeeren uit kragt
 „ der Beschuldigingen, die tegen hem door de respectieve boven ge-
 „ noemde Requesten, en andere daar toe betrekking hebbende Stuk-
 „ ken, zyn ingebracht.

„ Dat daarenboven, vermits zig in dit Geding Zaaken geopenbaard
 „ hebben, die verdere *Recherches* vereischen, alle de bovengenoemde
 „ Stukken met de Annexen aan den Fiscaal zullen worden ter hand
 „ gesteld, ten einde het Regt van den Souverein te conserveeren ”.

Thans een grooten uitstap doende komen wy in

TURKYE N.

Alwaar de Krygstocrustingen, waar van wy hier voor gemeld heb- *Constanti-*
 ben, met veel iever werden voortgezet. Nogchans meent men *nopolen-*
 dat dezelve in geenen deele tegen iemand der Christen Mogendhe-
 den zyn gerigt, maar alleen om den voorspoed der Wapenen van den
 Prins *Heraklius*, die reeds den Throon van *Persien* beklommen hadt,
 in toom te houden. Onder de Troepen, leggende in de Grensfteden
 van dat Ryk, zyn reeds, op bevel van de Porte, vierhonderd Beur-
 sen Leeuwendaalders rond gedeeld, eensdeels om hun te vrede te stellen,
 andersdeels om zig van hanne getrouwheid te verzekeren. Daar be-
 nevens hadt men een Corps van tienduizend *Janitzaaren* naar *Tarta-*
rien doen opbreeken, tot het stillen van eenen gevaarlyken opstand,
 'er voorgevallen, die den *Bassa* byna het leeven heeft gekoff. Ver-
 scheidt

1753.
Mey.TUR-
KVEN.

scheide Legerhoofden waren reeds uit *Constantinopelen* vertrokken, met bevel, om de Corpsen, waar uit de Armée van den Grooten Heer, die men agt dat uit 80 duizend Mannen zal bestaan, moet geformeerd worden, naar hunne Zamelplaats te doen opbreken. Onzeker is 't, waar dit Volk by een zal trekken.

Een Karavaane, meest bestaande uit *Russische* Kooplieden, reizende van de *Perfische* Grenzen door *Georgie*, is aldaar onlangs door de *Tartaaren* overvallen en geplunderd. Het antwoord, 't geen de *Russische* Minister op zyn beklag hier over, en op zyn verzoek om vergoeding der schade, daar by geleden, van den Oppervizier bekwaam, was alleen; dat 'er van de zyde der *Porte* niets in gedaan kon worden, dewyl dezelve over die *Roovers* niet te gebieden hadt. Of nu de Keizerin van *Rusland* zig hier mede te vrede zal stellen, schynt zeer twyfelagtig, dewyl men van goederhand verneemt, dat van dezelve bevel gegeven is, om een sterk Corps naar de *Ukraine* te doen opbreken, en aldaar den moedwil van den *Tartaarschen* hoop te straffen. Ook zouden het mede de oogmerken van de *Turken* kunnen zyn, door het gedagte naar *Tartarien* gezonden Krygsvolk, de genen die aldaar onder de *Turkische* Heerschappye staan, voor overlust te beschutten.

Onder deeze bewegingen verneemt men niet, dat de genegenheid van het *Turkische* Hof tegen de *Europeansche* Mogendheden in 't algemeen, en onzen Staat in 't byzonder, verkoelt. De *Hollandsche* Ambassadeur, Baron van *Hochepied*, ontving 'er in de Maand *Maart* een nieuwen blyk van, toen hem de nieuwe Opper-Admiraal de eerstemaal gehoor verleende. Want na hem voor de gelukwensching over zyne verheffing bedankt te hebben, voegde 'er de *Turkse* Vlootvoogd by, dat zo verre zyn last zig strekte, by de *Onderdaanen van de Staaten Generaal* (hem door den Ambassadeur in zyne gunste aanbevoelen) altoos naar den inhoud der *Traktaaten* zoude behandelen, ten einde hun het genot der bedongene Voorregten geworden mogte.

Den 8 dier Maand, zyn door den gemelden Ambassadeur, by gelegenheid der Verjaaringe van zyne Hoogheid, den Prins *Erfstachouder* van de *Vereenigde* Provintien, de voornaamste *Engelsche* en *Hollandsche* Koopluiden deftig ter maaltijd onthaald. De Zoon van zyne Excellentie heeft den 20 *February* aldaar met veel statie den eersten Steen gelegd, tot de Kerk en het *Magazyn*, 't gene van die Koopluiden in *Constantinopelen* stondt gebouwd te worden.

RUS-

HAare Keizerlyke Majesteit van geheel Rusland, nog te *Moskou* zynde, en zig aldaar, den 1 *passato*, wederom geheel hersteld, en in gezondheid bevindende, hadt zo men verneemt aan den Hertog *Joban Ernest van Biron*, verlof gegeven, om derwaards te mogen komen en haare Majesteit te begroeten. Sommigen willen hier uit opmaaken, dat hy waarschijnlijk in de bezittinge van 't Hertogdom *Courland* hersteld, of ten minsten hem vergund zal worden zynen overigen leeftyd, op eene meer aangename plaats dan waar hy zig nu bevindt, door te brengen; 't welk de tyd leeren zal. *Corfica.*

Men heeft verzekeringe, dat deezen Zomer een aanzienlyke Campement in de *Ukraine* geformeerd zal worden, en daar toe verwacht men reeds de Troepen uit het binnenste van *Rusland*. Daar is geen twyfel aan of een voornaam oogmerk van het zelve zal zyn, de Strooperen van de Crimische Tartaren te beletten. Dezelven schynen door de Porte als met oogluiking te worden toegelaaten, zo men meent, om de *Russen* te verhinderen, iets tot voordeel van den Prins *Heraclius*, zo even gemeld, te onderneemen. Anderen twyfelen of het *Turkse* Hof wel zulke veruitziende Staatkundigen hebbe.

Wat 'er van zy; men berigt, dat onlangs een Schermutzeling tusschen de Troepen van de Keizerin en de Tartaren voorgevallen is, waar in de laatste wakker gehavend, en naar den kant van *Poolen* zouden geweeken zyn. Wegens de bewegingen der *Turken*, voorgemeld, verneemt men nog niet van meer Krygstoerusting in *Rusland*, dan dat het Corps in de *Ukraine* tot 40 of 50 duizend Man, zou worden vergroot. Ook hadden de *Roomsch-Keizerlyke* en *Poolische* Ministers, in de voorleedene Maand met het *Russisch* Ministerie te *Moskou* steeds drukke Conferentien.

Z W E E D E N.

DOor Zyne Majesteit, den Koning van *Zweeden*, zyn in dit Jaar *Stokholm.* wederom, als naar gewoonte, vier Vast- en Bededagen over 't geheele Koningryk uitgeschreeven, te houden op den 4 *deezer*, den 1 en 29 der volgende Maand, en den 24 van *September*.

Door den Senaat zyn, met 's Konings toestemming, drie Besluiten genomen. Het eerste strekt om de Troepen van deeze Kroon, die zig in de Provincie van *Finland* bevinden, 'er te laten, tot dat alle de nieuwe Vestingwerken aldaar voltooid zullen zyn. Het andere, om verscheide Meeren en Moerassen droog, en goed Bouwland van *LXIV. Stuk. A Deel.* *ii* dezcl-

1753.
Mey.

ZWED-
DEN.

dezelven te maaken. Het derde, om eene Lottery op te regten, waar van het Product tot de Mynen van dit Ryk gebruikt zou worden.

De Admiraaliteit van *Zweeden* heeft op 't verzoek van den *Franschen* Ambassadeur eenigen Duikers gezonden naar *Aland*; ten einde aldaar de Laading van een Schip, met Masten, Scheepsbehoefsten, en honderd stukken Kanon voor de *Fransche* Oostindische Kompagnie belaa-den, 't geen 'er in *December* laaffleeden verongelukt is, op te vissen en zo veel mogelyk te bergen.

In de voorleedene Maand overleedt de Opperstadhouder van *Stokholm*, de Heer Baron *Rutger Fuchs*, Ridder en Kommandeur van alle de Koninglyke Ordens; als ook, den 13 *passato*, de Sekretaris van Staat, *Andries van Skutenbielm*.

P O O L E N.

War-
schau.

DE Berigten uit *Poolen* verzekeren ons van het gemelde dogmerk der *Russische* Troepen, die tot het formeeren van een Legeel in de *Ukraine* worden verwacht. In deeze Maand stondt te *Warschau* eene grote Vergadering der Geestelykheid gehouden te worden, waar in men een middel zal tragen uit te vinden tot bylegging van de Geschillen, die tusschen de Geestelykheid en den Adel van dit Ryk ge-reezen zyn. Het naauwkeurigste berigt, 't geen men van dezelve en van derzelve gevreesde Gevolgen vindt, is vervat in eene Memorie, deswegens door den Groot Marschal van de Kroon aan den Koning gezonden, van deezen inhoud.

DE oude Souvereinen van *Poolen*, gelyk ook de Natte, doorslaande blyken hunner goede gezintheid en yver voor het rechtzinnig Gemeenebest wilstende geven, hebben de Bisschoppen in een der 3 Orden van de Republiek, zynde de Senaat, ingelyft. Dat voorrecht verleende hun een invloed op alle de openbare beraadslagingen, en zy wisten 'er zig met zo veel Succes ten voordelen van hun belang van te bedienem, dat zy een zo kwaad gebruik van die voortreffelykheid maakten, dat zy in den boezem van den Staat een anderen Usurpativen Staat wilden oprichten, strekkende tot niets minder, dan tot 't ondermynen der Grondwetten van het Vaderland.

Door de makkers, op zodanig een systeem gegrond, en door de wanorde en geschillen, 'er uit voortvloeyende, is het, dat de Geestelykheid aan den Adel en het land zwaar en drukkend geworden is, en de Consistorien, die van de Bisschoppen der Kerspelkerken afhangen, zyn het, aan wien men het inzonderheid te wyten heeft, vermits hunne gewysdens steeds de zaken der Kerkelyken voor die der Waereldlyken begunstigen, en zy zig aanmatigen de kennismening van de Processen, die byrecht tot de Rechtsbanken der Kroon behoren.

Na

Nadien die Consistorien enkel van hunne respectieve Bisschoppen ahangen, behoorden deze in hunne hoedanigheden als Senateurs voor de uitvoering van de Wetten van het Vaderland te waken, gelyk zy daar toe volgens hunnen eed, aan den Koning en de Republiek gedaan, verplicht zyn; maar het zyn juist de Bisschoppen, den Primaat aan hun hoofd hebbende, die, in plaats van de hand tot de uitvoering en handhaving der Wetten te lenen, den weg aan andere banen, om dezelve te krenken en te verbreken.

1753.
May.

POOLEN.

De Primaat heeft 'er een gansch nieuw voorbeeld van gegeven, door het overtreden van de *Wet de Evocatione incompetentis* van den jare 1635 in een zaak der Grenzen, waar over hy door het Kroon-Gericht volgens den letter der Wetten, gegrond op de Constitutien van 't gemelde jaar 1635, gecondemneert is; en dat is het eerste voorbeeld van het condemneeren van een Primaat, over het krenken der Wetten, gelyk in het Decreet van dat Gerichtshof gezegt word.

De Bisschop van *Cracou* heeft de gevoeligheid van den Adel van zyn Bisdome getergd, door het geven zyner wilkeurige bevelen aan zyne Consistorien, om alle de oude Accorden, Contracten en Quitantien, wegens de Tienden in contante gelden, te cassieren en te vernietigen, en te begeren dezelve te veranderen in Graan-Tienden, om in Graanen geleverd te worden, het geen met de bovengenoemde Constitutie van den jare 1635 strydig is.

De Abt *Ostrowsky*, benoemde Bisschop van *Lyfand*, en den Official van het Consistorie van *Warschau*, ahangelyk van den Bisschop van *Pofen*, heeft zig door een diergelyken flap de verbittering van den Adel van het Palatinat van *Mazuren* op den hals gehaalt. Dus ook heeft de Official van *Pultusk* in het Bisdome van *Plock* gehandelt; en dit is het dat gelegenheid gaf tot de Manifestten en Citatien van wegens den Adel van de Palatinaatschappen van *Mazuren* en *Plock* aan die beide Officialen geordonneert. In een woord, de meeste der Bisschoppen van het Koningryk zyn byna onbepaald in hunne Kerkelyke Jurisdictien, en werpen zig op tot uitleggers der Vaderlandsche wetten. 't Allervreemst is, dat in plaats van die Wetten onderdanig te wezen, zy en hunne Jurisdictien zig veeleer onderworpen maken aan de gewysdens van een wereldlyke vreemdeeling, die in zyn hoedanigheid van Auditeur der Nunciature hun hoger Rechter word. Zelfs schynt die onbehoorlyke onderwerping aan de gewysdens van een wereldlyk Persoon, en die teffens met de waardigheid van den Primaat in de hoedanigheid van gebore Legaat van den H. Stoel zodanig is, onze schting by het Hof van *Romen* te krenken, 't geen door een meerdere toegenegenheid, aan alle Ryks Stenden kenbaar, den Nuncius te *Turin*, in de begeving van den Kardinaals hoed, voor den Nuncius in *Poolen* residierende, tracht te prefereren. Ongetwyffelt zoude, in weerwil van 's Konings goede gezintheit en den yver der Natie voor den Godsdienst, zodanig een ongelyk, indien het plaats had, het Koningryk tot een vast besluit konnen brengen, veeleer den Nuncius af te danken en de gewysdens der Nunciature niet meer te dulden, dan in zodanig een affront ten uadele van de waardigheid der Kroon te bewilligen.

De Bisschoppen zeggen, dat het Statut van den Jare 1433 hun in de Kerkelyke

1753.
Mey.

POOLEN.

kelyke vonnissen, met opzicht tot de Contributien der Graan-Tienden in Graanen te leveren, een volstrekt gezag geeft: dog men is in staat, hun tegen te stellen een bestipte Wet van de Jaren 1635 en 1678, waar in dat Statut vernietigt word door alle de Proceffen, rakende de Tienden, Grenzen en andere Gedingen, enkel aan de kennis der Territoriale vonnissen en de politike Rechtbanken te renvoyeeren.

Een andere reden, die de Bisschoppen bybrengen, is, dat zy zeggen van 't Hof van *Romen* en de Canons ahangelyk te zyn, en zonder toelemming van den H. Stoel hun Kerkelyk gezag en Rechtsgebied niet te kunnen krenken. Men laat die redenen voor 't geen zy gelden kunnen, welverstaande daar het enkel en eenvoudig op de Kerkelyke zaken, den persoon der Geestelyken en den Godsdienst aankomt: dog zodra de order, in de Regering vastgestelt, het welzyn van den Staat en dat der Onderdanen, met een woord het waereldlyke 'er eenigzins in getrokken is, is zulks als dan enkel van de Wetten des Lands en by gevolg van 't Rechtsgebied der Weereldlyke Gerichthoven ahangende, welke die zelfde Wetten ter uitvoer brengen.

De Bisschoppen, die als Leden van den Senaat met de andere Ordens van den Staat tot de instelling der Wetten medewerken, behoorden de eersten te zyn, die dezelve in acht naamen, gehoorzaamden en uitvoerden; dog in plaats van zodanig een voorbeeld te geven, 't geen 't kenmerk van een goeden Burger is; regelen zy hunne gewysdens naar de Sinodale Constitutien der Provinciale vergaderingen, voor meer dan hondert jaren te *Petikrow* door den Primate Wenzyk gehouden: echter hadden dezelve de hervorming der Geestelykheid, en geenzins de benadeeling der Rechten van den Lande en der waereldlyke Jurisdictien, ten voorwerp.

De Bisschoppen en Geestelykheid, in qualiteit van Mede-Staat een groot gedeelte der inkomsten van 't Land genietende, behoorden zig te distingueeren door hunnen yver, om in tyden van noodzakelykheid aan de behoefens van den Staat te contribueeren; dog zodra het op 't leggen van de minste Contributie op hunne goederen voor de verdediging van den Staat, de vermeerdering der Troupen, of het welzyn des Vaderlands aankomt, zyn zy de eerste in 't formeeren van Kuiperyen en Cabalen op de Ryksvergaderingen, en het valt ligt te bewyzen, dat meer dan eene Ryksdag door diergelyke middelen vruchteloos afgebroken is.

Wanneer men al eens in vorige tyden door buiten gewone middelen tot het instellen kwam van Wetten, die de Bisschoppen het betaalen van eenige publieke Contributien, *Hiberny* genaamt, gelyk ook van 't Hoofgeld onderhevig maakten; wierpen zy dezelve den armen Boeren en de mindere Geestelykheid op den hals, wier Taxen zy verhoogden.

Zonder te treden tot het oprekenen van al 't geen het inkomen van den Kerkelyken Staat uitmaakt, heeft men enkel op te merken, dat 'er geen geboorte is, nog sterfval, nog huwelyk, tot zelfs de oprichting der Sinagogen toe, die niet de Bisschoppen en de Geestelykheid verryken: dog die schatten zelven verarmen 't Land door de onmeetbare sommen, welke voor de Expeditien der Bisschoppen, en de Proceffen die te *Romen* uitgewezen worden, uit 't Land gaan. Hierom is het te vrezen, dat 'er 't misnoegen der Natie vroeg of laat door aange-

sangedreven zoude komen worden, om een totale omwenteling in den Staat en Godsdienst te verwekken. 1753. Mey.

Het Vuur van tweedragt, 't geen in het voorige Jaar te *Dantzic* zo sterk ontfloek was, als wy ter zyner tyd en plaats gemeld hebben, vondt onlangs wederom nieuw voedzel, door eene gifting onder de Burgery, doch sedert de Magistraat zig wat meer geschikt heeft naar de genegenheid der Burgeren, is alles wederom in rust geraakt. Omtrent de Negociatie van het Kapitaal in *Engeland*, waar van wy in de voorige Maand spraken, heeft de Magistraat volkomelyk met kennis en overleg van de derde Orden gehandeld. Voor het overige wordt des Konings Reglement thans in alles hier gevolgd.

POOLEN.
Dantzic.

P R U I S S E N.

DE Kommissie tot de examinatie van het *Groot Brittannische Antwoord* op des Konings *Vertoog*, waar van hier voor, was vermeerderd met eenige Raaden, bedreeven in Zeezaaken, die van den Koning gelast zyn, alles naauwkeurig aan het Regt der Natuure en der Volkeren te toetsen, geen byzondere belangen van zyne Majesteits Onderdaanen in aanmerking te neemen, maar eene uitspraak te doen, die voor God en de geheele Weereld verantwoordelyk is. Zelfs hadt de Koning verklaard, aan de *Britsche* Natie te veel agtinge toe te draagen, dan dat hy dezelve iets zou willen vergen, 't geen niet met de bepaaldste regelen van het Regt der Volkeren overeenkomstig zy. Zie hier wat deswegens in de *Berlynsche* Kourant van den 31 Maart gevonden werdt. *Berlyn.*

„ Zo dra de Missive van den Hertog van *Newcastle* aan den *Prussischen* Legations-Secretaris *Michel*, benevens het Rapport der *Engelsche* Gecommitteerden, alhier gearriveerd was, heeft zyne Koninglyke Majesteit alle die Stukken aan de voorige Commissie gerenoyeerd, en noch by dezelve gevoegd twee nieuwe in de Marine wel ervaarene Raden, dezelve andermaal gelastende, ten opzichte van het gepasseerde de daarin belang hebbende Kooplieden wederom te hooren, en te gelyk ook te examineeren alle zodanige Grondstellingen, die by Partyen worden geallegueerd, hoe verre dezelve met het *Jus Natura & Gentium* overeenstemmig zyn; met volkomene Uytfluyting van al 't geen uyt de Lands-Wetten aan deze zyde in faueur der Koninglyke Onderdanen zoude kunnen worden bygebracht, en daarover vervolgens haar Advys op te stellen, zo als zy 't voor God, zyne Majesteit en de gantsche Weereld kunnen verantwoordten, declareerende zyne Koninglyke Majesteit an-
„ dermaal

1753.
Mey.

PRUIS-
SEN.

„ dermaal; dat Hy voor de *Engelfe* Natie te veel Confideratie had;
 „ en uyt dien hoofde van haar het allgeringfte niet zoude preten-
 „ deeren, het geen niet door de strengfte Regulen van het algeme-
 „ ne Recht der Volkeren zoude kunnen worden geftaafd, en het
 „ geen zyne Majesteit, agtervolgens het zelve Rigtfnoer, niet zou-
 „ de verplicht zyn aan deszelfs eygene Onderdanen te laten wedervaa-
 „ ren. Zo veel van deeze Hoofdzaak tot nu toe bekend is, verze-
 „ kert men, dat door deeze Commissie ontdekt is, dat de Engelfe
 „ Rapporteurs den Staat van het Gefchil, waarop het in deezen ey-
 „ gentlyk aankomt, ten eenemaal voorby gegaan, en daartegen de
 „ Zaak voorgesteld hebben in zodanig een Verwarring, dat het niet
 „ wel mogelyk is, zig daarvan uyt haar Rapport een duydelyk en rig-
 „ tig Begrip te formecren. Het Antwoord op de voorz. Miffive en
 „ het *Engels* Rapport, word gezegd reeds vervaardigde zyn, en dat
 „ men van de *Pruyffifche* zyde zig beroept op den Inhoud en Uytpraak
 „ der Tractaaten en Autheurs, by de *Engelfchen* zelf aanghaald.

De Koning zou, tot bevordering van den Koophandel by zyne On-
 derdaanen, niet alleen het besluit genomen hebben, om te *Berlyn* een
 Bank op te regten, gelyk in andere Commercie-Steden; maar ook,
 om op zyn eigen Kosten een groot Huis te doen bouwen voor den
 vermaarden Bankier van die Stad, den Heer *Schutz*, Directeur der
Afiatifche Kompagnie van *Emden*, om daar in een Zyden-Fabriek op
 te regten.

D U I T S C H L A N D.

Regens-
burg.

DE voornaame Zaak, welke de Ryksvergadering te *Regensburg*, nu
 eenigen tyd, onledig gchouden heeft, is die van *Oostvries-*
LAND. Wanneer zy den 9 *passato* weder ten tapyte gebragt werdt in
 't Kollegie der Ryksvorsten, stemden de *Keulifche*, *Paltzifche*, *Pom-*
merfche, *Wirttembergfche*, *Bareitfche*, *Anfpachfche*, *Meklenburgfche*, *Twee-*
brugfche, *Heffenkaffelfche*, en eenige andere Ministers, ten voordeele
 van den Koning van *Pruiffen*, in overeenstemminge met *Maagde-*
burg; doch die van *Saxengotha*, *Eifenach*, *Arenberg*, *Lobkowitz*,
Salm en eenige andere oude Huizen, stemden niet, om dat hunne
 Infturctien, aangaande deeze Zaak, niet uitgestrekt genoeg waren.
 Eger bevondt men, na het opneemen der stemmen, dat de meer-
 derheid naar dien kant overhelde, om de uytpraak over dezelve te
 stellen aan den Keizer en aan den Ryks-Hofraad.

By gelegenheid der overweegingen van deeze Zaak, zyn door den
Brandenburgfchen Gezant, op den 6 en 7 en 12, verscheide *Memorien*
 aan de Ministers der Keurvorsten en Vorsten uitgedeeld. In de laa-
 ste,

ste, die gepaard ging met een Verhaal van 't gene in 't Kollegie der Vorsten dien aangaande voorgevallen was, zegt die Gezant, ten Tafel der Sekretarissen genaderd zynde, zelf eene *Declaratie* te hebben voorgelezen, waarin hy onder anderen betuigde, verplicht te zyn, op de plegtigste wyze, in den naam van zyne Majesteit den Koning van Pruisen te verklaren, dat die Vorst in de gemelde Zaak het Directorium van Mentz wraakte, en protesteerde tegen al het gene dat zelve Directorium, 't zy by Propositie of by het doen stemmen, in die geheele zaak mocht onderneemen.

1753.
Mey.
DUITSCH-
LAND.

Een andere der Memorien van denzelven Brandenburgsen Minister wordt ons dus opgegeven.

„ De onderschreven verzoekt den Keizerl. principaal Commissaris, „ op de gevoeglykste wyze, by het teffens overleveren van de Memo- „ rie en Informatie wegens Oostvriesland, door hem in de beide eer- „ ste Collegien ten Protocolle gedicteerd en onder 't publick uitge- „ deeld, dat, wanneer men hem, tot 't bekomen van de Ratificatie „ des Keizers, 't Advis van 't Ryk, 't geen overhaastig en onwettig „ gegeven is, ter hand stelt, hy teffens zyne Keizerl. Maj. wil ver- „ wittigen, dat de ondergeschreven Ambassadeur van zyn Maj. den „ Koning van Pruisen wel uitdruklyk voor zig behoud de Vertoo- „ gen, die men oorbaar vinden zal te doen, om de Ratificatie voor „ te komen, welke men wel ligt van een zo onwettige Acte trachten „ zal te erlangen &c.

Was getekend

VON POLLMAN,

Men zegt dat in de eerste Memorie de Minister van Brandenburg, en de genen die met hem eenstemmig waren, met kracht hebben staande gehouden, dat de beslissing van de gemelde Geschilzaak tusschen de Huiszen van Brandenburg en Hanover, aan de Ryksvergadering volstrektelyk behoorde. Ondertusschen is reeds het Besluit, daar omtrent genomen van de drie Kollegien des Ryks, door den Prins van la Tour & Taxis, 's Keizers Principaalen Kommissaris op de Ryks Vergadering, met een Courier, naar Weenen, aan den Keizer afgevaardigd, ten-einde de finaale beslissing van den Rykshofraad te verkrygen.

Wanneer het Directorium van Mentz, op den 9 passato, die Zaak, niettegenstaande de wraaking van den Brandenburgschen Minister, ter overweeging gebragt hadt, en de Stemmen opnam, was die van Trier dus luidende.

Zyne Keurvorstelyke Genade van Trier, is van Advis, dat de Declatie der Successie van Oostvriesland, die den tapyte gebragt is, op gemerlet wy-
ze

1753. ze ter *Deliberatie van den Ryktdag* gebragt, maar aan de *besliffing van de rechtelyke Gerechtbanken van 't Ryk staande*, daar toe ook *gerenvoyeert moet worden*, zodanig zyne *Majesteit de Koning van Pruiffen zulks zelf in den Jaare 1744 op eene Patriottifche wyze erkent heeft*. *Bobemen, Beyeren, Saxen* en vervolgens *Mentz* gaven hunne stemmen byna in de- zelve bewoordingen. *Keulen* en de *Paltz* stemden met de hunne wel niet overeen; dog declareerden zeer duidelyk, dat zy in de wraa- king, door den Heer *Pollman* gedaan, geen deel namen. Het grootfte gedeelte der Stemmen van 't Collegie der Prinfen mede ten voordeele van *Brunswyk* zynde, gaven de drie Collegien een *Advis*; ontworpen op het *Conclufum* van het *Keurvorftelyk Collegie*, 't geen zy aan den *Keizerlyken Commiffaris* overhandigden, en den 16. door de *Diftature* publiek gemaakt werd.

Dit was het volgende RYKS-GOEDAGTEN. „ De Hoogaanzien- nelyke Gevolmagtide en Principaal-Commiffaris van zyne Rooms- Keyzerlyke Majesteit, onzen allergenadigften Keyzer en Heer; tot „ en op den tegenwoordigen aanhoudenden Ryksdag; zyne Hoog- vorftelyke Genade, de Heer *Alexander Ferdinand, Vorst van Thurn en Taxis*, maakt mits deezen uyt naame van de Keurvorsten, Vor- „ sten en Stenden van het Ryk na behooren bekend: Dat men in alle „ drie de Ryks-Collegien de Aangelegendheden der *Oost-Vrieffe Suc- ceflie*, en wel in 't byzonder de daar over aan de Ryks-Vergade- „ ring ingeleverde en den 24 *November 1751*, den 5 *Maart 1752* en „ den 29 *January 1753* gediftceerde en hier by gevoegde *Keur-Branden- burgfe* en *Keur-Bronswykfe* *Gezantschaps-Memorien* in behoor- „ lyke *Order* heeft voorgedragen, en vervolgens na ryp overleg van „ Zaaken, ter *Materie* dienende, heeft goedgevonden en verftaan: „ Dat gemelde *Succelfions-Aangelegendheden* herwaards op de *Ryks- Vergadering* niet behoorden gebragt geweest te zyn, en daar hee- „ nen moeten worden gerenvoyeerd, alwaar zy by wege van *Rech- ten* zyn hangende gemaakt, om aldaar gedecideerd te worden. „ Waarmede zyne Hoogvorftelyke Genade de Heer *Keyzerlyke Prin- cipaal-Commiffaris* aan de *refpective Keurvorsten, Vorften en Sten- den* van 't Ryk, mitsgaders de *prefente Ryks-Hof-Raaden, Afge- zanten* en *Minifters* zig beft mogelyk en betaamelyk wil aanbevolen „ hebben.

Geteekend,

Regensburg den 13 *April 1753*.

Frank- fort.

Komende tot meer byzondere Zaaken, zo vinden wy uit *Frankfort* aan den *Main*; dat het *Keizerlyk Kamergerigt*, te *Wetzlar*, den *Prins* van

van *Hobenzollern-Hechingen* gecondemneerd hebbe, om aan het Graaflyk Huis van *Ifenburg* te voldoen de somme van tien duizend Floreinen, die het laastgemelde Huis aan dat van den gemelden Prins, in den Jaare 1716, zou hebben gefchooten, en waar van het-zelve ook de Interesten vordert. Dewyl nu by die Sententie van het Ryks-Kamergerigte, ook de magt van Executie was gevoegd, heeft de gezegde Prins, om die Executie te stremmen, van dit Vonnis zig beroepen op de Ryks-Vergadering, en tegen de Prætensie van het *Ifenburgse* Huis, als geheel zonder grond zynde, geprotesteerd. Hy brengt by, dat het gemelde Vonnis strydt tegen de Familie-verdragen van het Huis van *Hobenzollern*, volgens welken alle Schulden van dien aart, zonder bewilliging der Bloedverwanten gemaakt, van geener waarde zyn. Daar op heeft het Ryks-Kamergerigt de gecondemneerde Party belast, voor dat zy tot de Revisie toegelaaten worde, eenen genoogzaamen Borgtogt te stellen.

Men schryft uit *Dusseldorp*, dat op de tyding, hoe de Keurvorst van *Trier* op de Grenzen van de *Paltz* een Comptoir tot het betaalen van zekere nieuwe Lasten hadt doen opregten, men een Detachement Soldaaten derwaards gezonden had, om dat Comptoir te doen afbreken, gelyk geschied was. Doch bedugt zynde, dat het *Trierfche* Hof dit Comptoir weder mogt doen herbouwen, zo was dit Detachement met eenige nieuwe Troepen versterkt, hebbende bevel om dien bouw met allen ernst, en zelfs gewapenderhand, te beletten.

Dewyl de Onderdaanen van 't Keurvorstendom *Hanover*, aan de Elbe woonende, sedert een geruimen tyd de onmenschelyke gewoonte gehad hebben, niet alleen van de behulpzame hand niet te bieden aan zodanige Vaartuigen, die zich in gevaar bevonden van op die Rivier te vergaan, maar ook van de Schepen, wanneerze kwamen te verongelukken, ten eersten te plonderen, de Lyken, dewelken kwamen aandryven, van alles te beroven, en de geroofde goederen als hun eigendom tot hun voordeel te verkopen, of wel onder elkander te verdeelen, zoo heeft de Regeering, ten einde zulk een onbetamelijke handelwyze met nadruk te keer te gaan, deezer dagen een Ordonnantie doen uitvaardigen, waarby aan alle en een iegelyk, doch inzonderheid aan de Visschers, aan gem. Rivier wonende, op zeer zware en zelfs op Lyfstraffe is geordonneert, voorraan alle mogelyke hulpe aan de noodlydende Schepen en Manschappen toe te brengen, newens een uitdruklyk verbod, om iets te plonderen of 'ontvreemden van de goederen van gezonkene of verongelukte Scheepen, willende de Souverein, dat zoodanige goederen getrouwelyk aan de Eigenaars of aan hunne Erfgenamen zullen gerestituëerd worden.

Van *Kassel* heeft men, dat zyne Hoogvorstelyke Doorlugtigheid, de Heer

1753: Heer Landgraaf Maximiliaan van *Hessenkassel*, op den 8 dezer, in den ouderdom van omtrent 64 Jaaren, aan eene uitteerende Krankheid overleeden was. Van dezen Vorst, welk in 't Jaar 1720 in den egt getreeden was, met Frederika Charlotta, Princes van *Hessendarmstadt*, worden behalven de Princesse Weduwe nog nagelaaten vier Princessen, naamelyk *Ulrika Frederika Wilbelmina*, gebooren in 't jaar 1722, *Christina Charlotta* in 't Jaar 1725, *Wilbelmina* in 't Jaar 1726, en *Carolina Wilbelmina Sophia* in 1732.

Weenen. Komende te *Weenen*; zo vinden wy, dat de Ridder *Hambury Williams*, Minister des Konings van *Groot-Brittannie*, na zyne aankomste meermaals in Conferentie geweest zynde met de Ministers van 't Keizerlyke Hof, kennis aan het zelve gegeven hadt van de gevoelens zyners *Groot-Brittannische* Majesteit, aangaande het verschil tusschen dezelve en zyne *Pruissische* Majesteit over de beleening op *Silesien* geezeen; daar by voegende; „ dat vermids de Koning van *Groot-Brit-*
 „ *tannie* de wegen van vergelyking altoos boven alle anderen steldé,
 „ zyne Majesteit met genoegén de hand zou bieden tot de middelen,
 „ die bekwaam zouden worden geagt om deeze zaak in der minne by
 „ te leggen, volgens de Regelen van het Regt en de Algemeene
 „ Trouw”. Die zelfde of eene dergelyke Verklaaring is sedert dien tyd door den gemelden Minister oen en andermaal herhaald, en aangemerkt van de *Pruissische* zyde aan het Keizerlyke Hof opening gedaan was van niet minder gunstige Intentien des Konings van *Pruissen*, tot eene vereffening van de gezegde Geschillen, zo twyfelt men geenszins, of aan eene bemiddeling derzelven wordt aan 't Keizerlyke Hof sterk gearbeid, te meer naardien zyne *Keizerlyke* Majesteit zyn dienst in deezen, zo wel aan den eenen als aan den anderen kant, heeft aangeboden. Ook was in het begin deezer Maand, aan het Keizerlyke Hof, een drukke Onderhandeling tusschen de reeds gemelde Ministers, en het afzenden van Couriers, gelyk ook derzelve aankomst, zeer menigvuldig.

In eene der Conferentien, in tegenwoordigheid van de Keizerin gehouden, heeft dezelve haare toestemming gegeven tot de gemaakte Schikkingen ten opzigt van 't nieuwe *BARRIERE-TRAKTAAT*. Men zegt dat haare Majesteit, door die schikkingen, vry gesproken wordt van de agerstallen, welken zy uit hoofde van het voorige Traktaat verschuldigd was; en zulks op voorwaarde van twee derde deelen te zullen toebrengen tot de herstelling der plaatsen, in de Nederlanden, die geduurende den laatsten Oorlog van hunne Vestingwerken zyn beroofd; waar van dan het andere derde deel zou komen ten laste der Vereenigde Provintien.

Haare Keizerlyke Majesteit hadt den Brief, dien zy in de voorledene

dene Maand wegens het Euangelisch Corps ontāng, ten behoeven van de Protestanten in Opper-Oostenryk, en andere Keizerlyke Erflanden, op ecne vry gunstige wyze beantwoord, verklaarende: dat men derzelver bezwaarnissen met de behoorlyke oplettendheid onderzoeken zoude, en indien het niet mogelyk wordt bevonden, de zaaken zodanig te reguleren, dat de Protestanten niet de Roomsgezinden in goede vriendschap leefden, zou men van den kant der Keizerinne geenszins weigeren, dat de Protestanten zig begaven naar die Provintien van Hongarie, alwaar de Protestantsche Godsdiensft meer aanbangers vindt.

1753.
Mey.

DUITSCH-
LAND.

I T A L I E N.

DE Intreede van den Rooms-Keizerlyken Ambassadeur, Marquis *Venetia.*
de Prié, op den 29 *passato*, te *Venetien*, was overpragtig. Niet minder gunstig was de Receptie hem door die Republiek beweezen. Van honderd tien Raadsheeren, door de Regeering daar toe benoemd, begaven 'er zig zestig op; dien dag naar de plaats der Receptie. De Ridder *Trono*, en de Heer *Savioni*, Sekretaris van 't Kollegie, verwelkomden den Ambassadeur uit naam van den Senaat; waar na zig zyn Excell. in den Gondel van den gemelden Ridder, en de Sekretaris der Ambassade in dien van den Hr. *Savioni* begaf. Daar agter kwam het Gevolg van den Ambassadeur, alle in reisgewaad, gekleed met zilvere Galonnen en Knopen, in de Gondels der 60 Senatoren Gedeputeerden, die zyn Excell. met zyn gevolg naar 't Paleis geleiden. Na hunne komst in de Koningl. Zaal, alwaar men een prachtig verhemelte van Karmozyn, Fluweel en de Portretten van hunne Keizerl. Majesteiten zag, deedt de H. *Gouttier*, Keizerl. Commissaris, aan de Senatoren, die den Ambassadeur verzeld hadden, 80 Schotels met de keurigste ververschingen presentereen. De Ridder *Trono* en de Hr. *Savioni* verwelkomden zyn Excell. alhier op nieuw, en vervolgens keerden de 60 Senatoren Gedeputeerden naar 't Hertoglyk Paleis. Na hun vertrek opende men 't Paleis van den Ambassadeur aan een ontelbare menigte Masken, die daar binnen traden, om de Ornamenten, Decoratien en Illuminatien, welke in alle de vertrekken by uitnemenheid fraai waren, te bezichtigen; zynde dat Paleis van buiten insgelyks op de sierlykste wyze verlicht, terwyl in 5 achtereen volgende Kamers Concerten van Vocaal en Instrumentaal Musiek gehouden wierden. Ook bezorgde de bovengen. Keizerl. Kommisfaris, dat aan de gestadig binnen tredende gemaskeerde lieden allerlei ververschingen gepresenteerd, en aan 't gemeen een menigte Brood en Wyn uitgedeeld werden. Men stak in 't Canaal voor 't Pa-

1753.
Mey.

ITALIEN.

leis van zyn Excellentie een fraai Kunstvuurwerk af. Des anderdaags, zynde eergisteren, kwamen de Ridder *Trono* en de Sekretaris *Savioni* met de 60 Senatoren Gedeputeerden in dat Paleis terug, om den Ambassadeur tot zyne eerste Audientie by den Doge af te halen. Na 't afleggen der wederzydsche Complimenten presenteerde de Keizerl. Commissaris 100 Schotels met de kostbaarste ververschingen aan die Gedeputeerden, welke vervolgens den Ambassadeur met zyn talryke en aanzienlyke suite, alle in Gala-Klederen, en inzonderheid de Pages op 't heerlykst uitgedost, naar 't Hertoglyk Paleis geleideden, zynde de Gondel van zyn Excellentie, die den Ridder *Trono* by zig hadt, ten uitersten prachtig. De Ambassadeur in de zaal van 't Kollegie gekomen zynde, overhandigde zyne Credentialen aan den Doge, en deedt een zeer fraye Aanspraak aan Zyn Doorluchtigheid, die dezelve in de verplichtenste uitdrukkingen beantwoorde. Vervolgens keerde zyn Excell. naar zyn Paleis, 't geen op nieuw tot het uur van 't middagmaal, en vervolgens weder tot in den nacht voor een considerablè meenigte Masken open stondt, wordende herpresenteeren van ververschingen, de Concerten en Illuminatien, welke des avonds te voren plaats gehad hadden, herhaald, waar mede dus die plechtigheden een einde namen.

Florence.

Van *Florence* heeft men dat het Keizerlyk Ministerie zeer bezet was met drukke overleggingen, inzonderheid, zo men wil, betreffende de Zaak der Allodiale Goederen van den Huize de *Medicis*. Eenige Brieven uit *Lombardy* verzekeren zelf, dat 'er door zyne Katholyke Majesteit beslooten is, zyne Præten sien op deeze Goederen, met kragt van Wapenen door te zetten, indien hy dezelve door middel van eene Negotiatie niet verkrygen konde. Ook meldt men uit *Napels*, dat de Koning der beide *Sicilien* volstrekt weigert deël te neemen in het Traktaat van *Madrid*, ten zy altoorens de gemelde Præten sien van het *Spaansche* Hof gereguleerd worden. En dewyl dit Goederen zyn, die door het Groothertoglyk *Toskaansche* Hof worden bezeten, zo twyfelt men niet, of de Keizerlyke Regeering heeft daar over haare drukke deliberatien, nu eenigen tyd gehad. Ook was 't een algemeen Gerugt, dat de Troepen van de Keizerin-Koningin, in 't *Milaneesche*, met vyf Regimenten uit *Duitschland* zouden vermeerderd worden.

Romen.

Te *Romen* zag men het Affchrift van een Overeenkomst of *Concordaat*, tusschen den Paus en den Koning van Spanje onlangs aangegaan, noopens de *Collatie der Beneficien*; die in de Staten van zyne Majesteit komen open te vallen. Het bestaat in tien Artikelen van deezn inhoud.

Het

I. De Nominatie, Collatie en Expeditie van alle Bisdommen, Kloostervoorogdyen en Abdyen zullen in het toekomstende, op dezelfde wyze, als te vooren geschieden. 1753. Mey.

II. Het Regt der Ordinarissen zal blyven in zyn geheel, ten opzigt van de Maanden, die hun volgens het oude gebruik toebehooren. ITALIEN.

III. Ook zal de begeeying der Priestersplaatzen als te vooren geschieden, gelyk mede die van de Kanunnikdyen in de plaatzen, daarmeden van ouds gewoon was dezelve dus te begeeven.

IV. De Regten van Patroonschap zoo Wereldlyke als Kerkelyke, zullen in hun geheel blyven.

V. De H. Stoel zal de vrye Nominatie en Collatie hebben van twee en vyftig der aanzienlykste Beneficien van Spanje, achtervolgens het verdrag, tusschen zyn H. en zyn Kath. Maj. dien aangaande gesloten.

VI. De overige Beneficien zullen staan ter Nominatie van den Koning, ende brieven van bezitneeming daarvan zullen door de Bisschoppen, ieder in zyn stift, gegeven worden.

VII. Byaldien in de Regten ter benoeming mogt gebeuren, dat de bezitter daarvan eenige Dispensatie nodig hadt, zal hy gehouden zyn, zich ten dien einde te vervoegen tot de Kanzelerie van Rome, en aldaar den gewoonen tax betalen.

VIII. De Bank-cedulen zullen niet worden geaugmenteerd, maar men zal handhaaven de genen, die reeds geassigneerd en uitgedeed zyn.

IX. Het zoogenaamde *Spoglio* der Bisschoppen, en de Bisschoplyke inkomsten, zullen gedurende het openstaan van den stoel niet meer aan de Kamertoebehooren, maar voortaan bewaard worden ten behoeve van den nieuwen Bisschop.

X. Ten einde het Hof van Rome schadeloos te stellen voor 't geen het zelve door deeze schikking komt te verliezen, waardoor het zich ontzet bevindt van het begeeven der Beneficien, en in aanmerking van 't afschaffen van meer Bank-cedulen, waarvan de profyten gedeeltelyk genoten werden door de genen, die den dienst waarnamen, en eindelyk met betrekking tot het *spoglio* en de inkomsten der bisdommen, gedurende 't openstaan van den Stoel, doet men dienaangaande vergoeding, berekenende wat alle die verscheiden Artikelen, in een tyd van tien jaren, zouden konnen opbrengen, en zyn Kath. Maj. heeft het montant daarvan in gereede penningen naar Rome doen overmaaken, die de Paus zal beleggen, om daarvan een Revenue tegen 3 percent te trekken; en dewyl de Nuntius van zyn Heiligheid die zich te Madrit bevindt, zelf door die nieuwe schikkingen de 6 percent komt te verliezen, die hy te voren genoot uit het product van het *Spoglio*, als meede uit de revenue der openstaande Bisschoplyke

1753.
Mey.

ITALIEN.

Zetels, en uit de Nominatie van verscheide kleine Beneficiën, die ter zynrer Collatie stonden, zo zal de Koning van Spanje hem voortaan jaarlyks tot vergoedinge geeven een somme van vyf duizend Romeinische Scudts, die op het fonds van de Krulsvaart geassigneerd zyn. En eindelyk, wat aanbelangt de begeevingen, die de beneficiën niet betreffen, men zal in Spanje daarontrent even eens te werk gaan als in voorige tyden.

Men verneemt dat zyne Katholyke Majesteit zeer vergenoegd is over deeze Conventie, die niet dan ten voordeele van zyn Koningryk kan strekken. De Marquis *de la Ensenada*, door wien dezelve opgesteld en getekend was, heeft 'er veele agting door verworven. 's Konings Gezag over de Geestelykheid is 'er merkelyk door vermeerderd, en inmiddels den Heiligen Stoel van Romem ook geen zonderling nadeel toegebracht; terwyl veele zwaare Onkosten van de Reizen, die de Geestelyken tot het verkrygen van eenig Kerkelyk Beneficie naar Romem moesten onderneemen, bespaard worden.

Den 13 Maart laatstleeden, deedt de Kardinaal Sekretaris van Staat te Romem, een Edict gemeen maaken aangaande de *Koperen Geldspeciën*, waar door de voorige Edicten, wegens dezelve uitgekomen, werden bevestigd, en daar by op zwaare straffen verboden, voortaan eenige zodanige vreemde speciën, inzonderheid geënen van *Manua, Milaan, Parma, Modena, Mirandola, Florence*, enz. in Romem te brengen, om dat dezelve van zeer slegt Alloy, en dien volgens zeer nadeelig zyn voor de Pausselyke Onderdaanen; met verder bevel, dat die vreemde Speciën binnen een Maand uit deeze Stad, en binnen drie Maanden uit alle de Steden van den Kerkelyken Staat moeten gebragt worden.

Het Geschil tusschen den Heiligen Stoel en den Koning van *Sicilien* voor eenigen tyd ontstaan, wegens het Gevegt, te *Civita Vecchia* gevallen tusschen eenige Napelsche en Genueesche Vaartuigen, is eindelyk in der minne bygelegd. Men heeft den Graave *Fiorbetti*, Gouverneur van die Plaats, die naar Romem op ontboden was om van zyn gedrag rekenschap te geeven, weder naar zyn Gouvernement te rug gezonden, met betuiging dat zyn gedrag zo van den H. Stoel, als van den Napelschen kant, volkomelyk werd goedgekeurd. Ziet de omstandigheden van dit Geval hier voor bladz. 64 en 115.

Ancona.

De Regeering van de Stad *Ancona* zyne Heiffigheid by een Verzoekschrift aan geweest hebbende om de bevestiging der Voorregten, welken deeze Plaats als eene vrye Haven geniet, zo is aan dezelve zulks ingewilligd. In het Brevet van Confirmatie wordt onder anderen gezegd.

„ Dat de Kapiteins of Schippers, de Kooplieden en Negocianten,
„ van

„ van wat Natie die ook mogen zyn, die in de vrye Haven van *Ancona* aanlanden zullen, met hunne Schepen, Koopwaren en Goederen vry in de Haven en de Stad komen kunnen, ten einde 'er handél te dryven, en van hunne Ladingen, 't zy in 't groot of in 't klein, te disponeeren, zodanig zy zullen goedvinden, en vervolgens in alle zekerheid en veiligheid te vertrekken, zonder te behoeven voor eenige verandering-beducht te zyn.

„ Dat om de Negocianten alle vreeze te benemen, van te lange opgehouden, of ook wel gearresteerd te worden, of verplicht te zyn, groote onkosten te maken, ingeval zy over hunne Koopwaren &c. in eenig geschil geraakten, de Paus ten voordeele van de Commercie toegestaan heeft, dat 't Consulaat der Kooplieden, als Rechter, kennis neemen zal van alle zaken de Commercie rakende; confirmeerende zyn H., in zo verre nodig is, alle de Voorrechten, tot hier toe aan dat Consulaat ingewilligd, op gelyke wyzen als de Consuls in de *Levant* of in *Portugal* dezelve genieten: ook dat daarenboven, ter meerder gemak der Kooplieden van de *Levant* en *Portugal*, en om te verhoeden dat zy voor andere Vierfcharen hun tyd en geld verliezen, zyn H. pretendeerd, dat indien zy van de Sententie hunner Consuls niet voldaan waren, zy daarvan niet dan aan 't Consulaat der Kooplieden zullen kunnen appeleren, zonder zig op eenige andere Vierfcharen te beroepen, en dat zy zig naar de uitspraak van dat Consulaat schicken zullen.

„ Dat om de vreemde Kooplieden en Ambachtslieden aan te moedigen, zig met hunne Huisgezinnen in de Stad en vrye Haven van *Ancona* te komen nederzetten, zyn H. om blyken van zyne vaderlyke liefde en goede inzichten te geven, wil dat een ieder Negociant of Ambachtsman, die zig te *Ancona* nederzetten zal, gedurende 10 Jaren vrydom geniete van alle *Taxe*, *Beneficente* genaamd, gelyk ook van alle *Impositien* op den invoer van vreemde Wynen en Oly voor hunne Consumptie geschikt.

„ Dat alle Schepen, van wat Natie zy ook zyn, die met Koopwaren geladen, in de Haven van *Ancona* aanlanden zullen, dezelve zullen verkopen en verhandelen ten meesten profyte der Eigenaars; en dat het hun vry zal staan, hunne Waren in de gewone Pakhuizen der Stad te ontladen, en te water uit de Stad te voeren, zonder eenig Recht of *Impositie* te betalen, uitgenomen buitenlandse Granen en *Marzattelli*, die zonder, een uitdrukkelyk verlof niet zullen mogen inkomen.

Van 't Eiland *Corfica* heeft men, dat wanneer de Fransche Troepen, nu onlangs op 't punt stonden om dit Eiland te verlaten, derzelver Commandant, de Heer de *Courcy*, de Stad *St. Fiorenzo*, waar van wy hier

1753.
Mey.

ITALIEN.

Corfica

hier

1753.
Mey.

ITALIEN.

hier voor gemeld hebben, aan de Genuesche Troepen heeft inge-ruimd, na dat door hem aan de Hoofden der Misnoegde *Corfen* bekend gemaakt was; „ dat niettegenstaande hy gehooft hadt, die „ Plaats aan hun te zullen kunnen overlaaten, die zaak van hem egter „ niet had afgehangen, om dat de Republick van *Genua* volstrektelyk „ weigerde toe te staan, dat dezelve aan eenige andere Troepen dan „ aan de haare werde overgegeven”. *Dit beet een beleefd Compliment of ten uitersten scherpsend excuus.* Ook waren hier door de gemelde Misnoegden, zodanig verbitterd geworden, dat zy sedert in 't Klooster *Orezza* eene samenkomst gehouden hebbende, in dezelve beslooten hadden: voortaan zelf het Eiland te zullen bestuuren, zonder tusschenkomst van cenige buitenlandse Mogendheid of Natie, en nimmer het oor te zullen leenen aan eenige voorlagen tot een vergelyk met de Republick; dat zy bekwaame middelen zouden beraamen tot bevrediging van de binnenlandsche verschillen onder elkander, en om dezelve in 't vervolg voor te komen; gelyk ook dat zy in een algemeene Vergadering de Reglementen zouden vaststellen, tot het maaken van bekwaame wetten en schikkingen, ten einde de Justitie op eene behoorlyke en nauwkeuringe wyze bediend worde.

Bastia.

- Aangaande het gene, dat by deeze gelegenheid onder de Eilanders voorgevallen was, heeft men den volgenden Brief uit *Bastia*, gedagtekend den 27 *Maart*.

Sedert dat de gemelde Troepen de posten in 't hertje van 't Eiland verlaten hebben, is tusschen eenige Opperhoofden der Misnoegden grote onëenigheid ontstaan, zynde zy misnoegd over 't gezach, het welk aan *Gafforio* is opgedragen, welke misnoegdheid volgens brieven van *Calvi* reeds van dat gevolg is geweest, dat vier Gemeenschappen aan geene zyde 't gebergte niet alleen hunne Gedeputeerden hebben 't huis gehouden, die van hunnent wege de laatste algemeene vergadering moesten gaan by woonen, maar ook datze met den Marquis de *Grimaldi* in onderhandeling zyn getreden, dewelke zich van die omstandigheid bedient heeft, om de overige Gemeenschappen van 't Eiland by circulaire brieven te vermanen, hem Gedeputeerden te zenden, om bekwaame middelen te beramen tot het sluiten van een vergelyk met de Republick van *Genua*, hen verzeekerende, van de onbepaaldste instructien voorzien te wezen, om hen voldoende voorwaarden te bezorgen, doch men weet noch niet, wat die Gemeenschappen daarop hebben geantwoord. Alleenlyk vernemt men, dat *Gafforio* alles in 't werk gesteld heeft, om zulks te verhinderen, en dat hy de Gemeenschappen van zynen aanhang heeft weten over te halen, om by hun besluit te volherden, 't welk zy in de laatste algemeene Vergadering genomen hebben, tot het heffen van 4 Stuivers per week op ieder haardsteede, ter onderhouding van 't Corps Troepen, 't welk de Misnoegden tot hunne verdediging hebben geformeerd, en door hen de *Armée der Geconfedereerden* genaamt wordt. - Midlerwyl schynt men te kunnen bespeu-

speuren, dat het gemeen na een vergelyk met de Genuezen begint te verlangen, doch *Gafforio* is zoo men verzekert voornemens, binnen korten een aanzienlyk Corps Troepen na de bovengem. 4 Gemeenschappen te doen opbrengen, om hen met geweld te beletten, in de geëntameerde Negotiatie met de Republiek voort te gaan, en zich weder by hem te voegen, zynde hy en zyne aanhang geresolveerd, om zo dra de Fransche Troepen vertrokken zullen wesen, alle de genen, die by hen bekend staan; het met de Genuezen te houden, als openbare vyanden te behandelen, en de plaatsen, waarin zich Genueesche Troepen bevinden, met alle hunne macht aan te tasten, ten einde het Eiland ten kosten van goed en bloed, lyf en leeven, tot een onafhangelyken staat te maken.

1753
Mey.
ITALIEN.

In 't laatst dier Maand zyn alle de Fransche Troepen, welke zig op het Eiland *Corfica* bevonden, en op de Zeeplaatsen in gereedheid lagen, ingescheept op omtrent twintig Transportfchepen, daar toe des nagts tusschen den 21 en 22 van *Toulon* afgezeild, met het Oorlogfchip *la Flore* aan welks boord zig de Commandant *de Courcy* te *St. Fiorenzo* begaf. Den 24 is de Inscheeping van deeze Troepen geschied, den volgenden morgen ging het Convooi met een gunstigen wind onder zeil en kwam kort daar op te *Toulon* aan.

Na dat de Fransche Troepen waren Scheep gegaan, bevonden zig te *St. Fiorenzo* nog eenige Fransche Officiers, aldaar gebleeven om de Rekeningen van die Troepen te vereffenen. Onder dezelve was de Kapitein *Costa*, in het Eiland gebooren, wien toen hy aan boord meende te gaan, gezegd werdt, dat eenigen zyner Bloedverwanten in die Stad aangekomen waren, en verlangden, hem voor zyn vertrek nog eenmaal te spreken, om van hem afscheid te neemen. Hy by hun gekomen zynde bevondt, dat het waarlyk zyne Nabestaanden waren, doch dat dezelve een geheel ander oogmerk hadden, dan om hem een goede reis te wenschen, dewyl hy daadelyk van hun vastgehouden werdt, als verdagt zynde, van geheime Correspondentie met de Genuezen onderhouden te hebben. Dewyl dit buiten die Stad gebeurde, kon de Kapitein niemand te hulpe roepen, en wanneer hy tegen deeze behandeling protesteerde, zeggende dat hy onder de Fransche Troepen behoorde; werdt hem, van de genen die hem dus met list in hunne handen gekreegen hadden, geantwoord, dat men niets meer te doen hadt met de Franschen, maar dat by gebragt zou worden voor bunnen Generaal, om rekenschap van zyn gedrag te geeven. Dit geschied zynde, was hy voor eerst vast gezet, tot dat zyn Proces opgemaakt zal zyn. Men zegt dat de Misnoegden hem reeds verweezen hebben om geharquebuseerd te worden.

1773.

Mey.

SPANJEN.

Gibraltor.

S P A N J E N.

TOT bevestiging van het gene wy hier voor, aangaande de Sluiting van een Verdrag door die van Tanger met de Hollanders gemeld hebben, vinden wy deezen Brief uit *Gibraltar*, gedateerd den 8 February van dit loopende Jaar.

Sedert U Edelé vertrek van hier ben ik door de Heeren *Butler* ondervegt, dat die van *Tanger* de Vredes-Artikelen met den Keizer volkomenlyk goedkeuren; en dat de Gouverneur van die Stad alle de Voornaamsten, zo in als Opgezetenen, heeft by een geroepen en op een groote Plaats, in 't byzyn van duizenden Mooren, doen belooven dien Vrede in allen deele te zullen onderhouden, waar toe zy zig door eige Handteekening onder de authentike Copy van het Verbond, met den Keizer geslooten, verplicht hebben, zweerende by den Alcoran alle de Pointen heilig te zullen nakomen; zynde door den Consul *Beritider* verzekerd, dat die van *Tanger* geen het minste leed aan de *Hollanders* zullen toebrengen enz.

Madrid. Volgens berigten van *Madrid* heeft de Baron van *Wassenaar*, Hollandische Ambassadeur, op den 1 *passato* aan den Raad der *Indien* eene MEMORIE overgehandigd, waar in zyne Excellentie de aanzoekingen hernieuwde, om ten opzichte van de klagen der Onderdaanen van hunne Hoogmogenden, over het gedrag der Kustbewaarders in *Amerika*, voldoening te erlangen.

De Verklaring, door den Groot-Brittannischen Ambassadeur, den Heer *Keene*, onlangs aan 't *Spaansche* Hof gedaan, raakende de bevelen aan den Admiraal *Knowles* gezonden, waar van wy hier voor gewag gemaakt hebben, was aan het Ministerie zeer aangenaam geweest. Eenige dagen daarna was door het zelve aan dien Ambassadeur te kennen gegeven, dat het 'sKonings oogmerk nooit geweest was nog konde zyn te begeeren, dat men de *Spaansche* Vlag ontzag bewees, wanneer Vaartuigen, die dezelve voerden, met geene Kommisfie waren voorzien; doch dat dewyl 'sKonings Kustbewaarders dikwils Schepen ontmoetten, die onder eene *Engelsche* Vlag, zonder Passen, en buiten kennis van de *Engelsche* Gouverneurs in *Amerika*, handel dreeven, en den handel van andere Natien aldaar belemmerden, men omtrent dezelve op de zelfde wyze te werk zou gaan, als de Admiraal *Knowles* order hadt, die Schepen te behandelen, welken aan Zeerovery sehuldig werden bevonden. By deeze gelegenheid had men ook aan den Heer *Keene* opening gedaan van de nieuwe Berigtschriften, aan 'sKonings Viceroy's en Gouverneurs in dat Weereldsdeel afgevaardigd, om hun van zyne Majesteits Intentien in deezen kennis te geven, gelyk ook van de bevelen, door den Koning van Groot-Brittan-

nie

Nie aan zyne Admiralaals en Gouverneurs gezonden, met bevel van naauwkeurig toe te zien, dat aan de Engelschen geene redenen van klagen werden gegeven. 1755.
Mey.

Volgens een berigt van *Maarit*, van den 10 *passato*, heeft men op order van het Hof een gedeelte der *Hollandfche Matroozen*, die men by de ondernomene Expeditie van den Baron van *Imhoff* op de Kust van Nieuw Spanje, (*) Krygsgevangen gemaakt, en welken de Gouverneur der Philippynfche Eilanden naar *Kadix* gezonden hadt, op de Oorlogfchepen aldaar verdeeld, en de overigen, die in de *Corunha* lagen, zouden naar allen fchyn mede verdeeld worden op de aldaar leggende Oorlogfchepen en Fregatten. SPANJEN.

Met een Registerfchip in de Maand *Maart* van Nieuw *Cartbagena* te *Kadix* aangekomen, heeft men tyding van eene zo zwaare *Aardbeving* kort voor deszelfs vertrek in die Gewesten voorgevallen, dat 'er vyf Volkryke Dorpen door in Puinhoopen veranderd waren, meer dan twee duizend Menfchen gefneuveld, en alle de Plantagien, daarom ftreeks leggende, t'eenemaal verwoeft. Ook werdt met het zelfde Schip berigt, dat in de Jaaren 1751 en 1752 meer dan twintig duizend Heidenen, daar omtrent, den Christelyken Godsdienst hadden aangenomen. Kadix.

P O R T U G A L.

MET Brieven van *Rio de Janeiro* hadt men in de Maand *Maart* te *Lifbon* berigt ontvangen, dat de Conferentien, tuffchen de Kommissariffen van dit Hof en het *Spaanfche*, om de Grensfcheidingen van *Nova Colonia* in *Brafil* te reguleeren, vrugteloos waren afgebroken. Ook wyf felc men zeer of de gewezen Ambaffadeur van dit Hof te *Ma-*

(*) 't Is reeds lang geleeden dat deeze, 't zy waare, 't zy verdigte Expeditie zou ondernomen zyn. In de Herft van 't Jaar 1747 overhandigde de Spaanfche Ambaffadeur aan hunne Hoogmogenden, in 's Hage, een MEMORIE aangaande eene zodanige Onderneeming; en berigte, dat 'er 16 Mannen; altemaal Hollanders, waren gevangen gemaakt. Dit zullen waarfchynlyk de Matroozen zyn, waar van alhier gefproken wordt. Door de Heeren Staaten was tot antwoord gegeven, dat zy aan dit geval in 't geheel geen kennis hadden, maar dat door hun aan de Bewindhebbers der Oostindifche Compagnie reeds berigt gegeven was; van 't geen dien aangaande hun in eene voorrige Memorie door den Spaanfchen Ambaffadeur was voorgesteld. Wy weeten niet dat hier omtrent federt meer is voorgevallen. Zie de eerstgemelde Memorie, en het Antwoord hunner Hoogmogende in het II. DEEL van dit GEDENKBOEK op 't Jaar 1747, bladz. 233, 234.

1753.
Mey.PORTU-
GAL.

Madrid, wel veel succes gehad hebbe in zyne Negotiatien, ten dien opzichte ondernomen. Van de zwaarigheden die de bepaaing der Grenscheiden in *Amerika* zelf vondt, hebben wy hier voor reeds een voorbeeld gezien. Nog de Portugeezen nog de Spanjaarden in *Brazil* schynen voldaan te zyn met het gene door hunne Hoven is vastgesteld, inzonderheid 't gene de ontruiming der Kolonie van *St. Sakramento*, aan de Rivier de *de la Plata*, betreft. En vermids de Spaanschen beweerden dat de Portugeezen hunne Landpaalen zyn te buiten gegaan, met zig te ver naar 't binnenste van *Amerika* uit te breiden, zo twyfelt men geenszins of de Koning van Portugal zal zyne Kolonien van *Para Grande* en *Matto Grosso*, die 't naaft aan de Spanjaarden leggen, laten versterken. Tot dat einde, meent men, zal de nodige manschap van hier derwaards worden overgescheept en 2 Kompagnien Kavallerie zonder Paarden, die men genoeg in *Brazil* kan vinden. Ook was men reeds bezig de nodige Transportschepen, bepevens de mond en krygsbehoeften, tot dat einde in gereedheid te brengen.

Behalven verscheide Reglementen, door zyne Majesteit gemaakt op de Commercie en de Burgerlyke Regeering in *Brazil*, die van veel voordeel worden aangemerkt, is onlangs ook vernieuwd de Ordonnantie *raakende de geloften der Religieusen*, om te verhinderen, dat de Portugeesche Kolonien niet door gebrek van Vrouwlieden van Volk ontbloot worden. Zy behelst in 't korte.

„ Dat de geringe bevolktheid der Landen van *Brazil* ontstondt uit het zenden van een menigte jonge Dochters van daar herwaards, onder voorwenzel van haar in Kloosters te doen treden, om den Geestelyken stand te omhelzen, waar toe zy door haare Ouders genoodzaakt werden; in plaats dat deeze haar de vrye keuze behoorden te laten, om uit eige beweging, 't zy in haaren wereldlyken stand te blyven, of tot den Geestelyken over te gaan, en dus hier in haare eige neigingen onbedwongen te laten volgen; te meer, vermits men door den gemelden dwang in *Brazil* gebrek aan jonge Dochters leedt, die in plaats van 't Huwelyk te kunnen verkiezen, tegens haar wil een treurig leven leiden. Dat zyn Majesteit derhalven voor den dienst van God, den zynen, en tot voordeel zynner landen van *Brazil*, nodig geoordeeld hadt, zodanig een ongeregeldheid te verbieden en te beletten, dat voortaan van daar in dit Ryk jonge Dochters kwamen, die niet alvorens over de beweegoorzaak haarer komst gehoord en ondervraagd waren, of zy volkome uit eige beweging den Geestelyken stand wilden omhelzen. Ordonneerende de Koning, dat geene jonge Dochter of eenig Vrouwspersoon zonder zyn permissie en zonder kennis van de redenen van haar vertrek te geven, zig uit *Brazil* herwaards vervoegen zal; en willende zyn Majesteit, dat de zulken, die verlof verzoeken mogten naar dit Ryk te komen om

„ tot

„ tot den Geestelyken stand over te gaan, haar voornemen aan den Viceroy
 „ of de Gouverneur daar te lande verklaren zullen; ten einde deezen rapport
 „ daarvan aan zyn Majestek deden om te examineeren of haar die gunst be-
 „ hoorde ingewilligd dan geweigerd te worden; ordonnéerende daarenboven
 „ aan alle Aartsbischoppen en Bischoppen daar te lande, haar over haare
 „ gelofte te examineeren en te ondervragen, op dat men wete, of dezelve
 „ vrywillig dan uit dwang zy, en vervolgens daar van verslag te doen om
 „ desaangaande gerefolveerd te worden, gelyk men oorbaar achten zal.

1753.
Mey.PARIS.
GAL.

V R A N K R Y K.

IN de voorgaande Maand gezien hebbende; hoe het Parlement van *Parys*, na dat de Registrering van deszelfs Arresten by de Theologische Faculteit gedaan, door een ampel Arrest van den Koning zelf voor nul en van geener waarde was verklaard; op den 1 *passato* een nieuw Arrest gegeven hadt, om die Faculteit te noodzaaken aan het Parlement Copyen te leveren van alle haare Registers sedert het Jaar 1682; gelyk ook hoe hetzelfde wederom een besluit genomen hadt aangaande twee nieuwe pointen, het eene raakende den Curé van *St. Pierre la Puellier* te *Tours*, en het andere aangaande den Bisschop van *Amiens*; vinden wy het zelve wederom in 't eene zo wel als in 't andere verhinderd. Beide de Arresten van 't Parlement aangaande die Zaaken zyn door zyne Majestek vernietigd. Daar benevens heeft de Koning den Curé en Vikaris te *Chartres*, die, volgens een ander Parlements-besluit, sedert meer dan veertien dagen door zes *Makketiers* bewaard zyn, om dat zy geweigerd hadden de Sakramenten toe te dienen aan eene kranke Vrouw, die zig aan de Constitutie weigerde te onderwerpen, op vrye voeten gesteld, en in hunne bedieningen bevestigd.

Daar tegen werd de Regter van *Chartres*, tegen den 17 *passato*, naar *Parys* ontboden, om rekenschap van zyn gedrag te geeven. Op den 9 *passato* zyn drie Persoonen in een beslooten Koets, onder geleide van 16 *Granadiers* van *Orleans* in deeze Stad gebragt, en in de *Bastille* gevangen gezet. Men meent dat het de Bestuurders zyn van de drie Nonnenkloosters te *Orleans*, die door hunne hardnekkigheid onlangs zo veel gerugts hebben gemaakt.

Dewyl 's Konings begeerte was dat men omtrent deeze Stad vyf duizend Man Landmilitie op de been zal houden, ten kosten van de *Gilden* en *Inwooners*, zo is door den *Lieutenant-Generaal* van de *Politie*, op 's Konings bevel, eene *Ordonnantie* gepubliceerd, volgens welke de *Waterdraagers* en draagsters jaarlyks te samen sullen moeten opbrengen eene somme van 260 *Livres*, die onder dezelve op een gelyken voet zullen worden verdeeld. Tot dat einde zal van alle zodanige

2753. nige Perſoonen een Lyſt moeten gemaakt worden, 't geen niet weinig moeite in zal hebben.

MEY.
FRANK- RYK.
 Het Parlement, na het overleveren der Artikelen waar over hunne nieuwe Vertoogen zouden handelen (van ons bladz. 158, enz. geboekt) een en andermaal hun verzoek by zyne Majesteit herhaald hebbende, om den dag te mogen weeten wanneer de Koning hunne Vertoogen zelf zoude gelieven aan te hooren, ontving eindelyk, na veele uitſtellingen, den 17 *passato* verſlag dat de Koning gezegd hadde aan de Afgezonden. *Gyliden moet op den 2. Mey wederom hier komen, en alsdan zal ik UL. myn antwoord geeven over de Artikelen, dewelke wy van wegens het Parlement ter hand geſteld zyn.* Hier op hebben de Kamers beſlooten, daags daar aan, zynde den 3 *Mey*, weder te zullen vergaderen, om 's Konings welbehaagen te verneemen. Op den zelfden 17 *passato* ſcheidde het Parlement van een, toe over Paasſchen, na dat men alvorens gearreſteerd hadde.

„ Dat gedurende de Vakantie, tot Maandag den 30 dier Maand
 „ duurende, de Prokureur-Generaal gehouden zal zyn zorg te dra-
 „ gen, dat de Arresten van het Hof hunne volkomene uitvoering
 „ hebben, met bevel om in geval van tegenkanting den eerſten Preſi-
 „ dent aanſonds daar van kenniſſe te geeven, die de Kamers alsdan
 „ buiten gewoonlyk zal doen vergaderen, zelfs ook in de Vakantie
 „ Feſtedagen ”

Deeze voorzorg heeft het Parlement noodig geoordeeld, ter oor-
 zaake der gevallen van ſcheuringe, welken gedurende deeze veertien-
 daagſche Paasch-Vakantie zouden mogen gebeuren, en om voor te ko-
 men dat de Prieſters, die men van hunne bedieningen voor een tyd
 afgezet heeft, zig niet in de Vakantie weder in hunne bedieningen hot-
 ſtellen.

Niet minder drift dan het Parlement betoont in het voorſtaan van de
 Party der Janseniſten betoont de Aartsbiſſchop in het wederſtreeven van
 dezelve Party volgens 't gene men gemeld vindt in een berigt van den
 27 *passato*, dus luidende.

„ Voor omtrent zes Weeken hadt de Heer *Marduel*, Curé van St.
 „ *Roch*, gelyk toen gemeld is, zwaarigheid gemaakt, om aan den
 „ Heer *Rene*, Diaken van zyne Parochie, de Sakramenten toe te die-
 „ nen, maar eindelyk op de herhaalde aanzoeking van den Heer *d'Or-*
 „ *messon*, Advokaat Generaal, toegestaan, om zulks te doen.

„ De Abt *Contrastin*, eertyds vermaard Vicaris van dezelfde Paro-
 „ chie ten tyde van den overleeden Heer *Benee*, die Curé van dezelve
 „ was, en aldaar, alhoewel hy reeds van den tyd af, dat de Heer de
 „ *Vintimille*, Aartsbiſſchop van Parys is geweest, geinterdicteerd was,
 „ beſtendig zyn Woonplaats hield, ſcheen by den nieuwen Curé den
 „ Heer

„ Heer *Marduel* in groote agting te wezen, zelfs in zo verre, dat de laatstgemelde met hem omtrent de Vestiging der Broederschap van zyne Priesters te raade ging.

1753
Mey.

„ Na dat de Abt *Contrastin* den Curé *Marduel* te vergeefs verzocht hadt, om aan den Heer *René* de Sakramenten toe te dienen, stelde hy hem voor, dat hy by zyne weigering volhardende zig buiten twyffel verdriet op den hals zou haalen.

VRANKRYK.

„ Kort voor het Paasch-Feeft klaagde de Curé *Marduel* by den Aartsbisschop deezer Stad over de Voorstellingen, die de Abt *Contrastin* aan hem gedaan hadt, en de Aartsbisschop verkreeg twee *Lettres de Cachet*, volgens welke de Abt *Contrastin* na Clermont in Auvergne, en de Diaken *René* (die toen op het Zieltoogen lag en nog ziek legt) vyftig Mylen van deeze Stad gebannen werden.

„ De Drift van den Aartsbisschop en den Curé tegen deezen eerwaarden Diaken is zo veel te onregtmaaziger, vermits hy werketlyk het Besluit hadt genoomen, om alles te ondergaan, zonder over de gedaane Weigering der Sakramenten te klaagen, en zelfs niet hadt willen toestemmen, dat men den Curé zou sommeeren.

„ Nadien de Abt *Contrastin* in de Parochie van *St. Roch* zeer bemind en geagt is, hebben verscheide Persoonen van groot aanzien den Aartsbisschop zoeken te beweegen, dat hy de Herroeping van de *Lettre de Cachet*, die hem betreft, geliefde te verwerven, en dat men dezelve maar wilde aanmerken, als of zy op de herhaalde aanzoekingen van den Curé verkreegen was.

„ Maar toen de Aartsbisschop aan de voorn. Persoonen trotsefelyk geantwoord heeft: „ *Het is in geenen deele de Curé, maar ik ben het zelf, die deeze Lettre de Cachet verzocht en verkreegen heeft, en op dusdanige wyze zal ik alle twistzake Geestelyken, dewelke ik maar zal kunnen ontdekken, van Parys verwyderen!* „ Heeft, zo men verzekert, de

„ Graaf van *Noailles* aan dien Prelaat het volgende gezegd: „ *De Abt Contrastin bevindt zig in myn Hotel, en ik zal hem uit het zelve niet laten gaan, dan na dat ik van de Intentien des Konings daar omtrent zekerheid hebben zal!* „ Men woegt daar by: Dat die Graaf eên Opschorting Omtrent de Uitvoering van de gemelde *Lettre de Cachet* verkreegen heeft.

„ Ondertusschen is de Zaak der Geestelykheid, aangaande derzelver weigering van den Twintigsten Penning aan den Koning te betaalen, naar men verstaat, reeds bygelegd, 't geen waarschyntlyk aan de tegenwoordige Geschillen een anderen draai zal geeven, en wel ten nadeele van 't Parlement, te meer dewyl deezelvs standvastigheid in het voorstaan der Vryheden van de Gallikaansche Kerk den Koning langs hoe meer verveelt. Men meent, dat het 'er geen

„ VOOR-

1753.
Mey.

VRANK-
BYK.

voorspook van zy, dat de Koning steeds uitgesteld heeft dezelfs laatste Vertoogen aan te hooren, en twyffelt of zulks ook op den 2 dezer, den gestelden dag, wel geschieden zal. Want de Geestlykheid heeft zyne Majesteit aangeboden Jaarlyks te betaalen eene somme van twaalf Millioenen Livres, by wyze van eene *Liberaale Gifte*, en onverminderd het *Don Gratuit*, zo genaamd, 't gene zy om de vyf Jaaren moet opbrengen, mits dat de Koning haar ont-heeven verklaarde van de Opgaave haarer Goederen en van de Waardeering haarer Beneficien. Men meent dat zulks van den Koning aangenomen zy. Anderen begrooten de aanbieding van de Geestlykheid maar op agt Millioenen, doch 't zal in effect weinig verschillen, indien het Geschil slegts bygelegd is."

Sedert den 24 *passato* hadt de Koning eenige onpaffelykheid gevoeld, doch dezelve is tot noch toe van geen gevolg geweest, dan dat 'er zyn vertrek naar 't Lusthuis *Bellevue* eenige dagen om is uitgesteld. De Voetwafsching door den Koning, aan twaalf Arme Mannen, en door de Koningin aan twaalf Arme Vrouwen, is op Witten Donderdag, volgens Jaarlykze gewoonte verrigt. Na dezelve werden de Mannen door den Koning en de Vrouwen door de Koningin aan Tafel bediend, gelyk by deeze plegtigheid gebruikelijk is.

De Ziekte van de Hertogin de *Rocheboubart*, die op den 14 *September* van 't voorleeden Jaar bedlegerig geworden, en den 21 *December* gestorven is, was met zulke zeldzaame Toevallen vergezeld, dat wy niet kunnen nalaaten daar van eenig berigt te geeven: Zy begon met een Opspanning in het Lighaam, verzeld van flauwe pyn die langzaam hand zo sterk werdt dat de Zieke onmooglyk op een van haare Zyden leggen konde, of zy werdt door een benaauwde Ademhaaling en een geweldige Hoefft overvallen, die haar ook naderhand by het vermeerderen van de smertelykste Pynen, verzeld van hevige Koortsen by bleeven. Hier by kwam ter regter zyde van den Onderbuik een rond, en hard Gezwel, 't welk van tyd tot tyd grooter en zo pynlyk werdt, dat zy daar door een Stuiptrekkende Hoefft kreeg, die twee a drie dages duurde, en zo hevig was dat men zulks van het eene end van 't Huis tot aan het andere hooren konde. De Zenuwen, Peezen, enz. werden somtyds zo geweldig t'samen getrokken, dat aan het gantsche Lighaam, om zo te spreken, niet een stip zonder Stuipten of Krimpelingen was, ja, dat het gantsche Lyf niet anders scheen te weezen als een t'samenstel van een menigte Veeren, die zig nu eens op en dan wederom ontspannen. Men voelde de Wervelbeenen van de Rugge-Graad draaijen even als een spykerboor, als mede het Hoofd van het Oxelbeen uit zyne holligheid wyken, en geheele uren lang in een zo sterk draaijende beweging zyn, dat men het zelve door

door Menschelyke kragt niet konde doen stil staan. Somtyds werden 1753.
 maar eenige digt by malkander zynde Zenuwen aangedaan. Wanneer *Mcy.*
 zulks by de Maag plaats greep kromp dezelve zodanig in een, dat zy alle
 haare werking verloor, en verscheide dagen lang aan geenerley Voed-
 zel, hoe gering het zelve ook was, eenige doortogt vergunde. Dan
 eens werdt de bekwaamheid om te slikken, dan eens om Adem te ha-
 len belet; en op het einde der Ziekte werdt het gantsche Zenuw-
 Gestel zo algemeen by een getrokken, dat als men de Kranke by de Vo-
 ten opgenomen hadt, men haar, zonder buiging des Lighaams, als
 een stuk Hout zou hebben kunnen opligten. Ook was in het Vleesch
 even zo weinig buigzaamheid, als of men een stok aanraakte.

Om van andere Toevallen niet te spreken, gelyk dat zy van 't
 laaft van *Oktober* af tot aan haar dood altoos in 't bed overeinde heeft
 moeten zitten, en in al dien tyd naauwlyks eenige slaap genooten:
 merken wy alleen aan, dat zy in dit alles een zeldzaam voorbeeld van
 geduld en standvastigheid heeft verstrekt, 't welk allen, die 'er oog-
 getuigen van waren, versteld-deedt staan.

G R O O T B R I T T A N N I E N.

OP den 12 *passato* hadt de Pruißische Legations-Sekretaris, de Heer *London.*
Mitchel, aan het *Londensche* Hof een *REPLICK* overgehandigd
 van zyne Pruißische Majesteit, aangaande de bewuste Zaak van *Sile-
 sie*, op het Antwoord van 't *Groot-Brittannische* Hof, te vinden hier
 voor, bladz. 169, enz. Hy heeft 'er ook Exemplareen van overge-
 geven aan de Sekretarissen van Staat, die het zelve aan den Koning
 mede gedeeld hebbende, hadt zyne Majesteit bevolen het Stuk te on-
 derzoeken en een *DUPLOCK* of Weder-antwoord daar omtrent op te
 stellen. Men verzekert dat dit Pruißische Replick opgesteld is in zeer
 gemaatigde en minzaame bewoordingen, 't welk meer hope geeft,
 dat deeze Geschilzaak in der minne afgedaan zal worden.

Ook zyn 'er, die reden meenen te hebben om te denken, dat het
 oogmerk van zyne *Pruißische* Majesteit wel kon zyn, het *Engelsche*
 Hof tot het sluiten van een Traktaat van *Marine* over te haalen, om
 te bepaalen, hoe men zig zal gedragen, indien 'er tusschen de weder-
 zydsche Onderdaanen nieuwe onlusten mogten ontstaan.

Onlangs hadt de Fransche Minister Hertog van *Mirepoix* aanden Sekre-
 taris van Staat, Mylord *Holderness*, een Memorie overgegeven, waar by
 hy uit naam van den Koning zyn Meester nieuwe Instantien doet, om dit
 Hof te doen besluiten tot de restitutie van de Schepen, die geduuren-
 de den laaftleeden Oorlog met Spanjen, door de Engelsche Oorlog-
 schepen of Commissievaarders, voor de Oorlogsverklaring van Vran-

1753.
Mey.GROOT-
BRIT-
TANJEN.

ryk aan deeze Kroon, den Franſchen zyn afhandig gemaakt. Hoewel nu het *Franſche* Hof van verbeelding is dat de Prynzen, gedurende dien tyd op dezelfs Onderdaanen veroverd, onwettig zyn, vindt men 't egter zeer onwaarſchynlyk, dat het *Engeliſche* Hof tot dit denkbeeld gebragt zal worden.

Men heeft naar *Scotland* bevel gezonden, om in de Havens van dat Koningryk ten uiterſten oplettende te zyn, op de kwaliteit der Perſonen, die aan boord van eenige Schepen in deeze Havens arriveeren, en voorts op de handelwyze van zodanige Menſchen in *Scotland*, die zig in de voorige Rebellie eenigszins hebben verdagt gemaakt; dewyl men meent wederom eenige onruſtigheid onder de Hooglanders beſpeurd te hebben, gelyk wy hier voor meldden.

De Arreſteering van Doſlor *Cameron*, die een der eerſten was, welken zig in de gemelde Rebellie voor den Zoon van den Prætendent verklaarden, is op de volgende wyze geſchied. Den 17 *Maart* kwam hy (die na den Slag van *Culloden* in *Vrankryk* gevlugt zynde, zig aldaar onthouden heeft, doch nu in alle ſtilte wederom herwaards was overgeſtoken) by nacht ten huize van een zynere goede Vrienden, meenende daar veilig te zyn. Doch hy vertoefde 'er te lang, want den 21 *dito* werd dat Huis door een Detachement Militie omringeld, hy gevat en vervolgens met een Detachement Dragonders gevoert naar *Edenburg*, daar wy hem, hier voor, gelaaten hadden.

Den 16 *paſſato* bragt men hem gevangelyk te *Londen*, alwaar hy aanzoonds, als een Staatsgevangen, in den Tour gezet werd. Den volgende dag, wanneer hy te *Whitehall* gebragt was, ondervraagden hem, twee uren lang, de Groot Kancelier, de beide Sekretariſſen van Staat, en de Hertog van *Granville*, over de punten van zyne beſchuldiging, hier in beſtaande, dat hy aan de laaſte Rebellie deel gehad heeft; dat hy naar *Vrankryk* geweeken zynde, ſedert in *Scotland* te rug gekomen is; en 't geen verder gaat, dat hy aldaar op nieuw Volk geworven heeft, ten dienſte van den Prætendent, onder belofte van dezelve Kleeding, Wapenen, enz. te bezorgen. In 't eerſt ontkende de Gevangen die Perſoon te zyn, waar men hem voor hielt, doch daar na heeft hy, na dat de Getuigen over hem gehoord waren, de misdad bekend, zo dat men zyn Vonnis heeft uitgeſproken, gelyk wy hier na zullen zien.

Ondertuſſchen verſtaat men dat in *Scotland* nog drie andere Perſonen, waarſchynlyk van zynen aanhang, ten minſten één die ook den bynaam draagt van *Cameron*, gearreſteerd zyn; zo dat het gemelde gerugt eenigen grond ſcheen te hebben.

De beide Huizen van 't Parlement zyn in de voorleedene Maand zeer geoccupeerd geweest aan het leezen, herleezen en paſſeeren van de Bills,

Bills, waar van wy reeds gesproken hebben, en van nog eenige anderen, ten einde dezelve nog voor 't einde der Zittinge gereed te maaken. De Bill om den invoer van Iersche Wolle in alle de Havens van Groot-Brittannie toe te laten, werd den 5 door die van 't Hoogerhuis goed gekeurd en tot eene Akte gemaakt; dien zelfden dag las men 'er voor de tweedemaal de Bill om de Haringvissery aan te moedigen, die den 11 insgelyks gepasseerd werd. Den 6 was men by de Gemeenten bezig met het leezen en examineeren van de Bill om het getal der Inwoonders van Groot-Brittannie, dat der Getrouwden, Geboorenen, Gestorvenen, enz. door het geheele Ryk jaarlyks op te geeven. Men maakte in deeze Bill eenige veranderingen, en besloot een bekwaam getal van Exemplaren te doen drukken, op dat 'er elk Lid een, tot zyn gebruik, van krygen konde. De Bill om de heimelyke Verbuwelykingen te beletten, werd op den 9 in 't Hoogerhuis ook geëxamineerd, en met eenige veranderingen, daar van een gedrukt Exemplaar aan ieder Lord bezorgd. Op den 10 bevalen die van 't Laagerhuis een Bill in te brengen, om de Zyden-Manufactuur in het Koningryk aan te moedigen, en te maaken dat de Belastingen op het Fluweel en andere vreemde Zyde Stoffen van buitenlands maakzel, naauwkeurig werden betaald. De Bill om de Commercie der Engelsche Natie op de Levant uit te breiden, door dien handel voor alle Particulieren open te stellen, werd den 11 door de Gemeenten goedgekeurd. Men verneemt daar omtrent, van den 24 *passato*, uit Londen het volgende.

„ De Bill wegens de Uitbreiding van den Levantsen Koophandel, welke in het Huis der Gemeenten bereids gepasseerd en in dat der
 „ Lords geleezen is, zal, na dat dezelve door den Koning goedgekeurd is, kragt hebben, zullende echter niet eerder, dan van den
 „ 24 Juny 1754. af te rekenen, aan ieder Onderdaan van Groot-Brittannien vry staan, om binnen den tyd van dertig dagen, zulks begerende, en eens voor al twintig P. St. betaalende, in de Compagnie
 „ van de Levant deel te neemen, om uit kragte van deeze Deelneeming alle de Voorregten te genieten, als mede het zy by Uitvoer of op beiderlei wyze Koophandel te dryven na de Plaatzten, dewelke by de opene Brieven van de Vestiging dier Compagnie den
 „ 14 December in het derde Jaar der Regeeringe van Koning Jacobus I. en den 2 April in het dertiende Jaar der Regeeringe van Koning Karel II. vergund zyn.

„ Ook zullen de Zoonen en Leerlingen der Leden van de Compagnie, mits dat zy Christenen zyn, zo wel de Regten van den Tol, als andere, die daar toe zyn ingesteld, of in 't vervolg op de Koopwaaren en Goederen gelegd mogten worden, nevens de Imposten

1713.
Mey.

GROOT-
BRIT-
TANJEN.

„ betaalen, welke de Compagnie zal opleggen, om haare Kosten goed
„ te maaken.

„ De *Compagnie* zal in haare generaale Vergaderingen, die telkens
„ zullen worden bekend gemaakt, by meerderheid van Stemmen Re-
„ glementen, Ordonnantien en Statuten kunnen maaken, dewelke
„ zullen kragt hebben zo dra als dezelve in de navolgende Vergade-
„ ringen zullen bekrachtigd zyn. Echter zullen zodanige Leden, de-
„ welke zig daar door beledigd mogten agten, aan de Commissaris-
„ sen van de Commercie en de Volk-Plantingen, dewelke gemagtigd
„ zyn, om dezelve te confirmeeren of te vernietigen, kunnen appel-
„ leeren. De Koop-Goederen welke de Compagnie uit de *Levantse*
„ Zeeën brengen zal, zullen even als voor deezen in één der Lazaret-
„ ten van de Middellandsche Zee moeten gelugt worden, en by ge-
„ brek van een Gezondheids-Certificaat in de Plaatzen, welke men
„ in *Groot-Brittannien* en *Ierland*, of op de Eilanden *Guernsey*, *Iersey*
„ &c. daar toe bestemmen zal, ontscheept moeten worden, enz.

Wanneer de Koning zig den 17 *passato* met de gewone plegtigheden naar het Laagerhuis begeven hadt, en op den Throon gezeten was, gaf hy zyne toestemming tot alle de gereedleggende Bills, waar onder de Acte tot aanmoediging van de Haringvisschery, die tot den invoer der *Iersche Wolle*, in alle de Havens van *Groot-Brittannie*; een tot het bouwen van een Kerk te *Mancheester*; een tot heffinge van een toereikende somme Gelds, om eene Gevangenis in 't Graafschap *Devon* te koopen, voor arme Schuldenaars; eenigen tot het verbeteren der Wegen, en veele anderen over particuliere Zaaken.

Men heeft aan de Kamer der Gemeenten klagten ingebracht, dat verscheide Nouvellisten zig niet ontzagen, het gene in het Huis passeert onder 't Gemeen te verspreiden, waar tegen men, op den 12 *passato*, eene Resolucte nam, om deeze onbetaamlykheid in 't vervolg voor te komen, doende derhalve aan de genen, die zulks verder onderneemen zouden, zwaare bedreigingen.

De Bill wegens de *Naturalisatie der Jooden*, schoon veele zwaarigheden ontmoet hebbende, is egter eindelyk ook in 't Hoogerhuis geleezen. Zy behelst kortelyk. Dat zodanigen die zig uit kragte van de gemelde Bill (zo dra als die gepasseerd en een Wet geworden zal zyn) zullen doen Naturaliseeren, gedispenseerd zullen weezen, om het Sakrament des Nagtmaals te ontfangen, gelyk zulks vastgesteld is door een Acte onder de Regeering van wylen Koning *Jacobus I.*; maar dat echter geen andere dan zodanige Jooden, welke gedurende den tyd, die bepaald zal worden, bestendig in de Staaten van zyne Majesteit in *Groot-Brittannien* of in *Ierland* gewoond hebben, zullen kunnen

WOR-

worden Genaturaliseerd, en dat zy door geloofwaardige Perfoonen 1753.
zullen moeten bewyzen, dat zy in der daad de Joodfche Religie be- Mey.

Den 5 *passato* hebben de Gemeenten, in een Committé, ten opzigt van de aanzienlyke Nalatenschap van den Ridder *Hans Sloane*, waar van wy hier voor een denkbeeld hebben gegeven, ten verzoeke der Fide-Commiffariffen en Executeurs van het Testament van wylen dien Ridder, de Resolutie genomen. Eerftelyk; dat aan de Erfgenaamen zal worden betaald een fomme van 20 duizend Pond Sterlings voor de voornoemde fraaie Verzameling van Zeldzaame en Kostbaare Zaa- ken. Ten tweeden, dat 'er een bekwaame plaats zal gefchikt worden, zo voor de Bibliotheek van den gemelde Ridder, als voor die van den Heer *Cotton*. Ten derden, dat tot opregting van dit Gebouw gebruikt zal worden de fom van 7 duizend Pond Sterlings, door wylen den Heer *Edwards* gemaakt aan de Fide-Commiffariffen van de laatst gemelde Bibliotheek. Verder dat men tot vergrooting van die Bibliotheek koo- pen en daar by voegen zal de Manuscripten, van den Heer *Harley* na- gelaaten, en daar toe besteeden een fom van 10 duizend Pond Ster- lings. En eindelyk dat de genoemde fommen van 20 en 30 duizend Pond Sterlings, en 't gene 'er verder noodig mogte zyn, geheeven zullen worden by wyze van eene Lotery, niet grooter zynde dan 70 duizend Ponden Sterlings. Van deeze Resolutie der Gemeenten werdt den volgende dag aan 't Hooger Huis verslag gedaan, en dezelve al- daar goed gekeurd.

Tot de opregting van eene nieuwe Akademie in 't Graaffchap *York* is onlangs een voorflag gedaan door eenige voornaame Perfoonen; welke waarfchynlyk ter uitvoer gebragt zal worden. Zie hier het Ontwerp.

I. Men zal by Infchryving opregten een ruim publiek Gebouw in een aange- name gezonde plaats, verre afgelegen van de ondeugden van een Koopstad. In dit Gebouw zullen bekwaame apartementen worden gemaakt voor de onder- wyzers, en voor den Opziener en zyn Familie, zo als ook gemaklyke Kamers voor de Leerlingen, zullende in sommige Kamers twee beddens voor 4 Leer- lingen, in andere een bed voor 2 Leerlingen, wederom in andere een bed voor eenen Leerling weezen, en de eene vleugel van 't Gebouw zal bestaan in 4 ruime Scholen, en de andere vleugel in een Boekery en Leeskamer. II. Het getal der Leerlingen moet nooit boven dat van 100 belopen. III. Het getal der Onderwyzers moet ten minsten in 10 bestaan, en deeze zullen de Jeugd onder- wyzen in het nodige, om de Univerfiteiten te kunnen frequenteeren, zo als ook in de Koopmans-Konst, in den Zeevaart, in den Krygsdienst, en in ande- re nuttige Weetenfchappen. IV. De Onderwyzers zullen altoos worden verko- zen en betaalt door den Opziener, doch de Intekenaars of hunne gemagtigden

1753.
Mey.GROOT-
BRIT-
TANJE.

zullen de magt hebben, om hen af te zetten, by aldien zy zig niet na behoren van hunnen pligt kwytyn. V. De Opziener zal dat Emplooi gedurende zyn leeven bekleeden, doch hy kan echter daar van afstand doen, by aldien hy de Intekenaars slechts twaalf maanden te voren waarfchouwt. VI. De regelen en wetten der Akademie zullen tuffchen de Intekenaars en den Opziener moeten worden gereguleert, en niet alleen de Leerlingen, maar ook de Onderwyzers, zullen gehouden zyn, zich daaraan te houden. VII. De fomme, die aan den Opziener zal vergunt worden tot het kopen van de nodige Meubelen, een fraaije Boekery ten dienfte van de Leerlingen en van de plaats, Globes, Inftrumenten, nodig tot het onderwyzen in de Natuurkunde, en diergelyke zaaken, zal beftaan in 1200 P. Sterlings, doch by aldien daartoe meer geld mogt vereifcht worden, zullen de Intekenaars een fomme van 800 P. Sterlings, en niet meer, tegen een handschrift van den Opziener opfchieten. VIII. Wanneer 't getal der Leerlingen vol is, zal de fomme, die de Opziener Jaarlyks trekt, in ruim 400 P. Sterlings beftaan, berekent tegen denzelfven prys, die doorgaans overal voor Koftgeld en goede Opvoeding betaalt word; enz.

Op Witten Donderdag, den 19 *passato*, werdt door 's Konings Aalmoeffenier, in 's Konings naam, *de plegtigheid der Voetwaffchinge*, volgens Jaarlyke gewoonte, verrigt, aan zo veel arme Mannen en Vrouwen, als zyne Majesteit jaaren bereikt, uitmaakende dus het getal van 70 oude Lieden. Daar na deelde men aan dezelfven de Jaarlyke Giften uit.

Op den volgenden Paafchdag, den 22 *dito*, verfcheenen de Ridders der drie Koninglyke Ordens, met hunne Riddertekenen ten hove, en vergezelden zyne Majesteit met de Koninglyke Familie naar de Hof-Kapelle, alwaar zy uit handen van den Aartsbiffchop het H. Avondmaal ontvangen en gebruikt hebbende, van den Koning, als naar gewoonte, een Staafje Goud, ten behoeve der Armen geofferd werdt. Het Feest van *St. George* werdt daags daar aan, van al die Ridders, als een Hooge Feestdag gevierd.

O O S T E N R Y K S E N E D E R L A N D E N .

Bruffel.

Op den 27 *Maart* hadt men te *Bruffel* de eere van te ontfangen en te verwelckomen zyne Excellentie den Kardinaal, Prins en Biffchop van *Luik*, die 'er zo men verftaat, aangekomen was, om zyne Heerlykheden en Burgten, die in deeze Landen ingeflooten leggen, aan haare Keizerlyke Majesteit af te ftaan, waar tegen door de Keizerin eenige Difticten, leggende aan de Grenzen van 't *Luikze*, dien Prins zouden overgegeven worden. Hy was vergezeld door de voor naamften van zyn Hof, en werdt geleid door een Troep Huffaaren, die hem tot aan *Tirlemont* te gemoet gezonden waren. Wanneer Prins
Karel

Karel van *Lotbaringen* hem verwelkomt hadt, geleidde hy den Kardinaal tot in het Vertrek voor denzelven gereed gemaakt. Des avonds verscheen de Adel in pragtig Gewaad ten hove, en den volgenden dag werdt den Kardinaal, door den Magistraat, de Eerewyn aangeboden. Zyn Excellentie, die reeds den 4 *passato* weder vertrokken was, heeft by zyn affcheid, aan de Officieren van het Hof fraaie Geschenken gedaan.

1753
Mey.OOSTEN-
RYKSE
NEDER-
LANDEN.

Niet alleen de Roomsche Keizerlyke Minister, Graaf van *Caunits Ritsberg*, die zig eenigen tyd te *Brussel* opgehouden, en de Conferentien over het Tarif en de Barriere aldaar by gewoond heeft, maar ook de Heer *Michel*, een der Engelsche Kommissarissen op dezelve, zyn omtrent dien tyd van daar, elk naar zyn Hof, vertrokken geweest; ja zelfs zyne Hoogheid, de Prins Gouverneur Generaal van de *Oostenrykse Nederlanden*; des deeze Conferentien, waarschyntlyk, in eenige Weeken niet veel zullen voortgezet worden.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

NA dat alle toebereidzelen tot de OPENBAARE INTREEDE van den Franschen Ambassadeur by deezen Staat, den Heer *Marquis de Bonac*, zo in 's *Haage* als te *Delft* waren gemaakt, geschiedde dezelve eindelyk den 30 *passato*, in deezer voegen. De Ambassadeur vertrok 'smiddags omtrent half twaalf uren, met zyn gevolg van Edellieden en anderen, in vier Karossen naar *Delft*. In de eerste Karos bevondt zig zyne Excellentie, met derzelver Broeder den Ridder *de Bonac* en twee Edellieden, in de tweede zaten vier Edellieden, in de derde twee Zoonen van den Ambassadeur en twee Edellieden, en in de vierde en laatste vier Pages; allen in pragtig gewaad. Te *Delft* gekomen zynde omtrent half een uur, werdt zyne Excell. op de voorplaats van den Doelen, daar alles tot de Receptie vervaardigd was, door den Heer *Ockerse*, Hofmeester der Staaten Generaal, die met twee Staaten Bodem in een Jagt voor uit naar *Delft* vertrokken was, in naam van hunne Hoogmogenden plegtiglyk verwelkomt, en verder in een der Voorkamers van den Doelen gebracht. Kort daar na kwamen de Burgemeesters van *Delft*, door hunnen Pensionaris vergezeld, by den Ambassadeur insgelyks het Compliment afleggen, doende de Pensionaris, Mr. *Pieter van Bleiswyk*, in de Franche Taale, een Aanpraak, hier op uikomende.

MYN HEER AMBASSADEUR,

Uit naam en van wegen de Ed. Groot Agtb. Heeren Burgemeesteren dezer Stad,

1753.
Mey.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

Stad, heb ik de eere van Uwe Excellentie over derzelver behouden aankomste geluk te wenschen. Dewyl wy boven andere Steden bevoorregt zyn, om de Ambassadeurs van Gekroonde Hoofden tegen hunne openbaare Intrede te ontvangen, zo beyveren hun Ed. Groot Achtb. zich, aan uwe Excellentie te betuigen de gevoelens van achting en eerbied, die zy verschuldigd zyn aan eenen Minister, welke, begaafd zynde met de tuitmuntendste hoedanigheden, ten vollen billykt de keuze van den Doorluchtigen Monarch, wiens karakter hy representeert.

Als Leden der Regeeringe van deezen Staat kunnen hunne Ed. Groot Achtb. niet krachtig genoeg uitdrukken de vreugde, die zy gevoelen, te zien de Unie en goede Bondgenoodschap tusschen zyn Allerchr. Majesteit en hun Hoogmogenden subsistieren. Een Unie, op nieuws bevestigd op den trouw van die zelve Traktaten, die de Vrede aan *Europa* wedergegeven hebben. Een Unie, welke aan deeze Republiek verzekert de aangenaame vrugten van een algemeene bevrediging; een Unie eindelyk, dewelke, versterkt en bevestigd door het Ministerchap van uwe Excell., niet anders dan oneindig dierbaar voor deezen Staat kan weezen.

Hunne Ed. Groot Achtb. erkennen allen den prys van die Unie, en in die gevoelens is het, dat zy zich aanbieden, om aan uwe Excell. geduurende 't verlyf, het welk dezelve in deeze Stad houden zal, alle vermaaklykheden aan te doen, die van hun kunnen afhangen.

Toen deeze Aanpraak gedaan was, begaf zig de Magistraat met den Heer Ambassadeur, en eenige voornaame Heeren van deszelfs Gevolg, naar een andere Kamer, ter maaltyd. Hier was een Tafel toegerigt van agttien borden, waar aan de Ambassadeur zig in een Leuningstoel in 't midden plaatste, en tegen over hem de Hofmeester van den Staat, schikkende de Heeren van den Magistraat zig ter regter en die van 't Gevolg ter linkerhand van zyne Excellentie. Behalven de kostbaarheid der Geregten was het Na-Desert van eene zeer konstige uitvinding, verbeeldende eene dubbele Ry van bloeiend Geboomte, met een Poort aan ieder einde, en in 't midden de afbeelding der Maaltyd van *Antonius* en *Cleopatra*. Omtrent drie uren, wanneer 'er te *Delft* tyding kwam, dat de Heeren Gedeputeerden hunner Hoogmogenden waren afgereeden, om den Ambassadeur aan de Hoornbrugge te ontvangen, stondt zyne Excellentie van Tafel op, en begaf zig met de Heeren en Edellieden van zyn Gevolg in de Saaten-Jagten; naar welken dezelve door de Heeren van den *Delftschen* Magistraat werden uitgeleid. Wanneer die Heeren aan zyné Excellentie het Affcheids-Compliment afleiden, betuigde de Ambassadeur over het Onthaal hunner Ed. Groot Agtb. ten hoogsten voldaan te zyn. Zo dra het Gezelschap in de Jagten getreden was, werdt door een Heer van des Ambassadeurs Gevolg eenige handen vol Gelds onder de menigte Volks, waar van de toevloed zeer groot was, gestrooid.

't Was

't Was omtrent vier uren na den middag, wanneer de Jagten (dat 1753
Mey.
VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

van hunne Hoogmogende, waar in de Ambassadeur zig met den Hofmeester van de Staaten Generaal en de Heeren van zyn Gevolg bevondt, en dat van hunne Ed. Grootmogende, waar in des Ambassadeurs Bedienden zaten) by de Hoornbrugge aankwamen. Men hadt aldaar een Steiger vervaardigd, en daar op een Tapyt gespreid, waar over de Ambassadeur aan land stapte. Alles was zo juist gereguleerd, dat op 't zelfde oogenblik, toen de Jagten aan de wal lagen, de Paradekoets van hunne Hoogmogenden, met derzelver Heeren Gedeputeerden, te weeten de Baron *Piek Heer van Brakel en Zoelen*, en de Heer *Reepmaker*, Heer van *Strevelshoek*, *Noordwaddinksveen*, enz. voor den Steiger stondt. Die Heeren uitgetreden zynde recipieerden zyne Excell., en geleidden, na het afleggen der Pligtpleegingen, den Ambassad. in de Paradekoets, alwaar zig de Gedeputeerden tegen over hem plaatsten. Het Gevolg van den Ambassad. schikte zig in de volgende Koetsen, en reedt stapvoets met eenen grooten trein van Koetsen, waar in veel Heeren zaten van Adel en Rang, die tot inhaaling van zyne Excell. uitgereden waren, in de volgende orde naar den *Haag*; uitgenomen dat de Heer Lieut. Kol. van *Nusler* en de twee Sergeanten der Hollandsche Guardes te voet, zig niet eerder aan 't hoofd van den Trein stelden, dan toen men omtrent half zes uren aan 't Zieken gekomen was.

Dit was toen de Orde van de Statie. I. Twee Sergeants van de Hollandsche Guardes te voet. II. De Heer Lieut. Kolonel Baron van *Nusler*, als Majoor van 't Hof, te Paard. III. Twee Staaten Postillons. IV. Vier Bodens van den Staat. V. De Heer *Ockerse*, Hofmeester van den Staat, gezeten in een Koets, bespannen met 4 graauwe paarden, gaande aan ieder portier een van deszelfs Liverei-bedienden. VI. Een Zwitser van den Ambassadeur te paard, wiens Kleed en Bandler van groen laken schier t' eenemaal met Zilveren point d'Espagne overdekt was, zynde de Zadel en Chabrak van rood Fluweel, rykelyk met Goude Galonnen en Franjes bezet. VII. Twee Loopers van zyne Excell., gekleed in groen Damast, met breede Zilveren Passementen, en op hebbende fraai geborduude Mutsen. VIII. Twaalf Liverei-bedienden van denzelven, gekleed in 't groen, op alle de naden met Zilveren Galonnen belegt, en de hoeden bezet met Zilveren point d'Espagne en witte Pluimen. IX. De Hofmeester van den Ambassadeur te Paard, gedoft in een Scharlaken Kleed met Gouden Passementen en Franjes, zynde de Chabrak en Zadel van rood Fluweel, mede met Goude Galonnen bezet. X. Een Kamerdienaar van zyne Excell. te Paard, met een *Porte-manteau* of Mantelzak voor zich. XI. Vier Officieren van denzelven, mede te Paard. XII. Weder een Kamerdienaar van den Ambassadeur te Paard, met een *Porte-manteau* voor zich. XIII. Nog acht
LXIV. Stuk I. Deel. N n

1753.
Mey.

VEREENIGDE
PROVINCIEEN.

acht Officieren van zyn Excellentie, te Paard, vier en vier. Gemelde Officieren en Kamerdienaars waren alle gekleed in Karmozyn-laken met Zilveren Passementen, de Chabrakken en Zadels waren groen met Zilver, zo als ook de mantelzakken. XIV. Vier Palfreniers van den Ambassadeur in hunne groote Monteeing, leidende ieder een fraai Handpaard, met kostbare Dekkleeden, met de Wapens van zyn Excellentie in Goud geborduurt. XV. De Stalmeeester van zyne Excellentie te Paard, in een Scharlaken Kleed; met Gouden Passementen en Franjes, zynde de Zadel en Chabrak van rood Fluweel, rykelyk met Goud bezet. XVI. Twee Pages van den Ambassadeur, in 't groen Fluweel, op alle de naden met Zilveren point d'Espagne belegt, zynde de nastelingen Karmozyn-kouleur, met Zilver geborduurt. XVII. Weder acht Bodens van Staat. XVIII. De Kamerbewaarder van hunne Hoogmogenden. XIX. De Paradekoets van hunne Hoogmogende, bespannen met zes Paarden, waarin gezeten waren, gelyk wy gemeld hebben, de Ambassadeur, en de twee Heeren Gedeputeerden, de Baron Piek, Heere van Zoelen en Brakel, en de Heer Reepmaker; Heere van Strevelsboek en Noordwaddingsveen; de Koetzier van hun Hoogmogende was gekleed in rood Scharlaken, op alle de naden met Gouden Galonnen bezet, en voor en achter met de geborduurde Wapens der Generaaliteit, en hadt daar over een ruitten Scharlaken Mantel, hangende de Pluim van deszelfs Muts verre over den rug neder. XX. De Statie- of Lyfkoets van den Ambassadeur van 7 Glazen, met 6 Paarden bespannen, leedig, van binnen bekleed met karmozyn Fluweel, bezet met Gouden Galonnen, Franjes en Kwasten. XXI. De tweede Koets van zyn Excellentie, mede met 6 Paarden, en daarin de Ridder de Bonac, Broeder van zyne Excellentie, de Heer la Fontaine, Sekretaris van Ambassade, en twee Edellieden. XXII. De derde Koets van denzelfen met 6 Paarden, waarin zaten de Heer la Combe, tweede Sekretaris, en een Edelman van zyn Excellentie. XXIII. De vierde Koets van den Ambassadeur met 6 Paarden, en daarin deszelfs twee Zoonen nevens twee Edellieden, zynde die drie Koetzen ongemeen fraai beschilderd, en van binnen ryk gestoffeerd. XXIV. Nog 10 Koetzen, ieder met 6 Paarden bespannen. XXV. Vyf en dertig Koetzen, ieder met 4 Paarden bespannen. XXVI. Negen en dertig Koetzen, ieder met 2 Paarden bespannen; en XXVII. Het detachment Hollandsche Gardes te Voet, het welk by de receptie van zyne Excellentie aan de Hoornbrugge geposteerd geweest was.

's Haage.

Dus deedt de Ambassadeur van Vrankryk zyne Intrede, tusschen vyf en zes uren 's namiddags, in 's Haage, rydende stapvoets door de twee Wagenstraten, de Veenestraat en de Hoogstraat; over de Plaats en Kneuterdyk, midden door het Voorhout, alwaar de flagboomen open

open stonden, naar het Huis van Prins *Mauritz*. De Jonge Prins Eff-
stadhouder en de Princesse *Carolina*; bevonden zig in de lange Hout-
straat ten huize van Mevrouw *Teixeira*; en zagen 'er de Statie voortby
passeeren. Zo dra dezelve het Huis van Prins *Mauritz* naderde, bli-
zen de Staaten Trompetters lustig op, terwyl door een der Heeren
van het Gevolg zyner Excellentie wederom Geld onder 't Gemeen ge-
strooidt werd. Men hadt hier alles; tot Receptie van den Ambassa-
deur, ten pragtigsten vervaardigd. Zyne Excellentie 'er aangekomen
en uit de Koets getreden zynde; werd door de twee voornoemde
Heeren Gedeputeerden naar binnen geleid. Deze Heeren begaven
zig na een weinig vertoevens, met de Staaten-Parade-Koets, van de
Staaten-Boden omringd, naar 't Hof ter rug; om van de uitvoering hun-
ner Commissie aan hunne Hoogmogenden verslag te doen, wordende
door den Ambassadeur, en deszelfs gantsche Gevolg, tot aan de Koets
uitgeleid.

Wanneer de Heeren Staaten Generaal dus van de aankomste zyner
Excellentie op 't Huis van Prins *Mauritz* kennis hadden, vervoegden
zig agt Gedeputeerden hunner Hoogmogenden, in vier Koetzen; met
Staaten-Boden omringd, van het Hof derwaards. Het waren; de Ba-
ron van *Hekeren*, Heer van *Brantzenburg*, wegens *Gelderland*; de
Heeren van der *Does* en Raadpensionaris *Stein*, wegens *Holland*; de
Baron van *Borselen*, Eerste Edelen van *Zeeland*; wegens die Provincie,
de Baron *Ablaing*, Heer van *Giesenburg*, wegens *Utrecht*; de Heer *Kem-
penaar* wegens *Vriesland*; de Baron van *Palland*, wegens *Overyssel*;
en de Heer *Alstorpbus* wegens de Provincie van *Groningen*. Zy wer-
den op de Voorplaats, voor de Stoep, aan de Portieren der Koetsen,
plegtig gerecipieerd door den Ambassadeur, en gebragt in de Kamer,
die tot deszelfs Receptie geschikt was. Hier stonden agt Stoelen met
Armeuningen voor de gemelde Heeren Gedeputeerden, en een negen-
de, voor zyne Excellentie. Na dat zo wel de Heeren Gedeputeerden,
als de Ambassadeur, gezeten waren, deedt de Baron van *Hekeren* tot
Brantzenburg eene sierlyke Aanspraak aan zyne Excellentie, die dezelve
op gelyke wyze beantwoordde. Daarna werden de Heeren Ge-
deputeerden, even zo als zy gekomen waren, wederom uitge-
leid, en de Ambassadeur bleef staan, tot dat zy waren weg gereden.
Des avonds heeft men zyne Excellentie in 't zelfde Huis ten pragtig-
sten onthaald, aan een Tafel van 24 Borden, waar by de Heeren Ge-
deputeerden mede verscheenen. De hooge Gezondheden werden 'er
onder 't geschal van Pauken en Trompetten gedronken. Schoon de
toevloed van Volk by deeze plegtige Intreedde onbefchryvelyk groot
is geweest, heeft men egter van geene wanorde of ongelukken ver-
nomen.

1753.
Mey.VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

's Anderendaags den 1 *deezor*, 'smiddags omtrent 1 uuren, begaf zig de Heer Ambassadeur met eenigen zyner Edellieden, weder naar 't Huis van Prins *Mauritz*, alwaar een kostbaar Middagmaal vervaardigd was. Zyne Excellentie werdt aldaar, kort na zyne aankomste, door de meeste Heeren van de Regeering en andere Perfoonen van Aanzien gecomplimenteerd, en wederom onthaald aan een Tafel van 24 Borden, gelyk dien avond en den volgenden middag mede geschiedde.

Op den 3 *deezor*, welke dag door hunne Hoogmogenden tot deszelfs openbaare Audientie geschikt was, vervoegde zig zyne Excellentie 's morgens ten tien Uuren, met eenige Heeren van zyn Gevolg, naar het meergemelde Huis. Tusschen 11 en 12 Uuren kwamen de Gedeputeerden der Staaten Generaal, de Baron van *Borselen*, en de Baron *d'Ablaing* Heer van *Giessenburg*, in de Staaten-Koets aan, en werden door den Ambassadeur, gelyk te vooren, by het Portier van de Koets gerecipieerd, en naar binnen geleid. Na een kleine poos by denzelfden vertoefd te hebben, stapten zy met den Heer Ambassadeur in de Paradekoets hunner Hoogmogenden, en plaatsten zig in dier voegen, dat zyne Excellentie voorwaards uit en de Gedeputeerden agter uit reeden. Agter deeze Koets volgden de Koetsen van den Ambassadeur, met deszelfs Edellieden. Het overige Gevolg, 't gene by de Statie der Intrede te Paarde zat, ging nu te Voet. Men hielt de zelfde orde in den Marsch als by de Intrede, uitgezonderd dat nu geene handpaarden geleid werden, en dat de Heer *Ockerse* zig thans nevens den Stalmeeſter van den Ambassadeur bewondt in een Koets met twee Paarden. Ook was de Lieutenant Kolonel *Nusler*, als Groot Major van den Haage, nu niet aan 't hoofd van den Trein, nog ook de twee Sergeanten van Ordonnantie, maar wagtte denzelfden op voor de trappen van de Zaal op 't Hof; doch het zelfde getal van Koetsen nagenoeg, volgde den Trein, als by de Statie der Intrede. Men begaf zig in deeze Orde, omtrent 12 Uuren 'smiddags, van 't Huis van Prins *Mauritz* naar 't Hof, rydende langs de West-Zuid- en Oostzyde van het Plein door de lange Houtſtraat, midden over 't Voorhout, langs de Kneuterdyk, en de Plaats, door de Hoogſtraat, Veenſtraat, Spuyſtraat en Hofſtraat, naar 't Binnenhof, tot voor de trappen van de Zaal. De Wagt prefenteerde by de aankomste van de Koetsen het Geweer, regt voor de Zaal, onder 't roeren van de Trom, terwyl de Ambassadeur door de Officieren met het Sponton en Vendel werdt gefalueerd. Zyne Excellentie uit de Koets getreden zynde, werdt in de volgende orde over de groote Zaal naar de Vergaderkamer van de Staaten Generaal begeleid; naamlyk. I. Twee Sergeants van Ordonnantie. II. De Lieutenant Kolonel *Nusler*. III. De Heer *Ockerse*, Hofmeeſter van

van den Staat. IV. De Ambassadeur, gaande tusschen de twee Heeren 1753.
 Gedeputeerden in. V. Het gevolg van zyne Excellentie, in dezelfde Mey.
 orde, gelykze in de Koefen hadden gezeten. Zodra zyne Excellentie
 ter Vergaderkamer intrad, stonden alle de Leden der Vergadering
 op, terwyl de Ambassadeur begeleid werdt naar 't eene einde van den Tafel,
 daar een met groen Fluweel bekleede Stoel, met Armleuningen, VEREENIGDE
 voor denzelfen was geplaatst, regt tegen over den Heer President, PROVIN-
 den Graave van *Bentinck*, Heere van *Rboon* en *Pendrecht*. Zyne Ex-
 cellentie voor zyn plaats gekomen zynde, deedt eene buiging regt voor
 hem uit, vervolgens eene naar de regter en eene naar de linker zyde,
 waar na de Ambassadeur en alle de Leden gingen zitten en zig dekten,
 overhandigende zyn Excellentie vervolgens zyne Credentialen aan den
 Heer President, die door den Heer Griffier *Fagel* overluid werden ge-
 lezen. Dit gedaan zynde, deedt de Ambassadeur de volgende sierly-
 ke AANSPRAAK aan hunne Hoogmogenden, in de Fransche taal;

HOOGMOGENDE HEEREN;

„ De bestendige blyken der toegenegenheid van den Koning mynen
 „ Meester voor uwe Republiek, en de byzondere hoogagting, die
 „ Hy deezen Staat heeft toegedragen, in tyden, wanneer de omstan-
 „ digheden zulks t'allerminste scheenen te gedoogen, zyn voor UL.
 „ zekere onderpanden van de bevelen, die ik bekomen hebbe, om
 „ by uwe Hoogmogende de allerkrachtigste verzekeringen te vernieu-
 „ wen van de opregte toegenegenheid en vriendschap van zyne
 „ Majt. Een dierbare bediening, waarin de Minister, de gevoelens van
 „ zynen Meester te kennen geevende, zyne eigene betuigingen daar-
 „ by kan voegen!
 „ Offchoon verheugd, gelyk my betaamt, over de keuze des Kon-
 „ nings omtrent my, om den Marquis de *St. Contest*, die door zyne
 „ Majt. in deszelfs Raad geroepen is, op te volgen, zo zou ik egter
 „ daarin veel meer zwaarigheid vinden, byaldien ik my niet durfde
 „ vleijen met de hope, dat uwe Hoogmogende wel zullen zig in het
 „ geheugen willen brengen de toegenegenheden, door dezelve aan
 „ myne Voor-Ouderen (*) in het zefdie karakter betoond. Zy heb-
 „ ben my hunne erkentnisse nagelaten, met mynen pligt overeen-
 „ komende.

„ Ge-

(*) Naamelyk den Heer *d'Usson* Graaf van *Bonrepaux*, Ambassadeur by de
 Staten Generaal in 't jaar 1698, by wiens afweezendheid, in het jaar 1699,
 deszelfs Neef de Heer *d'Usson*, Marquis van *Bonac*, de Zaaken van 't Fran-
 sche Hof by deezen Staat waarham.

1753. „ Gelukkig, byaldien ik door een onvermoeiden yver en de gevoel-
 Mey. „ lens van eerbied, die ik betuige uwe Republiek en de Doorl:
 „ Personen, die dezelve uitmaken, toe te dragen, myn Ministerschap
 VEREE- „ aangenaam by uwe Hoogmogende maken kan”.
 NIGDE „ Op deeze Aanspraak gaf de President van hunner Hoogmogenden
 PROVIN- Vergadering het volgende ANTWOORD, mede in de Franche Taal;
 TIEN.

MYN HEER AMBASSADEUR;

„ Het is met het uiterste genoegen, dat de Staten-Generaal der
 „ Vereenigde Nederlanden in hun midden zien eenen Ambassa-
 „ deur van een magtigen Monarch en ouden Geallieerden, wiens
 „ vriendschap hun zeer aangenaam is. De waardy van die vriendschap
 „ is hun te wel bekend, dan dat zy niet zouden tragten, dezelve op
 „ alle mogelyke wyzen aan te kweeken.
 „ Zy beloven zig ten dien opzigte een des te beeteren uitslag, om
 „ dat de verstandige en bekwame Minister, dewelke voor U, *Myn*
 „ Heer, alhier geresideerd heeft, altoos arbeide en nog steeds aan-
 „ houdt te arbeiden, om de vriendschap, tusschen Frankryk en de
 „ Republiek subsisterende, hoe langs hoe vaster en duurzamer te
 „ maken; en de keuze, die zyne Allerchr. Majt. gedaan heeft, om
 „ denzelven te remplaceeren, verschaft duidelyke blyken, dat Hy
 „ volhardt, deezen Staat zyne genegenheid toe te dragen.
 „ Byaldien wy ons in staat bevonden hadden, om naar onzen wensch
 „ iemand te benoemen tot den post, dien gy bekleedt, zo zouden
 „ wy geenszins een persoon daartoe hebben kunnen verkiezen,
 „ die beter deezen onzen wensch zoude beantwoorden, dan een
 „ Ambassadeur, die luiten en behalven zo veele personeele hoeda-
 „ nigheden ook een erflyk gevoelen van vriendschap bezit.
 „ En vermids de verplichtende wyze, op welke gy dat gevoelen
 „ hebt te kennen gegeven, niet kan worden verbeterd, zo zullen
 „ hunne Hoogmogende van hunne kant geene gelegenheid laten verby
 „ gaan, om blyken te geeven van de agting, die zy voor uw per-
 „ soon hebben”.
 „ Zo dikwils als de naam van hunne Hoogmogende en die van zyn Majt.
 „ genoemd werdt, namen de Ambassadeur en alle de Leden der Verga-
 „ dering telkens den hoed af, en na dat de Heer President zyn ant-
 „ woord geëindigd hadt, stondt de Ambassadeur op, en zyne Excell.
 „ werdt tusschen de twee bovengem. Heeren Gedeputeerden op dezelve
 „ wyze, gelyk Hy gekomen was, onder 't slaan van den Trom en 't
 „ paradeeren van de Wagt, enz. na de Staten-Koets terug geleid, ry-
 „ cende vervolgens over het Binnen-Hof voorby de Vergaderkamer van
 „ hun

hunne Hoogmogenden, langs het Plein, door de Houtstraat, langs 't Voorhout, over den Kneuterdyk en de Korte en Lange Vyverberg, naar 't Huis van Prins *Mauritz*, daar Hy door de Heeren Gedeputeerden werdt naar binnen geleid, waarna gem. Heeren ten eersten vertrokken, wordende door den Ambassadeur tot aan de Koets uitgeleide gedaan, en begeevende zy zig in de Staten-Koets naar 't Hof, om ter Vergaderinge van hun Hoogmogende verslag te doen van hunne volvoerde Commissie.

1753.
Mey.

VEREENIGDE
PROVINTIEN.

Dien middag en avond is de Ambassadeur wederom ten pragtigsten, op kosten van den Staat geregaleerd, in 't Huis van Prins *Mauritz* voornoemd, waarby de meeste Heeren van de Regeering, en andere Personen van Rang, waren genoodigd. Den volgenden dag heeft zyne Excellentie de Complimenten van Dankzegging afgelegd by de Leden van den Staat, over de eere en het deftige onthaal hem gedurende de drie voorgaande dagen op het Huis van Prins *Mauritz* bewezen. Den 5 *deezes* werden de voornaamste Heeren van Regeering door den Heer Ambassadeur, in deszelfs Hotel, op een pragtig Midagmaal ten kostbaarsten getraceerd aan een Tafel van 48 Borden, waar aan de Geinaalin van zyne Excellentie insgelyks verscheen, gezeten zynde tusschen den Baron *Piek*, Heer van *Brakel* en *Zoelen*, en den Graave van *Bentink*, Heer van *Rboon* en *Pendrecht*. Zondags, den 6 *deezes*, gaf zyne Excellentie een pragtig Festein aan de Heeren van Regeeringe, benevens de uicheimische Gezanten en andere Personen van Aanzien, 't welk 's avonds gevolgd werdt, van een heerlyk Dansfeest; en den volgenden dag hervat met een nieuw Gastmaal, 't geen tot den 8 's morgens heeft geduurd, en waarmede die plegtigheden beslooten zyn.

Op den 1 *deezes* hebben in de Generaliteits-Kollegien van dezen Staat Zitting genomen de volgende Heeren, naameyk in de Vergadering van de Staaten Generaal, wegens *Gelderland*, de Heer Mr. *Hendrik Jan Bartens*, Burgemeester der Stad *Thiel*, zynde geintroduceerd door den Heer van *Hoytema*; de Baron *Sloet*, Heer van *Diepenbroek* en 't *Oye*, zynde geintroduceerd door den Baron van *Heekeren* tot den *Brantzenborg*; de Heer Mr. *Herman Hendrik Otters*, Burgemeester der der Stad *Arnhem*, zynde geintroduceerd door den Heer *Huinink*; de Heer *Joan Vles*, Burgemeester der Stad *Doesburg*, en de Heer Mr. *Nicolaas Willem de Meester*, Burgemeester der Stad *Harderwyk*, zynde beyde geintroduceerd door den Baron van *Haarsolte*; als ook de Baron van *Heekeren* tot *Roderlo*, Edelman van haare Koninglyke Hoogheyd de Vrouwe Gouvernante, zynde geintroduceerd door den Baron van *Heekeren* tot den *Brantzenborg*; wegens *Overysfel*: De Baron van *Palland* tot *Zuithem*, en de Heer de *Schep- per*.

1753.
Mey.VEREER-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

per, zynde geïntroduceerd door den Baron van Palland tot Eerden; en wegens Stad en Lande: De Heer Joseph Trip, zynde geïntroduceerd door den Heer Alstorphius. In den Raad van Staaten wegens Gelderland: De Baron van Heekeren tot Roderlo, zynde geïntroduceerd door den Heer Huinink; en wegens Overijssel; De Heer en Mr. Jacob Ten Brink, Burgemeester der Stad Deventer, zynde geïntroduceerd door den Heer Rouse. In de Generaliteyts Reekenkamer wegens Gelderland: De Baron van Lynden tot Hemmen, zynde geïntroduceerd door den Baron van Lynden tot Reffen, en de Heer Mr. Maarten Vlaardingewout, Heer van Dirksland, zynde geïntroduceerd door den Heer De Meester. Ook hebben dien morgen, in het Collegie van de Edelemogende Heeren Gecommitteerde Raaden van het Zuyderkwartier deezer Provincie, Sessie genomen: De Heer Mr. Carel van Dyk, wegens Delft; de Heer Mr. Willem van Schuylenburg, wegens Haarlem; de Heer Mr. Dirk de Raat, wegens Leyden, en de Heer Mr. Gualternus Petrus Boudaan, wegens Amsterdam.

Boven en behalven de PUBLICATIEN tegen het laten loopen van Honden in 's Graavenbaage en den omtrek van dien, gedaan door haare Koninglyke Hoogheid de Princesse Gouvernante van haare, en den Magistraat van zyne zyde, hier voor te vinden, zyn ook op last der Heeren Burgemeesteren aan alle Doctoren, Apothekers en Chirurghyns ter hand gesteld, gedrukte Recepten, tegen de Beten van Dolle Honden, ten einde daar van gebruik te maaken omtrent de genen die gebeten zyn-of mogten worden; en zyn dezelve verzogt, 'elkens wanneer hun iemand voorkomt die van een raazend Dier gebeten is, daar van aanstonds aan den Magistraat kennis te geeven. De Recepten luiden woordelyk, als volgt.

REMEDIE, gebruykt by HYCKE BOREN, woonagtig tot Ferwert, in Vriesland, en door Haar ingegeeven aan verscheidene Menschen, die van Dolle Honden, of andere Beesten gebeeten of gequetst zyn. Dezelve bestaat uyt deeze volgende Kruyden:

De Bladeren of Kruyden hier van worden gebruykt.	{	Wilde Kaarden.
		Honts Ribbe.
		Wyn Ruit.
		Averuit.
		Waal-wortel.
		Steenruys, of anders Dwyfent-Bladt in de plaats.
		Huyslook.
Wilde Kervel.		
	{	Hanepoot of Driebladt genaamt.

Van deeze Kruyden, neemt men min of meer, na dat men de Dranck grooter

ter of kleinder gedenkt te maken: By voorbeeldt; men neemt van yeder van deze Kruyden een klein handtje vol, en indien een van deze Kruyden mogte manqueeren, dan neemt men van een ander wat meer, byzonder van de *Wilde-Kaarden*, of *Hayslook*. Dan doet men deze Kruyden, groen en versich zynde, in een Vysel, of 't geen nog beter is, in een Mortier, en sloot die tot dat 'er een Sap uytkomt, welk Sap men dan vermengt met zo veel Wyn-edik, dat men een part Sap, en byna twee parten Wyn edik neemt, en 't wel onder malkander vermengt. Dit dan onder malkander vermengt zynde, zal men de Kruyden, en het vermengde Sap, door een Doek heen parssen, en nemen daar van 6 ordinaire Lepels vol, die men dan met een Loodt fyne Theriakel allenskens daar onder zal vermengen.

Deeze Remedie dusdanig gepræpareert, wordt in twee volgende dagen ingegeven, en wel in diervoegen: dat men 's avonds te voren vaste, en geen Spyse gebruyke, en dat men daar op 's morgens drie Lepels vol, gepræpareert, als boven gemeld is koudt inneeme, en des anderen daags 's morgens weer op dezelve manier nog 3 Lepels vol gebruyke, na dat men 's avondts te voren ook insgelyks zal gevat hebben. Na het inneemen 's morgens van deze Remedie, mag men wel een soopje Brandewyn, Jenever of Anys-water daar op gebruiken, en 's middags ook t'elkens wel matig eeten. Hier mede eindigt deze kuure, zo veel het inwendige betreft: doch de Wonde zelf is men gewoon met Wyh-edik uit te wasschen, en zuiver te houden, bedekkende die daar na met een Pleister, *Diacbylum cum Gummi*, genaamt.

Indien een Vrouwspersoon gebeten zynde, deze Remedie zal gebruiken, moet men niet wel zo veel Theriakel nemen, anderzins is het zelfde: als mede indien het is voor een Jong Mensch of Kindt, dan zal men na de Jaaren of na de gesteltheit der Lighamen, zo wel van het een als het ander minder quantiteit nemen.

Deeze zelfde Remedie wordt ook ingegeven aan Koeijen, Paarden en Honden, die voorafz. ongemak hebben, en wel op die manier, dat men aan de Koeijen een en een half loodt Theriakel, aan de Paarden een loodt, en aan een Windt-Hondt een half loodt, doch een grootte swaare Hondt of Dogge ook een loodt geve, anderzins het zelfde: en daar op aan die Beesten wat suur Bier na het innemen van de Remedie geve te drinken.

NB. Deze Remedie wordt best, en met het meeste succes gebruikt, voor de negen dagen van het begin van het ongemak.

In de Stad *Middelburg* heeft het den Magistraat ook goed gedagt; *Middelburg*. niet alleen wegens het groot getal der Honden, waar door de Straaten en Wegen als belemmerd werden, maar ook om de gevaarlyke Gevolgen voor Menschen en Vee, daar uit ontstaande, dat eenigen van die Dieren, sedert een geruimen tyd, met kwaadaartige Ziekten zyn aangetaft, waar van zig reeds ettelyke voorbeelden hadden opgedaan; uit voorzorge en tot beveiliging van de Burgers en Ingezetenen, den 28 *passato* eene PUBLICATIE te doen, voornaamelyk ingerigt om te verbinderen dat eenigerlei Honden los worden gelaaten, om op Straat of op Heeren Wegen te loopen, op *LXIV. Stuk I. Deel.* O o straffe,

1753.
Mey.VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

1753. straffe, dat dezelve niet alleen aanstonds zullen worden doodgeflaagen, maar ook door den Eigenaar betaald een somme van twee Ponden Vlaams; en dat zo iemand van eenigen los loopenden Hond mogte gebeten of gekwetst worden, de Eigenaar van dien Hond zal moeten betaalen een somme van vyf en twintig Guldens ten profyte van den Baljuw binnen of onder de Stad, of ten profyte van den Schout op de Ambagten daar buiten, en nog daar boven goëddoen het Meesterloon van eenig gebeten Mensch of Beest, en verder ter beslissinge van den Regter hem zyne geleedene pyn en schade vergoeden.

Mey.

VERER-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

Kort hier na is door den Magistraat der Stadt *Veere*, eene byna gelykluidende Publicatie gedaan met die van *Middelburg*; en in de Stad *Goer* hadt men den 21 *passato*, om dezelfde redenen; tot weder in treinbrenging van eene belasting op de Honden, eene ORDONNANTIE gearresteerd, van 9 Artikelen, bevattende tēn voornaamsten, dat niemand, na den aanvang deezet tegenwoordige Maand, eenigerlei Hond, klein of groot, 't zy aan een band leggende of loslopende, mag houden, ten zy voor ieder Hond, jaarlyks, aan den Pagter van dit *Middel* betaalende twee *Guldens*, zullende egter hier van de *Bleekers*, en de genen die buiten de Stad en Voorstad wonen, doch elk maar voor één Hond, uitgezonderd zyn. Aanmerkelyk is 't, dat de *Penningen*, hier van komende, ten behoeve van het *Weeshuis* strekken.

B Y Z O N D E R H E D E N.

Omwe-
der.

MEN hadt in de voorcedene Maand een extra zwaar *Omwe* in de Stad *Prentzlau*. Uit dikke Wolken, die regt boven die Stad vergaarden, schoot ylings een hevige Blixemstraal in een Tooren van den Stadsmuur, die de Trap daar in verpletterde, het Wagthuisje verbryzelde, en den Soldaat, op Schildwagt staande, onder den voet wierp en zeer beschadigde. Zyn *Herspan* was gekneust, en zyn eene *Been*, omtrent den *Enklaauw*, zo zwart verbrand, dat men 'er by 't verband eenige kleine stukjes *Been* moest uitneemen. De *Kolf* van zyn *Snaphaan* was tot spaanderen geslagen en de punt van zyn *Bajonet* weg gesmolten, gelyk 'er ook in zyne schoenen veel scheuren en kleine gezengde gaatjes werden gevonden: doch de herstelling was niet buiten hope.

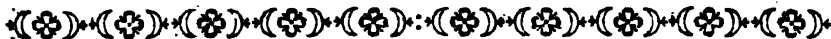
Brand.

Onlangs heeft men meer dan eens van een buiten gewoonen *Brand* gehoord. *Orgejet*, een schoon Dorp in 't *Fransche Comté*, bestaande uit 122 Huizen was 'er t'eenemaal door in de *Asch* gelegd. Door onagtsaamheid kwam dit ongeluk te *Byallystok* in *Poolen*, de *Residentieplaats* van den Kroons Groot Generaal, zo dat het meest bevolkte kwartier van die Stad, bestaande in ruim 200 Huizen, in een korten tyd verteerd werdt, doch by geluk waren de Kerken en het *Paleis* behouden geblee-

bleeven. Erger was 't in een Stad, genaamd *Subla*, aan het Thuringerwoud; alwaar door een *Brand*, op den 23 *passato*, byna de geheele Stad, met de Hoofdkerk, veele Publike Gebouwen, en ruim driehonderd Burgerhuizen, geheel verwoest zyn. By toeval zyn nog eenige Kerken, en de meeste Fabriken en Moolens, behouden.

1753.
Mey.

BYZONDERHE-
DEN.

J U N Y.

Kunnende in deeze Maand, wegens de bepaaldheid van ons bestek, alleen maar de gewigtigste Zaaken voordraagen, zullen wy ons niet dan ter loops ophouden met de Berigten uit

P E R S I E N.

Meldende uit *Ispahan*, de Hoofdstad van dit Ryk, dat de Christen-Prins *HERACLIVS* van *Georgie* zig in bezitting van byna geheel *Perfie* bevindt, zynde door de Vorsten en Grooten van *Perfie* met groot genoege voor hunnen *Sopbi* aangenomen. Met eenen ongemeenen luster, als zodanig zyne Intrêde in die Stad gedaan hebbende, werdt hy plegtig ukgeroepen, en vervolgens waren 'er veele Vreugdefesteinen gehouden, op welken zig bevonden de Stadhouders en Gouverneurs van de byzondere Landchappen, die zig insgelyks aan deezen Overwinnaar als hunnen Koning onderwerpen, en hem den Eed van Getrouwheid gedaan hadden. Naderhand hadt deeze Vorst, wiens Armee geschat wordt op 130 duizend Man een voorneemen gemaakt, om met dezelve de Turkie Grenzen te naderen, en, 't zy uit eersugt, of uit noodzaaklykheid, zig door het veroveren van eenige vastigheden van dien kant te verzekeren, terwyl hy aan den kant der Indien niets te vreezen heeft. Ondertusschen was te *Ispahan* alles in orde hersteld, hebbende de *Armeniërs* wederom den zetel van hunne Negocie in de Voorstad van *Ispahan*, genaamd *Julsfa* geplaats, en de geleedene schade meest wederom te regt gebragt.

Ispahan.

T U R K Y E N.

DEEZE Tydingen hebben te *Constantinopolen* merkelyke bewegingen onder het Ministerie verwekt, gelyk wy al eens gemeld hebben. Terwyl de Grootte Heer door het doen by een trekken van

Constantinopolen.

1753.
Juny.TUR-
KYEN.

talryke Corpsen thans het Krygsvolk onledig houdt, blykt nog niet zeker werwaards, nog waar toe hunne destinatie zy. Alleen weet men dat de Troepen, die zig uit de verscheidene Provincien by een voegen, hunne Zamelplaats hebben te *Oczakow*, behalven de genen die aan de Grenzen van *Persie* zouden samentrekken.

In een Divan of Raadsvergadering, gehouden in de Maand *April* laastleeden, heeft men in overweeging genomen: of de Grootte Heer met een onverschillig Oog de Progressen door den Prins *Heracius* in *Persien* gemaakt, en de Verbintenissen, reeds door hem met de Nabuurige Mogendheden aangegaan, konde beschouwen. Men zegt dat in die Raadsvergadering beslooten is. *Indien deeze Verbindtenissen zodanig waren, dat zy in vervolg van tyd nadeelig voor 't Ottomannische Ryk konden zyn, het dan de voorzigtigheid zoude vereischen in tyds zulke Maatregelen te nemen, waar door men die nadeelen voorkomen mogte.* Volgens de laatste berigten was egter het eigentyk oogmerk van den Sultan nog een geheim.

R U S L A N D.

Moskou.

HET *Russisch* Hof, daar men geduurig, dien aangaande, zo uit *Turkyen* als uit *Persien* tyding ontfangt, hielt wel te *Moskou* verscheide Raadsvergaderingen, doch betoonde geen ongerustheid over de beweegingen der *Turken*, waar van men in de voorleedene Maand zekerheid hadt. Alle de Steden in de *Ukraine* bevinden zig in staat van tegenweer, en op de Frontieren zyn de Vestingen van zo veele Troepen voorzien, dat men, des noods zynde, in een korten tyd, eene considerabele Armee op de been zou kunnen brengen; zonder daar onder te rekenen de *Kalmukken* en *Russische Tartaren*, die zeer gaarne de wapenen eens zouden opvatten. Dus worden de schikkingen, van de *Turkse* Bassas in de *Crim* gemaakt, van dit Hof met bedaardheid aangezien, en derzelver uitwerking afgewagt.

P O O L E N.

Dantzig.

WEGENS eenige onlangs verspreide Gerugten van eene nieuwe Op-
schudding in de Stad *Dantzig* ontstaan, is door den Magistraat,
op den 7 *passato*, gepubliceerd de volgende

W A A R S C H O U W I N G.

NAdemaal men met veel bevreemding en een groot misnoegen in ervaringe gekomen is, dat zig kwalyk gezinde Personen uit nydige en andere eigenbatige inzichten niet ontzien hebben, gedeeltelyk door particuliere Brieven, ten deele in opentlyke Nieuwstydingen onder andere valsche yerdichtfelen ook buitena-

buitenlands te verspreiden, dat door nieuw ontstaane gevaarlyke, verre ziende en een nakenden ondergang der Stad dreigende onlusten en scheturingen dit Gemeenebest geheel ontruft, en de Stad door zwaare buitenlandsche schulden, haare krachten gantschelyk te bovengaande, zodanig belast zy, dat zy zig in een dus bepaarde omstandigheid red- en radeloos bevindt; en een zo ten vollen met de waarheid strydig voorgeven voor deeze goede Stad en haar Credit niet dan ten hoogsten nadelig kan zyn; mitsgaders, dat zodanige valsche bezigten op een onverantwoordelyke wyze van hier naar elders zyn overgemeld:

Zo is 't, dat de Ed. Raad, ingevolge de Resolutie der gezamentlyke Orden, allen en een iegelyk by deezen ten ernstigen waarschoouwt, en op onvermydelyke zwaare straffe ten nadrukkelyksten gebied, zig van alle verdachte en ten nadele der Stad strekkende Correspondentie geheellyk te onthouden, en zig, uit wat inzicht het ook zoude mogen wezen, geenzints te verflouten, zodanige beledigende en ongegronde narigten verder te verbreiden en onder den man te brengen: gelyk by deezen teffens bekend gemaakt word, dat den geenen, die met grond zal kunnen aanwyzen, wie, van hier op diergelyke of andere wyzen valsche narigten aan buitenlandsche Correspondenten en oorden gemeld mag hebben, een premie van *een swinend Daalers* uit de Kas der Stad zal worden ter hand gestelt, en zyn naam gesecreteert. Waar naar zig een iegelyk te gedragen en voor schade en straffe te hoeden heeft. Gegeven in ons Raadhuis deezen zevenden dag der Maand *Mey* des Jaars 1753.

1753.

Juny.

POOLEN.

P R U I S S E N.

ZYNE Majesteit de Koning van *Pruissen*, voor hebbende een Toer *Berlyn*, te doen naar *Silesien*, vertrok den 1 *passato*, 's morgens ten vier uren, van *Berlyn* derwaards, in gezelschap van zyne Koninglyke Hoogheid den Prins *Ferdinand*, van den Prins *Ferdinand van Brunswyk*, en een aanzienlyk Gevolg van Generaalspersoönen. Geduurende het grootste gedeelte van die Maand, de Vestingen en Guarnizoenen alom bezigtigd hebbende, werdt de Koning tegen den 4 *dezer* te *Koningsbergen* verwacht, om aldaar ook de Bezetting te monsteren.

Men ziet thans het Oktrooi, 't geen door zyne Majesteit is toegestaan aan eene KOMPAGNIE te *Emden*, welke behalven de aldaar zynde *Afiatische* Kompagnie zal opgerecht worden om op *Bengalen* te bandelen. Dit Oktrooi, en het daar agter gevoegde Reglement, behelst in 't korte.

Dat het Comptoir van die Kompagnie in deeze Stad gevestigd, de Schepen alhier geladen, en de Goederen, welke dezelve in Retour mede brengen, alhier publiek verkogt zullen worden. Dat het Oktrooi twintig Jaaren dueren en aan de Kompagnie vrystaan zal, alle Jaaren zo veele en zo grootte Schepen na *Bengalen* te zenden, als zy goed vind, om haaren Koophandel uit te breiden. Dat dezelve de Bescherming van zyne Majesteit zal genieten en in *Oost-Vriesland* en het Hertogdom *Kleef* de nodige Soldaaten en Matroozen mogen ligten,

1675 3.
Jany.

FRUIS-
SEN.

Regten, dewelke niet tot den dienst van den Koning zullen kunnen geëngageerd worden, 't geen ook zo ten opzichte van de Artillery en Magazynen als van de overige effecten der Compagnie, het zy by Oorlog of Vrede, zal worden ingesigt genomen. Dat die Compagnie by het bevrachten van haare Schepen de Producten en Fabriken van zyne Majesteits Staaten zo veel mogelijk boven de buitenlandse den voortgang geven, en dierhalven voor de laatstgemelde, zo zy dezelve niet kan ontbeeren, geene Regten betaalen zal. Dat ook de Goederen, welke de Compagnie by Transitio aan Buitenlanders verkopen zal, van alle Regten, hoe genaamd, vry zullen wezen, maar dat dusdanige Goederen, welke zy reeds aan andere verkocht heeft, en die na de Plaats van den Kooper gezonden moeten worden, de gewone Rechten onderhevig zullen zyn.

Dat het egter des Konings intentie niet is, om den Invoer van Koopwaaren van *Strugalen*, welke aan de Fabriken en Manufacturen van zyne Majesteits Staaten nadeel zouden kunnen doen, en waar van dezelve den Invoer verboden heeft, en als nog zoude kunnen verbieden, toe te staan. Dat dierhalven deeze Koopwaaren te *Amsterdam* in een Pakhuys gebragt, en aan Buitenlanders verkocht zullen worden, en dat omtrent den Uitvoer een Certificaat zal verkond worden. Dat men de Effecten van de Compagnie nooit voor particuliere Schulden in beslag zal kunnen neemen. Dat by het ontstaan van Oorlog, met wat Mogendheid in Europa het ook zy, de Kapitaal, welke de Onderdaanen van dezelve by de Compagnie hebben aangelegt, ten eenemaal van Beslag en Confiscatie zullen vry wezen. Dat de Compagnie in de Commerce-Traktaaten, welke zyne Majesteit met andere Mogendheden mogt aangaan, zal worden begreepen, en dat zy na haar goedvinden met Princen en Souvereynen van de Landen, voor dewelke zy gecontracteerd is, Traktaaten en Alliantien zal mogen aangaan.

Dat wyders het Fonds van deeze Compagnie by provisie uit een Millioen Brandenburgse Ryksdaalders, verdeeld in twee duizend Actien en elke Actie uit vyf honderd Ryksdaalders bestaan zal, dewelke niet als met algemeene toefleming der Geïnteresseerden zullen mogen vermeerderd of verminderd worden. Dat de Compagnie alle zes Maanden, te rekenen drie Maanden na den Datum der Actie, twee per cent van het Montant der Actien betaalen zal. Dat men om Stem in de generaale Vergadering te hebben tien Actien bezitten moet. Dat een Bezitter van 30 à 50 Actien twee, en die meer Actien heeft, drie, maar niemant meerder Stemmen hebben zal, &c.

D U I T S C H L A N D.

Regens-
burg.

Aangaande de Zaak van *Oostvriesland* was onlangs te *Regensburg* aangekomen, des Keizers Ratificatie ten opzigt van het Ryks Goedagten over die Zaak hier voor geplaatst. Die RATIFICATIE, welke den 7 *passato* openlyk aan de Ryksvergadering voorgelezen werdte, behelsde.

Van wegen den zeer Doorl. Keizerl. Principaal Kommissaris &c. doet men den Gezanten en Ministers der Kourvorsten, Vorsten en Staaten van 't Ryk weten,

weten, dat het Directorie van *Mems* op de gebruikelijke wyze overgelevert hebbende een Advys, door 't zelve den 12 *April* laatstleden terzaake van de Successie van *Ostroerisland* genomen, ten einde het aan zyne Keizerl. Majesteit gezonden werd, en dat de inhoud van 't zelve gemelde zyne Keizerl. Majesteit onder 't oog gebragt zynde, Hy gezien heeft, dat die zaak en byzonderlyk de Memorien der Keur-Brandenburgte en Keur-Brunswyke Gezanten van den 24 *November* 1751, 4 *Maart* 1752 en 29 *January* 1753, behoorlyk in de 3 Kollegien waren voorgesteld, en dat hy na die gantche zaak ryfelyk te hebben overwogen, gearresteert heeft, dat zy niet van 't versort van de Ryksvergadering was en men dezelve renvoyeeren moest, om gedeideert te worden ter plaatze waar zy naar de wegen van Regten gebragt was: Dienvolgende heeft zyne Keizerl. Majest, zyne Principale Commissie geordonneert, aan de loffelyke Ryksvergadering te verklaren, dat hy 't gemelde Advys van 't Ryk da allen deele goedgekeurde en ratificeerde, gelyk hy zalks by-deezen is doende, &c. Den 5 *Mey* 1749.

1753.
Juny.
DUITSCH-
LAND.

Zyne Keizerlyke Majesteit heeft, op Witten Donderdag laatstleden, volgens jaarlykfe gewoonte de Voeten gewaschen van 12 oude Mannen, welker Jaaren te samen een getal van 934 uitmaakten, hebbende de oudste, van 91 Jaaren vervolgens een deftige Dankzegging aan den Keizer gedaan.

Wenen

Op order van haare Majesteit, de Keizerin, was den 8 *passato* te *Wenen* eene Notificatie gedaan, in 't kort behelzende.

„ Dat haare Keizerlyk Koninglyke Majesteit, uit allerhoogste Lands Moederlyke Goedertierendheid, byzondere liefde tot de Weetenenschappen en dringenden yver, allergenadigt besloten hadt, de Rechtsgeleerdheid in der zelve Erf-Koningryken en Landen tot Handhaving der Justitie in een bloeyenden Staat te stellen, en voornamelyk op haare Hooge School te *Wenen* het *Studium Juridicum* te verbeteren; en dierhalven vier Professoren daartoe aan- en op te neemen, waar van de eerste over de *Institutiones* en de *Codex*; de tweede over de *Digesta* en de Erf-Lands-Regten; de derde over het *Jus Canonicum*, de *Historia Juris* en het *Jus Natura*; de vierde over het Regt der Volkere, het *Jus Publicum* van het Duitche Ryk en het Leen-Regt Lessen zoude geven.

„ Dat aan alle deeze Professoren de volgende aanzienlyke Jaarweddens en Traktementen allergratieuselykft zouden toegelegd worden, namentlyk, aan den eersten 2000., den tweeden 3000., den derden 3500., en den vierden 4000. Guldens; en dat behalven dien de twee eerste den Titul van Keizerlyke en Koninglyke Regseringsraaden, en de twee laatste van Keizerlyke en Koninglyke Hofraaden; zouden voeren; dat wyders de respectieve binnen- en buitenlandsche Geleerden, dewelke daartoe bequaam zyn en die Charges zouden willen ambieeren, door Heeren Kommissarissen by haare Keizerlyk-Koninglyke Majesteit te benoemen, zullen geëxamineerd worden, en zig ten dien einde in 't begin der aanstaande Maand *Juny* by Missive of in Persoon by zyne Hoogvorstelyke Genade, den Heer Aartsbisschop van *Wenen*, als *Protector Studiorum*, kunnen melden, en om Admissie tot het Examen verzoeken.

I T A.

I T A L I E N.

1753.

Jany.

Romen.

HET Pausselyke Hof is dit Voorjaar, door meer dan eenen Prins van 't Duitfche Ryk bezogt geweest. De Erfprins van *Brandenburg-Anspach* bevondt 'er zig, in 't voorste van *April*, eenigszins onpaffelyk, meenende anders naar *Napels* voort te reizen. De Hertog en Hertogin van *Wirttemberg*, hebben zo wel hier als in de andere Hoofdsteden van *Italien*, door het geeven van pragtige Festeinen op eene luisterryke wyze hun Hof gemaakt. Ook zyn dezelve niet minder kostbaar onthaald, en met aanzienlyke Praesenten begiftigd. Een Steur van honderd Ponden zondt de Kard. *Portocarrero* aan dien Hertog in de Vasten, benevens zes Schotels met ververschingen, waar by de Kardinaal *Mellini* nog agt zulke Schotels voegde. De Hertog heeft 'er niet alleen een voornaam Musikant, *Giovanino* genaamd, en een der beste Violiften, voor zyne Hofhouding opgedaan, maer boven dien een Beeldhouwer en twee Steenhouwers om aan een Cabinet voor de Hertogin te arbeiden. Men heeft beide hunne Hoogheden, doorhanden van een vermaard Konstschilder, in Portrait doen brengen.

Genua.

Wegens de Gevolgen van den aftrek der Franfche Troepen van 't Eiland *Corfica*, verstaat men uit *Genua*, dat verscheide Gemeenschappen op dat Eiland reeds Gedeputeerden aan den Marquis *Grimaldi*, Gemagtigde van de Republiek op het zelve; hadden gezonden om over een ACCOMMODEMENT, of Bylegging van de Geschillen te handelen. Men hadt dien aangaande te *Genua*, waar zulks veel blydschap geeft, een Vergadering van den Senaat belegd; en na derzelve eindiging een Ordre aan *Grimaldi* gezonden, om in alle gelegenheden de gunstige betuigingen aan de *Corfische* Natie te doen.

Onlangs was te *Genua* aangekomen de Heer *Marshall*, Legationsraad van zyne Pruijsische Majesteit; men meent, om wegens de KOMMERCE-ZAAKEN eene Commissie by de Regeering af te leggen, gelyk hy reeds by den Koning van *Spanjen* hadt gedaan, en verder te *Venetien* stondt te doen.

De Ridder *Chauvelin*, die wegens den Allerchr. Koning te *Genua* heeft geresideerd, thans in 't laatst van *April* zyn afscheid genomen hebbende, was wegens de getrouwe diensten geduurende zyn verblyf aan de Republiek beweezen, tot Edele van den eersten rang verklaard, en door den Grooten Raad in 't GOUDEN-BOEK ingeschreeven.

S P A N J E N.

Madrid.

DE Syndicus *Klesker*, Gedeputeerde van de Stad *Hamburg* te *Madrid*, op den 12 *April* laatstleeden zyn afscheid neemende van het Hof, hadt ook ter Audientie geweest by de Koninginne Weduwe, en

en was van dezelve, gelyk ook van den Kardinaal *Infant*, te *St. Idelfonse*, ten gunstigsten ontvangen. Verder stondt hy de reis naar *Barys* aan te neemen; om aan 't *Franfche* Hof ook een Kommissie af te leggen.

1753.
Juny.

Een week of drie te vooren, was de Graaf van *Unbam*, als nieuwe Ambassadeur van den Koning van *Portugal*, aan 't *Spaanfche* Hof gekomen. Den volgenden dag, reeds ten Gehoor by de Koning en Koningin zynde toegelaaten, hadt hy aan hunne Majesteiten verklarung gedaan van de *toegenegenheid en liefde zyner Majesteit, den Koning van Portugal, jegens den Katholyken Koning, en het gebeele Koninglyke Huis van Spanjen*. En dewyl men verneemt, dat 'er eerstdaags een nieuwe Ambassadeur van dit Hof naar *Lisbon* stondt te gaan, wordt aan de goede verstandhouding tusschen de respectieve Hoven, niettegenstaande de *Differenten in Amerika* boven gemeld, geenszins getwyfeld.

SPANJEN.

P O R T U G A L.

UIT Brieven van *Lisbon* heeft men vernomen, dat de Franschen aldaar niet geslaagd zyn in hunne onderneeming, om van den Koning van *Portugal* verlof te verkrygen tot het zenden van eenige Schepen naar de Kolonien der Portugeezen, om daar op te handelen. Eenige inlandfche Kooplieden hebben door hunne Vertoogen zo veel uitgewerkt, dat het Hof, de nadeeligheid van een zodanig verlof begrypende, t'eenemaal afgezien hadt, van zulks aan eenige Natie te vergunnen. Daar tegen hadden eenige Kooplieden met elkander een Ontwerp gemaakt, om eene Kompagnie tot den handel op 's Konings Kolonien in de Oostindien op te regten. Dit Ontwerp, zyne Majesteit aangeboden zynde, zou deszelfs goedkeuring bekomen hebben.

Lisbon.

Tot byeenbrenging van een toereikend Fonds voor die Onderneeming, hebben verscheide Vermogende Lieden groote sommen aangeboden. Men zegt, dat reeds aan de Franschen Oktrooi was toegestaan, 't geen dus weder zou ingehaald en vernietigd zyn. Ondertusschen hadt zyne Majesteit aan den Agent derzelve, tot vergoeding van schade, ingewilligd, dit Jaar een enkel Schip, met Koopmans Waaren, derwaards te zenden.

Men is hier nog zo naauwkeurig lettende op den Uitvoer van Gouden en Zilveren Geldspecien; dat 'er onlangs meer dan drie duizend Moidoren aan Goud, op een zcilreed leggende Schip, door de Tolbedienden waren aangehaald.

V R A N K R Y K.

DE Voorvallen met het Fransche Parlement in de voorleede Maand, *Parys.* zyn te gewigtig en zonderling; dan dat wy dezelve niet nog kortelyk hier zouden voordragen. Wy zagen hier voor dat de dag
LXIV. Stuk 1. Deel. P p van

1753. van den 2 *passato* door den Koning tot het aanhooren der Vertoogen
 Juny. was bepaald. Wanneer op dien dag de Prokureurs en Advokaaten,
 op 't bevel zyner Majesteit, van *Parys* te *Versailles* kwamen, gaf men
 hun te kennen; dat de Koning geen groote Deputatie hebben wilde, maar
 VRAANK- begerde, dat alleen de eerste en twee andere Presidenten den 4 *passato* ko-
 RYK. men zouden, om de Wil van zyne Majesteit te verstaan. Hier van 's a-
 vonds aan 't Parlement kennis gegeven zynde, vergaderde het zelve
 aanstonds met geslootene Deuren, en nam voor, des Konings Ant-
 woord te verwagten. Dien dag gekomen zynde begaven zig de Pre-
 sidenten naar *Versailles*, en kreegen van den Koning het volgende
 Antwoord.

Ik heb het gearresteerd van den 25 *January* laatstleden, waar in de On-
 derwerpen der Vertoogen vermeld zyn, in mynen Raad met oplettendheid on-
 derzocht, en erkend, dat onder de verscheide Pointen, welke gelyeden voor-
 neemens zyt daar in te verhandelen, vele zyn, in welke opzigte ik my reeds
 verklaard heb; andere omtrent dewelke ik aan u lieden myne ordres heb ge-
 geeven; en eindelyk nog andere, waar van het naauw onderzoek niet dan
 nieuwe Hinderpaalen zou toebrengen aan de Oogmerken, welke ik altoos voor
 de Herstelling van den Vrede en de publieke Rust gehad heb. Deeze Beweeg-
 rede doct my het Besluit neemen, om uwlieder Vertoogen niet te ontfangen,
 en u lieden te ordonneeren, dat gy zonder uitsel de opene Brieven van den
 23 *February* laatstleden geregistreert.

Schoon het Parlement hier over zeer verslaagen was, werd't nog-
 thans van hetzelfde op den 5 *Mey* het volgende gearresteerd.

Het Hof, alle de Kamers vergaderd zynde, en overweegende het Verslag
 door den eersten President gedaan, (aangemerkt de onmooglykheid, waar in
 het zelve zig bevind, om de *Waarheid* tot aan den *Troon* te doen komen, door de
 Hinderpaalen, dewelke kwaalyk gezinde lieden daar tegen inbrengen, terwyl
 zy niet ophouden om des Konings Vroomheid tegen het welzyn van zynen
 Dienst, de Handhaving van de Order en publieke Rust te verschaiken) en
 verders geen andere Toevlugt dan tot zyne Waakzaamheid en zyne geduurige
 Werkzaamheid overig hebbende, heeft gearresteerd:

Dat ten einde deeze gewigtige en onvermydelyke Functie waar te neemen
 de Kamers vergaderd zullen blyven, alle andere Diensten opbende, tot dat het
 aan den gemelde Heer Koning behaagd zal hebben gunstighlyk, zoo als hy zalks
 door zyn Antwoord van den 17 *April* 1752, wel heeft willen belooven, aan
 zyn Parlement gehoor te verleenen omtrent de Vertoogen, dewelke in hun
 Inhoud niets anders dan het welzyn van de Religie en de publieke Rust tot
 onderwerp hebben.

Ingevolge van dit Arrest onthieldt zig het Parlement van alle ge-
 woone Regtszaaken, en het Chatelet volgde dat voorbeeld, waar
 op de Koning hun den 7 deezer den volgenden Bevelbrief zondt.

LOUIS, enz. Solut; Verwachtigd zynde, dat gy lieden, naar overweeging van
 de

de orders, die wy u lieden gisteren toegezonden hebben, aan dezelve niet hebt willen gehoorzamen, maar geresolveerd zyt, de gewoone bediening der Justitie af te breeken, en in tegendeel zaaken op tapyt gebragt en in overweging genomen hebt, waarmede wy u lieden verboden hadden, u lieden te bemoeijen, en een einde willende maken van een handelwyze, zo zeer stry-
 dende met ons Koninglyk gezag en met het welzyn van onze Onderdanen; 1753.
Juny.
 Zoo is 't, dat wy om die en andere gewigtige redenen u lieden uitdruk-
 kelyk gebieden en verpligten by deezen door ons eigenhandig ondertekenden Brief, dat gy lieden zonder verder uitsfel zult treden tot het registreeren van onze OPENE BRIEVEN, den 22 February deezes Jaars gegeven, en zulks zonder eenige de minste verandering, en zonder ook enig ander bevel dien-
 aangaande af te wagten. Daar benevens Ordonneeren wy u lieden, dat gy lieden zonder de minste draling of uitsfel zult voortgaan in het waarneemen van u lieder functien, en 't uitvaardigen van Zaaken, Instantien en Procedures, enz., op straffe van ongehoorzaamheid en van onze ongenade, onaangezien alle uwe voorgaande en hier tegen aanlopende deliberatien, alle dewelken wy by deezen tegenwoordigen kasseeren en vernietigen; willende wy voor 't overige, dat gy lieden deezen tegenwoordigen zult doen leezen, afkondigen, registreeren; enz.

VRANK-
RYK.

Doch 't Parlement weigerde hier ook aan te gehoorzamen en arresteerde, dat men bleef by het ARREST van den 5 Mey, en dat men zonder eed en plicht te krenken dien Bevelbrief niet konde onderdaanig zyn. Wanneer de Koning vernam dat eindelyk de Groote Kamer zig hier aan onderworpen, doch de twee andere Kamers by hunne weigering en by het gearresteerde van den 5 Mey gebleeven waren, zo werden door hem, op den 9 dito, VERZEGELDE BRIEVEN aan alle de Leden des Parlement, uitgezonderd die van de Groote Kamer, gezonden, waar in alle die Leden bevolen werdt, op lyfstraffe, binnen den tyd van 24 uren de Stad Parys te verlaten, en zig na de Plaatsen in de Brieven gemeld, in ballingschap te begeeven, waar door zy allen van elkander werden afgezonderd. Boven dien zyn vier Leden van die Kamers in hunne Huizen gearresteerd, naamelyk de Abt *Cbauvelin*, de President *de Mazay*, de Heer *de Lys*, en de Heer *de Bessigny*, om als de voorbaarigsten onder den hoop, met escortes van Soldaaten, naar geheel ver van een gelegene plaatsen gebragt te worden.

Die Zaak, schoon lang voorzien, by het Gemeen bekend geworden, maakte, gelyk ligt te begrypen is, in de Stad een groote beweging, zodanig dat de Leden van de Groote Kamer, wanneer zy dien dag naar Huis wilden keeren, door den drang des Volks werden tegen gehouden, tot dat de Boden plaats voor hun maakten. Toen zy de Deur uittraden weergalmde de lugt van het geroep, *Vive le Parlement*. De Presidenten kreegen naauwlyks het Volk met mond en hand tot stilzwygen, zeggende de Heer *Maupeou* tegen 't Gemeen; dat die Toejuchtingen zeer ontydig waren, alzo de Leden van 't Parlement zig in

1753.
Juni.VRANK-
RYK.

droefheid en verfldgenheid bevonden. Immers was ook van hun, na dat die Heer kennis gegeven hadt van de Ballingschap der andere Kamers, beslooten. „ Dat het Hof by het Arrest van den 5 Mey zou blyven en „ ingeolge van dien de begonnene Regtspleelingen voortzetten „ Men hadt dien dag, tegen des Konings bevel, nog kennis genomen van verscheide Sakramentweigeringen, en zelfs ook den 10, wanneer zy nog te Parys als naar gewoonte hunne Vergadering hielden; maar zyne Majesteit, door deeze voortgaande ongehoorzaamheid aan zyne OPENE BRIEVEN (hier voor te vinden) ten hoogsten vertoornd, zondt des nagts tusschen den 10 en 11 *passato* eenige Muskettiers van *Versailles*, met VERZEGELDE BRIEVEN, houdende aan ieder Lid van de Grootte Kamer, dus luidende.

Myne Heeren. Vermids ik om gewigtige Inzigten beslooten heb myn *Parlements-Hof* na *Pontoise* over te brengen, doe ik u deezen Brief ter hand komen, om u te lasten en te beveelen, dat gy binnen tweemaal 24 uren u derwaards begeeft, alle Zaaken ophoudende, om aldaar naar uw lieder gewoonte Regt te doen uit kragte van de Declaratie, dewelke u derwaards zal worden toegezonden: Verbiedende u ondertusschen om nergens anders, onder wat Voorwendfel het ook wezen mogt, te vergaderen, op straffe van Ongehoorzaamheid en Afzetting van uw lieder Ampt. En terwyl de tegenwoordige tot geen ander oogmerk strekt, bid ik God, dat hy u, *Myne Heeren*, in zyne Heilige hoede neem! *Te Versailles den 10 Mey 1753.*

(was getekend)

LOUIS.

(en lager stondt)

DE VOYER D'ARGENSON

Deeze Koninglyke Bevelen werden den 11 en 12 door alle Heeren zo Presidenten als Raaden, agtervolgd. Aanmerkelyk is 't, dat de Heer *de Maupeou* juist in die nagt zyn iever voor 't Gemeene Welzyn hadt betoond, met ordres te geeven tot blussching van een Brand, op 't Eiland van *St. Louis*, 's avonds te vooren begonnen, zo dat hy, 's morgens te 5 uren t' huis komende, aldaar dien Brief vondt. Den 12 's morgens, tegen zyn vertrek, kwam een Deputatie der Officieren van het Chatelet van hem afscheid neemen, betuigende over dit Voorval zeer veel aandoening te hebben. Sedert zyn de Leden van de Grootte Kamer te *Pontoise* voortgegaan met het Onderzoek der Sakramentweigeringen, voorgeevende in de gewoone Regtszaaken niet te kunnen doen, zo lang de andere Kamers in ballingschap waren.

G R O O T - B R I T T A N N I E N .

Londen.

DE Generaal *Tyrwley*, geweest Gouverneur van *Jamaika*, naar Londen terug komende met zyne geheele Familie, niet alleen, maar ook met een grooten Schat van Kleinodien en Natuurlyke Zeldzaamheden, hadt het ongeluk, dat het Oorlogschip *de Assurance*, waar op

op hy zig bevondt, by 't Eiland *Wigt* vast raakte op een Zandplaat, 1753
 waar door men naauwlyks tyd hadt om den Gouverneur met zyn Huis- Juny.
 gezin in een Sloep aan Land te brengen. Evenwel werdt ook het lee-
 ven van alle de Menschen, die op 't Schip waren, gered, doch de
 geheele Laading was verlooren. In een Krygs- of Scheepsraad, fe-
 dert gehouden om de oorzaaken der verzeiling van dit Schip te onder-
 zoeken, was de Loots onschuldig verklaard, dewylmen bevondt, dat
 die Zandplaat eerst onlangs door de Zee was opgeworpen. De Heer
Tyrawley troostt zig over dit Ongeluk met het behoud van zyne overig-
 ge Schatten, in andere Schepen herwaards overgekomen.

GROOT-
 BRIT-
 TANJE.

De Republick *Genua* heeft wegens den neteligen toestand der Zaa-
 ken op 't Eiland *Corsica* door haaren Minister aan 't *Engelsche* Hof laa-
 ten verzoeken, dat de Regeering beletten mogte, dat niet aan de Re-
 bellen op dat Eiland door *Engelschen* eenigerlei hulp werde toegebracht;
 eenig Leevens onderhoud of Krygsnoodwendigheden aan dezelve
 bezorgd, nog eenige Rebellen aan boord genomen. Op dit verzoek
 is eene Koninglyke Proclamatie uitgevaardigd, waar by alle Onder-
 daanen van *Groot-Brittanniën* verboden wordt, de gemelde Rebellen
 in eenig opzigt de hand te bieden of te ondersteunen.

Men heeft berigt van een hardnekkig en bloedig Gevegt, onlangs in
 de Baai van *Campeche* voorgevallen, tusschen zes *Engelsche* Vaar-
 tuigen en verscheide *Spaansche* Schepen, waar in twee *Engelsche*
 Vaartuigen, door de *Spaanschen* genomen, en de overigen ter naau-
 wernood ontsnapt zyn.

Het Vonnis, 't geen na de overtuiging van den Prediker *Cameron*,
 op den 17 *passato* over hem uitgesproken werdt; luidde aldus: „ Gy
 „ zult terug gebragt worden naar de Gevangenis van den Tour, waar
 „ uit gy herwaards gebragt zyt; en Donderdag den 7 Juny zal men
 „ uw op een Horde sleeten naar de Gerechtsplaats, alwaar gy ge-
 „ hangen zult worden, doch niet dat 'er de dood op volgt, maar gy
 „ zult aanstonds weder worden afgesneden en uwe Ingewanden uit
 „ het Lighaam gerukt, waar na men uw Lighaam in vier Kwartieren
 „ zal deelen, en met uw Hoofd, 't geen men afhakken zal, stellen ter
 „ plaatse, daar het de Koning goed vindt. God zy uwe Ziel genadig ”.

De Misdaadige, wiens Lot van veelen beklaagd wordt, hadt zig
 aan dit Vonnis wel onderworpen, doch verzogt zyne Vrouw, die zig
 met zyne zeven Kinderen te *Ryffel* bevondt, nog eerst eens te mogen spree-
 ken, 't welk hem werdt toegestaan. Na dat zy met een Paspoort te
Londen aangekomen was, zyn wel veele Instantjen gedaan om het
 Vonnis van dien Prediker verzagt te krygen, doch zyn Misdaad was
 zo kenbaar en affchuwlyk, dat geene smeekingen van dæze wanho-
 pige Vrouw iets hebben kunnen uitregten. Het Vonnis werdt dan op
 den gemelden dag ter uitvoeringe gebragt. Men heeft sedert verscheide

1753.
Juni.

GROOT-
BRIT-
TANJEN:

de Perſoonen, die van kwaade Oogmerken verdagt zyn, in *Schotland* gevangen genomen. Dus zyn 'er op den 2 *dezer* vier *Schotten* en twee *Ieren*, onder 't geleiden van Staats-Boden te *Londen* ingebragt. Een der *Schotten* zegt men een Broeder te zyn van den gem. Prediker *Cameron*.

Na dat in de voorleedene Maand verſcheide *Bills*, waar van wy hier voor geſproken hebben, by de beide Huizen van 't Parlement een en andermaal overwoogen, en eenigen derzelven niet-zonder veele *Debatten* gepaſſeerd waren, behaagde het den Koning, den 15 *paſſato*, in 't Hoogerhuis verſcheenen zynde, eenigen derzelven met zyne goedkeuringe te bekragtigen. Onder anderen een Akte raakende de *Douceurs* op den uitvoer van het Koorn; een Akte wegens betaaling van dezelfde Regten op de Wynen, die uit andere Havens van *Engeland* te *Londen* gebragt worden, als die 'er direct uit Zee aankomen; een Akte tot uitbreiding van de Kommercie op de *Levant*; een Akte tot aanmoediging van de Zyde-Manufactuuren in *Engeland*; een Akte tot voortzetting van de Linnen-Fabriken in *Schotland*; eene tegen 't plunderen en berooven van geſtrande Schepen en Goederen; eene tot vermindering van het getal der Directeurs van de Zuidzee-Kompagnie, eenige Aktens ſtrekkende tot herſtelling en verbetering van de Groote Wegen, en eenige over byzondere Zaaken.

Sedert zyn de nog overige *Bills* gelezen. De Bill raakende de Jaarlyke Aantekening van het getal des Volk in *Groot-Brittannten*, den 21 *paſſato* by de Lords ten tweeden maale overwoogen zynde, zou aan een Comitée geſteld worden, doch de dag daar toe een Maand uitgeſteld zynde, heeft men dezelve in deeze Zitting niet gepaſſeerd. Want na dat zyne Majesteit, den 7 *dezer*, wederom zyne toetſeming gegeven hadt tot eenige *Bills*, behaagde het hem deeze Zitting van 't Parlement te eindigen met eene genadige Aanſpraak van den Throon, waar van wy, gelyk ook van de overige Omſtandigheden dien aangaande, in 't volgende DEEL berigt zullen geeven.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

's Gra-
venbage.

DEN 8 *paſſato*, zo als des morgens het laaſte Feſtein van den Franſchen Ambaſſadeur Marquis de *Bonac* geëindigt was, geſchiedde de jaarlyke Trekking van de Haagſche Schutterye, als naar gewoonte. Na dat de Burgery zig in order geplaatſt hadt, en de Vaandels geplant waren, verſcheen haare KONINGLYKE HOOGHEID tuſſchen elf en twaalf Uuren in de Maliebaan, zittende met zyne Doorl. den PRINCE ERSTADHOUDER, en haare Hoogheid de PRINCESSE CAROLINA in een Koets met zes Paarden, en vergezeld door veele Generaals-perſoonen, Edellieden en Heeren van aanzien. Na dat dit Hooge Gezelschap, om het Corps der Burgeren heen gereeden zynde, zig in
der

der Staaten Tent begeben hadt, alwaar eenige ververfchingen gereed 1753.
 ftonden, door de Gemaalin van den Kolonel *Dierquens* vervaardigd, Jany.
 kwam 'er ook de Heer Kolonel; met wien zig de Jonge Prins, naar
 't Front van de Schuttery begaf, begeleid door den Opperfalineef-
 ter Baron van *Groaffins* en eenige Edellieden, om de Exercitiën te
 zien.

VEREENIGDE
 PROVINCIE.

Wanneer dezelve geeindigd waren, betuigde de Prins daarover
 zyn genoegen; en keerde vervolgens naar de Tent te rug, aan 't hoofd
 van 't Witte Vendel, 't welk door zyne Hoogheid, die een Ringkraag
 om en een Sponton in de handen hadt, geleid werdt tot een weinig
 voorby de gemelde Tent, waar na de Jonge Prins wedet by 't Hooge
 Gezelfchap te rug keerde. De Schutters vervolgde toen haaren optogt
 in de gewoone order, wordende haare Hoogheden t' elkens door de
 Heeren Officieren, in 't voorby trekken van de Tent, met Sponton
 en Vendel gegroet. De Marsch werdt voortgezet langs de Malibaan,
 over de Bolchbrug en de Princeffe Gragt, door 't Voorhout, over de
 Vyverberg tot voorby den Nieuwen Doelen, alwaar zig de Magiftraat
 van 's *Graevenhaage* bevondt, die door de Heeren Officieren, als ge-
 woonlyk, werdt gefalueerd. Terwyl nu de Schuttery haaren Marsch
 vervolgde, begaf zig de Heer Kolonel en Lieutenant-Kolonel op den
 Doelen, om de Schuttery te zien voorby trekken. Deze aan de Ma-
 libaan te rug gekomen en uit malkander gegaan zynde, werden alle de
 Officieren na den middag op den Nieuwen Doelen ten kostbaarften
 onthaald, en by die gelegenheid de Hooge Gezondheden der Staaten
 van Holland en Westvriesland, die van de Erfstadhouderyke Fami-
 lie, en van den Magiftraat van 's *Haage* onder 't geklank van veelerlei
 Inftumenten, gedronken.

Des Morgens, toen de Heer Kolonel *Dierquens* zig in de Staaten-
 Tent bevondt, werdt aan hem doot den Jongen Prins Erfstadhouder
 ter hand gesteld een fraai gewerkte Gouden Beker, welken wylen
 zyne Doorl. Hoogheid reeds tot een Gefchenk voor de Schutterye
 gefchikt hadt, met verzoek om denzelven te houden ter eeuwiger ge-
 dagteniffe der genegenheid van wylen den Prins zynen Vader jegens de
 Haagfche Schutterye. Dit Konftuk, 't welk de gedaante van een Bo-
 kaal heeft, is met het Dekzel een Rynlandsen Voet en zonder Dekzel
 negen duimen hoog, diep vier en een vierde Duim, en even zo wyd
 boven aan den rand; onder aan den Voet vier en drie agtste Duim.
 Boven op het Dekzel is een fraai gewerkte Leeuw leggende verbeeld,
 verfiert met eene Koninglyke Kroon op zyn hoofd, houdende met de Slinker
 Poot het Wapen van den Prins Erfstadhouder, ook van boven met eene
 Kroon overdekt en omringd met Palm- en Lauriertakken. Agter het
 Wapen en den Leeuw legt een Banderoll, waar op de gewoone Zin-
 fpreuk staat: Op de vier Zyden van dezen Beker ziet men vier Op-
 fchrif-

1753.
Jany.VEREENIGDE
PROVINCIE.

Schriften onder keurlyke Zinnebeelden, zodanig verdeeld dat in vier groote Schilden zig in ieder een Zinnebeeld, en onder ieder derzelven op een klein Schildde toegepaste Spreuk vertoont.

Het eerste Zinnebeeld is de EENDRAGT, met dit Onderschrift:

Eendragt door Vertrouwen.

Het tweede Zinnebeeld is het VERTROUWEN, met deeze onderstaande Woorden:

Vertrouwen geeft Moed en Kragt.

Het derde Zinnebeeld is MOED EN KRAGT, waar onder te leezen staat:

Door Moed en Kragt word Roem verkreegen.

Het vierde Zinnebeeld is de ROEM, met de volgende Utdrukking:

Roem beloond de Deugd en Trouwe.

Binnen in het Dekzel leest men 't volgende *Gedenkschrift*:

DEN DOORLUGTIGSTEN
VORST EN HEERE
WILL. CAR. HEND. FRISO,
PRINCE VAN ORANGE EN NASSAU,
STADHOUDER, CAPITAÏN GENERAAL EN
ADMIRAAL DER VEREENIGDE NEDERLANDEN:
GAF DEEZE, TEN BLYKE VAN ZYNE HOOGHE
GUNST EN GENEGENTHEIT AAN DE
MANHAFTE EN GETROUWE
BURGERYE VAN
's GRAVENHAGE,
M D C C L I.

Op de Rand des Beekers, waar over het Dekfel sluyt, staat:

Les Freres Metayer fecit 1753.

De vier Merken, zo op de Beeker als het Dekfel, zyn de Waapens van Holland en Amsterdam, de Naam van de Maaker in Slinger-Letters, beneevens een S.

Den 12 *passato*, daar aan volgende, vergaderden alle de Heeren Officieren van de Schutterye weder op den Nieuwen Doelen, elk in de Montteering van zyne Kompagnie, met oogmerk om het Compliment van Dankzegginge, voor het gemelde Geschenk, by de Stadhouderlyke Familie af te leggen. Tot dat einde begaven zy zig 's namiddags
tuf-

tuffchen vier en vyf uren, met twintig Koetsen, naar het Huis de Orangezaal. Aldaar gekomen zynde, werden zy eerst door de Heeren van 't Hof in de Antichambre, en na een weinig vertoevens in 't Kabinet geleid, waar in zig de PRINCESSE GOVERNANTE beeyndt, staande tuffchen den PRINS ERFSTADHOUDER en de PRINCESSE CAROLINA. De Heer Kolonel *Dierquens* deedt toen in naam van de geheele Schutterye een welgepaste Dankbetuiging; waar op haare KON. HOOGHEID, die door herdenking van 't voorleedene zeer bewoogen was, niet zonder traanen, met minzaame uitdrukkingen, antwoord gaf, betuigende haare agting voor de Haagfche Schutterye.

1753.
Jany.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

Den 24 *passato*, wanneer het Regiment Hollandsche Guardes te Voet de Revue by de Maliebaan passieren zou, kwam haare KONINGLYKE HOOGHEID, met den JONGEN PRINS en de PRINCESSE CAROLINA, omtrent zes uren 'namiddags, met een open Rytuig, weder aan de Staaten-Tent, alwaar dezelve door den Heer Generaal *van der Duin*, en andere Staf-Officieren gecomplimenteerd werden. Zyne DOORL. HOOGHEID die verlangen hadt, om de Exercitien der Troepen van naby te zien verrigten, begaf zig in gezelschap van veele Heeren en Edellieden derwaards, en betoonde zyn genoegen over de Exercitien. Na dat de PRINS in de Tent te rug gekomen was, defileerde het Regiment by Kompagnien voor by dezelve, en op de voorige Standplaats te rug gekomen zynde; begon men by Pelotons en Divisien te Vuur, 't welk met andere Militaire Exercitien, het werpen van Handgranaten en een Algemeene Salvo, tot genoegen van het Hooge Gezelschap, beslooten werd. Over de Zwitferfche Guardes is twee dagen daar na, op de zelfde manier, ook de Revue gedaan.

Op den 25 *Mey* overleedt in 's *Haage* de Generaal Veldmarschalk der Legers van den Staat, zyne Excellentie Graaf *Willem Maurits van Nassau-Ouverkerk*, beschreeven in de orde van Ridderfchap en Edelen der Provincie van Holland en Westvriesland, Gouverneur van Sluis in Vlaanderen, Kolonel van een Regiment Cavallerie, enz. enz.

Na dat van dit Sterfgeval aan de Hooge Kollegien onzes Lands kennis gegeven was, is het Compliment van Rouwbeklag van wegen hunne Hoogmog. door den Heer Agent van *Byemont*, gelyk ook van wegen de andere Kollegien, aan het Hotel van den Overleedenen afgelegd. Het Lyk werd den 14 *dezer* des avonds, in een Lykkoets met zes Paarden, gevolgd van 6 andere Koetsen, onder 't ligt van Flambouwen naar *Delft* gebragt, en aldaar door eenige Staaten-Boden in een Binnenjagt geplaatst, om met het zelve naar *Ouverkerk* gevoerd, en in het Familie-Graf van den Overleedenen bygezet te worden.

E I N D E.

B L A D W Y Z E R

D E R

V O O R N A A M S T E Z A A K E N.

A.
A *Anmerkingen* op het Advies der Heeren Gekommitteerden van Zeeland, rakende de heritelling van den Koophandel onzes Lands. 1-8.
Aanspraak van den Koning van Groot Britt. aan 't Parlement, en Antwoord. 128. 129.
 — van den eersten President van 't Fr. Parlement aan den Koning. 71. 's Konings Antwoord. 72.
Aardbeving op verscheidē plaatsen. 238.
Aartsbisschop van Parys, stelt zig tegen de bevelen van 't Parlement. 74. Wordt van den Koning vermaand tot toegeeflykheid. 75. 124. Zyn drift tegen de Janfenisten.. 270.
Accommodement der Geschillen op Goswick, voorgeslaagen. 298.
ADVERTENTIE van haare Kon. Hoogh. aangaande het Ryden langs 't Gangpad in 't Haagse Bosch. 136.
Akademie te Kopenhagen op te regten. 56.
 — (Nieuwe) in 't Graafschap Jork. Ontwerp. 277.
Akademische Zaken in Vrankryk. 75.
Aigiens (Dey van) antwoordt op de Bekendmaking van den Hamburgsen Consul. 156.
Ambassadeur (Fransche) in 's Hage aangekomen. 85. Doet een Visite by den Pr. Erffstadhouder, WILLEM. den V. 86. Ontfangt het Tegenbezoek. 87. Zyne Gemaalin bezoekt de Stadhouderlyke Familie. 90. Hy doet zyne plechtige Intrede, zie *Intrede*.
 — te Madrid aangekomen. 66.
 — (Portugeefche) te Madrid, Zyne Verklaring. 299.
Ancona. Confirmatie der Vyfde Haven aldaar. 262.

Artikelen der Nieuwe Vertoogen van 't Parlement in Vrankryk. 158.
B.

B *BARBARIEN*. 48. 119. 156.
B *ARRIERE-TRAKTAAT*. Schikkingen daar omtrent. 258.
Begraaving van een Portugeefch Joodsch Leeraar te Amsteldam. 230.
B *ERIGT* van de Hollandfche Societeit der Wetenschappen. 195.
Besmettelijke Ziekten. Voorzorgen te Venetien daar tegen. 65.
Bevelsbrief van den Koning van Vrankryk aan de Leden van 't Parlement. 301.
Bilk verscheidē door 't Engelsch Parlement gelezen. 275. Door den Koning bekrachtigd, en tot Aktemingemaakt. 276, 302.
Boschhoed van wylen Prins WILLEM. den IV. in 's Haage geplaatst. 85.
Brand op verscheidē plaatsen. 93. 58. 143. 166. 238. 290.
B *RIF* van den Kon. van Pruiffen aan den Poëet Voltaire. 149.
 — van den Hertog van Newcastle aan den Pruisfischen Minister te Londen. 125.
 — wegens de Regten van Poolen, dat de Nuncius aldaar mede tot Kardinaal verkooren word. 209.
 — ult Parys aangaande de Registrering van 's Parlements Arresten in de Sourbonne. 217.
 — aangaande den Marquis de Cursay. 215.
B *YZONDERREDE* 91. 143. 197. 238. 290.

C.

C *Ameron* in Schotland gevat. 228. 274.
 — te Londen gevonnid en geëxecuteerd. 301.
Campementen in Vrankryk op te regten. 166.
 kn.

B I L A D W Y Z E R.

Engelfche Remonftrantien deswegens
 168.
Charlestown, in Carolina, door Storm verwoeft. 48. 94.
Civita Vecchia. Voorval met een Genueefch Schip aldaar. 64. Gevolgen. 115.
Concordaat, tuffchen den Paus en den Kon. van Spanje. 261.
Corfica Toeftand der Zaaken op dat Eiland. 65. Beweging, om 't vertrek der Franfchen. 117. Nader oogmerken der Inwooners. 212. 213. Vertrek der Franfchen. 264. 265.
Curfay (Marquis de) te Antibes gearrefterd en weder vrygelaaten. 215.

D.

D*eclaratie* van wegen den Koning van Deenemarken aangaande 't Hofftem, fche. 102.
D*ENEMARKEN*. 56. 102. 147. 201.
Dienftboden. Verklaaring der Staaten van Holland en Weftvriess. deswegens. 233.
Dood van den Veldmarfchalk *W. M. van Nassau-Ouwerkerk*. 305.
 — van den Landgraaf van *Heffenkaffel*. 258.
 — van den Kardinaat *Ruffo*. 208.
 — van den Baron *van Sporke* te Suriname. 47. Van den Ridder *Hans Sloane* te Londen. 131. Van den Heer *Macanaz* in de Corunha. 157.
 — van den Marquis *del Puerto* in 's Haage. 133. Van den Deenfchen Minifter aldaar. 133.
Droit de Aubaine ten opzigt van de Franfchen in Zweeden afgefchaft. 201. Ook in Pruiffen. 205.
D*UITSCHLAND*. 57. III. 150. 205. 254. 294.

E.

E*letricheit*. Kragt derzelve op 't Menfchelyk Lighaam. 93. Geneezingen daar door. 94.
Effperance. Instantien van dien Heer om zyne Geboorte wettig te maaken. 206.
Etna (Berg op Sicilien) doorels Vuurbraakingen. 154.

F.

F*ranfchen* in de Ooftindien door de Engelfchen den voet geligt. 45. Hun verlies begroot. 46. Beveftigd. 992.
 — derzelve Oogmerk te Lisbon mislukt. 297.
Fulda (Abtys) tot een Bifdom verheeven. 60. 113.

G.

G*ebourte* van vyf wofchape ne Kinderen. 144.
Gedenkpenning op de Propofitie van wylen Prins Willem den IV. aangaande het *Porto Franco*. 43.
 — op de Installatie van Prins Willem den V. tot Ridder van den Kouffeband, 91.
Gedeputeerden van Gelderland door de PRINCE GOUV. Gecommitteerd. 193. 194.
Geftooyheid in Vrankryk, haar Zaak bygelegd en hoe. 271. 272.
Geld door de Regeering van Dantzig opgenomen. 202.
Generaals- Kollegien. Heeren die daar in Zitting hebben genomen. 287.
Genus (Republiek). Haar verzoek aan 't Engelfche Hof toegeftaan. 301.
Geformeerden. Vryheid aan dezelve in Zweeden verleend. 55.
Gouden Beker door den Prins Erfftadhouder aan de Haagsche Burgery gefchonken. 303.
Graftombe voor den eerften Grootmeester van Maltha. 119.
Groenlandfche Sebepen. Memorie aan 't Engelfche Hof deswegens, en 's Konings Ordonnantie. 189.
G*ROOT-BRITTANNIE*. 77. 125. 168. 273. 222. 300.

H.

H*aringviffery* in Engeland fterk voortgezet. 78.
Hannolrus (Prins) te Ispahan over Perfien ingehuldigd. 291.
Herculanum. Overblyfsels van die Stad in 't Napelfche opgegraaven. 61. 62.
Hollands Schepsvolk van 't verongelukte Oorlogfchip 't Huis in 't Bofch, hoe gerantzoeneerd. 48. Loffing van het zelve. 68.

B L A D W Y Z E R.

Op welke manier. 120. Aankomste te Amsterdam. 141. Byzonderheden. 142. *Hollandsche Matroozen* op Spaansche Schepen verdeeld, welke? 267. — *Vaartuigen* in de Westindien door de Spaanschen aangerand. 46. *Honden*. Publicatien in 's Haage daar tegen. 234. In Zeeland. 289. Belasting op de Honden te Goes. 290. *Huwelyk* tusschen den Aartshertog Josephus en de tweede Infante van Portugal voorspeld. 214.

I.

INHULDIGING van den Heer Jakob Moffel als Gouverneur-Generaal der Ned. Indien. 240. Deszelfs Autorisatie-Acte. 242. Eed aan hem. 244. *Inscriptie* ter eere van Prins Karel van Lotharingen gemaakt. 84. *Intrede* van den Franschen Ambassadeur in 's Gravenhaage. 279—283. Zyn onthaal te Delft 280. Zyn aankomst in den Haag. 281. Statie van de Intrede. 281. Zyn openbaare Audientie by de Staaten-Generaal. 285. Festeinen daar op volgende. 287. — van den R. Keizerlyken Ambassadeur te Venetien. 259. **ITALIEN.** 60. 114. 153. 208. 259. 296.

K.

Kerk der Gereformeerden te Frankfort. Berigten daar omtrent. 150. 151. *Keurvorst* van Keulen te Keulen pragtig gecrepeerd. 60. *Koopmanschappen* die volgens de Project-Lyst vry zouden inkomen, uitgaan, of inkomen en uitgaan, gespecificeerd. 15—40. *Krónstad*. Steenen Kanaal aldaar gebouwd. Deszelfs Inwyding. 50. Beschryving. 51. 52. *Krygsmagt* (Keizerlyke) begroot. 58. Fransche. 76. 77. Zweedsche. 147. *Krygstoeuvingen* in Spanje. 120. By den Grooten Heer. 199.

L.

Landmagt van Vrankryk begroot 76. 77. *Landmilitie* omtrent Parys. 269. *Languedek* (Staaten van) accordeeren de Vrywillige Gifte. 69. *Leugteuving*. Belooning daar toe voorgegield. 226. *Levante Koopbandel*. Uitbreiding van denzelven in Engeland vastgesteld. 275. *Lotery* by de Staaten van Gelderland. 193. *Licent* (balf Zeeuwsch). Geschil en Uitspraak daar over van haare Kon. Hoogh. 138. Resolutie van de Staaten-Generaal deswegens en Waarschouwing van de Admiraaliteit te Amsterdam. 140. *Luik* (Bisschop van) te Brussel. 278. *Lutbergschen*. Hunne klagen in Duitschland. 151. *Lyfstraffen* in Rusland verzagt. 200. *Lykplegtigbeden* van de Hertogin du Maine. 167. *Lykstatie* van den Baron van Sporke te Suriname. 95. *Lyf* van Pruißische Schepen door de Engelschen in den voorgaanden Oorlog genomen. 182. Van Neutrale Schepen, waar in de Pruißen waren geïnteresseerd, ook genomen. 185. — der Geboorenen of Gedoopten, Gestorvenen en Getrouwden te Londen, Parys. 91. Te Amsterdam, Weenen, Stokholm, en veele andere Steden. 92.

M.

Macanaz (Don Melchior de) in de Corunha overleeden. 157. Zyn Leeven. 158. *Marakko* (Keizer van) den Hollanders gunstig. 49. Den Engelschen ongunstig 79. Sluit een Verbond van Vrede met de Hollanders. 142. *Matroos* van 't Schip de Bonte Hond, in 't Moorsche Land blind en doof geworden. 142. *Man-*

B L A D W Y Z E R.

Martin, Gouvern. van Suriname. Zyne regtvaardiging. 247.
MEMORIE (Brandenburgse) wegens de Zaak van Oostvriesland. 255.
 — (Pruissische) aangaande de nieuwe Bengaalsche Compagnie te Embden. 237.
 — aangaande de vergoeding van schade wegens Schepen door de Engelschen genomen, aan 't Hof van Londen behandigd. 80—83. Aanmerkingen daar op. 83. 125. Brief van den Hertog van Newcastle. 125—128. Rapport van de Grootbrittannische Kommissarissen. 169—182.
 — van den Holl. Ambassad. te Madrit ingeleverd. 266.
 — van den Eigenaar van een Fransch Schip te Londen, wegens schaversgoeding. 222.
 — wegens de Geschillen tusschen de Geestelykheid en Adel in Poolen. 250.
 — van den Franschen Minister te Londen ingeleverd. 273.
MILITAIRE SCHOOL in 's Haage weder geopend. 235.
Moskou. Ziekte van het Hof aldaar. 146.

N.

Naturalisatie der Jooden in Engeland ontmoet veel zwaarigheid. 276.
Nieuw Schotland. Deszelfs Gesteldheid. 47.
Nieuwe Styl in Zweden ingevoerd. 200.

O.

Oktrooi van een nieuwe Bengaalsche Compagnie te Embden. 296.
OOSTENRYKSE NEDERLANDEN. 84. 228. 278.
OOSTINDIEN. 43. 99. 241.
Oostvriesland (Zaak van) te Regensburg voor en tegen gesproken. 112. Ryks-goedagten deswegens. 256. Ratificatie van den Keizer. 294.
OPANE BRIEVEN van den Koning aan 't Parlement in Vrankryk. 165. Worden niet geregistreerd. 166.

ORDONNANTIE (Koninglyk Fransche) raakende de Infanterie te Velde. 221.
 — (Spaansche) tot herstel van den Koophandel der Hamburgers op Spanjen. 66.
 — (Brusselsche) wegens Leengoederen. 228. Wegens 't weghaalen van Lyken. 228.
 — in 't Hanoversche tot hulp van noodlydende Schepen, enz. 257.
 — der Staaten van Utrecht. 136.
Orleans (Bisschop van) door 't Parlement in boete beslaagen. 123. Gedagvaard voor het zelve te verschynen. 164.
Ouderdommen (hooge). 93. 198.
Oudheden in 't Napelsche opgedolven. 61. 62. 153.

P.

Pairs in Vrankryk. Derzelver samenroeping door 't Parlement beslooten. 121.
 Door den Koning belet. 121.
Pandersche Kanaal. Intentie om deszelfs overvloeyngen te beletten. 193.
Parlement (Engelsch) Zittingen geopend. 128. Subsidien door 't zelve toegestaan. 130. Verscheide Bills gepasseerd. 275. 302. Zittingen geeindigd. 302.
 — (Fransch). Deszelfs handelingen. 69. 121. Artikelen van deszelfs Vertoogen. 158. Verder handelingen. 162. Intention. 163. Verscheide Arresten. 215. Aangaande een schempend Geschrift. 216. Deszelfs Arresten op welke manier in de Sourbonne geregistreerd. 217. Vernietiging daar van. 269. Nieuwe Arresten. 220 298 Bannissement. 300.
Parme (Hof van). Cordaat Antwoord aan de Geestelykheid. 114.
PERSIEN. 99. 291.
Petersburg. Schade door Storm aldaar. 50.
PIEMONTE. 114.
PLAKKAAT van hunne Ed. Grootm. wegens den Invoer van Rundvee. 233.
POOLEN. 53. 110 148. 202. 250. 292.
PORTO FRANCO. Confidensien deswegens. 133.

B L A D W Y Z E R.

PORTUGAAL. 214. 267. 297.
PRINCESSA GOVERNANTE verschynt de eerstemaal in de Hooge Kollegien onzer Lands. 87. Haare Aanpraak 88. Resolutie hunner Hoogmogenden aangaande derzelver Project van Reductie. 89. Haar Hoogheid brengt den Staat des Oorlogs over. 90. Redenvoering daar by voorgevallen. 132.
PRINS WILLEM de V. geeft een Vflite aan den Franschen Ambassadeur, Marquis de Bonac. 87. Zyne houding in dezen. 87.
Project van Reductie onder de Guardes in 's Haage. 89. Door de Princesse Gouvernante overgeleverd. 88. Van hunne Hoogmogenden goedgekeurd en gearresteerd. 90.
Project-Lyft aangaande een gelimiteerd Porto Franco en Transito der Koopmanschappen. 15. enz.
Protestanten. Gunstige verklaring van de Roomsche Keizerin omtrent dezelven. 259.
PRUISSEN. 54. 102. 149. 202. 253. 293.
Pruissische Instantien tot een Commerce-
 Traktaat met Spanjen, niet gelukt. 157.
Prys der Fransche Akademie voor 't volgende Jaar. 76.
PUBLICATIE der Staaten van Holland en Westvriesland. Aangaande 's Lands Middelen by Kollekte. 134. De Consumtie van de Zeep. 134. Taxatie op de Koffy en Thee. 135. Den invoer van Rundvee. 233.
 — van de Princesse Gouvernante wegens de Honden, in 's Haage. 234.
 — van den Magistraat in 's Haage. 234.
 — (Russische) tot remissie der Hoofdsteur-Schulden. 101.
 — (Zweedische) aangaande het Versterfregt van Vreemdelingen Goederen. 201.

R.

RAPORT EN ANTWOORD van 't Gr. Brittanische Hof op de Memorie en

Verhoog van den Koning van Pruisen, raakende de Kapitaal en op Silchen genogteerd. 169—182. Lyften daar in aangehaald. 182—187. Brief en Verklaring raakende die Zaak. 183. 184. Pruisische Aanmerkingen. 204.
Rechtsgeleerdheid. Besluit om dezelve in de Oostenrykse Landen te herstellen. 295.
Religieuzen. Ordonnantie raakende derzelver Geloften in Brazil te doen. 268.
REMEDIJ tegen de beten van Dolle Honden, en de Toevallen, in 's Haage. 288.
RESOLUTIE hunner Hoogmogenden aangaande de Roomsche Kerkenhuizen in Staats Brabant. 134.
Rooijschepen (Oostindische). Lyft derzelvel. 231.
Rouwe van 't Regiment Hollandsche Guardes voor de Stadhouderyke Familie. 305.
Roches (Bassa van) gestraft. 100.
Rooijschepen (Barbaarsche) door de Maltheezen genomen en opgebracht. 63.
Roomsch-Konings-Verkiezing. 't Onderwerp van eenige Geschriften. 59. Hoop daar omtrent. 83. Verdeeldheid der Ryksvorsten. 152.
RUSLAND. 50. 100. 146. 200. 249. 292.

S.

SAkramento, Stad in Aincrika, willen de Portugeezen van de Spaanschen niet inruinen. 214.
Sakramentweigeringen in Vrankryk. Voorbeelden daar van. 73. 163. 167.
Schelmstukken. 143. 144.
Schepen (Oostindische) aan de Kaap gearriveerd. 232.
Scotland. Verdagte Personen aldaar gearresteerd. 274.
Sememie van de Staaten Generaal aangaande den eisch omtrent den Heer *Mauritius* Gouvern. van Suriname. 247.
 — van de Pruisische Commissarissen aangaande de Schepen door de Engelschen van de Pruisen genomen, enz. 203.
Sleane (Ridder Hans) Overleden. 131. Zyn Ka-

B L A D W Y Z E R

Kabinet beschreeven. 131. Resolutie der Gemeenten daar omtrent. 277.
SPANJE. 66. 120. 157. 213. 266. 266.
Sporks (Baron van) te Suriname overleeden. 47. Zyne Lykstatie. 95—97.
Stadhuys te Londen voltooid. 77.
Storm, op verscheide plaatsen. 48. 93. 116. 143. 238.
Subsidien van 't Engelsch Parlement toegestaan. 130.
Suriname. Staat van die Volkplanting. 98. Omstandigheden aldaar. 249.

T.

T*anger.* Inwoonders zweeren de Hollanders trouwe. 213.
Traktaaten tusschen het Keizerlyke en Pruisische Hof in de geboorte. 206.
Transito der Koopmanschappen in ons Land. Project-Ordonnantie daar omtrent. 8—15. Project-Lyft. 15. enz.
Trekking (Jaarlykfe) van de Haagische Schuttery. 302.
Trichenapaly, Stad in de Oostindien, door de Engelschen van 't Franfch Beleg verlost. 44—46. Waar gelegen. 99.
TURKYEN. 100. 145. 191. 217. 291.
Turnhout (Heerlykheid), van Pruisen aan de Keizerin Koningin overgegaan. 249.
Tyravley, Gouverneur van Jamaika. Zyn Ongeluk. 300.

V.

V*ant* van Oostende tot Gend, geopend. 84.
Venetien. Nieuw Tarif aldaar gemaakt. 155.
Ventilators te Londen. Berigt deswegens. 239.
VEREENIGDE PROVINTIEN. I. 85. 132. 190. 230. 279. 302.
Verjaardag van den Prins Erftadhouder op verscheide plaatsen gevierd. 100. Vreugdebedryven deswegens in 's Haage. 191.

Te Delft, Leeuwaarden en Middelburg. 192. Te Dillenburg. 207.
Verjaardag van den Aartshertog Josephus gevierd. 208.
Verklaaring, van zyne Groot Britt. Majesteit aan 't Wener Hof. 258.
 ———— aan den Engelschen Ambassadeur te Madrit. 256.
 ———— van den Admiraal *Knights*, in de Westindien, aan de Spaanschen. 187.
VERTOOG der Bewezgedonen van zyne Pruisische Majesteit, tot het beslag van de Kapitaal der Engelschen op Silesien genegotieerd. 103. **Vreugdesaken** of Kwestien daar in. 105. Lyft van de Schepen. 109. Groot-Brittannisch Antwoord. 169.

Verzeldde Brieven van den Koning van Vrankryk aan 't Parlement. 302.
VIRGINIE. Engelschen door Indiaanen overvallen. 98.
Uitvoeringen. 238.
Vizite van des Franschen Ambassadeurs Vrouw te Constantinopolen by de Gemalin van den Groot Vizier. 145.
Voorstel van den Hertog van Bedford aan 't Parlement. 226.
VFRANKRYK 98. 121. 158. 215. 269. 297.
Vrankryk (Koning van) belet de samenroeping van de Pairs. 70. 121. Verbiedt het Parlement van Sakramentweigeringen kennis te neemen. 165. Verplaatst het zelve naar Pontoise. 300.
Vrede-Traktaat der Hollanders met den Keizer van Marokko. Onderhandelingen daar over. 49. Sluiting en Afkondiging van het zelve. 142.
 ———— van die van Tanger met de Hollanders. 266.

W.

W*AA*RSCHOUWING van de Gekommitteerde Raaden ter Admiraaliteit in Amsteldam wegens het Zeeuws halve Licent. 140.
WAAR-

B L A D W Y Z E R

WAARSCHOUWINGE in de Stad Utrecht aan-
 gaande 't Huis en Haarstedegeld, enz. 137.
 — van den Dantziger Magt-
 straat. 295.
Wales (Prins van) wordt Hertog van Corn-
 wall gemaakt. 190.
 — (Prinssen van) krygen een nieuwen
 Leermeeſter en Gouverneur. 79.
 — (Prinſſe Douariere van) haare Ver-
 jaardag gevierd. 79.
Wanſchepazi geboren. 144.
WESTINDIEN: 46. 95. 245.
Wirttemberg (Hertog en Hertogin van) be-
 vinden zig te Romem. 296.

Z.

Zaak van Sileſien. Memorie van Pruif-
 ſen deswegens. 80. Verhoog der Be-
 weegredenen. 103. Brief van den Her-
 tog van Newcaſtle. 125. Verklaaring
 van den Pruiffiſchen Miniſter aan 't Wee-
 ner Hof dien aangaande. 152. Reflexie
 daar op. 222. Behandeling van die Zaak
 te Berlyn. 253.
Zeldzaamheden. 144. 198.
Ziekte (beſmettelijke) te Algiers. 156.
 — (zeldzaame) van de Hertogin de Ro-
 chechouart. 277.
ZWEEDEN. 55. 101. 147. 200. 249.

NEDERLANDSCH
GEDENKBOEK,
O F
EUROPIÏSCHE
MERCURIUS,

B E R I G T E N D E

De Gestelteniffen der Zaaken van Staat en Oorlog, in
alle Heerfchappyen en Landfchappen van

E U R O P A,

BENEVENS D'AANGRENZENDE GEWESTEN.

Voorzien met den inhoud der voornaamfte Tractaaten, Placaaten,
Manifesten, Brieven, en andere authentieke Stukken, van
den tegenwoordigen tyd.

LXIV^{te} Stuk Tweede Deel.

B E V A T T E N D E

DE ZES LAATSTE MAANDEN van 't Jaar 1753.

IN 's GRAVENHAGE,
By FREDRIC HENRIC SCHEURLEER,
M. DCC. LIII.

NEDERLANDSCH GEDENKBOEK,

O F EUROPISCHE MERCURIUS.

BEHELZENDE

De voornaamste Zaaken van Staat en Oorlog,
voorgevallen in alle de Koningryken en Heer-
schappyn van Europa; benevens eenige mel-
denswaardige Tydingen uit verscheiden
andere Deelen der Wereld.

VIER-ENZESTIGSTE STUK.

TWEEDE DEEL.

J U L Y.

WY zullen de Beschryving van dit DEEL aanvangen, met het Verhaal der Zaaken die gebeurd zyn, wanneer de smertelyke Tyding van het Overlyden zyner Doorlugtige Hoogheid **WILLEM KARL HENRIK FRIZO**, Erfstadhouder der Vereenigde Nederlanden, mitsgaders Opper-Gouverneur-Generaal van Nederlandisch Indiën, was aangekomen in de

OOSTINDIEN.

KORT na de aankomste van die Tyding, op den 11 July 1752, *Batavia.* werdt by den Raad van de Indiën, op *Batavia*, vastgesteld het volgende REGLEMENT, aangaande het draagen van den Rouw, over wylen zyne Doorlugtige Hoogheid.

LXIV. Stuk II. Deel.

A

1. Zul

1753.

July.

OOST-
INDIEN.

1. Zullen op deze Hoofdplaats van den eersten tot den agtsten Augustus, beiden ingeslooten, alle de Klokken worden geluid drie maal daags, 's morgens van 6 tot 7, 's voormiddags van 11 tot 12, en 's avonds van 5 tot 6 Uren.
2. Dit zal ook op de Buiten-Kantooren, op gelyke wyze geschieden agt dagen agtereen.
3. De Rouw zal plompe worden aangenomen, voor den tyd van drie Maanden, ingaande den 1 Augustus.
4. Op deze Hoofdplaats zal de Rouw worden gedragen by den Gouverneur-Generaal, en de Leden van de Hooge Regeering, de Oud-Gouverneurs en de Sekretarissen van hunne Hoogedelen, met zwarte Lakensche Rokken, en Onderkleederen van zwarte Zyde, voorzien met Knoopen van dergelyke Stof tot aan de kneep, met Zyde Voeringen, met Pleureusen onder aan den Opslag, en een Rouwband om den Hofs, als ook met Rouw-Degens en Rouw-Gesper. By de Leden des Raads van Justitie en het Kollegie van Schepenen, met derzelver Officiëren en Sekretarissen, gelyk ook by den aanwezenden Oud-Directeur, zal de Rouw op dezelfde wyze worden gedragen, doch zonder Pleureusen. De Officiërs van het Corps Dragonder-Lywaagt, tot de Adjutanten inclus, zullen hebben zwarte Onderkleederen en Kouffen, onder hunne gewoone Monteerling, een Floers om den Slinker-Arm, een zwart Floers of Lintestrik om het Gevest van den Degen; gelyk ook aan den Standaard een zwart Floers, afhangende met twee einden, ter breedte van het Vaandel. De Zee-Officiëren, tot Kapiteins-Luitenants inclus, en de vorder Militaire Officiërs, van den Kolonel af tot de Adjutanten, zullen alleen een Floers draagen om den Slinker-Arm, en strikken aan de Degens, gelyk mede aan de Vaandels en Standaarden een zwart Floers, ter lengte van derzelver breedte. By de Dames, als by Mevrouw de Weduwe van wylen den Oud-Gouverneur-Generaal *Thekens*, de Mevrouwen Egtgenooten en Weduwen der Leden van de Hooge Regeering, benevens de Huisvrouwen van de Oud-Gouverneurs, Sekretarissen van hunne Hoogedelen, Raaden van Justitie, Oud-Directeurs, Schepenen, de Officiëren van Justitie en Sekretarissen van beide de Kollegien van den Gerichte, nevens de Weduwen van de zodanigen, zal de Kleeding zyn, Zyde of Lywaat met een zwart Groot, zonder eenige Juweelen, maar wel zwarte Gitten en Oorverfserfels.
5. Op de ondershoorige Plaatsen van de Kompagnie, zal de Rouw gedragen worden by de Gouverneurs en Directeurs; by de minder Gebieders van de Buiten-Kantooren, nevens de Leden des Raads van Justitie en Politie, en by de Huisvrouwen of Weduwen

„ wen voor de nodigen, als naar zyne Ewalsheit, als in Art. 4. ge-
 „ meld is.

„ 6. Voor het overige wordt aan de verdere Gewaltigeerden, min-
 „ dere Dienaaren en Ingezetenen in deeze Hoofdplaatsen, en op de
 „ gezamenlyke buiten-Kantooenen, zonder onderscheid, overgelaaten,
 „ om in dit geval te voldoen aan hunne liefde en eerbied voor de
 „ gedagtenis van wylen zyne Doorlugtige Hoogheid, in diervoegen als
 „ zy zelf zullen goedvinden, dog omtrent het draagen van Pleureu-
 „ sch zal men niet verder mogen gaan, dan in Art. 4. gemeld wordt”.

Op den 24 van dezelve Maand July, was de INHULDIGING van
 den Hoog-Edelen Heere JAKOB MOSSEL, tot Gouverneur-Generaal
 van Nederlandsch Indiën geschied, gelyk wy in 't naast voor-
 gaande DEEL van dit GEDENKBOEK, in 't breede gemeld hebben.

Met een Deens Schip, de *Koning* genaamd, onlangs uit de Oost-
 Indiën thuis gekomen, verstaat men wat aan twaalf Mannen van het-
 zelve op 't Eiland *Java* is wedervaaren. Het Schip in de heenreize op de
 hoogte van *Java* gekomen zynde, hadt gebrek aan Versch Water. Hier
 op werden twaalf mannen met de Sloep aan Land gezonden, die niet
 terug kwamen, zo dat de Kapitein zyne reize moest voortzetten, zon-
 der hun. Te *Canton* in *China* aankomende, vondthy'er een of twee
 van dat Volk, die hem verhaalden, dat zy met hun twaalfven nauwlyks
 voet aan land gezet hadden, of zy waren van de Javanen gevangen
 genomen, die hun meenden tot versterking van hun Leger tegen de
 Hollanders te gebruiken, zynde zy met hun twee het ontfaapt, en
 door een Franich Schip naar *Canton* gebragt. Wanneer de Doensche
 Kapitein, by zyne terug reize uit *China* te *Batavia* aanliep, vernam
 hy dat er vier van zyn Volk tot de Hollanders waren overgelopen,
 die hy, aldaar vondt, hem verhaalende, dat de zes overigen by de
 Javanen omgebragt waren. Hoe zeer de Omstandigheden van
 deeze Historie verdagt schynen, zal, egter het voornaamste, het aan
 Land zetten der waas mannen, denkelyk een byzonder oogmerk ge-
 had hebben.

Ziet hierna Brief van 't Eiland *St. Helena*, raakende de Zaaken
 van de *Deensche Asiatische Compagnie*. Zy is geschreeven door den
 Kapitein van het verwaagt wordende Retourschip *de Kroonprins van*
Denemarken.

„ In het voorleeden Jaar zyn op de Rheed van *Canton* geweest 26 Sche-
 „ pen om aldaar hunne Lading in te neemen, dog zulk zou aan vyf à zes
 „ van die Schepen zo sclielyk niet gelukken, vermits de Chinesen, op zo
 „ veele Schepen geen staat gemaakt hebbende, geen genoegzaam quantiteit
 „ Thee in voorraad hadden, behalven dat ook ter oorzaake van de schaars-
 „ held der Thee en de veelheid der Schepen, dezelve byna een Kapitaal in

1753
 July.

OOST-
 INDIEN.

Java.

St. He-
 lena.

1793.
Julij.

OOST-
INDIEN.

„ prys gereezen was: Hier dóór zullen naar allen ſchyn twee Engelfche, twee
„ Franfche, een Zweeds, als mede het Embder-Schip hunne Ladingen niet
„ kaygen: want den 26 November 1752. hadden dezelve nog niets aan boord
„ gehad; dog van de twee Franfche was het ééne eerft in *October* gearriveed,
„ en zou dus evenwel genoodzaakt zyn om te blyven.

„ De gem. 26 Schepen zyn als volgt: agt Engelfche (waar van twee nu
„ Bengalen en *Mocha*) zes Hollandfche (waar van één na *Suratte* en één na *Ba-*
„ *rdviagedoſtineerd* is) vyf Franfche (waár onder de twee voorn.) drie Deen-
„ fe; twee Zweeds, één Embder, en één Portugees Schip enz.

„ Het Retour-Schip de PRINCEſſE WILHELMINA CAROLINA, Kap-
„ t. *Michel Jac. Rombe*, van *Tranquebar* komende, is voorhy deeze Rhoede (te
„ weeten *St. Helena*) na *Koppnabagen* gepasseerd.

„ De LADING van myn Schip, de KAOONPANS, VAN DEENMAR-
„ ken is als volgt: 32416 ff Galanga, 25183 ff Radix China, 8352 ff Rhabarber, 3241 ff Sa-
„ go, 850345 ff Thee-Boey, 47731 ff dito Congo, 3000 ff dito Pecco, 1872 ff
„ dito Soachon, 26122 ff dito Sobglo, 12157 ff Heyfant Chin, en 3120
„ Hylant Thee.

P O R C E L E I N E N.

„ 125 Tafel-Servifen, 187 Thee-Stellen, 90 Schaff-Stellen, 774 Thee-Pot-
„ ten, 140 Theerinnen, 3330 Paar Chocolaad-Koppen, 47853 Paar Koffy dito
„ 81904 P. Thee dito, 9266 Spoel-Kommen, 3252 dito met Vaten, 1738
„ Pons-Kommen, 2593 Diepe Borden, 4005 Vlakke dito, 200 Booter-Kan-
„ nen, 2355 Zoutvaten, en 2381 Rys-Koppen.

„ En de C A B G A van het Retour-Schip de KONING VAN DEENMAR-
„ ken is als volgt: 38476 ff Galanga, 23279 ff Radix China, 7326 ff Rot-
„ tingen, 7370 ff Sago, 8581 ff Rhabarber, 73237 ff Thee-Boey, 69343
„ ff dito Sobglo, 3000 ff dito, 1872 ff dito Soachon, 12632 ff Heyfant
„ Chin, 3120 ff Hylant Thee, en 2544 ff Bing Thee.

P O R C E L E I N E N.

„ 139 Tafel-Servifen, 117 Thee-Stellen, 506 Schaff-Stellen, 688 Thee-Pot-
„ ten, 289 Theerinnen, 1953 Chocolaad-Koppen, 40976 paar Koffy dito,
„ 42874 paar Thee dito, 8030 Spoel-Kommen, 5109 dito met Vaten, 1368
„ Pons-Kommen, 806 Diepe Borden, 8637 Vlakke dito, 250 Booter-Kannen.
„ 4896 Zoutvaten, en 114 Oly-Kamotjes.

Z Y D E S I T O O R E N.

„ 100 fluks Meubel-Damatten, 400 ft. Poesjes dito, 200 ft. Pourdesoy, 300
„ ft. Illuſting, 1280 dito Taffeten, en 200 R. gefchilderde Tafelen.

P E E R S I E N.

Ispahan.

NA dat wy, meer dan eens, berigt gegeven hebben van den toe-
„ ſtand van de Rys van *Persien* in 't algemeen; en in 't byzonder
„ van den voortgang der Wapenen en Overwinningen van den Prins
„ HERACLITUS in hetzelfde, zullen wy, ſiever dat den Leezer op te
„ houden het onzekere Gerugten aangaande de Krooninge van dien Prins
„ te *Ispahan*, en van zyne Intentien jegens de Christen-Mogendheden,
„ hier

hier een Verhaal inlaffen dat meer Geldof verdient. Het is, zo ons berigt wordt, opgesteld door een Zweedsch Officier, die zelf, nu onlangs, een Reis in dat Land gedaan, en alles ten naauwkeurigsten heeft opgenomen. Dus luidt hetzelve.

1753.
July.
PERSIAN.

Zonder grond wordt de dood van den Schach *Nadir* aan zynen Neve en Opperger, Schach *Adel*, toegeschreeven. De Aanlegger van dien Moord was *Mabomed Chan Aschar*, de voornaamste onder de 3 Commandanten der Lyf-Guarde van Schach. Na voltoerden Daad, wanneer *Mabomed Chan* de Effecten van zynen Heer en Meester plunderde, nam hy onder anderen de Kroon, den Scepter en Zabel, en vervoerde dezelve na zyn Landgoed by *Ecrivau*; wierf aldaar Volk, en zettede zig in gelyke Onafhankelykheyd, als de meeste andere Chans in 't vervolg ook voor haar pretendeerden te kunnen en mogen gebruyken; maar *ERYGLER CHAN*, dien de Publicque Tydingen en Gazetten thans den Prins *Heraclius* noemen, versloeg hem; en kreeg aldus de Koninglyke Ornamenten en Klynodien in handen, dewelke hy als nog te *Tiflis*, Hoofd-Stad in *Georgien*, bewaart. Na de alleryfelykste Verwoestingen, welke het Ryk van Perſien onder zyne Beheerschers en Vorsten, wanneer zy na de Kroon dongen, tot haare byna onherstelbaare Ruine heeft moeten ondergaan, word de Regeering van wylen den Schach *Nadir* meer betreurd en geregetteerd, dan dat zy, zo lang dezelve geduurd heeft, gehaat wierd. Het geene men by voorgaande Tydingen en Berigten heeft aangemerkt, nopens de manier en op wat wyze Schach *Adel* zig het Koninglyk Gezag heeft aangematigt, waarvan hy echter niet lang daarna door zynen Broeder Schach *Ibrahim*, ontzet wierd, die daarop zelve in handen van Schach *Charoub*, Kleyn-Zoon van Schach *Nadir*, viel, die ze alle beyde als Usurpateurs het Leven liet beneemen; zulks alles is ten opzigt van de Hoofd-Zaak tamelyk in den haak en na waarheyd, offchoon in de Omstandigheden van dezelve veele dingen geheel anders zouden kunnen zyn.

Het was niet de vrees van de Schatten van den Schach *Nadir* uyt *Chorasfan* te zien vertrekken, het geen zo, als men voorgeeft, voor de oorzaak van het ongelukkig verval van den Schach *Charoub* gehouden wierd; maar wel de Verquisting dier Schatten, waaruyt alle die hem overgekome Rampen voortsprooten. Hy had eenen Liefeling, genaamd *Resul Beg*, die een Slaaf uyt *Georgien* was, met denwelken en nog eenen Gelubden hy alle zyne Geheymen deelde, en hen zo groote Authoriteyt toefstond, dat alle desselfs Onderdaanen eerlang daarover murmureerden en haar misnoegen toonden; inzonderheyd was het den Chans een Doorn in het Oog, die lage Gunstelingen boven hen verheven en gelief koost te zien; zy bleven niet in gebreeke, de buytenſporige Vryheyd, waarmede *Resul Beg* het Serail van zynen Meester bezogt, het geen onder de Perſiaanen een groot Ergernis is, qualyk uyt te leggen. *Chorasfan* word door twee dappere Natien, namentlyk Arabiers en de Kurden, bewoond; onder de eerste was de aanzienelykste Chan *Emir Alem*, en onder de andere Chan *Tiafer* en zyn Broeder, Chan *Nagbi*, de voornaamsten. Deeze Hoofden verbonden zig met den anderen, en bragten hunnen

1753
 July
 Bazaar

Aanhang. 16 de Wapponen. Zy lieten aan den Schach *Charoub* boodschappen, van welk eene uytwerking zyne Toegenogbheyd tegens *Resul Beg* by de Natie was; maar de Schach in plaats van na die hertelyke Waarſchouwingen te telyfteren, ſcheurde uyt Onverdueligheyd en Gramſchap zyn Hoofdſieraad, en wierd het ter Aarden, met byvoeging, dat hy geen Koning wenchte te zyn, indien hy geen vyve keuze mogt hebben tot een Vriend aan te neemen, wien hy wilde, en dat hy volkomen by zyn eens genomen Beſluit volherden zoude, den voorn. *Resul Beg*, het koſte wat het koſte, ten uytſteften te beſchermen. Dit gaf nu de gelegendheyd en ſtrekte tot eene drangreden, om den Opſtand aan de gang te helpen en te volvoeren; men beſformde het Koninglyke Paleys van *Mubemed*, doodde den *Resul Beg*, benevens den Gelubden, dewelke den algemeenen haat op zig hadden geladen; men ſtak den Schach *Charoub* de Oogen uit, het geen Chan *Nagbi* eygenhandig verrigtete. Hierop wierd het Paleys geplonderd, en de daarin bewaarde Schatten geroofd, door de zig opgeworpen hebbende Hoofden en Gemeenen.

Men wilde echter eenen anderen Koning, in plaats van den gethroncerden, hebben; nu bevond zig te *Mecbemed* in de Moſchee van *Inam Riza*, een der XII. Heyligen by de Perſianen, een Mutteveli of Prelaat, genaamd *Seid Mabmud*, en Kleinzoon van Schach *Soliman* van Moeders zyde, die reeds van eenen tamelyken ouderdom was, en geen de minſte gedagten tot de Kroon had; hy wierd gehaald, gekroond en ter gedagtenis zyner Geboorte en van het Regt tot den Throon, Schach *Soliman* genaamd; maar hy regeerde niet langer als 40 dagen, wanneer hy, om dat hy zekeren Chan met de Dood geſtraft had, in eenen nieuwen Opſtand onttroond en benevens zyne Familie geblind werdt.

Hierop wierd de afgezette Schach *Charoub*, niettegenſtaande hy van zyn Gezigt beroofd was, wederom hervoor getrokken en andermaal op den Throon geplaatſt, van wien men welſtaanshalve voorgaf, dat hy met een Oog nog iets konde zien; zo ryk als die Vorſt voor deezen was, zo arm is hy tegenwoordig, vermits hy geen Onderſtand heeft als de geringe Contributien, die de Onderdanen hem gelieven te betalen. Voor 't overige is het Land ſchatryk, indien men Contante Penningen mag onder Schatten tellen; daarentegen heeft de Stad groot gebrek aan Leeftogt en andere Behoeftens. Haare Buuren, de Turcomannen en de Usbekkers, die door de Dood van Schach *Nadir* hunne onafhankelykheyd wederom verkregen hebben, trekken hun Voordeel daaruit, vermits zy hen Paarden, Beeſten en allerhande Behoeftens met profyt weeten te verkoopen; ook winnen de Ruſſen aanzienelyke Sommen door allerhande Waaren, welke zy aldaar vertieren, zynde deeze thans de eenigſte van alle vreemde Natien, welke op *Perſien* handelen. Dus ſtaat het met den tegenwoordigen toestand van zaaken te *Choraſan*, alwaar het ſchynt, dat men onder voorwendzel van den Schach *Charoub*, als regtmatigen Erfgenaam op den Throon van Perſien te handhaven, niet anders bedoelt, dan eene volkomene onafhankelykheid te obtineeren, zonder gehoorzaamheid te betoonen of vyandſchap te plegen tegens zodanig Opperhoofd, als in der tyd door 't overig gedeelte van 't Ryk daarvoor gehouden en erkend word. Het zal niet lang op dien Voet kunnen blyven, dewyl het zeer apparent is, dat de

de Onderwerping van dit aanzienelyk gedeelte van 't Rijk door de Troepen van Schach *Ismail* niet verzuimd zal worden.

Eene Princes, Dogter van Schach *Soliman*, eertyds Koning in *Perſien*, was aan eenen *Molla*, of *Mahometaanſen* Prelaat gehuwd, uit welke Egt *Darwad Mirza* gewonnen wierd, die vervolgens met een Dogter van Schach *Sultan Muſſein* trouwde, en Vader werd van den Schach *Ismail*, tegenwoordigen Regent van *Iſpahan* en het meerder gedeelte van *Perſien*. Hy is een volke Neef van Schach *Charoub*, en door de Vrouwen met het oude Koninglyke Huis dubbeld vermaagſchapt. Maar dit ſoort van Regt, dat by de Perſiaanen van geen byzonder gewigt is, heeft hem minder geholpen in het geheele Zuidelyke *Perſien* te overheeren, als de Dienſt van den Chan *Kerim*, die het geluk heeft gehad, die Landſtrecken voor deezen jongen Vorſt, die eerst 18 Jaeren oud is, te conquetteren. Genoemde Chan is deſſels Vekill-Devlet, of Stadhouder, welk Caſacter abſoluut aanzienelyker is, dan dat van Groot-Vizier by de *Porte*, en dat wel ter oock door *Thomas Kowli-Chan* bekleed was geworden, wanneer hy na de Verjaaging van Schach *Thomas* zig in den Naam van Schach *Abbas*, wiens Voogdt hy verklaarde te zyn, van geheel *Perſien* Meester maakte.

Deze Chan *Kerim* word in 't Land geroepedeerd, en is by het Krygsvolk zeer bemind, om welks Gunſt het hem voornamentlyk te doen is, zonder zig om de reſt der Natie veel te bekommeren. Voor hem was *Ali Merdan*, Chan van *Labriſtan*, de eerste Miſtiff van Schach *Ismail*, die hem, na dat hy in deſſels Naam *Iſpahan* ingenomen had, op den Throon zezede. Hy voerde en begelydde hem vervolgens door alle de Provincien van 't Rijk, om hem aldaar te vertoonen en te doen huldigen. Hy was juſt te *Schiras* aangekomen, wanneer Chan *Kerim* zig opwierp en met een nieuwe Armee van *Iſpahan* Meester maakte. *Ali Merdan* keerde derhalven ten ſpoedigſten te rug, om die Party te onder te brengen, maar had het ongeluk van in den Veldſlag door de Perſiaanen verſlagen, met zyne *Badriaanen* geſlagen en gedwongen te worden, en na demzelver Land in de Provincie *Labriſtan* te moeten retireeren, zynde een Gewelt, waar wegens het hoog Geberge naauwelyks by te komen is. Schach *Ismail* verviel in de handen van Chan *Kerim*, die hem in zyn Koninglyk Gezag mainteneerde, zo dat de Schach eigentlyk maar by dit Ongeluk van Miſtiff veranderde. Zedert dien tyd trekt Chan *Kerim* met zyne Troepen, die omtrent 3000 Man uitmaken, door de Provincien, om dezelve voor zynen Meester te conquetteren, en heeft, nadat hy voorleden Zomer den Chan *Ali Merdan*, die zig op nieuws in 't Veld vertoonde, totaliter geſlagen had, den Schaſch tot in de Provincie *Gbilan* doen erheffen, waeruit hy den Chan *Mahomet Muſſein* verjoeg, die onder pretext van de beſlaagen van Schach *Charoub* te behartigen, egter in der daad alleenlyk zognafhankelyk te blyven, en zig van *Gbilan*, geheel *Metendean*, *Perſien* en de daar aangrenzende Provincien Meester maakte.

Zonder de Party van den eenen of den anderen Vorſt te trekken, zal hy hier ganſch onzijdig handelen en zeggen, dat de tegenwoordige ERKEERD ЦИАН, of Prins *Merichius*, een *Georgiaans* Vorſt, een Zoon van den Chan *Temir*, die aan hem de Rogering afbond, en van een aanzienelyk gedeelte der uſtigen Wel en Noord van *Perſien* gelegene Provincien Meester is.

Maar

1753.
July.

Perſien

1753.
 July.
 Brabant.

Maar het scheidt vry veel, dat zyne behaalde Voordeelen, en wat meer is, zyne Inzigten zo groot zouden geweest zyn, als de publieke Nieuwstydingen hebben opgegeeven. Het is natuurlyk, dat de Bewegingen na alzulke aanpalende zyden van het Land een groote Oplettenheid by de Bauren en veel Oppraak in de Waereld hebben moeten veroorzaaken, doordien dezelve van daar door de Berigten der Reizigers en Kooplieden, zeer gemakkelijk hebben kunnen verspreyd worden; maar zy zyn derhalven geene Voorvallen van meerder belang, dan alle de overige Onlusten, die zig in het binnenst van *Persien* van tyd tot tyd geopenbaard hebben.

Dewyl geduurende de Concurrentie der drie Schachs, *Adel*, *Ibrahim* en *Charoub*, alles in de Provincien in de uiterste verwarring was, zo vatte de Georgiaanse Prins by die gelegenheid de Wapenen op, niet zo wel om de Conquesten te maken, als veel meer om zyn eigen Land in Veyligheid te stellen. Met de Aghuaanen, die zedert de Regeering van Schach *Nadir* in de Provincie van *Tauris* gebleven waren, en met de Lesghis, Inwoonderen van *Daghestan*, heeft hy de meeste moeite gehad. Maar alle deeze Bewegingen geschieden niet in faveur of tegen eenen van alle de Kroon Pretendenten, de voorsz. Volkeren niets anders zoekende als Buit en Slaven in zodanige Landen te maken, alwaar zy den minsten tegenstand meenen te vinden. De Aghuaanen zyne tegenwoordig Bondgenooten van den ERIGLER CHAN of Prins *Heractius*, en bezitten *Tauris*, *Alcouris* en *Erdevil*, benevens de geheele Provincie *Naxivan*, welke zy geduurende de tegenwoordige Troubelen bemagtigt hebben, en waar uit zy de ordinaris Inkomsten trekken, zonder iemand onderworpen te zyn.

De Chans van *Erivan* en *Genscha* zyn den Georgiaansen Prins onderdanig, na dat hy de Lesghis van daar verjaagt heeft. De Provincie *Schirvan* staat wel mede onder zyne Gehoorzaamheid, maar niet verder als Bontgenoot, zonder hem iets anders als Soldaten, of Vrywillige te leveren, die hem meer om Buyt als om de Soldy dienen. Op gelyken Voet heeft hy ook met de *Circassien* eene Alliantie aangegaan, waarvan hy geduurig eenige duyzenden in Seldy houdt, welke men voor den Kern van alle zyne Troupen moet agten, en die alleen een uitgelezen Corps van 20000 Man uitmaken, het geen daar te Land al een aanzienlyke Armée genaamd word. De Lesghis zyn in twee Partyen verdeeld; de ene leeft in Vrede en goede Verstandhouding met den Georgiaansen Prins, en tegens de andere, welke van eenen *Hadgi Tgelebi* gecommandeert wierden, heeft hy byna t'elkens gelukkig geoorloofd. De Nederlaag, die men hem zeyde, volgens de toenmaelige Berigten, geleden te hebben, was eygentlyk maar eene Retraite, waartoe hy door de Muiltary en Trouwloosheid van zyne Armeenise Troupen gedwongen wierd. Wanneer vervolgens een gedeelte zyner Landen daardoor heeft moeten lyden, zo heeft hy zig eger, een half jaar geleden, daarover gewrooken, en tegen de Lesghis een compleete Victorie bevochten. Toenmaals commandeerde dezelve een Zoon van *Hadgi Tgelebi*, welke, doordien hy het Gebergte niet wederom kon bereiken, voor den Overwinnaar met het overschot zyner Troupen, Slaven en Effecten na het Turks Territoir ging vlugten, alwaar hy op een Neutrale Bodem en onder Vrienden zynde eene veilige Retraite moede te vinden; maar de Bassa van *Bajazid* ontving hem en de zynen ganfch met vrien-

vrindelyk; en nam, in plaats van dezelve beleefft te onthaalen, alle het geen zy mede gebragt hadden, na zig, waarover *Hadgi Tgelebi* vier Couriers na den anderen aan de hooge Porte afvaardigde met klagten over zulk eene onverwagte en onrechtvaardige Behandeling. Wanneer dezelve te *Erzerum* aankamen, werden zy door *Ibrahim Bassa*, aldaar en over die Provincie en Chef commandeerende, volgens last en ordre van den Grooten Heer, aangehouden, dewyl de Passage nyt *Persien* na *Constantinopolen* toen ter tyd verboden was. De *Bassa* twee dier Couriers by hem houdende, zond daar op de andere beide met het Antwoord te rug, dat hy zelve die Zaak zoude besliffen, en het geen hem misschien tegens recht en billykheid mogt wedervaaren zyn, redresseeren, wanneer *Hadgi Tgelebi* maar eenige Gedeputeerden met de daartoe nodige Verklaringen en Elucidation na *Erzerum* geliefde te zenden, werwaards de *Bassa* van *Bajazid* insgelyks gedagvaard wierd, om rekenfchap van zyne Behandelingen te geven.

1753.
July.
PERSIEN.

Aldus stonden de Zaaken in *Persien* in 't uitgaan van de Maand *November* 1752. O. St, wanneer ik van *Erzerum* vertrok, en men de voorn. geïntereffeerde Partijen aldaar verwagtede.

Behalven de hier vooren gemelde Hoofdpartijen formeeren de *Agorans* van *Candabar*, in het einde van het Oostelyke Gedeelte van *Persien* woonende, noch eene andere. Dezelve hadden ook eenen byzonderen Chef, genaamd *Schach Achmet*, verkooren, en deden onder zyn Commando eenen Inval in *Cbrasan*, maar wierden aldaar geslagen, en uit het Land, het geen toen ter tyd de *Kourdes* bezaten, ten eehemaal verjaagt; echter wisten zy zig in *Herat* te mainteneeren, en zyn daarvan noch tegenwoordig in bezit. Na dat gemelde *Schach Achmet* in dien Veldtocht gesneuveld was, deed zig een ander Pretendent tot het Bewind van Zaaken op, die in deszelfs plaats succedeerde, zynde eene *Rabim Mirza*, die voorgaf een Broeder van *Schach Ibrahim* te zyn, op welk Pretext deszelfs Verheffing voornamentlyk steunde, en de hoofdzakelykste Reden gevestigt wierd, waarom hy en de zynen zig van de overige Hoofdpartijen afzonderden, en tegens dezelve Geweld en Vyandelykeden pleegden.

De Situatie van Zaaken in dit rampzalig Ryk schynen eindelyk in zodanige Omstandigheden te zyn, dat het geruftelyke en vredelyke Bezit van den Throon, en de Herstelling der Monarchie onder een en het zelve Hoofd, noch zeer verre te zoeken, en daartoe zo weinig apparentie, als ook te vooren, te vinden is. De Provincie van *Candabar*, welke men in tyd van Rust en Vrede niet dan met de allergrootste moeite en omzigtigheid in den Band van Eendragt met de andere Provincien van *Persien* kan houden, zal als nu gansch niet te bedwingen zyn: De in 't Westergedeelte woonende *Aghuans*, die zig van *Tauris* en andere naby gelegene Provincien hebben Meester gemaakt, zyn mede in geen deele genegen zig onder de voorrige Gehoorzaamheid wederom te begeven, en zullen daartoe door Geweld van Wapenen gebragt en gedwongen moeten worden. *Erigler Chan*, of Prins *Heracius*, zoekt alleenlyk zig in dien staat en omstandigheden, waar in hy, benevens het door hem geconquesteerde Land, zig bevind, zo lang te mainteneeren, tot dat de Throon van *Persien* genoegzaam zal bevestigd zyn, en zal alsdan zig onderwerpen aan een zodanig Opperhoofd, dat by het gantsche Koningryk van *Persien* daar voor gehouden en

1753.

July.

PERSIEN.

erkend zal worden. *Sibech Ismail*, de machtigste onder alle de Pretendenten tot die Kroon, continueerd zyn Gezag in de veroverde Provinciën te handhaven; het geen hem tot nu toe zeer gemakkelijk te doen is, dewyl in het binnenste van 't Ryk geen Mededinger gevonden word, die in staat zy, hem het zelve te betwitten. Het zal 'er hoofdzakelyk op aankomen, als by de Middelen weet te vinden, om zig van de magtige en ontzachelyke Provincie van *Chorasán* Meester te maken, waar omtrent de grootste zwaartigheid daartuif resteert, dat de *Kourdes*, onder voorwendzel van hunnen Schach *Charoub* te willen mainteneeren, alleenlyk tragten eene byzondere en van *Persien* independente Regeering, by form van eene Republiek, onder zig op te regten en valt te stellen, waar uit dan noodzakelyk moet volgen of een verte uitzierende gevaarlyke Oorlog, die noch eerder, dan dat de Rust hersteld kan worden, zal moeten eindigen, of eene zeer aanzienlyke Verdeeling van het Ryk, die altoos en ten eeuwigen dage de Wel en Oorsprong van geduurige Oorlogen en Onrust zal blyven. *Chon Tiafer* voert en oeffent in *Chorasán* het allerhoogst Gezag, en in *Persien* is *Chan Kerim* aan 't Roer. *Erigler Chan*, of Prins *Heracilius*, heeft tot den Schach *Ismail* gantich geene betrekking, en leeft alleenlyk met den blinden Schach *Charoug* in goede Verstandhouding, eensdeels dewyl zy in vrbegete tyden goede Vrienden geweest zyn, en anderendeels, om dat zy tegenwoordig op en van den anderen over en weder niets hebben te pretendeeren.

T U R K Y E N.

Constantinopolen.

DE Maatregelen, die men een poos gedacht heeft dat aan het Turksche Hof zouden worden genomen, om den voorigang der Overwinningen van den gemelden Prins in *Persien* te sluiten, of ten minsten om te maaken dat 'er de *Porte* geen nadeel door lyden kon, blyven tot nog toe een geheim. Zelfs schypt, indien 'er op het uitwendige zal agt gegeven worden, aldaar alles nu deezen Zomer, meer naat eene voorzorge tegen overwagte Toevallen, dan naar eenig ander Deflein te gelyken. De Groote Heer vermaakt zig dan eens op 't eene dan op 't andere van zyne Paleizen te Lande. Den geheelen Winter is 'er gearbeid om de Vertrekken van dat Lusthuis, 't welk by aan den mond der Zwarte Zee, nu onlangs, betrokken heeft, te vergrooten, en naar de Europische manier te verfraaien. Wel is waar, de Sekretaris der Fransche Ambassade te Constantinopolen, ging in Meimaand laatstleeden een keer doen naar zyn Hof, maar hier uit iets te willen besluiten is in de lugt gebouwd. Wanneer in die Maand, de vreemde Gezanten hun afscheid namen van den Turkschen Opper-Admiraal, die met de gereedleggende Oorlogschepen naar de Witte Zee stondt onder zeil te gaan, om te kruiffen, hadt deeze Vlootvoogd by die gelegenheid, aan den Hollandschen Ambassadeur op nieuws verzekerd: dat by de Onderdaanen van de Vereenigde Nederlanden, die op de Levant

bandel droeven, by alle gelegenheden met zyne bescherming zoude bystaan, tot verdediging van derzelve Vorregten, volgens de Traktaaten, die tusschen den Grooten Heer en de Staaten Generaal plaats hebben, enz. 1753. July.

Ondertusschen hebben de bewegingen der Tartaaren in de Crim, aan de Grenzen van de Landstreek die de Ukraine genoemd wordt, sedert eenigen tyd wat bedenken aan de nabuurige Mogendheden gegeven. Die Volkeren, wil men, vinden zig benadeeld, door den aanwas van Nieuw Servien, en door eenige nieuwlings gemaakte Russische Vestingwerken en Forten. Zy zouden gaarne zien, dat de Woestyn, tusschen hun en 't Russische Byk, geheel open bleefve, om dus gelegenheid te hebben voor hunne Strooperyen. Hunne Benden lieten zig in den Voorzomer, geduurig zien in de nabuurschap van Precop, zonder egter verder te komen, uit vrees, zo 't schynt, van door de Regimenten der Russen, Kasakken en Servische Volkeren, die de voornaamste toegangen, aan de zyde van Rusland, reeds in bezit hebben, afgesneeden te zullen worden. Men verneemt nu, dat het Opperhoofd der Crimse Tartaaren te Precop bezig is een Campement te formeeren, alwaar alle de Tartaarsche Benden zouden by een trekken, en eene aanzienlyke Armee uitmaaken.

Terwyl het oogmerk van die Volkeren nadeelig voor Rusland schynt, verstaat men dat de Groote Heer hun gedrag zeer afkeurt. De Opper Vizier hadt ten dien opzichte in de voorleedene Maand Juny aan den Russischen Minister te Constantinopolen verklaard: dat de Porte niet voor zyn rekening nam de inbreuken, door de Tartaren in de Traktaaten gemaakt. Ook zou zyn Hoogheid, indien 'er Maatregelen tegen genomen werden, zulks geenszins kwaalyk neemen, of die Volkeren bystand doen; also zy die de Vrede verbraken, het gebruik van Represailles wettigden; willende zyn Hoogheid, zo veel hem zelf belangde, geenszins afgaan van den inhoud des 2 en 3 Artikels van het Traktaat van Belgrado.

R U S S I A N D.

HAare Keizerlyke Majesteit van geheel Rusland, hadt in de Mei maand laatstleeden, waarfschynlyk om den toestand der Grenzen van de Ukraine Persoonlyk te beschouwen, een voorneemen van Moskou derwaards te reizen, zullende zig eerst naar Batturin begeeven, alwaar alles tot Receptie van de Keizerin werdt gereed gemaakt.

Moskou.

Op de tyding dat een Persiaansch Koopman, genaamd Matteo di Ovan, een zwaar Bankeroet in Holland hadt gemaakt, is 'er door 't Russisch Hof, ten verzoeke der Schuldeiffchers, bevel gegeven, om alle de Goederen, die de gemelde Koopman in dit Ryk mogt hebben, op te zoeken en in beslag te neemen.

1753.
July.

RUS-
LAND.

In de gemelde Maand, wanneer de Heer *Guidickens* Extraordinair Envoyé van zyne *Groot Brittanische* Majesteit, in 't byzonder Gehobr hadt by de Keizerin, bedankte hy haare Majesteit voor het Pardon, op de Tuffchenpraak van den gemelden Koning verleend aan den Kolonell *Czernicheff*, die met een ander Krygsoverste hadt geduëlleerd.

Verscheide maalen heeft de Stad *Moskou*, in de zelfde Maand, het Ongeluk van Brand bezuurd. In den aanvang derzelve hadt men dien in verscheide Wyken, hoewel de schade toen niet groot was. Maar hier op borstten de Vlammen uit in 't Algemeene Hospitaal, waar door de Agtergebouwen van het zelve, 't eenemaal verteerd werden. In 't midden van *Mey* zyn meer dan vyftien honderd Huizen, binnen de Stad, afgebrand. Zo dra de Keizerin hier van kennis kreeg, begaf zy zig, van 't grootste deel des Hofftoets vergezeld, naar het Kwartier alwaar de Vlammen woedden, om door haare tegenwoordigheid de blusschers aan te moedigen, doch zulks kon egter, wegens den sterken Wind, niet spoedig verrigt worden. Daarenboven kwamen by dit ongeluk veele Menschen elendig aan haar einde. 's Dingsdags verbrande een Dorp, in de nabuurschap van een Keizerlyk Lufthuis; en Woensdags een anders Dorp, niet ver van daar, waar door vier honderd Huizen in de Asche zyn geraakt. Egter was de zwaarste Brand, van die Week, op Donderdag, barsende eerst uit in 't Huis van een Russisch Koopman, en slaande verder in andere Wyken over, zo dat 'er, niettegenstaande alle aangewende middelen, en de tegenwoordigheid van de Keizerin, wel zeven of acht honderd Woonhuizen, eenige Kerken, en veele Voorraadschuuren door vernield zyn. Den 20 *Mey* openbaarde zig wederom Brand in eene der Voor-Steden, waar door dertig Huizen in de asche werden gelegd. Den volgenden Dag braken de Vlammen uit in een Gaarekeuken, op een der Markten van de Stad, doch hier werden zy aankonds-gobluscht.

Zo veele en zo kort op elkander volgende Ongelukken, die naauwlyks aan eenige natuurlyke oorzaken kunnen toegeschreeven worden, hebben de oplettendheid van het Hof naar zig getrokken; ten einde, in de eerste plaats, de oorzaken daar van te ontdekken, en vervolgens ook zorg te draagen, dat indien 'er weder Brand kwam, dezelve tydelyk mogte gestuit worden.

De Wagten met beide die inzigten overal in de Wyken verdeeld en verdubbeld, vonden wel haast de bronnen van al dit onheil. Een dag of drie na den laast gemelden Brand werdt te *Moskou* by nacht een bende van dit ontaard Gespnis, 't geen, ten kosten van leeven en welvaaren zo veeler Ongelukkigen, wederom Brand tragtte te verwekken; by de kop gevat, en in hegtenis gebragt, zullende naar verdiensten gestraft worden. Deze Bende bestont wel uit twintig Persoonen.

Waar-

Waarlyk, als men de onmenſchelykheid aanmerkt van zulke Booswig-
ten, die hunner Evvemaſten openelyk van 't geen tot Leevenson-
derhoud verſtrekt berooven, en hier door 't Leeven zelf in gevaar
brengen, kan 'ch geen Straf te ſtong voor zyn.

1713.
Jwy.
Rus-
LAND.

Z W E E D E N.

NAauwlyks kan men aan de andere zyde, de weldaad genoegzaam
pryzen van de zulken, die het Menſchelyk Geflagt in 't algemeen
tragten te bewaaren voor Ongelukken, uit onkunde of onbedagtheid
ſpruitende. De Ryksraad Graaf van *Teffin* onlangs in 't Zweeds heb-
bende doen vertaalen een Franſch Werkje, over de ſchadelykheid
waar mede het gebruik van Koperen Keuken-Gereedſchappen verge-
zeld gaat, zo heeft men te *Stokholm* in veele Huisgezinnen zig reeds
begonnen te onthouden van zulke Vaten, en in derzelyver plaats ge-
bruik te maken van Steenen Potten, Pannen, enz. Men maakt in
Zweeden een zeer goed foort van Steenen Huisraad, 't welk Yzerterk
is en de Spyzen geen kwaaden zmaak byzet. Het wordt uit de Rot-
zen gehouwen, en verder met den Bytel gefatſoeneerd.

Stock-
holm.

Wanneer de Koning van *Zweeden*, laaftmaals, het gewoone Or-
dens-Kapittel hieldt, benoemde hy de volgende nieuwe Ridders.

I. In de *Scrappinen-Orden* zyne Doorluchtigheid den regeerenden
Hertog van *Mekelenburg-Streelits*: II. In de *Zwaard-Orden*, tot Com-
mandeurs den Vice-Admiraal en Ridder, Heer van *Ruuth*, en den Ge-
neraal-Majoor en Lands-Hoofdman, Heer van *Salza*; tot Ridders,
de Heeren *Ramsay*, Lieutenant-Kollonel; Baron van *Falkenberg*, Kor-
poraal der Koninglyke Lyf-Trawanten; *Rebnberg*, Majoor; *Winkler*,
Kaptein; *Gyllengabn*, Ritmeester; *Grauberg*, Luitenant, benevens de
in buitenlandſchen Dienſt ſtaande beide Kollonels Barons van *Strab-
lenheim* en *Heckel*: III. In de *Noordſter-Orden*, de Heeren *Engelbrecht*,
Vice-President van 't hooge Gerecht te *Wijmaar*; Baron van *Lilien-
kreutz*, Opper-Land-Richter; *Campbel*, Commerciën-Raad, en Dr.
Linnaeus, eerſte Lyf-Medicus.

D E E N E M A R K E N.

ZYNE Koninglyk *Deenſche* Majesteit, die ſteeds de vordering van
't welvaaren zynor Onderdaanen beoogt, heeft in den Voortyd
van dit Jaar wederom een ſom van 16 duizend Ryksdaalders vereerd
tot voortzettinge van de Viſſchery en Fabrieken in *Yſland*, behalven
de 20 duizend Ryksd. in 't voorig Jaar daar toe geſchonken. In de Op-
perbevelhebbers der Troepen zyn door dien Koning ook eenige ver-
ſchik-

Koppen-
bagen.

1755. slijkRingen gemaakt. Onder anderen is de Prins van *Saxenbildburg-Hauzen* tot Generaal-Adjutant aangesteld. De Burgery van *Koppenbagen* oeffende zig steeds in de nieuwe Krygs-Exercitien, die onder de gereguleerde Militie van dit Ryk zyn ingevoerd. Zy zouden, wanneer de Troepen uitgetoogen waren om het Campement by deeze Stad, waar van wy in 't voorig DEEL gesproken hebben, te betrekken, eenige Poorten in hunne bewaaring hebben.

DEER-
MARKEN.

In de voorleedene Maand *Juny* heeft de Koning dat Campement, verscheide maalen met zyne tegenwoordigheid vereerd. Voor de Koningin was een fraaie Tent op eenen Heuvel gespannen, van waar men het geheele Leger, en deszelfs Wapenoeffeningen, kon bezigtigen. De Troepen hebben zig daar in op 't deftigste gekweeten. Den 18 *passato* verdeelden zy zig in twee Corpsen, waar van het eene deel vier Bruggen over een Riviertje sloeg, om 't zelve te passeeren, en het andere Corps aan te tasten. Dit laatste Corps rukte daar op in vier kolommen voort, met Kanonstukken en Granadiers aan de spitsen; bemagtigde die Bruggen, doch moest dezelve daar na wederom verlaten, en over 't Riviertje te rug keeren. Daags daar aan trok dit Corps wederom, in zeven Colommen, op het andere aan, doch moest terug deinsen, 't welk onder een gestadig vuur van de agterhoede geschiedde. Den 20 *passato*, hebben die twee Corpsen elkander Slag geleverd. Na dien tyd hebben de Artilleristen zig geoeffend in 't schieten naar den Schyf, 't bestormen van een opgeworpen Wal, het werpen van Bomben naar een uitgesteken Vendel, en het doen springen van een Myn. Ondertusschen herhaalden de Ruitery en de Lyf-Guarde te voet, voor den Koning, de nieuw ingevoerde Wapenoeffeningen met groote vaardigheid. Zyne Majesteit, de Troepen blyken van zyn genoege over hunne bedrevenheid willende geeven, deedt dien dag, gelyk meermalen geschied is, onder ieder Regiment een aanzienlyke Som Gelds voor de gemeene Soldaaten uitdeelen, en maakte verder, onder de Bevelhebbers, een groote Promotie.

P O O L E N.

Tboorn.

Wegens een versierden Brief van zyne *Pruißsche* Majesteit aan de Regeering van de Stad *Tboorn*, een Stad in 't Koningryk *Poolen* aan de Rivier de *Weissel*, ziet men thans de volgende plegtige Protectatie of Geregtelyke Verklaaring, in de Koninglyke Stad *Schönsee*, in het Distrikt van *Culm*, op den 11 *Mey* gepasseerd; dus luidende:

Op heden verscheen voor het tegenwoordige Civile Geregt en Schepen Bank van *Schönsee* (terwyl het Veld-Geregt van *Schönsee* over het Palatinaat van *Culm* gesloten is, en geen toegang geeft) in eigene Per-
soon

1753.
July.

POOLEN.

„den der Stad *Thorn* niet raakt, echter met alle echtling en besche-
 „denheid is aangenomen geworden, maar ook de tegenwoordige Pro-
 „testanten ter goeder trouwe, eer en gewisse kunnen betuigen, ge-
 „lyk uit de Bewyzen hunner Handelingen blykt, dat zy nopens de
 „Zaak in questie op geenerhande wyze hunne Toevlugt tot het Kon-
 „inglyk Hof van *Pratisschen* hebben genomen, en dus gevolgelyk
 „geene probabele gelegenheid gegeven tot een zodanig Antwoord,
 „als men tegenwoordig atomte verspreid heeft; verklaarende te ge-
 „lyk, dat dezelve zyne Principaten tegens de Autheuren dier imper-
 „tinentē Tydingen en Versieringen allezins zouden inquireeren, en
 „tegens dezelve als Calumnianten en wrevelmoedige Verstoorders
 „van de gemeente Rust, indien zy te ontdekken zyn, voor hunnen
 „competenten Rechter crimincelyk te procedeeren, achtervolgens
 „de algemeene en 's Ryks-Rechten en Wotten; zig voor behouden-
 „de, deeze Klagten; wanneer zig de gelegenheid en het vermogen
 „daartoe opdoen, mitsgaders haar tegenwoordig Protest en Manifest,
 „in tyden en wylen des noods, te amplieeren, verminderen, te niet
 „doen en een ander daarvoor in plaats te stellen, behoudens alle dien-
 „nelyke Middelen daar toe behoorende”.

Gedaan in de Koninglyke Stad *Sbönzee* voor het Civile Scabinale
 Geregts den 5 dag na Zondag *Misericordias Domini*, in 't Jaar onzes
 Heeren 1753.

(onder stond:)

*Aldus geëxtrabeert uit de Civile Scabinale
 Actens der Stad Schönzee,*

(en was getekend:)

JOHANNES MARTYNNOWICZ;

*Schepen van Schönzee, in absentie van den Notaris,
 met myne eigene Hand.*

Dresden.

In het voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK, bladz. 250. heb-
 ben wy voorgesteld een breedvoerige MEMORIE, aangaande de Be-
 zwaarnissen der *Poolische* Natie, door den Groot Marschalk van de
 Kroon aan den Koning gezonden. Thans vinden wy een aanmerke-
 lyken BRIEF, van den Groot Kancelier, aangaande de zelfde Zaak.
 Zie hier den Inhoud.

„Ik heb met alle bedenkelyke eerbied den Brief van Uwe Majesteit
 „ontvangen; en daar in my met ontzag verwonderd over Uwe Ge-
 „neigheden, die ons welzyn uitmaaken, en getuigen zyn van de
 „Vaderlyke zorgē Uwer Majesteit, tot behoud der inwendige ruste
 „in Uw Ryk, *Haer Koning*, welke Uwe Regeering zo luisterryk
 „maakt.

„ maakt. 't Is waar; dat de Godsvrugtige iever der Geestelykheid niet
 „ schynt verzeeld te gaan met den Geest van Liefde, hun in de Heilige
 „ Kerk wetten voorgeschreeven jegens hunne Naasten te oeffenen. Dit
 „ heeft gelegenheid aan den Adel gegeven om zig te verbitteren. 1779
July.
 „ Doch de Adel vordert niets, dan 't gene de Vaststellingen des Ryks
 „ hem wettigen te verzoeken. Zyne klagten zyn reeds oud, en wor- POOLEN.
 „ den vernieuwd door de gelegenheden van de Geestelykheid zelf ge-
 „ geven. Wanneer Myn Heer de Primaat, de zaaken wat minder
 „ omzigtig behandelt, dan het behoorde, zo zal niemant in staat zyn,
 „ om het onderling geweld te bedwingen. Want niet alleen zyn het
 „ de Palatinaaten van *Mazovie* en *Plock*, die hun misnoegen toonen,
 „ maar alle de Palatinaaten zyn van 't zelfde gevoelen. Het zal voor
 „ Myn Heer den Primaat ligter zyn de vuurigheid, die hy betoont,
 „ te bedwingen, dan de gevoelens te veranderen van een geheel Ko-
 „ ningryk, voor al in een zaak, daar de Vaststellingen, zelfs met toe-
 „ stemming der Bisschoppen gemaakt, ten voordeele strekken van den
 „ Adel, die geen voornemen heeft, om de Algemeene Rust te stoer-
 „ ren, maar alleen om zig in de Bezitting van zyne Regten te hand-
 „ haaven.
 „ De Getrouwheid, die ik aan Uwe Majesteit verschuldigd ben,
 „ doet my hier de aanmerking byvoegen; dat indien de Geestelykheid
 „ zig zulk een bovenzang in hunne gevoelens aanmaakt, Uwe Maje-
 „ steit, wel haast, in het Koningryk een Staat zal vinden, onafhan-
 „ gelyk van Uw Gezag, ja een Staat die zelfs over Uwe Geheiligde
 „ Persoon zal begeeren te heerschen. Ik ben het, die niet geschroomd
 „ heb, myn Leeven voor Uw Koninglyk Gezag in gevaar te stellen. Ik
 „ zal niet lyden, dat een ander, benevens Uwe Majesteit, zig het bewind
 „ des Ryks aanmatige. Zo veel my mogelyk is zal ik nimmer toestaan,
 „ dat het Gezag van U, Heer Koning, aan een ander gegeven worde.
 „ God begunstige altoos Uwe Koninglyke Majesteit, en geeve ons ge-
 „ legenheid om dezelve met de diepste eerbied te ontmoeten; Ik zal
 „ met verheuging myn leeven eindigen, in dien iever en onbepaalde
 „ hoogagtinge, waar mede ik ben en blyve, enz. ”

P R U I S S E N.

IN Meymaand laatstleeden, is door den Graaf van *Gronsfeld*, Bui- Berlyn.
 tengewoon Afgezant der Heeren Staaten Generaal by het *Pruiffisch*
 Hof, een MEMORIE overghandigd aan den eersten Kabinets- en Staats-
 Minister, den Heer Grave van *Podewils*. Dezelve behelsde, zo ons
 berigt wordt, de herhaaling der Instantiën, tot afdoening der Som-
 men,

1753.
July.PRUIS-
SEN.

men, welken de Onderdaanen van de Republiek der Vereenigde Nederlanden, ten lasten van *Oostvriesland* te vorderen hebben.

Voor het vertrek van zyne Majesteit naar 't Koningryk *Pruissen*, waar van wy in 't voorige DEEL gesproken hebben, is door de Heeren *Haude* en *Spener* Boekhandelaars van 't Hof en de Akademie, den Koning aangeboden het Werk genaamd *Historie van de Koninglyke Akademie der Wetenschappen van Berlyn, voor den Jaare 1751*. Dit Boekdeel, 't welk dit Koninglyk Genootschap niet weinig tot eere strekt, bevat de volgende Vertoogen of stukken; naamlyk I. *Nieuwe Proefneemingen rakende 't menschelyk Bloed*, door den Heer *Eller*; II. *Ontleedkundige Beschryving der Zenuwen van 't aangezigt*, door den Heer *Meckel*; III. *Scheikundig Onderzoek van 't Water*, door den Heer *Marggraf*; IV. *Waarneemingen rakende de Pneumonantbis*; zynde een nieuwe soort van plant, waar van de hoedanigheid 't eenemaal van die der *Centiaan-wortel* verschilt, door den Heer *Gleditsch*; V. *Overoefstemmingen tusschen de algemeene grondbeginzelen van rust en beweeging*, van den Heer de *Maupertuis*, door den Heer *Euler*; VI. *Vertoog over 't grondbeginzel van den minderen daad*, door den Heer *Euler*; VII. *Onderzoek van 't Vertoog van den Professor König, ingelast in de acta van Leipzig voor de maand Maart 1751*, door den Heer *Euler*; VIII. *Proefneeming van een bovennatuurlyke betoging van 't algemeene grondbeginzel des evenwichts*, door den Heer *Euler*; IX. *Berekening van waarfchynlykbeeden in de weeromkaatzing*, door den Heer *Euler*; X. *Gebruikmaking van het water-werktuig van den Heer Segner in alle soorten van werken*, en de voordeelen van dat konst-tuig boven alle andere water-machines, die doorgaans gebezigt worden, door den Heer *Euler*; XI. *Onderzoek rakende een nieuwe wyze, om 't water om hoog te werken*, door den Heer de *Mour* voorgesteld, door den Heer *Euler*; XII. *Onderzoek over de weezendbykheid der harde Lighamen*, door den Heer *Beguelin*; XIII. *Vertoog over de Conscientie*, door den Heer *Formey*; XIV. *Philosophische Aanmerking over de Zwyming*, door den Heer *Merian*; XV. *Onderzoek rakende den oorsprong der aangenaame en onaangenaame beuattingen*, door den Heer *Sulzer*; XVI. *Eerste deel, Algemeene Theorie van 't Vermaak*; tweede deel, *Theorie van 't Vermaak der Zinnen*; XVII. *Vertoog over den Oorsprong der Romeinen*, door den Heer *Pelloutier*; XVIII. *Memorie rakende de rivier Suenus*, door den Heer *Beymann*; XIX. *Historie der Verbessing van Carel V. tot den Keizerlyken Troon*, door den *Ald Raynal*, en XX. *Lofdigte ter eere van den Generaal van Still*.

Den 13 *Mey* waren tot Medeleden van die Akademie, verkooren de Heer van *Dreibaupt*, Domeinraad van 't Hertogdom *Maagdeburg*, de Heer *Ludwig* Med. Doct. en Professor der *Natuurkunde te Leipzig*;

zig; en de Heer *Tafinger*, M. D. woonende in 't Hertogdom *Wurtemberg*.

1753.
July.

PRUIS-
SEN.

Wanneer die Akademie op den 7 *passato* haare Openbaare Vergadering hieldt, opende de Heer Professor *Formey*, Sekretaris van dezelve, de Zittingen door te verklaren, dat de Heeren Gecommitteerde Leden ter Onderzoeking der voor het tegenwoordig loopende jaar ingekomene Schriften, op het daartoe uitgegeeven Voorwerp en het oogenen van den daartoe gedestineerden gewoonelyken Prys, na rype Deliberatie en Examinatie den zelve eenpaarig hadden toegewezen aan de Dissertatie N°. XI., voerende tot een Merkteeken het volgenaars: *Spiritus satus adest, quorum diffusa per artus Mens agit molem*. Wanneer men hierop het verzegeld Biljet, waar in de Naam van den Auteurs dier Dissertatie besloten was, geopend had, werd dezelve bevonden te zyn de Heer *Le Cat*, Medicinæ Doctor, Opper-Chirurgyn van het Hôtel de Dieu te Rouaan, Professor en Koninglyke Demonstrator in de Anatomie en Chirurgie, en Mede-Lid van de Koninglyke Akademien der Weetenschappen te *Parys*, *Londen* en *Madrid*, mitsgaders Secretaris perpetuël der Academie van Rouaan. Verders vermeldte de Heer Professor *Formey*, dat men noch drie andere Dissertaties over het zelve Voorwerp geapprobeerd en geadopteerd had; namentlyk N°. IX., XVIII. en XX., zynde de eerste opgesteld in de Latynse, de tweede in de Hoogduytsche, en de derde in de Franse Taale, en gemunieerd met de respectieve Opchriften en Devisen: *Audendum est, & Veritas investiganda hoc. Non vidimus idquod videt: non audimus id quod audit*, en *Rien n'est beau, que le Vrai*; Vervolgens las gemelde Heer Professor het Uyttekzel der Dissertatie No. XI., die den Prys getrokken heeft, publyk voor, en meldte te gelyk over wat Stof men voor het Jaar 1753 zoude handelen, en om den gewoonen Prys, daartoe Jaarlyks staande, door de Geleerden laten concertteeren; waarvan men verlaag het Programma van Invitatie zal kunnen mededeelen. De Heer Professor *Sulzer* verving denzelven door eene Dissertatie *de Mōda, quo Anima se ipsam sentiat*; (over de wyze, op welke de Ziel zig zelf gevoele, of gewaar werde) de Heer van *Promontval* las verders een *Betog over de voorgewene wonderbaare Kracht en Uytwerking der Chineesche Spraak*, en de Professor *Formey* hervatte de den Draad en besloot deeze Zitting met de Lofreden van wylen den Heer Hof-Raad Dr. *Buddens* en wylen den Heer van *Beauforts*, in zyn Leven Predikant der Franse Gemeente.

Tot een Onderwerp van de Nieuwe Prys, voor den Jaare 1754, is door dezelfde Akademie voorgesteld de Vraag, *of de dagelyke beweging van de Aarde ten allen tyde even snel geweest zy, of niet. Door welk middel men daar ontrent zekerheid kon behoven? En ingevalle 'er enige*

1753.
July.

PRUIS-
SEN.

ongelykheid in zy, waar door zulks veroorzaakt worde? Het Onderwerp van den Prys voor 't Jaar 1755 is het onderzoek van het Systema van den vermaarden *Pope*, vervat onder dit Voorstel, *alles is wel*. De waare zin van dit Voorstel moet bepaald worden volgens de Grondstelling van *Pope*. Ook moet men 't zelve vergelyken met het Systeme van de *Optimismus* of de keufe van 't beste, ten einde de overeenkomst en 't verschil daar van naauwkeurig aan te toonen, en de bekwaamste redenen by te brengen, om dat Systema goed te keuren of te verwerpen.

D U I T S C H L A N D.

Frank-
fort.

DE bekende Digter *Voltaire*, aangaande welken men in 't voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK een BRIEF vindt, die aan zyne Pruißische Majesteit toegeschreeven wordt; hadt eindelyk aa hier en daar in *Duitschland* gezworven te hebben, zyn verblyf te *Frankfort* genomen. Hier werdt hy, op den 21 *passato* gearresteed, zo men wil, op verzoek van den gemelden Koning en met een Wagt voor zyn Logement voorzien. Men agt, dat zulks geschied is, wegens de voldoening, die zyne Majesteit eischt, over eenige Zaaken in den gedagten Brief gemeld, of over iets, 't geen door dien Poëet, ten nadeele van den Koning gezegd of geschreeven zoude zyn. Anderen geeven 'er andere redenen van.

De Ministers van verscheide Hoven van 't Duitsehe Ryk, hebben onlangs in deeze Stad Conferentien gehouden tot het beraamen van bekwaame middelen, om het misbruik, waar toe de ongelyke waarde der Geldspecien gelegenheid gegeven heeft, te stuiten. Die van *Mentz*, *Trier* en *Kassel* waren van begrip, dat men den Prys van 't Goud verminderen moest, tot op 15 ten honderd, beneden de Waarde, die het zelve thans in dit Ryk heeft. Hier tegen hebben de Ministers van de andere Vorsten veele zwaarigheden geopperd; meenende dat zulks den Koophandel zoude belemmeren. Wy hebben in 't II. DEEL van dit GEDENKBOEK, voor 't Jaar 1751, bl. 235. daar omtrent eenige Aanmerkingen voorgesteld.

Hanover.

De Koning van *Groot-Brittannie*, vernomen hebbende dat zyne Onderdaanen, in 't Keurvorstendom *Hanover* ten platten Lande, door eenige baatzugtige Regtsgelerden werden aangeziet, om elkander, wegens de geringste oorzaaken, Proces aan te doen; heeft, zo men veritaat, aan de Regtbanken van *Hanover* en *Cell* uitdrukkelyk bevolen, alle zodanige Proceffen van de hand te wyzen, en de besliffing daar van aan het Landgerigt te stellen. Ook is de Advokaaten te gelyk op zwaare straffen verboden, de Inwooners ten platten Lande, over zaaken van klein belang, uit te mergelen. Aldaar

„ Aldaar was in de Meymaand laatsteleden, de volgende Ordon-
 „ NANTIE gepubliceerd. „ Hoe met zyn Britt. Maj. onze Doel, Sou-
 „ verain de onderdaanen die het God bebaagt, heeft hem aan te
 „ vertrouwen, niet anders aanmerkt dan als t'eenemaal vrye perfoo-
 „ nen, en dat hy op genericity wyze voor heeft hen van dit geluk-
 „ kig voorregt te berooven; echter kan zyn Majt. van de eene zyde
 „ niet toestaan; dat de gemelde onderdaanen dus verleyd worden
 „ datze zyne Staten zonder reden en eenige wettige oorzaak verlaa-
 „ ten; ook zyn er een andere zulke onregelmattige omstandighee-
 „ den in die verwarring van Emigratie dat men goedgevonden heeft
 „ tot welzyn en voordeel der geene die door een wispeltuurige geest
 „ gedreeven, zig daar nog toe zoude kunnen laten vervoeren; de
 „ tegenwoordige ordonnantie te doen publiceren. Ten opzigte
 „ der zendingen of de wervers blykt klaarlyk, dat by aldien zy
 „ door de Directeurs of Administrateurs gelat zouden weezen om
 „ Colonisten te enrolleren, wy uyt dien doelde niet meer bevoel-
 „ tigd zouden zyn om dezelve uyt vreemde Landen te halen, zonder
 „ alvoreens daar een verlof verzogt en bekomen te hebben van de
 „ Regeering, maar wel verre van met diergelyke authorisatie voor-
 „ zien te zyn, weet men in tegendeel dat de Engelsche Regeering
 „ en het directorie der Colonien geenzins wegens een nieuw transport
 „ van Colonisten zyn overtuengekomen, en geveldyk geen part of
 „ deel hebben aan 't gedrag van die Emigranten, dewelke zig ten an-
 „ dere ook niet by de Regeering van Kienper gelegitimeerd hebben,
 „ uytgenomen een met name Samuel Schröder, die de Lugt gekree-
 „ gen hebbende dat men onderzoek deed om te weten of hy gelegiti-
 „ timeerd was, goedgevonden had zig met de vlugt te salueren, ten
 „ eynde om zig niet bloot te stellen aan het lof, dat voor de verley-
 „ ders gedefineert is; wat uyt klaarlyk blykt, dat die Emigranten
 „ niet dan handet in menschen of verleyding in den zin hebben. So
 „ is 't dat wy overwoegende het gavaar en de elende waar aan zig de
 „ geene bloot stellen die zig door haar laten verleyden, aan alle de
 „ geeste die eenige directie over de onderdaanen hebben, lasten en
 „ beveelen, alle de geene die onder hun departement staan te waar-
 „ schouwen voor de ongelukkige staat waar in die Emigratie die gee-
 „ ne dompelt dewelke er zig in begeeven, als meede om paspoor-
 „ ten of andere hulpmiddelen te weigonen aan de geene die het oof
 „ niet willen leonen na de liefdadige vermaaningen van hunne O-
 „ verheeden, en zelfs om strengheid te oefnen omtrent de geene die
 „ door eigenzinnigheid of by gebrek van gezond oordeel, zig in de
 „ strikter der misleyding zouden willen verwarren &c. ”

In de Stad Kienper viel in datze Maand een groote Opfchudding voor, Kienper.

1753.
July.Duitsch-
LANT.

wegens drie of vier Vaartuygen met zulk Volk, waar van het grootste, op bevel van het Hof van *Bonn*, door het Kourvoortelyk Weereldlyk Hoog Gerigte wordt aangehouden. Dit geschiedde den 8 dezer 's avonds. Wanneer het Gerugt, den volgende dag, door de Stad verspreid werd, dat zig op deze Vaartuygen eenige Perfoonen bevonden, die men tegen wil en dank naar *Amerika* wilde voeren, zo werd het grootste Vaartuyg, door een hoop Gemeen Volk, waarby zig de Scholieren voegden, aangevallen, geplunderd, en de Voorraad van de Emigranten weggevoagen. De Magistraas, naar dit geweld onderzoek doende, het 's avonds meer dan dertig van die Plunderaars, de meesten nog dronken zynde van den geroofden Wyn, in hegtenis neemen. De Eigenaars van dien Voorraad en Moubilen, wien dus reeds het eerste ongeluk ontmoet, hebben hun verlies geschat op zes duizend *Florinen*, die zy gaarne aan hun weder vergoed zouden zien. 't Is twyfelagtig of dit hun gelukken sat, ten zy een Slagter, die van dit Volk niet naar genotgen behandeld zynde, 't gemelde Gerugt door de Stad verspreid heeft, en dus oorzaak van den Oploop geweest is, geverg'd mogt worden om een gedeelte van die schade te boeten. Ondertusschen is, in 't midden dezer Maand, aan de Scholieren der Laage Faculteiten in *Koulen* een bevel gedaan, dat, indien 'er eenige geplunderde Goederen of Papieren van die Emigranten onder hun waren, zy dezelve ten spoedigsten moesten overleveren, zonder voor eenige straffe deswegens te schroomen.

Berg.

Te *Wermerskirch*, in 't Hertogdom *Berg*; 7 uuren van *Koulen*, ontstond den 4 passate, om een andere reden, een geweldige Oproer, tusschen de Protestanten en Roomschegezinden. De eerstgenoemden wilden de andere beletten een Lyk op het gemene Kerkhof te begraven. Wanneer vervolgens een Commando *Kou-Paltische* Troepen, van dertig Man, aankam om de Roomschegezinden te ondersteunen, zou men het zelve verstaand en de Begraaving van het Lyk niet alleen belet, maar ook het zelve van 't Kerkhof geschoopt hebben tot voor de Deur van den Roomschen Priester. Door een ander Commando, van honderd dertig Man, was sindslyk de Begraaving van het Lyk met geweld doorgezet, na dat eenigen der voorhen van den Hoop waren dood geschooten. Sedert heeft dit Krygsvolk op discretie geleefd in de Steden der Protestanten, die waarschijnlijk zig hunner voorbaarigheid, schoon door de Roomschen getorgd zynde, wel beklagen.

Bamberg.

Te *Bamberg* was, omree het begin van *Jany*, overleeden de Prins en Bisschop, *Johan Philipp Anton*, *Christoffel van Frankenberg*, in den Ouderdom van 98 Jaaren, zynde den 25 Mey 1695 geboren, en den 29 September 1746 tot Prins en Bisschop van *Bamberg* aangesteld.

Kuffst.

Aanvande de Oude van den Prins *Maximiliaan van Hassenkuffel*, wiens

wiens Lyk den 14 *May*, te Avonds, in 't Voornamke Graf te *Kassel*,
werd bygezet, verneemt men 't volgende. Gemelde Prins werd den
29 *Januari* laetstl. onverhoeds aangetaft door een heevig Kolyk gevolgt
van heete Koorsen, die kort daaraan in een uitteerende Koorts over-
floegen, waardoor zyn Doorl. Hoogh. den 8-deezer 's morgens ten
10 uren eindelyk wierd in 't Graf gezet. Zyn Doorl. Hoogh. was
tot het laatste oogenblik zynes leevens by zyn volkomen Verstand,
en zag den Dood met een regt Christelyke lydzaamheid te gemoed,
en met een ganschelyk overgegeevenheid aan den Godlyken wille,
terwyl hy nog zeer kort voor zynen dood de Omstanders verzogt,
hunnem knien voor den Heere ten zynen behoefte te buigen, zeggen-
de, *Bid, want ik sterf!* gelyk zyn Hoogv. Doorl. dat ook onder de
ernstige gebeden van 't geheele Hof den geest gaf.

Wylen zyn Doorl. Hoogh. was den 8 *Junij* 1700 te *Marburg* gebo-
ren uit 't Huwelyk van den Landgrave *Carel van Hessen-Cassel*, met
de Prinses *Maria-Analoe van Courland*, en dewyl hy in zyne eerste
jeugd reeds grote genegenheit tot den Krygsdienst deed blyken, zo
begaf hy zig in den jare 1706 onder een der Regimenten Infanterie
Hessische Troepen, die als auxiliaren aan de Staten-Generaal toege-
zonden wierden, na de *Nederlanden*, en woonde, offchoon nog maar
16 jaren oud, zo als ook in de volgende jaren geduurende den ver-
maarden *Successe-Oorlog*, met weergalozen heldenmoed verscheide
Veldslagen en Beleggingen by, inzonderheid by *Mons, Oudenaarden,*
Doornik, Ryffel, enz. In den jare 1716 trad de Prins met een Regi-
ment *Hessische* Troepen van 3 Bataillons, die in betaling van den Keizer
overgingen, als Kolonel en vervolgde als Generaal-Major in dienst van
zyn Keizerl. Maj., en woonde 't Beleg van *Belgradoby*, welke Stad zig
na een bloedig hoofdstreffen aan de *Keizerschen* overgaf. In den jare
1717 loog zyn Hoogv. Doorl. met zyn Regiment door *Croatie* en *Mi-
lan*, van daar na *Napels*, en vervolgens na *Sicilie*, daar hy zig by
de Belegering van *Palermo* bevond, en zwaar gequetst wierd. Na-
derhand heeft hy neevens den Generaal, nu Veldmaarschalk, *Grave*
van *Sreckendorff*, in de Bataille van *Francavilla* met groten roem van
zig doen spreken, dewyl hy de *Spaanschen* op een hoogte aantafede
en uit hanne Retranchementen verdroef, waarom hy dan ook kort
daaraan tot Keizerlyken Lieutenant-Veldmaarschalk wierd verheeven.
Na 't eindigen van den Oorlog keerde hy met zyn Regiment na *Hessen*
terug, en trad den 19 *November* 1720 in huwelyk met de Prinses *Fre-
derica-Charlotta*, geborene Prinses van *Hessen-Darmstadt*, nu Dou-
riete van wylen zyn Doorl. Hoogh., by dewelke hy eenen Prins en
6 Prinsessen verwekt heeft, waarvan egter de 4 volgende nog maar
in leeven zyn, te weten, I. De Prinses *Ulrica-Fredrica-Wilbelmina*,
Ge-

1753.

July.

DUITSCH-
LAND.

1753.

July.

DUITSCH-
LAND.

Gemalin van den Hertog *Frederik-Augustus van Holstein-Gottorp*, Bifchop van *Lubock*; II. De Prinfes *Christina-Charlotta*, alsnog ongehuwt; III. De Prinfes *Wilhelmina*, Gemalin van den Prins *Henrik van Pruiffen*; en IV. De Prinfes *Carolina-Amalia-Sophia*, Bruid, van den regeerenden Vorft van *Anhalt-Zerft*. In den jare 1729. deed wylen zyn hoogv. Doorl. een keer na *Sueden*; om zynen Broeder, *Frederik den Eerften*, Koning van *Sueden*, te bezoeken, en verzelde zyn Sweedfche Maj. in 1731 na zyn Koningryk terug; toen die Koning een keer na zyne *Duitfche* Erftanden gedaan had: In den jare 1733 kreeg wylen zyn Hoogh. het Keizerlyke *Zumjungefche* Regiment, en bragt het geduurende zyn verblyf te *Milaan* in een voortredyken ftaat; waarna hy in 1734 en 1735 als Keizerlyke Generaal-Veldtuigmeester den Veldtogt aan den *Rbyn* met veel roem bywoonde, hebbende hy zig ook by alle gelegenheden met zo veel dapperheid en beleid gekweeten, dat hy niet alléen door den Keizer tot de hoogfte waardigheid van Generaal-Veldmaarschalk verheeven, maar ook na op een loflyke wyze de eertrappen van Generaal-Major en Generaal-Veldtuigmeester van 't H. R. Ryk bekloimten te hebben, eindelyk in den jare 1748, na den dood van den Vorft *Leopold van Anhalt-Deffau*, aangestelt is tot *Ryks-Generaal-Veldmaarschalk*, 't geen de hoogfte trap is der Militaire Waardigheden, zynde wylen zyn Doorl. Hoogh. daarbenevens zedert eenige jaren door den Keurvorft van de *Palts* verëerd met het eeken der beroemde Ridder-Orden van *St. Hubert*.

Weenen.

Beide hunne Keizerlyke Majesteiten hielden zig te *Weenen*, in de voorleedene Maand, byna dagelyks met Staatszaken bezig. De behandeling derzelven is eenigen tyd vertraagd geweest, door de gewaarlyke Ziekte van den *Groot-Brittannifchen* Minister den Ridder *Hambury Williams*, die zig in 't begin van *Juny* weder buiten-gevaar en merkelyk beter bevondt. Den 6 *passato*, werd de Graaf van *Pergau* door de Keizerin aangesteld tot Vicepresident van de *Neder-Oosteryfche* Regeering in Justitie-Zaaken. Vier nieuwe Staats-Sekretariffen zyn er door haare Majesteit geschikt, om de Buitenlandfche Zaaken, waar te neemen; welker Bestuur de Graaf van *Bartenftein* hadt nedargelegd. Een derzelven is de Baron van *Binder*, die gedurende de Ambaffade van den Graaf van *Kuinitz*, derzelven te *Parys* vergezeld heeft, een tweede de Heer *Boym de Malechamp*, die Resident van 't Keizerlyke Hof te *Turin* geweest is; een derde de Heer van *Dorn*, Sekretaris op de Conferentien te *Bruffel*, de vierde was nog onbenoemd. Sedert eenigen tyd was het afgaan en aankomen der Couriers, inzonderheid naar en van *Madrid* en *Petersburg* zeer menigvuldig.

Op den 13 *Mey* laastleeden, was ter gelegenhed der Verjaaringe van

van de Keizerin-Koningin, die toen in het 57ste Jaar tradt, onder de Straat-Antonisaren gedaan de volgende: 1753. July.

P R O M O T I E.

DUITSCH-
LAND.

1. De Graaf van *Ublefeld*, Hof-Chancelier, tot Grootmeester van 't Huis van de Keizerin Koningin. 2. De Graaf van *Kamnitz-Rittberg* tot Hof- en Staats-Cancelier. 3. De Graaf van *Haugwitz* tot Groot-Cancelier van *Bobetnen*, behoudende teffens 't Presidium der Directorie van de publieke en kamerlyke zaken. 4. De Graaf *Johan van Chotek*, Vice President dier Directorie, tot Cancelier. 5. De Baron van *Bartenstein*, Sekretaris van Staat, tot werkel. Staats Raad en Vice-Cancelier. 6. De Graaf van *Rosenberg*, President der Kamer van *Neder-Oostenryk*, tot Ambassadeur by de Republiek *Venetiën*. 7. De Baron van *Haugwitz*, Vice-President van 't Kollegie der *Mynen*, tot President *ad interim* der Kamer van *Neder-Oostenryk*. 8. de Hr. de *Mannagetta* tot Vice-President der zelfde Kamer. 9. De Marquis *di Botta d'Adorno*, Minister Plenip. in de *Oostenrykse Nederlanden*, tot Minister Plenip. van des Keizers in *Italië*. 10. De Graaf van *Cobenzel*, Keizerl. Minister Plenip. by de Ryks Voor-Kreitzen, tot Minister Plenip. van hunne Keizerl. Majesteiten by en onder de ordres van zyn Koninkl. Hoogheid den Gouverneur-Generaal der *Oostenrykse Nederlanden*.

Door haare Keizerlyke Majesteiten is een COMMISSIE opgerecht, gelast den invoer te beletten van alle boeken, die slydig zyn met den Godsdienst, met de goede Zeden en met de Regeerings-Wetten. In de voorleedene Maand werdt een KEIZERLYK PATENT afgekondigd; waar by op het sterkste verboden wordt, dat niemand van het Manlyk of Vrouwelyk Geslacht voor het 24ste Jaar zyns Ouderdoms van de Minderjaargheid onthest zal worden. Onder dit verbod zyn zo wel de hooge als Lage Strands-Persoonen, benevens de Burgery en het Gemeen begrepen.

Daar was nu kortelings een Voorval met de Ryks-Hofraad, 't welk veel gerugts maakt. Zeker Dorp, 't welk een langwylig Pleitgeding voor den zelve hadt, werdt door zynen Agent aangeschreeven, dat men, om voortgang in de Zaak te maaken, toevlugt neemen moest tot Presenten, en de handen der Raaden vullen. De Boeren van dat Dorp, de Som, die er geesicht wert, wat groot vindende, zonden den eigenhandigen Brief, van hunnen Agent, aan den Ryks-Hofraads President, den Graaf van *Harrach*, wiens opregtheid in zulke Gevallen genoeg bekend is. Deeze deedt voor zig ontbieden den Raad van *Senkenberg*, aan wien die Som betaald zou worden. Doch terwyl deeze Heer voorgeeft niets van de Zaak te wecten, wordt thans door hem

1753

July.

ZWIT-
ZERLAND.Solot-
burn.

tenovan den Agent des Corps volboeningssociet. Ook is, tot on-
derzoek van deeze Zaak, een Commissie toegevoegd en aangeesteld.

Z W I T Z E R L A N D.

DE Marquis de *Chaviery* nieuwe Ambassadeur van den Koning van
Frankryk by het Canton *Bern*, gelast, zo sijn verzekert, tot
eenige Voorstellen van scheidwe Alliantien, in 't byzonder om eenige
Regimenten in 's Konings dienst over te neemten, deedt den 13^{den} *Passa-*
to, te *Solothurn*, zyne Intrede. Hy begaf zig, tot dat einde, met
een pragtig Gevolg, naar 't Stadhuis van die Pfaats, en verwelkome
zynde, sprak hy de Regeering aldus aan.

VOORTREFFELYKE EN MAGTIGE HEEREN;

Geschiedt zynde zedert eenige eeuwen, om in 't midden van *Ul*, te be-
waren het eerwaardigste onderpand, het welk onze Koningen *Ul* hebben
,, kunnen geeven van hunne toegeneegenheid, en om van naby en zonder
,, stoornis op te zamelen de grondregeelen van den groten Vorst, die in zig
,, vereenigt de geeuten, dewelken hunne regeringen zo roemruchtig gemaakt
,, hebben, als ze uwer nagedagtenisse nog lief en waard behoren te wreepen.
,, Kan ik, *Voortreffelyke Heeren*, *Ul* niets better te sien en brengen, dan dien
,, last, die my is aanvertrouwt, om indien 't nodig ware, weder vertrou-
,, wen op te helderen op deeze geconfereerde en bestendige toegeneegenheid,
,, die het looflyke *Zwitsersche* eedgenoodichap en ieder van hare Leeden in 't
,, byzonder op zulk een uitneemende wyze onder de Geallieerden des Konings
,, doet uitblinken.

Ik heb, ik beken 't gaarn, leevendige lessen ontfangen in de Raadverga-
deringen, zo als ook in de voorbeelden van myne voorzaten. De eene
,, en de anderen, altoos oplettende ten uwen welzyn, hebben zig beeyvert, my
,, op allerlei wyze t'onderregeten van het geen 't zelve konde vereeuwigen en
,, doen toeneemen. Ik kan niet veiliger voortgaan, dan langs 't roedpoor,
,, 't welk voor uly betreden is. Dat geene 't welk de *Marquis de Panti-*
ny met zo veel succets voor my geopend heeft, en 't welk noch verisch
,, is, heeft myne gedagten en myne hope t'eenemaal verlicht en opgebeurd.

Getrouw aan zulke fraaye voorschriften, kundig van 's Konings intentien,
,, wensch ik, insgelyks het van de uwe te worden; wel verzeekert zynde, dat
,, ik daarin zal aantreffen die volmaakte terugkazing van hoogagting
,, van erkentenis en van aankleeving; die *Gyl*, schuldig zyt, minder aan de
,, grootheid van zyne Kroon, dan wel aan de deugden, die het welzyn van
,, zyne ware Geallieerden verzeekeren, zo wel als dat van zyne eigene on-
,, derdanen.

Dit is de prys, *Voortreffelyke Heeren*, dien ik gaarn wenschte te betalen in
,, waarnechten der functien van een Ambassadeur; dewelke ik aangemerkt heb

men

D

D

en nog adhemte als een verryken cingel, om de godheden van syn Maj. aan t'vande veler lange loopbare honden stellen.

1753
July.

Te Geneve werd de Graaf van *Marfay*, Minister van Groot-Brittan-
nie, voor eenige Weeken gelukkiglyk verlost, van een Oogkwaal,
die hem nu vyf Jaaren lang van het gebruik zynes Gezigts beroofd
hadt. De Operatie, uitgevoerd door den vermaarden Oogmeester van
Lions, *Andrien*, is aan dien Heer zeer spoedig verigt, en met een
zo gewenschten uitslag, dat hy aanstaands zyn Gezigt weder gebrui-
ken konde.

ZWIT-
ZERLAND.
Geneve.

I T A L I E N.

DE Staatszaken aan 't Hof van Rome bepaalen zig meest tot eenige
Redeneeringet over 't geen aan de blyfstandliche Hoven voor-
valt. De Geschieden tusschen 't Parlement van Vrankryk en de Kon-
ning, zyn 'er al lang van den Paus, gelyk wy in 't voorige DEEL
reeds aangevoerd hebben, wat scheel aangezien. Na dat nu de tyding,
dat zyne Majesteit het grootste gedeelte des Parlements in ballingschap
gezonden heeft, en de Leden van de Groote Kamer naar *Pontife*, hier
bekend geworden was, verwachtte men daarover de Gevoelens van
den Paus te verneemen, doch, en wie verwondert 'er zig over, dit
is mislukt. Men weet alleen, dat wanneer die Tyding aankwam, zek-
ker Geestelyke, by den Paus gehoor hebbende, daar over veel
vriendt betoonde, doch door zyne Heiligheid bestraft werdt, zeg-
gende dat 'er veel eer reden was om zig daar over te bedroeven dan te
verblyden.

Rome.

Onlangs, wanneer in tegenwoordigheid van dat Roomsch Opper-
hoofd, eenige talryke Samenkomst over de Kerkvergaderingen van vroe-
ger tyd gehouden werdt, las zeker Pater, en geleerde Latynsche Ver-
handeling over het vyfde Roomsche Concilie, in 't Jaar 503 onder
Paus *Simmacus* gehouden. Hy onderzocht; om welke redenen, wan-
neer en waar, deeze Vergadering gebeurde; wie *Ennodus* was, waar
van door hem een Geschrift voorgelezen werdt, en eindelyk, wat
dit Geschrift bevatte, en waarom 't zelve onder de Apostolische De-
creeten was geplaatst. In de Akademische Byeenkomst, den 21 Mey
over de Kerkelyke Geschiedenissen gehouden, werdt van den Jesuit-
schen Pater *Lazzari* een Redenvoering, over den dood van Paus *Bene-
dictus* den IX. voorgelezen.

De Pater *Mer*, een Sterrekundige, die met den Pater *Boscovich*
gearbeid heeft aan 't doen van Waarnemingen, om de waare loop
van de Middaglyn in den Kerkelyken Staat te bepaalen, heeft zyne
Ontdekkingen, dien aangaande, overgeleverd. En vermits de Pater

Bof-

1753
July.

ITALIEN.

Boscardisch zyne Waarneemingen insgelyks voltooid en in 't net gebragt heeft, verwagt men wel haast een nette nieuwe Kaart, aangaande die Landstrecken, te zullen hebben.

Terwyl er dan met Staatszaaken weinig te doen valt, agt men dat zyne Heiligheid eerstdaags treden zal tot Beatificatie van den Kardinaal *Bellarmin*. Die Zaak is verscheide maalen ten tapyt gebragt, dog teikens niet gelukt, doordien dezelve zo veele tegenkanting vondt. *Bellarmin* is ten uitersten berugt wegens zyne Twistschriften tegen *Luther* en *Calvinus*, terwyl zyne andere Schriften zeer goede Zedelessen behelzen. Doch hy ging wat ver in de uitmeeting van 't Pausselyk Gezag in Geestelyke en Weereldyke Zaaken, 't welk niet alleen door de Protestanten maar zelfs door de Roomschegezinden, inzonderheit in *Krankryk*, tegengesproken werd. Dit heeft hem die reeds in 't Jaar 1599 Kardinaal geworden is, veele teegenstreevers verwekt. Of hy nu in het Register der Heiligen geplaatst zal worden moet de tyd ontdekken.

In de voorleedene Maand heeft de Hertog van *Cerisano*, Ambassadeur van den Koning van *Napels* aan 't Pausselyk Hof, benevens zynen Sekretaris verscheide maalen met den Dataris *Millo*, den Kardinaal Staats-Sekretaris, en zelfs met zyne Heiligheid, te *Castel Gandolfo*, in gesprek geweest. Het Onderwerp bestondt in zekere dubbelzinnigheden, door het *Napelsche* Hof gevonden in het Brevet van Pensioen, 't welk zyn Heiligheid, op de Inkomsten van het Aarts-Bisdom van *Monreal*, aan den Prins, jongsten Zoon van zyne Siciliaansche Majesteit, heeft toegestaan. Daarna is, door dien Ambassadeur, een Courier naar 't *Napelsche* gezonden, brengende berigt, dat die dubbelzinnigheid niet met voordagt, maar by toeval, in 't gemelde Brevet was ingesloopen; en zyne Heiligheid nooit gezind was geweest, van zyne beloften in 't verleenen van dat pensioen, af te wyken. Dit heeft de harmonie weder vast gemaakt.

Den 16 *passato*, 's morgens, sloeg de Blixem geheel onverwagt in het Buitenhuis van den Prins *Pampbili*, waar door het zelve geheel afbrandde. De schade wordt op dertigduizend Ryksdaalders begroot.

Napels.

Te *Napels* was in de voorleedene Maand *Mey* in overweeging genomen de Resolutie van de Heeren Staaten Generaal ten opzigte van het CONFERENTIE-TRACTAAT met dit Hof, waar van wy in 't voorgaande Dagh hebben geschild.

In die Resolutie zyn verscheide Aanmerkingen over de Condities, welke het Project tot dat TRAKTAAT behelst, en die eenige verdere Opheldering of Verklaring, nodig hebben. Onder de gem. Aanmerkingen zyn de volgende.

• Dat in het derde Artikel van dat Project gezegt wordt: „ Dat van

•••

•••

••• alle

„ alle de Lakens en andere Koop-Goederen der Landen en Staaten
 „ van de Contracteerende Partyen in derzelver respectieve Staaten gee- 1753.
 „ ne Regten of andere Lasten betaald zouden worden dan zodaanige, July.
 „ welke de meest begunstigde Natië voor de Lakens en andere Koop-
 „ Waaren betaalt; En dat men ten dien einde in het Tarif voor de
 „ Koningryken der beide *Sicilien* een naauwkeurige evengelykheid van
 „ de Regten, Lasten &c. vaststellen en in agt neemen zal.

ITALIEN.

„ Dat men, ten einde het sluiten van dat **COMMERCIE-TRAKTAAT** niet
 langer te vertragen, by provisie in deezen opzichte genoeg kan nee-
 men; maar dat men egteraanzoek doen zal, dat het Tarif zo dra moog-
 lyk (of ten minsten wat aangaat de particuliere Effecten, welke als
 eige Manufactuuren, Fabriken en Producten van deezen Staat worden
 aangemerkt) tot stand gebragt werde.

„ Dat haar Hoogmogenden oordeelen, dat men genoeg zou kun-
 nen neemen als de volgende Claufule by het zesde Artikel van het *Pro-*
ject gevoegd wierd: „ Wel verstaande dat, wanneer de Onderdaanen
 „ van één der beide Staaten, door Aankoop ofte Erfenis Goederen in
 „ bezit krygen, dezelve aan de Wetten van het Land, waar in zy ge-
 „ leegen zyn, onderhevig zullen weezen”.

„ Dat haar Hoogmogende zo wel ten opzichte van de civile als crimi-
 neele Regts Order, voor zo verre dezelve de Onderdaanen der Veree-
 nigde Provincien in de Staaten van zyne Siciliaanse Majt. betreft,
 geoordeeld hebben, dat men op geen betere wyze alle Ongemakken,
 dewelke daar uit mogten ontstaan, zou kunnen voorkomen, als door
 zig te schikken naar het Voorbeeld, 't welk te *Napels* zelfs volgens
 de bekentenis van den Marquis de *Fogliani* in 't XXXI. Art. van zyn
Project, 't geen in het Jaar 1742 overhandigd is, in agt genoomen
 word, met deeze Bepaaling: „ Dat de Onderdaanen der Vereenigde
 „ Provincien byzonderlyk het Regt zullen hebben, om voor hunne
 „ eigene en byzondere Gedelegeerden of Regters zo te *Napels* als te *Maf-*
 „ *sina*, gebragt te worden: *Waarby men zou kunnen voegen*: Dat wan-
 „ neer men aan eenige der meest begunstigde Natiën het vestigen van
 „ een Gedelegeerden Regter mogt toestaan, men zulks ook aan de
 „ Onderdaanen van den Staat vergunnen zal”.

„ Dat de Verklaaring van het negende Artikel van het *Project*, waarin
 van het visiteeren der Huizen, Magazynen en Winkels der Kooplie-
 den, in gevalle van agterdocht, dat in dezelve eenige contrabande
 Waaren zyn, gesproken word, aan veele Zwaarigheden onderhevig
 weezen zou. Dat men onder deezen Dekmantel de Kooplieden zou
 kunnen plaagen, en dat althoon men *a priori* van de Wettigheid of
 Onwettigheid der Zaak niet kan oordeelen, haar Hoogmogenden egter
 het voorn. Artikel wel willen toelaaten, dog in deezen Verstaende:

1753.
Fals.
ART. 15.

„ Dat in geval men iemand met geen gegronde reede van Contraban-
 „ de Goederen kan overtuigen , het aan een iegelyk , die eenig leed
 „ of schade geleden heeft , vry zal staan wettiglyk te ageeren , om
 „ een regtmaatige Vergoeding te verkrygen , en dat daarenboven de
 „ Aanklaagers strengelyk aan den Lyve gestraft zullen worden”. By
 „ deze Clause zou men den Voorflag van den Graaf Finckbein kon-
 „ nen voegen , te weten : „ Dat , by aldien de eige Onderdaanen van
 „ den Koning , of van eenige andere Natien enz. , bereids gunstiger
 „ behandeld zyn , of mogten worden , men de Onderdaanen der Staa-
 „ ten Generaal op dezelfde wyze behandelen zal”.

„ Dat haar Hoogmogende ter vermydinge van alle Onderzoekingen ,
 „ betrekkeelyk op den zin en de wyze , hoe de Schepen , die Contraban-
 „ den aan boord hebben , gehandeld moeten worden , met deeze genera-
 „ le Conditie genoegen zullen neemen : Dat de respective Onderdaanen
 „ zo wel in dit geval als in alle andere , als een Natie , die men voor
 „ de beste Vriend houd , zullen behandeld worden , en dat men wyders
 „ de Wetten van ieder Land , gestatueert voor eigene Onderdaanen , in agt
 „ neemen zal.

„ Om het nadeel , 't welk dit TRACTAAT in tyd van Oorlog aan den
 „ Koophandel der Vereenigde Provinciën zou kunnen veroorzaaken ,
 „ voor te komen , hebben haar Hoogmogenden het volgende onvermy-
 „ delyk Beding gemaakt : „ Dat de Oorlogschepen van zyne Majesteit ,
 „ die van de Staaten Generaal en die van hunne respective Onderdaa-
 „ nen , ten Oorlog uitergroot , de op hunne Vyanden prys gemaakte
 „ Schepen vry zullen mogen opbrengen ; waar het hun goeddunkt.
 „ Niet minder zullen ook de Officieren van de Wettigheid of Onwet-
 „ tigheid van deeze Pryzen geen kennis mogen neemen , dewelke in
 „ alle vryheid zullen kunnen uitzellen , en na de Plaatsen in hunne
 „ Commissien uitgedrukt gebragt worden , welke Commissien egter
 „ de Kapiteins der Schepen aan de voorn. Officieren zullen moeten
 „ vertoonen.

„ Dat men daar tegen geen Schuilplaats of Ingang in de Baayen of
 „ Havens van de één of de andere der contracteerende Partyen zal ver-
 „ leenen aan dusdanigen , dewelke Schepen van de Onderdaanen van
 „ zyne Majesteit of van die der Staaten Generaal prys gemaakt hebben ,
 „ en dat in geval zy door Onweer of Gevaar op Zee verpligt zyn in
 „ dezelfde Haavens of Baayen in te loopen , men dezelve zo dra doeb-
 „ lyk zal doen vertrekken , en niet gedooget dat iets van de Pryzen
 „ of hunne Ladingen aldaar verkogt werde.

„ En dat in geval een der Contractanten met eenige andere Mogent-
 „ heid in Oorlog raakte , en één van de twee Contractanten goedvond
 „ om onzydig te blyven , of met deeze derde Mogentheid een Com-
 „ „ mer-

„mercie en Schepvaart Fracht gemaakt had; het aan de onzydige
 „Party zal vry staan de Oorlogs- of Commiffie-Schepen met hunne
 „Fryzen van deeze derde Mogendheid in de Havens of Plaatsen van
 „derzelver Staaten te laten of niet, enz. enz.”

1773.
 July.

ITALIEN.

In de gemelde Maand, wanneer een Siciliaansch Vaartuig, met Zout
 geladen te Goëta inliep, begaven zig de Tolbedienden aan boord van
 hetzelfde, om te onderzoeken of alles wel aangegeven was. Zy von-
 den, onder anderen, in hetzelfde een Koffer vol Spaansche Pistoolen,
 alle van slag altooi, benevens een party Gereedschap, tot het munten
 van zulk Geld dienstig. Het Ministerie liet op staande voet de Eige-
 naars van dien Koffer, arresteren. Zy waren Vreemdelingen, en wer-
 den in de Gevangenis gebracht. Te Palermo zyn omtrent den zelfden
 tyd verscheide Persoonen, die zodanige Pistoolen voor goed Geld uit-
 gaven, in tregtenis genomen.

Men heeft zig in dit Voorjaar in dit Koningryk zeer beieverd, om de
 Barbaarsche Roovers met kragt te keer te gaan. Zes nieuw gebouwde
 Vaarruigen liepen tot dat einde in Zee, die kort daar na van nog zes
 anderen werden gevolgd. Onder de eersten zyn 'er eenige met 16
 Stukken Kanon en een bekwaam getal van Manschappen gewapend.
 Men verstonde van *Civita Vecchia*, dat alle de Pauletyke Galeien,
 Galjoenen en Frigatten, zo in die als in de overige Zeehavens met
 alten spaed werden gereed gemaakt, om uide op die Zeerovers te
 kruifen.

••••• Dat ook de andere Mogendheden aan de Middellandsche Zee, zig
 in deezen beieverd hebben, blykt uit de tyding van het neemen van
 een Roover van Tripoli door twee Venetiaansche Galeien, by 't Eil-
 land *Zante*. Die Roover was met 14 Stukken Kanon gewapend, en
 sterk bemand. De Equipage is op twintig Mannen na, geheel gevan-
 gen gemaakt. Ook vindt men een niet minder aangenaam berigt; dat
 naamelyk een dergelyke Roover, gemonteerd met 16 Stukken en
 met 94 Koppen bemand, door drie Napolitaansche Schepen was ge-
 nomen. In 't Gevegt waren vierenderog Turken gedood en de over-
 gesen tot Slaaven gemaakt.

••••• Men hadt ook tyding, dat de Maltheesche Oorlyen en twee Oor-
 logschepen van als Rulgis, na 't Paascheest waren uitgelopen, om
 op de Barbaaren te kruifen, dog meedelven is niet zo breed gelukt.
 Een Blygelyk van 'tz Stukken Kanon en 70 Man Equipage was op de
 hoogte van 't Eiland *Rhodus* door de Roovers bemagtigd en te
 gelyk opgebracht; 't geen aldier eene blytongewone Vreemde ver-
 zaak heeft, gebyk wy hier na zullen zien. 't Is indedaad ook niet
 zeldzaams, dewyl de kloekmoedigheid en sterkte der Maltheezen, hiet
 meest altoos de overhand van die Barbaaren doet hebben. Doch de
 -srb
 drie

1753. drie Algiersche Xebecks, die deezen Brigantyn aantasten, waren buitengemeen sterk gewapend, en met 400 Turken bemand. Geduurende het Gevegt zyn 33 Maltheezen gesheuveld, en de overige 17 zeer gekwest geworden.

ITALIEN.

Genua.

Men kreeg voor eenigen tyd berigt van eenen geweldigen Opstand der Boeren in 't Gebied van *Genua*, voornaamelyk omtrent *San Remo*, *Cola*, *Port Mauricius* en andere plaatsen, alwaar zy ten getale van eenige duizenden de Wapenen in de Maand *April* laastleeden hadden opgevat. De Reden van hun ongenoegen bestondt eensdeels in de zwaarheid der Belastingen, hun door de Regeering van *Genua*, wegens den schraalen toestand van de Republick, opgelegd, anderdeels, daarin, dat zy waanden hier omtrent boven anderen bezwaard te zyn.

Ook was de Gemeenschap der Stad *San-Remo* sedert een geruimen tyd in geschil geraakt met die van 't Dorp *Cola*, 't welk daar van afhing. Reeds dertig Jaaren geleeden; zag de Bisschop van *Albenga*, onder wien zy behoorde, zig door die Geschillen genoodzaakt om het Dorp *Cola*, zo veel het Geestelyke betrof, van de Inwooners van *San Remo* af te scheiden. In *July* van 't voorleeden Jaar 1752, vervoegden zig de Inwooners van *Cola*, zugnende onder de zwaare Belastingen, hun door die van *San Remo* opgelegd, aan den Senaat, zig beklagende over de slegte behandeling van die Gelden, en verzoekende, dat zy geheellyk van *San Remo* mogten afgescheiden worden, ten einde niet meer te staan onder Menschen, die hun zo kwaalyk behandelde. Na eene langdurige overweeging werdt aan de Inwooners van *Cola* hun verzoek ingewilligd. De Regeering van *Genua* benoemde Gemagtigden, om die Dorpelingen een evenredig deel der Belastingen op te leggen, en de Inwooners van *San Remo* naar proportie daar van te ontheffen. Toen bleef alleen nog maar de reguleering der Grenscheidingen over, om welk te doen de Commissie aaneenen Kolonel-Ingenieur werdt opgedraagen, die zig in 't begin van *April* derwaards begaf, en by wiens aankomste de gemelde Opschudding plaats greep. De Inwooners van *San Remo*, die alles tot nog toe onverschillig hadden aangezien, raakten in 't geweer, overrompelden de Wag van den Gemagtigden der Republick die zig in de Stad bevondt, maakten zig meester van zyn Persoon, van den Kolonel-Ingenieur, en van alle de genen die onder hem behoorden.

De Inwooners van *San Remo*, zonden zo dra zy bemerkte hadden zig by de Republick *Genua* gehaat te hebben gemaakt, Gedeputeerden aan de Regeering van 't *Milaneesche*, verzoekende onder de bescherming van de Keizerin-Koningin aangenomen te worden: doch deeze kreeg tot antwoord, dat het gemelde verzoek niet konde ingewilligd worden, vermids haare Keizerlyke Majesteit *gemazina* zodanige Onderdaa-

dames zoude willen befechten; die tegen hunnen Wapen Souverein opstonden.

Benige Boeren, die in de nabuurfchap van *Port Mauricio* zig ook Oproerig getoond hadden, werden door een *Genuefchen* Commiffaris, daar toe afgezonden, met vriendelyke woorden en voorftellingen tot rede gebragt. Zy beklaagden zig geweldig, dat hunne kloekmoedigheid en dienften aan de Republick in voorigen tyd beweezen, waar door dezelve zig van de onderdrukking haarer vyanden ontbloot zag, niet vergolden worden, dan door een zwaaren laft van Impoften, waar van zig de gegoede Burgers en Stedelingen, zeiden zy, hadden weeten te ontflaan. Sommigen begeerden geheel van de Laften ontheeven, doch anderen maar gedeeltelyk, en in evenredigheid met de Stedelingen, bezwaard te zyn. Zie hier een Redenvoering, welke door een geagt Man, onder hun, voor zyne Landgenooten werdt gedaan.

Wy zouden ons, *Myne Broeders*, veel konnen laten voorftaan op de dienften, die wy aan den ftaat hebben beweezen, met gevaar van ons leeven, en ten kosten van ons bloed, om ons te doen ontheffen van de nieuwe belastingen. Een zodanige pretentie zoude zekerlyk niet onredelyk nochte roekeloos weezen, en men zoude ons dan noch voor zeer redelyke Perfoonen behooren aan te zien, by aldien wy ons met zulk een fchraale beloning vergenoegd hielden. Wy weten, hoe men op andere tyden en in andere Republicken menfchen zoude hebben behandelt, die voor hun Vaderland hadden gedaan, 't geen wy voor 't onze uitgeregte hebben.

Wanneer 'er niets verachtlyker geweest waare, dan in 't geheel van geen nut te weezen, en niets edelder, dan zyn Vaderland dienft te doen, zo zoude de laft der Impoften niet gevallen zyn op lieden, gelyk wy zyn; men zou dezelve als dan veel eer gefchoven hebben op den hals van de zulken, die geenen anderen laft torften, en die zelf op der aarden eenen ballaft uitmaken, waar van het geringfte gebrek is, onnutte zyn. Toen ter tyd fchitterde de glans der verdienften door de duifterheid der geboorte heenen, of liever, toen werdt geenerlei ftand, die eenigzins van nut was, als duifter, laag en veragtelyk aangemerkt, maar de loflyke daden werden in den Soldaat zo hoog gewaardeerd als in den Generaal, in den Landman als in den Raadsheer, in den gemeenen Man als in den Edelen.

De Kroonen, de Standbeelden, de openlyke Loffpreuken, en alle andere eerbewyzen, dewelken dienen, om gedenkwärdige verrichtingen te verheffen en ter gedachtenisse der nakomelingen over te leveren, waren toen vergetdingen, geenen voor alle en een legelyk; die, van welken ftat hy ook mogt weezen, zich bezelven hadt weeten waardig te maaken. Wy eifchen niet, (want zulk een eifcht zoude hedendaags als buitensporig worden uitgekreeten,) dat ten onzen behoeve in onze Republick ingevoert werde een gebruik, het welk door den wyver, den welke in alle de Staaten verwekte, uitwerkzelen

1753.
July.

ITALIEN.

1779

JULY

ITALIEN

heeft door zekere *Messieurs* en de leden van onze gewoonte in zwang gegaan heeft.

Wy laten die hoge eerbewyzingen over aan de geboorte en hunne geboorte boven anderen uitmunten, ofschoon wy die eerbewyzingen des te meer zouden verdient hebben, om dat wy dezelyen nood hebben beoogt, en om dat, nademaal wy niet konden worden hoorde door de hooge om ze te verkrigen; onze heldenmoed om die rede minder van eerzucht te verdoet heeft konnen geschieden worden, en onze verderhalven, als om niet alleenlyk werkzaam zynde tot welzyn van het Vaderland; heeft alle de

Het is genoeg voor ons, *Messieurs* het is genoeg, zo niet om de doe ondergaan haatlyke uitzonderingen, en zo men den last van onze niet bezwaart door een onevenredige verdeling der publieke lasten, dewelke de gegoede Perfoonen ten minsten in behoorlyke mate nevens ons behoort te dragen.

Wel ter goeder trouwe, *Messieurs*, behooren wy dus mishandelt te worden. Buiten en behalven de wetten van erkentelykheid, die ten onzen voordede spreken, en voor onze diensten een geheel andere vergelding dan onderdruking eiffchen; buiten en behalven de wetten van regmatigheid, dewelken aan de regeerders niet toe laten, zig van hun gezag te bedienen, om zich te ontheffen, nochte te dulden, dat andere gegoede Perfoonen zig van hun crediet bedienen, om zig te doen ontheffen van alle lasten, door ze ons op den nek te leggen; boven en behalven die wetten, zeg ik, eifcht het gemeen belang, t welk het voorwerp der bestiering van de regeerders behoort te wezen; eifcht het afzonderlyke belang, het welk het doelwit is, te geen zy trachten te treffen, eiffchen die, dat wy met zo weinig omzichtigheid behandelt worden?

Laat men zo veel men wil vergeten, t geen wy hebben weten te doen als Soldaten, toen het de nooden des Vaderland vereifcht hebben, dat wy het deden, maar laat men ten minsten gadeslaan het geen wy noch werkelyk en gestadig voor t zelve doen, en hoe nuttig wy zyn door het werk, waarmede wy onophoudelyk bezig zyn. Zyn wy niet, wy die de aarde bebouwen, de velden zeeuwen van den staat? Is de landbouwere niet de beginfel konst, de grondkonst en de voed konst van den Koophandel en van alle de overige konsten? Is het niet aan onzen arbeid, dat de Burgers, de Edelen, en alle, die eenige konst-oeffenen, verschuldigt zyn het voorrecht, van ledig te weezen? Is het niet door onze yverheid, dat onze senateurs den rykdom bezitten, die hunnen rang staande houd, en den nodigen tydt, om zig tot de zaken van de Republiek toe te leggen.

Moet gyl, *Messieurs*, moet gyl de voedsel slaan, die ul googt? Kan men ons ontzenuwen, zonder den staat te verzwakken, en zigzelve schade toe te brengen? Kan men de landbouwers doen krypen, door de getten, die de zelve oeffenen; nit te mergelen, zonder de andere bronnen van voorspoed te doen uitdrogen, en zonder den Koophandel en alle de overige konsten in een afnemenden staat te brengen? Deeze ongelegendheden zyn na my toefchyn groot genoeg, om ons te ontheffen, van er noch grooter te ondergaan, die een gevolg konnen wezen van t voornemen, om ons te onderdrukken. Wy ho-

hopen, dat men zig zelf daar voor gawaarfchuywt achten moege, en dat men met eenige bedaardheid zal overwegen, en bemerken, dat in een zodanig voor-nemen zo weinig voorzigtigheid en itaatkunde gelegen zy, als erkentelykheid en regmatigheid.

1753.
July.

ITALIEN.

Aangaande den toestand der Zaaken op 't Eiland *Corfica*, vernam men, in *Mey* laatsleeden, uit een Brief van den Marquis *Grimaldi*, Commissaris-Generaal van de Republick *Genua* aldaar, dat het geheele Eiland zig toen in groote Beroeringe bevondt. Het vertrek der Franschen hadt de Misnoegden de Ooren zo vinnig doen opsteeken, als wy in 't voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK hebben aangetekend. Een deel derzelven verlangde egter naar Vrede, doch werdt vervolgd door de overigen, wier Hoofden wel niet allen zig openlyk tegen de herstelling der Ruytse verklaarden, maar, zo veel men ontdekken kan, steeds draalden om tyd te winnen, om dus, was 't mogelyk, de welmeenende, goede Onderdaanen van de Republick, ook aan hunne zyde te trekken. Deeze tragten 't Gebied over hunne Onderhoorigen te behouden, en verklaaren 't zelve nooit, dan gedwongen, te zullen nederleggen. Dus zyn 'er, zo berigt wordt, omtrent 50 Persoonen, die een Oppermagtig Gezag over het Eiland oeffenen, 't welk hun niet te beletten zal zyn, zo lang de Republick buiten Staat blyft, om alle de vaste Plaatsen, Havens en Posten te bezetten, en alomme de wederspannigen onder te brengen.

Deeze of dergelyke Consideratien hebben den Marquis *Grimaldi* genoopt, om wederom zeer ernstig te verzoeken dat hy gerappelleerd worde. De Senaat van *Genua* schein egter niet van voornemen, hem dit te vergaancen; alzo hy aangemerkt wordt als een zeer bekwaam Amtenaar, en zeer gezien by de Republickgezinden. Des was hy 'er te meer noodig, om de welmeenende te ondersteunen, terwyl de Misnoegden, volgens de laatsste Brieven van de *May* maand, met zo veel drift en raazernye begonden te handelen, dat bynt alle hope tot een Vergelyk verdween. De Marquis *Grimaldi*, een rieuw Plan geformeerd hebbende waar in de ongelegenheden waren uit den weg geruimd, die uit het vorige scheenen te zullen ontstaan, overreedde eenige welgezinde en vreedelievende Persoonen, om zich na het Hoofd-Quartier der Misnoegden te begeven; en hen dat plan te overhandigen. Hy hadt daartoe uitgekopt 5. der voornaamste ingezetenen van de gemeenschappen, die aan de Republick getrouw gebleeven zyn. De Opperhoofden der Misnoegden ontvingen en doorlazen het Plan, zeggende jegens de Gedeputeerden, dat zy, na daarover godelibereert te hebben, hen antwoord geeven zouden, en het resultaat van die deliberatie was, dat hen zou worden aangezegd; „ Dat vermids zy een der ha-

„ *snijden zal*, in welken gevalle de elende, die ons boven 't hoofd hangt, onuitspreekelyk zoude zyn; enz. ”

1758.
July.

B A R B A R I E N.

ITALIEN.

DE vrede te *Algiers*, over het neemen van de Maltheesche Brigantyn, waar van wy gemeld hebben, was zeer groot en algemeen. Het Opperhoofd van die Stad beschonk den Kapitein van 't Rooffchip, welke dit Vaartuig heeft opgebracht, met een som van 1000 Piasters, en met den Maltheeschen Commandant, om denzelven als een Slaaf te gebruiken. De Turk die 't allereerst, met den Zabel in de vuist, op 't Maltheesche Schip is overgesprongen, heeft tot geschenk een der Matroofer, benevens 150 Sequinen. De overige manschap der drie Rooffchepen is door den Dey, insgelyks, voor de beutoonde dapperheid rykelyk beschonken. Kort daarna werd te *Algiers* een Raads-Vergadering gehouden, na welker eindiging een Ordonnantie tot aanmoediging van de Roofvaart is afgekondigd, wordende daar by, in zulke gelegenheden, een dubbele belooning aan den Kapitein en Equipagie toegezegd.

Algiers.

Het Hof van *Deenemarken* de Negotiatie hervat hebbende, tot het lossen van den Lieutenant-Kolonel van *Longueville*, en de overige Deensche Onderdaanen, die te *Saffia* van wegen den Keizer van *Marokko* nog werden gevangen gehouden (wegens het Voorval waar van in den voorleeden Jaare is gemeld), was men eindelyk overeengekomen voor de somme van 25 duizend Piasters, buiten en behalven veele kostbaare Geschenken. Tot dat einde kwamen 'er onlangs 4 Deensche Oorlogschepen, doch een derzelven is by ongeluk in brand geraakt en gesprongen. Van 320 Man, waar uit de Equipagie bestondt, zyn 'er 133 in de Lugt gevlogen of verdronken, 163 in eenige Deensche Sloepen en Barken geborgen, en de 24 overigen in handen der Mooren gevallen; en dus nog het grootste deel in 't leeven gebleeven. De laatstgemelden werden van de Mooren gevangen gehouden, onder voorwendzel; dat vermids de Voorwaarden der Rantzoeneeringe niet ter uitvoeringe gebracht waren, de twee Natien als nog, als in een Staat van Vyandschap te staan, moesten aangemerkt worden.

Saffia.

S P A N J E N.

MEN was in dit Voorjaar, op alle Zeeplaatsen van *Spanjen*, druk bezig met Oorlogstoerustingen, gelyk wy reeds, in 't voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK, hebben aangetekend. Het Campement, 't geen in dit Jaar in *Catalonie* zal by eengebragt worden,

Corumba.

1753. rekent men 30 duizend Man te zullen uitmaaken. Sedert de herhaalde bevelen, door den Koning naar de *Corumba* uitgevaardigd, om de 13 Oorlogſchepen, aldaar leggende, met allen ſpoed zeilvaardig te maaken, waren, op bevel van den Gouverneur, ruim zes honderd Mannen bezig, om dezelve van Gereedschappen en Voorraad te verzorgen. De Fortificatien van deeze Plaats worden ook, met alle naarftigheid, in ſtaat van tegenweer gebragt.

*Barcelo-
na.*

Te *Barcelona* was niet alleen de Haven reeds door een ſterke Schans, die men herſteld heeft, geheel beveiligd, maar ook, tot verbetering en vergrootinge van die Stad, veel toegebragt. Men hadt 'er, eenigen tyd, langs den Zeekant Barakken moeten opſlaan voor 't Scheepsvolk, waar van het getal, door de toeneeming van de Zeevaart, zeer groot geworden was. In dit Voorjaar zyn, uit overweeing van 't gevaar en ongemak dier Houten Wooningen, in derzelver plaats Huizen van Steen opgomezeld, en zodanig by elkander geplaatſt, dat zy een ſoort van Voorſtad maaken. In Omtrent vier Maanden tyds is dit nieuwe Dorp, tot verwondering bekwaam en geryfſyk opgebouwd. Men heeft 'er ook Gebouwen vervaardigd voor alle de genen, die dit Scheepsvolk, 't welk men in de Stad niet kan nog wil huisveſten, tot geryf van hun Lighaam noodig heeft; en men agt dat 'er door den Biſchop eerſtdaags een Kerk geſtigd zal worden.

Madrit.

De Lyſt der Oorlogſchepen, waar uit de Spaanſche Vloot deezen Jaare zou beſtaan, is aanzienlyk groot, en baarde veele Overdenkingen, waar heen en waar toe zulks ſtrekken zal. Sommigen willen dat het alleen zal zyn, om de proef te neemen van de bekwaamheid der Oorlogſchepen, die in den tyd van drie Jaaren laaſtleeden, in dit Koningryk, nieuw aangebouwd zyn, en om de Matroozen in de Zeevaart te oefſenen. Anderen, 't welk meer waarſchynlykheid heeft, onderſtellen, dat het kon zyn; om de Plaatzen deezer Kroon in *Amerika*, derzelver Kuſtbewaarders en Guarnizoenen, te verſterken.

Men heeft berigt, dat, aan de Vaſte Kuſt van *Amerika*, door de *Spaanſchen* genomen is, een groot Schip van *Emden*, voerende 30 ſtukken Kanon, en waardig geſchat ruim 100 duizend ſtukken van agten. Sedert heeft men van *Madrit* beveſtiging, dat dit geweest is het Compagnie-Schip, genaamd *Koning Frederik*. Het was op de hoogte van *Porto Bello* genomen en Prys verklaard, om dat uit de Papieren bleek, dat het zelve op de Kuſt der *Spaanſche Indien*, waar op zulks alleen den Onderdaanen van *Spanjen* vry ſtaat, meende te handelen. En ſchoon de Kapitein verklaard hadt, nog nergens te hebben aangeweſt, was doch het Schip in beſlag gehouden, tot dat men de Intencien van zyne Katholyke Majesteit, dien aangaande, zoude vernomen hebben.

In *Spanjen* is men, gedurende dit Voorjaar, met zeer ongeftadig weder getraagd geweest. In *Maart* regende het zofterk, dat 'er zelfs deswegens openbaare Gebeden gedaan werden. Men hadt sedert het Jaar 1728 zulke zwaare Regenvlaagen niet beleefd. Dit is, kort daar na, in eens buiten gemeene droogte veranderd, waar op in de Meymaand eene zo zwaare Hite kwam, dat de Koornkoopers den Prys der Graanen verhoogden. In *Juny* werd die droogte wederom van Regenging Weder gevolgd.

1753.
July.

SPANJEN.

P O R T U G A L.

MEN maakt in dit Koningryk veele Ontwerpen, om de Bezittingen van de Kroon, in de andere Weereldsdeelen, uit te breiden. Hier toe zyn 'er, eenigen tyd herwaards, veelé nieuwe Schepen aangebouwd. Onder anderen liepen in dit Voorjaar, te *Lisbon*, twee nieuwe Frogatten van stapel, beiden van 50 stukken Kanon; waar onder het eene, 't geen over Steven lang is 132 en breed 32 Voeten voor een Meesterstuk in zyn soort wordt aangezien. Beide haare Majesteiten waren daarby tegenwoordig.

Lisbon.

De Kapitein, die door dit Hof naar *Afrika* gezonden was, met eenen Ingenieur, en de noodige Materialen, om op het Eiland *Biffau*, niet verre van *Caap Verde* gelegen, eene Fortresse aan te leggen, was binnen 32 dagen te rug gekomen, zonder dit oogmerk bereikt te hebben. De Inwoonders van die Landstreek hadden 'er zig geweldig tegen verzet, en wanneer menze met het Geschut tragte te dwingen, werd de Ingenieur, en een groot getal Matroozen, door dezelve dood geslaagen. Men meent dat dit Ontwerp egter, andermaal, met meer Volk en Geschut zal werkstellig gemaakt worden.

De Expeditie op *Groot Para*, waar van men zo veel ophefs maakte, is eenigen tyd vertraagd. De Koning, vernomen hebbende dat veele Officiers en Soldaaten weinig lust hadden om op dien Tocht te gaan, hadt goedgevonden niemand van dezelve derwaards te zenden, dan die zig vrywillig zouden aanbieden. Schoon zig nu reeds eenigen hebben aangemeld, zou men nogthans een deel Lediggangers, en onnut Volk, te *Lisbon* van de Straaten ligten, om mede tot die Onderneeming gebruikt te worden. 't Getal der Medegenooten; van dezelve, is inmiddels zo aangegroeid, dat den 15 *passas* een Vloot van 68 Transport-Schepen, met 2700 Man, 172 Stukken Kanon, en een grooté menigte van Mond- en Krygsbehoeften, onder Convooy van 4 grooté Oorlogschepen derwaards stondt onder zeil te gaan. De Koning begaf zig den 13 aan boord van 't Admiralschip de *Ferdinand*, om de laatste bevelen te geeven aan den Commandour van die *aanzie-*
ne-

1753.
July.

PORTU-
GAL.

nelyke Vloot, den Admiraal *Don Xaverius Mendez*, alwaar zyne Majesteit, benevens de Koninglyke Familie, pragtig werden onthaald. Wat nu van deeze Expeditie worden zal, wil de tyd ons leeren.

Op den uitvoer van het Goud wordt in de Zeehavens van dit Ryk nog naauwe toezigt gehouden. Niet alleen werden onlangs drieduizend stukken Goud, die naar *Engeland* zouden ingescheept worden, door de Tol-bedienden aangehaald, maar boven dien nog twee Kisten met Gouden Galonnen Franjes en andere Versierfelen, aan Italiaanen verkogt, wel tweeduizend Chruzaden waardig.

Met een Advys-Schip, in 34 dagen uit de Haven van *Todoslos Santos* te *Lisbon* gearriveerd hadt men zeer aangenaame Tydingen bekomen, raakende de Commercie van deeze Kroon. Onder anderen werdt berigt, dat 'er een nieuwe zeer ryke Goudmyn, niet verre van *Fernambuco* was ontdekt, welker Metaal zeer zuiver van hoedanigheid bevonden werdt. De Plaats, daar die Myn legt, geheel bewoond zynde, zou men niet veel moeite hebben om de noodige Arheiders, tot bewerking van dezelve, te bekomen.

V R A N K R Y K.

Pontoise.

DE Omstandigheden, die by de Verzending der Leden van het *Fransch* Parlement zyn voorgevallen, in het voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK wat kort hebbende moeten afbreken, zullen wy alhier het weezenlyke daar van voorstellen. Wy lieten de Leden van de Groote Kamer te *Pontoise*, een Stad, aan de Rivier de *Oise*, leggende op een Heuvel omtrent zes Fransche Mylen ten Noordwesten van *Parys*. Toen de Amtenaaren van het Chatelet den eersten President van die Kamer, den 12 *Mey*, by gelegenheid van zyn Vertrek kwamen Complimenteeren, werdt die Bezending bekleed door den Lieutenant-Civiel, den Lieutenant-Particulier, tien Raadsheeren, en den Meer *Moneau*, Advokaat van wegen den Koning. De Lieutenant-Civiel, die het woord voerde, sprak den President dus aan.

M Y N H E E R ;

„ **D**E Amtenaaren van het Chatelet, aan 't Hoofd van dewelken ik
 „ de eere heb, my te bevinden, hebben de eere, aan u en aan
 „ 't Parlement in uw Persoon te betuigen de smerte en hertelyke
 „ droefheid, die zy gevoelen, datze zich gescheiden zien van een
 „ zo Doorluchtige en Eerwaardige Vergadering, uit dewelke wy alle
 „ dagen het noodige licht en de regelmaate, onzer decisieschepten.
 „ Ook zal niets, *Myn Heer*, onzen yver en ons verlangen evenaren,
 „ om

„ om ons weder vereenigt te zien met die luisterryke vergadering en met
 „ het eerwaardig opperhoofd van dezelve ”.
 „ Waarop de eerste President in deezer voegen antwoordde;

1753.
 July.

VRANK-
 RYK.

M Y N E H E E R E N ;

„ **H**ET Parlement en ik zien altoos in de vergadering van de Hee-
 „ ren van 't Chatelet denzelven yver en dezelve aankleeving in
 „ alle gelegenheden. Voor my in 't byzonder, ik ben daar van ten
 „ vollen overtuigd. Ook zal niets onze erkentelykheid en onze toe-
 „ genegenheid jegens uwe vergadering evenaren, by welke gelegen-
 „ heid het ook zoude mogen weezen ”.

„ Zo dra de Leden op de gemelde Plaats waren aangekomen, begon-
 „ nen de Complimenten van Welkomste door de Afgevaardigden zo van
 „ die Stad zelfs, als van *Parys* en andere Plaatsen. Vervolgens werden
 „ aan hun, door den Adel zig hier omtrent bevindende, verscheide Fes-
 „ toinen gegeven. De Prins van *Conty* heeft dezelve mede op zyn Kaf-
 „ teel, niet ver van *Pontoise* staande, ten pragtigsten onthaald. Onder
 „ alle Verweltekomingen muntte de Aanspraak uit van den Heer *Four-
 reux*, Rector in de Hooge Schoole van *Parys*, die in de Latynsche
 „ Taal zeer sterlyk opgesteld, en van deezen Inhoud was.

„ Myn Heeren, zo dra deeze Hoofdstad door Ulieden verlaaten
 „ werdt, verviel dezelve in de smertelykste droefheid, en werdt in
 „ eene algemeene Rouw gedompeld. Uw vertrek kwam haar voor,
 „ als of de Gerechtigheid, ja zelfs de Wetten en de Gemeene Rust en
 „ Veyligheid met U teffens uitgebannen werden. In deeze algemeene
 „ Droefheid heeft de Universiteit den allerhardsten stoot gekregen,
 „ doordien zy altoos het voor eene Eer rekende geen andere Wegwy-
 „ zers als Ulieden te gebruyken, geen andere Veyligheid dan in uwen
 „ schoot te vinden, en zig onder de Vleugelen uwer Bescherminge te
 „ dekken. Na dat zy in alle voorvallen het voor het wezendlykste
 „ deel haarer Plicht geacht heeft, aan al de Weereld haare aanklee-
 „ ving te doen blyken, heeft zy ook niet kunnen afwezen daarvan
 „ ook in deeze tydsomstandigheden het Gemeen in het openbaar te
 „ overtuigen. Zoude zy daarvan hebben kunnen afzien, zonder in
 „ schande en schaamte te vervallen, die onvermydelyk op haar had-
 „ den moeten te rug stuyten? De smekingen, welke zy heden in te-
 „ genwoordigheid van den Almogenden uitsfort, hebben geen vuuri-
 „ ger noch dringender voorwerp, dan alleen om het geluk te mogen
 „ hebben van Uw met ten eersten op de Zetels van uwe Illustre Voor-
 „ zaten hersteld te zien. Haar blakende yver houd beyde haare Her-
 „ ten en Oogen op Uw altoos en alomme gevestigd. Zy bezwoert en
 „ *LXIV. Stuk II. Deel.*

F

„ ver-

1753.
July.

VRANK-
RYK.

„ verzoekt Uw. achtervolgens denzelfen; haar de Gunsts willen toe-
staan die zy zig belooft; van haar ook in het toekomstige de blyken
„ uwer Bescherming te willen laten wedervaaren; zy blyft volherden
„ in dat vast vertrouwen, dat de Grootc Kamer, altoos met dezelve
„ toegenegenheid bezielt, zal blyven voortvaaren voor haar te wa-
„ ken, en gy, Myne Heeren, volgens uwe gewoone oplettenheid,
„ de behoudenis haarer Regten en belangen onophoudelyk handhaven
„ en bewaaren”.

Den 17 der gemelde Maand, hieldt de grootc Kamer haare eerste
Vergadering te *Pontoise*, in 't Klooster der Franciskaaner Monniken.
Die Vergadering bestondt uit den eersten President, agt Presidenten &
Mortier, en vier en dertig, zo Geestelyke als Weereldlyke Raaden.
Na dat 'er des Konings DECLARATIE, van den 11 dier Maand, gelezen
was, werdt door den Prokureur Generaal beslooten. „ Dat dezelve
„ ter Griffie van het Hof behoorde geregistreerd, en volgens den let-
„ terlyken Inhoud geëxecuteerd te worden, behoudens nochtans, dat
„ men zyne Majesteit op het allerootmoedigste zoude verzoeken, om
„ op de onheilen, uit die Declaratie spruytende, te willen reflectee-
„ ren, en dat daarvan gecollationeerde Copyen zouden verzonden
„ worden”; wordende wyders na eenige Debatten en by meerderheid
van stemmen gearresteerd: „ Het Hof heeft heden den 17 *Mey* geor-
„ donneerd, dat de Declaratie des Konings van den 11 *deezes* ter
„ Griffie van het Hof zal worden geregistreerd, om achtervolgens het
„ gearresteerde van den 5, 7 en 9 *derzelver* Maand geëxecuteerd te
„ worden, en dat de Copyen van dit Arrest zullen worden verzonden
„ den”; wordende voorts bekend gemaakt, dat men de Zitting daags
daar aan volgende zoude hervatten, gelyk geschiedde, en daarin be-
sloten de Heeren *Simoneau* en *Collet*, *Curé* en *Vicaris* van *St. Remy* van
Troyes, te ligten, dewyl dezelve aan de Dagvaarding in Persoon niet
geobedeerd en haare gesuspendeerde Functien, in weerwil van het ge-
decerneerde Arrest, hervat hadden; wyders werdt besloten, dat het
Hof dagelyks ten 10 uuren by continuatie zoude vergaderen, om alle
geëntameerde Processen te vervolgen.

Dat die Leden te *Pontoise* alle vryheid genieten, blykt, dewyl de
Heer de *Maupeou*, eerste President van de Grootc Kamer, van wien
wy zo aanstonds spraken, den 24 *dito* alle de Leden van die Kamer,
benevens den Lieutenant-Generaal, en de Leden der Regeeringe van
Pontoise, op een zeer pragtig Gastmaal onthaald heeft, in het Paleis
van *St. Martin*. Men verneemt ook dat de gemelde Parlements-Leden,
door de Prinzen van den Bloede, met allerlei foort van Presenten be-
schonken worden. In die Week hadden zy hunne tweede Zitting ge-
houden, en daar in den *Curé* en *Vikaris* van *Troyes* arrestabel verklaard,

en

en die beiden elk tot eene Geldboete van 15 duizend Livres verweezen. 1753.
July.
 Hunne misdaad was, dat zy hunne Kerkelyke Bedieningen, tegen des Parlements bevel, wederom aanvaard hadden, schoon zy voorgaven daar toe van den Koning Ordres ontfangen te hebben. Den 29, zyn-
 de Dingsdags in de volgende Week, by de derde Zitting van het Par-
 lement te *Pontoise*, is 'er de Zaak Gevonnisd van den Curé van *Loose*,
 in het Bisdom van *Sens*, die, wanneer hy de Sakramenten aan twee van zyne Parochiaanen weigerde, door een derzelven gescholden werdt. Dit Vonnis houdt in, dat den Priester bevolen werdt meer liefde te hebben voor zyne Parochiaanen, en deeze werden vermaand, hunnen Priester meer agtinge toe te draagen.

Men ziet hier uit dat het Parlement, zelfs te *Pontoise*, voortging met zulke Zaaken, als waar over het Ongenoegen tusschen deszelfs Leden en den Koning gereezen is, te behandelen. Ook werden zy in dit Gedrag versterkt door hunne Geëxileerde Medebroeders, waar van wy in 't voorgaande Deel gemeld hebben. Zy hebben van dezelve, dien aangaande een zeer nadrukkelyken Brief ontfangen, tot vermaaning om van de Grondstellingen, die tot nu toe het Rigtsnoer van hun Gedrag geweest zyn, niet af te wyken. Middelerwyl werden van den Prins van *Conty*, zo men verneemt, de uiterste zorgen aangewend, om eene bemiddeling, tusschen den Koning en het Parlement, uit te werken. Wat 'er de Gevolgen van zullen zyn, willen wy op zyn tyd berigten.

Tot regtvaardiging van het Gedrag des Parlements kwam onlangs Parys.
 te *Parys* een Geschrift in 't ligt, genaamd *Dierbaare Gedenkzuil van de Wysheid onzer Koningen*. Het bestaat in een Verzameling van alle de Ordres en Bevelen, door de voorgaande Koningen van *Vrankryk* aan hunne Parlementen of Opper-Geregtshoven gezonden. Daar by wordt dezelve wel uitdrukkelyk verboden, immermeer eenig Edict of declaratie, schoon van den Throon afkomstig, te registreeren, of aan dezelve de kracht van een Wet te geeven, wanneer zy, op eenigerlei wyze tegen de Wetten en het welvaaren van den Staat zouden kunnen of mogen stryden. Volgens dit Geschrift zeggen die Koningen in de gemelde Ordonnantien, te willen en begeeren; „ dat hunne „ Parlementen zodanige Edicten, Declaratien, enz. zullen aanmer- „ ken als van geener waarde, en 'er geen geloof aan slaan, al waren „ dezelve met de Koninglyke Ondertekening bekleed, en bekrachtigd „ door de uitgezogtste Formaliteiten, tot zodanige Edicten, Decla- „ ratien, enz. behoorende. Zy verklaaren wyders, dat zulks ge- „ schiedt, om dat zodanige Wetten nimmer kunnen voortspruiten uit „ hunne vrye Wille, die nooit strekken kan, om een Wet, strydig „ met de Wetten en het Welzyn van het Ryk, in te voeren ”.

1753.
July.VRANK-
RYK.

Op denzelfden leeft waren de Artikelen geschoeid der nieuwe Ver-
toogen van 't Parlement, den Koning overgehandigd, en van ons
blad. 158, van het voorgaande DEEL geboekt. De VERTOOGEN
zelf, omtrent welker Inlevering het Parlement, voor zyne Verplaat-
zing naar *Pontoise*, zig zo veel moeite gegeven had, doch niet ge-
slaagd was, gelyk wy gemeld hebben, zyn egter niet alleen te *Parys*
gedrukt, maar met zo veel gretigheid verkogt, dat men voor een Exem-
plaar daar van, 10 Ecus gegeven heeft. Wy zullen een Uittreksel
van de voornaamste Zaaken hier laten volgen.

Op het Tytelblad ziet men in Prent een JANGELING met Vleugelen,
hebbende op zyn hoofd een VLAM, op de Borst de ZON der waarheid,
in zyn regter Hand het Zwaard, schitterende van het WOORD, en in
de linker Arm een SCHILD. Aan zyn linker zyde leggen de Kenteken-
nen van de GERECHTIGHEID, te weten de WEEGSCHAAL, de RYSBON-
DELS en WAPENBYLEN. Hy staat op het BRANDHOÛT van de Scheu-
ring, door welker Vlam VRANKRYK, 't welk in de Gedaante van de
Weereld-Kloot is verbeeld, in brand gestookten word. Aan zyn re-
tter zyde ziet men op een vierkanten Steen, een KROON en een KELK, als
de Kentekenen van den Staat, de Koninglyke Majesteit en de Religie.
Op het Schild staan de Woorden *Senatus Optimo Principi*, en onder
het Prentje *de Scismata Extinguendo*, dat is: *Vertoogen*, van het Par-
lement aan den Koning ter Uitblussinge van de *Scheuring*, den 9 April
1753.

Men heeft deeze Figuur by wyze van een MEDAILLE op een byzon-
dere Prent in 't ligt doen komen, en nog een ander daar by gevoegd
onder het Opschrift: *Justitiarelegata flecti nescia*, of, *de Gerechtigheid*,
die zig onmogelyk laat buigen, verbannen: Deeze MEDAILLE verbeeld
de GERECHTIGHEID, versierd met het Koninglyk Hoofd-Cieraad en
een Mantel, met Lelien bezaaid, draagende de RYS- en WAPENBON-
DELS, den DEGEN, de WEEGSCHAAL als de Kentekenen van de *Een-*
dragt, het *Gezag* en de *Wetten*: Maar genoodzaakt wordende, om
heen te gaan doet zy zulks met een vrymoedig en zeer deftig Gelaat;
Onder aan den Voet staan de Woorden: *P. P. pro Rege, Civibus, A-*
ris, Exules, Captivi, Invicti, dat is: de Vaders van het Vaderland
zyn om hunne Getrouwheid voor de Belangen des Konings, der Bur-
geren en der Religie gebannen, gevangen, en nogtans onverwinnelyk.
Den 9 en den 11 Mey 1753.

Doch het Parlement heeft deeze beide Prenten, by een Arrest, ge-
geven te *Pontoise*, ten vuure gedocmd, en by een tweede Arrest de
Vertoogen, die buiten hun bevel, zo men zegt, in 't ligt gekomen
waren, gesupprimeerd.

INHOUD DER VERTOOGEN VAN 'T PARLEMENT TE PARYS.

1753.

July.

S I R E,

VRANK-
RYK.

HET wezenlykste van den Souverain bestaat hier in, dat Hy de waarheit kent. Uw Parlement is uit kragte van zynen Staat verplicht om dezelve voor de Voeten van den Throon te brengen; Maar deeze Plicht is met die van de onkrenkbaare Trouw, welke dat Geregt-Hof aan U gezworen heeft, nooit nauwer als tegenwoordig verbonden geweest. In deenen tyd komt het aan op de dierbaarste Regten van de Religie, en op de behoudenis van den Staat. De ééne en de andere zyn even sterk in Gevaar door de luidrugtige Kerk-Scheuring, die onzen Iever gaande gemaakt heeft. In deeze Scheuring, al te lang als niets geagt, heeft zo diepe Wortels geschoten en van dag tot dag zulke snelle Voortgangen gemaakt, dat dezelve wel haast geene Paalen meer kennen zal, die in staat zullen zyn omze te stuiten.

Een Werk, op ordre van Uwen Doorlygtigen Over-Groot-Vader gemaakt en gedrukt, stelt vast, „ dat de fundamenteële Wet van den Staat een wederzydsche en eeuwigduurende Verbintenis maakt tusschen den Vorst en zyne Descendenten ter eenre zyde, door een soort van Contract, waar door de Souverain gedestineerd is om te regeeren, en de Onderdaanen om te gehoorzaamen; Een plegtige Verbintenis, die zy met elkander hebben aangegaan, met inzicht, dat de één den anderen wederzyds behulpzaam zou wezen! „ Zodaanig, S I R E, is in alle en wel in de meest *deciderende* gelegenheden de Taal van Uw Parlement geweest.

„ Het Ryk, *zeide het zelve aan één van Uwe Voorzaaten*, hoort den Koning toe, en de Koning hoort toe aan het Ryk. Gy zyt verplicht de Regten te handhaven van Uwe Kroon, dewelke aan U en aan Uwe Onderdaanen toebehoort, en dewelke Gy, als het *Hoofd*, met Uw Volk en Onderdaanen, als de *Ledemaaten*, gemeen hebt.

„ De Onderdaanen zyn aan hunnen Vorst groote toegeneegenheid en Gehoorzaamheid verschuldigd; en de Vorst is aan zyne Onderdaanen Becherming en Verdediging schuldig.

„ De Onderdaanen kunnen in geenerley wyze, hoe ook genaamd, zig de Gehoorzaamheid voor hunnen Koning onttrekken; en dus by wederzyds gevolg moet de voornoemde Heer Koning hun niet begeeven en verlaaten; „ Want op denzelfden Grondslag, dat zy Getrouwheid en Schattingen aan hem verschuldigd zyn, is Hy ten opzichte van hun een Schuldenaar van Gerechtigheid „.

„ Wat gelukkige gevolgen ontstaan uit deezen Grond-Regel! Wy zien daar in, S I R E, de Souvereiniteit van den Vorst; zyne Authoriteit over alle de Onderdaanen zonder onderscheid; de Gehoorzaamheid van 't Volk; en huane Wettige Vryheid. Wy zien daar in, dat die verscheide Plichten zig op het innerlykste met elkander vereenigen, en door hunne vereeniging het Denkbeeld geven van een welgeschikte Monarchie, daar de Onderdaanen, zonder dwang onderworpen, in het Souverein Gezag van den Vorst hunne kragt en hunne zekerheid vinden; daar de Vorst, van het Hart en de Trouw zyns Volks verzekerd,

1753.
July.

VRANK-
RYK.

kerd, in hunne Wettige Vryheid zyn Roem en zyn Geluk vindt, daar eindelyk alles tot algemeen Welzyn van den Staat eenpaarig mede werkt.

Daar is geen Monarchie, *SIRE*, die niet, wanneer maar één van deeze Pligten gekrenkt wordt, aan het waggelen raakt. „ Laat eens, *zegt de Heer Boffuet*, de Authoriteit in het Ryk ophouden; Dan zal alles in wanorder komen, even gelyk als het heel-al gantschelyk op ieder oogenblik, als de Goddelyke magt ophield van het zelve te ondersteunen, tot niets vervallen zou”. Laat eens de Gehoorzaamheid verminderen; dan zullen de Kragten van den Staat verdeeld raaken, en het Ryk van binnen ontrufft gaan van zig zelfs te grond: Laat eens de wettige vryheid der Onderdaanen geschonden worden; Dan zullen zy wel door de Banden van de Plicht altoos aan den Staat verknogt blyven; maar hoe zeer verschillen deeze Banden niet van zulke, waar door de Liefde en het Vertrouwen standvastig weezen moeten.

„ Het is door de Authoriteit van de Regeering, *zegt nog Boffuet*, dat de een- „ dragt tusschen de Mensch en gevestigd wordt: Door dat Gezag is het, dat de „ kragten van het gantsche Lighaam dezelfde zyn met die van een ieder in 't „ byzonder”. Door de Souvereine Authoriteit wordt de Vorst het Centrum, waar in alle de gedeeltens van den Staat hunne smerten en verleggheden ter neder leggen, en van waar, als door een heilzaame wederkeer van voorzigtigheid en goedheid alle de nodige bystand ter behoudenis van het gantsche Lighaam te rug komt. „ Door die zelve Authoriteit, *zo als Boffuet verders ook aantmerkt*, heeft de Vorst op der Aarde de plaats der Godheid; ja hy draagt „ op zyn Voorhoofd het Uitdrukfel van die Majesteit, dewelke niets anders is „ dan het afbeeldsel der grootheid van God”. Alles is aan de Goddelyke Authoriteit onderworpen; die by den Vorst zou onvolkomen weezen, en voor zyne Staaten onnut worden, wanneer eenige van dezelfs Onderdaanen het Regt hadden, om zig dat gezag te onttrekken.

„ Wat huide en trouw vereischt niet by het Volk een Authoriteit, die het zelve als geheiligd moet aanmerken! „ Hunne gehoorzaamheid, *volgens de Uitdrukking van één onzer grootste Munnen*, is een soort van Religie, die men aan „ de tweede Majesteit verschuldigd is”. Door deeze gehoorzaamheid is het, „ dat de Onderdaanen levendige Ledemaaten van den Staat zyn, en dat ieder van hen by het krygen der bewegingen door hun Hoofd, 't welk dezelve door zyne Wysheid ten algemeenen beste bestiert, en by het mededeelen van die zelve bewegingen aan de andere Ledemaaten, van zelfs de grondslag wordt der behoudenis van het Hoofd, van de andere Leden, en van het gantsche Lighaam. Deeze gelukkige afhankelykheid te breeken, is even zo veel als of men ophield van een Lid van den Staat te zyn, ofte veel eer zig tot een Vyand daar van verklaarde;

„ Wy hebben, *SIRE*, het voordeel dat wy spreken tegen een Vorst, die weet dat een goede Koning altoos van zyne Onderdaanen bemind is uit kragte van een regtmattige erkenenis der gevoelens, waar mede hy zelfs ter bevorderinge van hun geluk ingenoomen is; ja die weet, dat het grond-beginsel der gehoorzaamheid van de Onderdaanen teffens ook dat van hunne wettige vryheid is; dat zyne Authoriteit een Vaderlyke Authoriteit is, en dat hy ten algemeenen beke van zynen Staat regeert. Wy hebben de eer te spreken tegen een

Sou-

Souverein, die geen dierbaarder effenis heeft dan de Edele gevoelens, waar mede één van deszelfs Doorlugtige Voor-Ouders bezielde was, toen deze aan zyn Parlement zeide:

1753.
July.

„ Dat de Wonden van zyne Onderdaanen zyne eigene waren. Dat hy de „ zorg, welke hy voor zig zelfs diende te hebben, ten eenemaal moest zyn „ kwytt geraakt, als hy de zorg, die hy verplicht was voor hen te hebben „ vergat. Dat, alzo zyne Onderdaanen dubbeld zo door de Natuur, die hem „ dezelve gegeeven had, als door zyn vlyten arbeid, waar door hy dezelve „ voor zig behouden hadt, hem te beurt gevallen waren, hy hen des te lie- „ ver en waarder hield, en derhalven tot huane verligting niet minder begeer- „ de zyne Autoriteit aan te wenden als zyn eigen Leven voor huane behou- „ denis in de waagschaal te stellen. Gevoelens! Welke by LOUW. XIV. aangemerkt wierden als de eerste Onderregting van een Vorst, die verord- neerd is om te regeren: Deeze groote Monarch wilde, dat de geleerde Bis- chop van Meaux aan Uwen Doorlugtigsten Groot-Vader leerde:

FRANK-
RYK.

„ Dat het wezentlyke en eenigste Character van den Vorst hier in bestaat, dat „ hy omtrent de noodwendigheden van zyn Volk, waar van hy uit kragte van „ zyn Last de Vader is, de vereischte Voorzorg gebruike. Dat men onmoog- „ lyk in de gedagten kan laten opkomen, den Koning te kunnen aanranden, „ zonder teffens het Volk aan te randen: En dat het alleen des Lands Vyand- den zyn, die het belang van den Vorst van het belang van den Staat af- scheiden.”

Dus is het dat Uw gezag, SIR, de bestendigste steun van de wettige vry- heid Uwer Onderdaanen is. Eene vryheid! die op een veel zekerder wyze als de dwang dezelve aan U onderwerpt; die door banden, veel sterker als die van het geweld, hen aan U verbind: Ja eene vryheid, dewelke even sterk met de ongebondenheid als met de slaaverny strydende, de waaragtige eigenschap van een eenhoofdige Regeering uitmaakt.

Dit is die vryheid, dewelke als een nut van het Land, en als het welzyn van den Staat den Vorst doet beminnen; dewelke aan den Souverein verzekering geeft, dat alle de ordres die Hy aan zyne Onderdaanen, terwyl hy dezelve ga- de slaat, komt te geeven, op het vaardigste ter uitvoer gebragt worden; en dewelke eindelyk voor de Standvastigheid van den Throon, voor de veiligheid van den Vorst, en voor de behoudenis van zyne Souvereine Autoriteit tot het zekerste onderpand strekt.

De Wetten zyn de geheiligde Knoop en als het Zegel van die onverbrecke- lyke verbintenis: De Koning, de Staat en de Wet maaken een *onafscheidelijk geheel*. Den Throon der Koningen onwrikbaar, en huane Souvereiniteit on- krenkbaar te maaken; de Subordinatie en de Rult onder de Onderdaanen te handhaaven; huane Regten, en huane Wettige Vryheid te verzekeren; in één Woord: een Staat onsterfelyk, van buiten gevreesd, en van binnen gelukkig te maaken: Dit zyn de vrugten van de stipte waarneeming der Wetten, die op de Aanmerkingen en door de Ondervinding van de grootste Vorsten, en van de meest in Wysheid beproefde Manhen gegeeven, en met het eenigste Inzigt van het welzyn van den Staat, en van de waaragtige belangen van den Vorst vast- gesteld zyn. Zy alleen stellen den Vorst in veiligheid tegen alle Overrompe-
lin-

1753.
July.

VRANK-
RYK.

lingen; Zy geeven een inboezeming van 's Lands vertrouwendheid, en weerhouden alle die geene, welke bekwaam mogten zyn om den Staat te ontruften, van wat rang en waardigheid zy ook weezen mogen. Nooit heeft men een Revolutie in de Staaten gezien, die niet door de Krenking der Wetten gaande gemaakt is.

Gelyk 'er, SIRRE, geen wezenthyker Grond-beginsel is als dit, zo is 'er ook geen, 't welk in het algemeen meer erkend wordt. Politiken, Regtsgeleerden, Magistraats-Perfoonen, Souvereinen zelfs: deeze alle hebben zig ten opzigte van een bloeiend Koningryk geen ander denkbeeld gemaakt, dan door het vereenigen van de gehoorzaamheid der Onderdaanen aan den Souverein, en van de gehoorzaamheid van den Souverein aan de Wet.

's Lands Ministerie, 't welk op het byzonderlykste belast is om de Belangen van den Vorst en de Grond-Regelen van het Ryk te handhaaven, zeide tyds aan LODEW. XIII. „ Uwe Majesteit, SIRRE, zal niet voor opregte Liederen houden de zulke, die U zeggen zullen, dat Uwe magt boven de Wetten is, „ en dat Uwe wil alleen voor een Regel moet gehouden worden: Het is waar „ dat de Koninglyke magt en de Uwe, op zig zelfs aangemerkt, onder alle de „ Christen Koningen oppermagtig is, maar de goede Koningen zyn gewoon te „ zeggen, en door goede uitwerkingen te doen zien, dat de minste Wil het „ grootste vermogen is”.

De grootste Vorsten, SIRRE, hebben nog met veel meer nadruk de Authoriteit der Wetten gevestigd; Bewuft van hunne eige Belangen hebben zy bemerk, dat een Authoriteit, die door de Wetten niet op geheldert wordt, na haaren ondergang helt, en door haar eigen Gewigt over hoop raakt; Bewuft van 't geen hunne pligt was, hebben zy erkend „ dat het de eerste Wet van den Souverein is dezelve alle in agt te neemen; en dat hy zelfs twee Souvereinen, „ te wooten Godt en de Wet heeft”. Een verheven Grond-Regel! waar mede HENDRIK de Grootte bezielde was, en die ons ter gedagtenisse overgelaaten is in de Memorien van een Minister, welken Hy met zyn grootste Vertrouwen vereerde. Wat een voortreffelykheid is 'er niet in deeze uitdrukkingen van de Romeinsche Keyzers! „ Het is een Werk van de Souvereine Majesteit, dat de „ zelve zig aan de Wetten erkend onderworpen te zyn: Onze Authoriteit is van „ die dor Wetten afhankelijk. Het is meer verhevenheid de Kroon aan de „ Wetten te onderwerpen, dan de Kroon zelfs te draagen”.

Wat nadruk eindelyk is 'er niet in die Grond-Regelen, dewelke in het Jaar 1667 onder den Naam en de ordres van LODEWYK den Grooten in 't ligt geeven zyn? „ De Koningen zyn, door een Eigenschap zelfs van hunne Souvereiniteit, in een *woel gelukkig* onvermogen om de Wetten van hunne Staaten te vernietigen. Het is nogte een onvolmaaktheid, nogte een zwakheid „ in een opper Authoriteit, dat dezelve zig aan het Regt van haare Wetten onderwerpt. De noodzaakelykheid om wel te doen, en het onvermogen om „ te dwaalen, zyn de hoogste trappen der volmaaktheid: Godt zelfs kan niet „ verder gaan, en in dit Goddelyk onvermogen is het, dat de Souvereinen, „ die zyne Afbeeldzels op der aarde zyn, Hem byzonderlyk in hunne Staaten „ moeten navolgen. Laat men niet zeggen, dat de Souverein geensins aan de „ Wetten van zynen Staat behoeft onderworpen te zyn, vermits de tegenstel-

„ ling

„ Iing een Waarheid van het Regt der Volkeren is , die somtyds door de
 „ Vleicry aangerand geweest , maar door de goede Vorsten , als een be- I 753
 „ schermende Godheid van hunne Staaten , ten allen tyde verdedigd is ”. July.

„ Wees dan bedugt , SIRE , laat het ons geoorloofd zyn U zulks met Eer- VRANK-
 „ bied te zeggen ; Wees bedugt voor alle die geene , dewelke U de Wetten als VRANK-
 „ willekeurige Instellingen , als iedele Formaliteiten , of als Regels van een alou- RYK.
 „ de Strengheid , die na de Belangen van een schrandere Politie weinig geschikt
 „ zyn , zoeken af te maalen . Al wie aan U een Voorstel doen mogt om de Wet-
 „ ten aan 't waggelen te helpen , zou onder het getal van die geene weezen , te-
 „ gen dewelke de Wetten noodwendig zyn .

„ Wy hebben , SIRE , in de menigvuldige Ordonnantien der Koningen , Uwe
 „ Voorzaaten , authentique Gedenkstukken van hunne Oplettendheid om die Op-
 „ permatige Heerschappy aan de Wetten , als de zekerste Borg van de Koningly-
 „ ke Autoriteit , te verzeekeren .

„ Wanneer wy , SIRE , de Eer zullen hebben U die Ordonnantien onder de
 „ Oogen te brengen , zult Gy getroffen worden door de kragt der Uitdrukkingen ,
 „ die daar in vervat zyn ; door het Schildery , 't welk zy maaken van de Kunst-
 „ greepen , waaraan de Vorst is blootgesteld ; en door de uitvoerige Schets , die
 „ zy geeven van de Rampen , welke door een willekeurige Regeering zouden ver-
 „ oorzakt worden .

„ Hier uit is , als een onvermydelijke Noodzaakelykheid voor de Monarchie ,
 „ de Instelling ontstaan van Magistrats - Persoonen , die uit kragte van hunnen
 „ Staat gelaft , en nog naauwer door Eede verbonden zyn , om alle de Wetten
 „ en Maximes van het Koninkryk te bewaaren , te doen in agt neemen , en de
 „ Staats - Regeering in 't algemeen , waar van hun de Handhaaving gegeeven is ,
 „ overeenkomstiglyk daarna te bestieren . Dit is een geheiligd aanvertrouwd Goed ,
 „ waar mede de Conscientie van Uw Parlement door de Ordonnantien bezwaard
 „ word , en waarvan het zelve aan God en aan Uwe Majt . rekenfchap geeven
 „ moet , volgens het geen in 't jaar 1600 een Kancellar van Frankryk aan het
 „ zelve zeide :

„ Het is in Uwen naam , SIRE , dat Uw Parlement ter behoudenisse van den
 „ Staat waakt ; zyne Autoriteit is niet anders als de Uwe : Maar het is zulk
 „ een Autoriteit van U , die voor de Hinderlaagen onverrasbaar geworden is ;
 „ die alleenlyk ten gemeene Beste besteed , en door de Wetten geleid en ver-
 „ ligt word : Het Parlement , SIRE , is daar van de wezentlyke Bedienaar , vol-
 „ gens de Uitdrukking van één onzer Koningen , die zyn Parlement belaste ,
 „ dat het zelve hem den Eed zou doen nakomen , welke hy by zyne Zalving ge-
 „ daan had om de Wetten van het Ryk te handhaaven . In het Parlement be-
 „ staat de Bestiering van de Daaden , waar door de publike Zaak van Uw Koning-
 „ ryk onderhouden en wel geregeld word : Hier door word Uwe Souverain-
 „ teit niet gekrenkt nogte verdeeld , maar in tegendeel gesterkt ; Hier door is
 „ Uw Parlement wezentlyk belast , om aan Onderdaanen de Persoon zelfs van
 „ Uwe Majesteit te vertoonen , en aan hen voor de Gerechtigheid en het Nut
 „ van alle deszelfs Wetten Borg te blyven : ja om Uwe Onderdaanen voor de
 „ Oogen van Uwe Majesteit te vertoonen , en aan U voor hunne Getrouw-
 „ held en Onderwerping ook borg te zyn . Uw Parlement heeft altoos een
 „ LXIV. Stuk. II. Deel. G Roem

1753.

July.

FRANK-
RYK.

„ Roem gezogt door aan hen het voorbeeld der Geboortzaamheid, te geeven; Het
 „ zelve heeft door zyn gedrag altoos getoond dat, als de Geboortzaamheid,
 „ die men aan des Konings Majesteit verschuldigd is, te niet geraakt was,
 „ men dezelve in zyn Parlements Hof weder vinden zou.

Maar zo 'er Gelegenbeeden zyn, dat deszelfs onkrenkbaare Aankleefing aan
 de Wetten en 's Lands Welzyn niet met een Geboortzaamheid, die zonder
 paafen is, schynt te kunnen verknogt zyn, dan zou het zo tegen U zelve als
 tegen den Staat een misdaad weezen, als Uw Parlement vergat het geen een
 Kancelier van Frankryk in 't Jaar 1567 aan het zelve zeide: „ Gy hebt niet
 „ gezwooren alle de Ordres des Konings, maar wel die Ordonnantien, welke
 „ zyne waaragtige Ordres zyn in agt te neemem”: Of als Uw Parlement ver-
 gat, 't geen het zelve in 't Jaar 1604 zelfs aan den Souverain zeide: „ Indien
 „ het een Ongehoortzaamheid is, dat men wel dient, dan begaat het Parle-
 „ ment doorgaans die fout, en wanneer de volstreckte Magt des Konings en
 „ de Nuttigheid van den Dienst van het Parlement met elkander strydende be-
 „ vonden worden, oordeelt dat Gerechts-Hof dat de Nuttigheid van zynen
 „ Dienst boven die Maaat den Voorrang hebben moet, niet door Uitwerking
 „ van Ongehoortzaamheid, maar uit kragte van zyne Plicht ter bevydinge van
 „ deszelfs Conscientie”. Op deeze wyze is het, dat Uw Parlement zonder
 krenking Uwe Souveraine Gerechtigheid oeffent, waar toe het zelve door de
 Wetten van het Ryk is aangesteld, volgens de Taal van den Kancelier de Bel-
 lievre, en dat in het Parlement de rust en stilte van des Konings Onderdanen
 geleegeu is.

Alle de Pligten, waar aan Uw Parlement, SIRE, verbonden is, en die het
 zelve U komt voor oogen stellen, komen nu in deezen tyd gezamenlyk by
 één: Daar zyn Kerkelyke Persoonen, die hunne Poogingen verdubbelen, om
 een Systema van Onafhankelykheid te vestigen, waarvan men de fundamenten,
 reeds byna duizend Jaar geleeden, gelegd heeft; waar van men de Grondbe-
 ginselen, van Eeuw tot Eeuw t'zamen geknoopt, openbaarlyk vertoond en
 agtervolgd heeft; en waar van de onvermydelyke Uitwerkingen, sonder de
 Waakzaamheid en Standvastigheid der Magistraats-Persoonen, bestaan zouden
 in het buitenspoorigste misbruik van Uwen Doorlugtigen Naam en van de
 Religie; zo als ook in de Vernietiging van de goeds Order en Rust in het
 Land; van de geregelde Jurisdicdien; van de Wetten; van Uwe Souverain-
 teit zelfs, en by gevolg van den gantschen Staat. Wy zyn verpligt, SIRE,
 Om U deezen Geest van Onafhankelykheid op het klaarste te ontvoelen.

Tegen wil en dank zyn wy gedwongen om eenige van de ontallyke Blyken,
 die zy ten allen tyde dien aangaande gegeeuen hebben, te verhalen: De
 Eer van de Religie zal steeds het Hoofd-Oogmerk van al ons wenschen en van
 alle onze waakzaamheid weezen; Maar de Grootheid en de Kragt van die
 zelfde Religie is zodaanig, dat dezelve door het Misbruik, 't geen de Lieden,
 aan dewelke de Bestiering van die Religie is toevertrouwd, daar van maaken,
 niet kan gekrenkt nog ont-cerd worden.

De Begeerte van Onafhankelykheid, SIRE, word teffens met alle de Men-
 schen gebooren; Maar in deezen opzigt is het met de Kerkelyken niet even-
 eens als met de overige van Uwe Onderdanen gesteld: Uwe Onderdanen
 vin-

wloden nogte in hunne Staat, nogte in hunne Functien iets, waar door zy niet tot de Wét van een stipte ghoorzaamheid genoopt worden; zy vinden geen voorwendzel om daar tegen paalen te zetten; ja zy vinden geen voorwerp, 't welk die Liefde van Onafhankelykheid, waar van zy voor altoos hebben afgezien, in hen op nieuw gaande maaken kan. Zy agten zig gelukkig, dat zy onder de Bescherming van Uwe Majt. alle hunne Regten gerustelyk gepieten, en dat hunne kragt niet dan op derzelve innerlyke Eengezindheid met het gantsche Lighaam van den Staat haaren Grondslag heeft.

1753.
July.FRANK-
RYK.

Maar ten opzichte van de Kerkelyken; Als men het oog staat op hunne gewoonte omtrent het oefenen van een geheiligde Magt, welke zy van den Souverein niet gekreegen hebben; of op de Gewoonte van onophoudelyk Hulde en Eerbewyzingen te ontvangen, die met des te meer Onderdaanigheid; om dat zy de Dienaars van de Godheid zelve, ja de Orakels der Waarheid zyn, verzeld gaan; of op de Bezitting, waar in zy zyn, van dat in den Staat een magtige, ryke, en gedefigneerde Orde uitmaaken; eindelyk op hunne Eendragtigheid zo onder malkander als met een vreemde Mogentheid; terwyl zy één en dezelve Inzigten en één en dezelfde Belangen hebben: Wat Bronnen van Gevaaren en Verlokfelen voor Menschén zyn niet in dit alles opgeflooten?

Op zekere tyden heeft men gezien, dat Kerkelyken, toen zy meer durfden ondernemen of minder betengeld waren, van de Onafhankelykheid tot de USURPATION overgingen; en dat zy de Scheidsmannen der Have en Bezittingen van Uwe Onderdaanen; de Regters der Magistraats-Perfoonen; ja de Souvereinen der Souvereinen zelfs wierden: In sommige andere tyden zwakker zynde, hebben zy zig ten minsten altoos de Plichten van Onderdaanen onttrokken; en den Eerbied, dien men aan de Relligie verschuldigd is, misbrukende, hebben zy onder de begunstiging van een zo misleidenden Titel zig een byzondere Heerschappy als met Geweld aangemaatigd.

Literlyke en publike Functien, tydelyke Goederen, persoonlyk Gedrag, ja zelfs Misdaaden tegen den Staat, waar aan sommige onder hen zig moeten hebben schuldig gemaakt; alles is een Geestelyk Stuk geworden; alles onafhankelyk van het Waereldlyk Regtsgebied; eindelyk alles onderworpen aan het Vonnis van de Kerk alleen of van hunne particuliere Conscientien.

Wanneer men, SIRE, tot de eerste Eeuwen van de Kerk te rug gaat, zal men die Dwaalingen daar in niet vinden; Zy zyn ten eenemaal van haaren Geest vervreemd; want de Onderwerping aan de Souvereinen is als een hoofdzakelyke en algemeene Pligt door J. C. en zyne Apostelen geleeraard; en zy zelfs hebben die Pligt jegens de Heidensche Vorsten in agt genoomen. Omtrent dit Artikel, (zegt een Heilige Leeraar van de Kerk te wecten *Cbrystostomus*) is geenenley uitzondering: Deeze Pligt raakt niet de Waereldlyken alleen; maar zelfs de Apostels, Euangelisten, Propheeten; in één Woord alle Geestelyken zyn daar aan verbonden. In dezelfde Eeuw zeiden de Bisschoppen van Frankryk nog aan hunnen Souverein: „Indien iemand onder ons van zyn Pligt afdwaalt, kunt Gy hem tot dezelve doen wederkeeren: Gy

1753.
July.

VRANK-
RYK.

„ alleen erkent geenerley Autoriteiten, die in het uiterlyke eenige Wetten kan opleggen ”.

Maar wel haast, „ toen de Biffchoppen van Frankryk (volgens de woorden van den Heer Fleury) HERREN geworden, en in een gedeelte van de Regeering toegelaaten waren, geloofden zy als BISSCHOPPEN te hebben, 't geen hun maar alleenlyk als HERREN toekwam, en meenden bevoegd te zyn om over de Koningen publike Regters te weezen”. LODEWYK de Vroome is naar het zeggen van één onzer hedendaagse Historie-Schryvers van zynen Throon afgezet door Biffchoppen, „ die de Majesteit voor een Speelpop houden, onder voorwendsel van den schoonfchynenden lever der waarneeminge van de Kerk-Regels en der Gelukzaligheid van dien ongelukigen Vorst, dewelke het minst verdiende om op een zodaanige wyze door Perfoonen van dat Character gehandeld te worden; want nooit betoonde eenig Vorst groter Eer voor de Waardigheid en de Persoon der Biffchoppen; nooit bediende zig eenig Vorst gewilliger en menigvuldiger van hunne Raadgeevingen, en liet meerder dingen op hunne Autoriteit berusten, als die Vorst; Maar terwyl hy aan hunne Autoriteit veel toegaf, droeg hy geen zorg genoeg voor de zyne, en dit was de Bron van alle zyne Rampen ”.

Eenige Biffchoppen, SIRE, scheenen wel de Onregtmatigheid van hun Vonnis tegen dien Vorst, maar egter niet de Usurpatie van de Autoriteit, te erkennen: Zelfs eenige Jaaren daar na zag men hen omtrent de Staaten van LOTHARIUS een Schikking maaken, „ en (volgens de Uitdrukking van Fleury) door de Goddelyke Autoriteit aan zyne Broeders bevel geeven; het Koningryk aan te neemen, en hetzelfde aan de Wille Gods” (dat is: na de Condities, die zy hun in den eersten opslag hadden voorgeschreeven) te bestieren.

In 't Jaar 858 verklaarden zy onbeschroomd „ dat hunne Goederen aan God wareft toegewyd, en dat men dezelve zonder Heilig-schending in geenen deele verkorten konde; dat, wat hen in 't byzonder aanging, zy geene Waereldlyken waren, die zig tot Leenmannen maaken ofte Hulde doen konden, en dat, als men eenigen Eed van de Biffchoppen geëlscht had, zo wel die geene, door dewelke dien Eed geëlscht was, als die geene, door welke dien Eed gedaan was, dieswegens Boete doen moesten”.

Eindelyk ging hun Geest van Heerschappy zo verre, dat zy niet ontzagen te eischen, dat de Souverein zelfs onder hunne Wetten bukte; Hier uit is ontstaan die ongelooflyke ACTE, „ dewelke (volgens de Aanmerking van een verftandig Historie-Schryver, te weeten Fleury) door de Raadgeeving der Biffchoppen is opgesteld, en waarby KAREL de Kaale zelfs zig in de Bezitting zynen Staaten niet zeker agtte, dan op het woord van den Biffchop, die hem tot Koning gezalfd heeft”: Wordende teffens in die ACTE door den gem. Koning deeze Belofte gegeeven: „ Ik zal van de Koninglyke Waardigheid niet aftappen, ten minften niet zonder de Biffchoppen, die te gelyk met hem my hebben ingewyd, en aan welker Oordeel ik my onderworpen heb, zo als ik my daar aan nog onderwerp.

Op

Op deze wyze is het dat de Kerkelyken, *Стан*, sig de Vreesheid zelve van onze Koningen hebben weeten te nut te maaken, om hen door dat middel te overmeesteren: Bezitters geworden zynde van een *gesuysende Heerschappy*, die alles, zelfs den Souverein niet uitgezonderd, van hen onderwierp, waren 'er Kerkelyken, die zig, en wel altoos onder den dekmantel van Religie, tot eenigste Scheidsmannen van de tydelyke Zaaken der Burgeren opwierpen. Moest 'er een *Contract* ter uitvoer gebragt worden; dan was de Religie van den Eed daar meede bemoeid; En dan eens wierd de Straf der Excommunicatie goedgekeurd: Moest 'er een laatste Toevlugt zyn; Dan was het een Zonde zyne Verbintenis niet te houden, en de Kennis-neming der Zonde deed alles onder het Regts-Gebied van de Kerkelyken komen. Kwam het eens op een *Testament* aan; Dan was het een *Zaak*, die byzonderlyk onder hun Regt behoorde; Daar moesten Gods-dienstige *Legaten* zyn; En de betooving der Begraaftsplaats was de Straf voor zulken, die zonder het maaken van een Testament kwamen te sterven; of dewelke die *Schikkingen* verzuimden, waar van de Uitwerking hier in bestond, dat de Kerkelyken in het innaelike der Familien indrongen, en alleen Urdeelers wierden van de *Goedgen*, die de Overleedenen hadden nagelaaten. Was 'en eindelyk eenige andere *Zaak*, het ook genaamd, te doen, waar in een gemeen Kerkelyk Perfoon, een Weeuw of een Wees belang had; Dan hadden zy alleen Regt, om daar van kennis te neemen; En wanneer zy zelfs onder malkander twist hadden, wierd de Excommunicatie tegen hunne Partyen uitgesproken; Daarenboven, als de Koninglyk Regters hunne Regten wedrom wilden doen gelden; dan worden zy door de Kerkelyke Bestraffingen in teugel gehouden.

Bleef 'er dan wel, *Стан*, voor den Souverein iets anders overig, als een iedele Naam zonder Autoriteyt? Op deze wyze heerichten sommige Kerkelyke Perfoonen tot in de dertiende Eeuw.

De Koningen eindelyk omtrent de Rampen van de voorgaande Eeuwen hunne Oogen openende, lieten hunne Gedagten gaan om hunne Autoriteyt te herstellen; Maar wat een Teegenkating ontmoeteden zy niet van den kant der Kerkelyken?

Lodewyk de Dikke, door den Bisschop van Parys en den Aartsbisschop van Sens geexcommunicerd: *St. Lodewyk* op het geweldige beledigd door het Interdict, 't welk, om dat Hy het tydelyke van een Bisschop, die tot de gewoone Lasten van den Staat iets welgerde op te brengen, in beslag genoomen had, op een gedeelte van zyn Ryk gelegd wierd; en by formeele Waarschouwingen met Excommunicatie gedreigd; om dat Hy een Kerkelyk Perfoon gebannen hadt: Deze twee Koningen waren het; die de eerste Poogingen van een onwettigen Tegenstand gevoelden. *St. Lodewyk*, aangemoedigd door die rechtzinnige Vroomheid, waar mede men op dien Grondslag van schuldige Pligt zyne Regten zoekt staande te houden; stelde wel middelen in 't werk om de Misbruiken, die men met den Dekmantel van Religie bewimpelde ter handhavinge van het Religie-Belang zelfs te bestryden; maar zy waren te vergeeffsch; te vergeeffsch werd't dien Vorst (aangespoord door de algemeene Tegenpraak, dewelke ten opzichte van de Onafhankelykheid der Kerkelyken, die niet meer eenig Waeredlyk Gerechts-Hof wilden erkennen, in zyn Staaten ontstond) in

1753.

July.

VRANKRYK,

1753.
July.VRANK-
RYK.

de Vergadering der Baronnen van het Ryk een Ordonnantie gemaakt, om de Waereldlyke Jurisdic tie te herstellen, en de excommunicatie, tot krenking van dezelve Authoriteit aangewend, voor nul te verlaaren. Te vergeeffich werd die zelfde Wet elf Jaaren daar na plegtiglyk vernieuwd; want naauwlyks hadt Vrankryk dien Vorst, dewelke niet minder verligt dan Godtvrugtig was verhooren, of daar vergaderden eenige Kerkelyken te Bourges; die over de Souvereiniteit en Magistraats-Perfoonen, (dewelke de kennis-naaming der Zaaken, waar over de Kerkelyken gewoon waren Vonnis te vellen, aan deeze mochten zoeken te ontleemen, of personeele Zaaken van de mindere Kerkelyke Perfoonen te Vonnissen voor nul te verklaaren, of Vrpheeden, Gewoontens, en Vrydommen te ontrukten,) op nieuw den Vloek uitspraaken.

Het Volk, SIRS, wagtte niet lang om tegen deeze misbruiken in de weer te komen. De Zittingen van Uw Parlement werden op een vaste plaats bestemd; en van dien tyd af bleef het zelve niet op om voor Uwe Authoriteit te stryden. Zyne Weerkzaamheid heeft aan de Kerkelyken die Souvereiniteit, welke zy zig ten opzichte van Uwe Onderaanen met geweld aengemaatigd hadden, doen verliezen; Maar wat een meenigte Provingen blyven voor het Parlement nog overig, om de Kerkelyken zelfs tot de Gehoorzaamheid, die zy aan U verschuldigd zyn, te brengen? Wy aullen niet dan ter hoopa de gewigtige Geschiedenis van de Voortgangen, die de Koninglyke Authoriteit onder de Verdediging van Uw Parlement gekreegen heeft, nagaaen. Daar is byna geen Jaar, dat het zelve geen nieuwe Aanlagen te besengelen gehad heeft. Het zou een groot geluk voor het zelve geweest zyn, als de Kerkelyken nooit geslaagd hadden om aan den Souverein zelfs de Offerhande van zyne Authoriteit als een Hulde, die Hy aan de Religie verschuldigd is, voor te stellen.

In 't Jaar 1329 werd door *Philippus van Valois* een plegtige Vergadering bestemd, om over de algemeene klagten, die van wegens alle de Ordes van den Staat tegen de Geestelyken werden ingebragt, Gordoel te vellen. De beroemde *Pierre de Cugnières*, des Konings Advokaat, waar van de Gedagtenis altoos aan ieder welmeenend Fransman dierbaar weezen zal, stelde zes en zestig byzondere stukken op, waar in hy de Usurpatien der Kerkelyken ontrent het Waereldlyke Regtsgebied aantoonde. De Aartsbischop van Sens en de Bischop van Autun namen niet eerder enig deel aan de Conferentien, dan na dat zy verscheide maalen herhaalde Protestation gedaan hadden: „ dat zy niet voornemens waaren zig aan eenig Vonnis te onderwerpen; maar dat zy alleenlyk het Gewisse van den Koning en zyne Bedienden zouden onderwerpen ”. Vervolgens werd door hem by wyze van Gelykenispen, die ten uitersten aanstoofelyk en reeds door *Gregorius VII* gemaakt waaren, vastgesteld, „ dat het Waereldlyke Regtsgebied verre beneden de Kerkelyke Jurisdic tie is; en wezendlyk van dezelve afhangt: Ja dat de Onderwerping aanden Vorst, naar het Voorbeeld der Apostelen, niet dan een Inschikkelykheid, aan de Verdiensten van den Vorst verschuldigd, maar geensints een Pligt van Gehoorzaamheid is ”.

Het sloot van deeze Vertoogen, zullen wy, om derzelver uitgebreidheid, in 't vervolg voordraagen.

In eene Raad Vergadering, den 21 May ten Hove, te *Versailles*, ge- 1753
houden, zou beslooten zyn, dat er voortan geene *Right-Billisten* July
zullen geëischt worden, dan van zulken, welke Gevoelens verdagt
zyn, naameiyk van de genen, die in onbekende Huizen of op verdag-
te Plaatsen woonen, doch niet van zodanigen, die voor goede Roomsch-
gezinden te boek staan.

Het voorbeeld van het Parlement van *Paris* is op andere Plaatsen
van dit Koningryk met veel nadruk gevolgd. De Parlementen van
Rouën, *Aix* en *Toulouse*, hebben onder de anderen hier in uitgespant,
gelyk in 't vervolg zal blyken. Ook is te *Orleans* een Geval gebeurd,
't welk veel Gerugts vewekt, waar van ook hierna

Het Huwelyk van den Prins van *Orléans* den 3 dinn, te *Paris*, in 't *Paris*
byzyn van den Koning, den Dauphin, en de Prinsen van den Bloede,
met de vierde Plegtigheid geslooten. Ook is 'er de Koningin met twee
Dochters, de Princesse en Houdames by tegenwoordig geweest.
Het Huwelyks-Contract wordt door den Koning ende Koningin gete-
kend. De Groot-Aelmoeftier van Frankryk, Kardinaal van *Sauvign*,
heeft aan het Jonge Paar de Inzegening gegeven. 's Avonds hebben
zonne Majesteiten, met de geheele Koninglyke Familie, by die gele-
genheid, in 't openbaar gespyst. Den 17 *passato* heeft de Jonge
trouwde Prins, in handen van den Koning, den Eed afgelegd al
Grootmeester van Frankryk.

Den dag deed de Abt *Mansiforte*, buitengewoon Afgezant van den
Pape, zyne openbaare *INTREDE* in deese Stad. Hy werd afge-
haald door den Prins *de Pons*, en den Marquis *de Verneuil*, Introduc-
teur van de Ambassadeurs. De Marsch geschiedde in de volgende
Orde.

1. Een Detachement van de Waag.
2. De Koets van den Marquis *de Verneuil*.
3. Die van den Prins *de Pons*.
4. Twee Zwitzers van den *Noblesse* te Paard.
5. Vierentwintig Lakym gaande te voet twee aan twee, zynde
gekleeed in 't rood Schavilaken met silveren Galonnen.
6. De Hofmeester van den Abt *de Mansiforte*, te Paard.
7. Zes andere Officieren van 't Huis van zyn Excellentie, mede te
Paard en zeer pragtig gekleed.
8. De Stalmeeſter van zyn Excellentie insgelijks te Paard.
9. Twaalf Pages ongemeen kostbaar gekleed, en op zeer fraaie Paard-
den gezeten.
10. De Koets des Konings, waarin zig de Abt bevondt, hebbende
den Prins *de Pons* aan zyne linkerzyde, en den Marquis *de Verneuil* te-
gen over hem, terwyl sommige Liverebedienden van den Prins naast 't
linker

1753. linker en eenige van den Introduceur naast 't rechter portier gingen.

July

VRANK-
RYK.

11. De Koets van de Koningin, naast welke de lieden van den Ordinaris Secretaris gingen.

12. Zestien Paradekoetsen, nemelyk die van de Dauphine, van den Hertog van *Bourgondien*, den Hertog van *Orleans*, den Prins en de Prinses van *Condé*, den Grave van *Charolois*, den Grave van *Clermont*, de Prinses Douariere van *Conté*, den Prins van *Dombes*, den Grave van *Eu*, de Gravin Douariere van *Toulouse*, den Hertog en de Hertogin van *Penthièvre*, en den Marquis de *St. Contest*, Minister van Staat wegens de buitenlandse zaken.

13. Een Piquet te Paard.

14. Vier zeer prachtige Paradekoetsen van den Nuncius, alle met 6 Paarden bespannen, slooten den trein.

Zo dra de Abt in zyn Hotel gekomen was, werdt zyn Excellentie in naam des Konings door den Marschal Hertog van *Richelieu*, eersten Edelman der Kamer van zyn Majesteit; van wegen de Koningin door den Grave van *Tessé*, haaren eersten Stalmeeester; in naam van de Dauphine door den Grave de *Mailly*, eersten Stalmeeester van die Prinses; wegens Madame de Infante door den Hr. d'*Antoine*, haaren eersten Stalmeeester, en van wegen Madame *Adelaide* door den Marquis de *Hopital*, eersten Stalmeeester van die Prinses gecomplimenteerd. Dinsdag werdt de Abt door den Prins de *Pons* en den Marquis de *Vernault* van zyn Hotel in deeze Stad afgehaalt en in statie naar *Kersailles* gekomen zynde, hadt de Nuncius met de gewone formaliteiten zyne eerste publieke Audientie by den Koning, die zig na dat gehoor, gevolgd door den Abt, in zyn Cabinet begaf, en aldaar de kostbaare en fraai bewerkte Luieren en Lywaten, voor den Hertog van *Bourgondien* door den Paus gewywd, bezichtigde. Daarna werdt de Nuncius ter Audientie van de Koningin, van den Dauphin, de Dauphine en den Hertog van *Bourgondien* geïntroduceerd, aan welken laatste Prins zyn Excell. de gemelde Luieren en Lywaten presenteerde, hebbende vervolgens ook gehoor by Madame, Dochter van den Dauphin, Madame de Infante, Madame *Adelaide* en Mesdames *Victoria*, *Sopbia* en *Louisa*. Na alle die plegtigheden werdt de Nuncius door 's Konings Officieren onthaald, en eindelyk in zyn Majesteits Koetsen herwaards te rug geleid.

Sedert het vertrek der Francken van 't Eiland *Corsica*, den moedwil der Oproeringen aldaar zo zeer toegenomen zynde, als wy hier voor berigt hebben, is door zyne Allerkriftelykste Majesteit, zo men verstaat, een Verbod uitgegeven aan alle Onderdaanen van Frankryk, om, onder geenerley voorwendzel, eenig Geweer, of andere dingen, ten Oorlog dienstig, aan die Oproerige Inwooners van *Corsica* te bezorgen.

Na

Na de verzending van 's Parlement naar *Pontoise*, zyn verscheide Perfoonen, van meer dan gemeen Aanzien, die met wat veel vrymoe- digheid ten voordeele van hetzelfde gesproken hadden, in hunne Hui- zen gearresteerd, en sommigen 'snachts van hunne bedden geligt, en verder, in geslootene Koetien, onder Escorte van een Detachement Granadiers naar de Bastille gevoerd. In dit Gevangenhuis kriet het thans van Menschen, van allerley Rang en Staat, die om deeze en geene redenen, daarin gebragt zyn. Hun getal wordt op ruim der- tienhonderd begroot.

Wegens de Ongerustheid, die deeze Behandeling en de Geschaapenheid der Zaaken in deeze Hoofdstad over 't Algemeen verwekt, hebben zig reeds veele voornaame Heeren, en Luiden van Fatzoen, naar andere Plaatsen begeven.

G R O O T - B R I T T A N N I E.

DEwyl verscheide Byzonderheden, raakende de Bills die by de laatste Zittinge van 't Engelsch Parlement zyn doorgestaan, in 't voorig DEEL, geen plaats konden vinden, zullen wy daar van hier eenigen melden. Londen.

In de Bill om de beimelyke Huwelyken te beletten, die den 4 Mey met meerderheid van Stemmen in 't Hooger-Huis werdt goedgekeurd, vondt men goed deze *Clause* te voegen.

„ Dat die Bill met den eersten *January* 1754 zal beginnen kragt te hebben; dat de *Huwelyks-Geboden* niet dan na verloop van zeven dagen, na dat de Partyen hunne Doop-Brieyen, Naamen en Woon-Plaatzten in Geschrift aan de Curés, Priesters, &c. overhandigd, en deeze dezelve gepubliceerd zullen hebben, zullen plaats krygen; dat de Aartsbisschop van *Canterbury* en zyne Opvolgers en Bedienden hun Voorregt zullen behouden, om de Dispensaties tot het voltrekken van Huwelyken op bekwaame tyden en plaatsfen te verleenen.

„ Dat na den eersten *January* 1754 geen Huwelyk in eenig Gevangenhuis, ofte zodanige dewelke daar van afhangen, zal mogen voltrokken worden, dan na dat de Huwelyks-Proclamatie in de Parochien, daar de Partyen wonen zullen, zyn gedaan, of van zodaanigen welke Dispensatie kunnen verleenen, deeze Dispensatie verleend zal weezen, op straffe, dat dusdanige Priesters &c. welke daar tegen zullen aangaan, als Verraders aangemerkt, en voor den tyd van veertien Jaaren na de Volk-Plantingen in *Amerika* gezonden en gebannen zullen worden; als mede dat zodaanige Huwelyken in alle opzigte voor nietig erkend en geagt zullen wor-

1753.
July.

GROOT-
BRIT-
TANJE.

den ; zullende by gebreke van de toestemming van de Vaders,
Moeders of Voogden, dewelke of krankzinnig zyn, of zig buit
ten 's Lands bevinden, de Partyn zig kunnen adresseeren by den
Groot-Kancelier, of by den Bewaarder van 't Geheime Zegel, de-
welke aan dezelve hun Advis zullen geeven, en 't welk voor de
toestemming der Ouderen of Voogden zal kunnen volstaan, enz.
Dien dag passeerde men in 't Laagerhuis de Bill, om te beletten,
dat de *Wynen*, die in verscheide Havens van dit Koninkryk aankomen,
niet in de Stad *Londen*, en derzelver omtrek gebragt worden, zonder
de *Stads Regten* te betaalen. Twee andere Bills, de eene om het *Vens-
tergeld* in *Schotland* naaukeuriger te doen ligten, de andere om de
Linnen-Manufactuuren, in 't Gebergte van *Schotland* aan te moedigen,
werden toen ook goedgekeurd. Deeze drie Bills, zyn 's anderendaags
in 't Hoogerhuis gelezen. De Gemeenten gaven dien dag bevel, om
een Bill in te brengen, tot kragtdaadiger uitvoering van de Akte, strek-
kende tot ontwapening van de *Bergschotten*.

Drie voornaame Bills, die vervolgens ook gepasseerd zyn, zullen
wy nog een weinig op staan blyven. De eene is die tot aanmoedi-
ging strekt van de *Zyde-Manufactuuren*, de andere tot die van de
Lengtevinde op Zee, de derde, die wel het meeste gerugt gemaakt
heeft, over de *Naturalisatie der Jooden*.

De *Bill tot voortzetting van de Zyde-Manufactuuren in Engeland*, die
den 15 *Mey* door den Koning bekrachtigd werdt, gelyk in 't voorig
DEEL gemeld is, behelst in 't korte.

Dat na den 29 *September* 1753 alle *Fluweelen*, *Zyde* of met *Wol-
le* vermengde *Stoffen*, van buiten 's Lands ingebragt wordende,
aan het *Tol-Comptoir* getakend en gezegeld zullen worden, at-
voorens men dezelve aan die, welke die *Stoffen* hebben doen in-
voeren, zal overleveren. Dat de *Koopman*, als de *Goederen* uit-
gevoerd moeten worden, verplicht zal wèzen aan de *Bedienden* van
den *Tol* kennis te geeven van de *Pleats*, daar de *Goederen* zullen
ingepakt worden, om als dan de *Zegels* daar van te ligten, zonder
het welk men niet alleen geen korting van *Regten* aan hen toestaan
maar ook daarenboven de ongezeelde *Goederen*, welke in de
Winkels of *Magazynen* mogten gevonden worden, in beslag nee-
men, na de *Verbeurd-Verklaaring* verkopen, en het *Product* daar
van aan de *Kroon* en de wederhelft aan die, welke dezelve zullen
ontdekt hebben, geeven zal. En eindelyk, dat dusdanigé, wel-
ke diergelyke *Goederen* onder een valsch *Merk* of *Zegel* mogten
verkoep, in de *Draay-Kouw* ten toon gesteld, en daarenboven in
een boete van vyf hunderd *P. St.* gecondemneerd zullen worden".

De *Bill tot aanmoediging en belooning van de genen die de Lengte op
Zee*

Zee zullen ~~voeten te ontdekken~~, werd by de Gemeenten, den 18 *dito* 1753. gepasseerd. Zy heeft haar oorsprong, zo men verzekert, dat een voornaam Wiskundige, onlangs, een Voorslag aan 't Parlement gedaan hadt, tot ontdekkinge der *Lengte van Oost en West*, waar na zo lang, vrugteloos, gezocht is. Ontwifelbaar is 't, dat indien zulks gevonden kon worden, men 'er vóór de Zeevaart een groot voordeel uit mogt verwagten. Om die reden, namen de Gemeenten in overweeing een AKTE, gemaakt in 't 12 de Jaar van wylen Koningin *Anna*, raakende de Lengteevinding, en beslooten vervolgens. „ Dat „ men tot dezelve zou kunnen gebruiken een Somme van tweeduizend „ Pond Sterlings, te ligten uit het Fonds, 't welk geschikt is ten „ dienste van de Zeevaart. en berustende in handen van den *Thrafs-* „ *riër van de Marins*. Deze Som zou gebruikt worden tot het doen „ van bekwaame Ontdekkingen en Waarneemingen, om de Lengte „ op Zee te vinden. Verder zullen in kragt blyven alle de Orders en „ Reglementen, voorgeschreeven in de bovengemekte Akte, genaamd „ Akte tot het vaststellen van een publieke belooning voor den geen, „ of de geenen, die de Lengte ter Zee zullen ontdekken. Den 4 „ *Mey* waren die Resolutien door de Gemeenten goedgekeurd, en de „ Bill den 18 *dito*, gepasseerd”.

Wat nu die Bill betreft, dient aangemerkt, dat het hier alleen aankomt op de Lengteevinding zelf, welke ontdekt en goedgevonden zynde, ontwifelbaar, niet alleen in *Engeland*, maar by andere Zeevaarende Mogendheden ten rykelyken zoude beloond worden. Welke poogingen zyn 'er niet al overlang toe aangewand? allen vrugteloos.

De *Naturalisatie - Bill* is van den volgende Inhoud.

Nademaal by een Akte, gemaakt in het zevende Jaar der Regeeringe van Koning *Jacobus I.* onder den titel: *Een Akte, dat alle dusdanige, welke genaturaliseerd of in den Bloede hersteld zullen worden, voor eerst het Sakrament des Nagtmaals ontfangen, en zo wel den Eed van Getrouwigheid als Opperhoofdigheid afleggen moeten*; gezegt word dat ieder Persoon van agtien of meer Jaaren die by Akte van 't Parlement zoekt genaturaliseerd te worden, verplicht zal zyn, om het Sakrament des Nagtmaals binnen een Maand te ontfangen, alvorens de Bill voor dusdanige Naturalisatie zal worden uitgeleeverd; waat door veele zeer geëde Persoñen van de Joodsche Religie afgehouden 'zyn, om ter hunner behoefte Naturalisatie een Bill in te brengen.

En door dien by een Akte, gemaakt in het dertiende Jaar der Regeeringe van zyne tegenwoordig Majt., tot titel hebbende: *Een Akte om te naturaliseren zodanige buitenlandsche Protestanten en andere, welke daarin vermeld staan, die in verby van zyn Majest. Gekomen in America: wozen of zullen komen te wonen,*

1753.
July.

GROOT-
BRIT-
TANJE.

nen, ook zulke Perſoonen, die de Joodſche Religie, belyden en dewelke in eenige van zyne Majts. Colonien in *Amerika* gewoon en getefideerd hebben of aldaar zullen komen woonen en reſideeren, gedurende den tyd van zeven Jaaren of meerder, en niet langer dan twee Maanden gedurende dien voorn. tyd uit de gem. Colonien afweezig zullen gweeft zyn, genaturalifeerd zyn door zig na de Aſte te gedraagen, zonder dat zy het Sakrament des Nagtmaals ontvangen hadden.

Zoo is 't, dat Zyne Majt. met het Advīs en de Autoriteit van het tegenwoordig Parlement heeft vaſtgeſteld:

Art. I. Dat Perſoonen, belydende de Joodſche Religie, op hun Verzoek, 't geen zy ten dien einde zullen doen, door het Parlement zullen kunnen worden genaturalifeerd, zonder het Sakrament des Nagtmaals te ontvangen; niet tegenſtaande de Aſte van het zevende Jaar der Regeeringe van Koning *Jacobus I.*, ofte eenige andere Wetten en Statuten daartegen op eenigerhande wyze mogten ſtryden.

Art. II. Dat niemand ingevolge deeze Aſte zal worden genaturalifeerd, ten zy in de Bill ten dien einde overgeleeverd een Clauſule gevoegd zy, verklarende: „ Dat een zodanig Perſoon onderworpen en onderheevig zal zyn „ aan de *Onbekwaambeeden*, dewelke in de Aſte gemaakt in het eerſte Jaar der „ Regeering van wylen Zyne Majt. Koning *George I.* vermeld ſtaan, hebben „ de tot titel: *Een Aſte om een Aſte te verklaren, dewelke in het twaalfde Jaar „ der Regeering van Koning Willem III. gemaakt is onder den titel: Een Aſte „ tot verdere Bepaalinge van de Kroon, en tot meerder Verzekering van de „ Regten en Vryheden van den Onderdaan*”. Zullende dufdanige Naturaliſatie-Bill hiernamaal by het Parlement niet ontvangen worden, ten zy de voorn. Clauſule daar in geſaſt en vermeld zy.

Art. III. Dat geen Jood uit kragte van eene Aſte, dewelke ingevolge deeze Aſte gemaakt of gepaſſeerd mogt worden, zal kunnen worden genaturalifeerd, by aldien hy niet gedurende den tyd van drie Jaaren of langer, voor dat ten dien einde de Bill overgeleeverd word, in Zyne Majts Heerſchappyn van *Groot-Brittanniën* of *Ierland* gewoon heeft, zonder in die drie Jaaren langer dan drie Maanden afweezend te zyn geweest: En dat hy de waarheid hier van door geloofwaardige Getuigeniſſen zal moeten ſtaaven.

Art. IV. Dat dufdaanige Jood, welke zig wil doen naturalifeeren, verplicht zal weezen, om alvorens door twee geloofwaardige Getuigen te bewyzen, dat hy drie Jaaren voor de Naturaliſatie in de Joodſe Religie zyne Beleidenis gedaan heeft.

Art. V. En dat van en na den eerſten *Juny 1753* ieder Jood onbekwaam zal zyn, en mits deezen onbekwaam gemaakt word, om het zy op zyn naam ofte op dien van een ander Perſoon of Perſoonen te koopen, over te nemen ofte te erven eenig Regt van Patronage, of eenig Belang om Beamp-ten. tot Kerkelyke Beneficien, Schoolen, Hospitaalen enz. te benoemen enz. enz.

Hoe veel ongenoegen door deeze Bill, die den 7 *paſſato*, na door het Hoogerhuis goedgekeurd te zyn, ook door den Koning bekragtigd

tigd werdt, aan voelen gegeven is; blykt in verſcheide opzigten. Onder anderen was een der Leden van 't Huis der Gemeenten, by de ſcheiding van 't Parlement naar huis gekeerd, met zes zyner Bedienden te Paarde, die elk, zo men zegt, een Papier aan hunne Hoeden hadden, waar op met groot Letteren in 't Engeliſch geſchreeven ſtond, *geen Jooden, geen Naturaliſatie-Bill: het oude gebruik van Engeland en 't Chriſtendom voor altoos.* Verſcheide Paſquillen waren ook tegen deeze Bill te Londen uitgekomen. Dat dezelve egter niets behelſt, dan 't geen dient tot welzyn en voordeel van den Staat, wordt bevestigd in de volgende AANMERKINGEN, in de Engeliſche Nieuws-Papieren te vinden.

„ De Akte van 't Parlement, in 't Jaar 1610. gemaakt, vordert wel
 „ dat alle de geneen, die het Inboorlings-Regt in Engeland zullen ver-
 „ krygen, den Eed afleggen van 's Konings Opperhoofdigheid te er-
 „ kennen, en de Ryks-Wetten te gehoorzaamen; maar deeze Bill zag
 „ eigentlyk op de Roomſchgezinden, dewyl men toen geen Jooden in
 „ Engeland vondt. Al wat de tegenwoordige Bill beoogt, is maar
 „ een wegneeming van 't geene in de gemelde Akte tot nadeel der
 „ Jooden ſtrekt, naamelyk 't *gebruiken van 't Nagtmaal* by het afleg-
 „ gen van dien Eed, 't geen in de Jooden niet vallen kan. Dit raakt
 „ alleen de geneen, die buiten 't Ryk van Groot-Brittannie gebooren
 „ zyn, want alle ingeboorenen hebben 't zelfde Regt, als de overige
 „ 's Konings Onderdaanen, en desweegens ook *Vryheid om Landeryen*
 „ *en Vaſte Goederen te koopen tot eene Erfelyke Bezitting*, waar toe
 „ Vreemdelingen door de Naturaliſatie alleen worden gemagtigd. Voor
 „ vyf honderd Jaaren hebben de Ingeboorene Jooden reeds, in En-
 „ geland, die Vryheid genooten. 't Schynt der halven ongerymd,
 „ dat niet het Parlement zig zou mogen aanmatigen, om aan vreem-
 „ de Jooden ook die Vryheid te vergunnen, welke de Ingeboorene
 „ Jooden van zelf genieten. Wat ſteekt hier in, dat tegen de Gods-
 „ dienſt ſtrydt? Dat meer is, men bepaalt zelfs, in de Bill, de ge-
 „ vallen, waar in de Naturaliſatie plaats mag hebben, veel haaouer,
 „ dan ooit te vooren is geſchied. En 't gene in 't eerſte gedeelte van
 „ de Bill voorgesteld wordt, is in geen opzicht nieuw. 't Is minder
 „ dan 't geen de Regeering, voormaals, en menigvuldige gelegenheden
 „ heeft gedaan. In 't Jaar 1740. ging een Akte door, ingevolg
 „ van welke veele honderd Jooden, die zeven jaaren in de Weſt-
 „ indiſche Volkplantingen hadden gewoond, of gedurende den Oor-
 „ log, in Schepen van de Kroon, twee jaaren lang ter Zee gediend,
 „ zelfs zonder het gebruik des Avondmaals by den Eed, het Inboor-
 „ lings-Regt verkreegen. Dat meer ten voordeele van die Bill ſtrekt,
 „ is, dat er zonder twyfel het Oogmerk, en waarſchynlyk ook het

1753.
July.GROOT-
BRIT-
TANJE.

1753.
July.

GROOT-
BRIT-
TANJE.

gevolg van zyn zal; ryke Jooden, die in vreemde Landen leven,
aan te moedigen, om zig in Groot-Brittannie neder te zetten.
Wanneer men 't Inboorlings-Regt aan dezelve vergunt, wordt 'er
niet meêr gedaan; dan 't geen de vooruitziening den Franschen
reeds voor meer dan twee honderd Jaaren in 't hoofd bragt, alleen
met dit onderscheid; dat zy dezelve zonder verschil inneemen,
zo wel armen als ryken, terwyl de tegenwoordige Bill voornaame-
lyk op gegoede Jooden ziet. *Henrik de II. Koning van Frankryk*
verklaarde in 't Jaar 1550; by zyne Opene Brieven, alle de Jooden,
zonder uitzondering magtig om in zyn Ryk Vaste Goederen te koo-
pen, te bezitten, en daar van de Vrugten te trekken, als regte In-
wooners des Ryks en goede Onderdaanen van den Koning. Dit Voor-
regt der Jooden is sedert verscheide maalen, en nog, in 't Jaar
1728, door Koning *Lodewyk den XV.* vernieuwd en bevestigd; zon-
der dat de Jooden zouden verplicht zyn, eenige Brieven van Naturali-
satie te koopen. 't Is onbeschryfelyk hoe veel Vreemdelingen, en
daar onder veele Jooden, in de Obligatien ten laste van Groot-Brit-
tannie toekomt, zo dat het geenszins met een goede Staatkunde
stryden kan, de zulken aan te moedigen, om zig neder te zetten
in, en de welvaart te vermeerderen van een Land, waar in zyzo
veel belang hebben. Daar zyn zelfs nog andere Aanmerkingen,
die de Naturalisatie der Jooden immer zo voordeelig maaken, dan
die van andere Vreemdelingen. Zy onderhouden hun eigen Armen.
Zy kunnen hier tot groot nut van den Koophandel strekken. En
wanneer zy 'er veel mede gewonnen hebben; zullen zy geen be-
kwaamer Land vinden om hunne dagen met vermaak te eindigen;
zo dat zy niet ligt hunne schatten uit dit Ryk zullen voeren. In-
dien men ten opzigt van dit alles een besliffend oordeel begeert, het
kan niet gegrondt worden gevonden, dan in herdenkbeeld, 't welk
de voornaamste Kooplieden en Handelaars van de tegenwoordige
Bill gemaakt hebben. Toen men, in 't Jaar 1650. by 't Huis der
Gemeenten over een algemeene Bill van Naturalisatie sprak, en
de gevoelens over de form en inhoud verschilden, was 'er niemand, die
afkeurde, dat men 't Inboorlings-Regt aan ryke Jooden vergunde.
Tegenwoordig zyn de Verzoekschriften voor de Bill, gerekend door
't grootste deel der uitmuntendste en voornaamste Kooplieden, Han-
delaars en Manufactuuriers, en de redenen, door hun tot het door-
gaan van de Bill by gebragt, zyn. *Dat dezelve dienen zal om Men-
schen van Vermoogen te beweegen, dat zy zig uit vreemde Plaatzten in
dit Koninkryk nederzetten, met hunne Goederen en Gelden, waar van
het grootste deel, volgens 't geen men in voorrige tyden heeft ondervon-
den, gebruikt zal worden in den Koophandel op Vreemde Gewesten, in*
„ 't doen

„ 't doen toeneemen van de Scheepvaart, en in bek. aanmoedigen der uitvoering van Wollen-, Zyde-, en andere Gewrochten uit Groot-Brittan-
 „ nie, waar van de Jooden, voor veele Jaaren, al een groot vertier ge-
 „ maakt hebben. ”

1753.
 July.

GROOT-
 BRIT-
 TANJA.

Dewyl dus haast aan ieder onpartydigen blykt, dat zo veel den Staat belangt de Bill der Naturalisatie geen nadeel geeft, meent men zal het grootste ongenoegen daar omtrent overblyven by de Indepenten of Presbyteriaanen en Anabaptisten in Engeland, wien het zo hard valt, by 't doen van den *Test* (*) of *Zuwerings Eed*, wanneer zy naar eenige Bedieningen staan, het Nagtmaal uit handen van de Bisschophyken, en op die wyze te moeten gebruiken. Men voorziet derhalven, by eene aanstaande Zittinge van 't Parlement, deswegens; van andere Gezintheden, verscheide Requesten, om het zelfde Voorrecht als de Jooden te mogen genieten.

De Bill om den bedriegelyken Invoer van Fransch Kamerdoek, Konten, Linnens, enz. te beletten, die reeds by de Gemeenten gepasseerd, en aan het Hoogerhuis overgegeven was, heeft zo veele tegenkantingen

(*) De *Test* is in Engeland zekere Proef-eed, dien de geenen afleggen moeten, dewelken na openlyke bedieningen staan. Deeze eed is allereerst ingestelt door Koning *Henrik VIII.*, na dat hy zich aan 's Pausen gezach had onttrokken, en Koning *Edward I.*, zoo als ook de Koningin *Elisabeth*, heeft denzelven met verscheide Artikels vermeerderd, wordende daarin afgezworen en verworpen 't oppergezach van den Paus, en de leere van de Transsubstantiatie, van de aanroeping der Heiligen, van de offerhanden, en van de Misse. Na 't ontdekken van 't Buspoeder-Verraad in 1605. ordonneerde Koning *Jacobus I.*, dat insgelyks daarin gevoegd zoude worden, dat hy de wettige Koning was en dat de Paus geen macht had, om Koningen aan te stellen, af te zetten, of in de Ban te doen, en de Onderdanen van hunnen plicht t'ontslaan. Koning *Carol II.* liet in 1662. een Declaratie afkondigen, waarin hy den *Test* afschafte, en een vryheid van conscientie in Engeland vergunde, vernieuwende hy zulks in Juli 1669. en in Maart 1672. doch in 1673. passeerde 't Parlement een Acte, waar by de geenen, die publieke Ampten bekleeden wilden, gehouden zouden wezen, drie maanden daar aan het H. Nachemaal te gebruiken; achtervolgens de gewoontens van de Engelsche Kerk, en by eede de Leere der Transsubstantiatie af te zweeren. Toen Koning *Jacobus II.* echter den Troon beklommen had, schafte hy dit alles af, en voerde een volkomene Religie-vryheid in. Koning *Willem III.* liet by 't aanvaarden van de Regeering den *Test* niet alleen vernieuwen, maar ook daar in lassen, dat hy de wettige Koning was, en in 1707, na dat de aanslag op Schotland door den Pretendent of ridder van St. Joris was mislukt, onder de Regeering van de Koningin *Anna*, is in gem. eed insgelyks gevoegt het afzweeren van dien Ridder.

1753.
July.

GROOT-
BRIT-
TANJE.

gen van voornaame Kooplieden, ontmoet, dat men den 17 *May* een besluit nam, om dezelve een Maand te laten leggen, en daar na, in een Committée van het geheele Huis te onderzoeken; doch, alzo deeze Zitting des Parlements op den 7. *passato*, door den Koning werdt geëindigd, is die Bill niet doorgestaan.

Dien dag, wanneer zyne Majesteit in 't Parlement verscheen, behaagde het hem zyne Koninglyke Toestemming te geeven aan de volgende Bills.

1. Om aan dien Koning eene Somme toe te staan uit het Zinking Fonds, enz.

2. Om verscheide ten einde loopende Wetten in kragt te doen blyven.

3. Om de heimelyke Verhuwelykingen te beter voor te komen.

4. Om verscheide Wetten te verklaaren, en in stand te houden, dienstig om den voortgang van de sterfte onder bet *Hoorn-vee* te beletten; als ook om zo veel van de Akte der verandering van de Almanack te verbeteren, als betrekking heeft op den tyd der Verkiezinge van een nieuwe Regeering der Stad *Chester*.

5. Om het nagelaaten Kabinet te koopen van den Ridder *Hans Sloane* en de Manuscripten van *Harley*.

6. Om meer kragt te geeven aan de Akte, onder de Regeering van Koningin *Anna* gepasseerd, tot aanmoediging van de *Langtevinding* op Zee, en daar op eene aanzienlyke Belooning te stellen.

7. Om te verklaaren en te bekrachtigen twee Akten, tot ontwapening van de Berg-Schotten.

8. Om de Vryheid van *Ale* (*) te tappen, in Engeland te bepaalen. NB. van deeze Bill is het zaakelyke. *Dat de Regters, wanneer zy die Vryheid vergunnen, daar voor moeten neemen tien Ponden Sterlings; en borgtocht voor een dergelyke som eisschen, van de geenen, waar aan zy toegestaan wordt, dat dezelve geen onordentlykbeden in hun Huis zullen dulden, enz.*

9. Tot verbetering en bewaaring van de Wegen met Draaiboomen in het Koningryk. Deeze Bill dient tot aanmoediging van breede Wielen te gebruiken. Zy stelt dat *Wagens*, met *Wielen* van negen duimen breed, mogen bespannen worden, met agt, en zodanige Karren met vyf Paarden. Die na den 14. September zullen ryden, met smaller Wielen, moeten vyf Pond sterlings boete geeven op ieder Paard; wanneer de Oppassers der Draaiboomen de spooren hebben doen vullen, en de Wegen opruimen en gelyk maaken.

10. Om

(*) *Ale* is een soort van Engelsch Bier, dat zonder Hop gebrouwen wordt.

10. Om zekere Orders te bevestigen, door de Vrederegters ge- 1753.
maakt. *July.*

11. Om de ongemakken en 't geyaar voor te komen, van Zand, en
andere stoffen, uit de gemeene Velden of Wegen te graaven. GROOT-
BRIT-
TANJE.

12. Om meer tyds te vergunnen tot opschryving der Overleedenen
van de Roomschegezinden, en van de uiterste Willen door dezelve
gemaakt, enz.

13. Om toe te staan dat Perfoonen, die belydenis doen van den
Joodschen Godsdienst, door 't Parlement genaturaliseerd worden. *Van
deezze Bill is hier voor gesproken.*

14. Om de Eigenaars der Huizen, in de Parochie van *St. Botolph*,
buiten de Bisschops-Poort van Londen, in staat te stellen totbekwaam
making van hunne Kerk.

15. Om *James Mallors* te magtigen tot het maaken van een straat in
West-munster, enz.

16. Om een Belasting van twee Penningen Schots te stellen op ier-
der Schots Pint *Ale*, 't geen om te verkoopen gebrouwen wordt in
het Vlek *Parsley*; tot gemak van de Scheepvaart op de Rivier *Cart*.

17. Om de Wegen te verbeteren en ruim te maaken, die van *Tweed-
Crofs* strekken naar de Stad *Edenburg*.

18. Om eenige Wegen in het Graaffschap *Somerset* te verbeteren.

19. Om een Akte te verklaaren, strekkende tot herstellinge des
Wegs van *Catberik-Brug* tot aan *Yarm* in *Yorkshire*, en van *Stockton*
tot aan de Stad *Durham*.

20. Om een Landgoed in *Lancashire* te verkoopen, ingevolge de
uiterste Wil van wylen den Graaf van *Asburnham*.

21. Tot verdeeling van verscheide Landeryen in 't Graaffschap *York*.
Tien volgende Bills dienen tot verkoop en koop van eenige Land-
goederen, enz.

De 32ste strekt tot ontbindinge des Huwelyks van den Schildknaap
Samuel Loro met *Elisabeth Rogers*, hem magtigende om te hertrou-
wen. De volgende magtigt de Thesorie, om met zekere Perfoonen
een Som af te maaken, aan de Kroon, wegens de Regten op de *Ta-
bak*, verschuldigd. De twee laatste Bills strekken om eenige gemeene
Gronden, in te sluiten en dus tot gebruik bekwaamer te maaken, de
een leggende in *Noortumberland*, en genaamd *Felton*, de andere een
woeste plek Lands, onder de Parochie van *Hillmorton*, in *Warwick-
shire*.

Na dat deezze zes endertig Bills door zyne Majesteit waren bekrach-
tigd, deedt de Koning de volgende AANSPRAKEN aan de beide
Huizen des Parlements.

1753-
July.GROOT-
BRIT-
TANJE.

MY LORDS EN EDELLIEDEN,

„ De Tyd van 't Jaar is reeds zo verre gevorderd, en uwe Bezighe-
 „ den zo volkomen afgeloopen, dat het nodig is een eynde van deeze
 „ Zitting van 't Parlement te maken. De Yver, dien Gylieden in al-
 „ le uwe Handelingen voor myne Perfoon en Regeering hebt laten
 „ blyken, vereyscht myne hertgrondige Dankzegging: De Zorg en
 „ Onvermoeydheid, welke Gylieden betoond hebt in het neemen van
 „ alzulke Maatregelen, die in staat zyn den Koophandel myner On-
 „ derdanen te bevorderen, haare Handwerken en Fabrycquen te ver-
 „ beteren en nyt te breyden, en zommige Wanordres, welke Herstel-
 „ ling vereyschten, te stuyten, zyn My niet minder aangenaam; want
 „ dezelve zyn Bewyzen van uwe Voorzigtigheyd in het uytkooppen
 „ deezzer Tyd van Rust tot het verbeteren onzer Huuzelyke Aangele-
 „ genheden.
 „ De Staat der Buytenlandse Zaaken heeft gedurende uwe Byeen-
 „ komst geene wezentlyke Verandering bekomen. Gylieden moogt
 „ U gerustelyk verlaten op myne onbeweeglyke Najaginge van gely-
 „ ke Grondbeginzelen en Uyteyndens, als ik Ulieden toen ter tyd be-
 „ tuygde. De Bewaring der Vrede, de Voorzorg omtrent de werke-
 „ lyke Voorspoed van myn Volk, en te gelyk de Handhaving en Ver-
 „ dediging der Eer en het billyk Recht van myne Kroon en Koningry-
 „ ken, zyn de bepaalde Voorwerpen van alle myne Maatregelen.

EDELLEDEN VAN HET HUYSDER GEMEENTEN!

„ In het toestaan der Onderstanden van dit lopende Jaar hebt Gy-
 „ lieden eenpariglyk getoond uwe Belangen in het algemeene Nut, en
 „ uwe Oplottendheyd omtrent de Verligtingen uwer Mede-Onderda-
 „ nen. Ik ben Ulieden dankbaar voor beyde, als mede voor uwe zo
 „ zeer voorzienige Schikkingen in de aanstaande Vermeerdering van
 „ het Zinkend Fonds.

MY LORDS EN EDELLEDEN.

„ Ik verlang van Ulieden niets, dan het geen ik verzekt ben, dat
 „ gy U zelve toewenscht. Doet uwe uyterste Pogingen in uwe res-
 „ pective Landschappen, om het ware Belang en Voorspoed van myn
 „ Volk te bevorderen, de Nyverheyd en Kloekzinnigheit voort te
 „ planten en een goede Ordre en Welgeregeldheyd onder haar te be-
 „ waaren. Doet haar smaken de Zegeningen, die zy genieten, en in
 „ der-

„ diervoegen zalt de Rust en Veyligheyd myner Regeering op het 1753.
 „ allerbeste gevestigd zyn. July.

Daar na zaid de Lord Kanselier, op bevel van den Koning. „ Het
 „ is zyner Majesteit wil en welbehaagen, dat dit Parlement tot Dings- GROOT-
 „ dag, den 14. Augustus eerstkomende, geprorogueerd worde; enz. BRIT-
 „ Schoon men, in 't begin der voorledene Maand, te Londen ten ge- TANJE.
 „ drukt Werkje vondt, getyteld, *Memorien van Docter Cameron*; waar
 „ in men meende te bewyzen, dat doeze veroordeelde Gevangen nooit
 „ enig Emplooi of Commissie onder den Pretendent heeft willen aan-
 „ vaarden; dat hy gedurende de laatste Rebellie zynen Broeder *Came-*
 „ *ron van Lochiel* alleenlyk was gevolgd en bygebleeven, in de hoeda-
 „ nigheid van Geneesheer; dat hy de Rebellen altoos van plunderen en
 „ bloedvergieten hadt afgehouden; met één woord, dat hy veete lof-
 „ lyke daaden verrigt hadt: dit alles heeft niet kunnen beletten, dat de
 „ Executie, op den zelfden 7 passato, voortgang hadde. Zie hier een
 „ Berigt van de Omstandigheden, daar by voorgevallen.

• Te tien uren 'smorgens werdt hy, volgens gewoonte, uit den To-
 „ wer gebragt, en door den Luitenant overgeleverd aan den Sheriff van
 „ *Middlesex*, en door deezen aan den Sheriff van *Londen*. Zo dra hy
 „ in de Stede gezet was, verzogt hy nog eens zyne Huisvrouw te spreek-
 „ ken, maar men berigtte, dat zy omtrent agt uren 'smorgens don
 „ Tower verlaaten hadt, 't welk hem zeer droevig maakte. Hy hadt een
 „ ligt gekoleurde Rok aan, een rood Kamisfool en Broek, en een nieu-
 „ we Paruik op 't hoofd. De omstanders beklaagden zyn noodlot. Hy
 „ keek naar allen, zo wel die in de Huizen en uit de Vensters lagen, als
 „ naar de genen, die op straat by de Stede liepen; en boog zig voor
 „ eenigen, die hem groetten. Een weinig over twaalven aan de Plaats
 „ der Executie gekomen zynde, zag hy de Omstanders niet een gezet
 „ wezen, en onbeschroomde houding aan; klimmende, zo dra hy uit
 „ de Stede gelaaten was, stoutmoedig op de Karre. Toen de Kerkelyke
 „ Persoon, die hem zou bystaan, aankwam, naderde hy, en stak zyn
 „ gebonden handen voorwaards, om hem te verwelkomen. Zeggen-
 „ de, *Zyt gy daar? Dit is een heerlyke dag voor my; een nieuwe Geboorte-*
 „ *dag. By deeze Geboorte zullen meer getuigen, dan by myne eerste zyn.*
 „ Wanneer die Kerkelyke hem vroeg. *Haedantig by stierf?* antwoorde
 „ hy. *Gedankt zy God; ik ben redelyk; maar een weinig door 't reizelt*
 „ *vermoed: hoewel, God by gelofte, myn teit is nu ten einde!* Een der
 „ Heeren, die over de Executie zaden, vroeg den Kerkelyken, of hy
 „ 't lang maaken zou, doch *Cameron*; die het woord opvatte, zeide;
 „ ik heb maar weinig tyds van doen; want, zeid hy, *het is my al zo on-*
 „ *aangenaam, als Ulieden, hier te zyn, en ik hoop 'er nog eer van daan te*
 „ *gaan.* Toen vroeg de Kerkelyke den Heer die gesproken hadt; of

1735.
July.

GROOT-
BRIT-
TANJE.

hy de *Sberiff* was, en gezegd hebbende van Ja; berigtte hy, dat *Cameron* hem iets te zeggen hadt, indien hy zo goed wilde zyn, van wat nader te komen: Hier op bragt de *Sberiff* zyn Paard zo na aan de *Karre* als hem mogelyk was, en wenkte met de hand om 't geraas te stillen; doch dewyl hy hem dus niet verstaan kon, klom hy op de *Kar*, en hoorde den *Docter*, met veel bedaardheid spreken. Hy sprak dus.

„ Myn Heer. Gy ziet hier een verweezene gereed om de laatste „ schuld der natuur te betaalen. Ik geef myn leeven des te gewilliger „ over, om dat het van my genomen word, om reden dat ik volgens „ myn geweten gehandeld heb. Ik vergeef alles aan myne vyanden, „ en hun die de oorzaak zyn van myn levensverlies. Ik dank „ God, dat ik in liefde met alle menschen sterve. Wat myn Godsdienst „ belangt. Ik sterf standvastig Ledemaat van die Kerk, waar „ in ik altoos geleefd heb, de Kerk van Engeland; in welke „ Gemeenschap, ik, hoewel ten hoogsten onwaardig, door de verdiensten „ van onzen Gezegenden Zaligmaker, hope heb op de vergeving „ myner zonden, waar over ik een hartelyk berouw gevoel.

„ Voorts zeyd hy tegen den *Sberiff*. Myn Heer. Ik zou wel iets, „ gelyk men in zulk een geval gewoon is, in schrift hebben nagelaten, „ doch dewyl my geen schryfgereedschap vergund is, dan in tegenwoordigheid „ van myne Oppassers, heb ik het niet behoorlyk kunnen doen. Evenwel zo veel ik wil dat myn Landschap bekend „ zy van myne Gevoelens by myn sterven, heb ik met een potloods- „ pen geschreeven op eenige stukken Papiers, zo goed als my mogelyk „ was. Deeze stukken zyn in handen van myn Vrouw, welke ik „ gelast heb, als een pligt aan haaren stervenden Egtgenoot verschuldigd, „ daar van een opregt afschrift aan Uw te zenden, en ik twyfel „ niet, of zy zal zig hier van kwytten.

Daarna vroeg hy den *Sberiff* of 't hem niet verveelde; maar deeze vermaak vindende in hem te hooren, gaf hem verlof zo lang te spreken als hy wilde. De *Docter* dankte hem; doch keerde zig tot den *Kerkelyken*, zeggende. *Ik heb met deeze weereld gedaan en ben gereed om ze te verlaten.* Hier op voegde hy zig met denzelven, hartelyk, in 't gebed, en herhaalde eenige spreuken uit de *Psalmen*, waar na hy den *Kerkelyken* omhelsende, van hem afscheid nam. Toen deeze de *Trappen* afklom, zou hy haast mis getreeden hebben, maar *Cameron* zulks merkende, riep hem toe met eene beweegelyke Stem. *Geef agt waar gy treedt, 't schynt dat Uw deeze weg niet zo wel, als my, bekend is.*

Na dat het Lighaam twintig Minuten gehangen hadt, werdt het afgeineeden, het Hart 'er uit gerukt en verbrand, maar het Lyk niet ge-

gevierendeeld, zynde den volgende Zondag, in de groote Kuyl van de *Saavy*-Kapel begraven. 1753.
July.

Den 1. *passato* werd door zyne Majesteit te *Hydepark* de Wapenschouwing gedaan over een gedeelte van het tweede Regiment Guardes te voet en over eene Compagnie Guardes te paarde. De Ridder *John Ligonier* deed ter zelfder tyd, de Revue over zyn Regiment blaauwe Guardes. Alle die Troepen verrigten hunne Wapenoeffeningen met de uiterste netheid en vaardigheid, in tegenwoordigheid van een groot getal Generaals-Perfoonen en Staf-Officieren, met een ongelooftijken toevloed van Menschen.

GROOT-
BRIT-
TANJE.

Nog ongelyk grooter was de toeloop van nieuwsgierigen te *Newmarket* een Burgt vier mylen van de Stad *Cambridge*, wanneer aldaar, in dit Voorjaar, de gewoone *Wedloopen van Paarden* geschieden; zodanig, dat nog in die Plaats, nog in de nabuurige Dorpen geen huisvesting meer te bekomen was. Sommige Kamers waren verhuurd, elk voor meer dan 10 Guinjes, een legplaats voor 5 Guinjes, en een plaats aan een Venster, daar men die Liefhebbery konde zien, voor 2 en meer Guinjes. Op éenen Dag zyn meer dan tweehonderd Koetzen, met Luiden van den Grooten en Kleinen Adel, derwaards verrokken. De Hertog van *Cumberland* heeft, met verscheide Opper-Generaals en andere voornaame Perfoonen, die plegtigheid door zyn bywezen vereerd.

In de maand *Mey* zyn tot Leden van de Societeit der Wetenfchapen, te Londen, verkoozen, de Heer *Caleb Harding*, Med. Docter, en de Heer *Linnaeus*, Hoogleeraar in de Natuur- en Kruidkunde op de Univerfiteit van *Upsal*, Lyfars van den Koning van Zweeden. Dien zelfden dag werd de Heer *William Wood*, Meeftcr in de Vryje Konften, tot Medelid van de Societeit der Oudheidkundigen aangefield.

Volgens den Staat der **NATIONALE SCHULD**, welke in deeze Zittinge des Parlements aan het zelve vertoon is, beliep die Schuld den 31 *December* 1752, de fomme van 74 Millioen 309 duizend 562 pond *sterlings*, behalven de 14 honderd duizend Ponden *sterlings*, waar mede dezelve in den voorgaanden Jaare is vermeerderd. Maar aangezien gedurende dat Jaar meer dan een Millioen is af betaald, zo bedraagt thans de eigenlyke fchuld der Natie, buiten de fchulden der Marine, de Som van 74 Millioenen, 368 duizend 451 Ponden 15 *Schellingen* en 1 *Pence*. Het Product van 't *Zinking-Fonds*, heeft, volgens den gemelden Staat, in 't voorleeden Jaar 1752, bedraagen de Som van 1 Millioen 735 duizend 529 Ponden *Sterlings*.

Dat men in Engeland thans nog veel werks maakt, om de Ingezeten in 't algemeen, door deeze en geene Uitvindingen, zo nieuwe, als die onlangs met meer iever dan voormaals doorgezetzyn, te

1753.
July.

GROOT-
BRIT-
TANJE.

bevoordeelen, is in veel opzichten, blykbaar. Ook geeft men breed op van de vorderingen daar in gemaakt. De *Haringvisschery* is hier in niet van de minsten. Van *Bird*, een der Wester-Eilanden van Schotland wordt gemeld, dat in het voorleeden jaar alleen, van dat Eiland, *bondert wter en veertig Baizen* tot den Haringvangst zyn afgezeld. In dit Jaar wordt een nog grooter getal daar toe uitgerust. Men verze-kert dat dit Eilandors, in 't Jaar 1749 dertien honderd, in 't Jaar 1750 vyftien honderd, in 't Jaar 1751 zeventien honderd, en in 't laatst gespalleerde Jaar twee duizend Pond Sterlings, dat is meer dan *twintig duizend Guldens*, zuivere winst, daar aan geprofitteerd hebben. Maar die verder ieder Jaar dus op, zy zullen Schatten vergaderen!

Het Genootschap der *erlye Britische Haringvisschery*, te Londen, hadt in den voorleeden Jaare door zyne groote Onkosten en gelede- ne Schadens weinig overgehouden, dan alleen dat *er dries Per Cent* betaald zouden worden op *ker Fonds*, volgens een Akte van 't Parle- ment tot die *Visschery* gebezigt. Deze Uitdeeling was, na afrek- kinge der Onkosten, in een algemeene Vergadering van deeze So- cieteit, den 28 *Mey*, geresolveerd.

Chester. De Zalmvangst te *Chester* was nooit zo gezegend geweest als in dit Jaar. Met éenen trek van het Net zyn 'er, in 't laatst van die Maand, *er* en kort daar na 23 Zalmen te gelyk opgehaald, waar van de kleinste zwaarder was dan vyftien Pond.

Glasgow. Volgens Brieven van *Glasgow* was men omtrent die Stad sterk be- zig met kleine Harpoenen te smeeden; tot den vangst der Zeekalven, en Gedierte dat zeer veel Spek uitlevert, en waar van de Traan zo goed is, als die van Walvisch-Spek gekookt wordt. Deeze Dieren zyn tegen het Zomer-Saizoen omtrent de Noord-wester-Eilanden van Schotland overvloedig. Het is eerst vier Jaaren geleden, dat men zig op den Vangst heeft toegelagd. Tegonwoordig worden 'er veele Vaartuigen toe uitgerust, die in deeze en de voorlede Maand zou- den afzeilen.

Cornwall. Aangaande eene zeer voordeelige Ontdekkinge in den Erts, die uit de *Tin-Mynen* gehaald wordt, heeft men den volgenden Brief uit het Landschap *Cornwall*, gelegen in de Provintie van *Essex*, van een Vlek *Tyro* genaamd. „ Niet lang geleden is in een van de Smelthuizen, „ niet verre van hief, meer dan drie honderd Pond tin van St. Ste- „ phen's, zynde een Parochie omtrent twee Mylen van deeze plaats „ en verscheide maalen te vooran een mindere quantiteit van 't zelf- „ de Tin gebragt, in het welk de Heer *Walter Resewarm*, Essayeur. „ by geluk een grôte quantiteit daar in vermengd Goud ontdekt, en „ wel een Once van het fynste Goud daar uit verzameld heeft. De „ Heer *Richard Pinn*, Goudsmid en Louteraar, heeft insgelyks de

Proef

„ Pröef van dat Goud genomen v Ook heeft de Heer *William Le-* 1773
 „ *mon*, Esqr., door hulp van een Vergroot-Glas het Tin onderzocht, July
 „ en in het zelve het Goud Rotsgewyze verspreid gezien. In eenige
 „ andere Stukken heeft men het zelve zonder Vergroot-Glas ter groot-
 „ te van Spelde-Knoppen waargenoomen. Dus vleyen wy ons met GROOT-
 „ de hoope, dat wy een Goud-Myn ontdekt zullen hebben; want BRIT-
 „ dit Goud-Tin word door den Regen van de Bergen af, in dewelke TANJA
 „ de Lood-Mynen zyn, in het Dal gespoekt: Maar alſchoon de arme-
 „ Ingezetenen van dit Landschap deeze Ontdekking te weeg ge-
 „ bragt hebben, zal hun dezelve egter weinig baaten, om dat zy niet
 „ weeten, op wat wyze zy het Goud van het Tin ſcheiden zullen;
 „ waarom zy alle en een ieder verzoeken, dat zy hun daar omtrent
 „ het bekwaamste Middel aan de hand geeven willen enz.”

„ Uit verkeide Plaatsen in het Noordelyk deel van *Engeland* ver- *Mancheſ-*
 „ neemt men van een *Aardbeeying*, in 't laats van *Juny* aldaar gevoeld. *ter.*
 „ Zie hier dien aangaande een Brief van *Mancheſter*, gedagtekend,
 „ den 25 *passato*. „ Den 22 's nagts, 40 Minuuten over Elven, werdt
 „ het grootste deel der Inwooners van dit Vlek zeer onzagt wakker
 „ gemaakt, of ontroerd, door de schudding van een Aardbeeying,
 „ die omtrent een Minuut lang aanhieldt. Ik zat (zegt de Schryver
 „ van dien Brief) voor 't Bed my ontkleedende, en werdt door een
 „ schok byna met myn aangezicht op den grond geworpen; myn Ho-
 „ rologie viel van de Tafel. Deeze Schudding werdt voorgegaan,
 „ of liever vergezeld, door een ruizend geraas als van Wind. Zy
 „ werdt in veele nabygelegene Dorpen gevoeld. Op sommige Plaat-
 „ ſen trilde de Aarde zo geweldig, dat veele Bedden opgeligt, en
 „ de Huizen zeer gefchommeld zyn. Veertien mylen van hier, in
 „ *Cheshire*, heeft men op den zelfden tyd ook die schudding ge-
 „ voeld. In *Yorkshire*, een ander Graaffchap, hadt men den 18 een
 „ dergelyke Aardschudding, in en omtrent een Plaats genaamd *Skip-*
 „ *ton*. Deeze was korter van duuring, dog met een dergelyk ramme-
 „ lend Geraas vermengd. Veele Glazen zyn 'er door in stukken ge-
 „ raakt, dog anders is 'er geen schade aan de Gebouwen gefchied.”
 „ Wegens een Oproer in 't Graaffchap *Somerſet* ontstaan, waar van *Somerſet.*
 „ wy hier-na de Gevolgen zullen zien, heeft men den volgenden Brief,
 „ gedagtekend den 11 *Mey*, te *Skip-ton-Mallet*.

„ Deezen morgen zyn ruim 700 Koolgravers alhier op een oproerige wyze
 „ ſtangerot, ter oorzaak van de grote quantiteiten Koorn, die men van tyd
 „ tot tyd na vreemde Landen afzend, waardoor het Brood sedert eenigen tyd
 „ merkelyk in prijs geroezen is. Zy hebben alle de Koornzolders doen openen,
 „ 't Koorn zelf op de Markt gebragt, en de Eigenaars gedwongen, 't zelve te
 „ verkopen tegen eenen prijs, die door de oproerigen was vastgeſtelt. Zy heb-
 „ ben

1753
 July
 GROOF-
 BRIT-
 TANJE.

ben een grôte wanpolder op de Markt verwekt; wispande de Boter, Kaas, Eijeren en andere Leevevsmiddelen, die 'er te koop stonden, over de straten, en morgen zullen ze zig in 2 benden verdeelen, onderscheiden met de namen van *Wells* en *Warminster*, om op de Markten der omleggende Steeden op dezelve wyze al 't Koorn te doen verkopen, 't geen zy zullen konnen ontdekken; enz.

Bristoll.

Wy eindigen dit Artikel, met een Verhaal van de *Opfchudding*, in die zelfde Maand te *Bristoll*, een Stad in 't Westelyk deel van *Engeland*, ligt aan de *Severn-Zee*, verwekt. Maandags, den 21 *Mey*, trok in dezelve een Hoop Koolwerkers en ander Landvolk, met een Kapitein, en een Vaandel, regt toe regt aan, naar het Stadhuis. Zy leverden een Verzoek-Schrift aan den Majoor en Burgemeesters in, vertoonende de benaauwdheid waar in hun Gezin zig wegens gebrek aan voedsel bevondt, en smeekende om verligting van de Lasten. Men ontving dien woesten hoop niet ongunstig, en beloofde zo dra mogelijk redres; waar in wel het grootste deel genedigen nam, doch eenigen niet; des 'er tot verandering van Oproer, de Proclamatie tegen de Muitelingen gelezen werd. Dit hadt egter zo weinig uitwerking, dat een troep ylings naar de Kaai vloog, en het Schip met Koorn, 't geen daar lag, begoft te plunderen. Terwyl zy hier aan bezig waren, verscheen een hoop Constabels en Dienaars van 't Geregt, die een zo goed gebruik maakten van hunne Stokken en Degens op dit ongewapend Gespuis, dat zy geheel verstooven, latende hunnen buit en veelen van hunne Makers, die over boord tuimelden, in de loop. Dog toen kwam het ergste aan. De Constabels hadden wel eenigen van dit Volk gevangen genomen, dog veelen waren 't ontvlugt, die deeze hantje Nederlaag aan hunne Makers bekend gemaakt hebbende, hun straks tot verlossing der Gevangenen mede kregen. De hoop was toen zo sterk, dat de Constabels, op hunne beurt, de hielten toonden, waarop het Oproerig Gepeupel naar 't Raadhuis terug keerde, en de Regeering; die 'er zig in bevondt, met een hagelbui van Steenen begroette; zodaanig dat veele Glazen in gesmeten, en eenigen die 'er binnen waren, gewond werden. Zy mompelden van nog eens te willen komen, als zy hunne Wapenen gehaald hadden; doch de Constabels weder by elkander gekomen, en een tweeden aanval op de Muitelingen gwaagd hebbende, werden andermaal Overwinnaars, zo dat veele Muitelingen hun met bebloede Aangezichten in de handen vielen, die zy voor het Geregt bragten, alwaar zy na eene ernstige vermaanig weder in vryheid gesteld werden, mids aanneemende zig voortaan stil en behoorlyk te zullen gedraagen. Na dat nu dit Volk uit de Stad vertrokken was, werden de Poorten zorgvuldiglyk gesloten, en die nacht door de Burgery gwaakt, dewyl

men

men onder het Oentzen, in de Stad, ook eenige Miltzigt bespeurd hadt. Dit duurde tot den 24, wanneer zig een groote hoop van 't voorgemelde Landvolk by de *Lawfords*-Poort verzamelde, met oogmerk om daar door te breeken. Zo dra de Conftabels en de Burgerwagt hun naderde, begosten zy yffelyk met fteenen te fmyten; waar uit een Schermutzeling ontftondt, in welke veele Oproerigen gekwetft, en gevangen werden. Ontrent negen Uren s' avonds floot men de Poorten, en alles bleef in ruste. 's Anderendaags 's morgens, wanneer een Troep *graauwe Schotten* tot bewaaring in de Stad gekomen was, ontftondt weder een gerugt van Oproer, waar op men weder de Poorten floot. De Miltelingen trokken toen rondom de Stad, meenende hunne Gevangen Makkers, die men nog vast gehouden hadt te verlossen, dog wanneer, op hun geweld, het Krygsvolk vuur gaf uit eenige Stakjes die op de Wallen lagen, werd de geheele hoop verftrooid. Hier en daar zag men Schermutzelingen, waarin eenigen der Oproerigen sneuvelden, en veele gevangen raakten, waar van'er dertig in den Kerker zyn genet.

Nog vinden wy den volgenden Brief, noopens eene Miltterye in de voorleedene Maand in *Ierland* ontftaan. Hy is gedagtekend te *Kilcock* in 't Graaffchap *Kildare*, den 12 *passato*, en luidt aldus.

Deezer dagen zyn de Boeren in dit Graaffchap aan 't miltzen geflagen, onder voorwendzel, dat de afpaling der Landeryen, die hier onlangs order van de Regeering gefchied is, een ongehoorde en onbetaamyke zaak was, en dat die Landeryen tot nu altoos gemeen Land waren geweest, 'en dus ook noch behoorden te blyven. Hoe het zy, alles is hier in rep en roeren, dewyl 't graauw van deeze Stad, zig by de oproerige Boeren gevoegt hebbende, het gepeupel der nabuurige Steeden heeft laten nodigen, om insgelyks de Wapenen op te neemen, 't geen deeze dan ook hebben gedaan, zulks hunne Bende tans 't nu ruim 1600 Miltelingen beftaat. Zy gaan met de uiterfte woede te werk, en hebben niet alleen de Greppels en Sloten, waar meede de Landeryen afgobakent waren, meerendeels gedempt, maar ook hebben zy verfehiede Koorn- en Weiden t'eenemaal verwoeft, daaronder eenige, die by Menfchen-Gehedgen nooit gemeen Land geweest zyn. Zy rukken overal de Sluitbomen, Hekken en Heggens om verre, verbranden het Houtwerk, en trekken gefladig voort met vliegende Vendels, en onder 't gefchal van Trommels en Trompetten. Waar dit alles eindelyk op uitkomen zal, weet men niet, en dewyl zy alle de geenen, die hen eenigen tegenftand bieden, of voor den Regter tegen hen getuigen, den Dood gezworen hebben, zo zyn we hier in de uiterfte vreeze en bekommering; en alle de voornamte Perfonen van dit Graaffchap, die zig op hunne Luffthuizen en Buitenplaatzen bevonden, zyn uit vreeze voor die Miltelingen van daar na de Steeden terug gekeert; enz.

1753.
July.

OOSTENRYKSE NEDERLANDEN.

Onder verscheide schikkingen, tot welzyn van de *Oostenryksche Nederlanden* beraamd, waar over men te *Wenen*, gedurende het verblyf van den Prins Gouverneur Generaal delibereeren zou, is ook, zo men verstaat, het Plan, om 't getal der Troepen, door haare Keizerlyke Majesteit voortaan alhier te onderhouden, op 40 duizend Mannen te bepalen, tot welk einde men meent, dat eene Augmentatie onder de Nationale Troepen zal geschieden.

Brussel.

Wegens een Voorslag, onlangs aan het Hof te *Brussel* gedaan, om de Rivier de *Demer* ruim en vaarbaar te maaken, hebben zig de Heeren *Limpius* Geheime Raad en Majoer van de Ingenieurs, wegens de Keizerin; de Baron *van Sluys* en Heer *van Heyn* wegens den Bisschop van *Luis*, en de Heer *Osbe*, wegens het Huis van *Oranje-Nassau*, naar *Mechlen* begaeven, om daar toe de noodige middelen uit te vinden. Het laatstgemelde Huis zou daar door eenige Molens, op die Rivier leggende, verliezen, doch men meent, dat het voordeel, 't geen uit dat Ontwerp te verwagten staat, die schade ligtelyk en rykelyk zal overhaalen.

De Regeering kennis gekreegen hebbende dat sedert eenigen tyd veele Graanen, uit deeze Landen naar de Franche Frontieren waren afgevoerd, hadt bevoolen, dat een Detachement Krygsvolk op de Grenzen geposteerd zoude worden, om den uitvoer derzelven te beletten.

Ingevolge de Ordres van zyne Koninglyke Hoogheid den Gouverneur-Generaal, is op de gewoone plaatsen in de gemelde Stad, wegens de *Inwisseling der afgezette Schellingen*, in de Meymaand eene WAARSCHOUWING aangeplakt, behelzende

„ Dat de Directeurs en Ontfangers der Munten voortaan voor ieder Mark Oude Schellingen, die men by hen brengen zal, de Somme van veertien Florynen en drie Sols aan Wissel-Geld, in plaats van maar oertien Florynen, waar op men te vooren de Waarde daar van bestemd had, betaalen zullen: En dat derhalven de Wisselaars, die door de Keizerin Koningin zyn aangesteld, verplicht zullen weezen om aan de Particulieren voor ieder Mark Oude Schellingen, met de Munt van dit Land, te betaalen de Somme van dertien Florynen, agtien Sols, en 45 Myten, ook Wissel-Geld; en voet de Once en Esterlin naar Evenredigheid, zonder dat zy eenigerley Aftrek voor Kosten, Salaris enz. zullen mogen doen.”

VER-

Verscheide PUBLICATIEF van hunne Ed. Grootmogende de Heeren STAATEN VAN HOLLAND EN WESTFRIESLAND, in de gemelde Maand gedaan, hebben in het voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK geen plaats kunnen vinden weshalven wy derzelyver Inhoud hier kortelyk zullen melden. In de eerste gedagtekend *'s Graavenhaage* den 11 *Mey*, wordt gezegt, „ dat alzö in het dertigste Artikel der laatst uitgegevene Ordonnantie op de Wynen een „ Drukfeil was begaan, dewyl daar in het *agtenwintigste* in plaats „ van het *negenwintigste* Artikel, moest worden aangehaald, waar „ uit eene Abuizen waren gesprooten; hunne Ed. Grootmogende ver- „ klaaren, dat in het gemelde Artikel de woorden *op een Boete als in* „ *Artikel XXIX*, moeten gelezen worden, als of 'er stondt, *op een* „ *Boete als in Artikel XXV/III*; zonder dat egter onder het woord „ *Suspensie der Noeringe*, voor één Jaar, worde verstaan „ begreepen te zyn; nids dat ook de voorschreeven Boete niet eer- „ der plaats zal hebben of geëxecuteerd worden, dan na verloop van „ veertien dagen, na het doen van deeze *Publicatie*.

VEREENIGDE
PROVINCIEN-
's Graavenhaage.

De twee volgende PUBLICATIEF zyn van den 12 *dito*. „ De eene behelst, een aanwyzing van het *Regt*, 't geen de *Kleesbquavers en* „ *Spekslagers* binnen deeze Provincie, wordt toegestaan, *by praferentie* „ te zullen hebben *op Insolvente Boedels*; doch niet meer dan voöf „ een zelve Part van hunne wettige Vordringen, ter zaake van ge- „ leverd Vleesch of Spek, en zulks nog maar, wanneer de Schuld „ niet meer dan drie Jaeren oud is. By deeze Ordonnantie worden „ alle byzondere Vergunningen, waarby aan de Vleeschhouwers of „ *Spekslagers* van eenige Stad of Plaats, meer of minder Praferentie „ zoude zyn gegeven, geheel te niet gedaan, ingetrokken, en buiten „ *kragt gaffeld*.

De andere PUBLICATIEF van den 13 *Mey* statuert; „ Dat tot „ wegneming van Bedenking of Twyffeling over de Redemptie van „ de Nulliteit van Makingen of andere Akten en Instrumenten uit het „ Defect van het gerequireerde Zegel spruitende, die Redemptie van „ Nulliteit, wanneer de Instrumenten 300 Guldens houden, zal moe- „ ten geschieden op den Voet van *'t tweede en vyf-en-uyftigste* *Arti-* „ *kulen* van de jongste Ordonnantie op het Kleyn Zegel, doch daar „ beneden, met een geregte vierdepart van het gemaakte Voordeel „ op het Beloop van het Instrument.

Eene volgende PUBLICATIEF, van den 15 *dito*, luidt aldus. „ De „ STAATEN VAN HOLLAND EN WESTFRIESLAND in agt ge- „ noomen hebbende, dat by het elfde Artikel van de jongste Ordon-

1753.
July.VERE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

„ nantie op de Brandewynen; en de daar op gevolgde Publicatie van
 „ den 11 February 1750 wel gestatueerd is, dat geen Koopman of
 „ Faktoor, Groffier of Slyter, nog Tapper mogen woonen in een
 „ Huis, nogte in Huizen naast malkanderen staande, of welker Er-
 „ ven met den anderen correspondeeren; En voorts in het dertigste
 „ Artikel der voorn. Ordonnantie, dat geen Fleischaan mag woonen in
 „ een Huis, in het welk te gelyk een Brander, Groffier of Slyter,
 „ Tapper of Herbergier woont, of in een Huis naast het zelve staan-
 „ de, of daar mede correspondeerende: Doch dat uit het woonen
 „ van Branders of Distillateurs met Groffiers of Slyters of Tappers in
 „ een Huis of naast malkanderen het zelve gevaar te dugten zynde,
 „ egter in de voorn. Ordonnantie op de Brandewynen geen uitdruk-
 „ kelyk Verbod daartegen gevonden word; Hebben Haar Ed. Groot
 „ mogende, ten einde ook hier in te voorzien en diergelyke gele-
 „ genheid van Fraudes voor te komen, by een PUBLICATIE van den
 „ 15 deezer Maand goedgevonden te statueeren, dat geen Brandewya-
 „ Brander of Distillateur met een Groffier zal mogen woonen in een
 „ Huis of Huizen naast malkander staande, of welker Erven het zy
 „ van ter zyde of van agteren met elkander correspondeeren, en zulks
 „ op een Boete van drie honderd Guldens en Remotie van de Neer-
 „ ring als Groffier, Slyter of Tapper; Zodanig egter, dat die geenen,
 „ dewelke tegenwoordig binnē de voorsz. Bepaaling zouden mogen
 „ worden gevonden, zo lang de voorn. Neeting by continuatie son-
 „ der tusschenkomst van eenige andere Neering daarin word geoeff-
 „ fend, daar van geëximeerd zullen weeten; mits dat zy aan den
 „ Gaarder daar van kennis geeven binnen den tyd van veertien da-
 „ gen, enz”.

Den 27 der gemelde Maand hadt eene EXTRAORDINAIRE DE-
 PUTATIE der Heeren Staaten van Vriesland de eer van Audientie by
 haare Koninglyke Hoogheid de PRINCESSE GOVERNANTE. Zy
 bestondt uit de Wel Edele Heeren, Jonkheer *Hessel Duwa Ernst van*
Aylva, Jonkheer *Sjuck Gerrolt Sjuukema*, van *Burmannia Rengers*, den
 Heer *Martinus van Bouricius* en Jonkheer *Epo Sjuck van Burmannia*.

In de voorleedene Maand Juny deeden hunne ED. GROOTMOGENDE
 wederom eene PUBLICATIE van den volgende Inhoud.

„ De STATEN VAN HOLLAND EN WESTFRIESLAND, enz.
 „ Doen te weeten, Alzo tot onze kennisse is gekomen, dat baatzoek-
 „ kende Slagers en andere van het doen taxceeren van hun Vee dit
 „ groot misbruik weeten te maken; dat zy, verscheide stuks Vee op
 „ hunne Stallen of in hunne Hokken hebbende, het geringste der-
 „ zelve doen Prifceeren, en een van veel meerder prys of waarde
 „ in de plaats van 't geprifceerde bloedritzen, en sulks is strakkende
 „ tot

„ tot nadeel en declin van 't Middel van 't Beestiaal; Zo is 't, dat
 „ wy, om het voorz. quaad tegen te gaan, hebben goedgevonden
 „ en verstaan, de resp. Gaarders van het Beestiaal, die eenig Vee Pri-
 „ feeren, zo wel als alle de *geauthoriseerde Prifeerders van 't Beestiaal*
 „ te ordonneeren en te gelasten, zo als wy dezelve ordonneeren en
 „ gelasten by deezn, zo ras zy een Hoornbeest zullen hebben Ge-
 „ prifeert, hetzelfde met een Vyl op een van de Hoornen te merken,
 „ en een Kalf dat zy Geprifeerd zullen hebben, met een Schaar op
 „ den Kop in den Kuyf te snyden, en een Varken als voren door hen
 „ Geprifeert, met een Schaar op den Rug te snyden dwers door de
 „ Bostels, zodanig, dat hetzelfde een kennelyk teeken van de Prifa-
 „ tie uitleevert, op een boete van 10 Gl. van ieder Beest, Kalf of
 „ Varken, dat zy Geprifeerd en in voege voorz. niet gemerkt zullen
 „ hebben. En wyders de Eigenaars van 't Vee, dat Geprifeerd zal
 „ worden, ook te ordonneeren en te gelasten, 't voorz. merken van
 „ 't Vee, dat zy zullen doen Prifeeren, te gehengen en te gedogen,
 „ zonder zig daarteegen direct of indirect te opposeeren, op verbeur-
 „ te van een Boete van 100 Gl.; en eindelyk, dat een Hoornbeest,
 „ Kalf of Varken, waaraan reeds een kenlyk teeken, als hiervoren
 „ is gemeld, word gevonden, voor de tweedemaal niet zal mogen
 „ worden Geprifeerd, op een Boete van 25 Gl., te verbeuren door
 „ den geenens, die een *tweede Prifatie* van 't zelve verzoekt, en van
 „ 100 Gl. door den Gaarder of Prifeerder, die 't zelve Beest voor de
 „ tweedemaal Geprifeert zal hebben; enz".

Den 2 *passato* was het dat de Heer *Don Joseph da Sylva Passamba*,
 buitengewoon Afgezant van 't Portugeesche Hof by deezen Staat,
 zyn plegtig GEHOOR VAN AFSCHIED had, doende, by het over-
 geeven der *Brieven van Recredantie*, de volgende AANSPRAAK.

HOOGMOGENDE HEEREN.

„ De Koning, myn Meester, my zyne bevelen zendende, om my als zynen
 „ Minister Plenipotentiaris naar zyne Majesteit den Koning der beide Sicilien
 „ te begeven, gelaste my, by zyn Brief, welke ik de eer heb, U Hoog-
 „ mogende te overhandigen, de verzekering te voegen van de genegenheid,
 „ die zyne Majesteit deezen Staat toedraagt, en de betuigingen van de on-
 „ wrikbare gevoelens waar in hy is, om de oude vriendschap, die zo vee-
 „ le jaren tuschen Portugal en deeze Provinciën stand gehouden heeft, ver-
 „ der aan te kweeken.
 „ Ik kan aan U Hoogmogende myne erkenenis over de my bewezene goed-
 „ heden niet genoeg uitdrukken. De blyken der goedgunstigheden, waar
 „ mede zy my gedurende myn verblyf alhier vereerd hebben, zyn zo diep
 „ in myn hart gegraveert, dat ik 'er gedurende myn leven de kragtigste en

1753.
July.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

„ eerbiedigste geheugenis van behouden zal. Gelukkig zo ik gelegenheden
„ mogte zien geboren worden, om myne aankleving aan deeze Republiek
„ te tonen, en haar blyken te geven van de opregtheid myner wenschingen
„ tot hare voorspoed, enz.”.

Vervolgens is die Minister, door hunne HOOGMOGENDEN, met het gewoone Præsent, een Gouden Ketting en Medaille van dertien honderd Guldens, en zyn Sekretaris met een Medaille van driehonderd Guldens, beschonken.

Tot vervulling van het Gouverneurschap over Staats *Vlaanderen* en de Forten langs de *Schelde*, als mede van het Kasteleinschap van *Stuys in Vlaanderen*, opengefallen door het overlyden van zyne Excellentie *Willem Mauritz van Nassau, Heer van Ouwerkerk*, enz. (waar van wy in 't voorgaande Deel gesproken hebben); is door haare KONINGLYKE HOOGHEID voorgedragen, en verder door hunne HOOGMOGENDEN aangesteld, de Opperhofmeester van het Stadhouderyke Hof, Generaal *Baron van Burmannia*; en in plaats van deezee, tot Gouverneur van *Iperen*, de Opperstalmeester van hetzelfde, de Lieutenant-Generaal *Baron van Groesbein*; en eindelyk, in plaats van deezee, tot Gouverneur der Stad *Grave*, de Generaal-Major, *Baron van der Duyn*, Heer van *Maasdam*, Kolonel van het Regiment *Dragonders*. Alle die Heeren, hebben den 14 *passato*, in hunne gemelde kwaliteiten, den Eed afgelegd.

Men verneemt, dat by hunne HOOGMOGENDEN goedgevonden is, tot beveiliging van de *Vaart der Koopvaardy-Schepen*, tegen de Roovers van de Barbarische Kusten, met den 1 *Maart* van 't volgende Jaar, nieuwe Paspoorten te verleen. Ook was by dezelve eene PUBLICATIE gearresteerd, in welke tot voortzetting van de groote *Visschery en Haringvaart* dezer Landen, de vrydom van Lasten tot aan den 1 *January* 1757 geprolongeed wordt. De eerste Verschjager den 7 *passato* met ruim twintig Tonnen nieuwen Haring te *Vlaardingen* aangekomen zynde, was dezelve aldaar tegen 200 Guldens de Ton verkogt. Zie hier den Inhoud der zo even gemelde PUBLICATIE, op den 7 *passato* gegeven en alom verzonden. Zy behelst.

„ Dat Hunne Hoogmogende by derzelver Publicatie van den 9 *Mey*
„ 1750 tot conservatie van de groote *Visschery en Haaringvaart*, zyn-
„ de een Hooftheering dezer *Vereenigde Nederlanden*, dezelve *Vis-*
„ *schery* voor den tyd van drie Jaaren, eindigende met het Jaar 1753
„ met affchaffing der Lasten, die van Hen dependeeren, hebben be-
„ gunstigd, en nadien tegenwoordig geen mindere redenen als in het
„ Jaar 1750 voor het toestaan van dezelve Vrydommen zyn militee-
„ rende, Haar Hoogmogende hebben goedgevonden, den voorn-
„ Termyn tot den eersten *January* 1757 te prolongeeren en te bevee-
„ len,

„ Ien, dat de voorfz. Publicatie in allen deelen tot den voorn. eer- 1753.
 „ Ien *January* 1757 zal worden gecontinueerd en in agt genomen opz. *July.*
 „ 't Getal der Buizen en Versjagers, die deezen Zomer van *Vlaardin-*
gen in Zee gefloken zyn, was 126, van *Maasfuis* 30, van *Rotterdam* VERE-
 12, van *Delfsbaven* 17 en van *Schiedam* 9. Dus is in 't geheel 't getal NIGDE
 der genen, die uit de Maas gezeild zyn, 173 Buizen en 21 Versjaagers. PROVIN-
 Hier by komen nog van *Enkhuizen* 57 Buizen en 7 Jaegers en van de TIEN.
Ryp 16 Buizen, zo dat het geheele getal bedraagt 246 Buizen en 28
 Jaegers.

De drie Groenlandsvaarders, die men in 't voorleeden Jaar aan de *Amstel-*
 kuff van Spitsbergen in 't Ys gelaaten hadt, waar van op bladz. 189 *dam.*
 van 't voorige DEEL gemeld is, zyn in dit Jaar wel op hunne plaat-
 fen weder gevonden, doch in een zodanigen staat, dat het ondoen-
 lyk geweest is die Schepen te redden, en zelfs eenig Goed daar uit te
 bergen, alzo zy 'teenemaal waren onbekwaam geworden, en meeren-
 deels aan stukken gebroken. Door een derzelven was de Mast heen
 gefchooten, zo dat het Schip, daar mede, als in den grond gepend
 lag. Dus is alle moeite en kosten, tot derzelve wedervinding aan-
 gewend, vrugteloos geweest.

Volgens een Lyft medegebragt door Schepen, die den eerften *Ju-*
ly, op de hoogte van 74 Graaden uit Groenland waren vertrokken,
 bestondt de Vangst der *Hollanders* toen in 370 a 380 Visschen.

Het Oostindisch Schip de BEVALLICHEID, den 5 *passato*, in *Tessel*
 gearriveerd, hadt voor de Oostindische Compagnie Brieven mede ge-
 bragt van de Kaap de Goede Hoop, gedateerd den 2 *April*, waar in
 het volgende.

„ Den 17 *Maart* is op deze Rheede behouden ten Anker gekomen
 „ het uitgaande Schip BLOEMENDAAL, den 21 dito HAGEVELD
 „ beide voor de Kamer *Amsterdam*, en KATTENDYKE voor de Ka-
 „ mer *Zeeland*; den 23 *dito* 't HUYSTE MANPAD voor de Kamer
 „ *Hoorn*; en den 27 *dito* ROTTERDAM voor de Kamer *Rotterdam*,
 „ alle na *Batavia* gedestineerd.

„ Ook is heden alhier gearriveerd het Retour-Schip de JAAGER
 „ uit *Cbins* voor de Kamer *Enkhuizen*, hetzelfde was den 4. *Jan.* met
 „ het Schip de EENDRAGT voor de Kamer *Amsterdam* van daar in
 „ Zee gestookt, doch twee dagen daar na waren zy van elkander af-
 „ geraakt. De Opper-Officieren van 't gem. Schip de JAAGER ver-
 „ haalen, dat zy den 20 *Jan.* onder *Bantam* in een goeden staat heb-
 „ ben gezien vyf O. I. Retour-Schepen; gelyk mede den 14 *Maart*
 „ op de hoogte van het Eiland *St. Mauritius* een Schip, 't welk zy
 „ meenden het Ceilonse Retour-Schip KRABBENDYKE te zyn &c.

P. S. In dato 3. *April.*

„ He-

1753.
July.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

- „ Heden by het vertrek arriveert hier nog op de Rhee de het Re-
tour-Schip de HERSTELLER voor de Kamer Zeeland van Ceilon,
van waar 't gem. Schip den 30 Jan. in gezelschap van de Schepen
KRABBENDYKE en KIEVITSHEUVEL, beide voor de Kamer
Amsterdam, in Zee gestooken is.
Met die Brieven heeft men ook een Lyft van Uitgaande Schepen,
die de Reis van daar verder hadden voortgezet. naamelyk.
Den 25 Maart het Schip de DRIE PAPEGAAJEN.
En den 27 dito WIMMENUM, beide voor de Kamer Amsterdam;
DELFT voor Delft, en PYLSWEERT voor Hoorn.
Den 2 April BLOEMENDAAL en de GETROUWIGHEID, bei-
de voor de Kamer Amsterdam, OUWERKERK voor de Kamer Zee-
land, en de VREDE voor Enkbuysen, alle agt naar Batavia.
Ook lag het uitgaande Schip ZUYDERBURG gereed, om by de
eerste gelegenheid zyne Reis naar Ceilon voort te zetten.
Wydets ziet men in die Brieven nog de volgende Lyft wegens de aankomst
en 't vertrek van Franse en Engelse Schepen.
Den 23 Maart was gearriveerd het Engelsche Schip de Marlbo-
rough, 't welk den 28 Dec. uit Engeland naar Madras en China was
gezeild.
Den 25 dito het Franse Schip l'Acbille, mede den 28 Dec. uit de
Haven van Orient in Zee gestooken.
Waar tegen vertrokken waren den 17 Maart het Franse Schip le
Duc de Parme naar Bengalen, en 't Engelsche Schip de Wager naar London.
Den 30 dito de Engelse uitgaande Schepen Boscowen en Edgobaston
naar Madras &c.
En den 1 April het bovengem. Franse uitgaande Schip l'Acbille.
By het afzeilen van 't voorgemelde Schip de BEVALLIGHEID was
aan de Kaap nog blyven leggen het Schip de HERSTELLER van
Ceylon, voor de Kamers Zeeland en Amsteldam. De BEVALLIGHEID
komt van Bengale voor de Kamer Amsteldam. De HERSTELLER is
den 11 passato ook in Tessel gearriveerd.

De Lading van deeze twee Schepen is, als volgt, bestaande in 368838 ♂
Bruyne Peper, 40000 ♂ Canneel, 316659 ♂ Salpeter, 80000 ♂ Sapanhout
divers, 15000 ♂ Sapanhout Bimaas, 20400 ♂ Kurkuma Bengaalse, 2600 ♂
Cardemom. Ceylonse, 5250 ♂ Borax, 4840 ♂ Star-Anny's, 133500 ♂ Coffy
Javaase, 66500 ♂ Coffy Ceylonse, 21917 ♂ Bengaalse Zyde, 4050 ♂ Flo-
rette Gaaren, 10200 ♂ Bengaalse Cattoene Gaaren, 6500 ♂ Tutucor. Cat-
toene Gaaren, 24 Amen Roode Constantia Wyn, 10 dito Witte. Cattoene Lyn-
waaten: 800 ps. Cassa Bengaalse, 240 ps. Cassa Bohaarse, 420 ps. Hammans,
670 ps. Sanen, 280 ps. Sologesjes, 1970 ps. Mallemolens, 861 ps. Douriaf-
sen, 2463 ps. Therindains, 359 ps. Seerhandconnaas; 2549 ps. Tansjeeps, 100
ps.

ps. Nainloeks; 910 ps. Oorgans divers, 4000 ps. Geraffen, 10220 ps. Guinees divers, 20940 ps. Salempouris divers, 490 ps. Serbettes, 1200 ps. Phofallen, 21100 ps. Roemaals Gaarne. 2020 ps. Bethilles Gangam, 90 ps. Allibanees, 1800 ps. Callamangans, 200 ps. Chiauters Deriabady, 75 ps. Tersferfe Eleaatchies, 1190 ps. Zeydoek divers, 2150 ps. Bastas divers, 200 ps. Dongrys divers, 280 ps. Caatchies divers, 500 ps. Sifficken, 90 ps. Chalbafst, 100 ps. Siekfallen, 100 ps. Pinas Cors, 96 ps. Thee Paays, 100 ps. Coopies Cherianrys, 1400 ps. Kismis Neusdoeken, 50 ps. Harripaaffe Neusdoeken, 30 ps. Sigtermans Zaay, 50 ps. Roemaals Sigtermans, 600 ps. Band of Tafta de Foula, 80 ps. Soesjes, 1400 ps. Gedrukte Neusdoeken, 1500 ps. Gedrukte Vrouwe Kleedjes, en 50 ps. Bengaalse Dasjes.

1753.
July.
VERRE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

Zie hier ook de CARGA van het Oost-Indische Retour-Schip: DE ERF PRINS, uyt Bengale, voor de Kamer Delft; den 5 July in de Maas gearriveerd, bestaande in: 245093 ff Bruyne Peper, 216647 ff Salpeter, 10000 ff Sapanhout, 1150 ff Kurkuma Bengaalse, 8100 ff Borax, 10000 ff Coffy Javaafe, 5550 ff Bengaalse Zyde, en 1650 ff Florette Gaaren. *Cattoene Lynwaaten*: 1140 ps. Caffa Bengale, 1539 ps. Mallemoolens, 1096 ps. Douriallen, 200 ps. Therindains, 342 ps. Tansjeeps, 306 ps. Nainloeks, 459 ps. Serbettes, 400 ps. Seerhandonaas, 640 ps. Geraffen, 1040 ps. Guinees, 4640 ps. Salempouris, 12060 ps. Zeydoek, 3870 ps. Bastas, 4900 ps. Dongrys, 5600 ps. Bandan. of Tafta de Foula, 480 ps. Soesjes, 3200 ps. Gedrukte Neusdoeken, 1500 ps. Gedrukte Vrouwe Kleedjes, en 144 ps. Bengaalse Dasjes.

En verder de generaale CARGA van twee Oost-Indische Retour-Schepen, te weeten: KIEVITSCHEUVEL van Ceylon voor de Kameren Zeeland en Amsteldam, den 30 January van Ceylon vertrokken; en DE JAGER voor de Kamer Enkhuysen van China, den 11 July behouden in Tessel gearriveerd. De Carga van 't Schip KIEVITSCHEUVEL bestaat in: 332678 ff Bruyne Peper, 120000 ff Canneel, 200000 ff Salpeter, 30000 ff Sapanhout Bimaas, 3000 ff Cardemom Ceylonse, 40000 ff Couris, 175000 ff Coffy Javaafe, 8000 ff Coffy Ceylonse, 35822 ff Sourats Cattoene Gaaren. *Cattoene Lynwaaten*: 5580 ps. Guinees divers, 17260 ps. Salempouris divers, 100 ps. Mouris, 100 ps. Caatchies divers, 2500 ps. Nicquaniassen, 4000 ps. Corroofs, 1000 ps. Bherms, 800 ps. Bajota. 500 ps. Broules of Chiadderboraal, 600 ps. Naginabaat, 900 ps. Chiallen en 400 ps. Callamangans.

Met het Schip DE ERF-PRINS van Bengale, voor de Kamer Amsteldam, hoven de Goederen by de Carga bekend gesteld, noch aangebragt: *Cattoene Lynwaaten*: 818 ps. Geraffen, 79 ps. Douriallen, 640 ps. Caffa Bengale, 356 ps. Sanch, 78 ps. Aliabaps, 202 ps. Roemaals divers, 320 ps. Adenthys, 98 ps. Spreyen. Geschilderde, 167 ps. Chiallen, 137 ps. Chineese Flanelle, 471 ps. Caatchies, 58 en 1 half ps. Guinees Bruyn Blaauw, 418 ps. Mallemolens.

Met het Schip DE ERF-PRINS van Bengale, voor de Kamer Amsteldam, hoven de Goederen by de Carga bekend gesteld, noch aangebragt: *Cattoene Lynwaaten*: 1270 ps. Caffa Bengale, 1900 ps. Hammans, 620 ps. Mallemolens, 200 ps. Douriallen, 350 ps. Therindains, 6180 ps. Geraffen, 3280 ps. Guinees, 3120 ps. Salempouris, 1000 ps. Zeydoek divers, 200 ps. Bastas.

1753. 600 ps. Dongrys Gebleeke, 820 ps. Soeger, Zyde Stoffen: 2700 ps. Assomp-
 nen divers, 300 ps. Restas; 300 ps. Zyde Roosmaak.

Carga van het Schip DE JAGER: 123 Kassen Porceleynen, 486714 ff Thés
 Boey, 40000 ff Sapahout Bimaasch.

VERE-
 NIGDE
 PROVIN-
 TIEN.

Ook hadt men een Lyft van Oost-Indische Compagnies-Schepen, welke dit Jaar
 meerendeel reeds zyn gearriveerd, en waarvan 11 Carga's zyn uitgegeeven,
 als: *De Princes Carolina, de Hercules, Slooten, Huygenwaard, Oud-Carjpel,*
de Naarsligbeyd, Nieuw-Vyuer-Vrugd en *Wiltryk* van Batavia; *Giesenburg,*
de Hersfeller, Crabbendyk en *Kewisbeuwel* van Ceylon; *de Waakzaambeyd, de*
Bevalligbeyd en *de Erf-Prins* van Bengalen; *Nieuw-Nieuwkerk, Luxemburg*
 en *de Fager* van China; zynde 18 Schepen, als 8 van *Batavia*, 4 van *Ceylon*,
 3 van *Bengalen* en 3 van *China*; wordende behalven deeze bovenstaande noch
 5 à 6 Schepen verwagt.

Zie hier ook, zo ons opgegeven wordt, een LYST DER TROE-
 PEN, die deeze Staat thans werkelyk op de been heeft. Zy zouden
 bestaan in 25152 Man Infantery, 1176 Dragonders en Cavaltery 2880
 Mannen, behalven 68 Compagnien Zwitfers, uitmaakende 7200 Man-
 nen: voorts 10 Compagnien Nassausche Troepen in *Duitschland*, te
 samen sterk 570 Mannen; even zo veel Troepen van den Prins van
Waldek; 4 Compagnien Mineurs en Sappeurs, uitmaakende 208 Kop-
 pen en 15 Compagnien Artillery, te samen uitmaakende 1875 Mannen.
 Dus zou de geheele Krygsmagt van deeze Republiek thans nog uit-
 maaken ontrent net veertigduizend Mannen.

Utrecht.

Den 21 passato deedt te *Utrecht*, de hoog geleerde Heer *Johannes*
David Hahn, tot gewoon Hoogleeraar in de Proefondervindelyke Na-
 tuur- en Sterrekunde op de Akademie beroepen, zyne Intrede met ee-
 ne Redenvoering: *Over de noodzaakelykheid om de Natuurkunde van de*
omnaauwkeurigheid der Waarneemingen en Proeven te beuryden.

Leeu-
 waarden.

By Resolutie van hunne Edelmogenden, de Heeren Staaten der Pro-
 vintie van *Friesland*, onlangs goedgevonden zynde, dat de Strafoeffe-
 ning over Misdaaden by de Militairen begaan, zal staan ter bestiffin-
 ge van den Militairen Regtbank en niet aan den Hove Provinciaal, zo
 is deswegens, op den 28 dezer, door het Kryggeregte te *Leeuwaarden*
 de volgende Bekendmaking gedaan.

„ Het Kryggeregte der Friesche en Nassausche Regimenten, alle
 „ de genen, die dezen zullen zien of hooren leezen saluut: Doen te
 „ weten; Alzo de Edelmogende Heeren Staaten van *Friesland*, by
 „ derzelver Resolutie van den 5 dezer hebben goedgevonden, dat al-
 „ le Burgerlyke of buiten den Militairen dienst zynde Persoonen,
 „ voor den Militairen Regter, zo wel in het Civile als in het Crimi-
 „ neele geciteerd wordende, om getuigenisse der waarheid te geeven,
 „ voor den Militairen Regter ten dien einde zullen hebben te com-
 „ pareeren,

parceeren; en dat toe dwilling byde door den Regter, waarondt zy behooren, *remedits Præteritis* zullen worden geconstringeerd; En haare Koninglyke Hoogheid; Mevrouw de Princesse Gouvernante, heeft goedgevonden, ons by Missive van den 13 dezer aan te schryven en te gelasten, om de noodige voorzieninge te doen, dat alle Militaire Persoonen, insgelyks, wanneer dezelve voor den Militairen Regter in *Friesland*, tot het geeven van Getuigenisse der waarheid, zo in het Civile als in het Crimineele, gedagvaard worden, voor den zelfden Regter ten dien einde zullen hebben te compareeren; en om wyders die genen, welke onwillig mogten bevonden worden, daar toe geregtelyk te constringeeren. Zo is 't, dat wy noodig en dienstig geoordeeld hebben, om, ingevolge hooggedagte haare Koninglyke Hoogheids-Ordre, by deezen aan alle Hooge en Laage Militaire Persoonen, in deeze Provincie, te gelasten en te ordonneeren, om wanneer dezelve voor den Civilen Regter in deeze Provincie, tot het geeven van Getuigenisse der Waarheid, zo in het Civile als Crimineele, gedagvaard worden, voor den zelfden Regter ten dien einde te compareeren, by gebreke dies dat de onwilligen daartoe, door ons, Geregtelyk zullen worden geconstringeerd enz.

1753.
July.

VERBODENDE
PROVINCIEN.

Dewyl op goedvinden der Heeren Staaten van *Gelderland*, in den Jaare 1751 beraamd, de Dijk tusschen de Stad *Arnhem* en het Dorp *Elden*, omtrent een half Uur van daar, door verhooging en het maaken van twee Verlaaten, thans in eenen altoos bruikbaaren Staat gebracht is; welk werk, by openbaare aanbestedinge meer dan honderd duizend *Gulden* heeft gekost, zo hebben de Kollegien van het Hof en de Rekenkamer, by hun besluit van den 10 Mey laatsleden, uit kragte der magtiging van gemelde Heeren Staaten, een nieuwe ORDONNANTIE vastgesteld op den Tol van den *Nymegen en Arnhem*. Wy zullen om de geringheid van dien Tol, daar van geen Specificatie opgeeven; het kan in de Ordonnantie, daar van uitgegeven, worden gevonden.

Arnhem.

Nog komt ons het volgende nieuws voor uit de Provincie van *Stad en Lande*. De Roomschgezinden in *Westvoldingerland*, sedert den tyd der Hervorminge een Plaats tot verrigtinge van hunnen Godsdienst gehad hebbende, zo dat zy te *Sapmeer*, op een afstand, voor sommigen, van wel Zeven of acht uren gaans, moesten ter Misse komen, gaven onlangs voor, verlof te hebben om te *Winfchooten*, een Predikhuys te stiften. Dit Gebouw, thans tot hunnen dienst bekwaam, by de Sluis van dat Dorp oppereggt, bestonden zy den 1 April van dit Jaar te doen inwyden. Terwyl dit geschiedde, hadden zig op het gerugt een menigte Protestantische Landlieden mede in die Kerk

Winfchooten.

1753.
July.

VERER-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

begoeven. Deze zeshonderd toen de Pijlberden door't verrigheit, hem het Koorkleed af, en het zelve geheel verscheurd hebbende, smoeten zy de stukken, met de Beelden en andere Kerkfieraaden, die mede door hun verbryzeld waren, in het water; doende verder aan de Roomschegezinden; die'er zig bevonden, allerlei mishandelingen. Sedert hadt de Prokureur Generaal der Provincie van *Groningen en de Ommelanden*, zig derwaards begeven, om naar die voorgevallene felykheden op 't naauwkeurigste onderzoek te doen. Men twyfelt niet, of veelen, die hier de Justitie zig aangemaatigd hebben, zullen, door dezelve, naar verdiensten beloond worden.

Sand-
wiel.

Te *Sandwiel* (dus naar den kant van *Brabant* overgaande) hadt men des nagts tusschen den 3 en 4 deezer Maand, het droevig Ongeluk dat de Kerk geheel in de asch geraakte. In de Voornagt kwam een yfelyk Onweder van *Donder en Blixem*; 't geen tusschen twaalf en een Uren den Toorn in brand sloeg, zo dat de Kerk, met het Orgel en Altaar, behalven eenige Sieraadien, die men in haasten borg, tot aan den grond verbrande.

Leiden.

Van een buitengewoon yfelyk Onweder, 't geen den 1 *passato*, op verscheide plaatsen van *Holland en Westfriesland*, doch wel inzonderheid in de Stad *Leiden* is geweest, heeft men de volgende Omstandigheden. Het begon aldaar 'anmiddags te half vyf Uren, en scheen in den aanvang, vermids 'er eenige tusschenpoozing kwam, niet zwaar te zullen zyn, doch omtrent zes Uren nam hetzelfde zeer sterk toe, en duurde tot omtrent half tien Uren, by eenhouding, byna even geweldig. De yfelykheid van den Blixem, de Dondersraalen en Stortregens is met geen Penne te beschryven: doch de schade was in aanmerkinge van de schrikkelykheid des Onweders van geen belang. In deeze Stad is zo veel men weet alleen het Dak van de Lootskerk en de Predikstoel, voor een gedeelte beschadigd. Wonderlyk was 't dat alhier door dit Wedergeen Brand verwekt werdt. Te *Oestgeest*, een weinig buiten *Leiden*, ontstondt Brand, dog dezelve was van geen gevolg. Daar en te *Katwyk* op Zee zyn eenige Beesten in de Weiden doodgeslagen. Te *Hazarswoude* is een Huis en te *Bodegrave* een Molen verbrand. Op eene Hofftede tusschen *Heemstede* en *Bennebroek*, en dus tusschen *Haarlem* en *Leyden*, zag men een zonderlinge uitwerking van dit onweder. Want kort na hetzelfde kwam de Koetzier in de Paardenstal, en bevondt, 't dat zyne groote ontsteltenis, twee Paarden dood. By naauwer onderzoek werdt ontdekt, dat 'er nog één blind geslagen was, zynde de Staldeur alleenlyk een weinig beschadigd. Dit Onweder heeft in *Noordbolland*, inzonderheid om de Stad *Alkmaar*, en in dezelve, alwaar een Molen verbrand is, gelyk ook in *Friesland*, eenige schade verwekt.

B Y.

BYZONDERHEEDEN. 1753.

July.

BIZONDERHEEDEN.
Onweder.

DE verdere Byzonderheden, uit *Europa* in 't algemeen, zullen wy kortelyk afbreken. Aanmerkelyk is 't dat men omtrent den zelfden tyd, uit *Duitschland* en *Engeland*, ook van zwaare *Onweders* heeft vernomen. In 't Graaffchap *Lippstad* was in 't voorste van die Maand, alom veel schade veroorzaakt. Te *Dringenberg* agt Huizen verbrand. Omtrent de Stad *der Lippe* zyn de Veldvrugten en Bouwlanden zeer gehavend en veelal bedorven. Aan 't Geboorte zag men 'erde kentekenen van. Uit *Engeland* verneemt men dat het Onweder gevallen is in verscheide Graaffchappen, inzonderheid aanmerkelyk door zwaare Hagelbuien, waar van de volgende Brief uit *Bridgewater*, gedateerd den 2 Juny.

„ Na dat 't heden ongemeen heet weet gemaakt had, begon het deezen
 „ avond ten 6 Uuren met een N. W. Wind een weinig te Reggen en Hag-
 „ gelen, vermengt met Donder en Blixem; doch 't Onweder nam vervolgens
 „ zodanig toe, dat we genoodzaakt waren de Winkels te sluiten, zynde het
 „ Onweder ten 7 Uuren op 't heevigste, en zo yfelyk, dat de oudste Liederen
 „ betwippen, nooit iet diergelyks gehoord of gezien te hebben. Het scheen
 „ niet anders, dan of de vier Elementen in een Chaos onder een vermengt
 „ waren, zynde de Donderslagen, verzelt van de allervreemstykste Blixemstra-
 „ len, zo zwaar, dat alles trilde en dreunde, terwyl sommige Hagelsteenen
 „ 6 à 7 duim in den omtrek dik waren, en met zo veel geweld needer vie-
 „ len, dat alle de Glazen, aan de Windzyde staande, zo als ook verscheide
 „ Daken, in stukken geslagen wierden, en het Water in de Rivier 4 à 5 voet
 „ hoog opsprong in de gedaante van een Fontein, by Teder Hagelsteen, die
 „ daarin neederviel. Alle onze Boom-, Tuin- en Veldvrugten zyn daardoor
 „ getruert, en men is bedugt, van elders insgelyks droevige berigten te zul-
 „ den ontfangen. Niettegenstaande de Grond door een langduurige droogte
 „ schier seer hard geworden was, hebben de Hagelsteenen eger zulke diepe
 „ en wyde holen in den grond gemaakt, als of 't Kanon Kogels geweest
 „ waren. By het vertrek van de Post, zynde 10 Uuren, duurt het Onwe-
 „ der nog met dezelve hevigheid; enz.

Van verscheide Plaatsen van *Europa* heeft men kortlings ook weder *Brand* van zwaaren *Brand* vernomen. In de Generaliteit van *allengans* was den 5 *Posto* een gehele Burgt, genaamd *Soligny*, nop de Kerk en eenige Schuuren na, geheel in de asch gelagden. In het *Bongfrodje Elbingeroda*, gelegen in het *Hanoversche Vorstendom Grubenhagen*, waren den laaften Zondag in *May* door een onverwagten *Brand*, die 's Morgens ten tien Uuren begon, niet alleen tweehonderd vyftig Huizen, maar daar benevens ook het slot, het *Ambuis* de Kerk en 't Raadhuis, geheel verteerd. Te *Grodno*, een Stad in 't *Poolfch Lit-*

1753. *July.* *thawven*, hadt men in dezelfde Maand een Oergelyk Ongeluk, zynde het beste gedeelte van die Stad, en onder anderen drie Kloosters, de Paleizen van den Vorst, Primaat, en van den Graave *Branicloy*, Grootveldheer van de Kroon, in de Asch gelegd.

BRON-
DERHE-
DEN...
Zeld-
zaambe-
beden.

Aangaande een zeldzaame Bron in *Ierland*, uit een Kopermyn ont-
Springende, in welke zeer dikke Yzeren Staven altoos in korten tyd
versteerd worden, waar na men veel meer Koper op den grond vindt
leggen, dan de zwaarte der Staaven is geweest, vindt men nu de
Omslag in eene Redenvoering, kortlings voor de Koninglyke Socie-
teit gelezen, waat in zulks door de Scheikunst zeer duidelyk betoogd
wordt. Want het is bekend, wanneer men een zekere hoeveelheid van
Koper in eenig Zuur Vogt laat smelten, dat dit Koper, door middel van
Yzer wordt op den grond gestooten, doch dit is ook al lang bekend
geweest, zo dat het wonder zou zyn, dat men hier niet eer om ge-
dacht hadde.

Zie hier een zeldzaam Voorval, te *Norwich* in de voorleede Maand
gebeurd.

In de Herberg de Rode Leeuw kwam des morgens een jonge Dame,
net gekleed en te Paard gezeten, doch zonder eenige Bedienden. Zy
sprak de Hospita afzonderlyk, en zeide haar, dat zekere omstandighe-
den haar in de noodzakelykheid stelden zo dra mogelijk te Trouwen,
en vroeg, of zy voor haar geen welgemaakt Jongman wist; 'er by-
voegende, dat indien hy goed van humeur was; zy tegens zyn beroep
niets hebben zoude. De Hospita zig, offthoon niet weinig over dien
voorslag verfeld, een weinig bedagt hebbende, recommandeerde haar
een jongen Borst in de buurt, die 'er zeer wel uitzag, en zig geneer-
de met de Lieden op 't Land den Baard te Scheeren. Die Barbier
werdt terstond onthoden, en hem de voorslag gedaan zynde, nam hy
een Uur beraad; doch bedankte de Juffr. Des zondt men om een
Linnen Wevers Knecht, die kloekmoedig genoeg zynde, om de pro-
positie van de Dame aan te nemen, zonder tydverzuim met haar naar
Budworth reedt, alwaar zy nog dien zelfden Voormiddag Trouwden.
Nauwlyks was de Huwelyksplechtigheid voltrokken, of in bovenge-
noemde Herberg kwamen 2 Hooren-arenennen, by zig hebbende
3 Knechts in Livrei; Deze vernamen naar de gemelde Dame; en
hoorden tot hun witerfte leedwezen en spyt de bovenverhaalde om-
standigheden; waarop zy in vollen ren naar *Budworth* ylden, dog al-
daar al hun spoed, door het reeds voltrokken Huwelyk vrugtelos
vonden. De Dame, zegt men, heeft 800 P. Sterl., dat is 8800 Gls.
's jaars inkomsten, afzonderlyk van de goederen van haar Vader, die
haar hadt willen dwingen tot een Huwelyk met een Ryken Ouden
Grvzand.

Aan-

Aangaande de Electriciteit heeft de Heer Professor *Winkler* te Leipzig in een van zyne publieke Lessen; na dat hy de Electriche kragt tot eenen byzonderen Graad versterkt had; een nieuwe Werking ontdekt. De Toezinders bemerkten dat de Electriche Straal, die met een sterken slag eindigde, in een vogtige Lederen Lap een gat had gemaakt; en dat vervolgens de andere Electriche Straalen, op andere Plaatsen van het Leder komende, dezelfde werking deden. Men heeft die Proefneeming, denzelven dag, nog wel eentig maal in 't by zyn van veele andere Personen gedaan, en bevonden, dat de Gaten, die in het Leder kwamen, naar mate der sterkte of zwakte van de Straalen groot of klein, sommige geheel rond, doch de meesten hoekig waren, als was het Leder 'er uit geschiedt.

Volgens berigten uit *Parys* heeft de Heer *Basson*, onlangs een nieuwe Ontdekking gemaakt, die het Wonderwerk van *Arctimedes*, door wien, zo men verhaalt, eenige vyandlyke Schepen van een Booren werden in brand gestoken; eenigzins zou ophelken. Door middel van 128 gemeene platte Spiegels, op zeker Stel, in dier voegen geplaatst, dat de Straalen der Zon, van dezelve afgekaast, zig in een gemeen Brandpunt vereenigen, heeft hy, op den afstand van ruim 12 Roeden, een Plank in brand gestoken; en daar uit aangetoond, dat het Vuur, door eene groote menigte van zodanige Spiegels, tot op den afstand van 70 a 75 Roeden gebracht kan worden.

Verder was door den Heer *Behder* een nieuw soort van Vuurwerk uitgevonden, de *Blixem des Oorlogs* genaamd, bestaande uit platte haakige Yzeren Platen, met Buskruid gevuld. Dit Werktuig, meent men, zal van veel meer uitwerkinge zyn, in het vernielen van Menschen, Gebouwen en Schepen, dan de allerzwaarste Bomben. *Jahnmer is 't, dat de konst niet tot beter vindens gebezigt worde.*

Aangaande de Verschyning van *Mercurius* in de Zon op den 6 Mey heeft leeden, werd op den 25 April uit *Dresden* genotificeerd, dat de zelfve by ons zou weezen onzichtbaar, zullende de Planeet den voorgaanden avond omtrent kwartier over Agten in de Zon gaan, en den volgende Morgenstond, tegen Vier Uren, de Zomelchryf verlaten. Dit werd voorgegeven uit de Tafelen van den Heer *la Hire* berekend te zyn. Ondertusschen was door anderen uit de Tafelen van *Halley* gevonden, dat die Verschyning by ons byna geheel zichtbaar moest zyn, zullende de Planeet omtrent anderhalf Ur voor den Opgang der Zonne daar in gaan, omtrent ten half zeven Uren op 't midden zyn, en 'er uitkomen omtrent Elf Uren 's morgens.

Volgens de naauwkeurige Waarneemingen der *Engelschen* en *Franschen*, die op eenige Sekonden na overeenstemmen, is de Uitgang geweest naar den ryd van 't Observatorium te *Parys*, te 10 Uren 21

Mi-

1753
JuliBIZON-
DEREN.Electrici-
teit.

Uitvindingen.

Waarneemingen.

1773. Minuuten, volgens den tyd van *Dresden*, te 10 Uuren, 12 Minuuten; dat is alhier, of te *Amsterdam*, te 10 Uuren 31 Minuuten. Volgens

BYZON-
DERHE-
DEN.

onze Waarneemingen was hy te half zeven Uuren omtrent op 't midden van de Zon; en een kwartier voor Elven, was hy reeds van de Zon afgegaan. Te *Leeuwaarden* hebben eenige Liefhebbers den Uitgang omtrent half Elf Uuren waargenomen. Zie hier wat dien aangaande, ius *Lippzig* verhaald werd, gedateerd den 9 *May*.

Niet tegenstaande het veranderlyk stormachtig Weder, en de telkens betwolkte Lucht, heeft men hier egter den 6 *daag* 's morgens vroeg den loop van *Mercurius* verby de Zon, voor het grootste gedeelte, zeer duidelyk waargenomen. Vermids de opgekome ne Zon eerst ten 5 Uuren, 33 Minuuten door de wolken heen brak, zo was de *Planeet Mercurius* reeds tot een derde deel van den Diameter der Zon in de Zonne-Schijf voortgalopen; en dewyl de Zon vervolgens telkens een geruimen tyd van Wolken bevyd bleef, heeft men zo voor als na de conjunctie van *Mercurius* met het middelpunt der Zon, tot aan half Elf Uuren, verscheide Waarneemingen konnen doen van de verscheidene standen van dien *Planeet* in de Zonne-Schijf, door een Verrekijker van 7 voet; doch ten half 11 Uuren, wanneer *Mercurius*, naar ongeschyn, nog omtrent drie kwartier Uurs in de Zon zou blyven, werd de Lucht zodanig bewolkt, dat men vergeefs wagtte naar den uitgang des *Planeet* uit de Zon; en toen de Zon ten Elf Uuren, 17 Minuuten weder te voorschyn kwam, was reeds niets meer van de *Planeet* in de Zon te zien.

Het is nu, zo veel men weet, de twaalfde maal, dat *Mercurius* op de Zon is waargenomen. Hy vertoont zig omtrent ter grootte van een Speldekop, niet grooter dan de Vlekken, die dikwils op de Zon zichtbaar zyn, waar van men hem bezwaarlyk, dan uit zyne rondte en verandering van plaats kan onderscheiden. Het is niet ligt de waarneeming te doen, en onmogelyk hem met het bloote Oog te zien. Best geschiedt het met een langen Verrekijker, waar door men het Beeld van de Zon, in eene donker gemaakte Kamer, op een wit Papier laat vallen. Doch volgens de Rekening van *Halley*, wiens Tafels ten opzigt van den loop van *Mercurius* nu best bevonden zyn, zal men ruim negen en twintig Jaaren moeten wagten, eer *Mercurius* zig, hier te lande weder op de Zon vertoonen kan. 't Grootte verschil in de Uitrekeningen van den tyd zyner Verschyning door verschillende Tafelen, komt hier uit voort, dat een verschil van een halve Graad in de Plaats van den *Planeet* in Lengte, wel zeven of agt Uuren verschil in den tyd van zyne Verschyning op de Zon, geeft.

AUGUS-

1753.
Augustus

AUGUSTUS.

OOST-
INDIEN.

OOSTINDIEN.

VAN de Kust van *Coromandel* heeft men thans eenige geloofwaardige Berigten, aangaande den toestand der Zaaken aldaar. Zie hier een Brief uit *Tranguebar*, gedateerd den 27 *October* laatstleden:

De *Engelse* met de *Tanscbaurise* en *Marattise* vereenigde Troupen maken by continuatie goede Progreffen tegens de *Franfen*, die de party trekken van den Rebel *Sander Scaibb*. Na dat zy de *Franfen* en de Armée van gemelden Rebel by *Tiratschinapali* totaliter geslagen, het overschot, het geen zig by het Fort *Sirāngam* verschantte, ingeslooten, en *Sander Scaibb* den 11 *Juny*, wanneer hy meende in silte te ontsnappen, gevangen bekomen hadden, zo moest zig het zelve, waaronder 414 *Franse* Soldaten en 52 Onder-Officers geld wierden, Krygsgevangen overgeven. De Koning van *Tanscbaur* liet den gevangenen *Sander Scaibb* ten eersten het Hoofd afflaan en het zelve op een lange Steng gestookt door eenen Ruyter, op eenen Olifant gezeten, het gantsche Leger omvoeren en vertoonen. De Zoon van dien Rebel salveerde zig nog by tyds met de vlugt na *Pondichery*, en de *Franfen* hervatden vervolgens den Oorlog in zynen naam, en hadden het geluk, dat zy een Commando *Zwitfers* van 100 Man, dewelke de *Engelsen* van *Madras* na *Cudalur* te Water hadden gezonden, gevangen bekwamen, en voorts de *Engelsen* van voor *Sinschi*, of *Gingi*, met bebloedde Koppen deden afdeynsen; hierdoor wederom verschen moed geschept hebbende, ondernamen zy een Leger tusschen *Pondichery* en *Cudalur* te formeeren; maar de *Engelse* Kapiteyn *Cisvoe* ataqueerde dezelve, op den 6 *September* met het kriecken van den dag in haar Leger, en versloegze totaliter, onder de Dooden wierden 200 *Franfen*, en onder de Gevangenen 80 a 90 Gemeenen, behalven 14 Officers van dezelve Natie, geteld. De *Engelsen* vermeersterden hierop den 19 *September* *Cobalum*, en den 1 *October* *Sengili-Codet*, een zeer sterke Fortresse; waarna dezelve hunne Victorie vervolgende, verder op en na *Pondichery* getrokken zyn, en thans de gemelde Stad aan de Landzyde geblocqueerd houden, zynde de rondom dezelve gelegene Dorpen door de *Muratten* en *Franfen* ten eenemaal verwoest en vernield geworden.

*Trangut-
bar.*

Volgens Brieven van *Goa*, gedateerd den 2 *December* van dat zelfde Jaar, verstaat men dat de *Maratta*, een Leenman van den Grooten Mogol, sedert eenigen tyd volstrektelyk tegen denzelven heeft gerebelleerd, en zelfs tot in 't midden van zyn Ryk gedrongen is. De Mogol zig hier over willende wrecken, heeft daar toe gebruikt,

*Goa.*LXIV. *Struk. II. Deel.*

M

bruikt,

1753.
Augustus

OOR-
INDIEN.

bruikt, den Generaal van zyne Troepen, *Nabab van Arenguebeza*, die in de landen van den wederſpannigen *Maratta* gevallen is, met een Leger van 80 duizend man, verſterkt door zes honderd *Franſchen* uit *Pondichery*, en het Opperhoofd der Troepen van gemelden *Maratta* verſlagen heeft. Na eene tweede Bataille, waar in het overſhot des Legers wierdt afgemaakt, viel de Mogoliſche Generaal in de Landen van de *Maratta*, en verwoefte dezelve. Hy nam zyn intrek op het Slot 't geen dien Rebel eertyds tot eene Verblyfsplaats ſtrekte. Deeze tyding, is voor de *Portugeezen*, te *Goa* geëtabliſſeerd, zeer voordelig. In 't Zuiden van deeze Geweſten, ſchryven zy, legt men ook overhoop, alzo de Koning van *Nelicarao*, met de *Franſchen* in Verbond ſtaande, den Oorlog heeft verklaard aan den Koning van *Canara*, en de Prins *Calaftry* is met de *Engelſchen*, die zig te *Falacbera* geëtabliſſeerd hebben, ook in de war geraakt, en heeft reeds eenige Redouten, tot die Veſting behorende, veroverd. De *Hollanders* zyn mede door den Koning van *Travancor* in vreeze gebracht, dewyl die magtige en Oorlogzugtige Vorſt reeds voor *Cochin* genaderd is.

Zo dat men hier, waarſchynlyk, twee zeer onpartydige Berigten heeft het eene uit eene *Deenſche* en het andere uit eene *Portugeeſche*. Volkplanting, raakende den toestand der andere Natien van *Europa* op die Kufften. Thans laaten wy hier nog een Brief, uit de laaſt gemelde Volkplantingen volgen, over den toestand van de *Engelſchen* op *Suratte*.

Suratte.

Men heeft van *Suratte* tyding bekomen, dat de ſlegte Verſtandhouding, welke eenigen tyd herwaards tuſſchen den Nabob of Gouverneur van de Stad en dien van het Kasteel gefubſiſteerd heeft, eindelyk van dien niſlag geweest is, dat dezelve elkandereren den Oorlog verklaard hebben. De *Engelſchen*, haare Factoryen in het Kasteel hebbende, trokken de party van den laaſten, en de *Hollanders*, binnen de Stad geëtabliſſeerd, voegden zig by den eerſten, gelyk ook de *Cidi*, of Admiraal der Vloot van den Grooten Mogol, die zig juist in de Haven bevond; deeze gingen gezamentlyk het Kasteel zo hevig aantasten, dat het zig moeft overgeven; de Gouverneur ſalveerde zig met de vlugt, en de *Engelſche*, ten eenemaal geſlagen en uit het Kasteel gedelogeerd, zouden alle in de Pan gehakt zyn, indien de *Franſe* Capucynen, die by de *Mogolitanen* in een goed blaadje ſtaan, en zeer veel op hen vermoegen, niet tuſſchen beyde gekomen waren, en de gedreygde Maſſacre verbeden en afgekeerd hadden. De Overwinnaar heeft de *Engelſchen* van alle hare Bezittingen en Vrydommen ontzet, en alle haare Goederen, Koopmanſchappen en Schepen, die in de Haven lagen, aangeſlagen, en gedeclareerd, dat dezelve ten eenwigen dage geene de minſte Privilegien aldaar wederom zouden obtineeren. De *Engelſchen* over dit verlies ten uiterſten geraakt en aangedaan, hebben uit weerwraak door hunnen Generaal de Haven van *Suratte* met twee Oorlogſchepen en eenige lige Bregatten doen inſlypen; blyvende dus de gemelde Haven door

door hen geblocqueerd, zonder iets het minste daar in of daar uit te laten 1753.
 passeeren, den Aanhangeren van den Nabob der Stad toebehoorende: Men *Augustus*
 geloofd egter, dat deeze Blocquade van geenen langen duur zal kunnen zyn.

In 't vervolg zullen wy mogelyk hieromtrent iets naders kunnen
 berigten. *Oost-INDIEN.*

WESTINDIEN.

DE Brieven uit de *Westindien* waren kortlings nog zeer opgevuld *Honduras.*
 met klagten der *Engelschen* over de behandeling der *Spaanschen*.
 Men kreeg tyding dat dezelve de nieuwe Rivier, in de Baai van
Honduras, geheel afgesneeden hadden, en alle Vaartuigen der ande-
 re Natien, in den grond geschooten of vernield. Daar tegen hadden
 de *Engelsche* Gouverneurs raadzaam gecoordeeld, de genen, die zig
 voor *Spaansche* Kustbewaarders uitgaven, hunne Commissien af te
 vergen, en zig meester te maaken van de zodanigen die gene egte
 Bevelbrieven konden vertoonen. Eenige van die Vaartuigen, welke
 zodanige bewyzen niet konden bybrengen, waren reeds genomen, en
 in de *Engelsche* Kolonien opgebracht. Hier over zouden de *Spaansche*
 Gouverneurs aan 't *Spaansche* Hof geklaagd hebben, waar van vervol-
 gens nader. Zie hier eenige Berigten van de handelwyze der *Spaan-*
schen, uit Brieven van die Plaatsen. De eene is van 't Eiland *Jamaika*, *Jamaika.*
 gedagtekend den 5 *Mey*.

„ Deezer dagen heeft men hier met een Schip, van *Hispaniola*
 „ gearriveerd, tyding gekomen, dat 14 Koopvaardyscheepjes van
 „ *Connecticut* en van 't Eiland *Rhoda*, die in de *Bahia* handel dree-
 „ ven, onlangs alle door *Spaanschen* genomen, en in een van hunne
 „ Kolonien opgebracht zyn; dat de Schipper van een dier Vaartuigen
 „ aanklager teegen de overige Vaartuigen en Ladingen zynde geworden
 „ onder belofte, dat zyn Schip en Lading tot beloning weder zou-
 „ den worden vrygegeeven, egter door de *Spaanschen* gevangen gezet,
 „ en zyn Schip en Lading goede prys verklaart is, gelyk ook met alle
 „ de andere Vaartuigen is geschied; dat diezelve Schipper ook ont-
 „ dekt had, wie de Kooplieden en Reeders van die Scheepjes wa-
 „ ren, en van een der *Spaansche* Kustbewaarders, die zodanigen
 „ Sluikhandel zelf begunstigde, doch dit alles hem egter niet van de
 „ gevangenis heeft kunnen bevryden. Op deeze tyding heeft onze
 „ Gouverneur *Knowles* aan alle Visch-Schuiten en andere vaartuigen,
 „ die te *Jamaika* uitgeruist en naar de *Spaansche* Kusten of Eilanden
 „ gedestineerd waren, bevel gezonden, geenerhanden teegenweër
 „ den *Spaanschen* Kustbewaarderen te bieden, of niet te dragen, hen

1753. „t'ontzeilen, byaldien zy door dezelveu mogten worden aangetaft,
 Augustus „ hebbende gem. Gouverneur Brieven aan alle de Schippers medege-
 „ geven voor de Gouverneurs der *Spaansche* Havens, in welken
 „ zodanige Pryzen zouden mogen worden opgebracht, welke
 WEST- „ Brieven een Declaratie behelzen, dat byaldien zy die Schepen en
 INDIEN. „ Ladingen niet aanstonds restituëeren, hy aan de *Engelsche* Schepen
 „ *Brieven van Represaille* vergunnen, en daarbeneevens verscheide
 „ zwaar-gewapende Vaartuigen in Zee zenden zal, om op hun beurt
 „ op de *Spaansche* Kustbewaarders te kruisen”.

Philadel- Een andere Brief van *Philadelpbia*, van den 24 derzelve Maand,
phia. behelst het volgende.

„ Kapt. *Roome*, in een Sloep van de Kust van *Musketto* terug ko-
 „ mende, is eenige mylen bezuiden 't zogenaamde *Zwanen-Eiland*
 „ door een *Spaanschen* Brigantyn genomen, en te *Campéche* opgebracht,
 „ daar Schip en Lading goeden prys verklaard zyn, om dat men
 „ *Mabogony-Hout* aan Boord van 't Schip vond, en verscheide *Spaan-*
 „ *schen* onder eede verklaarden, dat het Eiland *Jamaïka* nooit eenig
 „ diergelyk Hout had voortgebracht. De Kapt. wierd daarop in hegtenis
 „ gezet, krygende hy 16 dagen lang niets, dan Water en Brood,
 „ terwyl hy daarenboven op een zeer wreedaardige wyze behandelt
 „ wierd, tot dat hy eindelyk verlof verkreeg, aan Boord te mogen
 „ gaan van een *Spaansche* Sloep, naar de *Havana* gedefinieert, van
 „ waar hy vervolgens naar *Providence* vertrokken is. Uit verscheide
 „ andere Plaatzten van dit Werelddeel verneemt men, dat de *Spaansche*
 „ Kustbewaarders thans meer dan ooit op de *Engelsche* Schepen
 „ kruisen, en zig meester maken, van alle de genen, die by hen
 „ verdagt staan, geschikt te weezen tot het hakken van *Campéche-*
 „ *Hout*; enz”.

Curacao. Volgens hun berigt waren vier *Hollandsche* Schepen, te *Curacao*
 t'huis hoorende, in een Gevegt geraakt met drie *Spaansche* Schepen,
 en na eenig Schutgevaarte genoodzaakt af te wyken, zynde by die
 gelegenheid een *Hollandsche* Sloep in den grond geboord, en 45 man,
 benevens den Kapitein, verongelukt. Door een Brief, van dat Ei-
 land, wordt zulks bevestigd, en daar by gevoegd, dat het aan de
 Bovenkust is geschied. Aan 't zelve Eiland waren ook de twee Ge-
 wapende Barken terug gekomen, hebbende onder *St. Domingo* ge-
 vonden het *Snaauwship*, te vooren door de *Hollanders* gevoerd,
 thans voor *Spaansche* Rekening met *Cacao* geladen, zynde die Lading
 daar uit geligt. Zo dat daar, zo 't schynt, een soort van kleine Oor-
 log gevoerd werdt. Sedert zyn de Gerugten van dien oord niet
 guntiger.

Hallifax. Aangaande den toestand van de Stad *Hallifax*, in Nieuw *Scotland*,
 heeft

heeft men den volgenden aanmerkelyken Brief gedateerd den 28 Fe-
bruary van dit Jaar. 1753.
Augustus

Deeze Stad bevindt zig tegenswoordige reeds in een tamelyk bloeienden staat; dezelve is verdeelt in 35 Wyken, elk vervattende 16 Perceelen, 40 à 60 voet groot in 't vierkant; wy hebben hier eene openbare Kerk, zo als ook een vergaderplaats voor de *Non-Conformisten*; de reguliere Straten zyn 55 voet breed, en buiten dezelve staan nog eenige Huizen. De Stad is voorzien van verscheidene Forten en Reduiten, en gestadig parouilleeren aanzienelyke Pikets rontom dezelve. Langs de Rivier, bezuiden de Stad staan de nodige Huizen, Schouren en Loozzen tot den Vischvangst, enz., welke Gebouwen eener strek van 2 Mylen beslaan, en daaragter zyn verscheidene stukken Lands verdeelt, ieder van 7 of 8 Morgen; benoorden de Stad strekken de Visch-Loozzen zig uit ter lengte van een Myl; daaromtrent legt een klein Stedeke, meerendeels door Hollanders bewoond, en buiten 't zelve een groote streek Lands, die het toekomt, zo als ook een andere, die nog geen vasten Eigenaar heeft, de Rivier *Chebutto* is voor de Stad 3 Mylen breed, en teegen over de Stad legt een ander Stedeke aan een kleinen Baai, genaamd *Dartmouth*; Dat Stedeke is zeer slegt bevolkt, dewyl het verscheidemalen door de Indianen overrömpeld en uitgeplonderd is, waardoor 't grootste gedeelte der Inwooners 't zelve verlaten hebben. Dit zyn de twee eenige Steden, die wy tot nu hieromtrent bezitten, terwyl de Rivier *Chebutto* overal een ongelooflyke menigte Visch uitleevert, inzonderheid Kabbeljaauw, Schelvisch, Bakeljaauw, Heilbot, Makreel, Haring, allerlei grote Platvisch, Roch, Kreeften, en verscheidene soorten van kleine Visch. De andere Rivieren verschaffen insgelyks eenen overvloed van gem. soorten Visch, zo als ook Oesters, die in de *Chebutto* niet gevonden worden. Ja de menigte van Visch is zo groot, dat iemand in twee dagen tyds zo veel vangen kan, als hy, 't zy gerookt of gezouten, geduurende een rond jaar driemalen ter weck tot spyze zou nodig hebben. De viervoetige Dieren in dit Weerelddeel zyn ons onbekend, om dat de Oorlog met de Indianen ons tot nu verhindert heeft, verre Boschwaard in te gaan, doch het is zeker, dat 'er een groote menigte Hazen zyn, niet grooter dan wilde Konynen; Steekelverkens, ter grootte van een kleinen Patrys-Hond; zwarte Beeren, die mede niet zeer groot vallen; een soort van groote Hertzen-Beesten; zeer veele rode en zwarte Vossen, en verscheidene andere Dieren; daaronder Eekhoorentjes, en Vos-Eekhoorentjes, zynde deeze byna zo groot als een Vos, en sommige, die gelyk de Vliedermuizen gevleugelt zyn, offchoon men de Vleugels weinig of niets zien kan, wanneer ze over den grond lopen, bestaande dezelve in een lap Leder, die van den Rug af tot aan de Klauwen der voorste en tot op de Dyen van de agterste Pooten vast is. Dit Diertje is kleiner dan de Europeansche Bekorentjes, en de Vleugels dienen hem eigentlyk niet zo zeer om te Vliegen, als wel om van den eenen Tak op den anderen te springen, terwyl zyn dikke Staart hem voor een Roer verstrekt. Dieper Landwaard in heeft men verscheidene Meiren van zoet Water, en daarin een overvloed van Zalm, Forellen, Aal, Paling, enz., terwyl men de Lugt vervuld ziet met allerlei fraaije en aangename Vogelen. Deze Stad legt omtrent 17 Mylen van den uitboek

WEST-
INDIEN.

1753,
Augustus

of 't hoofd *Sambro*, en in dien afstand ontmoet men verscheide Eilandjes, terwyl de menigte van Braaijen en kleine Havens ongemeen gemaklyk en gerieflyk is tot de Visschery.

WEST-
INDIEN.

Verdér wordt verhaald, in een Brief van den 18 *Mey*, dat het getal der Inwooners, in die Stad, en de omleggende Streeken zeer toeneemt, door de aankomst van veele Familien, zo uit de andere *Amerikaansche* Kolonien, als uit *Ierland*, zo dat men dezelve merkelyk heeft moeten uitleggen, om die allen te bevatten. Men hadt 'er onlangs eene Proclamatie afgekondigd, dat alle de Inwooners, tusschen de 16 en 60 Jaaren oud, zig moesten voorzien van behoortlyke Wapenen, ten einde daar uit eene Landmilitie op te regten. Zo dat de vrees voor een aanval van buiten, inzonderheid van de *Indianen*, niet geheel verbannen scheen.

TURKYE N.

Constantinopolen.

DE Groot-Brittannische Minister te *Constantinopolen*, verscheide maalen in gesprek geweest zynde met de Staats-Ministers van het *Ottomannisch* Opperhoofd, over de voor eenigen tyd verspreide Gerugten, van Oorlogstoerustingen, heeft aan zyn Hof berigt, dat die Ministers hem de sterkste verzekeringen deden, dat de *Groote Heer* in geen deele voorneemens was, iemand van de *Christen* *Mogendbeden* te ontrusten. Zy hadden 'er bygevoegd; dat wanneer de *Porte* reden mogte hebben om over eenige van die *Mogendbeden* te klaagen, dezelve volgens de gewoonte onder de *Mogendbeden* van *Europa* vastgesteld (doch somtyds wel eens overtreedend), beginnen zoude met het te kennen geven van baare bezwaarnissen, en met het eischen van de vergoeding, naar toebehoorende.

De *Tripolitaansche* Ambassadeur, in den aanvang van *July* zig in deeze Stad, met een Kommiffie van de Regearing van *Tripoli* aan den *Grooten Heer* gelast bevindende, hadt by die gelegenheid aan den *Baron van Hocbejed*, Ambassadeur van de STAATEN GENERAAL nieuwe verzekeringen gegeven van zyne erkentelykheid over het goed onthaal, 't geene hy, geduurende zyn verblyf in *Holland* heeft genooten.

Omtrent dien tyd bevondt zig de *Sultan* eenige dagen wat onpasselyk, 't geen groote onsteltenis in 't *Serrail* verwekte, doch zulks heeft geene nadeelige Gevolgen gehad.

RUS-

1753.
Augustus

DAt men, terwyl het Hof zig te *Moskou* bevindt, in 't Russische Ryk zo veele toebereidzelen maakt om een aanzienlyk Leger op de Grenzen van *Lyfland* by een te brengen. Dat 'er in deezen Zomer een Corps van 9 duizend Donsche Cozakken en 2 duizend Houffaaren uit de binneste Provincien derwaards afzakte. Dat 'er voor de Troepen van haare Russische Majesteit, in *Duitschland* eenige duizenden van Zadels werden gereed gemaakt: dit alles geeft voet tot veelerlei giftingen, doch weinig grond om het waare oogmerk te ontdekken. Ondertusschen is ook door eene Keizerlyke Publicatie de uitvoer van Graanen uit *Lyfland* en *Courland* geheel verboden. De grootte van de Armeë, die aldaar geformeerd wordt, meent men zal zyn omtrent 65 duizend man, behalven de irreguliere Troepen.

RUS-
LAND.
Moskou.

Men ziet een Lyft der Land en Zeemagt van de Keizerin die voor zeer nauwkeurig gehouden wordt. Volgens die Lyft belooft 't getal der gereguleerde Troepen zo Infantery als Cavallery op 250000 Mannen effectief, waaronder de 3 Regimenten Gardeste Voet en een te Paard 8400 Mannen uitmaken, naamlyk de eerstgen. 7200 en 'tlaastgen. 1200 Mannen effectief. 't Getal der irreguliere Troepen is niet te bepalen; alleen weet men, dat des noods 100000, zo Cosakken als Calmukken op de been gebragt kunnen worden. Betreffende de Zeemagt van dit Hof, dezelve bestaat thans werkelyk in 43 Oorlogschepen, 300 Gallyen, de grootsten van 44 en 40; en de kleinften van 36 en 30 riemen, en omtrent 160 Kantschebassen van 28, 24 en 20 riemen. De Gallyen voeren gemeenlyk, de grootsten 360 en 300, de kleinften 220 en 200, en de Kantschebassen 50 Mannen; bestaande 't getal der Matrozen thans uit 40000 Mannen.

Z W E E D E N.

Behalven 't Edict, 't geen zyne Majesteit de Koning van *Zweeden* *Stokholm*. tegen de vreemde Wervers te *Stokholm*, heeft uitgevaardigd, is door den zelfden Koning ook aan alle zyne Onderdaanen, op zwaare straffen verboden, onder eenige vreemde Mogendheid dienst te nemen, zullende zy, in een zodanig geval, als Eedbreekers gestraft worden, en vervallen zyn van alle Regten, die hun op eenige wyze mogten toebehooren.

Dat de gemelde Oorlogstoerustingen, van haare Russche Keizerlyke Majesteit, in geenen deele tegen deeze Kroon gerigt zyn, is onder andere redenen zeer waarschynlyk, daar uit, dat de Conferentien over

1753.
Augustus

ZWEE-
DEN.
*Drotting-
holm.*

over de wederzydfche Grensfcheidigen in *Finland*, weder in 't korte ftaan hervat te worden; zynde daar over reeds door een *Zweedfch* met een *Ruffifch*-Generaal op de Grenzen van *Finland*, gefproken. Zo wel de Koning als de Koningin bevonden zig in de laatftleeden Maand, op het Luft-Paleis *Drottingholm*, in een volmaakten welftand. Men hadt 'er in de voorige Maand, de *Naam- en Geboorte-Feeften* van het Koninglyke Huis met veel vermaak gevierd. Den 4 was het de Naamdag van haare Majesteit de Koningin *Ulrica*, den 6 van den oudften Prins *Gustavus*. den 18 van den derden Prins *Fredericus Adolpbus*, die in zyn vierde jaar tradt, geweest, en den 24 de Geboortedag van haare Majesteit de Koningin, toen 33 Jaaren oud geworden. Op deezen Verjaardag werdt haare Majesteit ten uiterfte verrast door eene aangenaame Vertooning. De Koning hadt niet verre van het gemelde Paleis een Gebouw naar de Chineefche wyze doen vervaardigen, en tot verfiering van hetzelfde een groote menigte van het koftbaarfte Porcelein uit *Saxen* ontboden, hebbende ook geordonneert dat alle Perfoonen, die in 't gemelde Huis iets te verrigten hadden, op de Chineefche wyze gekleed zouden zyn. De verwondering van haare Majesteit, die van dit alles niets wift, was zeer groot, toen zy dat Gebouw ontdekte, en nog grooter toen zy 'er binnen kwam, en al dien toeftel zag. Men hielt 'er een Feftein, na 't welke de gemelde koftbaarheden aan de Koningin werden gefchonken.

*Gotten-
burg.*

Men ziet de volgende *Bekendmaking* der Ooftindifche Kompagnie van *Gottenburg*.

„ Vermits het den Koning behaagd heeft by dezelfs Octroy van
„ den 17 *Juny* 1746 aan de Directeurs van de Ooftindifche Kompa-
„ gnie de vryheid te verleenen om dezelve in een formeele en wel op
„ een vast Fonds fteunende Kompagnie te veranderen, ten welken
„ einde hun Verlof gegeven werdt om de vereifchte Sommen op een
„ zodanige wyze, als zy mogten goedvinden, by één te brengen en
„ te ligten; behalven dat ook zyne Majt. uit kragte van dien, de Kom-
„ pagnie en de Geintereffeerden ten opzigte van de betaaling der vyf-
„ tig duizend Daalders Zilvermunt, geftipuleerd in het elfde Artikel
„ van het bovengem. Octroy, gunftiglyk vrygefteld heeft: hebben de
„ voorn. Directeurs het volgende beflouten:

I. „ Men zal eens vooral een vast en beftendig Fonds aanneemen, en
„ ten dien einde een zekere vast bepaalde Somme infchryven.

II. „ De Boeken van Infchryving zullen alhier te *Gottenburg* den
„ 4 *September* naafkomende geopend, en, zo dra het vast bepaalde
„ Capitaal zal vol wezen; geflooten worden: maar vermids alle de
„ Intekenaars, dewelke zig op dien dag van negen uren des morgens
„ tot zes uren des avonds zullen aangeeven, zonder onderscheid
„ zul-

„ zullen worden aangenomen, zal men, by bevinding dat het Kapi-
 „ taal, op dien dag ingetekend, meer dan de beftemde Somme be-
 „ draagt, het *Surplus* na rato van zo veel per Cent van de Sommen
 „ aftrekken, die een ieder zal hebben ingefchreeven; zullende deeze
 „ aftrekking den volgenden dag worden bekend gemaakt.

1753.
 Augustus
 ZWEDEN.

III. „ Ten opzigte van de geenen, die het gemaklyker vallen zal
 „ om te *Stokholm* in te fchryven, is het geoorlofd zulks op het Comp-
 „ toir van de Compagnie in voorraad, en wel tot op den 29 *Augustus*
 „ *inclusive* te doen; zullende na dien dag geen Inſchryving meer te
 „ *Stokholm* aangenomen, en voorts daar omtrent gehandeld worden,
 „ even als in *Art. II.* vermeld is.

IV. „ Men zal niet minder dan *vyfbonderd* Daalders Zilvermunt mo-
 „ gen intekenen; en de grootte Inſchryvingen zullen beftaan in ronde
 „ ſommen van *bonderd* of *duizend* Daalders Zilvermunt.

V. „ Tien per Cent van de Ingefchreeve ſommen zullen aanftonds
 „ moeten betaald worden, en den 8 *November* nog zo veel per Cent
 „ meer als men voor dit loopende Jaar zal nodig hebben, 't welk aan
 „ de Geintrefleerden in de Maand *September* zal worden bekend ge-
 „ maakt.

„ Het overige van de geheele Ingefchreeven ſommen zal op de Ter-
 „ mynen en tegen zo veel per Cent op eens, als de Directeurs zullen
 „ nodig oordeelen, betaald worden; waar omtrent men drie Maan-
 „ den te vooren een Waarfchouwing geeven zal; zullende die gee-
 „ ne, dewelke binnen den bepaalden Termyn de geëfichte betaaling
 „ niet zal hebben gedaan, een vierde gedeelte van de ſommen, die
 „ hy reeds betaald zal hebben, ten voordeele van de Compagnie ver-
 „ liezen.

VI. „ De Geintrefleerden zullen voor de eerft-betaalde tien per
 „ Cent *ad interim* Quitantien krygen, dewelke men by de tweede
 „ betaaling van den 8 *November* tegen formeele Actien verwiffelen
 „ zal.

VII. „ Men zal in zyne keuze hebben om de Ingefchreeven ſom-
 „ men te betaalen of in de *Bank* der *Staat*en van het Ryk te *STOK-*
 „ *HOLM*, ofte in *Bank-Billetten* in de *Kaſſe* van de *Compagnie* te *GOT-*
 „ *TENBURG*.

VIII. „ Ieder Intekenaar zal verplicht weezen zynen Naam en Voor-
 „ naam ten vollen uit te ſchryven, zonder zig te kunnen bedienen
 „ van Verkortingen, Deviſen, enkele Letters of diergelyke, het zy
 „ by de Inſchryving zelfs, het zy op de Actien.

IX. „ De Actien van de Compagnie zullen op haar generaal Comp-
 „ toir te *GOTTENBURG* worden afgevaardigd, eigenhandig onderte-
 „ kend

- 1753 „ kend door alle de Directeurs, en *gecontrafignierd* door den Secretaris van de Compagnie.
- Augustus* „ Op deeze Actien zal de somme, by ieder Termyn betaald, op
- ZWEDEN „ dat zelfde Comptoir, daar de Inschryving gedaan zal zyn, uitgedrukt en getekend worden door twee der tegenwoordig zynde Directeurs, met de *Contra-Tekening* van den Boekhouder of Kassier.
- X. „ Ingeval de Schepen van de Compagnie, die men terug verwacht, te weten, DE EENIGHEID en DE HOOP, gelukkiglyk en goeds tyds aankomen, zal men aan de Geïntresseerden een *Waarschouwing* geeven, of en op wat wyze hunne Kapitaalen in die Schepen tot de Betaalingen, die te doen staan, zullen kunnen gebruikt worden.
- XI. „ De Directeurs zullen het Kapitaal, 't welk men in ieder Schip en deszelfs Lading besteeden zal, zo voordeelig als zy zullen kunnen verwerven, doen afkweeren, en de Kosten voor Rekening van dezelve Expeditie gepafferd worden.
- XII. „ Na maate dat de Schepen uit de Oost-Indiën zullen terug komen, en hunne Ladingen publick verkogt worden, zullen de Directeurs, ingevolge het Art. XXVI. van het bovengem. Koninglyk Oktroy, het Geld, 't welk aan de Geïntresseerden zal toebehooren, op het zelfde Comptoir, alwaar de betaaling van de Inschryving ontfangen en gekwiteerd zal zyn, betaalen.
- XIII. „ Zo dra de Directeurs gelegenheid zien zullen om deezen Koophandel uit te breiden, behouden zy voor zig het Regt en de Vryheid, om in 't vervolg het gestipuleerde Fonds te vergrooten: In welken gevalle de Bezitters der Actien den voorrang boven alle andere hebben zullen, om de als dan vereischt wordende Somme goed te maaken”.
- GOTTENBURG den 10 Mey 1753.

D E E N E M A R K E N.

Koppenbagen.

MEN heeft thans uit *Koppenbagen* eenig nader Berigt, aangaande het verongelukken van het Deensche Schip of Fregat, genaamd de *Falster*, voor *Saffia* in Barbarien, waar van wy hier voor gemeld hebben. Dit ongeval was veroorzaakt door de onvoorzigtigheid van een Timmerman, die eene Lamp ontfoken hebbende, de Pit of het Katoen van dezelve niet wel bezorgd hadt, waar van eenige vonken gevallen zynde op vuurvattende Stoffen, waren dezelve, benevens een Ton met Teer, en kort daar aan het geheele Schip in den Brand gevallen.

Binnen korten tyd zou men, in deeze Koninglyk Deensche Residentie-

tie-Stad het Plan uitgegeeven van *eene nieuwe Lotery*, waar toe de Directeurs reeds door den Koning aangesteld zyn. Deze Lotery zal niet dan in twintig Jaaren ten einde loopen. Men zegt dat het voordeel van dezelve dienen zal, tot een vast Fonds, omdaar uit een aanzienlyk Kweekschool te stigten en te onderhouden, waar in drie honderd Jongelingen hunne Kost en Onderhouding zullen vinden, mitsgaders onderwijs in zodanige Weetenenschappen, en Handwerken, waar toe men hun bekwaamt sal agten. Men meent ook dat zyne Majesteit beslooten heeft, te *Nykioping* verscheide Gebouwen te laten Timmeren, waar in een goed getal Manufactuuriers geplaatst zullen worden, hebbende de Koning, tot derzelve ondersteuning, eene aanzienlyke Somme Gelds gedestineerd. Het Werk aan de nieuwe Haven van *Nybo* vordert merkelyk, zynde derzelve grootte en gedaante reeds kenbaar. Zy zal in den mond van een Riviertje aan een kleinen Inham leggen, een goed kwartier uurs breed, en een weinig minder diep zyn. Men zal dezelve in tweeën deelen door een langen Dyk, waar van het hoofd voorzien zal wezen met een Battery van Grof Geschut, en gedekt door een uitstekend Ravelyn. Aan de eene zyde van deeze Haven, op 't land, wordt reeds een Fort aangelegd, 't geen men denkt dat aan de andere zyde ook geschieden zal.

De Jooden te *Koppenbagen* hebben zig onlangs in eene zeer gevaarlyke Omstandigheid ingewikkeld. Een Jongeling van hante Natie, genaamd *Lazarus*, zig voor eenigen tyd by de Lutersche Predikanten begeeven, en dezelve vernogt hebbende, dat zy hem in den Christelyken Godsdienst wilden onderwyzen, namen deeze hem aan, en de Bisschop deed dien Jongman, uit een verworven Pensioen van den Koning, het noodige tot zyn onderhoud bezorgen. Ondertusschen werd *Lazarus*, voor eenige dagen, by een Koetzier in de voornaamste Wyk der Joden, 'savonds ten eeten verzogt. Hy nam dit verzoek aan, doch kwam sedert niet weer te voorschyn, waarom de Bisschop aan zyne Majesteit kennis gaf van dit Voorval. De Koning heeft hier op geordonneerd, de Joden aan te zeggen, dat zy dien Jongeling, binnen eenen bepaalden tyd, weder voor den dag zullen moeten brengen, op eene Straffe van 8 duizend Ryksd., zo zy het niet doen. Men stelt vast dat hy opgeligt en weggevoerd moet zyn, alzo hy, onlangs, door het Jooden-Kwartier gaande, mishandeld en vastgehouden zou zyn geworden, indien het Gemeene Volk hem niet ontzet hadde.

1753.
AugustusDEENE-
MARKEN.

1753.
Augustus

P O O L E N .

POOLLEN.

Dresde.

WY zagen in de vorige Maand, blad. 15, een Brief van den Groot-Kancelier van *Poolen*, aan zyne Koninglyke Majesteit te *Dresden* geadresseerd, rouleerende over de Geschillen tusschen den Adel en de Geestelykheid van *Poolen*. Thans vinden wy een BRIEF, in de Latynsche Taal geschreeven, en door den Paus gezonden aan dien zelfden Koning. De Vertaaling luidt aldus.

Zeer geliefde Zoon in Jesus Christus.

„ Met groote aandoening is ons bekend geworden, dat 'er ten na-
 „ deele van de Kerkelyke Vryheden, en Regten van de Geestelyk-
 „ heid, geheiligd by alle Volkeren, als mede ten spyt der Waardig-
 „ heden van de Eerwaarde Bisschoppen, Priesters en alle Geestelyken
 „ in 't algemeen, en inzonderheid van onzen Eerwaarden Broeder,
 „ den Aartsbisschop van *GNESE* in het bloeiend Koningryk van Uwe
 „ Majesteit zeer gevaarlyke twisten zyn ontstaan, enz.

„ Wanneer wy opgewekt door onze vaderlyke gevoelens, de zeld-
 „ zaame tegenstrydigheid opmerken, welke dat gedrag met de goede
 „ gevoelens heeft, die wy opgevat hebben van de doorlaande en by-
 „ zondere Godsvrucht van den Poolischen Adel, van zynen eerbied
 „ voor de H. Religie en het gezag der Kerkendienaren, gelyk ook van
 „ zyne gezeglykheid en gehoorzaamheid voor het geen uit de Opper-
 „ kerkvoogdy voortvloeit, zouden wy, als algemeene Vader, niet
 „ kunnen nalaten, den toevlugt tot de kragtadigheid van uw vermo-
 „ gen te nemen, om ter stilling en demping van het vuur der wanorde
 „ te geraken, en dus de zo wenschelyke vrede en de rust te doen her-
 „ stellen en bevestigen.

„ By zo verré gy, onze zeer geliefde Zoon in Jesus Christus, let op
 „ de verplichtingen, die ons de uitgestrektheid onzer Apostolische be-
 „ diening wezentlyk oplegt, zult gy beseffen, wat bestipte reken-
 „ schap wy zouden moeten doen aan Jesus Christus, onzen eeuwigen rech-
 „ ter wiens *onwaardige Stedebouder* wy hier beneden zyn, zo wy in
 „ veragting van de perfoonen en waardigheden der Prelaten, onze
 „ Eerwaarde Broeders, verzuimden, de zo openbaar verkragte reg-
 „ ten van het Heiligdom te handhaven en te reclameeren.

„ In het gevoelig verdriet, dat wy ten dien opzichte ontwaar wor-
 „ den, stellen wy ons vertrouwen op uwe Majesteit, en beruften tot
 „ het gelukken onzer vaderlyke forgen op de kennis, die wy van zy-
 „ nen yver hebben, verzekert zynde, dat hy voortvaren zal, gelyk

„ hy

„ hy tot nog toe gedaan heeft, om met opzigt tot de gevolgen van
 „ dat verschil te handelen op eene wyze, die ten roem verftrekken
 „ kan van zynen naam en Godtvrugt, waar van wy redenen hadden
 „ overtuigt te zyn, toen uwe Majesteit door zyne wysheid en gezach
 „ de loze streken verydelde, die men 'op den laatften Ryksdag te
 „ werk wilde stellen, om de toen gerezene verschillen te heviger te
 „ maaken.

„ In afwachting van de uitwerking onzer bekommering, bidden wy
 „ den Koning der Koningen uit grond onzes harte, dat het hem be-
 „ hage, uwe Majesteit te onderhouden en te bevestigen in de gevoe-
 „ lens der Religie en de standvastigheid, waar van hy belydenis doet,
 „ en die tot de befcherming, handhaving en eere van de Heilige
 „ Kerk, van haar Heiligdom en haare Bedienaaren medewerkende, ge-
 „ wiffelyk de gelukkigfte gevolgen moet hebben voor zyn Koningryk
 „ en Koninglyk Huis, 't geen wy, gelyk ook den perfoon van uwe
 „ Majesteit onzen Apostolische Zegen aanbieden, welke wy hem van
 „ gantscher herte geeven, door hem den rykften overvloed der He-
 „ melfche Zegeningen toe te wenschen ”.

Romen den 2 Mey 1753.

• Verder heeft zyne Heiligheid, aan den Primaat van Gnefe, ook den
 volgende BRIEF gezonden.

Eerwaarde Broeder.

„ De ontfange tyding van 't geen in den zetel van het Gerigts-Hof
 „ van Petrikow in het bloeiend Koningryk Polen voorgevallen is, en
 „ de onderneemingen, door verscheide Edellieden van dat land te
 „ werk gestelt, om de grondvesten der Kerkelyke vryheid te onder-
 „ mynen, de regten van het Heiligdom te fchenden, en inzonderheit
 „ het gezag en de waardigheid, waar mede gy en de andere Prelaa-
 „ ten, onze Eerwaarde Broederen, bekleed zyt, te krenken, heeft
 „ ons Vaderlyk hart met een zo bittere Imerte gegriefd, dat wy, na
 „ ons terstond in den gebede en zugtingen gewend te hebben tot den
 „ Vader der Barmhartigheid en den Godt aller vertroosting, aen den
 „ zeer doorlugtigen Koning van Polen, onzen zeer geliefden Zoon
 „ in Jesus Christus, een brief van onze Apostolische hand hebben ge-
 „ schreven, waar in wy niet slegts melden, het verdriet, 't geen die
 „ zaak ons verwekte, maar ook niet verzuimden zyn vermogende on-
 „ derfteuning te verzoeken, ten einde een zo grootmoedigen Monarch
 „ te beweegen, by tyds zyne byftand in die beklaglyke omftandig-
 „ heden te verleenen, op dat ten spoedigfte in die onheilen en geva-
 „ ren,

1753. „ ren, die de Kerk en het Heiligdom bedreigen, en de handhaving
Augustus „ der haar verschuldigde achtung en eerbied voorzien mogt worden.
 POOLEN. „ Hier van hebben wy niet willen nalaten u kennis te geeven, op
 „ dat gy 'er de andere Prelaaten van Polen, onze Eerwaarde Broe-
 „ ders, van zoude verwittigen, en uw yver en voorzichtigheid, on-
 „ ze Vaderlyke en Apostolische zorgen ondersteunende, in staat zou-
 „ de wezen, dat onweer te besweeren, door een gedrag, waarin
 „ zachtmoedigheid met standvastigheid vereend zy, om eindelyk de
 „ kalnte, die wy zo ernstig wenschen hersteld te zien, weder te doen
 „ herleeven.
 „ Voorts achten wy geen bekwaamer middel, om de Weereldlyken
 „ tot de achtung en gezeglykheid, aan de Kerkelyken verschuldigd,
 „ te brengen, dan de zo heilzaame gevoelens van Vrede, en 't geen
 „ inzonderheid de lastige pligt van Herder van u eischt, gelyk ook
 „ de liefdadigheid, onafscheidelyk van uw Character, de waardigheid
 „ van Prelaat, en vooral de luisterlyke voorbeelden van goedaardig-
 „ heid, zachtmoedigheid en nedrigheid, die ons de opperste Herder,
 „ Jesus Christus, heeft nagelaaten, en waar van wy geduldig af-
 „ wachten moeten, al 't geen ons Godt, tot uitwerking onzer Zalig-
 „ heid toezendt.
 „ U deeze gelukkige geneigcheden en de daar uit sprutende voor-
 „ deelen toewenshende, bevelen wy u in Godes hoede, en geeven
 „ u, Eerwaarde Broederen, gelyk ook alle de verdere Prelaaten van
 „ Polen onzen Apostolische zegen enz.”
Romen den 2 Mey 1753.

P R U I S S E N.

Berlyn.

DEN 28 *passato* begaf zig zyne Pruissische Majesteit, 'smorgens ten vyf uren, in Gezelschap van den Prins *Ferdinand van Brunswyk*, en verscheide Generaalsperfoonen, naar het Bosch by Reinitendorp, om de Wapen-Oeffeningen van het Regiment Artillery, bestaande voornaamelyk in het Schieten uit het Kanon naar 't Wit, en het werpen van Bomben op een gestelden afstand, by te woenen. Hy keerde, zeer voldaan over de handigheid der Artilleristen, naar Poztdam, alwaar Maandags daar aan, op het Theater van 't Koninglyke Slot, de Opera, genaamd *de Overwinning der Getrouwigheid*, in tegenwoordigheid van den Koning; zeer fraai gespeeld werd.

In 't voorste van die Maand, was te *Berlyn* een zwaare Strafoeffening geschied, onder 't Regiment van den Prins van Pruiffen, wegens de Mijterye daar in ontstaan. Agt der grootste Belhamels werden met de Galg, en twintig minder schuldigen met de Cordons gestraft.

Door

Door den Koning is bevel gegeven, om nog dertig Huizen buiten de Hamburger Poort te bouwen, voor een dergelyk getal Huisgezinnen, die zig van andere Plaatsen te *Berlyn* met der woon komen neder zeyten; waar aan reeds een begin is gemaakt.

Men heeft tyding van *Koningsbergen*, dat den 25 *passato*, op zyne Landgoederen, niet ver van die Stad, overleeden is de Hoog Geboren Heer *Ernst-Frederik*, Ryksgraave Fink van Finkenstein, Geheime Staat- en Krygs-Minister van den Koning, Opperburg-Graaf en Intendant-Generaal van het Koningryk Pruisen, President van het Kollegie der Voogdye te *Koningsbergen*, Ridder der Ridder-Orden van *St. Jan*, enz. Hy laat drie Zoonen en twee Dogters na. Hy was 56 Jaaren oud: de oudste van zyne Zoons is tegenwoordig Legations-Raad van den Koning.

1753.
Augustus

PRUISSEN.

Koningsbergen.

Te *Embden* is, den 5 *passato*, aangekomen het Pruisisch Schip van de Asiatische Kompagnie, genaamd *de Koning van Pruisen*, zynde den 14 *January* van *Canton* in *China* vertrokken, zo dat het eene voorspoedige reis heeft gehad. De Laading bestaat in de volgende Goederen, 451730 ff Théé Boey, 65832 ff Théé Congo, 2919 ff Théé Pekko, 14455 ff Théé Soarchon, 5642 ff Théé Singlo, 6100 ff Théé Heyfant, 450 ff Sago, 8900 ff Paarlemoer, 7700 ff Kurkuma, 6400 ff Gallisga, 5700 ff Radix China, 2067 ff Rhabarbar, 8 en een half ff Muscus, 235 ff Star Annys, 122 en een half ff Cinnabaris Nativa, 245 ff Quikzilver, 245 ff Borax, 245 ff Antimonium, 130 ff Campher, 325 ff Aluyn, 160 ff Aloë, 122 en een half ff Draaken Bloed, 3040 ff Ruuwe Nanquinsé Zyde, 3076 ps. Geele Nanquin, 60 ps. Meubte Damasten, waar onder 28 stuks met twee Kouleuren, 30 ps. gestreepte dito, 255 ps. Gorgovons, 104 ps. Poudezoyen, 82 ps. Satynen, 576 ps. Pequins, 32 ps. dito met twee Kouleuren, 60 ps. dito geschilderde, 18 ps. ongeschooren Fluwael, 110 ps. Lustrens, 16 ps. Lampas, 20 ps. Neusdoeken, 138 ps. Tonquinsé Pelons, 208 Kisten, 79 Tobbens en 392 Bondels Porceleynen.

Embden.

Dezelve Kompagnie heeft aan het Schip, onlangs door haar te *Amsteldam* gekogt, den naam gegeven van den *Prins van Pruisen*. Men agt dat hetzelfde, met het andere, nog deezen Jaare wederom naar *China* zal afgevaardigd worden.

Door zyne Majesteit is, tot bevordering van het Vertier der Goederen van de gemelde Kompagnie, bevel gegeven, om in plaats van den Impost van 10 Grossen, op ieder Pond Théé, voortaan maar 7 Grossen te vorderen van de gene, die van de EMBDISCHE KOMPAGNIE gekogt zal zyn, waar toe men behoorlyke Certificaaten moet hebben. Ziet hier het ADVERTISSEMENT van de gemelde Kompagnie, aangaande de Verkoopning van haare Goederen, met het Schip *den Koning van Pruis-*

1753. *Pruiffen* aangebragt; zynde de Verkoopdag gefield op den 27 *dezer*
Augustus Maand.

PRUIS-
SEN.

„ I. Alle Goederen, die door de Kompagnie verkogt zullen wor-
 „ den in 't Pakhuis-Boek gefpecificeerd zynde, zyn vry van alle uit-
 „ gaande Tollen, als ook van 't Waag- en Kraan-Geld deezer Stad,
 „ buiten de Kopers, die de Stads-Kraan gebruiken mogten, ook wordt
 „ niets aan de Pakhuismeeſter nog Arbeiders, die de Goederen op de
 „ Waag leeveren, betaald; van waar de Koper dezelve ontfangt en
 „ verder depecheert, alleen wordt betaald 1 per mille voor den Ar-
 „ men.

„ II. Alle de Verkoop der Goederen geſchiedt tot *Embden*, in *Fre-*
 „ *driks d'Or*, of in Hollandſche of Hamburger geaccepteerde Wiſſel-
 „ Brieven, die niet langer als een maand moeten te loopen hebben,
 „ of in *Louis d'Or* of *Carl. d'Or*, mits volwigtig zynde, en tegen de
 „ behoortlyke Agio van 1 per Cento; maar op dat de Kopers meerder
 „ faciliteit genieten, zo kunnen de buitenlandſche haare Gelden de-
 „ poneeren by de naargenoemde Handel-Huizen, en zig daar voor Re-
 „ cepiffen laaten geeven, als tot

„ Frankfort . . by de Heer Hof-Raad *Johan Friedrich Smid*.

„ Antwerpen . by de Heer *François Emanuel van Ertborn*.

„ Berlin . . . by de Heer *Spliegerber* en de Heer *Fried. Wilb. Schutſe*.

„ Magdenburg by de Heeren *Koppe* en *Hausler*.

„ Hamburg . . by de Heeren *Jan* en *Cornelis Jac. Beerenberg*.

„ Altona . . . by de Heer *Johan Daniel Baur*.

„ Bremen . . . by de Heer *Ludewig Furgens*.

„ Deeze Recepiffen luiden op Zigt aan Ordre, en de Kompagnie
 „ zal zulke voor kontante betaaling aanneemen, en wel op elke der
 „ voorgenoemde Plaatzen involgende Kourfen:

„ Amſterdam . per Ryksd. 100 Banco Ryksd. 143 Fred. d'Or.

„ per 100 Kourant 136½ dito.

„ Antwerpen . per f 100 Brabands Wiſſelgeld 56 dito.

„ Berlin . . . per Ryksd. 100 Fred. d'Or Ryksd. 100 Fred. d'Or.

„ Frankfort . per Ryksd. 100 Fred. d'Or Ryksd. 100 Fred. d'Or.

„ Hamburg . . per 100 Banco 144 Fred. d'Or.

„ De Ryksdaalder heeft 54 ſtuivers röt Embden.

„ III. „ Alle Goederen worden Verkogt op Kompagnies Gewigt, dat
 „ met het Amſteldamſche Gewigt en de Brabandſche Ellemaat volko-
 „ men egaal is.

„ IV. „ Als iemandt iets by de Kompagnie koopt, van wien Kautie ver-
 „ langd word, is hy ſchuldig zulks te præſenteeen, ofte in plaats 10
 „ per Cento op rekening te betaalen.

„ V. „ Niemand, wie het ook mag weezen, kan eenige Goederen uit
 „ Kom-

- „ Kompagnies Pakhuizen ontfangen, zonder eerst daar voor betaalin- 1753.
 „ ge gedaan te hebben. Augustus
- „ VI. „ Die in de eerste 30 dagen naar geëindigde Verkoopinge zyne
 „ Goederen betaalt, geniet 2 per Cento voor prompte betaaling; PRUIS-
 „ na verloop dezer 30 dagen wordt niets gebeneficeerd. SEN.
- „ „ In 3 Maanden naar geëindigde Verkoopinge moet de Kooper zyne
 „ Goederen betaalen en afhaalen.
- „ „ Die in genoemde 3 Maanden na geëindigde Verkoopning niet be-
 „ taalt, diens gekogte Goederen worden door de Kompagnie voor
 „ rekening van den Kooper wederom verkogt, de schade is voor de
 „ eerste Kooper en de winst vóór de Kompagnie.
- „ VII. „ Alle Goederen moeten in 3 Maanden na de Verkoopinge ont-
 „ fangen worden, en die reeds betaald zyn, moeten na verloop van
 „ 3 Maanden Pakhuishuur betaalen, en staan deeze Goederen dan
 „ voor den risico van den Eigenaar.
- „ VIII. „ De Kompagnie betaalt een half per Cent kortagie van den
 „ netto beloop der gekogte Goederen.
- „ IX. „ De Goederen zullen van den Kooper ontfangen en aan hem
 „ geleverd worden, volgens haare Nommers en Loten, zo als zy in
 „ het Verkoopboek gespecificeerd staan, zonder exceptie en zonder
 „ eenige refactie, onder wat prætext zulks ook zyn konde of men pre-
 „ tendeerden mogte, 't zy wegens boniteit, kouleur, vlakken, langte,
 „ breedte, &c.
- „ X. „ Het Porcelein wordt zo veel als mogelyk van den eenen Koo-
 „ per na den anderen kompleet ontfangen, volgens de Numers en
 „ Loten, als in 't Verkoopboek gespecificeerd is; maar de Koopers
 „ moeten zig vergenoegen laten, minder of niets te ontfangen, in-
 „ gevalle zig veel gebroken in de ongeopende Kisten bevind.
- „ „ Daar wordt geen uitzoeken, uitklinken of uitschieten van al 't
 „ geen wat niet effectief gebroken is, toegelaaten; maar de Goede-
 „ ren worden zonder eenige exceptie voor de hand, van den eenen
 „ Kooper na den anderen, volgens de Nommers ontfangen, zo als de-
 „ zelve vallen, maar waar en tegen gerabbatteerd wordt 6 per Cent,
 „ wat in diervoegen onuitgeklinkt en onuitgezogt is, en 10 per Cent
 „ van al het geene wat in Kisten ongeopend, volgens het Pakhuisboek
 „ ontfangen wordt.
- „ „ Op de Théé-Stellen, Servisen, Kas-Stellen, Théé-Potten, Punsch-
 „ Kommen, wordt geen rabat goed gedaan, als alleen de 2 per Cent
 „ voor prompte betaaling.
- „ XI. „ De Aflevering zal beginnen twee dagen naar geëindigde Ver-
 „ koopning, en na de opgemaakte en betaalde Rekeningen; de eers-
 „ ten Kooper, die zig opgeeft, heeft de præferentie en wordt het eerst
- LXIV. Stuk II. Deel. O „ ge-

1753. „ geholpen, en zo vervolgens moet den eenen op den anderen wag-
Augustus „ ten, om de Goederen te ontvangen.
 XII. „ De bezielndagen zyn 3 voor de Verkoopinge ”.

PRUIS-
 SEN.

D U I T S C H L A N D.

Benthem

IN 't Graaffchap *Benthem* was onlangs zo met Klokken-Gelui, als Or-
 gelspel, Illuminatie, enz. allerlei vreugde bedreeven over de aan-
 genaame tyding, dat dit Graaffchap aan den Koning van Groot-Brit-
 tannie was opgedragen. Zie hier het hoofdzaakelyke van 't INSTRU-
 MENT, waar uit men dien aangaande zekerheid heeft.

WY FREDERIK KAREL van 't H. Roomsche Ryk Graaf te *Benthem*, *Te-
 klenburg* enz.

Doen te weteen: Hoe wy ter oorzaak van onze geërfde zwaare Lands-
 Schulden, ten besten van ons Graaffchap en waarde Onderdaanen, met den
 Vorst en Heere GEORGE II. Koning van *Groot-Brittanien*, Hertog van *Brun-
 swyk Lunenburg*, Keurvorst van 't H. Roomsche Ryk enz., in dato 22 *Mey*
 1752 tot overneeming van gemelde onze Schulden, en ten opzichte van een aan
 ons beloofd vershot, ons verbonden hebben, om aan hoogstgemelde zyne
 Majesteit en Keurvorstelyke Doorlugtigheid, alsmede aan deszelfs Erven en Op-
 volgeren in het Keurvorstendom, ons Graaffchap *Benthem*, met de Gezament-
 lyke Goederen en de daar toebehoorende Lands Heerlyke Oppervoogdy enz.
 in Weereldlyke, Geestelyke, Burgerlyke en Militaire zaken, voor dertig ag-
 ter een volgende Jaaren, en wel tot zo lang, dat het Vershot, 't welk aan ons
 gedaan zal worden, volkomentlyk zal zyn afgedaan, tot een werkelyk Pand,
 en het Bezit en Genot daar van over te geven in diervoegé, als wy onze Voor-
 zaaten zulks gehad en geoeffend hebben, of daar toe bevoegd geweest zyn.

Dienvolgens word mits deezen aan den hoogstgemelde Koning en Keurvorst
 ons Graaffchap *Benthem*, *cum omnimodo territorialis Superioritatis Jure* door ons
 overgeleverd enz., en uit dien hoofde ontslaan wy onze tegenwoordige gezaa-
 mentlyke getrouwe Stenden, Onderdaanen enz. van die Pligten en Eeden, waar
 door zy tot op de Bekendmaking deezes aan ons verbonden zyn geweest enz.

Gegeeven te Parys den 9 Mey 1753.

FREDERIK KAREL Graaf te *Benthem*.

Den 11 *Juny* kwam te *Gildebuis*, in dat Graaffchap, aan, de Heer
 Landdrost van *Omteda*, door zyne Koninglyke Majesteit derwaardsge-
 zonden, die van de Paraderende Burgery plegtig ontfangen werdt,
 met vliegende Vaandels, onder het Geschal van Pauken, Trompetten,
 Trommels en Fluiten, het driemaal lossen van het Geschut, en een
 algemeene Salvo uit de Muskettery. De Lugt weergalmdé van 't Ge-
 juig, *Langleeve onze Koning George de II.* tot het uiterste genoegen van
 den gemelden Landdrost, die verder van wegen zyne Groot-Brittan-
 nische

nifche Majesteit: ~~eene~~ BEKENDMAKING heeft gedaan; kortelyk be- 1753.
helzende. Augustus

Dat zyne Groot-Brittannifche Majesteit heeft beloofd de Schulden, met de- DUITSCHE-
welke het Graaffchap *Benthem* belast is, op zig te neemen, mits dat het Graaf- LAND.
fchap aan Hem en zyne Erven en Opvolgeren in het Keurvorftendom nevens
de Heerlykheden en Regten &c. voor den tyd van dertig agter een volgende
Jaaren, en tot zo verre dat het door hem gedaane Verfchot weder afgedaan
zal weezen, tot een werkelyk Pand en genot overgegeeven en ingertimd wer-
de, om dat Graaffchap &c. op dusdaanige wyze in Bezit te neemen en te ge-
bruiken, als de Graaf van *Benthem* en deszelfs Voorzaaten het zelve bezeten
en genuttigd hebben, of daar toe bevoegd geweest zyn.

Dat, nadien de voorn. Graaf berids de nodige ordres tot den Overdragt
daar van de Regeering te *Benthem* afgevaardigd, en de gezamentlyke Sten-
den, Vafallen, Overheden, Geregts-Perfoonen, Bedienden, Steden, Vlekken
en Dorpen van de aan hem verschuldigde Pligt en Eed ontslaagen heeft; Zyne
Groot-Brittannifche Majt. tot het overneemen van het meergemelde Graaffchap
Benthem en deszelfs toebehooren deszelfs Landdroft *Christiaan Hendrik van Ompteda*,
den Kamer-Secretaris *George Joban Denicke* en den Opper-Amptman *Jo-
hann Levin Christiaan Rumann*, gemagtigd heeft. Dat de gezaamentlyke Bedien-
den, welke by de Overneeming werkelyk in dienst zyn, tot nader bevel in hun-
ne Bedieningen blyven, en het Bestier der Regeerings-Finantie en Lands aan-
gelegenheden van wegens zyne Groot-Brittannifche Majesteit waarneemen zul-
len: met bygevoegde ordre, dat deeze Volmagt en Verklaaring gedrukt, alomme
gepubliceerd, en van de gezamentlyke Bedienden den Eed van getrouwigheid
voor zyne Groot Brittannifche Majesteit en Keurvorstelyke Doorlugtigheid en
deszelfs Erven en Nakomelingen in het Keurvorftendom afgenomen zal wor-
den.

(L. S.)

C. H. V. Ompteda, Denicke, J. L. C. Rumann.

Sedert verstaat men dat de Regeering van Munster, tot behoudinge
van het Regt, welk zyne Doorlugtigheid, den Keurvorst van *Keulen*,
als Prins Bifchop van *Munster*, toekomt op dat Graaffchap, en alles
wat van de eventueele Successie der Bifchoppen van *Munster*, inge-
volge het Testament van wylen den Graave *Ernst Willam van Bentheim*,
afhangt, uit naam van den gemelden Keurvorst geprotesteerd heeft,
tegens alle gevolgen, die tot nadeel van deszelfs Regten uit de gemel-
de Conventie konden spruiten.

Niettegenstaande die Protestatie is egter de plegtige INHAALING
van den Heer *Omteda*, met zyne Gemealin, op verscheide Plaatsen
van dat Graaffchap geschied, als blykt uit den volgenden Brief van
Nieuwenhuis, gedateerd den 22 *passato*.

„ Voorleeden woensdag den 18 *dezer* is alhier door de Burgery deezer
„ Stad

1753. „ Stad zeer plegtiglyk ingehaald de Hoog Ed. Gebooren Heer Baron
Augustus „ van *Omteda* &c., benevens deszelfs Gemaalin, ter oorzaake dat zy-
 „ ne Wel Ed. door den Koning van *Groot-Brittanniën* tot onzen Lands-
 DUITSCH- „ Heer en Drost is aangesteld.

LAND.

„ Men had ten dien einde 52 Eerboogen opgeregt, dewelke zeer
 „ fraay en brillant waaren, alle voorzien met veele Divifen en In-
 „ scriptien, zo wel in 't Latyn als Duitfch, zynde het aanmerke-
 „ lykfte van die Eerboogen, dat onder dezelvef fchoon in zo groote
 „ getale, geen twee waren die naar elkander geleecken.

„ Verders werdt zyne Hoog Ed. Geboorene ingehaald door vier
 „ Kompagnien Burgers deezer Stad, waar van twee te voet en twee te
 „ paard waren; marscheerende de geheele Trein door alle de Eer-
 „ boogen heen, waar na de hooftgemelde Heer zyn Intrek nam by
 „ den Hoog Ed. Gebooren Heer en Meester Kameraar *Cloppenburg* enz.,
 „ zynde het getal der Aanschouweren en de toevloed der Vreemde-
 „ lingen zo groot, dat de Koets van hooftgemelde Heer nevens den
 „ gantfchen Trein naauwlyks de Straat paffieren konde, 't welk eg-
 „ ter geen de minfte Confusie veroorzaakt heeft, zynde alles zonder
 „ eenige Ongelukken afgeloopen.

„ Des avonds zag men alle de Huizen geillumineerd, zo als ook de
 „ Eerboogen, in welker midden verfierde Kroonen met brandende
 „ Kaarffen hingen, het welk, wanneer men de Straaten paffeerde, al-
 „ waar de Eerboogen geplaaft waren, een uitnemend gezigt gaf, waar
 „ over hooftgemelde Heer Land-drost en alle andere Heeren verrukt
 „ ftonden, die niet minder hunne verwondeling als hun genoegen be-
 „ toond hebben.

„ Deeze Vreugdebedryven en Illuminatien werden drie agter een
 „ volgende dagen en avonden gecontinueerd, zynde alles zo fraay
 „ en brillant geweest, dat zulks byna onmogelyk is te befchryven,
 „ hebbende zig een ieder op het pragtigfte daar in gekweeten &c.

„ Zaturdag den 21 deezer vertrok onze Land-drost onder Escorte
 „ van de Cavallery van hier na *Veldbuis*, en fpyde des middags aldaar
 „ by den Hoog Welgebooren Heer Baron *J. van Rengers*, Heer van
 „ *Schoelenburg* en *Westrep*, waar na zyn Hoog Ed. Gebooren dien zelf-
 „ den dag zyne Reis vervolgde tot *Noortboorn*, alwaar de Inhaaling me-
 „ de op een zeer plegtige wyze gefchiedde &c. ”

Bareuth.

„ Het Feest van het Genootfchap der Vrye Metzelaars, te *Bareuth*, op
 „ St. Jans dag laafstleeden, wegens het flegte Weder niet kunnende ge-
 „ vierd worden, was zulks, drie dagen daar na, met de volgende pleg-
 „ tigheden gefchied. Toen vergaderde dat Genootfchap in zyne Loge,
 „ den *Gouden Arend*, alwaar de Heer *van Gleichen*, Lt. Colonel van de
 „ Vorftelyke Garde en Ridder van den *Brandenburgfen Rooden Arend*,
 als

als Grootmeester, ten 4 Uuren, by het openen der Loge, onder Trompetten en Pauken Geschal mede verscheen. Vervolgens ging het Genootschap van daar, in plegtgewaad, met groote Staatie, naar den ruimen Hof van den Grootmeester, alwaarmen, by den Ingang, een Corporaal vondt met 15 Man van de Guardes du Corps, benevens eenentwintig Kanonstukjes, die op het Zein van een opgeschooten Vuurpyl geloft werden. De Tuin was 's avonds door veele duizenden Lampen konstig verligt, en met heerlyke doorschynende Zinnebeelden versierd. Ten tien Uuren ging het Genootschap, op het gegeven Teken, aan Tafel zitten in de open Lugt, doch de Grootmeester onder een kostbaar Gehemelte. De Spyzen en Nageregten waren uitgelezen, het Muziek, 't geen daar by gehoord werdt verrukkend, en de Vuurpylen, Lugtballen; en andere Konstwerken, vermaakten 't oog op eene aangenaame wyze. By het drinken der Gezondheden werdt t'elkens het Kanon afgestoken. Eindelyk, na dat eenige Liederer gezongen waren, ging het geheele Genootschap, met brandende Flambouwen naar de Loge te rug, waar op dezelve geslooten werdt. De regeerende Vorst, benevens den Prins van *Anspach*, den Heer Markgraaf, Stadhouder van *Sleeswyk*, en deszelfs Gemalin, hebben alle deeze Plegtigheden tot 's nagts ten 12 Uuren bygewoond, en aangezien uit het Huis van den gemelden Grootmeester, alwaar die Personagen, deezen avond, met elkanderen spysden.

Van *Gottba* heeft men, dat onlangs in een Dorp, een uurgangs van daar, by het afbreken van een oud vervallen Gebouw, onder de Fondamenten een oude Begraafplaats was ontdekt, waar in men een groote menigte half verbrande Doodsbeenderen, verscheide stukken van Lykbussen, allerlei oude Gedenkpenningen en Munten, eenige Offervaten en overblyfzels van het Heidendom ontdekt heeft, zo dat men onderstelt, dat op die plaats weleer een Heidensche Tempel gestaan hebbe. De Hertog hier van berigt bekome, hadt zig met zyn gantsche Hof derwaards begeven, om die Oudheden te zien, en besloot, dat men verder met graaven voort zou gaan, om 'er nog meer te ontdekken.

Schoon Prins *Willem van Saxon-Gottba* zig ook met een Brief by de Ryks-Vergadering aangeboden hadt tot de waardigheid van Ryks-Generaal-Veldmarfchalk, opengevallen door 't overlyden van den Prins *Maximiliaan van Hessen-Kassel*, waar van hier voor gesproken is, vindt men egter dat te *Regensburg*, dien aangaande, op den 6 dezer, het volgende ADVIES, in de drie Ryks-Kollegien is gearresteerd.

„ Na gehouden Deliberatie in de 3 Kollegien over een Missive van „ Zyn Hoogvorstel. Doorl. den Heere Hertog *Lodewyk van Brun-*

1753. „ wyk *Wolfenbittel*, in dato den 16. *May*, en die ter dictature ge-
Augustus „ bragt is, verzoekende, dat hem geconfereert wierde de Charge
 „ van Veldmarschal des Ryks van de Lutherse Confessie, vacant door
 DUTSCH- „ de dood van den Prins *Maximiliaan van Hessen-Cassel*, is gearresteert
 LAND. „ en besloten, dat de gezegde Charge van Veld-Marschal aan gemel-
 „ de zyne Hoogvorstel. Doorl. den Heere Hertog *Lodewyk van Bruns-*
 „ *wyk Wolfenbittel* geconfereert zal worden, in aanmerking zyner
 „ personeele hoedanigheden, groote ervarenis in de Krygskunde,
 „ diensten, door hem reeds bewezen en algemeen bekend, en in de
 „ vaste verzekering, dat het Vaderland van de verdiensten van dien
 „ Prins een wezentlyk vóordeel genieten zal, en dat men dienvol-
 „ gende aan zyne Keizerl. Majesteit van deze Resolutie kennis zal
 „ geven, gelyk men by 't tegenwoordig Advis is doende, ten einde
 „ daar op de Ratificatie te erlangen &c. *Rogensburg den 6. Augus-*
 „ *ti 1753.*

Men zag aldaar een VERTOOC van den 27. *passato*, door eenige Oostenrykische Protestanten aan het Euangelisch Corps, ter Ryksvergaderinge, overgezonden, waar in zy het zelve, aan den eenen kant, wel hertelyk bedanken, voor de Intercessie, ten hunnen behoeve by den Ryks-Hofraad gedaan, doch, aan den anderen kant, geweldig klaagen over de aanhoudende kwellingen, waar mede zy door de Roomschegezinden worden geplaagd, zynde de Weg, om hunne klagten voor den Keizerlyken Throon te brengen, hun chans geheel afgeslooten. Zy toonen verder aan, dat de Protestanten naar *Zevenbergen* gezonden, in hunne meening om aldaar vryheid van Godsdienst te vinden, deerlyk bedroogen waren, als zynde slegts van de eene Slaaverny in de andere geraakt. Eindelyk verzoeken zy wederom de gunstige Voorspraak van het gemelde Kollegie by haare Keizerlyke Majesteit, ten einde hun een vrye Aftogt vergund werde, enz.

Weenen.

Te *Weenen* hadt men onlangs de Geschenken ontfangen van het *Portugeesche Hof*, bestaande onder anderen in een groote kwantiteit uitgelezen Ebbenhout, en agttien Vogels van zeldzaame Veders en Kleuren, waar onder twee zyn die *Kardinaalen* genoemd worden, om dat zy van natuure met zekere Kuif, die naar een Kardinaals-Hoed gelykt, versierd zyn. Men zou hier uit eenigen voortgang van het Huwelyk, van eenen Aartshertog met eene Infante van *Portugal*, waar van voor eenigen tyd gesproken is, mogen voorspellen.

Haare Keizerlyke Majesteiten, den 17. *passato*, met den Hertog *Karel* en de *Princes Charlotta van Lotbaringen*, Broeder en Zuster van den Keizer, van *Schonbrunn* naar 't Campement by *Kitzee* vertrokken zynde, werden aldaar onder het loffen van de Artillery verweliekomd. Zy namen hunnen Intrek op 't slot van den Prins *Esterbazy*, alwaar een

een pragtig Gastmaal vervaardigd was, 't geen met een Vuurwerk eindigde, en met een Dansfeest beslooten werd. Den volgenden Morgenstond, en daags daaraan, hebben die Hooge Personagien de Wapenoeffeningen van de Armée beschouwd, en deswegens aan den Generaal *Nadasti* hun genoegen betuigd. Zy keerden den 20, weder te rug, en kwamen, na het Jagt vermaak genomen te hebben, 's avonds wederom te *Schonbrunn* aan.

1753.
Augustus
DUITSCH-
LAND.

Volgens eene thans uitgekomene Lyft, beloopt het getal der Invaliden, waar onder meer dan de helft nog in staat zyn om in de Vestingen te dienen, omtrent 14 duizend man. De Nationaale Regimenten op verscheide Plaatzten oppereg, bedraagen, volgens een nette Lyft 65 duizend Koppen.

De Keizer heeft, zo men verstaat, de Orden van 't Gulden Vlies, rykelyk met Diamanten omzet, aan den Erfprins van *Modena* gezonden, zullende de Hertog zyn Vader, die in 't Jaar 1731 door Keizer Karel den VI. tot Ridder van die Orden gemaakt is, hem dezelve omhangen. Gemelde Hertog zal, in gevolge van het Traktaat tusschen de Hoven van *Weenen* en *Modena* geslooten, waar van hier na, in de naaftvolgende Maand bezitting neemen van zyn nieuw Gouvernement van *Milaanen*, alwaar een Keizerlyke Generaal onder hem het bevel voeren zal. Ook is door den Keizer een bevel afgevaardigd, aan de Regeering van *Toskanen*, en aan den Gouverneur van *Livorno*, om de *Modoneesen* voortaan in alle Havens en Landen van dat Groot-hertogdom als Vrienden te behandelen, en den wederzydschen Koophandel zo veel gemak, als mogelyk is, toe te brengen.

Door haare Keizerlyke Majesteit zyn, in de voorleedene Maand, Kommissarissen benoemd, tot vereffening van de Schulden, welke de Regimenten eenen geruimen tyd herwaards hebben gemaakt, ten einde aan een groot getal Personen, die aan dezelve geduurende den voorleedenen Oorlog Leverantien gedaan, en deswegens nog geene betaaling erlangd hebben, voldoening te bezorgen. Voor vier Jaaren is daar toe reeds eene Kommissie aangesteld geweest, maar veelen van deeze Schulden waren om deze of geene redenen, tot nog toe onafgedaan gebleeven, 't welk men nu zal tragten te verhelpen.

I T A L I E N.

Wegens een Traktaat tusschen het *Weener Hof* en dat van *Modena*. *Modena* geslooten, waar van de regte Inhoud in deeze Maand nog niet alom was publiek gemaakt, en 't geene onder de Mogendheden van *Italien* veel oplettendheid verwekt, zou de Hertog van *Modena*, door zyne Ministers buitenslands, hebben doen verklaaren; „ dat de „ be-

1753. „ belangen van zyn Hertoglyk Huis hem verplicht hebbende in zo-
Augustus „ danig een Negotiatie te treden, zyn voornaamste doel hier in ge-
 „ weest was, voor de rust zyner Staaten te waken, ingeval 't manlyk
 ITALIEN. „ oir van zyn Huis kwam uit te sterven; dat na dit gewigtig voor-
 „ werp de handhaving van de Vrede in *Italien* en de noodzakelykheid
 „ om te verhoeden, dat in 't gemelde geval over de Successie der Lan-
 „ den van den Huize van *Este* onlusten rezen, gene geringe reedenen
 „ geweest waren, waarom Hy tot dien stap was gekomen, en dat,
 „ dewyl in de door Hem aangegaane verbintenissen niets ten nadeele
 „ van iemand gestipuleerd was, Hy zig vleide, dat gene Mogentheid
 „ eenige ombragie uit dat Tractaat zoude opvatten, vermits zy, die
 „ de zaak met een onzydig oog beschouwden, 'er niets in ontdekken
 „ zouden, dan 't geen met het belang van *Italien* in 't algemeen, en
 „ met de redenen van gevoeglykheid, welke alle de Hoven van dat
 „ gedeelte van *Europa* verplichtten vooruitzicht te gebruiken, ten
 „ einde uit hunne Staaten allen voet tot onlusten te weeren, alzins
 „ overeenkomstig was.

By het Sardiniſche Hof zou door dit Traktaat, wanneer deszelfs
 Inhoud aan den Koning werd medegedeeld, geen het minste onge-
 noegen verwekt zyn; dan alleen begeerde zyne Majesteit eenige Ver-
 klaaring noopens het slot van eenige Artikelen in hetzelfde. Men zegt
 dat in hetzelfde bedongen is, dat de Aartshertog *Pieter Leopold*,
 derde Zoon van haare Keizerlyke Majesteit, thans zes jaaren oud,
 trouwen zal met de Princesse *Maria Beatrix*, Dogter van den Erf-
 prins van *Modena*; welke Princes nog maar drie Jaaren bereikt. On-
 dertuffchen wordt verzekerd, dat door dezelve Verbindtenis de Ruf-
 te van *Italien*, in 't algemeen, op een goeden voet is gebragt.

Milaanen Van *Milaanen* heeft men tyding, dat de Graaf *Pallavicini*, Gouver-
 neur van dat Hertogdom en van Oostenryks Lombardye, door de Kei-
 zerin voor zyn leeven was aangesteld tot Gouverneur van het Kasteel
 van *Milaanen*, met genot van alle Eertekenen en Voorregten aan dit
 Amt gehegt. Tot eer van deezen Graaf was daar by gevoegd, dat
 haare Majesteit voorneemens geweest zynde dat Emplooi te vernieti-
 gen, egter, om de groote bekwaamheden, endiensten van dien Gou-
 verneur, hem het zelve hadt laten behouden.

Livorno. Volgens berigten van *Livorno*, nam de Koopvaart en Handel op die
 plaats zo kragtig toe, dat men 'er fomtyds meer dan honderd Schepen
 tegelyk in de Haven zag. Dikwils was 'er wegens de kleinheid van de
 Plaats, en den toevloed van Menschen, geene Huisvesting in de Stad,
 noch Legplaats in de Haven te vinden. Een Hollandſch Schip, in de
 voorleedene Maand aldaar van Algiers aangekomen, bragt het Ver-
 haal mede van een zeldzaam Voorval, het zelve op de Reis van *Mal-*
iaga

Jaga, daar het een Laading Wyn voor *Hamburgers* ingenomen hadt, overgekomen. Naauwlyks in Zee gegaan zynde was hun een Brigantyn ontmoet, die naderende een zwarte Vlag hadt opgeheeffen, waar op de Kapitein, meenende dat het een Zeeroover was, hem twee volle Laagen uit zyn Geschut gegeven hadt. De Brigantyn liet daar na Engelsche Vlaggen waaien, en maakte toefstel om te vegten, waar op de Kapitein andermaal zyn Geschut lofte; tot dat eindelyk de Brigantyn Algierfche Vlaggen toonde. De Hollandfche Kapitein toen ziende dat het een Schip was van eene Natie, waar mede de Hollanders in Verbond staan, maakte geen zwaarigheid om zig aan boord van het zelve te begeeven, waar op de Algierfche Bevelhebber, hem met zynen Stuurman, eenige Officieren en Matroosen in Arrest hielt, en het Schip te *Algiers* opbragt. Daar gekomen zynde was de Laading 'er uitgenomen en hem verder vryheid gegeven om te vertrekken; hebbende hy, gelyk zeer wel te begrypen is, vergeefs om herstellinge van de Laading verzogt. Men weet dat de *Hamburgers* de Vrede met *Algiers* onlangs hebben verbroken, gelyk door ons te voren is gemeld.

1753
Augustus
ITALIEN:

Tot vervolg van het gene wy hier voor, aangaande den Opstand der Landluiden in het Gebied van *Genus*, gemeld hebben, dient dit Verhaal der Omftandigheden, hoe de Inwooners van *St. Remo*, en omleggende streken, tot onderwerping zyn gebragt.

De Regeering van *Genus*, ten einde die muitelingen door zachte middelen tot reden te brengen, zond eenige Commiffariffen na de Distrieten van *Port-Mauritio*, *Dulcigno*, *Cofa* en *St. Remo*, die daarin zoo verre ftaagden, datze alle de Wapenen nederleiden, doch die van laaftgem. Plaats, andermaal aan 't muiten zynde geflagen, hebben de stoutheid gehad, om, niet te vreedden zynde, de bevelen van den Souverein te verachten, zoo verre te gaan, datze den *Marquis Doria*, Commiffaris van de Republiek *Genus*, nevens zyne geheele Familie en Huisgezin arresteerden. De Regeering, hiervan tyding bekomen hebbende, nam 't besluit, de oproeringen door geweld en kracht van Wapenen tot bedaren te brengen, ten welken einde de Ridder *Austino Pinelli*, met 3 Galeyen, een Brander en 6 andere Vaartuigen, te samen 5 à 600 Man ophebbende, van *Genus* derwaards onder zeil ging. Den volgenden dag ontrent *St. Remo* genadert zynde, zond hy eenen Officier, om de Inwooners te foumeeren, zich binnens den tyd van twee uren over te geeven, en den *Marquis Doria*, nevens zyne Familie terzolver tyd op vrye voeten te stellen, met bedreiging, dat zy in cas van weigeringe zonder eenige verfbodning doot bem zouden worden gehandelt op eene wyze, met den aard van hunnen opstand overeenkomende. Hier op antwoordden zy. Dat hun voornemen was, dit hun gedrag te handhaven, en datze weinig vreeze hadden voor de bedreigde hehandeling. Naauwlyks had de Ridder *Pinelli* dit antwoord vernomen, of hy deed *St. Remo* Bombardereren, terwyl de Oproerigen, die van eenige kleine stukken Kanon voorzien

1753. zien waren, onophoudelyk op de Genuefche Vaartuigen ſchootten, zonder eg-
Muguffas ter veel ſchade te doen, om dat hun gekhat kwalyk geſeld was. Den 14 liet
 ————— de Ridder zyn ganſche Corps Troepen aan land gaan, terwyl de Rebellen voort-
ITALIEN. neemens ſcheenen, dezelve te willen inwachten. De Troepen rukten ver-
 volgens in twee Kolommen op *St. Remo* aan, en vielen met zoo veel heevig-
 heid op de muitelingen, datze wel haast in wanorder geraakten en omcinget
 wierden, na dat ruim 50 van dezelve gedood, en een veel grooter getal an-
 dere zwaar gekwetst waren. De overige wilden toen capituleeren, doch te
 laat, moettende zy zich alle ter discretie van den Ridder *Pinelli* overgeeven,
 waarop zy alle ontwapent werden, en de Ridder, wien de voornaamste Bel-
 hamels van dien opſtand waren aangewezen, het den volgenden dag 6 van
 dezelve tot een voorbeeld en afſchrik voor de overigen ophangen, zynde den
Marguts Dorla neevens zyne Familie op ſtaande voet ontlagen. Dit ſucces van
 den Ridder *Pinelli* heeft niet alleen de muitelingen van *St. Remo* t'onderbragt,
 maar ook de Inwooners van eenige andere Diſtriſten daaromheen den luſt be-
 noemen, iets dergelyks t'onderneemen, offchoon zy ſlechts wachteden, om te
 zien, of de opſtand van de muitelingen met ſucces zou gepaard gaan, en eint-
 delig zig afsdan by hun te voegen, enz.

De Regeering van *Genus* was zeer voldaan over de wyze op welke
 de Heer *Pinelli* die Muitelingen hadt t'ondergebragt. Vervolgens heeft
 hy gene Bekendmaking gepubliceerd, behelzende dat alle, die zig
 buiten het Grondgebied van de Republiek bevonden, binnen agt da-
 gen moeſten te rug komen of dat anders hunne Goederen verbeurd zou-
 den zyn. Hy hadt de Stad *St. Remo* getaxeerd, om binnen eenige
 Uuren een zwaare Brandſchatting te betaalen, gelyk geſchied was.

De geheele Boete waarin die Stad beſlaagen is, beuraagt 200 duizend
Frankſche Livres, zynde nog veel na haar Vermogen. Daar wordt bui-
 ten dezelve eene Fortres gebouwd, ten einde de Stad, en het omleg-
 gende Land in onderwerping te houden: Ook is de groote Klök, op
 onder van de Regeering van *Genus*, derwaards gebragt, om alle nieu-
 we Oproerigheden voor te komen. Zie hier hoe de tegenwoordige
 toestand van *St. Remo*, uit die Stad zelve, in een Brief van den 4 da-
 zer beſchreeven wordt.

Van dag tot dag gevoelen wy meer en meer, tot wat vernederden ſtaat wy
 gebragt zyn. Een Stad, die het oord onzer wooning nog onlangs was, is het
 geringſte gehagt, ja de minſte ſtulp gelyk geworden. *St. Remo* genoot welker
 het voorrecht, een Hof van Juſtie te bezitten, welks Jurisdicte in aart gelyk
 met die der Parleumenten was. Thans is daar van nog ſchim nog ſchaduw over-
 gebleven. 't Laatste geval, ons overgekomen, heeft ook de laatste hand aan
 onzen ondergang gelegd. Alle de beſcheiden onzer Voorrechten zyn wegge-
 voert; en opdat daar van niets in wezen zoude blyven, heeft men alle de Hul-
 zen der Advocaten en Procureurs doorgaanogt, en uit dezelfde alles geligt, dat
 daar

daar toe eenigzints betrekkelijk konde zyn, gelyk ook de Copyen der Archiven en oude Documenten, welke tot bewyzen dienen. In het Jaar 1729 leden wy den eersten stoot, na gedurende een reeks van 7 eeuwen ons zelven geregeert te hebben. Ons Parlement verloor toen zyn oud gezag, en is nu geheel vernietigt en gecastelt, door de afzetting der honderd Patricii, waar uit 't zelve nog bestond. En boven dat alles hebben onze middelen door de overgrooten sommen, welke ons by wege van boete door de Republiek afgeperst zyn, een deerlyk gevoel van onze onderwerping.

1753.
Augustus

ITALIEN.

Wenschelyk was 't, dat de Magt van die Republiek, in het bedwingen van de Oproerigheid der *Corfen*, ook zo veel uitwerking hadde. Men hadt 'er, nu onlangs een algemeene Vergiffenis doen afkondigen in hope dat dezelve de Muistelingen tot reden zoude brengen; doch in tegendeel waren, na die afkondiging, verscheide Vergaderingen onder hun gehouden, en daar in hadden de meesten hunner beslooten, die Vergiffenis geheel te verwerpen, en alle de geenen als Vyanden te behandelen, die genegenheid zouden betoonen, om zig weder onder het Gezag der *Genueezen* te begeeven. De Republiek heeft van haare zyde, zo men verstaat, ook een pas begaan, die niet zeer dienstig is om de Gemoederen, der Weekneemenden zelfs, tot zig te trekken. Zy heeft den Onderstand, dien zy gewoon was te geeven aan veele Grieksche Familien, te *Bastia* en op andere Plaatsen van het Eiland, ingehouden; eensdeels om de zwaare Onkosten, die de tegenwoordige omstand der Zaaken op het Eiland haar veroorzaakt, en anderdeels om dat men bevonden heeft, wanneer de nood aan den man komt, weinig staat op deeze Grieken te kunnen maaken. Het meeste, 't geen 'er nu kortlings tot bedwinging van de Misnoegden gedaan is, bestaat in de Afkondiging van het Verbod, door de Koningen van *Frankryk*, *Groot-Brittannië* en andere Mogendheden aan hunne Onderdaanen opgelegd, om geene Wapenen, Krygs- of Mondbehoefden aan de zodanige Inwooners van *Corsica*, die de Regeeringe van *Genua* wederspanning zyn, te leveren. Om dit Verbod beter te doen in agt neemen, is aan de *Genueesche* Vaartuigen, die rondom het Eiland kuffen, bevel gegeeven, een waakend oog te houden, op zodanige Schepen, die men van Gemeenzaamheid met de Misnoegden verdagt zou kunnen houden. Verder wordt hier nu hoopes geschept, dat men op deeze manier allengs in staat geraaken zal, om de Misnoegden, door gebrek van Noodwendigheden, tot onderwerpinge te brengen. Want de noodige middelen zyn by der hand genomen, om hen niet alleen ter Zee, maar ook te Lande, alle Gemeenschap met de andere Plaatsen; zo veel mogelyk is, af te snyden.

Komende in de Hoofdstad van den Kerkelyken Staat, vinden wy *Romen*. den Paus steeds bezig met de overweeging van de middelen om de aanstaande

1753. staande Promotie van Kardinaalen tot algemeen genoeg te doen uitvallen. Men meent dat dezelve zal uitgesteld worden, tot dat de verschillen uit de Prætenfien daar omtrent gereezen, zullen vereffend zyn. Dat geene, 't welk ontftaap is met de Republick van *Poolen*, ten opzigte van derzelver Nuntius, waar van wy hier voor hebben gefproken, zal, zo men oordeelt, wel de grootfte zwarigheid veroorzaaken. Ten opzigte van den Pauffelyken Nuntius te *Turin*, was reeds een middel uitgevonden, om hem, namelyk, vooreerst met het openftaande Bisdrom van *Montefiafone* te begiftigen, waar na hy, als Biffchop, in de aanftaande Promotie van Kardinaalen zou kunnen begreepen worden.

ITALIEN.

Ondertuffchen heeft zig een ander Gefchil geopenbaard, waar over de Paus den 1 *passato*, met verfcheide Kardinaalen, eene Conferencie hieldt. Het heeft eigenlyk plaats gegreepen tuffchen het Napelfche Hof en den Grootmeester van *Maltba*, by gelegenheid dat 'er, door den Koning der Sicilien, een bevel gezonden was aan den Aartsbiffchop van *Syracufa*, om 't Bisdrom van *Maltba*, naar gewoonte, te vifiteeren. Want de genen, die hier toe van den gemelden Aartsbiffchop waren afgezonden, vonden, by hunne aankomfte, het geheele Eiland op de been, en werden in het aan land treden met geweld belet. Van dit Geval heeft de Grootmeester aan zyne Heiligheid kennisgegeeven, om dien aangaande raad te fchaffen.

Kort te vooren was 't Pauffelyke Hof zeer geoccupeerd met plegtige Devotiën. Zyne Heiligheid begaf zig, den 28 *Juny*, voorgedaan van de Kardinaalen, Patriarchen, Aartsbiffchoppen, Biffchoppen, Gemyterde Abten, enz. naar de Kerk van St. Pieter, dat overheerlyk Tempelgebouw, alwaar de Vespers van 't Feest van dien Apostel gezongen werden. Daar na boodt de buitengewoone Afgezant van het Siciliaanfche Hof den Paus, volgens gewoonte de Telle en Jaarlykfe Schattiug aan. 's Avonds werdt op de plaats van *Farnefe* een heerlyk Vuurwerk afgestoken. Het Hotel der Invaliden, door zyne Majesteit, den Koning van Napels op die Plaatsgebouwd, verbeelde den Tempel van *Æfculaap*, boven wiens ingang men in groote brandende Letteren twee Latynfche Deviefen las. Boven aan de Machine werdt een hoop Soldaaten verbeeld, die zig voor 's Konings Voeten nederwierpen, met dit Byfchrift.

Rex nobis, quo justior alter, nec pietate fuit, nec bello major & armis.

Dat is:

Wy hebben een Koning, die van geen anderen, in vroomheid of groot moedigheid en dapperheid, wordt overtroffen.

Wan-

Wanneer het, 's volgenden daags, het Feest van St. Pieter was, heeft de Paus persoonlyk de Misse gecelebreerd, keerende 's avonds naar 't Quirinaal. Geduurende zyn verblyf-te *Castel Gandolfo*, zyn door hem 12 jonge Dogters met aanzienlyke Huwlyks giften beschonken, en allerlei Noodwendigheden aan de Armen uitgedeeld. Tot meer bevordering van het bestaan der arme Inwooners in den Kerkelyken Staat, heeft zyne Heiligheid den uitvoer van alle Wollen, daar vallende, verboden; met bevel, dat dezelve voortaan niet dan binnenlands, aan de Manufacturiers van Lakenen, en dergelyke Stoffen, mogen geheeten worden.

1753.
Augustus

ITALIEN.

In de Stad *Napels* ontstondt onlangs een geweldig Alarm, 't geen gelukkiglyk gestild werdt. Eenige beschonken Soldaaten, over hun *Gelag* met den Herbergier in woorden geraakt. namen de Wyven het voor den Tapper, en de Soldaaten voor huone Makers op. Van beide zyden werdt de hoop geduurig vergroot door den toeloop van allerlei Volk, terwyl het Gemeen de Soldaaten met stokken begroette, die hier op van Leder trokken. De bewoeging werdt zo groot, dat men de Deuren en Vensters deedt sluiten, doch door tussenspraak van eenige Middelaars is het zelve eindelyk met zo weinig gerugt, als het om een kleine reden ontstaan was, opgehouden.

Napels.

Den 5 *passato* ontving men aldaar van *Civitella*, een Steedje in het Koningryk *Napels*, de onaangenaame tyding, dat in het zelve geduurende de zes laatste dagen van de voorgaande Maand *Juuy*, 't elkens des morgens met het opkomen van de Zon, en des avonds met het ondergaan van dezelve, zwaare *Aardschuddingen* waren gevoeld, die zomtyds een half Kwartier en langer met zo veel geweld hadden aangehouden, dat de Ingezetenen van die Plaats, zeerontfeld, en voor nog erger gevolgen bedugt, met alle verbaasdheid naar 't platte Land vlugten. Doch sedert den gemelden dag hebben die Schuddingen opgehouden, en de Stad is met het omvallen van eenige Schoorsteen, en instorten van een stuk of drie oude Huizen, gelukkig vrygekomen: maar de oude Citadelle der Stad is tot aller verwondering ruim twintig Voeten diep in de Aarde gezonken.

De onderaardsche Stad *Herculanum* levert nog steeds wonderen uit. Veele Geleerden hadden gehoopt, dat onder derzelve Puinhoopen ook eenige Boeken of Geschriften, waar uit men iets nieuws ontdekken mogte, gevonden werden. Hunne wensch is meer ten opzigt van het eerste, dan ten opzigt van het laatste deel vervuld. Men hadt voorheen reeds verscheidene Geschriften gevonden, doch die waren byna geheel vergaan. Eindelyk heeft men met groote moeite bespeurt, dat het Latynsche manuscripten zyn met vierkante letters. Dezelve waren geschreeven op papier, zynde na gedachten Egyptisch, en lagen

1753.
Augustus

ITALIEN.

by bladen op elkander, doch vermits alles onleesbaar was geworden, zoo heeft men zig vergenoegd, de omtrekken van de overgebleevene stukken en brokken te laten aftekenen, en dezelve op een naauwkeurige wyze in te vullen met eenige Letteren, die men op dezelve noch duidelyk zien konde, welke Tekeningen binnen korten op order van den Koning in koper gebragt, en uitgegeven zullen worden. Doch de groote quantiteit Pergamente Rollen, die men, gelyk wy te vooren gemeld hebben, deezer dagen weder heeft opgegraven, zyn waarfchyntlyk geweest de archiven van de Romeinſche Kolonie van *Herculanum*. Alle de genomene moeite, om eenige Letters daarvan t'ontcyfferen, zyn tot nu meerendeels vergeefs geweest, zynde alle de Letteren uitgegaan, doch een vernuftige Hollander heeft op zich genomen, die uitgeleete Letters door middel van een zeker door hem uitgevonden vogt weder te voorfchyn te zullen brengen, 't geen men wenſcht, dat van ſucces weezen mag; hoe- wel men voor het tegendeel beducht is, om dat het Pergament door de langheid van tyd genoegzaam t'eenemaal is vergaan; en de Koning heeft den geleerden *Don Alexis-Symmacbe-Mazocchi*, Kanonnik van onze Metropolitane Kerk, die reeds door verſcheide fraaye werken beroemt is, gelast, om indien mogelyk den inhoud van die Schriften t'ontdekken.

Het Hof van *Napels* bekwaam wel onlangs het Pauſelyk Brevet, tot de vergunning van een Penſioen van to'duizend Ryksdaalders, 't geen zyne Heiligheid uit de Inkomſten des Bisdoms van *Montreat* aan den den dertden Zoon van zyne Majesteit geſchonken heeft; doch dewyl zig in dat Brevet eenige dubbelzinnigheden bevonden, werd't het naar Rome te rug gebragt, alwaar dazelve geredreſſeerd zyn.

Meſſina.

Te *Meſſina*, een Stad op 't Eiland *Sicilie*, voor eenigen tyd een Kompanie van Commercie opgerecht zynde, welker Fonds reeds 250 duizend Scudis beloopt, is nu derzelver oogmerk om de Lakenen, die aldaar gefabriceerd worden, te *Smyrna* te verruilen tegen de Producten van dat Land, publiek gemaakt. *Don Francisco Rigano*, nu kortlings als Conſul van 't Napelſche Hof naar de laatſtgemelde Stad vertrokken, heeft bevel om de oogmerken van deeze Kompanie te begunſtigen.

Smyrna.

Wy kunnen niet voorby, terwyl van de Barbariſche Kuſten niets te berigten valt, nog gewag te maaken van den yffelyken Brand, in de Meymaand te *Smyrna* gebeurd. Door dit ongeluk zyn tien Huizen van Armeniſche Kooplieden of Inwooners van die Stad, geheel verteerd. Onder dezelve is het Huis van zeker Heer, die, benevens zyne zwangere Vrouw, zyn Zoon en Dogter en vyf Dienſboden daar by is overgekomen. Den 3 der volgende Maand ontſondt in die Stad weder

weder Brand, die zo geweldig woedde, dat de meeste van de over- 1753.
 gebleevene Huizen der Armeniers in de asche zyn gelegd, gelyk me- Augustus
 de zeven Magazynen, aan de Geassocieerde Kompagnie van Venetien ITALIEN.
 toebehoorende, wordende dezeiven, met alle daar in zynde Goede-
 ren, wel 150 duizend Dukaaten waardig geschat.

S P A N J E N.

Wegens de groote hitte, in den Voorzomer in dit Koningryk ge- Madrid.
 weeft, was het Hof genoodzaakt zyn verblyf te *Aranjuez* te ver-
 laaten, zynde den 6 *passato* in goeden welstand te *Madrid* te rug gekomen.
 Men verneemt, dat tusschen hetzelfde Hof en dat van *Londen* nu ein-
 delyk eene overeenkomst is gemaakt, om zonder eenige partydigheid
 de gronden te onderzoeken van de bezwaarnissen, door de weder-
 zydsche Onderdaanen bygebragt, zo ten opzigte van 't gedrag der
 Spaansche Kustbewaarders en andere gewapende Vaartuigen in Ameri-
 ka, omtrent de Engelsche Koopwaardy-Schepen, als ten opzigte van
 de wyze, op welke eenige Engelsche Oorlog-Schepen zig tegen de
 Spaansche Kruifers hebben gedragen. Men begrypt, wel dat die Ge-
 schillen nog te gering zyn om eene Vredebreuk te veroorzaaken, maar
 het is tevens ontwyfelbaar, dat derzelver vereffening zeer veel moei-
 te in zal hebben. Want aan de eene zyde maaken de Spaansche Sche-
 pen, in dat Weerldeel, byna geduurig jagt op alle de vreemde Vaar-
 tuigen, die de Kusten der Spaansche Eilanden te zeer naderen. Men
 had daar omtrent tyding, dat dezelve in 't laatst van Mey weder verschei-
 de Engelsche Schepen, leggende aan den mond van de zogenaamde
 Nieuwe Rivier, en in de Baai van de Honduras, genomen, in den
 grond geboord of verjaagd hebben, en dat zy verscheide andere Sche-
 pen, die naar hun oordeel een verboden handel dreeven, hebben
 aangevallen en beroofd. Aan de andere zyde hebben de Gouverneurs
 van de Spaansche Kolonien in Amerika, aan den Koning nieuwe klag-
 ten gezonden, over het gedrag van den Engelschen Admiraal *Knowles*,
 thans Gouverneur van *Jamajka*. Zy melden dat hy, ter begunstiging van
 de Scheepvaart der Engelschen, dezelve verlof geeft, om de Spaansche
 Kustbewaarders, die hun willen vifiteeren, als Vyanden te behande-
 len, en voegen 'er by, dat twee Engelsche Schepen, van *Porto-Bello*,
 daar zy tegen 't Verdrag handel gedreeven hadden, te rug komende
 en een Spaanschen Kustbewaarder ontmoetende, die hun naar hunne
 Lading-Brieven hadt gevraagd, denzelven met de volle Laag van het
 Geschut hadden geantwoord, en verder, alle Zeilen byzettende, met
 hunne Contrabande Goederen ontkomen waren.

Op deeze laatste tyding was de Groot-Brittannische Minister, *Kee-*
20,

1753. *Augustus*
 SPANJEN. *ne*, tot eene Conferentie uit het Spaansche Ministerie genoodigd, waar in men, zo gezegd wordt, hem kennis van die Klagen gegeeven, en Vertoogen gedaan heeft over het gedrag van den Admiraal *Knowles*, met verzoek, aan het Groot-Brittannische Hof deswegens berigt te doen, ten einde aan die Bevelhebber bepaalde Instructien werden afgezonden, tot voorkominge van de Gevolgen, welken deeze Zaak, tot nadeel van de goede Verstandhouding tusschen de twee Natien, zoude kunnen na zig sleepen.

Men verzekert zelfs, dat het Spaansche Hof, ten einde de Scheepsmagt der *Engelschen* in de *Westindien* te kunnen opweegen, en allen verboden handel op de Volkplantinge van *Spanje* te sluiten, voornemens is een aanzienlyke Scheepsvloot, sterk van Volk en Geschut, derwaards af te zenden. Zo sommigen willen werdt die Vloot reeds met allen spoed tot dat einde geëquipeerd. Ook hebben wy te vooren gemeld, hoe zeer aan het versterken van de Spaansche Scheepsmagt, geduurende dit Jaar gearbeid is, inzonderheid door het bouwen van veele nieuwe Oorlogschepen, het aanwerven van Volk, het Gieten van Geschut, enz.

De Onderneemingen van de Deenen om eene nieuwe Conventie met den Keizer van *Marakko* te sluiten, waar van gemeld is, hadt den Koning van *Spanje*, zo men verstaat, byna aanleiding gegeeven om hun den handel op zyne Ryken, even als aan de *Hamburgers* (waar van bladz. 66. van 't vorige DEEL) te verbieden. Doch de mislukking van die Onderneeming hadt zulks in 't eerst, zo 't schynt, tegen gehouden. Men verlangt nu te verneemen, wat dien aangaande, nu de Conventie, zo gemeld wordt, weezenlyk gesloten is, zal voorvallen. Egter hadt de Deensche Minister aan 't Spaansche Hof verklaard, dat dezelve niëts meer behelst, dan het geeue omtrent eenige andere handeldryvende Natien in *Europa* plaats heeft.

P O R T U G A L.

Lisbon.

Het Ontwerp om eene Buskruid-Fabrick te *Lisbon* aan te leggen, heeft, zo men verstaat, na eene behoorlyke overweeging, by het Ministerie van Portugal, geen ingang gevonden, zo dat de Handel van 't Buskruid als vooren blyft.

De Koning heeft beslooten, verscheide Domeinen en uitgestrekte Landen, die sedert de ontdekking van Brasilie door particulieren bezeten zyn, door de Vergunninge en Schenkingen van voorgaande Koningen, mids eene bekwaame vergoeding wederom te eischen en aan de Kroon te hegten. Daar is reeds met die van den Vicomte d'*Assica*, welke in de Provincie van *Rio de Janeiro* geleegen zyn, een begin ge-

gemaakt, hy tot vergoeding van dat verlies in den Gravenstand verheven, en hem gedurende zyn leven een Jaarlyks Pensioen van 4000 Crusades toegelegd. Thans treft de Beurt den Graaf de *Pfse*, met wien men in Onderhandeling is, om hem de Heerlykheid van 's Prinzen Eyland, by *Del Mina* gelegen, afhandig te maken; welk *Æquivalent* hem daarvoor zal worden toegelegd, is nog onbekend. Zyne Majesteit meent men zal aldaar eene Fortres, benevens eenen Tol aanleggen, dewyl veel vreemde op *Africa* en *Oost-Indien* commercieërende Natien aldaar jaarlyks inloopen, om zig van *Ververschingen* en *Vivres* te voorzien.

Voor eenige dagen werden in deeze Stad zes Guiten opgehangen, die de Wisselbrieven en Handrekeningen van verscheyde Banquiers en Negocianten hadden weeten na te bootzen en daardoor by de twee Millioenen byeen te krygen. Den voornaamsten van hen; genaamd *Josepb Nickols*, van hier geboortig, maar van eenen Engelschen Vader afkomstig, is door intercessie van zekeren Prins het Leven geschonken: hy wierd by Sententie gecondemneerd om gegeesfeld en voor al zyn Leven na het Koninkryk *Benguela*, in de Buurt van *Angola*, gebannen te worden; maar zyne Majesteit van de quade Praktiken van dat doorsleepe Kopstuk volkomen onderregt zynde, heeft het voorsz. Bannissement in een eeuwige Gevangenis veranderd, en denzelven doen brengen in eenen diepen Kelder in den Tooren van *St. Laurent* op deeze Rhede deezer Stad, waar Vloed en Ebbe door heenen stroomen, en eenen van deszelfs Regters afgezet. Een Neef van den gemelden *Nickols*, genaamd *Don Emanuel de Paços*, die aan 't Hof zeer wel gezien was en eenen grooten Treyn voerde, is den Dans ontsprongen, door zig in 't begin dier Inquisitie verborgen te houden, en des nagts van hier, gedekt en geëscorteerd met en door een party geresolveerd en welgewapend Volk, na *Spanjen*, of *Vrankryk*, waar zyn Vader van daan was, te ontsnappen, uit vrees, dat hem een erger Lot, dan allen den anderen mogt treffen.

In de voorleedene Maand hadden eenige *Algiersche* Rooffscheppen, die steeds aan de Kusten van dit Ryk kruisen, de stoutheid om de Taag opte vaaren, en zelfstot onder 't bereik van het Kanon van *Cascais*, een Fort aan dezelve te naderen, om eenige Vaartuigen met Levensmiddelen en Koopwaaren, dié Rivier te vooren opgezeld, weg te sleepen. Doch deeze Vaartuigen hadden 't geluk van zig te bergen onder het Kanon van het gemelde Fort, 't welk de Roovers met scherp afwees, zo dat zy onverrigter zaake moesten vertrekken. Sedert zyn op 't bevel van 't Hof, twee Oorlogfschepen uitgezonden, om die Roovers te verjaagen en de Kusten te beveiligen.

V R A N K R Y K.

1753.
AugustusV R A N K -
R Y K.
Pontoise.

DE Voorstelling door den Prins van *Conti* gedaan, om het Parlement van *Parys*, 't geen zig nog in deeze Maand te *Pontoise* bevondt, met den Koning te bevredigen, bestondt eindelyk; zo ons berigt wordt maar alleen in deeze vier Pointen.

I. Om eene DECLARATIE van den Koning tegen de Scheuring aan te neemen.

II. Den Arbeid aan de publike Zaaken te hervatten.

III. Aan den Koning een Deputatie te zenden, en door dezelve het rug-ontbod van hunne Medebroederen te verzoeken.

IV. By provisie de DECLARATIE van zyne Majt. te registreeren, of ten minsten op dezelfde wyze, als de Kamer der VACATIEN dat geene, 't welk aan dezelve gezonden wordt, registreert, behoudens de Ratificatie van het geheele Parlement na de Vacatien.

Wat aangaat den *eersten* Voorslag zouden de Leden van de GROOTE KAMER de DECLARATIE van den Koning niet bekwaam genoeg geoordeeld hebben, om de Scheuring te verhelpen.

Op het *tweede* Point hebben zy verklaard, dat zy absolut den Arbeid aan de publike Zaaken niet kunnen hervatten, om dat zy door de ARRESTEN van den 5, 7 en 9 *Mey*, dewelke uitdrukkelyk de Opfchorting van dien Arbeid belaften, daarin verhinderd worden.

Op het *derde* Artikel heeft de Prins van *Conti* tot Antwoord gekreegen: Dat het zenden van diergelyke Deputatie aan den Koning, om het Rappel van hunne Medebroederen te verzoeken, geen plaats konde vinden, als in het geval, dat hunne Medebroederen het Ongeluk mogten gehad hebben, om regtmatiglyk in zyne Majts Verontwaardiging te vervallen. Maar dat, nadien hunne Medebroederen in het tegenwoordig Geval, wel verre van den Koning beleedigd te hebben, door het Opofferen van hunne Vryheid en door zig aan alles bloot te stellen om deszelfs Belangen te handhaaven zig in tegendeef van hunne Pligt omtrent zyne Majt. gekweeten hebben, zulks niet anders dan eene Mishandeling zoude weezen, by aldien men voor hen Genade verzoeken wilde. En

Aangaande het *vierde* Point wgens de provisioneele Registrering der Declaratie is geantwoord: Dat 'er een weezentlyk Onderscheid was tusschen de Kamer der VACATIEN en de GROOTE KAMER te *Pontoise* resideerende, door dien de *Vacatie-Kamer* met toestemming van 't geheele Parlement verkoozen is en het zelve verbeeld, in plaats, dat de GROOTE KAMER niet dan een gedeelte daar van is; En dat de Leden van de GROOTE KAMER daarenboven verzeekerd waren, dat alfschoon zy de toegeevendheid wilden gebruiken, om iets, wat het

het ook zy, te registreeren, zy dobr hunne Medebroederen gewraakt zouden worden, en dat zulks op nieuw de Verontwaardiging van den Koning over de Compagnie zoude verwekken.

1753.
Augustus

Volgens nader berigten van *Pontoise*, waren egter eenige Leden van de Groote Kamer, in hun genomen opzet reeds aan 't wankelen gebragt, wanneer hunne eene Memorie van één der Kamers van de Enquesten behandigd werdt; welke aan den voornoemden Prins voorgelezen zynde, hadt dezelve met aandoeninge zig dus geuit. *Ik zie meer dan duidelyk, dat myne Negotiatie vrugteloos is, en zal daarom dezelve staaken.*

VRANK-
RYK.

Men verneemt dat de Groote Kamer te *Pontoise* steeds aangemoedigd werdt, door de Brieven die zy van hunne Gebannene Leden ontfangen, in een van welken, geschreeven te *Bourges*, die Ballingen zig dus uitdrukken.

„ Wy zullen, zo lang als men wil, hier blyven, maar willen van geen wederkeeren hooren, indien niet eerst de VERTOOGEN aangenoomen worden. Het Belang van de Religie en van den Staat, als mede onze Plicht en Eer zyn ons dierbaarder dan het Leven. Wy bemerken, dat alles met ons te niet raakt, maar Wy zullen met Eer omkomen. Wy dugten geene Dreigementen: En wy zullen niet weder in Bediening treden, ten zy zulks geschiedde met alle onze Regten: Dit is in de *Crisis! Of het Welzyn van den Staat, of niet met al.*

„ Dit zeggen is hier zo algemeen, dat als men over een of andere Zaak handelen wil, men aan de Vergaderde Kamers geweest word: Men houd U voor een Negotiateur of Bemiddelaar, terwyl men U de Rug toekerd, zeggende: *Als het ARREST van den 5 Mey ter uitvoer gebragt zal weezen, zal men zien!*

„ By aldien men aan de minste Voorstelling, eer wy te rug komen, gehoor verleent, zal alles als frydig met het gem. Arrest, hoe goed het ook moogt weezen, voor nietig verklaard worden. In één Woord: De Zaak is door onze Ballingschap in een al te groot verband geraakt. Wy zullen, in deeze Ballingschap liever sterven, dan van de Bepaalingen en de Uitvoering van het ARREST van den 5 Mey afgaan. By aldien de Geestelyken te verre zyn gegaan, is het hunne Zaak om terug te treden, of wel de Zaak van den Koning, om zig van dusdanigen te ontdoen, die hem in zwaarigheid gebragt hebben.

Wanneer een Declaratie van den Koning, behelzende zo men wil; dat aan alle de betigte Priesters een algemeene Vergiffenis zoude worden verleend, met uitdrukkelyk Verbod om in 't Vervolg geenerlei Biegtbiljetten te eischen of iemand over de Bulle Unigenitus lastig te vallen;

aan

1753.
*Augustus*VRANK-
RYK.

aan de GROOTE KAMER gezonden was, hadt dezelve die Declara-
tie geenzins willen registreeren; onder voorgeeven, dat zulks niet dan
met toestemming van de andere Kamers en wel niet eer, dan na dat
zyne Majesteit alle Gebannen Leden zal terug ontboden hebben, ge-
schiedten kan. Waar uit wederom blyken zoude, hoe verre het Parle-
ment af is van genegen te zyn, om zig in eenig opzigt naar 's Konings
Wille, of, zo de Leden zig uitdrukken, naar het behaagen der Geef-
telykheid, te schikken. Zelfs was des Konings Brief, dien aangaan-
de aan den eersten President, den Heer *Maupou*, geschreeven, geslooten
op tafel gelaaten, onder voorgeeven van dien niet dan in een volle
Vergadering van 't Parlement te mogen openen.

Na dat de Prins van *Conti* was afgestapt van zyne Bemiddeling schreef
de Kancelier, zo men verhaalt, een Brief aan de Groote Kamer, in
't kort behelzende „ dat het Parlement reeds voor lange het misnoe-
„ gen des Konings hadt behoren te voorzien, dat zyne Majesteit door
„ zyne groote goedheid de oogen wel hadt willen sluiten voor hun
„ gedrag in het wederstreven zyner beveelen; dat men van zyne Goe-
„ dertierenheid een kwaad gebruik gemaakt hadt, door onder de Kom-
„ pagnie bewegingen te verwekken, zo strydig met hare egte waar-
„ digheid als wezentlyke pligten; dat wel is waar, de onderwer-
„ ping van de Compagnie door het wys beleid van een gedeelte van
„ het Parlement oorzaak was, dat die bewegingen geen gevolgen
„ gehad hadden; dat egter zyne Majesteit hem Kancelier had bevo-
„ len, aan het Parlement kennisse te geven, dat hy goedgevondt, dat
„ het niet vergaderde, dan om zonder onderscheid aan zyne Onder-
„ danen regt te doen, zonder onder voorwendfel van Vergade-
„ ringen iets anders te arresteeren of beraadslagen; dat de Koning
„ tot nog toe zig had gedragen met de inschiklykheid van een Vader,
„ dog dat het aan alle de Leden, die de Groote Kamer uitmaken,
„ en hun alle, die in de verscheide Steden van het Koninkryk ver-
„ deeld zyn, stondt; om zo door hunne onderwerping als voorzigtig-
„ heid te verdienen, dat zyne Majesteit niet verplicht wierd, hen met
„ de billyke gestrengheid van een Koning te handelen”.

Na het leezen van deezen Brief, die met veele aandoenlyke Uit-
drukkingen was opgevuld, deedt de gemelde Heer PRESIDENT,
aan de Groote Kamer, de volgende Aanpraak.

M Y N E H E E R E N.

Gyl. gevoelt zo wel als ik onze billyke smerten over de beklaglyke indruk-
ken, die de Koning van ons gedrag schynt te hebben. Gyl. gevoelt ook onze
varige begeerte, om 't zelve in het begrip van zyne Majesteit ten volle te
segt-

regtvaardigen. Die plicht is te wettiger vermids men zig uit ons stilzwygen een regt zoude kunnen aanmatigen, om ons te lasteren over het openlyk voortaan van Stellingen, zo wel door ons veroordeeld als door onze Medebroeders, die zig in de Provincien verstrooid bevinden, en welke wy met een waaragtig leedwezen van ons verwyderd zien, vermids die Ballingschap niet dan verderfelyk voor Kerk en Staat zyn kan, aangemerkt daar door Onderdanen, pryswaardig om hunne Godsvrugt, kundigheid, hartelyke en eerbiedige verknogtheid aan den Koning, onderdrukt worden.

1753.
Augustus
VRANK-
RYK.

Uit hoofde dier aanmerkingen durven wy ons vleyen dat de Hr. Kancelier ons wel kennis zal willen geven van 't geen zyn yver, goede officiën en vuri-ge sollicitation in de tegenwoordige omstandigheden op 's Konings regtmatigheid en goedheid zullen kunnen verwerven. Wy durven hopen en vernemen, dat door de Declaratie, welke zyn Majesteit staat te geven, de Biegtbriefjes niet alleen in de Bisdommen onder ons ressort, maar ook in die der andere Parlemen-ten gesupprimeerd zullen worden, en dat aan alle seculiere en reguliere Geef- telyken verbod geschieden zal; op poenen overeenkomstig de *casus*, by het toedienen der laatste Sakramenten van geene Persoonen met Krankheden over- vallen, zodaanige Briefjes te begeeren, nog hen in eenige manieren, met op- zigt tot de *Constitutie Unigenitus* te kwellen; Ook hoopen wy te vernemen, dat de Koning aan zig en zyn Raad evocceeren zal alle geschillen, over het weigeren der laatste Sakramenten ryzende, egter onder restrictie, dat het ren- voy der geschillen voor de Souvereine Hoven geschieden zal, met oogmerk om daarvan de Decreeten te zuiveren, alsmede dat de kennisneming der ver- schillen, welke in 't toekomstige over de zelfde materie ontstaan mogten, aan die Hoven behooren zal.

Wat hier op volgen zal, willen wy gaarn afwagten. Immiddels werdt aangemerkt dat men te *Parys* groote hope schiepte tot meer in- schikkelykheid van 's Konings zyde jegens het Parlement, indien het zyne Majesteit behaagen mogte deszelfs aanmerkelyke VERTOOGEN te ontvangen. Wy hebben in de voorige Maand daar van het voorste deel opgegeven, en zullen nu het VERVOLG en Slot daarvan voor- stellen.

VERVOLG DER VERTOOGEN VAN 'T PARLEMENT TE PARYS.

In 't Jaar 1372 werdt een Aartsbisschop van *Rouen*, dewelke dezelfde Pre- tentien by Uw Parlement durfde vernieuwen, en wel zo, dat hy dezelve als Grondbeginsels van zyne Conscientie wilde doen doorgaan, met een Boete van vier duizend L. gestraft; ja zelfs kort daar na zyne Tydelyke Bezitting uit hoofde van zyne Ongehoorzaamheid, aan het Waereldlyke Gerecht betoond, in beslag genomen.

Het Licht verspreidde zig van dag tot dag; Men maakte in 't Jaar 1373 geen zwaarlgheid om staande te houden: „ dat, wanneer het Waereldlyk Regts- gebied door de Censuren gestoord word, de Koning door zyne Bedienden

1753.
AugustusVRANK-
RYK.

„ daar in voorzien kan “. In 't Jaar 1385 werd door den Koning zelfs de Resolutie, die door Hem genomen was, bekend gemaakt, als mede het Regt, 't welk Hy hadt „ om alle Onderneemingen van het Geestelyk Regts-Gebied „ tegen het Waereldlyke, waar van Hy, Koning, de Bron was, te beteugelen “. In 't Jaar 1437 werd aan den Bisschop van *Troyes* een Verbod gegeven op straffe van honderd Mark Goud, om door Centuren en Excommunicatien tegen des Konings Bedienden te werk te gaan. In 't Jaar 1454 werd een Bisschop van *Nantes* persoonlyk gedagvaard, tot twintig duizend L. Boete verwezen, en zyn Waereldlyke Bezitting in beslag genoomen, om dat hy staande gehouden had „ dat ieder Bisschop met alle Regt geen Waereldlyk Vorst „ voor zynen Opper-Heer erkent, en dat de Ordonnantien der Koningen, of „ de Arresten der Parlemente, met deeze voorgewende Vryheid strydende, „ nietig waren, als zynde onbevoegd en zonder Autoriteit gegeven en gemaakt “. In 't Jaar 1457 werd een Aartsbisschop van *Toulouse* door het in beslag nemen van zyn Waereldlyk Goed gedwongen, om de Excommunicatie, die hy tegen de Bedienden van het Drossaatschap van *Toulouse* uitgesproken had; om dat zy hem een gevangen Geestelyken niet hadden willen overgeeven, te herroepen.

Die zelfde Geest van Onafhankelykheid was tot in de Geestelyke Ordens door gedrongen: Want in 't Jaar 1513 werd het Parlement genoodzaakt de Procedure te verbieden tegen zekeren *Jacoby*, die volgens het voorgeeven zynen Oversten door de Constitutien van die Orde geëxcommuniceerd was, om dat hy zyn toevlugt tot de Waereldlyke Regters genomen hadt.

In 't Jaar 1535 bezwaarde zig de Procureur Generaal over een dienselyk Statut van de Franciscaner Munniken. In 't Jaar 1572 kreegen de Jesuiten een *Bulle*, die hen van alle Waereldlyke Jurisdictie vry itelde, en hun Verlof gaf om Kerkelyke Regters voor zig uit te kiezen tot bestering van alle hunne Civile, Crimineele, en verdere Zaaken, met Verbod aan de andere Regters om daar van kennis te neemen; wordende by die *Bulle* alle de Wetten, Gewoontens, Kerk-Regels van de algemeene Concilien, of andere Constitutien daar mede strydig zynde, gekrenkt.

In 't Jaar 1599 durfden de Capucynen een Protestatie van Onafhankelykheid in Geschrift, en door hen getekend, aan het Parlement presenteren; Maar hun Geschrift werd gescheurd, en derzelver Provinciaal of Overste zo wel als de Definiteur, die dat Protest geteekend hadden, werden eerloos verklaard.

De zeventiende Eeuw, *SIRE*, vertoont ons een zeer beklaglyke Tydsomstandigheid, en bewyft meer dan te duidelyk, met wat een Gemak die Geest van Onafhankelykheid altoos gereed is zig op het klaarste aan den dag te leggen. Men poogde op het Concilie van *Trente* dezelve Pretensien, waar aan de Kerkelyken zedert zo langen tyd doch vrugteloos hadden zoeken credit by te zeten, als algemeene Wetten te doen doorgaan; het Oordeel over de Zaaken der mindere Geestelyken, zo als ook die, welke de Uitvoering der Testamenten betroffen, aan hen toe te eigenen; de Bisschoppen in Crimineele Misdaden onder het Regt van den Paus alleen te brengen; de Regten, die op het gemeene Staats-Bestier de meeste betrekking hadden, aan den Vorst

te

te ontrooven; het Opzigt, 't welk Hem omtrent de Kerkelyke Tugt toekomt, aan denzelfen te beneemen; en de Magiftraats-Perfoonen te beletten, dat zy de Excommunicatie, die gedaan worden, voor nietig verklaarden: Ja hoe veele andere misbruiken werden niet bekrachtigd en goedgekeurd door de twaalf Artikelen DE REFORMATIONE PRINCIPUM, die niet dan door de tegenkanting der Ambassadeurs van *Karel IX.* gefluit werden.

1753.
Augustus
VRANK-
RYK.

De Biffchoppen zогten dezelve weder te berde te brengen in een Artikel, 't welk nog veel algemeener was, onder den naam van *Vrydommen der Kerke en Kerkelyke Perfoonen.* „waar in zy tot een Pligt van den Souverein ftelden, „dat Hy aan de Conftitutie der Pauzen een onbepaalde Gehoorzaamheid „bewees”.

De Vorft weigerde dat *Concilie* te publicceeren. Elf Vergaderingen der Geeftekykheid deden by Hem veertig Jaaren lang ten dien eade de fterkste Aanzoekingen. *Hendrik III.* antwoordde „dat deeze Zaak voornamentlyk het „Parlement aanging, en dat Hy met hetzelfde dieswegens zou te raade gaan”. Het Parlement oordeelde het zelfs niet geoorloofd te zyn om de Bullen van Legaatschap, waar in wegens het *Concilie* van *Trente* werd gewag gemaakt, zonder bepaaing te registreeren.

Ondertuffchen kwamen de Biffchoppen van Uw Ryk, *SIRE*, tot vermaanding van de Koninglyke Autoriteit, zo verre, dat zy zelve een plegtige Erkentenis van dat *Concilie* deden; een Erkentenis, die nergens anders toeftrekte als om den iever te doen uitblinken van de mindere Regters, dewelke waardig waren, dat zy ter Verdediginge van den Staat, en ter handhaavinge van de Rust in het Land tot den Arbeid en de Zorgen der eerste Magiftraats-Perfoonen: in gemeenfchap vereenigd werden: Want het *Chatelet* van *Parys* fupprimeerde die Erkentenis, en gaf een Verbod „dat men het *Concilie* van „*Trente* niet voor erkend moest aanmerken, en hetzelfde nogte in 't algemeen, nogte in eenig Artikel publicceeren; op straffe van dat de Waereldlyke Goederen in beslag genoomen, en men voor fchuldig aan gekwetfte „Majesteit verklaard zou worden”.

In dien zelfden tyd kwam van wegens den Paus een *Bulle* te voorschyn, die uit hoofde van de buitenfpoorigheid der misbruiken, die daar in vervat waren, en door de Onrust, die zy in verscheide Staaten verwekt heeft, even zeer bekend is; en waarin de Paus de Waereldlyke Regters ofte Souvereinen excommuniceerde, „die zig niet alleen een Regt mogten aanmaatigen om Kerkelyke Perfoonen aan hem te onderwerpen: de Apoftolifche Brieven, op wat manier het ook weezen mogt, te belemmeren: of ook by weege van Appell tegen misbruik het Gedrag der Dienaaren van de Kerk te onderzoeken; maar die ook in hunne Staaten nieuwe Belastingen invoeren, ofte de oude verhoogden wilden, zonder dat de H. Stoel zulks alvorens had goedgekeurd”.

Deeze *Bulle*, *SIRE*, wierd ter fluk in Uw Koningryk ingevoerd en door eenige Biffchoppen publiek gemaakt; doch dit stout bestaan van die Kerkelyken werd by het Parlement, schoon in Vacantie zynde; door een Reglement van den 4 *October* 1580 en wel door de fterkste Dreigementen gefluit: Evenwel vond men 'er nog, die voortgingen, om deeze verbannene *Bulle* voor

1753.
AugustusFRANK-
RYK.

te staan. Een Aartsbisschop van *Aix* in 't Jaar 1601 wilde aan de Bedienden van het Parlement van *Aix*, even als of zy door de *Bulle In Coena Domini* waren geëxcommuniceerd worden, de Sacramenten niet toedienen. Een Aartsbisschop van *Bourdeaux* volgde dit zelfde Voorbeeld in 't Jaar 1602; Dezelfde Aartsbisschop van *Aix* zocht de *Bulle* in 't Jaar 1612 te publiceeren; En in 't Jaar 1643 ontzag zig ook niet een tweede Aartsbisschop van *Bourdeaux* om de Kerkelyken van zyn Stift, dewelke tot de Waereldlyke Regters hunne toevlugt namen, met die *Bulle* te dreigen, zo dat niets anders als alleen de herhaalde *Arresten* van Uwe Parlementen verhinderden, dat het Vuur zig niet door het gantsche Koningryk heen verspreide.

Van dien tyd af begon men openlyk te beweeren „ dat zulke, die het Geef- „ telyk Character hadden, niet alleen van alle Waereldlyke Jurisdictie, maar „ ook van Souvereine Magt vry zyn”. Het Parlement wilde door het te keer gaan van deeze oproerige Grondtellingen het Gezag en de Zekerheid der Koningen tegen alle krenking veilig maaken, en noodzaakte de *Theologische Faculteit* haare oude Decreeten, die toernoodwendiger waren dan ooit te voeren, te vernieuwen: De *Faculteit* gehoorzaamde; maar daar waren Bisschoppen, die het Credit hadden om de Publicatie van het Decreet te verhinderen.

Een weinig daar na, en in het midden van den algemeenen Rouw, waar in zig *Frankryk* bevond, werd zelfs den Persoon van den Vorst door het Boek van *Bellarmin* in gevaar gebragt: Het Parlement veroordeelde hetzelfde. Zoudt Gy het wel gelooven, *SIRE!* Het misbruik, 't welk sommige Geestelyken maakten van den toegang, dien zy tot den Souverain hadden, ging zo verre, dat zy den Koning wisten te beweegen, om dien aangaande den eersten President tot zig te ontbieden, dewelke dan ook gedwongen was om het Parlement te regtvaardigen, dat hetzelfde naamentlyk de snoodde Aanflagen, die tegen de Persoon der Koningen in dat Boek goedgekeurd werden, met geen overschillig Oog had kunnen aanzien.

Wel haast werden dezelfde Storm-Vlaagen door het Boek van *Santarel* wederom gaande gemaakt, en steeds was het Parlement verplicht de Persoon of de Autoriteit van den Souverein tot afweering van het Juk, 't welk de Geestelyken Hem wilden opleggen, te verdedigen: Verscheide *Arresten* van den Raad, *Evocatiën*, geheime Ligtigheeden van de *Theologische Faculteit*, een buitengewoone Commissie, bestaande in Kardinaalen en Prelaaten; alles werd in 't werk gesteld om eene Bestrafing, waar van de Kerkelyken zelfs de Regtmatigheid niet durfden ontkennen, kragteloos te maaken of te vertraagen.

Zes Jaaren, *SIRE*, liepen voorby in Wanorder en Kuiperyen door de *Revocatie* van die *Arresten* van den Raad, en de *Evocatiën*. De Koning begreep, dat men Hem tegen zyne waaragtige Belangen in den stryd wikkelde, en liet eindelyk aan de Getrouwheid van die geene, welke die Belangen verdedigden, een vryen loop.

In 't Jaar 1649 waren er negentien Bisschoppen, die zonder verlof des Konings vergaderd zynde in de weer kwamen tegen de *Verzameling* der *Vrybeeden* van de *Gallicaanse Kerk*, zynde een Werk, 't geen nieuwyks gedrukt was: Zy bestrafden hetzelfde met vinnigheid, en by een circulairen Brief, aan de Aarts-
Bif-

Biffchoppen van het Ryk geaddressoord; nodigden zy hen om ter verbanninge van dat Werk eene lyn te willen trekken: Deze hunne Onderneeming was ook van dien Uitslag dat het Privilegie van dat dierbaar Werk herroepen werd, 't welk nogtans kort daar na door Uwen Doorlugtigen Over-Groot-Vader met de grootste Lofuitingen vereerd werd.

1753.
Augustus
VRANK-
RYK.

In 't Jaar 1654 zond de Koning aan het Parlement een *Declaratie*, om het Proces op te maaken tegen den Kardinaal *de Retz*, die aan de misdaad van gekwetste Majesteit schuldig was. Hierop begonnen de Kerkelyken aanstonds uit te vaaren „ tegen de Onderneming van de Waereldlyke Magt omtrent „ de Persoon van den Kardinaal *de Retz*, door het geeven van een *Declaratie*, die het Hoofd der Biffchoppen en hunne Goederen aan het Vonnis der „ Waereldlyke Gerechts-Hoven onderwerpt”; De vergaderde Geestelykheid weigerde derhalven allen bystand, tot dat dezelve een volkome Voldoening en de herroeping van een Bevoegdheid gekreegen zoude hebben, „ waar by vast „ gesteld wierd, dat ieder Kerkelyke, hoe uitmuntend hy ook van Rang wezen mogt, aan de Jurisdicte van het Waereldlyk Gerechts-Hof onderworpen „ is”. Men vertoonde hun een Arrest van den Raad, „ 't welk gelezen zyn „ de (volgens den Inhoud van hun Proces Verbaal) door de Compagnie ge „ waakt werd, „ te meer dewyl dat Arrest den Koning als Regter van de Biffchoppen liet, en derzelve Vrydommen aan deszelfs Regters onderwierp.

Zullen wy by deze zoo sterk treffende Handelingen nog voegen, dat in 't Jaar 1716 de Biffchop van Marseille zig niet ontzag om de *Bulle in Coena Domini* te vernieuwen door een *Synodale Ordonnantie*, waar in hy alle die gene, dewelke aan de Kerkelyke Jurisdicte hinderlyk zyn of dezelve ontwyken, voor geëxcommuniceerd verklaard? Een *Ordonnantie!* die by het Parlement van Aix door een Arrest gesupprimeerd werd.

Zullen wy hier by voegen, dat in 't Jaar 1719 de Biffchop van *Seiffons*, werkelyk Aartsbiffchop van *Sens*, (terwyl hy bekende de Auteur te weezen van een oproerig Geschrift, 't welk by Arrest van 't Parlement veroordeeld was) geen zwaarigheid maakte om de volgende *vreemde Verklaring* aan het Publik als een aanvertrouwde Schat ter hand te stellen: „ Wy betuigen dat wy niet „ voorneemens zyn het gem. Arrest goed te keuren; nogte de Regten en Vrydommen van onze Biffchoplyke Waardigheid te benadeelen; nogte onze „ Persoon te onderwerpen aan een Gerechts-Hof, 't welk niet bevoegd is om ons, „ al waren wy zelfs schuldig, te vonnissen; aan het welke door een Arrest van den Staats-Raad, in dato 26 April 1657, en door de *Declaratie* van dien zelfden dag verboden is daar omtrent kennis te neemen, al was het zelfs in geval van misdaad aan gekwetste Majesteit; op Straffe der vernietiging der Proceduuren, nulliteit der Arresten, en van alle Onkosten; Schade, en Belangen, zoo als by het Arrest en de *Declaratie* voorn. vermeld word”. Een *Protestatie!* waar door hy tot tien duizend Livres boete, aan den Armen uit te keeren, vertweezen werd.

Niets is er, *Sire*, 't welk met den aert en het oogmerk van de Kerkelyke Magt meer strydig is, als de Heersch-Zugt. Her Gezag van de Opvolgers der Apostelen bestaat in een Dienst, maar niet in Heerschappy. Dit is een Dienst, die op Regels, op Rede, op Zagtzinnigheid en Liefde steunt; Een Dienst van On-

1753. derregting en van Vertrouwendheid, die ingesteld is om de Menschen door Liefde aan de Gerechtigheid en de Waarheid te onderwerpen.

Augustus

VRANK-
RYK.

Maar hoe zeer zyn deze stoutmoedige Kerkelyken van den aart van hunnen Staat vervreemd? J. C. zelfs heeft by de Instelling van dien Geheiligen Dienst niet gewild, dat dezelve de Eigenschappen van de Waereldlyke Magt, die het nauwkeurigte op de Gerechtigheid en de Wetten gereguleerd is, hebben zou. Met luister te regeeren, en de Wetten door de Dwang en Schrik staande te houden, is de Eigenschap van de Tydelyke Souverainiteit. Aldus moet het met de Dienaars van het Euangelie niet gesteld weezen (*Matth.* 20 vs. 25 en 26.) Want Leerlingen zynde van den geenen, die van zig zelve getuigd heeft, dat Hy gekomen was om te dienen, (*Luc.* 22 vs. 27.) en aangesteld zynde niet om te gebieden, maar om voor de Kerk nuttig te zyn; om het Licht en den Raad van Haare Knderen te zyn; en om aan deze de Geestelyke Goederen, die hun zyn aanvertrouwd, uit te deelen, is het geensints op een heerichende wyze, dat zy de Geloovigen leiden moeten: „ En de Strengheid zelve, waar van zy somtyds verplicht zyn gebruik te maaken, moet altoos zyn de *Uitwerking* „ van: *Vaderlyke Autoriteit*, en geensints van *Tyrannische Magt*.

Terwyl wy, *Sire*, de Pligten, die aan de Kerkelyken door den Goddelyken Stigter van hunnen Dienst worden opgelegd, aan U voordraagen, is 't het Belang van den Staat zelfs, 't welk wy U voor Oogen stellen. De Geestelyke Magt, als gesprooten zynde uit dienstzelden Bron van alle Autoriteit, waar uit alle de Ryken op der Aarde op een even gelijke wyze voortvloeyen, moet, wel verre van de Thronen aan het waggelen te brengen, en de Staaten te ontruften, de sterkste Steun daar van zyn: Maar wanneer sommige van de eerste Bedienaars der Religie, terwyl zy zig zelve onafhankelyk maken, in de Persoon van hunne Minderen met een goeden uitslag weeten meester te worden van Dienaars, dewelke in alle de willekeurige Ordres, die zy hun geven, even blind zyn; Wat zullen dan die eerste Dienaars, zoo dra zy op deze wyze Souverain in hunne Stiften en Heerschers over hun Volk geworden zyn, onder den dekmantel van de Religie niet kunnen onderneemen?

Wat wan-ordres ontdekken wy niet reeds in eenige Stiften? Openbaare en luidrugtige Ont-eeringen van Persoonen, die men op den Predik-Stoel noemt; die men dwingt uit de Kerk te gaan, voor dat men den Dienst begint. Lyften, aan Biegt-Vaders gegeven, die men op straffe van geinterdiceerd te worden noodzaakt, om in het Gerechts-Hof der Boete niet toe te laten zulke Geloovigen, welke op die Lyften met de haatelykste Betigtingen aangeteekend zyn, Billetten van *Associatie* en willekeurige Formulieren, waar van de Tekening in het Gerechts-Hof der Boete en in alle de gelegenheden, daar de Dienst der Kerke nodig is, gaeischt wordt. Weigeringen van alle Geestelyken Bystand; van de Biegt zoo in Gezondheid als in Ziekte; van de Sacramenten aan den H. Tafel en op het Dood-Bedde; zelfs van het laatste Olyfel aan Zieken, die reeds buiten kennis zyn: De Gebeden van de Kerk, en de Begraafplaats geweigerd of verzeld met ergerlyke Omstandigheden, zelfs met Buitenspoorigheeden, die de Menschelykheid onder de wreedsste Volkeren aan het muiten brengen zouden: Onder alle deze Daaden is niet een, *SIRE*, waar van wy niet het ge-regtelyk Bewys onder de Oogen hebben.

De

De Religie, eenig in haar Geloof, in haaren Dienst, in haare Gemeenschap is ganfch en al op de Liefde geveitigd: Door de Scheuring wordt dezelve in haar Grond-beginfel aangerand, omdat die Scheuring, by het verbreeken van de Banden der Eenigheid, de Liefde en de Eendragt krenkt. Ook heeft de Kerk ten allen tyde de Scheuring als de gevaarlykte Wond, die zy krygen konde, aangemeft: Maar de Staat zelfs wordt niet minder door de Scheuring gedreigd. De Giftig, die zy in de Gemoederen verwekt, maakt een Verdeeldheid onder de Burgers, verbitterd hunnen Geest, brengt hen tot de Haat, en van de Haat tot de Wegen van Feitelykheid en Oneenigheeden. Men geeft zig des te gemakkeliker daar aan over, om dat het verkeerde Gewiffen alle de Yffelykheeden van de Mifdaad uit de Gedagten verwydert. Ja men geeft zig daar aan over met des te minder Ingetoogenheid, om dat men de Buitenspoorigheden, die door een verkeerden Iever worden ingeboezemd, aanmerkt als een Offerhande, dewelke men aan den Godsdienst verfchuldigd is.

1753.
Augustus
VRANK-
RYK.

Van het Jaar 1731 af hebben wy, STRAZ, de Rampen, waar van wy heden Getuigen zyn, voorzien. Wy verklaarden U. toch onze Ongeruftheden, die meer dan wel gegrond waren; En gy gaaft van Uwen kant aan ons te kennen ne regtmaatige fchrik, die de Scheuring by Uwe Majt. verwekte; Maar teffens betuigde Gy ook over onze Bekommeringen eenigfints verwonderd te weezen; Sedert dien tyd heeft de Scheuring niet opgehouden nieuwe Voortgangen te maaken.

Uwe Majt. eindelyk door de grootheid van het Kwaad getroffen, bemerkte de noodwendigheid om een fpoedig hulpmiddel daar tegen in 't werk te ftellen. Gy had de Goedheid om op onze laafte Vertoogen van den 17 April 1752 te antwoorden: „ Dat, vernits Uwe Majt. volkomentlyk in zyn Gemoed „ overtuigd was zoo wel van het Gevaar, 't geen 'er was, als men de Scheu- „ ring liet voet krygen, als van de noodwendigheid om alle Ergernis te ftui- „ ten, Uwe Majt. Maatregelen genomen had om uit een aanzienlyke Parochte „ van deze Stad te doen weggaan een Curé, die (volgens de Uitdrukkingen „ van Uwe Majt.) zig gedraagen had op eene wyze, die veel meer in ftaat „ was om de Gemoederen op te hitfen, als om dezelve tot den Vrede en de „ Eendragt te leiden ”.

Konden wy twyffelen, STRAZ, dat Uwe Wil, dewelke zig op een zoo baar- mykelyke wyze voor de Oogen van alle Uwe Onderdaanen openbaarde, niet op het Oogenblik zelve haare volkomene volbrenging hebben zou? Ondertuffchen hebben wy tot nu toe nog het Genoegen niet om daar van de Uitwerking te zien.

Wanneer die geene, welke de Onruft gaande maaken, door Uwe Koningly- ke Geregtyghed niet beteugeld worden, zoo zal alles, 't geen Uwe Onderdaanen als het dierbaarfte in de Order van de Religie en de Societeit bezitten; ja zelfs alle Geestelyke Byftand gedaurende hun Leven, en de Eer van hunne Gedagtenis na derzelver Dood, wel haaft afhankelyk weezen van de byzondere Vooringenomendheden der Herderen, welker Wil op het punt is om een Geregts-Hof te worden, in het welke zy op heeter daad, zonder forme en zonder Regel, de strengfte Straf van een Excommunicatie, dewelke nogte verdien- mogte uitgefproken zal zyn, zullen doen ondergaan.

Souverain in Uwe Staaten, STRAZ, hebt Gy het Regt om te beletten, dat de

1753.
*Augustus*VRANK-
BYK.

Dienaars van de Kerk niet door bedekte Vonden, bekwaam om het Volk in rep en roer te brengen, onder Uwe Onderdaanen Opstand verwekken, en de Wanordres van den Staat op nieuw gaande maaken. Verdediger en Vader van Uw Volk hebt Gy het Regt om Uwe Onderdaänen tegen alle Kwelling te beveiligen. Beschermer van de Kerk-Regelen en de Tugt hebt Gy het Regt om de Inbreuken, die door de byzondere Dienaars van de Kerk begaan worden, te dempen. Regter omtrent de Belangen van Uwe Onderdaanen hebt Gy het Regt om hen in het Bezit van alle de Voordeelen, die hun wettiglyk toebehooren, zoo lang men hen niet als door Geweld en Feitelykheeden daar van berooft, te handhaaven: Een Bezit, 't welk niet dan Waereldlyk is, hoedaanig ook het Voorwerp daar van weezen moge, gelyk zulks door *Jean Juvenal des Ursins*, Aartsbisschop van *Rheims*, erkend werdt in Vertoogen, die hy aan den Koning Karel VII. adresseerde, om de Kerkelyke Jurisdicctie byna zonder paalen uit te breiden: „ En dit is zoo waaragtig, *zeide by*, dat omtrent alle Onderwerpen, die het bezit van eenige Zaaken, hoe ook genaamd, betreffen, al waren het zelfs Geestelyke Zaaken, ja het Lichaam van onzen *Heere*, het Waereldlyk Hof kennis neemt.”: Een Maxime dewelke naderhand uit naam van den Koning zelfs door de Ambassadeurs van Karel IX. op het Concilie van Trente staande gehouden is.

Alle de publieke Gedenkschriften, *Stree*, komen in de weer ten voordeele van Uwe Autoriteit, Kerkelyke en Burgerlyke Vonnissen; Getuigenissen der Pauzen; der grootste Prelaaten; der Concilien zelfs; Uitspraaken der Magistraats-Perfoonen van alle tyden; Eenpaarige Gewoonten van alle de Souverainen en inzonderheid van onze Koningen; alles maakt dat geene tot een Zet-Regel, 't welk in 't Jaar 1719 door den Heer de *Lamoignon*, tegenwoordig Kancelier van Vrankryk, gezegd wierd:

„ Dat, hoe uitgestrekt het Gezag der Bisschoppen in de Geestelyke zaaken ook zyn moge, hetzelfde des onaangezien niet oppermagtig is; Dat hetzelfde volgens de oude Regels van de Kerk moet worden ingetoemd; Dat de Souverainen ofte de Parlementen, wanneer zy zig tegen het gedrag van sommige Bisschoppen aankanten, door derzelve Jurisdicctie binnen zekere Paalen in te sluiten, daar mede niets anders doen, als zig na de oude *Decreeten* der Concilien, die de Steun van de Kerk-Tugt zyn, te gedraagen; En dat de Magistraats-Perfoonen een byzondere Oplettendheid hebben moeten, om door alle soorten van Perfoonen te doen in agt neemen de Ordonnantien van het Koninkryk, en de oude Kerk-Regels, waar van de Koning, in wiens naam zy de eer hebben het Regt te oeffenen, de Beschermer en Handhaaver is.

„ God heeft zyne Kerk aan de Souverainen toevertrouwd, *zegt een Concilie van Parys*; Als hunne lever de Vrede en de Tugt in de Kerk bestendig maakt; En als hunne zorgeloosheid die Vrede en Tugt laat krenken, zullen zy daar van aan God rekenfchap geeven: Laaten zy dan al het gewigt van de Souveraine Autoriteit doen vallen op die geene, dewelke in den Boezem van de Kerk tegen het Geloof en de Tugt in opstand komen!

Het handhaaven van de Vrede in de Kerk is niet alleen het roemrugtigste van Uwe Regten; maar het is ook, volgens het zeggen van een grooten Bisschop (St. Augustinus) het allerweezenlykste van Uwe Pligten.

De

De gantsche Oudheid heeft die zelfde Taal gevoerd. *Frankryk*, als zynde met meer onverbreekelykheid dan eenige andere Natie aan de oude Regels van de Kerk verknogt, heeft deeze Grond-Regelen, *SIRK*, altoos als een weezentlyk deel van haar publiek Regt aangemerkt: Hier op is gegrond geweest die Declaratie, dewelke door den Gedeputeerden van den Adel onder de Stenden van *Orleans* aan Koning *Karel IX.* gedaan werdt; *namentlyk*: „ De Priester moet „ zyn Pligt betragten omtrent den Last, dien hy op zig genomen heeft om „ te prediken, te onderwyzen en de andereh te bedienen: Wanneer hy het te „ gendeel doet, en zynen Last vergeeten mogt, moet de Koning de Hand van „ zyne Geregtigheid daar tegen in 't werk stellen „. Hier op steund de Op-lettendheid van des Lands Ministerie om als een Zet-Regel staande te houden.

„ Dat de eigentlyke Pligt van des Vorsten waardigheid, en de uitwerking „ van deszelfs Zalving als van deszelfs Carafter hier in bestaat, dat Hy ter „ Veiligheid van de Religie arbeide: En dat de Onderdaanen verplicht zyn om „ God zonder uitsfel voor Hem te bidden, ten einde hy hen in Vrede en Gerustheid van hun Gewissen bestiere; zig aankantend tegen de nieuwigheden „ dewelke de Rust van het zelve kunnen stooren, en zo wel de publike als „ particuliere Oeffeningen der Vroomheid verbinderen „.

Deeze zelfde Grond-Regelen, *SIRK*, zyn geheiligd geworden door een meenigte van Aktens, die van de Souvereine Authoriteit voortgekomen zyn; en waar van wy niet kunnen nalaaten aan Uwe Majesteit eenige van dezelve, niet zo zeer als noodwendige Bewyzen van een Regt, 't welk een zo vasten Grondslag heeft, maar veel meer als eerwaardige Titels van de wysheid en vroomheid uwer Voorzaten, te binnen te brengen.

Wy gaan met stilzwygen alle die Wetten voorby, welke de Roomfche Keizers in de aangenaamste Eeuwen van de Kerk omtrent de Kerkelyke Tugt, ja zelfs omtrent het toedienen der Sacramenten gemaakt hebben: Wetten! om welke Instelling dikwils Bisschoppen zelfs aanzoek gedaan hebben, en dewelke door de Concilien, en door de verstandigste Leeraars van de Kerk goedgekeurd zyn.

Wy willen ook niet spreken van zo veele andere Ordonnantien, dewelke men in de Dom-Kapittels leeft, zo omtrent het bestier der Sakramenten aan de Zieken, als wegens het vieren van de Misse, en byna alle de andere Stukken van de Kerkelyke Tugt. Wat voorbeeld is 'er authentiker dan de Ordre, dewelke door *LODEWYK* den vroomen in 't Jaar 828 aan zyne Bedienden gegeven werdt, toen hy dezelve belastede om onderzoek te doen. „ Hoe de Bisschop „ pen zig van hunnen dienst kweeten; hoedaanig hun leven en wandel was, „ en hoe zy hunne Kerk en hunne Geestelykheid bestierden „.

In nieuwere Tyden zyn de getuigenissen niet minder duidelyk. Het is volgens een Ordonnantie van één onzer Koningen, in 't Jaar 1396 op het goedvinden der Magistraats-Persoonen van 't Ryk gegeven, dat het Sakrament der Boete aan de Misdaadigers, die ter dood veroordeeld zyn, word toegedient.

Een der voornaamste uitwerkingen van des Konings Titel van Allerchrielykist bestaat, (zo als door *HENDRIK II.* in de Voorrede van het Edict, in de Maand *February* 1556 gegeven, gezegt wordt) hier in: „ dat Hy de Schep- „ selen, dewelke door Godt op de Aarde en wel in zyn Koningryk gezonden

1753. „ worden, doe aanneemen in de Sakramenten, dewelke door Godt geordon-
Augustus „ neerd zyn, en dat Hy, wanneer het Gode behaagd om die Schepfelen tot
 „ zig te roepen, de andere Sakramenten, uit dien hoofde ingesteld, zo als ook
 „ de laatste Begraavings-Eer, aan hen doe bezorgen”.

VRANK- „ Dit zyn ook de Schikkingen van het Edict van Karel VI. van den 18 *Februa-*
 RYK. „ ry 1406; zo als ook van de *Pragmatique Sanctie* in dato 7 *July* 1438.

In 't Jaar 1561 en 1562 werden door Karel IX. alle Sakrament-bedieningen
 verboden, welke in een andere forme, als die in de Kerk van zyn Ryk aange-
 nomen was, gedaan werden. En in 't Jaar 1563 werdt door zyne Ambassadeurs
 in het Concilie van *Trente* staande gehouden, „ dat de Allerchristelykste Ko-
 „ ningen na het voorbeeld van *Constantinus*, *Theodosius*, *Valentinianus*, *Justi-*
 „ *nianus* en andere Keizers veele Wetten gemaakt hebben om de Hellige Zaa-
 „ ken te reguleeren. Dat doezee Wetten zoo weinig aan de Pauzen misshaagd
 „ hebben, dat zy verscheide daar van in de *Verzameling* van hunne Dekreeten
 „ hebben ingelast; en dat de Bisschoppen van Vrankryk en alle de Herders zig
 „ met veel nut van die Wetten bediend hebben, om de *Gallikane Kerk* te
 „ bestieren”.

Eindelyk; hoe veele Arresten, *SIRE*, hebben verscheide *Excommunicatien*
 voor nul en abusif verklaard, geordonneerd dat dezelve zouden vernietigd wor-
 den. en krimineele Processen uit kragte van Sakrament-Weigeringen ingesteld?
 Wy zullen daar omtrent, *SIRE*, maar alleenlyk het Arrest bybrengen in dato
 5 *February* 1525 zynde een generaal Reglement, door het Parlement gemaakt
 tegen de voortgangen der dwaalingen van *Luther*, en gevolgd door krimineele
 Procedures tegen zodanige, dié het zelve kwamen te overtreden. Een Re-
 glement! 't welk by den Paus de grootste roem van de wysheid en den iever
 van het Parlement verwierf.

Het Parlement toont wyders aan dat de Kerkelyken hun gedrag door ver-
 scheide Arresten van des Konings Raad van Staat, en inzonderheid door
 dat van den 23 *Augusty* 1752 zoeken te wettigen; dat die Arresten, wan-
 neer dezelve ter uitvoer gebragt werden, de Grond-beginselen zelfs van de
 Scheuring als tot een heilig werk maaken, de gewigtigste Vonnissen van
 zyne Majesteits Koninglyke Justitie vernietigen, de mindere Regters in
 veragting brengen, en, ten nadeele der onverbreekelyke Wetten van den
 Staat, een gedeelte der Souvereiniteit, 't welk onmooglyk daar van ver-
 vreemd kan worden, aan de Kerkelyken overleveren zouden: *wordende on-*
der andere gezegt.

Hoe, *SIRE*! wy handhaaven Uwe Regten en Uwe Authoriteit; wy verdedi-
 gen Uwen Staat tegen onderneemingen, die bekwaam zyn om denzelven te
 doen waggelen, Wy behoeden Uwe Onderdaanen tegen een kwelling, die vol-
 gens alle de Wetten veroordeeld wordt; Wy kanten ons aan tegen een Scheu-
 ring, die in haaren opkomst zedert het Jaar 1718 op de ordres van Uwe Ma-
 jesteit verbannen is; Een Scheuring! waar van alle de daaden zedert dien tyd
 door Arresten van Uwe Souvereine Justitie beteugeld, en door Uwe Majesteit
 zelfs gewraakt zyn: Ennogtans durven de Schuldigen zonder de minste schroom
 tot voor de voeten van den Throon verschynen, en zyn byna verzekerd van
 aldaar, het zy door Verktoeking, het zy door een lastig Aanzoek, alle de Ak-
 tens

tens te zullen verwerven, dewelke hen tegen de Wraak van 't Gemeen beveiligen kunnen. Cassatien, Evocatien, particuliere Ordres; niets wordt hun geweigerd: Op deeze wyze zouden zy zig meester maaken van de Straffeloosheid en van het beklaglyk Voordeel om Uwe Onderdaanen te kwellen, de Wandoorders aan te kweecken, over de mindere Dienaars een Tyrannische Heerschappy te oeffenen, en hunne Grondstelling van Onafhankelykheid op een vasten voet te brengen, wanneer Uw Parlement, getrouw genoeg, SIRE, om niets als deszelfs Pligt te kennen, de moed niet hadt om Uwe Authoriteit zelfs te wreken tegen de Kunstgreepen, waar mede de Goedheid van Uwe Majesteit verrast wordt.

1753.
Augustus

VRANK-
RYK.

De Arresten van den Raad vernietigen de gewigtigste Vonnissen van Uwe Koninglyke Justitie ten nadeele der Wetten van den Staat, die verklaaren „dat „ de Arresten der Souvereine Hoven niet zullen mogen vernietigd nogt her- „ roepen worden dan door wegen van Regt, en wel in diervoege, als by de „ Ordonnantien vermeld is; en dat de uitvoering van die Arresten niet zal „ mogen opgeschort of weerhouden worden op een enkel Request, 't welk „ aan den Koning in deszelfs geheimen Raad mogt overgeleverd zyn enz.“

De Arresten van den Raad eindelyk krenken regelregt de Monarchie, de Wetten, de Souvereiniteit. Zy maaken de onafhankelykheid der Kerkelyken tot een Zet-Regel; Zy brengen een Authoriteit, die noodwendiglyk aan de Koninglyke magt toebehoord, in den rang der Regten van de Geestelyke magt. Zy ontnemen aan Uwe Majesteit het Regt om wegens alle publike en uiterlyke Functien der Dienaaren van de Kerk onderzoek te doen; aan uwe Geregtyghheid ontnemen zy het vermogen, om de Buitenspoorigheden van die Dienaars te straffen, en aan Uwe Onderdaanen ontnemen zy de Bescherming, die men hun verschuldigd is; En op deeze wyze leveren zy aan de Kerkelyken een gedeelte van de Souvereiniteit, die daar van onafscheidelyk is.

Hier op gaat men over om te spreken van de Evokatien, die aan de Scheuring nog meerder voet geeven; die, behalven in het geval, waar tegen by de Wetten voorzien is, met de Order in het Land, met den Welstand van de Justitie, en met het Regt der Onderdaanen strydig zyn; die tot verderf strekken van de Gerechts-Hoven, en door de Ordonnantien, voornamentlyk in krimineele Zaaken verboden zyn. *Het nadrukkelyfste, 't geen het Parlement dien aangaande zegt, bestaat hier in:*

Maar, SIRE, in wat staat bevint zig de Souverein zelfs! Zal Hy dan, die alleenlyk het Welzyn van 't Gemeen, het Voordeel van de Religie, en het Geluk zyner Onderdaanen begeert, en op het sterkste ter harte neemt, blootgesteld weezen om door de uitwerking van duizend Konstgreepen, die Hy niet bevroeden kan, de Dienaar en het Werktuig te worden van het menigvuldig Leed, 't welk men daar aan zoekt toe te brengen? Gy hebt, SIRE, een eenig Werkmiddel, maar evenwel een Werkmiddel, 't welk zeker gaat: Terwyl Gy verheeven zyt op een Throon, die U van Uwe Onderdaanen verwyderd, en U niet toelaat anders dan door de Oogen en Ooren van anderen te zien en te hooren, geef dan (wy smeeken U daarom van gantseher harte, SIRE,) aan zodaanige Indrukfelen, die door een geheim belang by U in agterdogt raaken moeten, geen meerder ingang, dan aan de eenpaari-

ge

1753.
*Augustus*VRANK-
RYK.

ge Stem van alle de Magistraats-Perfoonen van Uw Ryk en van die trouwe Gemeenschappen. „ aan welke (volgens de uitdrukking van *Hendrik den Grooten*) „ het opzigt en de bewaaring der Wetten natuurlyker wyze toekomt „, en in welke de onmiddelyke kennis der Rampen van den Staat, en de bestendige Aankleefing aan Uwe Belangen zodaanige Barrieres tusschaaken, die door de looze Vindingen en Overrompelingen onnooglyk kunnen vermeerster worden.

De Evocatie benadeelden ook even sterk de Belangen van den Souverein, door het veranderen van de Order, die ten allen tyde vastgesteld en aange-merkt is „ als de Grondslag der Grootheid van het Ryk, en als de Uitwerking „ der byzondere Voorzigtigheid van deszelfs Stigters, die begeerd hebben, „ dat alle de Gunsten, Weldaaden, en Vergeldingen van des Vorsten Goed- „ willigheid alleen afhankelijk waren, ten einde alle de Dankbaarheid „ en Genegenheid der Onderdanen daar voor te verwerven; en dat in tegen- „ gendeel de Oeffening der Geregtygheid en de Waarneeming der Wetten „ van het Ryk volstrektelyk aan Uwe Parlemen ten toegeëigend werden.

„ Daar is niets, zeide *Hendrik IV.*, waar door een Volk sterker genoopt „ word om zynen Koning te eeren, als de aangeboorene Zagmoedigheid „ die Hy ten voordeele van de zynen werktellig maakt: De strengheid ver- „ wekt Vrees, en by gevolg weinig Liefde: Dit is de reede dat, terwyl wy „ van ons eige zelve de Strengheid, die in veele Zaaken wel noodwendig „ weezen zou, niet willen gebruiken, Wy de kennis-neeming van die Din- „ gen aan U overlaaten, ten einde door de Geregtygheid de vereischte Order „ daar in te brengen, zonder dat zulks van onze Autoriteit alleen schynt voort „ te komen”.

Hier op word in 't byzonder van des Konings Procureur gesproken en onder an- deren ten opzigte van hem gezegt: De Wetten verbinden hem aan 't Parle- ment alleen; By de Ordonnantie van 't Jaar 1453 wierden aan dat Gerechts- Hof exclusivelyk toegeëigend die Zaaken, waar in des Konings Procureur als principaale Party weezen zou. Toen die Procureur in 't Jaar 1525 voor den Raad geciteerd werd, gaf hy ten antwoord, „ dathy niet dan voor het Par- „ lement compareerde”. Toen in 't Jaar 1574 een Evocatie gedaan werd van een Proces, waar in die Procureur een indirect Belang had, werden by het Parlement dien aangaande Verloogen opgesteld „ vermits de Procureur Ge- „ neraal als bygevoegde Party is, tegen welken geene Evocatie plaats heb- „ ben kan”.

In 't 1595 hield de Procureur Generaal staande, „ dat by nergens als by het „ Parlement gewoon was zyne Actie in te stellen, verzoekende derhalven dat „ men hem wilde verschoonen van in den Raad te pleiten, terwyl hy zig niet „ dan aan het Parlement kreunde, voor het welke alleen hy, als men zulks „ goedgevond, genoodzaakt was Jurisdic tie te ondergaan enz”. De Kancelier zelfs erkende de billykheid van dat Regt; en in de Declaratie van den 31 „ Maart 1710. werd alle Evocatie zonder onderscheid tegen den Procureur Generaal uitgeslooten.

Hier op wordt nog een meenigte Ordonnantien aangehaald, die by des Konings Voorzaaten Philip van Valois in 't Jaar 1334. Karel VI. 1389. Karel VII. 1453. Lodewyk IX. 1473. Karel VIII. 1483. Lodewyk XII. 1499. François I. 1529. 1539.

1539 en 1545. Karel IX. 1560 en 1566. Hendrik III. 1579 en 1585. Hendrik IV. 1597. en Lodewyk XIV. 1657. gegeven zyn, en waar in dezelve steeds met een even groote oplettendheid eenparige voorzorgen genomen hebben, om de schadelijke uitwerking der *EVOCATIEN* te verhinderen.

1753.
Augustus
VRANK-
RYK.

Wat een onderscheid, *SIRE*, (zegt het Parlement wyders) tusschen de voorige tyden en die, waar in wy nu leven! Is het niet hedendaags meer dan ooit van het uiterste gewigt, om de ordinaire en Souvereine Authoriteit van de Parlements-Hoven te handhaaven? *Evocatiën*, zonder eenige oude en eerwaardige merktekenen van uw gezag te hebben; zonder met uw Zegel bekrachtigd te zyn; en zonder in uw Parlement, aan 't welk de Ordonnantien als een schat zyn toevertrouwd, overwogen te weezen; ja *Evocatiën*, door Listigheid verworven, worden ter uitvoer gebragt tot overtreding van allerley regelen; En somtyds zien de Magistraats-Persoonen hunne waardigheid in zo verre geschonden, dat zy eeniger maate van Regters Partyen worden door Insinuatien, die men aan hen doet, en dewelke eertyds niet alleen als krimineel aangemerkt, maar ook onder de oogen en met de goedkeuring van den Souverein gestraft zyn.

Op het aanzoek der Geestelyken worden onregelmaatige Ordres directelyk aan mindere Regters geaddresséerd, die door Staat en Eed niets als de Wetten erkennen, en die Wetten niet dan door tusschenkomst van uw Parlement ontfangen.

Deeze misbruiken, *SIRE*, die uit de verbreeking van de weezentlyke vormen voortkomen, toonen hoe zeer de Wetten en de Gesteldheid van den Staat daar in belang hebben. De Ordonnantien hebben deeze ongeregelheden wel voorzien, en daarom ook in voorraad daar tegen zorg gedraagen: „ Maar, „ *SIRE*; zy zyn van geener waarde, als zy niet in agt genomen worden; en „ alsdan is 'er geen het minste onderscheid tusschen Wetten, die nul, en tusschen zulke, die onzeker zyn, enz.”

Verwaardig U, *SIRE*, te hooren, 't geen de Vorsten van uw Bloed gezegt hebben omtrent de Regten en de Belangen van hunne Eer, wanneer deeze in agterdogt geraakt was; en ten opzigte van den aart der Regtvaardiging, welken zy alleen bekwaam oordeelen om die Eer te herstellen.

De Prins van *Condé*, veroordeeld zynde door Commissarissen, die kort daarna zelfs verklaarden, „ dat zy niets het minste ten laste van hem gezien of vernomen „ hadden”, werd van de Beschuldiging vry verklaard door een Akte, die by uwen Raad gegeven was, en behelsde „ dat de Regtvaardiging van dien „ Prins by het Parlement geregistreerd, en aan alle de Prinssen van het Christendom gezonden zou worden”: Wat was het gedrag van dien Prins na eene zo uitmuntende Verklaring?

Hy kwam, *SIRE*, met den Kardinaal de *Bourbon*, zynen Broeder, in het Parlement. Hy stelde aldaar in eigen Persoon voor „ dat hy altoos verlangd „ hadt dat zyne zaak onderzocht en gevonnist werd door dat Hof, 't welk „ (zo als hy zeide) de waaragtige Tempel der Franse Geregtigheid, en van „ welks Lighaam hy als Prins van den Bloede was”: daar by voegende „ dat hy zou oordeelen zig zelve veel te kort te doen, wanneer hy niet aldaar „ het Regt en de Bilykheid van zyne Zaak tegen de Lastering van zyne Vyand „ *LXIV. Stuk II. Deel.*

1753.
AugustusVRANK-
RYK.

den voordroeg, ten einde alles aldaar door een loffelyk en gedenkwaardig Arrest, overeenkomende met de gewoone Agtbaarheid en Heiligheid van dat Hof, beoordeeld en beslist mogt worden: sineekende, dat men voor hem wilde handhaaven zyne Eer, die hy altoos dierbaarder dan zyn eigen Leven gefchat hadt.

De Verdediger van dien Prins voegde daar by, dat zo de Prins aan de Commissarissen geen Antwoord hadt willen geeven, zulks niet gefchied was, om dat zyne Conscientie hem van eenig misdryf overtuigde; nog minder dat hy door zulks te doen voorneemens was geweest om aan des Konings Majesteit ongehoorzaam te zyn; Maar wel dat hy geweigerd hadt voor zodanige Commissarissen te antwoorden, ten einde geen nadeel toe te brengen aan de Prinssen van den Bloede in Frankryk, die sedert langen tyd het Regt verkreegen hadden, om ten opzigte van 't geen hunne Eer betreft nergens anders te kunnen Gevonnist worden, dan door den Koning hunnen Souverein, en Hoofd van hun Huis, in het voornoemde Hof van 't Parlement, in 't welke alleen de Zitplaats is van den Koning en zyne Pairs.

Hy besloot, dat de Informatien zouden worden aangebragt, en dat, wanneer het Hof daar in iets ten laste vond, het zelve wilde goedvinden, voor en aleeer daar aan geloof te slaan, te ordonneeren dat de getuigen wederom gevraagd zouden worden, en zulks wel door deszelfs Authoriteit, zonder dewelke alle die Procedures als nietig blyven moesten, vermits zy gedaan waren door Regters, die daartoe geene bevoegdheid, en de magt niet hadden om zulks te doen; te meer, om dat aan het voornoemde Hof alleen, 't welk de Zetel der Koningen en het Hof der Pairs is, toekomt de Crimineele Processen der Prinssen van den Bloede, wanneer omtrent hunne Eer eenige twyffel ontstaan is, op te stellen en te beoordeelen.

Dierhalven werdt by het Parlement geordonneerd op het naauwkeurigste onderzoek te doen. Het zelve duurde eenige Maanden lang, en eindelyk werdt de Prins van Condé zuiver en onschuldig verklaard door een Arrest, 't welk by Vergadering van alle de Kamers, in tegenwoordigheid van de Prinssen en Pairs plegtiglyk uitgesproken, en in alle de Souvereine Hoven van het Koningryk geregistreerd werdt.

Het Parlement gaat wyders voort om te spreken van de particuliere Ordres, die de Kerkelyken onder schyn van Religie sedert langen tyd van hunnen Souverein met list hebben weeten te verkrygen: Hier omtrent wordt hoofdzakelyk aangetoond.

Dat die Ordres voor de Kerkelyken een middel zyn, om de scheuring tot den hoogsten top te brengen; om ten eenemaal van het gezag der Wetten onafhankelyk te worden; en om een ieder van hen in een gewis bezit van een willekeurige Heerschappy over alle de Onderdaanen van den gemelden Heer Koning te stellen.

Dat dit de Beweegredenen zyn geweest van de Vertoogen, die het Parlement den 3 January laatstleden in aanmerking van de gelegenheid, de omstandigheden, en het Voorwerp van een dier Ordres genoodzaakt is geweest aan zyne Majesteit te doen.

Dat het Parlement, niet tegenstaande het zelve de Opper-Magt in de hand van

„ van een zo wys en regtmatig Koning eerbiediglyk in agting houd, nog- 1753.
 „ tans niet kan nalaaten aan zyne Majt. voor oogen te stellen, dat de parti- Augustus
 „ culiere Ordres, wanneer zy omtrent allerley soort van Voorwerpen plaats
 „ krygen, en meer en meer vermenigvuldigd worden, niet dan Onrust in het VrANK-
 „ hart der Onderdaanen verwekken; dat die Ordres nergens anders toe dienen, RYK.
 „ dan om de Genegenheid jegens hunnen Souverain te verzwakken, enz.
 „ Dat men de particuliere Ordres nooit menigvuldiger dan ten opzichte van
 „ de *Bulle Unigenitus* tot nadeel van den Godsdienst heeft aangewend; dat
 „ alle die Ordres nooit iets anders dan de aankanting tegen die *Bulle* ter oor-
 „ zaak gehad hebben.
 „ Dat dit misbruik zelfs in zo verre is uitgestrekt, dat men in naam van
 „ den Koning een aanmerkelyk getal Leden, die in staat waren om de wee-
 „ zentlyke Grond-Regelen van het Ryk te handhaaven, uit de Universteiten
 „ en andere Maatschappyen geslooten heeft.
 „ Dat een groot getal Curés in verscheide Stiften uit hunne Parochien, en
 „ Geestelyke Dogters uit hunne Kloosters weggevoerd, ja zelfs verscheide
 „ Burgers van allerley Staat van hunne wettige Vryheid beroofd zyn.
 „ Dat deze en andere diergelyke Middelen van Autoriteit de oude Oneenig-
 „ heden, waar door de *Kerk* en *Staat* geduurende een zo langen tyd in den
 „ grond bedorven zyn, gekoesterd hebben, en dat de Voorzaaten van den
 „ Heer Koning meer dan eens de syne Hinderlaagen, die, schoon van nog
 „ minder gewigt, tegen hunne Religie gelegd werden, bespeurd hebbende,
 „ met geen minder Agtbaarheid als Regtvaardigheid tot weering van die Kunst-
 „ greepen al het nodige hebben in't werk gesteld.

Nopens de *Bulle* enz. word gezegd:

*Het is veel eerder door te onderwyzen, als door te eischen (zeide een Kerk-
 Vader, te weteen Augustinus, die onder de Bisschoppen van Vrankryk gereek-
 kend word) dat God de Menschen tot zyner Kennisse geleid heeft. Maar het is
 door 't Geweld dat men de Geloovigen aan de Bulle Unigenitus onderwerpt;
 het geschied door aan hen alle Onderregting te weigeren, het zy omtrent den
 Zin der veroordeelde Stellingen, het zy omtrent de Hoedaanigheid van de
 Veroordeeling zelfs, het zy omtrent de Leerstukken ofte de Dwaalingen, die
 daar van het Voorwerp uitmaaken, het zy omtrent den Aart en de Condities
 ter aanneeminge van dat Decreet.*

Kan de Kerk ooit spreken zonder haare Kinderen te onderregten en te ver-
 lichten: Kan dezelve een willekeurige Proef neemen van hunne Gehoorzaam-
 heid, dewelke geen Voorwerp en geene Beploffing heeft? Kan de Kerk een
 Vonnis uitspreken, en alles, wat zy gevonnist heeft, in eene onverklaarbare
 Onzekerheid laaten? Kan dezelve het Geloof van de Geloovigen afeischen,
 zonder het Voorwerp daar van te bepaalen? Kan de Kerk van het Privilegie
 der Onfeilbaarheid, 't welk aan Haar met geen ander Inzigt is toevertrouwd,
 dan om den Schat van 't Geloof te bewaaren, gebruik maaken, zonder dat zy
 nogte eenige Waarheeden om te gelooven; nogte eenige Dwaalingen om te
 verwerpen aantoot?

Vol van Eerbied en Onderwerping, SIRE, voor de Regten, het Charact

1753. en de Autoriteit van die geene; „welke door den H. Geest zyn aangesteld om
Augustus „ Gods Kerk te bestieren; om beneden hun Opper-Hoofd, maar evenwel teffens
 „ met Hem even als Regters van ons Geloof te zitten; om met elkander de
 „ Magt te oeffenen, die J. C. aan hen ter Onderwyzinge van de Natien ge-
 „ geeven heeft; en om ten allen tyde en in alle plaatsen de Leeraars van
 „ het Geloof en het Ligt der Waereld te weezen” willen wy geenfints in het
 onderzoek der Leere treden: Het is het Werk van de Kerk om, voor zo
 verre het den *innerlyken* Grond aangaat, na te vorschen, wat niet alleen uit
 de verscheide Uitleggingen van 't Jaar 1714 en 1720, maar ook uit de an-
 dere Uitleggingen, en uit den Zin van de *Bulle*, op haar zelve aangemerkt,
 spruiten kan. Maar is het mogelyk dat wy, die Regters van de *uiterlyke* Da-
 den zyn, niet zouden erkennen, dat die op elkander gevolgde Uitleggingen
 op nieuw tot de oude Duisterheid, en tot de allereerste Ongerustheden, wel-
 ke die *Bulle* veroorzaakte, aanleiding gegeven hebben? Kan het ons onbe-
 wuft zyn, dat de Bisschoppen met elkander verdeeld zyn omtrent den Aarten
 de Eigenschap van dat *Decreet*; omtrent de Leere, die daar uit ontstaat; om-
 trent het Voorwerp van de Kerkelyke Bestrafing, en omtrent de Uitwerkse-
 len, welke die Bestrafing hebben moet? Kunnen wy eindelyk ontveinzen dat,
 als die *Bulle* tot nu toe in het oog van Uw Parlement gefcheenen heeft een
 vast en baarblykelyk Voorwerp te hebben, zulks egter alleenlyk hier in is, dat
 dit *Decreet* Schikkingen vervat, die met de Vryheeden van de Gallicanfe
 Kerk ftrydig zyn, en dat het zelve in de Veroordeeling van de *één en negen-*
tigste Propositie een Grond-beginsel aan de hand geeft, 't welk de Getrouw-
 heid, die Uwe Onderdaanen aan U, aan Uwe Souverainiteit, en aan de On-
 afhankelykheid van Uwe Kroon verschuldigd zyn, op 'het sterkste krenkt en
 te niet maakt.

Zodanig waren, *SIRE*, de gewigtige Aanmerkingen, welke het Parlement
 bezig was aan U voor te stellen, toen het zelve getroffen werdt door een
 nieuw Voorval, 't welk in staat is om den Moed van Magistraats-Persoonen,
 indien dezelve ooit by Omftandigheeden, daar zy de *Religie* en hunnen *Ko-*
ning dienen moeten, verzwakt kan worden, ten eenemaal te doen zinken.
 Een Bisschop die niet lang geleeden in een gelegenheid, dat zyn gedrag straf-
 baar was, de Blyken van Uwe Inschikkelykheid ondervonden heeft, doet
 op dit oogenblik een Ergernis, die nog sterker dan de vorige schreeuwt, on-
 der het gezigt van Uw Parlement komen.

Een Geestelyke Dogter, die teffens met byna haare gantsche Gemeenschap
 zedert meer dan twintig Jaaren van het genot der Sacramenten uitgeslooten
 geweest is, smeekt dezelve met aandrang op het punt des doods. Te ver-
 geefts doet zy aan Haaren Bisschop de overtuigendste, geloofwaardigste, en
 minst dubbelzinnige Verklaaring, dat zy zig aan *alle* de *Uitspraaken* van de
 Kerk onderwerpt: men eischt van haar de stipte en uitdrukkelyke aannee-
 ming van de *Bulle-Unigenitus*: zy vestigt haar gedrag op de Ordres van Uwe
 Majesteit ten einde vry te weezen, om verders daar op te antwoorden. De
 Bisschop heeft de vermetelheid van te vooronderstellen dat Gy Inzigten hebt,
 dewelke met die Ordres gantschelyk ftrydig zyn. Men handelt haar dan als
 een Kind, 't welk tegen de Kerk rebelleert; en van de Gemeenschap der
 Kerke

Kerke afgesneden zal zy zo wel als haare ongelukkige Medegenooten in de Berooving van die Goederen, waar na zy enkel en alleen verlangende is, moeten sterven, indien Uw Parlement niet kragtdaadiglyk alle de middelen, dewelke door de Wetten aan het zelve in de hand gegeven worden, in 't werk stelt, om die Goederen aan haar te bezorgen.

De Bisschop van Orleans maakt geen zwarigheid, om zig als den Aanvoerder van die Scheurzieke Handeling te verklaren. Uw Parlement kan den geenen, die waargtiglyk aan dat Geval schuld heeft, omtrent zig zelve niet ontveinzen; en derhalven word dezelve by dat Gerechts-Hof gedecreteerd als Gedagvaarde om verhoord te worden. De Gemeatigheid, dewelke van den tyd af, dat die daad een begin nam, aan Uw Parlement het Respect voor de Bisschoppelyke Waardigheid ingeboezemd had, scheen aan dat Gerechts-Hof als een Borg te weezen, dat Uwe Majesteit deszelfs gedrag niet zou afkeuren.

Ondertuffchen zoekt die Bisschop door een weg van Autoriteit, waar door Uwe Vroomheid om den tuin geleid is, en die by Uw Parlement niet voor egt erkend kan worden, de strengheid van Uwe Souveraine Justitie te ontsnappen. Hy wil die Scheuring, dewelke zig zedert meer dan 25 Jaaren in zyn Stift geopenbaard heeft, met de volstrekte Magt van Uwe Maj. dekken.

Drie Gemeenschappen van Geestelyke Dogters zyn van allen Geestelyken Bystand zo in Gezondheid als Ziekte beroofd geworden, en deze Christelyke Maagden vinden zig in de harde omstandigheid gebragt om van twee Zaaken één te kiezen, dat is: om ten opzigte van de Sacramenten als onverschillig aangemerkt te worden, als zy dezelve niet eischen; of om een onredelyke en ergerlyke Weigering te krygen, als zy dezelve komen te eischen.

Het is tyd, Sire, om aan deeze Dienaars van de Kerk te toonen, dat zy Uwe Inschikkelykheid misbruiken, en dat Uwe Meening geenzints is om de Scheuring, die Gy zo menigmaal ten Welzyn van Uwe Onderdaanen veroordeeld hebt, door Uw Gezag te staaven!

Meer dan eens hebben de Koningen, Uwe Voorzaaten, erkend, dat de Koninglyke Majesteit hen niet veilig stelde om door allerley Kunstgreepen misleid te worden; maar zo dra zy het Kwaad ontdekten, hebben zy ook aanstonds het Hulp-Middel daar tegen gereed gemaakt, door aan hunne Bedienden op het nadrukkelykste te verbieden om iets uit te voeren, 't welk eeniger maate het succes van die Kunstgreepen bevorderen konde; zo dat zy meer dan eens by het bespeuren van min-gewigtige Hinderlaagen, die tegen hunne Religie gelegd werden, met geen minder Agtbaarheid als Regtmaatigheid daar in voorzien hebben.

De Scheuring in de Kerk verzaakt onbeschroomd alle Autoriteit: Zy verklaart zig als onafhankelyk van den Vorst, van de Magistrats-Persoonen en van de Wetten: Zy brengt alle de Grond-Vesten, waar op de Gesteldheid van den Staat rust, aan 't waggelen; door haar word een willekeurige Heerschappy ingevoerd, en een blinde Gehoorzaamheid geeischt, ja zy maakt ysselyke voortgangen onder de Bescherming zelve, die zy met een geheime behendigheid van Uwe Majesteit weet te verwerven; zy neemt allerhande Gedaantens aan, om tot het oogmerk, 't welk zy zig voorstelt, te geraaken; zy bedient zig van alle de Werktuigen, dewelke in Uwe volstrekte Magt opgeslooten

1753.
*Augustus*VRANK-
RYK.

zyn; van *Arresten*, die by Uwe Majts. Raad gegeven worden; van *Evocatiën*; van *particuliere Ordres*.

Op deze wyze is het dat de Scheuring, eenigfints beschroomd in haar Opkomst, maar schroomloozter in haare Voortgangen, met Onverzaagtheid tot in de Hoofd-Stad van Uw Koningryk indringt, en tot den hoogsten top toekomt. Daar is, *SIRE*, byna geen oogenblik meer, 't welk niet met bestraffing-waardige Daaden verzeld is.

De beſchouwingen, die ons zoo innerlyk treffen, zyn niet ſlegts aan ons in het byzonder eigen. Al wat onder Uwe Onderdaanen getrouw is, ja zelfs zulke, die de eer hebben van tot Uwen Throon tenaderen, hebben deel aan onze Verlegenheeden en zugten heimelyk. Hoe menigvuldige Monden, die tegenwoordig geſlooten zyn, zouden zig openen om zig met ons te vereenigen, wanneer niet de Vreeze van U te mishaagen hen in ſtilzwygendheid hield!

Indien het Kwaad, *SIRE*, verder uitgebreid is, dan Gy tot nu toe gedacht hebt, zyn de waargtige Hulpmiddelen om hetzelfde te geneezen in Uwe handen. Deze Middelen zyn te vinden in de zekere Regten der *Souveraine Autoriteit*: in de onkrenkbaare Uitvoering der Wetten; en in de steeds duurende en de onvermydelyke Werkzaamheid van Uw Parlement, 't welk daar van de Depositaris en de *wezenlyke* Minister is.

't Is het Parlement (zeide Uwe Doorlugtige Over-Grootvader in zyn Edict van de Maand *July* 1644) „ 't welk de Band is, waar door alle de *Ordres* „ gehoorzaamd worden; en 't welk groote en uitmuntende Dienſten aan de „ Koningen onze Voorzaaten gedaan heeft; want door deszelfs toedoen heb- „ ben de Wetten geregeerd, terwyl de Autoriteit teffens de wettige Magt er- „ kend geworden is”.

Dit is het roemrugtig Getulgenis, 't welk door een Vorst van Uw Bloed in 't Jaar 1615 by Omſtandigheeden, waar aan het gedrag der Auteurs van onze Onruſten ons doet gedenken, aan Uw Parlement gegeven wierd: De Grondvesten van Uw Gezag en de Veiligheid van Uw Ryk waren aangetaſt: Uw Parlement gaf *Arresten* om het een en 't ander te handhaaven; Door deze *Arresten* wierden de Klagten en de Tegenkantingen der Geestelykheid gaande gemaakt. „ Dit is het (zeide de Prins van *Condé* by die gelegenheid) 't geen „ my over de Wyſheid van Uw Parlement doet verwonderd zyn, terwyl het „ zelve door het bewys van zyne Getrouwheid, 't welk aan Uwe Majt. ge- „ geeven word, U en *gantsch* *Vrankryk* voor altoos verplicht, om de Leden van „ dat Gerechts-Hof als getrouwe, onverſchrokkene, en in Vroomheid ten ee- „ nemaal onkrenkbaare Magiſtraats-Perſoonen te agten; ja als zulke, die de „ waargtige Handhaavers der Heilige Decreeten zyn; en uit welker monden „ niets dan Orakelen van een onfeilbaare Waarheid voortkomen, *Magiſtraats-* „ *Perſoonen!* die de Eerbied voor U verwekken en in ſtand houden, nadien „ Uwe Perſoon *alleen* in *Vrankryk* buiten hunne Jurisdictie is.

Laat niet toe, *SIRE*, dat men Uwe geheiligde Autoriteit; die Autoriteit, dewelke haare Gerechtigheid, haare Wyſheid, en haare voornamſte kragt uit de waarneeming der Wetten krygt, zoekt te ſchenden: Beveſtigt Uwe Parlemen-ten in de vrye Oeffening van hunne onvermydelyke Functien. Laat men niet zeggen, dat onder de Regeering van een Godvrugtig en Regtvaardig Vorst Uwe

Uwe getrouwste Onderdaanen van de dierbaarste Goederen beroofd worden, 1753.
 en dat die geene, welke hen daar van berooven, zig onafhankelyk van Uwe
 Souveraine Justitie verklaren! Augustus

Laat Uw Parlement geen hinderpaalen meer vinden, waar door het zelve be-
 lemmerd wordt om de Scheuring in haar eerste Bron-Ader aantetasten, door
 het beoordeelen en straffen van zulke, die daar van de voornaamste Aanvoer-
 ders zyn! Laaten deze tegen de regtmaatige strengheid der Wetten geen *Sauve-*
garde meer vinden in die *Arresten* van den Raad, dewelke wel verre van de
 Schuldigen tot bedaaren te brengen, hen vermeteler maaken; nogte ook in
 die *Evocatie*, tot dewelke de Beschuldigden, die voor de stipte naauwkeurig-
 heid van de geregelde Geregts-Hoven bevreesd zyn, gemeenlyk hunne toevlugt
 neemen; nogte ook in die *particuliere Ordres*, waar van men zig bedient om
 een groot getal van Uwe Onderdaanen, die aan de onregtvaardige kwellingen
 van de Kerk-Dienaars overgeleeverd zyn, te onderdrukken!

VRANK-
 RYK.

Geef, SIRE, verders aan niets anders dan aan de goedheid van Uw Hart ge-
 hoor. Verleen wederom de Vryheid aan de getrouwe Onderdaanen, die niet
 dan door de onbepaalde Wil van sommige Geestelyken in de Kluiſters gehou-
 den worden!

Verwaardig U, SIRE, om Uwe Patenten van den 22 *February* laatstleeden
 aan U te doen vertoonen! Dan zal Uwe Majesteit bespeuren, in hoe verre
 Deszelfs Vroomheid, tegen zyne eige Belangens aan, verschalkt geworden
 is; en hoe zeer de Inhoud van die Brieven deszelfs Parlement van zyne waar-
 digheid berooft door het krenken van die Regten, welke de dierbaarste voor
 hetzelfde zyn.

Te vergeefs zou men ons willen noodzaaken om onnutte Aanschouwers der
 Rampen van ons Vaderland te weezen, en daar door zelfs Medepligtig aan die
 Rampen te worden.

Onze voornaamste Roem, SIRE, is om voor U nuttig te zyn; doch wy kun-
 nen zulks niet weezen dan door niet een eenig oogenblik ons Werk te sta-
 ken: Ons te weerhouden is even het zelfde als ons te vernietigen; ja het
 is even zoo veel, als of men een scheuring, die zoo rampzaalig voor de Re-
 ligie is, doet zegepraalen, en den noodlottigsten slag aan Uwe Souverainiteit
 en aan den Staat toebrengt.

Wanneer die geene, dewelke van Uwen naam een misbruik maaken, ons
 in de harde omstandigheid zoeken te brengen om één van beide te kiezen; of
 om in de Ongenade van Uwe Majesteit te vervallen; of om de Pligten, de-
 welke door een onkrenkbaaren Ieyer voor Uwen Dienst ons worden opgelegd,
 te verzaaken; Zoo moeten zy weeten, dat die Ieyer geene Paalen kent,
 en dat Wy beslooten hebben, zelfs tot op het worden van Offerhanden voor
 onze Getrouwheid, U getrouw te blyven.

Dit zyn

SIRE

De ootmoedigste en eerbiedigste Vertoogen, die Uwe zeer ootmoedige, zeer
 gehoorzaame, zeer getrouwe, en zeer toegenegene Onderdaanen en Die-
 naars, de Liederen, houdende Uw Hof van 't Parlement, geoordeeld heb-
 ben aan Uwe Majesteit te moeten overhandigen.

De

1753. De Kerkelyke Zaaken van dergelyke natuur, die in andere Steden en Provinciën van dit Koningryk voorgevallen zyn, zullen wy spaaren tot de volgende Maand: Alleen tot bewys dat de Geestelykheid nog haaren ouden voet houdt, bybrengende het Geval te Orleans gebeurd.

VRANK-
RYK.
Orleans.

De Heer *Mezieres* Kanunnik van het Kathedraale Kapittel aldaar, krank geworden zynde, en de bediening der Sakramenten verzogt hebbende, was hem zulks door dit Kapittel geweigerd, ten zy hy betuigen wilde, de *Constitutie* aan te neemen voor een *Regel des Geloofs*. Men hadt hem, die dit weigerde, de Bondzegelen niet toegediend, zo dat hy zonder dezelve gestorven, en zonder eenige openbaare Plegtigheden begraven was. Van dit Geval is door den Intendant van Orleans een Omstandig Relaaas aan den Koning gezonden.

Marfeille

Zyne Majesteit vernomen hebbende dat zig op de Galeien te *Marfeille*, nog veele ongelukkigen bevonden, die onder de Regeering van Lodewyk den XIV. reeds tot dezelve verwezen waren, heeft, zo men berigt, bevel gegeven om deeze Menschen op vrye Voeten te stellen. En volgens tyding van die Plaats, was deeze Vrystelling, op 's Konings bevel, geschied aan alle de genen, die voor den 1 Septemb. 1715 daartoe veroordeeld zyn geweest, welken men van nieuwe Kleeederen en Reisgeld heeft voorzien. Doch men moet aanmerken, dat die Rampzaligen nu reeds byna veertig Jaaren in dien harden dienst geweest, en by gevolg wel zestig Jaaren of daar omtrent oud moeten zyn!

Verder heeft de Koning, zo men verstaat, een Arrest van den Staatsraad doen uitgaan, verzeld van Opene Brieven, waar by de Tolbedienden gemagtigd worden tot hetaan houden en visiteeren van de kleine Schepen en Vaartuigen, die zig op Zee, twee Mylen van de Kusten zullen bevinden, onder welk voorwendzel zulks ook zoude mogen weezen. Het wordt in die Brieven aan de Tolbedienden toegestaan, de Equipagie van zodanige Vaartuigen, onwillig zynde, met geweld te dwingen om by te leggen. Alle de genen, waar in men Zout of vreemden Tabak vinden zal, zullen met hunne Laadingen in beslag worden genomen, verbeurd verklaard, en de Schippers, Matroozen met de verdere Manschap, zal men beslaan in de Boeten, vastgesteld by de Ordonnantien, gemaakt tegen den Sluikhandel.

Brest.

Te *Brest* was men, in de voorleedene Maand, bezig met het uitrusten van 10 Schepen van Linie en 6 Fregatten, die door den Admiraal *des Roches* zouden gecommandeerd worden, en alleen dienen om de Matroozen en het verdere Scheepsvolk, zo Kanonniers als Soldaaten, langs de Kusten gedurende deezen Zomer te oefnen in den Scheepsdienst. Men wil dat zulks, ten zelfden einde, met 18 Oorlog-Schepen en 12 Fregatten, in de Wateren van *Normandien* staat te geschieden.

De-

Dewyl door de twee Afgezondenen van den Heer *Dupleix*, Gouverneur van *Pondichery*, om berigt te geeven aangaande den toestand der Zaaken op de Kust van *Coromandel*, aan het Hof klagten waren ingebragt wegens het gedrag der Engelschen, jegens de Franschen, in die *Gewesten*; als zynde betzelve niet overeenkomstig met het gene by het *Traktaat van Aken* is vastgesteld; heeft men deswegens aan 't Engelsche Hof Vertoogen laten doen; doch dit Hof daar tegen, zo men verneemt, doen klagen over het gedrag van den Heer *Dupleix*.

1753.
Augustus
VRANK-
RYK.

GROOT-BRITANNIE.

ONDertusschen zou men te *Londen* tyding hebben ontfangen, dat het Fransche Hof een bekwaam middel heeft uitgevonden, om de verschillen, die tot nog toe tusschen hetzelve en het Engelsche, aangaande de Neutraale Eilanden by *Amerika*, en de Grenscheidingen van *Nieuw-Schotland*, plaats hebben gehad, in der minne by te leggen. Men zou tot dat einde een Kaart maaken, waar in de Paalen der wederzydsche Volkplantingen naauwkeurig waren afgetekend. Indien zodanigeene Kaart van de beide Mogendheden was goedgekeurd, meent men zou het Geschil vereffend zyn. Doch dan blyven 'er nog zwaarigheden over ten opzigt van de Indiaanen, die nu eens de eene dan de andere party begunstigen, en zig niet dan door geweld aan zodanige paalen laten binden. Wy hebben 'er ten opzigt van *Virginie*, een voorbeeld van in den volgenden Brief, gedagtekend *Charlestown* in *Zuid-Carolina*, den 22 Juny laatstleeden.

„ Deezer dagen ontving men hier een Expreffe uit *Virginie*, met brieven
 „ van den Gouverneur *Dunwiddie*, meldende, dat een talryk Corps Fransche
 „ reguliere Troupen en Indianen van *Canada* was afgekomen, met oogmerk,
 „ om de Engelschen te verdryven van *Logtown*, zynde een Kolonie aan de
 „ Rivier de *Ohio*, die een arm is van de *Mississippi-Rivier*, welke Kolonie on-
 „ langs door den Gouverneur van *Virginie* is oppereg, zynde zy voorneemens,
 „ zelf een Kolonie aldaar aan te leggen. Diergelyke berichten zyn alhier ins-
 „ gelyks ingekomen van den Heer *Hamilton*, Gouverneur van *Pensilvanie*, en
 „ van den Heer *Clifton*, Gouverneur van *Nieuw-York*, verschillende die berig-
 „ ten alleenlyk van elkander, ten opzichte van 't getal der Manschap van 't gem.
 „ Fransche Corps, doch in de laatste Brieven wordt daarby gevoegd, dat de
 „ Fransche een Detachement gedaan hebben, om de *Catawbas-Indianen*, zyn-
 „ een zeer Oorlogzugtige Natie, t'onder te brengen, in hope, dat wanneer
 „ zy hen t'eenemaal hebben overwonnen, alle de overige Indiaansche Na-
 „ tien, onze Geallieerden, hen geenen tegenstand meer zullen durven bie-
 „ den. Deeze tydingen hebben hier grote verslagenheid veroorzaakt, die mer-
 „ kelyk is toegenomen op 't verspreiden van een gerugt, dat de Franschen ook
 „ *LXIV. Stuk. II. Deel.*

T

„ op

1753. „ op deeze Provintie het oog hebben; hoe het zy, dat gerugt is gisteren be-
 Augustus „ vestigd, by gelegenheid dat onze Indiaanen 6 Franfse Indiaanen gevangelyk
 „ hier binnen hebben gebragt, die ten eerften door onzen Gouverneur en
 GROOT- „ Raad ondervraagd zyn. Zy verklaarden, dat hunne Natie was genaamt Sa-
 BRIT- „ vannabs of Sbaramoës, en dat zy aan de Rivier de Ohio woonden; by elkan-
 TANJE. „ kander zynde, konde men niets uit hen te weeten komen, rakende hunnen
 „ toeleg in herwaards te naderen, doch toen zy ieder afzonderlyk ondervraagd
 „ werden, spraken zy zig onderling tegen, en het bleek eindelyk, dat zy wa-
 „ ren uitgezonden, om deeze plaats te recognosceeren. Zy hadden Snaphaanen
 „ van een Franfch maakzel by zich, met getrokkenne lopen, en in den knap-
 „ zak van den voornaamften Indiaan vondt men onder anderen verscheidene
 „ touwen, om flaven te binden, wanneer ze Krygsgevangen zouden gemaakt zyn,
 „ alsmede een zilver kruis, en zilvere armbanden. Men weet nog niet wat het
 „ lot van de gemelde Indiaanen weezen zal, dog men agt, dat de Gouverneur
 „ hen als Spions zal laten opknopen. P. S. Zo aanstonds ontfangt men hier
 „ weder 3 Brieven van verscheide hierom heen leggende plaatsen, waarin al
 „ het bovengemelde geconfirmeerd wordt, met byvoeging, dat het vyandlyke
 „ Corps bestaat in 1000 man Franfse reguliere Troepen en in 7000 Indiaanen,
 „ en datze de nodige Artillerie en een groote kwantiteit van allerlei krygsbe-
 „ hoeftens en werktuigen by zig hebben, nodig tot het onderneemen van een
 „ beleg, zulks men agt, binnen weing dagen iets naders dien aangaande te zul-
 „ len kunnen melden, zynde hier middelerwyl alles tot een wakkere defensie
 „ gereed gemaakt; enz.

Aangaande *Nieuw-Schootland* wordt gemeld, dat in de Maand *Novem-
 ber* van 't voorleeden Jaar, door den Gouverneur het TRAKTAAT
 VAN VREDE vernieuwd was, met het Opperhoofd en Gedeputeer-
 den van de Indiaanen, die men *Mickmack* noemt. Het behelst in 't
 korte „ 1. Dat 'er eene eeuwigduurende Vrede zal zyn tusschen de En-
 „ gelschen en de gemelde Indiaanen; 2. Dat deeze aan de Onderdaan-
 „ nen van *Groot-Brittannie*, die op hunne Kusten komen schipbreuk
 „ te lyden, allen nodigen bystand zullen bieden; 3. Dat tusschen de
 „ twee Natien eene regelmatige Koophandel plaats zal grypen, raa-
 „ kende de wederzydiche noodwendigheden. 4. Dat de Indiaanen
 „ in de Stad *Hallifax* ter markt zullen mogen brengen, en verkoopen
 „ hunne Waaren en Leevensmiddelen; naamelyk Huiden, Vederen,
 „ Gevogelte, Visch, enz. 5. Dat de Engelschen hun om 't half jaar van
 „ zekere kwantiteit Brood, Meel en andere Eetwaren zullen voor-
 „ zien. 6. Dat men hun Jaarlyks Geschenken zal geeven, bestaande
 „ in Tabak, Kogels en Buskruid, zo lang zy in vrede en vriendschap
 „ zullen leeven. 7. Dat men hun by alle gelegenheden zal begunsti-
 „ gen. 8. Dat de Indiaanen den Engelschen onwrikbaar getrouw
 „ zullen blyven, en geene Alliantien ten nadeele van dezelve, met
 „ andere Mogendheden sluiten, enz.

De Stad *Hallifax* was een zwaar ongeluk van Brand overgekomen, waar door alle derzelver Verschanfingen geruineerd zyn; hier van mogelijk in 't vervolg nader. Volgens Brieven uit *Ierland*, zyn in dit jaar reeds vyf-en-dertig Schepen met Volk, uit dat Ryk naar de Volkplantingen van *Nieuw-Engeland* en *Nieuw-Schotland* overgestoken, wordende het getal der Menschē derwaards overgevoerd, op vierduizend begroot. Ook was op den afstand van vyf of zes uren gaans van *Hallifax* een nieuwe Volkplanting of Stad, genaamd *Lunenburg* aangelegd, welker Inwooners meest in Zaltsburgers bestaan.

1753.
Augustus
GROOT-
BRIT-
TANJE.

Zo men de Brieven uit de *Oostindiën* geloof mag geeven, was niet verre van *Pondicbery* wederom eene Actie ten nadeel van de Franschen voorgevallen, zynde alleen een honderd van de vier-honderd-Franschen, die uit de gemelde Stad waren getrokken, daar weder binnen gekomen. De Oostindische Kompagnie te *Londen*, hadt 18 Schepen, voor den dienst van dit jaar, aangenomen en begeben, en was vooremens dit getal met nog 3 andre Schepen te vermeerderen. Den 4 *passato* waren derzelver twee Retoerschepen, genaamd de *Drake* en de *Rboda*, uit *Cbina* behouden in *Duins* ingelooopen, onder anderen mede brengende meer dan een millioen ponden Thee, van verscheide soorten. Zy heeft haare verkooping tegen den 4 der aanstaande Maand vastgesteld. Men verzekert, dat schoon dezelve veele Krygsbehoefden naar haare Volkplantingen doet inscheepen, zy nothans geenszins genegen is, zig verder in de Geschillen daar te lande te mengen, dan voor zo veel de zekerheid van haare Bezittingen betreft.

Wegens den toestand der Zaaken op de Kust van *Afrika*, is door Fransche Oostindische Retoerschepen een Berigt mede gebragt, behelzende; dat toen dezelve op de *Guineesche* Kust arriveerden, zy te *Annamabon* vier Engelsche Oorlogschepen vonden, welker Kommandeur de Franschen hadt bekend gemaakt, dat zy zig naar de laage Kust moesten begeeven, of dat men anders hun daar toe noodzaaken zoude. De Engelschen waren, volgens dit Berigt, bezig om daar eene Vastigheid op te werpen. Ondertusschen wordt, van de Engelsche zyde, een Tyding opgegeven; dat de Franschen de Vrede met den Koning van *Annamabon* hebben vernieuwd, en tot bevestiging van dezelve twee Zoonen van dien Koning als Gyzelaars mede genomen. *Het eene en andere kan waar zyn.*

Den 7 *passato* werdt een Courier aan 's Konings Minister, den Graaf van *Albemarle* te *Parys*, afgezonden, zo men wil met *Depeches*, raakende het wegneemen van de zwaarigheden, die de Conferentien over de Geschillen met Frankryk hebben afgebroken.

De voornaamste Staatsministers hebben den 27 van die Maand te *Kenzington*, in 's Konings tegenwoordigheid een groote Raadsvergadering

1753. ring bygewoond, welke, zo men meent, onder anderen ook gerou-
Augustus leerd zou hebben over eene Verklaaring van 't Spaansche Hof: dat
bet zelve de Schepen van alle Natien zonder andersheid beletten zal, in
de Baai van Honduras te vaaren en bandel te dryven.

GROOT-
 BRIT-
 TANJE.

Wegens de Zaaken, die binnen Groot-Brittannie zelf voorvallen, is tegenwoordig ook merkelyke stof van overweeginge. Men hielt deswegens den 2 *passato*, weder in 's Konings byzyn eene Raadsvergadering, die byna twee uren duurde, en veroorzaakt scheen te zyn door den volgenden Brief uit het Fort *William*, by Invernes in *Scotland*, geschreeven, en gedateerd den 15 *Juny*.

„ Hier loopt een algemeen gerugt, dat in den beginne van dit Jaar verscheide
 „ de Schepen uit Vrankryk in eenige Havens van dit Koningryk zyn ingelopen
 „ met geweer en Krygsbehoefsten, en dat de meeste Belhamels van de laatste
 „ Rebelle, die sedert het dempen van dezelve naar vreemde landen gevlugt
 „ waren, in de Hooglanden en op de omleggende Eilanden zyn terug geko-
 „ men, om hunne vrienden weder op te speuren, en volk ten dienste van den
 „ Pretendent te werven. Hoe het zy, verscheide Engelsche Oorlogschepen heb-
 „ ben sedert *Maart* laatstl. tot nu onophoudelyk ontrent *Lochaber* en de *Wester-*
 „ *Eilanden* gekruist, en deezer dagen zyn te *Inverlochby* 3 hoofden der Rebellen
 „ gevat, en een vierde door de Geregtsdienaars doodgeschoten, na dat hy,
 „ zig verweerende, een van dezelve hadt gekwetst. Den 28 *Mey* laatstl.
 „ heeft de Kapt. *Ferguson*, voerende het Oorlogschip de *Porcupine*, 4 anderen
 „ op 't Eiland *Sky* gevangen, houdende hen tegenswoordig op zyn Schip, en
 „ verscheide Kompagnien Troepen zyn door dit ganfche Koningryk gestadig
 „ in beweeging, om een groot getal anderen op te zoeken, die hier en daar
 „ verstrooid zyn; enz. ”.

Na het eindigen van die Vergadering, zyn twee Bodem afgevaardigd, aan de Sekretarissen van Staat in *Scotland*, met bevel om na die Zaak ten naauwkeurighsten te onderzoeken. Sedert verstaat men uit Brieven van *Edenburg*, van den 12 *passato*, dat de Kapitein *Ferguson*, die het Oorlogschip het *Scorpioen* op de Westkusten van *Scotland* commandeert, twee Perfoonen genaamd *Macdonald* gearresteerd heeft, en naar 't Fort *William* gezonden; wordende dezelve van verboden Correspondentie met de Gebannenen beschuldigd.

In byzondere Brieven van *Parys* wordt gemeld, dat toen de Engelsche Ambassadeur aldaar Vertoogen aan het Ministerie hadt gedaan, over het verleenen van Schuilplaats aan eenige Perfoonen uit *Scotland* derwaards gevlugt; de Fransche Ministers daar op hebben geantwoord. „ Dat „ wel verre van dergelyke Perfoonen te huisvesten, of derzelve oog- „ merken te begunstigen, zy zelfs niet wiffen, dat eenige van de zul- „ ken onlangs in het Koningryk waren aangekomen, en dat zo dra „ men

„ men derzelve Schuilhoeken ontdekt hadde, men hun van daar zou-
 „ de doen verhuizen ”.

In *Engeland* zelf smeulden hier en daar nog eenige Oproerigheden, meest in het Noordelykste deel, alwaar de Muitelingen veele slagboomen op de Wegen hadden omvergehaald. In 't Graaffchap *Somerset*, waren eenige honderd Vrouwlieden, in de Stad *Taunton*, op de been gekomen, en hadden aldaar, onder bedekking van 't Manvolk, verscheide Koornmolens om die Stad geplunderd en vernield. Zy gaven tot reden van hunne Oproerigheid, dat de Eigenaars van die Molens het Koorn eenen geruimen tyd door opkoopning zeer in prys verhoogd hebben.

In *Ierland* waren de *Rebelligheden* van het Gemeen nog niet geheel gedempt, schoon 'er een aanzienlyk getal Troepen tot versterkinge aangekomen was. Men verneemt dat in dat Ryk onlangs eenige misnoegde *Jakobiten*, hunne haat tegen de Regeeringe van zyne tegenwoordige Majesteit, zeer luidrugtig hebben geopenbaard.

De Sluikhandel in Thee, Brandewyn en andere vreemde Waren, gaat, zo men verneemt, op de Kusten van *Groot-Brittannie* tegenwoordig zo sterk in zwang, dat men noodig gevonden heeft het getal der Oorlogs-Sloepen tot dertig te vermeerderen. Den 10 *passato* was te *Londen* een Lykkoets met vier Paarden aangehouden door eenige Tolbedienden, waar van de Koetzier voorgaf een Lyk te voeren; om het buiten de Stad te begraven; doch men bevondt in dezelve geen Kist maar 16 zakken fyne Thee, die met de Koets en Paarden in beslag werden genomen.

Aangaande de Revenuën des Ryks vinden wy, dat de Regten van het Bier over *Engeland* en *Wales*, van St. Jan 1752 tot St. Jan 1753 hebben opgebracht 1021965 ponden Sterlings en dus 9874 pond Sterlings meer dan in het voorgaande Jaar. Het Regt op de Gedestilleerde Wateren heeft in den zelfden tyd 527829 ponden Sterlings, en bygevolg 27 duizend ponden Sterlings meer dan in het voorgaande Jaar uitgeleverd. Men schryft dit laatste toe aan het groot vertier van sterke dranken, buitenslands.

Tot het koopen van het Kabinet van wylen den Ridder *Hans Sloane*, en andere Zaaken, waar van wy in het voorig DEEL, bladz. 277, gemeld hebben, is thans eene Lotery van 300 duizend pond Sterlings aangelegd, die den 26 *November* aanstaande en volgende dagen zou getrokken worden. Dezelve bestaat uit honderd duizend Loten, elk van drie pond Sterlings. By de Trekking zullen niet meer dan vyftig duizend Loten in ieder Bus gedaan, en dus de overige vyftig duizend Loten verdubbeld worden, zullende op deeze wyze de verdubbelde Nommers, dewelkê uit de Bus getrokken worden, een en dezelfde

1753. Prys trekken. Even eens zal het ook met de Nieten weezen, en dus *Augustus* zullen de vyftig duizend dubbelde Loten tegen vyftig duizend Pryzen en Nieten getrokken worden. Volgens het Plan van deeze Lotery zullen op vyftig duizend Loten 4159 Pryzen vallen, daar onder één van tien duizend pond Sterlings, één van vyf duizend, twee van twee duizend, tien van duizend, vyftien van vyf honderd, dertig van honderd, duizend van twintig, en drie duizend van tien, alsmede een Præmie van twee honderd pond Sterlings voor het eerste en een Præmie van drie honderd voor 't laaft uitkomende Lot. Deeze Pryzen be draagen honderd duizend pond Sterlings, dewelke ook de verdubbelde vyftig duizend Loten zullen genieten. De overfchietende honderd duizend pond Sterlings zullen na aftrek van de kosten der Lotery ten voornoemde einde gebruikt worden, zullende ieder der Commissariffen van dezelve, honderd pond Sterlings als een Salaris, en de Ontfanger even veel genieten, het overschot alsdan volgens de Akte van het Parlement in de Bank-geplaatst, en de Pryzen binnen veertig dagen na den laaften Trekdag betaald worden

GROOT-
BRIT-
TANJE.

Ingevolge van de Akte, der laaftte Zittinge van het Parlement aangaande het Zinking-Fonds, heeft de Bank doen bekend maaken, dat haare Registers, tot Intekening der verandering van verscheide Annuïteiten, die in vereenigd Kapitaal op dezelve getransporteerd kunnen worden; geopend zyn, en dus tot den 10 *Oktober* zullen blyven; en dat, by aldien de Eigenaars van zodanige Annuïteiten, dezelve voor den gemelden termyn niet doen intekenen, men dezelve voor met het Kapitaal vereenigd houden zal, ten ware zy in dien tusschentyd te kennen gaven, zulks niet toe te stemmen.

Zie hier den korten Inhoud van de Akte, *tegen het berooven en plunderen van Schepen, die op de Kusten van Groot-Brittannie komen te stranden*, in dezelfde Zittinge gepasseerd, zo nuttig en hoognodig tot beveiliging van de Schecpvaart der andere Natien. Zy behelst het volgende.

I. Dat alle, welke overtuigd zullen worden, dat zy van dusdanige Schepen eenige Goederen, Effecten, Tuig, enz. met geweld gestoolen, of iemand van derzelver Equipagie verhindert hebben, om zyn Leven te redden, of dat zy valsche Ligten, of Lantaarens hebben uitgesteld, met oogmerk, om de voornoemde Schepen in gevaar te brengen, als schuldige aan Verraad aangemerkt, en als zodaanige (zonder het voorregt der Geestelyken te genieten) met de Dood gestraft zullen worden.

II. Dat de genen, welke Goederen van geringe waarde zonder geweld van dusdanige Schepen hebben ontvreemd, volgens de Wetten als schuldig aan diefstal zullen worden gestraft,

III. Dat.

III. Dat de Vrede-Regters van zulke gestoole of geborge Goederen kennis krygende, daar omtrent onderzoek zullen doen, en zodanige welke die Goederen bezitten, zonder genoegzaam te kunnen bewyzen, op wat wyze zy dezelve hebben verkreegen, gedurende zes Maanden, of tot dat zy het drievoud der waarde van de gemelde Goederen betaald zullen hebben, gevangen zullen doen houden.

IV. Dat zulks ook zal geschieden ten opzigte van dusdanigen, welke diergelyke Goederen te koop aanbieden, zonder hun Regt van Eigendom daar aan te kunnen bewyzen.

V. Dat in tegendeel zodanige, welke een gestrand of verongelukt Schip of een gedeelte der Goederen van 't zelve zullen redden en daar van kennis geeven ofte ontdekken, door wien zulke Goederen onregtmatig gekogt, verkogt of geborgen zyn, Regt zullen hebben tot een Præmie, welke de Eigenaars zullen betaalen; en dat in geval overde veelheid van die Præmie twist ontstond, dezelve volgens de Akte gepasseerd in het XII Jaar der Regeeringe van de Koningin *Anna* gereguleerd zal worden.

VI. By aldien een Schip strandt, of eenige Goederen van 't zelve in Zee of aan Land geworpen worden, zullen op het Berigt daar van de Sheriff of zyn Gedeputeerde, de Vrede-Regters, de Majors of voornaamste Magistraats-Perfoonen, enz. vergaderen, en door bekwaame Perfoonen aan zodaanige Schepen of verongelukte Goederen de behulpzaame hand doen bieden, de Belooning voor hunne moeite bepaalen, en elk van hen ieder dag, zo lang als zy vergaderd zyn, vier Schellingen genieten, welke Salarissen en Beloningen van de geborgene Goederen zullen gekort worden.

VII. Dat by gebrek van de Betaling der voorn. Kosten, de Officier van den Tol gemagtigd zal zyn het Montant daar van by Billetten van Verkoop van het Schip of deszelfs Laading te ligten, ten ware binnen veertig dagen, te rekenen van den dag af dat de Effecten geborgen zyn, zekerheid voor Betaaling gegeeven werde; en dat de Eigenaars, mits dat zy het Montant, door den voorn. Officier opgenomen, nevens de Intresten, tegen vier per Cent betaalen, het Schip en de Effecten zullen kunnen lossen.

VIII. Dat in geval van Plundering van dusdanig Schip de Klerk der Vrede-Regters van het Graaffchap of het naast aan leggende Graaffschap op het eerste Berigt gehouden zal zyn, om de Delinquanten te vervolgen; Dat de Tresorier van het Graaffchap de kosten daarvan betaalen, ende Klerk, die dusdanige Vervolging verzuimt, tot een boete van honderd P. St. gecondemneerd zal worden.

IX. In dit Artikel is beraamd, wie deze Akte zo wel als die van de Koningin *Anna* zal doen ter uitvoer brengen.

X. Hier

1753.
Augustus
GROOT-
BRIT-
TANJE.

1753.
Augustus

GROOT-
BRIT-
TANJE.

X. Hier worden genoemd de Perfoonen, die dezelve in het Regts-gebied van de vyf Havens zullen uitvoeren.

XI. Dat alle dusdaanige, welke overtuigd zullen worden, dat zy de Vrede-Regters en overige Magistraats-Perfoonen mishandeld of tegen die, welke de Schepen en Goederen wilden bergen, geweld gepleegd hebben, voor den tyd van zeventien Jaaren naar de Colonien van zyne Majt. in *Amerika* zullen gebannen worden &c.

XII. Dat de Vrede-Regters by afwezendheid van den Sheriff zullen magt hebben, om alle onregtmatige Geweldenaryen, die tegen het bergen van verongelukte Goederen mogten in 't werk gesteld worden, te keer te gaan.

XIII. In dit Artikel worden de Perfoonen gemeld, welke de nodige ordres zullen geven, als een Schip in nood, geftrand of verongelukt is, en een boete van 5 P. St. gesteld voor de zulken, welke die ordres niet opvolgen.

XIV. Hier word gezegd, dat de Kroon zo wel als de Heeren van de Leenen hunne Regten op de geborgene Goederen zullen behouden.

XV. In dit Artikel word aangetoond, op wat wyze men den Eigendom zo van het Schip als van de Goederen zal moeten beweeran.

XVI. Hier word geordonneerd, dat de voorn. Akte van de Koningin *Anna*, en die van het vierde Jaar der Regeeringe van Koning *George I.* haar volle kragt zullen behouden, voor zo verre dezelve door de tegenwoordige niet tegengesproken worden. En het

XVII. Artikel behelst, dat deze Akte den 29 *September* eerstkomende zal beginnen kragt te hebben, maar dat dezelve zig niet op Schotland uitstrekken zal, &c.

Verfcheide Verheffingen tot hooge Amten zyn door den Koning onlangs gedaan. Den Baron *Charles Cornwallis* heeft Hy aangesteld tot Vicomte en Graave van *Groot-Brittannie*, met den naam en tytel van Vicomte *Brome* in 't Graaffchap *Suffolk*, en van Graaf van *Cornwal*, zo voor hem, als voor zyne wettige mannelyke Afkomelingen. Verder is de Heer *George Colingwood* Vice-Gouverneur gemaakt van 't Eiland *Jernsey* en onderhoorige Forten, in plaats van den Heer *William Dane*, onder den Gouverneur Lieutenant Generaal *Husk*, enz.

Ook heeft zyne Majesteit ordres gegeven tot het opregten van een nieuw en ruim Gebouw te *Kew*, naby het Luthuis van den Prins van *Wales*, en van de Princesse Douariere zyne Moeder, om te dienen tot eene bewaarplaats voor de Boekery van wylen de Koningin *Carolina*, bestaande in zeer kostbaare Manuscripten, en omtrent 6 duizend Boekdeelen van de vermaardste Schryvers in allerley Taalen; welke Boekery de Koning onlangs aan den Prins van *Wales*, en zynen Broeder Prins *Eduard* heeft vereerd. Omtrent dien tyd heeft zyne

Ma-

Majesteit de Princes *Augusta* beschonken met een kostbaar Stel Juweelen, van wylen de gedagte Koningin nagelaaten, zo men zegt, wel vyfduizend ponden Sterlings waardig. Niet lang geleeden is voor zyne Majesteit het Plan open gelegd, tot het bouwen van een nieuw Parlementshuis, waar van men nu eenigen tyd sterk gesproken heeft.

1753.
Augustus
GROOT-
BRIT-
TANJE.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

Haare Koninglyke Hoogheid, de Princesse Gouvernante, waar van het vertrek naar *Dieren*, in deezen Zomer, om redenen geen voortgang heeft gehad, reisde den 30 *passato*, met haare Vorstelyke Kinderen, den Prins Erfstadhouders en de Princesse Carolina, van 's *Gravenbaage* naar *Soestdyk*, alwaar dezelve 's avonds in goeden welstand aangekomen zyn. Geduurende deeze Maand heeft men vernomen, dat dezelve aldaar een gewenschte gezondheid genooten en ook de omleggende plaatsen nu en dan met haare tegenwoordigheid vereerd hebben.

's *Graa-
venbaage*.

Dus kwam zyne Hoogheid de Prins Erfstadhouders, den 15 *deezers*, in de Stad *Utrecht*, alwaar hy de Kerken en de Akademie bezigtigde. 't Geval wilde dat de Jonge Prins, zig onder 't geleide van den Baron van *Burmanna* in de Domkerk bevindende, juist ter Kerkekamer intradt, wanneer de Classis van *Utrecht*, die haare gewoone Vergadering hieldt, op 't punt stondt om te scheiden. By 't inkomen van den Prins, stonden de Leden op, en boden den Voorzitters-Stoel aan zyne Hoogheid aan, die, in denzelven plaats genomen hebbende, door den toenmaligen Præses, den Heer *Jakobus Hinlopen*, Predikant te *Utrecht*, op eene bondige wyze werdt gecomplimentèerd, met byvoeging van de hertelykste wenschingen, voor de behoudenis van zyne dierbaare Persoon, en smeeking en de zegeningen van den Allerhoogsten over dezelve.

De Prins beantwoorde die Aanspraak met eene diepe buiging, en vertrok weder uit de Kamer, en verder uit de Kerk; waar na zyne Hoogheid ook de Buurkerk en St. Jans-kerk bezigtigd hebbende, wederom naar *Soestdyk* keerde.

Men verstaat dat 'er een Contract tusschen den Koning van Pruiffien en Mevrouw de Princesse Gouvernante, wegens den koop van de Pruiffische Landeryen in deeze Provintien geslooten is; wordende zulks waarfchynlyker gemaakt door eene Publicatie van zyne Majesteits Kleef en Marksche Krygs en Domeinen-Raad, tot afdoening van de Prætenfien en Rekeningen ten opzigt van zodanige Pruiffische Goederen; zo in *Naaldwyk*, als *Hondzolredyk*, en elders; tot aan den laaften *December* van 't gepasseerde Jaar 1752.

LXIV. Stuk. II. Deel.

V

Den

1753.
Augustus

VEREENIGDE
PROVINTIEN.

Den 15 dezer is op order van de Magistraat der Stad *Vlissingen*, het Pourtrait van wylen zyne Doorl. Hoogheid, WILLEM KAREL HENRIK FRIZO, konstig naar leevensgrootte gefchilderd, in de Vergaderzaal van hunne Ed. Groot Agtbaare geplaatst, nevens de Pourtraiten der voorige Heeren van *Vlissingen*. Het tegenwoordige Stuk is buitenswerks 8 voeten hoog, en breed 5 voeten 6 duimen.

Door dien men bevonden hadt dat ten opzigt van de Gepensioneerde Officieren, zo van de gewoone Militie als van de Waardgelders, door de Solliciteurs geene behoorlyke Attestatien worden ingeleverd, is by de Heeren Staaten van Holland en Westfriesland, den 18 *passato*, eene RESOLUTIE genomen; luidende aldus.

„ De Raadpensionaris heeft aan hunne Ed. Grootm. voorgedragen,
 „ dat aan hem by examinatie was voorgekomen, hoe de Attestatien,
 „ door de Solliciteurs ten behoeven van de Gepensioneerde Officieren
 „ ter Finantie wordende overgegeven, ten aanzien van het bewys,
 „ dat de voornemde Officieren hunne vaste Woonplaats binnen het
 „ ressort van den Staat zyn houdende, niet voldeeden aan de Intentie
 „ van de Ordres van het Land, als contineerende alleen, dat uit de
 „ Missive van de Gepensioneerde Officieren, geschreeven uit,
 „ ressorteerende onder het Gebied van den Staat, bleek dat dezelve
 „ aldaar woonden; dat ook in sommige Attestatien werd gemeld,
 „ dat de Officieren met verlof uitlandig waren, zondere verdere men-
 „ tie, uit wat hoofde die dispensatie van de generaale Ordres sproot,
 „ en ook zonder mentie of dezelve zyn geremplaceerd of eenig an-
 „ der Amt hebben bekomen: dat hy ook hadt bevonden, hoe veele
 „ en wel de meeste van de Gepensioneerde Officieren van de Waard-
 „ gelders, uit kragte van hunner Ed. Groot Mog. Resolutien van
 „ den 5 *Aug.* 1747, en den 22 *Aug.* 1748, gelicentieerd en gepen-
 „ sioneerd, zig met der woon buiten deeze Provintie bevinden, niet-
 „ tegenstaande derzelve Pensioenen alleen ten laste van deeze Pro-
 „ vintie worden betaald, tot welker lasten alleen de voorschreeven
 „ Waardgelders zyn aangenomen en gebleeven: dat verder, dewyl
 „ hunne Ed. Grootmog. ten opzigt van de *Emeriti* Predikanten en
 „ Predikanten Weduwen, en in andere gevallen altoos hebben ver-
 „ staan, dat dezelve binnen deeze Provintie moeten blyven woonen,
 „ het aan hem (Raadpensionaris), als zynde dezelve Pensioenen van
 „ gelyke natuur; billyk was toegescheenen, dat de voorschreeven
 „ Gepensioneerde Officieren van de Waardgelders ook binnen deeze
 „ Provintie behoorden te moeten woonen; geevende vervolgens in
 „ bedenken, of hunne Ed. Grootmog. niet zouden goedvinden, zo
 „ op het eene als andere hier voor gemeld nader te voorzien.

„ Waar op gedelibereerd zynde is goedgevonden en verstaan, dat de

„ de Gepensioneerde Officieren, en zulks ook van de Waargelders,
 „ ter Finantie zullen moeten exhibeeren behoorlyke *Attestatien de vi-*
 „ *ta*, gepasseerd *scabinaal* (voor Schepenen), conform hunner Ed.
 „ Grootm. Resolutie van den 30 *Novemb.* 1725., of ten minsten voor
 „ den Sekretaris van de Stad of Plaats hunner wooninge, houdende
 „ expresse Verklaaringe niet alleen dat zy niet zyn geremplaceerd of
 „ eenig ander Amt hebben bekomen; maar ook, ten opzigt van de
 „ Gepensioneerde Officieren uit de ordinaire Militie, dat dezelve
 „ woonen onder het Resfort van deezzen Staat, met designatie van de
 „ Plaats waar zy woonen; en ten aanzien van de Gepensioneerde Of-
 „ ficieren van de Waardgelders, dat dezelve woonen binnen deeze
 „ Provincie met designatie van de Plaats als vooren, alles conform de
 „ Formulieren hier agter geïnserceerd, onder N°. 1. en 2; op pene,
 „ dat, bevonden wordende dat zy in maniere voorschreven hun *fixum*
 „ *domicilium* (valte Woonplaats,) niet binnen deeze Landen of deeze
 „ Provincie *respectie* (elk in zyne betrekkinge) zyn hebbende, zy
 „ van de Lyft der Gepensioneerden zullen worden gerooieerd; doch
 „ ten opzigt van de Gepensioneerde Officieren van de Waardgelders,
 „ voor zo verre dezelve binnen deezzen Staat doch buiten deeze Pro-
 „ vincie woonen, dat het zelve eerst zal worden geëxecuteerd met 1
 „ *November* aanstaande. En is voorts goedgevonden, dat voor zo
 „ verre eenige Gepensioneerde Officieren zouden willen sustineeren,
 „ van de generaale Orders van hun *fixum domicilium* als boven te hou-
 „ den, gedispenseerd te zyn, zy zulks op eene Authentike wyze zul-
 „ len moeten aantoonen, om na examinatie daar op nader gerefol-
 „ veerd te worden.
 „ En zal extract deezzer worden gegeven aan de respectie Sollici-
 „ teurs en anderen, de voorschreeven gepensioneerde Officieren be-
 „ dienende, om aan dezelve Officieren daar van kennis te geeven,
 „ als mede aan de Kommissien en Boekhouder van de Finantie, om
 „ zig daar na precies te reguleeren, en geen Ordonnantien te depe-
 „ cheeren, voor dat daar aan volkomen zal zyn voldaan”.
 De Formulieren, in deeze Resolutie gedagt, zyn als volgt,

1753.
 Augustus.
 VERRE-
 NIGDE
 PROVIN-
 TIEN.

N°. 1.

Formulier van Attestatie voor de Officieren uit de ordinaire Militie.

Wy ondorgeschreeven Schepenen te
 klaaren by deeze ter requisitie van
 neerd ten dienste der Vereenigde Nederlanden, dat
 dezelve in leevende Lyve niet geremplaceerd of eenig ander Emplloof beko-
 men hebbende, alhier woonagig is.

Actum den

1753.
AugustusN^o. 2.*Formulier voor de Officieren van de Waardgelders.*VEREENIGDE
PROVINTIEN.

Wy ondergeschreeven Schepenen te
klaaren by deeze ter requisitie van
neerd van de Waardgelders ten laste van de Provincie
van Holland en Westfriesland, dat dezelve in leevende Lyve niet gereum-
placeerd of eenig ander Emplooi bekomen hebbende, alhier en dus binnen
deeze Provincie woonagtig is.

Alum den

Verders hunne Ed. Grootmogende kennis gekreegen hebbende, dat in de berekening van de kwantiteit der gemaalen Run, waarby dezelve volgens het eerste Artikel der Ordonnantie op de Ronde Maat moet aangegeven worden, een zeer ongelyken voet gehouden wordt, zo is daar omtrent by eene Publicatie van den 3 dezer vastgesteld;

„ dat voortaan de Run zal betaalen in het Regt van de Ronde Maat,

„ volgens het eerste Artikel der Ordonnantie op de Ronde Maat, en

„ dat ieder *Hoet* zal worden gerekend op twaalf honderd ponden ”.

Den 24 *passato*, 's morgens ten drie uren, overleedt zeer schieelyk in 's *Graavenbaage* de Heer Mr. *Jan de la Basscour*, Raad en Thesaurier-Generaal der Nederlanden, in den ouderdom van omtrent 60 Jaaren, hebbende nog twee dagen te vooren de Vergadering van den RAAD VAN STAATEN bygewoond. Die Heer heeft gedurende veele Jaaren, verscheide gewigtige Amten in de Republiek bekleed. Zyn eerste trap is geweest die van *Advokaat* der Westindische Compagnie ter Kamer *Amsteldam*; eenige jaaren daarna werd: zyn Wel Ed. Gestrenge tot *Raad en Pensionaris* van die Stad verkooren; en in den jaare 1738 tot *Raad en Thesaurier-Generaal* van de Unie. In 't jaar 1746 is hy, door hunne Hoogmogenden, tot derzelver tweeden *Griffier* aangesteld, en heeft dat Amt bekleed tot aan den jaare 1750, wanneer hy, door 't overlyden van den Thesaurier-Generaal *van der Does*, die hem in 't jaar 1746 was opgevolgd, andermaal tot dien gewigtigen Post benoemd werd, dien hy tot aan zynen dood met veel roem heeft waargenomen.

De plaats van THESAURIER-GENERAAL is, den 27 *passato*, door hunne HOOGMOGENDEN vervuld met de Perfoon van den Wel Ed. Geft. Heere, Mr. *Jan Hop*, Sekretaris van den Raad van Staaten, die den 1 *dezer* in die kwaliteit den Eed heeft afgelegd, en verder als Raad en Thesaurier-Generaal in den Raad van Staaten Zitting genomen heeft, zynde derwaards ingeleid door den Hoog Ed. Heer, Baron *van Heke- ren tot Brantzenburg* Gedep. ter Vergaderinge van hunne Hoogmog. wegens de Provincie van Gelderland.

Voort

Voorts is in plaats van den voornoemden Heer Mr. *Jan Hop*, door hunne Hoogmog. tot Sekretaris in den Raad van Staaten aangesteld, de Heer Mr. *David van Royen*, Raad en Pensionaris der Stad *Leiden*, midsgaders Sekretaris van de Curatoren der Univerfiteit aldaar; wiens plaats, als Raad en Pensionaris, door de Regeering van *Leiden* weder vervuld is, met de Perfoon van den Heer, Mr. *Jan van Royen*, oudste Zoon van boven gemelden Heer *David van Royen*.

1753-
Augustus
VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

Van *Amfteldam* heeft men, dat de Heer Mr. *Jan Jakob Mauritius*, Gouverneur Generaal van de Kolonie van *Suriname*, Rivieren en Diftrikten van dien, Kolonel over de Militie, midsgaders Prefident in alle de Kollegien aldaar, Woensdags, den 1 *passato*, ter Vergaderinge van de Heeren Directeurs der Societeit van *Suriname*, zyn Ontslag van alle die voornoemde Amten verzogt, en het zelve op zyn fterk aanftaan ook bekomen heeft, zynde met een jaargeld van zes duizend Guldens begiftigd. Men weet nog niet wie hem staat op te volgen in het Gouverneurfchap van die Kolonie, alwaar, federt zyn vertrek; niet alleen de Baron *van Sporke*, voor een geruimen tyd, maar ook nu onlangs de Kolonel *Verschuur*, die na denzelfven met het Bevelhebberfchap over de Militie gelast was, overleeden is.

*Amftel-
dam.*

Gelyk nu de gemelde Heer Gouverneur *Mauritius*, door de uitspraak van de STAATEN GENERAAL, in het voorige DEEL van dit GEDENKBOEK, bladz. 247, van ons bygebragt, vry gefproken was van de befchuldigingen ten zynen lafte, zo heeft deeze zyne regtvaardiging ook aanleiding gegeven tot het volgende Vaars.

Tandem bona causa Triumpbat.

„ Al loopt de logen nog zo snel

„ De waarheid agterhaaltze wel.

Het Vonnis, in den Raad door Themis zelf geftreeken,
Stelt deeze gulde Spreuk in een nog fchoonder dag;

Uw onfchuld is nu klaar gebleeken.

Wat vreugd, daar 'k voor myn dood, tot u nog zeggen mag!

„ Nu moogt gy van voldoening fpreeken;

„ Gy hebt het onderzoek, de proef, thans doorgestaan;

„ Men heeft, gelyk 't behoorde, in 't eind uw regt gedaan:

De Laster, Nyd en Haat zie 'k naar den afgrond vlugten,
d'Uitvoerders van het Werk deez' ommezwaai bezugten.

Men rukt hen het Momaanzigt af,

En de Geregtheid daagt hen eerlang tot ftraf.

P. A. D. H.

Heer van Kruiningen.

Men

1753. Men hadt te *Amsteldam* met een Schip van *Isequebo* gearriveerd, vernomen, dat door de Spanjaarden twee Barken, welke onder anderen 800 Kanassers Tabak, en 62000 stukken van agten aan boord hadden, waren prys gemaakt.

VEREENIGDE
PROVINTIEN.

Volgens Engelsche Brieven was den 16 *passato* te *Nieuw York* gearriveerd Kapitein *King* van *Kurassau*, brengende tyding; dat te *St. Domingo* vyf groote Kapers uitgerust, en reeds van daar in Zee gestoken waren, om op de Hollandsche Schepen omtrent de hoogte van *Kurassau* te kruiffen; hebbende een Hollandsch Vaartuig reeds met een Spaansche Kaper een scherpe ontmoeting gehad, waar in de laatstgemelde met groote schade, en verlies van veele Dooden, te kort gechooten was, enz.

BYZONDERHEDEN.

Onweder.

Wegens de aanmerkelyke uitwerkingen van het Onweder, wordt ons berigt uit het *Wurtembergsche*, hoe den 11 *passato* by zeker Dorp een yffelyke Donderwolk, 's voormiddags, opgekomen zynde, de Predikant by die gelegenheid een buitengewoon Bedestond hielt; en wanneer dezelve eenen Boetspalm aan de Gemeente voorgelezen hadt, het Onweder zo toenam, dat terwyl hy zyne Toehoorders met allen ernst vermaande, de Donder in den Tooren van de Kerk sloeg, en verder nederwaards op den Predikstoel schietende, den Leeraar zodanig trof, dat hy dood nederviel, zynde egter geen Brand ontstaan, nog iemand anders beschadigd.

By *Cbemnitz* in *Hongarien*, was de Donder in een Myn geslagen, en hadt aldaar alle brandbare stoffen aangestoken, zo dat men veel moeite vondt om de vlam te bluffchen, zynde meest alle de Werklieden in de Myn, deerlyk gekwetst.

Verder heeft men een Brief van *Leisnig*, een Steedje in Duitschland in 't Marquisaat *Meissen*, in den Leipziger-Kreits, leggende omtrent in 't midden tusschen *Leipzig* en *Meissen*, aan een Arm van de *Mulda*. De Stad bestaat in omtrent 300 Huizen, en is in 't begin van deeze Eeuw t' eenemaal afgebrand. Dus luidt die Brief, gedateerd den 9 *passato*.

Gisteren voor agt dagen, 'savonds tusschen half 11 en 11 uren, is de blixem in het Kasteel alhier geslagen, waar van de volgende aanmerkelyke omstandigheden kunnen gemeld worden. Toen ik omtrent ten 10 uren gereed stond, om my ter ruste te begoven, bemerkte ik verscheide flaauwe sikkeringen van weerligt, doch zonder eenigen donder. Kort daaraan hield de weerligt insgelyks op, en de Lugt was vol Sterren, en t' eenemaal onbewolkt. Ik begaf my daar op na de andere zyde van 't Gebouw aan een Venster, om te zien, of

of ik daar ook eenige Onweers Wolken konde befpeuren, doch naauwlyks was ik daar, of daar gefchiedde een zo yflike Donderflag, dat ik niet anders verbeelde, of 't geheele Kasteel zou in een puinhoop verandert zyn geworden. Op 't zelve oogenblik zag ik verfcbeide Vonken, Steenen en Kalk neederyalen uit den Muur van myne Slaapkamer, die gedeeltelyk in het bedde, en gedeeltelyk in een daar by fttaande wieg vielen, terwyl een zeer zware damp by een trok na een nagtkaaers, die op een tafel te bñanden ftondt, wordende die kaars met zo veel geweld uitgebluft, dat de tinne pyp van den Kandelaar, en de tinne fchotel, waarop dezelve ftondt, trilden, en eene klank als gebroken glas van zich gaven. Kort daaraan kwamen myne bedienden met groote ontfteltenis in myn kamer lopen, zeggende, dat hunne vertrekken vol vuur waren. Ik begaf my derwaards, doch zag geen vuur, maar wel zulk een yflike dikken damp, datwe de deuren en venfters moeftten openen, uit vreeze van te zullen verftikken. De blixemftaal floeg eerst in de Koornfchuur en vervolgens in 't Kasteel in verfcbeide kamers en vertrekken teffens, daar dezelve verfcbeide gaten in de muuren, venfters en gordynen doorboorde; in myn vertrek werden eenige ftoelen in ftukken geflagen; in de gewerkamer vielen ruim zo Snaphaanen, die aan den muur ophingen, op den grond, zynde van eenigen de lade, en van anderen de yzere fchroeven in 't hout gefmolten; in myn Slaapkamer rolde een groote klomp vuur verfcbeidemalen gins en weer, en toen dezelve verdween, verftikte ik fchier door een ongemeen zwarten damp; en onder anderen floeg de Blixem in een Vogelkool, waar van het draadwerk t'eenemaal verfmolt, zonder dat het daarin zynde Vogeltje 't minfte letzel gekregen hadt. De fchade, door deezen verwonderlyken flag veroorzaakt, is zeer gering, en dewyl geen menfch daar door gcquetft is geworden, zo is den volgende dag een opentlyke Dank-dag gehouden, en eerftdaags zal deswegens nog een byzondere Dankftedikatie gedaan worden; enz.

1753.
 Augustus
 BYZON-
 DERHE-
 DEN.

Volgens een nader berigt van *Gelenau in Meiffen*, van den 24 dezer was het gemelde Kasteel te *Leisnig*, federt door den Blixem in brand geraakt en t'eenemaal in de afch gelegd. Men hadt daar, gedurende het grootfte deel van deeze Maand, byna dagelyks zwaar Onweder, waar door ten platten Lande veel fchade gefchiedde, zynde een Kudde van 3 honderd Schapen, benevens den Herder, geheel doodgeflogen; en een wyd uitgestrekt Bosch in vollen Vlam gezet.

Den 14 *passato*, 'smiddernagts, ontftondt onverwagt Brand in de Voorftad van het Steedje *Bilitz in Opper-Silefien*, waar door, met eenen fterken Wind, alles tot aan de Nederpoort in de Afch geraakte, naamelyk 140 voornaame Woonhuizen, en het Vorftelyk Residentie-Slot, benevens den Tooren van het zelve, moettende de Vorft, met zyne Familie, zig in allen haaft van daar begeven. Ook verftaat men, dat den 10 *dito* de Stad *Knutsford in Engeland*, in 't Graaffchap *Chefter*, omtrent vyf uren gaans van *Manchester*, door Brand geheel ver-teerd was, uitgezonderd de Kerk en twee Herbergen. Het grootfte deel

1753. deel der Inwooners bevondt zig toen op eene Maandelyksche byeenkomst te *Norwich*, zo dat men weinig of niets uit de Vlammen geboren hadt.

BYZONDERHEDEN.

Aardbeeving.

Men heeft, in dat Ryk, onlangs weder een soort van *Aardbeeving* gevoeld, gelyk hier voor gemeld is. Zy was op sommige Plaatsen zo sterk geweest, dat de Muuren en Vensters kraakten, en de Huizen beefden, even of alles in een Puinhoop stondt te veranderen. De genen, die op de Straaten waren, bemerkten dat de Grond op en neder ging. De Aardbeeving werdt gevolgd van een Gedruis, als van Buskruid in de Lugt opvliegende. De Hemel vertoonde zig gedurende dien tyd zeer rood, vermengd met zwarte wolken, zonder eenigen Wind.

Landplagen.

Uit verscheide Graaffchappen van 't zelfde Ryk kreeg men Berigten van het ophouden der *Runderziekte*, die aldaar, gelyk in ons Vaderland, gedurende eenige jaaren droevig gewoed heeft. Wenschelyk was 't, dat men ten opzigt van het zelve dit ook konde berigten. Evenwel wordt deeze *Landplaag*, alhier in lang zo sterk nog zo algemeen niet gevoeld, als wanneer zy eerst haaren aanvang genomen hadt. Uit eenige plaatsen in Duitschland, wordt wederom van de Bezoeking der *Sprinkbaanen* gemeld, zodanig, dat men deswegens de Graanen onryp hadt moeten inoogsten.

Waarneming.

Te *Frankfort* hebben eenige Liefhebbers der Sterrekunde, op den 27 *passato*, de verberging van de Planeet *Venus* agter de Maan, waargenomen. s' Morgens ten 4 uren 35 minuten, verhaalen zy, liep de Planeet agter den helderen benedensten Rand, en kwam ten 5 uren 45 minuten wederom van agter den bovensten duisteren Rand te voorschyn; waar na men die Planeet tot na den middag, aan de register zyde van de Maan, duidelyk heeft kunnen zien.

S E P T E M B E R.

T U R K Y E N.

Constantinopolen.

Onlangs heeft de Grootte Heer zo men verhaalt, een voorbeeld gegeven van Edelmoedigheid, welks gelyks men by eenige Vorsten te vergeefs zou zoeken, ten minsten volgens het Spreekwoord, *dat by de meesten de Verraader gehaat, doch het Verraad bemind wordt.* Een Ingenieur, die eenige jaaren in dienst van den Grootmeester van *Malsba* ge-

geweest, en vervolgens van dit Eiland vertrokken is, was te *Constantinopolen* gekomen met eenige naauwkeurige Aftekeningen der Fortificacien van het zelve, gelyk ook met Ontwerpen, hoe men dit Eiland zoude kunnen bemagtigen, die hy aan den Groot Visier hadt overgegeven, met verwagting van eene aanzienlyke belooning, hebbende daarenboven den Mahometaanschen Godsdienst omhelsd. De Groote Heer egter, niet voorneemens van zyne vreedzaamheid jegens de Christen Mogendheden af te gaan, heeft, zo men meent, den Verraader om hals doen brengen, na dat hy alle deszelfs Papieren voor de oogen van denzelfen hadt doen verbranden.

1753.
September
TUR-
KYEN.

R U S L A N D.

HET aanmerkelykste, 't geen ons uit het *Russische* Ryk thans *Peters-* bekend is, bestaat in het Ongeluk wyten den Professor *Rich. burg-* man, die zig met zyne continueele Waarneemingen om de kracht der Electriciteit met die van 't Onweder te vergelyken, bezig hieldt, te *Petersburg* overgekomen. Het verhaal daar van luidt als volgt.

„ Den 26 *July* 's middags over 12 uren was hy bezig, in tegenwoordigheid van den Heer *Sokolow*, Graveerder van de Akademie, de Electriciteit van het Onweer, het geen by een heldere Zonneshyn uyt het Noorden opquam, waar te neemen. Zyne Werktuigen waren geplaatst in eene Galery van 16 Schreden lengte en 4 dito breedte, welke ten Noorden haaren Ingang en ten Zuyden een Venster had. Of dat Venstef open was dan toe, zulks heeft men niet kunnen ervaren. Naby dit Venster stond een Cabinet van 4 Voeten hoogte, op welk de Electriciteits wyzer, benevens eene Yzere Roede van een Vinger dikte en een Voet langte, welkers benedenste gedeelte in een kleine, gedeeltelyk met Vylzel van Geel Koper gevulde Glazen Beker hing, bevestigd was. Tot aardeeze Roede was van het Dak van 't Huis een dun Yzerdraad door den Ingang onder het Dek der Galery afgeleid: Wanneer nu de Heer Professor aan den Electriciteits-Wyzer zag, dat het Onweer noch zeer verre van daar moest zyn, zo verzekerde hy zynen Medegezel den Graveerder, dat'er noch geen gevaar was, offchoon men, wanneer het naby begon te komen, misschien niet al te veilig zoude zyn. Kort daarop, wannser de Heer Professor ter distantie van eenen Voet van de Yzere Roede afftond; zag gemelde *Sokolow*, dat, zonder eenige aanrakinge der Machine, een bleek-blauwe Vuurhal, ter grootte van een Vuyft, uyt de Roede tegens het Voorhoofd van den Heer Professor sloeg, en hy, zonder eenig geluid te geven, plotzeling agter over tegens den grond viel; waarop de Slag oogenblikkelyk

LXIV. Stuk II. Deel. X „ door

1753
SeptemberRUS-
LAND.

» door eenen Knal als van een kleine Kanonschoot, verzeld werd,
 » en de Hr. *Sokolow* mede voorover viel, en eenige slagen op zyn
 » Rug gevoelde, die men naderhand bevond, dat van het in stukken
 » gescheurde Yzerdraad veroorzaakt waren, doordien dezelve in zyn
 » Lakens Kleed van de Schouder af tot aan de Achterpanden kenbare
 » Strepen ter dikte van den Draad ingebraand hadden. De Heer *Sokolow*,
 » raakte weer op de beenen, leunde echter wegens de groote be-
 » dwelmdheyd tegens het Kabinet, en kon het Aangezigt van den
 » Professor *Richman*, door den zwaren Damp niet bekennen, en ver-
 » beelde zig, dat hy mede maar slechts nedergezegen was; doch vre-
 » zende wegens den sterken Damp, dat'er Brand in het Huys geslagen
 » was, liep met haast en groote alteratie na buyten, om het aan de
 » naastgelegene Piquet-Wagt bekend te maaken. De Huisvrouw
 » van den Heer Professor, dien sterken slag hoorende, quam schielyk
 » aangelopen, en vond de Gallery vol Damp; de Graveur *Sokolow*
 » was niet meer tegenwoordig, en in het te rug keeren vond zy haar
 » ren Man, zonder eenig teeken van Deven, ruggelings over eene
 » Kist tegens de Muur leggen. Men zocht hem met wryven en sly-
 » ken wederom te recht te helpen, en zondt ten eersten om den
 » Heer Professor *Kratzenstein* en eenen Chirurgy, die ook beide om-
 » trecht 10 Minuten na den slag reeds tegenwoordig waren. Men open-
 » de hem een Ader aan den Arm, maar daar kwam niet meer dan een
 » enkele droppel Bloed ten voorschyn; de Pols was, zelfs op de
 » Borst, in 't geheel weg. De Heer Professor *Kratzenstein* blies hem
 » verscheidemaal, met het toehouden der Neusgaten, in de Borst,
 » maar vergeefs. Aan de uiterste Leden was niet het geringste teeken
 » van eenige Convulsie te bespeuren. Men vondt aan 't bovengedeelte
 » van 't Voorhoofd, alwaar de Hairen beginnen, na de linkerzyde
 » toe, eenen langronde rooden Vlak ter grootte van eenen Roebel of
 » Ryksdaalder, alwaar het Bloed, zonder kneusing van het Vel, door
 » de Zweetgaten geperst was. De Schoen aan den linker Voet was
 » op de linkerzyde tweemaal opgescheurd, doch zonder eenige teken
 » van Verzenging: Naast de scheuren waren kleyne gespikkelde witte
 » Vlakken te zien. Wanneer de Voet ontbloot werd, zag men op dezel-
 » ve plaats eenen met Bloed onderloopen Vlak, mede ter grootte van
 » eenen Roebel. Op 't Lyf waren, voornamentlyk aan de linkerzy-
 » de, van den Hals af tot aan het Heupbeen acht verscheyde groote en
 » kleyne roode en blaauwe Vlakken te zien; de overige gantich kleine,
 » zagen'er uyt als of zy met Kruid gebrand waren. Wanneer men hier-
 » op de Gallery bezigtigde, waar het Geval gebeurde was, bevondt men,
 » dat de Post van de openstaande Deur van boven tot beneden gekloofd
 » en met de Dour in den Gang geworpen was; van de Keuken deur in
 » de

„ dezelve Gallery was van onderen op een Splinter van twee Voerteng- 1753.
 „ te en ter dikte van eene Schryfpen afgescheurd; en op de zesde Tre- September
 „ de van de daarby zig bevindende Zoldertrap geslagen. Van den Glaazen
 „ Beeker, die in plaats van de Musschenbroekse Fles gediend had, was Rus-
 „ de eene helft afgeslagen en het Vylzel van geel Koper gedeeltelyk ver- LAND.
 „ strooid. Van het Yzerdraad vond men insgelyks hier en daar verichey-
 „ de afgescheurde stukjes leggen. 's Daags daaraan volgende, juist 24
 „ uren na dit voorval, wierd op verzoek der Akademie door den Heer
 „ Professor *Kratzenstein* en den Heer Adjunct *Anatomia, Kleinfeld*, ter
 „ presentie van de Heer Professor *Schreiber*, het Lighaam geopend. De
 „ Vlakken waren gezamenlyk ingedroogd en hard, en aan de daarop
 „ staande Hairen was geen d'allerminste Verzenging te bespeuren; na
 „ het afsigten van de Huyd, bevond men, dat de Vlakken nergens verder
 „ dan alleen doorde Huyd gingen. Op de Spiiren en Beenderen, zelfs
 „ niet op het daaronder leggende Vet, was geen de minste kneuzing te
 „ zien. De Hersenen waren volmaakt en gaaf, en zonder eenig uyt-
 „ geperst Bloed. In de Borst waren insgelyks de voorste Deelen van
 „ de Long, die de holte van de Borst ordentelyk besloeg, buyten eenig
 „ letzel in haare natuurlyke gedaante. Het Hart was wel zonder Bloed,
 „ doch onbeschadigt. De agterste helft der Long was daarentegen, voo-
 „ namentlyk op de rechterzyde, zwartbruyn en met uytgedrongen Bloed
 „ overal opgevuld. In de holte van de Borst vond men omtrent een
 „ half pond zulk Bloed, het geen heel klaar was: Wanneer men de Lucht-
 „ pyp van de Maag afzonderde, vond men het agterste gedeelte van de-
 „ zelve buytengewoonelyk vermurwd, dun en gescheurd: De Takken
 „ der Luchtpyp waren gedeeltelyk met klaar en gedeeltelyk met
 „ schuymachtig Bloed opgevuld; ook was'er reeds voor de opening, by
 „ het omkeeren van 't Lichaam, een meenigte Bloed uyt den Mond ge-
 „ stort. Het voorste Gedarmte was onbeschadigt, maat het aan de Rug-
 „ streng leggende, inzonderheyd het Pancreas, gequetst, en het
 „ Net met uytgedrongen Bloed opgevuld; het overige Ingewand, als
 „ Lever, Milt en Nieren werden gaaf bevonden. Voor het overige
 „ kan men niet merken dat de Heer Professor zig uit vermetelheid in
 „ gevaar heeft gesteld. Want de Donderwolk was noch naby den
 „ Noordelyken Horizont, over de 6 Graden van 't Zenith af, en by
 „ de voorafgegaane 5 of 6 zeer flauwe Slagen kon men uit de tusschen-
 „ tyd van den Blixem en Donder, van 15 tot 20 Sekonden, van
 „ desselfs verren afstand verzekerd zyn. Deeze doodelyke Slag was
 „ maar de eenigste, die immediaat op den Blixem volgde. de Heer
 „ Raad *Lomonosow*, die ter zelve tyd in zyn niet verre van den
 „ Heer Professor *Richman* afgelegene Huys, aan den Electrisen-Draad

1753. „ bezig was, heeft by dien Slag niets dan alleentlyk ganfch sterke
September „ Vonken daaruit zien voortkomen ”.

Rus-
LAND.

Z W E E D E N.

*Drotting-
holm.*

DAT de Koning van *Zweeden* altoos zyn werk maakt om de Konf-
ten en Weetenfchappen in dit Koningryk te bevorderen, heeft
alle regtgeaarde en verftandige Inwooners wel veel genoeg gegeven;
doch dat de Koningin zig tegenwoordig daar in op eene byzondere
wyze diftingueert, vervult hun met eene buitengewoone blydfchap.
Nimmer heeft haare Majesteit hier van grooter blyken getoond, dan
nu onlangs, wanneer zy, met goedkeuringe van den Koning, eene
nieuwe Akademie van Weetenfchappen opregtte, die zy in haare be-
fcherming en ondersteuning nam. Men hielt de eerfte Vergadering
van deeze Akademie, den 24 July laaftleeden, te *Drottingholm*, op
de Geboortedag van haare Majesteit, wanneer dezelve de Heeren
Ryksraaden Baron *Hopken*, Graaf *Ekeblad*, en Baron *Scheffer*, bene-
vens den Heer Staats-Sekretaris Baron *Rudenskiold* tot zig in haare Bi-
bliotheek liet roepen, en aldaar de eerfte Zitting opende met eene
wel gepaste en lieftaalige Aanspraak, waar op zyne Excellentie de Ba-
ron *Hopken*, een niet minder welgepast als deftig Antwoord gaf. De
Koningin deedt vervolgens de respectieve Leden in haar Medaillen-Ka-
binet gaan, en zig nederzetten, waar op de Sekretaris een door hen
opgefteld Ontwerp tot eene *Historie der fraaie Weetenfchappen in Zwee-
den*, voorlas. Met goedkeuring van haare Majesteit werden vervolgens
de drie Onderwerpen der Pryzen, elk in zyne foort, uitgekoozen,
waar omtrent federt by aangeflagen Brieven te *Stokholm* is bekend ge-
maakt, dat de Verhandelingen over dezelve, voor het einde van
Maart 1754, aan den Sekretaris van de Akademie, den Heer *Dalin*,
Koninglyken Bibliothekaris, moeten behandigd worden. Het eerfte
Voorwerp raakt de Gefchiedkunde, en bestaat in de Vraag, *of de Fa-
milie der Folkungers, eertyds in Zweeden zo vermaard, uit dit Ryk, dan
van elders, afkomstig zy geweest.* Het tweede Voorftel behoort tot de
Welfpreekendheid, en vereifcht eene Verhandeling in *profa*, over het
Karakter, den Imborst en Perfoneele Hoedanigheden van wylen Koning
GUSTAVUS ADOLPHUS. Het derde betreft de Poëzy, en zal moe-
zen bestaan in een Gedigt, *op den Veldtogt van Koning KAREL GUS-
TAAF, met zyne Armee, over beide de Belten, in 't Jaar 1658.* De
Prys, door de Koningin beloofd op de Verhandeling welke door de
Akademie best geoordeeld wordt, zal bestaan in een Gouden Medail-
le, dertig Dukaaten waardig. De Medeleden van de Akademie bly-
ven altoos buiten dien arbeid geslooten. in

In de Verhandelingen van de *Koninglyke Akademie der Wetenschappen* te *Stokholm*, die voor de Maanden *April*, *Mey* en *Juny* van dit *September* 1753. Jaar weder in Druk zyn uitgegeven, wordt door den Heer *Wargentin* zyn Historisch Berigt aangaande het Noorderligt voortgezet; de Heer *Albertus Haller* geeft daar in een Verhandeling aangaande de *Portes irritabiles* van 't Menschelyk Lighaam; de Heer *Harald Urlander* toont aan, hoedanig zekere Kastroorzware Stoffen op een nieuwe manier geverfd kunnen worden; de Heer *Kastner* handelt over de Landmectkunde; de Heer *Lindbuld* zet zyn verhaal voort aangaande een groot getal Kranke Perfoonen, die door middel van de Electriciteit genezen en hersteld zyn; de Heer *Eliander*, Opzichter over 's Konings Gebouwen, beschryft een nieuw uitgevonden Konstuig, om Paalen, in eenē snel loopende Rivier, in den grond te heien. Men vindt ook daarin een Middel om de Kalanders uit de Koorzolders en Magazynen te verdryven, te weten door het bestryken van de Muuren en Zolderingen met Vitriool-Water. ZWEEDEN. Stokholm.

De Laading van het Schip de *Eendragt* van *Canton* in *Cbina* gekomen, welke den 10 dezer te *Gottenburg* zou verkogt worden, bestondt in 926384 ₧ Thee Boey, 137291 ₧ Thee Congo, 19694 ₧ Thee Soatchon, 19187 ₧ Thee Peckoe, 28664 ₧ Thee Singlo, 3612 ₧ Thee Bing, 6607 ₧ Thee Heyfan, en 4199 ₧ differente soorten van Thee, 2270 ps. Poesjes en 300 ps. Meubel-Damasten, 500 ps. Poudefoyen, 10 ps. gebloemde, 300 ps. Gorgérons, 1450 ps. Taffetas, 200 ps. geschilderde, 410 ps. Satynen, en 110 ps. Lustrings, 124 ps. Doreassen, 48 ps. Malmolens, 174 ps. Neusd., 35 ps. differente Kust-Linnen, en 4745 ps. Nankeens, 6902 ₧ Paarlemoer, 10308 ₧ Radix China, 9109 ₧ Gallinga, 713 ₧ Sago, 5816 ₧ Rhabarber, 4435 ₧ Peper, 6611 ₧ Rattaas, 1196 ₧ Tamarinden, 3800 ps. Rottingen, 25 Vaten Arrak, 25 Porcelyne Potten met Confituuren, en 3000 ps. geschilderde Papieren, 678 ps. Thee-Cabaretten, 139 Nesten dito, 6 Nesten differente Doosen, 63 Quadrille-Doosen, en 47 Paarlemoere Dobbelspelen, aan Porcelynen 146 Kisten, 57 Tobben, en 980 Pakken &c. GOTTENBURG.

DE ENEMARKEN.

GElyk de Schepen, genaamd de *Koning* en de *Prijs* van *Pruiffen*, als boven gemeld is, van *Emden* stonden te vertrekken, werden ook de Schepen genaamd de *Koning* en de *Kroon-Prins* van *Deenemarken*, thans te *Koppenbagen* verwagt. Men heeft tyding dat zy beiden den 12 *December* laatstleeden van *Canton* vertrokken, en het laatstgemelde reeds te *St. Helena* aangekomen was. De *Carga* of *Laading* KOPPENBAGEN.

1753-
 September
 DEENE-
 MARKEN.

ding van het eerstgemelde, *de Koning* genaamd, bestaat in 33477 ff Galinga, 23297 ff Radix China, 7326. ps. Handrottingen, 7570 ff Sago, 8581 ff Rhabarber, 738337 ff Thee Boey, 69343 ff Thee Congo, 3000; ff Thee Pecko, 1872 ff Thee Soatchon, 12632 ff Thee Heyfant Chin, 3120 ff Thee Heyfant, 2544 ff Thee Bing, 100 ps. Meubel-Damasten, 400 ps. Poesjes-Damasten, 200 ps. Paduasoyen, 300 ps. Weerschynen, 180 ps. Armozyenen, 100 ps. dito Geschilderde, en een groote party Porceleinen. Die van *de Kroonprins van Deenemarken* bestaat in 32416 ff Galinga, 25183 ff Radix China, 8352 ff Rhabarber, 3241 ff Sago, 850355 ff Thee Boey, 47733 ff Thee Congo, 3000 Thee Pecko, 1872 ff Thee Soatchon, 26122 ff Thee Songlo, 12157 ff Thee Heyfant Chin, 3120 ff Thee Heyfant, en een groote party Porceleinen.

Den 14 *passato* hadden de Directeurs van de *Aziatische* Kompagnie de eere, van door den Koning in het Huis der Kompagnie bezogt te worden, alwaar men zyne Majesteit, onder het Geschal van Këtelrommen en Trompetten; en het gebulder van het Kanon, op een deftig Collation regaleerde, waar toe aan de Burgers van de Stad een vrye toegang verleend werdt. Wegens de Conventie, welke de Koning ten voordeele van zyne Onderdaanen goedgevonden heeft met den Keizer van *Marokko*, tot een Traktaat van Commerce te sluiten, was aan den Baron van *Wensen*, Minister van het Deensehe Hof te *Madrid*, bevel gezonden, om aan zyne Katholyke Majesteit niet alleen van dat geslooten Traktaat kennis te geeven, maar ook te verklaren; dat het zelve geenerley *Clausule* in zig vervòt, waar over de boog-gemelde Kroon met grond eenige de minste Agerdogt zou kunnen opvatten, te meer om dat alles, 't geen dit Hof met den Keizer van *Marokko* in het voorn. Traktaat bedongen heeft, in geenen deele verscbillende is van het geen andere Mogentheden, Vrienden en Geallieerden van den Koning van *Spanje*, met dien Keizer geslooten of bedongen hebben.

Doch alzo de Koning van *Spanje* niet voldaan gescheenen heeft met die redenen, was aan den gemelden Minister, in de voorleedene Maand, bevel afgevaardigd, om ten eersten van daar te vertrëkken; waar van wy de Gevolgen, en Uitwerking, hier na zullen zien.

P O O L E N.

Tboorn.

ALZO de bouw van eene Euangëlsche Kerk in de Stad *Tboorn*, aan het Hof van zyne Koninglyk Poolsehe Majesteit veel ongenoegeen gegeven hadt, zo was een der Burgemeesteren van die Stad naar *Dresden* gezonden, ten eindè zig wegens die Zaak te regtvaardigen. Dezelve heeft het volgende Koninglyke RÈSCRIP T mede te rug gebragt.

Au-

Augustus de III. Koning van Poolen; enz..

1753.
September

„ Edelen, Agbaarep, enz. Naardien UE. Getrouwe ons uitgege-
 „ van Rescript, van den 18 April deezes Jaars, de verschuldigde ge- POOLEN.
 „ hoorzaamheid beweezen, en niet slegts terstond den begonnen ar-
 „ beid aan het Gebouw ten behoeve van de Evangelische Religie ge-
 „ staakt; maar ook den Ed. Heer *George Daniel Wajschschlager*, Bur-
 „ gemeester, aan ons Koninglyk Hof gezonden hebt, om zig in de
 „ gedagte zaak te regtvaardigen; zo verklaaren wy allergenadigst,
 „ dat ons beide, zo wel de Persoon van den gedagten Uwen Gede-
 „ puteerden, als Uwe gewillig betoonde gehoorzaamheid aan onze,
 „ bevelen, ten hoogsten lief en aangenaam is. Doch betreffende Uwe,
 „ Getrouwe begonnen Werk, bespaaren en verschuiven wy onze Ko-
 „ ninglyke Resolutie; om wel beraamde redenen, tot aan onze ge-
 „ lukkige komste in het Koningryk. Ondertusschen willen wy, dat
 „ ons Verbod, over dis: Zaak gedaan, in zyne volle kracht en weezen
 „ blyve, en nagekomen zal worden; egter met de Vryheid om den
 „ Markt der oude Stad van de daar op gestorte Steenhoopen, en by
 „ een gebragte Steenen te zuiveren; gelyk ook om den Grond; tot
 „ het meer gedagte Werk reeds gelegd, tegen de beschadiging van
 „ de Lugt en het Weder te bedekken. Uwe Getrouwe zult het ge-
 „ zegde doende, zo onze Koninglyke Gerade, als uwen pligt niet
 „ verzuimen”.

P R U I S S E N.

ZYNE Pruißische Majesteit als een onregtmatig Gebruik aanmer- *Berlyn.*
 kende, dat Roomsch Katholyken van den Geestelyken Stand eenig
 Vermogen of Regt zouden hebben, om *Testamentaire Dispositien* te
 maaken, even gelyk het tegen de Wetten strydig is, dat particulie-
 ren, 't zy van welke Religie, hunne naaste Bloedyerwanten zouden
 benadeelen, door Legaten of Giften van eenig groot belang aan
 Kloosters, Kerken of Kerkelyke Gemeenschappen te schenken, waar
 door de Kapitaalën, die anders tot den Koophandel konden aangelegd
 worden, nutteloos zouden blyven; en te meer noodig oordeelende
 daar in order te moeten stellen, dewyl het niet dan al te gemeen is,
 dat bygelowige, eenvoudige, kranke Liedem; zig op hun doodbed-
 de laten verleiden, om zulke dispositien te maaken; heeft, om dat
 gebruik binnen behooryke palen te houden, goedgevonden een eeu-
 wigduurende en bestendige Wet te maaken, naar welke zig voortaan
 een iegelyk, inzonderheid de Roomsch Catholyken in alle 's Konings
 Landen en Staaten, zullen hebben te gedragen. Dezelve bestaat uit
 XV.

1753. *September* XV. artikelen, behelzende hoofdzakelyk: „ dat geen regulier Klerk „ eenig Testament zal maken, vermits een iegelyk, welke van dien „ stand is, als *civilliter mortuus* geagt wordende, niets in eigendom be- „ zit, waar van hy disponeeren kan: dat bygevolg alle verkryging „ van erffenis of van andere goederen haa verboden zynde de naaste „ verwanten alleen geroepen zullen worden, om dezelve te genieten, „ mits betaalende den interest van 4 percent van die goederen aan zo- „ danige Perfoonen, die zig in den Geestelyken stand bevinden: dat „ dit verstaan moet worden zig enkel over de zulken uit te strekken, „ die 't zy van de mannylike of vrouwelyke kunne bereids gelofte „ gedaan hebben, dog niet over Nieuwelingen, die, zo lange hunne „ proefjaaren duuren, testeeren kunnen, en in de Ordens tredende, „ zig hun leven lang zullen kunnen voorbehouden 't genot van den „ interest van 4 per cent van de Goederen, welke op hen vervallen „ mogten zyn: dat het aan de irreguliere en seculiere Geestelyke „ Klerken geoorloofd zal zyn, van 't geen hun in eigendom toebe- „ hoort vryelyk te disponeeren, met de reseryatie, dat het derde ge- „ deelte der Goederen, welke zy door hunne Beneficien verkrygen „ mogten, na hun dood aan de Kerk of de Gemeenschap, waar van „ het *Beneficie* dependeert, zal moeten keeren; mits nogthans dat dit „ derde gedeelte de somme van 500 Daalders niet te boven gaat: dat „ alle andere dispositien, ten voordeele van Geestelyke Gemeenschap- „ pen te doen, insgelyks de gemelde somme van 500 Daalders niet zu- „ len mogen excedeeren, onder wat benaming dezelve ook ingewil- „ ligd worden, zo wel als alle Godvrugtige Legaten en zodanige an- „ dere, als Testateurs tot het doen van Missen voor de rust hunner „ zielen zouden mogen schikken”. Voor 't overige spreekt die Wet „ in 't breede van de onderscheide gevallen, in welken het geoorloofd „ zal zyn, dispositien ten faveure van Geestelyke Gemeenschappen te „ maken, en bepaalt dezelve alle tot de somme van 500 Daalders, zon- „ der dat men die Legaten ooit zal mogen vergrooten, op poene van nul- „ liteit.

D U I T S C H L A N D.

*Regens-
burg.*

Wegens *Oostvrijsland* door den Baron van *Pollman*, Brandenburg- „ sen Minister, den 6 *July* te *Regensburg* eene finaaale DECLA- „ RATIE overgeleverd zynde om in de *Ryks-Archiven* geïnferceerd te „ worden, was zulks nog niet ter uitvoeringe gebragt. Zie hier het slot „ van dat Geschrift, 't welk al te uitgebreid is. om wegens de korthaid „ van ons bestek hier plaats te vinden, in 't korte.

Na dat alle Beweegreden, zyn bygebragten om te toonen, op welke „ zwak-

zwakke Gronden , de Ryks-Resolutie in die Zaak genomen steunt, I 753.
gaat de Schryver aldus voort. September

„ Nooit zal de verstandige en onzijdige Weereld aan zyne Pruißische Ma-
„ jesteit ten kwaade duiden, dat hy de kragtigheid van eene zodanige Reso-
„ lutie niet erkennen kan, en niemant zyn Majesteit met regt kunnen laken,
„ dat Hy daar tegen protesteert, gelyk Hy op de allerplegtigste wyze by dee-
„ ze Deklaratie doet.

DUTSCH-
LAND.

„ De bewerkers van een diergelyke Resolutie mogen hier tegen zodanige
„ zwaarigheden verwekken, als hun goeddunken zal; dog zyne Pruißise Ma-
„ jesteit houd zig steeds aan de Resolutie van 't Ryk van den Jaare 1675, en
„ reklameert met opzigt tot de Indemnifatie, aan zyn Huis beloofst, alle de
„ Souvereine standen van 't Ryk, inzonderheid die in 't gemeide Jaar in die
„ Indemnifatie bewilligden. Uit kragten humer onkrenkbare en ononthef-
„ bare verbintenissen is het, dat zyn Majesteit niet alleen hoopt te behou-
„ den, 't geen Hy wettig en vreedzaam verkregen heeft, maar ook te erlan-
„ gen al 't geen nog te doen blyft. Zyn Majesteit zal zig voor geen Regtbank
„ des Ryks laten voeren, nog zig ooit over de Indemnifatie, die de Keizer
„ en 't Ryk in de gepasseerde eeuw op een zoo wettige wyze aan zyne Ko-
„ ningl. en Keurvorstel. Huis accordeerden voor de schadens welke 't zelve
„ geleden had door het Ryk dienft te doen, in een regtsgeding inlaten; ook
„ komt Hem waarlyk de Provincie Oost-Vriedland, aan dat Huis in erkente-
„ nis zyner dienften ingewilligd, tot zyne Schavergoeding vry duur te staan.
„ Des twyffelt zyne Pruißise Majesteit geenzins, of de Standen des Ryks zul-
„ len onpartyding oordeelende, zyn besluit goedkeuren, en van de gegrond-
„ heid der redenen, welke voor de regtvaardigheid zyner zaak pleiten, over-
„ tuigt zyn; redenen, die in de Memorie, door zyn Minister in de
„ Maand Juny 1752 aan de Ryksvergadering overgeleverd, breedvoerig aan-
„ getoond zyn, en wier klaarheid 't gering fondement der Aktie door de te-
„ genparty van zyn Majesteit geïntenteerd, duidelyk in 't ligt stelt.

„ Gelyk de Keurvorst *Frederik Willem de Groot* (Glor. Gedagtenis) in den
„ Jaare 1688 by een Geschrift (waar van de Copy, onlangs aan de Ryksver-
„ gadering overgeleverd, by deeze tegenwoordige *Deklaratie* gevoegt is,
„ Bladz. 13. Letter C.) opentlyk deklareerde, dat Hy uit kragte der *Ryks-*
„ *Resolutie* van den Jaare 1555. §. 96. en volgende geregtigd was, zig in ze-
„ ker voorkomend geval naar zyne Mede-Staten te wenden; deklareert zyne
„ Pruißise Majesteit mede, dat Hy zig op de uitdruklykste wyze voorbe-
„ houdt, om niet alleen in 't particulier te ageeren tegens de zulken, die op
„ de bovengem. wyze aan hem en 't Ryk strydige en lastige incidenten trag-
„ ten te verwekken; maar om ook daarenboven de andere middelen van fa-
„ tisfactie, in 't voorz. Geschrift gemeld, en welke de algemene Constitutie
„ des Ryks niet in 't geringste benadeelen, ter uitvoer te brengen, tot dat
„ Hy 't volkome effect zyner eischen verkregen zal hebben.

„ Ondertusschen neeme men niet kwalyk, dat zyn Majesteit in cas van nood
„ suffisante middelen gebruike, om zig in 't vreedzaam en dadelyk bezit te
„ *LXIV. Stuk. II. Deel.* Y „ hand-

1753.
SeptemberDUITSCH-
LAND.

handbaren van 't geen Hy van den Keizer en 't Ryk als ooch *Indemnificatie*, aan zyn Huis beloofd, verkregen heeft.

„ Teffens protestteert zyn Majesteit op de plechtigste wyze tegens al 't geen op de Ryksvergadering verhandeld wordt, aler de zaak van *Louwenburg*, die sedert zo lange Jaaren om régt roept, gedecideerd is. Zyn Majesteit ten dien opzigte van niets afziende, insteert op de Reklamatie, in volle Vergadering den 12 *Augusti* van 't Verleden Jaar tegens de besiening van den Keurvorst van *Brunswyk* gedaan, en reserveert zig, als eventueele opvolger in de Landen van *Mecklenburg*, voor altoos en op de kragtigste wyze 't Régt van eventueele Succesie op 't Hertogdom *Louwenburg* uit kragté van het bekende verbond van Confraterniteit.

„ Uit dien hoofde ziet zyn Majesteit ten vollen af van zyn verzoek van *Intercessie*, aan 't Ryk overgeleverd, en bedankt op een zeer verpluigende wyze de Keurvorsten en andere Staten die hunne *Particelien* yver getoont hebben tot behoud en vervulling der overbreekyke *Resolusien des Ryks*, gelyk ook ter handhaving der algemene *Constitutie van 't zelve*, op de onverbreekykheid dier zelve *Resolusien* gegrond, hun allen, en sea ieggelyk van hun in 't byzonder, de aanhouding hunner zorgen dien aangaande aanbeveelende, en hun van zyn kant by alle voorkomende gelegheden zyne goede *Officien* aanbiedende.

Niet lang daarna is deeze *Pruiffche Deklaratie* beantwoord door eene *MEMORIE*, aan de Ryksvergadering ingeleverd door den Heer van *Bér*, Minister van *Brunswyk-Wolfenbittel*, dus luidende:

„ De Ryksvergadering is geenzins onkundig van een Geschrift, geintituleerd: *Finale Deklaratie van den Koning van Pruisfen, Keurvorst van Brandenburg &c.* rakende de zaak van *Oost-Priesland*, haar in de sessie van den 2den deezer overhandigt; en zal by de lezing van dat Geschrift gezien hebben, hoe men 'er niet alleen in trage 't gedrag van 't *Direktorium van Mainz* in verscheide opzigten van eenzijdigheid en onwettigheid verflagt te maken, maar ook de *Stemmen* van verscheide Staten van 't Ryk aan te raffen en te wreken.

„ Men neemt alhier niet op zig, de verdedging van 't *Direktorium* van zyne Keurvorstel. *Genade van Mainz*, nog van de *Prerogativen* en *Stemmen* dier zelve Staten, welke daar toe eens anders *Ministery* niet nodig hebben. Dog de behendige en doorflepen wyze, op welke men in 't zelve Geschrift 't billyk en wettig gedrag van zyn Majesteit den Koning van *Groot-Brittannien*, Keurvorst van *Brunswyk-Lunenburg*, aadtaft, duld niet dat de ondertekende Minister in zodanig een geval zwyge. Des acht hy zig verpligt tegens het *Vertoog* der *Contra-party* eenvoudig, gelyk hy alhier op de plechtigste wyze doet, te protesteeren, en dus de *Regten* van den Koning, zyn Meester, te bewaren.

„ Nimmer zal de Keurvorst van *Brandenburg* kunnen bewyzen, dat in de zaak in kwestie van wegen 't Ryk *Direktorium* de minste eenzijdigheid ten

VOOR.

„ voordele van den Keurvorst van *Brunsvyk* plaats gehad heeft. Alle de Ver- 1753.
 „ edgen, des aangaande gedaan, brengen hunne eige wederlegging met zig. *September*
 „ Daar en boven moeten de Akten een ieder onzydigen overtaigen, dat zo
 „ met opzigt tot het *Direktorium*, als ten aanzien der Deklaratien en Propo-
 „ sitien, niets geschied is dan ten vollen overeenkomstig de Wetten en ge-
 „ bruiken, in de proceduren der Ryksvergadering in agt genomen wordende. *Duitsch-*
 „ Het zogenaamde *Magisterium* voegt nog aan 't *Direktorium* van *Mentz* nog *LAND.*
 „ aan iemand, wie hy ook zy.
 „ Het is te vermoeden, dat men 't Verzoekschrift van *Intercessie* van den
 „ Keurvorst van *Brandenburg* niet ter Ryksvergadering gebragt heeft met oog-
 „ merk om deszelfs voorstellingen te dwarsbomen door andere zaken, reeds
 „ voor lange beflist, ten tapyte te brengen. Niettemin vloeit daar uit voort,
 „ dat de Keurvorst van *Brandenburg* aanzoek tot de ppositie gedaan en 't
 „ *Direktorium* van *Mentz* na verloop van een zekerem tyd dezelve conform de
 „ Ordonnantien ondernomen heeft.
 „ Derhalven houd men zig van onzen kant aan 't Advys der Ryksvergade-
 „ ring van den 13. *April* dezes Jaars, 't geen den 5. *May* een Resolutie van
 „ Ryk wierd, en herhalen wy by dezen al 't geen in de Memorie van den
 „ 31. *December* des verleden Jaars zo met betrekking tot de obrepative als
 „ subrepative stem van *Oostvriesland* in de Conclusie van 't laatste protocol
 „ der Keurvorsten en Prinsen, als met opzigt tot het welgegrond Recht van
 „ den Koning, onzen Meester, rakende de Sessie en stem van *Saxen-Lauen-*
 „ *burg*, gezegt is; en zonder den Minister van onze Contra-party iets naders
 „ toe te staan, nog ons van zyne berugte Clausul van tegenspraak te bedie-
 „ nen reserveeren wy *cum contradictione quorumvis contrariorum* (latende de
 „ Tegenparty zynen eisch voldragen) by dezen op nieuw en op de plegtigste
 „ wyze de Rechten en Prerogativen van zyn Majesteit, den Koning van *Groot-*
 „ *Brittannië*, Keurvorst van *Brunsvyk-Lupenburg*.
 „ *Gedaan te Regensburg den 9. July 1753.*

. Men heeft thans berigt aangaande een Geschil tusschen den Bisschop
 van *Spiers*, en den Keurvorst van de *Palts*, waar van de Gevolgen
 zeer ernstig waren geworden. De Bisschop hadt een Tol-Komtoir doen
 opregten op een plaats, alwaar hy, volgens het voorgeeven van den
 Keurvorst geen Regt toe hadt, dewyl die Grond onder de *Paltz* be-
 hoorde. Hierom heeft ook de Keurvorst dat Komtoir doen slegten,
 en de Bisschop, zulks verneemende, agtte zig bevoegd tot Regt van
 Schaverstaaling op de *Paltzische* Landen. Het Keurvorstelyk Hof,
 zulks ontdekkende, hadt agthonderd man van des Keurvorsts Troepen,
 naar *Bruchsal* doen opbreeken, ten einde aldaar op Executie te lee-
 ven; zo dat de Belediging gewroken werdt op de arme Inwooners
 van die Plaats, terwyl 'er bevel gegeven was om zig niet te verwoegen
 op den Landbodem van het Kapittel van *Spiers*, ten einde de Geestely-
 ken van dat Kapittel geen schade zouden lyden.

1753. Te *Bamberg* was den 24 July de Heer *Franciscus Couraad*, des Heil-
 September gen Roomfchen Ryks Graave van *Stadion*, *Tbau* en *Wartbauſen*,
 Deken van het Dom Kapittel, met eenpaarigheid van Stemmen ver-
 DUITSCH- kooren tot Vorst en Biſſchop van het Stift *Bamberg*. Met deeze tyding
 LAND. heeft de Graaf van *Collorado*, aanſtonds een Expreſſe naar *Wenen* af-
Bamberg. gevaardigd, terwyl alle de Klokken van deeze Stad geluid werden, 't
 geen men 's avonds herhaaldé, onder 't losbranden van 80 Stukken Ka-
 non, het branden van Illuminatie en andere Vreugdebedryven.

Keulen. De Keurvorst van *Keulen*, voorneemens zynen Verjaardag te *Neu-
 haus* te vieren, pafleerde den 8 *paſſato* voorby de Stad *Keulen*, wor-
 dende met het losbranden van 't Kanon gefalueerd. Men verneemt,
 dat onlangs de Heer *Heppe*, Reſident van den Prins-Erſtadhouder der
 Vereenigde Nederlanden, aan 't Keulſche Hof te *Bonn*, eene byzon-
 dere Audientie hadde, waar in de dag bepaald werdt, op welken die
 Reſident, in naame van zyne Doorlugtige Hoogheid, de Verlyding
 ontſangen zoude van het Leen, 't geen die Prins van het Aartsbiſdom
Keulen bezit; gelyk dan ook zulks op den beſtemden dag voortgang
 hadt.

Manheim In de voorleeden Maand was te *Manheim* geretourneerd de Baron
 van *Becker*, die een Kommiſſie van het Paltziſche Hof te *Wenen* waar-
 genomen heeft. De Keurvorst is zeer voldaan over de minzaamheid,
 waar mede die Miniſter aan het Keizerlyke Hof bejegend was. By
 het laaſte Antwoord, 't geen zyne Doorlugtigheid van *Wenen* ont-
 ſangen, en aan zyne Geallieerden gecommuniceerd heeft, ſtaan hun-
 ne Keizerlyke Majesteiten, zo men voorgeeft toe, dat tot de Verkie-
 zing van een Roomſch Koning getreden worde met eenpaarige mede-
 werking van alle de Vorſten des Ryks, zonder dat zulks egter in toe-
 komenden tyd tot een nodig vereiſch zal worden gemaakt; waar te-
 gen die Keurvorst van zyne zyde hadt toegestaan, dat zyne aſſand
 van zyne Prætensien een gedeelte van het Traktaat zoude uitmaaken.
 Men verwachtte derhalve, aan dit Hof, alleenlyk het Antwoord der
 Geallieerden van den Keurvorst, om de Negotiatie ten einde te bren-
 gen, en vervolgens over te gaan tot de tekening van het Traktaat,
 volgens het laaſte Ontwerp, waar omtrent men te *Wenen* was over-
 een gekomen.

Wenen. Aan 't Keizerlyke Hof waren ook onlangs eenige Conferentien ge-
 houden, waar uit men meent te kunnen beſluſſen, dat de Verkiezing
 van een Roomſch Koning weder op het tapyt zy gebragt. Ook werdt
 'er nog ſterk gedelibereerd over het doen bloeien van de Manufactu-
 ren en den Koophandel in de Ooſtenrykſe Erſtanden, waar van men-
 zig, door de zorgvuldigheid van haare Keizerlyke Majesteit, een
 gewenſchten uitſlag beloofte. De Keizerin was voorneemens een Ka-
 pit-

pitte! der Ridder-Orde van het H. Kruis te houden, waar in de Hertog van *Modena*, zo men meent, met het teken van dezelve Orden zal begiftigd worden; gelyk 'er te *Weenen* ook reeds gearbeid werdt aan een Gouden Star, zeer ryk met Edele Steenen omzet, waarfchynlyk voor dien Hertog, die men meent, dat volgens een byzondere Conventie by het voorgemelde Traktaat gevoegd, zekeren Onderftand van *Groot-Brittannie* genieten zal tot onderhoud van een Corps Troepen, 't geene, zo dra de ruste in *Italië* gevaar mogt loopen van geftoord te worden, ter difpofitie der Geallieerden van haare Keizerlyke Majesteit zoude ftaan.

1753.
September
DUITSCH-
LAND.

Schoon wy gaarn den geheelen Inhoud van dit Traktaat zouden opgeeven, is zulks tot nog toe ondoenlyk, des men zig vergenoegen moet, met de volgende Artikelen, die daar van het voornaamfte zouden behelzen.

Artikelen van het Traktaat tuffchen Weenen en Modena.

- I. „ Dat de Hertog van *Modena* verklaard wordt tot Perpetueel Gouverneur van *Milaan* en Keizerlyke Vikaris in *Italië* enz. op een Jaar, wedde van 50 duizend flor. door het Weener Hof te betalen, mits
 - „ dat zyne Doorl. Hoogheid steeds 4000 mannen ter difpofitie van het Huis van Oostenryk onderhoude.
 - II. „ Dat de Keizerin Koningin in de Steden *Mirandola*, *Reggio* en *Massa Carrara* Garnizoenen zal mogen leggen.
 - III. „ Dat nadien tuffchen den Aardshertog *Leopold* en de jonge Prinfes Dogter van de Erfprinfes van *Massa Carrara* een huwelyk gefloten is, de Staaten van *Massa Carrara* en *Mirandola* aan de gemelde jonge Prinfes tot een huwelyks gifte zullen afgestaan worden, in geval de Prinfes haare Moeder geene mannelijke kinderen ter Weereld brengt; en dat zo haare Doorlugtige Hoogheid mannelijke descendenten mogte verkrygen, de Hertog van *Modena* alsdan aan die jonge Prinfes by huwelyke gifte af zal ftaan het Prinsdom *Fornio*, 't geen zyne Hoogheid in Hongarye bezit; en
 - IV. „ Dat in cas de tak der mannelijke descendenten in het Huis van *Esté* mogt uitfterven, die van Oostenryk alsdan in 't bezit van alle de Staaten, van den eerftgenoemden, treden zal ”.
- Volgens een berigt van den 1 *passato* werdt de Erfprins van *Modena* eerftdaags te *Weenen* verwacht. Daar zou, zo men meende, een aanmerkelyke verandering gemaakt worden in het Kollegie van den Hof-Krygsraad, zynde tot het waarneemen van het Keizerlyke Militaire Departement, voorgesteld agt Veldmarfchalken, onder welken zig ook de President van den Hof-Krygsraad Graaf van *Harrach*, benevens de

1753. Vorsten *Christiaan van Lobkowitz* en *Wenceslaus van Lichtenstein* be-
 September vinden. De Keizer en Keizerin hadden den Veldmarschalk Lieutenant
 ——— *Nadasty*, en den Graaf van *Arco*, tot hunne werkelijke *Gezime Ra-*
 Duitsch- den benoemd.
 LAND.

Haare Keizerlyke Majesteiten vermaakten zig met eene byzondere vergenoeging in het bezoeken van 't Slot van *St. Veit*, een half uur gaans van haar gewoon Lustpaleis *Schonbrunn*, 't welk zeer bouwvallig is, en op een lossen grond staat, waar van men onlangs een blyk zag door het instorten van een Muur aan den Hof, waar door twee of drie Persoonen zyn om 't leeven geraakt. Wat het gemelde Slot belangt, 't geen door een der voorige Keizers gestigt en den Aartsbisschop van *Wenen* tot zyn Verblyf gegeven is; dit legt ten uiterste vermaakelyk en heeft eene gezonde frische Lugt, zó dat een wandeling derwaards, voor die hooge Personagen niet ondienstig tot Gezondheid geagt wordt. Men verneemt ook, dat hunne Majesteiten den Aartsbisschop, aldaar, dikwils over gewigtige Zaaken raadpleegen; ten minsten wandelen zy, zó men berigt, veelmaalen in eenigheid derwaards, en houden somtyds een mondsprek van eenige uren lang, met zeezelven; waar door 't gebeurt, dat de Staatszaaken, van het meeste belang, chans een Geheim blyven.

P I E M O N T.

Turin.

MEN verzekert, dat de Koning van *Sardinien* niet dan met veel moeite bewoogen is geworden, om af te zien van de Præten sien, welken zyne Majestert, volgens belofte van den Paus, gemaakt hadt op de Verhoffinge van den Heer *Merlini*, Nuncius van zyne Heilgheid aan dit Hof, tot Kardinaal: en zulks niet dan op voorwaarde, dat voortaan de Aartsbisschoppen der Domkerke van de Stad *Turin* eerst tot Kardinaalen gemaakt worden, voor dat zy in bezittinge van dit Aartsbisdom treden, gelyk zulks ten aanzien van het Aartsbisdom van *Milaanen* in gebruik is. Men voegt 'er by, dat dit *Accommodement* door het Fransche Hof zoude geguarandeerd worden.

I T A L I E N.

Romen.

VOLGENS berigten van *Romen* was door den Paus, in 't laatst van *Ju-ly*, eene Congregatie van Kardinaalen gehouden, over den voor slag, door den gemelden Koning van *Sardinien* onlangs gedaan, tot het sluiten van een CONCORDAAT met zyne Heilgheid, op den zelfden voet, als het geene voor eenigen tyd tusschen den Paus en den Koning van *Spanje* geslooten is, over de *Collatis der Geestlyke*
 Be-

Beneficium, te vinden bladz. 261 van 't voorgaande DEEL. 't Schynt egter dat die Zaak alhier veelte zwaarigheden ontmoette, die niet ligt waren weg te ruimen, ter oorzaak der Voorwaarden van het vergelijk, voor eenige Jaaren tusschen den H. Stoel en zyne Sardijnische Majesteit aangegaan, in 't welke eenige Clausulen zouden voorkomen, die onmogelyk met zulk een Concordaat overeen te brengen zyn.

Het *Traktaat van Commercie en Navigatie* tusschen den KONING VAN NAPELS EN SICILIEN, en hunne Hoogmogende, de Heeren STAATEN GENERAAL der Vereenigde Nederlanden, nu geslooten zynde, kunnen wy daar van het volgende egte Affchrift voordraagen.

TRAKTAAT VAN COMMERCIE EN NAVIGATIE

Tusschen den Koning der beide Sicilien en de Heeren Staaten Generaal.

ZYNE Majesteit de Koning der beide Sicilien, en Hun Hoogmogende, de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, even zeer genegen, om de banden van vriendschap en goede verstandhouding, welke tusschen hun en hunne wederzydsche Onderdaanen gelukkiglyk plaats hebben, naauwer toe te baalen, en oordeelende dat tot zodanig een doel-einde niets meer toebrengen konde, dan de sluiting van een Traktaat van Commercie en Navigatie tot onderling voordel der beide Natien; is men deswegens in onderhandeling getreden, en na ryp beraad overeengkomen wegens zodanige Artikelen en voorwaarden, als waar van hier de Inhoud volgt.

I. „ Voortaan zal tusschen zyne Majesteit, zyne Opvolgers de Koningen der beide Sicilien en zyne Koningryken ter eene, en de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden ter andere zyde een vaste, naauwe en duurzame eenigheid zyn; en zullen dienvolgens de Onderdanen van zyne Majesteit en die van de Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden wederzyds met opzicht tot de Commercie en Navigatie een volle en volkomen vryheid genieten in allerlei Koopmanschappen, waar van de handel en 't transport niet in al 't gemeen, zo wel aan de Onderdanen als vreemdelingen, door de Wetten en Ordonnantien der Staaten hunner Dominatien verboden zyn.

II. „ Dienvolgens zullen de wederzydsche Onderdanen met hunne Koopmanschappen, Goederen en Schepen vryelyk mogen bezoeken de Landen, Distrieten, Steden, Havens, Baayen, Reeden, Kusten en Rivieren van de wederzydsche Staaten, aldaar aan alle Lieden, Inboorlingen of Vreemdelingen zonder onderscheid, brengen en verkoopen, gelyk ook koop, verhandelen en van de eene plaats naar

1753.
September

ITALIEN.

„ de andere vervoeren alle soorten van Koopmanschappen, waar van de invoer en 't transport aan alle Onderdanen van beide de Parteyen Contractanten en aan die van eenige Natie niet verboden is, zonder eenige andere verplichting dan die van eenmaal de in- en uitgaende regten by 't Tarif bepaald, te betalen, en zulks door de Quintantien, welke hun tot dat einde geleverd zullen worden, te doen blyken.

III. „ De Lakenen en alle andere Manufacturen, Waren en Koopmanschappen der Landen en Staaten van de Contractanten zullen van weerskanten in de wederzydse Landen, geene verdere regten, lasten nog tollens betalen, dan die men 'er van de Lakenen en alle andere Manufacturen, Goederen, Waren en Koopmanschappen van de meest begunstigde Natie betaalt. Tot dat einde zal men in 't Tarif voor de Koningryken der beide Sicilien een bestipte evenghelykheid van regten, lasten en tollens van de Lakenen en alle andere Manufacturen, Goederen, Waren en Koopmanschappen vaststellen en in acht nemen, zonder eenig onderscheid van Natie, Landen en Plaatsen in allen opzichte, en zulks niet alleen met betrekking tot bepalingen der regten, maar ook ten aanzien van de ellemate, 't gewigt en de begrooting der waarde.

IV. „ De wederzydse Onderdanen en Ingezetenen zullen zig alomme in de Landen en Staaten van de beide Mogendheden van zodanige Advocaten, Procureurs, Notarissen of Solliciteurs kunnen bedienen als hun goeddunken zal, welke tot dat einde door de gewoone Regters, wanneer zulks nodig zyn en aan de gezegde Regters des requisitie geschieden zal, gecommiteert zullen worden.

V. „ De voorz. Onderdanen zullen niet gehouden zyn, aan wien het ook wezen mag, hunne Registers of Boeken te vertonen, ten ware partyen zelven zig, ter bekorting van de Processen en besparing der onkosten, van dezelve zouden willen bedienen, om in plaats van andere stukken in rechten te dienen, en zullen die Boeken op wat voorwendfel het ook zoude mogen wezen, niet beslagen, in verzekering genomen, terug gehouden nog weggelygt mogen worden. Ook zal het de wederzyds Onderdanen vry staan, terplaatse, alwaar zy hunne woningen nemen zullen, hunne Boeken en Correspondentien in zodanig een taal en letters te houden als hun goeddunken zal, zonder dat zy uyt dien hoofde zullen mogen ontruff of onderzocht worden: en 't geen een der Contractanten op dat stuk aan eenige andere Natie inwilligt, zal geoordeelt worden ook aan de Onderdanen van den anderen ingewilligt te zyn.

VI. „ De Onderdanen van beide zyden zullen, zonder Brieven van Naturalisatie nodig te hebben, zig vryelyk in alle Steden en Plaatsen

„ fen der Landen en Staaten van beide de Mogendheden kunnen ne- 1753.
 „ derzetten, om 'er hunne Commercie te dryven, zonder geacht te September
 „ worden daar door eenig Burgerrecht te verkrygen, ten ware zy Brië-
 „ ven van Naturalisatie in behoorlyke forme erlangt hadden; en zul- ITALIEN.
 „ len generaallyk in alles en alomme zo gunstig als de eige en geboren
 „ Onderdanen worden behandeld. Dienvolgende zullen zy hunne
 „ Goederen en Effecten zodanig kunnen verkopen en alieneeren, als
 „ zy goadvinden zullen, zonder dat zy de taxen, die vreemdelingen
 „ mogten opgelegd worden, onderhevig zullen kunnen zyn; wel ver-
 „ staande, dat zo de Onderdanen van een der voorlz Staaten 't zy
 „ by koop of erfenis, eenige onroerende Goederen in de Staaten van
 „ de andere kwamen te bezitten, zodanige Goederen de Wetten en
 „ Constitutiën van den Lande, waar in zy gelegen zyn, onderworpen
 „ zullen wezen, gelyk de eige Onderdanen en die der andere meest
 „ begunstigde Natien dezelve onderworpen zyn.

„ VII. „ De Onderdanen van de Heeren Staaten Generaal zullen in de
 „ Landen van zyn Majesteit een volkome vryheid van Conscientie ge-
 „ nieten, zonder deswegens ontruff of gemolesteerd te worden. Van
 „ gelyke zullen dezelve voor geen Geestelyke Regtbank of Regters
 „ betreklyk mogen wezen, zelfs niet met opzicht tot de begraving
 „ hunner doden of anderzins, maar zullen zy in al 't geen hun Gods-
 „ dienst betreft, in de Koningryken van zyn Majesteit op dezelfde wy-
 „ ze behandeld worden, als men hen in de Koningryken van zyn Ma-
 „ jesteit den Koning van Spanje en zyn Majesteit den Koning van
 „ Vrankryk behandelt: ook zal zyn Majesteit, ten einde alle onge-
 „ legenheden voor te komen, binnen den tyd van 3 maanden na de
 „ tekening van dit Tractaat de plaatsen aanwyzen, alwaar de Onder-
 „ danen van de Republiek begraven zullen kunnen worden. En zul-
 „ len de Onderdanen van zyne Siciliaanse Majesteit ten aanzien van
 „ hunne Conscientie en de oeffening van hunne Godsdienst in de
 „ Landen van de Heeren Staaten Generaal op dezelfde wyze als de
 „ Onderdanen van zyn Majesteit den Koning van Spanje, en van zyn
 „ Majesteit den Koning van Vrankryk behandeld worden.

„ VIII. „ Indien het gebeurde, dat uit hoofde van eenige wettige Pre-
 „ tensiën, tegens de Onderdanen van een der Partyen Contractanten
 „ of tegens die der andere vreemde en geëtabliseerde Natien, de On-
 „ derdanen der beide partyen Contractanten verplicht waren, hun
 „ naar 't Geregt te wenden, zullen de Geregtbanken en Magistra-
 „ ten, voor welke de gedingen getrokken zullen worden, prompte
 „ en korte expeditie van Justitie doen, ten einde de reizen der Koop-
 „ lieden zo spoedig te verhaasten en te bevorderen als de Commercie
 „ vereischt; en zal niemand, wie hy ook zy, in de Staaten der beide
 „ LXIV. Stuk II. Deel. Z „ Mo-

1753.
September
ITALIEN.

28. Mogendheden Kontractanten zig onder begunstiging van Charges,
 29. Voorrechten en Waardigheden voor de wettig geïntenteerde vervols-
 30. gingen en Actien können dekken nog eenig uitstel, nadeesig voor
 31. de Kontra-party, erlangen. En wanneer men by vervolg aan eenige
 32. andere Natie het recht inwilligt van een gedelegeerden of *Jur*
 33. *Conferdator* te hebben, zal het zelfde recht aan de Onderdanen van
 34. de Republiek ingewilligd worden.
 35. IX. „ In de Huizen, Pakhuizen of Winkels der Negocianten en
 36. andere Onderdanen van een der Mogendheden Kontractanten, die zig
 37. in de de Staaten van de andere ter woon bevinden zullen, zal gene
 38. visitatie mogen geschieden onder voorwendfel van een reeds inge-
 39. voerde en geoorloofde Koopmanschap, waar van men verdenken
 40. mogt de regten niet betaalt te zyn, nog op dien onderstelling eenige
 41. recherche geschieden, dan enkel wanneer men de Koopmanschap
 42. op 't tydstip, dat dezelve in het Huis of Pakhuis gebragt werdt,
 43. aanhielt, in welk geval zy confiscatie onderhevig en de eigenaar
 44. onderworpen zoude wezen de poenen, aan welke een ingeboren
 45. Onderdaan of die van andere meest begunstigde Natien volgens
 46. de Wetten van ieder Land en de reglementen der wederzyds Sou-
 47. vereinen subject is. Dog wanneer men sterke achterdocht en be-
 48. wyzen heeft, dat in een Huis of Pakhuis Koopwaren, by de Wet-
 49. ten en Constitutien der respectieve Staaten verboden, gevonden wor-
 50. den, zal men ten allen tyde de visitatie mogen doen, by welke de
 51. beschuldigde den Consul zynér Natie zal können verzoeken te ass-
 52. steeren, die alleen tot getuige zal können strekken, zonder dat
 53. men om den Consul te wachten de visitatie zal können vertragen,
 54. nog hy tegenwoordig zynde haaten voortgang stuiten of de minste
 55. verhindering verwekken; en zal, ingeval 'er verboden Waren ge-
 56. vonden worden, de Eigenaar de zelfde poenen onderhevig wezen,
 57. aan welke een ingeboren Onderdaan om een gelyke misdaad subject
 58. zoude wezen, zodanig nochtans, dat in wat geval voorsz. het ook
 59. zy, men zyne Boeken, Geschriften en Brieven hoort zal mogen
 60. aanroeren, nog hem over zodanig een zaak in regten betrekken,
 61. maar enkel gelyk in 't V. Artikel gezegt is, wanneer dezelve ter
 62. vermyding van Proceuren en onkosten in regten zullen moeten
 63. dienen; en ingeval men gene Contrabande vindt, zal het niet alleen
 64. een ieder, die menen zoude eenige schade of nadeel geladen te heb-
 65. ben, vry staan, wettiglyk te ageren ter verkryging van een billyk
 66. reparatie en vergoeding; maar zullen de aanbrenger of aanbrengers
 67. strenglyk aan den lyve gestraft worden. En indien de eige Onder-
 68. danen des Konings of van eenig ander Vorst, Staaten, Natien of
 69. Steden ten dien opzichte, reeds gunstiger behandeld worden of by

Ver

35 vervolg gunstiger behandeld mogten worden, zal men de Onderda-
 36 nen der gemelde Heeren Staaten Generaal van gelyke handelen.
 37 X. „ Ten einde allerlei sluikeryen voor te komen, en te verhoeden
 38 dat de regten der respectieve Souvereinen gefraudeerd worden, is
 39 men overeengekomen, dat de visitatie der Schepen in de respecti-
 40 ve Staaten geschieden zal naar de wyze, zodanig dezelve in de ge-
 41 zegde Staaten vastgesteld is. Zulks de wederzyde Onderdanen on-
 42 derigene zwaren verplichting zullen liggen, dan die, welke de ge-
 43 boren Onderdanen van ieder Land of de Onderdanen der meest be-
 44 gunstigde Natien volgens de Wetten der respective Staaten en de
 45 Ordonnantien der wederzyds Souvereinen subject zyn. En wat aan-
 46 gaat de verklaringsen der Koopmanschappen, den tyd van dezelve
 47 over te leveren en de wyze, op welke zulks geschieden en dezelve
 48 geauthenticeerd moeten worden, gelyk ook ten aanzien der gevallen,
 49 in welke men Soldaaten of Wagten aan boord zal moeten stellen,
 50 en in 't algemeen in al 't geen tot de vereischte verhoedmiddelen
 51 ter voorkoming van fraudes en sluikeryen betrekkeelyk is, zal men
 52 aan weerskanten de Wetten van ieder Land en de Ordonnantien
 53 hunner respective Souvereinen zodanig in agt nemen, als dezelve
 54 ten aanzien der eige ingeboren Onderdanen en die der meest be-
 55 gunstigde Natien geobserveerd worden.

56 XI. „ Het zal allen Kooplieden, Kapiteinen, Schippers en andere
 57 Onderdanen der partyen Kontractanten vry staan, in de respective
 58 Staaten hunne zaken 't zy zelve te verrigten, of daat mede te be-
 59 lasten dien zy zullen goedvinden, en zullen zy niet gehouden zyn,
 60 zig van eenigen Tolk, Makelaars, Factoors of andere door publiek
 61 gezag daar toe gestelde Perfoonen te bedienen, nog hun voor 't aan-
 62 geven hunner Schepen eenig salaris te betaalen.

63 XII. „ Wanneer in de Havens van een der beide Staaten tusschen
 64 den Kapitein of Schipper van een Schip of Vaartuig en zyne Matro-
 65 zen eenig geschil ryzen mogt, en het niet bygelegd kan worden
 66 door tusschenkomst van den Consul, welke aldaar resideert van we-
 67 gen een der partyen Kontractanten, aan wier Onderdanen 't Schip
 68 behoort, zal de Magistraat dier plaats enkel van den verweerder
 69 begeeren, dat hy aan den Eischer zyne Verklaring in geschrifte ge-
 70 ve, geattesteerd door de Magistraat, en in welke hy beloven zal in
 71 zyn Vaderland voor een Kompetenten Regter over de zaak in geschil
 72 te zullen antwoorden; waar door het den Matrozen niet geoorlofd
 73 zal zyn het Schip te verlaaten, noch den Kapitein of Schipper in 't
 74 voortzetten zyne Reize verandering toe te brengen; en in geval
 75 eenige Matrozen wederspannig waren, zal de Magistraat den Kapi-
 76

1753
September

ITALIEN.

tein of Schipper assistentie verleen; om hen in Hegtenis te zet-
ten einde hen tot hunnen pligt te brengen.

XIII. „ Men zal wederzyds de Onderdaanen van zyn Majesteit en van de Heeren Staaten Generaal aan den Pot en de Komptoiren geliklyk en zonder onderscheid zó spoedig expedieeren, als mogelyk is, zonder hun eenige verhindering of vertraging, hoedanig dezelve ook zoude kunnen wezen, te verwekken.

XIV. „ De Oorlogschepen van den eenen, zo wel als van den anderen Staat, zullen altoos de Reeden, Rivieren, Zeefteden en Havens vry en open vinden om in te koomen, uit te zeilen en 'er ten Anker te blyven, zo lange het hun goeddunken zal, zonder gevisiteerd te konnen worden, mits daarin nogtans met discretie handelende, en door een lang of gemaakt verblyf of op eenige andere wyze geene rede van verdenking aan de Gouverneurs der gezegde Plaatsen of Havens gevende, aan welke de Kapiteinen dier Schepen de oorzaak van hunne komst en verblyf zullen doen weten.

XV. „ De Oorlogschepen van zyne Siciliaanse Majesteit en der Heeren Staaten Generaal, en de Schepen van hunne Onderdanen, ten Oorlog gewapend, zullen in hunne respectieve Havens met de Pryzen, door hen op den vyand gemaakt, vry mogen binnen koomen, zonder gehouden te zyn eenige regten, 't zy van de Heeren Admiralen of de Admiraliteit; 't zy van de Tollen of eenige andere te betalen, zonder dat de gedagte Schepen of hunnen Pryzen gearresteerd of in beslag genomen zullen konnen worden, of de Officieren der plaats en kennisse konnen neemen van de validiteit der gezegde Pryzen, welke in alle vryheid zullen mogen uitloopen en gebragt worden naar de plaats, in hunne Commissien gemeld, welke de Kapiteinen der Schepen gehouden zullen zyn te vertoonen.

XVI. „ Daarenboven zullen zyne Siciliaanse Majesteit en de Heeren Staaten Generaal niet gedogen, dat eenig Oorlogschip of ander by Commissie of ten dienste van eenigen Vorst, Republiek of Stad, welke het ook zy, uitgerust, in de Havens, op de Reeden en Rivieren, de beide partyen Kontractanten toebehoorende, eenigen Prys op de Onderdanen van den een of anderen dier partyen koomen maaken; en zullen, ingeval zulks gebeurt, de partyen Kontractanten wederzyds hun gezag en magt gebruiken, om daar van de teruggave te doch geschieden en de behoorylke reparatie te bezorgen.

XVII. „ De Schepen, gelaaden door de Onderdaanen van een der partyen Kontractanten voorby de Kusten van de andere paffeerende,
„ en

„ en door storm of anderszints op de Reeden of in de Havens inloopende, zullen niet gepoodzaakt worden, aldaar hunne Goederen of een gedeelte derzelven te ontladen of te verkoopen, nog gehouden wezen, aldaar eenige regten te betalen, ten zy van het gedeelte der Koopwaren, welken zy vrywillig en naar hun goeddunken ontladen en 'er verkoopen mogten; zullende zy in zodanig een geval geene andere regten behoeven te betalen, dan van de Koopwaren, die zy in der daad ontladen en verkogt zullen hebben.

XVIII. „ De Schippers, hunne Stuurlieden, Officieren, Soldaten, Matrozen nog andere Zeelieden, de Schepen zelve nog de Waren en Koopmanschappen, waar mede zy geladen zyn, zullen nog op eenig generaal nog particulier bevel, van wien, uit wat oorzaak of by welke gelegenheid het ook zoude mogen wezen, zelfs niet onder voorwendsel van 't. behoud of de verdediging van den Staat, in beslag genomen nog gearresteert nog in 't algemeen iets van de Onderdanen van den een of anderen kant genomen kunnen worden, dan met toefemming van die geenen, aan welke de Waren, Goederen of Koopmanschappen behoren, en mits dezelve betalende: waar onder men egter niet verstaat te begrypen het leggen van beslag en de Arresten, die op bevel en gezag van de Justitie en langs de ordinaire wegen van regten over deugdelyke Schulden, Kontracten en andere wettige zaken zouden kunnen geschieden, in welke volgens forme van Justitie door middel van regten geprocedeerd zal worden. Ook zullen de particuliere Onderdanen der partyen Kontractanten in geen regt betrokken, nog de hand op hunne personen en goederen gelegd kunnen worden om iets, 't geen zyn Majesteit of de Heeren Staaten Generaal schuldig mogten zyn.

XIX. „ De Onderdanen, Ingezetenen der partyen Kontractanten zullen in alle veiligheid en vryheid, 't zy uit hunne Havens, Koningryken of Provinciën, of uit de Havens en Koningryken der andere Staaten of Vorsten vertrekkende, met hunne Schepen en Koopwaren, wie ook Eigenaars van dezelve mogen zyn, kunnen varen en handel dryven op de plaatsen van gedeclareerde vyanden of die zulks zouden kunnen worden, zo van beide de partyen Kontractanten als van een van hun. Ook zullen de zelfde Onderdanen en Ingezetenen in de zelfde vryheid en veiligheid met hunne Schepen en Koopwaren, wie ook Eigenaars van dezelve zyn mogen, kunnen varen en handel dryven op de Plaatsen, Havens en Reeden der vyanden van beide de gezegde partyen, of van een van beide in 't particulier, zonder stoornis of verhindering van wien het ook zy,

1753
September

ITALIEN.

„ niet alleen lynregt op de voorfz. Vyandlyke plaatfen maar ook van
 „ de eene vyandlyke plaats naar de andere, 't zy, onder 't gebied
 „ van den zelfden of onder dat van verſcheide Souvereinen gele-

gen zynde:
 XX. „ Die Tranſporten en Trafiquen zullen zig over allerlei Koop-

waren uitſtrekken, uitgenomen die Kontrabande zyn.
 XXI. „ Onder die ſoort van Kontrabande Waren zullen enkel be-

grepen zyn allerlei ſoort van Wapenen en derzover Tuig, als
 „ Geſchut, Snaphanen, Mortieren, Springbuſſen, Bomben, Hand-
 „ granaten, Pekkransſen, Aſſuiten, Muskettſtokken, Bandeliers, Bus-
 „ kruit, Lont, Salpeter, Kogels, Pieken, Degens, Helmen, Cas-
 „ quetten, Cuiraffen, Hellebaarden, Paarden, Zadels, Holſters,
 „ Draagbanden en ander tuig tot Krygsgebruik dienſtig.

XXII. „ Onder de Kontrabande Waren zullen niet begrepen zyn
 „ eenigerlei Granen, Veldvrugten, Olien, Wynen, Zout en gene-
 „ raallyk al 't geen tot voedsel en levens onderhoud behoort; maar
 „ dezelve gelyk alle andere Koopmanſchappen en Waren, in 't voor-
 „ gaande Artikel niet begrepen, vry blyven, en zal daar van 't tranſport
 „ gepermitteert zyn, zelfs naar vyandelyke plaatfen van eender beide
 „ partyen Kontractanten, uitgenomen naar Staaten en plaatfen,
 „ die belegerd, berend of geinfefteerd zyn: En om des aangaande
 „ alle twyffeling weg te nemen, zullen gene Havens of Steeden voor
 „ belegerd of berend gehouden worden, dan die ter Zee tenminſten
 „ door zes Oorlogſchepen een weinig buiten 't bereik van 't Kanon
 „ van de plaats geinfefteerd zyn, en ook aan de land zyde door op-
 „ geworpen Batteryen en andere werken, zodanig dat men in de ge-
 „ zegde Havens of Steeden niet komen kan zonder onder 't Kanon
 „ der belegeraars te paſſeeren.

XXIII. „ Tuſſchen de partyen Kontractanten is men overeen geko-
 „ men, dat het bovenſtaande op de volgende wyze uitgevoerd zal
 „ worden, naamlyk: dat de Schepen en Vaartuigen met de Koop-
 „ waren der Onderdanen van een der beide partyen Kontractanten in
 „ eenige Zeestad of Haven van de andere gekomen zynde, en van
 „ daar naar vyandelyke Havens willende ſtevenen, enkel verpligt
 „ zullen zyn, aan de Offieieren der Havens van een der beide Mo-
 „ gendheden, uit welke zy vertrekken zullen, hunne Paſſorten te
 „ vertonen, inhoudende de ſpecificatie van de Lading hunner Sche-
 „ pen, bekrachtigd en beſtempeld met het gewoon Zegel en de beken-
 „ de tekening der Offieieren van de Admiraliteit van de plaatfen, van
 „ waar zy eerst vertrokken zullen zyn, met de Verklaring van de
 „ plaats, werwaards gemunt; alles inde gewoone en ordinaire form,
 „ na welk vertoon hunner Paſſorten in de gezegde forme zy nog
 „ ont-

„ ontruft, nog onderzocht, aangehouden nog opgehouden zullen kon- I. 7 5 8.
 „ nen worden, onder wat voorwendfel het ook zy; welverftaande *Septemb.*
 „ nochtans, dat ingeval de gezegde Schepen, na uit hunne Havens
 „ vertrokken te zyn, en zig op reis bevindende, in een andere
 „ liepen en aldaar eenige Koopwaren innamen, de Kapiteinen of
 „ Schippers der Schepen ook verplicht zullen wezen de specificatie en
 „ Expeditien der Koopwaaren, welke zy ingenomen hebben, op ge-
 „ lyke wyze te vertonen, als zy doen moeten, wanneer zy lynregt
 „ in de Havens van de beide Staaten komen; zulks doende binnen
 „ zodanig een tyd en op zodanig een wyze, als in iederen Staat
 „ respectie gefchiedt.

„ XXIV. „ De Schepen en Vaartuigen der Onderdanen van een der
 „ partyen Kontractanten; die op eenige Reeden der Landen onder
 „ de gehoorzaamheid der andere party komen, zonder de Haven te
 „ willen aandoen, of die in dezelve komen, zonder 'er te willen
 „ ontladen of hunne Ladingen breken, zullen niet verplicht konnen
 „ worden, rekenfchap van hunne Ladingen te doen, dan in cas men
 „ eenige fufpitie had, dat zy Kontrabande Goederen, zodanige hier
 „ boven gemeld zyn, aan de Vyanden bragten.

„ XXV. „ En in 't gezegde cas van waarfchynlyke fufpitie zullen de
 „ gezegde Onderdanen gehouden zyn, in de Havens hunne Pafporten
 „ in de voorfz. forme te vertonen.

„ XXVI. „ Indien eenige Schepen of Vaartuigen der Onderdanen van
 „ een der beide partyen Kontractanten op de Reeden of in volle
 „ Zee door Oorlogfchepen van de andere party, of door Schepen,
 „ welke hare Onderdanen ten Oorlog uitgeruft hadden, ontmoet
 „ werden, zullen dezen, om alle wanorde voor te komen, de
 „ eerftgen. niet dan tot op een Kanonfchoot naderen, en zal het enkel
 „ in het eerfte geval de Officieren van de Haven naaft aan de Reede
 „ liggen, en in 't tweede geval, de Kapiteinen der gezegde Oorlog-
 „ of ten Oorlog uitgerufte Schepen geoorloofd zyn, een kleine Bark
 „ of Sloep naar de eerftgen. Schepen te zenden, en 'er enkel 2 of 3
 „ mannen aan boord te doen gaan, aan welke de Pafpoorten of Zee-
 „ brieven door de Schippers der eerftgen. Schepen op de hier boven
 „ gefpecificeerde wyze, volgens het formulier der Zeebrieven, aan
 „ 't einde van dit Tractaat gevoegd, vertoond zullen worden; zulke
 „ uit die Pafpoorten en Zeebrieven niet alleen kan blyken 't gunt de
 „ Lading, de plaats, verblyf en woonplaats aangaat, maar ook 't
 „ gunt den Eigenaar en den Schipper van 't vaartuig zelve betreft,
 „ ten einde men door die beide middelen zoude konnen weten, of
 „ zy Kontrabande Waren voeren; en het zo uit de hoedanigheid van
 „ 't Schip als uit die vanden Eigenaar en Schipper duidelyk blyke.

1753.

September

ITALIEN.

aan wat Pasporten en Zeebrieven volkome geloof zal moeten gegeven worden : en op dat men de egtheid der gezegde Zeebrieven te beter kenne, en zy op generhande wyze vervalſcht of nagemaakt kunnen worden, zal daar by zeker merk en ondertekening van zyn Maj. en de Staaten Generaal worden gevoegd.

XXVII. „ En ingeval in de Schepen en Vaartuigen der Onderdanen van een der partyen Kontractanten naar de Havens van den vyand der andere gemunt, eenige zodanige Koopwaren alshierboven voor Kontrabande en verboden verklaart zyn, gevonden werden, zullen dezelve ontladen, aangebragt en voor de Regters der Admiraliteyt of andere competent Regters geconfisqueert worden; zonder dat men daarom het Vaartuig nog eenige vrye en geoorloofde Goederen, Koopmanſchappen en Waren op eenigerlei wyzen zal kunnen beſlaan of verbeurt verklaren.

XXVIII. „ Daarenboven is men ooreen gekomen, dat al 't geen men vinden zal door de Onderdanen van een der partyen Kontractanten in een Schip van den vyand der andere geladen te zyn, ofſchoon het zelfs gene Kontrabande was, geconfisqueert zal worden met al 't geen in 't gezegde Schip geladen is, zonder eenige exceptie of uitzondering; dog dat al 't geen in de Schepen van een der partyen Kontractanten gevonden word, ofſchoon de Lading in haar geheel of ten deele aan de vyanden der andere toebehoorde, vry blyven zal, Kontrabande Waren uitgeſloten, in opzigt tot welke men in agt nemen zal 't geen by de voorgaande Artikelen gereguleerd is: en ter beter verſtand van dit Artikel is men voors ooreen gekomen, dat ingeval een van beide of wel beide de partyen Kontractanten in den Oorlog gewikkeld waren, de Goederen of Effecten, aan de Onderdanen der andere party toebehoorende, en geladen in de Schepen der Natie, welke een vyand van beide of van een van beide de partyen geworden mogt zyn, niet geconfisqueert zullen kunnen worden, om reden of onder voorwendſel van zodanig een lading in 't vyandelyk Schip, het geen niet alleen in agt genomen zal worden, wanneer de Goederen of Koopwaren voor de Declaratie van Oorlog, maar zelfs wanneer zy na de Declaratie ingeladen waren; mits die inlading geſchied zy binnen den tyd of termyn als volgt, naamlyk: indien zy in de Ooft- of Noord-Zee van Terneuse in Noorwegen tot het einde van 't Kanaal binnen den tyd van 4 weken, of van 't einde van 't Kanaal tot de Kaap *St. Vincent* binnen den tyd van 6 weken, en van daar in de Middelandſe Zee en tot onder de Linie binnen den tyd van 10 weken, en aan gene zyde de Linie en in alle de verdere gewelten der waareld binnen den tyd van 8 maanden geſchied is,

„ te

„ te rekenen van de Publicatie van den Oorlog, in welke een van 1753.
 „ beide of beide de Partyen Kontractanten gewikkeld waren; zulks *September*
 „ de Koopwaren en Goederen der gezegde Onderdanen, in die vy-
 „ andelyke Schepen geladen, binnen den gemelden tyd in de gedagte *ITALIEN.*
 „ streken niet geconfisqueerd kunnen worden uit hoofde van in de
 „ voorz. Schepen gevonden te zyn, maar zy in het tegendeel zonde-
 „ der eenig uitsfel aan de eigenaars terug gegeven zullen worden,
 „ ten ware zy na de expiratie der gezegde termyne ingeladen wa-
 „ ren. Egter zal het geenzins geoorloofd zyn naar vyandelyke Ha-
 „ vens te transporteeren de Koopwaren en Goederen, hier boven
 „ Kontrabande verklaard, welke men in zodanig een vyandelyk Schip
 „ geladen mogt vinden, offchoon zy om de gezegde reden terug ge-
 „ geven waren. En gelyk hier boven vastgesteld is, dat de Goede-
 „ ren in een vry Schip geladen, ook vry zullen zyn, is men insgelyks
 „ overeen gekomen, dat die vryheid zig mede over de personen,
 „ welke in een vry Schip gevonden worden, uittrekken zal; zulks
 „ dat, ofchoon zy vyanden van een van beide of van beide de Par-
 „ tyen waren, zy zig nogtans in 't vrye Schip bevindende, niet van
 „ 't zelve geligt zullen mogen worden, teh zy zy Krygslieden waren,
 „ welke in dienst der gezegde vyanden gebruikt werden. Ondertuf-
 „ schen moet men niet verstaan, dat zig die vryheid uittrekken zou-
 „ de over de Onderdanen van een der partyen Kontractanten, die om
 „ de vervolgingen van de Justitie te ontgaan, op een der Vaartuigen
 „ van de andere party, het zy op de Reeden, in de Havens of op
 „ de Kusten liggende, zouden willen vlugten, vermits de gemelde
 „ Vaartuigen op generlei wyzen tot wykplaatfen voor zodanige vlu-
 „ gende Onderdanen moeten strekken; dog dat op de eerste requi-
 „ sitie, welke deswegens geschieden zal, de Kapiteinen en Schip-
 „ pers dier Schepen dézelve ter goeder trouwe zullen moeten over-
 „ leveren.

„ XXIX. „ En tot te meer zekerheid voor de Onderdanen der beide
 „ partyen, dat hun geen het minste geweld zal aangedaan worden,
 „ zullen de Contractanten aan alle de Kapiteinen hunner Oorlogschep-
 „ pen, Kommissievaarders en andere Vaartuigen uitdrukkelyke inhibitie
 „ doen, de gezegde Onderdanen in iets; hoe ook genaamd te mole-
 „ steeren of te beschadigen, op poene van in hunne Persoon en goe-
 „ deren voor de gelede of te lydene schaden en Interessen verant-
 „ woordelyk te zyn, boven de restitutie en reparatie.

„ XXX. „ Ten dien einde zal een iegelyk der Kapiteinen en Kom-
 „ missievaarders gehouden wezen, alvorens in Zee te steken, voor
 „ competenten Regter goede en rigtige Cautie te stellen voor de som-
 „ me van *vyftien duizend ponden Tournois*, dienende om ten lasten van
 „ LXIV. *Struk II. Deel.* A a „ een

1753.

September

ITALIEN.

„ een ieder van hun aansprekelyk te zyn voor de malversatien, welke
 „ op hunne togten en reizen gepleegt mogten worden, en voor de
 „ contraventien der Kapiteinen en Officieren tegens het tegenwoordig
 „ Tractaat en de Ordinantien en Edicten, welke uit kragte en con-
 „ form deezes door de partyen gepubliceerd zullen worden; op poene
 „ van verval en nulliteit hunner Kommiffien.

XXXI. „ Indien 't gebeurde, dat eenig Kapitein van een der partyen
 „ een Schip van de Onderdanen der andere, geladen met Kontra-
 „ bande Waren, hier boven gespecificeerd, Prys maakte, zal het
 „ dien Kapitein niet geoorlooft zyn, de Koffers, Valjezen, Balen,
 „ Pakken, Vaten en Kisten te doen openen, of dezelve te trans-
 „ porteeren, verkopen, verruilen of op andere wyzen te alieneeren
 „ voor dat zy in de Landen en Staaten, behorende aan de Heeren
 „ Staaten Generaal, ter presentie van de Regters der Admiraliteit, en
 „ in die van zyn Majesteit den Koning der beide Sicilien, in presen-
 „ tie van competente Regters gedebarqueerd en aan land gebracht, en
 „ de Goederen, in 't gezegde Schip gevonden, door hen geïnventa-
 „ rifeerd zyn; ten ware de gemelde Kontrabande Waren slegts een
 „ gedeelte der lading uitmakende; de Schipper van 't Vaartuig goed-
 „ vondt en bewilligde, om aan den gemelden Kapitein de gezegde
 „ Kontrabande Waren over te geven, ten einde zyne reize te ver-
 „ volgen, in welk geval de Schipper in het voortzetten van zyn togt
 „ niet verhinderd zal mogen worden.

XXXII. „ Ingevolge de evengelykheid by de vorige artikelen, ten
 „ aanzien der wederzydse Onderdanen gestipuleerd, en uit een gevolg
 „ der vryheid van Navigatie, insgelyks by de voorgaande Artikelen
 „ vastgesteld, zullen de Schepen van de Onderdanen der beide par-
 „ tyen, uit wat oorzaak of onder wat pretext het ook zoude mogen
 „ zyn, niet onderworpen kunnen wezen aan de algemene of byzon-
 „ dere Reglementen welke een der partyen ten aanzien van de Sche-
 „ pen zyner eige Onderdaanen maken konde, 't zy tot reguleering van
 „ de grootte, wapening, sterkte en manschap van de Schepen tot
 „ zekere reizen geschikt, 't zy om eenige andere voortgelyke oor-
 „ zaak; zulks de Onderdaanen van een van beide de Mogendheden
 „ met een evengelyke vryheid uit de Havens der andere zullen kon-
 „ nen vertrekken naar wat Land of op wat tyd het ook zoude mogen
 „ zyn.

XXXIII. „ Daarenboven zal iedere der partyen Kontractanten,
 „ ten einde de Onderdanen van de andere zo gunstig als zyne eigene
 „ te handelen, alle nodige bevelen geven, om te bezorgen, dat de
 „ Vonnissen en Arresten, welke over de ter Zee gemaakte Prynzen
 „ uitgesproken worden in de Staaten en Landen van de Heeren Staa-

I 7 53.
September

ITALIEN.

„ ten Generaal door de Regters der Admiraaliteit, en in de Staaten en
 „ Landen van zyn Majestek door Kompetente Regters in alle regtma-
 „ tigheid en billykheid worden geveld; en zullen de gezegde Partyen
 „ beftipte en kragtdadige bevelen geven, op dat alle de reeds gegeve-
 „ ne of nog te gevene Arresten, Vonniffen en ordres van de Justitie
 „ naar hunne forme vaardiglyk en behoorlyk ter uitvoer gesteld worden.
 „ XXXIV. „ Wannêr de Ambassadeur of eenig ander publiek Minif-
 „ ter, en in zyn afwezen de Consul van een der Partyen by de ande-
 „ re resideerende, klagten inbrengt tegens Vonniffen, in de zaaken,
 „ by 't voorgaande Artikel gemeld, gewezen, zal men de gezegde
 „ Vonniffen doen revideeren op zodanig een wyze en voet, als zulks
 „ in praktyk is, wânneer men in de Landen en Staaten der beide Par-
 „ tyen reviffien accordeert; en op dat in een redelyken termyn voor-
 „ zien worde, is men overeen gekomen, tot dat einde uitterlyk den
 „ termyn van 3 Maânden te bepalen, zonder dat men noch voor noch
 „ na het eerste Vonnis en gedurende de Reviffie, de Goederen en Ef-
 „ fecten, welke gereklameert worden; verkoopen kan, ten waare
 „ zulks met toestemming der belang hebbende Partyen geschiedde,
 „ om daar door 't bederf der gezegde Koopwaren te verhoeden.
 „ XXXV. „ Wanneer tusschen de zulken, die Pryszen gemaakt heb-
 „ ben, en de geïnteresseerden in dezelve een Procefs ter eerster of
 „ tweeder instantie gemoveerd wordt, en de gezegde geïnteresseerden
 „ een gunstig Vonnis of Arrest erlangen, zal dat Vonnis of Arrest,
 „ niet tegenstaande 't Appel van die den Prys gemaakt heeft, onder
 „ cautie ter executie gebragt worden.
 „ XXXVI. „ De Onderdaanen van een der Partyen zullen van Vorsten
 „ en Staaten, welke Vyanden van de andere Party konden worden,
 „ geen Kommiffien tot particuliere armementen, noch geene Brieven
 „ van Reprefaille mogen nemen, noch op eenigerhande wyze de On-
 „ derdaanen van deeze uit kragte van zodanige Kommiffien of Brie-
 „ ven van Reprefaille mogen ontruffen of beschadigen; nog zelfs zig
 „ daar van ter kraistogt mogen bedienen, op poene van als Zeerovers
 „ vervolgd en gestrâft te worden. Ten dien einde zal men, zo dik-
 „ werf zulks een van beide de Partyen requireert, in de Landen en
 „ Staaten onder de gehoorzaamheid van beide de Partyen publiceeren
 „ en hernieuwen de Plakaten, verbiedende wel uitdrukkellyk zig op
 „ eenigerhande wyze van zodanige Kommiffien of Brieven van Re-
 „ preefaille te bedienen op de bovengemelde poene, welke tegens de
 „ Contraventeurs gestrengelyk geëxecuteerd zal worden, boven de
 „ volle restitutie, waar toe zy jegens de zulken, welke zy schade
 „ toegebragt hebben, gehouden zullen zyn; en zal hierna door geen
 „ der Partyen Brieven van Reprefaille ten nadeele van de Onderdaa-

1753.
September.

ITALIEN.

nen der andere gegeven mogen worden, ten zy enkel in cas van een notoire weigering van Regt, welke niet voor geverifieerd gehouden zal kunnen worden, indien 't Request van den zulken, die de gezegde Represailles verzoekt, niet gecommuniceerd is aan den Minister, of in zyn afwezen aan den Consul, die van wegen den Staat, tegens wiens Onderdaanen zy verzogt zullen worden, op de plaatsen resideeren zal, op dat hy zig binnen den tyd van 4 Maanden of eerder, indien zulks doenlyks is, van het tegendeel zoude konnen informeeren, of de vervulling der verschuldigde Justitie verzorgen.

XXXVII. „Indien 't gebeurde, dat Oorlog- of Koopvaardy-Schepen van een der Partyen door Storm of eenig ander accident op de Kusten van de andere strandden, zal in de Koningryken der beide Sicilien de Consul, die op de plaatsen of in de naaste plaats resideert, zorge dragen, om volgens het oud en algemeen gebruik het Schip en zyn Goederen te doen salveeren, en zal zulks in de Landen en Staaten van de Heeren Staaten Generaal door zodanige Persoonen geschieden, aan welke die zorge toevertrouwd is. De Schepen, het Scheepstuig, de Goederen en Koopwaren, zelfs het provendu der gefalveerde Effecten, die ter verhoeding van bederf verkogt mogten wezen, en generaallyk al 't geen gefalveerd zal zyn, zal zonder forme van Proces te rug gegeven worden, mits 't zelve door de Eigenaars of door derzelve last hebbende of gemagigden binnen jaar en dag gereclameerd worde, zonder daarom aan den Fiscaal van *Portolani* of wie het zoude mogen wezen, eenige Regten te betaalen; maar enkel betaalende de redelyke onkosten, die tusschen de gezegde Partyen voor regt van berging gereguleert zullen worden, zonder dat buiten dien onder pretext van eenige gepretendeerde Regten van particuliere Heeren of Ingezetenen van eenige plaatsen van den een of anderen Staat, iets van de gezegde Schepen te rug gehouden zal mogen worden; en ingeval van Contraventie tegen dit Artikel, beloven de Partyen hun gezag kragtadiglyk te employeeren, om de zulken, die zig aan eenige onordentelykheden ten deezen opzigt schuldig gemaakt mogten hebben, zo gestreng mogelyk te doen straffen. Indien de geborgen Goederen van een gestrand Schip uit een Land, niet onder de gehoorzaamheid van een der Partyen, by wie de Schipbreuk voorvalt, gevoert zyn, en de Schipper van 't gestrande Schip die Goederen naar Landen, buiten de gezegde Staaten gelegen, wilde doen voeren, zal men van dezelve geen regt of last betalen; dog indien de Schipper goedvindt de gezegde Goederen aldaar te Verkoopen, zal men van dezelve de verschuldigde Regten betaalen moeten, afkornende de

„ scha-

„ schade en 't boderf, 'er aangekomen; en wanneer de Goederen ingela- 1753
 „ den zyn in de Landen van een der Partyen, op wier Kusten zy strand- September
 „ den, en de geïntereſſeerden goedvinden, dezelve niet uit te voeren; —
 „ maar 'er te laten, om aldaar te verkoopen, zal alsdan reſtitutie ge- ITALIEN.

„ ſchieden van de uitgaande Regten, welke 'er van betaald zullen zyn:
 „ XXXVIII. „ De Partyen Kontractanten zullen in de landen hun-
 „ ner gehoorzaamheid geene Zeerovers of Vrybuiters, hoedanig zy
 „ ook wezen mogen, admitteeren; maar hen doen vervolgen, ſtraf-
 „ fen en uit hunne Havens dryven; ook zullen de Schepen en Goe-
 „ deren, door de gezegde Zeerovers genomen, welke *in natura* zul-
 „ len zyn, terſtond en zonder eenige formé van Proceſ aan de eige-
 „ naars, die dezelve reklameeren, te rug gegeven worden.

„ XXXIX. „ De Onderdanen der Partyen Kontractanten zullen in
 „ de wederzydiſe Landen en Staaten by Testament, Donatie of ander-
 „ zints van hunne Goederen kunnen diſponeeren; en hunne Erfge-
 „ namen, Onderdanen van een der beide Partyen, die in de Landen
 „ van de andere of wel elders wonen, hunne Erfſiſſen, zelfs *ab in-
 „ testato*, 't zy in eige Perſoon, 't zy door hun Prokureur of Geſlachten
 „ konnen ontfangen, offchoon zy geen Akte van Naturaliſatie ver-
 „ kregen hadden, zonder dat het Regt dier Kommiſſie hun onder pre-
 „ text van eenige Regten of Prerogativen van Provintien, Steden of
 „ particuliere perſonen zal konnen betwift worden; en wanneer de
 „ Erfgenamen, op welke de Erfſiſſen vervallen mogten, nog min-
 „ derjarig waren, zullen hunne Voogden of de Kurateuren, door de
 „ Regters der woonplaatſen van de gezegde minderjarigen aangeſtelt;
 „ de Goederen, in welke die minderjarigen gefuccedeerd zyn, kunnen
 „ beſtieren, adminiſtreeren, verkopen en alieneeren en generalyk ten
 „ aanzien der voorſz. Erfſiſſen en Goederen alle de regten en fun-
 „ ctien kunnen oefnen, die aan Voogden en Kurateuren volgens de
 „ diſpoſitie der Wetten behoren; welverſtaande, dat die diſpoſitie
 „ geen plaats zal hebben, dan in cas de Teſtateur by uitterſten Wille,
 „ Kodiciſ of andere wettige Inſtrumenten geene Voogden of Kurateurs
 „ geſteld had.

„ XL. „ De Partyen Kontractanten zullen ten allen tyde in de Lan-
 „ den van de eene zo wel als andere zodanig een getal Schepen, als
 „ hun goeddunkt, 't zy tot den Oorlog of Koophandel kunnen doen
 „ bouwen of huren, gelyk ook zo vele Krygsmunitien, als zy nodig
 „ zullen hebben, kunnen kopen, mits de Souverein der Staaten, uit
 „ welke men zodaanige dingen trekken wilde, niet zelf ze tot zyn
 „ eige gebruik nodig had, en derhalven verplicht was, daar van den
 „ uitvoer te verbieden: ook zullen de reſpective Souvereinen hun-
 „ gezag employeeren, ten einde het huren van Schepen, en kopen

1753.
September

ITALIEN.

van Munitien ter goeder trouwe en ten redelyken Pryze gefchiede, zonder dat de beide Partyen het zelfde verloff aan de Vyanden van de eene of andere zullen komen verlenen; ingeval de gezegde Vyanden de Aggreffeurs waren; welverftaande, dat wanneer een der Partyen Kontractanten Schepen wilde doen bouwen, men zulks in behoorlyke forme aan de Regering zal moeten verzoeken.

XLl. „ Ieder der Partyen Kontractanten zal in de respective Havens, alwaar Kommercie gedreven wordt, en de Schepen aanlanden kunnen, Konfuls en Vice-Konfuls konnen stellen; dog geenzins in de binnenlandse Steeden der Staten, zo min als in de kleine Steeden, alwaar geen Koophandel word gedreven; welke Konfuls der meest begunftigde Natie volgens de gebruiken en wetten der respectiyve Staaten genoten hebben en genieten. En zullen de gezegde Konfuls zig moeten vergenoegen met de regten, welke hanne Souvereinen hun toewyzen zullen, zonder denige verdere regten te konnen eischen; en indien men klaagt, dat zy grotere vorderen, zullen de Souvereinen daarin ordre stellen. Indien iemand der wederzyde Onderdaanen *de intestato* sterft, zonder overzyne Nalatenschap Administrateurs, Voogden of Kurateurs gesteld te hebben, zal de Konful zynere Natie, mer assistentie van 2 of 3 Kooplieden derzelve Natie, door hem te verkiezen, de Goedren, Effecten en Papierea van den overledenen, Inventarifeeren, en de Kancellier dier Natie dezelve aan die daar toe gerechtig te zyn overleveren. Men zal zorge dragen aan weerskanten tot Konfuls der respective Staaten eigen natuurlyke Onderdaanen te benoemen; en wanneer een der Partyen Kontractanten een Onderdaan van de andere tot Konful in de Staaten van deze benoemt, zal het de laastgen. vry staan, hem te admitteeren of niet.

XLII. „ Indien by inadvertentie of anderzins eenige knobservantie of contraventie van 't tegenwoordig Tractaat van den kant van een der Partyen Kontractanten en hanne Successeuren voorviel, zal 't zelve nochtans niet ophouden in zyn volle kragt te blyven, zonder dat men daarom tot de verbreking der Conföderatie, Vriendfchap en goede Verstandhouding kome; maar zal men de gezegde Kontraventie terstond herstelen, en zullen, wanneer zy door de schuld van eenige particuliere Onderdaanen ontstaan is, deze daar over gestraft worden.

XLIII. „ En om voortaan de Kommercie en Vriendfchap tusschen de wederzyde Onderdaanen te beter te verzekeren, is men overeengekomen, dat ingeval by vervoig eenige interruptie van Vriendfchap, of eenige rupture tusschen de beide Partyen voorviel, aan de Onderdaanen van beide kanten egter 2 Jaaren na de gezegde rup-

„ ture

ture tyd gegeven zal worden, om hunne Goederen en Effecten te verkopen of zig met hunne Effecten te retireeren en dezelve in alle vryheid te vervoeren werwaards het hun goeëduncken zal, zonder dat men zulks op eenigerhanden wyze zal mogen beletten noch nog binnen den tyd van de voorsz. 2 jaren tot eenig beslag op hunne Goederen veel min tot eenig Arrest op hunne Personen procederen.

XLIV. „ Men zal wederzyds zo veel doenlyk is verhoeden al 't geen, op wat wyze het ook zoude mogen wezen, de uitvoering van 't tegenwoordig Tractaat inzonderheid van de II. en III. Artikelen direct of indirect zoude kunnen verhinderen, en op de minste klagen, welke daar van gedaen mogten worden, verbindt men zig de Kontraventie met den eersten te doen herstellen. En wanneer men tegens verwagting bevondt, dat eenig Artikel van 't tegenwoordig Tractaat niet duidelyk genoeg uitgedrukt of gestipuleert ware, zal men aan beide kanten 't zelve zodra mooglyk tragten te herstellen.

XLV. „ Alle de Artikelen, in dit Tractaat vervat, zullen geobserveert worden in weerwil van alle Ordonnantien des srydig, welke in de Landen en Staaten der beide Partyen Kontractanten kondem plaats hebben.

XLVI. „ Daarenboven zyn de Kontractanten overeengekomen, dat, dewyl dit Tractaat niet anders bedoelt dan 't voordeel en de zekerheid van den Koophandel der respectie Onderdaanen, men uit kragte van deze tegenwoordige Konventie, of van 't geen in dezelve geconditioneerd is, gene gevolgen zal kunnen trekken met opzigt tot de verbintenissen resulterende uit 't Tractaat van Munster van 1648, en dat van den Hage van 1650, ten aanzien van welke de Partyen Kontractanten in haar geheel zullen blyven; belovende de een de andere onderling op de kragtigste wyze nooit eenig gebruik te zullen maken van eenige Omiffie, welke men ten dien opzigte in 't tegenwoordig Tractaat vinden mogt of in eenige algemene stipulatie, Konventie of Acoord, 't geen met betrekking tot de Kommercie of Navigatie by 't tegenwoordig Tractaat ten voordele der respectie Onderdaanen gereguleerd of gesloten is.

XLVII. „ Het tegenwoordig Tractaat zal binnen den tyd van 3 maanden of eerder, indien zulks mooglyk is, geratificeerd worden: ook zal 't zelve respectivelyk worden gepubliceerd, geverifieerd en geregistreerd in alle Hoven, Regtbanken en plaatsen, alwaarmen gewoon is publicatien, verificatien en registreringen te doen.

In kennis van 't welk wy Minister Plenipotenciaris van zyne Majesteit den Koning der beide Sicillen, en Wy Gedeputeerden en Plenipo-

1753
September
ITALIEN.

1753-⁹ „ tentiariffen van Hun Hoog Mogende de Heeren Staaten Generaal
 September „ uit kragte onzer respectieve volmagten en Autorisatien deze tegen-
 „ woordige in hunne namen met onze gewone handtekeningen onder-
 ITALIEN. „ tekend en 'er de Kachetten onzer Wapens bygevoegd hebben ”.
 „ *Gedaan in den Hage den 27. Augusti 1753.*

Was geteekend

Van wegen zyn Sicilische Majesteit.

DE GRAAF DE FAULON
 FINNOCHIETTI.

W. R. V. HEEKEREN.

W. BENTINCK.

P. STEYN.

P. MOGGE VAN RENESSE.

D'ABLAIN GIESSENBURGH.

J. VAN ITSMA.

A. B. V. PALLAND.

J. DE VALCKE.

C O R S I C A.

Balagna.

DE voordeelige berigten van den kant der Genueesen, ten minsten de hope by hun geschept, ten opzigt van 't Eiland *Corfica*, vervallen geheel, volgens 't geen in de voorleeden Maand van daar gemeld werdt. De Misnoegden hadden naamelyk in 't Distrikt van *Balagna* een vliegend Legertje geformeerd, en tot onderhoud van het zelve eene Belasting van *eene Livre* op ieder Haardstede, in het geheele Eiland gelegd. Op die tyding zondt de Genueesche Commissaris, Marquis *Grimaldi*, een Kapitein met 50 Soldaaten naar den kant van *St. Fiorenzo* uit, om de genen, die de gemelde Belasting aan de Misnoegden hadden opgebracht, te noodzaaken, van aan de Republiek *twee Livres* op ieder Haardstede te betaalen. Wanneer nu de gemelde Kapitein, reeds een groote somme Gelds, met geweld by een gekreegen had, viel hy in een Hinderlaag der Misnoegden, waar tegen zyn Volk zig in 't eerst dapper verdedigde, doch eindelyk, toen de Kapitein gesneuveld was, voor de overmagt moest bukken, zynde naakt uitgeschud en naar *Bastia* te rug gezonden.

Sedert was den Misnoegden de moed zodanig gewassen, dat de Generaal *Gafforia*, aan de Inwoonders van het Distrikt *Balagna*, die zig tot een Accommodement met de Genueesen genegen toonden, een sterke bedreiging hadt gedaan, en wanneer zy voorgaven zig alleen neutraal te willen houden, hadt hy hun gezegd; „ dat hy geene neutraaliteit van hunne kant dukden zoude, als zynde dezelve ten uiterste nadeelig in Omstandigheden, daar het aankomt op de handhaaving van de gemeene Vryheid; weshalve, indien zy zig in eenige verstandhouding met den Marquis *Grimaldi* inlieten, hy hun als

„ Vyan-

„ Vyanden handelen, en hunne Provintie te vuur en zwaard verwoeften 1753.
 „ zou”. Sedert hoopt men egter nog, dat de moed der Misnoegden, September
 door gebrek aan Noodwendigheden, mids de genomene voorzorgen, CONSCA.
 hier vóór gemeld, wat verminderen zal.

B A R B A R I E N.

TE *Algiers* was onlangs opgebracht een Fransch Vaartuig, ge- *Algiers.*
 naamd *la Ville de Rouen*, nu laatst van *Marseille* naar *Rochel* ge-
 destineerd. Dit geval is veroorzaakt door een misverstand of eigen-
 zinnigheid van den Kapitein of door bedrog en loosheid van den Roo-
 ver. Want de Kapitein van 't Fransche Vaartuig, meenende een Sa-
 letyn voor te hebben, maakte zig, by de nadering, tot den Slag ge-
 reed, waar in hy alleenlyk door den Stuurman en Bootsman onder-
 steund werdt, zynde de overige Matroozen in het Schip gevlugt, en
 het zelve, na dat eenige Algerynen gesneuveld waren, door den Roo-
 ver bemagtigd. Wat moeite zig ook de Fransche Consul gegeven
 heeft, om 't ontlag van Schip en Volk te verkrygen, is dit hem doch
 mislukt, alzo de Algiersche Scheepswogd verzekerde, dat hy niets
 verzuimd hadt om te doen zien, van welke Natie hy ware, 't welk
 ook de zeven Fransche Matroozen hadden bevestigd. De laading van
 deeze Prys bestaat in 600 Kisten Zeep, 27 Vaten Olie, 22 Baalen ge-
 twynd, en 4 Baalen ongetwynd Katoen, eenig Aluin en Galnooten.
 Hoe zeer de ontydige dapperheid van den Kapitein gepreezen wordt,
 nog meer wordt de lachhartigheid gelaakt van die zeven Matroozen,
 waarfchyntlyk oorzaak van hun eigen ongeluk.

Volgens Brieven van *St. Cruz* was 't ontwyfelbaar, dat in de Maand *St. Cruz.*
July laatstleeden het TRACTAAT VAN VREDE EN COMMERCIE,
 tusschen de Onderdaanen van zyne Deensche Majesteit en den Keizer
 van *Marekkó* geslooten ware, en dat het zelve Traktaat onder anderen
 behelsde.

„ Dat 'er van nu af en voortaan eene altoosduurende Vrede zou
 „ plaats hebben tusschen de twee Natien. Dat by aldien eenige Deen-
 „ sche Schepen op de Kusten van 's Keizers Heerschappyen komen te
 „ stranden of vergaan, de Manschap van die Schepen niet alleen haa-
 „ re Vryheid behouden, maar dat men den noodlydenden ook allen
 „ mogelyken bystand doen zal, tot het wederbekomen van de Goe-
 „ deren en Effecten, die door de Inwooners des Lands getrouwelyk
 „ aan hun zullen ter hand gesteld worden. Dat de Onderdaanen van
 „ zyne Deensche Majesteit vry zullen mogen handelen van *Azamor* af
 „ tot aan de Rivier de *Noun*, mids betaalende de inkomende en uit-
 „ gaande Regten, op den zelfden voet als andere Kooplieden; enz.”.

1753. De overige Artikelen van dit Traktaat zyn nog niet bekend. Doch
 September volgens Brieven van *Saffia*, was de Jood *Sumbel*, die onlangs door den
 Keizer van *Marokko* tot het afleggen van eene Kommissie by den Ko-
 ning van *Denemarken* is gebruikt geweest, in Ketenen geslooten, en
 aan de Staarten van twee Paarden gebonden zynde, naar *Marokko* ge-
 voerd, om dat hy een kinnebakslag aan eenen Moor te *Saffia* gegeven
 hadt. Sedert was de Heer *Rey*, deszelfs besehermer, ten eersten naar
 het Keizerlyk Hof gereisd; om indsen mogelyk voor eene aanzienely-
 ke Somme Gelds Pardon voor hem te verwerven, dewyl hy anders ge-
 vaar liep van leevendig verbrand te worden. Dit schykt een onaan-
 naam voorspook ten opzigt van de Deensche Natie. Evenwel waren hun-
 ne Mattoozen, die by 't Springen van een hunner Oorlogschepen te
Saffia door de Mooren gevangen gemaakt zyn, na 't sluiten van deeze
 Conventie hun wederom ter hand gesteld, en in Vryheid gelaten.

S P A N J E N.

Madrid.

Wanneer men de Ordres van zyne Deensche Majesteit aan zynen
 Minister den Baron van *Wensen* te *Madrid* vernam, om dit Hof
 te verlaaten, werden daat uit verscheide dingen vastgesteld. 1. Dat
 die Minister geen afscheid by den Koning van *Spanje* verzoeken en
 zyn genoeg nemen zou, met alleen, voor zyn Vertrek een Visite
 by de Ministers af te leggen. 2. Dat de Minister van zyne Katholyke
 Majesteit aan het Deensche Hof, het zelve ten eersten verlaaten zou-
 de. 3. Dat in dit Ryk alle Koophandel met de Deenen, door een Ko-
 ninglyk Decreet zoude verboden worden. Wat van deeze giffingen
 worden zal, zullen wy hier na zien.

Men verstaat, dat zyne Katholyke Majesteit den Marquis *Grimaldi*,
 gewezen Minister Plenipotentiaris by den Koning van *Zuseden*, be-
 noemd heeft tot zynen Ambassadeur by de Staaten Generaal. Daar
 werdt vastgesteld dat zyne Excellentie in deeze Maand de Reize naar
Holland aanneemen zoude.

Verscheide Bankeroeten van zeer groot belang gemaakt door eeni-
 gen der voornaamste Kooplieden in *Spanje*, te samen omtrent een en
 een vierde Millioen *Piasters* bedragende, zyn veroorzaakt door het
 lang wegblyven van eenige Westindische Schepen en het verongeluk-
 ken van anderen, zo dat 'er vastgesteld wordt, dat de Koning aan die
 Kooplieden een uitstel van 6 Maanden vergunnen zal, en dat zy hier
 door in staat zullen geraaken om die Schulden te redresseeren.

Kadix.

Volgens laater Berigten was dit denkbeeld aanneemlyker geworden
 door de Tyding, by 't Hof ontvagen, dat in de Maand *July* vyf ryk-
 gelaadene Retoerscheppen te *Kadix* behouden gearriveerd waren; naa-
 melyk

melyk de *Toscana*; uit de Zuidzee; de *St. Raymond* en *N. S. de Carmo*, 1753; beide van Vera Crux, de *Goudaloupe*, van Carthagena, en de *St. Anna*, nit de Caraques; de CARGA of Lading van de *Toscana* bestond in 2330000 Piafters gemunt en ongemunt Zilver, 1010 Castellano gewerkt Goud, 5104 mark Zilverwerk, 48 cast. Tabak, 200 quint. Tin, 9086 fanegás Cacao, 18966 ff Vigonie-wolle, 5075 ff Alpaca, 62992 ff Cascarilla, 230 ff Lapis Bezoar en 310 ff Calaguala. Die van de *Goudaloupe* in 38210 Piafters Zilver, 89426 p. Goud, 8019 p. Staafgoud, 292 furons Cacao, 2831 ps. Huiden, 186 kisten Suiker, 150 kisten Sigares, 400 kisten Tabak, en 300 quint. Brasliehout. Die van *St. Raymond* en de *N. S. de Carmo* in 2232210 Piafters gemunt Zilver, 2026 mark Zilverwerk, 6475 Piafters gemunt en gewerkt Goud, 950 quint. Koper, 300 quint. Campechehout, 6206 arabes fyne Cochenille, 14 ar. dito Sylvestre, 732 ar. Indigo, 5297 ar. Jalappe, 1631 ar. Tabak, 7297 ar. dito in Bladeren en in Snuf-Tabak; 341294 ar. Banilles, 41 ar. Tabak van Socanaco, 1603 ps. Huiden, en 177 kisten Suiker, en die van de *St. Anna* in 38000 Piafters gemunt Zilver, en 9000 fanegás Cacao.

1753
September
SPANJE.

Nog hadt men Berigt gekreegen van *St. Croix*, dat den 14 *passato* aldaar behouden waren ingelooopen de Schepen de *St. Miguel y Amintas*, de *St. Josef y St. Antonio*, en de *Marguerite* van Vera Cruz; de *St. Miguel* uit de Havana; een *Galjoet* van *St. Domingo*; *N. D. du Rosaire* en *le Triomphe*, behoorende aan de Compagnie van *Sevillien*, van *Cartbagen*; waar van de Lading bestondt

St. Croix.

Voor Rekening van den Koning.

In 150 mark gewerkt Zilver, 75 Ceroenen en kisten Cacao en Chocolade, 474 baalen en kisten Tabak; 1 kist Poejer van Binnol of Goxaca, 1709 quintaalen Kopere Plaatén, en in 38 stuks divers Hout.

Voor Rekening van Particulieren.

In 2,0690,90 Piafters gemunt Zilver en Baaren, 6667530 Piafters gemunt Goud, Baaren en Smaragden, 409 duizend Banilles, 674 ceroenen fyne Cochenille, 77 dito Indigo, 2161 quintalen Cacao, 2426 dito Brazil- en 2980 dito Campechehout, 38 arabes Chocolade, 105 dito Bafzem en Olje van Maria en van Canime, 177 dito Draakenbloed, 98 dito Schulpen, 25 dito Olifantstanden, 96 dito Paarlen in Schulp, 150 dito Katoen, 55 dito Vigogne-Wol, 265 dito China Chinæ, 306 dito Sarsaparilla, 6750 dito Snuf-Tabak, 16893 dito Tabak in Bladen, en 6 arabes Rhabarber; alsmede 1170 stuks bereide en onbereide Huiden, 31 stuks Hout van Cocobolo, 1007 Suiker, 26 Terries en Regal, 1 Copal, en 401 Jalappe en Mechoacan.

Verder was door den Gouverneur van 't Eiland *Majorca* aan het Spaan-

Majorca.
sche

1753. sche Hof kennis gegeven van een Voordeel op de Barbaaren behaald.
 September Een Roof-Galey zig digt onder de Wal van dat Eiland meester ge-
 maakt hebbende van eene Majorkaansche Xebeck, hadt gemelde Gou-
 verneur twee Koninglyke Xebeck's uitgezonden om dien Roover te ver-
 volgen, welke hem op de hoogte van 't Eiland *Cabrera* bereikende,
 na eene hevige Actie, waar by de Roover 34 dooden bekomen hadt,
 niet alleen de veroverde Xebeck, maar ook het Barbaarsch Vaartuig
 bemagtigden, waar op men nog 38 Turken gevonden en tot Slaaven
 gemaakt heeft. Deze Actie, waar in de Overwonnenen als wanhoo-
 pig hebben gevogten, geeft veel eere aan de Overwinnaars, gelyk
 er ook de Koning ten hoogsten zyn genoegen over heeft betuigd.
 Een andere Barbaarsche Galey is onlangs in den grond geboord door
 twee Spaansche Barken van *Albucemas*, aan welker Boord zig vyftig
 Soldaaten van de Bezetting bevonden; hebbende de Bevelhebbers van
 die Soldaaten, twee Luitenants en twee Onderluitenants, in dit geval
 zo veel dapperheid betoond, dat de Koning hun by de eerste gelegen-
 heid beloofd hadt te bevorderen.

Barcelo-
 na.

Niet ver van de Spaansche Kust, hadden volgens een Brief van *Bar-
 celona* van den 2 *passato*, vier Maltheesche Galeien, vier Algiersche
 Roof-Galjooten ontmoet, en waren met dezelve in een bloedig Ge-
 vegt geraakt, 't welk eenige Uren duurde. Wanneer eindelyk de
 Maltheesen door de overmagt hunner Vyanden genoodzaakt waren op
 te loeven, werden zy van de Barbaaren nagejaagd tot op de hoogte
 van Kaap *St. Vincent*, alwaar by geluk een Maltheesch Oorlogschip
 zig by hun voegde, zo dat men het Gevegt wederom hervatte, 't welk
 van dien uitflag was, dat een der Roofschepen genomen, twee in den
 grond geboord, en het vierde op de vlugt gedreeven werd.

P O R T U G A L.

Lissabon. Volgens Brieven van de Portugeesche Zendingen was de Christe-
 lyke Godsdienst, in verscheide Provintien van *Cbina*, nu we-
 derom in een zonderlingen bloeienden stand gekomen, zodanig dat
 het getal der Christenen dagelyks toenam, en verscheide Jongelingen
 van voornaame Geslagten naar *Canton* gebragt waren; om met de eers-
 te gereed zynde Schepen naar *Europa* over te steeken, ten einde in al-
 lerlei nuttige Weetenenschappen onderweezen te worden.

Meh was te *Lissabon* ieverig bezig aan het toerusten van twee Oor-
 logschepen, om tot Escorte te dienen van 15 Transportschepen, met
 een zeker getal Froepen naar het Eiland *Bissau* in *Afrika* geschikt;
 om aldaar eene Sterkte te bouwen tot beveiliging der Portugeesen te-
 gen de Inwooners, die 'er onlangs veelen van om 't leeven hebben ge-

gebragt. De Heer *Kinsay*, welke in die Ondetneeming het bevel voer, is door den Koning tot Gouverneur van dit Eiland benoemd, by alden hy het bouwen van die Sterkte, uit vier Bolwerken bestaande, ter uitvoeringe kan brengen. Men hoopt dat deeze Onderneeming nu beter dan te vooren, (zie bladz. 39.) gelukken zal.

1753.
September
PORTUGAL.

Het Hof, in 't begin van *July* naar het Lustpaleis *Bellem*, niet ver van *Liffabon*, vertrokken zynde, was aldaar om het buitenleeven nog meer vermaak by te zetten, een heerlyk Konst-Vuurwerk vervaardigd, tot het welke Vuurpylen gereed gemaakt werden van eene ongemeene zwaarte, als bestaande uit blikken Buizen zo groot, dat zy agt pond Kruid bevatten, en nog een pond voor den slag. De Koningin gebruikte aldaar uit voorzorge de Mineraale Wateren, terwyl de Koning zig op allerlei wyzen verlustigde.

Schoon het onverwagte toeval, waarmede de Princeffe van *Brazil* den 29 der voorgaande Maand overvallen werdt, van die Gevolgen was, dat hunne Majesteiten van *Bellem* weder terug keerden, is dezelve egter, tot blydſchap van 't algemeen, weder ſchielyk tot herstellinge gekomen.

V R A N K R Y K.

DEWYL wy hier voor beloofd hebben, eenig Berigt te geeven aangaande de *Religie-Zaaken*; ook in anderen Plaatsen van *Vrankryk*, buiten *Parys*, voorgevallen; zo zullen wy eerst beginnen met het Parlement van *Normandie*, te *Rouen* zitting houdende. Men ziet dien aangaande een EGT VERHAAL, waar van wy het weezentlyke mededeelen.

De Heer *Le Fournier*, Priester in de Parochie *de la Magdelaine à Verneuil*, een Man van een zo yroom Gedrag, dat hy tot een Model van alle Christelyke en Priesterlyke, Deugden strekken konde, (zo dat men tot deszelfs laste niet anders had te zeggen, dan dat hy tegen de Bulle *Unigenitus* Appellant en Reappellant was) in het einde van de maand *April* deezes Jaars ziek geworden zynde, werdt door zynen Medecyn-meeſter gewaarschouwd, dat hy in gevaar was. Denhalven maakt hy zig, niet tegenstaande zyn gantsche Leven een Voorbereiding ter Dood had kunnen genoemd worden, tot zyn sterf-mut gereed. Hy verzogt dan den Heer *Le Mercier de la Tragne* zynen Kuré, om hem de Sacramenten toe te dienen. Deeze, een Man zynde, die agt Jaaren lang het Gewaad van Jesuit gedraagen, en naderhand het zelve wel afgelegd, maar evenwel zyne voorige Gevoelens behouden heeft, kwam by den Zieken, en zeide dat hy hem wel wilde bedienen, mits dat hy, *Le Fournier*, van zyn Appel afzag, en de

1753. *Bulle Unigenitus* erkende. De Zieke antwoordde, dat hy niet dan met kennis van Zaaken tegen die Bulle had geappelleerd, en dat, vermits hy door zyn Gedragt getoond had daar omtrent onveranderlyk te zyn, hy nu ook niet voorneemens was iets het minste dien aangaande te veranderen. Hier op ging de Kuré weg, zeggende dat *Le Fournier* dan ook de Sacramenten van hem niet behoefde te hoopen.

VRANK-
RYK.

De Nabestaanden van den Zieken vonden zig genoodzaakt om den Kuré drie verscheide maalen te sommeeren, en hunne Klagten daar over by de Regters van de Plaats in te brengen. Des Konings Procureur deed zynen Eifch, en de Luitenant Generaal, de Heer *de Breignieres*, gaf aan den Kuré bevel om den Zieken te bedienen, dog de omwegen, en het lang draalen van dien Heer by het geeven van die Ordre, waren oorzaak, dat *Le Fournier*, die den eersten Mey overleedt, reeds gestorven was, eer dat Bevel aan den Kuré was bekend gemaakt.

Terstond na het overlyden van *Le Fournier* reed de Kuré naar de Bisschoppen van *Bretux* en *St. Pons*, dewelke toen ter tyd den Heer *de Follevile*, Procureur Generaal van 't Parlement te *Rouën*, by zig hadden. De Kuré werdt van deeze twee Prelaaten, zo men zegt, bestraft, en kreeg van hun geen anderen Troost, dan dat, wanneer het Parlement tegen hem mogt beginnen te procedeeren, hy zyn verdiende Loon zou hebben.

Des Konings Procureur te *Verneuil* schreef wegens dit voorval aan den zo evengem. Procureur Generaal een Brief, om zyne Ordres te mogen weten; en deeze zondt hem het volgende Antwoord:

Parys den 8 Mey 1753. „ Ik heb, Myn Heer, Uwen Brief van den „ eersten deezer Maand wegens de dood van den Heer *Le Fournier*, „ Priester-Appellant, niet dan ter deezer plaatze ontvangen. 't Is prys „ waardig dat Gy U in deezen gevalle gehouden hebt aan 't geen U de „ Kuré *de la Magdelaine* zo omtrent de Gevoelens van 't Parlement „ van *Rouën*, als van den Heer *de Pontcarré* en van my ten opzigte „ van de Sacrament-Weigeringen gezegt heeft. Het is waar, dat de „ Konstitutie door de aanneeming van alle de Bisschoppen my een „ Wet van de Kerk, en door de Registrering, die de Parlementen „ daar van gedaan hebben, een Wet van den Staat schynt te weezen: „ Maar het is langen tyd gelöeden, dat zy die twee Qualiteiten ge- „ kreegen heeft, en wel eer de Sacrament-Weigeringen aan een Ap- „ pellant hebben beginnen in 't gebruik te raaken. Wel verre van U „ in Uwe Gevoelens te dwingen, zoek ik zelfs niet Uwe Fundien te „ belemmeren in zulke Gevallen, daar de Kurés anders mogten te werk „ gegaan zyn, als hun in het *Rituel* van hunnen Bisschop voorge- „ schreeven word. En wanneer de Familie van den Heer *Le Fournier*

„ zig

„zig tegen den Kuré de la Magdelaine aankant, zat hy krygen 't geen hy verdient". Ik ben enz.

1753
September

Le Sens de Folleville.

In gevolge deezen Brief werdt door de Nabestaanden van den Overleedenen een nieuw Request aan den Lieutenant Generaal van Verneuil gepresenteerd: maar deeze, als zynde den Kuré zeer toegeneegen, zondt dat Request, wel verre van het zelve te willen beantwoorden, aan het Parlement van Rouen; en den 14. Mey kwam één van die Nabestaanden in de Stad, en stelde aan één der Leden de andere Stukken, die op dat Werk betrekking hadden, ter hand.

VRANK-
RYK.

Ondertusschen werd de overleeden Heer *Le Fournier* in byzyn van den Vicaris te Verneuil ter aarde besteld. By na de gantsche Stad was by die Plegtigheid tegenwoordig. De Vicaris hield de grootte Misse, maar hy deed het Gebed voor alle de Verstorvenen in 't algemeen, en weigerde het *Honorarium* aan te neemen: Den volgenden Zondag werdt door de Nabestaanden een Offerhande tot het doen van een Ziel-Misse aangeboden, maar de Kuré, de welke in dien tusschentyd van zynen Bisschop te rug gekomen was, verhinderde zulks.

Wanneer het Parlement, te Rouen den 16. Mey vergaderd was werdt dit Voorval by het zelve ingebracht, doch vondt weinig ingang voor den volgenden dag, wanneer daar van de stukken, met de bewyzen daar toe behoorende opengelegd werden. Zy bestonden in drie SOMMARIËN, op verzoek van den stervenden Priester *Le Fournier* aan den Kuré de la Magdelaine te Verneuil gedaan; wyders in een geregtelyke Aanklagte, door den Zieken aan des Konings Procureur van de Plaats, daar het Geval gebeurd is, gedaan; en eindelyk in een Sententie, op den Eisch van dien Procureur gegeven, en behelzende een Bevel aan den Kuré om den Zieken de Sacramenten toe te dienen op straffe dat zyhe Waareldlyke Bezittingen in beslag zouden genoomen worden.

Alle deeze Stukken werden één voor één geleeszn, en alle de Leden van de Kompagnie maakten ieder in het byzonder hunne Aanmerkingen omtrent het Gevaar; waar in zig de Religie en de Staat bevond. Men stelde hoofd voor hoofd Middelen voor om het Kwaad in de Geboorte te stuiten: De Hulp-middelen, die men voorsloeg, waren wel verscheiden, dog ten opzigte van het hoofdzakelyke Oogmerk hadden zy eenpaariglyk één zelfden Grondslag.

Zestien Stemmen kwamen hier op uit, om een Décreet van Gevangenneming tegen den aangeklaagden Kuré van Verneuil uit te spreken. De eerste President stelde voor dat men slegts een enkel onderzoek op het Werk zou doen; dog deeze Voorslag werdt by de minstem en wel van niepmant sterker ondersteund, dan door een Geestelyk Raads-

1753. Raadsheer, met name *St Ouen*, die, om zo te spreken, een blinde
 September Slaaf van de Jesuiten zynde, by deeze gelegenheid in de Compagnie de
 grootste opschudding maakte. Wel verre van zig te draagen naar het
 voorbeeld van een ander Geestelyk Raadsheer, om *naamentlyk* aan de
 VrANK- Zaak in 't geheel geen deel te neemen, en zonder te stemmen weg
 RYK. te gaan, zegt hy den Kuré te regtvaardigen met te zeggen: „ dat
 „ de overleedene een *Appellant* en *Reappellant* was van de Konstitucie
 „ *Unigenitus*, dewelke by hem als een Wet van de Kerk en den Staat
 „ werdt aangemerkt, enz. ”.

De gantsche Compagnie kante zig tegen dit zyn zeggen aan, dog
 dit konde niet beletten dat hy steeds even styfhoofdig bleef. De Kamers
 zondèrden zig van elkander af, en de evengenoemde Heer *St. Ouen*
 zig in de eerste Kamer der *Enquesten* bevindende, kreeg een bits
 verwyf, dat hy de gantsche Compagnie ont-eerd hadt, en men eifchte
 van den President *de Bailleul* dat hy tot het opneemen der Stemmen
 zou overgaan, om dien Heer van de Kamer uit te sluiten. Hier op
 deed men hem buiten staan om te overweegen wat gedaan diende te
 worden: maar op de voorpraak van den President, die beloofde hem
 van Taal te doen veranderen, werdt by weder binnen gelaaten, als
 wanneer hy een foort van *Amende honorable* deed, en bevel kreeg om
 de Registers van het Parlemedt te onderzoeken, en in de Griffie de Ge-
 voelens van de Compagnie omtrent de *Bulle Unigenitus* te leeren, ter-
 wyl hy voor het overige verzekering geeven moest van zig in 't ver-
 volg voorzigtiger te zullen gedraagen.

Wat nu aangaat het Werk, daar het hoofdzaakelyk op aankwam,
 werdt by meerderheid van Stemmen, den 17 *Mey*, een Besluit ge-
 noomen om den aangeklaagden Curé persoonelyk te dagvaarden by
 een formeel *Arrest*, waar in gezegt werdt.

„ Dat de zo genaamde *Le Mercier*, Curé de la *Magdalaine de Ver-*
 „ *nueil*, in persoon moest verschynen om voor den Raad Verslag te
 „ doen ondervraagd en verhoord worden. Dat men wyders zou on-
 „ derzoeken naar de Omstandigheeden, zo van de Sacrament-Weige-
 „ ring, aan den Priester *Le Fournier* gedaap, als van eenige andere
 „ diergelyke Weigeringen, welke door den voorn. *Le Mercier* moch-
 „ ten geschied zyn. En dat men binnen agt dagen het Hof van de be-
 „ gonne Bezigheeden in het zekere onderregten, en binnen de daar
 „ aan volgende agt dagen de gedaane Informatie aan het zelve zen-
 „ den zou, enz. ”.

Op dit *Arrest* werden de Getuigen, ten getale van agttien, door
 Procureur-Generaal gedagvaard en verhoord, en de Informatien na 't
 einde der veertien dagen, aan het Parlement gezonden. Geduurende
 dien tyd, en reeds te vooren, bevondt zig de aangeklaagde Curé te
 Pa-

Parys, en wist aldaar met hulpe van zyne oude Medebroeders de Zaak zo ver te brengen, dat de Agenten van de Geestelykheid daar voor. in de bresse sprongen, en van den Raad van Staat een Arrest verkreegen, getekend den 25 *Mey*, en behelzende:

„ Dat op het Request, door de Agenten Generaal der Geestelykheid aan den Koning gepresenteerd, zyne Majt. in deszelfs Raad tegenwoordig zynde niet alleen het geen door het Parlement van *Rouën* den 17 *Mey* beslooten was, maar ook de Informatien en Procédures, die gedaan mogten zyn, vernietigde. Dat *Le Mercier*, Curé van Verneuil, niet tegenstaande het Decreet van personeele dagvaarding, zyne Geestelyke Functien konde hervatten. En dat wyders het onderzoek van 't gedrag, 't geen die Curé tegen den overleeden *Le Fournier* gehouden had, voor zyne Majesteits Raad van Staat betrokken werdt, enz. ”

Dit Arrest werdt den 5 *Juny*, door een Bode, aan het Hôtel van den Procureur-Generaal gebragt, en wanneer de Kamers van het Parlement den volgende dag wederom by een gekomen waren, werdt hun het zo evengemelde Arrest door den Héer *Olivier*, Substituit van den Procureur-Generaal, ter hand gesteld, en, geleezen zynde, vermits het niet gezegeld, en met geen Open Brieven vergezeld was, met meerderheid van Stemmen als nietig en van geener waarde aangemerkt. De eerste President en de Heer *St. Ouen*, waar van hier boven gesproken is, waren de eenigste, die zig daar tegen aantakten.

Hier op ging men voort tot het onderzoek der Informatien, te Verneuil genomen, en besloot ook na te speuren, welke Sakramentweigeringen 'er meer door den gemelden Curé gedaan mogten zyn. Op den zelfden dag was eene dergelyke aanstootelykheid begaan door een ander Priester, genaamd *Lacasseur*, welk geval ook door den Procureur-Generaal op 't tapyt gebragt werdt. Doch de Staatsraad te *Parys* verstaan hebbende, dat niet alleen haar ARREST, van den 25 *Mey*, by het Parlement van *Rouen* te leur gesteld, maar ook 't gemelde nieuwe Geval by der hand genomen was, gaf den 13 *Juny* tegen het Parlement twee nieuwe Arresten.

Het eerste betrof den Curé *Le Mercier* en behelste: „ Dat, vermits de Koning het stout bestaan van 't Parlement, waar door zyne Majesteits Autoriteit gekrenkt, en deszelfs Ordres overtreden werden, oordeelde te moeten beteugelen, Hy niet alleen alles, 't geen by dat Gerechts-Hof beslooten was, maar ook het Gedrag, uit dien hoofde gehouden, volkomelyk vernietigde, met verbod aan alle Regters, Bode, enz. op eenige wyze de Ordres van 't Parlement, ten opzichte van die zelfde Zaak gegeven, te agtervolgen, enz.

1753.
SeptemberVRANK
RYK.

Het tweede raakte den Vicaris *Lacasseur*, en was van dezen Inhoud:
 „ Vermits de Agenten der Geestelykheid by Request aan den Kon-
 „ ning, in zynen Raad tegenwoordig zynde, voorgefeld hebben dat
 „ de Heer *de Galpion*, zyne Majesteits Procureur, den 6 Juny een
 „ Sententie heeft doen geeven, waar by de Heer *Lacasseur*, of by
 „ weigering van dezen, ieder van de Priesters, in de Parochie *de la*
 „ *Magdalaine* te Verneuil woonagtig, geordonneerd, en, ingeval deze
 „ ook mogten weigeren, de Curé in de Parochie van *N. Dame* gemag-
 „ tigd werdt, om de Sacramenten aan den *gewoanden* zieken Priester
 „ *de Lamoignon* te gaan toedienen, enz.:
 „ „ Zo is 't, dat zyne Majesteit de meergenoemde Sententie vernieti-
 „ gende op nieuw aan de Officieren der Bailluagie van Verneuil ver-
 „ bod geeft van voortaan diergelyk Gedrag te houden, en den Heer
 „ *de Galpion* van zyne Waardigheid als Procureur des Konings af-
 „ zet, enz.

Versailles den 13 Juny 1753-

Den 18 *dito* kwamen drie Brigades van het Gerogt der Marschalken met een commandeerend Officier te Verneuil, na dat ook te vooren eenige andere Geregts-Dienaars aldaar aangekomen waren, om, zo zy zeiden, de zamenrotting, die men tegen den Curé en den Vicaris gemaakt had, te beteugelen, terwyl nogtans niets het minste, het welk naar een diergelyken Aanslag geleek, te bespeuren was.

Den 19 hervatte de Curé in zyne Parochie *de la Magdalaine* in 't openbaar zyne Priesterlyke Functien, waartoe hy door de Arresten van den Staats Raad gemagtigd was, en wel onder het luiden van de groote Klok te Verneuil, en met verdere toejuiching van zyne Aanhangers, die een Vreugdevuur aanstaken, enz.

Ook werd den 18 Juny het Arrest van den Staats-Raad wegens den Vicaris *Lacasseur*, tegen de Sententie van de Officieren der Bailluagie van Verneuil gegeeven, en waarby de Heer *de Galpion*, des Konings Procureur, van zyne Bediening wierd afgezet, aan dezen ter hand gesteld. Op dien dag wilde ook de eerste President het Parlement doen vergaderen, om het geen den Koning in zynen Staats-Raad voor de tweedemaal, ten voordeele van den Curé *Le Mercier* bevoolen had, te doen agtervolgen; maar deze Vergadering werdt om dat de meeste Leden wegens de Pinxter-Vacantie niet by de hand waren, tot den 20 uitgesteld, wanneer de Kamers zeer talryk waren.

Het Arrest wegens den gemelden *Le Mercier*, 't welk den 16 by afwezendheid van den Oppersten Griffier aan den penvoerenden Griffier van de Grootte Kamer ter hand gesteld was, werdt na gedaane leezing, als *nietig* aangemerkt, vermits het zelve met de behoorlyke vormen niet voorzien was; en men besloot:

„ I. Dat

„ I. Dat alles, 't geen de Compagnie omtrent die Zaak te vooren
 „ vastgesteld en geordonneerd had, ter uitvoer gebragt zou worden. 1753.
 „ Den 25 Juny, werden wederom twee Arresten van des Konings Raad September
 „ van Staat, in dato 23, aan het Parlement bekend gemaakt. VRANK-
 „ RYK.

„ By het eerste werdt op nieuw bevoolen, dat het Parlement alle
 „ verdere Vervolgingen tegen den Curé staaken, en de daarop be-
 „ trekking hebbende Stukken aan den Kancelier bezorgen moest, ter-
 „ wyl zyne Majesteit het onderzoek van die Zaak voor zynen Raad
 „ betrok, enz.

„ By het tweede Arrest werdt het Decreet van Gevangen-neeming,
 „ 't geen door de Compagnie tegen den Vicaris van Verneuil was uit-
 „ gesproken, (het welk egter zedert den 20 nog niet gepubliceerd
 „ was, om dat geen van de Deurwaarders, uit vrees van in de han-
 „ den der Brigades van het Maarschalks-Geregt te vervallen, zuks had
 „ durven doen) vernietigd, enz.”

De eerste President toonde over deze twee Arresten zyne uiterste
 verlegenheid, en bediende zig van bewoordingen, die niets minder
 dan kloekmoedigheid te kennen gaven.

Naauwlyks was de Vergadering gescheiden of hy ging in zyn Kabi-
 net arbeiden, en schreef, behalven zeven byzondere Brieven aan
 den Kancelier, ook nog anderen aan den Aarts-bisschop van Rouen.
 De Expresse, die met deze Brieven naar Versailles afgevaardigd werdt,
 kwam den 29 Juny te rug met een uitvoerige Brief van den Kancelier,
 waar in deze onder anderen meldde:

„ Het gedrag, 't geen het Parlement komt te houden, word by den Koning
 „ in allen deele goedgekeurd; en zyne Majesteit is ook te vrede, dat aan
 „ hem Vertoogen sullen gedaan worden. Maar gy weet zeer wel dat de Ko-
 „ ning geordonneerd heeft, dat het Arrest, by het Parlement den 20 dezer
 „ Maand tot overtreding van zyne Majesteits Ordres genomen, zo wel op
 „ de Minute als op het Register zou worden doorgeschrapt. Indien zyne Ma-
 „ jesteit niet zo veel Vertrouwen op U stelde, en zig van Uwe Genegenheid
 „ ten zynen Dienste niet ten volste verzekerd hield, zou hy in dezen opzig-
 „ te Uw Gedrag noodwendig moeten wraaken, vermits zyne Majesteit on-
 „ moogelyk dalden kan, dat zulk een Arrest van formeele Ongehoorzaamheid
 „ in de Registers stand houde, enz.

„ De Koning beveelt dan, dat deze Brief in de Vergadering der Kamers ge-
 „ leezen, en in de Registers aangeschend worde, enz.

Wanneer het Parlement den 30 Juny mit hoofde van dien Brief we-
 derom vergaderde, toonde de eerste President aan, met welk eene om-
 zigtigheid hy te Werk gegaan was, om te maaken dat 'er geene door-
 schrapping op de Registers geschiedde, niettegenstaande hem by for-
 meel

1753. meel Arrest van des Konings *Staats-raad*, in dato 23 *Juny* bevel gegeven was, om het genomen besluit des Parlements van den 20 dier Maand *September* te vernietigen.

VRANK-
RYK.

Sedert begonden de Leden van 't Parlement te *Rouen*, langzaamerhand voort te gaan, met het onderzoeken van de Ergernissen door Sakrament-weigeringen veroorzaakt, geevende, ten dien opzigte, den 19 *July* drie Arresten. Het eene was gerigt tegen een Vikaris van het Steedje *Louviers*, welke op den Predikstoel zeer vermete uitdrukkingen tegen de Parlementen hadt gebruikt. In het tweede werd bevoolen de begonnen Regtshandelingen tegen den Curé van St. Verneuil voort te zetten, wegens eene nieuwe Ergernis door hem gegeven. By het derde Arrest gaf het Parlement aan den Bisschop van *Evreux* te kennen, dat hy de gemelde Sakrament-weigeringen moest doen ophouden.

Op de nieuwe klagten over dien Bisschop geschiedende, gaf het Parlement, den 28 *July* een nieuw ARREST, waar by de Bisschop van *Evreux*, wegens ongehoorzaamheit aan des Parlements Arresten, in een boete van zesduizend *Livres* verweezen werd; wordende hem verder op zwaarder Straffe bevoolen, de Ergernissen, in de Stad *Verneuil* plaats hebbende, te doen ophouden, door onmiddelyk de Sakramenten aan den Priester *Launai*, wien dezelve geweigerd waren, te doen toedienen; zullende de Procureur-Generaal verpligt zyn, voor den aanstaanden Woensdag het Hof van de uitvoering van dit Arrest kennis te geeven.

In de Zittinge des Parlements van *Rouen*, op den 1 *passato*, ontvingen de Leden het Rapport van den Deurwaarder, door het Hof gezonden, om het gemelde Arrest aan den Bisschop van *Evreux* te behandigen, en verstonden dat de Bode te *Verneuil*, die de laatste Sommatie aan den Curé gedaan hadt, om de Sakramenten den Zieken toe te dienen, op ordre van den Intendant van *Alençon* in de Gevangenis was gezet, en dat verder alle Handelingen omtrent den Bisschop van *Evreux* met geweld belet werden. Waar op het Parlement, aanstonds, het volgende Arrest gaf.

Het Hof, in volle Vergadering van alle de Kameron, regt doende ter Requisition van den Procureur-Generaal, ter oorzaak dat de Bisschop van *Evreux* niet gehoorzaamd heeft aan het Arrest van den 20 *Juny* laatstleden, nog voldaan aan het verzoek hem daar in gedaan, nog aan de Arresten van den 19 en 28 *July* zig onderworpen; heeft bevoelen en beveelt by deesen, dat de gemelde Bisschop zal gedagvaard worden om in Persoon voor het Hof te verschynen, om zig te verantwoorden, zo over dit zyn verzuim van onderwerping, als over andere stukken, die hem de Procureur-
Ge-

„ Generaal voorleggen zal: beveelende verder den Procureur-Generaal het Hof aanstaanden Maandag van de bekendmaakinge van dit Arrest kennis te geeven, enz. ”

1753.

September

Dit Arrest, byna met overeenstemminge van alle Leden gegeven, was gereed om afgevaardigt te worden, wanneer de Marquis van Fougères op 't onverwaghtste te Rouen aangekomen, in 't Parlement verscheen, 't welk daar eene groote verandering maakte, waar van hier na.

VRANKRYK:

Thans overgaande tot andere Plaatsen in *Vrankryk*, waar dergelyke Zaaken zyn voorgevallen, vinden wy dat het Parlement van *Aix*, op 't verzoek van den Heer *Ripert de Montelar*, Procureur-Generaal, insgelyk een Reglement tegende Biegt-Biljetten hadt doen publiceren: en dat, kort na deszelfs *Publicatie*, een Curé van het Stift van *Sisteron*, behorende onder het Ressort van het Parlement van *Aix*, op ordre van zynen Bisschop aan een gegoed Heer, om dat deszelfs gevoelens met de Bulle *Unigenitus* streeden, de Sakramenten geweigerd heeft. Dat verder die Curé door het voorn. Parlement gedecreteerd zynde om gevat te worden, en de Vlucht neemende, door den Bisschop aangezocht is, om hem den Brief, waarby hy hem uitdrukkelyk had verboden, den voorn. Heer de Sakramenten toe te dienen, te rug te geeven. Dat de Bisschop, om dien Curé daar toe te bewegen, aan denzelven had beloofd, dat hy hem beschermen, maar indien hy den Brief niet te rug gaf, ten eenemaal verlaaten zou. Dat de Curé duidelyk bemerkende, dat de Brief van zynen Bisschop van groot gewigt was om zig te regtvaardigen, denzelven niet had te rug gegeeven; zo dat het gemakkelyk zou kunnen gebeuren, dat het Parlement dien Prelaat zelfs, zynde de oude vermaarde Pater Jesuit *Lafiteau*, als een Verstoorder van de publike Rust vervolgde.

Men zag ook een Arrest van 't Parlement van *Tboulouse*, waar by de Pater Jesuit *Jan Anthony Dezeuses*, Professor in de *Rbetorica* van het Kollegie der Jesuiten in die Stad, wegens eene Predikatie bestraft, en hem verboden is binnen vyf Jaaren Lessen te geeven, of zyn Amt waar te neemen. Ondertusschen hadt de voornoemde Pater in Regten verklaard, met die Predikatie alleen de Advokaaten te hebben willen voor oogen stellen, dat zy geenszins moesten toeleggen, om de Bedienaars van den Godsdienst haatelyk, en veragtelijk te maaken; herroepende verder alles 't geen hy daarin gezegd mogt hebben tegen de noodzaakelykheid der Appellen, van welker noodzaakelykheid tot handhaavinge van 's Konings en des Parlements Gezag, de zuiverheid van den Godsdienst, en de Grondwetten van den Staat, hy ten vollem overtuigd was: erkennende eindelyk dat de kennisneeming der Appel-

1753. len, wegens Mislagen in het Vonnis, door de Koningen aan het Par-
 September lement is toevertrouwd, enz.

FRANK-
 RYK.

Metz.

Terwyl deeze twee Voorvallen tot nog toe geen verder beweging hadden verwekt; dan alleen dat de Handelingen van die beide Parle- menten ook door den Koning vernietigd zyn, en de Pater *Draufes* in zyne Eer hersteld; gaan wy voort tot het Parlement van Metz, door 't welk een zeldzaam Voorbeeld van Onderwerping is gegeven, met het registreeren van het Arrest van den Staatsraad, 't welk zo veel tegenstand in de andere Parlementen heeft gevonden. Zie hier hoe zulks geschied is.

De Procureur-Generaal *de Champel* opene Brieven van den Kancelier bekomen hebbende, vergenoegde zig, dezelve op de Lessenaar te leggen, aan den Advokaat Generaal de zorgen overlatende, om in zyne *requisitoria* Conclusien te nemen. In de afwezenheid van den eersten President, den Heer *Montboim*, werdt geordonneerd, dat dezelve voor de Kamers, die zig vergaderden, gebragt zouden worden. De gevoelens waren verdeeld, de een voor de zuivere en eenvoudige Registratie, en anderen voor het byvoegen van eenige *Modificatien*. Op die verdeling besloot men 4 Kommissarissen te benoemen. De gevoelens van deezen waren in een Vergadering, by den eersten President gehouden, mede verscheiden, dog men sprak van geen modificatie. Twee waren van Advis, dat men vertogen aan den Koning zoude doen, en anderen zig niet konnende bepalen, stelde men de Deliberatien tot des anderen daags 's morgens uit. Geduurende, dien tyd arbeidden verscheide Persoonen, het Hof genegen zynde, met zo veel yver, dat den volgenden dag de Conclusien der Kamers voor de Registratie bevonden werden. Van de 43 stemmende Leden waren 19 voor de Registratie met eenige *Modificatie*, en 24 voor de zuivere en eenvoudige Registratie; weshalven die zaak dus ook afgedaan en de Heer Kancelier er met een Courier van verwittigd werdt.

Pontoise.

Volgens berigten van *Pontoise*, bleef de Groote Kamer des Parlements van *Parys* onbeweeglyk by haar voornemen, om niets buiten medewerkinge van de kleine Kamer te verrigten. De drie Presidenten, die van *Pontoise* te *Compiagne* waren aangekomen, om nieuwe Verzoogen aan den Koning te doen, hadden geen gehoor by zyne Majesteit kunnen verkrygen, alzo de Koning van voornemen bleef geene Voorwaarden aan te nemen, dan die van eene volstrekte Onderwerping.

Men verhaalt, dat toen de Prins van *Conti* bezig was om een Vergelyk tusschen het Parlement en den Koning te bewerken, waar van wy hier voor gesproken hebben, hy tot den eersten President van de Groo-

Groote Kamer zig dus geuit heeft. Maar gelooft gy, myn Heer, dat *bet den Koning onbekend is; dat gy bet alleen zyt, die de geheele Groote Kamer tegenhoudt en verbindert, om zig naar de wille van zyne Majesteit te schikken. Hoe kunt gy onbeschoornd zyn, dat de Koning U zyn misnoegen over deeze Zaak niet zal doen gevoelen? Waarop de gemelde Heer President alleenlyk zou geantwoord hebben. Ik heb myn hoofd aan den Koning, myne conscientie aan God, en mynen Eed aan den Staat opgeofferd.* 1753. *Septemher*
 VRANK-
 RYK.

Men heeft opgemerkt, dat den 14 *passato*, by de Processie van Maria *Parys* Hemelvaart, de Leden van de Geregthoven en van de Rekenkamer te *Parys*, de linkerhand genomen, en de plaatsen ter rechterhand open gelaten hebben, als of de Leden van het gebannen Parlement, die de gemelde plaatsen vervullen moesten, er weezenlyk tegenwoordig waren.

't Was nog in 't laaft van de Maand *July*, dat de Leden van 't Chatelet aldaar, met eenen Expresse van *Compiègne* een Paket ontvingen van den Koning, waar by hun de Magt gegeven werdt, om op eene beslissende wyse alle *Crimineele Zaaken tot hun Ressort behoorende, en tbans in Proces hangende, af te doen.* Men verneemt, dat de Lieutenant Crimineel en twee anderé Amtenaaren van dien Regtbank, het Paket geopend, en den inhoud der Brieven overwogen hebbende, naar *Pontoise* zyn vertrokken en kennis gegeven hebben van hun besluit dien-aangaande; waar op de eerste President de Leden van de Groote Kamer aanstonds by een deedt komen, welke na eenige Deliberatien aan de Leden van 't Chatelet hadden verklaard: Dat de Vergadering aan den Koning behoorde te antwoorden, dat dewyl zy onafscheidelyk waren en afhangelyk van het Parlement van *Parys*, in de boedanigheid van minder Leden, het hun geenszins vry stondt de eere, die zyne Majesteit hun opdroeg, aan te neemen, alzo zy anders tegen bunnen Eed en Plicht zouden handelen. Men verwagte dat de andere Koninglyke Jurisdictionen, leggende onder het Ressort van het Parlement van *Parys*, mede dergelyke Ordres zouden bekomen. Onderwyl is het nog duister, welk een Besluit de Koning en zyne Raadsvergadering, op deeze weigering van het Chatelet genomen heeft.

Men legt zig toe om deeze Hoofdstad langs hoe meer te verfraaien, tot welk einde het Bolwerk aan de Zuidzyde vergroot zal worden. Den 21 *passato* werdt door den Magistraat, aan 't hoofd hebbende den Hertog van *Gesvres* en de voornaamste Amtenaaren van de Stad, de plegtigheid verrigt van 't leggen van den eersten Steen tot 's Konings Ridderlyk Standbeeld, 't geen men op 'de Vlakte van *de Thuilleries* zal opregten. Door den Heer *Paulmi d'Argenson*, Minister van Oorlog en Sur-Intendant van de Posteryen en Relais in *Vrankryk*, werdt onlangs

1753.
September

VRANK-
RYK.

langs by eene Ordonnantie aan alle particulieren verboden, tegen het aankomen der Posten, de Brieven van het Post-Komptoir te laaten afhaalen; dewyl de toevloed van Volk aan de Bestellers en Bedienden van het Post-Komptoir eene groote belemmering vewekte.

Terwyl men in de voorleedene Maand bezig was, met het afbreken van de Oude Kerk der Abdye van *Pantremont*, in de Voorstad van St. Germain, heeft men van onder het groote Altaar een Marmersteen opgegraven, met eene Inscriptie, waar uit blykt dat de eerste Steen van die Kerk gelegd is in den Jaare, 1266, door *Robert*, Graaf van Clermont, den zesden Zoon van *St. Louis*, uit den Stam en den regeerenden Huize van Bourbon.

Zyne Majesteit heeft, naar 't geen berigt wordt, het Traktaat vernieuwd, 't geen eenigen tyd geleeden, ten voordeele van zyne Onderdaanen, met den Koning van *Annamabon* op de Kust van Afrika gesloten was. Wy hebben in de voorige Maand daar van iets gemeld.

Ziet hier de Laading van vier *Fransche Oostindische Schepen*, waar van de twee eersten in de voorleedene Maand reeds in de Haven van l'Orient waren gearriveerd: Naamelyk van het eerste, genaamd

La Paix, 1213 groote, 105 halve, 105 quart-Kisten en 20 Tiersjes Thee-Boey, 410 Kisten Groene Thee superieur, 1296 Kisten dito *Tonkay*, 50 Barces Thee *Hayfan*, 16 K. Thee-Pecko, 28 K. Pecko *Gomo*, 160 K. *Soatchon*, en 23 K. dito superieur: Wyders 24 Kist. Zyde Stoffen, 1 Kist geborduurd *Satyn*, 31 K. Zyde van *Nanquin*, 1 K. dito gehaspeld, 5 K. blaauw Porcelyn, 54 K. dito in *Coleur*, 12 K. Vernis, 14 K. Berg-rood, 2 K. Borax, 4 Barces Kik Zilver, 3 Kisten *Rhabarber*, 7 K. geschilderd Papier, en 5 K. Schilderyen.

Die van het Schip *Le Duc de Betbune* 1280 groote, 130 halve en 12 quart-Kisten Thee-Boey, 980 K. Groene Thee superieur, 50 Barces Thee *Hayfan*, 55 Kisten Thee Pecko, en 78 K. *Soatchon*: Wyders 19 K. Zyde Stoffen, 28 K. Zyde van *Nanquin*, 52 K. blaauw Porcelyn, 18 dito in *Coleur*, 6 K. Vernis, 3 K. Bergrood, 3 K. Borax, 3 Barces *Kwik-Zilver*, 2 K. *Rhabarber*, en 1 K. *Gom Gutta*.

Die van het Schip *La Balaine* 1407 groote, 203 halve en 203 quart-Kisten Thee-Boey, 400 K. Groene Thee superieur, 720 K. dito *Tonkay*, 203 K. dito superieur, 51 Barces Thee *Hayfan*, 37 K. Thee Pecko, en 101 K. *Soatchon*: Wyders 24 K. Zyde Stoffen, 1 K. geborduurd *Satyn*, 31 K. Zyde van *Nanquin*, 2 K. dito gehaspeld, 41 Kist. blaauw Porcelyn, 52 dito in *Coleur*, 12 K. Vernis, 4 K. Bergrood, 4 K. Borax, 4 Barces *Kwik-Zilver*, 2 K. *Rhabarber*, 6 K. geschilderd Papier, en 5 K. Schilderyen. En

Die van het Schip *Le Marechal de Saxe* 1109 groote, 134 halve en 134 quart-Kisten Thee-Boey, 920 K. Groene Thee superieur, 50 Barces Thee *Hay-*

Hayfan, 55 K. Thee-Pecko, en 100 K. Soatchon: *Wydere* 19 Kisten 1753.
 Zyde Stoffen, 28 K. Zyde van Nanquin, 48 K. blaauw Porcelyn, 26 *September*
 K. Gecoleurd, 6 K. Vernis, 3 K. Bergrood, 3 K. Borax, 3 Barces Kwik-
 Zilver, en 2 Kisten Rhabarber.

FRANK-
 RYK.

Opk waren aan Boord van de voorn. vier Schepen 3505 Pakken Rot-
 tingen, 2200 ff Kinkina, en 5700 Blokken Sapan-Hout.

GROOT-BRITANNIE.

MEn vindt thans een volkomen Lyft van de SUBSIDIEN, die in *Londen.*
 de laatste Zittinge des Parlements aan den Koning van Groot-
 Britannie zyn toegestaan; naamelyk

	P. St.	Sch.	P.
1. Tot Onderhoud van tien duizend Matroozen.	520000	0	0
2. Voor de ordinaire Zee-Magt.	280206	13	0
3. Tot Onderhoud van het Greenwich-Hospital.	10000	0	0
4. Ten behoeve van 18857 Man Land-Troepen.	628315	7	0
5. Ten behoeve van de Troepen en Garnizoenen in de Volk-Plantingen, &c.	236420	18	6 $\frac{1}{2}$
6. Tot de buitengewoone Kosten der Land-Troepen enz. in 't Jaar 1752 by 't Parlement niet voor- zien.	26689	13	8
7. Tot de halve Soldy der Gereformeerde Officie- ren.	58000	0	0
8. Tot de Giften aan de Officieren en Ruiters van het afgedankte Regiment Gardes te Paard en de vier Compagnien Gardes.	4288	5	5
9. Tot de Penfioenen der Weduwen van de Offi- cieren.	3036	0	6
10. Tot Onderhoud der Invalides buiten het Chel- sea-Hospital.	58270	15	0
11. Tot Bekostiging der Artillery te Land.	107688	9	7
12. Tot de buiten gewoone Kosten van dezelve.	8817	11	8
13. Voor den Keurvorst van Beyeren,	20000	0	0
14. Voor den Koning van Polen, Keurvorst van Saxen.	32000	0	0
15. Voor den Kapitein John Vernon.	2214	2	3
16. Tot Handhaving van Nieuw-Schotland in 't Jaar 1752.	47448	5	10
17. Item voor 't Jaar 1753.	47167	6	6

Total. 2090583 : 5 : 11 $\frac{1}{2}$
 18. Om

202 NEDERLANDSCH GEDENKBOEK.

1753.
September
GROOT-
BRIT-
TANJE.

	P. St.	Sch.	P.
	Total.	2090583	5 : 11 1/2
18. Om aan het Sinking Fonds te vergoeden het Kort van 't Jaar 1751, op de additioneele Regten van gestempeld Papier.		7916	19 : 11
19. Tot Vergoeding van het kort der Regten gesteld op het verkoopen van sterke Dranken met de kleine Maat in 't Jaar 1752.		749	3 : 3 1/2
20. Item tot Vergoeding van het Kort der Regten van 12 Schellingen per Vat.		9846	3 : 3 1/2
21. Tot Onderhoud van de Westminster-Brug.		2000	0 : 0
22. Tot Onderhoud van de groote Weg tussen Carlisle en Newcastle.		3000	0 : 0
23. Tot de Kosten van de Kolonie Georgien.		2632	0 : 0
24. Tot het Bouwen van een Fort te Annamaboe en tot Handhaving der overige Forten op de Kust van Africa.		16000	0 : 0
	Total.	2,132,707	16 : 9 1/2

Middelen om de voorn. Subsidien goed te maaken.

1. De Regten van de Mum en andere Dranken.	750,000	0 : 0	
2. De Land-Tax van 2 Sch. per P. St.	1000,000	0 : 0	
3. Het Overschot in den Exchequer van het Product van twee zevende Gedeeltens van de Accyfen.	100,482	14 : 3 1/2	
4. Het Overschot, als boven, van het Product van het Fonds verbonden aan de Lotery van 't Jaar 1714.	79,812	16 : 0	
5. Het Overschot van het Product der Regten op de dunne Wynen &c.	54,580	9 : 0	
6. Het Overschot van de Subsidien, die in 't Jaar 1752 zyn toegestaan.	18,035	9 : 1/2	
7. Op het Product van het Sinking-Fonds.	420,000	0 : 0	
	Total der Middelen	2,422,911	8 : 4
	Total der Subsidien	2,132,707	16 : 9 1/2
	Overschot der Middelen	290,203	11 : 6 1/2

Men

Men verstaat dat de Accynzen sedert St. Jan van 't voorgaande, tot aan den zelfden dag van dit Jaar, in het geheele Koningryk opgebracht hebben eene somme van 3 Millioen 429 duizend 827 Ponden Sterlings, en dus omtrent dertig duizend Ponden meer, dan in het voorgaande Saizoen, van St. Jan 1751, tot aan St. Jan 1752.

Den 8 *passato* hadden de Leden van het Genootschap der *Vrye Britsche Haringvisschery* beslooten, eene Uitdeeling van drie Per Cento in 't Jaar te doen, geduurende twee Jaaren, voot het overschot van de honderd duizend Ponden Sterlings, door de Kompagnie ingetekend en gebezigd.

Dewyl de Vaart der Engelschen op de Westindien meer en meer afneemt, wegens de groote beletzelen, die door de Spanjaarden aan dezelve worden toegebracht, inzonderheid op de *Baai van Honduras*, zo is naar men berigt, aan den Heer *Keene*, Groot Brittannisch Ambassadeur te *Madrid* last gegeven, om aan den Koning van *Spanje* te verklaren.

„ Dat, nadien de Britsche Natie in het Bezit was om in de *Baai van Honduras* te vaaren en Hout te hakken, men zig met de hoope vleide, dat zyne Katholyke Majesteit de Ordres, welke aan deszelfs Kustbewaarders zyn gegeven, wel zou willen bepaalen, en hen doen belasten, de Engelsche Schepen, zo lang dezelve geen verboden Koophandel dryven, in de gemelde Baay niet te ontruften, en zulks te meer, daar zyne *Groot Brittannische* Majesteit hun in den voorn. Handel in geen deele wilde ondersteunen. Dat daarenboven, by aldien *Spanjen* pretendeerde, dat *Engeland* geen Regt hadt om in de meergemelde Baay te vaaren en Hout te hakken, die Kroon alvorens deeze haare Pretensie door bewyzen zoude moeten staaven; maar dat het tegen de Natuur srydt dat de Britsche Natie, die het Bezit daar van gehadt heeft, van het zelve beroofd zou worden, voot dat de Regten der respectie Mogentheden oen dien opzigte beweerd en gereguleerd zyn, &c. ”

In een der laatste Berigten uit de *Westindien* wordt door den Kapitein van een Schip, 't geen den 11 *passato* te *Whitehaven* ten anker kwam, verhaaldt, dat hy in *July* laatstloeden een Brigantyn in Zee gepreid hadt, uit de *Honduras* naar 't Eiland *Rhodes* gedefstineerd, waar van de Kapitein hem bekend maakte, dat hy vyf Weeken te vooren nevens drie andere Vaartuigen uit de *Baai van Honduras* te rug komende, die drie Vaartuigen door een Spaanschen Brigantyn waren aangetaft, welke zig van dezelve meester maakte; waar op hy naar de *Honduras* wederkerde, en veertig man van de aldaar leggende Schepen opgenomen hebbende, den gemelden Brigantyn nazeilde, en wanneer

hy denzelven op strand gejaagd hadt, die drie Engelsche Vaartuigen hernam, en daarna ook den Brigantyn bemagigde.

1753
September

GROOT-
BRIT-
TANJE.

De laatste Brieven van *Philadelphia* melden, dat binnen den tyd van de laatste twaalf Maanden ruim 4 duizend Zaltsburgers in Hollandsche Schepen, en omtrent 2 duizend Engelsche en Iersche Kolonisten, zig aldaar met der woon hadden nedergezet. Men ziet ook berigten uit *Zuid-Carolina*, die onlangs ruim honderd Kreek-Indiaanen, aan 't hoofd hebbende hunnen Vorst en twintig andere Opperhoofden, aldaar waren aangekomen om de Traktaaten van Vrede en Commercie met de Engelschen te vernieuwen.

Eden-
burg.

Wegens het gevangen neemen van eenige Rebellen in *Schotland*, vindt men den volgende Brief uit de Hoofdstad *Edenburg*, gedagtekend den 31 *July* laastleeden.

„ Van *Fort-Augustus* wordt berigt, dat een detachement van 't Regiment van den Generaal *Howard* den 18 *deezzer* den Heer *Archibald Macdonald* van *Barrisdale* gevat heeft in een Bosch, niet verre van *Lockborn* in het District van *Moydart*, zynde die Troepen ten dien einde van 't *Fort Bernard* gedetacheert. Dat men in gezelschap van gemelde Gevangenen gevonden heeft den berugten *Ronald Macdonald van Moran*, bekend by den naam van Kapitein der Gardes van *Barrisdale*, nevens vier andere Rebellen van zynen aanhang. Zy voerden veel geweer en Krygsbehoefstems met zig, en hadden zig verschant in een hut in 't gemelde Bosch, zulks zy na alle gedagten grooten tegenweer zouden hebben geboden, by aldien men niet de voorzigtigheid gebruikt hadt, van hun des morgens vroeg, terwyl zy zig nog te bedde bevonden, door de Troepen te doen omringen, en hen van 't bedde weg te ligten. Zy werden ten eersten te *Fort-Augustus* gevangelyk binnen gebragt, en zo dra hier tyding van dien vangst kwam, is een Bode van Staat derwaards gezonden, om die Gevangenen, die de laatste zyn van de opperhoofden der Rebellen, en dewelken tot nu middel hadden gevonden, om telkens de handen van 't Geregt te ontkomen, af te halen, gelykze dan ook verleeden week hier binnen gebragt, en op het Kasteel in *Hegtenisse* gezet zyn, tot ter tyd, datze naar Londen vervoert zullen worden.

Sedert verstaat men, dat verscheide Detachementen Infanterie, van *Sterling* in *Schotland* Noordwaards aangetoogen zyn, om nog eenig Persoonen op te zoeken, die aan de laatste Rebellie deel gehad hebbende en gevlugt zynde, in het Koningryk waren te rug gekomen.

Den 25 *passato* ontving men te *Edenburg* per expresse tyding van *Wamblesch* op 't Eiland *Arran*, dat den voorigen avond aldaar behou-

den

den waren ingeloopt vier Schepen uit *Hitland*, met Haring en Zout-
 ten Vifch voor Rekening van de Kamer van *Arran*. De Rebellen in
 den voorgaanden Brief gemeld, zyn den 27 *passato* te *Edenburg* binnen
 gebragt.

1753
 September

GROOT-
 BRIT-
 TANJE.

Kortlings werdt een Gerugt verspreid, dat een Vloot Hollandfche
 Schepen te *Leverpool* was in beslag genomen, doch daar na heeft
 men verstaan, dat het veertien Deenfche Schepen zyn geweest, die
 met Hout waren gelaaden, 't welk voorgegeven wordt, niet van het
 Gewas hunnes Lands, maar uit *Lyfland* afkomstig te zyn, en daarom
 volgens de Engelsche Wetten geconfiskeerd te kunnen worden. Wat
 nu de Memorie van den Deenfchen Minister, deswegens by den Ko-
 ning ingeleverd, zal uitwerken, moet de tyd doenzien.

By gelegenheid van de Bill, laatst gepasseerd, tot *Naturalisatie van
 de Jooden in Engeland*, ziet men thans de volgende Aanmerkingen.

I. „ Dat een Naturalisatie-Bill aan eenen genaturaliseerden geen
 „ Regt geeft tot het koopen van een Huis in een Parochie, waaren-
 „ teegen een Vreemdeling zulk een Regt zonder Naturalisatie verkry-
 „ gen kan door dienst, door leerlingfchap, of door 't huuren van een
 „ Huis voor een zeker getal Jaaren, in welke gevallen de Vreemde-
 „ lingen een gelyk Regt hebben, als de geboorene Onderdaanen van
 „ Engeland, terwyl een uitlandsch Vrouwsperfoon door Huwelyk
 „ een diergelyk Regt kan verkrygen; dat een Naturalisatie-Bill iemand
 „ niet bevoorregt met de vrydom van eenige Stad, Burgt, of Gemeen-
 „ fchap in het Koningryk, welke voorregten aan eenen vreemdeling,
 „ zonder Genaturaliseerd te weezen, kunnen worden medegedeeld,
 „ gelyk ook fomtyds gefchiedt; dat een Naturalisatie-Bill iemand
 „ nooit kap bekwaam maken, om tot eenige Burgerlyke of Militaire
 „ bediening of emplooi gebruikt te worden; dat een Genaturaliseerde
 „ Vreemdeling nooit, direct of indirect, eenige vergunningen van
 „ de Kroon kan ontfangen; en dat zulk een nimmermeer een Lid van
 „ den Geheimen Raad, of van een der Huizen van 't Parlement we-
 „ zen kan, vermids in alle Naturalisatie-Bills een uitzonderende clau-
 „ ful ten opzigte van zodanige voorregten word ingelafcht, en vol-
 „ genseen Acte, gepasseerd in het eerste Jaar van Koning *George I.*,
 „ geen Naturalisatie-Bill zelfs voor 't Parlement mag voorgelagen
 „ worden, ten zy de gemelde uitsluitende clausul alvorens daarin ge-
 „ lafcht zy.

II. „ Aangaande de vraag, wat dan een Naturalisatie-Bill zy, wordt
 „ gezegd; dezelve stelt alleenlyk gegoede Vreemdelingen in staat,
 „ om Landeryn erfelyk te bezitten, en wanneer zy Kooplieden
 „ zyn, bevinden zy zig door de Naturalisatie bevryd van het betalen
 „ van alle extraordinaire Lasten, die anderzins door de vreemde Koop-

1753.
SeptemberGROOT-
BAIT-
TANJE.

„ lieden, offchoon zelfs in dit Koningryk woonende, betaald moe-
 „ ten worden, en bekend zyn onder de verscheidene namen van tol-
 „ geld, Imposten, Erfpagt, Veilgeld, Pakgeld, enz. Geene behoef-
 „ tige Vreemdelingen kunnen uit inzicht der voordeelen en prerogati-
 „ ven van de Naturalisatie bewogen worden, om in dit Koningryk te
 „ komen wonen, want voor de zulken zyn in 't geheel geen voorreg-
 „ ten daaruit te verwagten. Dog het is waar, dat wanneer een be-
 „ hoeftige Vreemdeling, in dit Land eenigen tyd gewoond, en eeni-
 „ gen rykdom overgewonnen hebbende, zig laat Naturaliseeren, hy
 „ daardoor alsdan in staat raakt, om dat gewonnen geld met voordeel
 „ te besteeden in 't koopjen van land, of in 't aanleggen van Commer-
 „ cie, het geen deezen Lande voordeelijker is, dan dat een zodani-
 „ ge, met zyn overgewonnen geld, ongenaturaliseerd te rug keert
 „ naar het land, van waar hy in armoede herwaards gekomen was,
 „ en het aldaar gaat verteeren ”.

OOSTENRYKSE NEDERLANDEN.

Brugge.

DE Berigten uit *Vlaanderen* waren in de voorleedene Maand opge-
 vuld met werkzaamheden der Inwooneren, ten einde het lang
 verwagte gebruik te maaken van de nieuwe Kanaalen aldaar in het
 voorleeden Jaar gegraven. Veele Bruggen werden daar toe afgebro-
 ken op dat zy geene belemmering aan de Doorvaart mogten veroor-
 zaaken. De *Brugse* Vaart was geheel open, van *Gend* tot aan *Alteren*,
 alwaar de Vragtschuit regulier aankomt, en men alle noodige Rytuigen
 tot gemak der Passagiers en transport der Koopwaren vindt. Van *Al-
 teren* tot *Brugge* was de Vaart ook wel meestendeels voltooid doch
 noch niet bruikbaar, daar men derhalven sterk aan arbeide, hebben-
 de daar toe verscheide Steenbakkeryen opgeregt, om de Steenen
 ten eersten te kunnen gebruiken. Men meende dat door vergrooting
 van het getal der Arbeiders, dat Werk in 't kort tot volkomenheid
 zoude gebragt worden.

Ondertusschen, wanneer men zig van dit alles wat groots beloofde,
 viel den 18 *dezer*, zynde de eerste dag dat de Vragtschuit van *Gend*
 naar *Brugge*, en wederom te rug waards voer, een zo groote Ramp
 voor, dat die Vaart mogelyk in dit Jaar niet weder hersteld zal wor-
 den. 's Nagts brak de Dam, een kwartier uurs van de Stad *Brugge*
 door, en den volgenden namiddag wierdt men nog grooter ongeluk
 gewaar, alzo het nieuwe Sas aan de Kom, by de opening van de
 Doorvaart instortte; waar door de Commercie en Doorvaart t' een-
 maal werd opgeschort.

Gend.

Van *Gend* heeft men, dat wanneer het Regiment *Orange-Drenthe*

OR-

onlangs daar door passeerde, de Commandant van de Stad een Soldaat van het zelve hadt opgeëischt, welke hy zeide een Keizerlyke Deserteur te zyn, doch wanneer de Opperste van het Regiment zulks weigerde, hadt hy de Poorten doen sluiten, en dus denzelven gedwongen om dien Soldaat over te geeven. En schoon dit niet geschied was dan op Voorwaarde, van denzelven niet te zullen straffen, voor dat deswegens uit *Brussel* antwoord zoude gekomen zyn, was noghans die Soldaat, na dat zig het Regiment buiten de Stad begeven hadt, aanstonds opgehangen. Dit geval ter kennisse van de Staaten Generaal gekomen zynde, hebben dezelve, zo ons berigt wordt, daar over zeer nadrukkelyk aan het Keizerlyke Hof geklaagd, waar op haare Majesteit, de Keizerin-Koningin, dit gedrag hadt afgekeurd, en bevolen deswegens voldoeninge te geeven.

1733
Septemb.

OOSTEN
RYKSE
NEDER-
LANDEN.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

DE Heeren STATEN GENERAAL der Vereenigde Nederlanden, hebbende bevonden, dat niettegenstaande de Waarschouwing door de Kollegien ter Admiraaliteit, volgens hunner Hoogmogende Resolutie van den 10 Decemb. 1746 gedaan, noeh verscheide Schippers, Stuurlieden en andere Zeevarende Personen deezer Landen in gebreke blyven, om de Vaartuigen van Algiers of andere Turksche en Moorsche Natien, en derzelver Equipagen, zodanig te bejegenen als geschipuleerd is in de Traktaaten, door hunne Hoogmogende met de Regeringen der voorschreevene Natien aangegaan; hadden, tot voorkominge van de moeielykheden, daar uit kunnende voortkomen, op den 8 passato eene PUBLICATIE gearresteerd, waar in hoofdzakelyk gezegd wordt.

's Gran-
denbaage.

„ Dat hunne Hoogmogende, om de voorschreevene Waarschou-
 „ wing verder te bekrachtigen, goedgevonden hebben alle Schippers,
 „ Stuurlieden en andere Zeevarende Personen, nadrukkelyk en scher-
 „ pelyk te gelasten, dat wanneer hun op de Reis, eenige Vaartuigen
 „ van Turksche of Moorsche Natien, waar mede de Republiek der Ne-
 „ derlanden in Vrede is, tegenkomen, zyniet alleen aanstonds hunne
 „ Vlaggen, en hunne Passen op de eerste vordering en bedongene
 „ manier, zullen moeten vertoonen; maar dat zy verder zodanige
 „ Vaartuigen, en daar op zynde Scheepsvolk, met alle vriendelyk-
 „ heid zullen moeten bejegenen, en zig zorgvuldig wagten, dezelve
 „ met eenige vyandlykheid eerst aan te vallen of te behandelen; alles
 „ op straffe, dat de gene die tegen dezelve het eerst eenige vyand-
 „ lykheden gepleegd zal hebben, voor zyn Persoon geene de minste
 „ Protectie van den Staat heeft te verwagten, maar zelve dat hy in

1753
SeptemberVERE-
NIGDE
PROVIN-
TIEN.

„ tegendeel, by de terugkomste, alhier deswegens zal worden teregt-
 „ gekeld, en gestraft, met verbeurte van zyne verdiende Gagien,
 „ ten behoeve van den Officier die de calange zal komen te doen, en
 „ voorts met zodanige arbitraire straffen, als de Omstandigheden van
 „ het Voorval bevonden zullen worden te verdienen ”.

De STAATEN VAN HOLLAND EN WESTFRIESLAND, die
 den 18 *passato* tot nader Beschryvinge gescheiden zyn, hadden twe-
 dagen te vooren een finaal Besluit genomen, aangaande het Voorstel
 van haare Kon. Hoogheid, de Princesse Gouvernante, aan hunne Ed.
 Grootmogenden, tot bevordering der Manufactuuren en Fabrieken
 van deeze Provintien. Zie hier den Inhoud van de PUBLICATIE
 door hunne Ed. Grootmogenden daar omtrent gedaan.

„ De Staaten van Holland en Westfriesland: Allen den geenen, die
 „ deeze zullen zien of hooren lezen, salut; doen te weeten: Alzo
 „ haare Koninkl. Hoogheid aan Ons heeft voorgedragen, dat Hoogst-
 „ dezelve was geïnformeerd en aan haar klagten waren voorgekomen,
 „ dat Onze Publicatie van den 26 July 1749, genomen op een Propo-
 „ sitie van wylen zyn Hoogheid, Glorieuser Gedagtenisse, ten op-
 „ zigte van het dragen van Inlandsche Manufactuuren, het gewenscht-
 „ te effect niet procureerde, en dus de Inlandsche Fabrieken het ver-
 „ wachte soulaas tot derzelver opbeuring daar van niet genooten, en
 „ vorders heeft verklaard, dat Hoogstgemelde haare Koninkl. Hoog-
 „ heid, overtuigd van de noodzaakelykheid van het handhaaven der
 „ Inlandsche Fabrieken, en om voorts een goed exempel te geeven,
 „ voor haar Persoon, Huis, en alle die tot derzelver Hof en Dienst
 „ behoorden, geresolveerd bleef zig by continuatie niet anders dan
 „ van Inlandsche Manufactuuren te bedienen, in verwagting, dat,
 „ ter navolging van Hoogstderzelver Exempel, ook nadere ordre zou-
 „ de kunnen worden gesteld tot Beneficie van de voorschreve Fabri-
 „ ken, inmiddels tot dat daar op ten finaale zal kunnen worden gere-
 „ solveerd, waar aan haare Koninglyke Hoogheid door kundige Lui-
 „ den arbeiden liet, om het zelve ter eerster gelegenheid tot Onze de-
 „ liberatie te brengen.

„ Zo is 't, dat Wy, nevens haare Koninglyke Hoogheid, niets
 „ meer ter herte neemende dan het geene tot opbeuring van de zo
 „ importante Tak van 's Lands Inlandsche Fabrieken strekken kan,
 „ en waartoe Wy in het vervolg voorneemens zyn al wat mogelyk is
 „ toe te brengen, nader hebben goedgevonden, met communicatie
 „ en overleg van Hoogstdezelve haare Koninglyke Hoogheid, te sta-
 „ tueren en vast te stellen, zo als Wy statuieren en vaststellen by
 „ deeze, dat de Heeren van de Ridderchap en Edelen, mitsgaders
 „ Burgemeesteren en Regeerders van de respectieve Steden, Leden
 „ van

„ van Onze Vergadering; gelyk ook de Burgemeesteren en Regeer- 1753.
 „ ders van de verdere Steden, en voorts alle Beampten en Officianten September
 „ binnen deeze Provincie, waar onder Wy egter verstaan niet te ge-
 „ hooren zodanige Bedieningen, waar van de Bezitters of Waarne- VERRE-
 „ mers niet anders dan Arbeiders of Daglooners te confidereeren zyn, NIGDE
 „ voortaan, aanvang te neemen met den eersten Mey 1754, by het PROVINC-
 „ maaken van Kleederen van Lakenen en Wolle of Zyde Stoffen, zo TIEN.
 „ voor zig zelfs, als voor hunne Vrouwen en Kinderen, in haare Hui-
 „ zen woonende, mitsgaders voor haare Liverybedienden, geen an-
 „ dere Lakenen en Wolle of Zyde Stoffen zullen employeeren dan die
 „ in deeze Provincie zyn gemaakt of gefabriceerd.
 „ En ten einde het zelve te beter te effectueeren, en dat een yder ver-
 „ zekerd mag zyn, dat geen uithcemfche voor Inlandsche Fabrieken wor-
 „ den verkogt, zo hebben Wy verders goedgevonden, dat de respec-
 „ tive Winkeliers, of die geene, die zig met het verkoopen van La-
 „ kenen en Wolle of Zyde Stoffen binnen deeze Provincie willen genee-
 „ ren, by het presenteeren of verkoopen van eenige van dien gehou-
 „ den zullen zyn, aan de Koopers te declareeren, of dezelve Uithem-
 „ fche of Inlandsche Lakenen, en Wolle of Zyde Stoffen zyn, en zulks
 „ wel alſchoon het zelve aan haar niet zoude mogen worden gevraagd,
 „ gelyk zy ook daarenboven in haare Rekeningen dewelke zy van de
 „ voorschreve Goederen zullen geven, zul'en moeten speci-
 „ ficceeren of het Inlandsche of Uitlandsche Lakenen of Wolle of Zy-
 „ de Stoffen zyn, op pœne, dat in gevalle de voorschreve Winke-
 „ liers, of die zig met het verkoopen van Lakenen en Wolle of Zy-
 „ de Stoffen willen geneeren, bevonden zullen worden het zelve aan
 „ de Koopers niet te hebben gepreadvertceerd, en op haar Rekenin-
 „ gen als vooren niet gesteld, of dat zy uithcemfche voor Inlandsche
 „ zullen hebben verkogt, zullen verbeuren voor de eerste reize een
 „ Boete van duizend Guldens, en voor de tweede reize een Boete
 „ van twee duizend Guldens, en voor de derde reize daarenboven
 „ voor een Jaar en zes Weeken van het houden van Winkel of het
 „ verkoopen van voorschreve Wolle en Zyde Manufactuuren zullen
 „ worden gesuspendceerd. Welverstaande, dat, wanneer de Winke-
 „ liers of die zig met het verkoopen van voorschreve Lakenen of
 „ Stoffen geneeren, door de omstandigheden zullen kunnen aantoo-
 „ nen, dat zy by verzuim, en niet met intentie, de bovengemelde
 „ advertceering niet hebben gedaan of in haar Rekeningen niet hebben
 „ gespecificeerd, of de voorschreve geleverde Goederen Inlandsche of
 „ Uitlandsche Lakenen of Stoffen zyn, alleen zullen verbeuren een
 „ Boete van vyf en twintig Guldens; en zullen alle de voorschreve
 „ Boeten worden betaald een derde voor den Officier, die de calonge
 „ zal

1753. „ zal doen ; een derde voor den Aanbrenger , en een derde voor den
 September „ Armen .

VERRE-
 NIGDE
 PROVIN-
 TIEN .

„ Recommendeerende voorts op het ernstigste aan alle en een
 „ iegelyk van Onze Ingezetenen , tot secundaering van dit zo heyl-
 „ zaam oogmerk tot welvaaren van den Lande , en van zo een aan-
 „ zienlyke tak van dien in 't byzonder , het pryswaardig voorbeeld
 „ van haare Koninglyke Hoogheid en van de Regeering en Beambten
 „ op te volgen , enz.

„ Gedaan in den *Haag* onder het Klein Zegel van den Lande , den 16
 Augustus 1753 , enz.

Terwyl het COMMERCE-TRAKTAAT tusschen hunne Hoogmo-
 genden en den Koning der beide Sicilien , zyn beslag gekreegen hadt ,
 gelyk wy hier voor hetzelfde geboekt hebben , zo werdt de Heer Graaf
Finobetti Buitengewoon Afgezant en Gevolmagtigde van gemeldezy-
 ne Majesteit , tegen den 27 *passato* genoodigd tot eene plechtige Con-
 ferentie met de Gedeputeerden van hunne Hoogmogenden . Die Mi-
 nister werdt op dien dag aan de Trappen gerecipieerd door den Baron
 van *Pallandt d'Eerde* , Gedeputeerde der Provincie van Overijssel , en
 door den Heer *Valcke* Gedeputeerde van Stad en Lande ; en in de
 Conferentie-Kamer gebragt zynde , werdt door hem en door de Hee-
 ren Gedeputeerden hunner Hoogmogenden het meergemelde Traktaat
 getekend ; waarna de Minister met dezelve Ceremonien wederom
 werdt uitgeleid .

Twee dagen te vooren heeft de Fransche Ambassadeur , *Marquis de*
Bonac , by gelegenheid van 't Feest van *St. Louis* , veele Heeren van
 de Hooge Regeering en Adel , meest alle de uitheemsche Ministers ,
 de Prinsen *Orsini* , en andere zig in den *Haag* bevindende voornaa-
 me Standspersonen , pragtig ter maaltyd onthaald . Dit aanzienlyk
 Gezelschap begaf zig tegen den avond naar de Fransche Comedie
 wordende kort daarna gevolgd door den Heer Ambassadeur en deszelfs
 Familie , zittende in drie Paradekoetzten van zyn Excellentie , wiens
 Domestiken in hun sierlykste Livrey waren gekleed .

Tot beter handhavinge van de *Ordonnantie* op de *Graaflyke en Waf-
 senaarlyche Tollen* , voormaals uitgegeven , hebben de Heeren Gecom-
 mitteerde Raaden der Staaten van Holland en Westfriesland , den
 16 *passato* eene WAARSCHOUWING gedaan , waarvan het weezentlyk-
 ste hier volgt .

„ Dat niemand zig vervoerdere , liet zy Schipper of Schuivevoerder ,
 „ Koopman of Wagenaar zynde , door zig of eenen anderen te doen
 „ laaden , in of op te neemen , te vervoeren of te lossen , in het ge-
 „ heel of voor een gedeelte , eenige Goederen of Koopmanschappen ,
 „ hoe ook genaamd , voor dat zy lieden hunne ingeladen Goederen ,
 „ ter

36 ter plaats der Inlaadings, indien aldaar een Ontvanger of Wagter 1753.
 36 van de Tollen resideert, en dus aldaar een Tol-Komtoir gehouden September
 36 wordt, zullen hebben aangegeven, vertold en de gerechtigheid vol-
 36 daan aan den Ontvanger of Kollekteur van de Graaflykheid; ten zy VERRE-
 36 dezelve door vertooning van behoorlyke Tolbrieven, kunnen aan- NIJDT
 36 toonen vry van Tollen te zyn: en zulks moet nauwkeurig worden PROVINC-
 36 nagekomen, schoon zodanige Schippers of Voerluiden, niet ge- TIEN.
 36 noodzaakt waren juist te passeeren voorby het Tol-Komtoir, of de
 36 Wooninge van den Kollekteur, maar andere en zelfs gewoone
 36 Wegen en Wateren konden gebruiken. En indien de Laadingsge-
 36 schiedt op plaatsen daar geen Ontvanger, Kollekteur of Wagter zyn
 36 verblyf gewoon is te houden, zo zullen alle de genen, die Goede-
 36 ren of Koopmanschappen met Schepen, Schuiten of Rytuigen van
 36 de eene Plaats naar de andere voeren, dezelve moeten aangeeven
 36 aan het eerste Tol-Komtoir of de eerste Tolwagter, ter plaats
 36 daar zy zullen passeeren of aankomen, of behoorden te passeeren
 36 of aan te komen, volgens beloop van de Reize; en aldaar de Ge-
 36 regtigheid voldoen. Gelyk ook wanneer de Ladinge, 't zy geheel-
 36 lyk of voor een gedeelte, geschiedt op die Plaatsen daar een Ont-
 36 vanger of Kollekteur van de Tollen zyn verblyf heeft, of men zo-
 36 danige Plaatsen doorvaart, dan zullen de Schippers, Voerluiden,
 36 Wagenzaars en anderen, wie het ook mogten zyn, gehouden wee-
 36 zen zig aldaar aan het Tol-Komtoir te adresseeren, om de verchul-
 36 digde Gerechtigheid te voldoen, ten zy wanneer door de overleve-
 36 ring van de Toltekens in staat zyn te vertoonen, dat zy voor hun-
 36 ne Goederen geen Tol behoeven te betalen, of dat zy dezelve el-
 36 ders hebben betaald. En indien de Ontvangers, Kollekteurs of
 36 Wagters bevinden, dat de Schippers, Voerluiden, of anderen,
 36 hetzelve aldus niet hebben verrigt, ter plaats waar zulks behoort
 36 te, of dat dezelve in gebreke zyn daar van behoorlyke blyken te
 36 te vertoonen; zo zullen deeze Ontvangers, Kollekteurs of Wag-
 36 ters zodanige Schippers, Voerluiden, of wie het mogte zyn, niet
 36 expedieeren of klaren aan hun Komtoir, maar dezelve terug zen-
 36 den, tot die Plaatsen daar 's Lands Regten door hut moesten zyn
 36 betaald, om die te betalen; of aldaar hunne Vrydommen te doen
 36 blyken, en dus als nog aan hunne Verplichtinge te voldoen. En dit
 36 alles op zodanige hoeden en verbeurtenissen, als by de Ordonnati-
 36 en op de Tollen en Tolregten zyn gesteld. Ook worden de Tolbedi-
 36 enden by deeze Waarschouwinge wel aldrakkelyk gemagtigd
 36 en gelast, om de Schippers, Voerluiden, en alle zodanigen wie
 36 het verder zoude mogen zyn, daar toe by alle bekwaame middelen
 36 te noodzaaken, en de Schepen, Schuiten of Rytuigen der Overwilli-

1753. gen, gelyk ook die bevonden zullen worden aan nafaatigheid in
 September het voorgeselde schuldig te zyn, in beslag te neemen en vast te
 sluiten, en dezelve te wyzen en te brengen naar den Haage, ten
 VERRE- einde door Gekommitteerde Raaden daar over worde gedisponeerd;
 NIGDE of wel anderzins tegen de Sluikers en Overtreeders van de voor-
 PROVINCIE schreevene Ordonnantien geprocedeerd, zo als in overeenkomste
 TIEN. met de Ordonnantien van de Tollén zal bevonden worden te be-
 hooren".

Ziet hier de LAADING van drie *Ostindische Retourfchepen*, van *Batavia*, van welken het Schip *Krabben dyke* den 9 *passata* voor *Rammekens* gearriveerd, tyding heeft gebragt, dat zy den 20 *April* aan de *Kaap* waren gekomen, zo dat derzelver aankomste alhier ook eerlang werdt te gemoet gezien.

Hunne Naamen zyn, *VOSMAAR* voor de Kamer *Zeeland*, *ELSWOUD* voor de Kamer *Amsteldam*, en *LANGEWYK* voor de Kamer *Eekhuizen*.

De Laading bestondt in 459013 ff *Brutae Peper*, 47350 ff *Witte Peper*, 4000 ff *Nooren*, 87500 ff *Nagelen*, 1232 ff *Foulie*, 10000 ff *Caneel*, 466033 ff *Poeyer Zuiker*, 61743 ff *Geconfyte Gember*, 412560 ff *Salpeter*, 11250 ff *Tin-Mallak*, 82000 ff *Sapanhout Siams*, 197412 ff *Sapanhout Bimaas*, 70000 ff *Calliatourhout*, 4935 ff *Indigo divers*, 9525 ff *Curcuma-Javaans*, 1000 ff *Cardamom Javaans*, 1650 ff *Cardamom Mallabaars* 2100 ff *Benjuyn Witte*, 1800 ff *Borax*, 4800 ff *Gomlacq Siams op Stokjes*, 874 ff *Gom Galbanum*, 2000 ff *Gom Amoniacum*, 996 ff *Aloë Socotora*, 2450 *Paerlmoere Schulpen*, 12 *Kelders Zoya Japanse*, 40 *Potten Adchiar divers*, 36 *Leggers Aracq*, 4167 ff *Zyde Tanny Bengaals* 2548 ff *Garen Floret* en 26100 ff *Beng. Catt. Garen. Cattoene Lymwaaten*: 11450 *ps* *Cassaas divers*, 100 *ps*. *Cassaas Bohaarse*, 480 *ps*. *Cassaas Fyn met goude hoofden*, 460 *ps*. *Cassaas Nadona*, 335 *ps*. *Naimfoeks*. 950 *ps*. *Hammas grove*, 70 *ps*. *Adathys*, 400 *ps*. *Sologesties*, 1276 *ps*. *Saanen gemeene*, 10454 *ps*. *Mallenmolens divers*, 3096 *ps*. *Douriaffen divers*, 377 *ps*. *Serbetjes*, 3584 *ps*. *Therindans*, 145 *ps*. *Tanjeefs gebloemde*, 162 *ps*. *Tanjeefs fyne*, 2765 *ps*. *Tanjeefs ordinaire*, 200 *ps*. *Keper de Mohmpour*, 300 *ps*. *Gingam divers*, 160 *ps*. *Carraderys*, 374 *ps*. *Sirfikken Denicaalse*, 488 *ps*. *Sirfikken de Sierpour*, 100 *ps*. *Sigtermans Saay*, 140 *ps*. *Sigtermans Neusdoeken*, 1900 *ps*. *Tukkerys*, 8385 *ps*. *Gerrassen*, 1932 *ps*. *Lachoris*, 109 *ps*. *Photassen fyne*, 100 *ps*. *Photassen grove* 10690 *ps*. *Roemaals divers*, 150 *ps*. *Roemaals d'Esta*, 378 *ps*. *Arypaalse Neusdoeken*, 1800 *ps*. *Kismisse Neusdoeken*, 300 *ps*. *Bethillis Cangam*, 5139 *ps*. *Amiertjes* 75 *ps*. *Alibanees*, 75 *ps*. *Allegias Terfesse*, 2300 *ps*. 's *Jauters divers*, 3597 *ps*. *Bastas divers*, 5761 *ps*. *Dongrys divers*, 10600 *ps*. *Salempouris divers*, 4106 *ps*. *Guinees gemeene gebl. van Bengalen*, 13760 *ps*. *Guinees*
 van

van de Kuff, 206a ps. Zeydoek gebleekte van Bengalen, 2554 ps. dito ruw, 89 ps. Monfter Lynwaaten, 4405 ps. Bandanoefen of Tatta de Foula, 1576 ps. Soesjes, 115 ps. Atlaffen, 6200 ps. Gedrukte Neusdoeken, 4200 ps. Gedrukte Vrouwe Kleedjes, 70 ps. Bengaalfc Dasjes. Zyde Stoffen: 1085 ps. Armofynen effene enkele, 121 ps. dito enkele geruyte, 200 ps. dito dubbelde Gestreepde, 115 ps. Zyde Atlaffen, 189 ps. dito Restanten, 200 ps. dito Roemaals en 10 ps. Japansc Zyde Rokken. Noch is in 't Schip ELSWOUT afgeladen, eenparty Juweelen en Diamanten divers, een Pedro Porco en 2 Rottingen met Goude Knoppen, en andere Indifche Rariteyten.

1753
Septembet
VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

Van 't Schip de EENDRAGT, komende van China voor de Kamer Amfteldam, en den 31 *passato* in Tefjel gearriveerd, beftondt de Laading in 10000 ff Bijaas Sapanhout, 2000 ff Chineefche Kurkuma, 1123 ff Rhabarber, 473948 ff Thée Boey, 75068 ff Thée Congo, 2009 ff Thée Pecco, 51173 ff Thée Chiaufon 19026 ff Thée Songlo, 3867 ff Thée Heyfant, 2324 ff Nanquife Zyde, 200 ps. Verlakte Théeblaadjes, 155 ps. Kaffen Porcelcinen. Zyde Stoffen: 550 ps. Meubel Damaften 300 ps. Damaften van een Couleur, 50 ps. Damaften van twee Couleuren, 100 ps. Pekings met Bouquetten, 50 ps. Pekings Effene, 200 ps. Gorgorons Effene, 50 ps. Gorgorons met Satyne ftrepen, 100 ps. Satyne Effene, 108 ps. Satyne geftreepde, 92 ps. Satyne met Bouquetten, 600 ps. Tonquinf Pelangs, en 6521 ps. Nanquinfche Linnens.

En van de Ooftindifche Schepen, de STANDWASTIGHEID voor de Kamers Zeeland, Rotterdam en Delft; en OOSTHUIZEN voor de Kamers Hoorn en Enkbuizen, beiden komende van Batavia, en den 23 April aan de Kaap gearriveerd was de Laading bestaande in 204029 ff Bruine Peper, 12000 ff Nooten, 112500 ff Nagelen, 3969 ff Foeily, 21000 ff Kaneel, 288206 ff Poeder Suiker, 2229 ff Gengber gecofyt, 140361 ff Salpeter, 84500 ff Siams Sapanhout, 64631 Sapanhout Bijaas, 50000 ff Caliatourshout, 1600 ff Siamfc Gom Lak op Stokjes, 14 Kelders Zoya Japansche, 12 Potten Adfchiar divers, 9503 ff Bengaalfche Zyde Tanny, 1908 ff dito Cabeffa, 2421 ff dito Bariga, en 57114 ff Nankinfc Zyde. *Katoene Lynwaaten*: 1940 ps. Caffa Bengaalfche divers, 100 ps. Beutrier, 100 ps. Sanen gemeene, 696 ps. Therindains, 100 ps. Keeper de Mohunpour, 600 ps. Chelaffen geruite, van de Kuff, 100 ps. Gingang, Onderbroeks, geftreepde, 200 ps. Gingang dito geruite, 120 ps. Sirfiken, 10852 ps. Gewaffen, 162 ps. Coetomes de Sain Koele, 900 ps. Roemaals geruite divers, 1350 ps. Roemaals d'Esta divers, 150 ps. Roemaals Sester Ganty, 700 ps. Bethilles Ternotanes, 100 ps. dito Allegias, 500 ps. dito Calwaphoe, 694 ps. dito Sester Ganty, 800 ps. dito, Yle gebleekte in deeze foort; 500 ps. dito fyne gebleekte smalle, 150 ps. dito extra fyne, 500 ps. dito.

1753. dito *fyne* gebleekte breede; 400 ps. dito *smalle*, 400 ps. dito *groeve* gebleekte breede, 100 ps. dito *smalle*, 500 ps. dito *Madra Paxe* *fyne* breede, 1600 ps. dito *Neusdoeken* met witte Randen, 400 ps. dito *fyne* breede, 200 ps. dito *groeve* breede, 160 ps. dito *zonder Bloemen*, 100 ps. dito met *Bloemen*, 300 ps. *Mourits* *fyna* gebleekte van de *Kust*, 200 ps. dito *groeve* gebleekte van de *Kust*, 547 ps. *Bastas* gebleekte van de *Kust*, 320 ps. dito *bruin Blaauw* van de *Kust*, 160 ps. dito *bleek Blaauw* van de *Kust*, 160 ps. *Pattamaraphoe*, 496 ps. *Nicquaniaffen* lange, 520 ps. *Sawageffies*, 800 ps. *Salempouris* *fyn* gebleekte van de *Kust*, 1200 ps. dito *gemeen* gebleekte van de *Kust*, 400 ps. dito *ruuw* van de *Kust*, 560 ps. dito *bruin Blaauw* van de *Kust*, 3920 ps. *Guinees* *fyn* gebleekt van de *Kust*, 1520 ps. dito gebleekte *oude Compagnies* *sorteering*, 8197 ps. dito *gemeene* gebleekte van de *Kust*, 5960 ps. dito *ruuw* van de *Kust*, 200 ps. dito *bleek Blaauw*, 60 ps. *Zeyldoek* gebleekt van *Bengalen*, 182 ps. *Soesjes*. *Zyde Stoffen*: 587 ps. *Armozyu* *gestroepde*, 100 ps. *Zyde Roemsaals*, 38 ps. *Japanse Zyde Rokken*.

B Y Z O N D E R H E D E N.

Droogte.

Gedurende deezzen Zomer hebben eenige Landstreeken van 't Koningryk *Portugal* zeer veel geleden door de aanhoudende Droogte, tot dien graad zelfs dat 'er in de Provintie van *Estramadura* in eenige Maanden geen druppel Regen gevallen was, 't geen aldaareen ongemeene schaarsheid van Leevensmiddelen te wegebragt. Totaan het begin deezzer Maand heeft de Droogte in *Spanje* aangehouden, door welke op veele Plaatsen de Veldvrugten geheel waren uitgedroogd, en eenige Landlieden vonden zig genoodzaakt hun Vee uit gebrek van Voeder te slagten.

Zeldzaamheden.

Onder de Zeldzaamheden behoort, dat onlangs te *Berlyn* in het Hottel der Invaliden, de Vrouw van een zodanigen, in haar eenenzestigste Jaar van een welgeschaapen, gezond Dogtertje verloofte.

Wanneer te *St. Etienne* in 't Landschap *Fertz* in *Vrankryk*, voor eenige weeken een Duiker van een der *Koolen-Mynen*, buiten die Stad, zo onvoorzigtig was, van met graaven voort te gaan, zonder den grond te peilen, berst het Water niet zulk een geweld van onderen op, dat de plaats daar de overige Werklieden stonden, ylings onder water raakte, en drie Manspersoonen, benevens een Vrouw verdronken. Gelukkig was 't dat omtrent vyftig andere Menschen, hun leeven konden redden door twee Uitgangen van de Myn, terwyl nog tien anderen behouden werden, doordien de Duiker zyn leeven voor haa waagde, en eene opening maakte dat zy konden ontslugten.

Men

Men verhaalt de volgende botcrmoedige Daad, van een Vrouw in *Italie*, omtrent *Siena* woonagtig, in 't laaft der gepafoerde Maand verrigt. Haar Man bevondt zig in die Stad in hegtenis, over een fchuld van 40 of 50 *Scudis*, en de Vrouw, middel gevonden hebbende om die Somme by een te krygen, ging op reis, ten einde haaren Man te verlossen. Zy was nog niet verre van haar Dorp, of werdt aangehouden door een Struikroover, die haar dreigde te dooden, wanner zy haar Geld niet overgaf; 't welk zy ontkennde by zig te hebben, wilde de Struikroover haar uifchudden, waarop zy bekende wel eenig Geld by haar te draagen, doch zeide dat hetzelfde in haar Keurslyf was genaaid, zo dat zy den Houwer van den Struikroover verzogt, dien hy haar overgaf, om het naazelos te maaken. Doch zo dra had de Vrouw de Houwer niet in de hand, of zy bragt den Struikroover een fleek in de Borst toe, zodanig dat hy dood nederviel. Zy vervorderde hier op haare Reize met allen fpoed, en maakte dit voorval aan 't Gereg bekend, waar op de Schout met eenige Geregtsdienaars naar de Plaats van de Ontmoeting gezonden werdt, daar zy een Lyk vonden, en met verwondering ontdekten, dat het was geweest een berugt Opperhoofd van eene Bende Struikrovers, genaamd *Pedritto*, op wien de Regeering een Prämie van 500 *Scudis* had gefield. Deeze Prämie is derhalve ten eerften aan deeze Heldin betaald. De Magiftraat had verder haar Man zelve zonder betaaling van de fchuld, vry gelaaten, en hun beiden met een aanzienlyk Escorte naar hunne Woonplaats terug doen brengen, om hun tegen de wraakzugt der fpijsbroeders van dief Struikroover te beveiligen.

1753
Saptember
Byzon
DERHE
DEN.

O C T O B E R.

TErwyl ons thans wederom uit de Oost- en West-INDIEN iets te berigten valt, zullen wy daar mede deeze Maand aanvangen.

O O S T I N D I E N.

WEgens de gefteidheid der Zaaken op de Kuff van *Coromandel* en *Coroman* wel inzonderheid aangaande de voordeelen door de Engelfchen: det op de Franfchen aldaar behaald, ziet men een Brief gefchreeven uit het

1753. het Fort St. David, en gedagtehend den 28 February 1753, waar in
 Oost- onder anderen het volgende gemeld wordt.

Oost-
 INDIEN.

In myn laatsten heb ik UE. het overlyden van onzen Onder-Gouverneur den Heer Coekell bekend gemaakt; Wy hebben nu het geluk dat wy den Heer Richard Starcke tot zynen Opvolger gekreegen hebben. Onze Onlusten in dit Gewest duuren nog, en zullen volgens myn gevoelen niet ophouden, ten zy de Heeren onze Meesters in Europa dezelve byleggen. Toen onze tegenwoordige Gouverneur de Heer Starcke in de maand July van Madras herwaards kwam, waren de Zaaken van onzen Nabob in een zeer wisselvallige gesteldheid. Kort te vooren is hy met zyne Vyanden handgemeen en verpligt geweest om met zyn Volk het Slag-Veld te verlaten, 't geen den moed zyaer Vyanden weder opgewekt, en tot een Opstand onder zyne eige Onderdaanen gelegenheid gegeven heeft.

De Franschen door dit Voordeel trots geworden, marscheerden met al hun Magt, die veel grooter was, dan de onze, naar onze Grenzen. Ondertusschen gaf de Gouverneur Starcke, toen zy naderden, bevel, dat onze Armée zo wel als die van den Nabob, dewelke by het Fort Trivady, omtrent zestien Mylen ver van de onze, gecampeerd stondt, één en dezelfden weg neemtien zoudt, om by elkander te komen, 't geen met veel spoed ter uitvoer gebragt is, in zo verre, dat de vereenigde Magt zig nog dien dag niet verder dan twee Mylen van die der Franschen bevondt.

Ter zelve tyd arriveerde de Majoor Lawrence van Madras, en nam het Commande op zig. Zo dra de Franschen zulks bemerkten keerden zy naar hunne Frontieren te rug, maar wierden door ons vervolgd, in hoope, dat zy ons een generale en decisieve Bataille zouden willen leveren: doch zy scheenen geen lust daar toe te hebben. Wy veinsden derhalven, dat wy uit vrees voor hunne Opper-Magt hals over kop naar ons vorig Campement de Vlucht namen, in hoope, dat zy ons op hun beurt zouden agter na zetten: Zy deden zulke, en zo dra de Gouverneur van hunne te rug komst narigt had, werd in een Conferentie met den Nabob, en den Major Lawrence het besluit genomen, om hun Leger den volgenden ogtent aan te tassen, 't geen met zo goeden uitslag geschiedde, dat wy al hun Kanon, Tenten, Bagage &c. tot buit kreegen; zynde by deeze Actie hun Commandant en Chef doodelyk gekwetst, en de meeste van hunne Officieren en Soldaaten of gedood of gevangen.

Wy vleidden ons met hoope, dat dit Voordeel, gevoegd by de voorigden Heer Dupleix zou beweegen, om de Voorlagen van den Nabob tot een Vrede (waar door de Zaaken op de Kust op denzelfden voet, als dezelve voor het begin der tegenwoordige Onlusten waren, hersteld zouden worden) aan te neemen: doch de Heer Dupleix gaf tot Antwoord: „Ik zal niet eerder „ aan een Vrede denken, als dat de Nabob aan my alle de Fransche Gevan- „ genen zal weder gegeven hebben, &c.”

Daarenboven heeft de Heer Dupleix, raadzaam gevonden, het volgende te uitvoer te brengen.

De President en Raaden van Madras goedgevonden en bevel gegeven hebbende, dat een Detachement Troopes van 50 Man over Zee van daar berwaards

waards zou gebragt worden; heeft de Heer Dupré, toeh de Vaartuigen, op dewelke die Manschap was, op de hoogte van Pondichery kwamen; en wel geëquippé Frans Europeans Schip uitgezonden; 't welk die Vaartuigen in beslag genomen en naar Pondichery gebragt heeft. Kort daarna heeft hy aan den Gouverneur van Madras het volgende geschreeven:

„ Ik heb uw Volk niet als Gevangenen doen aanhouden; maar als Gyzen laaren, ten einde door hunne Vrylaating aan veele van myne Soldaaten; „ welke door uwen Nabob gevangen zyn genomen; de Vryheid te bezorgen „

Boven dit alles is onlangs een groot Généraal van den Mogol; met name Ganza . . . dewelke onzen Nabob met een Armée ondersteunde; door Vergift omgebragt. Voor 't overige houden wy ons tegenwoordig van weerskanten stil, wagtende na Secours uit de Noorder Gedeelten van dit Land.

WESTINDIEN.

Gelyk wy te vooren Berigt gegeven hebben van eenige beweegingen der Franschgezinde Indiaanen tegen de Volkplantingen der Engelschen, aan of op de Grenzen van Canada, zo vinden wy tegenwoordig die Tyding bevestigd, door de volgende Authentique Stukken, bestaande 1. In een BOODSCHAP door den Gouverneur van Philadelphia, Jakob Hamilton, den 22 May 1753 aan de Vergaadering van die Provincie gezonden. 2. In de RESOLUTIE welke die Vergaadering daar op heeft genomen, en ten 3. In de BOODSCHAP, of het Antwoord, wegens die Vergadering den 31 dito aan den Gouverneur gedaan.

De Boodschap van den Gouverneur was van deezen Inhoud.

MYNE HEEREN.

Volgens de Besigten, welke de verschide Brieven behelzen, die Gyl. ten genwoordig voor Oogen hebt, kan men niet anders verwagten, dan dat het Land van Alleghewey, leggende aan de Oevers van de Ohio, te weeten voor een gedeelte binnen de Grenzen van deze Provincie, en voor een gedeelte binnen die van Virginien:) door een Armée van Franschen en Indiaanen, welke de Gouverneur van Canada ten dien einde heeft geligt, bereids overrompeld is of eerstdaags overweldigd zal worden, en dat de Indiaanen, welke dat Land bewoonen, en met een Vermenging van Schowanewoefen, en Delaware's uit zes Natien bestaan, en Geallieerden van Groot-Brittanniën zyn, zo wel als de Twighdwoefen, dewelke kortelings op recommendacie van de zes Natien met ons in verbond zyn getreden, by gebrek van Middelen, om zig tegen de voorn. Armée te verweeren, zig zullen genoodzaakt vinden, om te vlugten en hun Land te verlaten. Als meede dat de Onderdanen van zyne Groot-Britt. Majt. zoo in deeze als in de nabuurige Volkplantingen,

1753.
Oktober.WEST-
INDIEN

gen, die werpelyk een regtmatigen en wettigen Koophandel met de Indiaanen dryven, niet alleen daarin verhinderd, maar ook gavaagen, en hunne Effecten in beslag genomen, en geroofd zullen worden, ten ware de Bodens, dewelke ik inmediaat na den Ontfangt der Berigten van den Gouverneur van *Nieuw-York* naar *Obis* afgezonden heb, in tyds aldaar mogten aangekomen zyn en onze Kooplieden met de Indiaanen onze Geallieerden: de nodige Schikkingen tot hun sige Veiligheid hebben kunnen maaken.

De Berigten, welke de Gouverneur *Clinton* aan my heeft gezonden, worden ook bekrachtigd door den Heer *André Mouton*, die laatstelyk te *Ossadaga* de Boodschap, welke de Gouverneur van *Canada* doorzeven *Fransche* Indiaanen aan den Raad heeft doen ter hand stellen, als mede het Antwoord, door den Raad daar op gegeven, gehoord heeft; de Gouverneur bekende in zyne Boodschap de voorn. Vyandelykheden, maar in het Antwoord heeft de voorn. Raad niet alleen zyne Onafhankelykheid en deszelfs Eigendom van het *Terrein* staande gehouden, maar ook aan de *Franschen* verboden zig te *Obis*, leggende op het Grondgebied van dien Raad, te vestigen, of de *Engelsche* Kooplieden te ontrusten. Maar Gy zult, *Myne Heeren*, gemakkellyk bezefsen, van wat Vrugt dit Verbod kan weezen voor Volkeren, dewelke niet in staat zyn, om zig te verweeren, en daar en boven aan alle nodige Loeftogten gebrek hebben.

Wat kunnen zy in deeze Verlegenheeden doen, indien niet de Gouverneurs van zyne *Or. Brit.* Majt; tot dewelke zy zekerlyk hunne toevlugt zullen neemen, eenigen Onderstand aan hen leveren? En als men hun geen Onderstand na maats van hunne nooddruf bezorgd, kan men dan wel denken, dat zy hunne Alliantie laggen houden of enige zwaarigheid maaken zullen, om zig zo wel als hunne Geallieerden onder de Bescherming van de *Fransche* Kroon, dewelke zy daar toe in staat zien, te begeeven.

Denkt, *Myne Heeren*, mag ik u bidden, wat Gevolgen te verwagten zyn van de opregting der Forten door de *Franschen*, en van de *Indiaanische* Natien, dewelke binnen en by de Grenzen van deeze *Provincie*, en in een kleinen afstand van dat Gedeelte, 't welk daar van bewoond is, door de *Franschen* gevestigd zyn: zouden de Volkeren, dewelke zig op onze *Westerfche* *Kusten* bevinden, in *Vrede* en *Rust* kunnen leeven, of hunne *Bezittingen* handhaaven, of zouden zy dezelve niet zo wel als de *Vrugten* van hunnen arbeid verlaaten, om liever elders *Wooningen* te zoeken, als geduwig aan de *Strooperen* der *Vyandlyke* *Indiaanen* bloot gesteld te zyn?

Doet het te onnut, dat ik over dit onaangenaam Onderwerp meer zegge of de droevige *Uitwerkingen* aantoon, dewelke door de nabylheid der *Fransche* Forten en *Etablissemerten* veroorzaakt zouden worden; want deeze *Uitwerkzelen* vallen van zelfs in 't oog. Derhalven recommandeer ik *UL.* ernstiglyk, dat *Gyl.* deeze *Zaak* typelyk overweegt: En nadien men veel reede heeft te hoopen, dat zo wel de zes Natien te *Onondaga*, als die, welke in het *Westen* woonen, zig aan my zullen adresseeren, en het waarschynlyk is, dat zy ovet deeze handelwyze kragtig zullen aangedaan weezen: Verzoek ik *UL.* dat Gy my in *UW.* tegenwoordige *Verzamelingen* in staat stelt, om *Onderstand* aan hen te verschaffen, te meer; om dat *Gyl.* overtuigd moet zyn, dat het een

on-

Overmydelyke Plicht van elk Gouvernement is; om zyne Inwoonders, het zy dezelve geboore Onderdaanen van zyne Majt., of Inboorlingen van *Amerika* en Vrienden of Geallieerden van de *Groot-Britts. Kroon* zyn te beschermen en voor hen te zorgen, enz.

1753.
October.
—
WEST-
INDIEN.

Na dat de bovengem. Boodschap van den Gouverneur in de Vergadering van den 30 *Mey* op nieuws geleezen, en nevens de Boodschap van den Gouverneur van den 16 *October* laatstleden aangaande het verlies van veertien Indiaanen van de Natie *Twigbtwée*, die door de Franschen en hunne Indiaanengedood zyn, overwoogen was, zyn de volgende besluiten genomen.

I. Om tegenwoordig de Somme van twee hondert Pond Sterling als een Gift van Medelyden over deeze droevige omstandigheid aan de Natie *Twigbtwée* toe te staan.

II. Om aan de overige Indiaanse Natien met hun in Verbond synde, ofte aan een zodanig gedeelte van dezelve als de Gouverneur nodig zal vinden, insgelyks voor het tegenwoordige de Somme van zes hondert P. St. als een Present te geeven.

III. Dat de voorn. Sommen door de Commissarissen van 't Comptoir van de generaale Leening aan den Gouverneur zullen worden betaald, om door hem op de gevoeglykste wyze gebruikt te worden.

BOODSCHAP der VERGADERING aan den Gouverneur.

Wy hebben de Gevoelens van Erkentenis wegens de Agting en Regtmattigheid van den Gouverneur voor de Indiaanen, onze Geallieerden, by alle gelegenheden betoond, en wy danken hem nogmaals voor zyne bestendige zorge en voor de Mededeeling der Berigten, welke hy ten opzichte van hunne tegenwoordige slegte gesteldheid gekreegen heeft. Wy hebben dan op nieuws in overweeging genomen de Brieven, welke aan de Kamer met de Boodschap van den 16 *October* overhandigd zyn; zo als ook de laatste Boodschappen en Brieven van den Gouverneur, dewelke aan ons voor en zedert de terugkomst van de Expressen, die naar *Ohio* zyn afgevaardigt, toe gezonden zyn. Ook hebben wy niet alleen de Boodschap zelfs zorgvuldig onderzocht, maar ook de Indiaanse Kooplieden en andere ondervraagt, dewelke aan ons omtrent het getal en de voornemens der Magt, welke de Gouverneur van *Canada* heeft op de been gebracht, als mede omtrent den toestand der *Twigbtwées* en andere van onze Geallieerde Indiaanse Natien aan de Oevers van de *Ohio* eenig Berigt geeven konden. Ook hebben wy na ripe overweeging het besluit genomen, dat wy edelmoedig zullen medewerken, om hem door eene Gift, overeenkomende met hunne Nooddriften, te ondersteunen.

Alhoewel de Alliantie tuschen de Kroon van *Groot-Brittannië* en de zes Natien, zo als ook de Bescherming en Bystand, welke uit kragte van deeze Alliantie te verwagten zyn, onmiddelyker onder de Directie van den Gouverneur

1753.
Oudebet.
West-
INDIEN.

neur van *Nieuw-York* behooren, en *Virginia* een hanmerhelyken Koophandel met die Naticn heeft afdgegaan, en men ook in geenen deele kan twyffelen, of die *Britantien* zullen de vrom. Naticn en derzelver Geallieerden ondersteunen, hebben wy egter altoos na ons vermoogen door Presenten alles in 't werk gesteld, en onze Indiaanse Kooplieden genoodzaakt, dat zy ten opzichte van deselve regmatig te werk moeten gaan, ten einde ook in de tegenwoordige gelegenheid hunne Vriendschap te behouden. En niet tegenstaande onze Gevoelens met die van onze Eigenaars over het Gedelte, 't welk zy in de Onkosten moeten draagen, verschillen, hebben wy nogtans inzonderheid het oog gehad op de voordeelen, welke zy en de Provintie kunnen genieten van de Gift, die wy met een goed Hart hebben toegestaan, en waar van wy de Uitdeeling aan de Zorg van den Gouverneur hebben overgelaaten, hem recommandeerende, om die Uitdeeling op dusdanige wyze te doen, dat de zes Naticn te *Onadaga* wegens alle Eischen, die zy van hunnen kant of nopens hunne Geallieerden, welken in 't Westen wonen, aan hem zullen doen, vergepogt kunnen weezen, en dat het voor hen bestemde Present zo veelte beter hunne Nooddrift en onze vreedzaame en vriendelyke Oogmerken beantwoorden moge, enz.

*Nieuw-
Schot-
land.*

Wy hebben hier voor gesproken van den toestand der Stad *Hallifax* in *Nieuw-Schotland*, en van een nieuwe Volkplanting of Stad, op eenigen afstand daar van gebouwd; zie hier dienaangaande eenig nader Berigt, uit een Brief van den 25 Juny laastfleeden.

„ Sedert eenigen tyd zyn ruim 1500 Menschen te *Marlegast*, tans
„ genaamt *Lunenburg*, aangekomen, om zig daar met der woon need-
„ der te zetten. Die nieuwe Kolonie legt omtrent 20 mylen van
„ hier, en de Kolonisten bestaan meerendeels in *Salzburgsche Emi-*
„ „ granten. De Lucht is daar ongemeen gezond, en de grond, be-
„ staande in een wyd-uitgestrekte Vlake, is zeer vrugtbaar: by het
„ vertrek der Brieven is het Gras daar reeds anderhalve voet hoog,
„ en alle Vrugtbomen staan in vollen Bloeffem, offchoon de Winter
„ volgens dit Climaat noch maar eeven afscheid neemt. Men agt,
„ dat die nieuwe Kolonie de schoonste van de geheele Provintie wee-
„ zen zal; daar zyn reeds verscheide Huizen volkooid, en een groot
„ getal andere worden gebouwd, alles gedekt door twee Reduiten.
„ Niettegenstaande de Ordonnantie van den Gouverneur *Hopson*,
„ teegen het in den brand steecken der Kreupelboschen en andere brand-
„ baare stoffen, 'tgeen sommige Kolonisten deden, om hunne stukken
„ Landszo veel eerder daarvan te zuiveren, en de moete te bespaar-
„ ren, van die Kreupelboschen te moeten omhakken, hebben deezer
„ dagen eenige Eigenaars van diergelyke plekken gronds echter, op
„ zeekeren dag, dat het ongemeen schoon weder maakte, een groot
„ Kreupelbosch in den brand gestoken, verspreidende de vlammen

„ zich.

5, zig, ter oorzaak van den Zuidenwind, Zeewaards over deeze Stad
 6, heenen, waar door alle onze Fortificatien en verschansingen aan
 7, die kant in de affche geraakten, zo als ook het Huis van den Kapi-
 8, tein *Garret*, een aanzienlyk Magazyn met Zeilen, Masten, Plan-
 9, ken en andere Scheepsbehoeftens, verscheide andere Woonhui-
 10, zen, en een fraaie Brug, op kosten van den Heer *Gerrish* gebouwd,
 11, en de geheele Stad stond in gevaar, van door de vlammen verwoest
 12, te worden, doch de Ingezetenen hebben eindelyk door hunne groo-
 13, te vlyt en onvermoeidheid het geluk gehad, de woede der vlammen
 14, te stuiten; enz. ".

Dat het ook daar omtrent zo vreedzaam niet toegaat, als in meer
 beschaafde Gewesten, blykt uit den volgenden Brief, geschreeven te
Hallifax, den 3 July.

,, Deezer dagen zond onze Gouverneur, de Heer *Hopson*, een klei-
 ,, ne Sloep, en daarin den Heer *Cleveland* en 6 anderen, na een Plaats-
 ,, je, genaamt *Sbedor*, gelegen 12 mylen van hier, om agtervolgens
 ,, het onlangs gesloten Tractaat de Indiaanen van daar herwaards af te
 ,, halen, doch zo dra de Heer *Cleveland* het anker hadt laten uitwer-
 ,, pen, wierden hy en de overigen door die Indiaanen gansch onver-
 ,, wacht overrompeld en vermoord, waarna de Indiaanen hunne hoof-
 ,, den vilden. De Heer *Castille*, een van de 6 man der Sloep, dien
 ,, de onzen als Tolk hadden medegenomen, behield alleen ter naau-
 ,, wer nood het leven, door te zeggen, een Franschman te woezen,
 ,, waarop de Indiaanen hem over Kaap *Breton* weder herwaards zon-
 ,, den, met order, om ons naauwkeurig verslag te doen van 't goen hy
 ,, gezien hadt, gelyk hy dan ook gister avond hier terug gekomen is
 ,, en verhaald heeft, dat de Indiaanen na 't vermoorden der 6 Engel-
 ,, schen de Sloep op 't strand gehaald en verbrand, en het nieuwgeslo-
 ,, ten Vrede-Tractaat verscheurd en in de vlammen geworpen hadden,
 ,, enz. Men agt, dat die wreedheid door hen gepleegd zy uit weer-
 ,, wraak, om dat 6 Indiaanen van hunne Natie, onlangs, tegen 't be-
 ,, vel van onzen Gouverneur, door eenige van onze Indiaanen ge-
 ,, dood en 't hoofd gevild zyn, en men is bedugt, dat zy het by dit
 ,, eene bewys van hunnen wraaklust niet zullen laten blyven, maar
 ,, dat zy noch meer onschuldigen, wanneer ze in hunne handen val-
 ,, len, daar aan opofferen zullen; enz. ".

Volgens de laatste Brieven bestondt de voorgemelde Stad *Lunenburg*,
 die door de Duitsehe Protestanten in *Nieuw-Schotland* gebouwd wordt,
 reeds uit 12 honderd voltooide Huizen, ieder van welken, door el-
 kander gerekend, omtrent tien Menschen bevatte, 't geen een getal
 van 12 duizend Inwooners uitmaakt. Boven dien hadden zy een groot
 getal Schuuren, Stallen en Magazynen, en daar werden nog verschei-

1753.
Oktober.WEST-
INDIEN.Connecti-
cut.

de Huizen gebouwd, en dewyl die Plaats tot den Koophandel zeer gelegen was, werdt geoordeeld, dat dezelve nog meer zou toemenen, en zig in 't kort in eenen ontzaggelyken staat bevinden.

Van *Connecticut* heeft men, dat eenige honderd Inwooners van die Provincie overeengekomen waren, om zeker wyd uitgebrekt Land, aan de zes Natien der Indiaanen te *Sasquibannab*, drie honderd mylen Landwaards in, ten Westen, en binnen de Paalen van hun Oktrooi gelegen, door Inkoop magtig te worden, om daar van, door den tyd, een nieuw Gouvernement te maaken. Van deeze Landstreek wordt, zo ten opzigte van haare Vruchtbaarheid, als van den laagen Prys, voor welken derzelve Bezitting aan hun gelaaten was, zeer veel ophef gemaakt, weshalve reeds eenige Gevolmagtigden derwaards waren gezonden, om het Terrein te examineeren, en den koop in naame der Societeit van *Connecticut*, finaal te sluiten.

Z W E D E N.

Stokholm.

UIT de Noordelyke Deelen van 't Koningryk *Zweden* verneemt men, dat verscheide Ingezetenen aldaar des Konings Ordonnantie; tot het verbeteren en uitbreiden van den Landbouw, met veel lever hebben in agt genomen. Onder anderen is door den Heer *Westbeck*, Prooft te *Löfsta*, een groot Moeras in Koornveld veranderd, waar op thans ruim tweehonderd Tonnen Graan gezaaid konden worden. Op sommige Plaatsen heeft men de Graanen, volgens het Voor-schrift van den Heer *Wolff* behandeld, en daar uit mede veel voordeel genooten. Men heeft bevonden dat de grond in die Gewesten, schoon zo ver naar 't Noorden leggende, uitermaaten vruchtbaar is. Van *Hel-singland* wordt dien aangaande berigt, dat in dit Jaar uit een Roggekoorn gegroeid zyn 62 Airen, daer onder 36 vruchtbaare, waar van ieder zes en een halven duim lang was, en omtrent honderd Graantjes bevatte, zo dat 'er van één Koorntje ruim 3 duizend waren voortgekomen. Voor 't overige is, in 't geheele Koningryk, een gezegende Oogst, van allerlei Koorn geweest.

Het KONINGLYKE EN RYKS-COMMERCIE-KOLLEGIE heeft een nieuw REGLEMENT doen opstellen voor de genen, die in Zyden of half-Zyden Stoffen-Fabrieken arbeiden, 't geen zeer uitgebreid is. Het handekt over het Reeden en Weeven der Zyde tot de Kouffen Mutzen en Handschoenen-Fabrieken in 't algemeen; en bepaalt verder de breedte van allerlei Zyden Stoffen, waar van reeds dertig en meer soorten te *Stokholm* werden vervaardigd. De Lynwaat-Fabrieken komen ook langs hoe meer in trein, en de Heer *Berch*, Professor der Akademie van *Uppsal* heeft een Project aan de hand gegeven tot het bou-

houwen en teelen van Vlas, in de Provintie van *Angermanland*, het geen in 't algemeen gepreezen word.

De Koning van de gedaane Monsteringen in *Smaland* en *Gotblond*, den 11 *passato* te *Drottingholm* gereverteerd, werdt, benevens de Koninglyke Familie, dagelyks in zyne Residentie-Stad te gemoet gezien; te meer wegens de nabyheid der aanstaande Bevallinge van de Koningin, tegen welke in de voorleedene Maand allerlei toebereidzels gemaakt werden. Daar was van de Predikstoelen aangekondigd, dat indien haare Majesteit van een Prins verloft werdt, men zulks aan het Gemeen met 256 Kanonschooten zou bekend maaken, doch met maar half zo veel, indien zy van eene Princes beviel.

1753:
Oktob.

ZWEE-
DEEN.

DEENEMARKEN.

Wegens de aanstaande Bevalling van haare Majesteit de Koningin van Deenemarken, die ook in deeze Maand werdt te gemoet gezien, hadt het Hof zyne terugkomte naar *Koppenbagen* vervroegd, en kwam 'er den 6 *passato* aan. Twee dagen-voor deszelfs vertrek van *Friederiksburg*, hadt men aldaar de Verjaaring gevierd van haare Majesteit, toen tredende in het vyf-en-twintigste jaar van haaren Ouderdom. Het Hof was by die gelegenheid zeer talryk en vol luister. De toebereidzelen, die by dat Lustpaleis gemaakt worden, en de zorgen, die men besteedt om de Tuinen te verbeteren, doen gissen, dat na de bevalling van de Koningin hunre Majesteiten wel een keer dorwaards mogten doen, om de vreemde Dieren te bezigtigen, welke door de Deys van *Tunis* en *Tripoli* aan den Koning tot een Geschenk gezonden zyn, en van veele nieuwsgierigen uit deeze Stad dagelyks beschouwd worden. Zy bestaan in 4 Turke Paarden, 4 Kameelen 3 Struisvogels, 3 Tygers, 1 Leeuwin, 1 Bok, 5 Geiten en 3 Afrikaanse Rotten.

*Koppen-
bagen.*

De Heer *Ogier*, President Honorair van het Parlement van *Parys*, door den Koning van *Vrankryk* benoemd om den Heer *de la Maire*, in de Hoedanigheid van Minister Plenipotentiaris aan dit Hof af te lossen, was den 19 *passato*, met zyne Gemalin te *Koppenbagen* gearriveerd. Ondertusschen hadt de Spaansche Minister, *Marquis de Puente Ferte* aldaar alomte doen bekend maaken, dat een jegelyk, die siet tot zynen laste hadde, zig aan zyn Hotel konde adresseeren, om betaeling te erlangen. De Equipagien van dezen Minister, die als Extraordinis Envoyé en Minister Plenipotentiaris van zyne Katholyke Majesteit, aan het Zweedsche Hof gaat resideeren, waren reeds naar *Stokholm* afgevoerd, en hy verwagte alleen de noodige Paspoorten, om derwaards te volgen. Men verneemt dat wylen zyn Vader, de

Mar-

1753. Marquis de *Puente Ferts*, aldaar ook dien Post bekleed heeft, eer hy tot den bezending in den *Haag* benoemd werd.

Onlangs is eene Lotery te *Koppenbagen* opgerecht, tot onderhoud en opvoeding van behoeftige Kinderen, onder de Directie van den Geheimen Raad Baron van *Bernstorff*, en eenige andere voornaame Staats-Bedienden. Zy is verdeeld in vyf Classen, en zodanig geschikt, dat in dezelve slegts 3 Nieten tegen 2 Pryzen of 4 Præmien gevonden worden.

De Koning vernomen hebbende het groote verval, waar in de Visschery omtrent Noorwegen noodwendig geraaken moet door de agtelootheid der Visschers, in het behandelen, zouten en inpakken van den Visch, heeft deezer dagen eene Ordonnantie doen afkondigen, tot verhelping van alle abuizen, dien aangaande ingesloopen.

P R U I S S E N.

Berlyn.

DES nagts tusschen den 1 en 2 *passato* ontstondt een hevige Brand te *Berlyn*, in het Huis van den Heer Geheimen Raad *Harch*, door onvoorzigtigheid van eenige Bedienden, neemende tegen alle middelen tot blussinge aangewend, zo schielyk de overhand, dat dit zwaare Gebouw van binnen tot op de benedenste Verdieping t'eene-maal uitbrandde. Men beklaagt het verlies van het Kabinet van Natuurlyke Zeldzaamheden, benevens de fraaie Bibliotheek van dien Heer, waar van men niets voor de vernieling heeft kunnen beschauten. Ook zyn, gedurende den Brand, door het afvallende Metzelwerk verscheide Menschen gedood en gekwetst.

De Koning heeft zynen Geheimen Legations-Raad, en tegenwoordigen Minister aan 't Koninglyk Zweedsche Hof, den Heer Baron van *Röbå*, aangesteld tot zynen werkelyk Geheimen Staats- en Krygs-Minister in het Koningryk Pruissen, als mede tot Opperburggraaf van het zelve, en verder tot President van het Pupillen-Kollegie, en Curateur van de Akademie te *Koningsbergen*.

De Koninglyke Akademie der Weetenenschappen te *Berlyn*, laat met verlof van zyne Majestät, in de Nieuwe Stad, agter het Observatorium, een Chymisch Werkhuis bouwen; waar in voor het toekomende de Heer *Markgraaf*, ordinaris Lid der Koninglyke Akademie, zyne Chymische Onderzoekingen zal voortzetten.

Den 29 *passato* werd de berugte Zweed; genaamd *Michiel Hysing*, Junior, die te *Stokholm* uit zyne Gevangenis heeft weeten te ontkomen, en zig vervolgens te *Libau* in Courland mede onzichtbaar te maaken, zonder eenig vermoeden op de *Frederikstadt* ontdekt, ten eersten geligt en in goede bewaaring genomen.

Tet-

Terwyl 'er na de beantwoording van het Vertoog zyner Pruiſſiſche Majesteit noopens de Redenen die hem bewoogen hadden om een Beslag te leggen op de Kapitaalen door de Engelfchen op het Hypotheek van *Sileſien* gefchooten, een zo langen tyd verloopen was zonder eenig REPLIEK van de Pruiſſiſche zyde, zo werdt verwacht dat men in de middelen tot een minnelyk Vergelyk dien aangaande reeds merkelyk gevorderd ware: doch nu verſtaat men, dat 'er in de voorgaande Maand reeds ſterk aan 't drukken van een zodanig Replik gearbeid werdt, naar welks Inhoud niet zonder reden verlangd wordt; des wy ook in tyds daar van zullen berigten.

Ondertuſſchen ziet men thans zeker Werkje in 't Franſch geſchreeven en te *Kleeve* gedrukt of uitgegeven, welks oogmerk is, om door middel van het Regt der Volkeren de redenen te wederleggen, die op dat Regt gegrond door het *Groot-Brittanniſche* Hof bygebragt zyn ter billyking van deszelfs gedrag, rakende 't neemen van eenige Pruiſſiſche Scheepen gedurende den laaſten Oorlog. De aanmerkelykſte paſſagie van gemelden Brief is deeze;

„ De Engelfche Commiſſariffen zeggen, dat *Engeland* geen afzonderlyk Traktaat hebbe met den Koning van Pruiſſen. Zulks ſtemt men met hen toe; ten minſten daar is geen Traktaat rakende de Navigatie en Commercie tuſſchen de twee Hoven bekend; doch by gebrek van een afzonderlyk Traktaat moet het algemeene Regt ten rigtſnoer verſtrekken. Het algemeene Regt nu, 't welk alomte in agt genomen wordt, is dat geene, 't welk de *Koopgoederen*, in een *neutraal Schip* geladen, vry ſtelt. Dienvolgens moeſten de Pruiſſiſche Schepen overeenkomſtig met dat algemeene Regt behandeld zyn geworden door de Mogendheden, die zig ſeedert 1739, tot 1748 in Oorlog bevonden hebben.

„ Men agt te kunnen vaſtſtellen, dat het waare Regt der Volkeren dat geene is, 't welk ſedert byna een Eeuw ſchier algemeen is in agt genomen. Het is de kennis, die men in de Scheepvaart en Koophandel heeft verkreegen, waar aan men eenen regelmaat, op de regtmatigheid gegrond, verſchuldigd is, en ſteunende op de gelykheid, die tuſſchen Natien behoort gevonden te worden.

„ Wat is doch in der daad het regt der Volkeren, wanneer men 't in deszelfs ware betekenis opneemt? Het zyn immers regelen, die de reden ons leert, te moeten vaſtgeſteld wezen tuſſchen de verſcheide Natien van *Europa*, zodanig, dat die Regelen de onderlinge veiligheid te wege brengen, en tot eenen grondſlag verſtrekken van de betrekkingen, die de Natien op elkander hebben.

„ Hier uit volgt, dat alles, wat door een der Natien zoude kunnen geſchied zyn, ſtrydig tegen die Regelen, buiten twyfel tot nadeel

1753.
Otober.PROVIS-
SEN.

„ van een andere Natie verftrekken moet; dit voor te komen, ver-
 „ eifcht het gemeene belang, ten einde ieder Natie op zigzelve zig
 „ niet aan 't gevaar bloot gefield bevinde, van benadceeld te worden
 „ door het overtreden van die regelen door een andere Natie. Want
 „ by aldien zulks gefchiede, zo zou 't niet meer een regt der Volke-
 „ ren weezen, ten minfte geen vastgefteld Regt en voor alle Natien
 „ gemeen, maar het zou een willekeurig Regt zyn, en een Regt, af-
 „ hangende van den wille van de fterkste party.

„ Agtervolgens 't waaragtigfte Regt der Volkeren behoort een Oor-
 „ log, tuffchen twee Mogendheden ontftaande, geen invloed te
 „ hebben op andere Mogendheden, die zig neutraal houden, noch
 „ te derzelve toefland te veranderen, of eenen inbreuk in derzelve
 „ Commercie te maaken. Alles wat ftrekken kan, om die algemeene
 „ orde te ftoren, die alleen in ftaat is, om de rust onder de Natien te
 „ handhaven, moet in der daad als een inbreuk worden aangemerkt,
 „ wel verre van zulks in tegendeel te kunnen voorwenden als een uit-
 „ werkel van het Regt der Volkeren.

„ Vermids de Zee vry is, zo behoort een Schip, op eenen togt
 „ zynde, aangemerkt te worden als een gedeelte van het territoris
 „ van de Mogendheid, wier vlag 't zelve voert, en even gelyk 't aan
 „ geene in Oorlog zynde Mogendheden geoorlofd is, iets weg te lig-
 „ ten van de landen, onder de heerfchappy van eenen neutraalen Sou-
 „ verein behorende, om dat zulks een Vyandelyke daad tegen den-
 „ zelve zoude weezen, zo mag op dezelve wyze ook niets weg ge-
 „ ligt worden van boord van een Schip, onder de vlag en protectie
 „ van een neutraale Mogendheid op Zee zynde.

„ Het doet niet ter zaake, of zulk een Schip aan iemand der On-
 „ derdanen van een neutralen Vorft, dan of het aan hem zelve toe-
 „ behoore. Het is genoeg, dat het onder zyne Protectie zeilt, en
 „ dat dezelfs Vlag, bevestigd door de Zeebrieven, een zeker bewys
 „ daar van is. Behooren de Landen, waarin de Staaten van eenen
 „ Souverein bestaan, niet meerendeels in eigendom tot aan particu-
 „ lieren, Onderdanen van die Mogendheid zynde? en des niet tegen-
 „ fttaande worden ze geagt, hem toe te behoren, om datze een ge-
 „ deelte van zyne Domeinen en van zyne Souvereiniteit uitmaken;
 „ dit is genoeg, om ze te doen refpecteeren, en waarom zou dan an-
 „ ders moeten gehandeld worden met de Schepen? enz. ”

Zeeblin

„ Wanneer in deezen Zomer onverhoeds de Vloer in viel boven eeni-
 „ ge Grafkelders in de Groote Kerk te Zeeblin, werden de Tinnen Lyk-
 „ kisten ontdekt van den Prins *Johan Frederik*, tweeden Zoon en van
 „ de Princesse *Agnes*, vyfde Dogter van den Keurvorft *Johan Sigismund*,
 „ een der Voorouderen van zyne Pruiſſiſche Majesteit, die aldaar ligt
 „ zyne

zyne Residentie te houden. In-deeze Kisten vondt men eenige Kostbaarheden, naamelyk een Gouden Keren, een blaauw gemailleerden Gouden Leeuw, met vier Diamanten bezet, een Gouden Arm, met eenige kostelyke Steenen, een Halsieraad en verdere Kleinodien, welke aanstonds naar *Berlyn* gezonden, doch door den Koning, na dezelve bezigtigd te hebben, aan de gemelde Kerk van *Zeeblin* geschonken zyn.

1753.

Oktober.

Prussien.

D U I T S C H L A N D .

Wegens het Traktaat tusschen 't Keizerlyke Hof en dat van *Modena*, waar van hier voor gemeld is, zag men onlang te *Weenen* een Geschrift, onder den tytel van *Eenvoudige en Onzijdige Verklaring van de Redenen, die den Hertog van Modena hebben aangerast, om een Verbond van Alliantie en Bloedverwantschap met het doorlugtige Huis van Oostenryk te sluiten.* „ Daar in staaf de Schryver zyn *Systema* op „ het algemeen Belang van Italiën, met betrekking op de byzondere Belangen van ieder Prins, Staat, Republiek, en ieder vrye Stad „ van dat gedeelte van Europa. Vervolgens onderzoekt hy wat de „ Betragtting van deeze Belangens van elk van dezelve eischt om hunne byzondere Voordeelen en hunne Vryheid te handhaven. Hy „ gaat over tot de *Convenances* of billyk schynende Redenen, dewelke „ ke het aangaan van Alliantien met de eene of de andere van de twee „ Mogendheden, welker Staaten naaf aan Italiën grenzen, noodzaakelyk kunnen maaken, en zegt, dat de onderhouding van een „ naauwkeurige Vriendschap, tusschen die Staaten en het Keizerlyk „ Hof noodzaakelyk is, om dat men volgens het *Systema*, in het „ Vrede-Traktaat van Aaken gevestigd, verzekerd moet wezen, dat de oogmerken van die Mogendheid alleenlyk strekken om het geen „ dezelve bezit te behouden, en niets te onderneemen om zig door „ Conquesten te vergrooten. Waar uit hy dan besluit, dat, vermits „ dit *Systema* eene noodzaakelyke Verknogtheid met de Behoudenis „ van het Evenwigt van Magt heeft, het Huis van *Modena* geen „ tere Party heeft kunnen kiezen dan deeze, om zig zo naauwkeurig „ als het zelve gedaan heeft met het Huis van Oostenryk te allieeren, „ zonder nogtans af te zien van de Onderhouding der Vriendschap „ met de overige aanzienlyke Mogendheden in Italiën, als de welke „ in geen deele met de natuur van zyne aangegaane Verbintenissen „ onbestaanbaar is, enz. ”

In de voorleedene Maand werden aan 't Keizerlyke Hof toebereidzels gemaakt tot de Receptie van den Erfprins van *Modena*, die vervolgens aldaar aankwam, gelyk wy zullen melden.

1753.
Oktober.DUITSCH-
LAND.

Een weinig eer was te *Schonbrunn* een Voorval gebeurd, 't welk veel Gerugt gemaakt heeft. Een van de twee Zoons der bekende *Madame de l'Esperance*, by wylen den Hertog *Leopold van Montbelliard* geteeld, die een Proces voor den Ryks-Hofraad tegen den Hertog van *Wurtemberg* hebben hangen, en aan 't Keizerlyke Hof zig onder den naam van *Barons van Walde* onthouden, kwam 'smorgens te *Schonbrunn*, en ging regt naar de Antichambre, om Audientie te hebben by de Keizerin. Doch dewyl haare Majesteit met den Sekretaris van *Koch* aan Staatszaaken bezig was, berigtte hem de Kamerheer, Hertog van *Urfel*, die toen in de Antichambre zynen Post bekleedde, dat zulks voor dat maal niet kon zyn; waar op de Baron van *Walde* met geweld aandroeg tegen de Deur van 't Apartement haarer Keizerlyke Majesteit, en wanneer de Hertog van *Urfel* hem vast hield, den Degen trok, waar door de Hertog zig eenigermaate kwetste. Haare Keizerlyke Majesteit het Geraas hoorende naderde tot de Deur, en dit werk ziende vlugtte zy naar een ander Vertrek, alwaar zy uit een Venster riep om de Granadiers, die aanstonds toefshooten, en dien Moeitemaaker in hegtenis namen. Men heeft hem in 't Spaansch Hospitaal gebragt, en sedert is, zo gezegd wordt, bevonden, dat het hem in de Harsenen leutert, weshalve hy na 't Kasteel *Graz* in *Stirie* zoude gebragt worden, tot voorkoming van diergelyke baldaadigheden. Ondertusschen was door zyn Broeder verscheide maalen Acces by de Keizerin verzogt, doch hem het zelve geenszins ingewilligd. Eer dat de eerstgemelde tot die Buitenspoorigheid kwam, hadt hy verscheide Memorien aan 't Hof gepresenteerd, waar in hy zig beklaagde, dat het Huis van *Wurtemberg* hem weigerde het genot te mogen hebben van die Goederen, welke aan wylen den Prins van *Montbelliard* hadden toebehoord. Het is wel waar, dat de voornoemde Ridder deswegens by den Hertog van *Wurtemberg* klagten ingebragt heeft; maar het is ook teffens zeker.

„ Dat de voornoemde Hertog de ongegrondheid daar van aange-
 „ toond en verklaard heeft: Dat hy, wel verre van aan de *Kinderen*
 „ van den overleeden Prins van *Montbelliard* eenige weigering omtrent
 „ derzelver Onderhoud gedaan te hebben, ten dien opzigte alle In-
 „ schikkelykheid betoond heeft; die zy wenschen konden, zonder iets
 „ anders te eischen, dan dat zy in de eigen Staaten van dien Hertog
 „ verteeren zouden, het geen zyne Doorl. Hoogheid tot hunne Ap-
 „ panage en Onderhoud aan hen toeleggen zou.”

Wy hebben, in 't voorgaande DEEL, bladz. 206, van dit Geschiedenis eenige melding gemaakt.

Hunne Keizerlyke Majesteiten naar Bohemen reizende, om het Campement by *Moldaw Thein* te bezigtigen, kwamen den 22 Augustus met 's Kei-

's Keizers Broeder, den Hertog *Karel van Lotharingen*, aldaar aan; wordende by hunne aankomste met een lossing van het Kanon voor het Front, en van de Batteryen begroet. 's Avonds stak men een fraai Vuurwerk af, 't welk een pragtigen Tempel verbeeldde, in de Hesperische Velden gebouwd, op de gelukkige Vereeniging der Huzen van Oostenryk en Lotharingen zinspeelende. Den volgenden dag geschieden van eene Battery, uit 12 Metaalen Veldstukken honderd Schooten, waar na men van een van die Stukken de proef nam en bevondt dat met hetzelfde honderd Schooten in een Minuut konden geschieden. Vervolgens hing men twee Petarden aan Poorten, tot dat einde gemaakt, die door dezelve opgeslagen werden. Daar na werden een groot getal Bomben geworpen. Den 24 assisteerden hunne Majesteiten by den Godsdienst, waaronder de Symphonie door de Hautboisten van het Corps Artillery gespeeld werd. 's Avonds wierp men Bomben uit 2 Mortieren, namentlyk 40 uyt ieder, en ruineerde eene Battery van 2 Stukken, doende ook 12 kleine Mynen springen. Den volgenden morgen exerceerde een Bataillon van *Piccolomini* met Vuur, waar op twee Yzeren Stukken, met Kardoezen geladen, in het avanceeren en retireeren ieder 60 Schooten deeden. Ook werd uit 4 Veldstukken zesponders, tweehonderdmaal, uit 4 twaalponders tweehonderd zefstienmaal, en uit 4 Hauwitzers, zevenponders, honderdzefstigmaal gevuurd. 's Namiddags wierp men Bomben van honderd Ponden, terwyl insgelyks uit de Steenstukken werd gespeeld; en hunne Keizerlyke Majesteiten diverteerden zig met het schieten naar de Schyf. Den 26 hielt men 's morgens den Godsdienst, waar na de dag verder met Exercitien werd doorgebracht, en 's avonds een nieuw Vuurwerk afgestoken. Den volgenden dag gaf de Keizerin, by haar Vertrek, aan de Militie blyken van haare gunste, doende aan het geheele Corps Artillery een Maand Leening tellen. De Gemeenen van 't Regiment van *Piccolomini* hebben elk voor zyn hoofd twee 17 Kreutzer-stukken, en de Granadiers 3; de Kapiteins 50 Dukaaten, de Luitenants 36, de Onder-Lieutenants 30, en de Vaandrigs 20 Dukaaten bekomen. De Pragt door den Prins van *Lichtenstein*, Grootmeester van de Artillery, by die gelegenheid betoond, is onbeschryfelyk.

Zyne Keizerlyke Majesteit begaf zig den zelfden dag naar het Campement by *Colin*, met den Hertog zynen Broeder. Die beide hooge Personagen bevonden zig den 15 *passato* nog op de Colloreedsche Goederen te *Opotchna*, alwaar dezelve zig dagelyks met de Jagt verlustigden.

Den 19 *dito* was in de Stad *Praag* alles in beweging tot de Receptie van zyne Koninglyke Hoogheid, die aldaar verwagt werd om ver-

1753. der de Reis naar de Nederlanden aan te neemen, gelyk hy dien dag
 Oktober. ook aldaar arriveerde, en den 21 *dito* naar *Brussel* vertrok. Volgens
 een nauwkeurige Lyft zyn in de Jagtpartyen, door dien Hertog met
 den Keizer in Boheme gehouden, 116209 Schooten gedaan, en ont-
 trent 48 duizend stuks Wild geveld; naamelyk 19 Harten, 77 Reebokken,
 10 Wilde Zwynen, 6 Vossen, 18243 Haazen, 9499 Faizanten,
 19545 Patryzen, 114 Leeuwerken, 353 Wegtels, en 54 Vogels van andere soorten.

Duitsch-
 LAND.

Haare Keizerlyke Majesteiten werden den 21 *dito* te *Felsberg* door den Prins van *Lichtenstein* zeer pragtig ter maaltyd onthaald; en den 22 was aldaar wederom een groote Jagt. Die hooge Personagien hadden 's nagts geruſt te *Nicholsburg*, alwaar op het Kasteel van den Prins van *Dietrichstein* een zeer pragtig Bed was vervaardigd, hebbende 6 duizend Guldens gekoſt. Zy zyn eerst den 26 *passato* in hunne Residentie-Stad geretourneerd.

Men was aldaar geduurig bezig om de Ontwerpen tot zindelykheid en verfraaijing van deeze Stad, waar in de groote Marktplaatsen zeer veel met Winkels en Kraamen zyn bezet geweest, ter uitvoer te brengen. Inzonderheid zal men de Groen- en Viſch-Markten, die zeer veel vuilnis en onaangenaamheid veroorzaakten, naar andere Plaatsen, en de laatste by de Stads Vesten verleggen. Hier door zal de Hooge Markt, die met de gemelde Neeringen zeer vol en bezet geweest is, sierlyker gemaakt, en door 't breeken van het Bronnenhuis en de Vleeschhal nog meer opgeruimd worden. Ook is 'er een Project, doch van meer moeilykheid, en naamelyk van de Stad eene Vesting, en van de Voorſteden eene Stad te maaken, waar door *Weenen* zeer van gedaante zou veranderen.

Op bevel van haare Keizerlyke Majesteit is met den druk een Patent gemeen gemaakt, waar by een aanzientlyk Corps Landmilitie in de Erflanden wordt opgeregt om voortaan onderhouden te worden, ten einde de Keizerlyke Regimenten in tyd van Oorlog uit dezelve voltallig te maaken. Die Landmilitie zal bestaan in 24 duizend man, waar van 'er 't Koningryk Bohemen 9 duizend zal leveren. Tot derzelver onderhoud zal uit de Keizerlyke Schatkist jaarlyks 3 Floreinen per man betaald worden. Dit Volk zal naar gewoonte zynen dagelyken arbeid mogen verrigten, en alleen verpligt zyn zig Zondags en op Feestyden in den Wapenhandel te oeffenen. Zy zullen niet dienen dan in eenen Oorlog, dien de Keizerin zelf voert, en na 't eindigen van denzelven aansonds naar huis mogen keeren.

Tot wegneeming van de klagten der Protestanten in Hongarijen, is, zo men verſtaat, door de Keizerin aan alle Magnaaten en Geſpanſchappen in dat Ryk bevel afgevaardigd, om dezelve by haare Regten en in de

de vrye Oeffening van den Godsdienst te handhaaven, zonder hun daarin eenige verandering toe te brengen. Wenschelyk was 't, dat aan de Geestelyken ook zodanige Ordres werden gezonden, en dat dezelve naauwkeurig onderhouden werden.

Van *Frankfort* heeft men, dat de Hertogin van *Saxen-Meinungen*, den 11 *passato* gelukkiglyk bevallen is van eene Prinses, zynde nu de derde van dat doorlugtig Huis. 't Is juist twee Jaeren geleeden, dat haare Hoogheid ook op den 11 *September* van haare eerste Prinses beviel, wanneer Madame de Dauphine van Frankryk twee dagen te vooren van den Hertog van Bourgondie verloofte; en dewyl den volgenden nacht twee Couriers van *Versailles* door *Frankfort* naar *Dresden* passeerden, werdt ondersteld, dat de Bevalling van de Dauphine weder niet veel meer met die van de gemelde Hertogin zoude verschillen, gelyk de uitkomst bewaarheid heeft, 't welk hier na zal blyken.

Den 3 *passato*, was te *Stutgard* de Huwelyks Inzegening van den Jongen Vorst van *Tour en Taxis*, met de Prinses van *Wurtemberg*, *Augusta Elizabeth*, zeer plegtiglyk verrigt. De regeerende Hertog en Hertogin, stonden de eene ter regter en de andere ter linkerhand van het hooge Paar; en werden vervolgens, uit de Hof-Kapel, door de Bedienden, die elk eene brandende Waskaars in de hand hadden, terug geleid. Tot den Vorstelyken Tafel was buyten de hooge Familie niemand genoodigd, en toegelaaten; dan de Heer *de la Nouë*, Koninglyk Franfch Minister, die tegen over het Jonge Paar in eenen Leuningstoel geplaatst werdt. By het drinken der Gezondheden zyn door de Infantery, geschaard op het Onderhof van 't nieuwe Slot, en uit het Kanon, t'elkens Salvoos geschooten. Behalven den Vorstelyken Tafel waren 'er nog drie andere, elk van 24 Borden, aan welken de aanwezende Dames, de buitenlandsche Ministers, Generaals, de Adel en anderen Heeren van Aanzien, onthaald werden. Vervolgens was op de Ridderzaal een Bal, en de volgende twee dagen is aan het Hof open Tafel geweest; waar na eijndelyk de Nieuwgetrouwen naar *Lodewyksburg* vertrokken zyn.

Z W I T Z E R L A N D.

VOLGENS berigten van *Bern*, was het schryven van den Heer *Chavigny*, Afgezant van 't Franfche Hof by de Cantons van *Zwitserland*, aan den Intendant van 't Graaffchap *Bourgondie* van die uitwerking geweest, dat aan dit Canton alle voldoening die men begeeren kon, verzorgd is, voor de Geweldenaryen, door de Franfche Boeren op dezelfs Grondgebied gepleegd. Wanneer de Intendant den

1753.
Oktober.ZWIT-
ZERLAND

den Brief van dien Minister ontvangen hadt, begaf hy zig aanstonds naar de Plaats alwaar zy waren voorgevallen, hebbende vooraf den Baljuw van *Nyon* verzogt, zig ook aldaar te laten vinden. Hy deedt aldaar den Landvoogd en mindere Bedienden mede verschynen, welke hy verdagt hield, dat deeze Moedwilligheden hadden berokkend, of ten minsten door de vingeren gezien, en gaf hen allen eene scherpe Reprimende; en vermits de meeste Belhamels zig met de vlugt gesalveerd hadden, deed hy de geene, welke noch te vinden waren, by de kop vatten, en dezelve benevens haare misleyde Aanhangeren gelasten, de ontvoerde Beesten ten eersten wederom te geven, behalven eene Boete van 600 Livres, met bedreyging, wanneer zy zig andermaal zouden vervorderen diegelyke Moedwilligheden te plegen, hen op staande voet, buyten form van Proces, te zullen doen op hangen. Ten opzigte van de Beesten, door de Zwitserse Onderdanen by wege van Reprefaille uyt de Franse Weyden gehaald, liet de Intendant het ten eenemaal aan het believen van den Bailliuw van *Nyon* over, of hy dezelve wilde doen houden, dan wederom geven; maar de Heer *Sturler* door de genereuse Decisie en Aanbieding van den Heer Intendant ten uystersten voldaan zynde, ordonneerde zyne Ingezetenen, die van de Franschen ontvoerde Beesten immediaan aan haare Eygenaars wederom te brengen.

P I E M O N T.

Turin.

Den 2 *passato* kwam de Hertogin van Savoie, te *Turin*, gelukkig in de kraam van een Prinses, die kort daar aan door den Kardinaal de *Lanses* gedoopt is, met den naam van *Maria-Louisa-Josephina-Benedictina*; hebbende tot Gevader den Hertog van *Cablais*, en tot Gemoeder de Princes *Louisa*, tweede Dogter van den Koning.

Cagliary.

Volgens Brieven van *Cagliary* hadden de twee Koninglyke Galeien zig in de voorleedene Maand meester gemaakt van een tweede Tunisch Roof-Galjoot, welks Equipage voorneemens was, een Landing op 't Eiland van Sardinie te onderneemen. By die gelegenheid waren 82 Turken gevangen gemaakt, en het veroverde Schip, zynde wel bezeild en fraai gebouwd, wordt met allen spoed in staat gesteld, om daar mede op de Barbaaren te kruisfen.

I T A L I E N.

Messina.

ZO was onlangs ook te *Messina*, een Stad op 't Eiland *Sicilie*, door drie gewapende Fregatten, een Tripolitaansch Roofschip opgebracht, van 24 Stukken Kanon en 140 Man Equipage, 't welk zy, op den

den Kruiſtogt zynde, na een hardnekkig en bloedig Gevegt hadden genomen. Op dit Rooffchip zyn 22 Kriſten Slaaven gevonden, die dus hunne vryheid wedergekreegen hebben. Zy verhaalden, dat 10 of 12 dagen te vooren een Spaanſch Schip van *Barcelona*, met 80 duizend ſtukken van Agten, benevens een groote kwantiteit Wollen en Zyden Stoffen belaadend, door 2 Kaapers te *Tripoli* was opgebracht. 1753.
Oktobr.

Van *Palermo*, op 't zelfde Eiland, heeft men, dat den 31 van *Augustus* op een blinde klip, vier Mylen van die plaats een Tunifch Rooffchip aan ſtukken ſtiert, waar van alle de Turken, op vyf Man na, aan land waren gezwommen, daar ze door de manſchap van de Kuſtbewaarders gevangen genomen zyn, en naar het Lazareth buiten de Stad gebracht, om aldaar Quarantaine te houden. Doch dewyl men inmiddels uit de gevangen Turken vernomen heeft, dat de Kapitein van dat Rooffchip een Italiaan van geboorte is, die voor 6 Jaaren het Kriſtelyk Geloof heeft afgezworen, en zedert verſcheide maalen ter Kaap gevaaren; dat hy vier of vyf Napelfche Vaartuigen genomen, en te *Tunis* opgebracht heeft; en dat hy de Kapiteins van twee derzelven eigenhandig heeft vermoord, om dat zy zig zeer dapper tegen hem verweerd hadden: om dit alles is deeze wreede Rencgaat uit het Lazareth naar de Gevangenis overgebracht, en naar den Koning hier van berigt gezonden, ten einde men moge verſtaan, hoe verder met hem te handelen. ITALIEN.
Palermo.

Wegens een Gerugt, te *Romen* verſpreid, dat de Republiek van *Venetie* een Traktaat met de *Algerynen* zou geſlooten hebben, of op het punt ſtaan om zodanig een Traktaat te ſluiten, waar door dezelve zig by alle Mogendheden van *Italië* ten uiterſte gehaat zoude maaken, is, door den Venetiaanſchen Ambaſſadeur, aan het Pausfelyk Hof de ſterkſte verzekering gegeven van het tegendeel, met berigt, dat de Ambaſſadeurs van de Republiek aan de andere Hoven van Europa ook bevel hebben, om zodanige Gerugten tegen te ſpreken, en verder te verklaaren, dat de Republiek zig genoegzaam in ſtaat agt, om door haar eigen Magt de Navigatie en Commerce van haare Onderdaanen te beſchermen, zonder toevlugt te neemen tot zulke laſtige verpligtingen, als de meeste Traktaaten met de Barbaariſche Natien beſhelzen. Rome.

By den Paus is eindelyk, zo men verſtaat, een Beſluit genomen, om, tot wegneeming van alle zwaarigheden, die de aanſtaande Promotie van Kardinaalen zouden kunnen belemmeren, een der vacante Hoeden te bewaaren voor den Heer *Merlini*, Nuntius van zyne Heiligheid aan het Sardiniſche Hof; en dien Heer tot Kardinaal te verheffen, ingevalle de Koning van Sardinie te weeg kan brengen, dat de andere Hoven aſſtaan van hunne Vordering, om 's Pausen Nuntii,

1753. *Oktober.*
 ———
 ITALIËN.
 tii, by' hun reſſdeerende, ook tot het Purper gebragt te zien. Doch
 deeze Voorwaarde agt men, niet zonder reden, veel zwaarigheid in
 te hebben. Ook willen anderen, dat door den Sekretaris van Staat on-
 langſ een Courier naar *Dreſden* afgevaardigd is, om aan den Koning van
Polen, die onder anderen, gelyk wy hier voor gezien hebben, mede
 tegen de verheffing van gemelden Heer *Morlins* heeft geproceſſeerd,
 verzekering te geeven, dat die Nuntius niet onder het getal dergenen,
 die tot de aanſtaande Promotie gedoodverfd zyn, begreepen is. Zo
 dat alles ten opzigt van den tyd en hoedanigheid van die Promotie,
 nog een geheim bleef.

Mantua. Volgens een Brief van *Mantua*, was aan den Baron de *Cavaliers*,
 Commandant van deeze Vefting, door een Expreſſe tyding gebragt,
 dat 10 duizend man, Ooſtenrykze Troepen, dedelyk op march ge-
 toogen waren naar *Lombardyen*, en zig reeds in het Landſchap *Friuli*
 bevonden, hebbende ten dien einde den Doortogt door het Gebied
 van *Venetia* verzogt en daar toe Vryheid bekomen. Men verzekert
 dat deeze Troepen gefchikt zyn tot bezetting van eenige Plaetſen in
 't Hertogdom *Modena*, volgens de Conventie tuſſchen den Hertog en
 het Keizerlyke Hof geſlooten, waan van hier voor.

*Milaa-
 nen.* Voor zyne Hoogheid, die door de Keizerin is aangefield tot Con-
 verneur Generaal van *Milaaenen*, gelyk wy gemeld hebben, werden in
 de voorleedene Maand de Vertrekken van 't Hertoglyk Paleis ten prag-
 tigſten gemeubileerd; inzonderheid de Grootte Zaal, waar in dezelve
 Audientie zal geeven, en daartoe zitten op een verheeven Plaats, met
 eenige Trappen, in een Armſtoel, onder een koſtbaar Verhemekte.
 Tegen de Receptie van dien Hertog werden in deeze Stad, alwaar
 men een zeer talryken en deſtigen Adel vindt, allerlei toebereidingen
 gemaakt. Geduurende den tuſſchentyd, dat zyne Hoogheid te *Mi-
 laanen* verwacht werdt, zou de Regeering Proviſioneel beſtuurd worden
 door eenen Raad, aan wiens hoofd zig de Groot-Kanſelier Graaf *Chriſ-
 tiani*, en de Prefident van den Senaat, Graaf *Pertuſati*, zouden be-
 vinden.

Modena. Den 20 *paſſato* nam de Erfprins van *Modena*, met eene pragtge E-
 quipagie, de reize naar *Weenen* aan. Alle de Heeren van zyn Gevolg
 hebben koſtbaare kleederen doen maaken, om geduurende dezelfs ver-
 blyf aan 't Keizerlyke Hof aldaar met luifter te kunnen verſchynen.
 Bovendien is de Livrei van Parade, voor de Pages en Huusbedienden
 van dien Prins, buitengewoon ſierlyk en pragtig.

Genua. Op bevel der Regeering van *Genua* is een Edict ten voordeele der
 Inwoonders van *St. Remo* gepubliceerd, behelzende in 't korte. Dat
 oeffchoon de *Rebellie*, door de Ingezetenen van *St. Remo* verwekt, zo or-
 ae gaande geweest is, dat zy ben alle Pardon onwaardig behoorde te ma-
 ken,

zen, het nochtans den Senaat, met opzigt tot die omstandigheden Clemencie willende oeffenen, bebaagt, een generaal Pardon te verlenen aan bun alle, die deel aan de gemelde Rebellie gehad hebbende, weder op 't Territoir van St. Remo terug komen zullen binnen den tyd van een Maand, voor zig binnen de 100 mylen van dat Territoir bevinden, en van 6 Maanden voor die zig nog verder buitenslands geretireert hebben. Van dat generaal Pardon is niemand uitgefloten, behalven 14 Onderdanen, in de gemelde Ordonnantie genoemd.

1753.
Oktob.

ITALIEN.

Dat de Republiek waarfchylyk tot het vergaannen van dit Pardon bewoogen is door de grootheit der Rampen van die Stad, blykt uit den volgende Brief, gedateerd St. Remo, den 28 Augustus.

St. Remo.

„ De Generaal *Pinelli* heeft de Ingezetenen van deeze Stad willen
 „ dwingen tot het tekenen van een Geschrift, waar by hy dezelve
 „ deedt verklaren, hun leeven, goederen en eere verbeurd te hebben,
 „ doch alle zyne bedreigingen hebben ons tornu niet konnen overha-
 „ len, om dat geschrift te tekenen, het welk den Generaal zodanig
 „ heeft verbitterd, dat hy den Toorn van onze Hoofdkerk schier t' ee-
 „ nemaal onder de voet heeft doen halen, terwyl hy ongemeen zwa-
 „ re brandfchattingen hier om heen uitgeschreeven; en de Opgezetenen
 „ van al hun Vee beroofd heeft. Het geheele omleggende land is ver-
 „ woest, bestaande in 6 fraaije valseijen, ieder 6 mylen lang, die met
 „ Oranje- en Citroenboomen beplant waren, dewelken by na *Genua*
 „ gezonden heeft, benevens alle den olie, dien hy heeft konnen
 „ vinden. Hy heeft de voornaamste Leeden van ons gewezen Parle-
 „ ment opgesloten in 't Huis van den Heer *Borra*, 't welk hy tot een
 „ gevangenis zo voor dien Heer zelf als voor de overigen gemaakt
 „ heeft, staande een sterke wagt fuseliers met de bajonet op den
 „ Snaphaan zo voor de deur als in de vertrekken van dat huis. Men
 „ verzekert, dat de Republiek *Genua* deeze Stad voortaan door twee
 „ Burgemeesters zal laten bestieren, en dat alle onze gewezene Ma-
 „ gistraats-Perfoonen voor altoos van hunne bedieningen ontzet zullen
 „ blyven, terwyl alle de Ingezetenen in gevaar zyn, van tot den be-
 „ delzak te zullen geraken ”.

Sedert dat de Koningen van Vrankryk en Groot-Brittannie op het aanstaan van de Republiek *Genua* aan hunne Onderdaanen verboden hebben, eenige Krygschoefden of Geweer, en verdere noodwendigheden, aan de Misnoegden op 't Eiland *Corfica* te leveren, is een dergelyk verbod mede geschied door den Koning van *Sardinie*, den Koning der beide *Sicilien*, en den Koning van *Spanje*; gelyk men ook meende, dat de Koning van *Portugal* dit voorbeeld in 't korté stondt te volgen.

1753. Middelerwyl hadt zig onder de Misnoegden eenig verschil geopen-
 October. baard, waar van in 't vervolg nader.

ITALIEN.

B A R B A R I E N.

Tetuan.

WY hebben in 't voorgaande DEEL van dit GEDENKBOEK bladz.
 143. de sluiting van een VREDE-TRAKTAAT, tusschen den
 Keizer van Marokko en de Heeren Staaten Generaal der Vereenigde Ne-
 derlanden in twyfel gelaaten. Tegenwoordig openbaart zig de zeker-
 heid daar van, voor eerst uit een Brief door dien Keizer geschreeven
 aan hunne Hoogmogenden, en ten anderen uit den Inhoud van het
 Traktaat zelf, 't geen wy hier zullen voordraagen. Eerst volgt hier
 de Vertaaling van den gemelden BRIEF, gedateert te Fez in 't Kei-
 zerryk van Marokko, op den 28 dag van de Maand *Mobaram* in 't Jaar
 van de Vlucht van *Mabomet*, 1166; naar onze Rekening den 4 Decem-
 ber 1752.

*Geloofd zy God, daar is geen ander God dan hy, en Mabomet is zyn
 Propheet.*

» *ABDALA, by der gratie Gods Keizer-der Gelovigen, enz. Aan de
 vergadering der zeven Hoofden, Gouverneurs van de zeven magtige en
 Vereenigde Provintien der Nederlanden; Vrede en Goedgunstigheid!*

» *Wy hebben ontfangen uwen Brief, welken gy ons gezonden hebt
 » door uwe Ministers François en Louis Butler, en met den zelve 't
 » geld voor uwe Onderdaanen, die in onze handen-gevangen zyn, na
 » rato van vyfhonderd harde Spaansche Daalders voor ieder gevan-
 » gen; gelyk mede dertig duizend dito Daalders, beneevens een Dia-
 » mant-ring en twee metale stukken, welken 't u behaagt heeft, aan
 » ons tot present te zenden; alle 't zelve hebben wy ontfangen, en
 » zeggen u daar voor onzen hertelyken dank. En wat aangaat de Vre-
 » de, welken gy verzoekt, dat tusschen ons vernieuwd worde, op
 » dezelve voet en wyze, als dezelve bestaan heeft tusschen u en on-
 » zen Heer en Vader, (die in den Hemel is). Wy zyn gereed, en
 » stemmen met blydschap daarin toe, en blyft dit derhalven dus be-
 » sloten. Gedateerd als boven ».*

(Onder stondt,) *Het bovenstaande is een Translaat van den
 Brief van den Keizer van Marokko, daar
 van 't Origineel door ons aan de Hoogmog.
 Heeren Staaten Generaal is gezonden.*

(Was getekend,)

FRANÇOIS BUTLER.
 LOUIS BUTLER.

TRAK.

TRAKTAAT VAN VREDE EN COMMERCIE.

1753.
Oktob.BARBA-
RIEN:

Gesloten en Getekend tusschen den zeer Hoogen, Magtigen en Edelen Prins MULEY-ABDALA, Ben-Muley-Ismaël, Ben-Muley-Cherif, Ben-Muley-Aly, enz., Keizer van de Ryken der Marokken, Fez, Moquinez, Suz en Algarven, Prins van Tafilete, Heere van Guinea, enz., en de zeer Hooge en Mogende Heeren STAATEN GENERAAL der Vereenigde Nederlanden; door den voortrefflyken Heere Alcayde Mahomet-Lucas, Gouverneur en Kapitein Generaal van Tetuan en deszelfs distrieten, van wegens en gemunieerd met plein-pouvoir van zyn Keizerlyke Majesteit ten eenre, en de Heeren Francisco en Louis Butler, gevolmagtigde Ministers van bunno Hoogmogenden ter andere zyde.

ART. I.

„ Is geconcludeerd en besloten, dat in het toekomende tusschen zyn Majesteit Muley-Abdala, Keizer der Marokken, Koning van Fez, Tafilete, Algarve en Afrika, enz. ter eenre, en de zeer Hooge en Magtige Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden ter andere zyde, zal zyn een goedde, vaste en bestendige Vrede, die zyn aanvang neemen zal met den dag, dat het jeegenswoordige Tractaat van wegens den gemelden Hogen en Magtigen Keizer, zo als ook van wegens de gemelde Heeren Staaten Generaal zal wezen ondertekend, als wanneer, en dus van den dag af aan dat dit Tractaat zal wezen ondertekend, ten eenre en andere zyde cessereren zullen alle actens van hostiliteit, en zo als dan ook van dienzelven dag af aan in eeuwige vergeetenheid zullen worden gesteld alle de beledigingen en schaden, ter eenre en andere zyde geleeden; En zullen de Inwoners en onderhorigen van beide de Natien de eenre de andere reciproque vriendschap bewyzen. Wordende door deeze tegenwoordige gerenoveerd en geconfirmieerd de geheele Inhoud van het Tractaat van den Hage, tusschen den overleedenen Keizer Muley-Ismaël en de gemelde Heeren Staaten Generaal, in dato 3 December 1684, en van de Hegira 10, van Ramadan 1095, voor zo verre 't zelve aan den inhoud deezer niet bevonden zal worden te contrariëren.

„ ART. II. De Schepen of andere Vaartuigen van de zeer Hoge en Mogende Heeren Staaten Generaal of van derzelve Onderdanen en onderhorigen, zo Christenen als Joden, zullen ten allen tyde een vryen en onbelemmerden ingang hebben in alle de baayen en havenen van gemelde zyn Majesteit of in andere plaatzen van zyne voor-

1753.
Oktober.BARBA-
RIEN.

„ schreeve Ryken, zo omme aldaar ten anker te blyven leggen gedu-
 „ rende den tyd, dien zy zullen goed vinden, als om met alle vryheid
 „ te mogen kopen en verkopen, onder betalinge van de ordinaire Reg-
 „ ten van de Douanes van de koopmanschappen, die verkogt zullen
 „ worden, zonder meer, onder wat naam, titel of pretext zulks ook
 „ zoude mogen weezen; dan ten aanzien van de waaren, die niet ver-
 „ kogt zullen kunnen worden, zullende dezelve weeder aan boord ge-
 „ bragt, en met alle vryheid ingelaten worden, zonder eenige regten
 „ of impositien daar voor te betalen, zo als dezelve Schepen dan ook
 „ na goedvinden, zonder eenige ophoudingen of nadeel zullen mogen
 „ vertrekken; niet minder zal geen Kaptein genoodzaakt weezen,
 „ grooter gedeelte van zyne ladinge aan land te brengen, dan hy goed-
 „ vinden zal, en zal vryelyk mogen vertrekken met de waaren, die
 „ hy aan boord zal hebben gehouden, zonder iets daar voor te beta-
 „ len. En ten opzigte van de contabande goederen, als buskruid,
 „ zwavel, planken, en alle andere soorten van hout, tot den scheeps-
 „ bouw dienende, touw-werk, pik, teer, snaphanen en alle andere
 „ oorlogs-materialen, daarvan zullen de Onderdanen der gemelde Ver-
 „ eenigde Nederlanden niet gehouden zyn, eenige regten aan hoogge-
 „ melde zyne Majesteit te betalen.

„ ART. III. Ingevalle het kome te gebeuren, dat eenige Scheepen
 „ of Vaartuigen van zyne Maj. of van de Vereenigde Nederlanden
 „ kwamen te vervallen in eenige baaijen of havenen van zyne Maj.
 „ of van die der Vereenigde Nederlanden, het zy dezelve daar toe
 „ genoodzaakt waren geworden door wyanden, tempeesten op Zee
 „ of andere toevallen, zullen dezelve bevryd zyn van het betalen van
 „ ankergeld, of van 't geeven van buskruid of andere dergelyke za-
 „ ken, onder de benamingen van haven-rechten of andere impositien,
 „ zo by het inkomen als by 't vertrekken uit de voorz. havenen, en
 „ ook zonder aan dezelve eenige veranderinge of moeyelykheid toe
 „ te brengen.

„ ART. IV. De Schepen of Vaartuigen, zoo van Hooggem. zyn
 „ Maj. of van deszelfs Onderdanen, als die van gem. Heeren Staten
 „ Generaal, of van eenige derzelver Onderdanen, zullen de Zee be-
 „ vaaren en negotiëeren, zonder van de eene noch van de andere zy-
 „ de gevisiteerd, opgehouden noch gemolesteerd te worden. Inge-
 „ lyks zullen alle Personen of Passagiers, van wat Land of Natie die
 „ ook zouden mogen weezen, die zich met hare penningen, Goede-
 „ ren, Koopmanschappen en Meubilen in eenige der voorz. Scheepen
 „ zullen bevinden, volkomene vryheid genieten, en zal niemand van
 „ de eene of andere zyde gearresteerd, opgehouden, geplonderd of
 „ in eeniger maniere beschadigd mogen worden.

„ ART. V.

„ ART. V. De Oorlogfcheepen of andere Vaartuigen van gem. zyn 1753
 „ Majt. of van deszelfs Onderdanen, in volle Zee en buiten de plaat, Ofsider.
 „ zen, dependeerende van hunne Hoogmog. de Heeren Staten Gene-
 „ raal, ontmoetende eenig Koopvaardyſchip of andere Schepen van
 „ gem. Heeren Staten Generaal, zullen aan Boord van dezelve Sche-
 „ pen der Vereenigde Nederlanden mogen zenden hare ſloop, BARBA-
 „ leenlyk met twee man, behalven de roeijers, en zal ook niet meer- RIEN.
 „ der volk op eenig Koopvaardy- of ander Schip mogen komen, zon-
 „ der permiſſie van den Kapitein of Schipper, dewelken haar behoor-
 „ lyk paſpoort, volgens 't formulier, aan 't einde deezes geinfereerd
 „ vertoondbbende, zal de voorſz. ſloop gehouden zyn, aanftonds
 „ af te houden, en het Koopvaardyſchip zyne reize konnen vervol-
 „ gen, zonder ſchade nog moeijelykheid. En reciproquelyk; wan-
 „ neer eenig Schip of ander Vaartuig van hooggem. zyn Majt. aanden
 „ Kapitein van een der voorſz. Scheepen vertoondbbende een be-
 „ hoorlyk paſpoort, geteekend door order van hooggem. zyn Majt.
 „ en te gelyk een certiſicaat van den Conſul van hooggem. Heeren
 „ Staten Generaal, die in der tyd tot Salt of op een andere plaats zal reſi-
 „ deeren, of by overlyden of abſentie van den Conſul getekend door 't
 „ grootſte gedeelte der Commercianten der Vereenigde Nederlanden,
 „ tot Salt of op een andere plaats reſideerende, zal 't voorſz. Schip
 „ of Vaartuig zyne reize vryelyk mogen vervolgen.

„ ART. VI. Geen Kapitein of andere perſoon van eenig Schip of
 „ Vaartuig van hooggem. zyn Majt. zal uit eenig Schip, toebehoren-
 „ de aan Onderdanen van de Heeren Staten Generaal, mogen lichten
 „ eenig perſoon of perſonen, wie dezelve ook zouden mogen zyn,
 „ om die na elders te transporteren, of omne aldaar te worden geëxa-
 „ mineerd, onder wat pretext zulks ook zoude mogen weezen; veel
 „ minder zal het aan hun gepermiſteert zyn, te pynigen of eenig ge-
 „ weld te pleegen aan eenige perſonen, van wat naſie of conditie de-
 „ zelve ook mogen zyn, die zich bevinden zullen aan boord van
 „ eenige Schepen; toebehorende aan Onderdanen van hun Hoog-
 „ mog., onder wat pretext of ter wat oorzake zulks ook zoude mo-
 „ gen zyn.

„ ART. VII. Ingevalle eenige Schepen of Vaartuigen van gem. hunne
 „ Hoogmog. de Heeren Staten Generaal, of eenige van derzelve On-
 „ derdanen of onderhorigen, mogten komen te ſtranden op de kuf-
 „ ten van hooggem. zyn Majt., zullen dezelve Scheepen met alle der-
 „ zelve toebehoren, gereedſchappen, goederen en ladinge niet ge-
 „ confisqueerd, noch de equipaſie tot ſlaven gemaakt worden; maar
 „ integendeel zullen de Onderdanen van hoogſtem. zyn Majt. ver-
 „ plicht zyn, alle mogelyke middelen te gebruiken, om 't Volk en de
 „ Ladinge te ſalveeren; en zullen de goederen ter goeder trouwe en

1753.
Oktob.BARBA-
RIEN.

- „ zonder eenige benadeeling of verminderinge worden overgege-
 „ ven aan den Kaptein of Gezaghebber, of aan de Eigenaars, of aan
 „ de geenen, die van hunnent weegen tot de overneeminge der voorfz.
 „ goederen zullen zyn geauthorifeerd, alleenlyk betalende den arbeid
 „ volgens gewoonte, en zal aan het volk, dat op zodanig een *gestrand*
 „ Schip zal zyn geweest, volkomene vryheid worden gelaten, om te
 „ gaan werwaards 't haar goeddunken zal, zonder eenige moeiljyk-
 „ heid ter contrarie.
- „ ART. VIII. Geene Onderdanen van zyn Majt. noch van de Heeren
 „ Staten Generaal zullen commissien mogen neemen van eenige ande-
 „ re Potentaten of Prinffen, om met Schepen, hen toebehorende of
 „ wel met Schepen van anderen, te infesteeren of eenig moleft te doen
 „ aan de respectie Onderdanen van hoogftgem. zyn Majt. en van de
 „ Heeren Staten Generaal.
- „ ART. IX. Geene Schepen van hoogftgem. zyne Majt., het zy
 „ groote of kleine, zullen vermogen te kruiffen of ter kaap te varen
 „ ontrent de Reën, Havenen, Steden of Plaatzten, behoorende on-
 „ der de jurisdictie van de Hoogmog. Heeren Staten Generaal.
- „ ART. X. Geene vyanden van zyn Majt. noch van de Hoogmog.
 „ Heeren Staten Generaal zullen mogen opbrengen in de resp. have-
 „ nen van hoogftgem. zyn Majt. noch van de Heeren Staten Generaal
 „ eenige pryzen, op derzelver resp. Onderdaanen gemaakt, noch der-
 „ zelfver Goederen, Schepen of Personen aldaar mogen vernegotiee-
 „ ren of verkopen. En in gevalle eenig Schip of Scheepen van oor-
 „ log of kapers van vyanden der Vereenigde Nederlanden zich mog-
 „ ten bevinden in eenige der havenen van den Keizer der *Marokken*,
 „ op den eigenften tyd, dat eenige Schepen van Onderdanen der Vere-
 „ nigde Nederlanden zich mede aldaar bevinden mogten, zal 't aan
 „ de zodanige Scheepen van Oorlog noch Kapers niet gepermitteerd
 „ zyn, eenige hostiliteiten teegen de Schepen van de Vereenigde Ne-
 „ derlanden te pleegen, zo als 't insgelyks aan haar niet gepermit-
 „ teerd zal zyn, uit de zodanige Havenen te vertrekken, dan veer-
 „ tig uren na den tyd, dat de voorfz. Nederlandsche Schepen ver-
 „ trokken zullen weezen.
- „ ART. XI. In gevalle eenige Schepen van Oorlog van de Hoog-
 „ mog. Heeren Staten Generaal in de Havenen van zyn Majt. met ee-
 „ nige pryzen mogten komen, zullen zy dezelve met alle vryheid al-
 „ daar mogen verkopen, en na derzelver goedvinden daar van mogen
 „ disponeeren, zonder door imand, wie 't ook zoude mogen zyn,
 „ daarin te mogen worden gemotesteerd; ook zonder eenige nieuwe
 „ Regten, hoedanig ook genaamd; niet te min betalende de ordinai-
 „ re Regten van de goederen, die verkogt zouden mogen worden.
 „ Zo als ook de Oorlogschepen van de Hoogmog. Heeren Staaten Ge-
 „ neraal

„ neraal niet gehouden zullen zyn eenige Regten of Gabelen te be- 1753.
 „ talen, maar 't zal aan dezelve en aan alle anderen Onderdanen van Oebero.
 „ den Staat, het zy Koopvaardy- of andere Scheepen, vryftaan;
 „ wanneer zy eenige vivres nodig zouden mogen hebben, dezelve
 „ vryelyk prys-courant te mogen kopen, zonder daar voor eenige
 „ Regten te betalen of remuneratie te doen. BARRA-
 „ BIEN.

„ ART. XII. Zo haaft als eenig Oorlogfchip van de Hoogmog. Hee-
 „ ren Staten Generaal in eenige der Havenen van zyn Majt. zal zyn
 „ gekomen, en dat de Conful der Vereenigde Nederlanden of de
 „ Kapitein van 't Schip daar van kenniffe aan de Gouverneurs der voorfz.
 „ plaatzen zal hebben gegeven, zal zulks worden gepubliceerd, ten
 „ einde een iegelyk op zyne Slaven hebbe te paffen. Dan ingevalle
 „ des niet tegenftaande eenige Slaven mogten komen te echapeeren,
 „ of dat 'er infpicie mogte zyn, dat reeds een of meer geëchapeerd
 „ waren, zullen de voorn. Gouverneurs nochtans niet permittee-
 „ ren, dat ter dier zake eenige insolentie tegen den voorn. Conful of
 „ eenig ander Onderdaan der Vereenigde Nederlanden worde gepleegd;
 „ maar zullen integendeel aan den meefter van zodanige Slaaf of Sla-
 „ ven gelaften, dat hy dezelve met alle difcretie terug vrage en
 „ overneeme van den Kapitein of Commandant, by wien zy zich zou-
 „ den hebben gefalveerd. En in gevalle de Officier zulks conftantelyk
 „ zal blyven negeeren, en dat men van het tegendeel geene over-
 „ tuigende kenniffe heeft, zal de Meefter verplicht zyn, volkomen ge-
 „ loof en crediet aan 't zeggen van zodanigen Officier te geeven, zon-
 „ der ter dier zake de Conful op eenige andere manieren te molefteeren.
 „ Dan zo het des niet tegenftaande mogt conftceeren, dat zodanige
 „ Officier de waarheid niet had gezegd, zullen de voorn. Gouverneurs
 „ aan den Conful in name van zyn Majt. verzoeken, daarover aan de
 „ Heeren Staten Generaal te fchryven, ten einde aan de meefters van
 „ zodanige geëchapeerde Slaven aanftonds voldoeninge worde ge-
 „ geven.

„ ART. XIII. Van den dag af aan, dat dit tegenwoordige Traftaat
 „ zal zyn ondertceekent, zullen geene Slaven van de Vereenigde Ne-
 „ derlanden, het zy *Joden of Chriftenen*, in een der Ryken van zyn
 „ Majt. worden gemaakt, onder wat pretext zulks ook zoude mogen
 „ weezen; dan indien egter eenige Onderdanen van dezelve Vereenig-
 „ de Nederlanden tot Slaven gemaakt mogten zyn na den dag van het
 „ tekenen van dit Traftaat, zullen dezelve zonder eenig rantzoen in
 „ vollen vryheid worden gefeld, omme zonder eenige verhandering
 „ te kunnen gaan werwaards zy zullen goedvinden.

„ ART. XIV. Wanneer 't kwam te gebeuren, dat eenige der On-
 „ derdanen van de Hoogmog. Heeren Staten Generaal in eenige der
 „ LXIV. Stuk II. Deel. I i „ Ste-

1753.
 October.
 BARBA-
 MEN.

Steden of Plaatzten van Hooghtzem. zyn Majt. komen te overlyden
 zulten deszelfs Goederen of Effecten door de Gouverneurs, Reg-
 ters en andere Officieren van wegens zyn Majt. niet mogen worden
 gearresteerd, zo als ook niemand van de voorn. Gouverneurs of an-
 dere Officieren daar van eenige inspectie zulten mogen neemen, of
 dienthalven het geringste onderzoek mogen doen; maar zullen de
 zodanige Goederen of Effecten blyven gereserveerd voor den of
 die geenen, die de overleedene by zyn Testament tot Erfgenaam
 zal hebben geïnstituëerd, wanneer de zodanige zig come te bevin-
 den ter plaatze, daar de overleedene gestorven zal zyn. Dan in-
 gevalle 't gebeurde, dat de Erfgenamen niet present mogten zyn,
 zal de Executeur van het Testament, door den overleedenen wet-
 tig daar toe aangesteld, na 't maken van een behoorlyken Inventaris
 van alle de voorsz. Goederen en Effecten dezelve ter goeder
 trouwe onder zyne bewarings neemen, zonder eenige belemmerin-
 ge, ten einde te bezorgen, dat alles langs secure weegen in handen
 van de wettige Erfgenamen come te geraken. Dan ingevalle eeni-
 ge der voorn. Onderdanen mogten komen te overlyden, zonder
 Testament gemaakt te hebben, zal de Consul der Vereenigde Ne-
 derlanden, of by deszelfs absentie de geene, die door het grootte
 gedeelte van de Commercianten der voorsz. Vereenigde Nederlan-
 den daar toe zal zyn geauthoriseerd, alle de voorsz. Goederen en
 Effecten onder een behoorlyken Inventaris overneemen, om die aan
 de Bloedvrienden en Erfgenamen van den overleedenen te doen ge-
 worden.
 ART. XV. De Commercianten der voorsz. Vereenigde Nederlan-
 den, zo *Christenen* als *Joden*, die zig in eenige der Steden van zyn
 Majt. zullen bevinden, zullen in geenerhande manieren verplicht zyn,
 eenige Waaren tegens haar zin te kopen, maar zal het in tegendeel
 altoos aan hare keuze staan, de zodanige te kopen, die zy oordee-
 len zullen; haar dienstig te zyn; ook zal het aan geen Alcayde,
 Gouverneur of Onderdaan van den Keizer gepermitteerd zyn,
 gewapenderhand possessie te neemen van eenige Goederen of
 Koopmanschappen, toebehorende aan Onderdanen der Vereenig-
 de Nederlanden, zonder over den prys te zyn geconveniëerd,
 of dat de penningen daar voor zyn betaald, of zo als zy met elkan-
 deren zullen zyn overeen gekomen, alles zonder eenig 't min-
 ste geweld te pleegen. Niet meer zal eenig Kaptein der Vereenig-
 de Nederlanden, ofte Schipper, verplicht zyn, eenige goederen te-
 gen zynen zin in te laden, om die te transporteeren of over te voo-
 ren na eenige Plaatzten, werwaards hy niet zoude begeeren te ze-
 len; zo als de Consul der voorsz. Vereenigde Nederlanden, noch
 „ ook

ook de Onderdanen van dezelve niet verplicht zullen zyn, eenige schulden te betalen voor andere Onderdanen van dezelve Vereenigde Nederlanden, ten ware zy op een wettige wyze daar voor borge waren gebleeven. Ook zullen geene Schepen opgehouden noch gearresteerd mogen worden, onder wat pretext zulks ook zoude mogen zyn; gelyk ook geene Stuurlieden noch Bootsgezellen van de voorz. Schepen geligt zullen mogen worden, onder wat voorwendzel zulks ook zoude mogen weezen.

I 753.

Otober.

BARNA-

RIEM.

ART. XVI. Niet meer zullen de Consuls der Vereenigde Nederlanden, noch derzelve Onderdanen, aansprakelyk of responsabel zyn voor eenige piraterie, diefstal of fraude, van wat natuur die ook zoude mogen weezen, die gepleegd zoude kunnen worden aan Goederen, toebehorende aan Onderdanen van zyn Keizerl. Majt.; die in Hollandische Schepen of anderen Vaartuigen geladen zouden mogen weezen, ten ware de voorn. Consuls of Onderdanen der Vereenigde Nederlanden de voorz. bevrachtinge hadden verzekerd, of op een publieke wyze borgen daar voor waren gebleeven. Blyvende de Consul alleenlyk verplicht, wanneer hy van 't pleegen dier euveldaad zal zyn geïnformeerd, daar van aanstonds aan de Hoogmog. Heeren Staten Generaal kennis te geeven, ten einde door haar Hoogmog. voorzieningen worden gedaan, om te doen apprehendeeren den Kapitein of Schipper en Equipasie van zodanig Schip of Vaartuig, aan welker boord diergelyke piraterie, diefstal of fraude mogt zyn gepleegt, en behalven dezelve te doen straffen volgens de Wetten der Vereenigde Nederlanden, ook voor zo veel in hen is, tragten te bezorgen, dat de geenen, die beschadigd zouden mogen zyn, voldoeninge komen te genieten.

ART. XVII. De Onderdanen van haar Hoogmog. de Heeren Staten Generaal, zo *Christenen* als *Joden*, zullen ingevalle van processen in de Ryken van zyn Keizerl. Majt. niet verplicht zyn, zig te onderwerpen aan eenige Jurisdictie dier landen, en zullen dus ingevalle van opgekome ne questien, zo civiele als crimineele, (alteen tusschen die van de voorz. Nederlandsche Natie,) voor geen anderen Regter gehouden zyn te compareeren, als alleen voor haren Consul of voor die van de Natie der voorz. Vereenigde Nederlanden, dewelke compleete autoriteit zal hebben, om alle de verschillen af te doen, zo in het civiele als in het crimineele, inzonderheid in de gevallen van geweldigen dood, quetzingen en andere delicten, waarin geprocedeert zal worden volgens de instructien en orders van hunne Hoogmog. de Heeren Staten Generaal.

ART. XVIII. In gevallye eenige Onderdanen van de Hoogmog. Heeren Staten Generaal; zig in de Ryken van zyn Keizerl. Majt. bevin-

1753.
Oktober.BARBA-
RIËN.

” bevindende, een *Moor* kwam te beschadigen of te kwetzen, zal de
 ” zodanige worden gestraft op de eigenste wyze, en niet zwaarder,
 ” dan een *Moor* zoude worden gedaan, ingevalen hy diergelyke de-
 ” liften gepleegd zoude hebben. Dan in gevallen van doodslag zal hy
 ” alleenlyk geoordeeld worden door zyn Majt., zonder tusschenkom-
 ” ste van eenig ander Regter, en zo de zodanige mogt komen ront-
 ” vlugten, zal noch de Consul noch andere Onderdanen van haar
 ” Hoogmog. de Heeren Staten Generaal, ter dier zake gemolesteerd
 ” mogen worden.

” ART. XIX. Het zal aan de Heeren Staten Generaal vrystaan, een
 ” of meerder Consuls te zenden in zodanige plaatzen, onder 't gezag
 ” van den Keizer der *Marokken* gehorende, als hoogst dezelve dien-
 ” stig zullen oordeelen. Alle welke Consul of Consuls zullen wor-
 ” den gehandeld met alle behoorlyk respect, overëenkomstig der-
 ” zelve Character; en zullen dezelve Consul of Consuls in de Ryken
 ” van hoogstgem. zyne Majt. met alle vryheit en zekerheid wonen, zo
 ” ten opzichte van hunne personen als van hunne goederen; en zül-
 ” len zo wel dezelve Consuls als de andere Onderdanen der Vereenig-
 ” de Nederlanden hare taalsmannen en makelaars mogen verkiesen;
 ” zo als het aan dezelve ook zal vrystaan, zich op alle Schepen te
 ” begeeven, zo in de Havenen, als op de geenen, die op de Reën ten
 ” anker zouden mogen leggen, en zulks zo meenigmaal als 't hen goed
 ” dunkt zal; zo als 't aan hen insgelyks vry zal staan, te land te mo-
 ” gen reizen. Boven dien zal 't aan hen ook vryelyk gepermitteerd
 ” weezen en vry staan, hunne Religie vryelyk te exerceeren; zullende
 ” de Consuls de *Christelyke* Gereformeerde Religie in hare huizen pu-
 ” blyk mogen doen oeffenen en exerceeren, zonder eenige vexatie of
 ” molest, noch met woorden, noch met werken, door wie zulks ook
 ” zoude mogen geschieden, en zal voor 't overige aan hen worden
 ” toegestaan een eerlyke plaats, ter begravinge van hunne doden, tee-
 ” gen welke geen onbetaamlykheid noch bespottinge gepleegd zal mo-
 ” gen worden.

” ART. XX. Insgelyks word geconsenteerd, dat niet alleen geduu-
 ” rende den tyd van vrede en vrindschap, maar ook in 't geval van
 ” eenigen inbreuk in dezelve, tusschen hoogstgem. zyn Majt. en de
 ” Hoogmog. Heeren Staten Generaal, de Consul en andere Onderda-
 ” nen van Hooggem. Heeren Staten Generaal, in de Ryken van zyn
 ” Majt. resideerende, volkomene vryheid zullen hebben, zo wel ten
 ” tyde van oorlog als van vrede, zich na hare eigene of andere lan-
 ” den te begeeven, met zodanige Schépen; van wat Natie die ook
 ” zouden mogen zyn, als zy zullen komen goed te vinden, zo ook
 ” om mode te mogen nemen hare Meubelen, familien en domestieken;

1753
Otober
BARBA-
RIEN.

zonder dat hen daarin eenige schade of nadeel werde toebragt, en zal in zodanige gevallen aan hen de tyd van zes maanden worden vergunt, om van alle hare zaken te kunnen disponeeren, en vervolgens zich te begeven ter plaatze, daar zy zullen goedvinden te behoren.

ART. XXI. Gene Onderdanen van hooggem. Heeren Staten Generaal, 't zy *Joden of Christenen*, als passagier gaande of komende met zyne bagasje uit of in eenigen Haven, zal mogen worden gemolesteerd, of Ichoon zodanige passagier zich mogt bevinden op een vyandlyk Schip van hoogtgem. zyne Majt., zo ook van gelyken geen Passagier van zyn Keizerl. Majt. zich bevindende op een vyandlyk Schip van haar Hoogmog. de Heeren Staten Generaal, zal mogen worden gemolesteert in zyn persoon of in zyne Goederen, die hy in zodanig een Schip zoude mogen hebben geladen:

ART. XXII. In gevalle door Inadvertentie of op eenige andere wyze eenige contraventien aan dit tegenswoordige Tractaat zouden mogen worden begaan, 't zy van de zyde van hoogtgem. zyne Majt. of van de zyde van de Heeren Staten Generaal, zal desniettegenstaande deeze Vreede in zyne volle kragt blyven, zonder dat daar door eenige inbreuk aan deeze Vreede en goede Correspondentie zal worden toegebragt, maar zal de geoffenseerde partye op een vriendlyke wyze een prompte reparatie van zodanige Contraventie verzoeken, en op geene andere wyze tot de wapenen komen, dan na de expiratie van zes maanden, dat hy zodanige reparatie zal hebben verzogt, en geene voldoeninge daar op zal hebben bekomen. En ingevalle zodanigen Contraventie door particuliere Onderdanen zoude mogen zyn gepleegd, zullen dezelve zonder eenige dissimulatie worden gestraft als perturbateurs van de Publieke rust, en verstoorders van de Vreede.

ART. XXIII. Dit Tractaat zal door den Keizer der *Marokken* worden geratificeerd inmediaat, en door de Heeren Staten Generaal der Vereenigde Nederlanden binnen een behoorlyken tyd, na dat de distantie van derzelve dominien zulks zal permitteeren. En word verders verklaart, dat zonder af te wagten het uitwisselen der ratificatien, echter de Vreede zyn aanvang zal neemen met den dag van de onderteekening, zo als dan ook van heeden af voor altoos alle soorten van hostiliteiten tusschen de twee Natien zullen komen te ceseeren, overeenkomstig het gestipuleerde in dit Tractaat.

ART. XXIV. En ten einde geen van beide partyen eenige ignorantie mogen pretenderen, maar dat een iegelyk zich conformeere voor zo veel zyn gedeelte aangaat, met den inhoude van dit tegenswoordige Tractaat, zal de Keizer der *Marokken* 't zelve na de onder-

1753.
Oktober.BARBA-
RIEN.

" tekening doen publiceeren door alle zyne ryken en dominien; en "

" zelve in de Arabifche tale gefchreeven doen affigereen op de Poo-

" ten der Plaatzen, daar Zeehavenen zyn, en elders, daar zulks no-

" dig geoordeelt zal worden; zullende gelyke publicatie en affixie van

" wegens de Heeren Staten Generaal worden gedaan in de landen,

" onder hunne Heerfchappy gehorende."

FORMULIER van hêt PASPOORT, het welk de Scheepen, gehoren-

de aan Onderdanen van haar Hoogmog. de Heeren Staten Gene-

raal der Vereenigde Nederlanden, zullen moeten hebben, waar

van in het Vyfde Art. van dit Tractaat mentie is gemaakt;

" *By de Gecommitteerde Raden der Vereenigde Nederlanden; Laat*

" *passereen 't Schip N. N., Schipper N. N., met zyn passafiers,*

" *Goederen en Koopmanschappen, zonder eenig embaras, detentie, ar-*

" *rest noch moleft, als zynde ons doer goed getuigenisse gebleeken, dat*

" *het voorsz. Schip is toebehorende aan Onderdanen der Vereenigde Ne-*

" *derlanden. Gegeeven onder onze tekening en Zegel van de Admiraliteit*

" *in*

" Het voorsz. Paspoort zal geschreeven zyn op een Pergament, in

" het bovenste gedeelte de figuur hebbende van een Schip, door mid-

" den gefneden, waar van de bovenste gedeeltes zullen worden over-

" gegeven aan de Kapteinen der Kapers, die uit Sale of andere Have-

" nen zullen lopen, om by 't ontmoeten van Schepen, gehorende aan

" Onderdanen van haar Hoogmog., te kunnen zien, of dezelve in de

" Paspoorten passen en daarmede overeenkomen. En om alle frau-

" des te eviteeren, en dat geene andere Natien zich van de voorsz.

" Paspoorten komen te voorzien, zullen haar Hoogmog. de coupu-

" res van dezelve zo dikwyls mogen veranderen, als zy dienstig zul-

" len oordeelen te behoren, waar van de Consul communicatie zal gee-

" ven, zo als ook van den tyd, wanneer zodanige Paspoorten haar

" begin zullen neemen. Dan gelyk het zoude kunnen gebeuren, dat

" de Schepen van de Oostindifche Compagnie, ter oorzaak van de ver-

" re afgelegene Reizen, zich in tyds van zodanige nieuwe Paspoorten niet

" zouden kunnen voorzien, en zyn Keizerl. Majt. en de Heeren Sta-

" ten Generaal wenshende, zo veel doenlyk zy alle soorten van dif-

" puten te eviteeren, zyn geconveniëerd, dat het zy de Paspoorten

" voor de andere Koopvaardyscheepen werden vernieuwt, dan niet,

" de Schepen van de voorsz. Oostindifche Compagnie altoos gekend en

" gedistingueerd zullen wezen door een groot Zegel met de wapenen

" van de Staten Generaal, 't welk op haar Paspoort gevonden zal

" worden, welkers hoofd insgelyks met het eigenste Zegel ter regter-

" zyde gezegeld zal wezen, en door den Consul van haar Hoogmog.

,, aan

aan de Kapers van zyne Keizerl. Majt. feparaat zal worden overgegeven; en de voorz. Zegels en coupures conform bevonden wordende, 't zy deeze Paspoorten different zyn of niet aan die van de andere Koopvaardyschepen, zal men nogtans de Scheepen van de Oostindische Compagnie vryelyk laten passeeren; wordende zodanige Paspoort en Zegel voor permanent verklaard, ter tyd toe, zyne Keizerl. Majt. en haar Hoogmog. eenstemmig anders zullen komen te disponeeren.

(L. S.) *Uit kragte van zyn Keizerl. Majesteits volmagt aan my*
MOHAMET LUCAS.

(L. S.) *Uit kragte van haar Hoogmog. de Staten Generaal volmagt aan ons,*

FRANÇOIS BUTLER.
LOUIS BUTLER.

Tetuan, November 21, 1752.

Maan Morabam, 14. m. 1166.

Achter de copie in 't Spaansch stond in 't Engelsch;

De voorenstaande is een opregte copie van het Tractaat van Vreede, gesloten en getekend by ons, van wegen haar Hoogmog. de Heeren Staten-Generaal der Vereenigde Nederlanden, met zyn Excell. den alcajde *Mohamet Lucas*, van wegens den Keizer van Marokko, *Muley Abdala*, gedateerd als boven, en by zyne Keizerl. Majesteit onder zyne handteekening geratificeerd tot Fez, den 28 dag der maan *Moharam* 1166, volgens de *Hegira* correspondeerende met den 4 December 1752 van onzen styl.

Was geteekent;

FRANÇOIS BUTLER,
LOUIS BUTLER.

Uit Tetuan heeft men thans insgelyks een Omstandig Bericht aangaande de Rantzoeneeringe en Loffinge van den Luitenant-Kolonel *Longueville* en de overige Deensche Gevangenen, waar van wy hier voor melding hebben gemaakt. Dus luidt het zelve:

Den 12 *Mey* laatstleden arriveerden hier 4 Deensche Oorlog- en 2 Transportschepen, onder bevel van den Heer van *Lutras*, met oogmerk, om den Luitenant-Kolonel *de Longueville* en de overige Gevangene Deenen te Rantzoeneeren. Zo dra die Schepen 't Anker hadden uitgeworpen, zond de Heer van *Lutras* aan den Keizer een lyst der geschenken, die hy voor hem by zig had, met aanbieding van 18000 Ryksdaalders losgeld voor gemelde Gevangenen.

WARF

1753.
Otober.BARBA-
RIEN.

„ waar op de Keizer den 25 bevel zond, om de geschenken t'ontda-
 „ den, doch hy eischte boven en behalven t' aangeboden losgeld
 „ noch 7000 Ryksdaalders, 2 Zilvere Theekerels en Konfooren,
 „ 1500 Kanon-Kogels, daar onder 500 vierentwintig-ponders, 1000
 „ Dennenbalken, 40 voeten lang, 3000 Deelen, en 60 quintalen
 „ Buskruid. Deeze eisch werdt den 26 door den Heer *Reyaan den*
 „ Heer *van Lutrau* op deszelfs Oorlogschip bekend gemaakt die ein-
 „ delyk met veel moeite het oor daar aan leende, blyvende de Heer
 „ *Rey* borge by den Keizer voor dat gedeelte van deszelfs eisch, t'
 „ welk niet aan boord der Schepen gevonden werdt. Den 27 werden
 „ de geschenken ontscheept, waar op den 2 *Juny* de Heer *de Lon-*
 „ *gueville* nevens alle de overige Deenen van *Marokko* hier aankwa-
 „ men, hebbende de Heer *de Longueville* voor zyn vertrek van daar
 „ lang aangehouden, om gehoor by den Keizer te hebben, doch ver-
 „ geefts, zynde de Keizer zeer op hem verstoord over den Inhoud van
 „ sommige Papieren, een gedeelte van deszelfs dagregister uitmaken-
 „ de, die de Keizer verleeden Jaare hadt laten vertalen. Vervolgens
 „ begaven zig de Heer *Rey* en de Lieutenant *de Haas*, een der Ge-
 „ vangenen, aan boord der Oorlogschepen, en zonden t' geld aan
 „ Land, waar na de overige Deenen ook aanstonds aan boord gingen.
 „ De Heer *de Longueville* stapte t' laaft van allen in de Boot, onder
 „ t' losbranden van drie stukken Kanon van onze Wallen, en toen hy
 „ aan boord kwam, werdt al het Kanon der Oorlogschepen geloft, t'
 „ welk men uit de Stad met 22 Kanonschooten beantwoordde. Den
 „ 24 *dito* kwam de Deensche Consul, de Heer *Rey*, en de 24 Gevan-
 „ genen, die by het springen van t' Oorlogschip *de Falster* in handen
 „ van de Mooren waren gevallen (waar van hier voor) mede in dee-
 „ ze Stad, wanneer men tevens vernam, dat de Deensche Consul een
 „ TRAKTAAT VAN VREDE EN COMMERCIE met den Keizer
 „ heeft gesloten, waar by de Deenen belooven, alle de Moorsche
 „ Slaven in vryheid te zullen stellen, alsmede dat wanneer voortaan
 „ eenige van dezelve in *Frankryk*, *Spanje* of *Portugal*, enz. aan
 „ boord der Deensche Oorlogschepen zullen komen vlugten, die Sla-
 „ ven op dezelve wyze beschermd zullen worden, zo als in diergely-
 „ ke gelegenheden door de Engelschen geschied; dat het den Keizer
 „ zal vrystaan, Agenten na *Daenemarken* te zenden, ter opkopinge
 „ van de nodige Goederen en Bouwgereedschappen, die tot meerde-
 „ re veiligheid in Deensche Schepen herwaards gebragt zullen wor-
 „ den, zullende de Keizer aan zodanige Schepen een vastgestelde vrugt
 „ betalen; dat alle verschillen tusschen de Deenen en Mooren voor-
 „ vallende, volgens de Moorsche wetten zullen worden gereguleerd;
 „ dat de verschillen tusschen de Deenen zelf door hunnen Consul zal-

„ lea

„ Ien beflist worden, en dat de geenen, die tuffchen de Deenen en
 „ de residenten van andere Natien ontftaan, gedecideerd zullen wor- 1753.
 „ den door de algemeene vergadering van Commercie; dat de Keizer October.
 „ den Deenen een Magazyn in deeze Stad, en een ander te *St. Cruz*
 „ zal inruimen; en dat de Deenen met de Residenten der andere Na- BARBA-
 „ tien in vriendschap zullen leeven, zonder hen in eenige zaak te be- RIEN.
 „ nadeelen, enz. Gisteren zyn de gemelde 24 Gevangenen mede aan
 „ boord gezonden, wel voldaan over de goede behandeling, die zy
 „ aan Land genoten hebben, en men verneemt, dat de Keizer bevel
 „ gegeven heeft aan onze Gouverneurs, om het Deensche Escader
 „ van de nodige ververstingen en mondbehoeftens te verzien, ter waar-
 „ de van 600 Dukaten “.

S P A N J E N.

DE Deensche Minister aan het Spaansche Hof, Baron van *Wensen*, *Madrid.*
 bevel van zyn Hof ontvangen hebbende om van *Madrid* te ver-
 trekken, gelyk wy gemeld hebben, maakte zig aanstonds tot zyn Ver-
 trek gereed. Wanneer hy by het afscheid neemen van eenige zo in
 als uitlandsche Ministers zig ook by den Marquis *de la Ensenada* be-
 vondt, en aan denzelven zyn leedweezen betuigde over de Omstandig-
 heden, die hem noodzaakten dit Hof te verlaten; en zig by den ge-
 melden Marquis beklaagde, dat deeze Kroon iets van den Koning van
 Deenemarken eischte, 't geen van andere Mogendheden, met dezel-
 ve in gelyke Verbindtenis staande niet gevorderd werdt, naamelyk
 het verbreeken van hunne Traktaaten met de Barbaarsche Natien, was
 door den Spaanschen Minister aan hem dit Antwoord gegeven.

„ Uwe opmerking is in zeker opzigte waar, Myn Heer; maar het
 „ zou moeijelyk weezen, dat gy daar uit eenig voordeel met betrek-
 „ king op uw Hof haalen wilde. De Verbintenissen met de Mogent-
 „ heden waar van gy gewag maakt, zyn aangegaan eer dat de Reso-
 „ lutie, welke de Koning voor eenigen tyd heeft genomen, plaats
 „ gehadt heeft. Daar integendeel het Tractaat, waar in uw Hof zig
 „ met den Staat van *Marokko* verbonden heeft, gesloten is na den tyd
 „ dat de voornoemde Resolutie is bekend geweest, en wel na het
 „ luidrugtig voorval, 't welk omtrent diergelyke Zaak met de Ham-
 „ burgers gebeurd is, en aan de Deensche Natie tot een voorbeeld strek-
 „ ken konde.

„ De Vroomheid van den Koning, en de Oplettendheid, welke
 „ zyne Majesteit verplicht is aan te wenden, om de Havens en Kusten
 „ zyner Staaten te beveiligen, kunnen niet toelaten, dat zyne Majt.
 „ met een onverschillig oog de Verbintenissen zou aanmerken, die
 „ LXIV. Stuk II. Deel. K k „ door

1753. „ door Christen Vorsten met de Vyanden van 't Geloof worden aan-
 Otober. „ gegaan, en het gevolg zal doen zien, dat des Konings gedagtes
 „ daar omtrent niet wel eenige Bepaaling lyden kunnen, enz. ”

SPANJEN. Den 23 Augustus is gemelde Minister van Madrit vertrokken, nee-
 nende zynen weg op Barcelona, van waar hy verder naar Frankryk
 oversteeken, en zig over Duitsland naar Koppenhage begeeven zou.

De Spaansche Minister, Marquis de Puento Fuerte, reeds van Kop-
 penhagen vertrokken, gelyk wy gemeld hebben, stondt te Stokholm
 de Plaats te vervullen van den Marquis Grimaldi, die door zyne Ka-
 tholyke Majesteit tot Ambassadeur by de Staten Generaal benoemt is.

Kadix.

Men vermeen van Kadix, dat de Intendant van den Koning de Or-
 donnantie ontfangen had, waar by zyne Majesteit aan de Hollanders
 even gelyke Vrydommen verguyp, ingevalle derzelve Schepen op de
 Kusten van Spanje komen te Stranden; als de Engelschen werkelyk
 genieten.

In de voorleeden Maand liep te Kadix een gerugt, dat de Vrede
 tusschen den Koning van Groot Brittanie en den Keizer van Marokko
 niet wel gevestigd was, en dat bygevolg de Engelsche Schepen, die
 de Middellandsche Zee bevaren, perykel hadden om door de Roovers
 van Salé en Tanger genomen te worden. Ook ontving de Kapitein van
 't Engelsche Oorlogschip de Dauphin, aldaar leggende, een Expresse,
 met bevel om naar deeze zaak onderzoek te doen, waar op hy aan-
 stonds naar Salé zeilde. Daar gekomen zynde, zond hy een Officier
 naar Land, om te verneemen, *boedanig men aldaar gezint was ten op-
 zigte van Groot Britannie, dewyl de Koning hier ontrent op een klare en on-
 bewimpelde wyze wilde verzekerd zyn.* Hy kreeg kort daar aan tot ant-
 woord; dat men geen ander voorneemen badt, dan om de Vrede met den
 Koning van Groot Britannie te onderhouden, en dat men boopte, dat zy-
 ne Groot Britannische Majesteit, van zyne zyde eveneens geneeygd ware.
 Op deeze Verklaring is de gemelde Kapitein wederom naar Kadix
 terug gezeild.

Den 7 passato was betrouden in de Baai van Kadix ingelooopen, het
 Westindische Retourfchip, genaamd *Sacra Familia*, komende uit de
 Havens van Callao en Valparaiso. Deszelfs Laading bestaat, onder an-
 deren, in 593844 Piafters gemunt Zilver, 538943 Piafters gemunt Goud,
 5100 Quintaalen Cacao, 84 Aroben *Vigonia*-Wolte, enz.

P O R T U G A L.

Lissabon. Zyne Majesteit, de Koning van Portugal, heeft goedgevonden het
 groote Koninglyke Hospitaal te Lissabon, 't geen in de Maand
 Augustus van 't Jaar 1752 door brand geheel vernield werd, weder te
 doen

doen herbouwen, en tot Directeur daar van benoemd *Don Ferdinando Telles de Sylva* zynen Groot Jager meester, hebbende aan denzelven daar toe by voorraad een som van 200 duizend Chrusaden, zynde 600 duizend Fransche Livres, doen tellen, om alle de Huizen welke daar aan belend zyn, te koopen en te doen afbreeken. Hier onder zal ook het groote Paleis der oude Marquizen *van Cascaës* begreepen zyn, dewyl de Koning het nieuwe Gebouw veel grooter en aanzienlyker wil doen maaken, dan het oude is geweest. Nog zullen aan dien Directeur maandelyks 8 duizend Chrusaden behandigt worden uit de Schatkist van de Patriarchaale Kerk, om de daggelden der Arbeidslieden te betaalen, waar toe de Paus, aan den Koning, in 't byzonder verlof gegeven heeft.

1753.
Otober.

PORTUGAL.

Zeker Persoon, in de Zaaken van 't Hof wel bedreeven, heeft een Lyft op gemaakt, van 't geene dagelyks in deeze Stad, tot onderhoud der Ingezetenen, gebruikt wordt. Hy rekeat dat 'er den eenen dag door den anderen, 8 honderd Offen en ontrent 15 hondert Schapen geslagt worden, en dat 'er dagelyks noodig zyn duizend *Mayos* aan Graanen, waar van ieder Mayo bestaat uit 60 *Aiquoyres*, die byna met de Hollandfche Schepels overeenkomen.

V R A N K R Y K.

Gheheel Vrankryk werdt den 8 *passato* andermaal verheugd door de gelukkige Bevalling der *Dauphine* van een Prins, aan wien de Koning den tytel gaf van HERTOG VAN AQUITANIE. Zo dra die ryding te *Parys* aan het Stadhuis gebragt was, werdt de groote Stads-Klok geluid, 't welk met tusschenpoozinge tot aan middernagt duurde. Men bragt inmiddels het Geschut in gereedheid, waar uit een Generaale Salvo gedaan, en dit 's avonds ten zeven uren nog eens herhaald werdt. Ontrent ten agt uren kwamen de Hertog de *Gesvres*, de Provoost der Kooplieden, en de Schepenen, vergezeld van de Gardes op de Plaats *de Greve*, en deden daar een Konstig Vuurwerk afsteeken. Vervolgens werdt de Voorgevel van het Stadhuis door een menigte van Toorfen Geillumineerd: men deedt tot verheuging van het Gemeen Wyn loopen, waar door de gehele Stad dien avond in vreugde was. Niet alléen de Huizen van de voorgemelde Heeren waren met Illumthacien voorzien, maar ook die van veele Particulieren, en zulks zou waarfchynlyk veel algemeener zyn geweest, indien niet de Bevalling zo schielyk was voortgegaan. Want ontrent den Middag wierd eerst de *Dauphine* eenigzints onpaffelyk en zy was reeds te twee uren verloft.

De Jonge Hertog van Aquitane is door den Kardinaal de *Soubize* gedoopt,

1753. doopt, en kort daar na, wanneer hem de Ridder Orde van den Heiligen Geest omhangen was, werd hy aan de Hertogin van Tallard overgeleverd; die verder voor deszelfs Opvoedinge zorg zal dragen. —
 Vranksch. Hy ontving in het Apartement van de gemelde Hertogin den Zegen van zynen Overgrootvader, Koning Stanislaus, die deswegens den 19 *passato* te *Verfaillies* aankwam. Zie hier den BRIEF door den Koning van Vrankryk op den dag der Bevallinge aan den Aartsbisschop van Parys geschreeven.

M O N C O U S I N.

De geboorte van een Prins; waar van myn zeer waardè Dochter de *Dauphine* bevallen is, geeft my een te billyker genoegen; overmits uit die gebeurtenis niet dan een te duurzamer heil voor myne Onderdanen spruiten kan, door dien de inwendige rust myner Staten daar door te valser bevestigd wordt. Ten einde de Godlyke Voorzienigheid dank te betuigen, gelyk men haar voor die nieuwe weldaad verschuldigd is, en haar om de aanhouding der dierbare giften te smeken, welke het haar behaagt heeft my te schenken, schryf ik u dezen Brief, om u te zeggen, dat myn begeerte is, dat gy in de Hoofdkerk myner goede Stad Parys het *Te Deum* doe zingen op den dag en het uur, welken de Groot-Meester of de Ceremonie-Meester u mynenwegen zeggen zal. Hierop bid ik God, dat Hy u, myn Neef, in zyne heilige en dierbare hede, neme &c.

Ingevolge deezen Brief gaf de gemelde Aartsbisschop op den 14 *passato* een MANDAMENT om het *Te Deum* te zingen, kortelyk van deezen Inhoud.

CHRISTOPHE DE BRAUMONT &c. 't Gunt wy tot steunfel der Kroon en tot 's Lands welzyn zo vurig verlangden, heeft ons de Hemel verleend, door de geboorte van een Prins, die thans de stoffe onzer vreugde is.

Een zo gelukkig en voor 's Koninglyk Huis en de ganse Natie zo gewigtige gebeurtenis, eischt van ons de innigste dankbaarheid te betuigen aan Hem, die de Tronen bevestigt en het lot der Ryken naar zyn welbehagen beschikt.

Dit ook is de mening van onzen Doorl. Monarch. Ten allen tyde yverig, in de Godlyke Voorzienigheid hulde te bewyzen voor de goedheden, welke hy van hare hand ontfangt, wil hy, dat wy den Heere voor deeze nieuwe weldaad dank zeggen. David de Prinzen zyne Kinderen, aanmerkende als een zeker pand van de vastigheid der Kroon van zyn Huis, riep uit: O God! 't geen gy ten mynen voordeele gedaan hebt, is weinig in uwe ogen geweest, indien gy ook den Scepter niet verzekert had aan myn geslachte voor de toekomstige eeuwen.

Mits dien eischt onze plicht, dat wy de verrukkinge onzer erkentenis aan den voet der Altaren uitgalmen, en den Almagtigen om 't behoud van een zo dierbaar geschenk op de vurigste wyze bidden.

Ook Imeken wy, dat de Jonggeboren Prips lange tot vreugde en troest zy 1753
 van de Doorl. Echtgenoten, van wie hy zyne geboorte heeft; dat hy van hun Oktober.
 leere, te midden in zyne grootheid niet te vergeten, wat hy den Koning der
 Koningen verschuldigd is, en de gaven der natuur met de Christelyke en VRANK-
 meer dan natuurlyke deugden gepaard doe gaan. RYK.

Versehide *Vreughedryven* zyn wegens deze Geboorte te Parys
 geschied.

Den 16 *passato* liet het *Corps de Ville*, of de Magistraat der Stad,
 deswegens in de Kerk van *St. Jean en Greve* het *Te Deum* plegtig zin-
 gen. Alle de Leden van dat Corps, benevens alle derzelver Afhan-
 gelingen, illumineerden dien avond hunne Huizen op het sierlykste. Te
Versailles liet men den 21 *dito* de Fonteynen speelen, en gaf s'avonds
 eene prachtige Illuminatie. Den Koning werdt, behalven van de an-
 dere Buitenlandsche Ministers, onder anderen ook geluk gewenscht,
 door den Hollandschen Ambassadeur, den Heer *L'Estevanon van Berken-*
rode, hebbende betuigd, dat de Staten Generaal, zyne Meesters, groot
 aandeel in die gelukkige gebeurtenis zouden neemen, als strekkende dezelve
 tot bevestiging van s' Konings Doortugtig Huis op den Troon van Frankryk.
 Ondertusschen stondt de Pausselyke Nuntius die de gewyde Luuren voor
 den Hertog van Bourgondie van Rome gebragt heeft, weder op zyn
 vertrek, hebbende den 11 *passato* zyn Afscheids-Gehoor van den Ko-
 ning gehad.

By gelegenheid dat deeze Kleinzoon van Lodewyk den XV. den
 naam van HERTOG VAN AQUITANIE gekregen heeft, is een ver-
 haal in Druk uitgekomen, waar in de Oorsprong en Tydrekening der
Hertogen van Aquitanie aangewezen word, luidende als volgt.

- „ *Aquitanie*, 't welk eertyds het derde gedeelte van het oude Gal-
 29 lien uitmaakte, word tegenwoordig in drie Gedeelten verdeeld.
 „ Het eerste Gedeelte vervat de Landstreek van *Berry* en *Bourbon*,
 31 aan deeze en geene zyde van den Stroom *Alier*; wyders het Opper-
 33 en Neder-*Auvergne*, alsmede *le Velai* en *le Gervaudan*; *la Ronergus*
 35 en *l'Albigois*, *le Quercy*; Opper- en Neder *Limofin*; alsmede Op-
 37 per- en Neder-*Marche*.
 „ Het tweede Gedeelte vervat *le Bordelois*; *la Saintonge* en *l'Aunis*;
 39 *l'Angonmois* en *le Perigord*; *l'Agenois* en *le Condomois*.
 „ Het derde Gedeelte bestaat in *l'Armagnac* en *le Bigorre*; *Cominges*
 41 en *Conserans*; *le Bearn* en *Neder-Navarre*; *les Basques* en *les Landes*;
 43 *le Bazadois*; en het kleine *Gascogne*.

1753.
Otober.

KONINGEN VAN AQUITANIE.

VRAAN-
RYK.

„ *Aquitanie* werd door *Julius Caesar* vermeersterd, en de Romeinen
 „ bezaten het zelve tot in het tiende Jaar der Regeeringe van Keizer
 „ *Honorius*, dewelke dat Land in 't Jaar 410 aan de *Gotthen* gaf: Het
 „ zelve hadt agt Koningen tot op *Clodoveus* in 't Jaar 509; te weeten
 „ 1. *Adolphus*; 2. *Eligericus*; 3. *Wallia*; 4. *Theodoricus I*; 5. *Thuris-*
 „ *mundis*; 6. *Theodoricus II*; 7. *Erric*; en 8. *Alaric*.
 „ Van *Clodoveus* af tot op *Karel den Kaalen*, hadt dat Land agtien
 „ Koningen, te weeten: 1. *Clodoveus I*; 2. *Clodomir*; 3. *Clotarius I*;
 „ 4. *Gontran*; 5. *Sigibert*; 6. *Childebert*; 7. *Theodebert* en *Theodoric*;
 „ 8. *Clotarius II*; 9. *Hébert*; 10. *Dagobert*; 11. *Clodoveus II*; 12. *Clot-*
 „ *tarius III*; 13. *Karel Martell*; 14. *Pepin de Korte*; 15. *Charlemagne*;
 „ 16. *Lodewyk de Vrome*; 17. *Pepin II*; en 18. *Karel de Kaale*.

HERTOGEN VAN AQUITANIE.

„ In 't Jaar 852 werd door *Karel den Kaalen* de Koninglyke Waar-
 „ digheid van *Aquitanie* vernietigd; en tot op het Jaar 1137 hadt dat
 „ Land tien Hertogen, te weeten: 1. *Ranulphus*; 2. *Willem de Erbarm-*
 „ *lyke*; 3. *Ebles I*; 4. *Ebles II*; 5. *Willem Hugues*; 6. *Willem*, byge-
 „ naamd *Tete d'Etoupe*; 7. *Gui*; 8. *Willem Geoffroi*; 9. *St. Willem*;
 „ 10. *Lodewyk de Jonge*.
 „ Deeze laatste verliet de Dogter van *St. Willem*, *Eleonora*, Her-
 „ togin van *Aquitanie*; dewelke door haar tweede Huuwlyk met *Hendrik*,
 „ Koning van Engeland, aan deezen het Hertogdom gaf, 't
 „ welk dan bezeten werd: 1. door *Hendrik*, Koning van Engeland
 „ en Hertog van *Aquitanie*; 2. door *Richard*; en 3. door *Johannes*.
 „ In 't Jaar 1200 kwam dat Hertogdom weder aan de Franssen, de-
 „ welke twee van hunne Souverainen in het zelve zagen succedeeren;
 „ naamtenlyk: 1. *Lodewyk VIII*; en 2. *Lodewyk IX*.
 „ *Lodewyk IX*. (*St. Louis*) gaf in 't Jaar 1255 wederom een gedeelte
 „ van *Aquitanie* aan de Engelsen, en noemde het zelve *Guienne*.
 „ Toen hadt dat Land agt Hertogen: 1. *Hendrik IV*, Koning van En-
 „ geland; 2. *Eduard I*; 3. *Eduard II*; 4. *Eduard III*; 5. *Eduard IV*;
 „ 6. *Richard*; 7. *Hendrik VII*; en 8. *Hendrik VIII*.
 „ *Karel VII*, Koning van Frankryk, veroverde *Aquitanie* in 't Jaar 1453;
 „ en vereenigde het zelve met de Kroon; sedert welken tyd daar van ge-
 „ weeft zyn elf Hertogen: 1. *Karel VII*; 2. *Lodewyk XI*; 3. *Karel*
 „ *VIII*; 4. *Lodewyk XII*; 5. *Franciscus I*; 6. *Hendrik II*; 7. *Francif-*
 „ *cus II*; 8. *Karel IX*; 9. *Hendrik III*; 10. *Hendrik IV*; en 11. *Lod-*
 „ *wyk XIII*.

„ Waar

„ Waar uit blykt dat de Prins, dien den Hemel nu aan Vrankryk
 „ gegeven heeft, de vyf en dertigfte Hertog is ”

1753.

October.

FRANK-
RYK.

Aangaande den toestand van Zaaken tuſſchen het Parlement van Pa-
 ryſ en den Koning, waren na ons laaſte Berigt eenige Gerugten ver-
 ſpreid, die wel by het Gemeen veel genoegen baarden, doch zeer
 weinig grond ſcheenen te hebben. Naamelyk uit het Verlof, aan eeni-
 ge Gebannen Leden door zyne Majesteit toegeſtaan om zig voor een
 poos uit de plaatſen van hun Baniffement te abſenteeren, werdt op
 gemaakt, dat het misnoegen van den Koning merkelyk verminderd was.
 Ook meenden ſommigen te weten, dat in eene der Raadsvergaderin-
 gen, ten Hove gehouden, beſlooten was, de zweevende Kerkgeſchil-
 len nog voor de Bevalling van de *Dauphine* af te doen, en dus het
 Parlement te rug te ontbieden. Volgens de gedagten van anderen,
 zouden eenige Staats-Dienaars aan den Koning voorgesteld hebben,
 hoe hoog noodig het ware, dat of het Parlement te rug ontbooden,
 of een VAKANTIE-KAMER aangeſteld werde om de Zaaken in af-
 weezigheid van 't Parlement waar te neemen, tot dat het zyne Ma-
 jesteit zoude behaagen het zelve te rug te roepen. Dat deeze laaſten
 regt geoordeeld hebben zal in 't vervolg blyken.

Een ander Gerugt alom verſpreid, was dat de Gebannen Leden, die
 zig in plaatſen naby *Poitiers* leggende bevonden, bevel ontvangen
 hadden, om zig uit die Plaatſen naar de gemelde Stad te begeeven,
 ten einde met de Leden van de Groote Kamer, en met de genen die
 in het begin der Ballingschap aldaar geweest zyn, te overleggen, hoe
 men beſt zou komen tot een Vergelyk, waar van de Artikelen aan de
 Groote Kamer waren gezonden. Ondertuſſchen bleek uit egte Berigt-
 en, dat 'er tot een-zodanig Vergelyk weinig hope was.

De zaaken van 't Parlement van *Normandie* hebben wy in de voorige *Rouen:*
 ge Maand afgebroken, by de Aankomſte van den Marquis de *Fougeres*,
 op den 1 *Augustus*, te *Rouen*, op 't oogenblik dat men een *Arreſt van*
Dagvaarding aan den Biſſchop van *Evreux* meende te zenden. De
 eerſte President, by wien de gemelde Marquis zig by zyne aankom-
 ſte vervoegd hadt, liet aanſtonds de Kamers, 's namiddags ten vier
 uren, buitengewoon vergaderen. Wanneer zy vergaderd waren
 gaf de President hun kennis, dat 'er een Officier van de *Guardes du*
Corps was aangekomen, die voorgaf Order van den Koning te hebben,
 welken hy niet dan in de volle Vergadering van 't Parlement wilde over-
 handigen. Ten vyf uren, wanneer de Kamers geformeerd waren ging
 de Marquis, met alle de Officieren van het Koninglyk Regiment *Dr-*
gonders, den Commandant van het zelve, en den Groot Provooff van
 het Hof der Marſchalken, twee aan twee; naar de Plaats, daar 't Par-
 lement by een was, en wilde in 't eerſt met al dit gevolg binnen tre-
 den,

1753.
Otober.FRANK-
RYK.

den, doch zulks geweigerd zynde kwam hy in Persoon alleen binnen, latende de andere Officieren in de Vergulde Kamer. In de groote Kamer verscheenen zynde, en de eerste Plaats in het zelve begeert hebbende, meenden de Leden dat by genoeg zoude neemen met naaff aan de oudste Dekens te zitten, doch de Marquis plaatste zig in 't midden van de Baalie, en Presenteerde aan 't Hof een GEZEGELDEN BRIEF van den Koning, dus luidende.

VAN WEGEN DEN KONING.

Onze lieven en getrouwen: nodig geoordeeld hebbende, ook onder andere schikkingen by 't Arrest van den Raad van heden te ordonneeren, dat die, welke gyl. den 20. Juny laatstleden en den 19den en 28sten dezer over de weigering van Sacramenten, geschied in de Stad *Vorneuil* aan den Hr. de *Lan- nay*, Priester, gegeven hebt, uit uwe Registers geroyceert worden, en 't gezegde ons Arrest van den Raad in Margine derzelve overgeschreven; zuden wy u den Hr. *Marquis de Fougères*, Lt. Generaal onzer Armeen en Lt. onzer Lyfwagt, om ul. meer byzonder onze wil te verstaan te geven, naar welke wy begeeren, dat gyl. u beštipt en terstond conformeeren zult, zonder andere deliberatie en in zyne tegenwoordigheid, en aan 't geen by ul. in onzen naam zeggen zal, 't zelfde Geloof te geeven als gyl. aan onzen eigen persoon doen zoudt; Verzuim daar aan niet, want zulks ons welbehagen is. Gegeven te Compiègne den 31 July, 1753.

(was getekent)

(lager stondt)

LOUIS
PHELYPEAUX.

Vermids nu in dien Brief niets van de Zitplaats die de gemelde Marquis hebben moest gemeld werdt, begerde het Parlement tyd om daar over te delibereeren, en maakte geen haast met de doorschraping der gedagte Arresten in de Registers te doen, waar op de Marquis een tweeden GEZEGELDEN BRIEF toonde, uit welken bleek, dat hy magt hadt, om zelf de doorschraping te verrigten. De Leden van de Vergadering eischten eenigen tyd om de gemelde bevelen van den Koning in overweeging te neemen, doch de Marquis de *Fougères* kante zig hier tegen aan, toonende dat in die Brieven alle overweeging verboden werdt. Men antwoorde hem, dat indien deeze Vryheid aan de Vergadering geweigerd werdt, zy dan in 't geheel zou scheiden. De Marquis bragt hier tegen in, dat hy zulks wel uitdrukkelyk uit 'sKonings naam verbood, dewyl de doorschraping, volgens den *Gezegelden Brief*, in tegenwoordigheid van 't Parlement geschieden moest, doch men gaf hem geen gehoor.

Ondertusschen had de eerste Prèdident reeds aan den Griffier *Plaisif* van de GROOTE KAMER bevel gegeven om de Registers te **halen**

maalen, en op het Comptoir neder te leggen, eet de Leden vertrok, 1753.
 ken, en wel zo, dat niemant zulks bemerkte. Wanneer dan de Com- Otober.
 pagnie opstondt om heen te gaan, rees de eerste President ook op, —
 en zeide dat men de Registers brengen moest. Alle de Heerenrie- VRANK-
 pen neen, neen! weshalven de Marquis vroeg, of men dan des Konings RYK.
 Ordres niet wilde geboorzaamen; maar tot Antwoord kreeg, dat het
 geen Ongehoorzaamheid was, als men zig aankantte tegen Daaden,
 die buiten alle Geregeldheid, en zelfs met het eigen Gezag des Ko-
 nings strydig waren.

In weerwil dan van alle de Beweelingen, die de eerste President
 maakte, om de Compagnie by een te houden, gingen alle de Leden
 in groote Wanorde weg, behalven de Griffier en Chef met den meer-
 gem. President, dewelke vervolgens alleen met den Marquis de Fougères
 meer dan een quartier-uurs in gesprek was, waar op hy ook weg-
 ging, en den Griffier by den Marquis liet.

Kort daar na traden de Officiëren van het Regiment Dragonders bin-
 nen met een menigte van ander Volk. De Marquis voorziende dat de
 Griffier hem in het doorschrappen van des Parlements Arresten, en veel
 minder in het Schryven van de Arresten van den Staatsraad op den kant
 van de Registers, geen de minste hulpe zou toebrengen, ordonneerde
 aan de Officiëren iemand op te zoeken om dezelve te schryven. De
 Griffier weigerde zelfs in 't eerst hem de Registers over te geeven, we-
 gens 't verbod van het Parlement; doch eindelyk gedreigd met 's Ko-
 nings Ongenade, gaf hy dezelve, na dat hem een Acte tot zyne ont-
 lasting gegeven was, aan den Marquis over, die zig hier op Kaarsen deedt
 brengen, en tot aan elf uren 's avonds met het doorschrappen, en doen
 overschryven bezig bleef, als wanneer hy met al zyn Gevolg wegging.

Den volgenden dag, kwamen de Kamers weder by een, en deden de
 Registers voor den dag haalen, wanneer men bevondt, dat op de
 zelve waren doorgeschrapt. I. Het ARREST van den 20 Juny, be-
 helzende het Decreet van gevangenneeming tegen den Vicaris Lan-
 cesseur. II. Het ARREST van dien zelfden dag, behelzende de eerste
 Ordre aan den Bisschop van Evreux, om de Ergernis in de Kerk te doen
 ophouden. III. Het ARREST van den 19 Juny, waar in diergelyke Or-
 dre voor de tweede maal gegeven werd. IV. Het ARREST van den 28
 July, waar by de gem. Bisschop tot een Boete van zesduizend Livres
 verweezen was: en V. Het ARREST van den 1 Augusty, waar by die
 Bisschop in Perfoon voor het Parlement gedagvaard werd.

De Kamers waren tot drie uren des agtermiddags met raadpleegen
 bezig en kwamen eindelyk tot het volgende Besluit:

„ Dät geprotesteert wordt tegen alles, 't welk des daags te vooren
 „ gebeurd was, als zynde buiten alle vereischte Formen geschied;
 „ LXIV. Stuk II. Deel. LI „ 20

1753-
Oktob.VRANK-
RYK.

„ zo als ook tegen het geweld, 't welk men had willen gebruiken, om
 „ met militaire Officieren in de Raad-Kamer te komen; als mede te-
 „ gen de herhaalde Dreigementen, en het Verbod, 't geen de Mar-
 „ quis de *Fougeres* gegeven had, om de Zaaken in overweeging te nee-
 „ men: Dat van dit alles in de VERTOOGEN, waar aan men zon-
 „ der uitsfel zoude arbeiden, gewag zou worden gemaakt: *En dat men*
 „ ondertuffchen zou voortgaan met alles te beteugelen, 't geende Rust
 „ en des Konings gezag over alle zyne Onderdaanen zonder onder-
 „ scheid, als mede de Vryheid der Burgeren krenken mogt, enz.

De eerste President zocht te verhinderen, dat de Compagnie zig wy-
 ders met deeze Zaaken bemoeide, doch zulks was vrugteloos; in te-
 gendeel werdt goedgevonden alle gewoone Functien op te schorten en
 zig alleen met dit Werk bezig te houden. Den volgenden dag slooten
 alle de Procureurs en Advokaaten als mede die van de Baljuagie hun-
 ne Kabinetten.

Den 3 *Augustus* kwamen de Kamers wederom by malkander, als
 wanneer des Konings Advokaaten verslag deden, dat zy van den Bo-
 de *Canu*, dewelke twee dagen te vooren met het Arrest van Personee-
 le Dagvaarding naar den Bisschop van *Eureux* gegaan was, een Brief
 ontfangen hadden, hier in bestaande:

„ Toen ik aan het Bisschoplyk Paleis kwam, naderden drie Persoo-
 „ nen, waar van twee met Snaphaanen gewapend waren, tot my, en
 „ wilden zig van myn persoon meester maaken. Ik zocht te ontvlugten,
 „ maar dit gelukte my niet, zo dat ik, na het krygen van een zwa-
 „ re Kinnebak-Slag, en onder dreigementen van my te zullen dooden,
 „ zeggende, dat zy met des Konings Ordres belast waren, genood-
 „ zaakt werd my over te geeven. Ik werd dan naar het Gevangenhuis
 „ van *Eureux* gebragt, terwyl zy my met een *Lettre de Cachet* het
 „ bevel toonden, om my in hegtenis te neemen.

Daar op was by 't Parlement eenpaariglyk beslooten, om de Fami-
 lie van dien Bode, zo lang als zyne Gevangenis duuren mogt, te on-
 dersteunen.

Op den 6 derzelve Maand, de Kamers wederom vergaderd zynde,
 kwam de Marquis de *Fougeres*, met nieuwe Bevelen van den Koning,
 aan de Raad-Kamer alwaar hy met ongedekten hoofde in tradt, ter-
 wyl de Leden van 't Parlement gedeekt zaten, 't welk hy eindelyk,
 daar toe verzocht zynde, ook deedt. Daar na opende hy zynen Last-
 brief om wederom het nieuwe Arrest van 't Parlement door te schrapp-
 pen, waar op de Leden andermaal van een scheiden. Zy vergader-
 den op nieuws, om een PROCES-VERBAAL te maaken van den staat
 der Zaaken, en hunne ARRESTEN nader te bekrachtigen. Wanneer
 men den volgenden dag weder Zitting hielt, werdt gedelibereert, of
 men

Men in weerwil van het ARREST VAN DEN STAATSRaad, voort
 zonde gaan met kennis te neemen van de Voorvallende Religie zaaken,
 en in 't byzonder van het stuk raakende den Bisschop van Evreux. Dit
 geschil werdt met kragt beredeneerd, en op het Advis van de aange-
 stelde Gekommitteerden, om het zelve te onderzoeken, eindelyk des
 avonds het volgende gearresteerd.

1753.
 October.

VRANK
 RYK.

„ Het Hof heeft in volle Vergadering van alle de Kamers besloo-
 ten dat de getrouwheid door het zelve aan den Koning verschuldigd,
 „ niettoelaat te gehoorzaamen aan de GEZEGELDE BRIEVEN, aan
 „ de byzondere ORDRE, en aan de ARRESTEN VAN DEN
 „ STAATSRaad, niet bekrachtigd door OPENE BRIEVEN. Men
 „ smeekt derhalve eerbiediglyk den Koning, niet aan eenige beweegre-
 „ den van onwilligheid tot opvolging zyner Bevelen te willen toefchry-
 „ ven, dat het Hof zig genoodzaakt vindt om op nieuws te protesteeren,
 „ tegen al het geen op gisteren, door den Marquis de Fougères is
 „ verrigt, en om niet af te gaan van het voorig Gearresteerde. Ook
 „ zal dit nieuwe Onderwerp gevoegd worden by de Onderwerpen der
 „ VERTOOGEN, tot welker Opstelling den 26 Juny een Arrest gege-
 „ ven is, en aan welken men zonder ophouden arbeiden zal. Tot uit-
 „ voeringe van dien zullen de Kamers vergaderd blyven, en na 't af-
 „ zenden van de gemelde Vertoogen, zal het Hof voortgaan met de
 „ gewoone Behandeling zyner Zaaken, zonder immer te verzuimen,
 „ om te waaken omtrent alles, 't geen eenige betrekking heeft op de
 „ handhavinge van het Koninglyk gezag, van de Algemeene Ruste en
 „ van de Vryheid der Burgers.

Sedert is het Parlement van Rouen steeds bezig geweest aan het ver-
 vaardigen van de gemelde NIEUWE VERTOOGEN, die eindelyk in
 't laaft van Augustus, door het zelve aan den Koning werden gezon-
 den, doch waar op zyne Majesteit even als op de eerften geen Ant-
 woord gaf. Middelerwyl hadt de eerste President de Kamers doen by-
 een komen, onder anderen om tegen den Bisschop van Evreux, die
 gedagvaard zynde geweigerd hadt voor 't Parlement te verschynen, een
 Arrest van Vattinge uit te geeven; doch de Koning, daar van verwit-
 tigd, liet aanstonds een VERZEGELDEN BRIEF aan 't Parlement af-
 gaan, dus luidende.

VAN WEGEN DEN KONING.

„ By deezen Brief, door ons geschreeven, word aan ons Parle-
 „ ments-Hof van Rouen kennis gegeven, van ons Welbehaagen; ge-
 „ lyk onze Wille is, dat onze eerste Presidenten a mortier, drie Raa-
 „ den van de Grootte Kamer, een Lid van ieder Kamer der Enquesten,

1753. „ en een Requëstmeeſter, zig herwaards tot ons begeeven, met ~~de~~
 Oktober. „ Advokaaten en Prokureur-Generaal, op den 2 der aanſtaande Maand,
 „ 'smorgens ten 10 uuren. Wilt hier in niet nalaatig zyn; want zulks
 VRANK- „ is ons welbehaagen. Gegeven te Verſailles den 26 Auguſtus 1753.
 RYK. Was getekend

LOUIS.

Het Parlement deedt hier op eene afzending van twaalf Leden, in deezen Brief genoemd, die den 2 *paſſato* in 't Kabinet van zyne Majeſteit gebragt zynde, werd't hun van de Koning gezegd: *Ik heb Ulieden ontbooden, om Ulieden myn Oogmerk te doen verſtaan, waar van U. myn Kanſelier nader onderrigten zal.* Waar op hun de Kanſelier aanſprak op de volgende wyze.

De Koning heeft niet dan met de uiterſte Verwondering kunnen zien, dat het Oogmerk van *U. Vertoogen* zou ſchynen te krenken de Autoriteit, welke de *Bulle Unigenitus*, zo onder de Regeering van wylen den Koning, alzeder't de komſte van zyne Majt. tot de Kroon gekreegen heeft, door de Verklaringen, welke in de Jaren 1730 en 1720 gedaan zyn om aan die *Bulle* bezorgen het Ontzag en de Onderwerping, die men aan dezelve als aan een Vonnis van 'de *Univerſeale Kerk* in de Zaaken van Leere verſchuldigd is; zonder nogtans toe te ſtaan dat men aan die *Bulle* andere kwalificatien, als die welke aan haar door de Kerk zyn gegeven, en dewelke zyne Majt geauthoriſeerd heeft, toeigene.

De Koning zal altoos de uitvoering zyn'er Declaratien handbaaven; De Magiſtraats Perſoonen zyn verpligt, om zig even als de andere Onderdaanen daar na te ſchikken. De Koning zal ſteeds een byzondere Oplettendheid aanwenden, om zo wel de Schikkingen der Ordonnantien (waar by de Magt van de Kerk-Regters gereguleerd wordt, als die, waar in de nodige Voorzorgen bepaald zyn, om te verhinderen, dat men die Magt misbrulke) te doen in agt neemen.

Maar de Koning heeft door de Toevertrouwing van de Zorg aan zyne Miniſters om de Ondernemingen der Kerkelyke Jurisdicte te ſtuiten; aan hen niet toegeſtaan, om zig de Zaak der Sakramenten en de Magt, welke aan de Dienaars van de Kerk toekomt, aan te maatigen; en zyne Oplettendheid zal altoos daar heen ſtrekken, om de beide Magten binnen derzelver ſtipte Paalen te houden.

De Volheid van het Regt beruſt alleen in de Perſoon van den Koning, en de Magiſtraats-Perſoonen hebben van niemant dan van Hem hunne Staat en de Magt gekreegen, om het zelve aan zyne Onderdaanen te bezorgen. De Koning zal altoos de Order der Jurisdicte, die hy ingeſteld heeft, handbaaven en aan zyne Bedienden de Kennisneeming overlaaten van zulke Zaaken, die Hy aan dezelve toegevoegd heeft: Maar by aldien zyne Majt. uit byzondere Inzigten zal oordeelen, dat het regtmaatig en verſtandig is, de Kennisneeming daar van voor zig te behouden, ten einde zelfs daar over te decideeren, verſtaat zyne Majt. niet dat eene Verandering in de beſtendig geoeffende

de *Forme*, om dezelfs wille aan zyne Gerechts-Hoven te doen bekend worden, 1753.
October.
ingevoerd werde.

Insgelyks is des Konings Intentie, dat de zelfde *Forme* stand houde in de Gevallen, daar zyne Majt. verplicht is de Vernietiging der Vonnissen van zyne Magistraats-Perfoonen te beveelen. FRANK-
RYK.

Het is in deeze *Forme*, dat zyne Majt. Ulieden dezelfs Wille in de byzondere Zaak van den *Curé* en den *Vicaris van Verneuil* heeft doen te kennen geeven. Indien dezelve genoodzaakt is geweest zyne toevlugt te neemen tot buiten gewoone Wegen, waar over Gy in *Uwe Vertoogen* klagten inbrengt, is zulks niet geschied, dan op de herhaalde Weigeringen, dewelke Gyl. gedaan hebt, om deeze *Forme* te erkennen. Zyne Majt. heeft tot het brengen van zyne Ordres aan Ulieden één der voornaamste Officieren van dezelfs Gardes verkoozen, dewelke de Commissie, waarmede hy belaft was, tot genoegen van zyne Majt. volbragt heeft. Maar vermits 'er niets in staat was om Uwe wederspannigheid te overwinnen, heeft zyne Majt. het Besluit genoomen, om Ulieden te ontbieden, ten einde aan Ulieden zyne Intentien zelf te verklaren.

Zyne Majt. wil dan in geen deele, dat iets veranderd worde omtrent de *Formen*, die in 't gebruik zyn, om aan Ulieden de Arresten, die dezelve in zynen Raad, in Zaaken van *Evocatie* en *Cassatie* geeft, te bezorgen, of dat in het één ofte andere geval *OPREK BREVVEN* daar by afgevaardigd zullen worden.

Zyne Majt. begeert, dat de *Evocatie*, die dezelve ten opzichte van de begonnene Procedures zo wel tegen den *Curé* en den *Vicaris van Verneuil* als tegen den Bisschop van *Eureux* gedaan heeft, haare volkome Uitvoering hebbe, en dat Gyl. de Procedures, dewelke Gy ten dien opzichte begonnen hebt, zult staaken.

De Koning verbiedt aan zynen Procureur Generaal en alle die, welke met een publiek Ministerie belaft zyn, over deeze Zaak eenig onderzoek te doen ofte eenig Besluit te geeven; én Hy belaft Myn Heer den eerste President, ofte wel den geenen, welke hy zyne afweezendheid in de Compagnie presideert, om op de Uitvoering van zyne Ordres te waaken.

Wanneer deeze Aanspraak van den Kanselier geëindigd was, had 'er de Koning op de volgende manier zyne toestemming aan gegeven, zeggende, *Alles wat de Heer Kanselier gelezen heeft, is myn Welbehagen, en ik begeer dat het zelve ter uitvoer gebragt en op Ulieder Registers aangeteekend worde.* Daar op deedt de eerste President de volgende AANSPRAAK aan den Koning.

Ik zal aan Uw Parlement van *Rouën* getrouwelyk overbrengen de Ordres, waarmede Uwe Majt. my vereerd heeft te belaften. Aangedaan met de diepste Eerbied voor Uwe geheiligde Perfoon, zal dat Gerechts-Hof niet de gevoeligste smert zien, dat het 't ongeluk heeft gehad, om in Uwe Majts. Ongenade te vervallen. Heeft dat Gerechts-Hof te werk gegaan tegen een Prelaat, wiens Cassafler door het zelve altoos beëerbiedigt is, dan hebben de Magistraats-Perfoonen,

1753.
Oktober.

VRANK-
RYK.

gen, die het zelve uitmaaken, zig verbeeld daar toe genoodzaakt te zyn door de Trouw van hunnen Eed, welken zy ieder Jaar vernieuwen, om voor de Handhaaving van Uwe Majts. Ordonnantien te waaken.

Verwaardig U, Sire, wy smeeken U daarom op het ieverigste; Verwaardig U (ten einde eene Zaak, die voor de Religie, voor Uwen Staat en voor Uw eigen Persoon zo gewichtig is, te reguleeren) ons eene Verklaaring te zenden, dewelke ons Gedrag voor het toekomstige bepaalt en den Voortgang staat van een Kwaad, 't geen by na algemeen geworden is. Wy zullen alle Magt, die Gy ons aanbetrouwd hebt, in 't werk stellen, om die Verklaaring te doen uitvoeren. Dezelve zal in Uw Parlement van *Normandien* met zo veel grooter lever worden ontfangen, hoe meer wy ons verzekerd houden, dat die Verklaaring door de Wysheid ingeboezemd, en uit de Bron van alle Regtmatigheid voortgevloeid zal weezen.

Parys.

Daar op waren de gemelde Gedeputeerden op 't schielykste, volgens des Konings bevel, weder naar huis vertrokken, zo dat hun wederwaaren te *Parys* eenige dagen een Geheim bleef. Wy volgen hunthans niet, maar geven nog agt op eenig Algemeene Zaaken.

Men verzekert, dat de PRINSEN VAN DEN BLOEDE, by gelegenheid van een geschil tusschen hun en het Huis van *Soubise* ontstaan, een nieuw Request aan den Koning behandigd hebben, verzoekende dat het zyne Majesteit behaage dit Geschil door het Parlement te laten vonnissen: waar op de Koning zoude geantwoord hebben. „ Ik wil nog „ zelfs vonnissen, nog bevel geeven om te vonnissen, of de Heeren „ van *Roban* Prinzen zyn of niet; maar ik begeer, dat alle Zaaken wederom gebragt worden op dien Voet, zo als zy geweest zyn eer het „ Huwelyk tusschen den Prins van *Condé* en *Mademoiselle de Soubise* „ geslooten werdt; zonder dat de Regten en Prætensien van een der „ twee Partyen door de tekening van het Kontract benadeeld of be- „ gunstigd worden.”

Het Franche Hof is, zo men verstaat, met dat van Groot Brittan-
nie overeengekomen, om van beide zyden Kommissarissen naar de *Kust*
van *Coromandel* te zenden, ten einde aldaar de Geschillen, waar van
wy meer dan eens gemeld hebben, in der minne by te leggen. Dewyl
het laatstgemelde Hof zig hadt beklaagd over het Gedrag van den Heer
Dupleix, Gouverneur van *Pondichery*, waren aan hem BRIEVEN VAN
RAPPEL gezonden, waar op door hem, zo men wil, zoude geant-
woord zyn: „ dat hy te hoog bejaand was, om zig bloot te stellen
„ aan de Ongemakken en Gevaaren van eene zo verre Reize, als die
„ naar Europa; dat hy voor 't overige zig zou onderwerpen aan alles
„ wat men goedvondt daar ontrent te reguleeren; 't zy met eenen an-
„ deren Gouverneur in zyne Plaats te zenden, of de Omstandigheden
„ van zyn Gedrag naauwkeurig te onderzoeken, en hem volgen be-

„ viii

„ vinding van Zaaken te behandelen”. Ondertuffchen fcheen van de Engelfchen aangemerkt te worden, dat deze Heer een voornaame Oorzaak was van de Zweevende Gefchillen in de Ooftindien. Zie hier voor.

1753.
Oftober.
FRANK-
RYK.

GROOT-BRITANNIE.

EEN ander Beklag van 't Engelfche Hof, by 't Fransche, fproot uit de Tyding, nu kortlings te *Londen* ontvangen, dat de Gouverneur van *Canada* of Nieuw Vrankryk, in *Amerika*, eenig krygsvolk hadt uitgezonden, om by de Golf van *St. Laurentius*, op een plaats, die als een Eigendom van de Groot Brittanifche Kroon wordt aangemerkt, eene Vastigheid te bouwen, ten minften aldaar een Volkplanting op te regten. Na het houden van eene groote Raadsvergadering hier over, was dan met een Courier aan den Graaf van *Albemarle* bevel gezonden, om daar omtrent aan den Koning van Vrankryk Verzoogen te doen.

Londen.

Schoon de afgevaardigde van de Fransche Ooftindifche Kompagnie te *Londen* eenigen tyd met veel iever gearbeid hadt, aan 't nieuwe Reglement tot bylegging der Gefchillen met de Engelfche Kompagnie in de Ooftindien, was hy egter weinig gevorderd, dewyl de laafte Vergoeding eifchte wegens zekere Effecten, door de Franschen zo men voorgeeft van *Madras* weggeligt, toen zy die plaats volgens het laafte Tractaat van Vrede weder aan de Engelfchen hebben overgegeven.

De Fransche Ambaffadeur, *Hertog van Mirepoix*, kennis gekreegen hebbende van de *Bevalling der Dauphine* van eenen HERTOG VAN *AQUITANIE*, heeft 's anderendaags, zynde den 12 *passato*, zig naar *Kensington* by den Koning begeven, om aan zyne Majesteit den Brief van Bekendmakinge over te handigen, waar op de Koning zoude geantwoord hebben: dat by in de *Vreugde van zyne Allerchristelyke Majesteit over dit gelukkig voerval deel nam*, enz.

Eenige dagen te vooren hadt de Keizerlyke Gevoimagtigde Minister Graaf van *Colloredo*, als Extraordinaris Envoyé in de Maand *Augustus* te *Londen* aangekomen, zyn eerste plegtige Audientie by zyne Groot-Brittanifche Majesteit, gelyk ook vervolgens by den Prins van *Wales*, en by de Prinsesse Douariere van *Wales*. Die Afgezant heeft eenige dagen daar na de Sekretariffen van Staat, en andere voornaame Amtenaaren van de Kroon, in zyn Hotell pragtig op een Middagmaal onthaald. Men verzekert dat hy reeds met het Ministerie in Conferentie getreden is, tot het ten einde brengen van die gewigtige Zaak der *Verkiezinge van een Roomsche Koning*, volgens een PLAN aan 't Weener Hof opgesteld, en herwaards overgezonden. De hopen die thans opgevat wordt, dat deeze Zaak wel in het naafte volgende

Jaar.

.1753. Jaar voortgaan mogt, schynt eenigen grond te hebben, dewyl reeds de
 Otober. voornaamste hinderpaalen zouden weggeruimd zyn, gelyk wy hier voor
 gemeld hebben. Ook hadt de Koning van Vrankryk, zo men voorgeeft,
 wegens 't Geschil met Pruiffen aangaande de meergemelde Zaaken, zig
 tot Middelaar aangeboden.

GROOT-
 BRIT-
 TANJE.

In de Onderhandeligen, gedurende de naaft voorgaande Maand,
 met deezen Minister, en dien van haare Ruffische Majesteit gehouden,
 was, zo men wilde, gehandeld over een nieuw ALLIANTIE-TRACTAAT,
 tusschen deeze twee Hoven en het Groot-Brittannische, waar
 in de sekoersen bepaald werden, die deeze Mogendheden elkander onder-
 derling, indien een van hun vyandlyk werd aangevallen, moesten le-
 veren. Ook wordt verzekerd, dat dezelve in Onderhandeling zyn
 over een CONVENTIE van SUBSIDIËN, tot het Onderhoud van een
 aanzienlyk Corps Troepen, 't welk de twee Keizerlyke Hoven, ter
 schikkinge en dienst van zyne Groot-Brittannische Majesteit, zullen
 geveerd houden.

Aangaande het Gevegt, welk eenige Engelse Schepen uit de Baai
 van Honduras komende, met een Spaansch Schip gehad hebben, ver-
 neemt men thans de omstandigheden nader, uit een Brief van *Newen*
Fork, den 2 July gedateerd, van deezen Inhoud.

„ De Kapteins *Lourence*, *Brown*, en *Dikkenfon* uit de Baai *Hondu-*
 „ *ras*, den 23 Mey in Zee gestooken, waren genoodzaakt voor een
 „ Bank hunne Ankers te laten vallen, en dien nacht te blyven leggen. By
 „ het aanbreeken van den dag kreegen zy een Brigantyn in 't oog,
 „ dewelke na hen toezeilde, en digt by hen komende ondekt werd
 „ een Spanjaard te zyn, die behalven twaalf Stukken Kanon nog vier
 „ en twintig Gezwind-Stukjes voerde, en tagtig Man aan boord had.
 „ Men raakte handgemeen. Na verloop van drie uren had de
 „ Spanjaard reeds het Schip van Kaptein *Brown* bemagtigd; en na dat
 „ agt à tien Man van zyn Volk op hetzelfde gezet waren, maakte hy jagt
 „ op dat van Kapt. *Lourence*, waar van hy ook wel haast meester wierd,
 „ zo dat hy ook agt Man van zyn Volk aan boord van dat Schip deed
 „ overgaan: Hier opnam hy zyn cours na Kaptein *Dikkenfon*, doch
 „ by dezen gelukte hem zyne Onderneeming zo wel niet; want de-
 „ ze nam een vast besluit om liever zyn Schip op strand te zetten dan
 „ zig over te geeven. De Spanjaard zulks ziende wendde zyn Schip
 „ insgelyks naar strand toe, en zyn Boot met volk bemand hebbende,
 „ voer hy daar mede naar boord van 't zo evengem. Engels Schip, om
 „ het zelve te plunderen. Terwyl hy hier mede bezig was, wierd hy
 „ een Engelse Brigantyn en nog een ander Vaartuig gewaar, dewelke
 „ door de Engelse Scheepen, die zig nog in de Baay *Honduras* bevon-
 „ den, geëquipeerd en uitgezonden waren, om tot Onderstand van
 „ hunne Medebroederen te strekken.

„ De

„De Spanjaard niet godvindendé hen af te wagten, besloot het haa- 1753.
 „zepad te kiezen, zyn eigen Schip, nevens dat van Kapt. *Dikenson*, te 10tober.

„verlaaten, en aan strand te vlugten.
 „De Engelschen vonden wel haast middel om de op grond zittende GROOT-
 „Scheepen vlot te krygen. Kapt. *Brown*, die zyn Schip kwyt was, BRIT-
 „nam bezit van de Spaanse Brigantyn; en Kapt. *Lourence* attaqueer- TANJE.
 „de kort daar na de Spanjaarden, die zig op zyn eigen Schip bevonden,
 „en heroverde het zelve met zo veel succes, dat drie van de Span-
 „jaarden gedood wierden, drie over boord sprongen, en twee zig
 „als gevangenen overgaven, welke hy aan boord zette van 't Schip
 „van Kapt. *Spurrier*, 't welk naar Holland gedestineerd was.

Volgens laater Berigten uit *Amerika*, hadden de Spaanschen aanzien-
 lyke Forten in de Baai van *Honduras* opgereggt, en arbeidden nog aan
 enige anderen, zynde van voorneemen om niet alleen de Engelschen,
 maar ook alle andere Natien, den toegang naar die Baai te beletten
 (*) en niet te dulden, dat aldaar van dezelve eenig Hout gekapt, of
 eenige handel gedreeven werde. Ondertusschen wordt verzekerd dat
 het Engelsche Hof voorneemens is, tot meer defensie en dekking van
 de Volkplantingen en waarschynlyk ook van den Scheepvaart in de
 Westindien, een aanzienlyke Vloot derwaards te zenden. Ook is het
 oogmerk, zo men verneemt, op het Eiland *Barbados* een openbaare
Slaven-Markt op te regten, ten einde voor dit en de andere Antillische
 Eilanden de noodige Negers, tot het bearbeiten van de Zuiker-planta-
 gien, enz. te kunnen bekomen.

Uit het hier volgende TRAKTAAT, tusschen de Kroon van Groot-
 Brittannie en het kleine Koningryk *Fantin* leggende op de Goudkust
 van Guinee in Afrika, den 6 February laatstleeden op het Kasteel van
Kaap Cote geslooten, schynt te blyken, dat de Franschen weinigkans
 hebben om zig in die Kwartieren, nog te *Annamabon*, te vestigen. Zie
 hier het zelve

TRAK-

(*) De Baai van *Honduras* is een ruime Golf, aan den Noord-Oostkant van
 de Land engte die Zuid- en Noord-Amerika van elkander scheidt, met vele
 Eilanden daar in. Zy heeft ten Zuiden de Provintie *Honduras*, ten Noorden
Yucatan, en ten Westen het overige van *Nieuw Spanje*. Haar Mond, die aan
 de Golf van *Mexico* ten Oosten uitkomt, is wel dertig Duitische Mylen wyd,
 waar by gevoegd de diepte en ruimte van de Baai, die ongeveer tweehonderd
 Mylen in haaren omtrek heeft, zo blykt dat het de Spanjaarden zeer moeielyk
 zal vallen, op zulk eene manier andere Natien, die hier omtrent vele Wyk-
 plaatzen hebben, den zo gewoonen Vaart en Handel op de Baai van *Honda-*
ras, te beletten: te meer, dewyl 'er aan deeze Baay nog vele Indiananen zyn,
 die de Spanjaarden tot nog toe niet tot onderwerping gebragt hebben.

1753.
Oktobr.TRAKTAAT TUSSENEN GROOT-BRITANNIË EN DE
NATIE FANTIEGROOT-
BRIT-
TANIE.

„ Wy *Brassoe*, *Curranteers*, *Priesters* en het Volk van *Fantie* ver-
 „ klaren mits dezen, dat onze Vaders, onder het geleide van hun-
 „ nen *Brassoe Imorak*, door de Engelsen uit het Land, 't welk tegen-
 „ woordig *Arcania* genoemd word, herwaards geleid, en met Wape-
 „ nen, Ammunitie en Geld van hen ondersteund zyn, om niet alleen
 „ van het Land, 't geen wy werkelyk bewoonen, bezit te noemen,
 „ maar ook alle de rondsom leggende Staaten, dewelke tegenwoordig
 „ aan onze Heerschappy onderworpen zyn, te conquesteeren.
 „ En alzo wy zeker Berigten hebben; dat vele Onderdanen des
 „ Konings van Frankryk zeder tien Jaaren deze nauwe Vereeniging
 „ tusschen de Engelsen en de Natie van *Fantie* niet alleen door ver-
 „ scheide middelen hebben zoeken te krenken, maar ook een gedeel-
 „ te van het Land, 't welk op kosten der Engelsen geconquesteerd is,
 „ aan zig te trekken, 't geen, zónder van de natuurlyke Onregtma-
 „ tigheid der Zaak te spreken, geen ander doelwit kan hebben, dan
 „ om Tweedragt en Verdeeldheid, tusschen ons te verwekken, en ons
 „ daar door aan onze Vyanden bloot te stellen.
 „ Zo is 't, dat wy om de Regten van de Engelse Natie op de leg-
 „ nigste en authentikste wyze te erikemen en alle Regten en Pretensies
 „ van alle andere Natien, wie dezelve ook mogen zyn, te stuiten,
 „ den 26 Oktober laatstleeden te *Mimian* vergaderd zyn en aldaar oc-
 „ paarig de volgende Wet gepasseerd hebben, dewelke wy mits dezen
 „ volgens de gewoonte van onze Voorvaders als een formeels *Con-*
 „ *stitutie* verklaren, vervloekende alle die geene, welke onder ons
 „ zelfs en onze Nakomelingen direct of indirect mogten onderneemen
 „ om dezelve te verbreken.

Deze Wet is als volgt:

„ Aan al het Volk van *Fantie* en aan alle die, welke onder hunne Geboor-
 „ zamsheid staan, zy kennelyk, dat Wy *Brassoe*, *Curranteers* en het Volk
 „ van *Fantie* vast stellen en bevoelen, dat nooit aan eenig Onderdaan van
 „ den Koning van Frankryk toegestaan zal worden, om zig ergens, het
 „ zy met Forten te bouwen of op een andere wyze tusschen de Punt van de
 „ Koningin *Anna* en het Fort *Jacob Oleera* te vestigen; zullende die gee-
 „ ne, welke mogten onderstaan, om aan hen enige Huisvesting te geeven,
 „ als schuldig aan *Verraad* tegen hun Vaderland gewonnen en gestraft
 „ worden.

„ Tot meerder bewys en blyk van onze Intentien, als mede om
 „ het Belang der Engelsen in dit Land zo veel in onze magt is

» verzekeren, en hen door ons opregt Gedrag te verplichten, om ons
 » hunne Bescherming, welke wy door de ondervinding zo voordeelig
 » bevonden hebben, verders te verleenen, hebben wy noodzaakelyk
 » gevonden, om de volgende Perfoonen, te weten *Imoran*, Zoon
 » van *Adiafos* &c. &c. met de vereifchte en volle Magt naar het Ka-
 » steel van Kaap *Cote* te zenden, en aldaar in tegenwoordigheid van
 » den President en den Raad Trouw en Hulde aan de Engelle Natie te
 » zweeren, en in hunne handen de volgende Gyaalaars over te leeve-
 » ren, namentlyk *Cudine Annoona*, Neef van den *Brassoe* van *Fantée*,
 » van wegens den *Brassoe* en de *Curraateers*; als mede *Quahine Sabi*,
 » *Quacco* en *Coffee*, om voor de in agt neemng der Wet als borggen
 » te blyven.

1753.
 Oostbr.
 GROOT-
 BRIT-
 TANJE.

OOSTENRYKSE NEDERLANDEN.

DE Graaf van *Cobenzel*, als nieuwe Keizerlyke Gevolmagtigde Minif-
 ter nu onlangs te *Brussel* aangekoomen, hadt een Toergedaan naar
 Gend, Brugge en Oostende om den voortgang van het Werk aan de
 Kanaalen in Vlaanderen te bezigtigen. Men verneemt dat de Schade
 aan de Brugse Vaart veroorzaakt, waar van wy hier voor spraaken,
 tegen alle verwagtinge weder schielyk is hersteld geworden. Terwyl
 nu de Hertog KAREL VAN LOTTHARINGEN, Gouverneur Gene-
 raal der Oostenrykse Nederlanden, in de voorledene Maand ook uit
 Duitfchland was geretourneerd, agt men grond te hebben om te ver-
 wagten, dat de CONFERENTIE over de BARRIERE, en het TA-
 RIF, weder met ernst by der hand zullen genomen, en in 't kort op een
 voet gebragt worden. Ondertuffchen is de Marquis *di Botta d'Aderno*,
 welke den Post van Keizerlyk Minister in de Nederlanden waarge-
 nomen heeft, en thans is afgeloft, den 2 dezer naar Parys vertrok-
 ken, van waar hy zig verder over *Straatsburg*, naar *Wenen* stondt te
 begeeven.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

DEEN 12 *passato* was de Marquis van *Bonse*, Ambassadeur van Frank-
 ryk, in gesprek met den President van de Heeren Staten Gene-
 raal, en leverde aan dien Heer een Brief over van den Koning zynen
 Meeft, waar in zyne Majesteit aan hunne Hoogmogende kennis gaf
 van de Bevalling der *Dauphins* van Frankryk, op den 9 *dito*, van een
 Prins, die den tytel van Hertog van *Aquitanie* hadt bekomen. By
 deezen Brief hadt zyne Excellentie de volgende MEMORIA gevoegd.

M m a

HOOG-

1753

October.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

HOOGMOGENDE HEEREN.

„ De Brief van den Koning, dien ik Uwe Hoogmog. overgeeeve,
 „ is een nieuw Bewys van 's-Konings aanhoudende genegenheid jegens
 „ Ulieder Gemeenebest. De oplettenheid waar mede zyne Maje-
 „ steit Ulieden kennis geeft, dat zyne wenschen en die van zyn Ko-
 „ ningryk weder vervuld zyn door de Geboorte van een Hertog van A-
 „ quitanie, is een blyk, dat de Koning bewuft is hoe veel belang Gyl.
 „ in zyne voldoening hebt. En ik getuige zynde van Ulieder aan-
 „ doenlykheid over dit voorval, verzeker Uwe Hoogmog. dat zyne
 „ Majesteit altoos opregtelyk deel zal neemen in alles het geen Ulie-
 „ der Gemeenebest voordeelig zal kunnen overkomen.

In 's Graavenboge den 11 September 1753.

(Was gerekend)

MARQUIS DE BONAC.

Hunne Hoogmogende hier op aanstonds beslooten hebbende, eenes Brief van Gelukwenschinge wegens dit Voorval aan den Koning van Vrankryk af te vaardigen, deden middelerwyl uit het midden van hunne Vergadering eene plegtige DEPUTATIE, om het Compliment deswegens by gemelden Heer Ambassadeur af te leggen. Zy bestondt uit den Baron van Heeren tot Brantzenburg, den Graave Bentink, Heer van Rboon en Pendrecht, en den Baron van Palland d'Erde, Gedeputeerden wegens de Provinciën van Gelderland, Holland en Overysseel. Deeze Heeren bogaven zig 's namiddags aan het Hotel van den Heer Ambassadeur, die dezelve beneden aan de Trap ontving, en na dat zy het Compliment hadden afgelegd, hun op de zelfde manier weder uitleide.

Den 4 dezer gaf gemelde Ambassadeur, wegens deeze heugelyke Geboorte, een pragtig Festein, aan de buitenlandsche Ministers, eenige Heeren van Regeering en andere Persoonen van Rang, waar op s' avonds eene Illuminatie en Ball volgde, dat tot den volgenden morgenstond duurde.

Men verstaat dat de Heer Hulft, Resident van den Bisschop en Prins van Luik, de Heeren Staaten Generaal by Memoriu verzogt hebben, dat hunne Hoogmog. aan dien Prins het Ceremonieel, en den Tytel van DOORLUTIGE HOOGHEID geliefden te verleenen, welken Tytel hem de verdere Hoven van Europa hadden toegeestaan; waar op aanstonds door de Heeren Staaten Generaal bevel gegeven was, om jegens dien Prins en Bisschop het verzogte Ceremonieel te gebruiken.

Den 1 dezer was eene nieuwe GENERALITEITS LOTERY geresceerd, zynde de XXXIIIste, van 36 duizend Loten, en van twee

Mi-

Miljoenen en 150 duizend Guldens Kapitaal, verdeeld in zes Klaſſen, zynde de Generale inleg 75 Guldens en zullende de Collecte beginnen op Maandag den 19 November aanſtaande. Deze Lotery beſtaat uit 17 duizend winnende Pryzen en uit 462 Premien, te wecten ieder van de vyf eerſte Claſſen uit 2500 Pryzen en 52 Premien, en de zesde Claſſe uit 4500 Pryzen en uit 202 Premien, zynde de hoogſte Prys van de eerſte Claſſe f 20000; van de tweede f 25000; van de derde f 30000; van de vierde f 40000; van de vyfde f 50000; en van de zesde Claſſe één à f 100000; één à f 50000; één à f 40000; één à f 30000; één à f 20000; twee à f 10000; drie à f 5000; tien à f 2500; tagtig à f 1000; honderd à f 500; honderd à f 250; twee honderd à f 150, twee honderd à f 125; drie honderd à f 120; zestien honderd à f 115; en twee duizend en vyf honderd Pryzen à f 100; als mede twee Premien voor het eerſte en laaſte Lot in de zesde Claſſe à f 2500; twee Premien van f 5000; voor en na de Prys van honderd duizend Gulden, &c: &c.

1753.
October.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIEN.

By hunne ED. GROOTMOGENDE is op den 18 *paſſato*, tot verklaring van het dertiende Artikel der ORDONNANTIE op het BEEſTIAAL, de volgende PUBLICATIE uitgevaardigd.

„ Nadien tot Onze kenniſſe is gekomen, dat, of wel in ſommige
„ Diſtricten ten platten Lande, alwaar men op fundament van het gee-
„ ne in het *dertiende Artikel* van de jongſte Ordonnantie op 't Beeſ-
„ tiaal word gevonden, by de introductie van de Collecte had inge-
„ voerd, dat het Vee in de Slagtyd door beëdigde Slagers moeſt wor-
„ den gebloedriſt, en dus ook geëffectueerd, dat door de Schouten
„ en Geregten daar toe de nodige Perſoonen waren aangesteld en
„ beëdigd, het zelve nogthans in de laaſte Slagtyd verſcheide Obſta-
„ culen had ontmoet:

„ Zoo is 't, dat Wy daar tegens willende voorzien; tot wegnee-
„ ming van alle Obſtaculen, en tot elucidatie van het *dertiende Arti-
„ kel* van de Ordonnantie op het Beeſtiaal, hebben goedgevonden en
„ verſtaan te declareeren, zo als Wy declareeren en daar benevens
„ ſtatueeren by deeze, dat zo wel ten platten Lande, als in de Ste-
„ den, geduurende den Slagtyd geen Vee zal mogen worden gebloed-
„ riſt, dan door beëdigde Perſoonen daar toe aangesteld, welke ge-
„ houden zullen wezen onder eede te belooven, dat zy geen Vee;
„ Impoſt ſubject, hoe genaamd, zullen bloedriſten, als na dat haar
„ by vertooning van het Bijet zal zyn gebleeken, dat hetzelfde be-
„ hoorlyk is aangegeeven, en 's Lands Impoſt daar van betaald.

De Stadhouderlyke Familie, in de voorleedene Maand te *Sonſtdyk Utrecht*.
eenen gewenſchten Welſtand genietende, werdt den 10 vermeerderd
door de aankomſte van de PRINCEſſe eerſte DOUAREſſe van Oran-

1753. *Oktober.*
 VEREENIGDE
 PROVIN-
 TIEN.

ge en Nassau, met welke, en Haare Vorstelyke Kinderen, zig Haare Koninglyke Hoogh. de PRINCESSE GOVERNANTE den 14 dien naar de Stad *Utrecht* begaf, en aldaar by de *Graavinne Douariere van Athlone* 't Middagmaal hieldt, hebbende daar na op de Akademie, het *Model van den Tempel van Salomon*, door den Heer Professor *MILL* verklaard en uitgeleid, en vervolgens ook de Akademie-Kamer, enz. bezigtigd.

Wanneer de *Ridders en Kommandeurs van de Duitfche Orde*, den 28 *passato* in hun Hotell te *Utrecht* Kapittel hielden, hebben zy den Heer *Frederik Willem*, *Baron Turk*, Heer van *Heerjansdam*, die sedert een geruimen tyd, wegens de Provincie van *Gelderland* ter Vergadering van de *Staaten* Generaal is gedeputeerd geweest, in plaats van wyken den *Baron van Visselmuysen* tot Groot-Kommandeur van die Orde verkooren.

BYZONDERHEDEN.

Brand.

Wegens een zwaaren *Brand*, die den 25 *passato* te *Boskoop*, een Dorp tusschen *Leiden* en *Gouda*, s'avonds begonnen zynde, met veel geweld die geheele nagt gewoed heeft, vinden wy de volgende *Byzonderheden*.

De *Vlam* ontstond aan de *Zuidzyde* van 't Dorp, barstende eerst boven uit het *Rieten Dak* van eene *Beschuitbakkery*, 't welk op drie daar by staande *Huizen* neder viel, zo dat 'er binnen 't half *Uur* vier *Huizen* in *brand* stonden. Het *Vuur* aangestookt door een *Berg* met vele *Takkebosschen* agter het *Huis*, was zo hevig, dat voor twee *Uuren* s'nagts, daar de *Brand* zig eerst te elf *Uuren* ontdekt hadt, reeds negen *Huizen* waren in de *asch* gelegd, en eenige anderen zeer *beschadigd*. Onder de *afgebrande* *Huizen* telt men ook de *Herberg*, waar in het *Regthais* van dit Dorp was, benevens een *Vertrek* in 't welke de *Papieren* tot dit *Ambagt* behoorende, benevens eenigen van de *Armen* en de *Weeskist*, geheel met *Papieren* voorzien, in een *Boven-Vertrek* waren opgeslooten. Deeze *Papieren* zyn altemaal mede door de *Vlammen* vernield. Het stond geschaapen dat het geheele Dorp dit lot moogt ondergaan, dewyl de twee *Brandspuiten* van het zelve op ver na niet genoegzaam waren, om de woede van 't *Vuur* te stuiten; maar in 't hevige van den *Brand*, kwamen die van de naby leggende *Dorpen* met zes *Brandspuiten* te hulp, waar door men met het aanbrenken van den *Dag* eindelyk het *Vuur* meester wierdt, zynde dus de *Houtkooperye* aan de *Brug*, die in zeer groot gevaar was, staande gebleeven. Verscheide maalen zyn de *Rietdaken* van andere *Huizen* aan de *oeverzyde* van de *Gorwe*, door de wyd en zyd verspreide *Vos-*
 ken

ren in brand geraakt, doch teikens door de wakkerheid van het Volk geblijft. Den volgende dag en nacht is men nog bezig geweest, om de smelende Puinhoopen nat te houden. Aanmerkelyk is 't dat de Huizen daar de Brand gestuit werdt, met Pannen Dakken waren voorzien, weshalven de Magistraat van 't Dorp goed gevonden heeft te bevelen, dat de Huizen die thans nieuw op gebouwd of hersteld worden met Pannen moeten gedekt zyn, neemende verder tegen zodanige dingen, als oorzaken van een dergelyk onheil konden zyn, alle mogelyke Voorzorgen. Vyftien Huishoudingen zyn door deezen verschrikelyken Brand ongelukkig geworden.

1753.
Oftober.

BYZONDERRDEN.

N O V E M B E R.

Beginnende thans met de aanmerkelykste Zaaken uit de Oostersche Landen, zo vinden wy een Berigt wegens den toestand van het Ryk van

P E R S I E N.

Waar in thans de Verwarring, zo men wil, grooter dan ooit te vooren was; zynde de Aanhangers van den geblinden *Sawrouk-Chan* t'eenemaal verslagen, en de Party van den Prins *HERACLIUS* zodanig verzwakt, dat hy ter naauwer nood in staat was om zyne Vyanden het hoofd te bieden; terwyl drie andere Mededingers naar de Kroon, het Land alom verwoestten.

Ispahan.

De laatste Brieven uit dat Ryk melden, dat onlangs by *Hamadan* eene bloedige Slag was voorgevallen, tusschen twee van de Mededingers, waar in de een geheel geslagen, en genoodzaakt werdt de vlugt te neemen. Hier door was de verwarring zeer vergroot, zodanig zelfs dat de Hollanders, die een Kantoor te *Bassora* hadden, genoodzaakt waren het zelve van daar naar *Baskire* te verplaatzen.

Hamadan.

R U S L A N D.

Haaere Keizerlyke Majesteit van geheel *Rusland* kwam den 22 September in de Stad *Moscou* te rug, van de Reize door haar gedaan naar het Klooster van *Nieuw Jerusalem*, gelegen 50 Wursten van die Stad.

Moscou.

1753.
Novemb.

RUS-
LAND.

Stad, alwaar zy Haar Naamfeest op eene doorlugtige wyze heeft doen viëren. Alle de Ministers, de Raadsheeren, de Generaliteit, en de voornaamste Persoonen der eerste Classen van beide Sexen, hebben op order van het Hof dat Feest, 't geen den 16 gehouden werd, by gewoond. Na den Godsdienst, hieldt de Keizerin in de groote Zaal van het nieuw gebouwde Paleis, haar Middagmaal, aan een Tafel van zefftig Borden, terwyl by het drinken der hooge Gezondheden telkens het Kanon geloft werd. Tegen 't vallen van den avond, heeft men niet alleen de Zaaln van 't Paleis, maar het geheele Klooster sierlyk verligt, terwyl alle de Heeren en Dames op een pragtig Avondmaal onthaald werden. By die gelegenheid is een groote Promotie door haare Majesteit gedaan.

Volgens berigten uit *Tartarien*, zyn in de eerste zes Maanden van dit loopende jaar, binnen de Gouvernemen ten van *Casan* en *Orenburg*, tusschen 4 en 5 duizend Persoonen tot het Griekse Geloof bekeerd, en gedoopt.

Z W E E D E N.

Stokholm.

DE Marquis van *Puento Rerte*, onlangs als Extraordinaris Envoyé en Minister Plenipotentiaris van zyne Katholyke Majesteit van *Koppenbagen* te *Stokholm* aangekomen, hadt 'er den 6 *passato* zyne eerste particuliere Audientie by den Koning. Den volgenden dag arriveerde ook de nieuwe Extraord. Afgezant van den Koning van Polen, de Baron van *Saxen*, die mede in 't kort Gehoor stondt te hebben.

't Was den 8 *passato*, dat haare Majesteit de Koningin gelukkig verlostte van eene Princes, waar van men aanstonds met een Seyn van 128 Kanonſchooten aan het Gemeen, en de geheele Stad kennis gaf. De Jonge Princes werd den 11 *dito*, in de Ryks-Ridderzaal met veele Plegtigheden gedoopt door den Aartsbisschop van *Upzal*, *Dr. Brenzelius*, en *SOPHIA ALBERTINA* genœemd. Tot Peters en Meters over den Doop waren uitgekozen, de volgende Doorlugtige Personagen, 1 *Karel* Hertog van *Brunswyk-Lunenburg*, 2 *Prins George*, Hertog van *Holstein*, 3 *Frederik Willem* Markgraaf van *Brandenburg-Suedt*, 4 *Frederik August*, Vorst van *Anbalt-Zerbst*, 5 *Amalia*, Princes van *Pruiffen*, 6 *Anna* Hertogin van *Saxen-Gottba*, 7 *Ulrica Frederica Wilbelmina*, Prinſſes van *Hessekassel*, Gemalin van den Bisschop van *Lubek*, 8 *Wilbelmina*, Princes van *Hessenkassel*, Gemaalin van *Prins Hendrik* van *Pruiffen*.

DENE.

DEENEMARKEN.

1753.
Novemb.

's NAGTS van den dag, wanneer de Jonge Princes van *Sweeden* gedoopt werd, verſcheen die heugelyke tydſtond voor 't Deenſche Ryk, wanneer het zelve verrykt werd door de Geboorte van een PRINS, 't geen door den geheelen Staat een groote blydſchap verwekte. De Koning heeft deswegens de Complimenten van den Adel, de voornaamſte Ryks - Amtenaren en buitenlandſche Gezanten ontvangen, zynde het Hof by die gelegenheid zeer luiſterryk. De Jonggebooren Prins heeft nog dien zelfden avond, by den Doop, den naam van FREDERIK bekomen.

DEENEMARKEN.
Koppenbagen.

Wanneer de Heer *Longueville*, Lieutenant Kolonel in dienſt van zyne Deenſche Majesteit, van wiens wedervaaren te *Saffia* wy meer dan eens gemeld hebben, na zyne Loſſinge, aan boord van een Oorlogſchip, te *Koppenbagen* aankwam, en aan land meende te ſtappen, werd hy aanſtonds op order van den Koning gearreſteerd. Men geeft voor dat hy zyne Inſtructien, die alleen ſtrekten om dezelve voordeelen voor deeze Natie te verkrygen, welke de overige Europeaanen aldaar genooten, heeft te buiten gegaan, en dus de Deenen alle de voorgemelde moeielykheden en zwaare Koſten op den hals gejaagd, 't welk niet, dan door het ſluiten van een volkomen Tractaat met den Keizer, te verhelpen was. Ondertuſſchen tragte de Heer *Longueville* zig met kragt te verontſchuldigen.

P R U I S S E N.

DEN 5 *paſſato* nam de Bailly de *Froulay*, Ambaſſadeur der Orde van *Maltba*, in een particuliere Audientie aſſcheid van den Koning van *Pruiffen*, die den zelve met zyn Portrait, koſtbaar met Diamanten verſierd, begiftigde.

Berlyn.

Van wegen de zelfde zyne Majesteit, zyn zo men verſtaat aan de Regeering van Embden nieuwe bevelen gezonden, rakende de invoering van 's Konings genomene Reſolutie, om de *Interellen der Kapitaal*en op *Ooſtriesland* genegotieerd, tot 3 per cent te verminderen, en de aſſoſſing te doen van zodanige Kapitaalen, welker Eigenaars in deeze Reductie geen genoegen zullen neemen.

Ook is de volgende BEKENDMAKING gedaan. „ Aan de Crediteuren van het Ooſt-Vrieſſe Landſchap, die niet behoorende zyn onder de Guarantie van haar Hoogmogende de Heere Staaten Generaal der Vereenigde Nederlanden, wordt, op allerhoogſte approbatie van zyne Koninglyke Majesteit van Pruyſſen, mits deezen bekend gemaakt, dat een ygelyk van hen voor eindiging van de Maand *April* in yder

1753.
Novemb.PRUIS-
SEN.

„ Jaar, en dus voor 't slot der Lands Reekening zal moeten afhaalen
 „ een loopenden een agterstaande Jaar Rente, en niet, gelyk tot noch
 „ toe van eenigen is geschied, tot verwarring der Reekeningen, de
 „ Penningen langer in de Lands-Kasse mogen te rug laten; zullende
 „ anderzints van gezegde twee Rente- Jaaren ten eenemaal versteeken
 „ blyven. Een ygelyk Crediteur moet derhalven zig ter regter tyd mel-
 „ den, of in cas van verzuimenis de schade zig zelf imputeeren.”
 „ Signatum Aurich in het Koninglyk Pruyssis Oost-Vriessse Landschaps-
 „ Administrations-Collegie den 15 September 1753.

En wegens de Ontdekking van eenige vervalschte Gouden stukken,
 geschiedde te Berlyn onlangs de volgende WAARSCHOUWING.

„ Op de gepasseerde Leipziger Mis heeft men valsche FREDERIKS
 „ D'OR ontdekt, van Pinsbek gecompozeerd doch haar vol gewigt
 „ houdende; dezelve voeren wegens haar Munt-Stad de Letter B.;
 „ in den Naam van FREDERICUS staat de S verkeerd, en in het
 „ Woord BORUSSORUM alle beyde de S verkeerd, daarenboven
 „ zyn de twee Letters OR uytgelaten, staande daar op BORUSSUM in
 „ plaats van Borussorum. Weshalven het Publiek, dewyl van diege-
 „ lyke Fredriks-d'Or een groote Party uyt Holland na Hamburg ge-
 „ komen zyn, voor deeze valsche Munt mitsdeezen gewaarschoud
 „ word. Berlyn den 16 October 1753.”

De sehikkinge tot het opregten van een BANK binnen deze Stad
 voorgeslagen, zullen waarschynlyk voortgang hebben, als zynde dit
 Ontwerp door den Koning reeds goedgekeurd, geottrooieerd, en den
 22 passato afgekondigd.

Twee dagen te vooren overleedt aldaar, in den Ouderdom van 75
 Jaaren, de Heer George Dislof van Arnimb, Vice-President en Minister
 van het Directorium der Finantien, Opper-Postmeester der Staaten van
 den Koning, Ridder van den Zwartten Adelaar, en van St. Jan, Cu-
 rateur van de Kon. Akademie der Weetenschappen, Commandeur
 van Werben, enz.

D U I T S C H L A N D.

Weenen.

DEN 9 passato onving men te Weenen de tyding, dat de beroemde
 Generaal en Veldmarschalk, Vorst Christiaan van Lobkowitz, dien
 zelfden morgen, na een Ziekte van twee dagen te Presburg in Honga-
 rryen overleeden was, in den Ouderdom van 68 Jaaren. Zyn Lyk werd
 aldaar, den 16 passato, met aanzienlyke Eerbewyzen van de Militie,
 die de Staatie vergezelde, ter aarde gebragt.

In zyne plaats is door haare Keizerlyke Majesteit, de Vorst Wenc-
 slaus van Liechtenstein, tot commandeerende Generaal en Chef van de
 Ko-

Koninkryk *Hongaryen* benoemd. Ook werd het Regiment *Curassiers*, met de dood van den Vorst van *Lobkowitz* vacant geworden, door de Keizerin opgedragen aan den den Erfprins van *Modena*, die zig nu sedert eenige Weeken te *Weenen* bevindt.

1753.
Novemb.DUITSCH-
LAND.

Die Prins arriveerde den 30 *September* aldaar met een talryk Gevolg, tredende af in het Hotel van *Rosenberg*, door den *Modeneeschen* Minister pragtig tot zyne Receptie gemeubileerd. Den 2 *passato* zig naar *Schonbrun* begeevende hadt hy Gehoor by hunne Majesteiten en de Keizerlyke Familie van welke hy zeer gunstig gereciperd werd.

Hy assisteerde den 4 *dito* by het dubbele Feest, zo van den Naamdag als van de Verjaaring der Krooninge van den Keizer in Galä gevierd. Den 13 *dito* was hy tegenwoordig by de Kleine Bataille, die onder 't Commando van de twee Aartshertogen gehouden werd, om eene Schans Stormenderhand te veroveren. En gedurende die maand heeft zyne Hoogheid verder aan de Vermaakelykheden van het Keizerlyke Hof geparticipeerd, zullende, zo men meent, van het zelve naar het *Saxische* Hof vertrekken.

In 't voorste der gepasseerde Maand, heeft de Keurvorst van *Beieren*, te *Munchen* van zyn Lustpaleis *Nymphenburg* geretourneerd zynde, Gehoor verleend aan den Heer *Onslow Burriſh*, Minister van zyne Groot Brittanische Majesteit. Die Minister deedt toen zo men wil aan zyne Doorlugt. opening van de Kommissie, waar mede hy aandaat Hof belast is, welke betrekkelijk zou zyn tot de Verkiezinge van een Roomsch Konink, hebbende sedert verscheide maalen met de Leden van den Geheimen Raad geconfereerd.

Munchen

De Baron van *Babr*, Minister van zyne Groot Brittanische Majesteit wegens 't Keurvorstendom *Hanover* op de Ryksvergadering te *Regensburg*, onlangs zyn Onslag van dat Amt verzogt hebbende, hadt de Regeering daar van kennis gegeven aan den Konink, en tot antwoord bekomen, dat zyne Majesteit, ten uiterste voldaan over de Diensten van dien Minister, in de Zaaken den zelve toebetrouwd, beweezen, met genoegen zoude zien, dat dezelve voortvoer alle zorgen tot een goede uitvoering van zyne Kommissie aan te wenden; waar op, na nieuwe Instructien ontvangen te hebben, hy zulks weder op zig genomen heeft.

Dezelfde Regeering heeft, zo men verstaat, te *Stade* en in het Prinsdom *Verden*, in beslag doen neemen alle de Inkomsten, aan de Stad *Bremen* toebehoorende, om geseguestreerd te blyven, tot dat van wegen die Stad aan het Huis van *Hanover* voldoening gegeven zal zyn, aangaande deszelfs Pretenzien, op zekere Baljuwagien, in het Grondgebied van *Bremen* ge-enclaveerd.

Den 4 *passato*, wanneer het NAAM en KROONINGS-FEEST van den Keizer, te *Frankfort*, naar gewoonte met alle plechtige Vreugde-

Frankfort.

1753. *Novemb.*
 ———
 DUTSCH-
 LAND.

blyken gevierd was, ontstondt des nagts aldaar een gevaarlyke *Opstand*, verwekt door eenige honderd Kleermakers knechts, die door den Drank stontmoedig, hunne Makers, wegens ongehoorzaamheid tegen het Gilde en hunne Meesters gearresteerd, met geweld tragtten te verlossen. Edoch hunne ongeftuimheid werdt in 't kort gedempte, door een Sterk Detachement van de Bezetting der Stad, en geheel verdoofd, wanneer de Voornaamste Belhamels gevat waren, die men naderhand verweezen heeft om aan de Fortificatien te arbeiden, schoon hun eger, op de beroonde Onderwerping, Pardon gegeven is.

Hamburg Een dergelyk Tumult van het zelfde soort van Werkvolk, eenigen tyd te vooren, in de Stad *Hamburg* ontstaan, is op dergelyke manier tot ruste gebragt. Den 10 *passato* kwamen over de honderd Knechts van de zelfde Functie, die uit wederspanningheid naar Altona waren geweeken, steelswyze weder binnen de eerstgemelde Stad, en sloopen in 't Gildehuis, waar op hetzelfde door een gedeelte der Bezetting omsingeld werdt; terwyl dien dag een PUBLICATIE van den Magistraat geschiedde, tegen hunne Medemakers, de Belhamels van den vorigen Oproer, wordende de zelve, ten getale van vicientagtig, voor altoos buiten deeze Stad en derzelve Gebied gebannen. By een tweede PUBLICATIE is vervolgens aan de genen, die in 't Gildehuis omsingeld waren, verlot vergund van vryheid, mids dat zy weder aan 't werk zouden gaan, waar op men naaukeurig agt geslagen heeft. Dus werdt deeze Opschudding, die gelyk de andere te Frankfort om de zelfde reden, naamelyk het verhoogen van de Werkloonen ontstaan was, gelukkiglyk tot bedaaren gebragt.

Op den 24 *passato* is door den Raad van Hamburg aan alle Zeevarende Lieden bekend gemaakt: dat vermids men onlangs bevonden heeft, hoe in de Zuider en Noorder Gaten, aan den Mond van de Elve, die tot nog toe bevaaren zyn, by Laag Water geen meer dan 9 Voeten Diepte is, 'er goedgevonden was de Tonnen te leggen in een bekwaamer Gat, 't geen zig verder Noordwaards heeft opgedaan, weshalven ieder hier van verwittigd werdt.

I T A L I E N.

Napels.

Niet meer respect, dan onlangs die van Algiers getoond hadden ten opzigt van de Goederen aan Hamburgers toebehoorende en in een Fransch Schip geladen, waar van hier voor; betoonden kort daar na de Zeeroovers van Tunis, wanneer eenig Volk van *Napels* van een Feloeck, die by Kaap *Trapani* ten anker kwam, gevlugt was op een Fransch Schip, digt daar by leggende. Want de Barbaaren hadden de stoutheid om op dit Schip te komen, en de Zeelieden zo wel als

de Passagiers daar uit te ligten, niet tegenstaande de Kapitein, die zig overmeesterd vondt, hun voor oogen hieldt, dat hier mede de Vredeschendig verbroken werd. Zy beantwoordden dit zelfs met een Barbaarsch Gelaat, zeggende, dat het hunne Slaven waren, tot de gewonen Felok behoorende, die hy Franschman niet mogt bergen. 't Jamerst was, dat onder die rampspoedigen zig een Napelsche Prins met zyne Gemaalin en agt Domestieken bevondt, wien alleen deeze gunst van den Barbaarschen Kapitein geschiedde, dat die Prins een Brief mogt schryven, om zyne Nabestaanden van dit Ongeval te verwittigen.

1753.
Novemb.
ITALIEN.

Men spreekt thans als met zekerheid van het oogmerk zyner Siciliaansche Majesteit, om zyne Krygsmagt tot dertigduizend Man te vermeerderen, waar uit egter nog niet zeker schynt, welke zyde die Koning, indien 'er eene Vredebreuk in *Italie* voorvallen mogte, verkiezen zal.

Hoe ver nu zodanig een noodlottige Zaak tegenwoordig nog schynen mag, verstaat men egter dat de Troepen in 't Oostenryks Lombardyen, over welke de Hertog van *Modena* in hoedanigheid van GOVERNEUR GENERAAL het Opperbevel staat te voeren, een Corps van 30 duizend Mannen zullen uitmaaken, waar toe reeds aan de Republiek Venetien de Doortogt was verzogt en toegeestaan, gelyk wy hier voor hebben aangetekend; welke aanzienlyke vermeerdering der Oostenryksche Krygsmagt in *Italie* aan eenige Mogendheden een weinig bedenking geeft.

Modena.

Van *Parma* heeft men, dat de Hertog Infant *Don Philippus*, met een groot Gevolg van Hovelingen naar *Bronio* vertrokken was, om zyne Gemaalin, die de Reize van *Parys* naar *Antibes* weder aangenomen heeft, aldaar te verwelkomen, en naar huis te geleiden. Aan haare Hoogheid, wordt verzekerd, is door den Koning haaren Vader eene vermeerdering van jaarlyks Onderhoud tot 200 duizend Sequinen toegeestaan, ten einde haare Hofhouding meer luister by te zerten. Ook wil men, dat de Graaf *San Vitali*, Staat-Jenker van den Hertog, door gemelde zyne Majesteit, met de Ridder-Orde van het blaauwe Lint begunstigd, en tot Hertog en Pair van *Vrankryk* verheeven was.

Parma.

Tegen alle Middelen van Bevrediging, door den Paus aangewend, om het Geschil tusschen den Koning der beide *Sicilien* en den Grootmeester van *Malta* by te leggen, verneemt men dat het zelve ernstiger werd: In 't voorste van *October* kwam een Vaartuig van dat Eiland te *Romen* aan, met Berigten voor den Gezant van dien Grootmeester, die derzelve Inhoud aanstonds aan den Kardinaal Sekretaris van Staat bekend maakte. Zy behelsden, zo men wil, dat de Koning der beide *Sicilien* voorgenoemen heeft het Aartsbisdom van *Syracuze* te handha-

Romen.

1753. ven by het Regt van Visitatie in de Geestelyke Jurisdicte van het
Novemb. Aartsbisdom, in het Eiland *Maltba*; hebbende aan den Grootmeester
 — eene Bedreiging gedaan om de Commanderyen, welke de Orde van
 ITALIEN. *Maltba* in zyne Staaten bezit in beslag te neemen, indien de Gemag-
 tigten van den gemelden Aartsbisschop tot de Visitatie niet werden
 toegelaten. Tegenwoordig verstaat men, dat die Prelaat, *zig zelf*
 naar dat Eiland begeben hebbende, even als zyne Gemagtigten afge-
 weezen is; zo dat die Zaak van nog meer Gevolgen schynt te zullen
 zyn.

Genua. Aangaande den toestand van Zaaken op het Eiland *Corfica* krygt men
 nu eens deeze dan wederom andere Berigten, egter hier meest op uit-
 komende, dat 'er gestadig een merkelyke tweedragt onder de Misnoeg-
 den heerft, zynde voornaamelyk ontstaan door het geweld aan het
 eene Opperhoofd derzelven, genaamd *Giulani*, aangedaan door het
 andere Opperhoofd, *Gafforio*, die den eerstgemelden heeft laten in
 hegtenis neemen, om dat dezelve van genegenheid tot een Vergelyk
 met de Republiek *Genua* verdagt gehouden werdt. Sedert hadt men
 ook te *Genua* tyding ontvangen van den Marquis *Grimaldi*, dat de
 Aanhangers van *Giulani* eenigen aan hem gezonden hebben, om over
 een Vergelyk te handelen, aanbiedende tot hunne voorige geoor-
 zaamheid weder te keeren, waar ontrent hun doordien Marquis alle
 inschikkeelykheid en gunste was aangeboden. En werdt die aange-
 naame Tyding nog meer versterkt, doordien men vernomen heeft,
 dat het oproerigte Opperhoofd *Gafforio*, door de Aanhangers van
Giulani uit wederwraak was omgebracht; doch wy hebben meer gezien,
 dat op deeze Tydingen immer zo weinig, als op de wispeluurigheid der
 Corfen staat te maaken is.

S P A N J E N.

Madrid. **N**A dat de Baron van *Wensfen* Minister van zyne Deensche Majesteit,
 niet alleen van *Madrid* vertrokken, maar ook de Grenzen van dit
 Ryk gepasseerd was, werdt door het Spaansche Hof de volgende *DE-*
CLARATIE gepubliceerd.

„ Het Hof van Deenemarken op de herhaalde Vertogen van 't Ministerie van
 „ Spanje, rakende de Traktaaten en Conventien, door 't zelfe met de Mo-
 „ genheden van Barbaryen tot groot nadeel der Spaansche Natie gesloten,
 „ geen de minste agt geslagen, maar zelfs nieuwe Alliantien genegotieerd en
 „ dus misbruikt hebbende de inschikkeelykheid, die men altoos gebruikt heeft,
 „ om Deepse Schepen in de Havens van den Koning te admitteren en dezelve
 „ te permitteeren aldaar handel te dryven, 't geen voortaan onvoeglyk
 „ voorkomen zoude, nu de gemelde Kroon zig by een Traktaat, met den Ké-

5, zer van *Marokko* aangeaan, verbonden heeft, Hem presenten te schenken
 6, en verboden Koopwaren te leveren; een Traktaat, 't geen daarenboven nog
 7, onder anderen behelst, dat de Koning van *Deenemarken* belooft, alle de *Mo-*
 8, *ren*, die uit de *Spaansche* of andere *Havens* zig op zyne Schepen bergen mogten,
 9, zonder rantsoen te leveren; heeft zyne Katholyke Majesteit, hier van verwit-
 10, tigd, aan *Deenemarken* doen declareren, dat Hy zig daar door genoodzaakt
 11, zag, alle *Commercie* met de *Deenen* te interdiceren; dog egter zulks met zo veel
 12, menagement wilde doen, dat de goede *Verstandhouding* tusschen beide de *Kroonen*
 13, in stand en de *Deense Minister* te *Madrid* blyven konde, hopende, dat zodanig
 14, een Verklaring eenige goede uitwerkselen zoude hebben te weeg gebragt.
 15, Dog zulks is van een geheel strydig gevolg geweest, door dien het Hof van
 16, *Deenemarken* van de goede geneigtheden van zyne Katholyke Majesteit geen-
 17, zins profiteerende, zelfs by een Courier den *Minister*, dien het abhier hadt,
 18, gerappelleerd heeft: om al 't welke de Koning zig thans niet onthouden kan,
 19, het door Hem genomen Besluit wereldkundig te maken en te doen executeeren
 20, Ordonneerende wel ernstelyk: dat alle *Commercie* met *Deenemarken* geinterdi-
 21, ceert zy en blyve; dat de *Vriendschap* en de *Traktaaten*, met de voorja. *Kroon*
 22, aangeaan, ophouden en aangemerkt worden, als of dezelve nooit geëxisteert had-
 23, den, enz. "

L. 7 5 3.
 Novemb.
 SPANJEN.

Op de verscheide Raadsvergaderingen ten Hove wegens de Zaaken
 van *Amerika* gehouden, in tegenwoordigheid van den Koning, die
 doorgaans eenige uren daags daar by tegenwoordig was, zyn Ex-
 pressen afgevaardigd naar de voornaamste Hoven van Europa, zon-
 der dat ten opzigt van het verhandelde iets dan bloote gisfingen werdt
 verspreid. Eindelyk verneemt men, dat tot het Visiteeren der Sche-
 pen, die omtrent de Kusten van de *Spaansche* Kolonien zwerwen,
 naauwer Orders aan de Kustbewaarders zyn afgevaardigd; gelyk zulks
 noodig geoordeeld werdt op de ontfangene Berigten; dat de Euro-
 peaanische Waren in *Amerika* tegen minder prys verkogt worden, dan
 men dezelve in *Spanje* zelf bekomen kan, waarom men meende dat
 de afzending der Registerfchepen nog eenigen tyd zoude uitgesteld
 worden.

By de plegtigheid der Verjaaringe van den Koning op den 23 Sep-
 tember, wanneer zyne Majesteit in het 41ste Jaar van zynen Ouder-
 dom tradt, hadden de Hertog van *San Pedro*, en de Pater *François*
Juan Cavallero, Generaal van de Koninglyke en Militaire Orde van
 de Lieve Vrouwe de *la Mercy*, de eere om zig als GRANDES VAN
 SPANJE, van den eersten Rang, in 's Konings tegenwoordigheid te
 dekken. Verder was die Verjaardag, naar gewoonte, met de groot-
 ste vreugde doorgebragt.

P O R T U G A L.

1753.
Novemb.PORTU-
GAL.

Liffabon.

IN 't voorste van de laatstgemelde Maand was behouden op de Taag gearriveerd de *Vloot uit de Babia*, bestaande in 31 Schepen, waar van de Laading bestaat in 144599 crusados en 299 reys Gemunt Zilver; 5867 en 1 half crusados en 15646 octavos Staaf- en Stofgoud, en 1089 crusados en 292 reys Zeegel-geld, voor reekening van den Koning, 2268849 crusados en 10 reys Gemunt Zilver; 38557 en 1 half crusados en 10282 octavos Stofgoud, en 3991 crusados en 1140 octavos Gewerkt Goud, voor reekening van Particulieren, 10761 heele, 1288 halve en 1013 quart kisten Suiker. 10486 rollen Tabak. 74000 ps. halve Huiden tot Zoolleer. 17374 ps. Bereide Huiden. 7497 ps. dito in 't Hair. 6899000 quint. Brasilie-hout. 54 rechte stukken Hour divers. 19 ps. Planken en Deelen. 193 ps. Balken, en 72 Slaven.

Wegens de in de gemelde Maand nog aanhoudende Droogte, waar aan wy reeds hier voor gewaagd hebben, is het Water in die Rivier zo laag geweest, dat Schepen, vier Voeten diep gaande, niet verder konden opkomen dan tot aan *Villa nova*; een kleine Vesting, omtrent vyf Mylen van *Liffabon*. De Koning kwam zelf, den 10 dito, door zyne voornaamste Raaden en Hovelingen vergezeld, van zyn Lustpaleis *Bellem* weder in deeze Stad, om de algemeene Processie, wegens die Droogte, welke toen reeds omtrent twee Maanden aangehouden hadt, by te wonen. Zy is met groote Devotie over 't algemeen verrigt. Die Droogte is byna over 't geheele Koningryk geweest, zo dat de Graanen-Oogst, deswegens, zeer slegt was uitgevallen.

V R A N K R Y K .

Parys.

NA verscheide onzekere Gissingen over de oogmerken van den Koning, ten opzigt van de Administratie der gewoone Regtszaaken by de aanhoudende Ballingschap van 't Parlement, waar van hier voor gesproken is, zag men eindelyk, op 't onverwagte, de Resolutie zynrer Majesteit tot het opregten van eene VAKATIE-KAMER; bevestigd door des Konings OPENE BRIEVEN van den 18 September laatsteleden, waar van de Inhoud hoofdzakelyk hier volgt.

LODEWYK ENZ. Aan Onze beminde en getrouwe, de Heeren *Feydeau de Brou; Poullietier; Feydeau de Marville; le Peletier de Beauvri; Pallu; en Pontcarré de Viarme*, Leden in Onzen Raad van Staat: En aan onze beminde en getrouwe, de Heeren *Poncher; Maboul; Choppin; Bignon; Baillon; d'Argenges; Maynon d'Invaux; de Berulle; Boutin; de la Cotte; Cypierre; Payot de Moreval; Beullongne; Miremenil; Feydeau de Brou, de la Bliniere; Degourgs.*

*Vergot: Rouillé d'Orfeuil; en Amélos, Leden in onze Raaden, ordinaire Re- 1753.
est-Meesters van ons Hotell, Salut.* *Novemb.*

Vermits Wy om zeer gewigtige Redenen niet goedgevonden hebben een
nie-Kamer te *Pontoise*, wetwaards Wy Ons Parlements-Hof van *Parys*,
olge Onze Declaratie van den 11 *Mey* laatstleeden hebben overgebracht,
itellen, worden Wy door de Gerechtigheid; welke Wy aan Onze On-
ven verschuldigd zyn, verplicht om andere Regters aan te stellen, tot
zy zig adresseeren kunnen, om zo spoedig, als den aart der Zaaken,
meenlyk in de *Vakatie-Kamer* verhandeld worden, vereischt, Regt te
gen.

VRANK-
RYK.

Om deeze Redenen en andere Ons daar toe beweegende hebben wy met
goedvinden van Onzen Raad betrokken, zo als wy mitsdeezzen, door ons ei-
genhandig ondertekend, voor ons en Onzen Raad betrekken alle de Procefs-
en en Instantien, zo in civile als crimineele Zaaken, welke voor ons gem.
Parlements-Hof hangen, en die men gewoon is geduurende de Vakatie te instrue-
ren en te vonnissen volgens het Edict van de Maand *Augusty* 1669, zo als
ook die, welke van den zelfden aart ontstaan mogten, zo lang als deeze Com-
missie dueren zal, ten einde dezelve Souvereinlyk en zonder Appel uit te
wyzen, ten minsten ten getale van agt, volgens het voorn. Edict; en zulks
wel tot op het Feest van *St. Maarten*. Uit dien hoofde verleen wy Ulieden
alle Magt en Gerechtigheid om in eene der Zaaln van het Klooster der *Groote*
Augustynen te *Parys* Uwe Zittingen te houden.

Wy verbieden derhalven alle Gesegtsdienaars wel uitdrukkelyk, eenige Regter-
lyke Uitvoeringen te doen, dan op Ulieder Ordre, op zwaare boete; en ge-
bieden de Advokaaten voor Ulieden te pleiten. Gelyk wy ook den Heer
Bourgeois de Boines gelast hebben met de Functien van Prokureur Generaal in
deeze tegenwoordige Commissie, den Heer *Vitry* aanstellende tot Oppen-
sten Griffier, zo in het Civile als Crimineele, den Heer *Orry* tot eersten
en oppersten Kommiss ter Crimineele Griffie van dezelve.

Verder beveelen wy de Griffiers van ons Parlements-Hof te *Pontoise*, alle
de Stukken en Proceduren ter hunner Griffie berustende, die toode voorschree-
vene Regtshandelingen noodig zullen zyn, binnen drie dagen na de oeffching
ter Griffie van deeze Commissie te bezorgen, zellende dezelve op alle moge-
lyke wyzen noopen om zulks te doen.

Wy beveelen eindelyk Ulieden, deeze Opene Brieven te doen leezzen, be-
kend maaken en registreeren, en den Inhoud derzelve met alle naaukeurig-
heid op te volgen, niettegenstaande alle Verklaringen, Edicten of Arresten
hier mede strydende: want dit is ons Welbehaagen. Gegeven te *Versailles*
den 18 *September* 1753, in het negenendertigste Jaar van onze Regeeringe.

(Was getekend)

LOUIS.

(En Laager.)

M. P. de Voyer d'Argenson.

Ingevolge het Reglement voor deeze nieuwe Vakatie-Kamer, zou
dezevele haare zittingen alle morgens ten 8 Uuren beginnen, uitgezon-
derd des Maandags twee Uuren laater, 's Dingsdags zou Audientie ge-
geven

1733:
Novemb.

VRANK
RYK.

geven worden aan de Rolle, ten opzigt van Civile Zaaken; Donderdags en Saturdags raakende het Crimineele, * Woensdags zouden de Requesten in Provifoore Zaaken en van Instruktie in 't Civile behandeld worden, en Vrydags het zelfde in 't Crimineele, enz.

Dewyl nu de *Opene Brieven* geregistreerd moesten worden om de *kragt* van een Wet te verkrygen, zo werd beslooten zig daar toe te adresseren aan het CHATELET, waar in des Konings Prokureur den 28 *dito* verscheen, biedende deeze OPENE BRIEVEN, ter Registrering aan. De Heeren, die de Zaaken van 't Chatelet toen waarnamen, deden hier van Verslag in de Vergadering van alle de Kamers, tot dat einde belegd, waar in, na eene langduurige overweeging, eindelijk des avonds te negen Uren, beslooten werd, dat de Kompagnie zonder haaren Eed te schenden en haaren Oorspronkelyken Staat te krenken, de gemelde *Opene Brieven* niet konde registreren.

Niettegenstaande dan deeze Brieven niet geregistreerd werden begon nochtans die Nicuwe Kamer hare Zittingen in het Convent der Augustynen te houden. Zy verstoutte zig zelfs den 1 *passato* een Bode te zenden aan de Griffiers van 't Chatelet, om te eischen dat alle Proccessen, voor dit Gerechtshof hangende, aan de Vakatie-Kamer zouden overgegeven worden, doch deeze eisch werd te eenemaal van de hand gewezen, eendesla om dat die Heeren zonder verlof zulks niet mochten doen, en anderdeels om dat zy de Vakatie-Kamer niet voor een wettig Gerechtshof erkenden.

Onderusschen hadt het zyne Majesteit behaagd aan de Vakatie-Kamer *Opene Brieven* te zenden van deezen Inhoud, getekend den 30 September.

Lo: B: W: K, van Gods Gracie Koning van Frankryk en Navarra. Aan onze Lieve en Getrouwe, de Leden van onze Kamer der Vakation te Parys, Salut. Alzo wy door een Arrest deden in onzen Raad genomen, de Sententie van 't Chatelet van den 28 ~~dezen~~ hebben geannulleerd, gelyk wy ook voor nietig en van geener waarde verklaard hebben de Vergadering op dien dag gehouden, tot ondersbek der Zaaken aan het zelve door onzen Prokureur voorgesteld, in de Kamer van den Raad; zo willen wy verder, dat op het Arrest, 't geen door Ulieden zal gegeven zyn ter vordering van onzen Prokureur Generaal, voortgegaan worde om op de Registers de noodige doorschrapingen en invoegingen te doen, dienstig tot eene volledige ukyoering van het gesegde Arrest. En dewyl onze Wille is, dat het Arrest door Ulieden gegeven, tot Registrering van onze *Opene Brieven* inhoudende de opregting van eene Vakatie-Kamer, en het Arrest van onzen Staatsraad, ten vollen uitgevoerd worde, zonder eenigen tegenstand der Amtenaars van het Chatelet te gedoogen; zo beveelen en ordonneeren Wy Ulieden, om op het zien van deeze Brieven, en uit kragt van de Magt die Wy aan Ulieden hebben gegeven, op het Register van het Chatelet, door den Griffier der Audientie te doen aantekenen onze *Opene Brieven*

van den 18 dezer, in tegenwoordigheid van de genen, die Gylleden zult goedvinden daar toe af te vaardigen, laazende verder op die Registers de noodige doorschrijvingen en invullingen doen, enz. 1753. Maand.

VRANK-
RYK.

Ingevolge dit Koninklyk bevel werden vyf Heeren, door de VAKA-
TIE-KAMER gedeputeerd, op den 5 passato naar 't Chatelet gezond-
den, om aldaar het gemelde ter uitvoer te brengen, doch alvorens
was op den zelfden dag, 's morgens ten 5 Uuren, aan alle de Leden
van het Chatelet, zo veel het Civile Park betrof, een GEZEGELDE
BRIEF van den Koning behandigd, dus luidende.

Van wegens den Koning.

Wy zenden UE., onze lieve en getrouwe, deezzen, om UE. te zeggen, dat
wy UE. op het uitdrukkelykste belasten, om UE. morgen den 5 dezer Maand
na de Verhoor-Zaal van het Civile Park van het Chatelet van onze goede Stad
Parys te begeeven, en daar in te blyven, zonder daar van daan te gaan, voor
dat de geheele en volkomene Uitvoering van het geen op den eisch van on-
zen Procureur aan het gemelde Chatelet zal worden bevoolen, geschied zal
zyn. Blyft derhalven niet in gebreke; want dit is ons Welbehaagen.

Gegeven te Versailles den 4 October 1753 en getekend

LOUIS.

Ingevolge deeze Ordres begaaven zig de Raaden, die in het Civile
Park moesten dienst doen, derwaards. Omtrent negen uren zagen
zy de voorn. Kommissarissen aankomen en intreedden; die wanneer het
Register hun ter hand gesteld was, daar in de Sententie en 't Arrest
van 't Chatelet deden uitschryffen en verder daar in schryffen wat
hun behaagde.

Na dat de Kommissarissen vertrokken waren, kwamen de Leden van
't Chatelet met den Civilen Lieutenant by elkander, om te raadplegen,
wat zy doen zouden. Zy waren van gevoelen, dat van het gepasseerde
een Proces Verbaal moest worden opgesteld: maar toen zy het
zelve aan den Civilen Lieutenant, die reeds 72 Jaaren oud is, ter
Tekening overhandigden, zeide hy met een trots Gelaat:

„ Ach, *Myn Heeren*, daar wilds ik U hebben! Zie daar des Konings
Ordres, dewelke my verbieden iets te teekenen en by UL. te pres-
sudeeren zo lang als de Vakantie-Kamer duuren zal.”

De Leden van 't Chatelet, hier door raadeloos, nog een en andermaal
vergeeffche moete tot de Tekening gedaan hebbende, vonden einde-
lyk goed, hunne afwezende Medeleden ter hulpe te ontbieden; waar
na een Proces Verbaal gemaakt werd van al het voorgevallene, met
by gevoegd Protest tegen alle Geweldonaaryen, hier omtrent hun aan-
gedaan, en zig voorbehoudende, om dit PROCES VERBAAL, ter
plaatse daar 't behoorde, te deponeren.

1753.
Novemb.VRANK-
RYK.

Rouen.

Wy keeren ons verder tot de Zaaken van 't Parlement van Normandie te Rouen. Wy zagen hier voor het Antwoord van 's Konings Kanselier aan de Leden van dat Geregts Hof, die naar Versailles ontboden waren, met het bevel zynrer Majesteit aan den President, om daar van aan de Kamers Verslag te doen. Hier op werden den 5 September Kommissarissen benoemd, welker Advys was, dat men des Konings Antwoord, en dat van den Kanselier, niet konde registreren, om dat dit ten opzigte van 't laatstgemelde, zo met de form als met den Inhoud onbestaanbaar was. Ondertusschen ontvingen de Kamers, op den 7 *dito*, den laaften dag van derzelver Zittingen, OPENE BRIEVEN van den Koning, waar by die Zittingen verlangd werden, en hun de Registrering ten hoogsten aanbevolen. Wanneer, ingevolge van dien, den 10 wederom Vergadering was, en over 't Rapport der Kommissarissen werdt gedelibereerd, waren alleen vier Leden voor de eenvoudige Registrering, vierentwintig hielden staande dat zy niet dan met Bepaalingen moest geschieden, en twee en twintig maakten het volgende ARREST.

„ Het Hof in volle vergadering van alle de Kamers, op de Voor-
 „ stellingen van de Heeren Kommissarissen, dat het niet betaamlyk
 „ was een Register te maaken van het gene myn Heer de eerste Pre-
 „ sident gerapporteerd heeft, zo wegens het voorgevallene by de De-
 „ putatie als het gene hem door den Koning en deszelfs Kanselier is
 „ voorgedragen; heeft het Besluit genomen, dat aan den Koning op
 „ nieuws de ootmoedigste, en eerbiedigste VERTOOGEN zullen ge-
 „ daan worden worden ”.

Wanneer het Parlement op den 12 weder vergaderd zynde, verwagte ten opzigt van deeze Zaak scherpe BEVELBRIEVEN te ontvangen, geviel het in tegendeel tot aller verwondering, dat aan het zelve twee Brieven kwamen, de een van den Kanselier en de ander van den Graaf St. Florentin, beiden hier op uitkomende. „ Dat de
 „ Koning over zyn Parlement van Rouen zeer voldaan was, dewyl
 „ het zelve zyne Majesteits Antwoord, enz. geregistreerd hadt; dat
 „ by gevolg de Leden Vakantie mogten gaan houden als zy het goed-
 „ yonden; dat zyne Majesteit het Besluit om herhaalde Vertoogen aan
 „ hem te doen, gbedkeurde, en dat zy derhalven zulks konden werk-
 „ stellig maaken als het hun geviel, zullende die Vertoogen ten
 „ gunstigste ontvangen ”.

Het Hof was zeer verwonderd over dit Compliment, meenende daar uit de verwarring van het Ministerie te ontdekken, doch stond verbaasd, wanneer het zig de Registers hebbende doen brengen, dat in de AANSPRAAK van den eersten President aan den Koning op den 2 dier Maand gedaan geschreeven zag. Hy werdt op staande voorgevraagd,

vraagd, waarom zulka zonder toestemming van de Kamers was geschied, en toen hy stil zweeg, besloot men, die Aanspraak op de Registers te doen doorschrappen, gelyk aanstonds geschiedde. Sedert is 't Parlement tot aan het afbreken der Ziktingen, aan het opstellen van de voorgemelde nieuwe Vertoogen arbeidzaam geweest.

1753-
Novemb.VRANK-
RYK.

Aix.

Het Parlement van Aix is het derde, 't geen zig thans in deeze netelige Omstandigheden ingewikkeld vindt. Wy zullen den Oorsprong derzelve, waar van wy hier voor reeds gerept hebben, niet in 't breede ophaalen, maar alleen melden, dat de Sakramentweigerung, gedaan aan den Heer *Eymard*, Lieutenant Generaal der Regtbank van *Forcalquier*, van Gevolg was, dat na zyn Dood aan alle de Geestelyken, die de Lykstatie hadden bygewoond, door den Bisschop van *Sisteron* de Predikdienst ontzegd werdt. Het Parlement had, op 't aantsaan der Vrienden van den Overleedenen, den Priester, door wiende Sakramenten geweigerd waren, in verzekering doen neemen, in boete beslagen, en scherpelyk bestraft. 's Konings Prokureur Generaal, de Heer *Montelare*, hadt zig tot Appellant verklaard, tegen een voorige Ordonnantie van den gemelden Bisschop, van den 23 *Mey* 1729, als ook tegen deszelfs Pastoraalen Brief van den 10 *Mey* 1743. Vervolgens zond die Heer, met goedkeuring van de Kompagnie een Brief aan den Koning, om te dienen in plaats van VERTOOGEN, ten einde zyne Majesteit van het voorgevallene te verwittigen. Sedert zyn de Arresten van dit Parlement, ook meer dan eens door Arresten van den Staatsraad vernietigd, schoon het Parlement zig hier aan zo weinig gekreund heeft, dat men nu onlangs tegen den Bisschop van *Sisteron* formeel begon te Procederen.

Ook waren door het zelfde Parlement, op den 2 *passato*, by een formeel ARREST, de Resolutien van den 21 *Mey*, den 7 en 27 *Juny* laatstleeden vernieuwd, met een herhaald Verbod aan alle Geestelyken, onder deszelfs Jurisdiktie staande, om zig van *Woorden of Daaden te bedienen, die eenige Aanleiding tot scheuring konden geeven, of eenige willekeurige Formulieren in te voeren*, en met uitdrukkelyk Bevel, om zig in het toedienen der Sakramenten, te gedraagen naar de *Constitutien en Wetten van de Kerk, die door den Staat zyn aangenomen*. Wy willen zien wat hier van het Gevolg zal zyn.

Te *St. Didier*, in Champagne, onlangs een Priester op den Predikstoel zig van zeer onbetaamelyke uitdrukkingen, raakende de voorgemelde Kerkelyke Omstandigheden bediend hebbende, was hy door de Provinciaale Vierschaar uit de Stad gebannen, welk Vonnis kort daar na door een Arrest van den Staatsraad werdt vernietigd. Sedert hebben de Leden van die Vierschaar zeer beweeglyke en nadrukkelyke Vertoogen afgevaardigd aan den Heer Kanselier, die wy overstappen.

St. Di-
dier.

1753. *Novemb.* Wegens de Reize van hare Hoogheid, de Hertogin van Parma, van Parys naar Antibes, heeft men dat dezelve, den 1 *passato*, onder 't losbranden van het Kanon te Lyon arriveerde, alwaar zy door den Magistraat, volgens pligt, op het deestigste verwelkomd werd, hebbende kostbaare Præsenten van die Stad, bestaande onder anderen in eenige Gouden en Zilveren Stoffen, ontvangen. Dien dag en den volgenden avond, werden tegenover het Paleis van den Aartsbischop, daar hare Hoogheid gehuisvest was, veele Vreugdevuuren afgestoken, zynde alle de Huizen geillumineerd geweest. Den 3 zette die Princes in gezelschap van den Graaf van *Noailles*, Grande van Spanje van het eerste Classe, die haar geleiden zou, de Reize verder naar Antibes voort.

Lyon.

Dewyl door den Heer Graaf van *Albemarle*, Ambassadeur van Groot Brittannie, in de voorledene Maand aan het Franche Hof Vertoogen waren ingeleverd, wegens den toestand der Haven en Stad Duinkerken, en over de nieuwe Werken, die aldaar gebouwd werden, heeft de Marquis de *St. Contest* in de Conferentien hier over gehouden, zo men verstaat aan dien Minister verklaard.

„ Dat vermids 's Konings voorneemen is, de Traktaaten slijptelyk „ in agt te neemen, en byzonderlyk het laatste Traktaat, te Akta „ getekend, zyne Majesteit de noodige Ordres zoude geeven, omdat „ grond der klagten van zyne Groot Britanische Majesteit te onder „ zoeken, en indien 'er waarlyk bevonden werd, dat 'er eenig Werk „ te Duinkerken was aangelegd, srydig niet de Schikkinge der Tak „ taaten voorgemeld, waar in vastgesteld is in wat staat die Haven „ blyven moet, zulks te remedieeren ”.

Wanneer de Hollandfche Ambassadeur, de Heer *Estevenon van Berkenrode*, sedert de Vertoogen van den Graaf van *Albemarle*, in naam van hunne Hoogmogende, de Heeren Staaten Generaal, ondersteunde, zo was, by een dergelyk Antwoord als het voorgaande, zo men wil, nog het volgende gevoegd.

„ Dat de werken in questie eigenlyk niets betreffen, dan de Forti „ ficatien aan de Landzyde, en zelfs niets anders dan 't gemak der In „ gezetenen en der Troepen van de Bezetting. Dat aan den Zeekant, „ nog omtrent de Haven, eenige nieuwe Werken of Versterkingen wa „ ren aangelegd: weshalven 'er geene de minsten reden was om te „ klaagen, dat men in dit opzigt gehandeld hadt, srydig met den „ inhoud der in weezen zynde Traktaaten (*).

De

* *Duinkerken*, in 't Jaar 1662 door *Karel den II. Koning van Engeland*, naar Vrankryk verkogt zynde, is sedert door *Lodewyk den XIV. Koning van Vrankryk* in eenen onzaggelyken Staat gebragt geweest, inzonderheid de Haven en de Stad aan den Zeekant. Wanneer by de Vrede van *Utrecht*, in den Jaare 1713

De Graaf van *Albemarle*, die zig by dit Antwoord tegenwoordig bevondt, hadt aanstonds een *Expresse* met het zelve naar zyn Hof afgevaardigd, gelyk ook met den Uitslag van eenige andere Conferentien, die hy met de Franfche Ministers gehad heeft.

1753.
Novemb.
FRANK-
RYK.

GROOT-BRITANNIE.

DE Conferentien der Commissarissen van de Engelfche Oostindifche Kompagnie met den Gecommitteerden van de Franfche Kompagnie, over de Volkplantingen der wederzydsche Kroonen in de Oostindien, te *Londen* onlangs gehouden, zyn eindelyk zo men verzekert van dien Uitslag geweest, dat de CONVENTIE, daar omtrent reeds haar beslag gekreegen heeft. Uit kragte van dezelve zullen de wederzydsche Kompagnien elkander in vollen eigendom herstellen van de Landen, in 't laast van den voorigen Oorlog geconquesteerd, behoudens zekere Districten, waar van de Engelfche Kompagnie in Bezittinge zal blyven, om dat dezelve naby gelegen, en zeer bekwaam zyn, tot dekking van derzelve Volkplantingen voor alle onheilen. Ook zullen de Kompagnien zig nooit direct of indirect, met eenige Dispuuten tusschen de Prinzen van dat Land bemoeien, en de twee Nababs, die door toedoen van beide verschillende Partyen aldaar verkooren zyn, in hunne Kwaliteiter erkennen. Dewyl nu deeze Conventie eerstdaags zoude geteekend worden, was men in hope, dat door middel van dezelve de Commercie van beide Natien, geduurende de tegenwoordige Vrede, zonder eenig belet zoude kunnen gecontinueerd worden. Ook zyn aan de Engelfche Gouverneurs reeds Reglementen gezonden, hoedanig zig naar die nieuwe Conventie te gedragen. Ondertusschen werden daagelyks derwaards veele Koopmanchappen en Krygsbehoeften afgescheept.

Drie Retoerschepen genaamd de *Pelham*, *Bombay-Castle* en *Chesterfield* zyn in de voorleedene Maand behouden van daar in Engeland aangekomen, het eerste uit *Bombay*, het ander uit *Bengale*, en het derde onder anderen ook van 't Fort *St. George*, waar van de Laading behalven een groote kwantiteit van Kostbaare Lywaaten, Chitzen, Ka-

toedongen was, dat Duinkerken zoude geslegt worden, en de Haven gedempt, is zulks zo veel mogelyk werkkellig gemaakt; doch de Haven van Duinkerken geheel te dempen vondt men niet raadzaam, dewyl dan een Streek Landt, meer dan tien Uuren daar om heen, moest onderloopen. Sedert schynen de Fortificatien aan de Landzyde weder te zyn opgebouwd, also men in het Traktaat van Aken, van 't Jaar 1748, Art. XVII, vindt. *Duinkerken zal aan de Landzyde gefortificeerd blyven, in den Staat, waar in het zelve werkkelyk is, en aan den Zeekant op den voet der aloude Traktaaten.*

1753. toene, Wolle en Zyden Stoffen, ook bestaat in 274000 ff Peper, *Novemb.* 852100 ff Salpeter, een deel Kurkuma, Borax, Kardamom en andere Drogeryen.

***GROOT-BRIT-TANJE.** Den 4 *passato* kwamen te Londen Brieven van Lissabon, waar onder ook een van den Heer *Castres*, Minister van 't Engelsche aan 't *Portugeesche* Hof, in houdende eenige Klagten van de Kooplieden *deezzer Kroon*, aldaar woonagtig, wegens de Kwellagien hun aangedaan wordende door de Ministers en Officieren van Justitie, ten opzigt van den Verkoop der Graanen, uit Engeland aangebragt, dien dezelve hun beletten, en dus waren verscheide Partyen naauwlyks voor het bederfte bewaaren. Aan de andere zyde beklaagden zy zig, dat den Regter, die de Vryheden van de Natie aldaar moet handhaaven, alle Magt en Vermogen, hem volgens de Traktaaten toekomende, bykans benomen was, waar door zig de Engelschen aan gedurige moeielykheeden vondaer bloot gesteld. Deze Berigten door den Graaf van *Holderness*, aan den Koning gecommuniceerd zynde, zouden daar omtrent aan het *Portugeesche* Hof de noodige Instantien gedaan worden.

Aangaande de Verschilzaak met het Fransche Hof, wegens de Grenscheidingen in Amerika, verneemt men niets naders, dan dat de Heer *Mildmay* een van s'Konings Kommissarissen te Parys, die eenigen tyd te Londen heeft doorgebragt, zo ondersteld wordt met nieuwe Instructien derwaards was te rug gekeerd, zynde zo men hoopte, de voornaamste Verschilpunten reeds gereguleerd.

Men hadt tyding, dat de Spaansche Gouverneurs in Amerika gelaft zyn aanstonds een begin te maaken met de Vergoedinge der Pryzen, die door de Spaanschen sedert het Sluiten der Vrede van Aken onwettig zyn gemaakt; welke Orders met de uiterste Stiptheid gegeven zynde, werdt daar van de naaukeurige uitvoering verwagt.

Ook zouden de Lord Commissarissen van de Admiraaliteit eerstdaags de Sententien onderzoeken, die door het Admiraliteits Hof van *Port-Mabon* in de jaaren 1745 en 1746 gegeven zyn, ten opzigt van eenige *Hollandsche Schepen*, door de Engelsche Kustbewaarders in den laasten Oorlog genomen, in het Eiland *Minorca* opgebragt, en aldaar *voor goeden Prys verklaard*. Vermids de documenten door de Geïnteresseerden van die Schepen tegen de gemelde Sententien ingebragt, veel van gewigt schynen, zo meent men dat die Zaak wel ten voordeele van deze Geïnteresseerden mogt uitvallen.

De Prins *S. Severino*, Minister van den Koning der beide Sicilien, den 25 *passato* gehoor hebbende by den Koning te *Kenfington*, hadt aldaar eenige voorlagen gedaan, ten einde zyne Majesteit over te haalen, om in vereeniging met dien Koning, en andere Mogendheden van Italie, mede te werken tot stuitinge van de Rooveryen der Barbaren in de Middellandsche Zee; willende beweerden dat het belang van alle

alle Kristen Mogendheden zoude vorderen zig met vereenigde Magt tegen die Volkeren te kanten, om hun zodanig t'onder te brengen, dat zy nooit weder konden opstaan. Men twyffelt zeer of die hartige aanmaaning van eenig Gevolg zal zyn. Ondertusschen was den 15 *passato* de Ridder *James Gray*, als Engelsche Extraord. Envoyé naar 't Hof van Napels verrokken, om de bewerking van het **KOMMERCIEFRAKTAAT** tusschen de wederzydsche Kroonen, zo veel mogelyk te bevorderen.

1759.
 Novemb.
 GROOT-
 BRIT-
 TANJE.

Niettegenstaande al het gene 'er ten voordeele van de *Akte der Naturalisatie van de Jooden*, in de voorgaande Zittinge des Parlements gepasseerd, konde gezegd worden, waar van wy meer dan één Voorbeeld by gebragt hebben, heeft dezelve egter door het geheele Ryk veele bewegingen gemaakt, inzonderheit in de Stad Londen; alwaar men voor eenige Weeken in een Grooten Raad besloot, door middel van de 4 Leden, die wegens dezelve in 't Parlement beschreeven zyn, by de aanstaande Zittinge alle mogelyke Instantien te doen, om die Akte weder vernietigd te krygen. Verscheide Steden en Vlekken hebben, zo men verstaat, een dergelyke Kommissee aan hunne Representanten opgedragen, zo dat dit wel het eerste Punt van de Deliberatien worden mogt. Aanmerkelyk is 't, dat verscheide Vermogende Jooden hier in de anderen hebben voorby gestreefd, met al hunne krachten aan te wenden om de vernietiging van deeze Akte te bewerken, meenende veel geruster in dit Koninkryk te zullen kunnen wonen, indien die Akte geen plaats heeft, dewyl de haat van het Gemeen tegen die van hunne Natie, door dezelve op verscheide plaatzen geweldig is ontstoken.

By de Opening der Zittingen van het Iersche Parlement te *Dublin*, *Dublin*, op den 9 *passato*, door den Onderkoning Hertog van Dorset, aldaar aangekomen op den 21 *September* en met veel Statie ontvangen, waren de gewoone Aanspraken door zyne Hoogheid gedaan, waar in die Hertog onder anderen betuigde „zigte verheugen, wegens den bloeienden Staat van de Linnen-Manufacturen in dat Ryk, met belofte van aanmoediging derzelven, en aanbeveeling van de zorge voor de Protestantische Armen-Schoolen, aldaar op geregt, en in deeze Eeuw grootelyks toegenomen. Ook gaf zyne Hoogheid aan die van 't Laagerhuis kennis van de begeerte zynere Majesteit, om zo veel Gelds in de Thesorie te laten overblyven, als noodig zoude zyn tot afdoeninge van zo veel der Nationale Schuld, als zy zouden goedvinden; belovende de Koning onderzoek te zullen laten doen naar den toestand der Fortificatien, ten einde het Ryk van Ierland in een bekwaamen Staat van Tegenweer te brengen, enz.” De Adressen der beide Huizen waren opgevuld met de plegtigste Betuigingen van Dankbaarheid voor de zorgen zynere Majesteit, aange-
 LXV. Stuk II. Deel. Pp wend

1753. *Novemb.*
 GROOT-BRIT-
 TANJE.

wend tot bevordering van den Welstand deezes Ryks, en wel in 't byzonder ook over het continueeren van den Hertog van Dorset in zyne hooge Waardigheid van 's Konings Stedehouder over Ierland, als hebbende dezelfs getrouwheid en zorgvuldigheid tot welzyn van 't Algemeen, in alle gelegeneden uitgeblonken. Deeze laatste Betuiging is tegenwoordig van te meer Gewigt, aangemerkt thans eene *zonderlinge* Memorie van den Graaf van *Kildare*, eerste Païr van Ierland, ten opzigt van de Directie der Zaaken in druk is uitgegeven, met het Antwoord van den Sekretaris van Staat, Graaf van *Holderness*, op dezelve, gerigt aan den Groot Kanselier van dat Ryk. Zie hier den Inhoud van de gemelde MEMORIE, den 26 *May* laatsteleeden aan den Koning overgehandigd.

Toen de Onder-Koning in Ierland, de *Hertog van Dorset*, in de maand *October* 1751, het Parlement opende, heeft hy in zyne Redevoering aan de Gemeenten gezegt. Dat hy bevel had gegeven, om in gevolge derzelver Adts van een voorgaande Zitting van 't Parlement een byzondere Rekening van het Geld, 't welk tot het herstèllen of bouwen van Baracquen uitgegeeven was, voor het Huis open te leggen. Waarop een Kommitté benoemd is geworden, om de Lysten en Rekeningen van de Kosten der herstelde Baracquen &c. te onderzoeken, zo als ook de redenen van de algemeene Klagen, die door de Officieren en nabuurige Edellieden over de Materiaalen en den arbeid, aan de meeste van de voorn. Baracquen gedaen, ingebragt werden. Deeze Klagen werden na een naauwkeurig Onderzoek niet zonder grond gevonden, zo als aan Uwe Majt. uit de Resolutie van dat Kommitté blyken zal.

Maar M. Ar. J. S. N. V. L. toen ter tyd Opziender en Ingenieur Generaal van Uwe Majt., die even in de Kamer der Gemeentens kwam, en van den Lord Primaat van Ierland en dus ook van den Lord *George Sackville*, Sekretaris van den Stedehouder, een Vriend was, moest door hen, zo veel als in *hun Magt* was, gehandhaafd worden, niet tegenstaande de Onder-Koning aan den Heer *Boyle*, Spreeker in de Kamer der Gemeentens, by het begin der Informatie gezegt had, dat het zyn voorneemen niet was, om hem te beschermen, en dat vermits het een Zaak was, die enkel en alleen op het Land betrekking had, hy noodzaaklyk gehandhaafd worden, of ook Loon na Werken krygen moest. Maar toen men begon de Faïten aan den dag te brengen, zeide de Onder-Koning tot den Spreeker, dat, vermits hy Bediende van de Kroon was, hy wel overwachte, dat men hem niet uit de Kamer der Gemeenten slooten wilde, en dat geen Adres gepresenteerd mocht worden, om hem buiten Bediening te stellen, het geen dan ook door den Spreeker, botwel met moeite, verhinderd wardt op de Verzekering, die hem de Onder-Koning gaf, dat hy gestraft zou worden, indien uit de Informatie bleek, dat hy zulks verdiend hadde.

Ik verzeeker Uwe Majt. dat het onder deeze Verbintenis en om geen andere reden geschied is, dat de Spreker en de Kamer der trouwe Gemeenten van Uwe Majt. in Ierland goedgevonden hebben, geen andere Bedulken te neemen, welke, schoon zeer straf, eger de Verftouting van Uwe Majts Ingenieurde-

meraal niet bedoelden. Ook was 'er geen Adres om hem van zyn Ampt af te zetten. Maar de Kamer der Gemeenten presenteerde een Adres aan den Onder-Koning, met Verzoek, om deeze besluiten aan Uwe Majt. te doen ter hand komen, en nadien de Generaale opziender een van Uwe Dienaars is, heeft die Kamer uit ontzag haare bestraffing aan Uwe Majts. Wille overgejaaten, doordien de voorn. Inspecteur het Geld kwaalyk besteed en veele Barracquen heeft doen opregten op eene wyze, om de gezondheid van Uwe Majts. Troepen aan gevaar bloot te stellen, gelyk in het besluit van het voorn. Kommitte vermeld staat, ook zyn veele herstelde Barracquen tegenwoordig in een zodanigen staat, dat het Comptoir der Barracquen het Werkvolk heeft moeten doen ontbieden, ten einde hunne Voorstellen te hooren, om dezelve te herstellen; alhoewel de Resolutie van de Gemeenten behelst, dat M. N. V. L., toen Opziender Generaal, verplicht zou weezen, om op zyne kosten de Barracquen te doen in staat brengen.

I 7 5 3.
Novemb.
GROOT-
BRIT-
TANJA.

Maar de getrouwe Iersche Onderdaanen moeten met smert zien, dat de Onder-Koning by Uwe Majt. heeft verworven, dat de Persoon, tegen welke deeze besluiten genomen waren, veel meer beloond dan gestraft is geworden, door aan hem verlof tot het verkoopen van zyn Ampt te geeven, 't welk in zeker opzigt tot doelwit hadt, om de Oogmerken der getrouwe Gemeenten van Uwe Majt. te verydelen.

Ook moet ik Uwe Majt. met leedweezen verzekeren, dat men, in plaats van middelen te gebraiken, om Uwe Majts. Onderdaanen eendragtig te doen zyn, aan sommigen van dezelve alles beloofst, maar de overigen dreigt, en indirect alles in 't werk stelt, om zodaanigen, dewelke altoos aan het Koninglyke Huys van Uwe Majt. verknogt zyn geweest en nog zyn, te ontruffen.

Ik zou denken, dat ik myn plicht voor Uwe Majt. en myn Vaderland verzaakte, als ik Uwe Majt. niet van dit alles een Verklaaring gaf, te meer, om dat dit Land by ongeluk zodaanig geleegeen is, dat het zelve geen andere Communicatie met Uwe Majt. heeft dan door den Onder-Koning, aan wien dus gelegenheid gegaeven is, om aan Uwe Majt. een zodaanig Denkbeeld van dezelve getrouwe Onderdaanen te geeven, als met zyne Oogmerken en die van zynen Sekretaris best overeenkomt &c. &c.

Het Antwoord van den Graaf van *Holderness* op deeze Memorie, was geteckend *Whitball* den 29 Juny 1753, en dus luidende.

Ik heb bevel van den Koning, om aan UE. de hier bygevoegde Copy te zenden van een Memorie, die aan zyne Majt. door den Graaf van *Kildars* gepresenteerd is, en een verhaal van Misnoemens en Verdeeldheden tusschen zyn getrouwe Onderdaanen in Ierland behelst; wordende de Oorzaaken daar van aan het gedrag van den Stedhouder, en van die, in welchen zyne Hoogheid vertrouwen stelt, dat zy de zaaken van zyne Majt. beeter zullen waarneemen, toegeschreeven, en al het gezegde in de voorn. Memorie als het gevoelen van een groot gedeelte der Leden in het Huis der Gemeenten, en van een menigte der Ieverigste van zyne Majts. Protestantse Onderdaanen in het Koninglyk Ierland, voorgesteld wordt.

1753. Zyne Majt. heeft op 't leezen van een zo ongebruikelyk en buitengewoon
 Noemb. Requeft deszelfs uiterite Verwondering getoond, en my derhalven beiait, om
 Uwe Hoogheid kennis te geeven, dat dezelve van de onverbreekelyke Getrouw-
 heid en Aankleeving van zyne Protestantse Ierfche Onderdaanen voor zyne ge-
 heilige Perfoon, voor zyne Koninglyke Familie en zyne Regeering ten volle
 GROOT- verzeekerd, en overtuigd is dat hunne Getrouwheid en Iever voor zynen dienst
 BRIT- door geenerley overreedingen of valsche voorgeevens aan 't wankelen gebragt
 TANJE. kunnen worden. De Koning heeft van den Inborst en de Trouw des Hertogs
 van Dorset, door de verscheide gewigtige Ampten, dewelke zyne Majt. aan hem
 heeft toevertrouwd, een zo groot bewys gekreegen, en die Hertog heeft in 't
 byzonder voor deezen door zyn zevenjaarg Bewind in Ierland niet alleen aan zy-
 ne Majt. maarook aan alle zyne getrouwe Onderdaanen in dat Koningryk zo
 veel genoeg gegeeven, dat zyne Majt., ten einde aan zyne getrouwe Onder-
 daanen geen gering bewys van zyne oplettendheid en agting voor derzelver Be-
 langgen en Welzyn, (dewelke zyne Majt. altoos ter harte heeft en hebben zal),
 aan den dag te leggen, raadzaam heeft geoordeeld, om aan zyne Hoogheid
 voor de tweede maal den gewigtigen Post van Stedehouder op te draagen.

Het is op deeze wyze, dat zyne Majt. dien Hertog aanmerkt als iemand die
 zyne bescherming, zonder welke deszelfs Dienst niet kan gedaan worden, war-
 dig is. De Koning zal altoos de regtmaatige klagten van zyne Onderdaanen
 aanhooren; maar zyne Majt. oordeelt, dat het geen Particulier, hoe groot zyn
 gezag ook weezen mogt, toekomt om uit naam van het groote Lighaam zynen
 Onderdaanen te spreken, en dat het dus nog minder aan een Lid van ééne der
 Kamers van het Parlement vry staat, aan de Procedures en besluiten van dat Lig-
 haam zodaanige uitlegging te geeven, die het zelve niet eens raadzaam heeft
 gevonden daar in uit te drukken.

De Koning heeft het besluit genomen om zyne Koninglyke bescherming ver-
 der aan alle zyne getrouwe Bedienden en Onderdaanen in Ierland te verleenen;
 maar de Koning en onder Hem zyn Gouverneur en Chef van dat Koningryk zyn
 en moeten zyn de eigentlyke Regters der Perfoonen, of die, door welke Ka-
 naal de Koninglyke gunsten moeten uitgedeeld worden.

Het is het welbehaagen van zyne Majt., dat Uwe Hoogheid deezen Brief aan
 den Graaf van Kildare, en zodaanige andere Perfoonen, als gy noodig vindt,
 communiceert.

Uwe Hoogheid zal aanmerken, hoe weinig Indruk zodaanige vertoogen by
 den Koning hebben, als zyne Majt. de daaglyke Preuven van Getrouwheid en
 Iever in zynen Dienst in overweeging neemt. Ook heeft de Hertog van Dor-
 set aan zyne Majt. van de Plicht, de aankleeving en de Toegenegenheid der ge-
 trouwe Gemeenten van zyne Majt. in Ierland en van de overige getrouwe Pro-
 testantse Onderdaanen een zo breedvoerig Verhaal gedaan, dat zyne Majt. geen
 Aerker Verzeekering daar van noodig heeft.

Voor 't overige vertrouwt zyne Majt. op de opregte medewerking van alle
 zyne getrouwe Onderdaanen van dat Koningryk, om zyne Regeering te hand-
 haaven, en dezelve gemakelyk en gelukkig te maaken in de Handen van die,
 aan denwelken zyne Majt. dezelve om de regtmatigste redenen heeft gelieven
 te vertrouwen, &c. &c.

OOSTENRYKSE NEDERLANDEN.

1753.
Novemb.

DE Vergadering der Staaten van Brabant, te *Brussel*, is in deeze Maand van een gefcheiden, na dat door dezelve Toestemming gegeven was tot de *drie Eijfelen*, door de Keizerin Koningin gedaan, 1. Omtrent de heffing van een Hoofdgeld, 2. Ten opzigt van de Belasting op de Schoorsteen, en ten 3. Wegens het Koffy- en Thee-Geld. Hoewel nu de Toestemming van de Staaten hier toe gegeven is, wordt nogthans ook die vereischt van de *Negen Gilden*, uitmaakende den *Derden of Burger-Staat*, zonder welke die Belastingen volgens de Gesteldheid deezer Provincie, niet kunnen geheven worden; des men meent dat de Heffing nog zo schielyk niet voortgaan zal. De Penningen, uit deeze Belastingen voortkomende, zouden besteed worden tot het ligten en onderhouden van *veertig duizend Man Nationale Troepen*, om ten dienste van haare Keizerlyke Majesteit, tot bewaaring dèr Frontieren in de Nederlanden gebruikt te worden, 't geen *wensche-lyk was dat geschieden mogt.*

OOSTEN-
RYKSE
NEDER-
LANDEN.
Brussel.

VEREENIGDE PROVINTIEN.

HUNNE Hoogmogende, de Heeren STAATEN GENERAAL der Vereenigde Nederlanden, hebben op den 17 *passato* het volgende PLAKKAAT, raakende de *Limmolens* gearresteerd, en naar de Provincien verzonden.

's Gra-
venbaag.

DE STAATEN GENERAAL der Vereenigde Nederlanden: Allen den geenen, die deezen zullen zien of hooren lezen, Salut: Doen te weeten: Alzo Wy onderrigt zyn geworden, dat het Ambagt van Lintwerken en de Negotie in Lint in zommige Steden en Plaatsen, onder het Ressort van deezen Staat, zedert eenigen tyd merkelyk is verminderd, en dat die vermindering voornamelyk is toe te schryven daar aan, dat de Moolens, welke tot de Exercitie van het voorschreve Ambagt behooren, en welke nergens beter dan hier te Lande worden gemaakt en toegesteld, zomtyds door baatzugtige Luyden van hier na buyten deeze Landen in praëjudice van Onze Ingezetenen worden gebragt;

Zo is 't, dat Wy, om voor te komen de vervoeringen van de *Limmolens* na buyten deeze Landen, hebben goedgevonden te ordonneeren en te statueeren, gelyk Wy ordonneeren en statueeren by deezen, dat voortaan geen *Limmolens*, het zy oude of nieuwe, uit de Geünieerde Provincien, geassocieerde Landschappen, Steden of Leden van dien, noch uit het Ressort van de Generaliteyt, na buyten deeze Landen zullen mogen worden gebragt, op verbeurte van 1000 Guldens. Dat in de voorschreve Boeten niet alleen zullen komen te vervallen die geene, welke den voorschreven Uytvoer. zullen hebben gedaan, maar ook alle die geene, welke daaraan direct of indirect zullen hebben geholpen, of daartoe behalpsaam zullen zyn geweest. Dat voorts de Meesters Lint-
werkers

1753.
November.

VEREENIGDE
PROVIN-
TIËN.

werkers in de respectie Steden of Plaatsen binnen de Vereenigde Provinciën of het Distrikt van de Generaliteyt, het zy jegenwoordig reeds geëtablisceert of hier na zig komende te etablisseeren, ter plaatse daar zulks vrystaat, gehouden zullen zyn aan derzelver respectie Magistraaten behoorlyk op te geven derzelver Moolens, om dezelve ten allen tyde, des gerequireerd, te verantwoorden, en zulks op pene van duyzend Guldens te verbeuren door yder Meester Lintwerker, welke deffels *Lintmoolens* binnen veertien dagen na de Publikatie van dit Plakkaat niet behoorlyk zullen hebben opgegeven, of welke daarna, des gerequireerd, dezelve niet zullen kunnen verantwoorden. Voorts ordonneerende, dat de oude en verbrooken *Lintmoolens* mede zullen opgegeven en verantwoord worden op gelyke pene. En laatstelyk, dat geen *Lintmoolen* van de eene Plaats na de andere binnen de zeven Provinciën of het Distrikt van de Generaliteyt zal mogen verzonden worden, als op een Certificaat van de Magistraat, waaronder de Meester Lintwerker behoort, ten blyke, dat dezelve *Lintmoolen* na de Plaats, die opgegeven is, moet worden verzonden, en conform aan de ordres van dit Plakkaat, met een behoorlyk blyk van den aankomst ter dier Plaats verantwoord zal worden, en zulks op pene van Confiscatie van zodanige *Lintmoolen*, waarby geen Certificaat zal worden gevonden, en een Boete van duyzend Guldens daarenboven, te verbeuren by den Vervoerder, Schipper of andere, die daartoe de hand zullen hebben geleend.

En op dat niemand hier van eenige ignorantie zoude kunnen pretendeeren, ontbieden en verzoeken Wy de Heeren Staaten, Vrouwe Gouvernante, Gecommitteerde Raaden en Gedeputeerde Staaten van de respectie Provinciën, en allen anderen Justiciëren en Officiëren van dezelve Landen, dat zy deezzen Onzen Plakkaaten van stonden aan alomme doen verkondigen, publicaeeren en affigeeeren in alle Plaatsen, daar zulks nodig wezen zal, en men gewoon is zodanige Publikatie en Affixie te doen; laten en bevelen voorts de Raaden ter Admiraliteyt, den Advokaaten Fiscaal en Commisfen-Generaal, mitsgaders allen Admiraalen, Vice-Admiraalen, Capiteynen, Officiëren en Bevelhebberen, deezzen Onzen Plakkaate te agtervolgen en te doen agtervolgen, procedeerende en doende procedeeeren tegens de Contraventeurs van dien, zonder eenige Gratie, Oogluysing, Dissimulatie of Verdrag, want Wy zulks ten dienste van den Lande, en ten beste van de goede Ingezetenen van dien, bevonden hebben alzo te behooren, &c.

De Bevallingen van haare Majesteiten, de Koninginnen van Zweden en van Deenemarken, de eerste van een Princes en de andere van een Prins, waar van wy hier voor gesproken hebben, zyn in 't laatst der voorgaande Maand aan hunne Hoogmogende plegtig bekend gemaakt, elk door eene Missive van den Koning Vader des Jonggebooren Kinds, overgehandigd door de respectie Ministers van deezze Vorsten, zullende hunne Majesteiten deswegens plegtiglyk worden geciteerd.

De Erfstadhouderyke Familie, die in deezzen Zomer haar verblyf *Sestdyk* gehouden heeft, vertrok den 19. *passato* 's morgens van dat.

nam

nam het Ontbyten te Utrecht by den Heer *d'Ablainq van Giffharts*; en vervolgens naar Alphen gereeden zynde, hieldt aldaar het Middagmaal, waar na haare Koninglyke Hoogheid om 5 Uuren 's namiddags en kort daar na ook de ERFFRINS, op de Stadhouderyke Vertrekken te 's Gravenhaage in volkomen welstand aangekomen zyn. Mevrouw de Princesse *Carolina*, verkooren hebbende met het jagt, 't geen te Alphen gereed lag, te vaaren, is in den avond daar mede geretourneerd. Veele in en uitheemsche Ministers hebben by die Hooge Persoonagien de Gelukwenschingen, over derzelve gelukkige terugkomst afgelegd.

Den 10 dezer hadt de Kolonel *Tork*, Minister Plenipotentiaris van zyne Groot-Brittannische Majesteit alhier, de eere van de Princesse Gouvernante en de Vorstelyke Kinderen, in eene particuliere Audientie te feliciteren over de Verjaaring des Geboortedags van den Koning zynen Meester, Haare Hoogheids Vader, die toen in het 71ste Jaar van zynen Ouderdom tradt.

's Middags ontving zyne Excellentie des wegens de Complimenten van alle de vreemde Afgezanten, en andere Personen van Aanzien, en onthaalde dezelve, ter dier gelegenheid, 's avonds aan vyf Tafels, te samen van 120 Borden, op een pragtig Avondmaal, gevolgd van een Ball, 't welk tot 's anderen daags 'smorgens duurde.

Op den 27 *passato*, was te 's Graavenhaage, in den Ouderdom van maar 28 Jaaren overleeden, de Hoog Edel Gebooren Jongvrouwe, *Geertruda van der Duyn*, Dogter van wylen den Generaal van der Duyn, en Zuster van Mevrouw van Berkenrode, Gemalin van den Ambassadeur van deezen Staat aan het Fransche Hof. Men verstaat dat op den 4 dezer, te Parys, de Heer *Dafort*, Introduceur van de Ambassadeurs, op 's Konings order gekomen zynde ten huize van gemelde zyne Excellentie, den Heer *l'Estevanon van Berkenrode*, toen van daar afwezig, aan Mevrouw, deszelfs Gemaalin, in naam van zyne Allerchristelykste Majesteit, haare Majesteit de Koningin, en de Koninglyke Familie, het Compliment van Rouwbeklag over dit sterfgeval heeft afgelegd, waar op gedagte Mevrouw den Heer Introduceur verzogt hadde, hunne Majesteiten, benevens de Koninglyke Familie, van haare verbodige erkentenis voor die gunstige toegegenheid te verzekeren.

De Marquis de *Bonac*, Ambassadeur van Frankryk by deezen Staat, onlangs by hunne Hoogmogenden, uit naam van den Koning zyn Meester, gereclameerd hebbende den Ridder *de la Roche Girault*, van Rouen naar deeze Landen gevlugt, om de handen van 't Oerogve te ontgaan (zynde ook de Schryver van het Stekende Geschrift, genaamd *la Voix des Persecutez* of de Stem der Vervolgden); zo is dee-

1753.
Novemb.VEREENIGDE
PROVINCIESAmstel-
dam.

1753. ze Ridder kort daar op te *Amsterdam* gearresteerd, en den 13 *passato*
Novemb. in *Texel* aan boord van een Fransch Schip gelevêrd, alwaar hy aans-
 stonds aan handen en voeten gekluisterd werd.

VEREENIGDE
 PROVIN-
 TIEN.

De Bewindhebers der OOSTINDISCHE KOMPAGNIE ter Vergadering van Zeventienien hebben gerefolveerd negen nieuwe Schepen te laten bouwen, voor Rekening van de nagemelde Kamers, en zul- lende genoemd worden als volgt. Voor de Kamer *Zeeland twee*, de *Barbara Theodora*, lang 150 Voet, en *Vlissingen* 140 Voet; voor de Kamer *Amsterdam vier*, als *Ameliswaart*, *Stadwyk*, *Lapynenburg*, yder 150, en *Scholtenburg* 140 Voet lang; voor de Kamer *Rotterdam Vlydorp* 140 Voet; voor de Kamer *Hoom Schagen* 140 Voet, en voor de Kamer *Enkhuyzen Welgelegen* 140 Voet.

Volgens een opgemaakte Lyft hebben 118 Hollandfche *Groenlands-vaarders*, die dit jaar in *Zee* zyn geweest, gevangen 538 en 1 vierde *Walviffchen*, een halven *Vinvifch*, een *Chachelot* en een *Kombaar*, uitmaakende 13382 *Vaten Spek*, waar onder 20 *Vaten Spek van Walruffen*; 10 *Schepen* hebben niets gevangen, en 2 zyn 'er gebleeven.

De *Vangft der Schepen*, die naar *Sraat-Davis* yz gevaaren, is geweest 100 *Walviffchen*.

B Y Z O N D E R H E D E N

Wyn-
 Oogft.

DE uitwerkingen van het overgunftig Saizoen in den *Nazomer* van dit jaar hebben zig nergens duidelyker geopenbaard, dan in den voordeeligen *Wyn-Oogft* op de meeste *Plaatzten* aan den *Rhyn*, waar omtrent men verſcheide *Berigten* heeft, onder anderen van *Straatsburg*, meldende dat rondom een *Dorp*, genaamd *Dolischeim*, ruim 15 duizend *Aamen Wyn* meer geperft waaren, dan in 't voorleeden jaar, zynde de *Wyn* wegens de aanboudende warmte en droogte ook veel beter en lyviger dan anders. In de *Zwabifche Kreits* was de *Wyn-Oogft* zo overvloedig geweest, dat men geen *Vaatwerk* genoeg hadt kunnen krygen, gelyk men ook van de beste foort 80 *Kannen* voor 5 *Hollandfche Guldens* kon koopen.

vee-
 terfte.

Aangaande de *Landplaa*g der *Veeſterfte*, die gedurende dit jaar, in de *Vereenigde Provintien* op verſcheide *Plaatsen* nog ſterk gewoed heeft, verneemen wy uit *Engeland*, dat die *Landplaa*g in verſcheide *Graaffchap- pen* op nieuws was ontſtoken. Uit *Jutland* werd met *Brieven* over *Koppenhagen* verzekerd, dat de beſmettelyke *Ziekte*, onder het *Rund-vee*, aldaar thans geheel was opgehouden.

D E C E M B E R.

1753.
Decemb.RUS-
LAND.

IN deze Maand, wegens de korthed van ons Bestek, alleen nog maareenige voorname Zaaken aantekenende, verneemen wy uit

R U S L A N D.

DAT de Groot-Brittannische Minister, *Guidickens*, sedert eenigen tyd te *Moskou* in de Onderhandeling is geweest met de Russische en Roomsch-Keizerlyke Ministers over een NEGOTIATIE van veelgewigt, zullende dienen om deeze drie Potentaaten kragtadiglyk tegen eenen Vyandyken Aanval te versterken, en wel inzonderheid om de poogingen die tot bevordering van het welzyn des Duitfchen Ryks aangewend zullen worden, tegen alle ondermyning en openbaar geweld te handhaaven. Men bepaalt zelfs, dat de Keizerinnen, indien 'er onlusten van dit soort in Europa mogten ontstaan, te samen een Corps van 120 duizend Man op de been zouden brengen, om te staan onder het Bevel van zyne Groot-Brittannische Majesteit: welk Gerugt bevestigd wordende zullen wy daar van nader berigt geeven.

Moskou.

D'EENEMARKEN.

Wegens de tegenwoordige Zaaken met het Hof van Spanje, hier voor gemeld, zag men te *Koppenbagen* de volgende KONINGLYKE ORDONNANTIE.

*Koppen-
bagen.*

FREDERIK de V. door Gods Genade Koning van Denemarken, Noorwegen, der Wenden en Gothen, Hertog van *Sleeswyk, Holsteyn, Stormaren, en Dithmarsen*, Graaf van *Oldenburg en Delmenborst*. &c. &c. &c.

Nademaal de Koning van Spanjen aan ons op den 26 Mey en 16 Juny dezes Jaars heeft laten declareeren, dat, wanneer wy de Tractaaten, welke wy uit liefde voor onze getrouwe Onderdanen en uit een Vaderlyke Zorg en Vooruitzigt, ten behoeve van hunne Welvaart en Veyligheid der Commerce, hebben goedgevonden inet de Afrikaanse Republieken aan te gaan, niet geliefden te casseeren, hy alle den Handel welke tot nu toe tusschen Denemarken en Spanjen gedreeven is, zoude affhyden, en door de weigering, welke wy hem hebben laten doen, dat wy tot een diergelyken voorslag niet zouden kunnen overgaan, dewyl dezelve met de goede Trouwe, de waardigheid van onze Kroon en 't Interest van onze getrouwe Onderdaanen ten eenemaal frydig was, zo verre is gebracht geworden, dat hy by een Decreet, gedateerd den 26 Augustus 1753, heeft laten publiceeren, dat alle Commerce tusschen beyde Kroonen en Natien afgebroken en vernietigd was, verbiedende allen onze Onderdanen, met Runne Schepen, Effecten, en Koopmanschappen in zyne Staten en Havens te mogen komen, en teffens de Spanjaarden interdicerende on-

1753
Decemb.
DEENE-
MARKEN.

ze Staaten te bezoeken en met hunen Onderdaanen te commercieren; en wy oordeelen aan de Rechtvaardigheid onzer zaak, en aan de Eer onzer Natie, waar over God ons als Souvereyn gesteld heeft, verschuldigd te zyn om tegens zodanige harde Behandelingen de getoegelykhe Maatregelen te nemen.

Zo is 't, dat wy op gelyken voet als de Koning van Spanjen verklaren, dat alle Handel en Wandel tuschen beyde Kroonen en wederzydche Onderdaanen zal afgebrooken zyn: Verbiedende aan onze Onderdaanen, zig na Spanjen te begeven; en met de Inwoonders van dat Ryk of van desselfs Domeynen direct of indirect eenige de minste Traffick en Handel te dryven: Verklaarende wyders, dat alle de Vruchten en Producten van Spanjen in onze Landen verboden zyn, en geconfisqueerd zullen worden, ordonneerende voorts, dat geen Onderdaan van gemelde Kroon in onze Domeynen, het zy te Water of te Land, zal worden toegelaten; willende, dat alle de geene, die zig werkelyk daar in mogten bevinden, ten spoedigsten zonder uitsel daar uit vertrekken, en dat de Magistraten van zodanige Plaatsen, waar zy gevonden worden, dezelve staande voet zullen doen vertrekken, zónder dezelve echter in haare Persoonen en Goederen eenige Schade toe te brengen; gelastende en bevelende alle onze Officieren, Commandanten van onze Zee-Havens en Kusten, geene van haare Schepen, van wat Plaats, Haven, Baay of Bocht zy ook mogen komen, tot Onzet in te laten loopen; waar van wy nochtans uyzonderen de Gevallen van Ongeluk of dringende Nood, begeerende, dat als dan of wanneer een Schip door Storm geslingerd en kwalyk gehavend, of door eenige andere Rampen overvallen mogt zyn, zodanig, dat het zelve niet langer Zee kan houden zonder zwaar en oogfchynelyk gevaar te loopen, het zelve op onze Rheeden en in onze Havens zal worden toegelaten, en zo lang blyven, tot dat het Gevaar voorby is, in welken tyd men hen alle Veyligheid, nodige Hulp en Bystand zal laten wedervaaren; ordonneerende laastelyk onze algemeene en byzondere Gouverneurs van onze Ryken en Landen, de Commandanten onzer Vloot, Havens en Vestingen, de Magistraten der Steden, en alle de geene, welke eenige Opzigt en Bestier op onze Kusten, in onze Havens en andere Plaatsen van onze Staaten hebben, dat yder en een ygelyk onder zyn District den Inhoud dezer Ordonnantie zal hebben na te komen en doen nakomen; zullende dezelve gepubliceerd en geaffigeerd worden ter Plaatsse daar zulks behoort.

Gedaan te Kopenhagen den 22 October 1753.

P R U I S S E N.

Berlyn.

S Edert eenige dagen werdt te *Berlyn* sterk gesproken van eene nieuwe ALLIANTIE, welke dienen zoude tot een Tegenwigt van de gemelde Alliantie in 't Noorden. Men verzekert dat reeds eenige weken daar aan gearbeid is, en dat de belang hebbende Hoven thans bezig waren met de Voorwaarden te bepaalen. Drie van deeze Hoven zouden reeds overaan gekomen zyn, ten opzigt van de Hulpe in Volk en Geld, onderling te leveren, en 'er werdt siegts gewagt naar de Resolutie van de vierde Mogenheid, om de Alliantie sijnmaal te sluiten. *Wat 'er van zyn men verwacht.*

V R A N

Zyne Allerchristelykfte Majesteit, wien het behaagd hadt, de Leden van de Groote Kamer des Parlements, wegens derzelve onverzettelykheid in de bewuste zaaken, eindelyk van *Pontoise* naar *Soissons* te doen vertrekken, heeft in plaats van de *Vakatie-Kamer* welker Commissie geciadigd was, eene KONINGLYKE KAMER in de *Louvre* tot het waarneemen van de Regtzaaken opgerecht, volgens DECLARATIE of OPENE BRIEFVEN van den 11 *passato*, luidende in substantie aldus.

LODEWYK &c. Allen den geenen &c. Een der voornaamste Pligten van de Koningen bestaat hier in, dat zy aan de Volkeren, welke door de Voorzienigheid aan hun zyn toevertrouwd, Regt verschaffen; En vermits zy in eige Persoon zig tot dat hoogwigtig werk niet kunnen verleedigen, zyn genoodzaakt de zorg daar van over te laaten aan Persoonen, die in staat zyn om dat Ampt ten vollen te bekleeden, en dus de Koningen daar van te ontlasten.

De Parlemēnten zyn met het bekleeden van dit gedeelte van Onze Autoriteit belast geweest, en wy hebben de nuttigheid der Diensten, die zy ons bewezen hebben, beproefd, zo lang als zy zig binnen de paalen van de Magt, die hun door ons toevertrouwd is, gehouden, en geduuriglyk de Functien daar van waargenomen hebben, zo als zy ten opzichte van ons, ten opzichte van onze Onderdaanen, en ten opzichte van zig zelve verpligt zyn.

Doch tot ons groot leedwizen zien wy ons Parlement van *Parys* zig zedert eenigen tyd van die Grondbeginselen verwyderen, en een zo wezentlyke Pligt vergeeten. Het zelve heeft den 5 *Mey* laastleeden een besluit genomen, om zynen gewoonen Dienst te staaken. Den 7 *Mey* heeft hetzelve geweigerd de Patienten te gehoorzaamen, welke wy met bevel om dien Dienst te hervatten aan 't zelve gezonden hebben: En toen wy dat Geregts-Hof na *Pontoise* hebben overgebracht, heeft hetzelve de *Declaratie* wegens zyne overbrenging niet anders geregistreerd dan met vernieuwing van al 't geen te vooren gearresteerd was, en waar door onze Onderdaanen van allen noodwendigen Bystand omtrent de Regts Oeffening beroofd werden.

Wy hebben omtrent dit Gedrag Verdraagzaamheid gebruikt tot op het einde der gewoone Zittingen van ons Parlement; also wy in de hoope waren dat de tyd en de eige Opmerkingen van dat Geregts-Hof het zelve wederom tot zyne verschuldigde Pligt zouden brengen. Maar vermits onze Oogmerken dien aangaande den Uitslag niet kreegen dien wy wenschten; en also wy ons in den noodwendigheid bevonden, om gedurende de Vakatiē ten opzichte van het bekieken der Geregtyghēd, die reeds meer dan te lang was opgeschort, zorg te draagen, konden wy de Regts-oeffening niet vertrouwen aan Magistraats-Persoonen, die tot eene Compagnie, dewelke daar omtrent weigerig was, behoorden: Derhalven werden tot vervulling van derzelve plaats eenige Persoonen van onzen Raad door ons daar toe verkooren.

Vermits nu de tyd der Commissie, aan die Persoonen gegeven, verstreeken is, word vereischt dat aan de Regts-pleeging hare gewoone Loop in hare

1753.
Decemb.VRANK-
RYK.

komene uitgestrektheid wederom bezorgd worde. En wy hebben geoordeeld dit Voorwerp niet beter te kunhen vervullen, als door ten dien einde alle die Magistraats Perfoonen te benoemen, dewelke in Onzen Raad Zitting hebben, en welker Staat en Bezigheden bestaanbaar kunnen zyn met die, welke wy voor hen bestemmen.

Om deeze Redenen, en om andere Consideratien, ons daar toe beweggende, hebben Wymet goetvinden van onzen Raad, en met Onze zekere kennis, volle Magt en Koninglyke Autoriteit gezegd, verblaard en bevoolen; Zoals Wy zeggen verklaaren, beveelen, willen en begeeren. 't geen volgt.

I. Door deezen tegenwoordigen, zynde eigenhandig door Ons onderteekend, hebben Wy aangesteld en stellen aan een Hof en Zetel van Justitie, die genoemd zal worden DE KONINGLYKE KAMER, en zyne Zittingen in Ons Kasteel van de Louvre houden.

II. De Koninglyke Kamer zal kennis neemen van alle Civile, Crimineele, en Politike Zaaken, dewelke tot Ons Parlements-Hof van Parys behooren, het zy ter eerster Instantie, het zy by Apell der Vonnissen, door onzen Prevoost van Parys enz. gegeven: Weshalven die Prevoost enz. de Autoriteit van deeze Koninglyke Kamer zal moeten erkennen.

III. Dit Artikel behelst de Naamen der agt en vyftig Perfoonen, dewelke deeze nieuwe Kamer zullen uitmaaken, wordende de Heer *Fevre d'Ormesson* het eerste genoemd.

IV. De Heer *Bourgeois de Boyens*, ordinaire Requestmeester van ons Hotell, word door ons gecommiteerd om de Functien van onzen *Procureur-Generaal* te bekleden, en de Heeren *Feydeau de Brou* en *Anetot*, ook ordinaire Requestmeesters, zullen het Werk van *Advokaaten-Generaal* waarnemen.

V. De Heer *de Viry* zal *Griffier en Chef* weezen, zo voor het Civile als Crimineele; de Heer *des Forêts* zal de voornaamste Commis zyn van de Griffie in het Civile, en de Heer *Orry* in het Crimineele, enz.

VI. De Bodens van onzen Raad in de Grootte Kancelary, en die van 't Hotell der Requesten zullen alle de Acten van Justitie doen, dewelken aan de Bodens van het Parlement toekomen volgens de Ordonnantie en Reglementen.

VII. De Advokaaten in onze Raads-Vergaderingen zullen de Zaaken en Instantien, waar mede zy door de Partyen zullen belast worden, in die Kamer waarnemen.

VIII. Onze *Procureur-Generaal* zal zonder uitsfel in de Griffie van deeze nieuwe Kamer doen brengen alle Stukken en Procedures van de crimineele Processen, hangende voor ons Parlements Hof van Parys; zullende de Griffieren van dat Parlement tot het overleveren van die Stukken, zelfs op Lyfstraffe geenoorzaakt worden, enz.

IX. Ook zullen de Partyen de Titels, Stukken, en Procedures, haar toebehoorende, van alle zulke, die dezelve *à deposito* hebben mogen, kunnen te rog neemen; zullende de Depositarissen tot de Uitlevering van die Stukken door alle zodaanige Dwang-Middelen, als door onze gem. Koninglyke Kamer zullen worden geordonneerd, gedwongen worden.

X. Wy verbieden wel uitdrukkelijk aan alle Partyen en Bodens ergens anders dan voor de gem. nieuwe Kamer Regt te zoeken, op straffe van nulliteit, kosten en schade voor de Partyen; en ten opzigte van de Bodens op een boete van drie hond Livres.

XL. Wyders behouden Wy voor Ons het maaken van de Reglementen, die Wy tot de Order van den Dienst en de innerlyke Discipline van Onze gem. Koninglyke Kamer zullen nodig oordeelen, enz. enz.

1753.
Decemb.

GROOT-BRITTANNIE.

VRANK-
RYK.

DE nieuwe Zittingen van het Groot-Brittannische Parlement, zyn den 15 *passato* weder geopend, met de volgende **AANSPRAKE** van zyne Majesteit. *Londen.*

MYLORDS EN EDELLIEDEN.

Ik heb Ulieden zo dra by den anderen laten roepen, als de Behartiging van uwe byzondere Bezigheden het heeft kunnen toelaten; en ik vertrou, dat Gylieden alle by een gekomen zyt met de beste gesteldheid, om alzulke Vervoegingen en Afdoeningen van Zaaken in deeze Zitting te behartigen, als voor het Gemeene Best, meest vorderlyk en dienstig mogen zyn. De Gebeurtenissen van dit Jaar hebben van my niet vereyscht, om iets byzonders in Ulieder overweging te itellen, het geen tot de buytenlandse Zaaken betrekking mogt hebben. De Standhouding der Gemeene Ruit en de Toestand van geheel Europa zyn en blyven noch dezelve, als wanneer wy laatstelyk scheidden; en Gylieden kunt verzekerd zyn van myne Standvastigheid in 't vervolgen der krachtadigste Maatregelen, om de Zegeningen der Vrede voor myn Volk te bewaaren.

EDELIEDEN VAN 'T HUIS DER GEMEENTEN.

Ik heb niets van Ulieden te eyschen dan alleen de nodige Onderstanden voor den gewoonelyken Dienst in het aanstaande Jaar, en alzulke, welke Gylieden reeds in Overweging hebt genomen. Ik heb gelast, dat de Staat van Kosten voor Ulieden zal worden opengelegd, en volgens de Ondervinding, welke ik van Ulieder standvastigen Yver voor myne Eer, voor de Veyligheyd en het Gemak uwer Mede-Onderdaanen gehad heb, twyfel ik geenzints, of Gylieden zult daar in behoorlyke Voorziening doen.

MYLORDS EN EDELLIEDEN.

Ik word tot myn Leedwezen wederom genoodzaakt tegens Ulieden van een Onderwerp te gewagen, het geen zo wel de schande op de Natie doet terug ituyten, als groot Gevaar en Onheyl voor myne goede Onderdaanen verwekt. Het is met het uysterste verdriet, dat ik zien moet, hoe de gruwelyke Zonden van Roven en Moorden zeders korten tyd meer aangegroeyd dan verminderd zyn. Ik weet wel, dat een Werk van Verbeetering niet eensklaps ter uyvoer kan worden gebragt, egter behoorde ydereen zyn uysterste best daar toe te doen; en laat Ulieden door My ernstelyk aanbevolen zyn in uwen Yver en oplettendheyd omtrent dit gewigtig onderwerp te volharden. Al het geen in dit of eenig ander opzigt de Welvaart en de Gelukzaligheyd van myn Volk kan bevorderen, zal door myne hartelyke Medewerking en ondersteuning te gemoet gekomen worden.

De Dankadressen, zo van de Lords als van de Gemeenten, waren als

1773.
Decemb.GROOT-
BRIT-
TANJE.

gewoonlyk vervuld met de eerbiedigste uitdrakkingen van Genegenheid om 's Konings Welbehaagen ten kragtigsten te bevorderen.

De Algemeene bewegingen tegen de Jooden (waar van hier voor), zyn van die uitwerking geweest, dat naauwlyks de Koning uit het Hooger Huis vertrokken was, of door den Hertog van *Newcastle* werd een Bill ingeleverd, tot herroeping van de *Naturalisatie Acte*, in de voorgaande Zittinge gepasseerd. Met deeze Bill is zo veel voortgang gemaakt, dat dezelve van de Lords driemaal gelezen en goedgekeurd zynde, op den 23 aan de Gemeenten werd overgeleverd, en van dezelve den 28 *dito* reeds voor de derde maal gelezen zynde, een besluit genomen werd om die Bill te passeeren, gelyk geschied is.

Van het geene verder in deeze Zittingen gepasseerd zal zyn, zullen wy in 't volgende DEEL van dit GEDENKBOEK berigt geeven.

V E R E E N I G D E P R O V I N T I E N .

's Graa-
venbaage.

Den 22 *passato*, 's morgens overleedt in 's Graavenbaage, na een langdurige Ziekte en verval van Leevensgeesten, in den Ouderdom van 72 Jaaren, de Hoog Edel Gebooren Heer, *Adam Adriaan*, Baron van der *Duyn*, Vryheer van 's Graavenmoer; Oudste Lid der Ridderchap en Edelen van Holland; President van het Kollegie der Edele Mogende Heeren Gekommitteerde Raaden; mitsgaders Groot Zegelbewaarder, Stadhouder en Registermeester van de Leenen van Holland en Westfriesland; Raad en Rentmeester-Generaal der Abtdye van Rynsburg; Lieutenant Houtvester van Holland en Westfriesland; Kastelein van Teilingen, Hoofdingeland van Rynland en Delfland, enz. Van dit smertelyk Sterfgeval, 't welk aan alle de Hooge Kollegien en verder alomme op den volgenden dag genotificeerd werd, gaf des Overleedenen eenige Soon, de Lieutenant Generaal *Barin van der Duyn*, in eigener Perfoon kennis aan haare Koninglyke Hoogheid, en de Erfftadhouderlyke Familie. Dien zelfden dag werd het GROOT ZEGEL deezer Provincie, op eene Plegtige wyze, van het Huis des Overleedenen afgehaald, en op het Hof gebragt. Het Lyk werd den 29 's avonds in een Lykkoets met zes Paarden bespannen, naar *Ryswyk* gebragt, en aldaar in het Familiegraf-bygezet.

Sedert is de Heer Mr. *Pieter Steyn*, Raadpensionaris van Holland en Westfriesland, by hunne Ed. Grootmog. aangesteld tot GROOT ZEGELBEWAARDER van deeze Provincie, als mede tot Stadhouder en Registermeester van de Leenen in dezelve.

De WAARSCHOUWING ten opzigt van de Graaflyke en Wassenaersche Tollen, hier voor bladz. 218 van ons geboekt, is zo ons berigt wordt, door een Brief van de Heeren Gekommitteerde Raaden voor eenigen tyd opgeschort.

E I N D E .

BLAD.

B L A D W Y Z E R

D E R

V O O R N A A M S T E Z A A K E N .

A.

A *Anmerkingen* over 't Project tot een Traktaat tusschen de Nederlanden en den Koning van Sicilien. 29.
Aanspraaken van den Koning van Gr. Britt. waar mede het Parlement werd geprorogeed. 66. Deszelfs nieuwe Zittingen. 309.
A *ANSPRAAK* van den Kanselier van Frankryk, aan 's Parlements Gedeputeerden van Rouen. 268. Door den President beantwoord. 269.
_____ van den Franschen Ambassadeur in Zwitserland. 26.
_____ *VAN AFSCHEID* door den Portugeeschen Minister by hunne Hoogmogenden. 77.
Aardbeëfing in Engeland. 71. 160.
_____ *te Civitella* in 't Napelsche. 117.
A *ADVERTISSEMENT* van de Embdtsche Kompagnie, aangaande de Verkoopng haarer Goederen. 103.
A *ADVIES* van de Ryksvergadering wegens het Amt van Ryks-Veldmarschalk. 109.
Afrika (Kust van): Ondersneeming van de Portugeesen daar op. 196.
Akademie in Zweeden door de Koningin opgerigt. 164.
Akadernische Zaaken te Romen. 27. Te Stockholm. 164. Te Berlyn. 19, 20.
A *AKTE* tegen het berooven en plunderen van Schepen die op de Kusten van Gr. Britt. stranden. 153.
Amamabes op de Kust van Afrika. Franschen sdaar afgewezen. 147.
A *ANTWOORD* van den Graaf van Holdernes op de Iersche Memorie van den Graaf van Kildare. 299.
A *ACQUITANIE* (Hertog van) geboren. 259.

Vreugde daar over en gelukwenschingen. 261.

Armees in Lyfand geformeerd. 265.
Arresten van 't Parlement van Rouen. 95.
Attestatien van gepensioneerde Officieren. Resolutie van hunne Ed. Grootmog. deswegens. 154.

B.

B *Abis* (Vloot van) in Portugal. Laading. 282.
Bamberg (Bisschop van) overleeden. 22.
Nieuwe Bisschop verkooren. 172.
B *BARBARIEN*. 37. 193. 244.
Barbaarsche Zeeroovers. Onderneemingen en Uitvoeringen tegen dezelve. 31. 196.
Barriere. Conferentien daar over weder te hervatten. 275.
Basta. Brief van daar wegens den toestand der Zaaken op *Corfica*. 36.
B *BEKENDMAAKING* (Pruiffische) aangaande de Crediteuren op Oostvriesland. 281.
_____ der Zweedsche Oostindische Kompagnie. 96.
_____ wegens de Overdragt van 't Graafschap *Bensdem* aan den Kon. van Gr. Britt. 107.
_____ wegens de Stad *Tboorn*. 15.
Belang van Italië ten opzigt van 't Traktaat tusschen Weenen en Modena. 235.
Bensdem (Graafschap) aan den Koning van Gr. Britt. in Pandfchap opgedragen. 106.
Plegtige Inbaaling van den Landdrost. 107.
B *Bills* van 't Engelsch Parlement; Om de geheime Hurwelyken te beletten. 57. Om de Zyde-Manufactuuren te bevorderen. 58. Om de Lengte vinding aan te moedigen. 59. Naturalisatie-*Bill*. 59.
(2000)

B L A D W Y , Z E R .

- Bills** (zesendertig) in Engeland, door den Koning bekrachtigd. 64.
- Beskoop.** Zwaare Brand aldaar. 278.
- Brabant.** Eischen van de Keizerin-Koningin aldaar gedaan, en tot welk einde. 301.
- Brand** op verscheide Plaatsen. 12. 85. 118. 159. 232.
- Brandspiegel** (zeldzaame) uitgevonden. 87.
- Bremen.** Inkomsten van die Stad, te *Stade*, en in *Verden* gesequestreerd. 283.
- Brest.** Schepen geequipéerd. 144.
- BRILJ** van den Koning van Frankryk wegens het te *Deum* over de geboorte van zynen Kleinzoon, Hertog van Aquitanie: en 's Aartsbisschops *Mandament*. 260.
- van den Paus aan den Koning van Poolen. 100. Aan den Primaat van *Gaeje*. 104.
- van den Keizer van Marokko aan de Staaten Generaal. 244.
- wegens de bezwaarnissen van de Poolche Natie. 16.
- BYZONDERHEDEN.** 85. 158. 222. 278. 304.

C.

- Cameron** (Doctor). Deszelfs Executie te Londen. 67.
- Campement** in Deenemarken. Deszelfs Executien. 14.
- Campementen** in Bohemen door hunne Keizerlyke Majesteiten bezigtigd. 237.
- Chatelet.** Deszelfs Leden met de besliffing van de Crimineele Zaaken door den Koning belast. 207. Onwillig daar toe. 207. Kanten zig tegen de Vakatie-Kamer. 290.
- China.** Kristelyke Godsdienst daar bloeiende. 196.
- Condé** (Prins van). Zyn Huwelyk geslooten. 55.
- CONVENTIE** (nieuwe) met het Hof van Moskovie. 272.
- over de Oostindische Zaaken; tusschen de Engelschen en Franschen. 295.
- Coromandel** Berigten van de Zaaken der Engelschen en Franschen op die Kust. 89. 90. 224.
- CORSICA.** Toestand van Zaaken op dat Eiland. 35. 115. 192. 286.

D.

- D** *Aad* (stoutmoedige) van een Vrouw in Italic. 223.
- DECLARATIE** van het Spaansche Hof ten opzigt van Deenemarken. 286.
- DEENEMARKEN.** 13. 98. 165. 231. 281. 305.
- Deenemarken** (Koningin van) bevalt van een Prins. 281.
- Deenen** hun wedervaaren op 't Eiland *Javo*. 3.
- Deensche Minister** vertrekt van Madrid. 157.
- *Gevangenen.* Derzelve *Lofing*. 255.
- Deenscb Schip** in *Barbarten* gesprongen. 98.
- Dood** van den Prins van Hessenkassel. 23.
- van den Prins Bisschop van Bamberg. 22.
- van den Hoog Ed. Heer Baron van *der Duyn*, Heer van 's Graavenmoer, enz. 310.
- van den Thesaurier-Generaal, den Heer Mr. *Jan de la Bassacour*. 156. Vervulling van deszelfs Plaats met den Heer Mr. *Jan Hop*, Sekretaris van den Raad van Staaten. 156.
- van Jongvrouw *Geertrude van der Duyn*.
- Droogte** (excessieve) in Spanje en Portugal. 222. 288.
- Duinkerken.** Vertoogen over deszelfs toestand door den Engelschen *Ambassadeur* te Parys gedaan en beantwoord. 294.
- DUITSCHLAND.** 20. 106. 168. 235. 282.
- Duitsche Orden** te Utrecht; Groot-Kommandeur daar van verkooren. 278.
- DUYN** (Heer Baron van der). Zyn Overlyden en Begraaving. 310.

B L A D W Y Z E R.

E.

- E** *Leffriciteit*. Nieuwe Ontdekkingen daar in. 87. Proefneemingen daar omtrent den Professor *Richmann* doodelyk. 161→ 164.
Embder Schip in de Westindien aangehouden. 38.
EMIGRANTEN. Derzelve Vaartuig te Keulen geplunderd. 22. Hoe talryk in de Westindien aangekomen. 212.
ERFSTADHOUDERLYKE FAMILIE. Verblyft te *Soefdyk*. 153. Komft in den Haag te rug en wordt gecomplimenteerd. 303.

F.

- F** *Alfariffen* te *Liffabon* geftraft. 121.
Fante (Koningryk) op de Kust van Guinee. Traktaat van 't zelve met de Engelschen. 274.
Fougeres. (Marquis van). Zyne aankomft te Rouen. 263. Zyne handeling op 's Konings Ordres. 265.
Frankfort. Opfchudding onder de Kleedermakers knechts gestild. 284.
Franscb Vaartuig, doot die van *Algiers* prys gemaakt. 193.

G.

- G** *Eneraaliteits-Lotery* (nieuwe) gearrefteerd. 277.
Gefchenken (Portugeefche) aan 't Keizerlyke Hof. 110.
Gefchil tuffchen den Koning van Napels, en den Groot-Meefter van 't Eiland Malta. 116, 285.
Gefchryft tot regtvaardiging van 't Fransch Parlement. 43.
Geval te *Schonbrunn* met den Baron van Walde. 236.
Gevoegt tuffchen vier Curafaufche en drie Spaanfche Schepen. 92. Tuffchen eenige Engelsche en een Spaanfch Schip in de Baai van Honduras. 272.
LXIV. Stuk II. Deel.

- GEZEGELDE BRIEF** van den Koning van Frankryk aan 't Parlement van Rouen. 264.
Goudmyn (nieuwe) door de Portugeefen ontdekt. 40.
Gouverneurschap van Staats-Vlaanderen enz. door de Princesse Gouvernante begeven. 78.
Grandes van Spanje, nieuwe geworden. 287.
Groenlandsvaarders (drie) hoe in *Spitsbergen* gevonden. 79.
Groenlandsche Vangft. Lyst van dezelve. 304.
GROOT BRITTANNIE. 57. 145. 209. 271. 295. 309.
Groot Para. Portugeefche Expeditie daar op. 39.

H.

- H** *Allifax*, in Nieuw Schotland. Toestand van die Stad. 93. 228, 229.
Hamburg. Oproer onder de Kleedermakers bedaard. 284.
Hamburgfche Laading, te *Algiers*, uit een Hollandfch Schip geligt. 113.
Haringvangft, hoe voordeelich in Engeland en Schotland. 70.
Heractius (Georgiaanfch Prins). Zyn wedervaaren. 8.
Herculanum. Wonderen van die onderaardsche Stad. 117.
Heffenkaffel (Prins van) overleeden. 22. Zyne Levensbefchryving. 23.
Historie van de Koningl. Berl. Akademie. Inhoud daar van. 18.
Hollanders. Vrydommen aan dezelve (in gevallen van Stranding op de Kusten van Spanje) toegeftaan. 258.
Honduras (Baai van). Aanmerkingen over derzelve gefteltheid. 273. Vaart op die Baai door de Engelschen gepretendeerd. 211. Door de Spaanfchen hun ten deele belet. 211. Is byna onmogelyk geheel te beletten. 273.
HOP (Heer Mr. JAN) wordt Thefaurier-Generaal. 156.
Hospitaal te *Liffabon* te herbouwen. 259.
R r *ler*.

B L A D W Y Z E R.

I.

Ierland. Opening der Zittingen van het Parlement t: *Dublin*, en Zaaken daar toe betrekkelijk. 297—300.
Inhaaling (plegtige) van den Landdroft *Ormeda* in 't Graafschap *Bentem* 108.
Inkomsten des Ryks in Engeland, uit de regten op het Bier en Sterke Dranken. 149.
Instansien wegens *Nederlandsche Prætenfien* op *Oostvriesland*. 17.
ITALIEN. 27. III. 174. 240. 284.

K.

K*Anaaleh-Vaart* in *Vlaanderen* betemmerd. 214.
Kardinaalen (Promotie van) op 't tapyt. 241.
Kragten van de *Engelsche Kooplieden* te *Liffabon*. 296.
KONINGLYKE KAMER door den Koning van *Vrankryk* opgeregt. 307.
Krygsgeragt te *Leeuwaarden*. Bekendmaking van het zelve. 82.
Krygsmagt van de *Ruffifche Keizerin* begroot. 95.
*Krygstoerusting*en in *Spanje*. 37, 38.
Krygsvolk. Deszelfs vermeerdering in *Italië*. 285.

L.

L*Aading* van *Deensche Schepen*. 4. 166.
 Van *Fransche Oostindifche Schepen*. 208. Van *Hollandsche Oostindifche Schepen*. 80. 220. Van een *Pruiffifch Afiaatifch Schip*. 103. Van eenige *Spaansche Regifterfchepen*. 195. Van een *Zweedsch Oostindifch Schip*. 165.
Landbouw in *Zweeden* bevorderd. 230.
Landmilitie in de *Keizerlyke Erftanden*. 238.
LEIDEN. *Zwaar Onweder* aldaar. 84.
Leifing (Steedje). *Zeldzaame uitwerkinge* van het *Onweder* aldaar. 158, 159.
Livorno. *Koophandel* daar zeer bloeiende. 112.

Lobkowitz (*Chriftiaan van*) *Generaal Veldmarfchalk*, te *Presburg* overleeden. 282.
Longueville *Deensch Officier*. Deszelfs *Lofginge*. 37. Wordt te *Koppenhagen* gearresteerd. 281.
Lotery in *Engeland* tot het *koopen* van 't *Kabinet* van *Sloane*. 149.
Lunenburg. *Nieuwe Stad* in *Nieuw Schotland*. 229.
Lykkiften te *Zeeblin* gevonden. 234.

M.

M*Alba* (*Grootmeester van*) door den Koning van *Sicilien* bedreigd. 286.
Maltbeejch *Vaarttuig* door de *Algerynen* bemagtigd. 31. *Vreugde* te *Algiers* daar over. 31.
Marjeille. *Galeiflaaven* ontslagen. 144.
MAURITIUS (Mr. *JAN JAKOB*) *Gouverneur* *Generaal* van *Suriname*, enz. verzoekt ontslag van zyn *Amten* en *verkrygt* zulks. 157. *Gedigt* tot zyne *Eer*. 157.
MEMORIEN van *Brandenburg* en *Hanover pro & contra*, wegens *Oostvriesland*. 162—171.
MEMORIE van den *Franschen* *Minifter* aan hunne *Hoogmogenden*. 276.
 — van den *Graaf* van *Kildare*, *eerften* *Pair* van *Ierland*, aan den *Koning*. 298. *Antwoord* van den *Graaf* van *Holdernes* op dezelve. 299.
Mercurius (*Planeet*) hoe *zig* in de *Zon* vertoont. 87.
Modena (*Hertog van*) *Gouverneur* *Generaal* der *Oostenr. Troepen* in *Italië*. 285.
 — (*Erfprins van*). *Zyn* *Verblyf* te *Weenen*. 283.
Moskou. *Zwaare Brand* aldaar en *daarom* *trent*. 12.
Muiserye in *Ierland*. 73.

N.

N*Apels*. *Opfchudding* in die *Stad*. 117.
Nationaale Schuld in *Engeland*, hoe *be* *groot*. 68.
 No

B L A D W Y Z E R.

Naturalisatie-Bill in Engeland gepasseerd.
 Inhoud. 59. Wederom vernietigd, 310.
 Aanmerkingen op dezelve. 61. 213.
NEGOTIATIE in 't Noorden. 305. En
 Alliantie daar tegen. 306.
Neumarket. Paarde-Wedloop aldaar ge-
 houden. 69.
Nieuw Jerusaleem, Klooster in Moskovie.
 Naamteelt van de Keizerin aldaar ge-
 vierd. 280.
 ————— **Schotland.** Vrede met de Indiaanen
 aldaar vernieuwd. 146. Zaaken aldaar
 voorgevallen. 229.

O.

O **Nieder** (zwaar) op verscheide Plaatsen
 in Engeland en elders. 85. 158.
Oorlogsvloot in Spanje aanzienlyk. 38.
OOSTENRYKSE NEDERLANDEN. 74.
 214. 275. 301.
OOSTINGIEN. I. 89. 223.
Ostriesland. Brandenburgse Declaratie
 deswegens, 169. Door Hanover beant-
 woord. 170.
OPENE BRIEVEN van den Kon. van
 Frankryk wegens de opregting van een
 Vakantie-Kamer. 288. Aan dezelve. 290.
Opvoer tusschen Protestanten en Roomschen
 in 't Bergse. 22.
 ————— te **Somerset** in Engeland. 71.
Oproerigheden in Engeland en Ierland, 149.
Opfchudding te **Bristol** in Engeland. 72.
 ————— in de Stad **Keulen** wegens Emi-
 granten. 22.
Opstand der Boeren in 't Gebied van **Ge-
 nua.** 32.
ORDONNANTIE in 't Hanoversche gepu-
 bliceerd. 21.
 ————— (Koninglyk Deensche)
 ten opzigt van Spanje. 305.
 ————— op den Tol tusschen
Nymegen en **Arnhem.** 83.
Orleans. Kerkelyk Geval aldaar. 144.
Ottomansische Keizer. Deszelfs Genegenheid
 ten opzigt van de Kristen Mogendhe-
 den. 94.

P.

P **Arlement van Parys.** Deszelfs Leden te
Pontoise gecomplimenteerd. 41. Houdt
 zyne eerste Vergadering aldaar. 42. Gaat
 met zyne Zaaken voort. 43. Middelen
 om het zelve te bevredigen met den Ko-
 ning, door den Prins van Conti vrugt-
 loos aangewend. 122. Om welke re-
 den. 123. Brief van den Kanselier aan
 de Groote Kamer te **Pontoise.** 124. Pre-
 sidents Aanspraak daarop. 125.
 ————— **van Rouen.** Verhaal van Re-
 ligie-Zaaken met het zelve voorgevallen.
 197. enz. Arresten van den Staatsraad
 tegen het zelve. 201. Deszelfs Arrest
 van Dagvaarding tegen den Bisschop van
 Evreux. 204. Is onwillig om 's Konings
 Opene Brieven te registreeren. 292. Ar-
 beidzaam aan Nieuwe Verkogten. 293.
 ————— **van Aix,** ook werkzaam tegen
 de Sakrament wegeringen. 205. Begint
 te procedereen tegen den Bisschop van
 Sisteron. 293.
 ————— **van Thoulouse.** Deszelfs Arrest
 tegen een Jesuïsch Priester. 205.
 ————— **van Metz.** Onderwerpt zig
 aan het Arrest van den Staatsraad. 206.
 ————— (**Engelsch**). Zaaken door het
 zelve verhandeld. 57-65. Deszelfs Zit-
 tingen geëindigd. 66. Weder aange-
 vangen. 509.
 ————— (**Iersch**) te Dublin. Opening
 van deszelfs Zittingen. 297.
Parma (Hertogin van). Haar Reize van
Parys naar **Antibes.** 294.
PERSIEN. 4. 279.
Philadelphia. Overweegingen van den toe-
 stand der Engelsche Kolonien, ten op-
 zigt van de Franschgezinde Indiaanen.
 225-228.
PIEMONTE. 174. 240.
PLAKKAAT, van de Heeren STAATEN
GENERAAL, wegens de Lintmoolens.
 301.
R 2 Poo

B L A D W Y Z E R.

- POOLEN.** 14. 100. 166.
PORTUGAL. 39. 120. 196. 258. 288.
PRINS ERFSTADHOUDER te Utrecht gecompliceerd. 153.
Prins (Napelsche) door die van Tunis Slaaf gemaakt, met zyn Familie. 285.
Prinsen van den Bloede; presenteeren een Request aan den Koning van Vrankryk. 270.
PROMOTIE van Staats-Amptenaaren te Weenen. 25.
Protestanten in Oostenryk. Derzelve klagten. 110.
PRUISSEN. 17. 102. 167. 232. 281. 306.
Prys der Berlynsche Akademie, door wien bekleed. 19. Nieuwe Prys, enz. 19, 20.
PUBLICATIE van de STAATEN GENERAAL. Tot Prolongatie der Vrydommen van de Groote Visschery en Haringvaart deezer Landen. 78. Tot Waarschouwing om de Turksche of Moorfsche Natien vryndelyk op Zee te bejegenen. 215.
-
- der STAATEN VAN HOLLAND EN WESTVRIESLAND. Wegens een drukfeil in de Ordonnantie op de Wyn. 75. Wegens Preforentie van de Vleeshouwers en Speklagers op Desolate Boedels. 75. Wegens Redemptie der nulliteit van Maakingen, uit defest van 't Zegel spruitende. 75. Wegens het wonen van Branders, Destillateurs en Groffiers of Fleffiaanen naast malkander. 76. Wegens het taxeeren en prifeeren van het Vee. 76, 77. Op de Gemealen Run. 156. Om de Inlandsche Manufactuuren te bevorderen, door het draagen van Inlandsche Stoffen aan te bevelen. 216. Op het Beestiaal. 277.
- R.
- R***ebellie.* Nieuwe Beginzels van dezelve in Schotland ontdekt. 148.
Redevoering aan de Oproeringe Inwooners in 't Gebied van *Genua*. 33.
REGLEMENT wegens den Rouw over wylen den Prins Erfstadhonder, op *Batavia*. 1.
RESOLUTIE der Staaten van Holland en Westfriesland wegens de Attestation der Solliciteurs. 154.
Retoerschepen uit Oostindien in Engeland gearriveerd. 295.
Ridder (Fransch) gereclameerd en overgeleverd. 303.
Ridders (nieuwe) door den Koning van Zweeden gemaakt. 13.
ROOMSCH KONINGS VERKIEZING. Nieuwe Ontwerpen daar omtrent. 170, 271.
Roomsche Kerk (nieuwe) in *Westwoldingenland* geplunderd. 83. 84.
Rouen. Parlementszaaken aldaar. 263-28
RUSLAND. II. 95. 161. 279. 35.
Ryks-Hofraad. Voorval daar mede te *Wenen*. 23.
- S.
- S***andvliet.* Kerk aldaar verbrand. 84.
San Remo. Opstand aldaar tegen de *Genuezen*. 32. Inwooners hoe tot *Onderweping* gebragt. 113. Droevige Omstandigheden van die Stad. 114.
Savoie (Hertogin) van een *Prinfes* bevalen. 240.
Schellingen. Waarschouwing daar over in de Oostenryksche Nederlanden. 74.
Schepen aan de Kaap gearriveerd, enz. 79. ——— (nieuwe) by de Oostindische *Kompagnie* gerefolveerd te bouwen. 304.
Schonsee. Geregelyke *Verklaaring* aldaar gepasseerd. 14.
Scotland. Rebellen aldaar gevangen gekreegen. 212.
Slag (bloedige) in *Persien*. 279.
Sluikbandel in Engeland sterk. 149.
Smyrna. Zwaare Brand aldaar. 118.
SPANJEN. 37. 119. 194. 257. 286.
Spaanschen. Derzelve handeling ten opzigt van de *Engelichen* in *Westindien*. 91. 119.
STRYN (Heer Mr. *Pieter*) wordt Groot Zet-

B L A D W Y Z E R.

Zegelbewaarder van Holland en Westfriesland. 310.

SUBSIDIEN. Lyst van de genen, die door 't Parlement aan den Koning van Groot Brittanie zyn toegestaan. 209.
Syracuse (Aartsbisschop van). Geschil over deszelfs Regt van Visitatie in 't Eiland Maltha. 285.

T.

Tartaaren. Derzelver beweegingen in de Krim. 11.
Test of Zuiverings-Eed in Engeland. Wat? 63.
Testamentaire Dispositien van Geestelyken. Pruisische Verbod daar omtrent. 167.
Tboorn. Bekendmaking wegens de Stad. 15. 167.
Tinmynen in *Cornwall.* Ontdekking over de Erts. 70.

TRAKTAAT tusschen het Hof van Weenen en Modena. Artikelen daar van opgegeven. 173.

_____ tusschen Groot Brittanie en het Koningryk Fantee, tegen de Franschen. 274.

_____ **VAN COMMERCIE EN NAVIGATIE** tusschen den Koning van Sicilien en de Staaten Generaal in 't breedte. 175-192.

_____ **VAN VREDE EN COMMERCIE** tusschen de Deenen en den Keizer van Marokko. Inhoud ten deele opgegeven. 193.

_____ van Vrede en Commerce tusschen de Staaten Generaal en den Keizer van Marokko. 245-255.

Troepen (Oostenrykse) naar Lombardyen. 242.

_____ van den Staat, begroot. 82.

TURKYEN. 10. 94. 160.
Tydrekensing der Hertogen van Aquitanie. 261.

V.

V *Eesterfte* in Engeland weder ontstoken. 160. Hoedanig in deeze Provincien, enz. 304.

VEREENIDE PROVINTIEN. 75. 153. 215. 275. 301. 310.

Verhaal (omstandig) wegens de Zaaken in Per sien. 5.

Verbandelingen van de Koninklyk Zweedsche Akademie der Weeten schappen. 167.

Verjaardag der Koningin van Zweeden gevierd. 96.

Verjaaring des Konings van Groot Brittanie. 303.

Verklaaring (Deensche) aan Spanje, wegens de Conventie met den Keizer van Marokko. 166.

VERTOOGEN van 't Fransch Parlement aan den Koning voorgesteld. 45-54. 125-143.

Virginie. Onrustigheden der Indianen aldaar. 145.

Visitatie der Engelsche Schepen in de Westindien. Nieuwe Ordres daar omtrent. 287.

Voldoening der Franche Boeren aan 't Canton Bern. 239.

VOLTAIRE (Poëet) te Frankfort gearresteerd. 20.

Voordeelen der Engelschen op de Franschen by Madras. 224.

Voorval (zonderling) te Norwich in Engeland. 86.

_____ met een Joods Jongeling te Kopenhagen. 99.

VRANKRYK. 40. 122. 197. 259. 288. 307.

Vrye Metzelaars-Feeft te Bareuth. 108, 109.

Vuurwerk genaamd *Blixem des Oorlogs.* 87.

W.

W *Aarneemingen* op de Verschyning van *Mercurius* in de Zon. 87. Op de ver-
 R 1 3

B L A D W Y Z E R.

verfchuijing van *Venus* agter de Maan.

160.

Y.

WAARSCHOUWING wegens de Graafly-
ke en Waffenaarfche Tollen. 218. We-
der gefuspendeerd. 310.

YSländ. Viffchery en Fabriken aldaar
bevoordeeld. 13.

(Pruiffifche) wegens
valfche *Frederiks d'Or*. 282.

Z.

Wederlegging der Redenen van Groot Brit-
tannie tot billyking van het neemen der
Pruiffifche Schepen bygebragt, door een
Franfch Werkje. 233.

Zeekalven-Vangft in Schotland. 70.
Zeldzaamheden. 86. In een Koolmyu. 222.

WESTINDIEN. 91. 225.

ZWEEDEN. 13. 95. 164. 230. 280.

Hoe de Engelschen daar
door de Spaanfchen behandeld werden.

Zweeden (Koningin van) bevalt van een
Princes. 280.

91. 119.

ZWITSERLAND. 26. 239.

Wyn-Oogft in dit jaar zeer voordeelig. 304.

Zyde-Fabriken in Zweeden voortgezet. 234.

